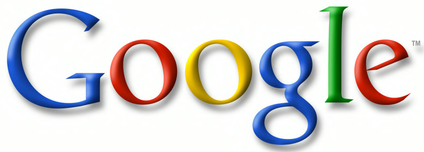
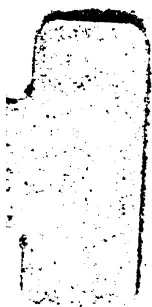
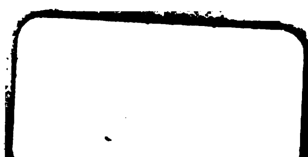

Denmark. Hist. 1901-1903
Denmark. Rigsdag

G II X

DEN DANSKE REGERING OG RIGSDAG 1901

DEN DANSKE REGERING OG RIGSDAG 1901

DEN DANSKE REGERING OG RIGSDAG 1901

BIOGRAFIER OG PORTRÆTTER
UDGIVET AF N. BRANSAGER

DANSK GRAFISK FORLAG
KØBENHAVN MDCCCCI

6TE — 10DE TUSINDE

LANGKJÆRS BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

Den politiske Interesse var i de senere Aar stærkt i Forfald. Ligegyldigheden for baade Sagerne og Personerne var jævnt tiltagende.

Det er Forudsætningen for denne Bog, at Begivenheden den 23de Juli i saa Henseende betegner et Vendepunkt. Det tør formodes, at vi herefter vil til at beskæftige os med Statens Anliggender og interesseret følge Udviklingen under det ny System.

I saa Fald vil det ikke blot være af Interesse, men en ligefrem Fornødenhed, at vide nogenlunde god Besked om de Mænd, der, som Medlemmer af Regering eller Rigsdag, i første Række er satte til at varetage det almene Vel.

Men at yde en saadan Besked er netop denne Bogs Formaal. Man vente ikke en i alle Maader udtømmende Karakteristik af de mange Personligheder, her er Tale om. Et saadant Værk vilde antage ganske andre Dimensioner. Øjemedet med dette Arbejde er at give en Række paalidelige Biografier med Data og Begivenheder fra de paagældende Mænds Liv og med Fremdragen af saadanne Kendsgerninger, der er bestemmende for deres Stilling i den politiske Verden.

Det er hverken Meningen at holde Lovtaler eller at skælde ud, at forherlige nogle eller forbande andre. Med saapas rolig og velvillig Objektivitet skal det forsøges at fremhæve de Kvalifikationer, som de forskellige Politikere formentlig besidder. Til Læsernes Bekvemmelighed er valgt en jævnt fortællende Form.

Bogen har ingen Undertitel. Denne burde ellers have heddet: En politisk-biografisk Haandbog, affattet med den bedste Vilje til at give enhver sit og dele Sol og Vind lige.

Og saa bør denne skønsomme Fortale slutte med en Tak for den Redebonhed, med hvilken de Biograferede har indvilliget i at yde Biografen deres værdifulde Bistand.

Udgiveren.

REGERINGEN

DEN RØDE BYGNING

Overskriften over disse Linjer er det almindelige Navn paa den Bygning i Slotsholmsgade, overfor Børsen og Syd for Kristiansborg Slot, der huser Landets Central-Administration. Egenlig er det en Samling af Bygninger, og nogle af dem er graa som en Novemberdag. Men Betegnelsen passer i det mindste paa den oprindelige Regeringsbygning ud mod Slotspladsen.

Hvor den nu snart i to Aarhundreder har løftet sine røde Mure mod Sky, laa i 1714 fire Gaarde; deriblandt det kongelige Boldhus, opført af Rentemester Henrik Møller. Men det nævnte Aar købte Frederik den Fjerde disse Gaarde til Nedrivning, og paa Grunden opbyggede han i de følgende Aar den ny statelige Bygning for Kancelli og Kollegier. Forsvarligt blev den bygget. Efter Tidens Forhold var den imponerende, og den staar endnu som den Dag, da Hofbygmester Johan Konrad Ernst afleverede den. Omtrent uforandret i det Indre som i det Ydre.

Den er bygget i tre Fløje, af hvilke Hovedfløjen ud mod Slotsholmsgade er Hundrede Alen lang. Over Porten, ad hvilken

der nu er Indgang til Finanshovedkassen, buer sig en Frontespice, paa hvilken Frederik den Fjerdes Buste ses i hvidt Marmor over det kongelige Vaaben, medens Faner og krigerske Redskaber omgiver ham paa alle Sider. Opgangen til Kontorerne findes i Fløjen ud mod Slotspladsen. Her staar Kongens Navn og Krone over, og paa hver Side af Kronen er anbragt et uskyldigt Barn.

Bygningerne er i tre Etager foruden Kælderen. Denne er maaske bevaret fra Boldhusets Dage. Dens Loft er stærke Hvælvinger, og den anvendtes til Oplag af Brænde og andet sligt.

I Stuen fandtes Arkiverne mellem brandfri Mure og Hvælvinger. Her var store Vinduer og gode Ovne. Hylderne var smukt malede med Emblemer og Vaabenskjolde; hele Indretningen roses for sin Sirlighed og gode Orden. De mest værdifulde Ting gemtes i Skabe bag Laas og Lukke. Der var kun det i Vejen, at Pladsen var for kneben. Det medførte, at adskillige af Arkivets Sager i Tidens Løb maatte udrangeres, for at noget nyt kunde faa Plads. Men paa den Maade borteskamoteredes desværre meget Materiale til Landets indre Historie.

Paa første Sal residerede de forskellige Kollegier. Her var højloftet og rummeligt, og pragtfuldt udstyret i flere Sale, først og fremmest i Geheimekonseilets Mødesal i Fløjen ud mod Slotspladsen. Under Enevælden naaede Bureaukratiet en vældig Magtstilling i Landet — hvad var da mere rimeligt, end at det boede i høje Sale!

Paa anden Sal havde Renteskriverne deres Kontorer. Det underordnede Personale — Volontærer, Skrivere o. fl. — der her havde deres Arbejdsmark, sammenfattedes under Betegnelsen *Rentekammerdrenge* og havde forøvrigt ikke det bedste Lov paa sig. Dette fremgaar paa det tydeligste af en officiel Skrivelse fra Frederik den Fjerdes sidste Regeringsaar, hvori der klages over deres daarlige Opførsel. „De staa enten hele Dagen ved Vinduerne i Stedet for at skrive og lære noget nytteligt, eller de spolere og fordærve Vinduerne og Væggene paa liderlig og strafværdig Maade“. Det maa indrømmes, at Bestanden

i den røde Bygning siden de Dage er undergaaet en betydelig Forandring til det bedre.

Indgang til Finanshovedkassen

I Tidens Løb har det været nødvendigt at supplere Regeringsbygningen med flere tilstødende Ejendomme. Deriblandt den forrige kongelige Staldmesterbygning og Anna Sofie

Reventlows tidligere Gaard. Nu findes saa at sige hele den ministerielle Administration i Slotsholmsgade. Kun for Udenrigsministeriet har man maattet søge Plads ude af Huset. Det befandt sig i en Del Aar paa Amalienborg. Nu har det faaet sit eget Palæ paa Kongens Nytorv i det Hus, der i sin Tid tilhørte Købmanden og Politikeren Alfred Hage.

Udenrigsministeriet

Men fra Frederik den Fjerdes Kancellibygning maa endnu nævnes den Løngang, der førte fra hans Slot over til Bygningen. Ved den daværende Proviantgaards Gavl delte den sig i tre Gange. Gik Kongen til højre, kom han ind i Bibliotheket; gik han til venstre, kom han ind i Geheimekonseilet; og vandrede han lige frem, havnede han hos Anna Sofie Reventlow, der boede i sin Gaard bag Børsen. Da Kristiansborg Slot opbyggedes, bevaredes Løngangen. Og naar Byen sov og Landet sov og selve Bureaukratiet sov, hændte det, at Christian den Syvende i en sildig Nattetime sammen med hele sit galante Selskab af Damer og Herrer dansede i Kæde fra Slottet gennem Løngangen over i den røde Bygning. Kongen førte de vilde Galninge og de letsindige Damer an, og det hæderværdige Kancelli blev Vidne til natlige Orgier af utøjlet Vildskab. Med en rentud frivol Respektløshed behandlede det kaade Selskab de ærværdigste Protokoller og de højtideligste Dokumenter. Denne afsindige Enevoldskonge, der i Spidsen for sine Svirebrødre og deres Elskerinder huserede ved Nattetid i den røde Bygning og vanhelligede selve det Kancelli, der var Grundpillen for hans Magt — kan man tænke sig nogen pragtfuldere Karrikatur af den oplyste Enevælde!

FRA KAPELLET TIL MINISTERIET

KANCELLIETS HISTORIE

Den, der som Konge skulde styre Land og Rige, maatte fornuftigvis have Nogen til at hjælpe sig. I Middelalderen indtil det 12te Aarhundrede hed disse Medhjælpere *Kapellaner*, og det Regeringsorgan, de tilsammen udgjorde, kaldtes *Kapellet*. Som deres Navn lader formode, var det gejstligt uddannede Folk. Deres Opgave var ikke blot at administrere; de udøvede tillige, som Kongens Tillidsmænd, den højeste Domsmyndighed. Ogsaa fungerede de som Kongens Skriftefædre, og for unge, gejstligt uddannede Adelsmænd betragtedes Ansættelsen i Kapellet i Reglen som et Gennemgangsled til højere Embedsstillinger i Staten. Et tilsvarende Forhold kender vi fra visse af vore Dages Ministerier. Det vides med Sikkerhed, at Erik Lam havde Kapellaner, men op i Valdemarernes Tid forsvinder Kapellet for *Kancelliet*.

Dette var i Begyndelsen kun Navnet paa en Afdeling indenfor Kapellet, et Slags Ekspeditionskontor. Men *Kansleren* havde dog en ophøjet Stilling over begge Dele. Han havde Rigsseglet i sin Haand, og før dette var sat paa et Dokument, havde dette ikke sin rette Gyldighed. Kancelliet bliver derved efterhaanden Regeringens Navn, og dette danske Kancelli bevares under vekslende Former lige til 1848.

I Begyndelsen var dets Forretninger ikke synderlig omfattende. De Aktstykker, der havde nogen Interesse udover Dagen, opbevaredes i forsvarlige Kister. Men de er næppe blevne flere i en Konges hele Levetid, end vore Ministerier udfærdiger paa en enkelt, særlig frugtbar Dag. I Førstningen tog Kongerne hele Historien med sig, naar de drog ud paa Rejse, og Kisten gik da under Navn af Fadeburet. Senere blev denne Transport dog for besværlig, og det blev indtil Reformationen overdraget Biskoppen i Roskilde at opbevare samtlige Brevkister.

Frederik den første udskilte nogle Sager under et særligt tysk Kancelli, det, som i dette Aarhundrede omdøbtes til det slesvig-holsten-lauenborgske Kancelli. Og allerede fra Middel-

alderen nævnes et saakaldet Rentekammer, der dog næppe var andet end et Revisionskontor. Men iøvrigt virkede Kancelliet lige til Reformationen som det eneste Organ for den kongelige Magt i Riget. De administrative Anliggender sorterede under Kongens Kansler; Domsmyndigheden under Rigens Kansler. Endnu var der en *øverste* Kansler. Han havde ingen egentlig Forbindelse med Kancelliet, men vogtede Rigets store Segl og var i en vis Forstand Rigsraadets Ordfører overfor Kongen. Den, der blev Biskop i Roskilde, blev med det samme den lykkelige Indehaver af denne Værdighed.

Efter Reformationen sloges den øverste Kansler og Kongens Kansler sammen i én Person, der fik Navn efter den sidste og ikke mere var nogen gejstlig Mand. Hans Plads bliver i Rangforordningen lige efter Rigshofmesteren, og han vælges umiddelbart af Kongen, hvorimod Rigens Kansler tager Plads i Rigsraadet efter Anciennitet og vælges af Kongen blandt tre Mænd, som Rigsraadet foreslaar.

Ved Enevældens Indførelse træffer vi da bestandig Kancelliet som det administrative og dømmende Forsyn for baade Danmark og Norge. Forretningerne er delt imellem seks Adelsmænd, der er at ligne ved *Ministre*, hver for sin Afdeling.

Den første Enevoldskonge tilføjer Kancelliet det første store Stød. Højesteret oprettes og tager den højeste Domsmyndighed under sig. Administrationen spaltes i en Del Kollegier, og Kancelliet bliver kun ét iblandt de andre. Det vigtigste af disse er vel Skatkammerkollegiet eller Rentekammeret, der overtager Ordningen af Finans- og Skattesager.

Hermed afløses det ministerielle System af Kollegialsystemet. Efter det første bestyres en Afdeling af Administrationen af en enkelt Mand, naturligvis med Medhjælp, men paa eget Ansvar og Tilsvar. Efter det sidste erstattes han af et Kollegium, bestaaende af flere Raader og en Præsident, og ved Afstemning mellem disse træffes der Afgørelse i enhver Sag, som vedrører Kollegiet. Præsidenterne af de forskellige Kollegier udgjorde det saakaldte *Gehejme-Konseil*, med hvilket Kongen raadførte sig.

Ligesom Gejstligheden til en Begyndelse havde domineret i Kancelliet, saaledes havde Adelen senere erobret det for sig. Først da selve Griffenfeldt kom til, skete der en Forandring. Hans Nærværelse forbitrede Adelsmændene i saa høj Grad, at de fleste af Selskabet fortrak, og nu blev der Plads for det borgerlige Element.

Mens Aarene randt, udvikledes Administrationens Former paa det Grundlag, der var skabt ved Enevældens Indtog i Landet. Kollegierne formerede sig som ved Knopskydning, og i 1848 var der ikke færre end seksten. Da kom som et Varsel om den ny Tid den kgl. Kundgørelse af 24de Marts 1848, ved hvilken de gamle Kollegier ubarmhjertig ophævedes. Selv ikke det højtbedagede og hæderværdige Kancelli undgik den grumme Skæbne; dets Forretninger deltes efterhaanden mellem Justitsministeriet, Kultusministeriet og Indenrigsministeriet. Det maa have været en tung Dag for mangen en gammel Kancellist, men nu er den Sorg jo slukt.

Som en trøstende Omstændighed maa det ogsaa fremhæves, at faldt Kancelliet — dets Stil blev dog staaende. Dette fremkalder i Erindringen den gamle Historie om de Overvundne, der behersker Sejrherren.

Kancellistilen paa Landets eget Sprog, som Afløsning af Latinen, betegnede i Virkeligheden et Kultur-Fremskridt for de forskellige Nationer og tjente mange Steder som banebrydende for Landets eget Skriftsprog. Men medens dette udvikledes som en levende Organisme, blev Kancellisproget staaende i den en Gang skabte Form og virker rent mumieagtigt paa et moderne Menneske. Ofte er det vel med sine mangfoldige Forbehold og Indskud Udtryk for en sand Skarpsindighed. Men i Reglen indbyder det til en Tankegymnastik, der ikke kan anbefales svagere Hjerner. Og en Mængde af dets Formler synes Læseren lige saa mange gode Vittigheder.

Ministernavnet var ikke ubekendt i 1848. Allerede 1813 fik Præsidenten for det danske Kancelli Titel af Justitsminister. Men ved Plakaten af 4de April indførtes den ny ministerielle Ordning, ved hvilken Forvaltningen deltes mellem syv ansvarlige

Ministre, nemlig: En Udenrigs-, en Krigs-, en Marine-, en Finans-, en Justits-, en Kultus- og en Handelsminister. Den sidste nød dog kun Lykken til den 24de Novbr. 1848; saa blev han afløst af en Indenrigsminister. I Tiden indtil 1864 havde vi fremdeles et Par Ministerier for Slesvig og Holsten-Lauenborg, og ved Kundgørelse af 14de Juli 1874 oprettedes et særligt islandsk Ministerium, der bestandig har været røgtet af Justitsministeren. Men iøvrigt bevaredes Ordningen fra 1848 indtil 1895. Da skar man et Stykke af Indenrigsministeriet og oprettede et Landbrugsministerium. Og ved Ministerskiftet den 27de April 1900 gjorde man paany et Indsnit i det samme Ministerium og dannede et Ministerium for offentlige Arbejder (Trafikministeriet). Som bekendt er det Kongen, der bestemmer Ministrenes Antal.

Hvad angaar Gehejme-Konseilet, da ophævedes det af Struense 1770. Det erstattedes to Aar senere med Gehejme-Statsraadet, i hvilket ingen af Kollegie-Præsidenterne maatte faa Sæde. Men den Karakter, man hermed vilde give Gehejme-Statsraadet, bevaredes ikke. I 1848 bestod det dels af nogle af Kollegiernes Præsidenter, dels af andre kongevalgte Mænd, blandt hvilke i Reglen fandtes nogle Prinser.

Fra 1848 traadte Statsraadet i Stedet. Ifølge Grundloven af 1866 bestaar det nu under Kongens Forsæde af Ministrene og Tronfølgeren, naar han bliver myndig. Statsraadet holdes paa Residensslottet.

Ministerraadene derimod bestaar alene af Ministeriets Medlemmer, og her ledes Forhandlingen af Konsejlspræsidenten. Disse Raad holdes nu i den røde Bygning.

Vi selv har uden Vanskelighed foretaget Springet fra Erik Lam og hans Kapellaner til Kong Christian IX og Ministeriet Deuntzer. Det er vort Haab, at Læserne ikke er blevne stikkende et eller andet Sted i Kancelliet, men er rede til at følge os videre, mens vi undersøger, hvorledes Administrationen deler sig under vore Dages ni Ministerier.

om en for hele Skandinavien fælles Lovgivning angaaende Livs-Forsikringsvæsen.

Allerede dette er jo Vidnesbyrd om en ganske god Arbejdsdag. Men Deuntzer har desuden faaet Tid til at gribe ind i praktiske Anliggender paa forskellige Omraader. I 1879 blev han Medlem af *Arbejderbankens* Raad og to Aar senere kontrollerende Direktør. Ligeledes i 1879 blev han Medlem og i 1885 Formand i Bestyrelsen for *Frederiksbergs Arbejderhjem,* som i 1889 opførte tre anselige Arbejderboliger. 1882 blev han Medlem af Bestyrelsen for *Nye danske Brandforsikringsselskab;* nu er han Bestyrelsens Formand. Og endelig var Deuntzer med til for nogle Aar siden at stifte det østasiatiske Kompagni, i hvis Bestyrelse han beklæder Pladsen som Viceformand. Denne Virksomhedstrang har gjort ham til en optaget Mand, men den har ogsaa i Tidens Løb gjort ham til en formuende Mand. Og den har fjernet ham i lang Afstand fra en vindtør Professortype.

I Sommeren 1899 blev hele Offentlighedens Opmærksomhed henledt paa Deuntzer, da han blev valgt til Formand for den Voldgiftsdomstol, hvis Opgave det var at tilvejebringe Forlig og Afslutning paa den store Lock-out. Deuntzer opbød al sin Skarpsindighed og Mæglerevne for at finde Grundlaget for en Overenskomst, som begge de stridende Parter vilde bifalde. Det lykkedes ham dog ikke, og vistnok noget mismodig trak han sig tilbage og overlod Opgaven til andre.

Men endnu større Opmærksomhed samlede der sig dog i denne Sommer om Deuntzers Navn, da det i de sidste Dage af Juli blev bekendt, at det var overdraget ham at danne den ny Regering. Her havde han mere Held til at fremkalde en Overenskomst, i Følge hvilken de forskellige Afskygninger indenfor Venstre fik hver sine Pladser i Ministeriet. Egentlig var det vel Deuntzers Mening selv at ville være Justitsminister, for Retsreformens Skyld. Som Medlem af den sidste store Proceskommission har han jo selv været med til at forberede den. Forholdene førte imidlertid med sig, at han maatte overtage Udenrigsministeriet, og han tager altsaa imod Diplomaterne

hver Torsdag i Palæet paa Kongens Nytorv. Han har de tilstrækkelige repræsentative Anlæg og Verdensmandens Dannelse i fyldestgørende Grad til at gøre det ulasteligt og korrekt. Den betydeligste Opgave, der venter ham, er kan hænde Salget af de vestindiske Øer. Hvis der da ikke er talt saa længe om den Ting, at det hele bliver til ingen Ting. Men forresten vil han ogsaa kunne indlægge sig virkelig Fortjeneste ved en heldig Ordning af vore Konsulatsforhold.

Profetier hører ikke hjemme her, og derfor skal der ikke tales om Ministerchefens Udsigter som Leder af Regeringens og dermed Regeringspartiets Politik. Om hans Programtale ved Festen i Kongens Have kan vel siges, at næst den bebudede Udvidelse af den kommunale Valgret er der Grund til at lægge Mærke til Konsejlspræsidentens Udtalelser om de Sagkyndiges Forhold til de retslige og de militære Reformer. Han fratog deri paa Forhaand de Sagkyndige en alt overvejende Indflydelse paa disse Spørgsmaal og fremhævede især angaaende de militære Reformer, at overfor dem burde Politikerne som Folkets Repræsentanter have det afgørende Ord. Denne Udtalelse betegner en Fastholden af Venstres gamle og principielle Standpunkt og vil sikkert bringe den konservative Opposition til en kraftig Kamp for Sagkundskabens Ret.

Men iøvrigt er Konsejlspræsidenten som Politiker jo det ubeskrevne Blad, paa hvilket den første Venstreregering — thi det er vel tilladt et Øjeblik at glemme Rottwitts to Maaneder — skal optegne sine Sejre og Nederlag. Livet plejer jo at give noget af hvert.

Deuntzer er den af de ny Ministre, der bærer de højeste Dekorationer. Han er allerede Kommandør af Db. af første Grad. Og som Udenrigsminister vil han endmere være selvskreven til en hel Del udenlandske Ordener. Han fik allerede i denne Maaned tildelt den hvide Ørns Orden under den russiske Kejsers Besøg paa Fredensborg og efter at han havde haft Visit af selve den mægtige russiske Udenrigsminister, Grev Lambsdorff.

VORE DAGES NI MINISTERIER

Hovedindgang til Ministerierne

Nedenfor meddeles en kort Oversigt over det administrative Apparat i de forskellige Ministerier, og efter Finansloven for indeværende Aar tilføjes dels Udgiften til Lønninger og Kontorhold m. m., dels de respektive Ministeriers Budgetter.

Udenrigsministeriet:

Herunder hører samtlige udenrigske Anliggender, fornemlig Diplomat- og Konsulatvæsen, samt de Spørgsmaal, der umiddelbart vedrører Handelens Forhold til Udlandet. Ministeriet beskæftiger 1 Direktør, 2 Departementssekretærer, 2 Fuldmægtige, 3 Assistenter, 1 Arkivar og 1 Arkivsekretær. Til Lønninger og Kontorhold 39,956 Kr. Det samlede Budget 733,656 Kr.

Landbrugsministeriet:

Herunder hører alle Sager vedrørende Landvæsen. Fremdeles Veterinærvæsen; Skov- og Jagtvæsen; Arbejdet paa Bekæmpelse af Sandflugten og Beplantning af Hederne; Redningsvæsen; Fiskeri; Matrikel- og Domænevæsnet. Ministeriet beskæftiger 1 Departementschef, 3 Kontorchefer, 6 Fuldmægtige, 13 Assistenter samt 1 Registrator og 23 Revisorer paa Matrikelkontoret.

Til Lønninger (derunder 33,000 Kr. til Understøttelseskas-

sen) 107,624 Kr. Det samlede Budget 2,936,784 Kr. Ekstraordinært 367,490 Kr.

Indenrigsministeriet:

Herunder hører Amtmands- og Borgmesterembederne; Udgivelsen af de privilegerede Blade og Statshaandbogen; Valgene til Rigsdagen; Meddelelse af Indfødsret; alle kommunale Anliggender; Fattigvæsen; Alderdomsunderstøttelse; Indkvarteringsvæsen; Frikørsler; Stadfæstelse af Legater; Handel, Industri og Haandværk, Mæglere, Translatører, Patenter, Varemærker, Handelsskoler og Tekniske Skoler, Fabrikstilsyn; Ulykkesforsikring og Sygekasser. Kort sagt de saakaldte sociale Opgaver. Fremdeles Søfartsforhold, Maal og Vægt; Pengeinstituter; Husflid; Afholdsforeninger; Skytteforeninger. Samt Overbestyrelsen af de grønlandske Kolonier.

Ministeriet beskæftiger: 1 Departementschef, 1 Kontorchef, 3 Fuldmægtige og 7 Assistenter.

Til Lønninger 49,756 Kr. Det samlede Budget 4,970,596 Kr. Ekstraordinært 158,250 Kr.

Ministeriet for offentlige Arbejder:

Civillistens Mellemværende med Statskassen; de kongelige Bygninger og Haver; Vejvæsnet; Vandbygningsvæsnet, Havne- og Kanalvæsen; Digevæsnet; Jernbane-, Post- og Telegrafvæsnet samt Færgevæsnet. Som et Departement under Ministeriet hører Generaldirektoratet for Post- og Befordringsvæsnet, og Chefen i Departementet for offentlige Arbejder er tillige Generaldirektør for Telegrafvæsnet. Statsbanernes Administration med Generaldirektoratet som øverste Organ bor derimod ikke til Huse i Ministeriet. Og Regnskaberne for Jernbane, Post og Telegraf har deres særlige Pladser paa Finansloven; de gaar ikke ind under Trafikministeriets Budget. Derimod er ansat i Ministeriet en særlig Kontrolrevisor for Statsbanernes Regnskab.

Ministeriet beskæftiger 1 Departementschef, 1 Kontorchef, 1 Kontrolrevisor med Sekretær, 3 Fuldmægtige og 6

Assistenter. Personalet i Generaldirektoratet for Postvæsenet bestaar desuden af 1 Generaldirektør, 3 Kontorchefer, 5 Fuldmægtige, 14 Assistenter og 7 fungerende Assistenter.

Til Lønninger 238,864 Kr. (deraf 95,381 til Understøttelseskassen). Det samlede Budget 708,255 Kr. Ekstraordinært 1,402,085 Kr.

Justitsministeriet:

Justits- og Politivæsnet; Medicinal-, Karantæne- og Strandingsvæsen; Jordemodervæsnet; Ægteskabs- og Arvesager; Bestyrelsen af umyndiges Midler; Bevillinger til at opføre Skuespil; Bygningslovgivning; Brandforsikrings- og Brandvæsen; Firmavæsen; Fæsteregulativer; Tilsyn med Udgivelsen af Lovtidenden og Ministerialtidenden, samt Samling af Anmeldelser til Handelsregistrene; Udskrivningsvæsnet til Hær og Flaade; offentlige Stiftelser, der ikke sorterer under Fattigvæsnet eller Kultusministeriet; Lehn, Stamhuse og Fideikommisser; alle færøiske Anliggender, undtagen Kirke- og Skolevæsnet.

Desuden er Chefen for Justitsministeriets andet Departement tillige Chef for Departementet under det islandske Ministerium.

Ministeriet beskæftiger 2 Departementschefer, 2 Kontorchefer, 4 Fuldmægtige, 19 Assistenter. Til Lønninger m. m. 154,438 Kr. (deraf til Understøttelseskassen 44,000). Det samlede Budget 4,967,684 Kr. Ekstraordinært 119,582 Kr. Lønninger m. m. til det islandske Departement 17,164. Tilskud til Island 60,000 Kr.

Kultusministeriet:

Alle Anliggender vedrørende Kirke- og Skolevæsen; Vajsenhuset; Døvstumme- og Blindeinstituter; Aandssvageanstalter; Universitetet og Sorø Akademi; Undervisningen for Farmaceuter og Tandlæger; de videnskabelige Samlinger; det kgl. Bibliotek og Rigsarkivet; det kgl. Teater; Kunstakademiet og Kunstsamlingerne, Frederiks Hospital og Fødselsstiftelsen; Sager vedrørende litterær og kunstnerisk Ejendomsret; Forsyningen med Papir og Blæk til Brug i Statstjenesten; Rege-

ringens Trykkeriarbejde, Understøttelser til Kunstnere og Videnskabsmænd. Desuden Præstepensionsfondet.

Ministeriet beskæftiger 2 Departementschefer, 3 Kontorchefer, 3 Fuldmægtige og 12 Assistenter. Til Lønninger m. m. 164,475 Kr. (deraf 85,908 Kr. til Understøttelseskassen). Det samlede Budget 6,927,257 Kr. Ekstraordinært 777,003 Kr.

Krigsministeriet:

Herunder hører alle landmilitære Anliggender. Ministeriet har et eget Arkiv, og fra dets Sekretariat redigeres Kundgørelse for Hæren og Haandbog for Hæren; i Sekretariatet opbevares desuden alle „fortrolige“ Aktstykker. Endvidere er der et særligt Kontor for den militære Klædefabrik. Og under Krigsministeriet hører fremdeles Hærinspektøren (Kronprinsen) og Generalkommissionen, der med Kronprinsen som Formand bestaar af følgende faste Medlemmer: Chefen for Generalstaben, Generalinspektørerne henholdsvis for Fodfolket og Rytteriet; Artillerigeneralen og Ingeniørgeneralen. Følgende kan tilkaldes som stemmeberettigede Medlemmer: Generalauditøren, Generalintendanten, Generallægen og Stabsdyrlægen.

Ministeriet beskæftiger 2 Departementschefer, 6 Kontorchefer, 9 Fuldmægtige og 14 Assistenter. Til Lønninger m. m. 92,225 Kr. Det samlede Budget 10,227,915 Kr. Ekstraordinært 206,700 Kr.

Marineministeriet:

Alle sømilitære Sager. Nyboder; Lodsvæsen; Fyrvæsen; Vagervæsen; Navigationsvæsen; Eksaminer for Maskinister; Uskadeliggørelse af Vrag, der er farlige for Skibsfarten; Hirtsholmene; Det meteorologiske Institut; Udgivelse af Kundgørelser, Haandbog og Lovsamlinger for Søværnet; Holmens Kirkes Anliggender, der har Hensyn til Ministeriets Patronat. Christiansø og Søkvæsthuset.

Ministeriet beskæftiger 2 Departementsdirektører, 3 Kontorchefer, 6 Fuldmægtige, 8 Assistenter og 1 Kancellist. Endelig har Marineministeren en Stab, bestaaende af en af Departementsdirektørerne og fire Kaptejner. Til Lønninger m. m.

94,134 Kr. (deraf 39,173 Kr. til Understøttelseskassen). Det samlede Budget 6,796,495 Kr. Ekstraordinært 449,050 Kr.

Finansministeriet:

Herunder hører Bestyrelsen af Statens Aktiver og Passiver; Skattevæsen, Møntvæsen og Pensionsvæsen; Domænerne, Statsskovene og Klasselotteriet; Overtilsyn med Statsanstalten for Livsforsikring; Assistenshuset; Koloniernes Centralbestyrelse. Rekrutering af vestindiske Soldater; statistisk Bureau; Regnskabsrevisionen; Finanshovedkassen; Bestyrelsen af de militære Underklassers Pensionering og Invalideforsørgelsen.

Medtages hele det ved alle disse Sager beskæftigede Personale, tæller Ministeriet 5 Departementschefer, 1 Generaldirektør (for Skattevæsnet), 1 Direktør (for statistisk Bureau), 1 administrerende Direktør og 1 Kasserer (for de militære Underklassers Pensionering); 27 Kontorchefer, 1 Kasserer og 1 Kontrollør (for Finanshovedkassen); 57 Fuldmægtige og 168 Assistenter.

Til Lønninger m. m. 764,866 Kroner. Heraf til selve Finansernes Centralbestyrelse 210,477 Kr. (60,714 Kr. til Understøttelseskassen). Det hele Budget 4,151,999 Kr. Ekstraordinært 613,800 Kr.

MINISTERIET DEUNTZER

Lige siden Folketingsvalget den 3die April i Aar løb Ministerrygterne omkring gennem Landet. Nøjere Besked vidste dog kun meget faa, og derfor kom det som en stor Overraskelse over de Allerfleste, da det Tirsdag den 16de Juli om Eftermiddagen ved Tretiden blev bekendt, at Ministeriet Sehested havde indgivet sin Dimission, og at Kongen havde modtaget den. Faa Timer efter var det gennem Løbesedler bekendt over hele Kjøbenhavn og i Provinsbyerne, og næste Dag vidste hele Landet det.

Allerede om Torsdagen var det almindelig bekendt, at Kongen havde overdraget Professor Deuntzer at danne et Venstreministerium. Tirsdag den 23de Juli var det lykkedes Professoren at faa besat alle Pladser i Kabinettet, og samme Eftermiddag gav Kongen paa Bernstorff Slot mundtlig Sanktion paa den Liste, der blev ham forelagt. Hvorpaa Meddelelsen spredtes ud over Landet. Den officielle Udnævnelse kom dog først Dagen efter, og Ministeriets Fødselsdato er da egenlig først den 24de Juli.

Det bestaar af følgende Medlemmer:

Professor J. H. Deuntzer, Konsejlspræsident og Udenrigsminister.

Højesteretssagfører P. A. Alberti, Justitsminister og Minister for Island.

Statsrevisor J. C. Christensen, Kultusminister.

Grosserer C. Hage, Finansminister.

Gaardejer Ole Hansen, Landbrugsminister.

Redaktør V. Hørup, Trafikminister.

Kontreadmiral Jøhnke, Marineminister.

Oberst V. H. O. Madsen, Krigsminister.

Redaktør Enevold Sørensen, Indenrigsminister.

DEUNTZER

KONSEJLSPRÆSIDENT OG UDENRIGSMINISTER

Født den 20. Maj 1845

Der kunde have været mere Smæld i den Fane, der hejstes over det ny Ministerium end nu, da den lærde Jurist og driftige Forretningsmand, Professor Deuntzer, blev Ministeriets Chef. For den store Befolkning udtrykkes Systemskiftet ikke i hans men i andre Navne indenfor det ny Kabinet. De, der skaber sig et betydeligt Navn ved en Virksomhed som den, Deuntzer har udfoldet, gaar jo ikke ind i den almindelige Bevidsthed i samme Grad som de, der erhverver sig Navn ved politisk Arbejde i Rigsdagen og ude i Agitationen. Politik er noget for alle, Retsvidenskab er for de Sagkyndige eller for dem, der attraar at blive det.

Deuntzer har imidlertid alle Dage været regnet for en Mand af liberale Anskuelser. Han vedgik offentligt, at han var uenig med sin Kollega, Professor Matzen, i dennes Fortolkninger af forskellige Bestemmelser i Grundloven; men aktiv Politiker har han aldrig været. Det var i sin Tid paatænkt at opstille ham paa Frederiksberg som de Liberales Kandidat ved et Folketingsvalg, men Sagen gik ikke i Orden, og siden nævntes Deuntzer aldrig som Rigsdagsemne. Endnu mindre har han deltaget i Agitationen. Hans Virksomhed ved Universitetet og hans ivrige Medvirken i forskellige økonomiske Selskaber og Institutioner beslaglagde hans Tid.

At han blev udset til Ministerchef skyldtes altsaa ikke Forbindelser eller Indflydelse i Landets Venstreparti. Derimod

kom han i Aarenes Løb jævnlig ved Hoffet, og Kongen skal efter Sigende have sat megen Pris paa den repræsentative og fint dannede Mand. Da han nu desuden var kendt som Tilhænger af Venstre, er det ikke uforstaaeligt, at Kongen valgte netop ham som sin nærmeste Tillidsmand, da det gjaldt Dannelsen af en Venstreregering.

JOHAN HENRIK DEUNTZER er født den 20de Maj 1845 i Kjøbenhavn, Søn af Arkitekt og Murermester Deuntzer. Han blev Student i 1862 og gav sig straks i Færd med Jurisprudensen. Skøndt Studierne fik en Afbrydelse i 1864, da Deuntzer meldte sig som frivillig i den anden slesvigske Krig, opnaaede han dog Embedseksamen allerede i 1867. Aaret efter aftjente han sin Værnepligt som Sekondløjtnant i Artilleriet, men saa samtidig Lejlighed til at besvare en juridisk Prisafhandling, for hvilken han i 1869 modtog Universitetets Guldmedalje.

Omtrent et Par Aar gjorde han derefter Tjeneste i Ministerierne, først i Generaldirektoratet for Skattevæsnet og senere under Justitsministeriet, hvor han virkede som Sekretær i Proceslovkommissionen. I 1871 fik han Rejsestipendium af Universitetet og rejste saa ud for at studere udenlandsk Proces. Rejsen fik dog en hurtig Ende. Professor Gram afgik ved Døden, og sidst paa Aaret vendte Deuntzer hjem for at konkurrere til den ledige Plads. Han besejrede to Konkurrenter og besteg 1872, kun 27 Aar gammel, Universitetets Katheder for at forelæse første Civilret. Da Nellemann 1875 traadte ind i det Estrupske Ministerium, overtog Deuntzer tillige Proces.

Han har da omtrent 30 Aars Lærervirksomhed ved Universitetet bag sig, og han var særdeles yndet af de Studerende. De fremhæver den Resoluthed, hvormed han knækkede Lærdommens haarde Nødder for dem og fandt Kærnen frem. Han hørte ikke til dem, der blev borte i Skallerne. De roser den bon sens, hvormed han livede Foredraget op, og den praktiske Sans, der lyste op i Paragrafernes Mørke og viste Tilhørerne det juridiske Stof som noget aktuelt, der var vokset ud af selve Livet og havde Sammenhæng dermed.

Konsejlspræsident Deuntzer i sit Arbejdsværelse i Udenrigsministeriet

Deuntzer selv gik ud i Praksis for at gøre Studier. To Gange har han modtaget Konstitution som Formand og Næstformand i Sø- og Handelsretten og to Gange som Assessor i den kjøbenhavnske Skifteret. Desuden — han interesserede sig ikke blot for Retssætningernes Sammenhæng med Tiden men ogsaa for deres Tilblivelse og Udvikling gennem Aarene. Og han har derfor foretaget indgaaende Studier af ældre Retspraksis.

Sin væsentligste Fortjeneste af det juridiske Studium har Deuntzer dog maaske haft ved den ny Undervisningsform, han indførte. Da han tiltraadte sit Professorat, var Methoden den, at de juridiske Professorer sad paa Kathedret og dikterede deres Forelæsninger til Studenterne, som derefter skrev Fingrene af sig for at faa hele Visdommen optegnet i Kollegiehefterne. Denne tidsspildende og aandssløvende Trafik trives forresten endnu paa Universitetet. Deuntzer selv følte sig imidlertid ikke henrykt over at være bunden til dette Diktat, og Studenterne ønskede intet hellere end at blive løst fra — Diktaturet, som det populært kaldtes. Nogen Tid efter Deuntzers Ansættelse indgav de en Adresse, hvori de anmodede om friere Former for Undervisningen. Deuntzers Svar paa Anmodningen var den første af de trykte Lærebøger, der senere blev mange. Efterhaanden fulgte hans Kolleger Eksemplet, der for sin Tid betegnede et stort Fremskridt.

Om Deuntzers Virksomhed ved Universitetet er der yderligere at bemærke, at han siden 1891 har været Medlem af Konsistorium og fungeret som dettes Referendarius, og at han i Aaret 1897—98 bar den gyldne Kæde som Universitetets Rektor.

I 1888 indledtes der Forhandlinger mellem Danmark og Sverige om en ensartet Lovgivning vedrørende Erhvervelse og Fortabelse af Retten som Statsborger og om en heldigere Ordning af de mellemrigske Fattigvæsens-Forhold. Indenrigsministeriet overdrog Deuntzer at føre disse Forhandlinger paa Danmarks Vegne, og han løste denne Opgave paa den bedste Maade. Fornylig var Deuntzer Medlem af den skandinaviske Livsforsikrings-Kommission, der allerede har udarbejdet et Forslag

P. A. ALBERTI

JUSTITSMINISTER

Født den 10. Juni 1851.

Folketingsmand for Kjøbenhavns Amts 6. Valgkreds

Der er i den ny Justitsministers ranke Holdning noget, som henleder Tanken paa et Lys. Det vilde maaske ikke være uforsvarligt at hævde, at han virkelig ogsaa er et Lys. Men iøvrigt er han af Skikkelse en Gigant, bred og myndig af Vækst, Hovedet højere end alt Folket. Allerede dette giver sin Mand et vist Fortrin. Den, der kan skue ud over de Andres Hoveder, forsvinder aldrig ubemærket i Vrimlen.

Til denne Kæmpeskikkelse som det ydre Symbol svarer et betydeligt Fond af intellektuel Kraft. En Mand af den fysiske Styrke har Betingelser for at kunne udfolde en omfattende Energi. Og det kan Alberti. Der har altid været noget af en Kæmpes Voldsomhed over hans Optræden i det offentlige Liv. Paa det Punkt, hvor han lagde sit Arbejde ind, kunde hans Tag mærkes. Han *fyldte* altid, hvor han kom.

Men det særegne for den Slags Mennesker er netop, at deres Trang til at udfolde den Styrke, de føler sig i Besiddelse af, ofte driver dem ud over rimelige Grænser, saaledes at et og andet gaar i Stykker under deres Hænder. Dette har vel en og anden Gang været Tilfældet med Alberti. Maaske er dette Forklaringen paa, at han undertiden er faret frem med unødig Vælde i Sager, hvor en behersket Overlegenhed syntes mere paa sin Plads. Han havde i sin Tid en udviklet Tilbøjelighed for gennem kolossale Injurieprocesser og Skades-Erstatningssager at slaa stærkt om sig.

Kan hænde, det stod skrevet i Stjærnerne, at Alberti skulde være Politiker. Men det tog i hvert Fald Tid, før han helligede sig politiske Spørgsmaal. I den Bevægelse i Halvfjerdserne og Firserne, der greb hans Jævnaldrende, vil man forgæves søge hans Spor. Rimeligvis kom det af, at han da indtog et Mellemstandpunkt, der umuliggjorde hans Tilslutning til noget enkelt af de politiske Partier i deres tilspidsede Kamp. Han var ikke saa radikal som sin gamle Fader, men han følte paa den anden Side ingen Tilbøjelighed for Provisorierne. Saa valgte han at passe sin Forretning og lade Tiden gaa sin Gang.

PETER ADLER ALBERTI er født i Kjøbenhavn den 10. Juni 1851 som Søn af Politikeren, afdøde Overretsprokurator Alberti, der i fyrretyve Aar repræsenterede Sorø Amts anden Valgkreds i Folketinget og altid var en udpræget Demokrat. P. A. Alberti gik i Borgerdydsskolen, blev Student derfra i 1868 og juridisk Kandidat i 1873. I de følgende tre Aar var han Fuldmægtig paa Faderens Kontor, indtil han i 1876 selv blev Overretssagfører. I 1881 blev han Højesteretssagfører efter den sædvanlige Prøve for Højesteret. Han har dog aldrig hørt til de Advokater, der hyppigst mødte i Skranken, og de rent juridiske Forretninger tog næppe nogensinde hans meste Tid. I Halvfjerdserne var Alberti en Tid Næstformand i den sjællandske Bondestands Sparekasse, men denne Stilling trak han sig tilbage fra; og saa er der forholdsvis stille om hans Navn, indtil han i 1887 vælges til sin Faders Suppleant som Formand for Bondestandens Sparekasse. Gamle Alberti var syg og ude af Stand til at varetage sine Forretninger, men Sparekassens Tillidsmænd — og maaske ogsaa han selv — ønskede, at han skulde beholde i det mindste Formandstitlen.

Ved hans Død valgtes P. A. Alberti i 1890 til hans Afløser. Dette Valg gik ikke af uden Kamp. En Del af de mest udprægede Venstremænd blandt Tillidsmændene ansaa ikke Alberti for saa sikker en Meningsfælle, at de ønskede at beære ham med dette Tillidshværv. Slagordet var den Gang: Venstres Mænd paa Venstres Pladser, og i Følge dette ønskede de radikale Bønder Formandspladsen besat med en Mand, der havde

Justitsminister Alberti i sit Arbejdsværelse i Justitsministeriet

haft Lejlighed til at vise et udpræget demokratisk Sindelag. Denne Kvalifikation fandt de ikke Alberti i Besiddelse af. Den nuværende Landbrugsminister var Ordfører for et Forslag om en udvidet Kontrol med Sparekassen. Han gjorde gældende, at den hidtidige Kontrol altfor stærkt havde hvilet paa den gamle Formands personlige Tillidsforhold til de sjællandske Bønder. Men det fremsatte Forslag forkastedes, og Alberti valgtes til Formand.

Naar Alberti allerede da havde saa betydelig en Tilslutning blandt den sjællandske Bondestand, skyldtes det, næst det Navn han bar, at han i de nærmest foregaaende Aar havde rejst to store Foretagender, hvori Bønderne var stærkt interesserede. For det første Sjællands — senere Østifternes — Brandforsikring for mindre Landbygninger. Allerede for Aar tilbage havde Jyderne dannet den saakaldte Wistoftske Brandkasse, men også blandt Sjællænderne var der Misfornøjelse med den gamle Brandforsikring for Landbygninger. Det var den almindelige Opfattelse, at Bønderne betalte for meget til Kassen i Forhold til den Skade, de paaførte den, og for denne Opfattelse gjorde Alberti sig i 1888 til Tolk ved en Række Agitationsmøder, som han i Foraaret holdt rundt paa Sjælland. Han opfordrede her til at danne en ny Forsikring og viste sig som en skarp og slagfærdig Debattør i Forhandlingen med forskellige Udsendinge fra den gamle Brandforsikring. Det lykkedes Alberti at rejse en stor Bevægelse om dette Spørgsmaal. Han aabenbarede paa den Turné megen Evne til at vinde Folk ved en elskværdig Gemytlighed. Heller ikke var det uden Virkning, at han kulant paatog sig foreløbig at bære alle Omkostningerne ved den ny Forsikrings Start, indtil den formaaede at refundere ham Beløbet. Saa holdtes der et stort Møde af Delegerede i Kjøbenhavn — vistnok to Bønder fra hver Valgkreds. Her vedtoges Love, og dermed var den ny Brandforsikring en Kendsgærning. Det hele var flot gjort.

Og det samme gælder *Danmarks Landmænds Smør-Exportforening,* der ligeledes kom til Verden i 1888. Dette er i Virkeligheden Andels-Tanken overført paa det merkantile Omraade,

og det har været adskillig Tvivl underkastet, hvorvidt det med Fordel lod sig praktisere. Sikkert er det, at Foreningen hurtigt vandt og har bevaret en stor Tilslutning fra Andelsmejerierne. Den aarlige Omsætning løber op i mange Millioner, og Alberti har hidtil selv ledet Forretningen.

Nu blev det efterhaanden klart, at Alberti tilsigtede at komme ind i det politiske Liv. I Sorøkredsen havde man utvivlsomt et Øjeblik tænkt paa ham som Faderens Afløser, men man var stadig ikke helt sikker paa ham som Venstremand og opgav Planen. Saa i Vinteren 1891—92 anmældte Alberti sin Kandidatur for Vælgerne i Køgekredsen, hvis Repræsentant i Folketinget Hørup havde været i 16 Aar. Alberti optraadte som Tilhænger af den Bojsenske Politik og førte en stærk Valgkampagne med egen Valgavis o. s. v. For Kredsens Højre betød det saa meget at komme af med Hørup, at en stor Del af Partiet bekvemmede sig til at stemme paa Alberti. Og ved disse Stemmers Hjælp lykkedes det ham den 20. April at blive valgt med en lille Majoritet. Selvfølgelig hyldedes han stærkt af det moderate Parti og opnaaede straks en Position der indenfor.

Han tilstod, at hans Maal var et politisk Forlig, men han kunde dog ikke akceptere de Betingelser, som Bojsen gik ind paa den første April 1894. Derfor stemte han imod Forliget sammen med tretten andre af Bojsens hidtidige Meningsfæller.

Imidlertid havde Alberti i Efteraaret 1892 stiftet Dagbladet *Dannebrog*, der bladlig set overtog Boet efter det hensygnende *Morgenbladet*. Et af *Dannebrogs* Kendemærker har bestandig været en stærk fremhævet Loyalitet overfor det danske Kongehus og dets Forbindelser ude i Evropa. Selvfølgelig var denne Holdning et Udtryk for Udgiverens Vilje, og derved skilte han sig fra sine Partifæller, der som Opposition formede sine Følelser overfor Kongehuset i mere nøgterne Vendinger.

Ogsaa paa et andet Punkt har *Dannebrog* som Venstreblad haft en Særstilling i Forhold til de andre kjøbenhavnske Venstreblade. Det har nemlig saa at sige ikke beskæftiget sig med den demokratiske Oppositions politiske og kommunale Agita-

tion i Kjøbenhavn. I Hovedstadens hidsige Valgkampe har Bladets Holdning været omtrentlig Neutralitet.

Ogsaa dette var Udtryk for dets Udgivers Undtagelsesstilling overfor de fleste af sine Partifæller. Medens disse i Reglen alle Vegne, hvor de fandt det hensigtsmæssigt — og da fornemlig i Kjøbenhavn — iværksatte et Samarbejde med Socialdemokraterne forud for et Valg, var Alberti afgjort imod enhver Forstaaelse med Socialdemokraterne. Under sin første Valgkampagne i Køgekredsen udtrykte han denne Opfattelse i de bekendte Ord om den Bom, han vilde sætte for Socialismen. Han lod under Valgkampen oversætte, trykke og omdele et tysk Skrift, hvori skildredes Ulemperne ved den socialistiske Fremtidsstat. Sin Opfattelse fra 1892 fastholdt han gennem Aarene, men hans Loyalitet mod Partiet, der lige til sidste Folketingsvalg havde en mere eller mindre formelig Valg-Aftale med Socialdemokratiet, bevirkede dog, at han ikke drev stærkere paa sin separate Kile, end han behøvede for stadig at markere sin Stilling. Stærkest lod han sin Anskuelse komme til Orde i sin egen Kreds, og han hørte da ogsaa til de Venstremænd, der ved Valget nu i April havde en socialdemokratisk Modkandidat.

Fra 1894 til 1895 stod Alberti som Fører for Gruppen *De Fjorten*, men med Venstre-Reformpartiets Dannelse efter Valget i 1895 mældte han sig straks derind i og blev Medlem af Bestyrelsen, ligesom Partiet straks satte ham ind i Finansudvalget. Slige Besættelser foretoges naturligvis efter tilbørligt Hensyn til de forskellige Gruppers Størrelse.

Forøvrigt herskede der til en Begyndelse i en stor Del af Venstre nogen Mistro til den ny Mand i Selskabet. Men efterhaanden samler Vidnesbyrdene sig enstemmigt om at fremhæve hans Loyalitet overfor Partiet. Ordens-Menneske, som han selv er, har han sikkert megen Sans for Disciplin. Han har jo ogsaa nylig udtalt som sit Valgsprog, at Enighed gør stærk. Og hertil kom, at han efter 1895 blev en af de skarpeste og mest ubarmhjærtige Angribere af Bojsen og hans Politik.

I Aarenes Løb udførte han da ogsaa et anseligt Arbejde paa Partiets Vegne. Væsentligst er hans Navn knyttet til For-

slaget om en Afløsning af Tienden og til Skattelovs-Forslagene. Særlig sidste Vinter paaførte disse ham stort Besvær. Der skulde netop en Albertis Ufortrødenhed til atter og atter i lange Forhandlinger at gaa løs paa disse i mange Aar drøftede Problemer. Han gjorde det hver Gang, som var det hans første Møde her i Livet med disse Anliggender.

I Folketinget sidder Alberti ubevægelig paa sin Plads, ret op og ned, mange Timer i Træk, som intet andet Medlem. Og han sidder der koldblodigt, som gik alle Angreb sporløst hen over Hovedet paa ham. Indtil han rejser sig for at give skarpt Svar paa Tiltale. Da ligner han en Mand, der er fast bestemt paa at slaa sin Modstander, til han ligger død paa Valen. Der er over ham noget determineret og resolut, der siger, at han giver ikke Pardon.

Ingen har i Thinget holdt saa lange Taler som Alberti. Han synes ikke at trættes, selv naar han har talt hurtigt og ustandseligt i tre Timer. Han minder om Advokaten, der staar for Skranken i den Hensigt klart og skarpsindigt at lægge Sagen tilrette for de høje Dommere. Kan kan opmuntre sig selv og Auditoriet med en Vittighed, er det ham ingenlunde ubehageligt. Tværtimod, han siger den gærne. Undertiden er Vitsen god, til andre Tider er den det ikke. Men Alberti hører dog til de Talere, der hyppigst faar Thinget til at le. Tilsyneladende er Alberti ret tilknappet. Han ser lige frem for sig, som ændsede han hverken højre eller venstre. I Virkeligheden er han munter og uforfærdet, undertiden den bare Poliskhed.

Alberti har lejlighedsvis udtrykt sin Afsky for Doktriner. Han vil vel ogsaa som Justitsminister blive den samme Opportunist, han var som Rigsdagsmand. Hurtig til at fatte en Bestemmelse, som han er, har han allerede bebudet, at han straks vil forelægge Forslag til en Retsreform, og det vil ikke mangle ham paa Energi til at sætte den igennem. Ogsaa forlyder det allerede, at hans Ministerium har faaet at mærke, at den ny Minister er en Mand, der vil have noget bestilt inden Fyraften.

Som Minister for Island vil Alberti desuden faa den Opgave at ordne Øens Forfatningsforhold, et Spørgsmaal hvis

Løsning paatrænger sig stærkere Aar for Aar. Kanske hans Arbejde paa dette Omraade netop resulterer i, at han skaffer sig af med det islandske Ministerium. Det vil næppe falde ham pinligt at tilføje sig selv denne Forringelse i Magt.

J. C. CHRISTENSEN

KULTUSMINISTER

Født den 21. November 1856.

Folketingsmand for Ringkøbing Amts 1. Valgkreds.

For kun elleve Aar siden valgt ind i Folketinget som ung, ukendt Mand. Allerede i flere Aar Venstres anerkendte Fører. I Dag Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet. En lignende Karrière er ukendt i vort parlamentariske Liv.

Mange Forhold har været medvirkende hertil. De store Førere fra Halvfjerdserne var delvis borte fra den politiske Skueplads. En Kreds af unge, uprøvede Kræfter stod overfor den Opgave at genrejse Venstre efter den Splid og Svækkelse, Halvfemsernes første Aar havde bragt over Partiet. Til dette Arbejde var der Plads og Anvendelse for nye Mænd.

At J. C. CHRISTENSEN først og fremmest blev Manden, beroede dels derpaa, at ingen som han tog sig Arbejdets Byrde paa. Berg stod i næsten alt som hans store Forbillede, og naar Christensen straks fra sin Indtræden i Rigsdagen udfoldede en Myres Flid, tog han sikkert ogsaa i den Henseende sin Fører til Eksempel. Han satte sig ikke blot ind i hver eneste aktuel Sag; mindst lige saa ivrigt granskede han de forskellige Spørgsmaals Tilblivelse. Han læste Rigsdagstidender, Betænkninger og Lovforslag, som andre læser spændende Romaner, og inden længe kunde kan mere Politik end de fleste.

Men at han kom i første Række, beroede ikke mindre paa hans Evne til at finde sig tilrette i de smaa Skridts Politik. Det Parti, hvis Manøvrer han skulde lede, var ikke altfor fast i Sammenføjningerne. Det bestod af Folk hentede herfra og

derfra. Med Taalmod skulde der fares frem, om Rækkerne skulde holdes sluttede. Selv efter Forligsmodstandernes Valgsejr i 1895 var det moderate Parti ganske stærkt og havde betydeligt Tilhold i Befolkningen. Hertil kom, at den Reedtz-Thottske Regering havde til sit tydelige Formaal at samle et moderat Mellemparti om sine Skatteforslag, der appellerede til stærke Instinkter og Krav blandt Vælgerne. Forsigtig Besindighed syntes Christensen den eneste Vej for hans Partis Politik. Med Styrke fastholdt han denne Taktik, skønt det til Tider maaske var besværligt nok. Han bemærker selv derom:

„Denne Forsigtighed bedømtes undertiden forkert baade af Venner og Modstandere, idet man deri var tilbøjelig til at se en Lyst til Moderation og en Vigen bort fra en frisindet og folkelig Politik, medens dette dog saa langt fra var Tilfældet, at Partiet tværtimod, alt som det voksede i Kræfter, stillede sine Fordringer klarere og fastholdt Kravet om deres Gennemførelse sikrere.“

Jens Christian Christensen er født den 21de November 1856 i Houen Sogn ved Tarm, Ringkøbing Amt. Hans Fader var Gaardejer M. C. Christensen, der lever endnu. Som ganske ung besøgte Christensen Grundtvigs Højskole ved Lyngby, og senere kom han paa Gedved Seminarium.

En af de Anekdoter, der dukkede op nu efter Ministerskiftet — af den Art, som iøvrigt regelmæssigt dukker op ved slige Lejligheder — vil vide, at Christensen allerede da lagde saadanne Egenskaber for Dagen, at en af hans Kammerater profeterede, at han blev sikkert nok Minister.

Christensen selv har dog næppe haft synderlig Tanke for denne Profeti, da han 21 Aar gammel tog Tjeneste i Folkeskolen. Fra 1877—79 var han Lærer i Vinding ved Holstebro; fra 1879—82 i Uhe, Vejle Amt; fra 1882—86 i Tamdrup ved Horsens og fra 1886 til i Aar i Stadil pr. Tim, nær Ringkøbing. Christensen var altid stærkt optagen af sin Lærergerning og har vistnok haft betydelige Anlæg for denne Opgave. I hvert Fald saa Folkene i Stadil ikke helt mildt til, at det politiske Arbejde efterhaanden slugte saa megen af deres Lærers Tid,

Kultusminister J. C. Christensen i sit Arbejdsværelse i Kultusministeriet

at der ikke blev stort tilovers for Skolen. Heller ikke er det urimeligt at antage, at den pædagodiske Indøvelse gennem mange Aar har bidraget til at udvikle netop nogle af de Egenskaber, der blev Christensens Fortrin som politisk Fører.

Allerede fra ung havde J. C. Christensen været politisk interesseret og med nøje Omhu fulgt Begivenhederne i det politiske Liv. Indtil han blev Skolelærer i Stadil, havde han dog holdt sig tildels passiv, men i Slutningen af Firserne begyndte han at lade sin Stemme høre paa politiske Møder. Derved henledtes Opmærksomheden paa ham som Rigsdagsemne, og da der i Ringkøbingkredsen ytrede sig en voksende Misfornøjelse med den hidtilværende Repræsentant i Folketinget, den moderate M. P. Christiansen, modtog Christensen i 1889 en Opfordring til at stille sig som Venstres Kandidat.

Efter nogen Tøven gik han ind derpaa. I Sommeren 1889 holdtes et større politisk Møde i Ringkøbing. Her fremtraadte Christensen som Kandidat til næste Aars Folketingsvalg, og Berg var tilstede for at anbefale ham. Han holdt dernæst i Løbet af Vinteren en Del Møder i Kredsen, og ved Valget den 21de Januar 1890 valgtes han til Folketingsmand med meget betydelig Majoritet. Nu genvælges han bestandig ved Kaaring.

Ved Valget i 1890 fik den Bergske Fraktion en saa stærk Forøgelse, at der blev en Plads for J. C. Christensen i Finansudvalget, og det blev naturligvis af megen Betydning for ham, at han straks fik Sæde i dette Centrum for Arbejdet i Rigsdagen. Saa døde Berg i Efteraaret 1891. Christensen blev Fører for Gruppen og bevarede denne Stilling, indtil Venstre-Reformpartiet dannedes straks efter Valget i 1895. I dettes Bestyrelse har Christensen siddet fra dets Dannelse, og i de sidste Aar har han været Partiets Formand, efter at Sofus Høgsbro havde fratraadt denne Stilling. Fremdeles valgtes Christensen i Foraaret 1895 til Folketingets første Viceformand, og i Foraaret 1901 valgtes han til Statsrevisor, da nuværende Trafikminister Hørup frasagde sig Hvervet. Formedelst sin Udnævnelse til Minister kom han dog ikke til at fungere som Statsrevisor.

Fra 1888 til 1891 var Christensen Formand for Stadil Sogneraad. Siden 1898 er han Medlem af Bestyrelsen for Dansk Folkemusæum; siden 1897 Formand i Repræsentantskabet for den jydske Husmandskreditforening, siden midt i Halvfemserne Medlem af Hovedbestyrelsen for Dansk Fredsforening og siden sidste Foraar Medlem af Bestyrelsen for Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse. Men iøvrigt har hans Arbejde paa Rigsdagen i den Grad beslaglagt hans Tid, at han ikke har vundet Lejlighed til megen Virksomhed udenfor.

Christensen har i de sidste Aar udfoldet et næsten overmenneskeligt Slid. For det første har han siden 1895 været Finansudvalgets Formand og Ordfører bl. a. for de krigs- og kultusministerielle Budgetter. Dette Arbejde blev saa meget større, som Finansudvalgets Virksomhedsomraade og Myndighed i Christensens Tid blev betydelig udvidet. Det traf efterhaanden en Vrimmel af Afgørelser, der, ret beset, hørte ind under Administrationen. Finansudvalgets Formand blev en mægtig Mand. Selve Ministerierne viste Ansøgninger og Ansøgere til ham. Og med Magten voksede Besværet.

Men Christensen havde ikke blot sin Stilling i Finansudvalget og som sit Partis Ordfører i alle storpolitiske Anliggender. Han var ydermere Formand eller Ordfører eller begge Dele i næsten alle vigtige Udvalg. De Detaljer, en anden Fører rimeligvis vilde have ladet ligge, arbejdede han sig igennem med ufortrøden Iver. Saa stærkt lagde han sine Kræfter ind, at det til Tider var nærved at mærkes uheldigt paa hans Helbred. Fornemlig vil huskes den væsentlige Andel, han havde i den ny Skolelov.

J. C. Christensen forsøgte aldrig at tilrive sig Førerskabet over Partiet. Han talte først i Partiets Navn og som dets Fører, efter at han for sine Partifællers Bevidsthed ganske stille var vokset frem som den Mand, i hvis Hænder de tryggest kunde lægge Ledelsen af deres Politik. De gav ham denne Position, fordi han arbejdede stærkere end nogen anden, og fordi de i Tidens Løb følte sig overbeviste om, at han var en klog

og vederhæftig Mand. Klart og præcist lagde han i Partimøderne Sagerne til rette og fik truffet en Afgørelse.

Det indrømmes af alle, at J. C. Christensen har en betydelig Evne til at føre en frugtbar Forhandling selv med nogenlunde afgjorte Modstandere. Hans Styrke som Politiker bestaar næppe saa meget i nyskabende Originalitet som i et stort Maal af god Forstand. Han kan med Klogskab arbejde med det givne Stof, og han kan som Taktiker paa en Gang bøje sig for at holde sammen paa sit Parti og dog fastholde den røde Traad i sin Politik.

Særlig har han lagt Vægt paa at hævde, at den politiske Kamp ikke var et Spørgsmaal mellem Konge og Folk, men mellem Højre og Venstre, og at det parlamentariske Krav ikke var et Krav til Kongen, men et Krav til Partierne. Mistillidens Regimente var det Udtryk, han hyppigst anvendte overfor Højres Regeringer — fornemligst naar han skulde begrunde, hvorfor det militære Spørgsmaal efter hans Opfattelse havde fundet en uheldig Løsning.

Egentlige Slagord har Christensen ikke sat i Verden. Et Ord af ham gik dog en Gang Landet rundt og gjorde ham til en af Agrarerne angrebet Mand. Han havde advaret dem mod at være for *hæsblæsende* efter Reformer. Nævnes kan ogsaa et Udtryk fra en Artikel, han skrev i Foraaret før Valget i Anledning af en Diskussion om, hvorvidt moderate Rigsdagsmænd vilde finde Optagelse i Venstre-Reformpartiet. Han bemærkede da, at dette Parti ikke var noget *Hotel*, paa hvilket enhver, hvem det lystede, kunde tage Ophold. Tilnød kan ogsaa medtages hans hyppige Fastslaaen af, at Venstre bør være et *Folkeparti*. Han nøjes med det velafvejede Udtryk for Tanken, finder ikke ny og opsigtvækkende, plastiske Vendinger. Fantasien er ikke hans Styrke; han er meget lidt af en artistisk Begavelse.

Hermed hænger det naturligt sammen, at han ogsaa som Taler færdes paa jævn Grund. Han bevæger sig mere i Begreber end i Billeder. Men til den anden Side tager han saa fast om sit Emne og udtrykker sig uvilkaarligt med en saa tilforladelig Myndighed, at man vilde høre ham med Opmærk-

somhed, selv om han ikke talte som Fører for et Parti. Af og til bryder ogsaa et vist Lune igennem Talen, og J. C. Christensen er Mand for at sige, hvad vi her tillands kalder en tør Vittighed. En af hans mere bekendte Rigsdagstaler er den, hvori han ved Finanslovens første Behandling i Fjor sagde til Ministeriet Sehested, at det burde indskrænke sig til at passe Administrationen, saa skulde Rigsdagen nok sørge for Resten. Der var hverken Pathos eller Ironi i hans Ord, han sagde det snarere som en isnende Selvfølgelighed.

I Agitationen ude i Landet har Christensen til Tider taget virksom Del. Efter hvad der ovenfor er sagt, er det dog givet, at han ikke besidder de Forudsætninger, der skaber den virkelig store Folketaler. Mest har han virket ved den Baggrund, han havde i sit Arbejde paa Rigsdagen, og ved den Tillid, som hans Personlighed og jevne Ord ogsaa har frembragt hos hans Tilhørere ved Folkemøderne.

Med den Position, J. C. Christensen havde i Folketinget, er det naturligt, at han ogsaa i Ministeriet vil besidde stor Indflydelse. Han vil vel i den offentlige Mening faa sin væsentlige Del af Æren og Ansvaret for Regeringens Politik. Om hans Virksomhed som Kultusminister maa Fremtiden dømme. Han selv tilhører nærmest den Grundtvigske Retning, uden dog at være stærkt ensidig. Og hans Forslag om Menighedsraad giver en Antydning af, at han vil søge at skaffe Menighederne en forøget Indflydelse paa de kirkelige Anliggender. At han, der selv har været Lærer, ogsaa vil vise stærk Interesse for Skolen, lader sig næppe betvivle. Men iøvrigt er han vistnok en saa alsidig interesseret Mand, at ingen af de Opgaver, der er undergivne hans Ministeriums Røgt, vil savne hans Agtpaagivenhed.

C. HAGE

FINANSMINISTER

Født den 28. Novbr. 1848.

Folketingsmand for Kjøbenhavns 7de Kreds

Alene Navnet berettiger til en vis Forventning. Patricier-Slægten Hage kan opvise en Række fremragende Samfundsborgere, hvis Klogskab og verdenserfarne Overlegenhed sikrede dem en anselig Stilling i deres Samtid. At bære dette Navn, naar man vil erobre sig en Plads i det offentlige Liv, medfører da en vis Forpligtelse. Det tør nok siges, at den nuværende Finansminister opfylder den.

Ejendommelig for Christopher Hage som Politiker er hans Forening af videnskabelig Dannelse og praktisk Kjøbmandsdannelse. Dette giver ham et solidt og bredt Fundament for hans Medarbejde til saglige Spørgsmaals Løsning. Ejendommelig for hans politiske Udvikling er dernæst den fortsatte Forvandling, hans Standpunkt har undergaaet, siden han første Gang udtalte sig om Politik. Han begyndte som liberal, uafhængig Højremand; han repræsenterer nu for den almindelige Opfattelse et af de radikaleste Elementer i det ny Ministerium. Utvivlsomt vil han hævde, at Forfatningskampens hele Karakter og langvarige Forløb har sin væsenlige Andel i hans skærpede Anskuelser. Han kom ind i Folketinget som en Art Fribytter. Det politiske Arbejde har vist ham, at Partiernes Vej er den eneste fremkommelige for Mænd som for Sager.

Christopher Friedenreich Hage er født den 28. Novbr. 1848 paa Liselund ved Nakskov. Hans Fader, der drev stor Kornhandel og Skibsrhederi og indehavde Landets vistnok

største Provinsforretning, var Broder til den som Politiker bekendte Alfred Hage, Fader til forhenv. Folketingsmand, Godsejer Johannes Hage.

1867 blev Christopher Hage Student fra Nykjøbing Latinskole. Allerede 1869 blev han Løjtnant i Artilleriet, men samtidig hengav han sig til et flittigt Studium af Statsvidenskaben, og i 1871 blev han cand. polit. med en meget fin Eksamen. Aabenbart har han vaklet mellem Videnskaben og det praktiske Liv. Aarene nærmest efter Eksamen ofrede han paa den første, og hans videnskabelige Sysler gav sig bl. a. Udslag i den Afhandling om Stuart Mill som Nationaløkonom, for hvilken Universitetet i 1874 hædrede ham med en Guldmedalje.

1875 brød Hage imidlertid af fra den videnskabelige Bane og nedsatte sig som Købmand i Nakskov. I denne Stilling forblev han, indtil han i 1879 bosatte sig i Kjøbenhavn. Til hans Evner som Købmand blev der hurtigt lagt Mærke, og han gjorde sig straks gældende i Børskredse.

Ved Nordenskiölds Ekspedition var der aabnet det handlende Evropa en Udsigt ind i det fjærne Sibirien. Ogsaa i Kjøbenhavn begyndte man at overveje Muligheden af at sætte sig i Handelsforbindelse med dette ny og vældige Territorium. Resultatet blev, at Børsen sendte to Mænd derop for at undersøge Terrænet, og den ene af dem var Hage. Ved deres Hjemkomst affattede de et Skrift om deres Ekspedition. Dette Skrift, der indeholder Oplysninger af betydelig Interesse og fremtræder i en særdeles god Form, skyldes væsenligst Hage. Og naar vi nu virkelig efterhaanden har opnaaet omfattende Forbindelser med Sibirien — især hvad Smør og i det hele Mejerivæsen angaar — tør Hage sikkert tilregne sig en Part af Æren herfor.

Tietgen fulgte med Opmærksomhed den unge talentfulde Købmand, og med Børskongens Støtte valgtes han allerede i 1881 til Medlem af Grosserersocietetets Komité. Han var den Gang kun 33 Aar gammel og havde kun to Aar boet i Kjøbenhavn. Naar man tager i Betragtning, at han samme Aar som Børsens Mand valgtes ind i Folketinget, synes det en næsten forbløffende Karrière.

Allerede før Hage blev Vælger, udtalte han sin Opfattelse af politiske Spørgsmaal. Saaledes angreb han Venstre i 1877 under Finanslovkonflikten, men vendte sig samtidig imod den provisoriske Finanslov. Han kunde endda have fundet sig i den som et Middel til Forsvarssagens Løsning; men naar dette Spørgsmaal holdtes ude af Sammenhængen, maatte han afgjort misbillige Provisoriet.

Det liberale Drag, der altid kan eftervises i Hages Anskuelser — og som vel stammer dels fra Tradition, dels fra hans nationaløkonomiske Studier — gav sig i 1879 Udslag, da han tog til Orde for en frihandelsvenlig Reform af vor Toldlovgivning og for et skandinavisk Toldforbund. Samme Aar d. 3. Januar stillede han sig til Valg i Nykjøbing paa Falster mod Rasmus Claussen, uden dog at blive valgt. Han opnaaede 832 Stemmer mod Claussens 935.

Saa kom han til Kjøbenhavn. Hans fremragende Evner gjorde sig som ovenfor bemærket straks gældende blandt Børsens Mænd, og da der blandt disse begyndte at hæve sig adskillig Misfornøjelse med den Estrupske Regering, samlede Tankerne sig om Hage som den Mand, gennem hvem man ønskede at give Børsoppositionen Udtryk. Han opstilledes altsaa som Kandidat i Kjøbenhavns 7. Kreds ved det det første Opløsningsvalg i 1881; hans Modkandidat af det ministerielle Højre var daværende Kaptejn i Ingeniørerne Sommerfeldt.

Man var den Gang herhjemme ikke forvænt med nogen storstilet Valgagitation. Den, der sattes i Scene for Hage, overgik, hvad man hidtil havde kendt, og han selv deltog deri med anspændt Iver og stor Slagfærdighed. Den 24. Maj 1881 blev Hage valgt, og da Folketinget paany opløstes et Par Maaneder efter, kaaredes han endogsaa uden Modkandidat.

Den ny Mand modtoges i Folketinget med usædvanlig Agtpaagivenhed fra alle Sider. Og fra den første Gang han havde talt, var han vis paa at forvandle Folketingssalen til et lyttende Auditorium, hver Gang han tog Ordet. Hans Person som hans Tale var distingueret og formsikker. Dengang som nu talte han med en let Nasallyd, der ligesom forstærkede Virkningen af

Finansminister Hage i sit Arbejdsværelse i Finansministeriet

hans ironiske Spydigheder. Formelt var Hage vel Højremand; i Virkeligheden havde Regeringen ham saa at sige altid i Opposition. Især i finansielle og økonomiske Spørgsmaal. Han lagde her en omfattende Indsigt for Dagen, der gav hans Kritik en positiv Baggrund.

Naturligvis blev det umuligt for Hage i Længden at bevare Forbindelsen med Højre. Det trak netop paa dette Tidspunkt op til en Kamp, under hvilken man fra begge Sider maatte vide, hvem der var med, og hvem der var imod. Enten—eller. Saa valgte Hage at skille sig fra sit Parti i Oktober 1882.

Omtrent paa denne Tid rejste der sig en liberal Bevægelse blandt Borgerskabet paa Frederiksberg og i Kjøbenhavn, med Støtte — tildels Initiativ — fra Mænd som Højesteretsassessor C. V. Nyholm og Højesteretssagfører Oktavius Hansen. Til denne Bevægelse sluttede Hage sig. Sammen med Oktavius Hansen holdt han en Række Møder omkring i Provinsens Købstæder for at paavirke Borgerne i liberal Retning.

Paa Rigsdagen færdedes Hage som en Løsgænger. Han stræbte at holde igen for at undgaa det skarpe Brud, som skete i 1885, men dette var naturligvis en uløselig Opgave. Bruddet kom, og den politiske Konflikt tilspidsedes for hver Dag, der gik. Hage blev drevet bestandig længere over mod Venstre.

Ved Valget i 1887 led Hage samme Skæbne som de kjøbenhavnske Venstremænd, hvis Valg var gennemført i 1884. Han faldt for en Højremand og var derefter ude af Folketinget indtil 1890. Da indvalgtes han paany og har siden været Medlem. I mange Aar har den forenede Opposition i Kjøbenhavn ved Valgene betragtet 7. Kreds som et Barometer, der antydede Valgdagens Udfald. Hages Kreds var nemlig altid den, hvorfra Resultatet først forelaa.

Imidlertid var Hage i Aarenes Løb kommen i Modsætning til de Børskredse, der oprindelig havde ønsket ham frem som deres politiske Repræsentant. Den saakaldte Børsopposition havde ikke undergaaet samme Skærpelse som Hages egne oppositionelle Anskuelser. Resultatet var, at Hage i 1888 af politiske Aarsager blev sat ud af Grosserersocietetets Komité.

Den Fritagelse for offentlige Hværv, der saaledes blev ham tildel mod hans Vilje, benyttede han til at forberede den store *Haandbog i Handelsvidenskab,* hvis Udgivelse paabegyndtes i 1890 og varede fire Aar, før den afsluttedes. For dette fortjenstfulde Værk har Hage høstet megen Anerkendelse.

I de sidste ti Aar har Hage spillet en betydelig Rolle i Folketinget. Af Love, hvortil hans Navn er knyttet, kan især nævnes Loven om Frihavnen. Han var Ordfører for Forslaget og skilte sig fra dette Hværv med fremragende Dygtighed. Her kan det forresten indskydes, at han siden 1891 har været valgt af Folketinget til Medlem af Kjøbenhavns Havneraad, og at han endvidere blev valgt til Medlem af Frihavns-Aktieselskabets Bestyrelse. For sine Fortjenester af Frihavnen blev Hage i 1894 Ridder af Db.

I 1895 sluttede han sig til Venstre-Reformpartiet, blev Medlem af dets Bestyrelse og har været dets Talsmand i mange vigtige Anliggender. Saaledes blev han Ordfører for en Del af Finanslovens Budgetter, medens den anden Del overtoges af J. C. Christensen. Med særlig Interesse paahørtes altid af Meningsfæller som af Modstandere Hages Betragtninger over vor finansielle Situation. Han udtalte sig i de senere Aar ofte med ætsende Skarphed overfor Højres Regeringer. Ikke mindst naar han var sit Partis Ordfører i storpolitiske Spørgsmaal. Det var saaledes overdraget ham at spørge de forskellige Regeringer efter Forliget, hvorledes de stillede sig overfor Muligheden af provisoriske Finanslove. Og Hage fik her Lejlighed til at lægge sin glimrende dialektiske Evne for Dagen.

Som parlamentarisk Taler og Debattør er Hage overhovedet betydelig og af udsøgt Elegance. Fri for overflødig Bredde og Svulst føjer hans Ord sig smidigt og logisk om det Emne, han behandler. Hans ironiske Vid falder som en mild Gift i de Saar, han tilføjer sin Modstander. I de senere Aar har Hage tillagt sig den uheldige Vane at tale saa lavmælt i Thinget, at det er saare vanskeligt at opfange hans Ord. Han paadrager sig derved et vist Skær af Affektation. Det er i hvert Fald vanskeligt at begribe Hensigten med denne Lavmælthed.

At Hage som Venstres Ordfører i finansielle Spørgsmaal maatte blive Finansminister i en eventuel Venstreregering var kun i sin rimelige Orden. En af hans første Opgaver i denne Stilling vil formentlig være at fremskaffe Rigsdagens Bevilling til Optagelse af et nyt Statslaan. Iøvrigt vil han faa Anvendelse for baade sin Indsigt og sin Arbejdsdygtighed. Der stilles just i dette Øjeblik saa betydelige Krav til Statskassen, at en Finansminister faar nok at gøre med at holde en sømmelig Balance.

OLE HANSEN

LANDBRUGSMINISTER

Født den 17. December 1855.

Folketingsmand for Kjøbenhavns Amts 7. Kreds.

Den nuværende Landbrugsminister hører ikke til de Bønder, hvis første Adkomst til en Stilling i det offentlige Liv har været en medfødt Veltalenhed. Det varede Aar, efter at han havde taget Del i sin Hjemegns kommunale og politiske Anliggender, før han vovede sig frem paa en Talerstol, og han maatte gennem den Skærsild adskillige Gange, inden han vandt den sikre Form for sine Meninger, han nu besidder, *Taler* bliver han aldrig.

Hans Fortrin bestod snarest i at kunne *tie* i Forsamlingen. Havde han hørt paa megen Veltalenhed, kunde han med fyndig Styrke samle Debattens almindelige Stemning eller det, der efter hans Vilje skulde blive Forhandlingens Resultat. Dermed hænger det sammen, at han saa ofte anvendtes til *Dirigent.* Med største Taalmod lod han Talens Bølger stige og synke. Han lod Folk tale, til de havde udtømt sig, mens Tilhørerne var trætte og blot længtes efter en Ende paa Sagen. Da følte de det ligefrem som en Befrielse, at Ole Hansen stillede en Resolution eller et Forslag, der var klart og begribeligt. Og da gav de det næsten altid Sanktion. Men dette endelige Resultat var som oftest netop det, Ole Hansen ønskede frem, før han overtog Ledelsen af de mange Timers Forhandlinger.

At kunne afvente det rette Øjeblik og saa slaa til — i denne Evne samler sig en væsentlig Del af Landbrugsministerens Karakteristik. Dette er dog ingenlunde ensbetydende med en

rolig Flegma. Under den afdæmpede Overflade skjuler sig et Gemyt, der kan hæftig bevæges baade til Vrede og Munterhed. Visse Træk af Ole Hansens offentlige Liv vidner om en hidsig Styrke. I Firsernes Kampaar hørte han til de uforsonligste. Man husker Bringstrup-Sigersted Sogneraads Konflikt med et ministerielt Mundkurvs-Cirkulære. Sogneraadet drev en Obstruktion, der fandt Omtale ogsaa i udenlandske Blade, og i denne var Ole Hansen Sjælen. Man husker endvidere hans heftige Ord den første April 1894, da han fordømte Forliget. Hans demokratiske Sindelag ytrede sig altid i en stærk Selvhævdelse overfor bureaukratiske Autoriteter.

Men ved Siden deraf ejer den tilsyneladende saa rolige Mand et betydeligt Fond af komisk Sans. Fremmede møder vel mest en forbeholden Alvor hos ham, men i en fortroligere Kreds udfolder han et smittende Humør. Han har dræbt mangen Taabelighed i en sund Latter. Men Kredsen skal saa ogsaa være nogenlunde fortrolig, og Ole Hansen er ikke altid lige let at komme ind paa Livet.

Landbrugsministeren er født den 17de December 1855 i Hømb Sogn ved Ringsted, Sorø Amt, som Søn af Gaardejer Hans Olsen, der hørte til sin Egns fremskredne og politisk interesserede Bønder. Sønnen tilbragte to Halvaar henholdsvis paa Hindholm Folkehøjskole og Tune Landboskole og købte dernæst, 24 Aar gammel, en Gaard paa ca. 70 Tdr. Land med ca. $9^1/_2$ Td. Hartkorn i Bringstrup, ogsaa nær ved Ringsted og en Mils Vej fra Fødebyen Hømb.

I 1883 valgtes Ole Hansen ind i Sogneraadet og sad der til 1891, fra 1886 som Formand. Desuden har han naturligvis haft en hel Del andre kommunale Bestillinger. I 1895 valgtes han til Medlem af Sorø Amtsraad og til Landvæsenskommissær. Siden 1890 har han været Medlem af Bestyrelsen for den sjællandske Bondestands Sparekasse. Iøvrigt er der næppe paa hans Egn rejst noget Foretagende af Interesse, uden at han har medvirket. Andelsmejeriet i Sognet har han været Formand for, samt for det Aktieselskab, der købte og nu ejer Ringsted

Landbrugsminister Ole Hansen i sit Arbejdsværelse i Landbrugsministeriet

Folketidende. Endvidere har han haft Tillidsposter ved Andelsslagteriet og Banken i Ringsted. Ja, der er meget mere endnu.

Ole Hansens politiske Løbebane indledede i 1890, da han den 29de Juli, efter Grev Holsteins Tilbagetræden, valgtes til Folketingsmand for Lejrekredsen. Hans Modkandidat var første Gang nuværende Redaktør af *Nationaltidende*, Carl Carstensen. Senere har han haft forskellige andre Modkandidater, et Par Gange af agrarisk Farve, men han er uden Vanskelighed bleven genvalgt. Indtil Valgkredsomlægningen 1894 hed Kredsen Københavns Amts 5. Valgkreds. Siden da er det 7. Kreds i samme Amt.

Ole Hansen stillede sig i Lejrekredsen som erklæret Hørupper, men da Bojsen kort efter Ole Hansens Indtræden i Rigsdagen indledte den Politik, der førte til Forliget af 1894, fulgte Lejrekredsens Repræsentant ham heri. Dog vilde han i 1894 ikke følge med ind i Forliget. Han hørte til de fjorten af de Moderate, som den Gang gik imod Bojsen, og mældte sig i 1895 straks ind i det nydannede Venstre-Reformparti.

I de første Aar af sin Virksomhed i Folketinget indtog Ole Hansen, i Overensstemmelse med sin Natur, en noget tilbagetrukken Stilling. Men i 1895 valgtes han til Medlem af Finansudvalget, og her kundgjorde sig efterhaanden hans politiske Duelighed og hans Evne til sagligt Arbejde. Han er i Stand til at overskue selv et betydeligt Arbejdsstof, og et Materiale, han én Gang har arbejdet sig igennem, behersker han sikkert. Hans Fremstilling kan endnu lide af en vis Tyngde, men den savner aldrig Klarhed. I flere Aar har han været Ordfører for Tillægsbevillingsloven. Han har derved foruden paa andre Punkter faaet Lejlighed til at vise, at han er Mand for en skarpt og vel drejet Replik.

Det optoges som en ganske naturlig Ting, at han blev Medlem af den i Foraaret 1900 af Folketinget nedsatte parlamentariske Skattekommission. Hans indgaaende Kendskab til landkommunale Forhold gav ham anselige Forudsætninger for at tilføre Kommissionen en kyndig Arbejdskraft. Og han skal da

ogsaa have ydet en virkelig værdifuld Bistand til det Forslag, der blev Kommissionens Resultat.

I indviede Kredse var man fremdeles fortrolig med den Tanke, at Ole Hansen i et eventuelt Venstreministerium vilde opnaa Landbrugsministerens Taburet. Men ellers tør det nok siges, at hans Udnævnelse den 23de Juli vakte adskillig Overraskelse. For det første vilde Folk næppe have troet, at en jævn

Landbrugsministeren paa sin Gaard i Bringstrup

Bonde virkelig blev Minister. For det andet studsede vistnok mange over, at denne Bonde blev Ole Hansen fra Bringstrup. Han var ikke nær saa kendt Landet over som en Del af hans Standsfæller paa Rigsdagen. Især kendte Jyderne næppe meget til ham. Han havde jo aldrig i videre Grad deltaget i Agitationen. men væsentligst udfoldet sin Arbejdskraft indenfor Rigsdagsbygningen. Der var endvidere flere Bønder, som i langt større Grad end han havde virket med i Landbrugets Organisationer og indenfor disse beklædte repræsentative Tillidshverv.

Disse Omstændigheder gjorde dog intet Skaar i den uforbeholdne Tilfredshed, hvormed Bondestanden hilste en Mand

af sine egne paa Ministerpladsen. Ole Hansen blev Genstand for stor Hyldest fra sine Standsfæller over det ganske Land, og Danmarks første Bonde-Ekscellence vil sikkert være sin Stilling voksen. Hans administrative Kvalifikationer ere utvivlsomme. Han hører til de Mænd, der, skønt stærkt optagne af offentlige Hverv, har formaaet at holde deres private Bedrift i en mønstergyldig Orden. Og dette er ingen ilde Prøvesten for en Mand.

Som, Fagminister vil han da sikkert fyldestgøre de Krav, Landbruget stiller til ham. Om hans Holdning i den almindelige Politik lader der sig sige det, at han næppe hører til den ny Regerings mest radikale Elementer. Han har dog paa Mødet i Aalborg den 8de September givet Tanken om en Udvidelse af den kommunale Valgret sin uskrømtede Tilslutning. Og det maa antages, at skulde den ny Regering geraade i en virkelig Kamp med sine konservative Modstandere, vil han ikke vige tilbage for at tage Kampen op. Han er ingen frygtsom og veg Natur.

At han har i Sinde at handle hurtigt og resolut bevises bl. a. ved Nedsættelsen af Kommissionen om Oprettelsen af en Husmandsskole. Og at han ikke mindre har i Sinde at bryde med Fortidens Traditioner, fremgaar af Kommissionens Sammensætning.

V. HØRUP

TRAFIKMINISTER

Født den 22. Maj 1841.

Hørup var den aktive Politik fjernere end de fleste andre Medlemmer af Ministeriet Deuntzer. Som *Politikens* Redaktør stod han vel tilsyneladende midt i Kampen. Med sit Navn paa Bladet bar han da ogsaa bestandig Ansvaret for dets Politik, men alle dets Læsere vidste, at Redaktørens Pen i den senere Tid ikke særdeles hyppigt satte sit Spor i Bladets Spalter. Sidste Foraar trak han sig ydermere tilbage fra den Post som Statsrevisor, der gav ham en vis direkte Forbindelse med Rigsdagspolitiken. Og nu levede han i tilbagetrukken Ro, tilmed ikke ganske rask, ude paa sit Landsted ved Gentofte.

Alligevel blev han øjeblikkelig den mest omstridte Mand indenfor den ny Regering. En stor Del af Venstres ældre Generation og alle de mest radikale Elementer i Partiet udtrykte stærkt og uforbeholdent deres Glæde over at finde hans Navn paa Ministerlisten, og Socialdemokratiet tog hans Tilstedeværelse i Regeringen som en Garanti for et virkelig demokratisk Styre. Paa den anden Side var den moderate Del af Venstre yderst mellemfornøjet med Hørup som Minister, og det forrige Ministeriums Tilhængere angreb ham paa det voldsomste. De fremdrog en Række af hans Udtalelser, hvori han havde givet sin Opfattelse af Højres Forsvars- og Forfatningspolitik den skarpeste Form. Saa stærkt gik hans Modstandere tilværks, at de betegnede det som en Skændsel, at Hørup overhovedet fik Sæde i Landets Regering.

Aarsagen til Glæden paa den ene Side og Vreden paa den

anden maa søges tilbage i den Aarrække, da Hørup som Medlem af Folketinget stod som en af Venstres mest fremragende Førere og altid paa den radikaleste Fløj. Mærkelig nok blev han den eneste af Venstres betydelige Mænd fra den Tid, der fik Plads i den første Venstreregering. Han selv vægrede sig stærkt mod at træde ind i Ministeriet og gav kun efter, da hans nuværende Kolleger tilsidst enstemmigt udtrykte det Ønske, at han vilde overtage en Portefølje.

Viggo Lauritz Bentheim Hørup er født i Torpmagle ved Frederiksværk den 22. Maj 1841, hvor hans endnu levende Fader den Gang var Skolelærer. Hans Moder var født Drachmann, og Hørup er derved Fætter til Digteren Holger Drachmann.

Efter i nogen Tid at have gaaet i det v. Westenske Institut kom han i Metropolitanskolen og blev Student derfra i 1861. Han studerede Jura og tog Embedseksamen 1867 med en saa fin første Karakter, at den juridiske Verden lagde Mærke dertil. I de følgende Aar manuducerede han danske Jurister. Han levede stille, tog ikke Del i offentligt Liv, men omgikkes en Kreds af omtrent jævnaldrende, der hyppigt samlede sig hos Forfatteren K. Arntzen. For en stor Del var det æstetiske Interesser, der beherskede disse Mænd. Hørup selv ansaas for et udpræget digterisk og kritisk Talent. Holger Drachmann siger et Sted om ham: „Han skrev bedre Digte end jeg!“ Derfor vakte det almindelig Forbavselse mellem Hørups Venner, da han i Halvfjersernes Begyndelse resolut brød med alle æstetiske Sysler og samlede sine Evner om politisk Arbejde. Saa afgjørende var det Valg, han her traf, at han saa at sige aldrig senere beskæftigede sig med litterære Emner. Han har en enkelt Gang udtrykt sig i politiske Vers i *Morgenbladet* og har i *Politiken* skrevet ganske faa Kritiker, deriblandt en ypperlig Anmeldelse af Hauptmanns *Den sunkne Klokke* ved dette Dramas første Opførelse paa Dagmartheatret. Men iøvrigt træffer vi ham kun i Politik.

Hørups Opfattelse af Tilstanden i Danmark beherskedes ganske af det, der skete i 1864. Han havde aldrig ladet sig

Trafikminister Hørup i sit Arbejdsværelse i Trafikministeriet

blænde af de nationalliberale Stormænd; han havde forholdt sig skeptisk overfor deres Politik, og han saa i Krigens Udfald 1864 denne Politiks endelige Fallit. I Virkeligheden var disse Mænd altsaa efter hans Opfattelse Fallenter. Det forbitrede ham, at de alligevel bestandig ansaa sig selv for de rette Indehavere af Magten i Landet, og det blev hans Anskuelse, at de maatte slaas ned, dersom de ikke skulde sætte Landet overstyr i endnu højere Grad, end de allerede havde gjort.

Hans politiske Sympathi vendte sig derfor mod det Venstre, hvis Kærne udgjordes af Landets Bønder. Det var især Tscherning og J. A. Hansen, der blev hans politiske Læremestre. Hos dem begge fandt han den samme Uforsonlighed overfor den selvgode Nationalliberalisme, som prægede hans egen Opfattelse, og den samme Tillid til *den jævne Mand*, først og fremmest Bonden, som den, der burde frem til Magt i Landet. Hørup har en Gang udtalt sig i omtrent følgende Ord: „De ved, at i de gamle Komødiers Personlister nævntes først Navne og Titler paa de fremragende Personer i Stykket. Senere kom de Navnløse, der blot angaves som 1ste Bonde, 2den Bonde, og 3die Bonde. Paa samme Maade forholdt det sig i det danske Samfund under de Nationalliberales Regimente. Det blev da vor Politik at give Bønderne, Menigmand i vort Land, Navn som de andre.“

I 1873 blev Hørup Medarbejder ved det nystiftede *Morgenbladet*. Dette Hovedstadsblad havde sin naturlige Læsekreds blandt Venstremænd ude i Landet. Hvad det skulde vinde af Læsere og Meningsfæller i Kjøbenhavn, maatte det kæmpe sig til. Hørup besørgede i flere Aar Udlandet i Bladet, men skrev samtidig Artikler om indre politiske Forhold og vakte hurtig Opsigt, især ved sine bidende og vittige Angreb paa de Nationalliberale. Det var hans Formaal at stryge den Glans af dem, de besad i den offentlige Mening, og at lægge Demokratiets egen Maalestok an paa dem.

Samtidig deltog Hørup i den første svage Venstrebevægelse i Hovedstaden. Han var en Tid Formand i Onsdagsforeningen, som kun talte et ringe Antal Medlemmer og endnu færre, der

betød noget i Byen. Hørup har senere i sin Omtale af denne Tid sagt, at der ikke var flere Venstremænd i Kjøbenhavn, end der kunde sidde om en Kalvesteg.

Allerede 1872 havde Hørup stillet sig til Folketinget. Det var nede i hans Hjemstavn i Frederiksværkkredsen. Hans første Modkandidat var senere Professor og Finansminister W. Scharling. Midt i Valgkampagnen drog Scharling imidlertid over til Grenaa, hvor han stillede sig og faldt mod Bønløkke. Hørup fik til Modkandidat en Malermester Olsen og led samme Skæbne overfor denne.

I Aarene derefter optraadte Hørup imidlertid ved adskillige politiske Møder ude i Landet, og da Køgekredsens Folketingsmand, den bekendte Knud Pedersen — en af de syv vise Bønder fra 1866 — afgik ved Døden først paa Aaret 1876, stillede Hørup sig i denne Kreds og blev valgt. Samme Efteraar stiftede han iøvrigt sammen med Redaktør Svarre *Østsjællands Folkeblad*, der nu er gaaet helt over paa Svarres Hænder.

I Folketinget indtog Hørup i den første Tid en tilbagetrukken Holdning, men allerede i 1877 fik han af sit Parti betroet den betydningsfulde Opgave at optræde som Anklager i den Rigsrets-Tiltale, Folketinget rejste mod Ministrene Krieger og Hall, dels i Anledning af Marmorkirkens Salg, dels i Anledning af det kgl. Theaters ny Bygning. Gamle Alberti havde vistnok sin væsentlige Andel i, at Hørup fik overdraget dette Aktorat. Han havde ingen egentlig Praksis som Sagfører; kun i kort Tid havde han haft Fuldmagt hos Balthasar Christensen, og Modstanderne raillerede stærkt over, at den unge og uøvede Jurist skulde anvendes i denne Sag. Siden indrømmede de imidlertid, at Hørup skilte sig fra sit vanskelige Hverv med Ære og paa en værdig Maade tog Kampen op mod Klubien, der havde Ord for at være Datidens fineste Advokat. Indenfor sit eget Parti skabte Hørup sig derved en betydelig Prestige.

Snart kom han da ogsaa i en særdeles fremskudt Stilling. Det første Provisorium i 1877 efterfulgtes af en Sprængning indenfor Venstre. Hørup markerede her i en Række fortrin-

lige Taler sit skarpe Standpunkt og blev i Forening med Berg Fører for den radikale Fløj.

I den følgende Tids Agitation var Hørup en lidenskabelig Deltager. Det var paa et Møde i Eksercerhuset den 30. Decbr. 1878, at han udtalte de berømte Ord: Folketinget er den højeste Myndighed; det har ingen over sig og ingen ved Siden af sig! Det var vel det første af de mange Slagord, der bed stærkt igennem, og om hvilke der er udtalt den Opfattelse, at de mere skadede end gavnede den Sag, deres Ophavsmand kæmpede for.

Disse fyndige Ord har dog næppe nogensinde haft en skarpere Klang, end Hørup selv ønskede, de skulde have. Ikke for ingen Ting var han i sin Tid under stærk Paavirkning af Søren Kierkegaards Personlighed. Hørup ønskede de modsatte Anskuelser drevne ud i deres yderste Konsekvenser. Enten for eller imod. Derfor var det aldrig hans Sag at skabe sig et Parti af en stor, uensartet Dynge, det var ham fuldt saa vigtigt at faa *delt* efter de rigtige Skel.

Medens det forenede Venstre i sin Tid maatte savne saa at sige enhver Tilslutning fra *Intelligensen,* mødte det op gennem Halvfjerdserne en stedse stærkere Sympathi fra visse litterære og videnskabelige Kredse; og Hørup var aabenbart den Politiker, gennem hvilken der omkring Aaret 1880 tilvejebragtes en Alliance mellem det politiske og det saakaldte litterære Venstre. Denne Alliance satte sin Frugt i, at Edv. Brandes, anbefalet af Berg, i 1880 blev valgt til Folketingsmand for Langeland. Samtidig blev han, i Forening med Berg og Hørup, Udgiver af Morgenbladet i de kommende tre Aar. I denne Periode vandt Bladet betydeligt Terræn i Kjøbenhavn, fornemlig ved Hørups Artikler.

Imidlertid havde Højre begyndt sin omfattende Agitation for Forsvarssagen, og Hørup meldte sig da som Militarismens svorne Fjende. Han hæftede sig ved, at vor Krigspolitik i Aarhundredets Løb havde ført os fra det ene Nederlag til det andet. Al Tanke om Revanche eller blot om, at vort Land skulde evne at skabe sig en betryggende militær Position, maatte han betragte som det rene Fantasteri. Paa dette Punkt var han

selv ribbet for alle Illusioner, og han ansaa det for en nødvendig Opgave, at alle lignende Illusioner ubarmhjertigt blev udryddede. Det gjaldt om ikke at lade sig lokke ud i Eventyret.

Overfor de militære Krav stillede han da sit berømte Spørgsmaal: *Hvad kan det nytte?* Og med de mest bidende Sarkasmer angreb han den militære Agitation. Han kaldte Agitatorerne for omvandrende Lirekasser; han talte om Kanonkvinderne og de bløde Edvarder; kort sagt, han affyrede et helt Arsenal af sviende og voldsomme Angreb mod Forsvarssagens Talsmænd. Stærkere end nogen anden hævdede han, at Forsvarssagen, som han en Gang benævnede den døde Torsk, alene var et Middel for Højre til at afstive Partiets Politik. For ham var Militarismen Danmarks Ulykke og Demokratiets absolute Modsætning.

Denne antimilitaristiske Agitation er et betegnende Udtryk for det centrale i Hørups Opfattelse af det danske Folks Vilkaar. Og det Opbud af Lidenskab og Talent, med hvilket den førtes, virker sit til, at den yder et saare vigtigt Bidrag til Hørups Karakteristik som politisk Personlighed. *Antimilitaristen* Hørup blev et af de mest hadede Mennesker i hele Landet. Hans Virksomhed blev betegnet som Udtryk for en Selvopgivelsens Aand. Han demoraliserede Folket, hævdede hans Modstandere. Og de karakteriserede ham som en Mand, der smædede og skamskændte vore nationale Minder. Hørup paa sin Side skaanede ikke *den patriotiske Frase.*

I Slutningen af 1884 kom det til et Brud imellem Berg og Hørup. Men forinden var allerede Samarbejdet ved Morgenbladet ophørt, og Hørup havde i Forbindelse med Edv. Brandes grundlagt Dagbladet *Politiken,* der begyndte at udkomme den første Oktober 1884. Berg gik sammen med Bojsen i det saakaldte danske Venstre, medens Hørup blev Fører for en Gruppe paa op mod tredive Folketingsmænd, der i Almindelighed benævnedes det evropæiske Venstre. Gruppens officielle Navn var *Folketingets Venstre.* Naturligvis var det for deres Førers Skyld, at disse Mænd kaldtes *Evropæere,* og at han selv fik paahæftet denne Betegnelse, skyldtes væsentlig

hans Forhold til Brødrene Brandes. I en vis Forstand havde Navnet sin Berettigelse, forsaavidt som Hørup aldrig udviste synderlig Respekt for det *pæredanske.* I sin Betragtning af det særlig danske Fænomen, Folkehøjskolen, lod han sig desuden paavirke af den Omstændighed, at han ansaa en Mængde af Højskolens Mænd for daarlige Politikere, der især ikke delte hans nøgterne Syn paa vor militære Udvikling. Ved Lejlighed tog Hørup selv den *Evropæisme,* der tillagdes ham og hans Meningsfæller, op til Behandling. Han indkasserede da Betegnelsen som et Hædersnavn, idet han med den forbandt Forestillingen om et Storsyn, en Rummelighed og et Frisind, i Modsætning til en snæver Nationalisme. I anden Forstand vil ogsaa alle indrømme — nu da den hidsigste Kamp er fjærnet i Tid — at Hørup næppe med synderlig Ret kunde kaldes Evropæer. Hans politiske Standpunkt havde sin væsentlige Rod netop i de Erfaringer, han havde gjort som Dansker, og det Sprog, hvori han formede sin Agitation, havde saa langt fra hentet sine Slagord fra et almindeligt evropæisk Forraad, at det tværtimod hentede sine Billeder og sine Fyndord ude fra selve den danske Muld. Pudsigt nok er det da ogsaa, at *Evropæeren* Hørup næppe nogensinde har været udenfor Danmarks Grænser.

I 1886 kom det paany til en Sammenslutning mellem hele Venstre, og den saakaldte Visnepolitik afløstes af en Forhandlingspolitik, under hvilken Modstanden mod Provisorierne, og hvad dermed fulgte, skulde fastholdes paa det skarpeste, medens Oppositionen ansaa det for hensigtsmæssigt samtidig at tage, hvad der kunde naas af Resultater. Enigheden i Partiet varede dog ikke længe. I 1887 brød Berg ud, og Aaret efter deltog Hørup og Holstein i Forhandlinger om et politisk Forlig, ved hvilket Godsejerne i Landstinget skulde ofre Estrup. Det var i denne Periode, at Hørup rejste en Agitation mod Kunstsmørret. *Rent Land* var Slagordet, og det var Meningen at faa vedtaget et Lovforslag, der fuldstændig forbød Fabrikation af Margarine her i Landet. Lovforslaget blev ikke vedtaget, og Forligsforhandlingerne blev til intet. Men Hørups Modstandere

i Venstre samlede sig om i 1888 at sætte ham ud af Partiets Bestyrelse, ligesom han mistede den Stilling som Folketingets 2. Viceformand, han havde haft siden 1883.

I disse Aar sidst i Firserne stod Hørup og Berg meget skarpt overfor hinanden, men i 1890 forenedes de paany i Modstand mod den Politik, der da indledtes af Bojsen og som fandt sit mest bekendte Udtryk i Forslagene om en forhøjet Skat paa bajersk Øl og en Nedsættelse af Sukkertolden. Naar Modstanderne raillerede over, at Berg og Hørup nu igen tog hinanden under Armen, efter at de havde udvekslet mange hidsige Ord, svarede de begge med at sige, at det stod aldrig daarligst til med dansk Venstrepolitik, naar Berg og Hørup stod sammen. I Fællesskab indbragte de det bekendte Forslag om en Alderdomsunderstøttelse med faste Takster og foretog flere Agitationsrejser sammen ud i Landet. Ikke uden Frygt saa' Modstanderne disse to Agitatorer ude i Terrænet, men saa døde Berg i Efteraaret 1891, og ved Valget et halvt Aar efter vandt de moderate en betydelig Sejr. Hørup havde sagt, at de burde blive paa Lossepladsen; i Virkeligheden slog de en Masse af hans egne Folk, og han selv faldt i Køge.

Om Hørups Stilling i Rigsdagsarbejdet er der at melde, at han fra 1879 til 1892 var Medlem af Finansudvalget og dets Formand i 1883—84. Fra Februar til Juni 1879 og fra 1883—88 var han Folketingets 2. Viceformand. Til Statsrevisor valgtes han i 1879 og beklædte Pladsen til 1892. Naturligvis var det væsentlig de storpolitiske Spørgsmaal, der beskæftigede ham; det kan dog nævnes, at han i Samlingen 1879—80 var Ordfører for de to store Love om Sparekasser og Vands Afledning.

Efter sit Fald i Køge i 1892 angreb Hørup heftigt de Moderate i sine Artikler i *Politiken*. De *vil* Forlig, var det stadige Omkvæd i alle hans Angreb, og han mente dermed et Forlig, hvorefter de provisoriske Foranstaltninger, særlig Fæstningen, godkendtes af Folketinget. Da Forliget saa kom i 1894, bragte det Hørup til at se meget mørkt paa Venstres fremtidige Udsigter. Han havde efter 1892 haft Tilbud fra flere Valgkredse, men havde bestandig vægret sig ved paany at gaa ind i Folke-

tinget, og ved et Møde i Havdrup i Maj 1894 tog han endelig i en stor Tale Afsked med Køgekredsen og Rigsdagspolitiken overhovedet. Han fastslaar, at nu er Provisorismen Forfatningen i Danmark, og der er intet Haab om, at der for lange Tider bliver nogen anden. Han priser de Mænd, der har Taalmodighed til at paatage sig Venstres Arbejde i Rigsdagen; han selv finder Vilkaarene for uappetitlige. Men som en Art politisk Testamente udtaler han, at hans Haand altid vil være mod den Politik, som han anser for den lumpneste af alle: den, der rotter de Rige sammen om at plyndre de Fattige og sætte Overklassen paa Nakken af dem, der har mindst at staa imod med, for at trykke dem ned til ingenting. Og forøvrigt siger han, at vel gaar han ud af Rigsdagspolitiken, men han agter sig dog ikke derhen, hvor Peberet gror, og man skal endnu faa Lejlighed til at høre, at han ved, hvor det gror.

Betegnende nok slutter Hørup denne Tale med et Leve for, at Æresfølelsen maa vaagne og vokse i Folket. Saa usle regnede Hørup Vilkaarene for det offentlige Liv, at kun en Mangel paa Æresfølelse i Folket kunde forklare, at man virkelig fandt sig i dem.

Efter Forliget var Hørups Standpunkt altsaa dette: Nu er Provisorismen Landets Forfatning — det bliver da først og fremmest Venstres Opgave at rejse en ny Forfatning. Eller rettere sagt blot skaffe Respekt for den gamle Regel: Saa længe man ikke kan enes om noget nyt, bliver alt ved det gamle. Saa stærkt fremhævede han Nødvendigheden af en ny Forfatningskamp, at han kom i en vis Modsætning til den største Del af Venstre, der ansaa Reformpolitiken for den mest hensigtsmæssige Vej til at øge Folketingets Magtstilling og derved vinde Forfatningen tilbage.

Der er et næsten anarkistisk Element i Hørups Skepsis overfor Reformer. Men iøvrigt var hans Standpunkt dette: Der bliver ingen Reformer, før vi har Forfatningsspørgsmaalet løst, og det er aldrig en Oppositions Opgave at skabe Reformer. I et parlamentarisk Land bør Gangen være denne: Regeringen har Ansvaret for, hvad der sker, og dens Sag er det at føre

Reformarbejdet an. Det er Oppositionens Sag at forhindre Regeringens Reformer for selv at komme til Magten og gennemføre sine egne.

Hørup er imod de Kompromis-Reformer, der fremkommer ved, at man fra begge Sider bryder Spidsen af Modsætningerne. Man kan af praktiske Grunde vælge, hvad han kalder Politiken paa bedste Beskub; men hans egentlige Ideal er den Politik, der lægger an paa det lange Løb og derefter udmunder i virkelig gennemgribende Resultater.

Den Taktik, Venstre valgte efter Forliget, havde derfor ikke Hørups udelte Bifald. Han støttede dog bestandig Venstre-Reformpartiet loyalt og syntes ogsaa paa de senere Aar at blive stedse mere uforbeholden i den Tilslutning, han gennem sit Blad ydede Partiet. Samtidig vendte han sig meget skarpt mod Agrarernes Bestræbelser for at opløse de nuværende Partistillinger. Han anser fast afsluttede Partier for det største Gode i et Lands Politik. Jo stærkere Partierne er, og jo klarere de er afgrænsede, desto bedre er Betingelserne for en sund og fornuftig Politik. At Venstre-Reformpartiet ogsaa paaskønnede Hørups Holdning, fremgaar bl. a. deraf, at det i 1895 paany valgte ham til Statsrevisor. I Foraaret 1901 fratraadte han efter eget Ønske.

Som politisk Journalist overgaar Hørup efter den almindelige Opfattelse alle andre, baade i Samtiden og i Fortiden. Hans kunstneriske og logiske Begavelse, hans Lune, Fantasi og Skarpsindighed forener sig her om at frembringe det udmærkede.

Som Redaktør af *Politiken* har Hørup en Gang i Vinteren 1889—90 udstaaet tre Maaneders Fængsel for en Artikel om Sylow som Kommissionsdommer. Han havde ikke selv skrevet Artiklen, og den gik i Bladet paa et Tidspunkt, da Redaktøren var fraværende fra Byen. Efter Løsladelsen fra Fængslet overrakte Hørups Meningsfæller ham en kostbar Hædersgave.

Ogsaa som *Taler* vurderes han i lige Grad af Venner og Modstandere. Han henriver til Begejstring eller Latter lige saa godt en Forsamling af Landboere som en Forsamling af

kjøbenhavnske Arbejdere, og lige saavel de brede Lag som den mest kræsne Intelligens. At han som Skribent og Taler altid har haft saa stærkt Gehør, er vel ogsaa en Slags retfærdig Løn for den Betydning, han bestandig har tillagt den offentlige Mening.

I sit Forhold til Socialdemokratiet har Hørup altid lagt mere Vægt paa det, der var fælles for dette Parti og Venstre end paa det, der skilte. Han saa', at Sammenholdet var Højres Nederlag, og under Valgkampagnen i Kjøbenhavn før sidste Valg fremhævede han i en Tale, at han for sit Vedkommende desuden havde den Grund til at holde fast ved Samarbejdet, at Socialdemokratiet havde spredt aandeligt Lys i Tusinder af Hjem, hvor der før var Mørke og Fordummelse. Han har altid haanet Socialistforskrækkelsen og spottet Talen om dem, der vilde vælte Samfundet, og om de frygtelige Følger, Socialismens Frémgang vilde rumme for al god sædelig Orden i Landet. Paa sit før omtalte Møde i Havdrup i 1894 tilsagde han Husmændene sin Støtte, „hvad enten de kaldes for Venstremænd eller Socialdemokrater, og de kaldes helst for det sidste, for det ligesom bunder bedre“. Sin Stilling til Socialdemokratiet har Hørup yderligere præciseret derved, at han, siden han blev Trafikminister, ved Landstingsvalget nu i September hørte til de Valgmænd, der stemte paa Socialdemokraten P. Knudsen.

F. H. JØHNKE

MARINEMINISTER

Født den 11te Maj 1837.

Der var en helt rørende Enighed om, at Admiral Jøhnke burde være Marineminister i den ny Venstre-Regering. Hans politiske Fortjenester var vel ikke synderlig iøjnefaldende, men han var altid regnet til de ikke mange Officerer, hvis Sympathier gik i Retning af Venstre.

Allerede i 1876 tog Venstre ham til Indtægt formedelst hans Afhandling om *flydende Forter.* Han udsendte dette Skrift just paa et Tidspunkt, da der førtes betydningsfulde Forhandlinger om Forsvarssagen. Venstre gjorde sit bekendte Tilbud om tredive Millioner imod til Gengæld at opnaa en Skat paa Indkomst og Formue. Jøhnke holdt sig paa et fuldkommen sagligt Grundlag, men anbefalede at betrygge Hovedstadens Forsvar ved en Række flydende Forter fremfor ved en Landbefæstning, og det er da meget naturligt, at Venstre paaberaabte sig ham. Denne Omstændighed forstyrrede for en Tid det gode Forhold mellem Jøhnke og hans Kolleger i Søetaten, men ogsaa kun for en Tid. Jøhnke fortsatte nemlig ikke Propagandaen for sin særlige Opfattelse.

Han blev i Fremtiden kun Sømand og lod sig, trods flittige Opfordringer, ikke bevæge til at tage Del i det politiske Liv, før han nu tog imod en Ministerportefølje.

FERDINAND HENRIK JØHNKE er født den 11. Maj 1837 i Kjøbenhavn, hvor hans Fader var Snedkermester. 1857 blev han Løjtnant og deltog Aaret efter i Korvetten *Heimdals* Togt til

Vestindien. 1864 deltog han, ombord i Fregatten *Niels Juel*, i Affæren ved Helgoland, men efter Krigens Afslutning gjorde han nogen Tid Tjeneste ved Fyr- og Vagervæsnet.

1868—69 var han paany i Vestindien; 1869 var han Chef for Kanonbaaden *Schrødersee*. 1874 blev han Kaptejn og foretog derefter i Aarene 1875—76 som Chef Prøvetogter med Kanonbaadene *Falster* og *Møen*. 1878 var han endelig Næstkommanderende i Fregatten *Sjælland*.

Jøhnkes Arbejde samler sig dog væsentligst om Marinens Søminevæsen. Af dettes Udvikling har han i Følge Fagfolks Dom indlagt sig betydelig Fortjeneste. Allerede i sin Løjtnantstid knyttedes han til Søminevæsnet, i 1878 blev han Afdelingschef derved, og i 1885 overtog han Kommandoen over Søminekorpset, hvis Virksomhedsomraade under hans Ledelse er blevet langt mere omfattende, end det var før. Nu da han udnævntes til Minister, var han Chef for Orlogsværftet. Han er Kommandør af Dannebrog af første Grad.

Jøhnke er en slank og statelig Skikkelse med Sømands-Hageskæg om det kraftigt skaarne, energiske Ansigt. Hans Blik er koldt og skarpt, og i hans Væsen er der adskillig Barskhed. Han er en heftig Natur, og han taler med en Lidenskab, som er sjelden i Folketinget. Formentlig bliver han en stræng Herre, der uden Øllebrøds-Barmhjertighed vil svinge Tugtens Svøbe, hvor han finder Anledning dertil. Undertiden udfolder han et barokt Lune, der ved sin utvungne Drøjhed er kendeligt i Slægt med det rigtige Ulke-Humør, men næppe er af en saa godmodig Art.

Marineminister Jøhnke i sit Arbejdsværelse i Marineministeriet

V. H. O. MADSEN

KRIGSMINISTER

Født den 11. April 1844.

Den ny Krigsminister er helt og holdent Militær. Af den Virksomhed, han har udfoldet i militære Anliggender, kan det ligefrem skønnes, at han ikke har faaet Tid til at beskæftige sig med noget andet. Til Gengæld har han paa de Omraader, der har beslaglagt hans Arbejdsevne, indlagt sig saa betydelige Fortjenester, at han maa regnes for et af de lyseste Hoveder blandt danske Officerer. Denne Mand, der indtil den 23de Juli var omtrent alle sine Landsmænd fuldkommen ubekendt, havde i Fagkredse et næsten verdenskendt Navn. Hans Anseelse blandt Fagfæller er saa stor, at selve Kanonkongen Krupp en Gang tilbød ham Pladsen som artilleristisk Leder af sin Fabrik. Denne Stilling vilde have gjort ham til en rig Mand og vilde desuden have givet ham Lejlighed til at øve sine særlige Evner. Han kunde imidlertid ikke bekvemme sig til at forlade Danmark. Det blev dog Krupp, der foranledigede ham til at opgive sin Tjeneste i Armèen, idet han i 1898 overtog Pladsen som Kanonkongens Agent her i Danmark, og i denne Stilling befandt han sig, da han blev Minister.

Vilhelm Hermann Oluf Madsen er født den 11te April 1844 i Kjøbenhavn; hans Fader var Overfyrværker, og hans Oprindelse er altsaa ganske folkelig. I 1861 blev han Sekondløjtnant, og i 1863 kom han paa den militære Højskole, som han besøgte til 1868, med en Afbrydelse i 1864, da han deltog i Krigen.

Krigsminister Madsen i sit Arbejdsværelse i Krigsministeriet

Allerede som Elev paa Højskolen aabenbarede han betydelige Anlæg for Mathematik. I 1866 besvarede han saaledes den af Videnskabernes Selskab udsatte mathematiske Prisopgave. Han viste deri en Evne til med Lethed og Finhed at behandle navnlig geometriske Problemer og gennemskue indviklede Beregninger. Han har i Tidens Løb drevet omfattende mathematiske Studier, og han kunde uden Tvivl have udfoldet en fremragende videnskabelig Produktion. Forholdene medførte imidlertid, at han væsentlig fik Brug for anvendt Mathematik, samtidig med, at han blev Lærer i Faget.

To Aar efter, at han som Elev havde forladt Højskolen, blev han nemlig selv Lærer derude, først som Mathematiklærer i yngste Klasse og fra 1873—96 i ældste Klasse. Han var en fortrinlig Lærer, og Sagkyndige roser stærkt de Lærebøger, han har udgivet. Paa samme Tid skrev han til militære Tidsskrifter Afhandlinger angaaende artilleristisk-mathematiske Problemer og fra 1879—87 var han fremdeles i Officersskolens ældste Klasse Lærer i Artilleri, hvor han holdt Forelæsninger over Krudtlære, indre og ydre Ballistik (Læren om Projektilers Bevægelse) og Skytsets Virkning samt Affutagekonstruktion.

Madsens Virksomhed koncentrerer sig altsaa væsentlig om den militære Højskole, men han var ikke blot Teoretiker; hans Karrière aftegner sig iøvrigt gennem følgende Stadier: 1868 blev han Premierløjnant ved Fodfolket, men oversattes Aaret derpaa til Artilleriet. 1870—72 var han tjenstgørende ved 2. Artilleriregiment og iøvrigt ansat ved Artilleristaben eller til dennes Raadighed. 1879 blev han Kaptejn og virkede nu til 1887 udelukkende ved Højskolen, naar undtages at han 1879—80 var Chef for 10. Batteri. 1887—89 gjorde han Tjeneste ved første Artilleribataillon, forfremmedes derpaa til Oberstløjtnant, blev Stabschef ved Artilleriet og 1892 tillige Chef for Konstruktions- og Forsøgsafdelingen samt Formand i Artillerikomiteen. Da Artilleriet omordnedes fra 1. Juli 1895, blev Madsen Direktør for Artilleriets tekniske Tjeneste. Og i denne Stilling forblev han, der kort i Forvejen var udnævnt til Oberst,

indtil han overtog Agenturet for Krupp og dermed traadte udenfor Numer.

Madsen har været Medlem af talrige Kommissioner angaaende militære Spørgsmaal: 1875 var han Medlem af Kystskytskommissionen, 1876 af Kommissionen, der skulde foretage Forsøg med elektrisk Belysning i Farvandene omkring Kjøbenhavns Søforter. 1881 var han Medlem af Kommissionen, der var nedsat for at undersøge forskellige Forhold vedrørende Bagladeriflen af 1867 og Indførelsen af et nyt Geværsystem. Samme Aar var han Medlem af Fæstningsskytskommissionen og 1885 af Kommissionen, der havde den Opgave at udarbejde et endeligt Forslag til en Normalfront foran Kjøbenhavns Enceinte. Saa var han i 1888 Medlem af Kommissionen, der skulde søge at fjærne Manglerne ved det Aaret i Forvejen prøvede Magasingevær af lille Kaliber, og endelig var han i flere Aar Medlem af Agersøsundskommissionen.

Sit originaleste Arbejde udførte Madsen dog ved sine talrige Konstruktioner. Ypperlige Anlæg i Forbindelse med de ydre Forhold, hvorunder han kom til at virke, medførte, at han paa dette Omraade fik talrige Resultater at opvise. I 1870 konstruerede han den reglementerede Distancemaaler for Søbefæstninger, senere Affutage til den 29 Centimeters Bagladekanon, og i 1883 fremstillede han sammen med Fabriksdirektør Dr. phil. H. Topsøe brune Kul til Brunkrudtsfabrikation. Vi blev herved uafhængige af Udlandet.

Midt i Firserne konstruerede Madsen sammen med Rustmester Rasmussen det førsle automatisk virkende Haandvaaben, nemlig Reculegeværet, der skabte Opsigt om hans Navn overalt i Verden og fremkaldte det ovenfor omtalte Tilbud fra Krupp. Desuden har Madsen i Medfør af sin Stilling indenfor Artilleriet faaet Lejlighed til at løse en hel Vrimmel af tekniske Spørgsmaal. Han har fra hyppige Rejser i Udlandet hjembragt ny Viden og nyt Initiativ.

Madsen var en Slags Forretningsfører for de Kvinder, der i Firserne indsamlede Penge til Kanoner. Han forestod derfor i 1885 Anskaffelsen af de otte 15 Centimeters Kanoner, der var

det første moderne Skyts ved Kjøbenhavns Landbefæstning. Iøvrigt hørte Madsen ikke til de Officerer, der indtog nogen fremskudt Stilling i Forsvarsagitationen, men det kan ikke betvivles, at han fulgte den med Sympathi. Sine Anskuelser om vor fremtidige militære Politik har han derimod ikke røbet.

ENEVOLD SØRENSEN

INDENRIGSMINISTER

Født den 21. September 1850.

Enevold Sørensens Udnævnelse til Minister fremkaldte Udtalelser af Tilfredshed i Provinsbladene, uden Hensyn til Partifarven. Ikke fordi hans eget Standpunkt er saa svævende, at alle Partier mente at kunne tilegne sig ham. Men han var nu en Gang en af Provinsredaktørernes egne, og han nød almindelig Anseelse iblandt dem.

En stor Mængde af Venstres Redaktører har begyndt deres Bladvirksomhed under meget smaa Forhold. Deres Aviser var til en Begyndelse ringe af Omfang og Udbredelse, og de selv maatte ofte besørge Størstedelen af Arbejdet baade i Trykkeriet, i Redaktionen og i Forretningsførelsen. Hertil kom, at i de Byer, hvori de slog sig ned, mødte de i Reglen kun politiske Modstandere, der naturligvis gjorde dem Livet saa surt som muligt.

I Tidens Løb har de bragt sig selv og deres Aviser ud af disse smaa og trange Omstændigheder, og nu da Venstre dannede sit første Ministerium efter den lange Forfatningskamp, fik en af de Redaktører, der havde kæmpet hele Striden med, en Plads i Regeringen. Rent bortset fra de Kvalifikationer, med hvilke Enevold Sørensen iøvrigt tager Sæde i Ministeriet, er hans Udnævnelse kun en naturlig Gengæld for den betydelige Indsats, Venstres Provinspresse har ydet til Partiets Fordel, medens Kampen stod paa.

Enevold Sørensen er født i Karrebæksminde den 21. September 1850; hans Fader var Skibsfører. Seksten Aar gammel

kom han ind paa Blaagaard Seminarium og tog Eksamen derfra 1869. Enevold Sørensen maa altsaa tælles med blandt de Seminarister, der har gjort et fremtædende Arbejde indenfor Venstre. Der har i Tidens Løb været adskillige af dem. Mange sidder i Folketinget den Dag i Dag. En af dem indehar Kultusminister-Porteføljen, og saa er endda ikke nævnt den betydeligste af dem alle, Christen Berg.

Indenrigsminister Enevold Sørensen

I og for sig har denne Eksamen dog næppe haft nogen Betydning for Enevold Sørensen. Der er over ham slet intet af Pædagogen. Hans Udvikling er bestemt af, at han som ganske ung Mand kom ind i en praktisk politisk og journalistisk Virksomhed, der hurtig gav ham begge Hænder fulde af Arbejde og bestandig har lagt Beslag paa hans Kræfter.

Det var i 1872, at den to-ogtyveaarige Seminarist kom til Kolding for at redigere det da af Berg oprettede *Kolding Folkeblad.* For Berg var det af den største Betydning, at denne Plads blev besat med den rette Mand. For det første var det Bladet i hans egen Valgkreds, og for det andet skulde Kolding efterhaanden blive Centralpunktet for hele den bergske Presse i Jylland. Der stilledes ikke blot store Fordringer til Redaktørens politiske Takt og Indsigt; han skulde desuden være en Mand af forretningsmæssig Omtanke og Præcision, og han skulde udfolde disse Egenskaber i en saa stor og omfattende Virksomhed, at der stilledes betydelige Krav til hans Arbejdsevne.

Berg har vist aldrig fortrudt sit Valg. Han fik i Enevold Sørensen en solid Medarbejder, under hvis kyndige og flittige Ledelse Bladvirksomheden i Kolding udviklede sig paa den heldigste Maade. Den bergske Presse har nu i de allersidste Aar faaet Trykkerier i Esbjerg og Ringkjøbing, men indtil da tryktes alle Bergske Blade i Jylland — undtagen det i Thisted — i Kolding Folkeblads Bogtrykkeri. Og her ledede da Enevold Sørensen som Chef alt det daglige Arbejde.

Berg var Jyde, Enevold Sørensen er Sjællænder, nøgtern, forstandig, mere ironisk end patetisk; hans Ord kan skære som en skarp Kniv, de svulmer aldrig af stærke Følelser. Allerede heri var der nogen Forskel paa Berg og hans Redaktør. Der var vistnok ogsaa andre Forskelle, og Enevold Sørensen var utvivlsomt et tilstrækkelig godt Hoved til at hævde sine særlige Opfattelser selv overfor en saa betydelig Personlighed og en Fører, der krævede saa stram Disciplin som Berg. Derfor har man altid haft en Fornemmelse af, at der sad en selvstændig Mand paa Redaktørstolen i Kolding og ikke blot en Figur, der automatisk udtalte en højere Vilje.

Som politisk Journalist har Enevold Sørensen ydet klare og forstandige Oversigter over Dagens Stridsspørgsmaal. Noget agitatorisk Sving træffes sjældent i hans Artikler; man sporer snarere hos ham en vis Frygt for at give sig hen; han forledes ikke til stærke Ord, og han frygter mest af alt for at falde ud i Frasen. Men der findes i hans Artikler en virkelig Politikers Tankegang, som han udtrykker klogt og bestemt. Han holder sig fast til sit Emne. Han gribes aldrig selv i nogen utidig Snak, og han lider den ikke hos andre.

Det var mest som *politisk* Organ, at *Kolding Folkeblad* fik en anset Stilling under Enevold Sørensens Ledelse. Fra et almindeligt journalistisk Synspunkt hørte det ikke til Provinsens mest fremskredne Blade. Det bredte sig aldrig ud i et stort Format og indeholdt daglig kun ganske faa Artikler samt en velsigtet Nyhedsrubrik; det gjorde et nøgternt og lidt stivt Indtryk. Man modtog en Fornemmelse af, at der paa Kolding Folkeblads Kontor med Vilje fastholdtes en vis gammeldags og

traditionel Form for Journalistik. De store kæmpehøje Overskrifter, hvor Sensationen bølger i den fede Sats, traf man aldrig i *Kolding Folkeblad*.

Den ansete Stilling, Enevold Sørensen indtog blandt sine Kolleger, gav sig Udtryk i, at han indtil nu i mange Aar var Formand for Foreningen af Venstreblade. Hans Position her var overordenlig grundfæstet. Den Tanke er vistnok ikke faldet noget Medlem af Foreningen ind, at der skulde være Tale om at skifte Formand, saalænge Enevold Sørensen vilde beholde Pladsen.

Venstrebyen Kolding tog efterhaanden Enevold Sørensen stærkt i Brug til kommunalt Arbejde, og hans Virksomhed paa dette Omraade paaskønnes særdeles af hans Medborgere. Helt siden 1882 har han været Medlem af Kolding Byraad; siden 1885 Medlem af Vejle Amts Skoleraad. Der fortælles, at han netop deltog i et Skoleraadsmøde, just som han under Ministerkrisen fik Telegram om øjeblikkelig at begive sig til København. Amtmanden, den tidligere Kultus- og Indenrigsminister Bardenfleth udtalte da: Nu skal De naturligvis ind at være Minister! Og det slog til.

Ydermere var Enevold Sørensen Medlem af Stipendiebestyrelsen for Latin- og Realskolerne i Vejle Amt; Medlem af Bestyrelsen for Kolding Kommunes Folkebibliotek og Formand i Bestyrelsen for Kolding kommunale Slagtehuse og Kødkontrol. Han arbejdede med Klogskab og Fremsyn i sin Bys Tjeneste og nød derfor megen Anseelse mellem sine Medborgere.

Ved Folketingsvalget den 28. Januar 1887 stillede Enevold Sørensen sig i Vonsildkredsen og opnaaede Valg. I 1892 faldt han for Højremanden Paulin og var derefter ude af Folketinget, indtil han den 5. April 1898 valgtes til Koldingkredsens Repræsentant.

Paa Rigsdagen hørte Enevold Sørensen til de mest betroede Mænd indenfor sit Parti, og som Medlem af Finansudvalget fik han Lejlighed til at udnytte sin politiske Indsigt og sin Arbejdsevne. Han talte ikke hyppigt i Tinget og præsterede ikke som Taler noget fremragende eller ejendommeligt, men hans kritiske Evne gav sig kloge og velafvejede Udtryk.

Til sin Ministergærning medbringer han som Forudsætning et indgaaende Kendskab til vore kommunale Forhold, og, skolet som han er i det praktiske Liv, vil han administrere med Myndighed og Præcision. Han er i lige Grad skarpsindig og hurtig til en Beslutning.

MINISTRE OG MINISTERIER SIDEN 1848

Nedenstaaende Fortegnelse er væsentligst et Uddrag af den af Rigsarkivet ved G. N. KRINGELBACH udgivne Oversigt over den civile Administration i 1848—93, suppleret med Oplysninger ang. Ministerierne efter sidstnævnte Aar.

Adam Vilhelm Molktes første Ministerium dannedes den 22. Marts 1848 og sad til den 15. Novbr. s. A. Det er kendt under Betegnelsen *Martsministeriet.*

Udenrigsminister: Grev F. M. KNUTH til Knuthenborg. Finansminister: A. V. MOLKTE. Kultusminister: D. G. MONRAD. Justitsminister: Stiftamtmand C. E. BARDENFLETH. Krigsminister: A. F. TSCHERNING. Marineminister: A. V. MOLKTE til 6. April, C. E. ZAHRTMANN (Kontreadmiral) til 15. Novbr. Handelsminister: C. A. BLUHME. Ministre uden Portefølje: ORLA LEHMANN og L. N. HVIDT.

A. V. Molktes andet Ministerium varede fra 16. Novbr. 1848 til 13. Juli 1851. Det bestod af følgende Medlemmer.

Udenrigsminister: A.V. MOLKTE til 6. Aug. 1850, H. C. REEDTZ til 13. Juli 1851. Finansminister: Grev V. C. E. SPONNECK (den bekendte Generaltolddirektør). Kultusminister: I.N.MADVIG. Justitsminister: C. E. BARDENFLETH. Indenrigsminister: Juristen Prof. P. G. BANG til 21. September 1849, Stiftamtmand M. H. ROSENØRN til 13. Juli 1851. Krigsminister: General

C. F. HANSEN. Marineminister: C. E. ZAHRTMANN til 10. Aug. 1850, C. L. C. IRMINGER (Kontreadmiral) til 25. Novbr. 1850 og C. E. VAN DOCKUM (Admiral) til 13. Juli 1851. Ministre uden Portefølje: Professor H. N. CLAUSEN. Minister for Slesvig: F. F. TILLISCH (Regeringskommissær).

A. V. Molktes tredje Ministerium fra 13. Juli 1851 til 27. Januar 1852.

Udenrigsministre: H. C. REEDTZ til 18. Oktober 1851, C. A. BLUHME til 27. Januar 1852. Finansminister: Grev SPONNECK. Kultusminister: J. N. MADVIG til 7. Decbr. 1851, P. G. BANG til 27. Jan. 1852. Justitsminister: Juristen Prof. A. V. SCHEEL. Indenrigsminister: F. F. TILLISCH. Krigsministre: J. S. FIBIGER (General) til 18. Oktbr. 1851, C. J. FLENSBORG (Oberst) til 27. Jan. 1852. Marineminister C. E. VAN DOCKUM. Minister for Slesvig: C. E. BARDENFLETH. Minister uden Portefølje: Grev CARL MOLKTE (fhv. Statsminister fra Jan.—Marts 1848).

C. A. Bluhmes første Ministerium fra 27. Jan. 1852 til 21. April 1853.

Udenrigsminister: C. A. BLUHME. Finansminister Grev SPONNECK. Kultusministre: P. G. BANG til 3. Juni 1852, C. F. SIMONY (Stiftamtmand) til 21. April 1853. Justitsminister: A. V. SCHEEL. Indenrigsminister: P. G. BANG. Krigsminister: C. F. HANSEN. Marineminister: ST. A. BILLE (Admiral). Minister for Slesvig: Grev CARL MOLKTE. Minister for Holsten og Lauenborg: H. A. REVENTLOW-CRIMINIL (Udenrigsminister 1842 og 1846—48 Præsident i det slesvig-holstenske Kancelli).

A. S. Ørsteds Ministerium fra den 21. April 1853 til den 12. Decbr. 1854.

Udenrigsminister: C. A. BLUHME. Finansminister: Grev SPONNECK. Kultusminister: A. S. ØRSTED. Justitsminister: A. V. SCHEEL. Indenrigsministre: A. S. ØRSTED til 29. April 1854, F. F. TILLISCH til 12. Decbr. Krigsminister: C. F. HANSEN. Marineminister: ST. A. BILLE. Minister for Slesvig: CARL MOLKTE. Minister for Holsten og Lauenborg: H. A. REVENTLOW-CRIMINIL.

P. G. Bangs Ministerium fra den 12. Decbr. 1854 til den 18. Oktbr. 1856.

Udenrigsminister: W. H. B. SCHEEL-PLESSEN til 15. Jan. 1855, N. L. SCHEELE (Embedsmand i Hertugdømmerne) til 18. Oktbr. 1856. Finansminister: C. C. G. ANDRÆ. Kultusminister: C. C. HALL. Justitsministre: A. V. SCHEEL til 15. Jan. 1855, C. F. SIMONY til 18. Oktbr. 1856. Indenrigsministre: P. G. BANG til 18. Februar 1856, C. F. SIMONY til 4. Juni 1856 og J. J. UNSGAARD til 18. Oktbr. 1856. Ministeriet for Monarkiets fælles indre Anliggender: P. G. BANG (fra 16. Oktbr. 1855). Krigsminister: M. LÜTTICHAU (Artillerigeneral) til 25. Maj 1856, C. C. LUNDBYE (Oberst) til 18. Oktbr. 1856. Marineminister: O. V. MICHELSEN. Ministre for Slesvig: I. A. RAASLØFF til 18. Febr. 1856, C. C. HALL til 18. Juni 1856 og F. H. WOLFHAGEN til 18. Oktober 1856. Minister for Holsten og Lauenborg: L. N. SCHEELE.

C. C. G. Andræs Ministerium, fra 18. Oktober 1856 til 13. Maj 1857.

Udenrigsministre: L. N. SCHEELE til 17. April 1857, O. V. MICHELSEN til 13. Maj 1857. Finansminister: ANDRÆ. Kultusminister: HALL. Justitsminister: C. F. SIMONY. Indenrigsminister: A. F. KRIEGER. Minister for Monarkiets fælles indre Anliggender: J. J. UNSGAARD. Krigsminister: C. C. LUNDBYE. Marineminister: O. V. MICHELSEN. Minister for Slesvig: F. H. WOLFHAGEN. Ministre for Holsten og Lauenborg: L. N. SCHEELE til 17. April 1857, C. C. LUNDBYE til 13. Maj 1857.

C. C. Halls første Ministerium fra den 13. Maj 1857 til 2. Decbr. 1859.

Udenrigsministre: O. V. MICHELSEN til den 10. Juli 1858 C. C. HALL til 2. Decbr. 1859. Finansministre: ANDRÆ til 10. Juli 1858, KRIEGER til 6. Maj 1859 og C. E. FENGER (medicinsk Professor, senere Borgmester i Kjøbenhavn) til 2. Decbr. 1859. Kultusminister: HALL til 6. Maj 1859, D. G. MONRAD til 2. Decbr. 1859. Justitminister: C. F. SIMONY. Indenrigsministre: KRIEGER til 1. Aug. 1858, J. J. UNSGAARD til 6. Maj 1859 og KRIEGER paany til 2. Decbr. 1859. Minister for Monarkiets

fælles indre Anliggender: J. J. UNSGAARD til 1. Aug. 1858. Krigsminister: C. C. LUNDBYE. Marineminister: O. V. MICHELSEN. Minister for Slesvig: F. H. WOLFHAGEN. Minister for Holsten og Lauenborg: J. J. UNSGAARD.

C. E. Rottwitts Ministerium fra 2. Decbr. 1859 til 24. Febr. 1860. Rottwitt selv døde den 8. Febr. For Resten af Tiden fungerede BLIXEN-FINECKE som Konsejlspræsident.

Udenrigsminister: Baron BLIXEN-FINECKE (til Dallund paa Fyn og Næsbyholm i Blekinge). Finansminister: R. WESTENHOLZ. Kultusminister: V. A. BORGEN (Skoledirektør i København). Justitsministre: C. E. ROTTWITT (Højesteretsadvokat, Amtmand i Frederiksborg, Formand i Folketinget fra 1853) til 8. Febr. 1860, J. C. JESSEN til 24. Febr. 1860. Indenrigsminister: J. C. JESSEN. Krigsminister: H. N. THESTRUP (Generalmajor). Marineminister: H. N. THESTRUP. Minister for Slesvig: Baron BLIXEN-FINECKE. Ministre for Holsten og Lauenborg: C. E. ROTTWITT til 8. Febr. 1860, R. WESTENHOLZ til 24. Febr. 1860.

C. C. Halls andet Ministerium fra den 24. Februar 1860 til 31. Decbr. 1863.

Udenrigsminister: C. C. HALL. Finansminister: C. E. FENGER. Kultusminister: D. G. MONRAD. Justitsminister: A. L. CASSE. Indenrigsministre: D. G. MONRAD til 15. Septbr. 1861, ORLA LEHMANN til 31. Decbr. 1863. Krigsministre: H. N. THESTRUP til 13. Aug. 1863, C. C. LUNDBYE til 31. Decbr. Marineminister: ST. A. BILLE, Minister for Slesvig: F. H. WOLFHAGEN. Ministre for Holsten og Lauenborg: H. I. A. RAASLØFF til 30. Marts 1861, HALL til 31. Decbr. 1863.

D. G. Monrads Ministerium fra den 31. Decbr. 1863 til 11. Juli 1864.

Udenrigsministre: D. G. MONRAD til 8. Jan. 1864, G. I. QUAADE til 11. Juli 1864 (Monrad fungerede dog fra 3. April til 6. Juli). Finansminister: D. G. MONRAD. Kultusminister: C. T. ENGELSTOFT (Biskop). Justitsminister: A. L. CASSE. Indenrigsministre: C. L. V. R. NUTZHORN til 10. Maj 1864, H. R. CARLSEN (til Gammelkjøgegaard) til 11. Juli 1864. Krigsministre: C. C. LUNDBYE til 18. Maj 1864, C. E. REICH (Chef for

den militære Højskole) til 11. Juli 1864. Marineminister: O. H. LÜTKEN. Ministre for Slesvig: C. F. SIMONY til 24. Jan. 1864, C. G. V. JOHANSEN til 11. Juli 1864. Minister for Holsten og Lauenborg: D. G. MONRAD.

C. A. Bluhmes andet Ministerium fra den 11. Juli 1864 til den 6. Novbr. 1865.

Udenrigsminister: C. A. BLUHME. Finansminister: C. N. DAVID (Nationaløkonomen). Kultusministre: E. S. E. HELTZEN til 30. Marts 1865, G. J. QUAADE til 7. April 1865, C. J. C. BRÆSTRUP (Overintendant i Kjøbenhavn) til 6. Novbr. 1865. Justitsministre: HELTZEN til 30. Marts, QUAADE til 7. April og BRÆDSTRUP til 6. Novbr. 1865. Indenrigsminister: F. F. TILLISCH. Krigsminister: C. F. HANSEN. Marineministre: O. H. LÜTKEN. Minister for Slesvig: C. G. V. JOHANSEN til 18. Novbr. 1864. Minister for Holsten og Lauenborg: C. A. BLUHME til 16. Novbr. 1864. Ministre uden Portefølje: G. I. QUAADE fra 11. Julii 1864. til 13. Maj 1865 og C. MOLKTE fra 11. Juli 1864 til 5. Juli 1865.

C. E. Krag-Juel-Vind-Frijs' Ministerium fra den 6. November 1865 til 28. Maj 1870.

Udenrigsminister: Grev FRIJS. Finansminister: C. A. FONNESBECH. Kultusministre: C. P. TH. ROSENØRN-TEILMANN til 4. Septbr. 1867 (for Teatersagerne til 27. Marts 1868.). P. C. KIERKEGAARD (Biskop) til 6. Marts 1868, C. A. FONNESBECH til 15. Marts, A. S. HANSEN til 22. Septbr. 1869 og E. E. ROSENØRN (Overpræsident i Kjøbenhavn) til 28. Maj 1870. Justitsministre: C. P. G. LEUNING (Departementschef) til 27. Juli 1867, ROSENØRN TEILMANN (der havde vikarieret fra 10. Decbr. 1866 til 21. Juli 1867) til 17. Aug. 1868, C. L. V. R. NUTZHORN til 28. Maj 1870. Indenrigsministre: J. B. S. ESTRUP til 22. Septbr. 1869, W. HAFFNER (til Stamhuset Egholm) til 28. Maj 1870. Krigsministre: J. V. NEERGAARD til 1. Oktbr. 1866, V. R. RAASLØFF til 19. April 1870 og Grev FRIJS til 28. Maj 1870. Marineministre: H. H. S. GROVE til 17. Aug. 1866. Estrup til 17. Septbr., C. E. VAN DOCKUM til 1. Novbr. 1867, O. F. SUENSON til 22. Septbr. 1869. V. R. RAASLØFF til 19. April 1870 og Grev FRIJS til 28. Maj 1870.

L. H. C. H. Holsteins Ministerium fra den 28. Maj 1870 til den 14. Juli 1874.

Udenrigsminister: O. D. ROSENØRN-LEHN. Finansministre: C. E. FENGER til 25. Marts 1872, Grev HOLSTEIN til 1. Juli 1872, A. F. KRIEGER til 20. Juni 1874, Grev HOLSTEIN til 14. Juli 1874. Kultusminister: C. C. HALL. Justitsministre: A. F. KRIEGER til 1. Juli 1872, C. S. KLEIN til 14. Juli 1874. Indenrigsminister: C. A. FONNESBECH. Krigsministre: W. HAFFNER til 23. Decbr. 1872, C. A. F. THOMSEN (General) til 14. Juli 1874. Marineministre: W. HAFFNER til 23. Decbr. 1872, C. A. F. THOMSEN til 21. Maj 1873, N. F. RAVN til 14. Juli 1874.

C. A. Fonnesbechs Ministerium fra den 14. Juli 1874 til den 11. Juni 1875.

Udenrigsminister: O. D. ROSENØRN-LEHN. Finansminister: C. A. FONNESBECH. Kultusminister: J. J. A. WORSAAE. Justitsminister C. S. KLEIN. Indenrigsminister: F. C. H. L. TOBIESEN Minister for Island: fra 1. Aug. 1874: C. S. KLEIN. Krigsminister: N. F. RAVN til 26. Aug. 1874, P. F. STEINMANN til 11. Juni 1875. Marineminister: N. F. RAVN.

J. B. S. Estrups Ministerium fra den 11. Juni 1875 til den 7. August 1894.

Udenrigsminister: F. G. J. MOLTKE (Bregentved) til 1. Oktbr. 1875, ESTRUP til 11. Oktbr. 1875, O. D. ROSENØRN-LEHN til 21. Maj 1892, NELLEMANN til 3. Juni 1892, K. T. O. REEDTZ-THOTT til 7. Aug. 1894. Finansminister: J. B. S. ESTRUP. Kultusminister J. C. H. FISCHER til 24. Aug. 1880. J. F. SCAVENIUS til 6. Juli 1891, NELLEMANN til 10. Juli, A. H. F. C. GOOS til 7. Aug. 1894. Justitsminister: J. M. V. NELLEMANN. Indenrigsministre: E. V. R. SKEEL til 29. Aug. 1884, S. H. S. FINSEN til 8. Aug. 1885, H. P. INGERSLEV til 13. Jan. 1894, H. E. HØRRING til 7. Aug. 1894. Krigsminister: W. HAFFNER til 28. Juli 1877, J. C. F. DREYER til 4. Jan. 1879, V. F. L. KAUFFMANN til 1. April. 1881, N. F. RAVN til 12. Septbr. 1884, J. J. BAHNSON til 7. Aug. 1894. Marineminister: W. HAFFNER til 28. Juli 1877, J. C. F. DREYER til 4. Januar 1879, N. F. RAVN til 7. Aug. 1894. Minister for Island: J. M. V. NELLEMANN. Mi-

nister for offentlige Arbejder: H. P. INGERSLEV fra 13. Jan. til 7. Aug. 1894.

K. T. O. Reedtz-Thotts Ministerium fra den 7. Aug. 1894 til 23. Maj 1897.

Udenrigsminister: REEDTZ-THOTT. Finansminister: C. D. LÜTTICHAU. Kultusminister: V. BARDENFLETH. Justitsministre: J. M. V. NELLEMANN til 13. Juni 1896, N. R. RUMP til 23. Maj 1897. Indenrigsminister: H. E. HØRRING. Minister for offentlige Arbejder: H. P. INGERSLEV. Krigsministre: C. A. F. THOMSEN til 25. April 1896. J. G. F. SCHNACK til 23. Maj 1897. Marineminister: N. F. RAVN. Minister for Island: NELLEMANN til 13. Juni 1896, RUMP til 23. Maj 1897. Landbrugsminister: K. SEHESTED fra den 22. Maj 1896 til 23de Maj 1897.

H. E. Hørrings Ministerium fra den 23. Maj 1897 til den 20. April 1900.

Udenrigsminister: N. F. RAVN. Finansminister: H. E. HØRRING. Kultusminister: H. V. STHYR. Justitsministre: N. R. RUMP, H. E. HØRRING til den 20. April 1900. Indenrigsministre: V. BARDENFLETH, L. BRAMSEN til 20. April 1900. Landbrugsminister: A. HAGE. Krigsminister: C. F. TUXEN. Marineminister: N. F. RAVN. Ministre for Island: N. R. RUMP og H. E. HØRRING.

Hannibal Sehesteds Ministerium fra den 20. April 1900 til den 23. Juli 1901.

Udenrigsminister: HANNIBAL SEHESTED. Finansminister: W. SCHARLING. Kultusminister: J. J. K. BJERRE, Justitsminister: A. H. F. C. GOOS. Indenrigsminister: L. BRAMSEN. Minister for offentlige Arbejder: C. F. A. JUEL-RYSENSTEN. Landbrugsminister: F. FRIIS. Krigsminister: J. G. F. SCHNACK. Marineminister: MIDDELBOE. Minister for Island: GOOS.

RIGSDAGEN

RIGSDAGENS HUS

Den Bygning i Fredericiagade, som afgiver Bopæl for Rigsdagen, har Tid efter anden tjent forskellige Behov. Netop i Aar fejrer den sin tohundredaarige Fødselsdag, idet den blev fuldført af Frederik den fjerde i Aaret 1701. Nogle Aar senere byggede den samme Konge, saaledes som det forud er fortalt, den røde Bygning paa Slotsholmen, og baade det Tag, Rigsdagen har over Hovedet, og det, der dækker Administrationen, skyldes altsaa ham.

Vaagnede den højsalige Majestæt op af sin Grav og begav sig ud i Byen, vilde han føle sig forholdsvis hjemlig tilmode i den røde Bygning. Kom han ud i Fredericiagade, vilde han derimod være noget desorienteret. Han havde bygget sig et Operahus og se — det var blevet til en Talescene. Og ydermere opførtes der politiske Skuespil, som Kong Frederik aldrig vilde have tilladt i sin Tid.

I Anledning af en Fest i Kongehuset 1689 opførtes der ved Amalienborg en interimistisk Operabygning af Træ. Da Fore-

stillingen forløb til særdeles Behag, besluttedes det at gentage den nogle Dage derefter og da give et bredere Publikum Lejlighed til at overvære den. Under denne Anden-Forestilling opstod der Brand i Huset, og i Løbet af et Kvarter var det fortæret af de graadige Flammer. Men under Paniken omkom mangfoldige Mennesker.

I Aarene derefter besluttedes det saa at opføre et nyt Operahus af solidere Materiale. 1699 nedlagdes Grundstenen, men da Christian den femte døde samme Aar, blev det Frederik den fjerde, der i 1701 bragte Huset i Fredericiagade til Fuldendelse. Efter Datidens Forhold laa det i en Udkant af Byen og paa en aaben Plads mellem Norgesgade og Store Kongensgade. Paa Længdesiden var det Nabo til Prinsesse Charlotte Amalies Have, som bredte sin Vegetation dér, hvor nu Marmorkirken hæver sin Kuppel.

I det nye Operahus blev givet en Række Forestillinger, særlig af italienske Operister, men snart maatte Scenens Børn fortrække og give Plads for det i 1713 oprettede Landkadetakademi; senere rykkede ogsaa Søkadetterne derind. I 1861 ophævedes Landkadetakademiet, og derefter toges Huset i Brug som Kaserne for Fodfolket.

Saa brændte Christiansborg Slot den 3die Oktober 1884, og dermed var Rigsdagen husvild. Den var sammenkaldt til Mandag den 6te Oktober, mødte den Dag i Kjøbenhavn og samledes paa Universitetet, men fik med det samme sine Møder udsat til den 3die November, for at der i Mellemtiden kunde findes passende Lokaler.

Opmærksomheden rettedes mod Kasernen i Fredericiagade, og det blev besluttet, at den skulde rømmes til Fordel for Rigsdagen. Soldaterne rykkede hastig ud og fordeltes mellem andre Kaserner, og med stor Iver toges der fat paa at forandre Huset i Fredericiagade til en sømmelig Parlamentsbygning. Det var sikkert mere af Nødvendighed end af Ondskabsfuldhed, at man besluttede at anvende de to store Sovesale til Mødesale for Rigsdagens to Afdelinger, saaledes at Folketinget fik Bolig i den højloftede Sal i Stuen, medens Landstinget fik Anvisning

paa den lavloftede Sal lige oven over. Det øvrige af Huset indrettedes saa bekvemt som muligt til Udvalgsværelser, Bureau og Restauration. Der sørgedes for Ventilationsapparater, elektrisk Lys indlagdes, og den 3die November holdtes da de første Møder i det ny Rigsdagshus. Den almindelige Opfattelse var vel, at denne Bopæl kun var rent midlertidig, men nu har Midlertidigheden strakt sig over 17 Aar, og endnu er der i hvert Fald ikke lagt Grund til noget nyt Hus.

Rigsdagen har aldrig boet som en Fyrste. Ganske vist havde den i sin Tid Husly paa Slottet, men Forholdene var endda miserable nok. Misfornøjede Rigsdagsmænd beklagede sig over den fordærvede Luft, den usunde Varme og den gigtsvangre Træk og omtalte med mindre Ærbødighed disse Udvalgsværelser, der oprindelig var bestemte til Seletøjskamre o. lign.

Vilkaarene i Fredericiagade er i mange Henseender vistnok ikke bedre. Boligen kan næppe kaldes standsmæssig, og med de hygiejniske Forhold er det ligeledes kun saa som saa. Dog, Vanens Magt over de menneskelige Sind er betydelig, og i Aarenes Løb har de fleste af Rigsdagsmændene levet sig saa godt ind i Forholdene, at de finder deres Opholdssted ganske hyggeligt og maaske med Sorg tænker paa at skulle forlade det. Siden 1884 er der gennemført adskillige Forandringer, og hvis Læserne vil følge med et Øjeblik, skal vi foretage en Vandring omkring i Etablissementet for at stifte Bekendtskab med dets nuværende Indretning.

Vi drejer ind ad Porten i Fredericiagade, der er Tilhøreres og Referenters afstukne Vej. Til Venstre har vi da en lav, lang Sidebygning, der i sit mørke Indre gemmer Rigsdagens Portner og Rigsdagens Trykkeri, og som afgrænser den store ubrolagte firkantede Gaard til den ene Side. Lige for os begrænses Gaarden af en høj Bagmur, i hvis Blindhed kun enkelte Vinduer lyser op, og hvis graa Ensformighed kun brydes af en sparsom Række Lindetræer, der springer ud, naar Rigsdagsmændene drager bort, og lader Bladene falde, naar de vender tilbage.

Trykkeri-Bygningen forbindes med selve Kasernen ved en Kolonnade, over hvilken der er Passage fra den ene Bygning

til den anden. Vi drejer imidlertid af tilhøjre og dykker ned i den Kælderhals, der angives som Indgang for Tilhørere og Referenter. Er Møderne i Tingene forbi, standses den Indtrædende i Kælderdøren af en Plakat, paa hvilken denne Kendsgerning forkyndes. Vejen gaar nu gennem en Række snavsede, underjordiske Rum. Man bør holde sine Albuer godt ind til Siden, hvis man ikke under Vandringen vil antage Skikkelse

Referenternes Arbejdsrum i Kælderen

af en kalket Grav, og man bør dukke Hovedet, hvis man vil fri dette og Hatten for Buler. Derefter befinder man sig i en Forstue, hvor et uniformeret Bud og en Politimand vogter de forskellige Indgange til Helligdommen.

Til højre gaar en Dør ind til tre—fire Kælderrum, der tjener som Garderobe, Restaurant og Arbejdsværelse for Referenterne. Her er ikke overdrevent hyggeligt, men det er dog altid et Tilflugtssted, naar en kedelig Taler gør Ophold i Referentlogen endnu mindre hyggeligt. Dog, over disse Rum hviler Privatlivets Fred, og vi skal, før vi forlader dem, blot tilføje,

at fra det forreste fører en Vindeltrappe op til Referentlogen i Folketingssalen. Logen løber som et lille Galleri et godt Stykke over Folketingsmændenes Hoveder og fortsætter sig umiddelbart i de almindelige Tilhørerpladser, til hvilke der er Adgang fra Budstuen. En tredje Dør herfra fører ind til de reserverede Loger, der ligger i Plan med Folketingssalen og blot ved en lav Skranke er adskilte fra denne. Der er tre Loger: tilvenstre

Snapstinget (Keglebanen)

for Damer, ligefor for Medlemmerne af Landstinget, tilhøjre for Tilhørere af Mandkøn. I Salens modsatte Ende har Formanden sin Stol. Tilvenstre sidder Ministrene, foran ham har Medlemmerne deres Pladser i den bekendte Hesteskoform og bag ham findes den Loge, hvori de kongelige Personer og fremmede Gesandter tager Sæde, naar de overværer Rigsdagens Forhandlinger. Folketingets Sal er 38 Alen lang og 28 Alen bred, og Landstingets Sal har akkurat samme Dimensioner.

Langs Folketingssalen løber et lille Halvtagshus, der ude fra Gaarden er klinet op ad Kasernen, og som formedelst sin lang-

agtige Form og sit hele Udseende populært benævnes *Keglebanen.* Her findes nu Rigsdagens Restauration, det saakaldte Snapsting. Den, der færdes jævnligt i Rigsdagen, vil bemærke, at det er saa lidet besøgt, som var Rigsdagen en permanent Afholdskongres. Den stærkeste Søgning falder paa de Dage, da vigtige Forhandlinger drager Vælgerne fra Landet ind i det politiske Centrum. Saa er Snapstinget Mødested for dem og deres Rigsdagsmænd.

Begiver vi os fra den før omtalte Budstue op ad mod Højderne, finder vi én Trappe oppe Læseværelser og Udvalgsværelser. Endnu en Etage oppe findes tilhøjre Bureauet, tilvenstre Landstingssalen. Ved Salens Endevæg har vi tilhøjre Referentlogen og den reserverede Tilhørerloge, tilvenstre den almindelige, uden Kort tilgængelige Tilhørerloge, alle i Plan med Salens Gulv. Midt for Længdevæggen tilhøjre har Formanden sin Plads; ved sin højre Haand har han Ministerbordene og lige for sig Medlemmerne i koncentriske Halvcirkler. Endelig findes i den Ende af Salen, der er nærmest Bredgade, den for Folketingsmændene reserverede Loge.

For Rigsdagsmændene er Indgangen til Bygningen ude fra Bredgade. Her findes deres Garderober, Formandsværelser, Finansudvalgets Værelse, et Værelse for Finansudvalgets Ordfører osv. Oppe i Bygningens anden og øverste Etage er Rigsdagens Bibliotek anbragt, og her har Stenograferne deres Værelser. Endelig er det i Efteraaret besluttet at opføre et Hus ude i Gaarden, hvor der foruden en større Mødesal bliver forskellige mindre Værelser.

Saaledes tager de Omgivelser sig ud, i hvilke der virkes af den samlede Lovgivningsmagt og det Apparat, hvoraf den direkte betjener sig.

---

andrager nu aarligt ca. 400,000 Kroner, men er iøvrigt i stadig Stigen. I denne Sum er ikke medregnet Udgifterne til selve Bygningens Vedligeholdelse. Disse opføres under Krigsministeriets Budget, eftersom det bestandig er en Kaserne, det drejer sig om.

FOLKETINGET

Fra Bureauet

RIGSDAGENS ORGANISATION

Der er i Grundloven givet en Række Regler angaaende Rigsdagens Virkemaade og Organisation, men blandt disse Regler findes ogsaa Paragraf 66, som udtaler, at ethvert af Tingene fastsætter de nærmere Bestemmelser, som vedkommer Forretningsgangen og Ordens Opretholdelse. I Overensstemmelse hermed har hvert Ting sin Forretningsorden med detaillerede Bestemmelser for hele Virksomheden, og det er Tingenes Formænd, der med disse Forretningsordener som Rettesnore leder Rigsdagens Arbejde. I visse Anliggender træffer de i Fællesskab en Afgørelse, i de for hvert Ting særlige Spørgsmaal handler hver af Formændene paa egen Haand.

I Fællesskab antager de saaledes Størstedelen af det Personale, der nødvendiggøres af Rigsdagens Virksomhed, og som iøvrigt sorterer under Rigsdagens Bureau. Om Chefen for dette Bureau gælder det dog, at han antages i Følge en samstemmende Beslutning af Tingene og kun kan afskediges paa samme Maade. Hans Forhold til Formændene er omtrent det samme som en

Departementschefs Forhold overfor en Minister. Han er den øverste Leder af alt det forretningsmæssige. Han forelægger Formændene de forskellige Sager til Afgørelse, sørger for, at deres Ordrer udføres, og har iøvrigt mere eller mindre frit Spillerum, alt eftersom Formændene blander sig mere eller mindre i Detailspørgsmaal.

Af Rigsdagens Personale kan forøvrigt nævnes følgende:

I Folketinget er der 3 Protokolsekretærer. Deres Opgave er at følge Tingets Forhandlinger for derefter at gennemlæse de stenografiske Referater og drage Omsorg for, at disse er i fuldt Maal korrekte. Formelt bærer dog ikke de, men Bureauchefen, Ansvaret for Rigtigheden af Referaterne i Folketings-Tidenden.

Landstinget har sin særlige Sekretær, der antages af Formanden og til sin Raadighed har en Assistent. Han har samme Opgave som Folketingets Protokolsekretærer, og han har desuden ogsaa det formelle Ansvar for Referaterne i Landstings-Tidenden.

Antallet af Stenografer er 16. De er pligtige til hver at referere et Kvarter ad Gangen efter Tur. Hver har de en Assistent, som følger dem ned i Mødesalen og ligeledes maa optage et stenografisk Referat samt senere nedskrive Referatet efter Stenografens Diktat.

Korrekturen besørges af fire Korrektører, og tre Mand medvirker ved Distributionen af Rigsdagstidenden. Det kan her indskydes, at denne i det sidste Par Aar har faaet et stigende Antal Abonnenter. I Aar er Tallet endogsaa naaet op til 500, hvad der er noget ganske ukendt.

Fremdeles har Rigsdagen sin Bibliotekar og sin Kasserer, og paa selve Bureauet er ansat fire Mand. Ialt giver Rigsdagen Arbejde til omtrent halvfjersindstyve lønnede Funktionærer foruden de Typografer, der er beskæftigede Vinteren igennem med Rigsdagens Trykarbejde.

De til Diæter, Lønninger og andre Udgifter nødvendige Midler hæves med runde Beløb i Finanshovedkassen i Følge Anvisning fra Formændene. Statskassens samlede Udgift til Rigsdagen opføres under Finanslovens trettende Paragraf og

Folketingssalen

Indtil 1895 talte Folketinget kun 101 Medlemmer. Ved Valgkredsloven af nævnte Aar forhøjedes Antallet imidlertid til 114, og dette Antal er bevaret siden. Skulde Grundlovens Paragraf 32 helt ske Fyldest, burde Tallet paa Medlemmer være adskilligt større. I denne Paragraf fastsættes det nemlig, at „Antallet af Folketingets Medlemmer skal omtrent være efter Forholdet af et Medlem til 16,000. Indvaanere." Følgen af, at denne Bestemmelse ikke er overholdt, er, at der er Valgkredse i Landet, som har mere end halvtredje Gange saa mange Indvaanere som ovenfor nævnt.

Af de 114 Folketingsmænd er 49 valgte i Jylland, 14 paa Fyn, 1 paa Ærø, 1 paa Langeland, 40 paa Sjælland, 5 paa Lolland-Falster, 1 paa Møen, 2 paa Bornholm og 1 paa Færøerne.

En Fordeling efter Livsstilling eller Næringsvej giver følgende Resultat: 61 Landbrugere, 1 Handlende, 8 Haandværkere og Industridrivende, 13 Journalister, 6 Skolelærere, 5 Sagførere, 1 militær Embedsmand, 2 civile Embedsmænd, 1 Læge samt 16 Forretningsførere, Direktører og eksklusive Politikere. Omtrent 54 Procent af Tingets Medlemmer er altsaa Landbrugere.

Partistillingen i det nuværende Folketing er følgende: 76 af Venstre-Reformpartiet, 16 Moderate, 14 Socialdemokrater og 8 Højremænd.

J. J. ANDERSEN (Nygaard)

Født den 30. Juni 1867. Gaardejer i Nygaard pr. Hvidbjerg St. Folketingsmand for Thisted Amts 2. Valgkreds.

Thistedkredsen var en af Overraskelserne paa sidste Valgdag. Den har, om vi saa maa sige, fra Arilds Tid været repræsenteret i Folketinget af en Højremand og ansaas ogsaa nu som utabelig for Højre. Den hidtidige Folketingsmand, Kaptejn Trolle, drog imidlertid som Jagtkaptajn til Siam, og det viste sig, at Højre ikke kunde holde sammen om én Kandidat som hans Efterfølger. Efter at Kammerherre Jacob Scavenius, desavoueret af det ministerielle Højre i sin Kreds i Odense, havde anmeldt sin Kandidatur i Thisted, havde han inden længe en anden Højremand som Medbejler; det var Lærer Munk-Poulsen fra Vorupør. Og mens disse to Kandidater stredes om Byttet, løb Venstremanden af med Profiten.

Den lykkelige Sejrherre, Jens Andersen, Nygaard, var hidtil kun kendt i Thyland. Nu blev han med ét landskendt, og der var stor Glæde blandt hans stedlige Meningsfæller.

Jens Jensen Andersen er født den 30. Juni 1867 i Styvelgaard i samme Egn, hvor han nu bor. Som ung Mand var han baade paa Højskole og Landbrugsskole; han var modtagelig og lærenem og ivrig til Arbejdet. For ni Aar siden blev han sin egen Mand, idet han købte Nygaard. Han er en dygtig Landmand med livlig Interesse for Landbrugets faglige og økonomiske Spørgsmaal. Det er derfor ikke paafaldende, at Landmændene i Thy har bevist ham deres Tillid paa forskellig Maade. Han er Formand for *Thylands Indkøbsforening*, der skaffer sine Medlemmer Markfrø og Kunstgødning; han er Kredsforstander for *Thy Have- og Plantningsforening* og beklæder samme Hværv i *Tyendespareforeningen for Thy.* Fremdeles var

han blandt Stifterne af *Den gensidige Ulykkesforsikring for Thy* og var Medlem af dens Bestyrelse, indtil han nu sidste Foraar trak sig tilbage. Afholdsmand har han været siden sit 16. Aar, og er nu Formand for Thyholm Afholdsforening. Saa ung en Mand han er, har han altsaa deltaget en god Del i offentlig Liv. Og nu kommer hertil hans Virksomhed som Rigsdagsmand.

Politisk interesseret har han været fra Dreng, og hans Sympatier gik altid til venstre. Han var født til at være Venstremand, thi hans Fader var en af de faa Tilhængere, Venstre talte oppe i den konservative Landsdel. Mere end nogen anden Politiker har Berg bidraget til at fæstne hans Venstre-Anskuelser.

J. J. Andersen (Nygaard)

Der diskuteredes megen Politik i Thy under Jens Andersens Opvækst, og han meldte sig ganske tidlig som Deltager. Han tog mangen varm Debat med ældre Højremænd, der havde deres Glæde af at faa den unge Politiker sat i Fyr og Flamme. Ogsaa som ganske ung dyppede han sin Pen og skrev i de lokale Blade Artikler, hvori han angreb Højre og paatalte de Overgreb, Partiet efter hans Opfattelse begik. Det kunde, siger han, være hedt nok for de faa Venstremænd, der i spredt Fægtning optog Kampen med det kompakte Højre i hans Egn.

Den Hærdning, Jens Andersens politiske Interesse modtog i disse Aar, har bevaret den mod Tidens Rust, men egentlig havde han dog næppe tænkt paa at ofre sig hovedsagelig for Politik. Efter Valget i 1895 blev han Næstformand i Hurupkredsens Venstreforening, og saaledes gik det til, at Vælgerne

i Thistedkredsen fik Øje paa ham nu til sidste Valg. Han gjorde uskrømtet Modstand en Tid, men tilsidst slog han til, og før han vidste deraf, sad han i Rigets Raad. Højrebladet *Thisted Amts Dagblad* saavel som Kammerherre Scavenius fandt efter Valget Anledning til at fremhæve ham som en ærlig og honnet Modstander. Hans Skudsmaalsbog som Rigsdagsmand har endnu lutter hvide Blade.

NIELS ANDERSEN

Født den 11. Septbr. 1835. Etatsraad, Søholm pr. Hellerup. Folketingsmand for Thisted Amts 3. Valgkreds.

Ja, se dér ligger nu den Grusgrav, hvor Niels Andersen begyndte!

Dette er Ord fra Egnen om Vestervig, og den Niels Andersen, der er Tale om, er den nuværende Etatsraad. Fra Grusgraven i Thy til Søholm ved Hellerup er der en anselig Afstand. Og at tilbagelægge den har krævet et bedre Hoved, end de fleste kan rose sig af, og et større Slid, end et Gennemsnitsmenneske har Kræfter til.

Niels Andersens Maal røber ham bestandig som den Jyde han er, og det har vistnok snarere været ham om at gøre at bevare end slippe bort fra det Sprog, i hvilket han fra Barnsben lærte at udtrykke sig, Thi vel er han bleven Etatsraad og vel har hans sociale Grundlag hævet sig betydeligt gennem Aarene, men Niels Andersen er aldrig bleven svimmel, fordi det gik tilvejrs. Dertil er han for sikker en Natur. Ved sin Person som ved sine Anskuelser og de Udtryk, han finder for dem, virker han som et Stykke oprindelig Kraft, der har brudt sig sin egen Vej i Verden. Han begyndte med et Par tomme Hænder og en klar Hjærne, Han er endt med at have Hænderne fulde, men i hans Hjærne har ingen Forrykkelse fundet Sted. Han begyndte med at stole mere paa sig selv end paa nogen anden, og han har endnu mere Tillid til samme Person end til Selskabet omkring sig. Rent udvortes maales hans Karrière vel

derved, at han er Bondedrengen, der blev Etatsraad og Manden med den store Formue. Men hans Styrke laa til alle Tider i den Bondenatur, som han bevarede selv under Etatsraadstitlen.

Niels Andersen er født den 11. September 1835 i Udby i Thisted Amt. Hans Fader havde en lille Gaard paa to Tønder Hartkorn, omtrent halvanden Mil fra Vesterhavet. Der var ikke synderlig Velstand til Huse, og Niels Andersen, som var næstyngste Barn af fem Søskende, maatte tidlig tage fat i Arbejdet, samtidig med at han indsugede den Visdom, som kunde erhverves i Sognets Almueskole. Denne var nu ikke saa ringe endda. Læreren var en dygtig og ivrig Mand, og Niels Andersen var et opvakt Hoved, der fik alt det ud af Undervisningen, som det var muligt at faa. Allerede da gjorde hans særlige Anlæg sig gældende. Regning var hans Specialitet.

Niels Andersen

Nødvendigheden bød hans Fader at skaffe sig en vis Ekstrafortjeneste, og han paatog sig derfor at køre Grus og Sten til Vejenes Vedligeholdelse. Sønnen deltog tidligt i dette Arbejde og befandt sig aabenbart her i sit Es. Han begyndte snart at virke paa egen Haand, og allerede som fjorten-femten Aars Knøs havde han sine første selvstændige Akkorder.

Til sit nittende Aar gik Niels Andersen hjemme i denne Virksomhed, og samtidig med det strenge, legemlige Arbejde søgte han Lejlighed til at udvikle sine Kundskaber. Hans praktiske Sans var her hans Vejleder. Det gjaldt for ham især om at tilegne sig en Viden, der kunde komme ham til Nytte i

hans daglige Dont og forøge hans Muligheder for at komme til at virke under større Forhold. Han forsøgte saaledes at lære Tysk paa egen Haand.

Disse Bestræbelser fortsatte han i sin Soldatertid. Kun nitten Aar gammel gik han paa Session. Han længtes efter at have Militærtjenesten bag sig for uhindret at kunne kaste sig over det Arbejde, der skulde bringe ham frem i Verden. Det blev en længere Omgang, end han havde tænkt sig. Han blev nemlig taget til Dragon, og efter at have ligget i Randers halvandet Aar som menig, blev han udtaget til Underkorporal og maatte i denne Stilling tjene et Aar endnu.

I denne Tid morede han sig ikke som en lystig Jens. Han sad meget mere og sled i Bøger for at indvinde, hvad han manglede i theoretiske Kundskaber. Særlig fortsatte han sit Selvstudium af Tysk. Romaner paa dette Sprog, som han tidligere havde læst i Oversættelse, pløjede han nu paa egen Haand igennem i Originalsproget, og han naaede virkelig saa megen Færdighed i dette, at han uden Vanskelighed kunde læse det. Han har iøvrigt senere paa samme Vis gjort sig fortrolig med Engelsk.

Efter Soldatertiden fik han en Parcel af Faderens Gaard, og hans Entrepenørvirksomhed antog efterhaanden et større Omfang. Det viste sig hurtigt, at han var en talentfuld Praktiker. Men paa samme Tid, som han udvidede sin Forretning, sled han sig uden Vejledning de tekniske Kundskaber til, der var Forudsætningen for, at han senere kunde paatage sig mere indviklede Entrepriser som Jernbaneanlæg og Udtørringer. Det er i Virkeligheden ret forbløffende, at denne Mand, som senere blev Landets største Jernbane-Entrepenør, er en ren og skær Autodidakt.

Det var i 1862—63, at Niels Andersen havde sit første Jernbaneanlæg: Strækningen fra Hillerød til Fredensborg. Der krævedes adskilligt Mod til for ham at give sig i Lag med dette Foretagende, og man havde maaske næppe betroet ham det, havde han ikke haft en god Anbefaling fra daværende Oberst Hedemann. Det viste sig imidlertid, at den 27-aarige

Bonde fra Thy var Mand for Arbejdet, og fra nu af er han med snart alle Vegne, hvor Baner bygges.

Krigen 1864 bragte dog en Afbrydelse i hans Virksomhed. Han tilhørte Hegermann-Lindencrones Korps, men fik iøvrigt ikke Krigen at føle i nogen videre Grad, og efter dens Ophør træffer vi ham beskæftiget ved Jærnbaneanlæg i Jylland og Fyn. I Begyndelsen af Halvfjerdserne paatog han sig Anlæget af Banen fra Helsingborg til Hesleholm. Det drejer sig om en Strækning af elleve danske Mil. Niels Andersen satte vældig Kraft paa. Med en Arbejdsstyrke paa 1000 Mand, udelukkende Svenskere, og uden anden Hjælp til Ledelsen end en ung svensk Landmaaler byggede Niels Andersen denne Bane i Løbet af fire Maaneder, det vil sige adskillig kortere Tid end han i Følge sin Kontrakt maatte anvende. Svenskerne var imponerede.

Meget bekendt er ogsaa hans Anlæg af Banen fra Aarhus til Ryomgaard 1876—77. Terrænet voldte her saa betydelige Vanskeligheder, at de nok kunde sætte en Autodidakt graa Haar i Hovedet. Niels Andersen klarede resolut og dygtigt alle Skær. Ogsaa ved Fæstningen om Kjøbenhavn og ved Middelgrundsfortet udførte Andersen betydelige Anlæg.

Tilsidst androg hans aarlige Omsætning omtrent en Million Kroner, og man kan gøre sig en Forestilling om Virksomhedens Omfang, naar man hører, at alene det Materiel, han anvendte, repræsenterede en Værdi af 6—700,000 Kroner. For et Par Aar siden har han imidlertid overdraget sin Entreprenør-Virksomhed og hele sit Materiel til sin mangeaarige Kompagnon H. C. Monberg.

Niels Andersen arbejdede ikke forgæves; han blev i Tidens Løb en rig Mand. I 1877 købte han Lystgaarden *Søgaard* i Gentofte Sogn. Det er en Gaard paa blot $4^1/_2$ Tønde Hartkorn, men ved hele sin Indretning virker den som et lille Herresæde. Herfra udøvede han gennem mange Aar en mægtig Indflydelse i Gentofte-Ordrup Kommune. Fra 1889 til 1900 var han Formand for Sogneraadet og fra 1893 og til 1900 Formand for Kommunens Bygningskommission. I elleve Aar har han været og er fremdeles Medlem af Kjøbenhavns Amtsraad, og siden

1891 er han Landvæsenskommissær. Endelig er han Formand for Bestyrelsen for Alderdomshjem i Kommunen.

Ganske vist har han nu helt lagt Entreprenørvirksomheden paa Hylden, men som stor Aktionær er han dog interesseret i en Mængde økonomiske Foretagender, og indenfor disse beklæder han i Reglen fremragede Tillidshverv. Han er saaledes Formand for Bestyrelsen for Skovshoved Havn, Formand for Bestyrelsen for Danske Lloyd; Formand for Bestyrelsen for Frederiksholm Tegl- og Kalkværker, og Formand i Bankraadet for Kjøbenhavns Laane- og Diskontobank. Fremdeles Medlem af Bestyrelserne for tre større Dampskibsselskaber, for Forsikringsselskabet *Dan*, for Aktieselskabet *Scandia* i Randers og for Cementfabriken *Dania*.

Niels Andersens Stilling som Medinteresseret i en Række industrielle Foretagender har gjort ham til en virksom Deltager i de senere Aars Kamp mellem Arbejdere og Arbejdsgivere. Han selv har vistnok været en human Arbejdsgiver; hans Deltagelse for de mindre heldigt stillede i Samfundet har givet sig Udslag i det Legat paa 100,000 Kroner, som han oprettede i 1880 til Fordel for Arbejdere, der kommer til Skade ved offentlige Arbejder, og i det Legat paa 50,000 Kr., som han stiftede i 1895 til Fordel for vanføre og lemlæstede fra Jylland. Men Arbejdernes Krav paa Medbestemmelsesret i Arbejdet og deres Organisationers Kamp for gennem Strejker at opnaa bedre Livsvilkaar maatte hos ham møde en haardnakket Modstand. Hans Naturel er udpræget individualistisk, og hans Synsmaader stærkt konservative. Egentlig havde det vel været mere efter hans Hovede at optage Kampen paa egen Haand; det er næppe hans Lyst at føje sig ind som Led i en Organisation. Men da han indsaa, at Arbejdsgiverne ikke en for en kunde yde Arbejdernes Sammenslutninger nogen effektiv Modstand, blev han virksom for den store Organisation af Arbejdsgivere, hvis Formand han har været siden 1896, og som nu snart har draget sit faste Baand om alle Landets industrielle Arbejdsledere og Haandværksmestre.

Niels Andersen gør her sin Indflydelse gældende med stor

Myndighed og har vistnok ved adskillige Lejligheder benyttet den til at afværge en hidsigere Optræden, som var ønsket af mere urolige Elementer i Organisationen, Niels Andersen kan ganske sikkert have en haard Haand, men en vis Besindighed forlader ham aldrig. Hans Formandshværv i Arbejdsgiverforeningen stillede ham under Lockouten 1899 paa en meget udsat Plads, og dette Hværv vil overhovedet altid bebyrde sin Mand med et betydeligt socialt Ansvar. Det bør tilføjes, at Niels Andersen ogsaa er Formand for Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring.

Medlem af Folketinget blev Niels Andersen ved et Suppleringsvalg den 28. Septbr. 1886 i den Kreds, han siden da har repræsenteret.

Den nævnte Dag valgtes Niels Andersen ved et Suppleringsvalg til Folketingsmand for Thisted Amts 3. Valgkreds, der nu har Valgsted ved Hurup Station. Det er lykkedes ham at holde Kredsen siden den Tid, men ved sidste Valg opnaaede han dog kun en Majoritet paa nogle faa Stemmer mod den opstillede Venstrekandidat.

Niels Andersen har i alle sin Rigsdagstids femten Aar trolig fulgt Højre; i den sidste Tid har han været Formand for Højre i Folketinget. Denne Post har tiltrods for Partiets Faatallighed været besværlig nok formedelst den Uenighed, der til Tider har hersket indenfor det.

Nogen fremragende Politiker er Niels Andersen aldrig bleven, og i storpolitiske Anliggender har han næppe nogensinde sagt noget nyt eller afgørende Ord. Mest Betydning har han haft, naar Jærnbane-Spørgsmaal stod paa Dagsordenen, og da stillede han sig som oftest i Opposition til den konservative Regering, han ellers støttede. Han, som skyldte Arbejdet i Praksis hele sin Udvikling, har altid forholdt sig ret mistænksom overfor de Anskuelser, der kom fra Kontorerne. Tit har han udøvet en voldsom Kritik overfor Jærnbane-Myndighedernes Planer. Med urokkelig Tillid til sin egen Erfaring og med megen Skarpsindighed rettede han sine Slag mod ministerielle Forslag og havde da altid Tingets fulde Opmærksomhed.

Han høres forøvrigt altid, naar han — ikke hyppigt — tager Ordet. Han er ikke nogen betydelig Taler, men han udtrykker sig altid i sine egne Vendinger og ofte ud fra et ejendommeligt Synspunkt. Ordene falder sindigt og støt paa hans kantede Jysk. Han gestikulerer ikke; den ene Haand har i Reglen sin Plads paa Ryggen og han nøjes med at understrege sin Tale med smaa Nik med Hovedet. Der er noget tungt over hans høje Skikkelse som hos en Mand, der har gaaet meget i Jord. Hans Ansigt er tørt og furet af mange Rynker, men nu og da skinner det listigt i hans Øjne. Hans Mund er fast og energisk.

Den samme Konservatisme, der bestemmer hans Opfattelse af sociale Fænomener, gør sig ogsaa gældende i hans politiske Optræden. Et vist Snæversyn kommer ofte til Orde hos ham; det træffes tit hos Mænd af en saa eksklusiv praktisk Uddannelse. Han vil utvivlsomt blive en bestemt Modstander af den ny Regerings Reformpolitik. Han hører til de Folketingsmænd af Højre, der i Efteraaret har udtalt sig om den kommunale Valgrets Udvidelse, og han har udtalt sig afgjort imod den.

I 1880 blev Niels Andersen Ridder; i 1888 Dannebrogsmand og i 1898 Etatsraad.

P. ANDERSEN (Jydstrup)

Født den 26. September 1842. Partikulier paa Frederiksberg. Folketingsmand for Sorø Amts 4. Valgkreds.

Peder Andersen er en anselig, repræsentativ Bonde, høj og lys med et glatbarberet Ansigt af faste og regelmæssige Træk. Med sit friske og djærve Væsen har han altid følt sig som Bonden, rede til at hævde sin Stands Værdighed og Indflydelse, især overfor Herremændene. Han hørte paa Ringstedegnen til det første Slægtled af Bønder, der selv tog Magten i Sogneraad og Amtsraad og paa andre Pladser i det offentlige Liv, hvor Herremænd og Embedsmænd før havde ført Styret. Hans Selvfølelse maatte paa hans Stands Vegne bringe ham i Konflikt baade

med det store Hartkorn og med Bureaukratiet, og gennem disse Konflikter udvikledes han til radikal Oppositionsmand.

PEDER ANDERSEN er født i Jydstrup den 26. Septbr. 1842, Søn af Gaardfæster Anders Olsen. Som Dreng gik han i Sognets Skole, og den Viden, han senere har erhvervet sig, har han faaet gennem sin Deltagelse i det offentlige Liv og ved megen Læsning. Han havde bestandig Trang til at forøge sine Kundskaber, og særlig i vor politiske Historie har han forskaffet sig en solid Indsigt.

P. Andersen

Paa Højskole har P. Andersen derimod aldrig været, og det Præg af grundtvigiansk Paavirkning, der kan spores hos mange af vore fremragende Bønder, vil man forgæves søge hos ham. Hans Syn er nøgternt, som hans Tale er uden Svulst. Udrustet med et betydeligt Fond af klar Forstand er han efterhaanden bleven et Stykke af en Skeptiker, ogsaa overfor Højskolen og dens Mænd.

Midt i Halvfjerdserne var P. Andersen med til at oprette Ringstedegnens Landboforening. Han var i mange Aar Medlem af dens Bestyrelse og en af dens Udsendinge ved de samvirkende sjællandske Landboforeningers Delegeretmøder i Kjøbenhavn. Baade Formandspladsen og Næstformandspladsen i Samvirksomheden var indtil dette Efteraar besat med Mænd fra det store Landbrug. P. Andersen fandt for mange Aar siden dette Forhold ulige, og han blev betegnende nok selv den Mand, som de mindre Landbrugere tænkte at sætte ind paa Pladsen som Næstformand, aabenbart fordi man paaskønnede hans repræsentative Egenskaber og hans Evne til at gøre sig gældende

overfor sine hartkornstærke Kolleger. Hans Valg blev imidlertid ikke gennemført.

I 1877 begyndte hans Virksomhed i kommunale Anliggender. Han havde ved Lejlighed udtalt sig kritisk om det landsfaderlige Styre, der herskede i hans Kommune. Nu tog hans Standsfæller ham paa Ordet, satte ham ind i Sogneraadet og valgte ham med det samme til Formand. Han tillægger sig nogen Fortjeneste af at have fremmet et virkeligt kommunalt Selvstyre, og utvivlsomt har han Ret dertil. Saaledes henledtes Opmærksomheden paa ham, og i 1880 valgtes han ind i Sorø Amtsraad, hvor han havde Sæde indtil 1895.

Den 24. Maj 1881 valgtes han første Gang som Folketingsmand for Ringstedkredsen. Gamle Pastor ZAHLE havde trukket sig tilbage, og Stemningen samlede sig om P. Andersen. En heftig Strid af mere personlig Natur mellem ham og en anden Mand i Kredsen gik forud for Valget, men om at opstille nogen Modkandidat blev der ikke Tale. I Juli Maaned samme Aar var der nyt Valg, og hertil opstillede Højre Baron Wedell-Wedellsborg til Overdrevgaarden. Denne Mand er en habil og smidig Taler, men P. Andersen valgtes dog med et stort Stemmeflertal.

Paa Rigsdagen sluttede P. Andersen sig til den radikale Gruppe, der da rummede baade Berg og Hørup, og da Berg i 1884 sluttede sig sammen med Bojsen, blev P. Andersen staaende i *Folketingets Venstre,* der havde Hørup til Fører. P. Andersen fandt vistnok altid Bergs Partidisciplin lige stram nok, og Maaden, paa hvilken han haandhævede den, var ham heller ikke til Behag.

Allerede i 1884 havde P. Andersen i Sinde at trække sig tilbage, men først i 1887 gjorde han Alvor deraf og anbefalede J. K. Lauridsen som sin Eftermand. I de efterfølgende Aar tog P. Andersen dog livlig Del i de politiske Bevægelser i Midtsjælland og sagde ofte det afgørende Ord. Hans personlige Indflydelse var betydelig — særlig overfor mange Mænd i den yngre Slægt — og han var altid sikker paa lyttende Opmærksomhed, naar han lod sin Stemme høre.

Da han en Tid viste Sympathi for Bojsens Politik, kom han

imidlertid i et skævt Forhold til sine tidligere radikale Meningsfæller; Midtsjælland beholdt jo bestandig sin radikale Farve, og i disse Aar faldt der mange knubbede Ord mellem P. Andersen og andre indflydelsesrige Venstremænd paa Egnen.

Saa i 1895 solgte han sin Gaard i Jydstrup og flyttede ind til Frederiksberg. Endnu en forholdsvis ung Mand syntes han at ville afsværge alle offentlige Sysler. Det varede dog kun til 1898. Da lod han sig bevæge til at stille sig i Skelskørkredsen, og efter en dygtig Valgagitation erobrede han den fra Højremanden Otto Scavenius og genvalgtes i 1901. I den mellemliggende Tid havde Agrarerne i hans Valgkreds gjort ham en Del Knuder. Han gik straks imod disse Angreb paa en Række store Vælgermøder, og at han havde afværget Angrebene, viste sig derved, at han ved sidste Valg besejrede sin agrariske Modkandidat fhv. Landbrugsminister K. Sehested.

Paa Møder som de ovennævnte viser P. Andersen sig som en fortrinlig Debattør. Han fører sine Angreb klogt og hensynsløst mod Modstandernes saarbare Punkter. Han raader over en ironisk Form, der ofte bringer Latteren paa hans Side. Koldblodigt vender han sine ætsende Spydigheder mod Modstanderne; han fører sine Slag uden Følsomhed.

I Tinget taler P. Andersen ikke hyppigt; han er meget langt fra at være snakkesalig. Men som et Bevis paa den Tillid, han nyder indenfor sit Parti, kan det anføres, at han fornylig valgtes ind i det Femmands-Udvalg, der udpeger Partiets Repræsentanter i de forskellige Udvalg. P. Andersen maa under den nuværende Situation regnes til den radikale Fløj af Venstre-Reformpartiet.

ALFRED BENZON

Født den 17. Januar 1855. Apotheker i Kjøbenhavn. Folketingsmand for Kjøbenhavns 2. Valgkreds.

Uden Overdrivelse kan man betegne den Mand som alsidig, der paa én Gang er stor Forretningsdrivende, ivrig Sportsmand,

et Stykke af en Kunstner, fleraarigt Medlem af Kjøbenhavns Borgerrepræsentation og nu Medlem af Folketinget. Alfred Benzon faar Tid til alt dette. Han er et bevægeligt Naturel, der let paavirkes af forskellige Interesser og hurtigt finder Udtryk for sin Opfattelse af Fænomenerne. Han er en Mand af et stort Humør. Hans Vid er just ikke dybsindigt, men det har i hvert Fald det Fortrin, at det tiltaler hans Bysbørn og kommer dem til at le. Det bærer i lige høj Grad Præg af, at Benzon er Kjøbenhavner og Sejlsportsmand. Han er Mand for en træffende Bemærkning og en god Brander.

Alfred Benzon

Af Fødsel hører Benzon til Kjøbenhavns velmeriterede Bourgeoisi. At han tidlig sluttede sig til den liberale Opinion forklares dels af hans livlige Gemyt, der just egnede sig for Opposition, dels af den artistiske Tilbøjelighed, der i hans Ungdom førte ham sammen med moderne kunstneriske og litterære Kredse.

Bøje Peter Lorenz Alfred Benzon er født den 17. Januar 1855 paa Svane-Apoteket i Kjøbenhavn som Søn af Apoteker Alfred Benzon. Han gik i Haderslev Læreres Skole og blev Student derfra i 1873. Aaret efter tog han Filosofikum, men blev saa Discipel paa Faderens Apotek og tog Medhjælper-Eksamen i 1875. Var derefter et Aarstid paa Apoteket i Nykjøbing, Falster, og blev farmacevtisk Kandidat i 1877. Senere studerede han Kemi paa polyteknisk Læreanstalt, lærte Bogholderi og Handelsret og fik efter denne Uddannelse Plads i Faderens En gros-Forretning. Samtidig dyrkede Benzon imidlertid Kunsten. Han gik paa Krøyers Tegneskole og var i flere Aar Udstiller paa Charlottenborg.

Saa døde Faderen i December 1884, og Alfred Benzon overtog den store Forretning sammen med sin et Par Aar yngre Broder Otto Benzon, bekendt som dramatisk Forfatter. Virksomheden omfatter: Kemiske Fabriker, En gros-Forretning, Apotek og Materialhandel. Desuden er Alfred Benzon Parthaver og har Tillidshværv i en Del andre industrielle Foretagender. Han er Næstformand for *De forenede Bryggerier* samt Medlem af Bestyrelserne for den kgl. Porcellænsfabrik, Kjøbenhavns Cyklefabrik, nordisk Søm- og Kabelfabrik samt Switzers Bjærgningsentreprise. Nævnes bør det ogsaa, at Benzon er Formand for Danmarks Apotekerforening.

Det omtaltes ovenfor, at Benzon er ivrig Sportsmand; Lysten til Idræt har siddet i ham fra Barn, og særlig Interesse har han viet Skøjteløb, Hestesport, Roning og Sejlads. For Sejlsporten har han ofret megen Tid og megen Hjærnevirksomhed. Han har gjort baade dansk Sejlsport og sig selv kendt i Udlandet ved sine Studier over Konstruktions- og Maaleproblemer.

I sine Studenterdage hørte han til den Opposition i Studenterforeningen, der senere dannede Studentersamfundet, og saalænge han har været Vælger, har han stemt med Venstre og været Stiller for Finansminister Hage. Før midt i Halvfemserne tog han imidlertid ikke Del i det politiske Liv. Det var Valgene til Kjøbenhavns Borgerrepræsentation, der kaldte ham frem. Sammen med en Del andre Venstremænd var han i 1896 virksom for den saakaldte *Borgerliste*, der fremtraadte som en Protest mod Aliancen mellem Venstre og Socialdemokratiet og væsentlig skulde bæres oppe af Højres Stemmer. Benzon var selv opstillet og blev valgt. Borgerlisten, der forsøgtes ogsaa i senere Aar, sejrede imidlertid aldrig mere, og i Begyndelsen af dette Aar sluttede Benzon sig til Venstres Gruppe i Kommunalbestyrelsen sammen med Fabrikejer Hagemann og Direktør Harald Bing; de tre Herrer dannede ellers en lille Gruppe for sig selv.

Ved Valget i Foraaret opstillede Højre i Kjøbenhavns anden Kreds daværende Indenrigsminister Bramsen og satte alt ind

paa at føre hans Valg igennem. Fra Oppositionens Side toges Agitationen op med samme Iver og med Alfred Benzon som Kandidat. Det lykkedes ham at slaa Indenrigsministeren med godt hundrede Stemmers Majoritet og dermed fratage Højre en Kreds, som Partiet hidtil havde siddet inde med.

Alfred Benzon er vistnok saa optaget af sine mange Virksomheder, at han ikke faar Tid til at tænke paa nogen fremtrædende politisk Karrière. Men Byen Kjøbenhavn har i hvert Fald med ham faaet en specifik Repræsentant i det folkevalgte Ting. Benzon optoges straks ved Samlingens Begyndelse i Venstre-Reformpartiet.

SIGURD BERG

Født den 3. Juli 1868. Redaktør i Hillerød. Folketingsmand for Frederiksborg Amts 5. Valgkreds.

Det er godt nok at fødes til et betydeligt Navn; mange Veje staar paa Forhaand aabne for den, der bærer det. Men det kan samtidig blive en Byrde, fordi det leder til Sammenligning, og det kan blive en Fristelse til at føre en uselvstændig Tilværelse paa en andens Prestige. Sigurd Berg bærer et saadant betydeligt Navn, men han hører vistnok til dem, der ønsker at tages for sig selv og kun vil vurderes efter deres egen Fortjeneste. Den, der da ogsaa er den eneste, som giver sin Mand nogen virkelig Adkomst.

Sigurd Bergs Adkomst til et Foketingsmandat ligger i det politisk-journalistiske Arbejde, han i en Aarrække har udført. Saa længe han overhovedet har tænkt selvstændigt, har han sikkert tænkt sig som Politiker. I hans Hjem fødtes og næredes denne Tilbøjelighed, og han var kun nitten Aar gammel, da han fik Arbejde i praktisk Politik.

SIGURD BERG er født paa Bogø den 3. Juli 1868, Søn af daværende Skolelærer og Folketingsmand Christen Berg. Endnu mens Sigurd Berg var en lille Dreng, flyttede hans Forældre til Kjøbenhavn og senere til Hillerød. Hans Barndom og Ung-

dom falder sammen med den hedeste politiske Kamptid, og i hans Hjem mærkedes Dønningerne af denne Kamp vel stærkere end i noget andet. Her mødtes Venstres fremmeligste Mænd hyppigt. Her mødtes overhovedet mange aandsdannede Mennesker af forskellige Samfundslag, baade her fra Landet og fra det øvrige Norden, især Norge. Saa frisindet og interesseret var det Bergske Hus, at ogsaa Folk af modsatte politiske Anskuelser befandt sig vel der, selv i spændte Tider. Om Søndagen var det Skik, at 30—40 unge Mænd og Kvinder, væsenligst Studerende, var Husets Gæster, og en af dem har om sine Besøg i det Bergske Hjem udtrykt sig paa følgende Maade: „Jeg beskæmmedes, da jeg lærte dette Hjem at kende. I de Kredse, jeg var vant til at færdes i, havde jeg hørt det tilsmudskes og lægges for Had paa enhver Maade, men i dette Hjem fandt jeg ved Siden af udprægede Anskuelser, modsatte mine, den største Bestræbelse efter Forstaaelse af andres Tankegang, og aldrig nogensinde hørtes personlige Fordømmelser, uagtet vi altid diskuterede netop de allermest brændende Spøgsmaal med stor Iver og Varme.“

Sigurd Berg

Der kan fortælles adskillige Eksempler paa, hvorledes Modstandernes Forbitrelse mod Venstres Idéer vendte sig voldsomt mod Berg og hans Familie. Sigurd Berg har fortalt en Hændelse, der passerede ham og hans nu afdøde Broder Ejnar B. mens de var et Par Smaagutter paa 6—8 Aar. De kom fra deres første Julebal og hastede alene hjemad. Paa Ørstedsvej naaede de en fin gammel Herre, der lod dem slaa Følge med sig og talte venligt til dem. Da han imidlertid paa sit Spørgsmaal om,

hvis Børn de var, fik til Svar: Vi er Folketingsmand Bergs Børn, slog han ganske om og sagde: „Fy for Fanden, bed da til Jer Gud, naar I kommer hjem, at I ikke maa komme til at ligne den Slyngel til Fader, I har“. Det siger sig selv, hvilken Virkning denne Tiltale maatte frembringe paa Børnene.

En anden Juleaften modtog Berg, just som hans yngste Søn laa dødssyg, et elegant Kort, paa hvilket stod skrevet: Gid Satan tage Dig og Din Yngel i denne Nat! Sligt afficerede imidlertid ikke Berg stort, og Børnene vænnede sig ogsaa til at tage den Slags Ubehageligheder med nogenlunde Sindsro. Ellers ved Sigurd Berg at fortælle om, hvilke Fortrædigelser han var Genstand for i den kjøbenhavnske Latinskole, hvori han gik. Hans Klassekammerater — unge Mennesker paa 16—18 Aar fra dannede og fine Hjem — sendte hyppigt Smædetegninger af hans Fader og Moder rundt i Timen. Ja en Dag, hans Fader laa dødssyg i Fængslet, fandt han *Punchs* smagløse Billede af Berg i Fængslet fastgjort til sin Plads. Sikkert har de fleste af hans Skolekammerater siden beklaget, hvad de den Gang gjorde. Sigurd Berg bed det altsammen i sig og lod sig aldrig hjemme mærke med, at hver Dags Skolegang var en virkelig Lidelse.

Her kan indskydes et lille Træk, der viser, hvorledes ogsaa andre af Bergs Børn fra ganske smaa var fortrolige med de Begivenheder, der gav deres Hjem og dem selv en Særstilling: Før Berg gik i Fængsel, vilde han gærne sætte sine to Smaapiger, der da var i 6—7 Aars Alderen, lidt ind i, hvad der stod for, og hvorfor det skete. Han tog dem derfor ind paa sit Værelse og begyndte at fortælle. Men pludselig slog den ene af dem sine Arme om hans Hals og sagde: „Sig os bare, Fader, har Du gjort noget slemt?“ Og da Berg smilende havde givet hende et beroligende Svar, sprang hun ud paa Gulvet og udbrød: „Ja, men saa gør det jo ikke noget, Fa'r.“ Og naar de store Skolepiger i Institutet siden begyndte: Naa, Din Fader sidder nok i Fængsel — — brød hun dem kort af: Ja, men det er ganske ulovligt, for han har slet ikke gjort noget slemt.

En Barndom og Ungdom under disse Vilkaar maatte naturligvis sætte sine Mærker i Sindet, omend Sigurd Berg nu taler

om de Dage uden Bitterhed. I 1885 blev han Student, og Aaret efter tog han Filosofikum. Med det samme begyndte han sin Virksomhed ved Faderens Blade. Han var først Redaktionssekretær i Kolding og dernæst en kort Tid Redaktør af *Thisted Amtstidende.* Ikke uden Ængstelse overtog han, kun nitten Aar gammel, denne Stilling i en noget vanskelig, stærkt højrefarvet Egn. Men C. Berg synes tidligt at have haft Tillid til Sønnens gode politiske Omdømme. Efter Fru Bergs Udsagn lagde hendes Mand Vægt paa, at Sønnen var enig med ham om de forskellige politiske Spørgsmaal. Var det ikke Tilfældet, gjorde han sig Umage for at overbevise ham og var ikke tilfreds, naar det ikke lykkedes. Ogsaa overdrog C. Berg ofte sin Søn at antage Folk til en og anden Stilling ved Bladene, og i de senere Aar indviede han ham i alle politiske Anliggender.

I nogle Aar drev Sigurd Berg nu nationaløkonomiske Studier i Kjøbenhavn, indtil han i 1892 indtraadte i Redaktionen af *Frederiksborg Amts Avis;* ansvarhavende Redaktør blev han i 1895. Gennem mange Aar var der gjort et energisk Agitationsarbejde i Venstreretning i Frederiksborg Amt, men endnu ansaas dog alle Amtets Kredse, med Undtagelse af Frederikssund, for sikre paa Højres Hænder. Nu tog Sigurd Berg fat paa Agitationen med friske Kræfter, og han har — hvad der ogsaa fremhæves af Amtets Venstremænd — en betydelig Del af Fortjenesten for, at der nu kun er valgt én Højremand i Amtets fem Kredse, nemlig Lars Dinesen i Hillerødkredsen. Og han havde endda et mindre Stemmeantal end hans to Modkandidater af Venstre og Socialdemokratiet tilsammen.

Da den gamle Repræsentant for Frederikssund ved sidste Valg trak sig tilbage, opstillede Venstre Sigurd Berg og valgte ham med stort Flertal imod en Venstreagrar. Han er Folketingets næstyngste Medlem. De Gange, han har haft Lejlighed til at udtale sig i Tinget, har han talt klart og behersket; i hans Taleform er der intet, der fremkalder Mindet om Faderen.

Som den øverste Leder af de tolv Bergske Blade kan det paa Forhaand siges, at Sigurd Berg vil raade over en anselig politisk Indflydelse. Ganske vist er de enkelte Redaktioner

stillede frit under eget Ansvar, fornemlig i alle saadanne Ting, der vedrører deres respektive Blades særlige Interesser. Men selvfølgelig vil der være en stadig Kontakt mellem det Centrum, der betegnes ved Ejerens Repræsentant, og de enkelte Redaktioner. Og naar denne Repræsentant har sin Plads i det politiske Centrum, siger det sig selv, at hans Opfattelse i mangfoldige Spørgsmaal vil være normgivende for alle Bladene.

Endnu bør det tilføjes, at siden November i Aar er Sigurd Berg Formand for Foreningen af Venstreblade i Danmark, i Stedet for Enevold Sørensen. Siden 1899 er han Medlem af Hillerød Byraad og Formand for den af forskellige Kommuner ejede Frederiksborg Amts Arbejds- og Tvangsanstalt. Han er Medlem af Købstadsforeningens Repræsentantskab, og han er endelig Formand for Hillerødkredsens Venstreforening.

KLAUS BERNTSEN

Født den 12. Juni 1844. Kreditforeningsdirektør, Særslev. Folketingsmand for Odense Amts 4. Valgkreds.

Klaus Berntsen hører, skønt ingen skulde se det paa ham, til Folketingets Veteraner, og i lange Tider var han Tingets mest typiske Repræsentant for det fynske, moderate Venstre. Friskole, Højskole, Skyttebevægelse — hermed er angivet en Række af de Impulser, der gjorde Klaus Berntsen og Mændene af hans Retning til *folkelige Frihedsmænd*, og som er bestemmende for det ejendommelige i deres politiske Udvikling.

Men Friskolemanden Klaus Berntsen viste samtidig et praktisk Greb paa reelle Spørgsmaal. Han var ikke bare syngende Idealisme. I Tidens Løb udførte han et betydeligt Arbejde i kommunale og økonomiske Anliggender; ja efterhaanden tog disse saa helt hans Tid, at han lagde Lærervirksomheden fra sig. Friskolelæreren fra Højby endte som Bladudgiver, Kontorchef og Kreditforeningsdirektør.

Af Ydre ligner han da ogsaa mere en Verdensmand end en Friskolelærer, saadan som man almindeligvis tænker sig denne

sidste. Klaus Berntsen er høj og statelig af Skikkelse, og nu som Regel altid i ulastelig Diplomat. I Holdning er han paa én Gang smidig og sikker; hans altid glatragede Ansigt er regelmæssigt smukt af Form og bevægeligt som en Skuespillers; det stærke, mørke Haar ligger glat om Panden, og hans Øjne smiler paa én Gang hjærteligt og listigt.

KLAUS BERNTSEN er født i Eskildstrup, Søllinge Sogn i Midtfyen den 12. Juni 1844 og nedstammer fra en gammel fynsk Bondeslægt. Hans Fader, Espen Berntsen, *ejede* en Gaard, der laa midt i Stamhuset Ravnholts Fæstegods. Gaarden skal en Gang i Tiden være tabt i Kortspil, og den Herremand, der vandt den, solgte den til en Godsforvalter. Saaledes blev den Selvejendom, og denne dens Særstilling gav Berntsen hans første Indtryk af Frihedens Betydning. Naar Sehested Juul til Ravnholt om Vinteren holdt sine store Jagter, maatte Godsets Bønder møde med deres Karle og Drenge som Klappere. Naadigherren sagde *Du* til dem og behandlede dem ikke altid med overdreven Forekommenhed. Men Berntsens Fader, Selvejerbonden, gav han Haanden, tiltalte ham med *De* og bad ham pænt om Tilladelse til at gaa over hans Marker med sine Klappere.

Klaus Berntsen

Allerede da Berntsen var en lille Dreng, blev det bestemt, at han skulde være Lærer. Selv ønskede han at studere, men da han var elleve Aar gammel, døde Faderen, og hans Moder saa sig ikke i Stand til at holde ham i Latinskolen. Efter Konfirmationen gennemgik han et Kursus paa Sødinge Højskole, der ledes af Præsterne J. L. N. Schiørring og Kristian Køster

med Bistand af Friskolelærerne Morten Eskesen og Kristian Appel. Senere søgte han i to Aar Vejledning i praktisk Skolegærning hos Kr. Appel i Ryslinge og hørte her Vilh. Birkedal. Endelig gennemgik B., 18 Aar gammel, et Kursus hos den ejendommelige Skolemand Kristen Kold, hvis Højskole den Gang laa paa Hindsholm. Her blev han greben af Friskole-Bevægelsen, hvis Ophavsmand Kold var, og kun godt og vel atten Aar gammel overtog han Højby Friskole.

Berntsen begyndte Skolen med 10 Elever, men oparbejdede den i de følgende Aar — under megen Kamp mod Autoriteterne — til et Elevantal paa 80. Følgen var, at Kommuneskolen i Sognet i flere Aar stod næsten tom. I omtrent tyve Aar, indtil 1881, var Berntsen Friskolelærer i Højby, da overtog han Pladsen som Forstander ved den nyoprettede Højskole i Særslev ved Bogense og ledede denne indtil 1889. Med dette Aar opgav han al Skolevirksomhed, hvilket dog ikke var ensbetydende med, at hans Interesser for Skolen uddøde. Særlig sit Yndlingsbarn, Friskolen, fulgte han bestandig med en Opmærksomhed, der bl. a. gav sig Udslag i, at han i 1893 stiftede *Friskolens Tidende*, et Specialorgan for den danske Friskolebevægelse. Han redigerede selv dette Ugeblad et Par Aar. Iøvrigt har Berntsen i Aarenes Løb talt og skrevet meget om Skolespørgsmaal, bl. a. i Folkebladet *Fylla*, der udgaves af ham og Morten Eskesen i Forening. Fremdeles har Berntsen udgivet to Samlinger *Folke-Eventyr for Skolen og Hjemmet*, en *Nyaarsgave* til Fordel for Børneskolen samt en Afhandling med Titel *Friskolen kontra Præsten Otto Møller i Gylling.*

I kommunale Forhold har Berntsen taget usædvanlig stærk Del. Allerede i sit 25. Aar valgtes han til Sogneraadsformand i Højby, og i Særslev har han beklædt den samme Stilling i omtrent tyve Aar. Fremdeles var han Medlem af Odense Amtsraad fra 1881—87 og paany siden 1898. Endelig er han Stifter af Sogneraadsforeningerne i Odense og Assens Amtsraadskredse og Formand for den førstnævnte Forening.

Skyttesagen har bestandig haft Berntsens Interesse, siden den i 1867 rejstes paa Fyn. Han valgtes ind i Bestyrelsen for

Odense Amts Skytteforening og har siden 1884 uafbrudt været Formand for denne Forening, der under hans Ledelse er vokset til at blive Landets største. I 1892, da den fejrede sit 25-Aars Jubilæum, blev Berntsen udnævnt til Ridder af Dannebrog. Mere end noget andet er det Skyttesagen, der har gjort Berntsen til Folketaler. Sit første offentlige Foredrag holdt han ved en af de store Skyttefester i Slutningen af Tredserne, og siden har han talt ved en Mængde Møder og Fester rundt i det ganske Land.

Foruden de nævnte Tillidshværv har Berntsen beklædt mange andre, lønnede og ulønnede. Fra 1874—80 var han Revisor i Vends m. fl. Herreders Sparekasse; fra 1875 Medlem af Bestyrelsen for Odense Skibsfartselskab; fra 1883—87 Medlem af Repræsentantskabet for Landbygningernes alm. Brandforsikring; siden 1896 Revisor i sydfynsk Jærnbaneselskab; Revisor for Kjertemindebanen; siden 1888 Kontorchef i Østifternes Brandforsikring for mindre Landbygninger; siden 1897 Direktør i Østifternes Husmandskreditforening (fra 1880 Revisor); Medlem af Bestyrelsen for de private Jærnbaners gensidige Ulykkesforsikring.

Berntsens politiske Interesse vaktes i en tidlig Alder, fornemlig ved Læsning af Sofus Høgsbros Blad *Dansk Folketidende*. Han var i sin Tid Medlem af Dannevirkeforeningen og stillede sig allerede til Valg første Gang i 1869, knap 25 Aar gammel. Det var i Kjerteminde, han søgte Valg, men han opnaaede det ikke. Først ved Valget i Bogense den 20. Maj 1873 lykkedes det ham at blive valgt ind i Folketinget. Bogensekredsens daværende Repræsentant var Højremanden, Boelsmand H. M. Petersen, ogsaa kaldet Hans Majestæt Petersen. Hans Valg af 20. September 1872 blev efter vidtløftige Undersøgelser forkastet som ugyldigt, og ved Omvalget faldt han altsaa for Berntsen.

Denne sluttede sig straks ved sin Indtræden i Rigsdagen til det forenede Venstre og følte sig bestandig nærmest knyttet til den moderate Del af Partiet. Som gammel Skytteforenings-Mand skilte han sig fornemlig ud fra det anti-milita-

ristiske Venstre under Forhandlingerne om Forsvarssagen, og da den politiske Kamp skærpedes i Firserne, vandt det Berntsens Mishag. Han billigede ikke Venstres Obstruktionspolitik, og i 1884 nedlagde han sit Mandat. Da Forhandlingspolitiken imidlertid indledes i 1886, og der samme Aar blev et Folketings-Mandat ledigt i Assenskredsen, stillede B. sig her og har siden uden Afbrydelse repræsenteret denne Kreds. Han er stadig valgt ved Kaaring eller med en meget betydelig Majoritet.

I 1890 sluttede Berntsen sig til Bojsens Politik og fik en meget betroet Stilling i det moderate Parti. Saaledes var han Ordfører for Loven om Adgang til at afløse Tiender og har iøvrigt siden været Tiendekommissær for Odense Amtsraadskreds. Han var fremdeles Formand for Udvalgene angaaende Loven om Udvidelse af Landbohøjskolen, Højskoleloven og Loven om Statsbanernes Ordning. Endelig blev han af sit Parti valgt til 2. Viceformand i Folketinget fra Decbr. 1894 til April 1895. I 1887 blev han Medlem af Kommissionen angaaende Landbohøjskolens Udvidelse; endvidere var han Medlem af Teaterkommissionen af 1893 og af Kommissionen af 1898 om Statsbanedriftens Ordning.

I nær Forbindelse med Berntsens politiske Virksomhed staar hans bladstiftende. Han var med til at stifte *Fyns Tidende* og var i en Række af Aar Formand for det Aktieselskab, der udgiver dette Blad. I 1887 grundlagde han for egen Regning *Assens Amts Avis*, som han stadig udgiver.

Berntsen besidder som Taler en stor naturlig Begavelse. Hans Vid er ofte særdeles træfsikkert, og han kan desuden lægge over sine Ord en hjærtelig og varm Tone, der bevæger Tilhørerne. Han er en fremragende Debattør, hurtig i Vendingen, smidig og slagfærdig; kniber det, lægger han ikke Fingrene imellem. Folk, der ikke yndede ham, har sagt om ham, at han spillede med sine Ord som en Jonglør med sine Bolde, men selv de kunde dog ikke nægte ham en tit besnærende Færdighed i Ordenes Brug.

Intet Under, at han med disse Egenskaber blev en fortrin-

lig Agitator. Sammen med sine Venner, de daværende Folketingsmænd Anders Tange og Hans Madsen, gennemrejste han i Begyndelsen af Halvfjerdserne hele Fyens Land og vandt stort Terræn for Venstre. De kaldtes populært de tre fynske Frihedshelte, men Berntsen var unægtelig den, der tog de fleste Laurbær hjem.

I de sidste Aar taler Berntsen ikke hyppigt i Rigsdagen. Han høres altid med Opmærksomhed, og Tilhørernes Forventning om en vel drejet Vittighed skuffes sjældent.

ANTON BING

Født den 8. April 1849. Redaktør af Ugeskrift for Landmænd. Folketingsmand for Sorø Amts 3. Valgkreds.

Bing hører til de faa Jøder, der har givet sig af med Landvæsen. Han har indenfor Landbruget opnaaet en anset Stilling, og det er væsentlig paa denne Konto, at han er bleven Rigsdagsmand. Thi i det politiske Arbejde har han egentlig aldrig taget Del, før Slagelsekredsen satte ham ind i Folketinget ved sidste Valg.

ANTON BING, Søn af Fabrikejer J. H. Bing, er født i Kjøbenhavn d. 8. April 1849. I 1866 blev han Student fra det v. Westenske Institut, lærte derefter Landvæsen paa flere større Gaarde og blev Landbrugskandidat i 1871. 1873 købte Faderen Mullerupgaard ved Slagelse, som Bing bestyrede, indtil han i 1877 selv overtog den. Han var stærkt interesseret for Landbruget og tog virksom Del i Landboforeningernes Arbejde. I Sorø Amts landøkonomiske Selskab var han Aar igennem Medlem af forskellige Udvalg og en Tid Næstformand; han var endvidere Landvæsenskommissær for Holbæk Amtsraadskreds.

I 1890 solgte Bing imidlertid Mullerupgaard og tog Bopæl i Kjøbenhavn, indtil han i 1893 rejste til Slagelse som Konsulent for Sorø Amts landøkonomiske Selskab og Redaktør af Selskabets Medlemsblad samt af Kvægavlstidende. Han vandt i denne Virksomhed megen Anseelse og afsluttede den med,

paa Opfordring af de samvirkende sjællandske Landboforeninger, at udarbejde et Skrift om Kvægavlens Udvikling i Sorø Amt. Januar 1901 indtraadte han i Redaktionen af *Ugeskrift for Landmænd.*

Bings politiske Interesse er af gammel Dato. Hans frisindede og nationalt interesserede Fader fulgte med Deltagelse Tidens aandelige og politiske Bevægelser, og en Kreds af det nationalliberale Partis ledende Mænd færdedes hyppigt i det Bingske Hus. Det var saa langt fra, at Husets Unge holdtes ude af de Debatter, der da førtes om Tidens Spørgsmaal, at Faderen tværtimod stadig stræbte at vække Sønnernes Sans for offentlige Anliggender og bibringe dem sunde Forestillinger om en god Borgers Pligter. Det blev hørt med stille Paaskønnelse af den strænge, alvorlige Fader, naar den fjortenaarige Skoledreng kunde fortælle, at han havde benyttet nogle uventede Fritimer til at overvære Rigsdagens Forhandlinger, eller at han i Krigsaaret daglig fra Skolen lagde Vejen om ad Krigsministeriet for at læse Opslagene om Begivenhederne ved Hæren. Og det var efter Faderens Tilskyndelse, at Bing en Aften i Februar 1864 stod paa Folketingets Tilhørertribune, da Monrad holdt sin store Tale til Forklaring af Dannevirkes Rømning.

Anton Bing

Nederlaget i 1864 føltes tungt og knugende i det Bingske Hus. Men medens Faderen, trods alle bristede Illusioner, bevarede en urokkelig Troskab mod det nationalliberale Parti og Beundring for dets Førstemænd, mistede det yngre Slægtled Troen paa den hidtidig førte Politik. Anton Bing mindes endnu

fra Studentaaret en drøj faderlig Irettesættelse, fordi han vilde hævde, at Orla Lehmann ikke var nogen stor Statsmand. Iøvrigt var det især Goldschmidts politiske Betragtninger i *Nord og Syd*, der forandrede hans Syn paa de Nationalliberale. Han læste disse Betragtninger i samlet Rækkefølge i 1868.

Saa stærke var imidlertid Indtrykkene fra Hjemmet, at han under den begyndende politiske Kamp i Halvfjerdserne ikke helt kunde slutte sig til Demokratiet. Det var Provisorierne, der gjorde Udslaget og bragte ham til den Opfattelse, at alle, der vilde hævde Folkets grundlovmæssige Rettigheder, maatte slutte sig til Oppositionen. Og bestandig dybere har den Overbevisning fæstet sig hos ham, at kun ved at vise Tillid til Folkets brede Lag kan dets Ansvarsfølelse fremmes og vort Samfunds Udvikling ledes i en heldig Retning. Som sit Motto citerede han i sin Valgtale i Slagelse Gladstones Ord: En Politik, der bygger paa Tillid, bringer Lykke; en Politik, der bygger paa Mistillid, *kan* aldrig bringe Lykke!

Bing valgtes i Slagelsekredsen den 3. April 1901 som Afløser for Grosserer Peschcke-Køedt, der trak sig tilbage. Han stillede sig ikke som Repræsentant for noget bestemt Parti, men har dog nu mældt sig ind i Venstre-Reformpartiet.

Antagelig vil han i Tinget væsentlig beskæftige sig med saadanne Spørgsmaal, der særlig vedrører Landbruget. Han udtrykker sig klart og skarpt, og med en lidt ordrig Veltalenhed, der maaske ikke er uden Paavirkning af netop de Nationalliberale, der var hans Barndoms politiske Helte.

P. BJERRE

Født den 6. Decbr. 1855. Proprietær til Højstrup pr. Hadsten. Folketingsmand for Randers Amts 3. Valgkreds.

Et bevægeligt Naturel, ivrigt og mangesidigt interesseret. Mangler maaske til Gengæld nogen Sans for det trælsomme Arbejde med Detaljer. Hører til de ikke mange herhjemme, hvis Opfattelse af Samfundets Økonomi er paavirket af Henry

Georges Theorier, og har derfor følt sig noget hjemløs under de senere Aars Skattelovs-Forhandlinger.

PEDER JAKOBSEN KOKHOLM BJERRE er født den 6. Decbr. 1855 paa Gaarden Kokholm i Tørring Sogn ved Lemvig, og og hører til en udbredt og anset Bondeslægt, i hvilken har ytret sig adskillig Begavelse. En Broder til P. Bjerre var den afdøde Provst B., Kultusminister i det Sehestedske Kabinet.

P. Bjerre

Som ung besøgte P. Bjerre Staby Højskole og Kaptajn Galsters Kursus. Var Soldat i Viborg 1875—76, lærte derefter Landvæsen og Mejeri, og var fra 1878—86 Forvalter paa en Del større Gaarde, saaledes paa Kalundborg Ladegaard og paa Stamhuset Bidstrup ved Randers. I 1886 overtog han sin nuværende Ejendom Højstrup i Ødum Sogn, en Gaard paa 12 Tdr. Hartkorn.

Indenfor det jyske Landbrug har Bjerre i Aarenes Løb udfoldet en ret anselig Virksomhed og beklædt mange Tillidshværv. Det var væsentligst paa hans Tilskyndelse, at der for en Del Aar siden oprettedes et Andelsselskab for Indkøb og Forhandling af Foderstoffer, som har Sæde i Aarhus og driver en meget betydelig Virksomhed. Bjerre er Selskabets Næstformand.

Fra 1888—98 var han Medlem af Bestyrelsen for Randers Svineslagteri, deraf i tre Aar dets Formand; og i 1897—98 var han Formand for de samvirkende danske Andelsslagterier, Endnu er han Næstformand i Randers Amts Husholdningsselskab.

Bjerre har meget indtrængende fremhævet Betydningen af et godt Opdræt af Avlsdyr, gennem et forstandigt Udvalg og

en god Behandling. Han er i Øjeblikket Formand for de samvirkende Svineavlscentre i Jylland, og i 15 Aar har han ved Dyrskuer været Dommer for jysk Malkekvæg.

De senere Aars Bestræbelser for at højne Husmandsbruget har i Bjerre haft en interesseret Tilhænger. Han har i flere Aar været Dommer for veldyrkede Husmandslodder. I 1891 talte han i Rigsdagen for Oprettelsen af særlige Husmandsskoler, og han var i sin Tid Medstifter af Foreningen til Udførsel af Havesager.

Ogsaa i Arbejdet for almen og faglig Oplysning har Bjerre taget ivrig Del. Straks efter at være kommen til Højstrup fik han opført et Forsamlingshus i Sognet og var i mange Aar Formand for den stedlige Foredragsforening. Han har ogsaa været Formand for en Skytteforening og en Husflidsforening, og han virkede stærkt for den Høj- og Landbrugsskole, der nu er oprettet i Ødum.

Og nu hans politiske Arbejde: Fra 1887—90 og senere fra 1892—94 var han Formand for Demokratisk Forening i Randers Amts 3. Valgkreds. Han var i sin Tid Formand for Randers Amt i Venstres Lands-Organisation og 1889—90 som Bergianernes Repræsentant Medlem af Forretningsudvalget. Omtrent samtidig, nemlig 1888—90, var han Medlem af Bestyrelsen for Toldreformforeningen; han var altid udpræget Frihandelsmand. I de senere Aar har han endelig været med til at oprette *Randers Venstreblad*, i hvis Bestyrelse han er Næstformand.

Til Folketinget valgtes Bjerre første Gang den 21. Januar 1890 i den daværende Randers Amts 3. (nu 4.) Valgkreds, der havde Valgsted i Hørning. Han faldt imidlertid den 20. April 1892 for Folketingsmand Neergaard. Nu er han igen Repræsentant for den nuværende 3. Valgkreds, Randers Landkreds. Han valgtes den 5. April 1898 efter en meget hidsig Valgkamp mod den moderate Folketingsmand Skaarup.

M. P. BLEM

Født den 8. Marts 1848. Gaardejer, Engegaard pr. Rønne. Folketingsmand for Bornholms 1. Valgkreds.

Blem er først af alt det saglige Arbejdes Mand. Han gaar til en solid Anretning af Real-Spørgsmaal med den samme Sindets Løftelse, hvormed lettere Naturer sætter sig til et festligt Bord. Han er en passioneret Dyrker af Statistiken, og i Viden om økonomiske og finansielle Spørgsmaal i Lovgivning og Erhværvsliv overgaar han vistnok enhver anden Bonde i Danmark. I sin Politik har Blem bestandig holdt sig til Venstre, dog næsten altid paa afrundede Standpunkter. Og mere udpræget *Politiker* har Blem aldrig været, end at Forestillingen om *Fagmanden* altid er den, der knytter sig nærmest til hans Navn.

MARKUS PETER BLEM er født den 8. Marts 1848 paa Værmelandsgaarden i Aaker Sogn ved Aakirkeby. Hans Hjem var et grundtvigsk bevæget Gaardmandshjem, aandeligt og politisk interesseret. Faderen holdt oprindelig *Den danske Bondeven*, udgivet og ledet i nationalliberal Aand af Pastor Børresen, senere Sofus Høgsbros *Dansk Folketidende*, der blev Blems politiske ABC.

Efter sin Skolegang i Almueskolen og et Par Vintre privat Undervisning hos dennes dygtige Lærer, kom Blem, sytten Aar gammel, paa Hindholm Højskole, hvor han foruden de almindelige Fag læste Engelsk hos Forstanderen, Kaptajn Chr. Nielsen. Denne hadede derimod Tysk i den Grad, at han ikke vilde undervise i dette Sprog. Forøvrigt øvede den unge, kraftige Forstander den Gang en stærk Indflydelse paa sine Elever; fornemlig søgte han at gøre dem til stærke Viljer. Han talte ogsaa Politik til dem. Det var just i Grundlovskampens Dage, og han var da en afgjort Modstander af den reviderede Grundlov. Han bebrejdede sine elleve bornholmske Elever, at deres Ø sendte tre Jasigere til Rigsdagen. Blem og andre deltog i Hans Hansen-Menstrups Vælgermøder og blev stærkt politisk interesserede.

Efter et Ophold paa Bornholms Højskole 1870—71 kom

Blem til Kjøbenhavn som Soldat. Han var mellem dem, der stod parate med 10 skarpe Patroner i Tasken under Socialistmødet paa Nørrefælled. Han siger dog, at hverken han eller hans Kammerater kunde tage Sagen rigtig alvorligt.

1873 købte Blem sin nuværende Ejendom *Engegaard* i Nylars Sogn; den er paa 78 Tdr. Land og har $7^1/_2$ Td. Hartkorn, og samme Aar fik han sit første Tillidshværv, idet han valgtes til Taxationsmand i Østifternes Kreditforening. Denne Bestilling var ham til megen Glæde, og han tog sin Opgave saa alvorligt, at han studerede Kreditforeningens Statuter med Tillæg, indtil han næsten kunde dem udenad. Med dette Hværv indledtes da ogsaa det anselige Arbejde, han siden kom til at udøve for Kreditforeningsvæsnet baade i og udenfor Rigsdagen. I 1888—89 var han Ordfører for Bornholmernes Forslag om en Konvertering af Østifternes Kreditforenings Kasseobligationer. Forslaget mødte stærk Modstand, men saa sejlede Bornholmerne til Kjøbenhavn paa to lejede Dampskibe og afgav ca. 1000 Stemmer for deres Forslag. Alligevel fremmedes det ikke, og de maatte to Gange endnu afsted paa samme Maade til ekstraordinære Generalforsamlinger. Saa var Modstanden brudt, Konverteringen fuldbyrdedes, og Renten sattes ned fra 4 til $3^1/_2$ Procent.

M. P. Blem

I 1890 valgtes Blem til Repræsentant i Kreditforeningen, 1892 blev han Medlem af Repræsentantskabets staaende Udvalg og 1896 Næstformand. Endelig er Blem Medlem af Repræsentantskabet for Kreditforeningen af Kommuner i Danmark, og i Folketinget har han været Ordfører for de forskellige Lov-

forslag, der siden 1896 har behandlet Kreditforenings-Forhold, ligesom han midt i Firserne var Medlem af Udvalget ang. Hypothekbankloven.

Af Repræsentantskabet for Landbygningernes almindelige Brandforsikring har Blem været Medlem siden 1889. Han er nu dets Næstformand og Medlem af Tilsynsraadet. Og siden 1890 er han Revisor i Bornholms Brandforsikringsselskab for Løsøre.

Ogsaa med kommunale Anliggender har Blem beskæftiget sig. Fra 1880—83 var han Formand for Sogneraadet og 1900 valgtes han til Medlem af Bornholms Amtsraad og til Landvæsenskommissær.

Dernæst Blems omfattende Arbejde indenfor Landbrugets Organisationer: Fra 1879—83 var han Medlem af Bestyrelsen for Bornholms landøkonomiske Selskab. For Tiden er han Formand i Udvalget for Bornholms Svineavlscentre, samt Formand for den stedlige Tyreforening og Svineavlsforening. I 1889 var han med til at oprette Bornholms Andelssvineslagteri, dets Næstformand i flere Aar og Formand siden 1896. I 1898 valgtes han til Formand for de 26 samvirkende danske Andelsslagterier og deres Fælleskontor i Kjøbenhavn, ligesom han er Formand for Slagteriernes Ulykkesforsikring for Arbejdere.

Fremdeles er han Formand for *Andelsudvalget*, der, sammensat af Repræsentanter for alle Landbrugets store Andelsselskaber, danner et øverste Forsyn for disse. Andelsudvalget er Medlem af *The international cooperative alliance*, der har Sæde i London. Ved Alliancens Kongres under Verdensudstillingen i Paris 1900 fungerede Blem som Præsident for Danmark.

Endelig er han Medlem af Bestyrelsen for Foreningen til landøkonomisk Fjerkræavl.

Saaledes beklæder da Blem en mægtig Række betydningsfulde Tillidshværv indenfor Landbruget, og i Andelsvæsnet er han ligefrem Specialist. Han har skrevet og talt meget derom, og hans Ord har i disse Forhold betydelig Vægt hos alle Landmænd. Nævnes bør det ogsaa, at det var ham, der i en Tale

paa Engelsk gav de engelske Landmænd, der gæstede Danmark sidste Sommer, et klart Overblik over den danske Andelsbevægelses Karakter og Omfang. Ogsaa om Forholdene i andre Lande har Blem adskillig Viden. Han har foretaget Rejser baade i England, Frankrig og Tyskland, og han forstaar at bruge sine Øjne vel.

Tilsidst Blems politiske Virksomhed: Som vi har set var han tidlig berørt af politiske Interesser. Han søgte Viden i *Dansk Folketidende* og senere i *Morgenbladet* og *Rigsdagstidende*. I 1877 var han Repræsentant for Bornholms første Valgkreds ved Grundlovværneforeningens Generalforsamling i København, stiftede senere en Afdeling i sin Kreds og blev dennes Formand. Derved kom han til at lede Valgkampagnen mod Lucianus Kofod i Januar 1879. Der blev afgivet 323 Nej mod 313 Ja, og Kofod var altsaa ikke valgt. Ved Omvalget otte Dage efter førtes hans Valg imidlertid igennem, men saa stillede han sig ikke tiere, og d. 23. Maj 1881 valgtes Blem med stort Flertal mod Højremanden Kaptajn Aarøe. Blem maatte i Valgkampen tage mangen en haard Tørn med ældre og mere forfarne Modstandere. I 1887 var Valgkampen ligeledes ret heftig, men ellers er Blem uden Vanskelighed bleven genvalgt, de tre sidste Gange endog ved Kaaring.

Paa Rigsdagen sluttede Blem sig naturligvis til Venstre, men den skarpe Protestpolitik i Firsernes første Aar var ellers ikke efter hans Behag, og han benyttede da Tiden til at studere politisk Historie. I 1890 sluttede han sig til den Bojsenske Politik, men stemte i 1894 imod Forliget og har siden 1895 tilhørt Venstre-Reformpartiet. Som mangeaarigt Medlem af og senere Formand for Lønningsudvalget har han været Ordfører for en Række Lønningslove, og siden 1894—95 har han været Medlem af Finansudvalget. I Aar er han valgt til dettes Ordfører for Budgettets Indtægtsside samt for Landbrugsministeriets og Trafikministeriets Budgetter.

Blem taler med næsten altfor stor Lethed i sin ensformige bornholmske Dialekt.

E. BLUHME

Født den 31. Marts 1833. Godsejer Nørlund pr. Arden. Folketingsmand for Ribe Amts 2. Valgkreds.

Af Fødsel og Tradition konservativ har Bluhme efterhaanden tilegnet sig udprægede og vidtgaaende liberale Anskuelser. Hans Sømandsliv og Opholdet i fremmede Lande mærkes endnu i hans friske Lune. Han gør Indtryk af at være et bravt Hjærte og et lyst Hovede; naar han taler, virker han som en Mand, der former sin oprigtige Mening netop i de Udtryk, Øjeblikket indskyder ham. I Folketingssalen er Bluhme lutter Interesse. Hans Hørelse er ikke god, og man ser ham derfor bestandig med Haanden bag Øret tæt paa Siden af det Medlem, der har Ordet. Paa hans Ansigt kan man aflæse den Virkning, Talen frembringer hos ham.

HANS EMIL BLUHME er født den 31. Marts 1833 i Storehedinge, hvor hans Fader, den senere Konsejlspræsident og Udenrigsminister C. A. Bluhme, den Gang var Herredsfoged. 1843 sendtes han til Mariboes Realskole, og 1845 bestod han Eksamen til Søkadetakademiet. Da Krigen udbrød i 1848, fik han, kun 15 Aar gammel, Kommandoen over en Kanonbaad. Enkelte Uheld, der ramte Kadetter i lignende Stilling, medførte, at han og hans Kamerater, efter at de fornødne Reserveløjtnanter var antagne, sendtes til Tjeneste ombord i større Skibe. Bluhme kom saaledes ombord i Fregatten *Bellani*, der bar Kommandør, senere Marineminister Billes Stander, og Bluhme blev Adjudant og Signalofficer hos Kommandøren. Denne Eskadre blokerede i 1848 Elben og den tyske Kyststrækning déromkring. Tjenesten var ret anstrængende for Bluhme, da han altid skulde være parat til at give Signal. Ensformig var Tjenesten ogsaa, undtagen naar det gjaldt Jagten efter Skibe, som vilde bryde Blokaden. Da blev det hele til Eventyr for den femtenaarige Kadet, som oven i Købet fik den Fornøjelse at føre et Par Priser Skagen rundt til København.

1849 gjorde Bluhme Tjeneste paa Briggen *Ørnen* — der paa Eckernførde-Dagen laa i Aabenraa Fjord — og senere ombord

i Linjeskibet *Skjold*, der sendtes til Blokade af Kieler og Eckernførde Fjorde. Her fik Bluhme Kommando over en Jagt, der var taget under Kysten og med hvilken han en Gang om Ugen sendtes til Rudkøbing for at proviantere.

1852 bestod Bluhme som Nr. 1 Officerseksamen fra Kadetakademiet og fik Æressablen. Straks efter sendtes han paa Togt til England efter vort første undersøiske Kabeltoug. 1853—54 var han paa Togt med Corvetten *Thor* til de vestindiske Øer og Sydamerika, havde i de følgende Aar forskellige Udkommandoer, tog saa i 1856 Orlov og opnaaede Tilladelse til for 3 Aar at træde i fransk Tjeneste.

E. Bluhme

Første Aar tjente Bluhme paa Middelhavseskadren, ombord i den franske Marines den Gang stolteste Krigsskib, og gik derefter, ombord i Kanonbaaden l'Alarme — det mindste Krigsskib, der indtil da havde passeret Kap *Det gode Haab* — til Kina. Kanonbaaden kom dertil efter fem Maaneders Rejse og beordredes straks mod Peking. Men samme Dag sluttedes Vaabenhvile og Fred og *l'Alarme* sendtes derfra til Bagindien for at slutte sig til den Eskadre, som under Kommando af Admiral Rigault de Genouilly i Forening med spanske Kolonitropper erobrede Cochinchina.

I Slutningen af 1859 forlod Bluhme l'Alarme og indstilledes af Admiralen til Æreslegionens Ridderkors. Det kan her indskydes, at Officerskorset modtog han, da han i 1865 sendtes til Paris med Elefantordenen til Kejserprinsen.

Ved sin Hjemkomst til Danmark havde Bluhme endnu forskellige Udkommandoer, og 1863 sendtes han til Grønland

ombord i *Tjalfe*, der kommanderedes af Premierløjtnant Falbe. Hensigten var at opmaale og kortlægge den saa at sige aldeles ukendte Kyst, hvor Skibsfarten var stærkt tiltaget siden Fundet af Kryolitbruddene. Et Aar tilbragte Bluhme deroppe, og 1865 udgav han sit Skrift *Fra et Ophold i Grønland*, der i sin Tid vakte en Del Opmærksomhed, ogsaa fordi det stærkt kritiserede Koloniens Styrelse. Det har utvivlsomt givet et væsentligt Stød til, at Grønland blev Genstand for flittigere Undersøgelser.

I 1865 begyndte Bluhme i Forbindelse med sin senere afdøde Ven, Løjtnant Mariboe af Søetaten, Udgivelsen af Maanedsskriftet *Fra alle Lande*, der hurtigt fik en stor Udredelse og en ret lang Levetid. Samtidig var Bluhme en kort Tid Redaktør af *Tidsskrift for Søvæsen*.

1869 opgav han imidlertid sin Stilling i Marinen efter Aaret i Forvejen at være udnævnt til Kaptejn. Han havde 1866 ægtet en Datter af Schütte til Bygholm, og denne tilskødede de Nygifte Godserne Nørlund (93 Tdr. Hartkorn) og Thorstedlund (43 Tdr. Hartkorn).

Med stor Iver optog Bluhme Arbejdet i Mark og Skov og tog stærk Del i Landbrugets Foreningsliv. Fra 1874 til 1895 var han Formand for Nibe-Løgstør Landboforening, og fra 1875 til 1893 havde han Sæde i Bestyrelsen for Foreningen af jyske Landboforeninger og rejste her indenfor til Drøftelse og Løsning en Række agrariske Spørgsmaal. I en lang Aarrække var han af de Højstbeskattede valgt ind i Aalborg Amtsraad, men da han som Venstremand var traadt ind i det politiske Liv, blev han sat ud af dette Tillidshverv.

I Halvfjerdserne stillede Bluhme sig ikke mindre end fem Gange som Højres Kandidat i Horsens. Hans Højrekulør var bestandig liberalt farvet, og han var altid en hvas Modstander af de Nationalliberale; alligevel opnaaede han i Horsens i 1879 flere Stemmer, end nogen anden Højrekandidat har opnaaet i denne Kreds.

Den Estrupske Politik drev efterhaanden Bluhme mere og mere over mod Venstre, og i 1884 stillede han sig paa Hol-

Saa blev det i 1863 besluttet, at han skulde ud som Elev under det kongelige Landhusholdningsselskab, men samme Aar døde Faderen, og Busk maatte blive hjemme og bestyre Gaarden for sin Moder. Med denne ledende Stilling i Bedriften forligte han sig bedre.

Den religiøse Interesse var hos Busk ikke synderlig udviklet fra Barneaarene, og som ungt Menneske var han en lystig Bror i et lystigt Lag; ved Legestuerne var ingen flittigere Gæst end han og ingen saa lidenskabelig en Danser. Da der i 1865 kom en ny Præst til Byen af gammelgrundtvigianske Anskuelser, stillede Busk sig i Begyndelsen meget skeptisk overfor ham, men efterhaanden blev han alvorlig religiøst grebet, og siden har hans religiøse Interesse været betydelig. Han tilhørte Grundtvigianernes Kreds, indtil han for nogle faa Aar siden gik over til Katolicismen. Fanatiker har han dog ikke været, og i Politik har han i Reglen staaet nærmest Folk, der ikke delte hans religiøse Opfattelse. Heller ikke gør hans Katolicisme sig mærkbart gældende i hans politiske Virksomhed nu, men der kan dog hos ham konstateres en stigende Sympathi for en religiøs Bevægelse som den indre Mission.

Politisk interesseret blev Busk første Gang under Grundlovskampen i 1866. Det var gaaet op for ham, at denne Kamp gjaldt Valgrettens Indskrænkning, og da Højres Kandidat sejrede paa Valgdagen i Horsens med en beskeden Majoritet, følte Busk sig bleg om Kind af Bevægelse. I de følgende Aar, især efter 1870, tog Busk livlig Del i Egnens politiske Røre og vovede sig jævnlig frem som Taler. Det var endnu ikke almindeligt i hans Hjemstavn, at Bønderne selv deltog i den politiske Debat, og de fleste af dem, der dristede sig dertil, ansaa' sig forpligtede til at oversætte deres Jydsk til Bogsproget, hvad der gjorde Opgaven dobbelt vanskelig. Busk udtrykte sig imidlertid paa sit eget Maal, men han siger selv, at hans Dristighed forekom ham saa halsbrækkende, at han skammede sig som en Hund, naar han havde talt.

I Efteraaret 1875 var der i Horsens Suppleringsvalg af et Medlem til Landstinget. Busk blev Valgmand for sin Kommune

og blev ved Valget Venstres Kandidat, men faldt for Højremanden. Saa ved Folketingets Opløsning i Foraaret 1876 fik han en uventet Opfordring til at stille sig i Ribe Amts 3. Valgkreds, der har Valgsted i Ribe By. Han rejste derover et Par Dage før Valget, holdt tre Møder, valgtes med stor Majoritet og er siden uden Vanskelighed bleven genvalgt.

Første Gang, Busk slog rigtig igennem i Folketinget, var ved hans Interpellation den 11. Juni 1879 angaaende Husarrekrutternes Behandling paa Jægersborg. Han havde selv ligget som Dragon i Aarhus i to Aar — han udtoges til Underkorporal — og havde dér mødt en Raahed og Brutalitet, som gav ham et grundigt Had til Militærvæsnet. Han siger selv, at det var dette Had, som tændte de voldsomme Ord, hvormed han under sin Forespørgsel angreb Befalingsmændene paa Jægersborg. Hans Tale vakte betydelig Opsigt og Diskussion Landet over og medførte flere Befalingsmænds Afstraffelse. Soldaterne forærede ham en prægtig Guldkæde.

Da Venstre sprængtes efter Provisoriet i 1877, sluttede Busk sig til den radikale Fløj og blev, efter Berg og Hørup, den mest fremragende i denne Gruppe. Senere da Berg og Hørup skiltes, blev Busk staaende sammen med den sidste og fulgte Hørup, saa længe denne overhovedet sad i Rigsdagen. Siden 1895 tilhører Busk Venstrereformpartiet og er Medlem af dets Bestyrelse. Af Finansudvalget har han været Medlem i over tyve Aar og mangeaarig Ordfører for de til dette Udvalg henviste Andragender. Af Busks politiske Liv har i øvrigt særligt været omtalt hans Deltagelse i Forligsunderhandlingerne i Paasken 1888, da man sagde om ham og bebrejdede ham derfor, at han havde siddet i Grevens (Grev Frijs') Lænestol.

Ogsaa udenfor sin politiske Virksomhed har Busk haft mange Tillidshverv. Han var tilkaldt Arbejderkommissionen af 1873. Fra 1883—88 var han Medlem af Amtsraadet. Fremdeles har han i mange Aar været Medlem af Landhusholdningsselskabets Bestyrelse og bestandig er han Repræsentant i den jydske Husmandskreditforening og Næstformand i den Wistoftske Brandkasse. Endelig er Busk Medstifter og stadig Med-

ejer af *Horsens Folkeblad* og for egen Regning Udgiver af *Ribe Folkeblad*, der trykkes i Varde. Han har altid været en dygtig Økonom og er bekendt for at være en meget velhavende Mand.

I en Tid, hvor jævne, men ikke synderlig interessante Dygtigheder er hyppigere i Politik end ejendommelige Personligheder, vil man paaskønne Busk som en af disse sidste.

C. C. BØNLØKKE

Født den 27de August 1828. Fhv. Gaardejer, Frederiksberg. Folketingsmand for Præstø Amts 4. Valgkreds.

Omtrent uafbrudt i fyrretyve Aar har Bønløkke siddet i Rigsdagen. Nogen fremragende Parlamentariker blev han ikke, men hans praktiske Duelighed og hans Troskab mod Venstre under de mange Aars skiftende Vilkaar har skaffet ham en anset Stilling indenfor Partiet. Han sidder nu i Venstre-Reformpartiets Bestyrelse som en af de Veteraner, gennem hvem Partiets Fortid og Nutid knyttes til hinanden.

CHRISTEN CHRISTENSEN BØNLØKKE er født i Landet Sogn paa Taasinge, hvor hans Fader var Gaardfæster. Fæsteforholdene paa Øen var af den Beskaffenhed, at den, der ikke kunde faa sit Hjemsted i Fæste, kunde overhovedet hverken faa Hus eller Gaard, og Bønløkke drog af den Grund ud i Landet for at søge Bo. Efter tre Maaneders Søgen fandt han en Gaard paa 76 Tdr. Land, i Aalsrode Sogn ved Grenaa; den tilhørte Katholm Gods, og den fæstede han i 1851.

Gaardens Bygninger var forfaldne, dens Marker i en ynkelig Forfatning og dens Besætning bestod kun af 4 gamle, skindmagre Helmisser, 4 Køer, 1 Kalv og 6 Faar. Dette gjorde dog ikke Bønløkke forknyt. Han var vant til at tage fat, og at han ogsaa her fik noget udrettet, fremgaar af, at i Løbet af fjorten Aar foregik der følgende Forandringer paa hans Gaard: Den var fra en Fæstegaard bleven til Selvejendom og dens Areal var ved Køb udvidet saaledes, at den nu var 100 Tdr. Land stor. Markerne var bragte i god Drift, Besætningen var for-

øget til 6 gode Heste og 40 Kreaturer, alle Bygningerne var ny og anselige, og hele Ejendommen præsenterede sig som en af de bedste og smukkeste Bøndergaarde i Randers Amt. Bønløkke havde arbejdet utrætteligt og flittigt.

Men allerede fire Aar, før han var naaet saa vidt, havde det politiske Liv lagt Beslag paa ham. Den 14de Juni 1861 var han nemlig valgt til Folketingsmand for Grenaakredsen. Han genvalgtes i Marts 1864 til Rigsraadets Folketing men faldt i Juni samme Aar for Proprietær Mourier-Petersen til Ryomgaard.

C. C. Bønløkke

Allerede næste Aar slog han dog denne igen, valgtes i 1866 til Medlem af Rigsdagens Folketing og holdt derefter Kredsen, lige til han i 1892 faldt for Kaptejn Dinesen. I de mellemliggende Aar havde han flere Gange ret vanskelige Valgkampe at bestaa med skiftende Modkandidater. En af disse var to Gange Professor W. Scharling, den senere Finansminister.

Fra 1892 til 1895 var Bønløkke ude af Folketinget, men sidstnævnte Aar valgtes han i Præstø, og er siden stadig genvalgt. Ved Reformpartiets Dannelse var Bønløkke virksom, og han blev straks Medlem af dets Bestyrelse.

I Folketinget har Bønløkke stadig holdt til Venstre. I 1878, da Partiet sprængtes, tog han sin Plads i den radikale Fraktion og var i det hele altid Bergs trofaste Mand. Hans Navn er ikke knyttet til noget Rigsdagsarbejde af fremragende Betydning, men han har altid røgtet sit Hværv med stor Samvittighedsfuldhed. I over 25 Aar har han været valgt til Sekretær i Folketinget.

Det er mere end tyve Aar siden, at Bønløkke solgte sin Gaard i Aalsrode, og siden sidst i Firserne har han til Stadighed boet paa Frederiksberg, hvor han ejer en Villa. Men medens han boede ved Grenaa, havde han forskellige Tillidshværv. Han var en Tid Formand for Sogneraadet og Formand for Egnens Skytteforening. Fra 1881 til 1896 var han Formand i Repræsentantskabet for Grenaa Bank, og han var Medlem af Repræsentantskabet for Randers-Grenaa Banen, indtil denne overtoges af Staten.

ALFRED CHRISTENSEN

Født den 10. Januar 1854. Overretssagfører i Kjøbenhavn. Folketingsmand for Kjøbenhavns 3. Valgkreds.

Alfred Christensen siger om sig selv, at han psykologisk set er ganske uinteressant og usammensat. Hvorfor ikke give ham Ret heri, da han utvivlsomt har det? Hvis han derimod ogsaa vilde benægte, at han er et lyst Hovede, et stort Humør og et varmt Hjærte, vilde han utvivlsomt møde Protest fra dem, der kender ham. Thi det er netop saadanne Betegnelser, de føler Lyst til at anvende paa ham.

ALFRED VILHELM ALEXANDER CHRISTENSEN er født den 10. Januar 1854 paa Frederiksberg, Søn af Politikeren Balthazar Christensen. Alfred Christensen gik i Schneekloths Skole, blev Student derfra 1872, juridisk Kandidat i 1881 og Overretssagfører i Kjøbenhavn 1884.

Hans politiske Anskuelse var bestemt ved, at han var Balthazar Christensens Søn. Han opdroges til demokratiske Sympathier alt fra Barn, og som Student i Halvfjerdsernes bevægede Tid gled han naturligt ind i de radikale Strømninger, der da gik gennem Litteratur og Politik. I Studenterforeningen hørte han til Oppositionen mod det gamle Styre, og fra Studentersamfundets Stiftelse hørte han til dettes faste Støtter. I den lavloftede Sal i Badstuestræde, hvor Samfundet tilbragte sine første Dage, var han blandt de mest populære Ordførere. Ingen fik

bedre end han Latteren til at lyde. Alfred Christensen er nemlig Mand for en god Vittighed, og han sparede aldrig paa Krudtet. Han fremsætter sine vittige Bemærkninger paa en egen resolut, næsten forsoren og dog helt hjærtevindende Maade, der gør selv de mindre effektfulde Vittigheder morsomme.

Dog, bag alt dette Humør ligger der en fast Alvor, og Viddet har som Regel et Formaal udover det at more. Med ivrig Overbevisning deltog Alfred Christensen i den radikale Agitation i Hovedstaden, og som den slagfærdige Agitator, han er, maatte han hyppigt i Ilden. Hans Deltagelse i det offentlige Liv har, som han selv udtrykker det, væsentligst bestaaet i Arbejde for at drive Højre ud af Kjøbenhavn. Hans Retsfølelse blev bragt til Feberhøjde 1877, og den har siden holdt sig langt over Normalen.

Alfred Christensen

At ogsaa Studentersamfundet paaskønnede hans Arbejde, viste sig derved, at det valgte ham til Formand i Aarene 1889—93. Just i den Tid var der Bud efter Alfred Christensen som aktiv Politiker. Fra Sorøkredsen modtog han Opfordring fra en Kreds af Venstrevælgere om at stille sig til Valget i 1890. Han efterkom forsaavidt Opfordringen, som han gik ind paa at tage en Sogneafstemning med nuværende Folketingsmand Poul Christensen. Men da denne opnaaede Flertal, og de to Kandidater ikke havde synderlig forskellige politiske Anskuelser, stillede Alfr. Christensen sig ikke paa Valgdagen.

Saa i 1895 valgtes han i Kjøbenhavns 3. Kreds og sluttede sig straks til det nydannede Venstre-Reformparti, i hvilket han endnu staar. Ved enkelte Lejligheder, f. Ex. overfor militære

Spørgsmaal, har han markeret et mere radikalt Standpunkt end Partiet. Men i det hele har han ydet det sin Tilslutning. Og skønt nu Københavner føler han sig dog bestandig — antagelig ved en Kombination af Afstamning og Ungdomsliv — som fuldgod Bondeven.

Han følger med stor Opmærksomhed det politiske Arbejde, men er ikke særlig hyppig Deltager i Folketingets Forhandlinger. Særlig Interesse viser han saadanne Forslag, der tilsigter Fremme af humane Foranstaltninger. Han er virksom for en Reform af vor forældede Straffelov og har været med til at indbringe et Forslag, der tilsigter at forhøje den kriminelle Lavalder og i det hele give Børn Opdragelse i Stedet for Straf. Som ivrig Lystfisker har han desuden været Ordfører for Forslag ang. Ferskvandsfiskeri.

Naar han under sine Taler i Tinget finder Anvendelse for sit Vid, lader han det ofte live op i en belejlig Stund.

J. CHRISTENSEN (Grønholt)

Født den 16. Novbr. 1860. Gaardejer i Grønholt ved Fredensborg. Folketingsmand for Frederiksborg Amts 2. Valgkreds.

Jens Christensen hører til Repræsentanterne for det sejrende Venstre i Nordsjælland. Endnu ukendt i det offentlige Liv gør han Indtryk af at være en bred og sikker Personlighed. Hans Deltagelse i Politik har kostet ham hans Stilling, og det vidner ikke ilde om en Mands Karakter, at han tager mod den Slags Tilskikkelser uden at tabe Modet.

Selvom nu ogsaa hans Politik drev ham bort fra Centrifugen, lader det sig vel sige, at han er den første Andelsmejerist, der har Sæde i vort Folketing. De danske Mejerister hører utvivlsomt til de mest politisk interesserede og forstandige Vælgere. Saare mange iblandt dem er desuden særdeles kompetente til at lade deres Røst høre i den offentlige Diskussion. Naar Ingen af dem hidtil ses som aktive Politikere skyldes det utvivlsomt, at Smørret har beslaglagt al deres Tid og Om-

sigt. At der ogsaa undertiden forekommer Smør i Politik, har ikke kunnet være afgørende.

Jens Christensen er født den 16. Novbr. 1860 i Lillenæstved. Som ungt Menneske var han to Halvaar paa Hindholm Højskole og besøgte desuden Landbrugsskolen paa Ladelundgaard. Efter en grundig Uddannelse i Landvæsen og Mejeribrug blev han Forvalter og senere Mejeribestyrer, nemlig fra 1887—92 paa Uggerløse Mejeri og fra 1892—98 paa Andelsmejeriet *Toft* ved Asminderød.

J. Christensen (Grønholt)

Før Valget i 1898 var Venstre i Fredensborgkredsen bleven opmærksom paa Christensens virksomme Interesse for Politik, og man besluttede da at opstille ham mod Kredsens Højre-Rigsdagsmand, Godsejer Johannes Hage til Nivaagaard.

Dette gik ikke saa stille af, som man havde tænkt sig. En væsentlig Del af Andelshaverne i Mejeriet *Toft*, især blandt de større Leverandører, var nemlig Højremænd, og de saa' med megen Misfornøjelse deres Bestyrer stille sig som Venstremændenes Kandidat. Det kom til stormende Generalforsamlinger i Mejeriet, og Resultatet blev, at Christensen maatte fortrække fra sin Stilling. Flertallet af Andelshaverne stod ganske vist paa hans Side, men da Mejeriet *Toft* hører til de faa, hvor Andelshavernes Indflydelse er delvis afhængig af det Antal Køer, de besidder, kunde Udfaldet blive, som det blev.

Denne Episode vakte stor Opsigt over det ganske Land, benyttedes af Venstrepressen stærkt i Agitationen og bidrog sikkert til at forøge Christensens Stemmetal paa Valgdagen. Han manglede kun meget faa Stemmer i at slaa Hage.

stein-Ledreborgs Opfordring som Venstremand i Randers og erobrede Kredsen fra Højre. I 1887 tabte han den dog igen, men da Esbjergkredsen nogle Maaneder senere blev ledig, stillede han sig der den 14. Septbr., opnaaede Valg og er siden stadig bleven genvalgt.

Paa Rigsdagen sluttede Bluhme sig nærmest til den Hørupske Fløj, og ogsaa indenfor Venstre-Reformpartiet maa han regnes blandt de Radikaleste. Nogen betydelig politisk Indflydelse har han ikke naaet, men han høres med Opmærksomhed, naar han taler, og ved sin noble Færd som Politiker har han tiltvunget sig almindelig Anseelse.

Det bør tilføjes, at Bluhme i en Aarrække har vist virksom Interesse for Fredsbevægelsen. Han er Medlem af Hovedbestyrelsen for Dansk Fredsforening.

F. BORGBJÆRG

Født den 10. April 1866. Medarbejder ved „Social-Demokraten". Folketingsmand for Kjøbenhavns femte Kreds.

Ved sit Ydre, fornemlig ved det mørkt-rødlige Kæmpeskæg, minder Borgbjærg om en Revolutionsmand. Naar han taler, udtrykker han sig ofte i voldsommere Ord og Gestus, end Sædvane er hos danske Politikere, I Virkeligheden er han dog Opportunist som alle sine Partifæller; for ham som for dem er Reformpolitiken Vejen til Samfundets gradvise Omformning efter de socialistiske Principper, og han kan meget vel anbefale og selv følge en lempelig Fremgangsmaade, hvor denne forekommer ham belejlig.

Borgbjærg mældte sig til Socialdemokratiet, før nogen anden Akademiker ret havde tænkt sig Muligheden af at tage sin Plads i dette Parti; han er da foreløbig ogsaa den eneste Akademiker, der indenfor Partiet er fremme i første Række. I Agitationen har han udført et betydeligt Arbejde, og han har utvivlsomt et alsidigere Kendskab til politiske Tilstande i de forskellige Befolkningslag end nogen anden af Socialdemokra-

tiets Mænd. Han har overhovedet et betydeligt Kendskab til dansk Politik, og som sit Blads politiske Hovedmedarbejder kundgør han ofte, hvor fortrinligt han er orienteret om politiske Forhold og Personligheder. En kraftig Bredde, en flammende Styrke i Udtrykket er Kendetegnet for dé bedst skrevne af hans Artikler. Men hyppigt er hans Form lidet udsøgt og uden Ejendommelighed, antageligt fordi Mængden af det, der skal skrives, og Hurtigheden, hvormed det skal besørges, gør det nødvendigt at lade det gaa med Formen, som det bedst kan.

F. Borgbjærg

Frederik Hedegaard Jeppesen Borgbjærg er født den 10. April 1866 i Boeslunde ved Skelskør, hvor hans Fader var Dyrlæge og desuden Ejer af en Gaard og en Smedje. Hans Farmor fandt ved Pløjning Guldkarrene paa Borgbjærg Banke, der nu findes paa oldnordisk Musæum, og hun og hendes Mand blev ved det 2800 Kroners Vederlag satte i Stand til at købe deres Fæste-Boelssted til Selveje.

1876—78 var Borgbjærgs Fader Forstander for Faurbogaards Landbrugsskole i Holbæk Amt, og senere købte han, sammen med en anden, Lundbygaard paa Falster. Ogsaa her holdt han Landbrugsskole, fik oprettet Falsters første Andelsmejeri og er nu Bogholder i de sjællandske Landmænds Smøreksportforening.

Borgbjærg fik som lille Dreng dels Undervisning i Almueskolen, dels af Faderen, der gav ham stærk Interesse for Zoologi og Botanik. Syv Aar gammel kom han i Huset hos en Onkel i Kjøbenhavn — et velstaaende Bourgeoisihjem — og sattes i Schneekloths Skole, hvorfra han blev Student 1884. Som Dreng

tog han liden Del i Kameraternes Lege; han foretrak lange Fodture, paa hvilke han studerede Fuglenes og Planternes Liv. Hans Hjem havde nærmest været praktisk-rationalistisk, men da han gik til Præsten hos den nuværende Biskop Rørdam, blev han religiøst grebet, og ved Læsning af Grundtvigs Skrifter særlig paavirket af dennes kirkelige Synsmaader. Politisk havde han oprindelig Sympathier med Højre, men som Grundtvigianer blev han frihedsbegejstret, sværmerisk Republikaner.

Han valgte Teologien til Studium, tog 1885 Filosofikum med Udmærkelse og senere Hebraicum og Patristicum. Nogle Gange prædikede han i Stadager Kirke paa Falster, var Søndagsskolelærer og avancerede hurtigt til Forstander for en Søndagsskole, der havde Lokale i det v. Westenske Institut paa Nørregade. Ved Professor P. Madsens theologiske Temøder opponerede han fra et grundtvigiansk Standpunkt, ved Henrik Scharlings ethiske Eksaminatorier fra et socialistisk.

Iøvrigt levede han stille og ensom i sin Tantes Hjem; kun deltog han lidt i Studenterforeningens Liv som Tilhænger af den A. C. Larsenske Opposition. Forresten studerede han, ved Siden af Teologien, Filosofi og Historie og var indtil 1888 i en uafbrudt aandelig Gæring og Svingning mellem forskellige Standpunkter. En Tid var han ivrig Forsvarsven og næsten Højremand og var paa Vej ind i en pietistisk Grundtvigianisme. Senere var han Tolstojaner, afskyede Mode og Forfinelse.

Men i 1888 deltog han første Gang med Studenterhue paa i Socialdemokraternes Grundlovstog — han havde i flere Aar været flittig Læser af *Socialdemokraten* — og nu begyndte hans Standpunkt at klares. En Overgang tænkte han sig selv som en socialistisk-folkelig Præst eller Højskolelærer, men efterhaanden tabte han alt religiøst Fodfæste og blev Fritænker. Han klarede sin Opfattelse gennem en Mængde lange Afhandlinger, der aldrig kom længere end i hans egen Skrivebordsskuffe og en Samling Digte, som han i sin Tid tænkte paa at udgive men ved nærmere Overvejelse fandt for intimt-personlige dertil.

Først paa Aaret 1890 skrev Borgbjærg under Mærket *En Bondestudent* sin første Artikel i *Socialdemokraten;* den handlede om Socialismen paa Landet og efterfulgtes af stedse flere Indlæg. Samtidig læste han Nationaløkonomi og Historie og meldte sig ind i Studentersamfundet. Første Gang, han traadte offentligt frem, var i December 1891 som Delegeret ved den store internationale socialistiske Studenterkongres i Bryssel, og Aaret efter var han en af Studentersamfundets Delegerede ved Foreningen *Verdandis* Tiaarsfest i Upsala.

1892 begyndte Borgbjærg sit Agitationsarbejde med at holde omtrent 200 Møder i Provinsbyerne og paa Landet, og samme Aar indvalgtes han i Socialdemokratiets Hovedbestyrelse, hvor han bestandig sidder. Fra 1894 til 1898 var han Formand for Agitationsudvalget i 1ste Distrikt (Kjøbenhavn og det øvrige Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm) og fik derved et stort Arbejde at gøre forud for Valget i 1895.

Ved dette Valg og senere i 1898 var han selv Kandidat i Lyngbykredsen, men i September 1898 valgtes han ved P. Holms Død til Folketingsmand for Kjøbenhavns femte Kreds. I Marts 1898 blev han Medlem af Kjøbenhavns Borgerrepræsentation.

Under Lockouten i 1899 ledede Borgbjærg Presse-Kampagnen, og i Sommeren 1900 rejste han i *Socialdemokraten* den saakaldte Alma Bondesen-Affære, gennem hvilken han skaffede en ung, uretfærdig dømt Pige Oprejsning. I Sporvejs- og Jærnbanefunktionærernes Organisationsarbejde har Borgbjærg, saavidt det vides, deltaget stærkt underhaanden. Han pousserede før sidste Valg Pakmester Pedersen frem som Socialdemokrat og blev derved paa en Maade Ophavsmand til den Kæde af Begivenheder, der ikke lidet bidrog til at rokke Ministeriet Sehesteds Stilling.

I Folketinget har Borgbjærg efterhaanden i vigtige Sager overtaget Ordførerskabet for sit Parti, saaledes i denne Samling Kirke- og Skattelovene. Han tager ihærdigt fat paa de Sager, der betroes ham af Partiet, og han har i Efteraaret samlet betydelig Interesse om sit Ordførerskab. Den Dygtighed, hvormed han har hævdet sit Partis Standpunkter, aner-

kendes almindeligt, men han er ikke altid saa behændig og behersket, som han kunde være. Undertiden forsynder han sig imod Smagens Love.

JENS BUSK

Født den 27. Juli 1845. Fhv. Gaardejer, Horsens. Folketingsmand for Ribe Amts 3. Valgkreds.

Næppe nogen anden dansk Bonde er saa kendt i hver Krog af Landet som Jens Busk. Og Navnet er ikke blot kendt som en tom Lyd, man forbinder en bestemt Forestilling dermed. Dette har sin Aarsag i, at Jens Busks Personlighed besidder det Præg af Oprindelighed, som gør sin Mand let kendelig i Mængden. Han har altid sunget med sit eget Næb, og hans Røst lød saa stærkt i Koret, at den ikke kunde overhøres.

Jens Busk har en ypperlig Forstand og et stærkt Gemyt, og hvor de to Ting forener sig, skaber de i hans Tale Vendinger saa ejendommelige, at de klinger næsten som Ordsprog. Mangt et bevinget Ord fra Busk er i Tidens Løb fløjet Landet rundt. Karrikaturen er intet ilde Maal for, hvor ejendommeligt en Mand virker i sin Samtid. Ingen dansk Bondepolitiker er bleven karrikeret saa ivrigt som Jens Busk.

Man kunde sige, at han har levet lidt for stærkt paa denne Evne til at gøre sig gældende ved en original Veltalenhed. Han har ikke været kritisk nok overfor sig selv, og han har ikke kunnet bevæge sig til den Fordybelse i politisk Arbejde, der er Forudsætningen for at kunne vinde og bevare en virkelig betydelig Indflydelse. Derfor er han ofte Frasen betænkelig nær, og derfor har han næppe i det sidste Tiaars Politik bevaret den førende Stilling, hvortil han hurtigt banede sig Vej. Men han er stedse som agitatorisk Talent et af de betydeligste, vi har. Ude i Agitationen er han i sit rette Element. Der leder et ypperligt Instinkt ham næsten altid paa den rette Vej. Hans Begejstring, Djærvhed og Vid — alt ligesom fødes da af Øjeblikket og virker med Umiddelbarhedens hele Styrke.

JENS ANDERSEN BUSK er født den 27. Juli 1845 i Aaes ved Horsens, som eneste Søn af Gaardejer Anders Jensen Busk. Hans første Erindringer knytter sig til Treaarskrigen, da der i hans Hjem var stor Indkvartering af Prøjsere, Kurhessere og Bajrere, og især til det festlige Gilde, som Aaes By i 1851 gjorde for de hjemvendte Soldater og som fandt Sted hos hans Forældre.

Hans første Skoleaar bragte ham liden Glæde ved Læsningen men des flere Prygl for de Spilopper, hans livlige Naturel drev ham til. Fra Tolvaarsalderen grebes han imidlertid af en stærk Læselyst; han slugte alt læseligt i den nærmeste Omegn.

Jens Busk

Skønt han var eneste Barn, blev han ingenlunde forkælet. Inden sin Konfirmation maatte han gøre Gavn som en Tjenestedreng, og efter den blev der snart paalagt ham en Karls Pligter. Dette huede ham ikke synderligt. Strængt legemligt Arbejde var ham ikke til Behag. Læselysten sad ham bestandig i Blodet, og naar han saa' sit Snit, lagde han Plejlen fra sig og satte sig paa Tærskeloen tilrette med sin Bog. Hans Ønsker formede sig derhen, at han vilde være enten Student eller Officer. Talen om den Ting bekom hans Forældre meget ilde. Hans Moder græd, fordi hendes eneste Søn ikke vilde være Bonde som sine Fædre, og Faderen tænkte at kurere Sønnen for hans Læselængsler ved 1862 at anbringe ham et halvt Aar paa P. Bojsens Højskole i Gedved. Dette gjorde dog blot galt værre. Busk kom hjem vel uden synderlig flere Kundskaber end de, hvormed han drog ud, men med en Mængde Interesser og fordoblet Lyst til øget Viden.

Da Christensen blev fordrevet fra Mejeriet, købte han en lille Gaard i Grønholt ved Fredensborg. Han anbragte sig saaledes midt i Valgkredsen, og hverken han selv eller hans Meningsfæller lagde Skjul paa, at det var deres Hensigt næste Gang at slaa et stort Slag for at erobre Kredsen for Venstre. Aarene fra 1898 til 1901 benyttedes til en fortsat Agitation, og ved Valget sidstledne April lykkedes det da ogsaa Christensen at blive valgt med en ret betydelig Majoritet. Hage anede, hvad der vilde ske, og trak sig frivilligt tilbage før Valget. Og Højres ny Kandidat formaaede ikke at bevare Kredsen for sit Parti.

I Folketinget har Christensen haft Ordet et Par Gange i denne Samling, uden at det er muligt heraf at drage nogen Slutning om hans fremtidige politiske Karrière.

N. L. CHRISTENSEN

Født den 24. August 1853 i Korsør. Redaktør i Aalborg. Folketingsmand for Aalborg Amts 2. Valgkreds.

Er i sin Form en af de mest afdæmpede blandt de socialdemokratiske Politikere, og det er ham vistnok om at gøre at finde de roligst mulige Udtryk for de radikalest mulige Anskuelser. Med det lyse, næsten blide Blik bag Brillerne ligner han mere en stilfærdig Pædagog end en socialdemokratisk Agitator, og ved hele sin offentlige Fremtræden har han da ogsaa forstaaet at samle megen Sympathi om sin Person.

Niels Lundager Christensen er født den 24. August 1853 i Korsør, hvor hans Fader var Væver. Trods smaa Kaar saa Faderen dog Udvej til at sætte sin Søn i Byens kommunale Betalingsskole, og Christensen blev iøvrigt hurtigt saa flink en Elev, at han opnaaede Friplads. Gennem alle Klasser stredes han med en Konkurrent om Pladsen som Numer ét.

Efter Konfirmationen kom han i Bogtrykkerlære i sin Fødeby. Det var kun smaat med det, han lærte, men han blev alligevel Typograf i 1872, og senere erhvervede han sig megen Indsigt

og Dygtighed i sit Fag. Seks og tyve Aar gammel giftede Christensen sig i Kjøbenhavn og levede nogle Aar i Hovedstaden i meget trange Kaar. Han var ofte arbejdsløs, og i hans Hjem var der Sygdom og Dødsfald. For at bøde lidt paa den mangelfulde Fortjeneste, hans Profession gav ham, prøvede han at starte en lille Detailhandel, som det var Meningen, hans Hustru skulde passe. Efter kort Tids Forløb maatte de dog lukke Butiken, fattigere end før.

N. L. Christensen

I disse trange Aar deltog Christensen i den faglige Bevægelse blandt Typograferne, men holdt sig beskedent tilbage blandt de Menige. Stærkt politisk interesseret var han ikke, og til Socialdemokratiet havde han ikke sluttet sig. Først en Grundlovsdag, som han stod og saa' paa Socialdemokraternes Procession til Nørrefælled, slog det ned i ham, at i det Tog burde han være med. Han mældte sig vel ikke ind i nogen politisk Organisation, men han bestilte *Soeialdemokraten* og regnede sig nu afgjort til Partiet.

I 1884 forlod han Kjøbenhavn og rejste til Aalborg, hvor han fik Plads ved den gamle Stiftstidende. Der i Byen var just begyndt en socialistisk Bevægelse. Christensen mældte sig ind i socialdemokratisk Forbund og fik snart en fremtrædende Plads i det faglige og politiske Arbejde. I 1888 besluttede han og hans Kampfæller at starte et Ugeblad, der fik til Navn *Nordjyllands Arbejderblad,* og hvis Redaktør Christensen blev. Denne Redaktørstilling kostede ham imidlertid hans Plads ved Stiftstidenden, og Vilkaarerne saavel for ham selv som for Ugebladet var meget smaa, indtil de kjøbenhavnske Partifæller

tog Bladet under Armene og gjorde det til en Dagblads-Aflægger af *Demokraten* i Aarhus. Nu gik det stærkt fremad, og da Bladet for godt fire Aar siden fik sit eget Trykkeri i Aalborg, havde det ca. 1800 Abonnenter, et Antal, der nu er en Del forøget.

I Aarenes Løb har Christensen beklædt de sædvanlige Tillidshværv indenfor sit Parti. Medlem af Socialdemokratisk Forbunds Hovedbestyrelse var han indtil sidste Bestyrelsesvalg, da han bad sig fritaget. Til Medlem af Aalborg Byraad valgtes han som eneste Socialdemokrat i 1894; nu sidder han i Raadet sammen med flere af sine Partifæller.

Til Folketingsmand for Aalborg valgtes han første Gang i 1895. Den senere Indenrigsminister Bramsen nægtede at modtage Genvalg. Højre opstillede i hans Sted Borgmester Neumann. Det lykkedes imidlertid Socialdemokraterne at gennemføre Christensens Valg. Siden er han to Gange genvalgt og sidder nu ganske sikker i Kredsen.

I Folketinget har Christensen indenfor sit Parti hidtil staaet i anden Række. Han indskrænker sig i Reglen til at tale om lokale eller faglige Anliggender, og han søger da stadig at virke ved en forstandig og rolig Argumentation.

POUL CHRISTENSEN

Født den 8. Juli 1854. Husmand i Ødemark ved Sorø. Folketingsmand for Sorø Amts 2. Valgkreds.

En medfødt Veltalenhed banede Poul Christensen Vejen til det politiske Liv. Hertil føjede sig gunstigt den Omstændighed, at han var Husmand. Dette vakte forøget Opmærksomhed om hans Navn og skaffede ham hurtigt Tilfredsstillelse for den Trang til Medvirken i offentligt Liv, der var ham i Kødet baaret.

Vistnok har Poul Christensen til en Begyndelse stærkt følt sig som Husmand. I Tidens Løb er han kommen ind i saa omfattende Virksomhed i politiske og samfundsøkonomiske Anliggender, at hans Husmandsbrug betyder mindre for hans Eksistens. Men det er dog bestandig hans Ærgærrighed at holde

dette Brug i en mønsterværdig Orden ved sit personlige Arbejde, og den demokratiske Politik, der skal have hans Tilslutning, maa stadig holde sig paa et saa bredt Grundlag, at ikke Husmænd og Arbejdere lukkes ude.

Poul Christensen er ikke blot en veltalende Mand. Han er ogsaa en klog Mand, der omhyggeligt beregner Vejen, han vil gaa. Ved sin Oprindelse og sin offentlige Virksomhed har han et nøje Kendskab til den sjællandske Landbefolkniug, og han har megen Evne til at faa den i Tale.

Poul Christensen

POUL CHRISTENSEN er født den 8. Juli 1854 i Assenløse i Kjøbenhavns Amt, hvor hans Fader var Husmand. Han fik sin Undervisning i Almueskolen og opholdt sig forøvrigt hjemme indtil 1878, da han flyttede til Ødemark ved Sorø og overtog et lille Sted med 5 Skpr. Hartkorn. Han havde været dygtig i Skolen, han interesserede sig tidligt for kommunalt og politisk Liv, og samtidig med at han arbejdede flittigt i sin Bedrift, begyndte han at tage Del i almene Anliggender.

1882 valgtes han ind i Sogneraadet, sad dertil 1888 og er nu paany Medlem. Ligeledes er han for anden Gang Medlem af Skolekommissionen i sit Hjemsogn.

Bevægelsen i Firserne greb ham med stor Styrke, og en Slags Speciale fik han i Forsvarssagen, ɔ: i Modstand mod Officerernes Agitation for Kjøbenhavns Befæstning. Naar disse holdt deres Møder i Sorøkredsen, tilkaldtes Poul Christensen hyppigt af sine Meningsfæller og tog mangen drøj Dravat med

de Sagkyndige. Hans Slagfærdighed i Diskussionen fik her sin første Træning.

Første Gang, hans Navn blev kendt i større Kredse, var ved et af de store Herthadals-Møder, der samlede Folk fra alle Egne af Sjælland. Den unge Husmands klingende og den Gang noget højtflyvende Veltalenhed fandt en usædvanlig kraftig Sangbund i det store Folkemøde, og Poul Christensen nævntes med stor Ros i Venstres Blade.

I adskillige Aar var Poul Christensen gamle Albertis Vælger i Sorøkredsen, og da denne trak sig tilbage før Valget 1890, besluttedes det at vælge Poul Christensen til hans Efterfølger. Efter at hans Kandidatur var bekendtgjort, opstod der imidlertid nogle Forviklinger, som endte med, at nuværende Folketingsmand Alfred Christensen stilledes op imod ham. De var ikke egentlig politisk uenige. Væsentligst var det personlige Spørgsmaal, der skilte Vælgerne, men dette gjorde naturligvis ikke Valgkampen mindre hidsig. Poul Christensen agiterede voldsomt, og ved en Sogneafstemning før Valget lykkedes det ham at vinde de fleste Stemmer. Paa Valgdagen stod han som Venstres eneste Kandidat, valgtes med stort Flertal mod en Højremand og er siden stadig genvalgt. Et Par Gange har Kredsens Højre og moderate Venstremænd allieret sig mod ham, og det har da knebet ham nok at holde Stillingen, men de to sidste Gange er han valgt ved Kaaring.

I Folketinget hørte Poul Christensen efter en kort Vaklen til de mest afgjorte Modstandere af Bojsens Forligspolitik og har siden 1895 været Medlem af Venstre-Reformpartiet. Han er mangeaarigt Medlem af Lønningsudvalget, og hans Interesse for Jernbanespørgsmaal medførte, at han blev Medlem af Kommissionen 1898 om Statsbanedriftens Ordning. Iøvrigt er hans Navn nærmest knyttet til Forslagene om Fæste- og Lejehuse, om Udvidelse af den kommunale Valgret og om Borgmestervalg i Købstæderne. For de to sidste Forslag har han været Ordfører. Han taler ikke hyppigt i Tinget men søges jævnlig som Taler ved politiske Møder omkring i Landet og udmærker sig da ved Snildhed og Humør i Debatten. Den Pathos, af

hvilken der forhen ofte fandtes for betydeligt et Kvantum i hans Taler, anvender han nu med mere Beherskelse.

Iøvrigt er hans Tid optagen af mange andre medborgerlige Tillidshværv. Han er for Øjeblikket Formand for Hagelskadeforeningen af mindre Jordbrugere i Sjællands Stift; Formand for Forsikringsforeningen for Stormskade i Sjællands Stift; Formand for Spareforeningen i Flinterup Sogn; Medlem af Bestyrelsen for Ringsted Andelsslagteri og af Bestyrelsen for Sorøegnens Landboforening; Distriktsformand i Østifternes Brandforsikring og Revisor i den sjællandske Bondestands Sparekasse. Sidste Efteraar udnævntes han desuden til Medlem af det i Anledning af Fabriksloven oprettede Arbejdsraad.

Endelig bør det nævnes, at Poul Christensen er en af de Rigsdagsmænd, der har udtalt sig mest afgjort for at nedsætte Aldersgrænsen for politisk Valgret fra 30 til 25 Aar.

L. CHRISTIANSEN

Født den 2. August 1844. Gaardejer, Vindinge Søgaard pr. Nyborg. Folketingsmand for Odense Amts 3. Valgkreds.

L. Christiansen er den eneste Højre-Gaardmand i Folketinget, og han vilde ikke en Gang have siddet der, hvis Venstres forskellige Afskygninger i hans Valgkreds havde kunnet enes om en Kandidat imod ham. Dette er betegnende for, i hvilket Omfang Bondestanden i Aarenes Løb svigtede Højre. Ja, Christiansen er ikke en Gang som Højremand helt ren i Farven. I sit politiske Syn adskiller han sig næppe synderligt fra de moderate fynske Bønder. Han har i de sidste Aar hørt til Folketingets forsonlige Højre, og nu efter Regeringsskiftet føler han sig sikkert ikke som hidsig Oppositionsmand.

L. Christiansen hører til en Slægt, hvis Medlemmer har vist betydelig Interesse for politiske Sysler. Hans Fader var den bekendte Chr. Rasmussen fra Ryslinge, i sin Tid Folketingsmand, tilsidst kongevalgt Medlem af Landstinget — iøvrigt den første Bonde, hvem denne Udnævnelse tilfaldt. Ogsaa Christiansens Broder, Forpagter C. til Brænderupgaard, har været

Medlem af Rigsdagen. Han repræsenterede Nyborgkredsen i Tiden mellem de to Opløsningsvalg 1881, og han har flere Gange ladet sig opstille uden at opnaa Valg. Alle kendetegnes ved samme afdæmpede Højrefarve.

LARS CHRISTIANSEN er født den 2. August 1844 i Ryslinge, den bekendte Landsby paa Sydfyen, hvor Vilhelm Birkedal var Præst, hvor Kristen Kold oprettede sin Skole og som paa flere Maader blev et Centrum for den aandelige Bevægelse blandt den fynske Landbefolkning. L. Christiansen gik som Dreng i Ryslinge Sogns Almueskole, senere i Nabosognets, men modtog forresten ved Siden af privat Undervisning, saavel før som efter Konfirmationen. I to Vintre var han dernæst Elev paa Ryslinge Højskole.

L. Christiansen

I 1871 købte Christiansen en lille Gaard i Stadager, Gislev Sogn. Efter nogle Aars Forløb solgte han den og købte Gaarden *Ærenlund* i Ryslinge, hvor han boede indtil 1889, da han flyttede til sin nuværende Ejendom, *Vindinge Søgaard*.

Christiansen er en dygtig Landmand. I nogle Aar holdt han et Par Gange om Ugen Foredrag paa Ryslinge Højskole om Landbrug og Husdyrbrug. For Tiden er han Formand for Nyborg Slagteri, Bestyrelsesmedlem i Svendborg Amts landøkonomiske Selskab og Medlem af Fyns Stifts patriotiske Selskabs faste Udvalg til Kvægavlens Forbedring. I Ryslinge var han i sin Tid den ledende Mand ved Andelsmejeriets Oprettelse.

Fremdeles var han i 9 Aar Medlem af Sogneraadet i Ryslinge, deraf de 6 Aar Formand. Han har været Formand for Vandsynskommissionen, Bestyrelsesmedlem i en Sygeplejefor-

ening og er nu Formand for Sundhedskommissionen i Vindinge.

I 1895 trak Gaardfæster, nu Klasselotterikollektør, Niels Andersen sig tilbage fra Kertemindekredsen. L. Christiansen opfordredes da til at stille sig som Højres Kandidat, valgtes og er siden genvalgt. I Folketinget har L. Christiansen fornemlig interesseret sig for og deltaget i Behandlingen af Spørgsmaal vedrørende Landboforhold, og han har om disse Ting ofte været enig med Venstre. Han er en stilfærdig og forstandig Mand, men det er ikke lykkedes ham i nogen Sag at samle større Opmærksomhed om sin Person eller sine Anskuelser.

R. CLAUSSEN

Født den 3. Februar 1835. Bladudgiver i Nykjøbing F. Folketingsmand for Maribo Amts 4. Valgkreds.

Rasmus Claussens Navn vil især være knyttet til Lolland-Falster. Til Befolkningens politiske Vækkelse paa disse Øer har han sikkert bidraget mere end nogen anden Enkeltmand, og blandt Øernes Venstremænd havde hans Ord i en lang Aarrække ubestridt Myndighed og Vægt.

Men ogsaa i dansk Politik overhovedet har Clausen til Tider haft adskillig Indflydelse. Han har været i Besiddelse af et stærkt Hoved og en ihærdig Arbejdslyst. Med sin utvivlsomme Begavelse har han selv erhværvet sig de Forudsætninger, der gjorde ham til en kyndig og habil Politiker. En god Selvtillid har han derfor altid næret, og dermed har fulgt en Lyst til nu og da at vælge Særstandpunkter. Oprindelig viste han Tilbøjelighed for skarpe Standpunkter og maatte søges yderst til Venstre; senere slog han ind paa en moderat Politik, og nu sidst forlod han det moderate Parti og syntes nærmest tilbøjelig til en almindelig kritisk Holdning overfor den politiske Udvikling i Landet. I sine kraftigste Aar mindede han i adskillige Henseender om den jydske Bondepolitiker Lars Bjørnbak.

RASMUS CLAUSSEN er født den 3. Febr. 1835 i Helletoft paa

Langeland, hvor hans Fader var Fæstebonde. Hos den dygtige Lærer i Sognets Almueskole fik han Undervisning til Konfirmationen, og med sit gode Nemme drog han meget Udbytte af Skolegangen. Hans Fader var død i 1848, og Forholdene i Hjemmet tillod ikke Clausen at søge videre Undervisning ud over den, han kunde erhverve ved et flittigt Selvstudium.

Fem og tyve Aar gammel overtog han Fædrenegaarden efter sin Moder, og tre Aar efter forøgede han sin Bedrift med en Benmølle til Fabrikation af kunstig Gødning. Hans Fabrikat vandt ved praktiske Forsøg megen Anerkendelse, fandt stor Afsætning paa Langeland og gjorde hans Navn kendt over hele Øen.

R. Claussen.

I Midten af Tredserne begyndte Claussens Deltagelse i offentligt Liv. Han havde faaet flere kommunale Bestillinger, havde naaet Valgretsalderen og tog nu til at befatte sig med Politik. Interesse derfor havde han allerede haft siden sit 16. Aar. Han havde deltaget i alle J. A. Hansens Vælgermøder og havde læst Aviser og politisk Litteratur. Nu i Grundlovskampen maatte han føle sig som J. A. Hansens Modstander, skrev sin første politiske Artikel som et Angreb paa dennes Stilling og støttede hans Modkandidat, Pastor Bülow, der var Nejsiger til den reviderede Grundlov og slog J. A. Hansen ved Valget.

Efter Grundlovens Vedtagelse vilde Bülow ikke stille sig paany, og der opstilledes og valgtes en Maler P. E. Olsen. Denne Mand angreb stærkt J. A. Hansen og gled mere og mere over mod de Nationalliberale. J. A. Hansen paa sin Side gik til Godsejerne og dannede Oktoberforeningen. R. Claussen var misfor-

nøjet med begge Dele, geraadede derover i Avisfejde med selve J. A. Hansen og klarede sig overraskende godt fra dette vovelige Forsøg.

Paa Langeland voksede Utilfredsheden med P. E. Olsen, og R. Claussen fik Opfordring til ved næste Valg at stille sig imod ham. Ved sine Taler og sine politiske Artikler havde Claussen efterhaanden vundet megen Anseelse blandt Langelænderne. Og desuden derved, at han som deres Pennefører i Andragender og Henstillinger til Myndighederne ofte havde vist dem en fortrinlig Bistand. Da det saaledes en Gang i Bødstrup og Snøde Sogne galdt Afhændelsen til Brugerne af noget Bondergods, henlagt under Præstekaldet, lykkedes det Claussen ved Henvendelse til Ministeriet og Fyns Stiftsøvrighed at faa bilagt en opstaaet Misforstaaelse og derved spare Bønderne for godt en halv Snes Tusind Kroners Udgift.

Claussen havde dog for mange Betænkeligheder til at tage mod en Folketings-Kandidatur, og Enden blev da, at P. E. Olsen faldt for Byfoged Sager. Og kort derefter forlod R. Claussen Langeland.

I 1870 fik han et meget favorabelt Tilbud om Afhændelse af sin Fæstegaard. Han modtog det, rejste til Falster og købte en Gaard i Sildestrup. Samtidig blev han Aktionær i Selskabet til Bøtø Nors Udtørring, og da han ved Selskabets Generalforsamlinger lejlighedsvis fremsatte klare og velbegrundede Anskuelser om dets Anliggender, blev han hurtig valgt ind i Bestyrelsen. Kort efter vakte han Opmærksomhed hos sine Standsfæller paa Lolland-Falster ved nogle Artikler i Øernes Stiftstidende om Kapiteltaxternes Ansættelse.

Saa skulde der være Valg i 1872. Nykjøbingkredsens Repræsentant, Pastor Schleppegrell, var afgaaet ved Døden, og Rasmus Claussen fik Opfordring til at stille sig. Efter nogle Forhandlinger gik han ind derpaa og valgtes med stor Majoritet. Ved Opløsningsvalget den 14. Novbr. 1873 optraadte Biskop Monrad som Stiller for hans Modkandidat, og Claussen maatte naturligvis opbyde al sin Evne for at klare sig overfor den berømte gamle Parlamentariker. At han ikke er kommen

helt galt derfra fremgaar af, at Monrad udtalte om ham: Claussen minder mig om en glat Aal, der smutter bort mellem Ens Fingre, bedst som man tror at holde den fast!

Senere skal Monrad da ogsaa have ytret sig med en vis Respekt om Claussens Dygtighed. Ved et Bispegilde i en Præstegaard i Claussens Valgkreds forefaldt der saaledes en Gang følgende Episode:

Præsten: Det er saamænd ikke, fordi vi Embedsmænd har Grund til at holde paa Estrup, at vi stemmer med Højre.

Lars Rytter (Skolekommissionsmedlem): Ja, saa ved jeg virkelig ikke, hvorfor De har saa meget imod Claussens Valg.

Biskoppen (kommer til i det samme): Det skal jeg sige Dem, Lars Rytter; det er, fordi de er bange for, at Rasmus Claussen skal blive Kultusminister.

Præsten: Nej, *det* kan der dog ikke være Tale om.

Biskoppen: Ja hvorfor ikke? Dersom R. Claussen havde et stort Gods ovre paa Sjælland, ligesom Scavenius, kunde han saa ikke lige saa godt være Kultusminister som Scavenius?

— Ved Valget i 1879 stillede nuværende Finansminister Hage sig imod R. Claussen. og da kneb det ham nok at holde Kredsen. Ved Opløsningsvalgene i 1881 sejrede han derimod uden Vanskelighed over Kaptejn Giødesen, og siden er han med Lethed genvalgt.

Straks Claussen var valgt til Folketingsmand, indsaa han Nødvendigheden af en Presse til Støtte for sig, og efter Aftale med Udgiveren af *Stubbekjøbing Avis* blev der taget et Aftryk af denne, der under Navn af *Lolland-Falsters Folketidende* skulde være særligt Organ for Sydfalster og Østlolland. Den Ordning gik imidlertid kun et Kvartal. Saa lod Claussen Bladet trykke i Kjøbenhavn og redigerede det selv, og fra Juli 1874 fik det sit eget Trykkeri i Nykjøbing. Det gik smaat nok til at begynde med; Tallet paa Abonnenter naaede ikke en Gang Hundrede. Men efterhaanden gik det fremad, og Claussen overtog nu tillige Redaktionen og Trykningen af *Nakskov Tidende*, indtil dette Blad købtes af hans Svigersøn, Hr. N. Th. Petersen. Det kan her indskydes, at Claussen en Gang senere har ejet Nyborg

Dagblad. Det redigeredes af hans Søn, Forfatteren Sophus Claussen, men solgtes derpaa til Svendborg Folkeblad. I *Lolland-Falsters Folketidende,* der med Aarene er vokset til et stort Foretagende, er R. Claussens Svigersøn, Hr. Jordan, nu optaget som Kompagnon, og den daglige Ledelse er overdraget ham.

Ved sin Indtræden i Folketinget sluttede R. Claussen sig straks til det forenede Venstre og efter Bruddet i 1878 til den radikale Gruppe. Efter Valget i 1879 var han med til sammen med gamle Alberti og andre at danne Gruppen *De udtraadte,* men efter Valget i 1881 gik han atter sammen med Berg og Hørup. Og da Berg senere sammen med Bojsen dannede *det danske Venstre* sluttede Claussen sig til Hørup i det saakaldte evropæiske Venstre. Han kunde, som han selv har udtrykt sig, ingen faktiske Grunde finde for den ny Partidannelse, men kunde kun betragte den som et Forsøg paa at isolere Hørup og Brandes for deres litterære Anskuelsers Skyld, og den Manøvre billigede han og hans Venner ikke.

Sammen med Bojsen startede R. Claussen i 1890 den Politik, der førte til Forliget, og havde i de Aar, den beherskede Folketinget, en ledende Stilling i en stor Del af de vigtige Udvalg. For at forberede den nye Taktik holdt han desuden i Forening med Bojsen en Række private Møder med betroede Vælgere Landet over.

Naturligvis deltog Claussen i alle Forligsforhandlingerne. En Dag, da det gik meget trevent formedelst Højres Ulyst til at gøre blot en Smule Indrømmelse, blev Claussen tilsidst utaalmodig og sagde: Ja, det er vist unødvendigt, at vi sidder her og forhandler, vi kommer jo dog ingen Vegne. Jeg kan saa godt forstaa, at det er Hensynet til Hr. Estrup der staar i Vejen for d'Hrr., men ham kan vi intetsomhelst Hensyn tage til, og jeg finder det derfor rigtigt, at vi afbryder al videre Forhandling som aldeles unyttig. Jeg for min Part trækker mig tilbage fra al fremtidig Deltagelse deri.

Dermed gik R. Claussen. Men nu blev der Uro i Lejren. En Mand blev sendt til Nellemann og fik ham til at forhandle

med Estrup; og ikke to Timer efter kunde man samles igen, og alt blev da klappet og klart.

Om Claussens Virksomhed i Rigsdagen iøvrigt følgende: I 1880 blev han valgt til Medlem af Finansudvalget og efter Bergs Død blev han i 1892 dets Formand. Da han imidlertid samme Aar valgtes til Statsrevisor, traadte han efter Ønske ud af Udvalget. I 1888 valgtes han til Folketingets Viceformand, og fra December 1894 til April 1895 var han Folketingets Formand.

Siden den Tid har han ført en tilbagetrukken politisk Tilværelse. Hans Helbred har ikke i alle Henseender været godt, og han har allerede meddelt, at han agter at nedlægge sit Mandat, senest til næste Valg. Paa Lolland-Falster er der siden Forligspolitikens Dage oparbejdet en radikal Venstrepresse, Reformpartiet sidder inde med to af Stiftets fem Valgkredse, og R. Claussens Indflydelse er ikke mere saa ubestridt, som den en Gang var. Kan hænde, at selv hans egen Valgkreds, naar han forlader den, tilfalder det ministerielle Venstre. Ja kan hænde, at han selv vil anbefale denne Udvej. I hvert Fald udtaler hans eget Blad sig nu ret ministerielt.

J. P. DALSGAARD

Født den 31. Marts 1853. Gaardejer i Roslev. Kreditforeningsdirektør. Folketingsmand for Viborg Amts 1. Valgkreds.

Blandt Bønderne indenfor det moderate Venstre er Dalsgaard sikkert en af de dygtigste. Ikke at han taler hyppigt i Folketingssalen eller ude paa Møderne; som Agitator betyder han intet. Han er ikke en Mand af mange Ord; er overhovedet ret tilbageholden. Men i politisk Arbejde er han særdeles anvendelig, fordi han baade har saglig Indsigt i mange Spørgsmaal og tilstrækkelig politisk Sans til at tjene sit Parti vel paa den Plads, hvor han bliver sat.

JENS PETER JENSEN DALSGAARD er født den 31. Marts 1853 i Roslev Sogn, Viborg Amt, hvor hans Fader var Gaardejer.

I sin Ungdom aflagde han flittige Højskolebesøg; han opholdt sig baade paa Gedved, Askov, Skovgaard og paa Tune Landboskole. Otte og tyve Aar gammel blev han Ejer af en Gaard i Harre og har nu en Gaard paa fem Tdr. Hartkorn i Roslev.

Kun tredive Aar gammel, i 1883, blev Dalsgaard valgt til Skivekredsens Folketingsmand. Hans Stilling i Kredsen er bestandig meget sikker, men alligevel har han vistnok større Lyst til at blive indvalgt i Landstinget. Ved et Suppleringsvalg til dette Ting i Efteraaret 1901 var han paa Tale som det moderate Venstres Kandidat; men hans Meningsfæller var for faatallige til at tvinge hans Kandidatur frem. Antageligt er det for en Del den nuværende Stilling i Folketinget, der lader Dalsgaard foretrække et Landstingsmandat.

J. P. Dalsgaard

Han har i hele sin Rigsdagstid hørt til den moderate Del af Venstre, og under Forligspolitiken anvendtes han adskilligt af sit Parti. Fremdeles var han Medlem af den parlamentariske Skattekommission 1900 og de Moderates Ordfører under Forhandlingerne om Kommissionens Forslag.

Kreditforenings-Spørgsmaal er forøvrigt Dalsgaards Specialitet. Han var fra 1887 Repræsentant i Kreditforeningen af Landejendomsbesiddere i Nordjylland, fra 1889 Revisor og siden 1896 Direktør i samme Forening. Ogsaa er han Medstifter af Kreditforeningen for Kommuner i Danmark og Medlem af Foreningens Repræsentantskab.

Sogneraadsmedlem har Dalsgaard været fra 1888, og fra 1894 er han Tiendeafløsningskommissær for Viborg Amt — et Hverv, der jo iøvrigt ikke har givet dets Indehavere synderligt at bestille.

I det hele kan det siges om Dalsgaard, at han er en duelig Repræsentant for den Type af Bønder, der baade af Lyst og Evne føler sig naturligt hjemme i Lovgivnings-Realiteter og Administrationen af økonomiske Foretagender.

LARS DINESEN

Født den 16. Novbr, 1838. Fhv. Statsrevisor, Charlottenlund. Folketingsmand for Frederiksborg Amts 3. Valgkreds.

En stor Del af Almenheden her til Lands vil til Lars Dinesens Navn knytte Forestillingen om et politisk Dobbeltansigt. Men medens det ofte hænder Politikere af den Art, at de ved Lejlighed kommer til at sætte sig imellem to Stole, har Dinesen vist en sjælden Evne til altid at finde et fast Sæde. Han begyndte som Venstremand, men skilte sig ud af Partiet paa et kritisk Tidspunkt og blev i lange Tider derefter forfulgt og behandlet som en Forræder, som den saakaldte Overløber-Types fornemste Eksemplar. Samtidig vandt han en betroet og indflydelsesrig Stilling i Højre, ud fra hvilken han gav sine Angribere raat for usødet. I Aarenes Løb mistede han dog Smagen for denne skarpe Position. Sidst i Firserne begyndte han at vende sit andet Ansigt ud mod tidligere Venner, der viste en lignende Kompromis-Villighed, og forfulgte nu en Forsoningstanke, der Tid efter anden svækkede det uforsonlige Højre betydeligt og bidrog sin Part til Partiets endelige Nederlag i Sommer. Fornylig naaede Dinesen saa vidt, at han næsten viste hele sit gamle Ansigt fra 1870, idet han saa godt som fastslog sin stadige Tilslutning til det forenede Venstres Manifest af nævnte Aar og hilste det ny System velkomment. Han havde blot været uenig med Venstre om Kampens Midler. Under alt dette har Dinesen bestandig bevaret sig som en Mand, til hvis Ord der lægges Mærke. Og at han ogsaa efter sine sidste Udtalelser sidder som Højres Repræsentant i Finansudvalget, er blot et yderligere Bevis paa hans Evne til altid at falde ned paa Benene.

Dinesen har altid næret en virkelig Lidenskab for den politiske Intrige, og han er efterhaanden bleven noget nær en Mester i at spinde den. Traaden har aldrig forekommet ham saa afgørende bristet, at den ikke skulde kunne knyttes sammen igen, og det har været ham en sand Tilfredsstillelse at forsøge derpaa. I Sammenhæng med denne Passion staar Trangen til bestandig at fremkalde Resultater, Tilbøjeligheden for Kompromis'et.

Lars Dinesen.

Der maa altsaa tillægges Dinesen en Del af de Egenskaber, der karakteriserer Sports-Politikeren. Men har hans politiske Evne da ikke tjent nogen almindelig Idé? Utvivlsomt maa man svare jo, dersom man vil yde ham Retfærdighed. Han har regnet sig selv for at staa paa Grundtvigianernes højre Fløj, og han har sikkert drømt om en Slags folkelig Konservatisme, bygget op paa de konservative Instinkter hos Middelstanden paa Landet og i Byen og repræsenteret i et gyldent Mellemparti. En saadan Idé har foresvævet ham, naar han som den ivrigste deltog i Forligspolitiken, eller naar han bebrejder sine tidligere Kampfæller blandt Godsejere og Embedsmænd, at de sætter den konservative Sag overstyr. Men til andre Tider har selve det politiske Spil hidset ham saa stærkt, at Idéen er blegnet for ham, og at den Taktik, han har fulgt, har tjent helt modsatte Formaal. Flittig har Dinesen været, flittig som en Bi. Dette er bevisligt nok, endda en væsentlig Del af hans Arbejde har unddraget sig Offentlighedens Kontrol. Overalt var han paa Færde: I Rigsdagssalen, i Udvalgsværelser, i Agitationen i fri Mark, i det indre Organisationsarbejde. Altid tilrede med Op-

muntring, Advarsel, Impuls, Forhandlingsvillighed. Behagelig og imødekommende i sin Form; Sekretæren, der formelt blot udtrykte Højrepartiets Vilje, men i Virkeligheden altid fremmede sin egen og spillede Kortene, som det tyktes ham bedst. Med sit hurtige Hoved og sin forbløffende Hukommelse erhvervede han sig et ualmindeligt Kendskab til baade Sager og Personer i vort politiske Liv, og han havde en betydelig Evne til straks at opfatte enhver Sags politiske Betydning. Med sin fine Sporsans skaffede han sig en intim Viden om det, der ligger under den officielle Overflade.

Lars Dinesen er født den 16. Novbr. 1838 i Kulby i Holbæk Amt, hvor hans Fader, Dines Thomsen, var Gaardfæster. Faderen var stærkt paavirket af Bondevenne-Bevægelsen og iøvrigt en anset Mand, beæret med forskellige Tillidshverv. Da han ikke havde lært at skrive, maatte Sønnen tidligt fungere som hans Sekretær. Dinesen gik som Dreng i Tjørnelunde Skole og fik under sin Skolegang ved en Visitats følgende Vidnesbyrd af nys afdøde Pastor Vilh. Becks Fader, Provst Beck i Udby: Bliv ved, som Du har begyndt, min Dreng, saa kan Du nok lære noget i din Tid!

I 1856 var der kommet en ung Læge til Egnen, og da Dinesen som Følge af en Legemsbeskadigelse, der senere forhindrede ham i at være Soldat, kom under Lægens Behandling, opdagede denne hans Læselyst, gav sig til at læse med ham og hjalp ham i ikke ringe Grad fremad. I Aarene 1859—61 tilbragte Dinesen dernæst ialt 7 Maaneder paa Grundtvigs Højskole under Forstander Grove og modtog der den Vejledning til Kundskab og den aandelige Paavirkning, der blev bestemmende for hans senere Udvikling.

Dinesen opholdt sig hjemme som Bestyrer af Fædrenegaarden efter Faderens Død i 1857. Han fulgte interesseret den politiske Bevægelse og traadte første Gang offentlig frem paa et Møde den 17. Novbr. 1863, der var sammenkaldt af den daværende Folketingsmand for Holbæk Amts 3. Kreds, Smed Søren Jensen af Rude. Frederik den 7. var just død et Par Dage før, og Dinesen var da stærkt optagen af Øjeblikkets alvorlige

Stilling. Under Indflydelse af denne Stemning talte han ildfuldt og begejstret og fandt for sine Tanker Udtryk, der virkede i saa høj Grad paa de tilstedeværende Mænd, at de i Stilhed besluttede at faa ham frem som deres Folketingskandidat ved det forestaaende Valg.

Nogen Tid efter henvendte da fire af Kredsens mest formaaende Bønder sig til Dinesens Moder og spurgte hende, om han maatte stille sig til Valg. Efter nogen Forhandling kaldte hun paa sin Søn, fortalte ham, hvad Forhandlingerne havde drejet sig om og tilføjede: „Har Du Lyst til at stille Dig, kan Du gøre det; men bliver Du Rigsdagsmand, skal Du komme hjem saa tit som mulig og se efter, at al Ting gaar, som det skal.“ Dette lød som en Befaling, og Moderen gav derpaa de fire Mænd Besked om, hvad hun havde sagt til Sønnen, hvorpaa den Ting var i Orden. Dinesen selv blev ikke spurgt, om han vilde stille sig eller ej, men han mødte selvfølgelig til Vælgermøder og paa Valgdagen.

Dette Træk, der er os meddelt af Hr. Dinesen selv, tør vel næppe tages som et helt typisk Udtryk for Livet blandt Bønder for 40 Aar siden, men det er i hvert Fald meget interessant og heller næppe uden Sidestykke.

Den 5. Marts 1864 valgtes Dinesen da til Rigsraadets Folketing som Repræsentant for Holbæk Amts 3. Kreds, og 7. Juni s. A. valgtes han til Rigsdagens Folketing. Som naturligt var, sluttede han sig til det nationale Venstre, stemte imod den reviderede Grundlov, meldte sig ved det forenede Venstres Dannelse 1870 ind i dette Parti og underskrev dets Manifest til Landets Vælgere.

Den Taktik, Partiet fulgte, mishagede dog snart Dinesen, og allerede 1871 meldte han sig ud, passerede paa sin Vej Folketingets Mellemgrupper og gled med dem over i Højre. Denne Sagernes Vending bragte Dinesen i et yderst spændt Forhold til sine tidligere Partifæller i Venstre, og han blev Genstand for de skarpeste Angreb.

Med saa meget større Glæde modtoges han af Højre. Hans politiske Evner havde hurtigt lagt sig for Dagen. Allerede i

1865, Aaret efter hans Valg, var han, kun 27 Aar gammel, bleven Medlem af Finans-Udvalget. Han arbejdede sig med Lethed ind i de foreliggende Sager, viste Arbejdsdygtighed og Iver i Udvalgene, Slagfærdighed og Snildhed i Agitationen; han var følsom overfor de forskellige Bevægelser i Politik, og han havde mere indgaaende Kendskab til Landbefolkningen end nogen anden af Højres Mænd. Han var en brugbar Kraft.

Og Dinesen sparede sig ikke. Som Højres virksomme Agitator ude i Landet og som Sjælen i Partiets Organisation udførte han et kolossalt Arbejde i Halvfjerdserne og Firserne. Ved Valget 1873 forlod han Holbæk Amts 3. Valgkreds, der ikke mere var ham sikker, og stillede sig i sin nuværende Kreds i Hillerød, men før dette Valg holdt han i den 21 Dages Valgkampagne ikke mindre end 23 Møder paa de mest forskellige Steder i Landet. I de følgende Aar holdt han indtil hundrede Møder aarligt omkring i Landet og fik derved et Utal af Forbindelser, som han vedligeholdt ved en flittig Korrespondance.

Med denne Virksomhed bag sig var det naturligt, at det blev ham, der i Forbindelse med senere Indenrigsminister Ingerslev grundlagde Højres Organisation. Og det var lige saa naturligt, at han blev Forretningsudvalgets Sekretær, en Stilling han beklædte til efter Forligets Afslutning. Denne Virksomhed antog et ganske overordentligt Omfang. Han skrev til Tider 3000 Breve om Aaret og holdt i visse Aar over 100 politiske Agitationsmøder. Føjes saa hertil, at han var Statsrevisor og Finansudvalgs-Medlem og satte sig nøje ind i de forskellige Spørgsmaals Behandling paa Rigsdagen — særlig i militære Anliggender — indses det, at Dinesen mildest talt havde sin Tid godt optaget.

Men medens han sad der som Edderkoppen i sit Spind, blev han da ogsaa en Mand af stor Indflydelse. Og da Forligspolitiken indledtes med Halvfemsernes Begyndelse, benyttede han al sin Indflydelse til Fordel for denne Politik. Han kom derved i et skævt Forhold til det organiserede Højre, der beskyldte ham for at have misbrugt sin Stilling som Sekretær til Gunst for Mændene af den moderate Politik. Og efter Forliget fratraadte Dinesen da Sekretærstillingen.

Det havde været hans Mening, at Forliget skulde være efterfulgt af et Regeringsskifte, der bragte dets Mænd til Magten. Dette Ønske skete vel ikke Fyldest, men det Reedtz-Thottske Ministerium var dog af en saadan Karakter, at Dinesen kunde yde det sin fulde Støtte. Dets Skattepolitik, der havde til Hensigt at sprænge det nydannede Venstre-Reformparti og bevirke Dannelsen af et Mellemparti, maatte naturligt tiltale ham.

Overfor de følgende Højreministerier blev han imidlertid mere og mere skeptisk. Ministeriet Sehested angreb han undertiden med næsten stærkere Ord end Venstre og lagde ikke Skjul paa, at han ansaa dets Fratrædelse som en nødvendig Betingelse for en heldig politisk Udvikling. Selv med Hensyn til det militære Spørgsmaal, om hvilket han længst stod helt enig med Højre, fremhævede han i de sidste Aar Nødvendigheden af at begrænse Udgifterne.

Han kom naturligvis i disse Aar i et mere og mere spændt Forhold til Højre, især Partiet i Landstinget. I den parlamentariske Skattekommission sluttede han sig fuldstændig til Venstres Forslag, og nu i denne Samlings Begyndelse udtalte han sin Glæde over det nye Ministerium. Alligevel opnaaede han, at Højre overlod ham den Plads i Finansudvalget, hvorover Partiet raader. Men til Gengæld straffede Landstinget ham ved ikke at genvælge ham til Statsrevisor. Han har i de sidste Aar haft denne Eventualitet hængende som en Trudsel over sig, men først i Aar blev det Alvor. Økonomisk betyder det intet Tab for ham, da Rigsdagen efter Forslag fra de samme Folk, der satte ham fra Bestillingen, vedtog et Forslag, hvorefter han faar fuld Pension.

Fra Dinesens Rigsdagsvirksomhed bør endnu noteres følgende: Han har været Medlem af alle i hans Tid nedsatte Hærlovsudvalg, af Kommissionen af 1866 ang. Sorø Akademi, af Kommissionen af 1892 ang. en Række offentlige Byggeforetagender i København, af Toldkommissionen af 1895 samt af Skatte-Kommissionen 1900. I Toldkommissionen opnaaedes der i alt væsentligt Enighed mellem ham og daværende Folketingsmand Peschcke-Køedt, som var Venstres Ordfører.

For Skyttebevægelsen har Dinesen interesseret sig stærkt; han var fra 1871—85 Medlem af Skytteforeningernes Overbestyrelse. Siden 1888 er han Medlem af Bestyrelsen for Grundtvigs Højskole. I den sjællandske Bondestands Sparekasse var han Tillidsmand fra 1869 indtil 1877, da han stillede sig i et uvilligt Forhold til den. Endelig var han en kort Tid, 1877—78, Redaktør af Højrebladet *Folkets Avis.*

Iøvrigt har Dinesen ofret adskillig Tid paa geografiske og tekniske Emner og derover holdt en hel Del Foredrag i forskellige Foreninger.

Resten af sine Dage vil Dinesen formodenlig tilbringe som en Art politisk Fribytter. Hans Kreds i Hillerød er ham ikke mere sikker, end at han meget vel risikerer at miste den ved næste Valg. Sidste Gang havde han omtrent 300 Stemmer mindre end sine to Modkandidater af Venstre og Socialdemokratiet tilsammen.

Dinesen bor nu i Charlottenlund. Ved Landbruget har han ikke været, siden han i 1868 forlod sin Fædregaard. I mange Aar derefter, da han var uden anden Stilling end sin politiske, benævntes han højst mærkeligt med Titlen *Ungkarl.* Den bortfaldt egentlig først, da han i 1880 blev Statsrevisor.

Siden 1892 er Dinesen R. af Dbg.

H. A. DOOSE

Født den 11. Januar 1858. Gaardejer i Hømb ved Ringsted. Folketingsmand for Frederiksborg Amts 4. Valgkreds.

Visse Egne af Landet, hvor Demokratiet har haft en særlig stærk Vækst, har efterhaanden udviklet sig til en Slags Avlscentrer for Rigsdagsmænd, hvorfra andre Egne, der har haft en mindre gunstig Skæbne, skaffer sig det nødvendige Behov af Rigsdagsemner. Saaledes har Ringstedegnen maattet afgive en Del af sine gode Mænd til fremmede Kredse, og til disse Mænd hører Doose.

Doose er en usædvanlig frisk og alsidig interesseret Natur.

Lige modtagelig for Indtryk fra Livet og Bøgerne har han i Tidens Løb erhvervet sig baade praktisk Erfaring og Kundskaber. Han er endvidere foretagsom og udholdende; han er lidt af en Skeptiker, men meget mere af en varmtfølende Personlighed. Efter en længere Træning i det politiske Liv vil han være en Mand af Værdi for sit Parti. Han savner endnu i nogen Grad en sikker Form; han savner ikke en fast Overbevisning.

H. A. Doose

HEINRICH AUGUST DOOSE er født den 11. Januar 1858 paa Herregaarden Eskildstrup ved Ringsted, hvor hans Fader var Mejeriforpagter. Hans Fader er født i Holsten, i Westensee Sogn ved Ejderen. Slægten stammer fra England, idet Dooses Oldefader var en Englænder, der som Papirmester arbejdede i Steinfurt. Dooses Moder er født i denne By. Hun og hendes Mand blev i 1852 ansatte som Mejerifolk hos Etatsraad Tesdorph paa hans Gaard *Nye Kristineberg* paa Falster.

Indtil sit ellevte Aar gik Doose i Almueskolen, men blev saa sendt til Roskilde Kathedralskole, hvor han gik i den reale Afdeling. Han var da en indesluttet men flittig Dreng, der passede sine Lektier og altid var Klassens Numer ét. Af sine Klassekammerater blev han spottende kaldt *Bonden* — det er jo endnu i visse Kredse et fortrinligt Skældsord — formodenlig fordi hans Maal røbede ham, som den Galilæer han var, og fordi kun ganske enkelte Bøndersønner dengang besøgte Skolen.

Efter sin Konfirmation forlod Doose Skolen for at lære det Landvæsen, der altid havde været hans væsenligste Interesse. Først var han paa Vigersdalsgaard ved Ringsted, senere paa

Conradsfeldt ved Haslev, og 1875 flyttede han med sine Forældre til Hømb, da Faderen kjøbte den Gaard, Trosbjerggaard, som nu er i hans egen Besiddelse.

Doose fik her en Del Tid til Raadighed. Om Vinteren anvendte han den til at læse en Masse Bøger af alle Slags og om Sommeren til Fodture omkring i hele Landet, helst i Selskab med en Kamerat. Paa den Maade fik han efterhaanden set det meste af sit Fødeland og modtog paa disse Ture Indtryk, som havde den største og bedste Betydning for hans egen Udvikling. Da han var 25—26 Aar gammel, var der kun faa Sogne her i Landet, som han ikke havde besøgt eller set paa nært Hold.

Pengene til disse Rejser fik han ved at give Afkald paa de fleste af de Ting, der ellers slugte hans Kammeraters Indtægter, samt ved gennem Biavl at skabe sig en ny Indtægt. Under sin Omflakken havde han høstet Erfaring om de ny Methoder i Biavlen, og han var en af de første, der praktiserede dem paa Ringstedegnen. Da Midtsjællands Biavlerforening dannedes i 1885, blev Doose Formand, og under hans Ledelse til 1891 arbejdede den sig stærkt frem. I dens Virkekreds voksede Tallet paa Bistader med bevægelig Tavlebygning fra 30—40 til over 800.

I 1891 blev Doose Formand for Ringstedegnens Oplysningsforening, og i denne Stilling virkede han saa fortrinligt, at han gjorde sig fortjent af hele Egnen derved. Foreningens Formaal var dels af oplysende, dels af selskabelig Karakter. I Dooses Formandstid blev der holdt en Mængde fortrinlige Foredrag, foranstaltet regelmæssige selskabelige Sammenkomster hvert Aar og iværksat en Række store Sommerture pr. Jernbane eller pr. Dampskib, dels til naturskønne Steder her i Landet, dels f. Ex. til Kullen. Overalt var Doose i Spidsen som Leder af Navn og af Gavn, ansporende, arrangerende, ivrig og munter. I Løbet af faa Aar voksede Foreningens Medlemsantal fra 258 til over 1300. Den blev en af de stærkest virkende Kræfter i hele Egnens Samliv. Den skabte Bevægelse og Samfølelse i Egnens Befolkning, først og fremmest i Ungdommen. Slutste-

nen paa sit Arbejde lagde Doose ved at faa skaffet Foreningen faste Lokaler i Ringsted By. De hyggelige Stuer findes i Byens stateligste Hus med Centralvarme og elektrisk Lys. Her er anseligt Bladhold; en stor Del af de nyudkomne Bøger fremlægges, og et praktisk Haandbibliotek staar til Raadighed. Og her er Landboerne og Byens Folk nu lige flittige Gæster. Med Rette hædrede Oplysningsforeningens Medlemmer Doose ved en stor Fest, da han fratraadte sin Formandsstilling.

Som ung Mand nærede Doose ikke videre Interesse for politiske Materier. Det var Provisoriet i 1885, der gav ham som saa mange andre en politisk Vækkelse, hvis Virkninger i de fleste Tilfælde holdt sig gennem Aarene. Den Gang blev Doose Venstremand og har siden fulgt Politikens Gang med ivrig Opmærksomhed, stadig med radikale Sympathier. Som Vælger i Sorøkredsen fik han sine første politiske Tillidshverv — han var saaledes i 1895 anbefalende Stiller for Poul Christensen — men det var dog nok fornemlig hans Arbejde i Oplysningsforeningen, der i 1898 skaffede ham en Opfordring fra Frederiksværkkredsen om at stille sig der som Venstres Kandidat. Uden overvældende Haab om at sejre tog han imod Opfordringen; han opnaaede imidlertid Valg med en Majoritet paa 22 Stemmer, der ved sidste Valg forøgedes ganske betydeligt. I Folketinget mældte han sig straks ind i Venstre-Reformpartiet. Hidtil har han væsenlig indskrænket sig til at tale om Anliggender, der vedrører hans egen Valgkreds, og om enkelte Sager af Betydning for Landbruget. Men hans flinke Evner og hans Arbejdslyst vil vistnok efterhaanden skaffe ham videre Opgaver.

I 1897 indvalgtes han i Sogneraadet af den almindelige Vælgerklasse. Siden 1899 er han Medlem af Bestyrelsen for Andelsslagteriet i Ringsted, og siden 1900 Formand for Ringstedegnens Landboforening samt Medlem af Bestyrelsesraadet for Aktiebryggeriet *Alliance* i Ringsted.

K. L. FOGTMANN

Født den 4. Febr. 1847. Lærer i Sandby pr. Svinninge. Folketingsmand for Holbæk Amts 1. Valgkreds,

Fogtmann er et mere end almindelig skarpsindigt Hoved. Han er paa Forhaand overbevist om, at ingen Ting er Trolderi, men at det højst er Behændighed, og at enhver Sag iøvrigt har sin ganske naturlige Sammenhæng. Denne opdager han hurtigere end de fleste, og hvis det tilfalder ham, er han Mand for at fremstille den i Ord, som siger netop det, de skal; hverken mere eller mindre. Med denne Skarpsindighed er naturligt forbunden baade Respekt og Forkærlighed for et helt og uvrøvlet Standpunkt og Modvilje overfor Kompromis'et som Udtryk for de halve Standpunkters mekaniske Sammensvejsning. Fogtmann har altid foretrukket en Politik paa langt Sigt og har altid haft Taalmodighed til at vente med Nedplukningen, til Frugten var moden. Stakaandethed er ham imod, og Vrøvlet kan synes ham saa ulideligt, at det næppe er Umagen værd at lukke Munden op dér, hvor det rumsterer.

Jævn og ligetil, som han selv er, nærer han Uvilje mod al Affektation og alt Snobberi. Hvor han møder Opstyltethed under en eller anden Form, holder han af at drage den ned paa Jorden, og minde de eventuelle Vedkommende om, at vi er jo dog Mennesker allesammen. Maaske er hans Mistro undertiden saa stærk, at den lader ham se Stylter, hvor der ingen er. Hans egen Radikalisme har sine Rødder i god Muld og har gennemtrængt hele hans Karakter. Han kan tages som fuldgod Repræsentant for det radikale og frisindede Landbodemokrati, der vel ikke har bevaret sin Form fra Bondevennernes Dage, men hvis Traditioner gaar ned i den Tid.

Fogtmann er en Mand af virkelig Veltalenhed. Det mærkes ikke just i Rigsdagen; der falder hans Tale tit ud i en saglig Tørke, som røver dens Friskhed. Men paa Møder ude i Landet, midt i Folket, dér *lever* Sproget i hans Mund, og hans Tanke iklæder sig ofte kraftige og muntre Billeder. Helst skal man dog høre ham, hvor der bæres Ved til Diskussionens Baal. Da

aabenbarer Fogtmann en paalidelig Evne til at vurdere sine Modstandere, sine Tilhørere og overhovedet den Sammenhæng, hvori han staar, og til at afpasse sine Ord derefter. Nu følger det ene gode Indfald det andet, kamplysten giver han sin Indignation og sit Lune frit Løb, og da fejrer han virkelige Triumfer.

I Rigsdagens Arbejde indtager Fogtmann næppe saa fremskudt en Stilling, som hans politiske Evner kunde berettige ham til. Aarsagen maa vel søges dels deri, at hans Almeninteresse altid har været saa stærk, at han vanskeligt kunde bestemme sig for nogen Specialitet, dels deri, at han ikke har kunnet bekvemme sig til Kapløbet om de fremragende Stillinger. Han har hurtig trukket sig tilbage, naar han saa andre trænge paa. At intrigere til egen Fordel ligger ham sikkert fjærnt. Og som saa mange gode Hoveder har han maaske haft en lidt for udviklet Selvkritik og en vis Ladhed i Temperament. Desuden har han i Reglen været lidt radikalere end Flertallet i sit Parti. Indenfor dette nyder han dog betydelig Anseelse for sine værdifulde Egenskabers Skyld, og hans Ord er altid sikre paa virkelig Opmærksomhed.

K. L. Fogtmann

Karl Laurits Fogtmann er født den 4. Februar 1847 i Thorslunde, Kundby Sogn, Holbæk Amt, hvor hans Fader var Lærer. 1864 kom han paa Skaarup Seminarium, tog Examen med stor 1ste Karakter 1867, blev umiddelbart derefter Lærer i Holbæk, men forflyttedes et halvt Aar senere til Sandby i Kundby Sogn, hvor han siden har haft Ansættelse.

Fogtmann modtog sine første politiske Indtryk allerede i

Barneaarene. Holbækegnen var Bondevenne-Bevægelsens egenlige Hjemsted, og her havde J. A. Hansen og Tscherning deres paalideligste Folk. Da Fogtmann kom paa Seminariet, var han derfor stærkt politisk interesseret, og da han kom der vel forberedt, havde han Tid at følge de vigtige Begivenheder i disse Aar, ligesom han allerede da optraadte offenlig som Taler ved mindre Grundlovsfester og Møder i Seminariets Omegn.

I de første Aar efter sin Ankomst til Sandby begyndte han sammen med den oplyste Gaardejer N. Fr. Petersen at samle Byens Folk i Skolen en Aften hveranden Uge til Oplæsning, Foredrag, Sang og Diskussion. I Begyndelsen talte de selv, senere fik de andre Talere fat, og Tilslutningen øgedes stærkt, ogsaa ved Gæster fra Nabosognene. Paa den Tid kendtes paa Egnen ikke Begrebet en Foredragsforening, og i Sandby Skole lagdes da i Virkeligheden Grunden til den senere i Holbæk Amt saa betydningsfulde Foredragsforenings-Bevægelse, der efterhaanden har faaet sine faste Hjemsteder i talrige Forsamlingshuse.

I Agitationen forud for Valget i 1876 tog Fogtmann megen Del og slog mange drøje Slag sammen med den unge dygtige Bonde H. P. Andersen fra Gislinge, der var Venstres Kandidat og blev valgt. Ved Grundlovværneforeningens Dannelse i 1877 blev Fogtmann Formand for Holbæk Amts 2. Kreds og ledede i den Egenskab det første store Jyderupmøde, hvor Højre og Venstre tog et drøjt Tag med hinanden og hvor Berg erklærede om Fogtmann, at „den Mand burde bruges til noget mere".

Kendt over hele Landet blev Fogtmann ved sin Deltagelse i Grundlovværneforeningens Generalforsamling i Aarhus 1878. Her førtes den første store Kamp om Stillingen til Moderate og Radikale, og her blev Fogtmann Ordfører for de Radikales Resolution. Gennem to Dages hidsig Kamp med mange gamle drevne Politikere førte han Resolutionen til en afgørende Sejr.

Saa fik Fogtmann Opfordring til at stille sig som Venstres Kandidat i selve Holbækkredsen, og ved det Valg den 3. Jan. 1879, der gav de Radikale saa stærk Vind i Sejlene, valgtes ogsaa han ind i Folketinget, og han har holdt Kredsen siden den Dag. Ikke uden alvorlige Kampe. Hans absolute Utilbøje-

lighed til at fravige sit udprægede demokratiske Standpunkt har til Højres Modstand føjet en mere eller mindre utilsløret Opposition fra Venstres mere moderate Elementer i Kredsen. Fogtmann er altid gaaet lige imod Fjenden og har hos sine Venner fundet en Støtte, der blev stærkere, jo mere det kneb. I den Kreds har det altid heddet: Hvo, som ikke er med mig, er imod mig. En af de Gange, det holdt haardest, var vel, da Kammerherre Bille stillede sig imod Fogtmann, og det tilmed paa et overfor Venstre halvt forsonligt Standpunkt. Men Fogtmann klarede sig med Bravur, fordi hans Snarraadighed og Veltalenhed altid vokser i Forhold til Vanskelighederne.

Af hans andre Modkandidater kan nævnes Proprietær Lawaetz og Ingeniør Villars Lumm, men overfor disse har han haft lettere Spil. Sidste Gang valgtes han ved Kaaring, og en af hans Stillere har udtrykt sig paa følgende Maade: For hver Gang Fogtmann har stillet sig i de 22 Aar, har Venstrevælgerne med større Tilfredsstillelse og Tillid givet ham deres Stemmer.

Fogtmann havde ikke siddet længe i Folketinget, før han fra alle Sider blev betragtet med megen Sympathi og fra sine Meningsfæller desuden med Tillid til, at han betød en Forøgelse af den radikale Fraktions samlede Sum af politisk Talent. I hele sin Rigsdagstid har han bestandig staaet Hørup nær; i Firsernes Bevægelse fulgte han i det hele denne som Fører. Siden 1895 har han været Medlem af Venstre-Reformpartiet, og det er almindelig bekendt, at han stedse har været blandt dette Partis radikaleste Medlemmer. Han har f. Eks. markeret dette Standpunkt overfor en Del militære Bevillinger.

Allerede i 1879 blev Fogtmann Medlem af Statsrevisions-Udvalget og maatte i de følgende Aar som Mindretalsordfører forsvare de Radikales Opfattelse af det første Provisorium og Forliget af 1878 overfor de Moderates Indstilling angaaende dette Spørgsmaal. Siden har Fogtmann mange Aar igennem været dette Udvalgs Formand, og nu fornylig valgtes han i afdøde Høgsbros Sted til Medlem af Udvalget for Forretningsordenen.

Forresten har han beskæftiget sig en Del med Jernbanesager, og i 1895 valgtes han til Medlem af den store Toldkom-

mission. Indenfor denne enedes alle Venstrefraktioner i det hele om en fælles Frihandels-Indstilling, men Fogtmann, i Forening med Madsen-Mygdal og Ingvard Jensen, fandt det dog nødvendigt paa visse Punkter at forbeholde sig en mere radikal Stilling. Under Folketingets Toldforhandling hævdede Fogtmann derefter en almenpraktisk Interesse, medens Peschcke-Køedt bearbejdede Venstres Kommissions-Indstilling udfra et mere teoretisk Frihandels-Synspunkt. Det kom dog ikke til alvorlige Brydninger mellem dem af den Grund.

Fogtmann er af Staten valgt til Medlem af Repræsentantskaberne for Odsherred- og for Høng—Tølløse-Banen.

JULIUS FRANDSEN

Født den 17. Juli 1859. Gaardejer i Nørre Tvede ved Olstrup. Folketingsmand for Præstø Amts 3. Valgkreds.

En stilfærdig Mand med en moderat Politikers Naturel. Som han er forsigtig og tilbageholden i de Udtryk, han giver sine Anskuelser, er han det sikkert i selve Opfattelsen. Vistnok hører han til dem af Folketingets Mænd, hvis hele politiske Syn er stærkest bestemt ved Stand og Stilling. Ikke saaledes, at han skulde nære Standshovmod; han er en jævn og elskværdig Personlighed. Men han tænker og taler, som den sydsjællandske Bonde han er — lidt vigende, lidt reserveret i sine demokratiske Synspunkter. I den Tilslutning, den nuværende Justitsminister besidder blandt den sjællandske Bondestand, har Julius Frandsen altid ydet sin Indsats.

HANS JULIUS FRANDSEN er født den 17. Juli 1859 i Dysted, Præstø Amt, hvor hans Fader var Gaardejer; hans Slægt har overhovedet i talrige Led været knyttet til Landbruget. Efter sin Konfirmation besøgte han et Aarstid en Fortsættelsesskole i Toksværd. Paa Højskole har han derimod ikke været.

I Aaret 1882 overtog Julius Frandsen sin nuværende Ejendom, paa hvilken han i de første Aar udførte betydelige Grundforbedringer, ligesom han delvis opbyggede Gaarden. I 1888 lagde det kommunale Liv Beslag paa ham, idet han valgtes til

Sogneraadsmedlem. Han beklædte denne Stilling til 1900 og var fra 1891—97 Raadets Formand.

Da Toksværd Mejeri oprettedes 1890 blev Frandsen dets Formand, var det indtil 1900 og er fremdeles Medlem af Bestyrelsen. For Sognets Sygeforening har han været Næstformand siden 1887, Bestyrelsesmedlem i Præstø Amts Landboforening fra 1894—99 og Medlem af Bestyrelsen for Haslev Svineslagteri i Aarene 1896—1900. Endelig valgtes han 1900 til Den sjællandske Bondestands Sparekasses Kontordagsbestyrer i Næstved.

Julius Frandsen

Til politisk Interesse vaktes Julius Frandsen under Firsernes Provisorier. I de Fremskridtsforeninger, i hvilke Egnens politiske Liv da koncentrerede sig, var han et virksomt Medlem, og fra 1893—96 var han Formand for Femte Juni Folkeforening i Præstø Amts 3. Valgkreds.

I 1897 nedlagde Redaktionssekretær Jørgen Lund sit Mandat som Kredsens Folketingsmand, og Venstre opstillede da Julius Frandsen som Kandidat til Pladsen. En meget hæftig Kamp gik forud for Valget. En Del radikale Venstremænd i Kredsen fandt nemlig Frandsens Standpunkt lidet betryggende. Han havde beklædt en ledende Stilling indenfor Agrarforeningen og udtalte sig noget forbeholdent om, til hvilket Parti han vilde slutte sig paa Rigsdagen. Hertil kom en hæftig Opposition fra Socialdemokraterne, som opstillede daværende Skomager, nu Redaktør af det socialdemokratiske Blad i Næstved, Josef Hansen. Denne selv var en trænet Agitator, og til Støtte for ham mødte flere andre af Socialdemokratiets Agitatorer. Naar det endvidere tilføjes, at ogsaa

Højre, ligeledes delvis ved fremmede Talere, rejste en stærk Bevægelse til Fordel for deres Kandidat, Tobaksfabrikant Lange, Slagelse, er det ikke underligt, at Kredsen blev sat i voldsomt Oprør. Julius Frandsen blev dog valgt med et anseligt Flertal.

1898 var Socialdemokraternes Stemmer endog i Tilbagegang, men ved sidste Valg voksede de, til adskillig Overraskelse, saa betydeligt, at Kredsen næppe kan siges at være helt sikker for dens nuværende Repræsentant.

Ganske vist udtalte Julius Frandsen sig ikke med fuld Tydelighed om den Partistilling, han vilde vælge, men efter sit Valg i 1897 sluttede han sig dog hurtigt til Reformpartiet. Han lægger yderst sjælden som Taler Beslag paa Tingets Opmærksomhed — tilsyneladende taler han kun ugærne —, men han skal i forskellige Udvalg udføre et flittigt og omhyggeligt Arbejde.

JØRGEN FREDERIKSEN

Født den 5. Juli 1857. Gaardejer i V. Ulslev pr. Nysted. Folketingsmand for Svendborg Amts 7. Valgkreds.

Det lollandske Venstre har i og for sig ikke været saa rigt forsynet med politiske Brugbarheder, at det havde Raad til at eksportere af dem. Ikke desmindre er den eneste lollandske Bonde, der for Tiden sidder i Folketinget, valgt paa Ærø.

JØRGEN FREDERIKSEN er født den 5. Juli 1857 i Vester Ulslev i Maribo Amt, hvor hans Fader ejede Gaarden Strandbygaard, som nu er i hans egen Besiddelse. Som ung Mand besøgte han Rødkilde Højskole paa Møen, bestyrede derefter sin Fædregaard fra 1881 og fik den i Eje 1886.

Faderen var en for almene Spørgsmaal stærkt interesseret Mand, og Sønnens Opmærksomhed for offenlige Anliggender blev derfor tidlig vakt. 1882 blev han Tillidsmand i Falster Landbostands Sparekasse og 1889 Medlem af dens Kontrolkomité. Fra 1883—86 var han Formand for Foredragsforeningen *Sydlolland* og fra 1883—95 stod han endvidere i Spidsen for Landmandsforeningen *Lolland*, i hvilken Stilling han gjorde

et betydeligt og meget paaskønnet Arbejde. Nu fornylig valgtes han til Repræsentant i Østifternes Kreditforening.

Den 20. April 1892 stillede Jørgen Frederiksen sig efter Opfordring i Ærøeskøbing, naaede at blive valgt og har siden holdt Kredsen mod forskellige Kandidater af Højre.

Paa Ærø spiller Fiskeriinteresser en betydelig Rolle, og det har været Regel mange Steder, at Fiskerne har næret udpræget konservative Anskuelser. Jørgen Frederiksen har imidlertid taget sig af denne Erhvervsgren med saadan Interesse, at han efterhaanden har sikret sig Fiskernes Bevaagenhed. Gennem et grundigt Arbejde har han studeret Fiskeriets Vilkaar her tillands. Og ikke alene i Rigsdagen har han taget sig af Fiskerbefolkningens Krav; han har ogsaa været meget virksom i Dansk Fiskeriforening. Indenfor denne har der i de senere Aar været betydeligt Røre. Fornemlig Jyderne har søgt at demokratisere Foreningens Organisation, og disse Bestræbelser har Jørgen Frederiksen ydet sin Støtte. Paa flere bevægede Generalforsamlinger har han deltaget i Forhandlingen, og ved den sidst afholdte gennemførte Oppositionen hans Valg som Forhandlingsleder.

Jørgen Frederiksen.

Utvivlsomt har dette Arbejde, i Forbindelse med hans Iver for at ophjælpe alle Øens Forhold, været en væsentlig Aarsag til, at han ved de senere Valg har samlet en forøget Tilslutning om sin Kandidatur. Ved sidste Valg var hans Flertal meget betydeligt; det skadede ham ikke, at ogsaa Øens gamle Folketingsmand, Overretssagfører Stenstrup, stillede sig imod ham.

Jørgen Frederiksen har vist stor Flid i det politiske Arbejde.

Han taler ikke særdeles hyppigt i Tinget, men har i Aarenes Løb erhvervet sig en velbehersket Form for sine Meninger. I 1892 valgtes han nærmest som Bergianer; siden 1895 tilhører han Venstre-Reformpartiet.

N. GULDBRANDSEN

Født den 13. Februar 1849. Seminarielærer i København. Folketingsmand for Svendborg Amts 6. Valgkreds.

Der er norsk Blod i Guldbrandsen. Hans Farfader var en Normand, endda et Stykke af en Original, og visse af Guldbrandsens Ejendommeligheder lader sig sikkert føre tilbage til hans Afstamning. Han er hæftig og let bevægelig af Gemyt. Under en Konflikt bliver hans Stilling stejl, og en vis Haardhed præger ham. Hans Selvfølelse vækkes hurtigt til Opposition mod den Uret, der efter hans Mening øves mod ham selv eller mod de Ideer, han kæmper for, og han giver da sin Harme Luft i stærke Ord. Derfor forekommer han ofte en rolig Dansker en Smule uberegnelig og mindre veloverveiet. Han formaar ikke at lade et Uvejr drive hen over Hovedet paa sig uden at ænse det; han maa tage Kampen op med enhver Udæskning, der møder ham paa hans Vej.

I Forfatningskampens Dage drev hans Naturel ham selvfølgelig over i Venstre, og ingen følte en mere intensiv Forbitrelse end han over den Retskrænkelse, hvori Modstanderne efter Venstres Opfattelse gjorde sig skyldige. For ham syntes Kærnepunktet i Højres Politik den mest brutale Øven Uret. Da han bragtes i Indignation derover og ikke lagde Skjul paa sin Opfattelse, blev han afskediget som Seminarielærer af den daværende Kultusminister Kammerherre Scavenius. Og dermed var hans Vej afstukken som Politiker.

Niels Guldbrandsen er født den 13. Februar 1849 i Maarslet ved Aarhus, hvor hans Fader Guldbrand Rasmussen var Husmand. Atten Aar gammel kom han paa Statsseminariet i Lyngby ved Grenaa og tog Eksamen derfra 1870. Herefter var

han Lærer i Folkeskolen indtil 1882, dels i Ørsted ved Randers, dels i Staby i det vestlige Jylland. At hans Dygtighed som Lærer har været noget over det almindelige fremgaar af, at han i 1882 blev ansat som Lærer ved Statsseminariet i Ranum. Her passede han sin Lærergerning uden at give sig synderligt af med Ting, der faldt udenfor dennes Ramme. Kun var han i nogle Aar Medlem af Bestyrelsen for Ranum By og Omegns Spare- og Laanekasse, tilsidst dens Formand og Kasserer.

N. Guldbrandsen

Guldbrandsens Ophold i Ranum faldt netop i de Tider, der opviser den stærkeste politiske Bevægelse, og det var ham umuligt at lægge Skjul paa, hvorhen hans Sympatier gik. Hans Kolleger paa Seminariet var af en anden Opfattelse, og han kom da ret naturligt i et noget spændt Forhold til dem. Tilsidst forekom det Kultusministeren, at Guldbrandsens politiske Optræden ikke kunde forliges med hans Stilling som Lærer i Statens Skolevæsen, og saa kom Afskedigelsen efter en Indstilling fra Seminariets Forstander. Den foretoges uden videre Motivering og lader sig for en rolig Betragtning næppe forsvare. Hos Guldbrandsens Venner vakte den megen Harme og bidrog i høj Grad til at skabe baade Opsigt og Sympathi om hans Navn. Han selv mener, at den Uret, han her formentlig led — at blive afskediget efter tyve Aars Lærervirksomhed, bare fordi han var Venstremand — har givet ham i højere Grad end de fleste Venstremænd „Anledning til at maale Bredden og Dybden af den Brutalitet, der har været den røde Traad i Højres Væsen og Gerninger.“ Guldbrandsen fik ved sin Afskedigelse ingen

Pension, men der blev hurtig skaffet ham en Understøttelse paa Finansloven.

I 1891 oprettedes *Fyns Venstreblad* i Odense som Organ for det fynske Venstre, der var imod Forligspolitiken, og Guldbrandsen blev Bladets Redaktør. Han beklædte denne Stilling indtil 1897. Senere købte han *Vejle Amts Dagblad,* som han imidlertid solgte i Efteraaret 1900. I nogen Tid var han desuden politisk Medarbejder ved det københavnske Dagblad *Tiden,* der var oprettet særlig med Middelstandens Tarv for Øje. Guldbrandsen udtalte sig i sine politiske Artikler klart og fyndigt uden iøvrigt at besidde nogen Oprindelighed som Skribent. Nu er han paany Seminarielærer, ved Vesterbros Privatseminarium i Kjøbenhavn.

Allerede for mange Aar siden stillede Guldbrandsen sig som Kandidat til et Folketingsvalg. Han forsøgte i 1879 at slaa den gamle Dr. Geert Winther i Odder, men det gik ikke. Lige saa lidt Held havde han, da han i 1881 stillede sig i Skernkredsen mod den moderate Clausager. Men da Dr. Edv. Brandes i 1894 nedlagde sit Mandat som Folketingsmand for Langeland, valgtes Guldbrandsen til hans Efterfølger i denne sikre Venstrekreds, af hvilken han bestandig er bleven genvalgt.

Ved Venstre-Reformpartiets Dannelse mældte Guldbrandsen sig ind i dette Parti, og han er Medlem af dets Bestyrelse. Han er en radikal Demokrat, hvis Tilbøjelighed ofte gik i Retning af en skarpere Kampstilling end den, der i Halvfemserne indtoges af hans Parti. Men han havde altid saa megen Sans for Disciplin og Partitroskab, at han holdt sig i Rækkerne, og efter hans Opfattelse gælder det nu en ubetinget Tilslutning til Venstres Regering.

Uden at være naaet frem i første Linje maa han anses for en habil Kraft i det politiske Arbejde. Saaledes har han været et meget virksomt Medlem af den i 1898 nedsatte Kommission ang. Statsbanedriftens Ordning.

H. HAMMERICH

Født den 20. Novbr. 1845. Etatsraad, Ingeniør, Kjøbenhavn. Folketingsmand for Kjøbenhavns 6 Valgkreds.

Hammerich voksede op i et nationalliberalt Hjem, hvor der næredes stærke Interesser for dansk Politik og Aandsliv. Hans Fader, den bekendte Professor Martin Hammerich, Forstander for Borgerdydsskolen paa Christianshavn, var Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling for Kjøbenhavns første Kreds, og i hans Hus var Mænd som Hall og Monrad, Fenger og Ploug hyppige Gæster. De nationalliberale Idéer blev derfor de Prøvestene, hvorefter den unge Hammerich først lærte at kende Forskel paa ondt og godt i det offentlige Liv. Senere, som Ingeniør, besøgte han de nordamerikanske Fristater og tog ved sin Hjemkomst levende Del i moderne industrielle og tekniske Bestræbelser. Den moderne, driftige Ingeniør med et Drag af den Nationalliberalisme, der var hans Ungdoms afgørende Paavirkning — netop saadan maa man forestille sig Etatsraad Hammerich.

At han blev Politiker, og at han i den Egenskab fandt sin Plads paa et afgjort Højre-Standpunkt, skyldes fornemlig hans stærke Interesse for Forsvarssagen. Han følte Indignation over Venstres Stilling til dette Spørgsmaal. Desuden kan han ikke se et lykkeligt Maal i et Flertalsregimente. Hans Erfaring har gjort ham til Skeptiker overfor dette — ikke mindst den Erfaring, han høstede under sit Ophold i Amerika ved at være Vidne til Tweed og Conollys Regimente i New-York. Det gælder derfor at styrke Landstinget som Bolværk mod det folkevalgte Tings demokratiske Fremstød og især mod de socialistiske Bestræbelser, i hvilke han øjner en stor Fare, fordi de forekommer ham at udrydde Kappelysten mellem Individerne og svække den enkeltes Følelse af Ansvar. Medens en Del af Folketingets Højre i de senere Aar vendte sig mod et udpræget konservativt Ministerium som det Sehestedske, hørte Hammerich af ovennævnte Grunde til dem, der ydede dette Ministerium uforbeholden Støtte.

Holger Aagaard Hammerich er født paa Christianshavn den 20. Novbr. 1845. Efter at være bleven Student 1863 lagde han sig efter Lægevidenskaben og tog 1865 den medicinske Forberedelseseksamen. Dette Studium kunde dog ikke i Længden holde hans Interesse, og fra 1868—71 studerede han Ingeniørvidenskab ved polyteknisk Læreanstalt. Sidstnævnte Aar drog han til Nordamerika, hvor han virkede som Civilingeniør indtil 1874.

H. Hammerich

Efter sin Hjemkomst havde han først Ansættelse som Ingeniør-Assistent ved den sydfynske Bane og blev derpaa fra 1876 til 81 Deltager i Maskinbygger-Firmaet *Tuxen & Hammerich* i Nakskov. Under sit Ophold paa Lolland blev han virksom for Sukkerroedyrkningens Opkomst. Han var blandt lollandske Landmænd en af de ivrigste Agitatorer for denne ny Kultur, og da der i 1881—85 opførtes Sukkerfabriker ved Nakskov, Stege og Assens, var Hammerich ledende Bygningsingeniør ved disse Anlæg. Ledende Ingeniør har Hammerich desuden været ved Bygningen af Madsnedsund—Kallehave-Banen fra 1895—97 og ved Præstø—Næstved-Banen fra 1897—1900. Af den første Banes Direktion er han Medlem.

I Midten af Firserne var Hammerich flyttet til Kjøbenhavn, og 1887 valgtes han til Medlem af Byens Borgerrepræsentation. Han beklædte denne Stilling til 1893 og havde ikke liden Andel i den Overenskomst om Fællederne, som fastsloges i disse Aar.

I 1887 søgte Hammerich ogsaa Valg som Højres Kandidat i Nakskovkredsen. Han havde imidlertid ikke Held med sig

før i 1890. I 1892 genvalgtes han, men i 1895 opstilledes han af sit Parti i Kjøbenhavns 6. Kreds, og denne er det lykkedes ham at bevare siden. Han er nu Højres eneste Folketingsmand i Hovedstaden, og ved sidste Valg var der endda saa stærkt Bud efter ham, at han paa et meget betydeligt Stemmeantal kun naaede en Majoritet af 22 Stemmer.

Hammerichs Arbejde som Rigsdagsmand samler sig fornemlig om saadanne Spørgsmaal, der vedrører hans Fagvidenskab. For det første har han betydelig Fortjeneste af Kjøbenhavns Frihavn. Da Frihavns-Selskabet stiftedes i 1891, blev Hammerich straks Medlem af dets Bestyrelse, og samme Aar valgtes han af Landstinget til Medlem af Kjøbenhavns Havneraad — siden 1894 er han til dette Hverv valgt af Kongen. Da Loven om Frihavnen var vedtagen i Rigsdagen, opdukkede med det samme Spørgsmaalet om, hvorledes det skulde gaa med den smukke Søpromenade Langelinje. Hammerich fremsatte da i Folketinget den Plan til den ny Langelinje, som siden blev realiseret. Der var mange Vanskeligheder ved dens Gennemførelse, men Hammerich kunde saa meget lettere bidrage til at jævne disse, som han da paa en Gang var Medlem af Folketinget og Borgerrepræsentationen, af Kjøbenhavns Havneraad og Frihavnens Bestyrelse.

Stor Interesse har Hammerich fremdeles vist en Række offentlige Byggeforetagender. Han var Medlem af den i 1892 nedsatte Regeringskommission for et nyt kgl. Bibliotek, Frederiks Hospital, Garderhusarkasernen o. fl. Og naar den første af disse Bygninger nu er i Færd med at blive til, har Hammerich sin Del af Æren derfor.

Sit største og mest vedholdende Arbejde paa et enkelt Punkt har Hammerich dog udrettet for at skaffe Kjøbenhavn en bedre Ordning af dens Banegaardsforhold. Allerede i 1885 fremsatte han et Forslag i denne Retning. Det vakte betydelig Opmærksomhed og medførte, at Hammerich kom til at udarbejde det Forslag, der ledsagede Flertalsbetænkningen fra den i 1886 nedsatte Kommission. Hans Plan gik ud paa at etablere en Forbindelse ad Boulevarden mellem Hovedstationen og en Bane-

gaard paa Østerbro. Han gav desuden Anvisning paa, hvorledes man for en nogenlunde rimelig Pris kunde erhværve de til de ny Jernbaneanlæg fornødne Arealer, og endelig stillede han Forslag, der sigtede til Afskaffelsen af de Jernbane-Overkørsler, der i saa generende Grad hæmmer Færdslen paa Gader og Veje i Kjøbenhavn og dens Omegn. I sin Helhed er hans Plan ikke bleven realiseret, men i den Omordning, kjøbenhavnske Jernbaneforhold i de senere Aar er undergaaet, spores Hammerichs Idéer paa mange Punkter. Og noteres bør det, at de tre Projekter til en ny kjøbenhavnsk Personbanegaard, der for et Par Aar siden vandt 1ste Præmie ved en Konkurrence, alle havde taget deres Udgangspunkt i Hammerichs oprindelige Forslag. Han selv var Medlem af den i 1898 nedsatte Kommission angaaende de kjøbenhavnske Banegaardsforhold.

Endnu har Hammerich beklædt en Mængde Tillidsposter, dels af offentlig, dels af mere privat Karakter. Han er for Tiden Bestyrelsesmedlem i Aktieselskabet *Kolindsund*, Spritfabriken *Fortuna*, Østerbros Grundejerforening og Carl Lunds Fabriker samt Medlem af Kjøbenhavns Mælkeforsynings Kontrolkomité, af *Bikubens* Repræsentantskab og af Repræsentantskabet i Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse. Fra 1889—95 var han Medlem af Bestyrelsen for Legatet *Albertina.*

I Folketingets storpolitiske Forhandlinger har Hammerich kun taget ringe Del. Han holder sig til sine særlige Interesser, men naar de er paa Dagsordenen, fører han Ordet med saa meget des større Iver. Hans Organ er lidt sløret. Han taler i et hurtigt Tempo, en Smule stakaandet, lader sig stærkt beherske af sit Emne og gør intet Forsøg paa at lade Glimt af Humor kaste Lys og Skygge over de saglige Indlæg. I sin Jernbanepolitik er han noget ængstelig for de betydelige Tilskud, med hvilke Staten engagerer sig i mange Baneanlæg. Og det er ikke efter hans Hoved, at Statsbanernes Rentabilitet bliver stedse mere problematisk.

Hammerich er R. af Dbg. og udnævntes forrige Aar til Etatsraad.

OSCAR HANSEN

Født d. 16. Decbr. 1856. Dr. phil., Vedbæk. Folketingsmand for Kjøbenhavns Amts 3. Valgkreds.

Den lærde Verden er ikke synderlig repræsenteret i det nuværende Folketing. Til Tider har Universitetet haft flere af sine fremragende Mænd placerede i Folketinget; nu har det ikke en eneste Mand derinde. Alene Dr. Oscar Hansen kan regnes som en Repræsentant for de Lærdes Kreds, men han har kun som Privatdocent holdt Forelæsninger ved Universitetet, og han har, med sine stærke pædagogiske Interesser og sin Iver for gennem Folkeoplysning at udmønte Videnskabens Værdier, endda været lige saa meget Praktiker som Theoretiker.

Netop hans Arbejde i Folkeoplysningens Tjeneste var vel den Bro, ad hvilken han vandrede fra Filosofien over i Politiken. Han selv er ved Fødsel en Søn af Folket, og at frugtbargøre sine Evner ved et Arbejde for at højne Folket aandeligt og socialt, har altid forekommet ham det mest attraaværdige. Han er paa en Gang en flittig Gransker og en ivrig Spreder. Hans Evne til videnskabelig Forskning er forenet med den Duelighed at kunne tale jævnt om almenmenneskelige Spørgsmaal. I mange Aar har han hørt til de Mænd, der ledede Studentersamfundets Bestræbelser for at sprede Kundskab i de brede Lag paa Land og i By.

Som Politiker findes han yderst paa venstre Fløj ved sin aandelige Liberalisme og sin Forstaaelse af sociale Opgaver. Hans politiske Syn har vid Horizont. Han har ogsaa taget med praktisk Dygtighed paa adskillige Spørgsmaal, men det kunde indvendes, at han som Politiker har haft lidt vanskeligt ved at ryste Pædagogen helt af Ærmet. Han gaar grundig tilbunds i de Anliggender, hvormed han beskæftiger sig, men er undertiden for vidtløftig docerende i sin Fremstilling.

Oscar Otto Christian Hansen er født d. 16. Decbr. 1856 i Kjøbenhavn, hvor hans Fader var Politibetjent. Som Dreng søgte han Kommunens Skoler, og det varede nogen Tid, før han kom til Studeringerne. Som ungt Menneske drev han en Tid Haandtering som Vinkyper.

Efter at være bleven Student fordybede han sig i Filosofien. Allerede fra 1884 gav han Manuduktion i Filosofi; 1887 tog han en Magisterkonferens i dette Fag, og 1892 disputerede han for Doktorgraden med en Afhandling om *Kants Erkendelsesteori.* Af andre litterære Værker fra Dr. Hansens Haand kan i denne Forbindelse nævnes *Troen som Bevidsthedstilstand* 1887, *Arvelighed og Alkohol* 1892, samt første Del af et Værk om Filosofien i Danmark, der udkom 1897.

Et Spørgsmaal, der har beskæftiget ham stærkt, er Religionernes Udvikling. I 1887 holdt han en Række Forelæsninger paa Borchs Collegium og skrev samtidig en Del Tidsskrifts-Artikler, hvori han slog til Lyd for den sammenlignende Religionsvidenskab. Senere har han gennem flere Halvaars Forelæsninger paa Universitetet arbejdet for samme Sag og skrevet sine to Bøger: *De østasiatiske Religioner,* som udkom 1893, og *Det klassiske Kina,* der udkom Aaret efter. Naar der nu er oprettet en Docentpost i sammenlignende Religionsvidenskab, kan Dr. Hansen tilegne sig en betydelig Part af Fortjenesten derfor.

Oscar Hansen

Sin Virksomhed som praktisk Pædagog begyndte Oscar Hansen i 1884, da han overtog Pladsen som Lærer i Pædagogik ved Vesterbros Seminarium. Han beklæder denne Stilling endnu, og den har ført ham til at udarbejde en *Opdragelseslære,* der udkom 1898.

I Studentersamfundets Aftenundervisning for Arbejdere deltog Oscar Hansen straks fra dens Begyndelse og var desuden Medlem af dens Bestyrelse en halv Snes Aar. I Aaret 1892

stiftede han derefter Studentersamfundets Musæumsudvalg, der har til Opgave at vejlede Folk paa Musæumsbesøg, og er en videre Udvikling af en enkelt Gren af Arbejderundervisningens Virksomhed. Han er stadig Musæumsudvalgets Formand.

Samtidig søgte han at fremme Afholdelsen af Foredrag. Han har selv holdt mange Foredrag, ogsaa ude i Landet, og hans Bestræbelser gik i samme Retning som den senere oprettede folkelige Universitetsundervisning. Det første større Skridt paa denne Vej foretoges i Stevns for en halv Snes Aar siden, hvor Oscar Hansen selv samt Dr. Pingel og Jul. Schiøtt en Vinter holdt ca. fyrretyve Foredrag om Udviklingsforhold. Dette blev Udgangspunktet for en Række Forelæsninger, Dr. Hansen senere i tre Halvaar holdt paa Universitetet, og af hvilke han har samlet det væsentligste i sin Bog om Udviklingslæren, der i Vinter er udkommen i Subskription.

Til den litterære Virksomhed, som har sat Frugt i de i det foregaaende nævnte Værker, maa endnu føjes en Mængde Artikler i *Berlingske Tidende, Frederiksstad Dagblad, Illustreret Tidende, Lolland-Falsters Folketidende, Morgenbladet, Studenterbladet, Tidens Strøm, Politiken* (Anmældelser siden 1891 af filosofisk Litteratur), *Vor Ungdom, Tilskueren, Letterstedske Tidsskrift, Frem* og *Fællesrepræsentationens Tidsskrift.*

Oscar Hansens Interesse for Sport som folkeligt Opdragelsesmiddel bragte ham i sin Tid til at overtage Formandsskabet i Klubben *Cyklisten;* han beklædte Stillingen et Aar, men trak sig saa tilbage. Han selv har som Turist benyttet Cyklen til lange Ture, f. Ex. i Sydfrankrig.

Den 25. Februar 1896 valgtes Oscar Hansen ind i Folketinget i Stedet for den afdøde Herman Bing. Hans Modkandidat var den fra sit Eksil i Syden hjemvendte Kammerherre Scavenius, der af al Magt vilde ind i Politik igen. Valgkampen førtes med stor Iver fra begge Sider, og da Aarstiden var meget ublid og Valbykredsen er meget vidtløftig i sin Form, blev det en ganske drøj Omgang. Paa Valgdagen sejrede Oscar Hansen imidlertid med en anselig Majoritet, og to Gange er han nu genvalgt med et stigende Flertal. Han har altid tilhørt Venstre-Reformpartiet.

I Folketinget har hans Parti overdraget til hans særlige Forsorg en Del af saadanne Spørgsmaal, der ifølge Sagens Natur fornemlig maa interessere ham, og i hvilke han har Indsigt. Mest Opmærksomhed har han i Folketinget vistnok vakt ved den Kritik, han i sin Tid rettede mod de Kellerske Aandssvageanstalter i Anledning af deres Overflyttelse til Bregninge. Han havde her samlet et betydeligt Materiale og lagt det fortrinligt til Rette for sine Angreb. I Aar har Folketinget valgt ham til Medlem af Udvalget ang. Retsreformen, hvilket Spørgsmaal ligger ham stærkt paa Hjærte, og til hvis sociale og humane Sider han gennem sine Studier har vundet betydelig Indsigt.

Endnu bør det nævnes, at Dr. Oscar Hansen i 1899 valgtes til Medlem af Komitéen for en Tilbygning til Ny Carlsberg Glyptotheket, og at han 1901 af Folketinget valgtes til Medlem af Kjøbenhavns Havneraad.

R. HANSEN

Født d. 13. Oktbr. 1857. Gaardejer i Mammen ved Bjerringbro. Folketingsmand for Viborg Amts 4. Valgkreds.

Rasmus Hansen er en ganske behændig Mand. Noget politisk Dybsind er han ikke i Besiddelse af, men han finder uden Vanskelighed Udtryk for, hvad han har paa Sinde. Iøvrigt er han en meget moderat Politiker; indenfor det nuværende Regeringsparti hører han sikkert til dem, hos hvem det konservative Element er stærkest udviklet. Et Spørgsmaal som det om den udvidede kommunale Valgret har efter alt at dømme ikke nogen begejstret Tilhænger i ham; yder han det sin Stemme, er det vistnok et Offer til Partidisciplinen.

Rasmus Hansen er født den 13. Oktbr. 1857 i Gulev, Viborg Amt, hvor hans Fader var Gaardejer. Han gik i Sognets Almueskole og har aldrig siden faaet anden Undervisning end den, han modtog, da han i 1878—79 gennemgik Korporal- og Sergentskolen for Rytteriet.

1885 købte han sin nuværende Gaard i Mammen for 14,000 Kr. Da hans Formue kun udgjorde 3—4000 Kr. maatte han altsaa overtage Gaarden med en betydelig Gæld. Ved et flittigt Arbejde lykkedes det ham dog efterhaanden at vinde større Magt over Bedriften.

R. Hansen

I sit Hjemsogn har han været Formand for en Kvægavlsforening, Medlem af Bestyrelsen for Andelsmejeriet og Jordboniteringsmand.

Søndervingekredsen var i mange Aar en bevæget Kreds, hvor moderate og radikale Elementer slog store Slag mod hinanden. R. Hansen tog i Firserne og i Halvfemserne livlig Del i den lokale Politik, og paa Valgdagen i 1895 stillede han sig som Forligsmodstander. Han har bestandig staaet i Venstre-Reformpartiet.

Man hører ham i Reglen kun deltage i Debatten, naar der foreligger Spørgsmaal vedrørende Landbruget. I indeværende Samling er han Formand for Udvalget ang. Husdyrloven.

HARALD HOLM

Født d. 19. April 1848. Cand, theol., Kjøbenhavn. Folketingsmand for Odense Amts 8. Valgkreds.

Den, der ser Harald Holms lille trippende og smilende Skikkelse bevæge sig i Folketingssalen, modtager Indtrykket af en meget interesseret og meddelsom Mand, der gærne indlader sig i Samtale, gærne holder Taler og med Lethed er i Stand til at debattere snart hvilketsomhelst Emne.

Som Politiker hører Harald Holm til en Type, der ikke mere er saa gængs som før: Akademikeren, der blev forskrevet ud til Landet. Nu vilde man ikke i mange Landkredse søge til Rigsdagsmand en 28-aarig Kjøbenhavner, der ikke havde anden Kvalifikation end at være theologisk Kandidat og at kunne holde Taler. Det gjorde man i 1876. Da syntes enhver Akademiker at være en Gevinst for Venstre; senere synes man snarest at være gaaet til den stik modsatte Opfattelse. Den Gang gjaldt det i al Almindelighed om at repræsentere *Folkesagen* overfor *Intelligensen* og Godsejerne, og Møderne ude i Landet var mindst lige saa vigtige som Forhandlingerne i Rigsdagen. Med sin ivrige Interesse, sin Evne til at tale flydende og indtrængende og med sin lidt teologiske Folkelighed blev Harald Holm da en brugbar Kraft.

Harald Holm

Som der er noget glat og rundt over hans ydre Fremtoning, er der det over hele hans Personlighed. Han er ingen udpræget Karakter, ingen Begavelse af oprindelig Ejendommelighed. Han har vel næppe sat en ny Tanke ind i dansk Politik eller givet gamle Sandheder en ny Form. Men den folkelige Bevægelse i grundtvigsk Retning har i ham haft en flittig og veltalende Talsmand.

Harald Emil Larsenius Holm er født den 19. April 1848 i Kjøbenhavn, hvor hans Fader var Musiker. Han dimitteredes privat som Student i 1867 og blev teologisk Kandidat i 1875. Ved som Student at være hyppig Gæst i Grundtvigs og Sofus Høgsbros Hjem blev han stærkt interesseret for kirkeligt og politisk Liv. Den sidste Paavirkning var dog den stærkeste, og

allerede Aaret efter, at Holm havde taget sin Embedseksamen, valgtes han til Folketingsmand for Verningekredsen, som han altsaa har repræsenteret i over 25 Aar. Ved Valget i 1901 valgtes han med et forbløffende lavt Stemmetal — 5—600 Stemmer — og det kunde se ud, som var hans Stilling højst usikker. Ved forrige Valg, da Modstanderne rørte sig stærkere, var Tallet imidlertid dobbelt saa stort, og Holm har dog masske saa godt Tag i Valgkredsen, at han bevarer den, saa længe han overhovedet ønsker at vælges.

Harald Holm var i sin første Rigsdagstid en flittig Agitator. Han rejste meget i Landet og havde let ved at faa Folk i Tale. Først under Bojsens Forligspolitik fra 1890—94 opnaaede han en førende Stilling i Rigsdagsarbejdet. Han hørte altid til Venstres moderate Mænd og fandt derfor i 1890 naturligt sin Plads under Bojsens Fane. I Spørgsmaal, der vedrørte Kirken og Skolen, var han Ordfører for sit Parti og gennem flere Aar Formand i Toldudvalget. I Finansudvalget spillede han en saa fremtrædende Rolle, at han i 1892—95 fik overdraget en Del af Ordførerskabet. Samtidigt anvendtes han hyppigt som det moderate Partis Defensor ved større Møder i Landet og endelig udgav han gennem en Aarrække hvert Aar en Oversigt over Rigsdagsarbejdet, hvori han optraadte som *det forhandlende Venstres* Advokat. Holm har overhovedet været en flittig politisk Skribent. Fra 1871—82 korresponderede han, der varmt interesserede sig for at skabe et godt Forhold mellem os og det øvrige Skandinavien, til en Del svenske og norske Blade; fra 1878 til 1883 var han sin Svigerfader Sofus Høgsbros Medredaktør ved Ugebladet *Dansk Folketidende*, og fra 1894 skrev han i nogle Aar Breve fra Rigsdagen til de moderate Venstreblade i Provinsen.

Fra hans Rigsdagsvirksomhed er iøvrigt at meddele, at han af Folketinget var valgt til Statsrevisor for Regnskaberne 1891—94. 1892 valgtes han til Medlem af Regeringskommissionen ang. en Række offentlige Byggeforetagender i Kjøbenhavn, og samme Aar blev han Medlem af den Kommission, hvori Norge og Danmark sammen forhandlede Spørgsmaalet om en Beskyttelse af den litterære Ejendomsret. Endelig valgtes han i 1894

af Folketinget til Medlem af Kjøbenhavns Havneraad. Disse to sidste Hværv har forskaffet ham Ridderkorset af Dannebrog og af den norske St. Olafsorden.

Skolens Interesser har ogsaa udenfor Rigsdagen lagt Beslag paa Harald Holm. Han var i 1887 med til at stifte Dansk Skoleforening og blev Medlem af dens Bestyrelse. Fremdeles har han deltaget i de nordiske Skolemøder i Kristiania 1885 og i Stockholm 1895; og han er Medlem af Bestyrelsen for Dansk Skolemusæum. Denne Virksomhed for Skolens Opgaver var vel den væsenligste Grund til, at Holm forleden Aar udnævntes til Censor i Historie ved Skolelærereksamen.

Ogsaa i Husflidsbevægelsen har han taget Del. Han var i flere Aar Medlem af Bestyrelsen for *Dansk Husflidsselskab,* og siden 1900 er han Selskabets Næstformand og Kasserer. Endelig er han Medlem af Bestyrelsen for *Dansk Folkemusæum.*

I Hovedstadens grundtvigske Kredse har Holm ydet et betydeligt Arbejde. Han er Sekretær og Kasserer for Kjøbenhavns Valgmenighed, og paa hans Initiativ stiftedes i 1878 *Kjøbenhavns Højskoleforening*; han har stadig været Foreningens Formand. Siden 1887 har han desuden ledet Foreningens Højskolehjem i Helgolandsgade, der er kendt over det ganske Land og søges stærkt af Præster, Højskolemænd og Bønder, der gæster Hovedstaden. Denne Forening har desuden givet Husly til de saakaldte *Studenterkredse* af grundtvigianske Studenter, væsentlig Teologer. Her har de holdt deres Møder og diskuteret Tidens religiøse, politiske og litterære Problemer. Ved sin Deltagelse i disse Forhandlinger er Harald Holm i mange Tilfælde kommen til at paavirke de unge Mænd.

Nævnes bør desuden hans fortjenstfulde Arbejde for Folkeoplysning. Han har nemlig i mange Vintre været med til at foranstalte ugentlige Søndags-Foredrag for Arbejdere. Foredragsholderne har for en stor Del været Højskolens Mænd, og Emnerne er hentede fra Historien, Litteraturen og Naturvidenskaben. Holm selv har desuden været en søgt Foredragsholder omkring i Landet.

Harald Holm vil sagtens ikke protestere, naar man med et Ord fra Grundtvig selv kalder ham for en Mand, der har ført

et jævnt og muntert, virksomt Liv paa Jord. Ved Tankens Skarphed og Oprindelighed udmærker han sig ikke; men naar hans Iver optændes i en eller anden Sag, fører han en kraftig og vel beregnet Polemik. Saaledes under Behandlingen af Kultusminister J. C. Christensens Kirkelove, hvor han gjorde sig til Ordfører for det gamle grundtvigske Standpunkt.

SVEND HØGSBRO

Født d. 4. Juni 1855. Højesteretssagfører, Kjøbenhavn. Folketingsmand for Præstø Amts 1. Valgkreds.

Af Ydre minder Svend Høgsbro mere om en Højskolelærer end om en kjøbenhavnsk Højesteretssagfører. Ogsaa i sin Tænkemaade bærer han Præg af den grundtvigske Paavirkning, der fik afgørende Indflydelse paa ham, allerede mens han var en ganske ung Mand. Sin politiske Opfattelse har han vel nærmest hentet hos sin Fader, men iøvrigt var de i Livssyn og Naturel ret forskellige. Gamle Sofus Høgsbro var som bekendt langt mere Rationalist end Grundtvigianer; han var nøgtern, skarpsindig, snild, forbeholden. Sønnen er betydeligt mere tilgængelig og usammensat, udtrykker sig derfor mere aabent og bredt. Selvom han ingenlunde kan siges at høre hjemme yderst til Venstre, former han dog ofte sin demokratiske Opfattelse i kraftige Ord. Hans Retfærdighedssans og hans jævne, folkelige Syn paa Livet har gjort ham varmt interesseret for alle sociale Reformspørgsmaal.

Svend Høgsbro er født den 4. Juni 1855 paa Rødding Højskole, hvor han ogsaa levede sine første Barneaar. Da hans Fader i 1862 var flyttet til Kjøbenhavn, fik han Undervisning i Biskop Grundtvigs Hus sammen med dennes yngste Søn, Frederik G., der nylig er vendt hjem fra en mangeaarig Præstegærning i Amerika. Undervisningen foregik under gamle Grundtvigs personlige Tilsyn og naturligvis ganske i hans Aand. Senere blev Svend Høgsbro privat forberedt til Artium, som han tog i 1872, og i 1878 blev han juridisk Kandidat. I de følgende Aar var han Fuldmægtig hos daværende Folketingsmand, Overretsprokurator Leth og samtidig manuducerede han til dansk

juridisk Eksamen. 1881 blev han Overretssagfører og 1888, efter den sædvanlige Prøve, Højesteretssagfører. I denne Stilling har han ofte fungeret som Socialdemokratiets Sagfører.

I Studenteraarene var Svend Høgsbro saa stærkt optagen af sit eget Arbejde, at han ikke kunde ofre saa rigelig Tid som mange andre paa Foreningslivet. Han var dog saa interesseret i Studenterverdenens Bevægelser, at han i 1882 var med at stifte Studentersamfundet. Ligeledes var han i 1885 blandt dem, der stiftede Samfundets bekendte Institution: Retshjælpen for Ubemidlede. Han var Medlem af dens Bestyrelse fra 1885—89 og tog sin Del af Arbejdet i Aftentimerne paa Retshjælpens Kontor.

Svend Høgsbro

Kvindebevægelsen har i Høgsbro en virksom Tilhænger. Fra 1884 til 1900 var han Medlem af Bestyrelsen for *Dansk Kvindesamfund;* han har talt ved mange Møder omkring i Landet og har skrevet „Kvinden og Ægteskabet efter gældende dansk Ret“, som udgaves af Dansk Kvindesamfund i 1892.

Høgsbros Interesse for Folkehøjskolen gav sig Udslag i, at han i 1878 var med at stifte Kjøbenhavns Højskoleforening, i hvilken han var Bestyrelsesmedlem indtil 1885. I Aarene 1883—93 har han virket som Lærer i Lovkundskab ved forskellige Højskoler, bl. a. Kjøbenhavns Højskole og Kvindeskolen paa Vældegaard, ligesom han om nævnte Emne har holdt Foredrag paa Askov og andre Skoler. Ogsaa det grundtvigske Menighedsliv har lagt Beslag paa hans Interesse. Han var virksom for Oprettelsen af en Valgmenighed i Kjøbenhavn 1890 og fra 1894—98 var han Medlem af dens Bestyrelse. Endelig har

Høgsbro taget Del i Skyttebevægelsen. Han selv var ivrig Skytte og har ved Præmieskydninger erhværvet sig baade Riffel og Medaljer.

I Løbet af Halvfemserne er Høgsbro bleven Medarbejder i den danske Andelsbevægelse. I 1892 valgtes han til Medlem af Bestyrelsen for Fællesforeningen af Danmarks Brugsforeninger, og paa Grundlag af denne Virksomhed er han senere bleven Medlem af og Sekretær i det saakaldte *Andelsudvalg*, der bestaar af Repræsentanter for Andelsbevægelsens forskellige Forgreninger og virker som et Forsyn for dem alle.

Det vilde have været mærkeligt, om Høgsbro ikke tidlig var bleven politisk interesseret. Politik laa jo i den Luft, han indaandede lige fra Barn. Skønt Faderen ingenlunde var nogen velstaaende Mand, holdt han dog af at vise Gæstfrihed mod politiske Meningsfæller, og af dem kom der mange i hans Hus. Tilmed blev Svend Høgsbro i 1874 Stenograf i Rigsdagen, en Stilling han beklædte, lige til han selv valgtes til Folketingsmand. Altsaa flere Aar efter at han var bleven Højesteretssagfører. Og han havde saaledes tilbragt tyve Vintre i Rigsdagen, før han selv blev Medlem deraf.

1887 stillede Svend Høgsbro sig første Gang i Stevnskredsen mod Kammerherre Jacob Scavevius, der da var Kultusminister i Estrups Kabinet. Det lykkedes dog ikke Høgsbro at blive valgt, og lige saa lidt Held havde han i 1890 og 92. Han fortsatte imidlertid sin Agitation i Kredsen med stor Energi, og da i 1895 ikke Scavenius men Godsejer Howden-Rønnenkamp var Kandidat, sejrede Høgsbro med et Flertal, der ikke var synderlig stort, men som siden er vokset fra Valg til Valg. I en hel Menneskealder havde Venstre kæmpet for at erobre Kredsen. Det er da forstaaeligt, at den, der endelig bar Sejren hjem, maatte blive populær blandt Vælgerne. Og Høgsbro nyder virkelig megen Popularitet blandt sine Vælgere i Stevnskredsen. Ogsaa af den Grund, at Højesteretssagføreren fra Hovedstaden omgaas dem saa jævnt, som var han en af deres egne.

Svend Høgsbro interesserer sig i Folketinget fornemlig for

alle Rets- og Kirkespørgsmaal. Han har været virksom for dên for faa Aar siden vedtagne Lov om gifte Kvinders formueretlige Stilling, og flere Gange har han været Forslagsstiller og Ordfører for Forslag om Prostitutionens Ophævelse. Den Lov, der nylig vedtoges ang. dette Forhold, skyldes væsenligst ham.

Svend Høgsbro er hverken for Skranken eller i Folketinget nogen egenlig elegant Taler. Men paa en vederhæftig Maade udreder han Motiverne for sit Standpunkt, og han har til Tider leveret virkelig dygtige Indlæg. Hans Organ er kraftigt, men noget for haardt.

C. HØRDUM

Født d. 21. Marts 1846. Forretningsfører, Kjøbenhavn. Folketingsmand for Kjøbenhavns 9. Valgkreds.

I mere end tredive Aar har Hørdum tilhørt Socialdemokratiet. Han repræsenterer i sin Person Forbindelsen med Partiets første Dage i Danmark, og ved hans trofaste Energi i Arbejdet har hans Navn vundet en anset Klang blandt hans Meningsfæller. Holm og Hørdum var i mange Aar en staaende Forbindelse, væsentligst vel fordi disse to Mænd var de første Socialdemokrater paa Rigsdagen.

Det var ikke alene Alfabetets Skyld, at Holm nævntes først. Der var i hans Navn en virkelig Fanfare-Klang; det virkede paa Grund af Mandens Personlighed som et Trompetstød, som en Fane, der smælder højt i Blæsten. I Modsætning hertil var Hørdums Navn at ligne ved et Banner, der løftes bredt og støt frem over Toget. Hørdum var en rolig Ild, hvor Holm flammede og slog Gnister. Holm var en ilter Øbo, Hørdum var bestandig den rolige Jyde uden meget Spræl men med en sejg Udholdenhed overfor Tryk og Modstand. Mens derfor Holm boltrede sig i Agitationen, sad Hørdum og administrerede *Socialdemokraten* som en solid og omhyggelig Forretningsfører.

CHRISTEN IVAR HØRDUM er født d. 21. Marts 1846 i Fuglslev

ved Ebeltoft, hvor hans Fader var Skomager. Han gik i Landsbyens Skole, om Vinteren fire, om Sommeren en halv Dag om Ugen og maatte forøvrigt tidligt gøre Nytte ved Arbejdet. Efter sin Konfirmation kom han i Skomagerlære i Ebeltoft og arbejdede som Svend i denne By, indtil han i 1869 drog til Kjøbenhavn for at aftjene sin Værnepligt.

Allerede da var han gift og tog sin Familie med til Hovedstaden, og nu begyndte en Række Trængselsaar for ham. Det var galt nok at skulle forsørge Hustru og Børn, samtidig med at han sprang Soldat. Men endnu værre blev det dog efter den Tid. Aarene 1870—71 var en meget daarlig Arbejdsperiode, og da Hørdum endelig fik Arbejde, var det hos en Mester, der behandlede ham lidet hensynsfuldt og forresten ikke sine Kunder stort bedre. Han betalte en yderst ringe Løn og lod som Regel Hørdum vente det meste af Dagen paa Arbejde, saaledes at denne, naar han endelig henad Aften fik noget at bestille, maatte arbejde om Natten for at tjene til næste Dags Ophold.

C. Hørdum

De elendige økonomiske Kaar, hvorunder Hørdum havde levet, medførte, at han i Vinteren 1871 faldt i en haard Sygdom, og hans Stilling var da næsten fortvivlet. Han havde hverken Familie eller Venner at søge Hjælp hos, og han begyndte at gøre sig fortrolig med den Tanke, at han skulde gaa aldeles til Grunde. Skæbnen vilde det dog anderledes. Han blev rask, hurtigere end han havde ventet, og samtidig fik han Arbejde hos en Mester, der behandlede ham bedre og betalte en efter Datidens Forhold god Løn.

Disse tunge Aar, Hørdum her havde gennemlevet, satte uudslettelige Mærker i hans Sind og gjorde ham stærkt modtagelig for Arbejderbevægelsens Idéer. Med stor Begejstring tilegnede han sig disse og sluttede sig straks til Socialdemokratiet. Ved den første Kongres valgtes han ind i Hovedbestyrelsen for Socialdemokratisk Forbund, hvor han har haft Sæde siden. Fra 1872 til 1876 var han Formand og Forretningsfører for Skomagernes Produktionsforretning af 1872. I Halvfjerdserne var han fremdeles Medlem af Bestyrelsen for Skomagersvendenes Sygekasse og Formand for deres Fagforening af 1873. Og endelig indvalgtes han i 1876 i Bestyrelsen for den almindelige Forsamlings- og Foreningsbygning i Hovedstaden.

Sin Profession dyrkede han, til han i 1877 blev Medlem af *Socialdemokratens* Kontrolkomité; senere samme Aar valgtes han til Bladets Forretningsfører, og til denne Bestilling er han stadig bleven genvalgt. I Aarenes Løb har den med Bladets Vækst antaget et meget betydeligt Omfang, men Hørdum skal efter Sigende have bestridt sin Opgave mønsterværdigt, med paalidelig Omhu. Det kan tilføjes, at han siden 1886 desuden er Medlem af Repræsentantskabet for Arbejdernes Fællesbageri.

Allerede i Halvfjerdserne stillede Hørdum sig som Kandidat ved Folketingsvalg i Kjøbenhavn, men opnaaede naturligvis kun et latterligt lille Stemmetal. Saa kom imidlertid Valget 1884, der gav Venstre og Socialdemokraterne deres første Sejr i Hovedstaden. Da valgtes ogsaa Hørdum ude paa Christianshavn i 9. Kreds og sad nu i Folketinget, til han ved Valget i 1887 besejredes af Højremanden Malermester Chr. Jensen. I 1890 tog Hørdum paany Kredsen tilbage, og siden har han været i sikker Besiddelse af den. Sidste Gang sejrede han med et Overtal af nær 1700 Stemmer.

I Folketinget spiller Hørdum nu ikke nogen fremtrædende Rolle; han har meget at gøre andetsteds og har forøvrigt i de sidste Aar ikke haft det bedste Helbred. Han er dog flittig tilstede, ikke mindst naar Forslag fra hans eget Parti er fremme til Forhandling, og naar han en Gang imellem tager Ordet, vin-

der hans jævne og rolige Fremstilling Tingets Opmærksomhed. Han er en Karakter, der indgyder Sympathi og Respekt.

A. JENSEN (Knudstrup)

Født den 10 Septbr. 1848. Lærer i Knudstrup ved Kjellerup. Folketingsmand for Viborg Amts 3. Valgkreds.

Denne ny Folketingsmand for Kjellerupkredsen vakte ved sin Jomfrutale i Folketinget en vis Opmærksomhed. Ordene blev baarne af en stærk Stemning og havde over sig en varm og fyldig Tone. Talen var endnu ikke spækket med disse traditionelle Vendinger, som Rigsdagsdebatten har skabt og i hvilke adskillige Tingmænd med øjensynligt Velbehag skjuler deres Tanker, idet de tror derved at optræde som sande Parlamentarikere. I Virkeligheden er disse fra Fædrene nedarvede Ordsammenstillinger mest af alt egnede til at udviske Foredragets personlige Karakter. Jensen-Knudstrups Ord formede sig til frisk, menneskelig Tale, og det var godt. Paa den anden Side skal han vogte sig for den brede og svulstige Almindelighed; den lurer paa ham som en Fare. Ingen er saa fæl som den, der majer sig ud i Taleblomster. Ferskhed og Friskhed er to Ting. Naar det drejer sig om Kød, kan de falde sammen; aldrig naar det drejer sig om Mænds Ord.

Anders Jensen er født den 10. Septbr. 1848 paa Skovsborg i Levring Sogn ved Viborg, hvor hans Fader var Gaardmand. Som helt ungt Menneske tænkte han paa at vandre den militære Vej, og med Officersskolen for Øje gennemgik han en tre-fireaarig Uddannelse ved Garnisonen i Viborg. Dette huede ham dog ikke i Længden. For hans Trang til Frihed i personlig Udvikling blev der paa mange Maader sat Bom under de militære Sysler. Han opgav derfor Epauletterne, bestemte sig for Pædagogiken og drog ned til Jelling Seminarium, hvor han tilegnede sig den for Eksamen nødvendige Viden og saa iøvrigt modtog stærke aandelige Indtryk fra Forstander Svendsen og Seminarielærer Holm, der nu er Forstander for Forskoleseminariet i Vejle.

Efter sin Dimission i 1873 virkede Jensen i nogle Aar som Medhjælper ved forskellige Højskoler, deriblandt Askov. Han mindes endnu Ludvig Schrøders Foredrag over Litteratur og Historie med Paaskønnelse for det Udbytte, de gav ham. I disse Aar omgikkes han iøvrigt med Planer om selv at blive Leder af en Folkehøjskole. Hans Helbred stod imidlertid paa saa svage Fødder, at han ikke turde give sig i Lag med Opgaven, og han tog derfor Plads i Børneskolen, som Lærer i den Skole ved Knudstrup, hvor han endnu virker. Ganske vist tænkte han sig den Stilling kun som en Station paa Vejen, men han befandt sig saa godt i den og fik tilmed snart begge Hænder saa fulde af Arbejde, at han næppe fik Stunder til at tænke paa Forandring.

A. Jensen (Knudstrup)

Det var ikke blot Skolen, der tog hans Arbejdskraft. Han blev desuden Ophavsmand til et socialt og økonomisk Liv i Sognet gennem forskellige Foreninger, hvis Oprettelse han foreslog og gennemførte. Blandt disse bør nævnes Sygekasse, Husmandsforening, Husflidsforening, Plantningsforening og Foredragsforening. I Reglen maatte Jensen som Formand overtage Ledelsen i disse Samvirksomheder.

Fra Politik holdt han sig derimod i en vis Afstand. Han fulgte Begivenhederne som oplyst og interesseret Vælger, men først fra 1894 gjorde han nogen personlig Indsats i det politiske Liv. Forliget vakte hos ham Bitterhed og Harme, og han gav sin Sindsstemning Luft dels i Taler, dels i Avisartikler. Det stedlige Venstreblad har overhovedet i de sidste Aar bragt mange politiske Artikler fra Jensens Pen. Han skriver fyndig og klart.

Bærer hans Artikler ikke Journalistens Stempel, deres Dansk er dog redeligt og godt.

Disse Indlæg i Striden henledte Valgkredsens Opmærksomhed paa ham, og Venstre bad ham i 1895 blive Partiets Kandidat imod den moderate Folketingsmand Sloth. Jensen fik imidlertid kun 1278 Stemmer mod Sloths 1494, og i 1898 forhindrede Sygdom ham i sidste Øjeblik i at stille sig. Nu i Foraaret meldte han sig paa Opfordring igen til Tjeneste, og denne Gang slog han Sloth med 1689 St. mod 1537.

Ved sin Indtræden i Folketinget mældte Jensen sig straks til Venstre-Reformpartiet. Hans Udtalelser i Tinget vidner om en stærk Tro paa Demokratiet. Under Skattelovsforhandlingerne antydede han, at den Skattereform, der syntes ham den væsenligste af alle, var en Toldreform i udpræget Frihandels-Retning, og han er utvivlsomt en ubetinget Tilhænger af den kommunale Valgrets Udvidelse.

Han besidder øjensynlig en alvorlig og dyb Samfundsinteresse. Hvad han duer til som Politiker, faar Tiden vise. Det er jo ikke gjort med en gunstig Debut som Taler.

ANTON JENSEN

Født den 18. Septbr. 1845. Lærer i Lund pr. Rødvig. Folketingsmand for Præstø Amts 2. Valgkreds.

Anton Jensen er som Politiker bleven mest bekendt ved de hæftige Valgkampe, der har raset i hans Kreds. I Folketingssalen derimod fører han en saa stille Tilværelse, at den frembyder en ret iøjnefaldende Modsætning til den Foretagsomhed, han har udvist paa mange andre Omraader. Hans lille trinde Person med det hvide Halsbind under det anselige Fuldskæg virker som den legemliggjorte Tilfredshed med Tilværelsen. Ikke synderlig skarp i Tanken, men glad i Haabet og med Lyst til at tage sig noget for, saadan er Anton Jensen. Hermed hænger det sammen, at hans Holdning i Politik ikke altid har været den stærkeste, mens han paa den anden Side kunde bruge

meget stærke Ord, naar det gjaldt at bekæmpe det, der aabenbarede sig som Uret for ham.

HANS ANTON JENSEN er født den 18. Septbr. 1845 paa Bornholm i Landsbyen Sose, hvor hans Fader var Gaardmand. Som Dreng besøgte han Realskolen i Rønne, men allerede femten Aar gammel fik han Plads som Huslærer paa en Bondegaard og underviste der den unge Slægt, til han i 1863 kom paa Blaagaards Seminarium.

Anton Jensen

Han kom her under grundtvigiansk religiøs og folkelig Paavirkning, og hans modtagelige Sind bevægedes saa stærkt ved Tidens Begivenheder, at han i 1864 meldte sig som frivillig ved Hæren. Han var da yderst spinkel af Legemsbygning, og at han egenlig ikke egnede sig for Krigerens Haandværk fremgaar af, at han som Barn ikke kunde taale at se, man huggede Hovedet af en Høne. Han gik dog paa med bravt Humør og deltog blandt andet i Træfningen paa Als den 29. Juni. Efter Krigen vendte han tilbage til Blaagaard og tog Skolelærereksamen derfra i Aaret 1866.

Han var derefter først Lærer ved en Pogeskole paa Bornholm, blev derpaa Friskolelærer i Orup ved Fakse og fik endelig 1877 Ansættelse ved Skolen i Lund, hvor han virker endnu. Han forsøgte at indføre i sin Skole, saavidt det lod sig gøre, friere Methoder end fastsat var i de strænge Regler. Selv tidligere Friskolelærer ønskede han naturligvis at komme bort fra Ramseriet og virkeliggøre de grundtvigske Opdragelses-Principer. Desuden gav han udenfor Skolen Undervisning til flinke Elever, der ønskede at fortsætte Studierne. Og samtidig med

at han passede denne Dont, plejede han bestandig mange Interesser i det offentlige Liv.

I Skyttebevægelsen tog han fremtrædende Del. Fra 1878 til 1895 var han Kredsforstander for 7. Skyttekreds og fra 1885—93 ledede han som Formand Præstø Amts Skytteforening. Han løste denne Opgave saaledes, at da han fratraadte efter de otte Aars Arbejde, talte Foreningen tre Gange saa mange Sognekredse som før. Jensen trak sig tilbage som Formand i 1893, fordi de særskilte Højre-Skyttekredse, der var opstaaede i de politisk bevægede Aar, atter skulde optages i Foreningen.

Jensen har overhovedet altid haft en stærk sportslig Interesse. Som Dreng vilde han være Sømand; han er standset ved at være en kyndig og vidtbefaren Sejlsportsmand. Med sin lille Kutter *Pilen*, der har taget mange Præmier, har han sejlet overalt i de danske Farvande samt langs de svenske og tyske Kyster. Hver Sommer sætter han sit Sejl op og stikker til Søs for længere Tid.

Anton Jensens Interesse for sociale Spørgsmaal har drevet ham til et flittigt Arbejde for økonomiske Andelsforetagender. Han har faaet oprettet og er Formand for de store Brugsforeninger i Lyderslev og Lund, var i mange Aar Medlem af Bestyrelsen for de danske Brugsforeningers Fællesforening og er siden 1896 Formand i Fællesforeningens Repræsentantskab. Endelig er han Formand for Andelsbryggeriet og Andelsbageriet Sydstevns. Han tillægger disse Foreninger den største Betydning for Udviklingen af gode sociale Forhold.

Ogsaa i Firsernes politiske Røre medvirkede Anton Jensen. Han var Deltager i Riffelbevægelsen, og han hørte til Kammerherre Scavenius' ivrigste Modstandere i Stevnskredsen, hvor han selv er Vælger. For denne Virksomhed blev der dog delvis sat en Stopper, da det bekendte Mundkurvscirkulære fra Scavenius til Skolelærerne ogsaa ramte ham. Og netop paa den Tid, Anton Jensen valgtes til Medlem af Folketinget, indtog han en meget tilbagetrukken Stilling.

Forholdene i Faksekredsen før Valget i 1892 var rent forvirrede. Højre opstillede Godsejer Howden-Rønnenkamp, Ven-

stre Lærer Kruuse, Kildebrønde, og de moderate fhv. Folketingsmand Feldthusen fra Høve. Da Højre i hvert Fald den Gang talte mange Stemmer i Kredsen, var Situationen meget truende for Venstregrupperne, men desuagtet syntes det ikke muligt for dem at naa nogen Enighed. Valgkampen rasede, og Forvirringen steg, jo mere Valget nærmede sig.

Saa kom to Dage før Valget en Smed og en Husmand fra Fakse Sogn og opfordrede Anton Jensen til at stille sig som Fælleskandidat. Han gav et imødekommende Svar og samledes Aftenen før Valget med nogle faa Vælgere, af hvilke syv lovede at være hans Stillere.

Næste Morgen tidlig samledes Venstrevælgerne paa Fakse Torv for endnu en sidste Gang at prøve Muligheden for at enes, men inden længe lyste Stridens Flammer over Torvet i den kolde Aprilmorgen. Da dukkede Anton Jenson pludselig frem — for de Allerfleste som Trold af en Æske, thi hans Navn var aldeles ikke sat i Forbindelse med nogen Kandidatur. Han sprang op paa en Vogn, holdt en Tale til Vælgerfolket og tilbød sin Tjeneste som Fælleskandidat, hvis de to andre vilde vige. Han udtalte, at han hverken var radikal eller moderat, men Demokrat.

Først almindelig Forbløffelse. Dernæst almindelig Lettelse: Her var da endelig en Udvej. De to andre Kandidaters Stillere konfererede, de to Kandidaturer blev trukne tilbage, og faa Timer efter var Anton Jensen valgt, og Faksekredsen havde om Eftermiddagen en Folketingsmand, som den ikke om Morgenen havde tænkt paa at vælge.

Dels Anton Jensens egne Udtalelser paa Valgdagen, dels de ejendommelige Forhold, hvorunder han blev valgt, har givet hans Stilling en vis Usikkerhed. Paa Rigsdagen var det ham en Nødvendighed de første Aar at færdes blandt Løsgængerne, og overfor sine Vælgere maatte han repræsentere et Kompromis af Moderation og Radikalisme, som det ikke var nogen let Sag at bevare. Saa kom imidlertid Forliget. Anton Jensen gik imod det, hørte til dem, der gav sin Harme de stærkeste Udtryk og meldte sig i 1895 ind i det nydannede Venstre-Reformparti.

Forsaavidt har hans Stilling i de senere Aar været ganske klar, men dette har ingenlunde friet ham for Bryderier. Talrige Kombinationer af Højre og Venstre og moderate er forsøgte imod ham. Sin bedste Støtte har han sikkert haft hos Kredsens Husmænd og Arbejdere, men da Socialdemokraterne ved sidste Valg opstillede en Kandidat, saa det truende ud ogsaa fra den Kant. Ialt havde Anton Jensen i Foraaret 1901 tre Modkandidater. Skønt de alle fik et respektabelt Antal Stemmer, lykkedes det dog Folketingsmanden at tage Stikket hjem. Mange Modstandere har han imidlertid. De søger at gøre ham det indlysende, at det har aldrig været Meningen, han skulde lade sig genvælge. Man akcepterede ham i 1892, kun fordi Situationen var saa fortvivlet. Denne Tankegang gør imidlertid ikke noget stærkt Indtryk paa Anton Jensen, og det vilde dog maaske ogsaa være for meget forlangt. Under alle Omstændigheder bliver Faksekredsen ved at være en af de kuriøseste i Landet.

BYRIEL JENSEN

Født d. 2. Januar 1842. Gaardejer, Lyngby pr. Hammel. Folketingsmand for Skanderborg Amts 5. Valgkreds.

Af Skikkelse er Byriel Jensen lille og ret uanselig. De politiske Evner, han har aabenbaret, har heller ikke gjort et saa betydeligt Indtryk, at de har bragt ham nogen fremskudt Position; han har alle Dage staaet som en menig Mand i de moderates Rækker. Dér hører han hjemme efter hele sit Naturel og politiske Syn. Hans Virksomhed i Tinget er for Størstedelen falden i en Periode, da den moderate Politik havde mistet Førerskabet, og han er da heller ikke paa den Konto kommen stærkt med i Arbejdet. I Salen tager han imidlertid ret hyppigt Ordet og evner at føre det helt vel. Der er undertiden i hans Taler et vist Sving ud imod videre Synspunkter. Disse er ikke synderligt originale, men de bærer Vidne om en Mand, der er virkeligt og redeligt interesseret i sit Lands Forhold. Han er Landbo først og fremmest. Der kommer tidt til Orde

hos ham en Frygt og Modvilje overfor Byernes Udvikling. Han ser deri noget usundt, hvis heldige Modsætning synes ham et jævnt og tarveligt Liv paa Landet.

ANDERS BYRIEL JENSEN er født den 2. Januar 1842 i Lyngby, Sporup Sogn, gl. Skanderborg Amt, hvor hans Fader var Gaardejer, og hvor han nu selv bor i sin Fædregaard, der har $4^1/_2$ Td. Hartkorn. Han har aldrig faaet anden Undervisning end den, han som Dreng modtog i Sognets Skole; ved Læsning paa egen Haand har han søgt at supplere sin Viden. Og forøvrigt har han som andre hjulpet sig med den praktiske Erfaring, han vandt gennem sit Arbejde i det offentlige Liv.

Byriel Jensen

Fra 1879 til 1885 var han Medlem af Sogneraadet; fra 1883 til 1889 var han Amtsraadsmedlem og fra 1884 Landvæsenskommissær. Saa har han desuden haft en Del mindre betydelige Tillidshværv.

Indenfor Landbrugets faglige Organisation har Byriel Jensen udfoldet et flittigt Arbejde. Han valgtes i 1885 til Formand for Frijsenborg-Faurskov Birks Landboforening, og denne Stilling beklæder han fremdeles. Af de Spørgsmaal, der i disse Aar har ligget for, har fornemlig Husmandssagen haft hans Interesse. Han har i den set et Middel til at skabe smaa Selvejerhjem og derigennem binde Befolkningen til Landbruget.

Byriel Jensens Egn hørte i Firserne til dem, der bevægedes stærkt af den politiske Kamp. Der fandtes adskillige Bønder, som var mere radikale end just Byriel Jensen, men ogsaa han tog dog sin Part i Bevægelsen. I de Aar i Provisorietiden, da en Del Højskoler af politiske Aarsager var lukkede ude fra

Statstilskud, var han saaledes Formand for *Demokratisk Højskoleforening for gl. Skanderborg Amt.* Den havde til Formaal at støtte unge Mænd og Kvinder, som vilde besøge de Højskoler, der var i Regeringens Unaade.

Saa i 1892 stillede Byriel Jensen sig i Skanderborg som Tilhænger af Bojsens Politik og slog den radikale Venstremand Jens Sørensen, Vitved. Han var i den følgende Rigsdagsperiode med til at stemme for Forliget, men stillede sig derefter i 1895 i sin nuværende Kreds, der har Valgsted i Silkeborg, og der har han siden uden meget Besvær holdt Stillingen.

HARALD JENSEN

Født den 13. Oktbr. 1851. Redaktør i Aarhus. Folketingsmand for Aarhus Amts 3. Valgkreds.

Med den stærke Centralisation, der er i Socialdemokratiets Ledelse, kan man maaske næppe tale om et særligt jysk Socialdemokrati. Ellers kunde man kalde Harald Jensen for dettes Førstemand. Han er det ved sin Anciennitet i Tjenesten og ved den Magtstilling, han i Øjeblikket indtager.

Han er en lidt tør Personlighed, gør Indtryk af at være en Mand med en lidt for udviklet Sans for Bagateller. Dette staar paa den anden Side i Forbindelse med hans Fortrin. Han er ædruelig i sit politiske Syn, stærk og vederhæftig i sit Arbejde.

HARALD JENSEN er født den 13. Oktober 1851 i Kjøbenhavn. Hans Hjem var økonomisk meget daarlig stillet. Faderen havde været Høker, men maatte opgive Handelen og ernære sig som Arbejdsmand. Harald Jensen gik som Dreng i Suhmsgades Skole. Rigtignok maatte han allerede fra sit ottende Aar tage Plads som Bydreng, men ved sin Læselyst og Flid hørte han dog til de fremmeligste i sin Klasse.

Efter Konfirmationen kom han i Bogtrykkerlære — som Maskintrykker — i Cohens Bogtrykkeri og var udlært i 1871. Læreaarene havde ikke været lystelige. Med Fortjenesten var det skralt og endnu mere med den Hjælp, han skulde have

hjemmefra. Han holdt Humøret oppe ved Læsning af allehaande Bøger fra et Lejebibliotek. Den værste Tid var næsten de første Uger, efter at han var kommen fra sit Lærested, thi da var han ganske uden Arbejde. En Tid arbejdede han paa en Posefabrik i Gothersgade, men kom saa i September 1871 til Lars Bjørnbaks Trykkeri i Aarhus. Fra 1872 arbejdede han paany i forskellige kjøbenhavnske Trykkerier, men i 1875 vendte han paany tilbage til Lars Bjørnbak, og siden har han ikke forladt Aarhus, hvor han i Aarenes Løb er kommen til at udfolde en saa betydelig Virksomhed.

Harald Jensen

I 1876 blev han Formand for Typografernes Forening i Aarhus, der hørte ind under Dansk typografisk Forbund. Samme Aar iværksattes imidlertid den store Strejke, som medførte Forbundets Sprængning, og trods ivrige Anstrængelser lykkedes det dog heller ikke Har. Jensen at holde sammen paa Afdelingen i Aarhus.

Imidlertid søgte han blot ny Lejlighed til at genrejse Organisationen, og i 1881 stiftede han da Jyllands typografiske Forening, der Aaret efter blev udvidet til at omfatte alle Typografer udenfor Kjøbenhavn og derfor omdøbtes til Dansk typografisk Forening. Harald Jensen var Formand, til han i 1883 begyndte Udgivelsen af *Socialdemokratisk Ugeblad.* Forøvrigt overtog han igen Formandspladsen i 1886 og beklædte den et Aars Tid, men fratraadte saa, fordi Hovedledelsen lagdes ned til Kolding.

Det socialdemokratiske Ugeblad, som Harald Jensen oprettede, var det første Varsel om en socialistisk Presse paa jysk Grund. Allerede Aaret efter, i 1884, overtog Partiet Bladet og

udvidede det til et Dagblad under Navn *Demokraten*. Første Numer udkom til Oktober Kvartal. Samtidig fratraadte Harald Jensen sin Stilling ved det Bjørnbakske Trykkeri.

Demokraten begyndte under meget smaa Forhold. Det boede daarligt og var daarligt udrustet med Materiale. I Tidens Løb er det vokset op til et stort og anseligt Blad. Det trykkes nu i saa mange Eksemplarer — vistnok flere end noget andet dansk Provinsblad — at det har maattet anskaffe sig en Rotationspresse for at faa Bladet færdigtrykt i rette Tid. For denne Udvikling kan Harald Jensen tilegne sig en stor Del af Æren.

Politisk er Aarhus By jo nu ganske erobret af Socialdemokratiet, men ogsaa i Kommunens Styrelse gør Partiet en betydelig Indflydelse gældende. Harald Jensen har siddet i Byraadet siden 1894, og skønt født Kjøbenhavner føler han sig stærkt som Aarhusborger. Ogsaa naar han taler i Rigsdagen, mærkes Paavirkningen af den Lokalpatriotisme, af hvilke alle Jyder besidder en større eller mindre Del.

Harald Jensen valgtes til Folketingsmand første Gang i 1890, da han slog Hummeluhr i Skjoldelevkredsen og dermed forbavsede Verden ved at lade den se en Socialdemokrat valgt i en Landkreds. Han holdt dog kun Kredsen til 1892. Da rykkede den gamle Søren Kjær frem og slog ham. I de følgende Aar stillede Harald Jensen sig flere Gange ved Suppleringsvalg uden at have Held med sig. Men i 1895 sejrede han i Aarhus søndre Kreds over Højres Kandidat, og der sidder han nu saa sikkert, at han ved sidste Valg med Lethed kunde slaa baade en Højremand og en Venstremand.

I Folketinget tager Harald Jensen hyppig Ordet, hvad enten det gælder hans særlige jyske Interesser eller almindelige Spørgsmaal. Han er altid vis paa Opmærksomhed hos Tingets Medlemmer, thi hans Ord udtrykker vægtigt og fast hans Standpunkt overfor det foreliggende Emne.

Indenfor sit eget Parti nyder han saa megen Anseelse, at det nylig valgte ham til Medlem af Finansudvalget. Hans ofte udtalte Interesse for Tuberkulosens Bekæmpelse har bevirket, at han blev Medlem af den i Efteraaret nedsatte Kommission, der skal overveje dette Spørgsmaal.

INGVARD JENSEN

Født den 24. Maj 1842. Lærer i Gudhjem paa Bornholm. Folketingsmand for Bornholms 2. Valgkreds.

Den, der uden at kende Ingvard Jensen ser ham færdes i Folketingssalen, vil af Brillerne, det hvide Skæg, det lange hvide Nakkehaar og det hvide Slips upaatvivlelig drage den Slutning, at det er en blid og værdig Præstemand, han har for sig. Da Ingvard Jensen er Lærer, er Gætningen heller ikke længere fra det rigtige, end Skolen er fra Kirken, og de to Ting ligger jo ofte ved hinandens Side.

I Stemmen er der imidlertid intet af Præstens Salvelse. Det er et lidt tørt og haardt Organ, der maaske ikke helt er uden Paavirkning af fem og tyve Aars Ophold mellem syngende bornholmske Dialekter, men dog har sin ubedragelige Grundklang af det vestjyske, hvorfra det har sin Oprindelse.

NIELS INGVARD JENSEN er født den 24. Maj 1842 i N. Bork, Ringkjøbing Amt, hvor Faderen var Gaardmand og Sognefoged. Efter et Ophold paa Gedved Højskole kom han ind til Blaagaards Seminarium og tog Skolelærereksamen derfra 1870, altsaa i en noget senere Alder end sædvanligt.

Derefter drog Ingvard Jensen den af en dansk Seminarist sjælden befarede Vej op til Færøerne, hvor han fra 1871—72 var Andenlærer ved Thorshavn Realskole. Det følgende Aar opholdt han sig paa Bornholm som Lærer ved Aaker nordre Skole, var derefter ansat ved Asminderød Skole i Nordsjælland fra 1873—76 og vendte saa tilbage til Bornholm til det Lærerkald i Gudhjem, hvor han har virket siden.

Mellem Bornholmerne har Ingvard Jensen fundet sig godt hjemme. De Tillidshværv, de har givet ham, viser, at de ogsaa har kunnet bruge ham. Siden 1881 har han været Formand og Kasserer for Gudhjem og Omegns Sparekasse og fra 1884 Formand for en Syge- og Understøttelseskasse. Medlem af Sogneraadet var han fra 1891 til 1895, og 1892 fik han Sæde i Gudhjem Havnekommission.

Alle Dage har Ingvard Jensen bekymret sig om Politik. Al-

lerede medens han opholdt sig i Fredensborgkredsen deltog han i Egnens politiske Liv som en af de let tællelige Venstremænd i disse sikre Højredistrikter. Naar han saa hurtig søgte derfra, har hans politisk isolerede Stilling antagelig været et medvirkende Motiv.

Paa Bornholm fandt han flere Forbundsfæller. Særlig har han i de mange Aar staaet i et nøje Samarbejde med Redaktør Smidt ved *Bornholms Tidende,* og han kan med Rette tilskrive sig en Part af Fortjenesten for, at Bornholm nu er saa at sige rent Land for Venstrepartiet.

Ingvard Jensen

Den Bojsenske Politik, der indledtes i 1890, havde imidlertid til en Begyndelse ikke ringe Tilslutning paa Bornholm. Begge Øens Folketingsmænd, baade Blem og Kaptejn Dam, sluttede sig til det moderate Parti, og den første var desuden virksom ved Oprettelsen af et nyt Blad, *Bornholms Dagblad,* der skulde støtte de Moderates Politik.

Da lod Ingvard Jensen, som altid havde sluttet sig nær til Bergs Politik, sig opstille mod Kaptejn Dam i Aakirkeby og blev valgt.

Ved sin Indtræden paa Rigsdagen sluttede Ingvard Jensen sig til den Bergske Gruppe, og siden 1895 har han tilhørt Venstre-Reformpartiet. Han er i Aarenes Løb bleven anvendt en Del af sit Parti. I Toldkommissionen af 1895 havde han Sæde, og han var Formand for Folketingets Toldudvalg. Som Taler ved politiske Møder omkring i hele Landet har han ofte mødt frem paa Venstres Vegne. Han virker da vederhæftigt og solidt. Og den Opmærksomhed, hvormed han i en Menneske-

alder har fulgt vort politiske Liv, giver ham Forudsætninger som Debattør, naar Diskussionen glider ind paa det, der i Tidens Løb har staaet Partierne imellem.

J. JENSEN (Sønderup)

Født den 16. Februar 1862. Gaardejer i Sønderup pr. Støvring. Folketingsmand for Aalborg Amts 1. Valgkreds.

Blandt de Bønder, der i det sidste Tiaar er valgt ind i Folketinget, hører Jensen-Sønderup afgjort til de dygtigste. Han er et hurtigt Hovede, der i Løbet af kort Tid arbejder sig til Klarhed i selv et omfangsrigt Stof. Han er desuden meget energisk og besidder den gode Ærgærrighed, der driver sin Mand fremad. Han havde ikke været længe i Rigsdagen, før han følte sig hjemme og havde fast Grund under Fødderne. Nu efter Ministerskiftet, da Venstre havde en Del Pladser at besætte i Finansudvalget, var han derfor sikker Mand til en af dem, og han blev straks valgt til Ordfører for Kultusministeriets og Finansministeriets Budgetter samt for Finanslovens Indtægtsside. Paa denne Opgave tog han forsigtigt, men sikkert. I sin Fremstilling holdt han sig strængt til det givne Stof. Hans Foredrag faldt derfor noget tørt, men han syntes allerede vel orienteret paa det ham underlagte Omraade. Og i de Ord, hvormed han afsluttede Finanslovens anden Behandling, formede han klogt og rammende sit og Venstres Standpunkt overfor Folketingets Finanslovsbehandling under et Venstreministerium: Vel bør Folketingets Venstre vise sin Regering Tillid og Støtte, men det bør dog grundig gennemgaa Finansloven som altid, for at det med fuld Ret kan siges, at det ogsaa er Folketingets Finanslov. Thi netop *derved* har Venstre vundet Styrke, at det hævdede Folketingets Bevillingsmyndighed.

Naar Jensen-Sønderup ellers taler i Tinget, gør han det undertiden for vidtløftigt. Han har saa let Vej til Ordene, at han ødsler med dem. Det er med Ord som med Penge: En vis Sparsommelighed er at anbefale. Det er sandt, at det lødige Ord

ligger ofte langt fra Alfarvej. Alligevel lønner det Umagen at vandre over Markerne og finde det, hvor det ligger og skinner i Muldet.

JENS JENSEN-SØNDERUP er født den 16. Februar 1862 i Sønderup, Aalborg Amt, hvor hans Fader ejede den Gaard, som han nu selv besidder. Sin første Undervisning modtog han i Sognets Almueskole, hvis meget bedagede Lærer dog kun i ringe Grad kunde tilfredsstille hans Videlyst. I Frikvartererne læste han og en ældre Broder derfor i de Bøger, som fandtes i et lille Bibliotek i Skolen; han husker af de Ting, han da pløjede igennem, kun Holbergs Komedier og Thier's Revolutionens Historie.

J. Jensen (Sønderup)

Allerede da han var 13 Aar gammel, hørte han op med at gaa i Skole og blev taget stærkt i Tjeneste ved Arbejde i Mark og Stald. Han havde godt Haandelag og kom let fra Arbejdet, men det var alligevel ikke det, han vilde. Han tørstede efter mere Viden, og hans Ærgærrighed var vaagnet. Straks efter Konfirmationen ønskede han at komme til Bogen, men da hans ældre Broder just var kommet paa Jellinge Seminarium, maatte han selv foreløbig resignere. En Dagbog, som han da førte, bærer hyppige Vidnesbyrd om hans Utaalmodighed.

I Vinteren 1878—79 kom han saa to Maaneder paa Lundby Højskole og næste Aar gæstede han Skolen i et lignende Tidsrum. Iøvrigt læste han Romaner, Rejsebeskrivelser og — navnlig — Historie. I Efteraaret 1880 var det endelig fastslaaet, at Læsningen skulde begynde, og Jensen drog til Blæse, fæstede Bo hos en Tante og fik Undervisning hos Pastor Jungersen

den senere Valgmenighedspræst i Kjøbenhavn. Og efter at have slidt Høsten igennem drog han den 1ste September 1881 til Kjøbenhavn for at læse til Studentereksamen. En Præstekjole var hans fjærnere Maal. Han gik paa Døckers Kursus og sled ihærdigt for at naa Enden i en Fart. Den kom hurtigere, end han havde tænkt sig. Den sidste Februar og den femte Marts 1882 døde to hjemmeværende Brødre af Difteritis, og han fik saa Bud fra sin Fader om at vende hjem; ellers vilde denne, som nu var uvant med at benytte fremmed Hjælp, anse det for umuligt at fortsætte Gaardens Drift. Efter mange og lange Overvejelser vendte Jensen da Hovedstaden og Studierne Ryggen og greb atter de landlige Redskaber. Siden har han mangen Gang maattet slippe dem for at røgte de Hværv, som medborgerlig Tillid lagde paa ham.

Stærkest fremtrædende hos ham var til en Begyndelse de kirkelige Interesser. Hans Hjem var meget religiøst bevæget, oprindelig paavirket af indre Mission men senere udpræget grundtvigsk. Forskellige Begivenheder i Firsernes første Halvdel, saaledes Frimenighedsbevægelsen paa Mors, medførte fornyede Krav om kirkelig Frihed, og Jensen-Sønderup fulgte med spændt Opmærksomhed Begivenhedernes Udvikling. Han dristede sig endogsaa, saa ung han var, til Deltagelse i Diskussionen gennem Artikler, han skrev i det af Thomas Rørdam redigerede *Kirkebladet* og i *Højskolebladet.*

Politik derimod gav han ikke videre Agt paa før Provisoriet i 1885. I sin Dagbog har han omhyggelig refereret Begivenhederne og deres Forløb og givet Udtryk for de Følelser, de fremkaldte hos ham. Han overværede da et Møde, som Kommunens Beboere holdt i Suldrup Skole, og hvor der herskede en meget alvorlig og bekymret Stemning. Paa dette Møde fremsattes et Forslag om en Massedeputation til Kongen, og Tanken gav sig Udtryk i en Resolution, som vi her meddeler, fordi den i sin ukunstlede Oprigtighed er et Vidnesbyrd om hine Dages Bevægelse i Landbefolkningen. Den lyder som følger:

En Kreds af Mænd er i Dag, Paaskedags Eftermiddag, samlet i Suldrup for at samtale om, hvad der muligt er at

gøre for ad fredelig Vej igen at komme ind i lovlige Tilstande. Forsamlingen er enig om offentlig at henstille til det danske Folk at tage under alvorlig Overvejelse, om det kunde vinde Tilslutning, at det danske Folk personlig henvender sig til Kong Kristian den Niende, ikke med Adresser eller gennem Sendemænd, men alle, saa mange som kan og vil ofre Tid og Penge dertil, og med Mænd i Spidsen — dog ikke Rigsdagsmænd — som mundtlig vil og kan fremsige Folkets Ønsker og Krav.

I disse alvorlige Paaskedage tændtes Jensen-Sønderups politiske Interesse. Han begyndte at skrive Artikler i *Aarhus Amts Folkeblad,* som da holdtes af nogle Venstremænd i Sognet. Overfor en af hans Artikler var Redaktøren betænkelig, og da Forfatteren netop i de Dage skulde til at aftjene sin Værnepligt ved Feltartilleriet, fraraadede Redaktøren bestemt, at Artiklen kom i Bladet. Derved blev det. Jensen-Sønderup trak i Kongens Klæder og maatte bære dem i sytten Maaneder, idet han blev udtaget til Underkorporal.

Efter overstaaet Soldatertid fik han sin Fødegaard overdraget. Der var et og andet at gøre ved den i den første Tid, men snart begyndte Jensen-Sønderup sin Deltagelse i det offentlige Liv. Han blev 1890 Formand for det Udvalg, der skulde lede Oprettelsen af et Andelsmejeri i Sognet. Senere blev han Mejeriets Formand og derefter dets Kasserer — disse to Poster var til følgeværdigt Eksempel adskilte. I Mejerisager har Jensen senere udfoldet en betydelig Virksomhed, og i 1898 valgtes han til Formand for den af Mejerierne oprettede gensidige Ulykkesforsikring.

Sidst i Firserne var Jensen-Sønderup med til at oprette en Brandforsikringsforening for Løsøre i Vesthimmerland, derefter en Haglskadeforsikring for Aalborg og Viborg Amter og en Hesteforsikring for Egnen. Han var en Tid Formand i disse Foreninger, indtil andet Arbejde nødte ham til at frasige sig Pladsen.

Til Sognefoged udnævntes han i 1892. Under Provisorietiden var det ikke muligt at faa nogen Mand i Sognet til at fun-

gere i denne Bestilling længere end de nødvendige tre Aar, og der skiftedes derfor meget hyppigt. Jensen-Sønderup indehavde Stillingen til 1896.

Til Medlem af Sogneraadet valgtes han i 1895, blev med det samme Formand og er det endnu. I Sogneraadsforeningernes Virksomhed tager han livlig Del; han er saaledes blandt Lederne af den Ulykkesforsikring, som Foreningernes Delegeretmøde i Kjøbenhavn sidste Efteraar besluttede at oprette.

Brorstrupkredsen, i hvilken Jensen-Sønderup bor, var aldrig oprevet af hæftige Valgkampe. Gamle Anders Nielsen i Fyrkilde var i sikker Besiddelse af den lige siden 1858. Da han i 1887 afløstes af nuværende Landstingsmand Vestergaard, gik ogsaa det meget stille af. Først ved Forligspolitiken i 1890 kom der mere Røre i Gemytterne.

Jensen-Sønderup havde i Firsernes sidste Aar søgt politisk Oplysning gennem Bergs *Venstrebladet*, og da Øl- og Sukkerlovene kom, var han en bestemt Modstander af den Politik, for hvilken de var Udtryk. Sin Debut som politisk Taler fik han da ved lejlighedsvis at optræde imod *Aalborg Stiftstidendes* Redaktionssekretær Ejlersgaard, nu Redaktør i Middelfart. I 1890 valgtes han til Næstformand for Kredsens Venstreforening og blev senere dens Formand. Det lykkedes ganske vist ikke i den politisk afslappede Tid at holde Foreningen gaaende, men det var dog i Egenskab af dens Formand, at han kom til at lede Valgbevægelsen i Kredsen i 1892. Vestergaard trak sig tilbage, Lærer A. Thomsen, Folketingets nuværende Viceformand, blev opstillet i hans Sted, og paa Valgdagen var Jensen-Sønderup, der lige netop var fyldt tredive Aar, hans anbefalende Stiller. Næste Vinter var Jensen-Sønderup en af Rigsdagstidendens faa Abonnenter men modtog iøvrigt nærmest sin politiske Oplysning gennem *Aalborg Amtstidende*.

Saa i 1895 kom han selv paa Tapetet som Rigsdagskandidat, idet han fulgte en Opfordring om at stille sig som Venstres Kandidat i Nyborgkredsen. Han holdt en hel Mængde Vælgermøder, men naaede kun 206 Stemmer. I sidste Øjeblik blev der nemlig opstillet en Højremand. Af Bekymring for, at denne

kunde blive valgt, stemte da en Del radikale Venstremænd paa N. Jensen-Toustrup.

Det skulde dog ikke vare længe, før Jensen-Sønderup fik en Plads i Folketinget. I Nørresundby var i 1895 valgt med en Majoritet paa 6 Stemmer Venstremanden A. K. Sørensen. Han døde imidlertid i Foraaret 1896, og der skulde være nyt Valg. Jensen-Sønderup fik Opfordring til at være Venstres Kandidat, drog derop og holdt tredive Vælgermøder i Løbet af en Maaned før Valget. Hans moderate Modkandidat var først den nuværende Folketingsmand for Viborg, Chr. Ravn. Han forlod imidlertid Valpladsen efter nogle Fægtninger og afløstes af Proprietær Poulsen Nørbjerg. Jensen-Sønderup sejrede paa Valgdagen med en ret anselig Majoritet, der er vokset for hvert Valg siden.

Endnu bør nævnes Jensen-Sønderups Deltagelse i Agrarbevægelsen. Han var en Tid Medlem af den jyske Afdelings Overbestyrelse og indtog saaledes en fremragende Stilling. Alligevel var han ikke til Behag for Foreningens øverste Ledelse. Han blev betegnet som Storpolitiker, fordi han altid fremhævede sit Venstrestandpunkt. Enhver moderat-politisk Tendens mødte Modstand hos ham. Han var ligeledes Modstander af Tanken om et særligt Agrarparti og optraadte tit paa Generalforsamlingerne som Ordfører for de radikale Venstrebønder i Foreningen.

J. H. JENSEN (Bælum)

Født den 3. April 1850. Snedker Nørre-Kongerslev pr. Bælum. Folketingsmand for Aalborg Amts 3. Valgkreds.

Det er kun rimeligt, at der knyttes stedse talrigere Forbindelser imellem de forskellige Landsdele. Endnu staar *Landbefolkningen* paa Sjælland dog ret fremmed overfor den i Jylland og omvendt. Paa Højskoler og Landbrugsskoler mødes unge Mænd og Kvinder fra alle Landets Egne; heller ikke er det usædvanligt, at de som unge tager Plads i andre Landsdele

end den, hvori deres Vugge gik; men naar de skal fæste Bo, vender de i Reglen tilbage til Hjemstavnen, og det er meget sjældent, de tager „de Fremmedes“ Kvinder til Ægte.

Jensen-Bælum er et af Eksemplerne paa en Sjællænder omplantet paa jysk Jord, og han har tilmed ikke været mere afhængig af selve Jorden, end at hans Haandværk altid har spillet en betydelig Rolle for ham. Hans sjællandske Præg er ikke gaaet tabt i de jyske Omgivelser. Det spores i hans lette og noget vage Naturel og i hans Tales Form og Tonefald, selv om hans sjællandske Dialekt nok har faaet en svag jysk Fernis. Han er iøvrigt en helt behændig Mand. Hans Ord lyder ofte af en næsten enfoldig Jævnhed, men er i Virkeligheden klogt beregnede og savner sjælden en god Pointe.

J. H. Jensen (Bælum)

JENS HENRIK JENSEN er født den 3. April 1850 i Nyrup i Odsherred, hvor hans Fader var Landarbejder og ejede et lille Hus. Efter sin Skolegang og Konfirmation kom han ud at tjene og lærte desuden Snedkerhaandværket. Som Soldat laa han paa den samme Kaserne i Fredericiagade, hvor han senere skulde virke som Rigsdagsmand. Et Par Vintre tog han Undervisning paa en privat Skole i Kjøbenhavn, og i 1877 rejste han saa til Nørre-Kongerslev ved Bælum, hvor han bestandig bor som Snedker og Husmand.

Her levede han ret stille, indtil han i 1889—90 tog livlig Del i de politiske Bevægelser i Bælumkredsen. I 1890 stillede afdøde Herman Bing sig i denne Kreds mod den moderate Gaardfæster Søren Pedersen, der havde været Kredsens Folketingsmand siden 1869. Jensen-Bælum var blandt de ivrigste

Modstandere af Bings Valg, men Slaget endte med Nederlag for ham og hans Meningsfæller. Bing blev valgt.

Imidlertid havde Jensen under Valgkampen vundet sine Meningsfællers Bifald i saa høj Grad, at de besluttede at opstille ham mod Bing i 1892, og det lykkedes ham ogsaa at blive valgt. I Folketinget sluttede han sig til Bojsens Gruppe og fulgte med lige til Forliget. Paa denne Anstødssten brød han ud af Rækkerne.

Dette var dog ikke tilstrækkeligt til at forsone Bælumkredsens radikale Venstremænd, og ved Valget i 1895 stillede de en Kandidat op imod ham, uden at de dog havde Held til at faa ham fortrængt.

Nu ved sidste Valg var hans Mandat igen i Vinden. Han hørte til de faa Medlemmer af Venstre-Reformpartiet, der svigtede ved Afstemningen over den Dagsorden, ved hvilket Forslaget om en Brændevinsskat foreløbig blev undlivet, og paa dette Grundlag rejste de radikale Venstremænd i Bælumkredsen atter Oppositionen mod deres Folketingsmand. De støttedes heri af Vilh. Lassens *Aalborg Amtstidende*, der fremhævede, at den nævnte Afstemning var saa vigtig for Venstre, at ingen Mand med Sans for Partitroskab kunde forsvare at knibe ud paa det Punkt. Oppositionen fandt en Kandidat i den bekendte nordjyske Bonde P. Pinstrup fra Nibeegnen, og det var den almindelige Mening, at Jensen-Bælum var dømt til Fald.

Han blev imidlertid valgt med 1142 Stemmer mod 1125 og beviste dermed paany, at han er en forfaren Mand i Agitationen. Snildt forstaar han at benytte enhver Chance, der frembyder sig, og han bliver ikke let stikkende i en Klemme.

I Folketinget har han ikke opnaaet nogen fremskudt Plads, men hans Kolleger skænker ham gærne Øre, naar han taler. Han virker underholdende, fordi han aldrig fortaber sig i Almindeligheder men bestandig tager sit Udgangspunkt i Livets dagligdags, haandgribelige Hændelser. I Reglen raader han over en hel Mængde oplevede Smaatræk til Belysning af det Standpunkt, han vil forsvare.

I 1894 valgtes han til Medlem af Kommissionen angaaende

Tilvejebringelse af Jordlodder til Landarbejdere. — I den jyske Husmandskreditforening har han været Herredsvurderingsmand siden 1887, og 1900 valgtes han til Medlem af Sogneraadet.

J. JENSEN (Kbhvns. 10. Kr.)

Født den 18. April 1859. Medarbejder ved „Socialdemokraten". Folketingsmand for Kjøbenhavns 10. Valgkreds.

Skulde der endnu gives Folk, som med en socialdemokratisk Fører forbinder Forestillingen om noget vildt og blodtørstigt, vil Bekendtakabet med Folketingsmand J. Jensen være ganske egnet til at bibringe dem en anden Opfattelse. Vi har næppe nogen Mand, der i sin offentlige Optræden virker mere behersket og afdæmpet end han, især naar Hensyn tages til hans radikale Anskuelser. Som Formand for de samvirkende Fagforbund befinder han sig paa en Post, der er mere belæsset med Byrder og Bryderier end de fleste andre Tillidsposter her i Landet. Han kan vel heller ikke rose sig af den Ufejlbarhed, som aldrig glipper. Men han har næppe nogensinde hverken af Nervøsitet eller Hidsighed ladet sig henrive til en Forløbelse.

At bruge voldsomme Ord ligger ikke for hans Temperament; som hans Valgsprog kunde tjene det latinske Ord om at være skarp i Realiteten men mild i Formen. Hermed hænger det sammen, at han egner sig langt bedre for den saglige Debat end for Folkemødernes Agitation.

Hans Besindighed er dog ikke af den Art, der for enhver Pris skyer Kampen. Tværtimod, han har været og har maattet være Anfører i mange Kampe. Men han foretager før Kampen en nøgtern Vurdering af Maal og Midler, og det er ikke urimeligt at antage, at den Hær, hvis Fører han er, adskillige Gange har drevet ham i Ilden, skønt han helst havde undgaaet at mobilisere. Han mener selv, at det er hans Fødsel og Opdragelse paa Landet, der har givet ham et vist nøgternt Blik paa Tilværelsen i Forbindelse med Lyst til Arbejde og en Trang til at se Resultater af Arbejdet. Spildte Kræfter er

ham en Uting. Han elsker ikke Kraftudfoldelsen for dens egen Skyld.

J. Jensen er desuden en klog Mand. Han forstaar at anvende vel de Midler, han raader over; han forstaar ogsaa at skabe sig ny Midler. I en Forhandling er han snild og behændig. Den Mand skal vistnok stille sin Fælde fint, der skal faa Jensen til at gaa i den. Og det kunde hænde, at han kløgtig reddede sig ud, selv om han virkelig gik i Fælden.

J. Jensen

Det store Herredømme, han udøver over sig selv, giver ham en betydelig Indflydelse ogsaa over andre. Dette i Forbindelse med hans Arbejdsdygtighed og nøgterne Klogskab forklarer, at netop han blev den øverste Leder for den faglige Arbejderbevægelse. Og næppe kan Nogen klage over, at det var en Mand af Jensens Beskaffenhed, der blev Arbejdernes Fører i deres Lønkampe.

Jens Jensen er født den 18. April 1859 i Rørup Sogn, Odense Amt. Hans Forældre, der lever endnu, er Husmandsfolk, og Faderen er tillige Murer. Jensens to yngre Brødre er ligeledes Haandværkere og har deres egne Bedrifter, henholdsvis som Murer og Maler.

Fra sit syvende til sit fjortende Aar gik Jensen i Almueskolen i Rørup. Han var en særdeles velbegavet Dreng, og hans Læselyst var saa udpræget, at han som Regel foretrak Selskabet med sine Bøger fremfor at lege med Kameraterne. Han afbenyttede flittigt det lille Sognebibliotek, og navnlig fandt han Behag i de Skrifter, som udgaves af Udvalget for Folkeoplysnings Fremme. Dels fordi de indeholdt populær-videnskabelige Afhandlinger om Emner, som Skolen

ikke beskæftigede sig med; dels fordi enkelte af disse Fortællinger viste den videbegærlige og ærgærrige Dreng, at selv Folk, der var fødte i et Husmandshus paa Landet, kunde drive det til noget her i Verden.

Jensens Flid og hurtige Nemme bevirkede, at han som Regel hævdede Førstepladsen i Skolen. Da han var tolv Aar gammel, maatte han ganske vist ud at tjene om Sommeren. Men mens han vogtede Kreaturerne, saa han dog sit Snit til at læse i de Bøger, der var hans bedste Kamerater, og naar Vinteren kom, søgte han hver Dag Skolen. Den Dag, han var i nederste Klasse, fungerede han som en Art Hjælpelærer. Han rettede Stile og Regnestykker for de mindre Børn. Saaledes vænnedes han tidligt til at tænke paa egen Haand, og dette Hjælpelærerarbejde bødede noget paa den mangelfulde Viden, der kunde tildeles Børnene i denne Skole, hvor der kun fandtes én Lærer for over hundrede Børn, fordelte i to Klasser.

Efter Konfirmationen kom han i Malerlære hos en dygtig Mester. Dels hos denne, dels fra anden Side skaffede han sig god Undervisning i Tegning, og hele Læretiden igennem læste han flittigt, naar han saa Lejlighed dertil. Da han i 1876 blev Svend, havde han allerede grundlagt et lille Bibliotek.

Saa arbejdede Jensen tre Aar i Randers og i Odense, og i den Tid laa Læsningen brak. Men da han i 1879—80 kom til Kjøbenhavn, blev han hurtig greben af den forrige Lyst til boglig Viden og Oplysning om Dagens Begivenheder i det offentlige Liv. Han læste flittig Aviserne, navnlig *Socialdemokraten* og *Dagsavisen*, var stadig Tilhører ved de oplysende Søndagsforedrag i Rømersgade 22 og fulgte bl. a. med megen Interesse en Fritænkerbevægelse, der var rejst i Kjøbenhavn, indtil han opdagede, at der manglede tilstrækkelig Alvor hos dens Ledere. Samtidig tog han privat Undervisning i Tegning for at kunne faa Adgang til Akademiets Dekorationsskole, og da Studentersamfundets Arbejderundervisning oprettedes, var Jensen en af dens første og ivrigste Elever. Han lærte dels Tysk, dels Farvekemi paa et særligt Kursus, som oprettedes for Malere.

Allerede under sit Ophold som Svend i Odense var Jensen

fortrolig med Organisationstanken og fik oprettet en Fagforening for Malere. Den gik imidlertid overstyr efter hans Bortrejse. Nu i 1883 blev han Formand for Malernes Fagforening i Kjøbenhavn. Endnu til 1884 arbejdede han som Svend hos Malermester Bernh. Schrøder, men ved det Tidspunkt blev Arbejdet i Fagforeningen saa omfattende, at Jensen udelukkende maatte ofre sig derfor. Han fik oprettet et Arbejdsanvisningskontor, der virkede meget godt i hans Tid, og redigerede Foreningens Fagblad.

I 1888 frasagde Jensen sig dette Arbejde, men imidlertid havde han faaet en anden og betydeligere Tillidspost i Organisationen. De mange og ret betydelige Strejker og Lock-outer i Midten af Firserne lærte ham at indse Nødvendigheden af en stærkere Organisation af Arbejdernes Fagforeninger. Hidtil havde blot Bestyrelsen for Socialdemokratisk Forbund holdt Møder med Fagforeningernes Bestyrelser, naar vigtige Ting forelaa. Nu udarbejdede Jensen Love for en Samvirken, og i November 1886 oprettedes *De samvirkende Fagforeninger i Kjøbenhavn.* Jensen blev Formand for denne lokale Organisation og er det endnu. Samme Efteraar var han iøvrigt med at stifte Arbejdernes Fællesbageri, i hvis Forretningsudvalg han uafbrudt har haft Sæde.

Endelig i 1898 naaede han det Maal, for hvilket han havde arbejdet gennem mange Aar: En Sammenslutning af alle Landets Fagforeninger til fælles Værn for deres Interesser. Jensen valgtes til Formand og er siden bleven enstemmig genvalgt. Paa sit Kontor i Nørre Farimagsgade sidder han nu og samler alle de mange Traade i sin Haand.

Straks efter Dannelsen af de samvirkende Fagforbund blev denne Organisation sat paa en haard Prøve ved den store Lock-out i Sommeren 1899. Den stod Prøven over, men naturligvis ikke uden en betydelig Svækkelse af dens pekuniære Midler. Den, der hørte Jensen hin Efteraarsaften efter Lockoutens Afslutning tale til en Forsamling paa Tusinder af kjøbenhavnske Arbejdere, modtog Indtrykket af en Mand, der havde baaret et stort Slid og et lige saa stort Ansvar. Som-

meren syntes at have bragt ham graa Stænk i Haaret, men ikke at have rokket den nøgterne Ufortrødenhed, hvormed han var parat til paany at søge sig selv og sine Tropper styrkede. Han er jo ogsaa vant til Turen. Siden 1884 har han haft en ledende Stilling i alle de mange smaa og store Kampe mellem Arbejdere og Arbejdsgivere.

Som Formand for Malernes Fagforening blev han tillige valgt til dens Repræsentant ved *Socialdemokraten*, og herved kom han i Berøring med Partiets politiske og agitatoriske Virksomhed. Siden 1885 har han været Medlem af Hovedbestyrelsen for socialdemokratisk Forbund, og siden 1888 har han været Medarbejder ved *Socialdemokraten;* ogsaa her er de faglige Emner hans Speeialitet. Han har desuden skrevet nogle Smaapjecer, bl. a. om otte Timers Dagen, og i den sidste Tid har han sammen med C. M. Olsen udarbejdet en omfangsrig Oversigt over Fagforeningsbevægelsen i Danmark fra 1871—1890.

Ydermere har han taget Del i Ledelsen af de skandinaviske Arbejderkongresser i Gøteborg 1886, Kjøbenhavn 1888 og 1901, Kristiania 1890, Malmø 1892 og Stockholm 1897. Og han har deltaget i internationale Arbejderkongresser i London 1888, Paris 1889, Zürich 1893, London 1896 og Paris 1900 samt særlige Fagkongresser i Tyskland, England eg Sverige.

I 1888 opstilledes Jensen første Gang som Kandidat til Borgerrepræsentantvalgene i Kjøbenhavn, men dumpede regelmæssigt hver Gang indtil 1893, da Venstre og Socialdemokraterne første Gang satte deres Liste igennem. I Borgerrepræsentationen spiller Jensen nu en betydelig Rolle. Siden 1897 har han været Medlem af Budgetudvalget og det staaende Udvalg, og som Ordfører i Sporvejs-Udvalget har han taget stærk Del i Forhandlingerne om dette betydningsfulde Spørgsmaal. Endvidere er han Medlem af Skolekommissionen.

Jensens Deltagelse i det politiske Liv daterer sig fra 1884. Han deltog ivrigt i Agitationen forud for dette Aars Folketingsvalg og begyndte allerede samme Aar at holde politiske Foredrag ude i Landet. Ved Valgene i 1887 og 1890 opstilledes han som Socialdemokraternes Kandidat i Odense uden dog at

opnaa Valg. I 1892 stillede han sig med samme Held to Gange i Lyngbykredsen, dels ved det ordinære, dels ved Supplerings-Valget. Men i 1895 valgtes han i Kjøbenhavns 10. Kreds og er stadig genvalgt med stort Flertal. Han noterer som en Mærkværdighed, at han i de fem første Valgomgange havde Officerer til Modkandidater. I Odense Oberst Hedemann, i Lyngby Oberst Colding og i 10. Kreds Kaptejn Rambusch.

I Folketingets Forhandlinger har Jensen ikke taget videre fremtrædende Del. Han taler ikke hyppigt og da mest om Spørgsmaal, der vedkommer Arbejdernes faglige Interesser, f. Eks. hans eget Forslag om en otte Timers Arbejdstid i Bagerier og Forslaget om Børns og Kvinders Arbejde i Fabriker. Paa en Maade personificerer han i sig selv den Forbindelse imellem det faglige og det politiske, hvis Talsmand han altid har været indenfor Arbejdernes Organisationer.

Hans Foredrag er noget tørt og fattes Lune, Fynsken sidder ham endnu i Kroppen, og i Rigsdagssalen som udenfor udtrykker han sig i mere afdæmpede Ord end de fleste af hans Partifæller. Han hævder imidlertid selv, at hans politiske Opfattelse har vokset sig stærkere gennem Aarene, men at han netop som ivrig Socialdemokrat er en varm Tilhænger af alle Reformer, der har til Maal at højne og forbedre Arbejderklassens Kaar.

Under en frugtbarere Reformperiode vil man formodentlig hyppigere faa Repræsentanten for Kjøbenhavns 10. Kreds at høre i Folketinget.

J. J. JENSEN (Onsted)

Født den 1. Jan. 1860. Gaardejer i Onsted pr. Odder. Folketingsmand for Vejle Amts 5. Valgkreds.

De fleste af de Bønder, der sidder i den danske Rigsdag, har alle Dage været stærkt bundne til dansk Jord. Deraf en

Række naturlige Fortrin og en Række lige saa naturlige Svagheder. Jensen-Onsted hører til de meget faa, der har set og levet i et andet Samfund end det danske. Han har faret over Atlanterhavet og har tilbragt fire Aar i Nordamerika. Dette Ophold, der strakte sig over Tiden fra hans 22. til 26. Aar, blev af megen Betydning for hans Udvikling. Han mødte her en borgerlig Selvfølelse og en Respekt for Dygtigheden, der syntes ham følgeværdigt for ethvert Folk. Her følte man sig ikke som i gamle Samfund bundet ved Afstamning og Tradition. Her gjaldt det Dueligheden for Dagen i Dag. Livet var ikke trælbundet til et System af forstenede Former. Frihed var Udviklingens Vilkaar. Og da den unge Jyde vendte hjem, havde han set Tilværelsen under en hel Mængde nye Synsvinkler. Hans Drifrighed var bleven skærpet. Med Jydens sejge Energi forbandt han nu en Trang til hurtig Fremdrift, og dette har bestandig sat sig Spor i hans Virksomhed.

J. J. Jensen (Onsted)

JENS JØRGEN JENSEN er født i Landsbyen Virring ved Skanderborg den 1. Januar 1860. Hans Fader var Arbejdsmand og ejede blot et Hus med en lille Have. Børneflokken var stor, og Jens Jørgen Jensen maatte som ni Aars Dreng ligesom de andre Børn ud at tjene Brødet hos Fremmede. Hans hurtige Nemme og gode Forstand vakte i Skoletiden Lærerens Opmærksomhed, og denne hjalp ham til saa megen Kundskab, som det var muligt under de givne Forhold. Ogsaa var der Tale om, at han efter sin Konfirmation skulde læse videre, men dette forhindredes af de mindre gode økonomiske Omstændigheder. Jens

Jørgen Jensen tjente saa fremdeles, indtil han i 1882 rejste til Amerika.

Ved sin Hjemkomst i 1886 købte han en Huslod i Mjesing ved Skanderborg, og der boede han, indtil han i 1899 købte sin nuværende Ejendom, en Gaard paa fem Tdr. Hartkorn i Onsted ved Odder.

I Mjesing fik han i Løbet af de tretten Aar, han boede der, betroet en hel Del Tillidshværv. Han var Formand for Brugsforeningen i otte Aar, Formand for Sognets Andelsmejeri, Medlem af Sogneraadet og tilsidst dets Formand, indtil han flyttede fra Kommunen. Han er for Tiden Kredsforstander i den Wistoftske Brandkasse for Landbygninger i Nørrejylland.

Med sit livlige Gemyt var Jens Jørgen Jensen allerede stærkt optaget af politiske Spørgsmaal i 1877, ved det første Provisorium. Denne Begivenhed vakte hans ivrige Indignation; det forekom han næsten uforstaaeligt, at Folket lod sligt passere. Da han vendte tilbage fra Amerika med skærpet Sans for politisk Frihed og Folkets Selvbestemmelsesret, var Forfatningskampen i fuld Gang, og han meldte sig straks blandt de kæmpende. I de bevægede Valgkampe i Skanderborgkredsen tog han virksom Del, bestandig som radikal Venstremand.

I 1898 fik han da Opfordring til at stille sig i sin nuværende Valgkreds, der repræsenteredes af den moderate Møller Bertelsen-Vrigsted. Paa Valgdagen sejrede denne med 64 Stemmers Majoritet, men Kredsens Venstrevælgere sendte paany ved Valget 1901 Bud efter J. J. Jensen. Bertelsen havde trukket sig ud af Politik, og overfor Jensen stod en moderat Venstremand og endnu en Kandidat af ubestemmelig Farve. Han sejrede dog med stor Lethed, idet han fik flere Stemmer end sine to Modstandere.

I Valgagitationen viste han sig som en flink Taler, der uden Vanskelighed gav sine Indlæg en god og virkningsfuld Form. Han viste sig desuden vel bevandret i de politiske Spørgsmaal, paa hvilke Slaget stod.

J. JENSEN (Brændholdt)

Født d. 30. Novbr. 1852. Gaardejer i Brændholdt pr. Uggerløse. Folketingsmand for Præstø Amts 6. Valgkreds.

Møen hørte til de store Overraskelser paa sidste Valgdag. Dér havde det moderate Venstres mest fremragende Fører, Frede Bojsen, siddet som Øens Folketingsmand i to og tredive Aar. Ethvert Forsøg paa at fortrænge ham havde altid været forgæves, og saa falder Kredsen fra hans Parti, saasnart han selv trækker sig tilbage. Hans Afløser, Jens Jensen-Brændholdt, blev naturligvis Genstand for megen Opmærksomhed og ivrige Lykønskninger fra Venstres Side.

J. Jensen (Brændholdt)

Allerede før sit Valg til Folketingsmand hørte J. Jensen til Sjællands kendte Bønder. Han er mindre radikal Demokrat end adskillige andre af Folkene i Holbækegnen, hvor han hører hjemme. Han var endogsaa Tilhænger af den moderate Politik indtil 1894, men som næsten alle sjællandske Bønder, med hvilke det samme var Tilfældet, svingede han fra, da det gjaldt Forliget, og siden har han hørt til Venstre-Reformpartiets mere moderate Fløj.

Jens Jensen er født den 30. Novbr. 1852 i Kvandløse ved Holbæk, hvor Faderen var Gaardejer og Sognefoged i fyrretyve Aar. I sine Drengeaar blev han undervist af Landsbyens gamle Lærer, 1871 var han paa Hindholm Højskole og 1875 besøgte han Tune Landboskole, hvor han foruden de andre Fag gennemgik et Kursus i praktisk Mælkeribrug. I de følgende Aar fortsatte han paa forskellige Steder sin Uddannelse i praktisk

Landbrug, indtil han i 1880 forpagtede en Gaard i Nørre-Jærnløse ved Rejstrup Station. Her boede han saa til 1885, da han overtog sin Svigermoders Gaard ved Uggerløse, og den ejer han endnu.

J. Jensen begyndte sin offentlige Virksomhed under sit Ophold i Nørrejærnløse med at stifte en Foredragsforening, der vandt stor Tilslutning og hvis Formand han var. Han valgtes desuden i de Aar til Formand for Holbæk Amts Landboforening.

Nogen Tid efter at J. Jensen var kommen til Uggerløse, var han med til at oprette Egnens første Andelsmejeri, og han er bestandig dettes Formand. Endvidere var han virksom ved Oprettelsen at en stor Forbrugsforening, og han er endnu Formand ogsaa for dette Foretagende.

I 1889 valgtes han til Medlem af Sogneraadet. Han genvalgtes i 1895 og blev med det samme Raadets Formand, men nedlagde denne Stilling, da han nogen Tid derefter valgtes til Medlem af Holbæk Amtsraad.

J. Jensen er Medlem af Bestyrelsen for Mejeriernes gensidige Ulykkesforsikring og siden 1896 Revisor i de danske Landmænds Smøreksportforening. Tillige er han Distriksvurderingsmand i Kreditkassen for Landejendomme i Østifterne og Vurderingsmand efter Lov af 19. Marts 1869 om Udlaan af Umyndiges Midler.

Kort før Valget 1901 fik J. Jensen Opfordring til at stille sig paa Møen som Venstres Kandidat. Den af de moderate paa Frede Bojsens Anbefaling opstillede Kandidat var en Gaardmandssøn fra Øen, en ung polyteknisk Student Kristiansen, der netop lige ind under Valgdagen opnaaede Valgbarhedsalderens 25 Aar.

Vistnok var adskillige af Frede Bojsens Folk misfornøjede med den Kandidat, deres gamle Fører havde anbefalet dem, men næppe troede dog nogen, at J. Jensen havde Udsigt til at blive valgt. Stor var derfor Overraskelsen, da han sejrede med 1000 Stemmer mod 931. En betydelig Andel i Resultatet havde Bogøboerne; fra Bergs Tid er de allesammen Venstremænd, og da de

efter den forandrede Valglov kan stemme hjemme, stemte de alle.

Jens Jensen-Brændholdt meldte sig straks ind i Venstre-Reformpartiet.

LARS JENSEN (Arløse)

Født den 14. September 1844. Gaardejer Arløse pr. Sandved. Folketingsmand for Sorø Amts 5. Valgkreds.

Lars Jensen er egentlig ikke af det Stof, hvoraf der laves Politikere. En Del af en Politikers Evne kan vel udtrykkes deri: at kunne give sin Opfattelse netop den Form, der af Omstændighederne paabydes som den heldige; at kunne gaa netop saa langt, som det i Øjeblikket for Formaalets Skyld er tjenligt at gaa. Slige taktiske Hensyn er ikke efter Lars Jensens Tilbøjelighed. Det huer ham langt bedre at være helt oprigtig i hvert Øjeblik. Hvad han mener, det holder han af at sige uden Bagtanke og just i de Ord, der forekommer ham de mest rammende; saa faar det virke, som det vil.

Han er ingen Fantast; han har et sikkert Instinkt ogsaa for Tilværelsens praktiske Sider og en sund Forstaaelse af sine egne Evner og deres Begrænsning. Men hans Intelligens er springende. Den føder gode Indfald, klare Ræsonnementer, malende Billeder, men disse bliver i Reglen til i vilkaarlig Orden. Dette faar sit slaaende Udtryk i Lars Jensens Taler. De er ikke byggede op efter en Plan, der sætter hver Ting paa sin Plads og den ene Tankerække netop i det bestemte Forhold til den anden. Han er som Taler en Improvisator. Tanken fødes just i samme Øjeblik, Ordet giver den Vinger; Billedet, hvori han udtrykker sig, bliver til i Øjeblikkets Stemning. Deraf den Friskhed, der er Kendetegnet for Lars Jensens bedste Taler. Er han selv bevæget af en stærk Følelse, kan han rive Folk med. Da tændes baade hans Indignation og hans Vid, og man indrømmer ham da Ejendommelighed og Talent som Folketaler og forstaar, at Berg i sin Tid ønskede, at Lars Jensen skulde

mie ved det store Møde i Herthadalen først i Firserne — hvad han dog sagde Nei til. Men denne springende og muntre Fantasi, der giver Lars Jensen en tiltrækkende Oprindelighed og som er forenet med en dyb Oprigtighed i Karakteren, er naturligvis til den anden Side en Svaghed, naar det gælder planmæssigt politisk Arbejde, velberegnet Fastholden af en Taktik og sikker Holdning under Partidisciplinen. Paa Rigsdagen har Lars Jensen dog bestandig fulgt Venstre-Reformpartiet og resolut set bort fra mindre Divergenser. *Skal* det være, saa *skal* det være! Dermed er den Historie forbi. Iøvrigt hører han til de radikaleste Demokrater i sit Parti.

Lars Jensen (Arløse)

LARS JENSEN er født d. 14. Septbr. 1844 i Viemose, Søn af Gaardejer og Sognefoged Jens Nielsen. Lars Jensen erindrer ikke, hvilke Hensigter han forbandt med at indtræde i Verden, men husker derimod tydeligt sin Mormoders Udsagn om, at det første, han foretog sig, var at græde. Selv tror han, det skete under Forudfølelsen af, at han skulde være Rigsdagsmand. I Livet blev der taget imod ham af hans Mormoder, der blev hans Opdragerinde, mens Moderen overtog Hværvet at kæle for ham, og Faderen paa en heldbringende Maade lærte ham Betydningen af Ordene: *Du skal.*

I Skolen hos den gamle Lærer erhværvede han sig snart al den Lærdom, som dér var at faa, og iøvrigt var han Kameraternes Anfører til Leg og Spilopper. Men samtidig holdt Faderen ham bravt til Arbejdet og meget tidlig fik han Lov at tumle med Heste og Plov. Desuden blev han fra sit 13. til sit 27. Aar sin Faders Stedfortræder i næsten alle Anliggender. Han var

den virkelige Sognefoged, Opdager, Forligsmægler og meget mere. Han fo'r paa Hesteryggen rundt i Kallehave Østersogn som Ordenens og Retfærdighedens Opretholder. Han kendte i Sognet hvert et paa Afveje værende Menneskes Vaner og Livsforhold saa godt som Balles Lærebog. Lige saa lidt som noget Spørgsmaal, der laa indenfor dennes Rammer, kunde bringe ham i Forlegenhed, lige saa lidt var han i Vilderede overfor Spørgsmaalet, hvem der havde stjaalet dette eller hint, eller hvor den eller den Bandit var at finde. Han kendte sine Lus paa Gangen, som han selv siger, og han erhværvede sig i disse Aar megen Menneskekundskab og en dyb Medfølelse med dem, der er komne paa Kant med Samfundet, ligesom hans Evne til at handle snildt og resolut udvikledes derved.

Lars Jensen var atten Aar gammel, da han første Gang kom paa Hindholm Højskole; han var imidlertid syg den halve Del af Tiden og fornyede derfor Besøget i Vinteren 1865—66. De 180 unge Mænd, som da samledes der, havde indbyrdes ordnet sig under et fuldkommen parlamentarisk Styre. Lars Jensen blev af den almindelige Valgret hævet til Formandspladsen, og det er rimeligt, at han med sit Gemyt øvede adskillig Indflydelse paa Kameraterne. Forstander Chr. Nielsen kom han til at staa saa nær, at han i mange Aar derefter var Dus og Ven med ham.

I 1872 købte Lars Jensen den Gaard i Arløse, som han nu ejer, og kort efter begyndte hans Deltagelse i det offentlige Liv. Han blev Medlem af Sogneraadet, var en Tid dets Formand og beklædte forøvrigt i Tidens Løb alle Tillidshværv, som en anset Mand i Kommunen nu en Gang maa tage paa sig. I Brugsforening, Mejeri og Sygekasse og mange andre Steder har han været den, der stiftede Fred eller gav nyt Initiativ, naar Maskineriet var ved at gaa i Staa. Talrige er desuden de Stridsspørgsmaal, han har jævnet Mand og Mand eller Mand og Institutioner imellem.

Venstremand var Lars Jensen alle Dage. Hans Oppositionslyst vaktes allerede, mens han i Drengeaarene studerede det Højreblad, Faderen holdt, og han udviklede sig bestandig efter samme Linje. I flere Aar var han Formand for de frisindede

Foreninger i Fuglebjergkredsen, og det hændte, han ansaa gamle H. Hansen-Menstrup for saa moderat, at han fandt det rigtigst at stille sig imod ham. Dette førte dog ikke til hans Valg, men da Hans Hansen mæt af Dage og Erfaring trak sig tilbage før Valget i 1898, valgte Fuglebjergkredsen Lars Jensen til hans Afløser. Ved Valget 1901 havde han en Modkandidat i den moderate Agrar Poulsen-Nørbjerg. Lars Jensen sejrede imidlertid med betydeligt Flertal og er vistnok sikker paa Kredsen, saa længe han selv ønsker at være det. Men det kan jo ske, han en Dag finder for godt at sige Farvel til det politiske Liv, der sjælden for lange Tider tilfredsstiller Folk af hans Naturel.

LAUST JENSEN

Født d. 13. Juni 1865. Landmand, Bjørnskov pr. Nørre-Snede. Folketingsmand for Skanderborg Amts 3. Valgkreds.

Laust Jensens Valg betegner et af sidste Valgdags Frafald fra den moderate Politik. Her i Bræstrupkredsen havde den moderate Bøtker været valgt i tyve Aar, men var nu uvillig til at stille sig mere. Hans Meningsfæller opstillede i hans Sted fhv. Folketingsmand Skaarup, men Udfaldet af den ret hidsige Valgkamp blev, at Laust Jensen tog Sejren hjem.

Laust Jensen stillede sig forøvrigt mod Bøtker allerede i 1898. Han opnaaede kun en anselig Minoritet, men i de følgende Aar blev Kredsen delvis gennemarbejdet af ham og hans Tilhængere, da det betragtedes som nogenlunde givet, at han skulde gentage Forsøget.

Den ny Folketingsmand er forlængst en øvet Taler. Som ivrig Afholdsmand har han hyppigt holdt Foredrag om Afholdssagen; han har desuden talt om sønderjyske Forhold og andre Emner fra Historie og Politik.

LAUST JENSEN er født den 13. Juni 1865 i Bjørnskov, Nørre-Snede Sogn, Skanderborg Amt, Søn af Gaardejer Jens Jensen. Naar undtages Sommeren 1882, da han havde Tjeneste ude, opholdt Laust Jensen sig ellers hjemme, til han var godt 22

Aar. Hans Forældre døde i den første Halvdel af Firserne, og han var derefter sammen med sin Broder Ejer af Fødegaarden fra 1885—92.

Fra Januar til April 1888 besøgte han Vestbirk Højskole, og et Besøg af lignende Varighed aflagde han paa Ollerup Højskole i Vinteren 1890—91. I Mellemtiden havde han aftjent sin Værnepligt ved Infanteriet, og fra April til November 1891 tjente han paa Kjemsgaard i Sønderjylland.

Laust Jensen

I 1892 overdrog han sin Del af Fødegaarden til Broderen. Han lever dog stadig paa Gaarden, optaget dels af Landbrugsarbejde, dels af Læsning. Gennem mange Aar har han været Formand for den stedlige Afholdsforening, og siden Oprettelsen af *Horsens Dagblad*, Oktober 1895, har han været Medlem af dette Aktieselskabs Bestyrelse.

Først nu skal dog Laust Jensens Deltagelse i det offentlige Liv ret til at begynde. Han møder med en stærk Interesse og adskillige Kundskaber, og han har jo Tiden for sig.

N. JENSEN-TOUSTRUP

Født den 30. Novbr. 1846. Gaardejer i Toustrup pr. Laven. Folketingsmand for Svendborg Amts 1. Valgkreds.

Tilsyneladende har det paavirket Jensen-Toustrup betydeligt, at han i mere end tyve Aar har været Folketingsmand for en fynsk Kreds. Sikkert er det i hvert Fald, at han minder langt mere om en Fynbo end om en Jyde, i Udseende, i Væ-

sen, i Tale — dog naturligvis ikke i Dialekten. Holder han ved en festlig Lejlighed en poetisk Tale for Fædrelandet, henter han sine Billeder mere fra det smilende og bløde Fyn end fra det alvorlige og skarpe Jylland. Han synes mere at have lært af Mads Hansen, hvor der findes en Have saa skøn, end af Blicher om den brune, faamælte Hede.

I hans politiske Opfattelse gør det samme sig gældende. Han har meget mere af Klaus Berntsens politiske Naturel end af Lars Bjørnbaks, og han har bestandig fulgt en moderat Venstrepolitik.

N. Jensen-Toustrup

Jensen-Toustrup er ikke nogen dyb og original Bonde-Begavelse. Hans Personlighed har faa Kanter og ingen af de udtryksfulde Særheder, der følger med udpræget Ejendommelighed. Der er over hans Person et mildt og afdæmpet Præg. Han er en elskværdig, vindende Natur, let og hurtig i sin Opfattelsesevne, med en behagelig Form for sine Meninger, repræsentativ i sin Optræden.

Niels Jensen er født den 30. Novbr. 1846 i Toustrup pr. Laven, hvor hans Fader var Gaardejer. I 1872 blev han Ejer af sin Fædregaard, og allerede samme Aar valgtes han første Gang, næppe 26 Aar gammel, ind i Folketinget som Repræsentant for Skanderborgkredsen.

Han stillede sig straks paa et moderat, grundtvigiansk Standpunkt. Paa det Tidspunkt var Spændingen stor imellem Grundtvigianerne og Bjørnbakkerne, og Niels Jensen havde til Modkandidat den radikale Sophus v. Haven, der senere blev Præst men da var Redaktionssekretær ved den Bjørnbakske *Aarhus Amtstidende*. Det lykkedes Niels Jensen at blive valgt og at

holde Kredsen indtil Valget i 1879. Den radikale Opposition i Kredsen var stadig levende, og da Niels Jensen efter Venstres Sprængning ovenpaa det første Provisorium sluttede sig til den moderate Fløj, gik Stemningen saa stærkt imod ham, at han faldt for Skanderborgkredsens nuværende Folketingsmand, Jens Sørensen, Vitved.

Jensen-Toustrup var derefter ude af Rigsdagen et Par Aar, indtil han i 1881 fik Opfordring til at stille sig som Venstres Kandidat i Nyborgkredsen. Her sejrede han ved det andet Opløsningsvalg den 26. Juli over Højremanden Forpagter Christiansen, Brænderupgaard, og siden har han holdt denne Kreds. Den har hidtil rummet en ret anselig Højre-Minoritet, og i de senere Aar har desuden dels det radikale Venstre, dels Socialdemokraterne opstillet Kandidater, men Udfaldet har næppe nogensinde været tvivlsomt. Medens det fynske radikale Venstre i nogle af Øens Kredse har arbejdet sig ret godt frem og enkelte Steder har vundet Sejr, har Partiet endnu ikke kunnet opvise synderligt Tilhold i Nyborgkredsen.

Paa Rigsdagen har Niels Jensen i det hele fulgt Bojsens Førerskab. Han stemte for Forliget i 1894 og er stadig Medlem af den moderate Gruppe. Hans Duelighed til Rigsdagsarbejdet har ofte været taget i Brug, og han har ikke sjældent holdt politiske Taler ude i Landet. Fornemlig har Landbrugets Anliggender — Husdyrloven f. Eks. — beslaglagt hans Interesse, og det bør desuden nævnes, at han var Medlem af Toldkommissionen af 1895.

Indenfor det jyske Landbrug har Jensen-Toustrup i Tidens Løb arbejdet sig frem til en anset Stilling, og man har dér betroet ham flere Hværv, hvor det gælder Ledelse og Repræsentation. En særlig Interesse har han vist den jyske Hesteavl. Siden 1889 har han været Formand i Bestyrelsen for de samvirkende jyske Hesteavlsforeninger og siden 1901 Formand for Hingsteskuekommissionen i Aarhus og Randers Amter.

Fra 1890 er Niels Jensen fremdeles Formand for Silkeborg og Omegns Landboforening; siden 1891 Medlem af de jyske Landboforeningers Fællesbestyrelse, og nu beklæder han Næstformandspladsen i denne Bestyrelse. N. J. er R. af Dbg.

N. C. JENSEN (Flø)

Født den 24. Januar 1861. Husmand i Flø, Brande Sogn pr. Jellinge. Folketingsmand for Vejle Amts 4. Valgkreds.

Jensen-Flø har i flere Aar været Embedsmand i Folketinget, idet han som Sekretær har haft Plads ved Formandens Side. Jævnlig bytter han dog sin Sekretærstol med en af Folketingets Talerpladser og giver derfra sine Indlæg i Debatten. Han er en flittig Varetager af sin Egns lokale Interesser, og i denne Samling har han desuden taget megen Del i Diskussionen om Husmandssagen. Overfor den opdukkende Husmandsbevægelse har han hævdet, at Husmændene godt kunde tilfredsstilles ved de faglige Organisationer, som Landbruget har i Landboforeningerne.

Jensen-Flø er en solid, firskaaren Skikkelse, der i hele sin Fremtoning minder mere om en Gaardmand fra det frugtbare Østjylland end om en Husmand fra en mager Hedeegn. I sin Politik er han forsigtig og moderat, men iøvrigt kan han optræde med megen Handlekraft og Bestemthed. Ikke for ingenting synger Blicher om Jyden, at han er stærk og sejg.

NIELS CHRISTIAN JENSEN er født d. 24. Januar 1861 i Sejrup, Thyregod Sogn, hvor hans Fader var Husmand. Allerede som syv Aars Dreng maatte han ud at tjene for Føden, og han havde derefter forskellige tjenende Stillinger, indtil han i 1882 købte sin Husmandslod i Brande Sogn omtrent seks Mil nordvest for Vejle. Det er forsaavidt en stor Husmandslod, som den udgør 60 Tønder Land; det er imidlertid altsammen opdyrket Hedejord, og Hartkornet tynger den ikke, al den Stund det kan rummes i tre Skæpper. Her har Jensen-Flø udført et betydeligt Arbejde, og efterhaanden har desuden det offentlige Liv taget ham i udstrakt Brug. Han blev Vurderingsmand i Wistofts Brandkasse, Medlem af Bestyrelsen for Aktieselskabet *Vejle Amts Folkeblad,* Herredsvurderingsmand i Husmandskreditforeningen, Medlem af Sogneraadet og Formand for Brande Landboforening.

Straks ved Agrarbevægelsens Fremkomst sluttede Jensen-

Flø sig til den. Han blev Tillidsmand for sit Sogn, Repræsentant for sin Valgkreds og senere Medlem af Overbestyrelsen for Jylland.

Det var vistnok afdøde Landstingsmand Thomas Nielsen, der i sin Tid opdagede Jensen-Flø som en Mand med Muligheder for politisk Virksomhed. Han havde dog ikke gjort sig synderlig bemærket før Valget i 1895. Ved dette Valg afslog Givekredsens mangeaarige Folketingsmand, Søren Jørgensen, at lade sig opstille paany, og der var da fra moderat Side Tale om flere Kandidater til Afløsning for ham. Paa et Delegeretmøde i Kredsens demokratiske Forening samlede et stort Flertal sig om Søren Jørgensens Brodersøn, den moderate Sognefoged Johannes Jensen fra Uldum. Kun et mindre Antal Stemmer faldt paa Jensen-Flø, og dermed troede man hans Kandidatur ude af Verden. Saa meget mere, som Kredsens Forligsmodstandere opstillede en anset Bonde, Niels Mols, og det derfor ansaas for en Nødvendighed, at de Moderate holdt sammen.

N. C. Jensen (Flø)

Vistnok mest paa Foranledning af et Ønske fra Jensen-Fløs egne Sognefolk fastholdt denne dog sin Kandidatur og optog Kampen med begge sine Konkurrenter. Efter et Par Vælgermøder trak Johannes Jensen sig tilbage, og paa Valgdagen sejrede Jensen-Flø med Lethed over den radikale Niels Mols. Siden har han med Lethed holdt Kredsen overfor de Radikales Forsøg paa at tage den fra ham.

Under den Valgkamp, der bragte Jensen-Flø ind i Folketinget, tiltvang han sig forsaavidt Respekt, som han da viste sig

i Stand til at udfolde Energi og Hensynsløshed, naar det gælder. Han har ikke som Politiker til Dato opnaaet nogen fremtrædende Stilling, hverken i sit Parti eller i Salen. Men han er som Debattør ingenlunde tabt bag af en Vogn. Kun skulde han vogte sig for en altfor flittig Brug af Fremmedord. Det jyske Maal er saa udtryksfuldt, at man meget vel kan klare sig med det, naar man taler paa den danske Rigsdag og er en Husmand ude fra Heden. Selv Jensen-Fløs Venner finder, at alle de fremmede Ord ikke falder godt paa Hedeboens Tunge.

A. JESSEN

Født den 27. Januar 1851. Gaardejer i Hjarup pr. Kolding. Folketingsmand for Vejle Amts 6. Valgkreds.

Fra 1887 til 1892 var den nuværende Indenrigsminister Folketingsmand for Vonsildkredsen. Ved Valget det sidstnævnte Aar, da flere bekendte Venstremænd maatte bide i Græsset, blev ogsaa Enevold Sørensen fortrængt fta Vonsild, og Højremanden, Gaardejer Jeppe Paulin, tog Kredsen i Besiddelse. Det var fornemlig Tilhængere af den indre Mission, der ved denne Lejlighed gjorde Udslaget og som i 1895 skaffede deres Meningsfælle genvalgt.

Saa i 1898 opstillede Venstre Gaardejer Anders Jessen imod Paulin, og det blev dennes Fald. Nu ved sidste Valg viste det sig, at Kredsen i Løbet af de tre Aar var bleven særdeles sikker for Jessen, idet han opnaaede 856 Stemmer, medens det kun lykkedes Højremanden Gaardejer Georg Petersen af Hejls at samle 352.

Før Anders Jessen valgtes til Rigsdagsmand, var han ikke synderlig kendt udover sine nærmeste Omgivelser, og han har heller ikke efter den Tid gjort sig stærkt bemærket. For det første er han stilfærdig af Væsen, og for det andet er hans Talegaver ikke meget udprægede. Hans Organ er sprødt i Klangen og har vanskeligt ved at trænge igennem. Kun lejlighedsvis tager han Ordet — naar en eller anden Sag berører ham

selv eller hans Valgkreds nærmere; og han gør sig da i Reglen meget hurtig færdig.

Værdien af en Rigsdagsmands Arbejde kan jo imidlertid ingenlunde altid maales efter de Taler, han holder i Salen. Der er Folk, som afslører deres egen Uduelighed i højere Grad, jo flere Taler de lader løbe af. Bag Anders Jessens Tilbageholdenhed skjuler der sig en Mand, som tænker forstandigt og redeligt og ofte selvstændigt over de Sager, der beskæftiger ham. Hans grundtvigianske Opfattelse bunder saa dybt hos ham, at den er virkeligt bestemmende for hans Anskuelser ogsaa om politiske Forhold. Straks ved sin Indtræden i Folketinget meldte han sig ind i Venstre-Reformpartiet.

A. Jessen

ANDERS JESSEN er født den 27. Januar 1851 paa Østergaard i Hjarup Sogn ved Kolding. Som ung Mand var han to Halvaar paa Askov Højskole og aftjente sin Værnepligt i Fredericia, hvor han gennemgik Korporalskolen.

1887 overtog han sin Fødegaard, der har $9^1/_2$ Tønde Hartkorn, og i de følgende Aar betroede hans Sognefæller ham forskellige Tillidshværv. Ved Hjarup Andelsmejeris Oprettelse allerede i 1885 blev han Formand og har været det siden. Af Hjarup Sogneraad var han Medlem i seks Aar og af Skolekommissionen i et lignende Tidsrum. Endelig har han siden 1885 været Formand for Hjarup Hesteforsikring, og nu er han Medlem af Bestyrelsen for Sognets Brugsforening.

Som man ser er dette altsammen Bestillinger indenfor Sognegrænsen. Folketingsmandatet gav pludselig Anders Jessen videre Rammer at virke under. Men indenfor disse er hans Fy-

siognomi endnu ikke tydeligere udtrykt, end at selv en omhyggelig Iagttager kan have vanskeligt ved at bestemme det.

CHR. JUNGERSEN

Født den 23. Maj 1839. Gaardejer Haugaard pr. Hjørring. Folketingsmand for Hjørring Amts 3. Valgkreds.

Jungersen er at se til en udmærket Type paa en Vendelbo. En stor og stout Skikkelse, skulderbred og Hovedet højere end Folk er flest, et kraftigt vejrbidt Ansigt, et lunt Blink i Øjenkrogen.

Vendelboerne har fra gammel Tid haft Ord for at være haarde Halse, stridbare og modige Mænd. Politisk Virksomhed har efterhaanden gjort Jungersen til et Stykke af en Diplomat; han er bleven forsigtig og maadeholden. Men i tidligere Tid gav hans Oppositionstrang sig Udtryk, der mere mindede om Stejlheden i det vendsysselske Naturel. Efter den første provisoriske Finanslov i 1877 var Jungersen den eneste Bonde i det ganske Land, der protesterede mod Skattens Opkrævning. Han betalte den først, da der faldt en Underretsdom for, at han skulde af med Pengene. Jungersen fortæller, at Dommeren, der afsagde denne Kendelse, straks efter blev forflyttet til et bedre Embede paa Falster.

Sin radikale Stilling bevarede Jungersen længst overfor militære Spørgsmaal. I sin Ungdom paavirkedes han stærkt af den Bjørnbakske Antimilitarisme; han var ved mange Lejligheder dens Talsmand i Folketinget, og den slap aldrig sit Tag i ham.

MADS CHRISTIAN JUNGERSEN er født den 23. Maj 1839 paa Gaarden Skald i Aaby Sogn, Hjørring Amt. Som ung Mand besøgte han Højskolen i Smidstrup og virkede derefter fra 1856 til 67 delvis som Drænmester. Sidstnævnte Aar købte han sin nuværende Ejendom.

Længe før den Tid var Jungersen imidlertid Politiker paa en Hals. Da afdøde P. Chr. Zahle i 1857 stillede sig i Nørre-

Sundbykredsen, var han selv forhindret i at holde Vælgermøder. Saa paatog Jungersen, da kun atten Aar gammel, sig at rejse rundt og agitere i Kredsen, og han gjorde det med saa megen Virkning, at Zahle sejrede paa Valgdagen.

I Tredserne opfordredes Jungersen dernæst til at stille sig i Thisted Amts 1. Kreds mod daværende Folketingsmand J. A. Bach, der den Gang havde sit politiske Stade midt imellem Højre og Venstre. Den gamle Jungersen syntes imidlertid, Sønnen var for ung til at blive Rigsdagsmand og opfordrede ham bestemt til at sige Nej til Opfordringen. Sønnen fulgte sin Faders Raad.

Chr. Jungersen

I 1872 havde Jungersen boet i Hjørringegnen i fem Aar og havde i den Tid gjort sig saa fordelagtig bekendt, at han fik Opfordring til at være det radikale Venstres Kandidat i Hjørringkredsen imod den moderate Godsejer Nyholm til Baggesvogn, nu Kreditforeningsdirektør i Viborg. Denne Mand var personlig meget afholdt og tilhører en Slægt, som har besiddet megen Anseelse og Indflydelse i Vendsyssel. Valgkampen blev derfor hidsig nok, men det lykkedes Jungersen at gaa ud af den som Sejrherre.

Blandt de Modstandere, han siden har haft, var Amtmand, Baron Wedell-Wedellsborg i 1881 den farligste: dog ogsaa ham overvandt Jungersen, med 1045 Stemmer mod 895, og efter den Tid har ingen for Alvor gjort ham Rangen stridig.

Jungersen søgte da ogsaa straks efter sit første Valg at faa befæstet sin egen og Venstres Stilling. Vendsyssel havde til den Tid ingen Venstrepresse, men nu følte Befolkningen i høj Grad Savnet deraf og var saa villig til at yde et Venstreblad

Støtte, at dëtte allerede kunde begynde at udkomme fra 1. Januar 1873, under Navn af *Vendsyssels Tidende* og under Redaktion af afdøde Thomas Bjørnbak og nuværende Redaktør Vilh. Carlsen. Dette Blad har under en driftig Ledelse vokset sig stort og mægtigt.

Dernæst blev der meget hurtigt skaffet Venstre eget Husly i Hjørring By. I 1875 købtes, væsenligst af Venstremænd i Kredsen, en Ejendom i Byen, der nu er omdannet til en efter Provinsforhold meget anselig Forsamlingsbygning. Foruden en stor Forsamlingssal rummer den *Vendsyssels Tidendes* Kontor og Trykkeri, en Købmandsforretning og et Gæstgiveri, der har en Stald med Plads til 200 Heste.

Da Jungersen kom ind paa Rigsdagen, sluttede han sig selvfølgelig straks til det forenede Venstre. Han nærede den Bjørnbakske Uvilje mod Bureaukrati og Militarisme, var nøgtern og realistisk i sit Syn paa Samfundsforholdene, og det er ovenfor berørt, at han i 1877 var den eneste Skattenægter. Umiddelbart efter sluttede han sig imidlertid til de Moderate, maaske fordi han som en enlig Svale i en effektiv Protestpolitik havde følt en vis Skuffelse. Fra de Moderate skilte han sig igen, da de lavede deres Hærlov. Han var for afgjort en Modstander af Militærvæsenet til at følge dem heri, og i nogle Aar tilhørte han saa *de Udtraadtes* Gruppe under Tauber og Alberti.

I 1884, da Berg og Bojsen sluttede sig sammen i Dannelsen af *det danske Venstre*, meldte Jungersen sig ind i dette Parti, og senere fulgte han Bojsen, indtil han brød ud og stemte imod Forliget 1894. Fra 1895 har han endelig været Medlem af Venstre-Reformpartiet.

Jungersen taler ikke ofte i Thinget og har næppe længer nogen Ærgærrighed efter at tiltvinge sig en fremtrædende Stilling. Hans Rigsdagsvirksomhed har foruden om lokale Spørgsmaal særlig samlet sig om Landbrugsreformer og militære Anliggender. Han har været Medlem af mange Aars Hærudvalg, i adskillige Aar Udvalgsformand, og han var Formand for Udvalget angaaende Husmandsloven og i det Fællesudvalg, der bragte dette Lovforslag igennem.

Gentagne Gange har Jungersens Vælgere givet ham Beviser paa den Paaskønnelse, hans politiske Arbejde har vundet hos dem. Efter Valget i 1881 skænkede de ham saaledes et fuldstændigt Spisestue-Møblement med Service, et Guld-Lommeuhr og et Regulator-Stueuhr. Og paa 25-Aarsdagen for hans Valg holdt de stor Festmiddag for ham og overrakte ham da et Maleri af hans Gaard og en kalligraferet Adresse med en Vignet forestillende den Mole ved Hirtshals, som er et Resultat af Jungersens Rigsdagsarbejde.

Ogsaa udenfor Politiken har Jungersen haft forskellige Tillidshværv. Fra 1876—86 var han Medlem af Sogneraadet; siden 1875 er han Medlem af Repræsentantskabet for Landboernes Spare- og Diskontokasse i Hjørring — Formand i dette Repræsentantskab blev han i 1888 — og endelig var han Medstifter af Sparekassen i Jelstrup.

H. L. JØRGENSEN (Ougtved)

Født den 3. Februar 1850. Gaardejer, Ougtvedgaard pr. Ruds Vedby. Folketingsmand for Holbæk Amts 3. Valgkreds.

Jørgensen-Ougtved er det moderate Partis eneste Folketingsmand paa Sjælland, og han findes endda i Holbæk Amt, der ellers fra Fædrenes Dage har Navn som sikkert Venstreland. Der har da ogsaa ved de sidste Valg været gjort Forsøg fra det radikale Venstre paa at trænge Jørgensen-Ougtved bort. Dels rører det politiske Liv sig imidlertid ikke overdreven stærkt i Kredsen — ved sidste Valg stemte saaledes kun 46 Procent af Vælgerne — dels er Jørgensen-Ougtved en ganske behændig Debattør, der med Omsigt udnytter sit Forraad af politisk Viden, og endelig er han i Besiddelse af en stor personlig Elskværdighed, der gør ham afholdt ogsaa blandt Modstandere. Uforfærdet og med stor Iver kaster han sig ind i en Diskussion eller en Passiar. Kniber det en Gang med Argumenterne, klarer han sig ud af Affæren med et hyggeligt Smil eller en pudsig Bemærkning, og han har i Aarenes Løb erhværvet sig en vis Slagfærdighed.

HANS LAURITZ JØRGENSEN er født den 3. Februar 1850 i Uglerup, Sæby Sogn, hvor hans Fader var Gaardejer. Som Dreng gik han i Almueskolen og arbejdede derefter i sin Faders Bedrift, indtil han 18 Aar gammel blev antaget som Lærling under det kgl. Landhusholdningsselskab og i tre Aar fik Tjeneste paa forskellige større Gaarde. I Sommeren 1871 besøgte han Hindholm Højskole og aftjente sin Værnepligt fra 1872—73. I 1875 købte han sin nuværende Ejendom, en Gaard paa tolv Tønder Hartkorn.

L. H. Jørgensen (Ougtved)

Fra 1886 til 1893 var han Medlem af Sogneraadet og i fire Aar dets Formand. I samme Tidsrum var han Tyendemægler i Kommunen og fra 1891—93 var han Forligskommissær i Løve Herred. Fremdeles valgtes han i 1892 til Medlem af Holbæk Amtsraad og beklædte denne Stilling til 1898. Og endelig valgtes han ligeledes i 1892 til Ruds-Vedbykredsens Folketingsmand.

Ved det ordinære Valg i Foraaret 1892 havde den radikale Tauber opnaaet Genvalg i Kredsen. Han døde imidlertid om Efteraaret, og ved Suppleringsvalget i November valgtes Hans Jørgensen som hans Efterfølger, men som Tilhænger af Bojsens Politik.

Ved sit Valg for ti Aar siden var Jørgensen-Ougtved langtfra helbefaren i Politikens Farvande. Men siden da har han med megen Opmærksomhed fulgt Tingenes Gang. I Folketingssalen hører han til de flittigste Tilhørere. Selv taler han ikke hyppigt, og hans Stilling som Medlem af et Mindretal medfører naturligt, at han ikke anvendes stærk i Udvalgsarbejdet. Naar han tager Ordet, er det som oftest fra et udpræget agrarisk

Standpunkt. Et noget ensidigt Hensyn til hans egen Stands Vilkaar er i Reglen det afgørende Motiv for hans Stilling.

Da Forliget afsluttedes i 1894, hørte Jørgensen-Ougtved til dem af Bojsens Folk, der stemte imod det, og med ham var de *De Femten.* I næste Samling maatte Gruppen forandre Navn og kaldes *De Fjorten,* thi Jørgensen forlod den og svingede tilbage til Bojsen. At udrede, hvorfor Forliget, der for *De Fjorten* betød noget helt afgørende, kom til at betyde saa lidt for Jørgensen-Ougtved, er temmelig vanskeligt. Aarsagerne maa vel dels søges i Paavirkning af lokal Natur, dels deri, at Jørgensen ikke vel kunde tænke sig under andet Førerskab end Bojsens. Hans Svingning indbragte ham i hvert Fald adskillige Angreb, som han dog var parat til at møde med den Paastand, at hans Stilling i Virkeligheden var den eneste konsekvente. Det anfægtede ikke hans gode Humør, at Modstanderne ikke altid havde tilbørlig Respekt for Konsekvensen.

Formentlig vil Venstre-Reformpartiet til næste Valg gøre et alvorligt Forsøg paa at slaa Jørgensen. Om det vil lykkes, faar Tiden vise. Jørgensen faar stole paa sig selv og paa *Sorø Amtstidende.*

J. JENSEN-AADAL

Født den 4. April 1849. Husejer ved Kværndrup. Folketingsmand for Odense Amts 6. Valgkreds

Denne Folketingsmand hører til de stille i Salen. Yderst sjælden gør han Krav paa Tingets Opmærksomhed, og det er da ikke at undre sig over, at kun meget faa i Landet knytter nogen bestemt Forestilling til hans Navn; der har aldrig staaet nogen Staahej om det. Som Politiker er han moderat af Naturel og Familietradition. Hans Fader var Jens Jensen fra Trinderup, der fra 1852 i omtrent 25 Aar var Folketingsmand for Kværndrupkredsen og senere sad adskillige Aar i Landstinget. Han hørte altid til de meget medgørlige Venstremænd, og Sønnen har fortsat i hans Spor.

Der tillægges undertiden en Mand, som kun sjælden opløfter sin Røst, en umaadelig Klogskab. Blot han forstaar at nikke eller ryste paa Hovedet i rette Øjeblik og smile forbeholdent, aner man en hel Afgrund af Kløgt. Man bedrager ofte sig selv paa den Vis. Det gælder ingenlunde altid, at det stille Vand har den dybe Grund. Men forsaavidt gælder det vistnok om Jensen-Aadal, som han sikkert har en solid Indsigt i politiske og sociale Forhold. Da han levede i et Hjem, hvor Faderen var Rigsdagsmand en Menneskealder igennem, havde han mere Lejlighed end de fleste til paa nært Hold at følge de politiske Begivenheder, og han har altid sat saa megen Pris paa den solide Viden om Sagerne, at han selv har stræbt at erhverve sig saa megen Kundskab som muligt.

J. Jensen-Aadal

JENS JENSEN AADAL — først 1899 antog han ved kgl. Bevilling Navnet Aadal — er født den 4. April 1849. Indtil sit femtende Aar gik han i en Friskole, og senere har han besøgt Vejstrup Højskole. 1873 overtog han sin Fædregaard i Forpagtning, blev i 1893 Ejer af den men afhændede den allerede i 1895 til sin Svoger og købte sig et Hus med halvandet Fjdk. Hartkorn i Kværndrup, hvor han bor endnu.

Skyttebevægelsen har i Jensen-Aadal haft en virksom Tilhænger. Siden 1885 har han været Medlem af Forretningsudvalget for Svendborg Amts Skytteforening, og i Aarene 1886—99 var han Medlem af Overbestyrelsen for de danske Skytteforeninger.

1897 valgtes han til Medlem af Kværndrup Sogneraad, og

han er desuden nu Medlem af Skolekommissionen. Aar 1900 blev han valgt til Medlem af Bestyrelsen for Svendborg Amts Landbosparekasse og samme Aar til Suppleant i Bestyrelsen for de sydfynske Jernbaner.

I 1895 var Jensen-Aadal første Gang paa Valg til Folketinget, idet han lod sig opstille i Kværndrupkredsen som de moderates Kandidat og naaede 1033 Stemmer imod Rosagers 1095. Ved Valget i 1898 modtog han Opfordringer fra Meningsfæller baade i Sønderse og i Bogensekredsen. Han valgte den sidste, og den 5. April nævnte Aar blev han Bogensekredsens Folketingsmand. Der er i denne Kreds altid tre Kandidater. Højres Stemmer er i Tilbagegang, hvorimod Venstres Stemmer ved sidste Valg udviste en Del Fremgang. Jensen-Aadal sejrede dog med en anselig Majoritet, idet han fik 697 mod Højres 431 og Venstres 404 Stemmer. Venstres Kandidat var iøvrigt Formanden for den nystiftede Landboforening for fynske Husmænd, H. J. Nielsen, Ferritslev.

Usikkert stiller Forholdene sig forresten i denne som i andre Valgkredse paa Fyn, eftersom ikke mere end Halvdelen af Vælgerne stemmer. I Bogense stemte sidste Gang kun 51 Procent.

K. M. KLAUSEN

Født den 28. Septbr. 1852. Kursusbestyrer, Raadmand, Kjøbenhavn. Folketingsmand for Kjøbenhavns Amts 2. Valgkreds.

Saa snart Folketingets Socialdemokrater talte tilstrækkeligt til at sætte en Mand i Finansudvalget, satte de K. M. Klausen derind. Da de i Aar kunde besætte endnu en Plads, overdroges denne til Harald Jensen; men selvfølgelig er Klausen bestandig Ordfører, og dermed er betegnet den fremragende Stilling, han indtager indenfor sit Parti.

En vis firskaaren Dygtighed har forskaffet ham denne Plads. Han er en Politiker med godt Haandelag. Som Ordfører for sit Parti yder han, hvad man kunde kalde et godt Stykke Arbejde. Han griber kun sjelden fejl om sit Emne, og har han først én

Gang det rigtige Tag, slipper han det ikke. Men han er bedst, naar han tager hver Ting for sig og siger sin Mening derom fyndigt og hvast. Dagen og Vejen og godt dansk Rugbrød — det magter Klausen. Han kan ogsaa nu og da krydre Brødet med Viddets Peber, men de festlige Retter, der bringer Sindet ud af Hverdagsstemningen, findes sjælden paa hans Bord. Hans Fantasi bevæger sig altid langs Jorden. Det glimter ikke i hans Tale af ny og ejendommelige Paafund. Der findes ikke i hans Tales Pauluner saadanne Ruder, hvorfra man har mærkelige og vide Udsigter. Han har aldrig opdaget en Verden i en Nøddeskal. Men han arbejder som en begavet Praktiker med det givne Stof og faar ofte anvendt det paa den bedste Maade.

K. M. Klausen

Den brede og tætte Skikkelse, Hovedet paa den korte Hals, det stride, militære Overskæg og det graa, buskede Haar — alt giver Indtrykket af en sluttet Styrke. Der er jo lollandsk Bondeblod i Aarerne. I Reglen staar han da ogsaa rolig og støt under Forhandlingernes ondt og godt, som havde han begge Ben plantet i Lollands fede Muld.

Med sit Udseende og sin let syngende Dialekt kunde han endog antages for en flegmatisk Natur. Han kan være mut og yderst afmaalt, men Flegma i almindelig Forstand er han afgjort ikke i Besiddelse af. For det første arbejder han nødvendigvis ret betydeligt, dernæst er der noget agressivt i hans hele Færd som Politiker; han er sjelden forsonlig, og det Vid, hvoraf han er i Besiddelse, er i hvert Fald ikke harmløst. Tværtimod spores der ikke sjælden en vis Indædthed, som han uden Skade kunde lægge af. Klausen raader over saa god en Form

og over en saa logisk Styrke i Tankegangen, at han meget vel kunde forsmaa det Virkemiddel at forgrove Sprogets naturlige Ord. Der er ingen Grund til at sky de stærke Ord; de er, paa rette Plads, saa inderligt velgørende. Men det nytter ikke altid at sige *tigge* i Stedet for *samle*, eller *Storbønder* i Stedet for *Bønder*.

Det er ikke saaledes, at Klausen gestikulerer vildt eller raaber højt, naar han kommer i Affekt under Debatten, men da dirrer der bag hans Ord en Hidsighed, der undertiden virker tiltalende som Udslag af en personlig Lidenskab, men til andre Tider blot giver Indtrykket af, at nu er det en vred Mand, der har Ordet.

KRISTOFFER MARKVARD KLAUSEN er født den 28. Septbr. 1852 som Søn af den lollandske Gaardejer Klaus Jensen Frimand. Atten Aar gammel kom Klausen paa Skaarup Seminarium, tog Eksamen derfra tre Aar senere og var dernæst fra 1874—77 Elev paa Statens Kursus for udvidet Skolelærereksamen. 1878 fik han Ansættelse som Lærer ved de kjøbenhavnske Kommuneskoler og beholdt denne Plads til 1898, da Arbejdet i offentlige Hværv nødte ham til at opgive den. I mange Aar har han desuden, bl. a. sammen med dansk Fredsforenings Formand R. P. Rasmussen, været Medbestyrer af Undervisningsanstalten *Kjøbenhavn*, der forbereder til Præliminær- og Studentereksamen.

Før 1893 var Klausens Navn ikke Offentligheden stærkt bekendt. Men i det Aar opstilledes han af Socialdemokraterne som en af deres Kandidater til Borgerrepræsentantvalgene, og han hørte saaledes til det første Hold af Mænd, Demokratiet satte ind i Kjøbenhavns Kommunalbestyrelse. Som naturligt var, tog Klausen sig fornemlig af Skolesager, og i 1900 valgtes han til Raadmand for Magistratens 1. Afdeling, hvorunder netop disse Anliggender er henlagte.

Ind i Folketinget valgtes Klausen først i 1895 som Repræsentant for Kjøbenhavns Amts 2. Valgkreds, der efter Valgloven af 1894 bestaar af en Del af Frederiksberg Kommune. Men som Medlem af Finansudvalget er han i Løbet af faa Aar ble-

ven saa fortrolig med politiske Forhold, som havde han en meget længere Rigsdagstid bag sig.

Til Finanslovsbehandlingen i denne Samling opfandt Klausen Udtrykket *Albertis Hundredmandsforening* som Betegnelse for de Hundrede Medlemmer af Folketinget, hvis Repræsentanter i Finansudvalget var komne overens om alle Ting paa Finansloven. Overfor disse stillede Klausen de 14 Socialdemokrater som de eneste Repræsentanter for en demokratisk og antimilitaristisk Opposition. Og i Overensstemmelse dermed rejste han da fornemlig Diskussion om to Spørgsmaal: Den opdukkende Husmandsbevægelse og Besparelsen paa de militære Budgetter.

Klausen ønskede, at de nydannede Husmandsforeninger fremtidig skulde administrere de Statsbidrag til Husmandsbrugets Fremme, som hidtil er fordelte gennem Landboforeningerne. Dette Standpunkt var ganske uangribeligt. Men samtidig benyttede Klausen Lejligheden til at angribe Landboforeningerne for deres hidtidige Arbejde i denne Sag, og med dette Angreb kom han ud paa saa gyngende og ukendt Grund, at Borgbjærg, der om disse Forhold ved bedre Besked, og hvis sociale Syn desuden er mere omfattende og dybtgaaende end Klausens, saa sig foranlediget til ved Finanslovens 3. Behandling at ile sin Partifælle til Hjælp og søge Spørgsmaalet bragt paa fast Grund igen.

Paa de militære Budgetter endelig var nogle af Klausens Nedsættelser ret vilkaarlige. Han var ikke gaaet helt rationelt tilværks, og det var ikke muligt ud af hans Udtalelser og Forslag at hente blot en Antydning af, hvad der egentlig er hans eget militære Program. Han og hans Parti synes ganske vist at anse en almindelig Folkevæbning for et attraaværdigt Maal, men nogen fast Bund havde Klausen ikke at staa paa i dette Forhold, og hans Opposition maatte derfor blive af mindre Virkning. Han er nu valgt til Medlem af Militærkommissionen og vil sikkert efter Sædvane gøre et betydeligt Arbejde dér indenfor. Med Interesse maa man afvente, til hvilket militært Program han derefter vil forpligte sit Parti.

En Mand ved Navn Morten Henriksen, tidligere Socialde-

mokrat, anmodede i indeværende Samling Folketinget om at give ham Lejlighed til at anlægge Sag mod Klausen for nogle Udtalelser, denne havde brugt om ham i forrige Samling i en hæftig Debat med Læge Rørdam. Udvalget for Forretningsordenen fandt dog ikke, der var Anledning til at udlevere Klausen, og gjorde derfor ingen Indstilling til Thinget. Kun Harald Holm indstillede, at Tinget skulde give Klausen en Tilrettevisning, men Trier erklærede, at en saadan tilkom det Formanden at give, og Holms Indstilling kunde derfor ikke komme til Forhandling.

Saa havde Klausen ved Finanslovens 2. Behandling i Aar et Sammenstød med Marineminister Jøhnke i Anledning af Visitationen af Orlogsværftets Mandskab. Det fremgik af Marineministerens Udtalelse, at Officererne faktisk ikke blev visiterede, skønt de burde underkaste sig Eftersynet lige saa vel som Arbejderne. Og Klausen udtalte da, at han med Tanke paa et bestemt Tilfælde maatte mene, at der maaske var allermest Grund til at visitere netop Officererne.

Nogle Dage efter blev Klausen paa Marineministerens Anmodning kaldt op til en Assessor i Kriminal- og Politiretten for at give Oplysninger om denne Sag. Det viste sig da, at Klausen i Virkeligheden havde forløbet sig ved sin Udtalelse. Det Tilfælde, hvortil han sigtede, havde ikke det mindste med Visitationen at gøre. Han havde tænkt paa en Værftsløjtnant, der var beskyldt for Kassesvig. Disse Beskyldninger havde tilmed ikke kunnet bevises, og de Folk, der havde rejst dem, var ved Højesteret blevne dømte for Pengeafpresning. At Klausens Hæftighed her havde spillet ham et Puds, blev imidlertid næsten glemt overfor den ret almindelige Misbilligelse, hvormed Folketingsmænd modtog Meddelelsen om, at en Kriminalretsassessors Mellemkomst i denne Sag var bleven anset for hensigtsmæssig.

Med sine Fortrin og Mangler og med den Stilling, han allerede har vundet, vil K. M. Klausen være en af de Kræfter, hvormed vor fremtidige Politik maa regne. Han er utvivlsomt en ganske stærk Mand.

KR. KNOP

Født den 27. Novbr. 1857. Folketingsmand for Svendborg Amts 3. Valgkreds.

Hører blandt Venstres Menige til dem, der med den største Opmærksomhed følger den politiske Udvikling. Politik er for Knop en virkelig Livsinteresse, og han er af Anskuelse en udpræget Demokrat. Iøvrigt en munter og resolut Mand.

JOHAN KRISTIAN KNOP er født den 27. November 1857 paa Laage Mølle ved Vejle, hvor hans Fader var Forpagter. Senere flyttede hans Forældre til Breinholm Mølle ved Horsens, men her gik Faderen Fallit, og Hjemmet var siden meget fattigt. Allerede i syv Aars Alderen maatte Knop ud at tjene om Sommeren; fra han var ni Aar, var han ude altid, og da han var tretten Aar, døde hans Moder. Fra det Øjeblik maatte han fuldstændig sørge for sig selv. Han var imidlertid heldig med de Pladser, han fik, og klarede sig nogenlunde. Seksten Aar gammel fik han sin første Karleplads paa en Gaard ude i en jysk Hedeegn.

Med Pladsen fulgte en Forpligtelse til at karte Uld om Vinteraftnerne. Knop friede sig imidlertid fra dette Arbejde mod et lille Vederlag og gav sig til at forøge den Viden, han havde tilegnet sig under sin ofte meget mangelfulde Skolegang. Gennem Læsningen øgedes hans Videbegærlighed og hans Lyst til at kigge ud over Hedesognets Grænser. For ham som for mange andre syntes det et attraaværdigt Maal at komme paa et Semiminarium, men da dette ikke lod sig gøre, søgte han Understøttelse til et Højskoleophold og besluttede sig for Galtrup Højskole paa Mors, hvor den gamle mærkelige Poulsen-Dal, Kolds tidligere Medlærer, var Forstander.

Efter Skolens Slutning i Foraaret 1877 tog han Tjeneste hos en Mand paa Mors, der havde gennemgaaet et Kursus paa Næsgaard. Her lærte han Landvæsen, indtil han i 1882 giftede sig og selv kom i Besiddelse af en lille Ejendom i Dragstrup. Denne ejede han, til han i Aaret 1901 købte sig et Sted nede ved Holbæk, hvor han bor mere bekvemt for sin Rigsdagsgærning.

Allerede i 1877 blev Knop greben af en stærk politisk Interesse. Det var Udstedelsen af det første Provisorium, der vakte ham til Eftertanke. Morsingboerne samledes til et stort Møde for at drøfte den ny politiske Kendsgærning samt for at vælge en Repræsentant til den Forsamling i Middelfart, af hvilken Grundlovværneforeningen dannedes. Knops Husbond var meget forbavset, da den unge Mand bad om Lov til at deltage i Mødet. Tilladelsen fik han imidlertid, vandrede de to Mil til Mødestedet, modtog et meget stærkt Indtryk af, hvad der blev sagt, og spaserede saa atter de to Mil tilbage om Aftenen. Dette var hans politiske Daab.

Kr. Knop

Efter i 1882 at have faaet Foden under eget Bord, sluttede Knop sig hurtigt til Venstres Organisation paa Mors, næppe tredive Aar gammel blev han Medlem af dens Bestyrelse og kort efter Formand. Samtidig overtog han Ledelsen af de Bestræbelser, der gik ud paa at fordrive Kredsens Folketingsmand, Chr. Ravn. Kun et Mindretal indenfor Venstreforeningens Bestyrelse misbilligede Folketingsmandens moderate Politik, men Uoverensstemmelsen var saa stor, at Knop og hans Meningsfæller nedlagde deres Mandater og indbød til et Møde for at faa dannet en ny Organisation. Dette lykkedes, og fra det Øjeblik kæmpede de moderate og de radikale Morsingboere hæftigt med hverandre, indtil Ravn var kastet.

1892 opstilledes der første Gang men forgæves en Kandidat imod ham, og i de følgende Aar gik det her som andre Steder sløjt med Venstres Organisation. Knop holdt dog stadig Ilden vedlige. Han opretholdt en Forbindelse i Agitationsøje-

med med en Del af sine paalideligste Meningsfæller omkring paa Øen og fik hvert Aar foranstaltet flere Møder, hvor fremragende Mænd af Venstre søgte at vinde Morsingboerne for Partiets Politik. I 1895 lykkedes det da ogsaa at faa erstattet Ravn med den paalidelige Venstremand, som nu repræsenterer Kredsen i Folketinget.

Knop modtog allerede i 1892 Opfordringer baade fra Hurup og Thisted om at stille sig i disse Kredse. Han havde imidlertid begge Hænder fulde i det hjemlige Arbejde og sagde Nej. Ogsaa i 1895 var der Bud efter ham, men forst i 1898 indvilligede han i at lade sig opstille i Svendborg, der fra gammel Tid er en sikker Venstrekreds. Han opnaaede her 1758 Stemmer eller det største Tal, Venstre nogensinde havde mønstret, og dette voksede endda i 1901 til 1891 Stemmer. Knop meldte sig straks ind i Venstre-Reformpartiet.

Ogsaa udenfor Politik har han deltaget ivrigt i det offentlige Liv paa Mors. Han blev allerede i 1883 Formand for Øens Skytteforening og var det, med en kort Afbrydelse, til han i 1901 forlod Øen. Som Repræsentant for denne Forening var han med til i sin Tid at fortrænge Grev Skeel, Lars Dinesen o. fl. fra Overbestyrelsen for de danske Skytteforeninger.

Som femogtyveaarig ung Mand var Knop for første Gang paa Valg til Sogneraadet men kom ikke med. Senere blev han imidlertid ved et Suppleringsvalg sat ind af de Højstbeskattede, men blev efter tre Aars Forløb kastet, da han fik Skyld for mere at repræsentere de Fattige end de Velhavende. Næste Gang, det var den almindelige Vælgerklasses Tur, blev han paany valgt med stort Stemmetal.

Efter Sygekasselovens Fremkomst fik Knop oprettet en Sygekasse for Kommunen og var dens Formand de første Par Aar. Senere var han medvirkende til Dannelsen af et Andelsmejeri — man kendte saa sent som ind i Halvfemserne paa Mors ikke af egen Erfaring Andelsbevægelsen — og var dettes Formand, saa længe han boede paa Mors. Ved hans Bortrejse skænkede Andelshaverne ham et smukt Skrivebord med Sølvplade og en elegant Kontorstol.

Det folkelige Oplysningsarbejde har i Knop en forstaaende Medarbejder. Han var i sin Tid Medlem af Bestyrelsen for *Dansk Friskoleforening* og virksom for Afholdelsen af Skolemøder. Endelig bør det nævnes, at han, før han rejste fra Mors, var Medstifter af et Musæum i Nykjøbing for morsøske Oldsager og Medlem af Musæets Bestyrelse.

Efterhaanden som han gror fastere i den sjællandske Jord, vil hans Virkelyst sagtens ogsaa spores i hans ny Hjemegn.

CHRISTOPHER KRABBE

Født den 20. Juli 1833. Herredsfoged i Kellerup. Folketingsmand for Holbæk Amts 4. Valgkreds.

Krabbe tilhører en gammel dansk Adelsslægt, der stammer fra Damsgaard i Ferring Sogn, og hvis Stamtavle kan føres tilbage til Aar 1500. Denne Oprindelse har sat sine Mærker i Krabbes Karakter. Af den forklares for en væsentlig Del hans Selvfølelse, der undertiden slaar over i Selvsikkerhed, og den Karakterens Fasthed, der undertiden kan ytre sig som Stivsind, men som dog er en betydelig Værdi. Hans Følelse af at tilhøre en gammel dansk Slægt, der i Aarhundreder har ejet dansk Jord, er tillige Baggrunden for den stærke nationale Interesse, der lige fra hans Ungdom har behersket ham og til Tider været bestemmende for hele hans politiske Arbejde.

Det er en besynderlig Skæbnens Ironi, at just denne Mand skulde blive anklaget for at dække en Virksomhed, der fremstilledes som skadelig for de nationale Interesser. Han var under sin første Deltagelse i det offentlige Liv mere national end selve de Nationalliberale, han var senere Medlem af det nationale Venstre, og han har altid siden været stærkt personlig optaget af nationale Anliggender.

Krabbes Begavelse som Politiker beror for en stor Del paa hans Karakters Styrke. Desuden er han klar og koncis i sin Tankegang. Han har et hurtigt Blik for det afgørende saavel i en politisk Opgave som i et taktisk Spørgsmaal, og han udtrykker sin Opfattelse med en vis aabenhjærtig Nøgternhed.

Christopher Krabbe er født den 20. Juli 1833 paa Gaarden *Holgershaab* paa Nordfalster. Han blev Student fra Sorø Akademi 1852 og juridisk Kandidat 1859. Fra dette Aar indtil 1867 optoges han væsenligst af Journalistik. Saa var han et Par Aar Sagførerfuldmægtig hos Balthazar Christensen, dernæst i et Aarstid Overretsprokurator paa Prøve og endelig fra 1868—71 Overretsprokurator i Kjøbenhavn. Sidstnævnte Aar udnævntes han til Birkedommer paa Fejø, blev 1876 Borgmester og Byfoged i Grenaa, 1883 Borgmester og Byfoged i Struer, og siden 1886 har han endelig været Herredsfoged i Lysgaard og Hirs samt en Del af Houlbjerg Herreder. 1881 arvede han ved sin Faders Død den gamle Herregaard Hald, som han dog i 1892 afhændede til sin ældste Søn. Fra 1871 har han haft Sæde i Landmandsbankens Bankraad, siden 1885 i Bestyrelsen for Dansk Folkemusæum, fra 1879—85 i Overbestyrelsen for de danske Skytteforeninger, og nu er han Medlem af Bestyrelsen for geografisk Selskab. Endelig er Krabbe Formand i den skandinaviske Komité for Tilvejebringelsen af et Monument over Dronning Margrethe. Krabbe er R. af Dbg. og Dbmd.

Kristoffer Krabbe

Krabbe debuterede i Politik som Redaktør af Fyns Avis fra 1859—61; han gjorde den til et Venstreblad med udpræget national Farve. Derefter var han i nogen Tid Redaktør af Blixen Fineckes Organ *Danmark*, og det var i denne Virksomhed, han havde en saa skarp Polemik med Berlingske Tidende, hvis daværende Redaktør var Buchheister, at den tilsidst endte i Haandgemæng mellem de to Redaktører.

Senere kom Krabbe til *Fædrelandet* og virkede der til 1867. Hans nationale Program var Danmark til Ejderen, og han var ivrig Skandinav. Men det nationalliberale Partis Politik syntes ham famlende og valen. Han ønskede kraftigere Fremstød, og denne Tendens kom til Orde i et kritisk-satirisk Flyveskrift, som han udsendte i Marts 1863 med Titlen: *Kort Udsigt over Danmarks Historie 1864—65 af Saxo Politicus.*

Allerede i 1861 stillede Krabbe sig første Gang til Folketinget. Det var i Svendborg Amts 5. Valgkreds, men han opnaaede ikke Valg. Den 5. Marts 1864 stillede han sig saa i Kalundborgkredsen og blev valgt baade til Rigsdagens og Rigsraadets Folketing. Ogsaa i hans første Rigsdagsaar var det de nationale Anliggender, der væsentlig beskæftigede ham, og den 30. August 1864 vakte han betydelig Opsigt ved sin Udtalelse om, at han stemte mod „Systemet af 15. Novbr. 1863". Han vilde dermed have sagt, at han ansaa Landets højeste Ledelse som en Hindring for en virkelig national Politik.

Under Grundlovskampen i 1865—66 holdt Krabbe afgjort paa Grundloven af 5. Juni og modsatte sig skarpt og bestemt saavel Regeringens oprindelige Forslag som det senere Frijs—J. A. Hansenske.

I de følgende Aar tilhørte Krabbe det nationale Venstre og var denne Gruppes Tillidsmand i betydningsfulde Spørgsmaal. Han var saaledes Medlem af Hærlovsudvalget og Valglovsudvalget, og han deltog ivrig i Forhandlingerne om Fæstelovgivningen. I 1869 fremsatte han selv et Lovforslag om dette Anliggende, og hans Interesse samlede sig fornemlig om at skaffe Sikkerhed for, at de daværende Indehaveres Familier ogsaa fremtidig, om de ønskede det, fik Fæstegaarden i Besiddelse. Fremdeles har det netop i denne Tid Interesse at mindes, at Krabbe allerede i Slutningen af Tredserne hævdede som sin Opfattelse, at det kgl. Teater burde overlades til privat Drift med et fast Tilskud fra Staten. Heller ikke er det uden Aktualitet at opfriske, at Krabbe i de Aar angreb den Plan, hvorefter man gik frem ved Restaurationen af Viborg Domkirke.

Ogsaa efter Vedtagelsen af den gennemsete Grundlov fast-

holdt Krabbe, at Kampen for Parlamentarismen burde fortsættes. Om det ny Grundlag for Kampen enedes han efterhaanden med Berg, og i Forening med ham udarbejdede han det forenede Venstres Program, der indledtes med det parlamentariske Krav.

I Oktober 1870 valgtes Krabbe til Folketingets Formand. Den unge Politiker gik hermed ind til en vanskelig Stilling. Det begyndte straks at trække op til den store Kamp, der inden længe var i fuld Gang, og som af og til bragte Gemytterne i Folketingssalen i voldsom Bevægelse. Den nye Formand førte efter sin Natur Sceptret med Myndighed. Han vidste, at i Forhandlingernes Gang er hans Vilje den højeste Lov, og han afsagde sine Kendelser uden Tøven og Vaklen.

En af hans Formands-Afgørelser har vundet ligefrem Navnkundighed. Det var under en Debat mellem Tauber og Hall den 2. Maj 1873, at Tilhørerne lod sig henrive til stærke Demonstrationer til Fordel for den sidste. Krabbe lod da uden Barmhjærtighed Tilhørerpladsen rydde — hvilket aldrig er sket hverken før eller siden i vort parlamentariske Liv.

Krabbes politiske Modstandere rettede i Begyndelsen stærke Bebrejdelser imod ham for at optræde med Partiskhed. Efterhaanden indrømmedes det dog fra alle Sider, at han var en i visse Maader fortræffelig Formand: Værdig i sine repræsentative Pligter, ubøjelig i Opretholdelsen af en sikker Orden i Tingets Forhandlinger, en hensynsfuld Bureaukrat i sit Forhold overfor Funktionærerne.

I 1883 kom han i en Konflikt med Folketingets radikale Venstre, fordi han gav Hørup en Irettesættelse, da denne i en Tale fremsatte Spørgsmaalet: Hvad kan det nytte? Denne Konflikt var medvirkende til, at Krabbe i Oktober 1883 frasagde sig Formandsstillingen. Han havde desuden siden sin Overtagelse af Gaarden *Hald* saa fuldt op at gøre, at Stillingen blev ham noget besværlig. Og Aaret efter, ved Valget i 1884, tog han Afsked med sin gamle Valgkreds.

Det hører til Krabbes Fortjenester som Formand, at han gav Stødet til Udgivelsen af det fire Bind stærke Værk: Be-

staaende Forfatnings- og Valglove, der udkom i Løbet af Aarene 1880—86.

Skønt Formand tog Krabbe dog ogsaa i Aarene 1870—83 virksom Del i Venstres politiske Arbejde. Saaledes udarbejdede han for Partiet i 1875 et Udkast til en Ministeransvarligheds-lov. Iøvrigt søgte han saa vidt mulig at holde sig udenfor de Stridigheder, der i de tretten Aar flere Gange spaltede Venstres moderate og radikale Elementer. Hans Sympati var vel nærmest hos de Moderate, men han afviste altid Spørgsmaalet om, hvorvidt han hørte til den ene eller den anden Fløj. Saaledes ved Valget i Januar 1879. Da han ude hos sine Vælgere blev spurgt, om han var moderat eller radikal, gav han det bekendte Svar: Jeg er Christopher Krabbe!

Fra 1884 til 1895 var Krabbe fuldkommen tavs. Ikke med en Stavelse røbede han sin Opfattelse af den politiske Kamp, ejheller af den Politik, der førtes i Halvfemsernes Begyndelse og endte med Forliget. Saa modtog han i Slutningen af 1894 en Opfordring fra sin gamle Valgkreds om paany at stille sig ved det forestaaende Valg. Med adskillig Opmærksomhed modtoges i Landet Meddelelsen om hans Kandidatur. Til hvilken Side gik hans Sympatier? Det maa vel nærmest siges, at han stillede sig paa sit Program af 1879: Jeg er Christopher Krabbe! Han udtalte sig ikke imod Forliget og fremhævede overhovedet, at han ikke havde sine Tanker rettede paa Fortidens Splid men paa Fremtidens Arbejde. Han ønskede ikke paa Forhaand at binde sig til nogen bestemt Gruppe paa Rigsdagen. Den 9. April blev han da valgt paany og slog dermed Kredsens daværende Folketingsmand, Redaktør Andreas Sørensen, der havde fulgt Bojsen til 1894 men derefter stemt imod Forliget.

I Overensstemmelse med sine Udtalelser valgte Krabbe i den første Tid Løsgængerens Rolle, og først i Slutningen af Rigsdagssamlingen 1895—96 meldte han sig ind i Venstre-Reformpartiet. Iøvrigt var hans særlige Program en Forfatningsændring, hvorved der fremtidig skaffedes de sikreste Garantier mod provisoriske Love. Han udarbejdede til dette Formaal et Forslag, der dog aldrig nød videre Fremme end Behandlingen

i et Udvalg. Heller ikke havde Krabbe Held med det Blad, han i 1895 stiftede til Agitation for hans Forfatnings- og Skattepolitik. *Folk og Land* var dets Navn. Det blev udgivet fra Kjøbenhavn, men fik kun en meget kort Levetid.

Siden Krabbe blev Medlem af Venstre-Reformpartiet, har han i flere Spørgsmaal udøvet afgørende Indflydelse. Loven om hemmelig Afstemning er væsentlig hans Værk, og det samme gælder Loven af 1898 om Brandpolitiet paa Landet og Loven af 1900 om forskellige jyske Baner og Gedser—Warnemünde-Forbindelsen. Desuden var han Ophavsmanden til Folketingets parlamentariske Skattekommission, og af denne var han Medlem.

Ved indeværende Rigsdagssamlings Begyndelse valgtes Krabbe til Folketingets første Viceformand, og fra Forhandlingerne bør nævnes hans Henstilling om at indføre Kommunedommer-Institutionen — han har herom skrevet en Artikel i *Tilskueren* — og hans Udtalelser om det ønskelige i nu at faa vedtaget en Lov om Ministeransvarlighed.

Tilsidst skal her kun antydes det voldsomme Oprør, der omkring sidste Valgdag hjemsøgte Kalundborgkredsen og samlede hele Landets Opmærksomhed om den. Ivrigt nationaltinteresserede Mænd angreb Krabbe hæftigt for hans Stilling til hans Datters Bladvirksomhed i Sønderjylland. De paaberaabte sig dels offentlige dels private Udtalelser af ham, i hvilke han søgte at undskylde eller forsvare sin Datters Fremgangsmaade. Skolebestyrer Niels Hiort var den mest virksomme af Angriberne, og i selve Valgkredsen fandt Bevægelsen mod Krabbe stærk Støtte fra forskellige Sider. Paa store Vælgermøder førtes hæftige Debatter bl. a. mellem Niels Hiort paa den ene Side og Krabbe samt nogle Folketingsmænd af Venstre paa den anden. Krabbes Angribere krævede, at han skulde erklære, at han misbilligede sin Datters Virksomhed, og tilsidst udtalte han bl. a., at han hverken havde økonomisk eller litterær Del i hendes Blad.

Denne Erklæring forekom dog ikke hans Modstandere fyldestgørende. De fortsatte Agitationen imod ham. Cand. mag.

Jul. Schiøtt lod sig opstille som Kandidat imod ham. Han trak sig dog efter nogle Vælgermøder tilbage, og paa Valgdagen havde Krabbe ingen Modkandidat. Valghandlingen foregik paa Samsø. I Kalundborg stod imidlertid Dr. Georg Brandes og talte mod Krabbes Valg. Resultatet blev, at denne fik 1239 Stemmer medens 1261 stemte Nej. Valget var saaledes uafgjort, men da der otte Dage senere ikke havde meldt sig nogen Modkandidat, erklæredes Krabbe for valgt.

Udførligt at redegøre for hele denne Strid, dens Aarsager og Forløb, ligger imidlertid udenfor denne Bogs Plan.

K. KRISTIANSEN (Beder)

Født den 15. Maj 1857. Gaardejer i Beder pr. Aarhus. Folketingsmand for Randers Amts 4. Valgkreds.

Kristiansen-Beder hører til de radikaleste Demokrater indenfor Venstre-Reformpartiet. Lidet bunden af Standsfordomme ser han forstaaende paa moderne sociale Bevægelser. Landbostandens Krav fandt han altid betryggende nok varetaget af Venstre, og derfor var han fra første Færd skeptisk overfor Agrarbevægelsen. Han saa i den et Forsøg paa at udviske de bestaaende naturlige Delingslinjer i vor Politik og frygtede for, at en ensidig Agrarisme kunde blive rettet imod de daarligst stillede i Samfundet.

Af Væsen er han en jævn og usnobbet Mand. Selv noget tilbageholden nærer han Uvilje mod alt, der har Præg af Brask og Bram. En lun jysk Humor er et afgørende Træk i hans Naturel. Saa er han iøvrigt et udpræget Hjemmemenneske med megen Sans for Orden og Regelmæssighed i alle Sager og — uden at det strider mod hans Fordomsfrihed — med megen Respekt for gode hævdvundne Skikke. Han er trofast mod sine Ideer og paalidelig overfor sine Kampfæller.

Kristian Nikolaj Kristiansen er født den 15. Maj 1857 i Beder, syd for Aarhus, hvor han nu selv bor som Ejer af sin Fædregaard. Faderen, M. H. Kristiansen, var en virksom og vel

oplyst Bonde, der ønskede sine Børn en god Undervisning. Til en Begyndelse blev Sønnen undervist af en Huslærer. Senere gik han sammen med nogle andre Børn i en Friskole, og det er betegnende for hans Faders demokratiske Sindelag, at denne forlangte som Betingelse for sin Støtte til Skolen, at der skulde optages i den et vist Antal af de fattigste Børn til Undervisning sammen med de betalende, for at denne private Skole ikke skulde virke til at uddybe Klasseadskillelsen. Kristiansen har selv senere fulgt Faderens Eksempel i lignende Forhold.

K. Kristiansen (Beder)

Seksten Aar gammel kom han paa Ask Højskole, opholdt sig senere som Landvæsenselev paa de Tesdorphske Gaarde paa Falster, aftjente sin Værnepligt som Befalingsmand og overtog derpaa kun 24 Aar gammel sin Fædregaard. Kort efter døde Faderen, og næppe 25 Aar gammel *arvede* Kristiansen Faderens Sognefogedembede, som han beklædte indtil 1898. I sin Egenskab af Sognets Politiembedsmand kunde han uden Vanskelighed modstaa Lysten til at fremskaffe *Resultater.* Han bekæmpede ikke sin Oppositionslyst som en syndig Tilbøjelighed, naar den drev ham til at narre Gendarmerne ved at yde en Betler en Haandsrækning, saa han kunde undslippe dem. Iøvrigt frabad Kristiansen sig altid bestemt Gendarmernes Hjælp, også selv om det galdt den jyske Smed, der nu er bleven en skattet Afholdstaler, men som i sin Sturm- und Drangperiode hørte under Beder—Malling Kommune. Han og Kristiansen stod forresten altid paa den bedste Fod med hinanden, og Kristiansen har altid taget ham i Forsvar som som en ærekær og dygtig Arbejder.

Imidlertid — efterhaanden fik Kristiansen en hel Mængde Tillidshværv foruden sin Fogedstilling. Fra 1886 til 1892 var han Formand for Sogneraadet, fra 1889—98 Formand for Beder Havebrugsskole og for Tiden Formand for Beder og Malling Sognes Sparekasse.

Politisk Interesse besad Kristiansen helt fra sine Drengeaar. Faderen, der en kort Tid omkring 1866 var Landstingsmand og stemte imod den gennemsete Grundlov, var Lars Bjørnbaks Meningsfælle, ogsaa i dennes stærke Antimilitarisme, og hans Kampfælle gennem mange Aar.

Disse Forhold blev naturligvis af væsentlig Betydning for Kristiansens egen politiske Opfattelse, Han var alle Dage Demokrat i sin offentlige og private Færd, men han havde ikke indlagt sig nogen egentlig politisk Fortjeneste, før han i 1895 fik Opfordring fra det radikale Venstre i Hornsletkredsen om at stille sig imod Neergaard. Det er betegnende for Kristiansens Stilling, at under Valgkampagnen drog en Arbejder fra hans eget Sogn op for at sige til Hornsletkredsens Vælgere, at paa Kristiansens demokratiske Sindelag kunde de godt forlade sig, ogsaa selvom de var Socialdemokrater. Valgresultatet blev saa truende for Neergaard — der kun sejrede med en Majoritet paa 33 Stemmer — at han foretrak næste Gang at gaa til Æbeltoft og blive valgt der. Venstre sendte atter i 1898 Bud efter Kristiansen, og denne Gang sejrede han med 1259 Stemmer mod 1075, der faldt paa Agraren Poulsen-Nørbjærg. Endelig sidste Valg nøjedes hans Modstandere med i et ringe Antal at stemme Nej.

Kristiansen-Beder meldte sig straks ind i Venstre-Reformpartiet og har ved enkelte Lejligheder markeret sin Stilling yderst tilvenstre i Partiet. Fornylig valgte dette ham som en af sine Tillidsmænd i Militærkommissionen, og antagelig var det deres Mening, der stemte paa ham, at han skal bære sin grundfæstede Antimilitarisme med derind. Som Folketingsmand er han iøvrigt endnu saa ung, at han ikke har faaet Lejlighed til at vise stort mere, end at han sikkert er en brugbar Arbejdskraft.

L. KVIST

Født den 28. Maj 1854. Gaardejer i Estrup pr. Støvring. Folketingsmand for Aalborg Amts 5. Valgkreds.

Nibekredsen var i mange Aar repræsenteret i Folketinget af den mest bekendte af de saakaldte Limfjordspolitikere, Villads Holm. Denne Mand, der var rund, jovial og fiffig, dannede ved sin personlige Beskaffenskaffenhed og sine Anskuelser det typiske Udtryk for disse Politikere, der udmærkede sig ved en glat Moderation og bestandige Forligstendenser under de hidsige Forfatningskampe.

L. Kvist

Nibekredsens nuværende Repræsentant, Laurs Kvist, er baade i sit Ydre og ved sin politiske Stilling forskellig fra denne Type. Ganske vist var han moderat af Farve, da han kom ind i Folketinget, men i 1894 gik han imod Forliget og siden 1895 har han støt fulgt Venstre-Reformpartiet. Han er ikke en Mand af særdeles mange Ord, og han taler ikke ofte i Tinget. Men han har en sund politisk Forstand, og han værdsættes af sit Parti som en praktisk Dygtighed og paalidelig Meningsfælle. I adskillige Aar har han været valgt til en af Folketingets Sekretærpladser.

Laurs Sørensen Kvist er født den 28. Maj 1854 i Abildgaard, Øster-Hornum Sogn, hvor hans Fader var Gaardfæster. Til sin Konfirmation fik han Undervisning i Almueskolen hos en gammel Lærer. Senere søgte han forøget Oplysning i Sognets Bogsamling og gennem Dagblade og Tidsskrifter. Tyve Aar gammel var han medvirkende til, at Afteskoleundervisning blev

sat i Gang paa hans Hjemegn, og tre Vintre søgte han selv Undervisning ad denne Vej. Paa Højskole har han derimod ikke været. I 1879 var hans gamle Fader Formand for Sogneraadet, og det dermed forbundne Arbejde blev da for Størstedelen udført af Sønnen.

I 1880 købte Kvist sin nuværende Ejendom, en Gaard paa halvtredje Td. Hartkorn, i Landsbyen Estrup, og med det samme begyndte han sin offentlige Virksomhed. Efter Forslag af Sogneraadet blev han beskikket til Formand for Sognevurderingsmændene i den alm. Brandforsikring for Landbygninger. 1883 valgtes han til Medlem af Sogneraadet, var fra 1885—90 dettes Formand og beklæder paany siden 1899 denne Stilling. 1886 valgtes han af Amtsraadet til Vurderingmand for Udlaan af offentlige og Umyndiges Midler. Samme Aar blev han Sognefoged — han var det til 1889 — og Herredsrepræsentant i Løsøre-Brandforsikringen for Aalborg og Hjørring Amter. I sin Kommune har han desuden været med til at oprette Andelsmejeri og Brugsforening og bygge en Forsamlingsbygning. Siden 1885 har han repræsenteret sin Kommune ved alle politiske Valg, og det var som Medlem af Valgbestyrelsen ved Folketingsvalget i 1887, at han blev kendt over hele Valgkredsen. Ved Valget i 1890 fik han Opfordring til selv at stille sig. Han opnaaede Valg og har siden siddet inde med Kredsens Folketingsmandat.

MADS LARSEN (Skeby)

Født den 28. Maj 1862. Forpagter i Skeby pr. Otterup. Folketingsmand for Odense Amts 7. Valgkreds.

Mads Larsen er en ung Mand af en afdæmpet og sympatetisk Fremtræden. I den første Samling, han har siddet i Folketinget, har han kun talt enkelte Gange og har da altid formet sine Meninger klart og behersket. Man ved, at han har ført sin Valgkampagne med megen Dygtighed og Energi, og at han i de Egne af Fyn, hvor han er kendt, nyder megen Anseelse.

MADS LARSEN er født den 28. Maj 1862 i Hessum, Skeby Sogn, hvor hans Fader var Gaardejer. I Vinteren 1881 var han nogle Maaneder som Elev paa Vesterskerninge Højskole, hvis daværende Forstander var Forfatteren Anton Nielsen, og i Vinteren 1883—84 gennemgik han et fem Maaneders Kursus paa Landbrugsafdelingen ved Klaus Berntsens Højskole i Særslev.

I Midten af Firserne lærte Mads Larsen Mejerivæsnet paa forskellige Andelsmejerier og var senere i 1889 Deltager i det første Kursus for Mejerister, som afholdtes paa Dalum Landboskole. I 1887 blev Larsen antaget som Mejeribestyrer paa Aastrup Andelsmejeri i Nærheden af Faaborg. Som Mejerist gav han gennem nogle Artikler i Mælkeritidende Stødet til, at Dansk Mejeristforening fik sin egen Ulykkesforsikring, af hvis Bestyrelse Mads Larsen da ogsaa fremdeles er Medlem.

Mads Larsen (Skeby)

I 1895 forlod Mads Larsen Mejerivæsnet for at overtage Skeby Præstegaardsjord — 6 Tønder Hartkorn — i Forpagtning, og ved Siden deraf ejer han et Hus med Have. I 1897 valgtes han ind i Sogneraadet, i 1899 valgtes han til Medlem af Bestyrelsen for Odense offentlige Slagtehuse og Eksportslagteri — en Stilling, han dog fornylig efter eget Ønske fratraadte — og endelig er han Tillidsmand i Svendborg Amts Landbosparekasse og Revisor i Ørritslev Andelsmejeri.

Mads Larsen har fra sin tidlige Ungdom været Venstremand med en selvstændig Opfattelse af, hvad der kunde betragtes som demokratisk Politik. I Firsernes Slutning og Halvfemsernes Begyndelse var han nærmest Tilhænger af den Bojsenske

Politik, men skønt han til den Tid kun læste moderate Blade, blev han dog, snart ved en, snart ved en anden Anledning, skeptisk overfor den Politik, han ellers støttede. Forliget i 1894 og Begivenhederne paa Rigsdagen i den følgende Samling, da Samarbejdet mellem Højre og de Moderate bl. a. satte Frugt i Valgkredsloven og i Scharlings Viceformandsskab, blev bestemmende for Mads Larsens Brud med den moderate Politik, og nu maa han vistnok snarere søges blandt Venstre-Reformpartiets mere radikale Folk. For ham som for andre af Venstrepartiet, der i deres Kredse maa kæmpe med moderate Modstandere, bliver Modsætningen til disse jo let skarpere end der, hvor Højre og Venstre er ene om Striden.

I 1898 stillede Mads Larsen sig første Gang til Valg som Venstres Kandidat i Søndersøkredsen. Kredsens hidtidige Repræsentant, den moderate Kr. Højmark, trak sig tilbage, og de Moderate opstillede Smed Pedersen-Lem, der desuden støttedes af Agrarpræsidenten Andersen-Rosendal, som er Vælger i Kredsen. Højre endelig samlede sig om R. Sørensen-Allesø, der blev Sejrherre paa Valgdagen og derefter i en Samling var Landbrugstoldens ihærdige Talsmand i Folketinget.

Ved sidste Valg, som Mads Larsen havde forberedt sig paa ved en omhyggelig Agitation i Kredsen, maatte Allesø imidlertid bide i Græsset, og de Moderates Kandidat opnaaede kun halv saa mange Stemmer som Mads Larsen, der blev valgt med 804.

N. J. LARSEN

Født d. 24. Novbr. 1845. Brandforsikringsdirektør, Kjøbenhavn. Folketingsmand for Maribo Amts 5. Valgkreds.

N. J. Larsen er baade i Tale og Bevægelser forsigtig, afmaalt, dvælende. I den lange sorte, omhyggeligt tilknappede Frakke virker han som et Stykke af en Pedant. Han er det ogsaa, forsaavidt som han ynder at lægge sin Skarpsindighed for Dagen i Smaating. Sjælden hører man N. J. Larsen rejse sig til

Forsvar for eller Angreb imod det centrale i en Sag; de grundlæggende Synspunkter fremstilles næsten aldrig af ham. Han griber fat om nogle Enkeltheder og behandler dem indgaaende, som en Læge, der foretager en Obduktion. Det synes at forskaffe ham en virkelig Glæde at optrevle et forholdsvis ubetydeligt Sidespørgsmaal, saa det tilsidst forsvinder mellem Fingrene paa ham. Han ofrer hyppigt sine betydelige Evner paa at opfinde drilske Spidsfindigheder.

N. I. Larsen

Alle Dage har det ikke været Tilfældet i saa høj Grad som nu, da hans politiske Stilling ligefrem opfordrer ham dertil. Men en Tilbøjelighed i den angivne Retning har dog altid været fremtrædende hos ham. Hans Ord har desuden tit været saaledes lukkede i begge Ender, at man ikke rigtig vidste, hvor man egentlig. havde ham. Alt dette forklarer hans politiske Karrière. Han besad ikke de Egenskaber, der skaber den store Fører. Han havde ikke den aabne Pathos, der bevæger Folket og vinder dets Tillid, og hans Vid var for bittert til at rejse den brede Latter. Det kunde godt saare Modstanderen, men det underholdt og glædede ikke Tilhørerne. N. J. Larsen blev da den snilde Medhjælper snart hos en, snart hos en anden Fører. Folk har sammenlignet ham med Loke ogsaa deri, at man ikke altid var paa det rene med, om han holdt med Aserne eller med Jætterne.

NIELS JAKOB LARSEN er født den 24. Novbr. 1845 i Lumbsaas, Højby Sogn i Odsherred, hvor hans Fader var Husmand. Som Dreng gik han i Sognets Almueskole, samtidig med at han var beskæftiget med at vogte Kvæg, gøre Markarbejde

og hjælpe til ved Fiskeri; og efter sin Konfirmation kom han et Aarstid i Malerlære i Nykøbing p. Sj.

Hans stærke Læselyst bevirkede imidlertid, at han fik Lejlighed til 17 Aar gammel at komme ind paa Blaagaards Seminarium, dog ikke for at blive Skolelærer, men Student. Dette blev han, efter at være undervist af Doktor Skat Rørdam og N. Lindberg, i 1865 og fem Aar efter juridisk Kandidat med en god første Karakter. En kort Tid var han Sagførerfuldmægtig, men allerede 1870 blev han Rigsdagsreferent til en Række Venstreblade i Provinsen. Hermed kom han ind i politisk Virksomhed, og fra denne Stilling overtog han Redaktionen af *Morgenbladet* ved dettes Stiftelse i 1873.

Det var ikke N. J. Larsens Sag at skabe et moderne og ejendommeligt Blad, der rent journalistisk besejrede de kjøbenhavnske Konkurrenter og vandt Indpas i Hovedstaden. Som politisk Skribent var han vel ingenlunde uden Dygtighed, men da Hørup hurtigt blev politisk Medarbejder ved Bladet, blev Redaktørens Pen naturligvis stillet i Skygge, tiltrods for at han besad baade Hensynsløshed og Skarpsind i Polemiken.

N. J. Larsen billigede ikke Bergs politiske Holdning i 1877, havde tværtimod adskillige Anfægtelser i Retning af de Moderate. Ved Bruddet kort Tid efter sluttede han sig dog til Berg og Hørup. For Morgenbladet betød denne radikale Holdning til en Begyndelse et ganske anseligt Tab af Abonnenter, og Redaktøren blev derfor ivrig efter at faa knyttet Alliancen med det saakaldte litterære Venstre i Haab om derved at vinde, hvad der var tabt til den anden Side. Da Dr. Edv. Brandes skulde vælges paa Langeland i 1880, ledsagede N. J. Larsen ham derover og deltog kraftigt i Agitationen for hans Valg.

Modsætningerne indenfor Morgenbladets Redaktion blev dog snart saa skarpe, at et Samarbejde mellem de forskellige Elementer ikke vel lod sig opretholde. April 1881 gik da N. J. Larsen sin Vej. Hans Redaktørstilling havde medført, at han maatte udstaa en Fængselsstraf paa fire Maaneder for en Artikel om Estrup, som iøvrigt ikke han selv men Hørup havde skrevet. Bladet var desuden i Aarenes Løb blevet hjemsøgt af en Mængde

Bødestraffe. Nu overtoges Udgivelsen af Berg, Brandes og Hørup med den sidste som Redaktør.

I den Smule Venstrebevægelse, der i Halvfjerdserne var i Kjøbenhavn, havde N. J. Larsen taget flittig Del, en Tid som Formand for Onsdagsforeningen. Da Goos stillede sig og valgtes i femte Kreds den 29. Septbr. 1880 som Billes Efterfølger, deltog N. J. Larsen i Valgbevægelsen og stillede flere generende Interpellationer. Ogsaa ude i Landet havde han lejlighedsvis talt, og ved det første Opløsningsvalg i 1881, den 24. Maj, stillede han sig da i Stubbekøbingkredsen, som den Gang valgte ham og bestandig siden har fornyet hans Mandat.

Da N. J. Larsen forlod Morgenbladets Redaktørstol, vedblev han dog at være Bladets juridiske Medarbejder, og som Folketingsmand sluttede han sig da ogsaa til Berg og Hørup. Han fulgte i 1884 den første ind i Det danske Venstre, ledsagede ham paa en stor Agitationsrejse i Jylland i Sommeren 1885 og skilte sig først ud fra hans Førerskab i 1887. Men efter den Tid var Bruddet mellem de to ogsaa ulægeligt, og Berg gav sin Uvilje overfor N. J. Larsen som politisk Personlighed endog meget stærke Udtryk.

Senere blev N. J. Larsen en meget værdifuld Medarbejder for Bojsen i dennes Forligspolitik. Op igennem Firserne havde han haft en fremskudt Stilling i Rigsdagsarbejdet. Han var Medlem af de betydeligste Udvalg, siden 1884 af Finansudvalget, og Formand for adskillige, og nu fra Slutningen af Firserne og saalænge de moderate var ledende i Folketinget, udøvede han mere Indflydelse end nogensinde før. Fra 1892 til 1895 var han Finansudvalgets Formand. I 1892 rejste han paany Spørgsmaalet om en Retsreform og blev Ophavsmand til den nye Proceskommission, af hvilken han selv udnævntes til Medlem. Endelig ydede han til selve Forliget en meget betydelig Bistand.

Saa meget des større var naturligvis hans Skuffelse ved det Valgnederlag i 1895, der slog ham og de andre moderate Førere Magten af Hænderne. Denne Skuffelse i Forbindelse med et i de senere Aar noget vaklende Helbred — N. J. Larsen blev

for nogle Aar siden angreben af en hæftig Nikotinforgiftning — har formentlig bidraget til yderligere at udvikle hans Tilbøjelighed for en drillende, ikke just stort anlagt Kritik. Men Tiden og Forholdene har ikke svækket hans Evne til at give denne Kritik den størst mulige Virkning. Modstanderne vil undertiden finde den utiltalende og smaalig, men de vil ikke kunne nægte, at den øves med Talent. Ved Retsreformens første Behandling i Folketinget i denne Samling fandt N. J. Larsen også større Anvendelse for sin Skarpsindighed. Fra de senere Aars Skatteforhandlinger bør det endelig nævnes, at han udtrykkelig har erklæret sig for en principiel Modstander af en Brændevinsskat.

Det radikale Venstre i Stubbekøbingkredsen har ved flere Valg gjort energiske Forsøg paa at kaste N. J. Larsen. Imidlertid — nogen let Modstander er han jo ikke at hamle op med, og det er da heller ikke lykkedes at blive ham kvit endnu. Større er Stemmeforskellen dog ikke, end at Modkandidaten ved sidste Valg, den jyske Bonde Jakob Kristensen fra Revl, naaede 905 Stemmer mod Folketingsmandens 1037, og det er nok ingenlunde udelukket, at næste Valgdag betyder N. J. Larsens Fald. I saa Tilfælde vil det erkendes, at hans politiske Evner kunde have bragt ham et bedre Resultat af en Menneskealders Virksomhed.

Ved sin Fratræden fra *Morgenbladet* i 1881 valgtes N. J. Larsen til Revisor i den sjællandske Bondestands Sparekasse og genvalgtes indtil 1896, da Tillidsmændene foretrak en anden. I 1891 valgtes han, paa Anbefaling af nuværende Justitsminister Alberti, til Direktør for Østifternes Brandforsikring for mindre Landbygninger. Radikale sjællandske Venstrebønder har flere Gange forsøgt at faa ham fortrængt fra denne Plads, ogsaa med den Begrundelse, at han udfoldede for ringe en Virksomhed i Brandkassens Tjeneste. Men Alberti har stadig støttet ham og derved sikret ham Genvalg til Direktørposten.

Fremdeles er N. J. Larsen Medlem af Bestyrelsen for dansk Husflidsselskab og Medlem af Bestyrelsen for zoologisk Have.

Da han valgtes til denne sidste Plads, var han endnu Medlem af Finansudvalget, og det var vel væsentligst derfor, Haven anmodede ham om at indtræde i Bestyrelsen. Men iøvrigt nærer han en stor Interesse for Dyr. Det fortælles saaledes, at han altid gaar med Brød i Lommerne, som han strør ud til Føde for de vilde Fugle under Himlen.

Endelig har N. J. Larsen virket som Lærer i Historie, bl. a. paa Blaagaards Seminarium, og hans Elever derfra mindes ham som en udmærket Lærer. De roser hans udtryksfulde, stærkt personlige Fremstilling af Historiens Begivenheder og menneskelige Skæbner.

THOMAS LARSEN

Født den 17. Februar 1854. Husmand i Vraa. Folketingsmand for Hjørring Amts 4. Valgkreds.

En sikker og lun Vendelbo; paa en Gang fast og elskværdig af Karakter. Thomas Larsen har selv slidt sig frem gennem det mindre Landbrug, og hans stærke Interesse for sociale Anliggender har navnlig samlet sig om Spørgsmaalet: At skaffe Landarbejderne Del i Landets Jord. Intet forekommer ham i Øjeblikket betydningsfuldere for en heldig Samfundsudvikling end en Løsning af dette Spørgsmaal i saa vidt Omfang som muligt.

Han er en Mand af baade Forstand, Kundskaber og praktisk Erfaring, og han har Evne til en klar og livlig Fremstilling, hvad enten han udtrykker sig mundtligt eller skriftligt. Endnu forholdsvis ung i sin Rigsdagsvirksomhed hører han da ogsaa i betydningsfulde Sager til sit Partis betroede Mænd.

THOMAS CHRISTIAN LARSEN er født den 17. Februar 1854 i Milbakken, Lendum Sogn, Hjørring Amt. Hans Fader var Smed og Husmand. I hans Opvækst var hans Forældres økonomiske Kaar meget trange, og saa tidligt som muligt maatte han derfor tage Haand i Arbejdet paa Marken og i Værkstedet. Sin Undervisning fik han i Almueskolen, og han naaede aldrig at

komme paa nogen Folkehøjskole, skønt hans Forældre var afgjort paavirkede af den grundtvigske Højskolebevægelse.

Særlige Forhold bevirkede, at Thomas Larsen tidligt fik vakt sin Sans for Fædrelandes Historie og Folkets Liv. Begge hans Bedstefædre var Veteraner fra Krigene i Aarhundredets Begyndelse, og af Bedsteforældrene levede endnu i hans Barndom Farfaderen og Mormoderen; de boede begge paa Aftægt hos hans Forældre.

Thomas Larsen

Navnlig Farfaderen var en efter sin Tid særdeles oplyst Mand med livlig Interesse for alle Samfundsspørgsmaal. Fornemlig holdt han dog af at dvæle ved sine Krigserindringer, og skønt Thomas Larsen samtidig erindrer ham som den første Talsmand for Fredssagen, han mindes at have hørt, var han dog livlig og optaget i Fremstilling af disse krigerske Oplevelser. I hans Stue fik Drengen anskueliggjort et Stykke af Danmarks Historie, medens hans Mormoder fortalte Eventyr, saa det lyste i hans Fantasi. Aften efter Aften delte han sig mellem de to Gamle og slugte med lige stor Begærlighed Digt og Virkelighed. Krigsbegivenhederne i 1864 og Grundlovskampen i 1866, der blev ivrigt drøftet mellem Kunderne i Smedjen, fandt i den 10—12 Aars Dreng en opmærksom Iagttager, og det begyndende Folkeliv blandt Vendelboerne med Møder og Foredrag om Politik og almenmenneskelige Spørgsmaal vakte yderligere hans Trang til at leve med og vide Besked. Hans Læselyst var umættelig, og han kastede sig over enhver Bog, der kom indenfor hans Rækkevidde. Eksempelvis læste han i sit femtende Aar bl. a.: Grundtvigs *Nordens Mythologi*, hans *Haandbog i*

Verdenshistorien og Bojsens *Israels Historie*, som han sammenholdt med Lindbergs Bibeloversættelse og under dette Sammenlignings-Arbejde fyldte med Noter og Anmærkninger.

Nitten Aar gammel var Thomas Larsen udlært i Smedeprofessionen, aftjente saa sin Værnepligt i Marinen og arbejdede derpaa i nogen Tid som Smed for nogle Herregaarde. Han fik imidlertid hurtig Afsmag for Livet paa disse Gaarde og besluttede at begynde paa en selvstændig Forretning. Kun lidt over tyve Aar gammel giftede han sig i Aaret 1874, og ved Forældrenes Hjælp fik de unge Folk købt et Hus paa Glimsholt Hede i Ugilt Sogn. Her optog Thomas Larsen sin Faders Arbejde med at smede og rydde Hede og fik hurtig Søgning til sit Værksted.

Samtidig indledede han sin Deltagelse i det politiske Liv. Hans første politiske Interesser vaktes, mens han som ganske ung fulgte Venstres hæftige Kamp for at erobre Frederikshavnskredsen. Hans egen Lærer stillede sig som den første Oppositionskandidat i Kredsen og støttedes meget ivrig af Thomas Larsens Fader. Thomas Larsen selv var fra sine Drengeaar tilstede ved hvert eneste politisk Valg og var lige saa spændt paa Udfaldet som nogen Vælger. Nu da han boede i Vrejlev-Kredsen dannede han bl. a. sammen med nogle Gaardmænd en Afdeling af Grundlovværneforeningen. Han fik imidlertid at føle, at det ikke var just saa hyggeligt at vise sig som Venstremand. De bedste af hans Kunder var nemlig saa godt som alle Højreproprietærer. Disse fandt ingen Anledning til længere at give den radikale Smed deres Søgning, og et Par Aarstid var der ikke meget Humør i Essen. Thomas Larsen tog da selv fat paa Opdyrkning og Mærgling af Heden, og efterhaanden kom Lodden i saa god Kultur, at den tilsidst kunde føde 3 Køer. Da Smeden viste sig uforbederlig, kom Kunderne iøvrigt snart tilbage.

I 1883 solgte Thomas Larsen sin Ejendom i Glimsholt og købte en noget større i Hørmested Sogn, hvor der kunde holdes et Par smaa Heste og fire-fem Køer. Han boede nu atter i Frederikshavnskredsen. Denne var forlængst erobret af Venstre,

men da Folketingsmanden havde sluttet sig til det moderate Parti, førte de radikale Venstremænd en ny Kamp for at fortrænge ham. I denne tog Thomas Larsen virksom Del. Som Medlem af Bestyrelsen for Kredsens demokratiske Forening var han med til at planlægge sine Meningsfællers Valgkampagne.

I disse Aar modtog han desuden en Del andre Tillidshværv. Fra 1884—88 var han saaledes Vurderingsmand for Husmandskreditforeningen; fra 1889—95 Medlem af Sogneraad og Skolekommission, og i 1895 valgtes han til Vurderingsmand for Kreditforeningen af Grundejere paa Landet i Jylland.

Fra sin Ungdom havde Thomas Larsen særlig haft for Øje Husmænds og Landarbejderes utrættelige Slid med at fravriste Lyngen den ene Plet efter den anden for at forvandle den til frugtbart Agerland. Hans almindelige Interesser for sociale Foreteelser bragte ham da først og fremmest til at tænke over Midlerne til at skaffe Landarbejderne lettere Adgang til Jord og i det hele forbedre deres Livsvilkaar. Han sluttede sig til *Dansk Arbejderforbund*, der bl. a. havde Jordspørgsmaalet paa sit Program, og var som Medlem af Forbundets Bestyrelse med til at forme Landarbejdernes Ønsker i denne Sag. De udtryktes i en Adresse, der med mange Tusinde Underskrifter indsendtes til den Kommission, som i 1894 var nedsat angaaende Tilvejebringelsen af Jordlodder til Landarbejdere. Da der senere paa et Repræsentantskabsmøde i Roskilde af flere Medlemmer af Forbundets Bestyrelse stilledes Forslag om at indmælde dette under Socialdemokratisk Forbund, bekæmpede Thomas Larsen af al Magt dette Forslag. Et Resultat kom der forsaavidt af Forslaget, som det bevirkede Arbejderforbundets Opløsning.

I 1895 fik Thomas Larsen Opfordring til at stille sig i Vraakredsen, da den gamle Folketingsmand S. P. Christiansen, der havde været valgt uafbrudt siden 1869, ønskede at trække sig tilbage. Foruden Th. Larsen stillede sig en anden Venstremand, Købmand og Gaardejer A. P. Olsen af Brønderslev, og en Socialdemokrat. Thomas Larsens Deltagelse i Landarbejderbevægelsen indgav nemlig adskillige Vælgere Frygt for, at han i

Virkeligheden var Socialdemokrat, og desuden foretrak nogle en Mand fra selve Kredsen. Imidlertid blev Thomas Larsen valgt med stor Majoritet. I 1898 sejrede han med endnu større Flertal over A. P. Olsen, og sidste Gang nøjedes 173 Modstandere med at stemme Nej.

Paa Rigsdagen har Thomas Larsen haft Sæde i en hel Del vigtige Udvalg, saaledes i det, der behandlede Forslaget om Husmandslodderne og i det, der angik Ulykkesforsikringen. Fremdeles var han i Sommeren 1900 Medlem af Folketingets Skattekommission. Han er i indeværende Samling Medlem af Udvalget angaaende Skattelovene og er valgt til dettes Ordfører.

I de sidste Aar har Thomas Larsen under Mærket *Lars Husmand* i en Række af Provinsernes Venstreblade skrevet agitatorisk-oplysende Artikler om Spørgsmaal vedrørende Husmænd og Landarbejdere.

Fremdeles har Thomas Larsen rejst Spørgsmaalet om en almindelig tvungen Folkeforsikring. Paa en Mængde Møder i Landets forskellige Egne holdt han i Løbet af 1901 oplysende Foredrag om denne Sag, hvis Forløb i andre Lande han har studeret med stor Grundighed. I denne Samling har han bragt Spørgsmaalet frem paa Rigsdagen, hvor det nu vil blive drøftet.

Endelig har Thomas Larsen været med til at oprette Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse, og han er valgt til Medlem af Foreningens Centralbestyrelse.

Siden Sommeren 1900 bor han i Vraa, hvor han ejer et Hus med syv Tønder Land.

VILH. LASSEN

Født den 10. Juni 1861. Redaktør i Aalborg. Folketingsmand for Hjørring Amts 2. Valgkreds.

Vilhelm Lassen har en rent umiddelbar Forstaaelse af Instinkter og Bevægelser i Folket. Hans væsenligste Higen bestaar i for hver Dag at samle ny Kundskab om disse Strømninger for derefter at rejse dem til forøget Styrke og lede dem

mod visse bestemte Idéer eller slaa dem ned til Intet. Og han ejer i sit Væsen og i sine Ord den tilforladelige Myndighed, der giver en Mand Magt over Menneskene omkring ham. Det er slige Anlæg, der er den betydelige Politikers Forudsætninger.

Ingen, der ser Vilh. Lassen, skulde iøvrigt tro at staa overfor en Mand, der har snart tyve Aars ihærdigt Arbejde bag sig som Bladleder, Agitator og politisk Skribent. Hans Skikkelse er spinkel og ungdommelig, men hans Stemme lyder, som var den hvæsset paa Staal, og der er megen Klogskab i de skælmske Øjne.

Vilh. Lassen

Vilhelm Lassen forstaar udmærket at vurdere hver Tings Nytte i Politikens Husholdning. Han ved, at hver Ting har sit Formaal at tjene, og han tager sjælden fejl af den rette Anvendelse. Og alligevel, saa nøgtern og sikkert regnende han end synes, saa bryder dog ofte en stærk Stemning ind i hans Nøgternhed.

Dette kommer ham tilgode som Taler og Skribent. Selv et stærkt Gemyt formaar han at bevæge andre ved sine Ords fyndige Voldsomhed. Han er respektløs overfor Vrøvlet, og han giver det dets Bekomst med en koldblodig Haan eller med et kraftigt Glimt af det Humør, der rinder af en dyb Kilde hos ham selv.

Til Menigmand har Vilh. Lassen stor Tillid og da fornemlig til Landbostanden; han har hos den fundet et stort Maal af sund Sans, og han har til Tider set sig saa kær i denne Værdi, at det saa ud, som havde han glemt, at der kunde jo da endelig ogsaa findes et og andet værdifuldt i andre Professioner. Det

maa dog ikke glemmes, at med Landbostanden har Lassen altid tænkt paa alle dem, der levede ude paa Landets Jord. Hans demokratiske Instinkt gik bestandig tilbunds, og han hører til de Venstremænd, der skarpest har slaaet fast, at Venstre maatte ikke stoppe op dèr, hvor Hartkornet begyndte at tage af. Iøvrigt er det ikke troligt, at Vilh. Lassen, der først gennem sin politiske Virksomhed har naaet til Landbodemokratiet, mens han oprindelig blev Venstremand gennem akademiske Diskussioner, skulde have glemt, at der ogsaa kan komme noget godt fra Nazareth.

Selv yderst trofast Partimand er Lassen en ubarmhjærtig Dommer over dem, der bryder ud, især naar de gør det i et Øjeblik, hvor alt synes at mane til Sammenhold. Fra Venstre-Reformpartiets Fremkomst har han arbejdet uophørligt paa at sammenholde og styrke dette Parti. Han fremhævede J. C. Christensen som en fortrinlig Partifører. Selv om han maaske kunde have tænkt sig mere Kraft i Fremmarschen — Partiet maatte dog først af alt holde sammen, indtil dets Sejr skaffede Bondestanden den førende Stilling, som det nu var dens Tur at indtage. Thi heri samlede Vilh. Lassen i én Sum alt, hvad han mente og vilde: Trods alt det, Bondestanden betyder i vort Land, er den dog stadig af Magthaverne regnet for en Pariakaste, til hvem Ledelsen og Ansvaret ikke kan betroes. At borttage dette Præg og genrejse Forfatningen — dertil skal Venstre-Reformpartiets Sejr tjene, og med det Formaal skal Partiets Mænd have Sæde i Danmarks Regering!

VILHELM LASSEN er født den 10. Juni 1861 i Buttrup, Holbæk Amt. Senere, fra 1863 til sin Død i 1873, ejede Faderen Strandmøllen ved Roskilde, og Sønnen kom da til at gaa i denne Bys Latinskole og blev Student derfra. Han gik ud af Skolen upaavirket af nogensomhelst politisk eller aandelig Strømning. Men som Student blev han Medlem af Klubben *Akademicum*. Den var dannet af Studenter, der følte sig utilfredse med den stramt konservative Ledelse i Studenterforeningen, og gennem Samtaler og Diskussioner med disse Kamerater blev Vilh. Lassen saa vidt paavirket, at han en skønne Dag var klar over, at

nu var han Venstremand. I 1880 deltog han i den første Sammenkomst i Seekamps Lokaler mellem Studenter og Venstre-Rigsdagsmænd og holdt her, kun tyve Aar gammel, Festtalen for Bondestanden. I 1882 var han med til at stifte Studentersamfundet og var i et Par Aar derefter et af dettes virksomste Medlemmer. 1884 var han færdig med sin Jura, tog sin Embedseksamen og kom derefter straks ind i praktisk Politik.

Hørups Artikler i *Morgenbladet* havde i disse Aar været Vilh. Lassens bedste Kost. Gennem dem vandt Hørup hans Hengivenhed for bestandig, og nogen Modsætning mellem ham og hans politiske Læremester opkom der aldrig før efter Forliget i 1894, da Lassen afgjort holdt paa Reformpolitiken som Venstres bedste Vaaben, medens Hørup som bekendt ønskede Forfatningssagen direkte og i første Linie taget op til Afgørelse gennem Kamp. Dette formindskede dog ikke Vilh. Lassens Beundring for og Tillid til Hørup som Demokratiets Førstemand. Men det fjærnede ham fra Hørups umiddelbare Førerskab.

Det var imidlertid paa Hørups Anbefaling, at Lassen i 1884 blev ansat som Redaktionssekretær ved Aarhus Amtstidende for Aaret derefter at overtage Bladets Redaktion. Han kom her i Forbindelse med det Bjørnbakske Demokrati og forsøgte sammen med nogle andre, deriblandt P. Bojsen og Leth-Espensen, Vibygaard, at rejse en Bondeorganisation, som dog aldrig fik synderlig Udbredelse eller Betydning. I disse Aar faldt desuden Agitationen for *det rene Land*, imod Kunstsmørret og hvad dermed stod i Forbindelse. Ingen Steder rørte Bevægelsen sig kraftigere end paa Aarhusegnen. Og Vilh. Lassen drog fra sin egen Lejr ud omkring i Landet, bl. a. paa Fyn, og talte imod Margarinen. Denne Kamps politiske Formaal opnaaedes ikke, og Margarinen breder sig nu mægtig paa alle Landets Spiseborde — enkelte Steder kommer den dog maaske ikke længere end til Køkkenet. Vilh. Lassen tænker kanske derfor nok med blandede Følelser paa hine Dage, men netop i denne Kamp fik hans agitatoriske Evner dog den Skole, der gjorde ham til en af Landets bedste Folketalere.

Saa i 1889 forlod Vilh. Lassen Aarhus for at rejse til Aal-

borg og overtage Redaktionen af *Aalborg Amtstidende,* som nu afdøde Herman Bing ønskede at udgive, delvis til Støtte for sin Stilling i Bælumkredsen. Bing faldt ganske vist i 1892, men under Vilh. Lassens Ledelse gik Bladet bestandig fremad.

De første Aar var meget besværlige. Lassen havde kun liden Hjælp til Redaktionen, og selv maatte han endda jævnlig ud i Landet til Møder. Han stillede sig i 1892 i Halvrimmenkredsen mod Bertelsen-Skalborg, og han maatte være mange andre Steder i sin udstrakte Læsekreds. Efter Bings Død i 1896 erhværvede Vilh. Lassen sig Bladet til Eje, og var det gaaet trægt i Begyndelsen, gik det i de følgende Aar saa stærkt fremad, at *Aalborg Amtstidende* snart hørte til Landets mest udbredte Provinsblade.

I Aarenes Løb opnaaede Vilh. Lassen en betydelig Indflydelse i Nordjylland, ved sin personlige Færd, ved sine Agitationsmøder og ved sine politiske Artikler. Han udtrykker sig i disse resolut og ligefrem. Vil han udrede en Sag for sine Læsere, sker det uden sproglige Omsvøb. Vil han advare mod en Fare eller samle til Indignation eller Begejstring, lyder hans Ord som en Knebel i en Klokke. Hans Stil er mindre rig paa Billeder end paa fyndige og malende Enkeltord, der er hele Sagen i to Stavelser.

Disse Artikler læstes ikke blot i Aalborg og Opland, men hele Landet over af politisk interesserede Mennesker. De gik hyppigt igen i de andre Provinsblade og skaffede Vilh. Lassen stor Anseelse blandt sine Kolleger. Han valgtes til Formand for Venstre-Reformpartiets Redaktørklub, og naar Venstres Rigsdagsmænd og Redaktører mødtes til deres aarlige Efteraarssammenkomst, var Lassen selvskreven som Redaktørernes Ordfører overfor Rigsdagsmændene. I flere Aar var Vilh. Lassen desuden fast politisk Medarbejder ved *Tilskueren.* Han gav heri velafvejede og ædruelige Oversigter over Politikens Gang.

Naar man betragter Lassens Virksomhed i Nordjylland, falder iøvrigt straks i Øjnene den Del deraf, som staar i Forbindelse med Husmandssagen. Allerede for mange Aar siden sammenknyttede Vilh. Lassen Venstres Politik med Husmændenes

Interesser. I 1889 udsendte han en Pjece med Titlen *Offentligt Fæste.* Selve Titlen viser tilstrækkeligt, hvad han vilde, idet den udtrykker den Form, hvorunder Landarbejderne efter hans Opfattelse heldigst kunde faa Del i Landets Jord. I *Aalborg Amtstidende* indtog Behandlingen af Spørgsmaal vedrørende Husmandsbruget altid en fremskudt Plads. Lassen knyttede til sit Blad den baade som Praktiker og Skribent dygtige Husmandsven Lærer Christensen fra Sdr. Tranders, og det var, betegnende nok, ogsaa *Aalborg Amtstidende,* der først vakte Opmærksomheden om „Husmændenes Digter", Johan Skjoldborg.

For nylig modtog *Aalborg Amtstidende* af Indenrigsministeriet Bladprivilegiet for Aalborg Stift. Da dette under det Sehestedske Ministerium blev givet til det udprægede Højreblad *Nordjylland,* brugte Lassen saa stærke Ord om *den gyldne Lænke,* som han ikke vilde lade sig paalægge af nogen Regering, at han næppe selv burde have taget imod Privilegiet kort Tid efter. Han hævder imidlertid, at det var politisk forsvarligt og at der intet andet var at gøre. Straks traf han Foranstaltninger til, at hans direkte Indtægtsforøgelse ved Privilegiet kunde komme almene Formaal tilgode, og han har siden han blev Rigsdagsmand, sammen med Sigurd Berg indbragt Forslag om Ophævelse af alle bestaaende Bladprivilegier og Oprettelse af en Statstidende. Dette Forslag er i Overensstemmelse med den Opfattelse, Lassen altid har hævdet i dette Spørgsmaal, og at han selv fik et Privilegium har da sandsynligvis fremskyndet en Forandring i de bestaaende Forhold. Givet er det i hvert Fald, at Vilh. Lassen næppe saa godt kunde have fremsat sit Forslag, hvis Privilegiet havde været i Hænderne paa en af hans Konkurrenter i Aalborg.

Da Sæbykredsens Folketingsmand, Kr. Jensen, Try, ved et Suppleringsvalg i Efteraaret 1901 valgtes ind i Landstinget, efterkom Vilh. Lassen en Opfordring fra den ledige Kreds om at stille sig deroppe. Han fik til Modkandidat en i Kredsen bekendt Venstregaardmand. Valgkampen blev meget hidsig, og det lykkedes kun Lassen at sejre med en lille Majoritet, og det endda alene ved, at næsten alle Vælgerne paa Læsø stemte paa ham.

Dette Valg vakte betydelig Opsigt i Landet, og dets Udfald kan kun forklares ved ganske særlige Aarsager. Størstedelen af Sæbykredsen ligger i *Vendsyssels Tidendes* Læsekreds, i hvilken der har raadet adskillig Misfornøjelse med, at Bladet var overdraget til et Aktieselskab, som foruden Vilh. Lassen talte Mænd ogsaa fra Kjøbenhavn. Denne Misfornøjelse var et anseligt Element i Modstanden mod Vilh. Lassen. Uden dette og andre særlige Forhold vilde Sammenhængen have været ganske tragisk: Landbodemokraten Vilh. Lassen vraget i selve det Nordjylland, hvor han har lagt sit bedste politiske Arbejde. Dette var dog næppe hans Modstanderes Mening, og da Vendsyssel Tidende nu atter er bragt paa vendsysselske Hænder, vil Sæbykredsen rimeligvis ikke til næste Valg vende Kløerne saa skarpt imod Vilh. Lassen som denne Gang.

Paa Rigsdagen har han selvfølgelig næppe kunnet andet endnu end orientere sig i Lokalerne. De er da iøvrigt ogsaa af en saadan Beskaffenhed, at det kan holde haardt nok at gøre sig fortrolig med dem. De Forventninger, man kan nære til hans Rigsdagsvirksomhed, har han Tid nok til at opfylde.

Om denne Samlings Skattelove har han ikke udtalt sig i Folketinget, men han har i sit Blad og paa Møder fremhævet, at Ejendomsskylden er der ikke meget godt at sige om; det er Formue- og Indkomstskatten med stigende Skala, der er Gevinsten ved disse Forslag. Dermed faar vi for første Gang en retfærdig Statsskat. Overfor Tienden har han hævdet den særlige Opfattelse — der dog næppe faar praktisk Betydning under de nuværende Forhold — at Præstetienden og den Del af Kirketienden, der anvendes til Kirkernes Vedligeholdelse, er at betragte som Vederlag for Goder, alle Folkekirkens Medemmer nyder godt af. De er derfor Skatter, som bør tages fra den Del af Skatteborgerne, der nu alene udreder dem, og fordeles retfærdigt paa alle. Resten af Tienden er at betragte som en Skyld; den maa Kreditor og Debitor selv om at behandle, som de kan enes til.

Overfor Landstinget ønsker Vilh. Lassen Regering og Folketing i Kampstilling. Om fornødent bør det høje Ting opløses og de kongevalgte sendes hjem tilligemed de andre. Hvad angaar

Venstres Forhold til Socialdemokraterne, da har Lassen paa det sidste hævdet Nødvendigheden af et Brud, saafremt Socialdemokraterne ikke forandrede Taktik overfor Venstre og Regeringen.

Efter Forlydende ønskede Vilh. Lassens Meningsfæller, at han skulde indtræde i den nedsatte Militærkommission. Han vægrede sig dog af forskellige Grunde derved, men sit Standpunkt i denne Sag har han antydet ved den Udtalelse, at for ham var Hovedpunktet det, at Kjøbenhavns Befæstning ikke blev slaaet fast som Udgangspunkt for vor fremtidige militære Udvikling. Skete det, vilde han føle sig stærkt skuffet. Om sin Opfattelse af vort Lands Stilling udadtil har han iøvrigt tidligere udtalt sig i en Tilskuer-Artikel. Den havde især Henblik paa skandinaviske Bevægelser, og Meningen var, at vi skulde passe os selv. Ja, saa stærkt slog Vilh. Lassen fast, at vi skulde være os selv, at det var lige ved at blive til, at vi skulde være os selv nok! Det har dog næppe været hans Mening, at vi skulde trække Nathuen ned om Ørerne; blot har han villet, at vi skulde give alle Illusioner Afsked paa graat Papir. Antagelig vil Fremtiden vise, at der bestandig er vid og fri Horizont i Vilh. Lassens Politik.

M. CHR. LYNGSIE

Født den 6. Juli 1864. Forretningsfører, Kjøbenhavn. Folketingsmand for Skanderborg Amts 1. Valgkreds.

Kjøbenhavner med *K.* menes af de fleste at udtrykke det allergediegneste, men der er dog dem, der holder paa, at Kjøbenhavner med *C.* er endnu bedre. I saa Fald er Lyngsie et ægte Barn af den store By, thi hans Vugge har staaet ude paa det gamle hæderværdige Christianshavn. I Virkeligheden er han da ogsaa en Type paa den duelige, kjøbenhavnerfødte Arbejder: Let bevægelig, hurtig i Vendingen, energisk, selvfølende. Lyngsie har med sin klingende Stemme veltalende opflammet Solidaritetsfølelsen hos Arbejdsmændene — maaske de vanskeligste af alle at organisere, fordi deres Arbejdsvilkaar ofte er ret usikre, og fordi ingen Profession binder dem saa fast sam-

men, som Tilfældet er med de egentlig faglærte Arbejdere. Oprindelig har Lyngsie, som naturligt er, mest af alt været Agitatoren. Efterhaanden som det Stykke Samfund, der var betroet hans Ledelse, voksede i Omfang, blev han mere afdæmpet. Nu var der lige saa ofte Brug for et roligt Blik og et snildt mæglende Ord som for det agitatoriske Sving.

M. Chr. Lyngsie

Michael Christian Lyngsie er født paa Christianshavn den 6. Juli 1864 og gik som Dreng i Christianshavns Betalingsskole. Kun 13 Aar gammel fik han Plads som Civilarbejder ved Hærens Laboratorium, og her arbejdede han indtil 1890. Ved den Tid var han allerede med i den socialdemokratiske Bevægelse, og da han nægtede at afgive Løfte om at afholde sig fra regeringsfjendtlig Agitation, fik han sin Afsked fra Laboratoriet.

Aaret efter valgtes han til Formand for Arbejdsmændenes Forbund i Kjøbenhavn. Denne Organisation var da yderst ringe i Styrke og Omfang. Den talte kun 350 Medlemmer, men under Lyngsies Ledelse voksede den stærkt. Ved Samvirken mellem ham og nogle Fagfæller lykkedes det i 1895 at samle de forskellige spredte Organisationer af kjøbenhavnske Arbejdsmænd i Arbejdsmændenes Fællesorganisation for Kjøbenhavn og Omegn, der et Par Aar efter talte ikke færre end 7000 Medlemmer under Lyngsies Formandsskab.

Endelig i 1896 stiftedes saa det hele Landet omfattende *Dansk Arbejdsmands-Forbund*, for hvilket Lyngsie ligeledes blev Formand, samtidig med at han indvalgtes i Forretningsudvalget for de samvirkende Fagforbund. Arbejdsmændenes Forbund

talte ved Stiftelsen i 1896 omtrent 17000 Medlemmer. I Aaret 1900 indbetalte det Kontingent til de samvirkende Fagforbund for ikke mindre end 26,500 Medlemmer. Til dette Resultat har Lyngsies Arbejdsiver baaret en stor Byrde. Og den store Organisation — langt den største af alle — har nu sit eget Fagblad, for hvilket Lyngsie er Redaktør.

Endelig var han Medstifter af to af Arbejdernes Aktieselskaber: Mælkeriet *Enigheden* og Svendborg Margarinefabrik. For det første var han Formand indtil 1900, for det sidste er han Formand endnu. Føjes hertil, at han er Folketingsmand og siden 1900 Medlem af Kjøbenhavns Borgerrepræsentation, ses det, at han har begge Hænder fulde.

Det var i 1898, at Lyngsie som Kandidat for den samlede Opposition i Horsens By slog Højremanden, Sekretær Jul. Wulff. Ved sidste Valg opstillede Højre Kontorchef Schovelin, men Lyngsie besejrede ham med 1458 Stemmer mod 1322.

I Folketinget tager Lyngsie sig væsenligst kun af faglige Spørgsmaal. Han hævder da Arbejdernes Interesser med megen Styrke. Fra Lyngsie høres den mest kjøbenhavnske Dialekt, der for Øjeblikket tales i Folketinget.

HANS MADSEN

Født den 5. April 1846. Gaardejer, Skærumhede pr. Kvissel. Folketingsmand for Hjørring Amts 1. Valgkreds.

En stilfærdig Mand, rolig og elskværdig af Væsen, paalidelig af Karakter. I hans Hjemegn har Befolkningen givet ham mange Tillidsposter — skønt han er tilflyttet fra en anden Kant af Landet — og han har samvittighedsfuldt ofret dem alle en dygtig Røgt og Pleje. Ved Valget i 1892 valgte Frederikshavnskredsens Vælgere ham til deres Folketingsmand som Bergianernes Kandidat mod den moderate Nyholm, og han er siden bleven genvalgt. Tidligere har der været kæmpet haardt i denne Kreds — Skagenboerne har som andre Fiskere i lang Tid fulgt Højre — men ved sidste Valg havde Hans Madsen ingen Mod-

kandidat. Der blev afgivet 503 Nej imod 1278 Ja, men der var da ogsaa kun mødt et forsvindende Antal af Skagens Folk.

Hans Madsen er en trofast Partimand, men han tager sjælden Ordet i Tinget undtagen ved Forhandlingen om Spørgsmaal, der særlig berører hans Kreds. I denne Samling har han varmt anbefalet Regeringens Forslag om Anlæg af en Fiskerihavn ved Skagen, og lykkes det ham at vinde Folketingets Stemning for dette Forslag, er det troligt, at Skagensfiskerne vil se med mildere Øjne paa ham end hidtil.

Hans Madsen

Hans Madsen er født den 5. April 1846 i Bisholt, Glud Sogn, Bjerre Herred i Vejle Amt; hans Fader var Gaardmand. Efter sin Konfirmation modtog Hans Madsen nogen privat Undervisning og, i Vinteren 1868—69 besøgte han Ernst Triers Højskole i Vallekilde.

Aaret efter forpagtede han sin Fødegaard, men i 1874 drog han til Vendsyssel og købte sin nuværende Ejendom Skærumhede, en Gaard paa $4^3/_4$ Td. Hartkorn. Han blev hurtig i sin ny Hjemstavn taget i Brug ved offentlige Hværv. Allerede i 1875 valgtes han til Formand for en Sparekasse i Aasted-Skærum Sogne. 1879 indvalgtes han i Sogneraadet og var dets Formand fra 1886 til 1889. Da han sidstnævnte Aar valgtes til Medlem af Hjørring Amtsraad, opgav han imidlertid sit Formandsskab i Sogneraadet. I Amtsraadet havde han derefter Sæde til 1901, og 1899 udnævntes han til Landvæsenskommissær.

Fremdeles har Hans Madsen i over tyve Aar været Direktionsmedlem i Hjørring Amts og Kjærs Herreds Brandforsikring. Han er Sognevurderingsmand i den almindelige Brandfor-

sikring for Landbygninger, Bestyrelsesmedlem i Hjørring Amts Landboforening og i Hjørring Andelsslagteri siden dets Oprettelse i 1891. I mange Aar var han Vurderingsmand i Husmandskreditforeningen, og fra 1898 er han Formand for en Forskudsforening i Aasted-Skærum Sogne og Omegn. Og endelig udnævntes han i November 1901 af Trafikministeriet til Medlem af Bestyrelsen for Skagensbanen.

MARTIN MADSEN

Født den 5. August 1849. Statsrevisor, Kaptejn, Kjøbenhavn. Folketingsmand for Odense Amts 2. Valgkreds.

For Martin Madsens *personlige* Udvikling blev de Kaar afgørende, hvorunder han fødtes og voksede op. Hans *politiske* Løbebane bestemtes ved hans Stilling som Militær.

Som Barn maatte han, der er kommen af Smaakaarsfolk, undvære Hjem og Samliv med sine Forældre. Dette bibragte ham tidligt Indtryk af at høre til dem, Samfundet mishandler og undertrykker. De uheldige Forhold i hans Barndomstid nærede Eventyrhanget i ham og drev hans Forestillinger ud i en Fantasiverden, hvor intet Maal var for stort for hans forfængelige Ærgærrighed. Han hengav sig frit til sit Hjærtes Sentimentalitet, og Følelsen af Undertrykthed gjorde hans Retsfølelse irritabel og let saarbar. Senere i sit Liv følte han en ubændig Lyst til at blande sig i Strid til Fordel for den, der led Uret. Resultatet blev ofte, at han fik Pryglene. Og under hans Kamp for at tiltvinge sig Plads i en anden Samfundsklasse end den, hvorfra han var udgaaet, led han ofte under virkelige eller indbildte Forurettelser, der skærpede hans Oppositionslyst.

Egentlig følte han sig derfor altid som en Mand af Underklassen, og denne Følelse vilde naturligt have drevet ham over i den demokratiske Opposition, der stred sig frem mod Overklassen. Som Militær maatte han derimod, under Trykket af Stemningen i sine Omgivelser, føle sig draget mod Højre. Men paa den anden Side levede han i uafbrudte ofte saa bitre Kampe

med dette Partis Folk, at han af den Grund holdtes noget i Afstand fra Partiet. Alligevel blev det dog tilsidst hans militære Stilling, der bestemte ham politisk. Han kom ind i Forsvars-Agitationen, gled derfra ind i det politiske Liv og tog saa Højres hele Politik med paa Købet.

Dette Partis Tilbagegang og Opløsning begyndte for Alvor omtrent samtidig med, at Kaptejn Madsen blev Folketingsmand. Han hører til dem, der har arbejdet flittigst paa at redde, hvad reddes kunde, men hans politiske Talent har ikke slaaet til overfor den Opgave, der var givet ham og hans Kampfæller. Som Agitator hører han til de flinkeste, Højre har raadet over i den sidste halve Snes Aar, men et politisk Førerskab har han ikke magtet.

Martin Madsen

PETER MARTIN MADSEN er født d. 5. August 1849 i Øster Nordlunde ved Nakskov som Søn af Indsidder Niels Madsen. Faderen var i Krigen, da Martin Madsen fødtes, og efter hans Hjemkomst opløstes Hjemmet. Faderen giftede sig senere og udvandrede derpaa til Amerika, hvor han døde 1901. Moderen tog ud at tjene men blev ogsaa senere gift, og den lille Martin sattes da ud i Pleje. En velhavende Dame, hos hvem Moderen havde tjent, betalte 20 Rigsdaler aarlig for hans Ophold, til han blev konfirmeret. For denne Pris flakkede han nu fra Sted til Sted, indtil han seks Aar gammel kom i Huset hos en Parcellist i Utterslev Sogn, hvor han forblev til Konfirmationen. Faderen saa han aldrig noget til og kendte ham ikke; Moderen besøgte han et Par Gange om Aaret men kendte kun lidt til hende; hun døde 1879.

Syv-otte Aar gammel sendtes Martin Madsen i Landsby-

skolen. Trods sin egen og Præstens Protest blev han udskreven derfra, da han kun var tretten Aar gammel, og da han var taget stærkt i Arbejde hos sine Plejeforældre, kunde han ved sin Konfirmation næsten hverken skrive eller regne; derimod kunde han baade Bibelhistorien og Lærebogen udenad.

Fra den Dag maatte han sørge for sig selv, og han tog derfor Tjeneste paa Herregaarden Vintersborg, hvor han gjorde Drengs Arbejde og samtidig slugte, hvad han fik fat i af Eventyr og historiske Romaner, indtil han April 1865 forlod Landjorden og gik til Søs. Egenlig Lyst havde han ikke dertil, men som en rask Dreng, der var født ved Kysten, mente han at burde gaa samme Vej som de flinkere af hans Skolekamerater. Desuden drømte han sagtens om, at Søen kunde blive ogsaa hans Vej til Ros og Magt.

Fra denne Drøm vaagnede han dog snart op til en ubehagelig Virkelighed ombord paa en lille Jagt fra Nakskov, der sejlede mellem Øerne med Brænde og Stykgods, og paa hvilken han og Skipperen selv udgjorde hele Besætningen. Han var ikke videre søstærk, Vejret var raat og Kosten sløj, Desserten ofte en Lussing. Dette hørte dog op fra en Dag, Madsen greb Rorpinden og truede Skipperen med at slaa Hovedet i Stykker paa ham, hvis han ikke opførte sig mere manerligt. Men den første Maj fik Madsen Afmønstring.

I nogen Tid ernærede han sig nu som Vognmandskusk, men da han en Dag mødte Forvalteren fra Vintersborg, traf han med ham Aftale om at vende tilbage til Gaarden. Her gik Madsen og blev led og ked af Tilværelsen, tænkte paa at udvandre til Amerika, men havde ingen Penge dertil, og blev tilsidst af Forvalteren befunden saa uregerlig, at han fik sin Opsigelse. Han tog derefter Tjeneste hos en Gaardmand i Kastager, men ogsaa denne fandt Madsen temmelig besværlig at have med at gøre.

I August 1867 læste saa Martin Madsen i Avisen om den ny Hærlov, der muliggjorde det for enhver at arbejde sig frem til Officer, og heri saa den attenaarige Tjenestekarl da pludselig et Maal, der svarede til lange Tiders Drømmerier. Ved en Præsts Mellemkomst lykkedes det ham at komme paa Rødkilde, Frede Bojsens Højskole paa Møen. Han opholdt sig der halvandet Aar, to Vintre som Elev, Sommeren som Tjenestekarl.

Derefter lod han sig udskrive som Soldat, blev Underkorporal, gennemgik Korporalskolen, blev Korporal efter Hjemkomsten fra Lejren ved Hald, kom derefter paa Officersskolen, bestod i Foraaret 1875 Afgangsprøven fra dennes næstældste Klasse og udnævntes i Juni Maaned samme Aar til Premierløjtnant med Garnison i Fredericia. I April 1878 blev han imidlertid forsat til Nyborg efter en kameratlig Strid, der indbragte ham tre Maaneders Fæstningsarrest. 1885 udnævntes han til Kaptejn og forblev ved Garnisonen i Nyborg. Han blev der Medlem af Byraadet, oprettede Selskabet „De danske Forsvarsbrødre for Nyborg og Omegn" og valgtes ind i Bestyrelsen for en Mængde patriotiske og filantropiske Foretagender.

Indtil han blev Kaptejn, havde Madsen derimod helt holdt sig udenfor politisk Virksomhed, i Overensstemmelse med den Parole, der altid lød indenfor Officerskorpsets Rækker: Vi skal holde os udenfor Borgernes Sager. Hertil kom, at Madsen ikke følte sig helt hjemme hverken i det ene eller i det andet Parti. Han sluttede sig til Højre i Forsvarsspørgsmaalet, men tvivlede dog meget paa, at en tilfredsstillende og forsvarlig Løsning kunde naas uden gennem Rigsdagens Tilslutning. Derfor nægtede han at underskrive den store Forsvarsadresse og afslog at deltage i Agitationen for Selvbeskatningen. Da imidlertid Regeringen og Selvbeskatterne havde paabegyndt Fæstningen, og denne altsaa principielt var en Kendsgærning, sluttede Madsen sig endelig til Forsvarsagitationen. Han ansaa ganske vist Provisoriet for et lidet heldigt Middel, men efter hans Opfattelse viste det dog, at det for Regeringen var Alvor med Forsvarssagen og ikke, som han oprindelig havde ment, det vilde blive, blot et politisk Agitationsnumer.

I 1887—88 rejste Madsen da rundt i Landet som Foredragsholder, blev hurtig kendt og Aaret efter af Højre i Sakskjøbing opfordret til at stille sig der i Kredsen som Folketingskandidat. 1890 opnaaede han ikke Valg, men i 1892 sejrede han.

Martin Madsen var ærgærrig nok til, naar han endelig var kommen ind i Folketinget, da ogsaa at ville vinde den størst mulige Indflydelse. Han arbejdede derfor yderst flittigt paa at

sætte sig ind i alle Sager; han var ivrig for Forliget og ansaa et Blandingsministerium af Højre og Moderate som dettes eneste naturlige Konsekvens. Under de følgende Aars Arbejde paa at holde Højre sammen under dets Opløsning blev det iøvrigt Martin Madsen klart, at den Parlamentarisme, som efter hans Mening ikke direkte er hjemlet i Forfatningen, dog bryder ustandselig igennem. Da han imidlertid ikke egner sig til Renegat, har han ihærdig arbejdet for Højre — tiltrods for, at han mener personlig at have faaet en meget ilde Medfart. Men efter Valget i 1901 hørte han til de Højremænd, der stærkt ønskede et Systemskifte, og som udtalte deres Ønsker.

Den 9. April 1895 faldt Madsen i Sakskjøbing, besejret af Læge Rørdam med en Majoritet paa kun tre Stemmer. Madsen selv mener bestandig, at dette Valg burde være forkastet. Nu har det dog mindre Interesse for ham, al den Stund han i 1898 paany valgtes ind i Folketinget og genvalgtes i 1901 som Repræsentant for Odense Amts 2. Valgkreds, der væsenligst bestaar af en Del af Odense By.

I Foraaret 1896 valgtes Martin Madsen til Formand for Højres Arbejder- og Vælgerforening i Kjøbenhavns 6. Kreds — han var i 1892 forflyttet til Kjøbenhavns Garnison, 15. Bataillon — og samme Aar valgtes han paa Højres Delegeretmøde til Medlem af Partiets Repræsentantskab og Forretningsudvalg og til dettes Sekretær, hvorved han blev Lars Dinesens Afløser. Tillidsposten i Højres Arbejder- og Vælgerforening nedlagde han efter Valget 1901, for en Del af Mangel paa Tid til at varetage den, men først og fremmest, fordi han ikke tror, at denne Forening længere kan samle alle konservative Vælgere; den maa saaledes i alt væsenligt have endt sin Mission. Stadig er Madsen imidlertid Højres Sekretær, og han har dermed forbundet en Del politisk Journalistik bl. a. i Nationaltidende. Dels fordi han har Lyst til at skrive om politiske Materier, dels ogsaa af økonomiske Grunde. Da han ikke blev Oberstløjtnant, fik han jo nemlig ikke en længe ventet Lønforhøjelse. Endelig i Efteraaret 1901 valgtes han af Landstingets Højre til Statsrevisor i Stedet for den kasserede Lars Dinesen.

Som Militær interesserede Martin Madsen sig hovedsagelig for den praktiske Tjeneste. Den militære Videnskab derimod øvede ingen Tiltrækning paa ham. Langt hellere syslede han med Historie og Skønlitteratur — ja som ung Premierløjtnant producerede han endog selv Poesi i anselige Mængder, der dog aldrig kom længere end i hans egen Skrivebordsskuffe.

Af sine Undergivne var Madsen meget afholdt for sin jævne Elskværdighed. Hans Foresatte glædede sig næppe lige saa meget over ham. De saa vistnok ikke altid paa hans Virksomhed med udelt Tilfredshed, men Forsøg paa at blande sig i eller hindre hans politiske Virksomhed tilbageviste han skarpt. Medgørlig har han ifølge sin Natur næppe været, og bedre blev det ikke, da han i December 1897 blev forbigaaet ved Avancementet til Oberstløjtnant. Denne Tilsidesættelse gav hans militære Interesser Dødsstødet og fyldte ham med en grænseløs Forbitrelse, som han søgte Trøst for i forøget Arbejde. Men efter den Tid afbrød han saa godt som enhver Forbindelse med militære Personer og Forhold, og 1901 faldt han for Aldersgrænsen og gik af som pensioneret Kaptejn.

P. MADSEN (Eskildstrup)

Født den 13. Januar 1851. Gaardejer i Eskildstrup pr. Vig. Folketingsmand for Holbæk Amts 5. Valgkreds.

Odsherredskredsen var i en lang Aarrække uden synderlig politisk Bevægelse. I 1865 valgtes Gaardejer Jens Rasmussen til Kredsens Folketingsmand, og han blev ved at være det i over tyve Aar. Paalidelig Venstremand var han altid, men fremragende politisk Dygtighed besad han ikke. Hverken paa Rigsdagen eller i sin Valgkreds skabte han Bevægelse om sit Navn.

Saa i sidste Halvdel af Firserne valgtes Redaktør Korsgaard paa Bergs Anbefaling til Jens Rasmussens Afløser, og nu blev der efterhaanden mere Røre i Kredsen. Der fremvoksede indenfor Venstre en Opposition mod Korsgaard, og i 1895 faldt han for P. Madsen af Eskildstrup.

Allerede i 1885 blev P. Madsen af Berg og Jens Rasmussen opfordret til at afløse denne sidste, men personlige Forhold gjorde det nødvendigt for ham at sige Nej, og det samme Svar gav han senere overfor Anmodninger fra Kredsen. Først i 1895 slog han til, og det var, som det viste sig, i rette Tid. Korsgaard opgav dog ikke Ævret. Han opretholdt et Blad i Kredsen og stillede sig baade i 1898 og i 1901. Kampen mellem hans Tilhængere og P. Madsens Vælgere var ret haard, og endnu i 1901 lykkedes det Korsgaard at samle 857 Stemmer mod P. Madsens 1226 — et Bevis paa, hvor vanskeligt det er at fordrive en Mand, der først én Gang har sat sig fast i en Kreds.

P. Madsen (Eskildstrup)

Nu har Korsgaard dog vist stillet sig for sidste Gang, thi efter Valget lod han sit Blad gaa ind, og dette kan næppe betyde andet end Fæstningens Kapitulation. Hans Tilstedeværelse i Odsherredkredsen i de forløbne Aar har bragt noget Liv i en Egn, der før hørte til de stille i Landet. Kredsen er utvivlsomt herefter sikker for P. Madsen. Højre viser sig saa godt som ikke paa disse Enemærker. Hvad Opposition Folketingsmanden kan vente, vil formentlig vise sig at være af radikal Natur, men der vil rimeligvis hengaa adskillig Tid, før den er stærk nok til at raade paa Valgdagen.

P. Madsen er tilmed ingenlunde nogen moderat Mand. Han har siden sit Valg uden Tøven fulgt Venstre-Reformpartiet og nærer ingen Ønsker om, at dets Politik skulde blive mindre venstre end hidtil. Overfor den kommunale Valgrets Udvidelse vil hans Standpunkt saaledes sikkert falde sammen med det, Venstre har indtaget i de foregaaende Aar.

Personlig er P. Madsen en elskværdig og meget vindende Natur, og disse Egenskaber kommer hans Form tilgode, naar han — hvad iøvrigt ikke sker særlig hyppigt — tager Ordet i Folketinget.

Niels Peder Madsen er født den 13. Januar 1851 i Eskildstrup, hvor hans Fader var Gaardejer. Efter sin Konfirmation opholdt han sig som eneste Søn hjemme paa sin Fødegaard, og i den Tid hændte det, at han blev stærkt religiøst greben af en indremissionsk Lægprædikants Forkyndelse. I nogen Tid fulgte han endog med denne Mand som hans Discipel, men det Baand holdt dog kun i et halvt Aarstid. P. Madsen var altfor livsglad og sangvinsk af Naturel til at blive i en pietistisk Bevægelse, og han vendte altsaa paany hjem til sin Fædregaard. I de følgende Aar blev hans Trang til at komme ud mellem Folk tilfredsstillet ved Ophold paa Hindholm og Askov Folkehøjskoler, paa Tune Landboskole, Kalundborg Ladegaard og Lerchenfeld.

Efter denne Læretid overtog han sin Fødegaard i 1876. Der var fuldt op at gøre, om den skulde bringes i en tidssvarende Tilstand, og P. Madsen tog kraftig fat. Der kom Tider, da det kneb nok med at klare Pynten, men det gik. P. Madsen arbejdede sig efterhaanden frem til en velstaaende Mand og vandt samtidig i en særlig Grad sine Medborgeres Agtelse.

I 1882 udnævntes han til Landvæsenskommissær, fra 1885 til 1889 var han Medlem af Sogneraadet og, siden 1886 er han Medlem af Amtsraadet.

Ved Oprettelsen af Andelsslagteriet i Holbæk var P. Madsen meget virksom og i mange Aar Medlem af Bestyrelsen. Fremdeles har han været Medlem af Byggeudvalgene for Holbæk—Nykøbingbanen og for Høng—Tølløsebanen. Han var Medlem af Ekspropriationsudvalget for den førstnævnte Bane, og siden den kom i Drift, har han været Medlem af dens Direktion.

I 1888 valgtes P. Madsen til Medlem af Repræsentantskabet for Kreditkassen af Landejendomme i Østifterne. Han er nu Repræsentantskabets Næstformand, og han var i sin Tid Medlem af Konverteringsudvalget.

1901 udnævntes P. Madsen til Medlem af Tuberkulosekommissionen. Og samme Aar fik han — i Egenskab af Direktionsmedlem for Holbæk-Nykøbing-Banen — tildelt Ridderkorset af Dannebrog.

N. MARKVORSEN

Født d. 18. Marts 1844. Gaardejer i Lødderup pr. Nykøbing, Mors. Folketingsmand for Thisted Amts 4. Valgkreds.

En anselig Bondeskikkelse, noget tilbageholden i sit Væsen. Niels Markvorsen er ikke en Mand af mange Ord. I Rigsdagen løfter han kun sjælden sin Røst, og heller ikke ude i sin Kreds taler han tiere eller længere, end nødvendigt er for at faa sagt, hvad hans Mening er om de Ting, der ligger for. Han virker mere ved sin støtte Personlighed; det tilforladelige i hans Færd fører mere veltalende end hans Ord Forsvaret for hans Holdning. Han hører ikke til de hurtige Hoveder, der i en Fart gør Sagen op. Men han arbejder sig altid igennem den paa egen Haand, og den Energi, han da udfolder, giver hans én Gang vundne Anskuelser Styrke og Fasthed.

Niels Markvorsen er født paa Mors den 18. Marts 1844. I sin Ungdom besøgte han Oddense Høj- og Landbrugsskole i Salling og senere Galtrup Højskole paa Mors. Han laa som Soldat i Aalborg, og efter sit Giftermaal købte han sin nuværende Ejendom i Lødderup, en Gaard paa 4 Tønder Hartkorn.

Markvorsen stammer fra en gammel, velhavende Bondeslægt, der altid har nydt stor Anseelse paa Mors, og inden længe nød han selv samme Tillid i Befolkningen som den, der regelmæssig var Mændene af hans Slægt tildel. Hans jævne Færd og gode Indsigt i mange Anliggender skaffede ham forskellige Tillidsposter i Kommunen. Han var saaledes i flere Aar Sogneraadets Formand og fra 1887 til 1898 var han desuden Sognefoged.

Politisk Interesse og Kundskab havde Markvorsen væsentligt faaet ved Læsning i Sofus Høgsbros *Dansk Folketidende*, og den politiske Anskuelse, han havde tilegnet sig gennem denne

Læsning gjorde, at han ikke følte sig helt hjemme i den hidsige Kamppolitik. Han regnedes i den Tid for en ret moderat Mand og tog forøvrigt ikke megen Del i de politiske og religiøse Bevægelser, der rørte sig stærkt paa Øen i Limfjorden. Hans Tilbageholdenhed stammede næppe fra manglende Interesse; beroede langt snarere paa hans naturlige Utilbøjelighed mod at være med i Larmen.

Det var vistnok Agrarbevægelsen, der mest bidrog til at føre ham over mod et mere udpræget Venstrestade. Han som mange andre Venstremænd kunde i denne Bevægelse kun se en Redningsplanke for det Højre, der var træt og ked af den Estrupske Politik, og fra nu af tog han virksom Del i Venstres Arbejde. Saaledes var han ved Landstingsvalget i Skive i 1894 ivrig for et saa godt Venstrevalg som muligt.

N. Markvorsen

Helt naturligt faldt Venstre paa i 1895 at opstille Markvorsen som Chr. Ravns Modkandidat. Da han ikke havde deltaget saa stærkt i den foregaaende politiske Kamp, havde han heller ikke haft Lejlighed til at lægge sig ud med saa mange af Vælgerne. Han ansaas som det bedste Enhedsmærke for alle, der ved deres Afstemning vilde udtrykke deres Misfornøjelse med Forliget. Naturligvis var han langtfra saa øvet en Debattør som Ravn, men paa den anden Side lod han sig aldrig af denne lokke ud, hvor han ikke kunde bunde, og Resultatet blev da, at han sejrede med et Overtal af 431 Stemmer. Dette Udfald virkede næsten lamslaaende paa hans Modstandere, der aldrig havde gjort sig Forestillinger om, at det skulde ende saaledes. Nu sidder Markvorsen fast i Kredsen.

Han har siden sin Indtræden i Folketinget været Medlem af Venstre-Reformpartiet.

A. C. MEYER

Født den 11. Juni 1858. Journalist ved Social-Demokraten. Folketingsmand for Kjøbenhavns 13. Valgkreds.

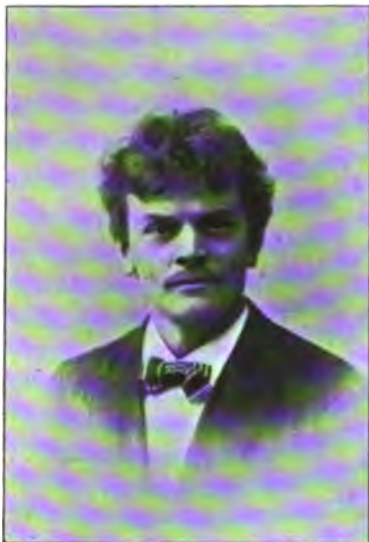
A. C. Meyer er et digterisk Gemyt, langt mere end han besidder den særegne Form for Begavelse, der findes hos den egentlige Politiker. Fremdeles er han efter sit Væsen langt snarere Anarkist end Socialist — og, alt dette taget i Betragtning, kan det da synes mærkeligt, at Meyer er socialdemokratisk Folketingsmand.

Det hele er dog forklarligt nok. Hans Sind bevægedes altid hæftigt af Medfølelse med dem, der undertrykkes og lider Nød, og da just i hans Ungdom Socialismen omplantedes i dansk Jord som et Forjættelsens Budskab for de fattige og fortrykte, blev han naturligt en af dem, der fulgte Kaldelsen. De vanskelige Vilkaar, der straks beredtes denne ny Bevægelse, og det Skær af Rædsel, Magthavernes Frygt gød over den, tilfredsstillede ydermere hans revolutionære Trang. Og hans agitatoriske Talent banede ham hurtigt Vej til en saa fremragende Stilling i Bevægelsen, at en Folketingskreds med Rimelighed maatte tilfalde ham, naar Tiden kom.

Af Natur er han imidlertid bestandig en Fribytter af dem, der helst slaas paa egen Haand, en Sigøjner, en Himlens fri Fugl. Og det er troligt nok, at jo mere Socialismen omsattes til faglig Organisation og fast Partidisciplin, des vanskeligere blev det for A. C. Meyer altid at bevare Trit og Retning. I Politik kan Sagen ikke altid afgøres ved et stort Hjærte. Tværtimod kan dette i visse Situationer komme generende i Vejen. Og A. C. Meyer har jo nok nu og da baade af sig selv og sine Partifæller været opfattet som Socialdemokratiets enfant terrible. Paa den anden Side er han vel den af Socialdemokratiets Mænd, der har kunnet glæde sig ved det største Maal af al-

mindelig Sympathi. Han selv lader sig ikke afgørende bestemme af Partihensynet, hvor han møder det gode Hjærtelag, og selv ivrige Modstandere har til Gengæld overfor ham glemt, at han var Socialdemokrat, og anerkendt i ham en elskværdig og varmtfølende Personlighed.

ADOLF FREDERIK CHARLES MEYER er født den 11. Juni 1858 i Kjøbenhavn, Søn af Detailhandler Meyer. Sin Undervisning modtog han væsenligst i de forenede Kirkeskoler, hvor hans hurtige Nemme altid sikrede ham en Plads øverst i Klassen. Efter sin Konfirmation kom han i Maskinlære, og da han i 1876 var bleven Svend, indmeldte han sig i Fagforeningen. Han blev hurtig valgt til dens Sekretær, og da Socialdemokratisk Forbund dannedes, overtog Meyer Stillingen som dettes Forretningsfører. Formentlig var han dog lige ung nok til denne byrdefulde Plads, og det har ikke bekommet hans sværmeriske Natur vel allerede at blive saa stærkt bunden i Partiarbejde. 1878 rejste han derfor til Tyskland og arbejdede i sin Profession dels i Dresden, dels i Berlin.

A. C. Meyer

Han blev dog kun borte i nogle Maaneder, og ved sin Hjemkomst kastede han sig over Gibserhaandværket og arbejdede nu som Stukkatør, indtil han i 1884 blev Medarbejder ved *Socialdemokraten*. Han har i dette Blad behandlet en Mangfoldighed af Stof. I følsomme Artikler har han oprullet Billeder af menneskelig Elendighed og paakaldt Godgørenheden. I begejstrede Vendinger har han ildnet Ungdommen til alskens Sport og Idræt. Han selv har Fortjenesten af at have indført Atletsporten i Danmark, og han er Stifter af Kjøbenhavns Atletklub,

Arbejdernes Idrætsklub, de kvindelige Arbejderes Gymnastikforening og flere Sammenslutninger af lignende Art. Ved de store Brydekampe ses han hyppigt som Dommer paa Tribunen, og selv lader han endnu sine Muskler spille i de græsk-romerske Brydertag.

Som Journalist er han iøvrigt uden iøjnefaldende Ejendommelighed; man kan næppe sige, at han har skabt nogen personlig Form for at udtrykke, hvad han har paa Hjærte. Derimod har hans poetiske Anlæg givet sig Udslag i talrige Digte i *Socialdemokraten*, offenliggjorte dels under Navn, dels under Mærket *Phosforos*. I stærke Strofer har han her indsunget Mod og Begejstring i Arbejderskarerne. Nyskaber af Rytme og Versemaal har han ikke været, og der træffes hos ham Efterklange fra store Forbillleder, men hyppigt bryder dog en oprindelig Tone igennem og afslører Meyer som et Stykke af en virkelig Digter. Der er i hans Digte Medfølelse med de Undertrykte, Kampbegejstring, Naturglæde, Elskovsfølelse og en glad Svends Humør. Dette sidste kommer især til Orde i hans helt tilforladelige Haandværkerviser, der er satte i Musik, og som Meyer undertiden selv har foredraget med et forstaaende Lune. Endelig har han skrevet enkelte Romaner, rask fortalte men uden litterær Værdi, og et Par Skuespil, der er opførte paa Arbejdernes Teater i Enghavevejens Forsamlingsbygning. Meyer udkaster i disse Skuespil Billeder af Arbejdernes Liv og af deres Forhold til Arbejdsgiverne, og det er betegnende nok for Forfatterens Trang til Redelighed, at han ikke udenvidere har skildret disse sidste som fæle Undertrykkere, men har søgt at naa en virkelig Forstaaelse af deres Karakter og Handlinger. Det bedste i disse Teaterstykker er den lyriske Varme, der gennemstrømmer dem, og som nu og da fortætter sig til følelsesfulde eller muntre Sange. Ved Opførelsen har de gjort stor Lykke blandt Arbejderne.

Betydeligere end som Skribent er A. C. Meyer dog som agitatorisk Taler, og i denne Egenskab har han gjort en betydelig Indsats i Arbejdet for Socialdemokratiets Fremgang. Straks ved sin Tilsynekomst paa Tribunen vækker han Opmærksom-

heden. Hans Udseende er fremmedartet: Ansigtet er blegt og af mongolsk Type, Øjnene er mørke og brændende, det sorte, buskede Haar ligger svært og uordnet over Panden. Som Taler er han Improvisator. Tankerne fødes i hans Hjærne og finder deres Udtryk i samme Nu. Øjeblikkets Stemning bemægtiger sig ham og rejser Bevægelse i hans Sind. Derfor er han straks i Forhold til sine Tilhørere og det Sammenspil mellem dem og ham tilstede, der betinger Agitatorens Magt over dem, han skal paavirke. Meyer har et smidigt og kraftigt Organ, der bestandig bærer et vist Præg af dets kjøbenhavnske Oprindelse. Forøvrigt har han anvendt det ikke blot i den politiske Agitation. Ogsaa Ædruelighedssagen har i ham haft en af sine virksomste Forkæmpere. Og ikke blot danske Arbejdere har hans Tale opildnet. Ogsaa i Sverrig har han talt ved store Arbejdermøder og med betydelig Virkning.

I 1887 og ved de to følgende Valg opstilledes A. C. Meyer i Kjøbenhavns 8. Kreds mod Marineminister Ravn, men var langt fra at opnaa Valg. Saa i 1895 valgtes han i Kjøbenhavns 13. Kreds, der omfatter Vesterbros store Arbejderkvarter, og hvor han bestandig har opnaaet en ganske overvældende Majoritet. Hans første Modkandidat af Højre var Kaptejn Christmas, nu kendt over det ganske Land ved den Rolle, han har spillet i Forhandlingerne om Afstaaelsen af de vestindiske Øer.

I Folketinget har Meyer ikke taget fremtrædende Del i Arbejdet. Hans væsenligste Opgaver løses fremdeles ude i aaben Mark, hvad naturligt er for en Mand, der af Naturel er saa lidt Taktiker som han. Han har selv i et Vers antydet sin Stilling som partidisciplineret Medkæmper:

„Mit Mod var vildt, men lod sig stække,
mit Røverskib i Luften sprængtes,
og jeg fik lært at gaa i Række,
skønt tidt jeg efter Havet længtes.“

Parti-Disciplinen vil næppe nogensinde helt faa Bugt med A. C. Meyers Pirat-Tilbøjeligheder.

N. K. MOESTRUP

Født den 9. Januar 1854. Gaardejer i Mellerup pr. Randers. Folketingsmand for Randers Amts 1. Valgkreds.

Indenfor Venstre-Reformpartiet hører Moestrup til de solide Folk, der ikke hyppigt har Ærinde ud paa egen Haand, men som ved deres faste og bestemte Færd virker som Partiets paalidelige Kærne. Af politisk Anskuelse har Moestrup hidtil vist sig som en afgjort Demokrat; hans Opfattelse præges bestandig af den Paavirkning, han som ung Mand modtog af afdøde Berg.

N. K. Moestrup

NIELS KRISTIAN JENSEN MOESTRUP er født den 9. Januar 1854 i Harritslev pr. Randers, hvor Faderen var Gaardejer og Sognefoged. Sin Undervisning har han modtaget i Almueskolen, og derefter har han tilbragt to Vintre paa Højskolen, den første paa Thestrup, den anden paa Askov.

Syv og tyve Aar gammel købte han sin nuværende Ejendom i Mellerup, en Gaard paa 7 Tdr. Hartkorn. I tolv Aar, fra 1886—98, var han Sogneraadsformand. 1891 blev han Vurderingsmand i Viborg Kreditforening, og ved Oprettelsen af Forskudsforeningen for Støvring og omliggende Sogne blev han dennes Formand.

Lige siden sin Konfirmation har Moestrup med Opmærksomhed fulgt Begivenhederne i dansk Politik. Da han var fjorten Aar gammel blev hans Fader Abonnent paa Sofus Høgsbros *Dansk Folketidende*, og ved flittig Læsning i dette Ugeblad erhvervede Moestrup sig et nøje Kendskab til Forholdene paa Rigsdagen og de forskellige Politikeres Stilling.

Det forekom ham altid indlysende, at Demokratiet havde Ret, og han havde en stærk Fornemmelse af det nødvendige i, at de brede Lag sluttede sig sammen for at afbalancere den Indflydelse, Overklasserne havde erhvervet sig ved den privilegerede Landstingsvalgret. Den Holdning, Købstædernes Middelstand indtog under den hæftige politiske Kamp, harmede ham stærkt, fordi den syntes ham Udtryk for et uværdigt Snobberi.

Første Gang, Moestrup deltog i den offentlige politiske Forhandling, var i Sommeren 1889 ved nogle Vælgermøder, som da blev afholdt af Mariagerkredsens Folketingsmand, Overretssagfører Emil Schiøtz. Dennes Stilling under Margarinekrigen og til det saakaldte Paaskeforlig i 1888 fandt megen Misbilligelse i Kredsen, og Moestrup sammen med et Par andre unge Vælgere fulgte derfor Folketingsmanden fra Møde til Møde og angreb ham. Allerede den Gang fik Moestrup Opfordring til at stille sig, men personlige Forhold gjorde det umuligt for ham at gaa ind paa Opfordringen. Først i 1895 indvilgede han i at lade sig opstille. En Prøveafstemning gav Flertal for hans Kandidatur, og den 9. April 1895 valgtes han ind i Folketinget. Samme Foraar stiftedes Venstre-Reformpartiet, og Moestrup var Medlem fra første Færd. I Mariagerkredsen er hans Stilling særdeles sikker.

M. MØLGAARD-NIELSEN

Født den 28. Septbr. 1846. Gaardejer, Over-Yllebjerg pr. Holstebro. Folketingsmand for Ringkøbing Amts 3. Valgkreds.

En sindig Jyde, med en ubestikkelig Alvor overfor de Ting, der beskæftiger ham, fast i sin Vedhængen ved de Idéer, der én Gang for ham har godtgjort sig som de bedste, og trofast overfor de Personligheder, han én Gang har vist sin Tillid. Usammensat i sit Væsen, uden mange Strænge paa sin Bue, men dobbelt ufortrøden i Brugen af dem, der er til hans Raadighed.

MADS MØLGAARD NIELSEN er født den 28. Septbr. 1846 i Nørre Tinnet, Nykirke Sogn, Vejle Amt. Da han blev født, regnedes hans Hjem for en Gaard, idet den da havde godt en Tønde Hartkorn, men senere solgte hans Forældre et Stykke af Lodden, og saa var de Husmandsfolk. Efter sin Konfirmation tjente Mølgaard Nielsen paa et Par Bøndergaarde i Hjemegnen, indtil han i 1869 aftjente sin Værnepligt i Kjøbenhavn som Trænkonstabel. Fra 1870—71 tjente han derefter hos sin Morbroder i Mølgaard i Odsherred, men saa besluttede han sig til at følge den Tilbøjelighed for Lærergærningen, som han havde næret allerede fra Barn.

M. Mølgaard-Nielsen

Det blev besluttet, at han skulde paa Jellinge Seminarium, og for at kunne bestaa Optagelsesprøven læste han da i en halv Snes Dage uafbrudt. Herved paadrog han sig imidlertid en Astma, som i Forbindelse med nogen Nervøsitet bevirkede, at han i Novbr. 1873 maatte afbryde sit Ophold paa Seminariet. Han tog Plads som Biskolelærer i Aale ved Horsens, og da han havde Fornøjelse af sin Lærervirksomhed, mens Helbredet ikke bedredes, besluttede han at opgive en fortsat Eksamenslæsning og søge Stilling ved en Friskole.

Fra 1875—78 var han da Friskolelærer i Hornsyld i Bjerre Herred, fra 1878—86 i Skalstrup, Nes Sogn ved Bækmarksbro. Lønnen her var ikke overdaadig. Den bestod i Indtægten af et lille Sted, paa hvilket der kunde holdes to Køer og et Par Faar, samt i frivillige Bidrag til et Beløb af omtrent 100 Kr. aarligt. Mølgaard-Nielsen stod imidlertid i det bedste Forhold til Beboerne og fandt i denne Omstændighed Erstatning for det ringe Mammon.

I 1886 købte han et Sted i Nørre Nissum, der var indrettet til Skolebrug. Hans økonomiske Kaar viste sig imidlertid at være ikke bedre ved dette Bytte, og i 1887 købte han da Gaarden Over Yllebjærg i Hodsager Sogn, syv Fjerdingvej nordøst for Holstebro. Det bedste ved denne Gaard er vistnok en Have paa en Tønde Land med Træer saa store, at det er en Sjældenhed i Egne, hvor Lyngen undertiden er det fagreste Træ i Skoven.

To Aar efter at Mølgaard Nielsen havde sat Bo i Holstebrokredsen, fik han Opfordring til at være dennes Folketingsmand. Sammenhængen var den, at den daværende Repræsentant, Lærer Hansen-Sir, var Tilhænger af den bojsenske Politik, medens Venstre i Kredsen var overvejende bergiansk. Ved Vælgermøderne fik Mølgaard-Nielsen virksom Støtte af andre ansete Venstremænd i Valgkredsen, og den 21. Januar 1890 besejrede han da baade Hansen-Sir og en Højremand.

I Folketinget tilhørte Mølgaard-Nielsen i de første Aar den Bergske Gruppe, og fra Venstre-Reformpartiets Dannelse har han været Medlem af dette. Han har aldrig tilstræbt nogen fremskudt Stilling, men har sat en Ære i bestandig at være en paalidelig Mand i Rækkerne. Det er kun sjældent, han tager Ordet i Thinget, og han er da den samme uoverilede Jyde som i hele sin øvrige Færd.

NANKE

Født den 4. Marts 1847. Borgmester og Byfoged i Korsør. Folketingsmand for Odense Amts 1. Valgkreds.

De fleste Retsbetjente er næppe kendte udover den Jurisdiktion, i hvilken de haandhæver Retfærdigheden. Om Borgmester Nanke gjaldt dette dog ikke. Han fik sit Navn frem allerede i 1883 og det paa en Maade, der ikke skaffede ham Popularitet i Befolkningen. Det var ved den saakaldte Jyderup-Affære, der i Historien maa sammenstilles med Slaget ved Brønderslev. Saa nært er Nankes Navn knyttet til denne Affære, at der gaar det Sagn i Rigsdagsbygningen, at en Folketingsmand en Gang

nu i Vinter skulde have tituleret Borgmesteren: det ærede Medlem fra Jyderup.

Nanke selv tænker iøvrigt, at denne Historie slet ikke har nogen Forbindelse med Politik. Sammenhængen er efter hans Fremstilling følgende: Højre havde indkaldt til et Møde ved Jyderup, og saa var der offentlig fremsat Trusler om, at dette Parti ikke skulde have Lov at holde Møde paa Landet. Dette medførte, at der blev tilkaldt kjøbenhavnsk Politi, og som Herredsfuldmægtig i Merløse-Tusse Herred blev Nanke Leder af Politistyrken. Derefter udviklede Begivenhederne sig saaledes, at Forsamlingen og Ordenshaandhæverne kom i Konflikt med hinanden, og Mødet endte i en vældig Kamp.

Nanke

Historien vakte betydelig Opsigt over det ganske Land. Fogtmann og andre omtalte den i Folketinget, og der kom en Magistratsdom ud deraf. Til denne henviser Hr. Nanke som Hjemmel for den Opfattelse, at Politiets Sending paa Mængden var fremtvunget af denne til nødvendigt Selvforsvar. For Befolkningen blev dog den ene Kendgærning den afgørende, at der var rekvireret kjøbenhavnsk Politi til Jyderup for at bruge Stavene mod Venstremændene.

Man har alle Dage vidst, at Nanke var solid Højremand, men hverken han selv eller andre har vistnok tænkt paa, at han skulde optræde som Krigspolitiker, før han ved næste Valg fik Opfordring til at stille sig som Højres Kandidat i Odense 1. Kreds. Kammerherre Jakob Scavenius, der var Kredsens Repræsentant, havde ved sin Skattepolitik og sin meget skeptiske Stilling overfor det saakaldte centrale Højre, repræsenteret

af Ministeriet Sehested samt P. G. C. Jensen som Landstingsfører, vakt de Odense-Højremænds Mishag og fik en alvorlig Anmodning om at forsvinde. Hvorpaa Kredsen vendte sig til Borgmester Nanke. Der var ikke den bedste Udsigt til at føre hans Valg igennem. Socialdemokraten Marott havde i 1898 været Kammerherren nær ind paa Livet, og det kunde forudses, at han ikke denne Gang vilde mønstre et mindre Stemmetal. Nanke tog imidlertid Kampagnen med godt Humør, og det lykkedes ham at opnaa 1377 Stemmer mod Marotts 1280. Sejren var vunden. Om den holdes i næste Omgang, faar Tiden vise.

Det var paa et for Nanke som Højremand noget uheldigt Tidspunkt, at han kom ind i Folketinget. Hans egentlige Parti reduceredes i Samlingens Løb til fem Mand, og hermed lader det sig ikke udrette større Ting. Det er nu ogsaa tvivlsomt, om Nanke besidder netop noget politisk Talent. Han har i Vinter særlig givet sig af med saadanne Ting, der berører ham som Jurist. For større Sager nærer han betydelig Interesse, uden at han dog ved sin Tale er helt istand til at overføre denne ogsaa til andre Medlemmer af Tinget. Han udtrykker sin faglige Indsigt sikkert, men en Smule bredt, og det er ikke lykkedes ham at fremsætte politiske Udtalelser af ny og ejendommelig Værdi.

Men Opsigt har han vakt ved et Sammenstød, han en Dag havde med Justitsministeren. Det drejede sig om en Sag fra Korsør, der havde passeret Justitsministeriet, og Nanke mente, at den havde brugt en utilbørlig lang Tid om den Vej. Ministeren derimod søgte med Tal og Data at godtgøre, at Fejlen laa hos Hr. Nanke selv, og benyttede forresten Lejligheden til at fremhæve, at Byfogderne og Borgmestrene ikke maatte tro, at de længere sad omkring i deres Jurisdiktioner og Byer som smaa Konger. Sammenstødet var ikke uden Hæftighed.

Charles Christian Fritz Nanke er født i Kjøbenhavn den 4. Marts 1847, Søn af Kunstdrejer N., som i mange Aar boede foran paa Købmagergade. I 1865 blev han Student med første Karakter fra Borgerdydsskolen paa Christianshavn, tog det følgende Aar Filosofikum og 1870 juridisk Eksamen med en fin første Karakter. Det kan tilføjes, at han i sin Studentertid boede paa Walkendorfs Kollegium.

I 1872 blev Nanke Fuldmægtig hos Herredsfogden i Merløse-Tusse Herreder, og her blev han, indtil han i 1886 udnævntes til Herredsfoged i Hads Herred med Bopæl i Odder. Befolkningen herovre modtog ham i Begyndelse med nogen Forbeholdenhed — han havde jo Jyderup-Affæren bag sig. Heller ikke forbedrede det naturligvis Forholdet, at Nanke i den første Tid hyppigt maatte paa Udpantnings-Forretning hos de Folk, der nægtede at betale Skat efter de provisoriske Finanslove. Men i Aarenes Løb bedredes Forholdet. I Odder Sogn blev Nanke efterhaanden afholdt, og fra 1891 og saa længe han var i Embedet derovre, var han Medlem af Odder Sogneraad.

For en Del kom det gode Forhold vel tilstede paa Grund af det geniale Præg, der er i Nankes Karakter. Dette lagde sig ogsaa efter Sigende stærkt for Dagen, da Nanke i Sommeren 1900 deltog i Studenterturen til Island. Og der har vistnok ogsaa hersket et godt Forhold imellem ham og hans Kolleger i Folketinget.

Endelig blev Nanke i 1898 Byfoged i Korsør, og dette Embede beklæder han endnu.

Sin politiske Opdragelse har Nanke faaet først af Borgerdydsskolens Bestyrer og senere i høj Grad af Orla Lehmann. Den nationalliberale Opfattelse, han da vandt, er dog i Tidernes Løb bleven stærkt mortificeret, dels ved hans Færden blandt jydske og sjællandske Landboere, dels ved Indtryk fra adskillige Rejser i Udlandet. Nanke anser det for givet, at der inden ret længe her i Landet kun vil være to Partier: Et konservativt men frisindet, som vil opretholde den nuværende Grundlov med en stærk Kongemagt og to ligeberettigede Afdelinger i Rigsdagen, og som vil stadige men besindige og velovervejede Fremskridt paa det bestaaendes Grund. Og dernæst et socialistisk Parti, som tilstræber den socialistiske Stat i Ordets egentlige Betydning, for en væsentlig Del i Overensstemmelse med *Internationales* gamle Program.

Foreløbig har Nanke støttet det Estrupske Højre, og det faar vise sig, om hans politiske Profetier iøvrigt gaar i Opfyldelse.

N. NEERGAARD

Født den 27. Juni 1854. Direktør, Kjøbenhavn, Folketingsmand for Randers Amts 6. Valgkreds.

Neergaard har i mange Aar været en betydelig Kraft i dansk Politik. Hans Talent hører ikke til dem, der blænder; han synes ikke nogen smidig og aandfuld Personlighed, og i hans Natur er der intet stærkt oprindeligt Anslag. Heller ikke raader han over megen æggende og fængende Veltalenhed. Men han tænker skarpt og ædrueligt. Hans Virkelighedssans er i Tidens Løb skærpet gennem stringente og omfattende Studier og Deltagelse i praktisk Liv. Han ejer en Almendannelse og — naar det gælder sociale Anliggender — en Viden saa omfattende, at den stiller ham paa en næsten enestaaende Plads blandt nutidige danske Rigsdagsmænd. Han er som Politiker skabt og tildannet efter større Mønster, end Tilfældet almindeligvis er her tillands, og det er forsaavidt at beklage, at han har fulgt en Politik, som har ført ham ud i en blind Gade, hvor hans Evner og Viden finder ringe Anvendelse.

NIELS THOMATIUS NEERGAARD er født den 27. Juni 1854 i Ugilt i Hjørring Amt. Han stammer fra en anset Storbondeslægt i Thy, men hans Fader var Præst.

1872 blev han Student fra Borgerdydsskolen paa Christianshavn. I de første to Studenteraar gjaldt hans Studier væsentlig orientalsk Historie, Religionslære og Sprog, men efterhaanden droges hans Interesser stærkere og stærkere over mod politiskhistoriske Studier, og han endte da med at tage Magisterkonference i Historie i 1879.

Efter sin Eksamen foretog Neergaard en Tur til Berlin, hvor han opholdt sig et Par Maaneder; og denne Rejse blev til en vis Grad bestemmende for hans Fremtid.

Han kom til den tyske Rigshovedstad, just som Kampen om Bismarcks store protektionistiske Toldreform var paa sit højeste, og denne Kamp tog snart hans Interesser aldeles fangen. Han skaffede sig en Mængde Litteratur angaaende Toldspørgsmaalet, læste alt, hvad han kunde overkomme, og overværede desuden daglig Rigsdagens Forhandlinger om Toldreformen.

Under dette Ophold blev Neergaard bevidst og afgjort Frihandler. Allerede tidligere havde han næret Forkærlighed for Frihandelsidéerne, og denne Forkærlighed modnedes i denne Periode. Samtidig blev hans Opmærksomhed vakt for økonomiske Spørgsmaal overhovedet, og han tog da den Bestemmelse, at han, efter at have aftjent sin Værnepligt, vilde tage statsvidenskabelig Eksamen. Som tænkt, saa gjort. Han begyndte paa disse Studier i November 1879, og i Sommeren 1881 havde han sin Eksamen fra Haanden.

N. Neergaard

Nu rejste han paany udenlands, og denne Gang gik Turen til Frankrig og England, hvor Neergaard vilde studere Told- og Arbejderspørgsmaal. Rejsen varede tre Fjerdingaar, og Neergaard benyttede Tiden vel. Med den største Interesse fulgte han den politiske Bevægelse i de to Lande, var stadig Tilhører ved Kamrenes Forhandlinger, deltog i alle de politiske Møder, han kunde naa at komme til, og stiftede Bekendtskab med forskellige aktive Politikere. Særlig i England traf han oftere flere af Lederne for den kooperative Arbejderbevægelse og Fagforeningsbevægelsen. Navnlig havde han, hvad disse Forhold angaar, meget Udbytte af et Ophold i Lancashire.

I Foraaret 1882 kom Neergaard hjem og fik kort derefter Ansættelse i Statsanstalten for Livsforsikring, fortsatte samtidig sine historiske og økonomiske Studier og begyndte desuden selv at optræde som Forfatter. Han debuterede i Sars' *Nyt norsk Tidsskrift* med en Artikel om engelsk Parlamentarisme.

Hermed indledtes et Forfatterskab, som vel aldrig blev synderlig frugtbart, men dog saa betydeligt, at det sikrede sin Udøver et blivende Navn i dansk historisk Litteratur. I Artikler og Pjecer behandlede Neergaard moderne politiske Personligheder som Cobden, Gladstone, Napoleon den tredie og flere. Desuden skrev han om Toldspørgsmaal og Fagforeningsbevægelse. Og gennem det sidste Tiaar strækker sig hans Arbejde paa det omfattende historiske Værk, der bærer Titlen „Under Junigrundloven“ og skildrer Tiden fra 1849 til 1866. Med stor Grundighed har Neergaard her fremdraget et stort Kildestof til Belysning af denne interessante Periode. Han er ingen Sprogmester, men hans Fremstilling er klar og rolig. Og naar dette Værk en Gang er fuldendt, vil Neergaard til Forstaaelsen af Junigrundlovens Tid have ydet et Bidrag, der er grundlæggende for Opfattelsen af dette Tidsrum i vort Folks Udvikling. Den Anseelse som historisk Forfatter, han herved har vundet, har medført, at han for et Par Aar siden fra den Kreds af Historikere, der udarbejder *Danmarks Riges Historie,* har faaet overdraget det Hverv at skrive dette Værks sidste Bind, som oprindelig var tildelt afdøde A. D. Jørgensen.

Af Neergaards Forfatterskab bør endnu nævnes hans Artikler i Salomonsens store Konversationsleksikon. Han har deri skrevet alle Biografierne af danske Politikere siden 1848. De er velafvejede og saa objektive, som med Rimelighed kan forlanges. Og sidst men ikke mindst bør det omtales, at Neergaard i Slutningen af 1883 stiftede *Tilskueren.* Han skaffede os hermed et Tidsskrift, som i Tidens Løb gav en betydelig Indsats til Drøftelsen af litterære, videnskabelige og politiske Spørgsmaal. Under Neergaards Redaktion, der varede fra 1884 til 1892, blev det saa fortrinlig ledet, at det i Modsætning til de fleste andre danske Tidsskrifter, gik ind som et varigt Led i den offentlige Menings Organer.

Sin Stilling i Statsanstalten for Livsforsikring opgav Neergaard allerede den 1. Januar 1885. Han havde i 1884 begyndt at deltage i politiske Møder, og denne Optræden viste sig snart uforenelig med hans Stilling i Statsanstalten. Derefter ofrede

han sig udelukkende for Lærergærning samt Forfatter- og Redaktørvirksomhed, og inden længe lagde Politik stærkere Beslag paa ham.

Lige fra de første Studenterdage deltog Neergaard i de oppositionelle Bevægelser i Studenterverdenen. Et Par Gange var han i den gamle Studenterforening opstillet som Oppositionens Kandidat til Senioratsvalget, og da Spændingen imellem de konservative og de radikale Elementer blev saa stærk, at det hele endte i en Eksplosion, hørte Neergaard til dem, der vandrede ud og stiftede Studentersamfundet. Han var Medlem af dettes første Bestyrelse og tog senere fremragende Del i dets Virksomhed. Saaledes var han i flere Aar Næstformand for *Studentersamfundets Arbejderundervisning*, og i dennes Bestyrelse indtraadte han paany for et Par Aar siden. Desuden var han i adskillige Aar Formand for Studentersamfundets Smaaskrifts-Udvalg og selv Forfatter til en Del af de udmærkede Afhandlinger, der udsendes herfra.

Samtidig med at Neergaard ivrigt deltog i Studenterverdenens Liv, fulgte han med stærk Interesse de politiske Begivenheder. Han var som ung Student Medlem af Onsdagsforeningen og var hyppig Gæst i Folketingets Tilhørerloge. Under dette blev han afgjort Venstremand.

Og i Midten af Firserne begyndte hans Deltagelse i den politiske Agitation. Han var afgjort en Kraft, der burde finde Anvendelse, og i 1887 opstilledes han da i Nakskovkredsen og slog nuværende Foketingsmand Hammerich, der af Højre nu var opstillet som Afløser af den afgaaede Højremand Wecke.

Berg var den af Venstres Førere, som Neergaard ved sin Indtræden paa Rigsdagen nærmest sluttede sig til. Just paa den Tid uddybedes imidlertid ved Forhandlingspolitiken Spaltningen mellem Berg paa den ene Side, Holstein, Hørup og Bojsen paa den anden Side, og Neergaard gik da med disse sidste. Under Margarinekrigen nærmede Neergaard sig mere og mere til Bojsen, og i Aarenes Løb blev hans Tilslutning til denne Fører meget nøje.

Det lykkedes imidlertid ikke Neergaard at holde Nakskovkredsen længere end til Valget i 1890. Da faldt han for Hammerich, og var saa ude af Rigsdagen i to Aar. Ingenlunde var han dog politisk uvirksom. Han bistod i væsentlig Grad ved Indledelsen af den Politik, der manifesterede sig i Samlingen 1890—91 og endte i Forliget. Neergaard var nøje fortrolig med alle Bojsens politiske Planer, og der blev vist hans Opfattelse af de forskellige Spørgsmaal meget Hensyn. Utvivlsomt kan Initiativet til en Del af de sociale Reformer, der toges op i disse Aar, søges tilbage hos Neergaard.

I 1892 blev Neergaard paany valgt ind i Folketinget, denne Gang i Randers Amts 3. Valgkreds, der ved Omlægningen i 1894 blev til Randers Amts 4. Kreds. Den Stilling, han da indtog indenfor sit Parti, gav sig til Kende ved, at han blev valgt til Ordfører for en Del af Finansloven. Samtidig blev han Chefredaktør af *Aarhus Amtstidende.* Hans politiske Artikler heri fulgtes af alle politisk Interesserede med stor Opmærksomhed, fordi de toges som Udtryk for hans Partis Opfattelse. Og da Forliget af 1894 afsluttedes, var Neergaard en af de Mænd, der i første Linje af Forligets Modstandere gjordes ansvarlige for dette politiske Resultat.

Følgelig opbød de ogsaa alle Kræfter for at slaa ham i hans Valgkreds. Hans Modkandidat i 1885 var Kredsens nuværende Folketingsmand, Hr. Kristiansen-Beder, men det lykkedes dog Neergaard at holde Stillingen med et lille Overtal i Stemmer. Han følte sig imidlertid derefter saa usikker, at han foretrak i 1898 at gaa til Ebeltoft-Kredsen, da Assurancedirektør Wistoft var villig til at opgive denne, og her er Neergaard da valgt siden.

Paa Rigsdagen har Neergaards Virksomhed særlig samlet sig om Told- og Skattespørgsmaal og andre Lovgivningsemner af økonomisk Natur. I de betydningsfuldeste af alle saadanne Anliggender er han sit Partis Førstemand og Ordfører, og hertil raader han over de bedste Forudsætninger. Som Medlem af Toldkommissionen af 1895 trak han sammen med Madsen-Mygdal det store Læs for Frihandelsmændene. De to udarbej-

dede i Fællesskab Mindretallets Betænkning. 1901 udnævntes Neergaard fremdeles til Medlem af Tuberkulosekommissionen.

Efter Systemskiftet var Neergaard en af de moderate Folketingsmænd, der hurtigst og mest uforbeholdent erklærede, at det ny Ministerium burde støttes. I sidste Samling har han da ogsaa paa næsten alle Punkter stemt med Ministeriet og talt i Tilslutning til dets Standpunkter. Alligevel har han med de bestaaende Partiforhold ringe Udsigt til en ledende politisk Stilling. Der er Blod mellem ham og Venstre-Reformpartiets Mænd.

I 1887 opgav Neergaard Redaktørpladsen ved *Aarhus Amtstidende* og samme Aar blev han Direktør i det nystiftede *Nordisk Livsforsikrings-Aktieselskab af 1897.* Aaret efter blev han desuden Direktør i *Nord. Ulykkesforsikrings-Akts. af 1898*, og disse Stillinger giver ham et betydeligt Arbejde.

Neergaards stærke Frihandels-Interesser bevægede ham i sin Tid til at være et virksomt Medlem af Toldreformforeningen, i hvis Bestyrelse han sad. Sidste Vinter valgtes han til Medlem af Bestyrelsen for Nationaløkonomisk Forening. Fremdeles har han Sæde i Nationalforeningens Forretningsudvalg, og for Selskabet De hjemløses Venner er han Formand; han var med til at stifte det for et Par Aar siden.

A. NIELSEN

Født den 30. Maj 1862. Statsrevisor, Redaktør. Tapdrup pr. Viborg. Folketingsmand for Viborg Amts 5. Valgkreds.

Anders Nielsen hører til de unge Mænd, der i 1890 valgtes ind i Folketinget paa nær Tilslutning til Berg. Han var den Gang ganske ukendt udenfor sin egen Kreds og næppe helt kendt i denne. Saa ung, som han var — næppe 28 Aar — havde han endnu ikke opnaaet de Tillidsposter, gennem hvilke en dansk Bonde sædvanligvis arbejder sig frem til et Rigsdagsmandat.

Berg opdagede hurtigt, at den unge Hedehusmand sad inde

med virkelige Muligheder for politisk Arbejde, og hvis man indenfor den Bergske Gruppe, efter at Føreren var død, vil sammenligne J. C. Christensen med Duxen, var vor A. Nielsen altid at betragte som Nr. 2.

Anders Nielsen er af Karakter kraftig og djærv. Nu og da afslører han i sit Væsen en strid og fyndig Voldsomhed, der giver hans Ord og Adfærd en myndig Styrke. Det synes kendeligt, at han stammer fra den jyske Hede. Hans Lune er haardt, og han bærer ikke Hjærtet paa Læben. Men Folk, der kender ham nøje, vurderer et Drag af Varme og Trofasthed i hans Natur.

A. Nielsen

Hans Retssans er stærk, og hans demokratiske Instinkt ubestikkeligt. Ved Interesser og Anlæg er han født til Politiker. Han begyndte sin politiske Karière uden synderlig anden Ballast end netop sin lyse Forstand. Især naar man tager dette i Betragtning, maa man i høj Grad respektere, hvad han i Aarenes Løb har evnet af politisk og journalistisk Arbejde.

Anders Nielsen er født den 30. Maj 1862 i Tapdrup i Viborg Amt, Søn af Husmand Niels Johansen. Elleve Aar gammel kom han ud at tjene som Hyrdedreng hos en Gaardmand i Sognet, og var der 7—8 Maaneder af Aaret i tre Aar. Med hans Skolegang gik det under disse Forhold i hvert Fald ikke mere end jævnt hen.

Efter Konfirmationen gik han tilhaande hjemme hos Faderen; hans Hjælp var navnlig nødvendig af den Grund, at Faderen som Tækkemand var fraværende en stor Del af Aaret. 18 Aar gammel gik han paa Session, vendte derpaa tilbage til

Hjemmet og overtog i 1888 Ejendommen, en Hedelod paa 3 Skpr. Hartkorn. Forældrene boede hos ham.

I sin Fritid søgte Anders Nielsen ved boglig Syssel at udfylde den Viden, han havde tilegnet sig i sin Skoletid, og i en tidlig Alder var han interesseret for Politik. Denne Interesse affødte sin første Livsytring en Gang hen imod Midten af Firserne. En Forpagter, ivrig Højremand, var en Dag i et Forretningsanliggende kommen tilstede hos A. N.s Fader. Under sit Ophold i Stuen blev han opmærksom paa *Viborg Stifts Folkeblad*, det eneste Eksemplar af dette Bergske Blad, som da kom der til Sognet. Forpagteren opflammedes ved dette Syn til at bruge meget stærke Ord om Venstres Politik og Presse.

A. Nielsen besluttede sig da til at skrive en Artikel om Mangel paa politisk Forstaaelse hos en stor Del af de Højremænd, der førte det store Ord, og i Kraft heraf endnu var lokale Ledere hist og her. Artiklen blev sendt ind til Bladets Lokalredaktør — det tryktes i Kolding — og denne svarede tilbage, at han gerne skulde optage den, hvis den blev forsynet med Navns Underskrift; derved vilde den faa en lokal Interesse, som den nu savnede. Samtidig gav Redaktøren A. Nielsen det opmuntrende Ord, at han tilsyneladende skrev saa vel for sig, at han maatte kunne yde Bidrag til Bladet i Form af Meddelelser om stedlige Forhold.

Hermed var A. Nielsen saa „Medarbejder“ ved Viborg Stifts Folkeblad. Hans Smaaartikler om forskellige Emner optoges under et Mærke. Det varede ikke længe, før hans ivrige Interesse aflokkede ham ogsaa politiske Betragtninger, men da disse var byggede over Aktualiteter fik ogsaa de Lov at passere under et Mærke. Først senere gav A. Nielsen efter for Henstillingerne om at skrive under Navn. Det blev paa den Maade en ret anselig Række Artikler, der indtil Firsernes Slutning kom til at foreligge fra A. Nielsens Haand. Han blev paa den Vis en kendt Mand i Egnen; personlig var han dog næppe kendt af andre end sine egne Sognefolk.

Mens Valgkampagnen i 1889—90 var i fuld Gang, afholdtes der i Viborg et Møde ang. Oprettelsen af et Svineslagteri, og

ved denne Lejlighed henvendte nogle Mænd fra Løvelkredsens nordlige Side — Tapdrup ligger ved Sydgrænsen — sig til A. Nielsen med Opfordring om at være Kandidat for *Det rene Venstre*. Der var en stærk og voksende Misfornøjelse med den Politik, som førtes af Kredsens mangeaarige Folketingsmand J. A. Thorup. Ganske vist havde man allerede fundet en Modkandidat, men nu lige op mod Valget var man bleven bange for, at den ny Mand ikke var saa fri for moderate Tilbøjeligheder, som ønskeligt var. Anders Nielsens Kandidatur var dog ikke bestemt til at fastholdes; den skulde blot tjene til af Hensyn til den fremtidige Udvikling at markere det udprægede Bergske Standpunkt.

Netop under denne Forudsætning gik A. Nielsen ind paa at tage imod Kandidaturen. Det henstilledes straks til den først udpegede Kandidat, at gaa ind paa, at den af Thorups to Modkandidater, der ved Kaaringen fik de færreste Stemmer, skulde trække sig tilbage til Fordel for den anden. Herom kunde der imidlertid ikke opnaas Enighed, og saa skete det uventede, at A. Nielsen valgtes ved Kaaringen. Baade Venner og Modstandere var overraskede. A. Nielsen selv ikke mindst. Saaledes blev han Folketingsmand allerede 1890.

I 1882 forsøgte Thorup at samle al den Opposition mod A. Nielsen, der overhovedet fandtes i Kredsen, deriblandt ogsaa Højremændene; det forslog ikke. I 1895 mødte en ny Mand frem; han naaede kun 400 St. mod A. Nielsens 1000. I 1898 valgtes denne ved Kaaring, og i 1901 med 1142 Ja mod 190 Nej.

Ved Bergs Død i Efteraaret 1891 blev Christensen-Stadil, der ogsaa var valgt i 1890, den Bergske Gruppes Hovedordfører, men ogsaa Anders Nielsen førte ved forskellige Lejligheder Ordet for sine Meningsfæller, f. Eks. ved Finansprovisoriernes Behandling og ved Forhandlingerne om Forligs-Hærloven. Medlem af Finansudvalget blev han allerede i 1892, og i 1895 valgtes han til Sekretær.

I Rigsdagsarbejdet gjorde Anders Nielsen sig ikke mindst bekendt ved sin Optræden overfor militære Anliggender. I Sam-

lingen 1899—1900 rettede han en Forespørgsel til Krigsministeren angaaende nogle Rekrut-Mishandlinger ved Garnisonen i Viborg. Angrebet var fornemlig rettet mod Oberstløjtnant Sønderøkse og bevirkede Nedsættelsen af en militær Kommission. Resultatet af dennes Undersøgelse blev ganske vist ikke en Afgørelse, der ramte Hr. Sønderøxe; men andre Officerer, hvis Optræden A. Nielsen havde paatalt, idømtes forskellige Straffe.

I Samlingen 1900—01 lykkedes det Anders Nielsen ved at fastholde nogle Udtalelser af Marineminister Ravn at fremtvinge en Besparelse af 187,000 Kr. paa Marineministeriets Budget. I Anledning af denne Affære leverede A. Nielsen i *Politiken* en samlet Redegørelse for Søværnsudvalgets Arbejde og vakte hermed megen Opsigt. Iøvrigt behandlede han ogsaa Affæren udførligt i sit Blad *Randers Venstreblad.*

Ogsaa paa andre Lovgivningsomraader har A. Nielsens Virksomhed afsat Spor. Han tog saaledes Initiativet til en i 1895 gennemført heldig Forandring af Værnepligtsloven. Fremdeles var han Medforslagsstiller af og Ordfører for Forslaget ang. Stempelbegunstigelse for Kavtionslaan indtil 500 Kroner. Og det samme var han for et Forslag vedrørende Husmandskreditforeningerne. Det gennemførtes ganske vist ikke, men dets praktiske Virkning blev en for Interessenterne heldig Foranstaltning med Hensyn til Foreningernes Reservefond.

Da Systemskiftet bragte en Del af Venstres hyppigst anvendte Ordførere til Sæde i Regeringen, var det kun naturligt, at Anders Nielsen fik en meget fremskudt Plads i Folketinget. Han valgtes til Finansudvalgets Formand og blev sit Partis Ordfører i de almindelige politiske Spørgsmaal. Da Forholdene medførte Fællesudvalg baade om Finansloven og den vestindiske Traktat, blev Anders Nielsen Formand i disse og Ordfører for Folketingets Venstre i begge Tilfælde.

Anders Nielsen gør ingen Vidtløftighed af sit Ordførerskab, søger derimod at udtale det væsentlige i Tingen i en saa sammentrængt og fyndig Form, som det er ham muligt.

Lige siden Venstre-Reformpartiets Dannelse i 1895 har An-

ders Nielsen været Medlem af dets Bestyrelse. Da den nuværende Kultusminister, der ogsaa efter sin Udnævnelse til Minister vedblev at være Formand, ønskede at befries for Formandsskabets daglige Forretninger, valgtes Anders Nielsen til Næstformand og har i den Egenskab præsideret i Partimøderne.

Endnu bør nævnes Anders Nielsens Virksomhed som politisk Journalist. Siden 1. Januar 1897 har han været Redaktør af *Randers Venstreblad*. Han har befattet sig yderst lidt med det daglige Arbejde i Bladet; men han har i Aarenes Løb skrevet en Mængde politiske Artikler — omhyggelige Redegørelser af den politiske Situation eller af særlig betydningsfulde Spørgsmaal, skrevet i et roligt og kraftigt Dansk. Endelig valgtes Anders Nielsen af Folketinget til Statsrevisor 1901.

Anders Nielsen er endnu saa ung en Mand, at han har en lang Fremtid for sig som Politiker. Og der er efter hans hidtidige Karrière Grund til at tro, at han vil naa en meget betydelig Indflydelse i dansk Politik. Hans Oprindelse som hans Anskuelse lader formode, at han bestandig vil føle sig hjemme i det radikale Demokrati.

P. TH. NIELSEN

Født den 4. Juli, 1863. Gaardejer i Haarby pr. Skanderborg. Folketingsmand for Skanderborg Amts 4. Valgkreds.

Under Forhandlingen om Husdyrloven i Samlingen 1901—02 vakte P. Th. Nielsen betydelig Opmærksomhed. Dette Spørgsmaal havde delt Folketingets Udvalg i et Flertal og et Mindretal, og de to Parter stod meget skarpt overfor hinanden. P. Th. Nielsen var Ordfører for Mindretallet og røgtede sin Opgave med stor Dygtighed. Han begrundede fortræffeligt sit og sine Meningsfællers Opfattelse og havde den Triumf, at den sejrede ved Afstemningen.

Dette Ordførerskab bekræftede, hvad de, der kender P. Th. Nielsen nærmere, i længere Tid har været paa det rene med: At denne Folketingsmand hører til Tingets dygtigste Bønder.

Han er en paalidelig Karakter, en Mand af megen Tankeklarhed og stor praktisk Dygtighed. Han har i sin første Rigsdagstid holdt sig stilfærdig tilbage, men han hører uden Tvivl til dem, der i Fremtiden vil gøre sig gældende ved sin solide Indsigt og sin Arbejdsevne.

PEDER THOMSEN NIELSEN er født den 4. Juli 1863 i Haarby ved Skanderborg, Søn af Gaardejer Niels Pedersen. Hans Moder døde, da han var syv Aar gammel, og dette bidrog vistnok til, at han som Dreng var af en noget indadvendt og tung Natur. Hans Faster var Moder til de to bekendte Brødre Leth-Espensen.

P. Th. Nielsen

P. Th. Nielsens Fader var en efter sin Tid særdeles vel oplyst Bonde. Han fulgte godt med i Landbrugets Fremskridt, holdt forskellige faglige Ugeblade og havde paa sin Væg en helt velforsynet Boghylde. I Treaarskrigen tog han Del fra først til sidst og førte en omhyggelig Dagbog gennem disse Aar. Han var en ypperlig Fortæller, ikke mindst naar det gjaldt hans Oplevelser i Krigen. Men samtidig havde denne afsat hos ham et dybt Had til Militarismen.

Dette var vel en væsentlig Grund til, at han saa nøje sluttede sig til Lars Bjørnbak. I sin Ungdom havde han faaet sin politiske Opfattelse dannet gennem Læsning af J. A. Hansens *Almuevennen*, og da Bjørnbak kom til Aarhusegnen og oprettede *Aarhus Amtstidende*, sluttede Niels Pedersen sig straks til ham. Fra første Færd holdt han Bjørnbaks Blad, og blandt dem af hans Bymænd, der holdt *Aarhus Stiftstidende*, agiterede han for, at de skulde afsige det og tage Amtstidende i Stedet.

Da Bjørnbak under Pseudonymet *Søren Christensen* udgav sit bekendte Agitationsskrift *Frem Bondemand, frem!* købte N. Pedersen flere Eksemplarer af Pjecen og uddelte dem til sine Standsfæller. Og i den skarpe Strid, der Tredserne og Halvfjerserne igennem førtes i Midtjylland mellem Bjørnbakkerne og Grundtvigianerne, og som ikke helt har lagt sig endnu, stod Niels Pedersen stedse paa Bjørnbaks Side. Ogsaa for Tscherning nærede han stor Beundring.

I denne Luft voksede P. Th. Nielsen altsaa op, og Hjemmets Indflydelse har næppe nogensinde helt forladt ham. Allerede i Almueskolen kom den grundtvigske Bevægelse ham imidlertid paa nært Hold gennem en dygtig Lærer, og ved senere Højskole-Ophold kom han under stærkere Paavirkning af den. Han er nu Medlem af Valgmenigheden i Bering, men han følte sig dog aldrig som udpræget Grundtvigianer.

Første Gang, P. Th. Nielsen skulde paa Højskole, sluttedes der en Slags Kompromis mellem ham og Faderen. Denne ønskede nemlig, han skulde paa Bjørnbaks Højskole ved Viby; selv vilde han paa en Højskole af grundtvigiansk Farve, og saa endte det med, at han tog paa Klank-Højskole.

Godt en Snes Aar gammel overtog han sin Fødegaard, og han er bekendt som en særdeles dygtig Landmand, hvis Bedrift staar Maal med de bedste. Trangen til en fortsat Aandsudvikling og flere Kundskaber drev ham dog ud igen. To Vintre holdt han Bestyrer paa sin Gaard og besøgte i den Tid Askov udvidede Højskole, hvor han hørte til de fremmeligste Elever.

Der blev naturligvis snart paa forskellige Maader lagt Beslag paa P. Th. Nielsen i det offentlige Liv. Han er for Tiden Medlem af Bestyrelsen for Skanderborg Børnehjem, Bestyrelsesmedlem i Sønderjysk Forening for Skanderborg og Omegn og i Tyendespareforeningen for Skanderborg og Omegn. I flere Aar har han været Formand for Haarby Kvægavlsforening, og af hans Virksomhed i Landboforeningen kan nævnes, at han i en Aarrække var Dommer for veldyrkede Husmandsbrug. I Opretholdelsen af det nuværende Andelsslagteri i Skanderborg har han haft en meget væsentlig Andel. Bestyrelsen havde i

sin Tid fattet den Beslutning at sælge det, og det skyldtes hovedsagelig P. Th. Nielsen, at det blev bevaret som Andelsforetagende. I flere Aar var han dets Næstformand.

Fredssagen har i ham haft en varm Tilhænger. Paa hans Initiativ stiftedes Skanderborg-Kredsen af *Dansk Fredsforening*, og han var dens Formand. I den Egenskab fik han i 1895 foranstaltet det store Fredsmøde paa Himmelbjerget, hvor Bjørnstjerne Bjørnson talte. Ogsaa P. Th. Nielsen optraadte forøvrigt ved denne Lejlighed som Taler.

I den politiske Bevægelse i Skanderborgkredsen tog han fremragende Del, saasnart han blev Vælger. Ved Valget i 1895 var han ordførende Stiller for Jens Sørensen Vitved og ligeledes ved Omvalget i 1896. Og i 1898 fik han selv Opfordring til at være Folketingsmand.

Opfordringen kom nede fra Horsens Landkreds. Som de Moderates og Agrarernes Kandidat stillede sig her den bekendte Gaardejer A. Nielsen, Svejstrup Østergaard, og Valgkampen førtes med Fynd og Klem fra begge Sider. Der holdtes omtrent 30 Møder. Paa Valgdagen sejrede P. Th. Nielsen med 1120 St. mod 848. Ved Valget 1901 fik han 907 Ja mod 586 Nej.

RASMUS NIELSEN

Født 9. Decbr. 1840. Gaardejer i Hammerum. Folketingsmand for Ringkjøbing Amts 5. Valgkreds.

Den lille Mand med det kæmpestore Skæg er ved sit Ydre let kendelig i Folketingsalen. Iøvrigt lægger han ikke ofte Beslag paa Tingets Opmærksomhed. Han er en Mand af megen, forskelligartet Viden, og han har Indsigt i mange praktiske Forhold. Som Rigsdagsmand i snart 25 Aar har han da ogsaa en rig politisk Erfaring. Men han er ikke paa noget Punkt slaaet afgørende igennem i Politik, og det har næppe heller været hans Ærgærrighed at naa noget saadant.

RASMUS NIELSEN er født den 8. Decbr. 1840 i Skjold Sogn ved Horsens, hvor Faderen, Niels Rasmussen, var Smed. 1856

og 1858 besøgte R. Nielsen Uldum Højskole og modtog her sin første Uddannelse til Lærergærningen. 1859 blev han saa optaget paa Lyngby Seminarium og tog Skolelærereksamen derfra 1862.

Straks efter blev han Lærer ved Lille Andst Skole i Nærheden af Askov og virkede der til 1866. Saa tog han Plads som Friskolelærer i Ringsbjærg, men forlod kort efter denne Stilling for at blive Højskolelærer i Uldum. Her var han fra 1866—69, blev saa Hjælpelærer hos Folketingsmand Th. Nielsen i Birk Skole ved Herning og overtog endelig 1871 Forstanderpladsen ved den af Thomas Nielsen oprettede Højskole i Hammerum.

Rasmus Nielsen

Samtidig med at R. Nielsen virkede som Højskoleforstander, søgte han selv forøget Undervisning. 1872 og 73 tog han 6 Maaneders Kursus paa polyteknisk Læreanstalt og 1874 og 75 var han to Maaneder paa Landbohøjskolen. Sin Højskole ledede han, til han blev Folketingsmand. Saa opgav han den og har siden boet paa en lille Gaard, som han købte i 1875.

Det var ved Valget i 1879, at R. Nielsen kom ind i Folketinget som Herningkredsens Repræsentant. Han stillede sig paa et afgjort radikalt Standpunkt til megen Ærgrelse for Thomas Nielsen. Paa Valgdagen havde R. Nielsen da ogsaa til Modkandidat Redaktøren af Th. Nielsens *Vejle Amts Folkeblad*, A. K. Jensen, men slog ham med 695 St. mod 497.

Ved sin Indtræden paa Rigsdagen sluttede R. Nielsen sig naturligvis til Berg og Hørup, og da Berg i 1883 skilte sig ud og sammen med Bojsen dannede *Det danske Venstre*, hørte

R. Nielsen til dem, der blev hos Hørup. I Slutningen af Firserne nærmede han sig imidlertid mere og mere til Bojsen og har siden fulgt dennes Politik. Han stemte for Forliget og tilhører bestandig den moderate Gruppe.

Dette har medført, at han ved de sidste Valg har haft haarde Kampe at bestaa for at hævde sin Stilling. Venstre-Reformpartiet har hver Gang trængt ham haardt, men man maa indrømme, at R. Nielsen med megen Dygtighed har værget sin Kreds.

Siden 1886 har R. Nielsen været Medlem af Forretningsudvalget for Ringkjøbing Amts østre Skyttekreds samt Formand og Forretningsfører i Gjellerup Brugsforening. Dette sidste Hværv giver ingenlunde noget ringe Arbejde; thi Brugsforeningen har en meget betydelig Omsætning; 1900—01 androg den over 180,000 Kr.

Iøvrigt er R. Nielsens Navn knyttet til Jysk Husmandsforening. Bestyrelsesmedlem har han været siden 1886, Formand siden 1888, og han omfatter denne Forening med stor Interesse. Det var ud fra sin Erfaring i denne Virksomhed, at han under en af Folketingets hyppige Husmands-Debatter tog saa kraftigt til Orde, som man sjælden hører R. Nielsen gøre det. Han bebrejdede K. M. Klausen, at denne var uvidende om Husmandsforhold og alligevel vilde tale med derom.

Det kan tilføjes, at siden 1893 sidder R. Nielsen i Bestyrelsen for Kreditforeningen af Grundejere paa Landet i Jylland.

TH. NIELSEN

Født den 8. Juni 1841. Træskomand i Vejle, Folketingsmand for Vejle Amts 3. Valgkreds.

Thomas Nielsen blev valgt ind i Folketinget ved det Valg, efter hvilket Venstre-Reformpartiet dannedes, og han har bestandig været Medlem heraf. Men det kan vistnok med Sandhed siges om ham, at han kun i ringe Grad føler sig som Partimand. Allerede Forholdene i hans Valgkreds tyder derpaa. Det

er hændt Thomas Nielsen adskillige Gange, at han er bleven støttet stærkt af de Moderate i Kredsen, medens Venstre-Reformpartiets Folk for en stor Del har modarbejdet ham. Saaledes fik hans Valg ogsaa sidste Gang den virksomste Bistand hos *Vejle Amts Folkeblad*, der var en bestandig Forkæmper for den Bojsenske Politik, medens det radikale Venstreblad, *Vejle Amts Dagblad*, var ivrig for en anden Kandidat. Dette maa forklares ud fra Thomas Nielsens ringe Tilbøjelighed for Partidisciplinen. Han viger ingenlunde tilbage for at tage Særstandpunkter.

Th. Nielsen

Paa Rigsdagen har han ikke i nogen stærkere Grad gjort sig gældende. Han tager kun sjælden Ordet — mest naar lokale Spørgsmaal staar paa Dagsordenen — men han følger opmærksomt Sagernes Gang og Forhandlingerne i Salen.

THOMAS MARTIN NIELSEN er født den 8. Juni 1841 i Jellinge, Søn af Husmand og Drejer Niels Andersen. I Ordets bogstaveligste Forstand har han været sin egen Læremester. Den Undervisning, han modtog som Dreng, var over al Maade tarvelig. Men han kunde udfolde en stor Energi i Tilegnelsen af forøget Viden, og en udmærket Hukommelse kom ham i denne som i andre Henseender udmærket til Hjælp.

Siden 1860 har han været Træskomand, og han sætter en Stolthed i bestandig at være en *rigtig* Træskomand. I mange Aar har han boet i Vejle og har efterhaanden ved stor Flid og Omsigt oparbejdet sig en anselig Forretning. Som et Udtryk for den Position, han indtager i Vejle, kan det anføres, at han siden 1894 har været Medlem af Byraadet. Medvirkende her-

til var det dog ogsaa, at han med Rette ansaas for at være en meget udpræget Modstander af Socialdemokraterne. Der gives paa Rigsdagen næppe mange Venstremænd, der er det i højere Grad end han.

Thomas Nielsens politiske Interesser er af meget gammel Dato. Allerede som ung Træskokarl fulgte han omhyggeligt med, og lige siden Halvfjerdsernes Begyndelse har han taget Part i sin Fødeegns folkelige og politiske Bevægelser.

De to Mænd, der har paavirket ham stærkest, var C. Berg og Landstingsmand Thomas Nielsen. Han følte sig tiltalt af Bergs brede Djærvhed og folkelige Pathos, men hos sin erfarne Navnefælle lærte han Taktikens vanskelige Kunst, den kløgtige Beregnings Betydning i Politikens Økonomi.

Denne dobbelte Paavirkning bragte Th. Nielsens Sympathier til at dreje sig snart herhen, snart derhen. I 1877 var han lige saa moderat som den anden Thomas Nielsen, der da var Folketingsmand for Vejle. Men Berg indsaa, at Træskomanden var en politisk Brugbarhed; han satte sig da i Forbindelse med ham, og Th. Nielsen blev mere og mere Bergianer.

Dette medførte, at Th. Nielsen i 1888 var misfornøjet med den daværende Folketingsmand for Vejle, Falkenstjærne, fordi han regnede denne for Forligsmand. Men paa den anden Side fulgte han saa Falkenstjærne, da den Bojsenske Politik indledtes, og støttede ivrigt Folketingsmanden ved Valget i 1892, da Direktør Elmqvist var opstillet som de Moderates Kandidat og desuden samlede alle Højre-Stemmer.

Egentlig radikal Venstremand blev Th. Nielsen dog aldrig; dette ses tydeligt, siden han selv blev Vejlekredsens Folketingsmand. I sin personlige Adfærd er han ganske vist afgjort demokratisk, men dette forhindrer ikke, at hans Grundopfattelse er delvis konservativ.

Som antydet ovenfor har det radikale Venstre forsøgt at slaa Thomas Nielsen, men dette har blot medført, at den Støtte, han modtog fra moderat Side, blev saa meget des virksommere. Født i selve Vejleegnen og opdraget midt imellem de saakaldte *stærke Jyder* har han en ualmindelig indgaaende Kend-

skab til Egnens Folk baade paa Land og i By. Og dette kommer ham selvfølgelig i høj Grad til Nytte.

NIELSEN-GRØN

Født den 4. Maj 1853. Gaardejer i Klakring. Folketingsmand for Aarhus Amts 1. Valgkreds.

Nielsen-Grøn er af et kraftigt og stemningsbevæget Gemyt. Med sit livlige Naturel følte han sig allerede fra ung tiltrukken af de forskellige folkelige Bevægelser. Det Liv og den Skiften, han syntes maatte komme over Tilværelsen, ved aktivt at gribe ind i Samfundslivets Rørelser, kaldte tidligt den Tanke frem hos ham, at han med Tiden vilde søge at erobre sig en Stilling i det offentlige Liv. Særlig følte han sig draget mod politisk Virksomhed. Han fik denne Trang tilfredsstillet som ganske ung Mand, og det kom sikkert ikke til Behag, at han en Tid maatte være ude af Rigsdagen. Han søgte paany Sæde i Folketinget, saasnart Lejligheden var der, og han deltager nu igen i Rigsdagspolitiken med virkelig Lyst.

Niels Kristian Nielsen-Grøn er født den 4. Maj 1853 i Brøndum ved Løgstør. Familien Grøn er en gammel selvstændig Bondeslægt, der ingen Fæstebønder tæller, i hvert Fald ikke i de sidste to Hundrede Aar. De var bestandig Selvejere.

Nielsen-Grøns Fader var en velbegavet og oplyst Bonde, men døde forøvrigt, da Sønnen kun var seks Aar gammel. Denne gik som Barn i Sognets Almueskole og lærte med sit gode Nemme adskilligt hos en gammel, dygtig Lærer. Nielsen-Grøn var i de sidste fem Aar af sin Skolegang en flink Nr. 1 i Klassen.

Efter sin Konfirmation var han hjemme, men atten Aar gammel følte han Lyst til at komme ud at lære noget. Han tog saa paa Ryslinge Højskole i Vinteren 1871—72 og 1872—73 og var Sommeren 1873 paa Staby Højskole.

Samme Aar blev han Lærer i Brejning ved Ringkjøbing. Her fattede han Idéen til at rejse et Mindesmærke for Frede-

rik den syvende, og dette staar nu — med et Udtryk fra Egnen — „som et Minde over vor gamle Konge og vor unge Skolelærer.“

Herfra tog Nielsen-Grøn til Gedved Seminarium, hvor han opholdt sig, til han i 1877 tog Plads som Lærer ved Sønderholm Højskole i Aalborg Amt. 1878 rejste han til Vr. Ørslev Højskole paa Falster og virkede der som Lærer til 1881.

Derpaa købte han sin Gaard i Klakring, Vejle Amt, og den 24. Maj 1881 blev han valgt til Medlem af Folketinget som Repræsentant for Sakskøbing. Nielsen-Grøns politiske Interesser havde især under Opholdet paa Gedved faaet et stærkt Stød fremad. Her blev han klar over, at han var Venstremand, og her fattede han ogsaa det Forsæt, at han vilde være Rigsdagsmand en Gang i Tiden.

Nielsen-Grøn

Paa Lolland-Falster havde han taget livlig Del i det politiske Røre, og nu da han kom ind i Folketinget søgte han straks ind i Gruppen *De Udtraadte*, fordi han ansaa den for at repræsentere det mest radikale Venstre. Inden længe sluttede han sig dog til Berg og Hørup, og ved Dannelsen af *Det danske Venstre* blev Nielsen-Grøn under Hørups Førerskab. Han siger selv, at han satte Hørup meget højt og fremhæver, hvor hensynsfuld og trofast han var i Samarbejdet.

Forholdene medførte dog, at Nielsen-Grøn kom den mere moderate Del af Venstre nærmere med Aarene. Dette forhindrede paa den anden Side ikke, at han lige til 1894 protesterede mod de provisoriske Finanslove ved at nægte at betale sin Skat. Han var, efter Amtmand Nutzhorns Udsagn, den sidste Skattenægter i Vejle Amt.

I Sakskøbingkredsen gik det ofte haardt til. Ved det andet Opløsningsvalg i 1881 i Juli Maaned, havde Nielsen-Grøn til Modkandidat Forstander Budde, og hans Modstandere mønstrede hver Gang en anselig Styrke. Særlig under Riffelbevægelsen gik Bølgerne højt i Kredsen; det kom endogsaa dertil, at Folketingsmanden blev Genstand for korporligt Overfald.

I 1890 stillede Kaptejn Martin Madsen sig, men han maatte om igen i 1892, før det lykkedes ham at slaa Nielsen-Grøn. Denne hævder, at Valgtryk ved denne Lejlighed spillede en betydelig Rolle.

Nielsen-Grøn var derefter ude af Rigsdagen i seks Aar. I 1895 stillede han sig som Forligsmodstander i Nakskov, men skønt han samlede hele Oppositionen, lykkedes det ham dog ikke at opnaa Valg. Bedre gik det i 1898 i Odderkredsen, hvor han slog den bekendte Chr. Leth-Espensen. 1901 blev han genvalgt med 929 Ja mod 744 Nej. Lidt af en Kampkreds er det vel bestandig.

Nielsen-Grøn er nu Medlem af Reformpartiet, og han lægger megen Vægt paa at være en paalidelig Partimand. Hvad angaar det militære Spørgsmaal, hører han til de radikaleste. Han fører i den Henseende sine Anskuelser tilbage til Bjørnbak og Hørup. Og ved Sammensætningen af Forsvarskommissionen var han ivrig for at faa det afgjort antimilitaristiske Element saa stærkt repræsenteret som muligt.

Det er ikke hyppigt, man hører Nielsen-Grøn tage Ordet i Folketingssalen. Hyppigst drejer hans Taler sig om lokale Spørgsmaal. Han er fuld af Iver for at fremme sin Valgkreds's Interesser, og han har ved flere Lejligheder haft Held dertil.

Udenfor sin politiske Virksomhed har Nielsen-Grøn fornemlig gjort sit Navn bekendt ved sin Deltagelse i Arbejdet for Totalafholdenheden. I de sidste 10 Aar har han været stærkt ude i Agitationen, og dette har bragt ham en Række Tillidshverv. Han er Medlem af Bestyrelsen for *Danmarks Afholdsforening* og Formand for Forsikringsraadet i Livsforsikringsselskabet *Dan's* Afdeling for Afholdsfolk. I 1900 var han Medlem af Centralkomitéen for den nordiske Afholdskongres i

Christiania og Vicepræsident under Kongressen. En lignende Stilling havde han ved den 5te nordiske Afholdskongres i Stockholm 1902. Endelig er han Medlem af det Udvalg, som er nedsat ang. Oprettelsen af en Ulykkesforsikring for Afholdsfolk. Nielsen-Grøn hører til de mest skattede Afholdstalere, og iøvrigt er hans Anskuelse om Afholdssagen den, at denne fremmes bedst i Frihed og gennem Oplysningsarbejde. Han tror hverken paa Gavnligheden af en Brændevinsskat eller andre Tvangsmidler.

Tilsidst bør det nævnes, at Nielsen-Grøn har røgtet en Hoben andre Tillidshværv. Han var i mange Aar Medlem af Bestyrelsen for Horsens-Juelsmindebanen og af Taksationskommissionen for denne Bane i 1883. Han er nu Medlem af Bestyrelsen for Horsens Landbrugsforening, Revisor i Bjerre-Hatting Herreders Sparekasse, Formand for Vurderingsmændene i Grundejerkreditforeningen i Bjerre Herred og Formand for Aktieselskabet Klakring Samlingshus.

J. NIELSEN (Jeksen)

Født den 30. Decbr. 1842. Lærer i Jeksen pr. Stilling. Folketingsmand for Aarhus Amts 4. Valgkreds.

En Mand af megen Viljestyrke, kraftig og selvstændig af Naturel. Hans Personlighed er mærket deraf, at han ved egen Hjælp har tilkæmpet sig en anset social Stilling, og fremtrædende hos ham er et djærvt Lune. Hans Tale har adskillige Kanter, og hans Logik er maaske ikke altid uangribelig, men hans Form har et Præg af Oprindelighed, der tyder paa, at den er smedet paa hans egen Ambolt. Billedet er ikke tilfældig valgt. Det spores endnu hos Nielsen-Jeksen, at han var Smed, før han blev Lærer; han er af haardere Stof end de fleste andre Pædagoger.

JENS NIELSEN er født den 30. Decbr. 1842 i Skjørring, Aarhus Amt. Fra sit 10de til sit 16de Aar tjente han som Hyrdedreng og Andenkarl paa nogle Bøndergaarde. Derefter var han

Grovsmed indtil 1873, de sidste syv Aar Bysmed i Herskind med 3—4 Svende og Lærlinge paa Værkstedet.

Saa lagde han imidlertid Forhammeren ned og rejste for sin opsparede Kapital til Jelling Seminarium, hvorfra han tog Eksamen i 1876. Efter at have virket som Hjælpelærer i Høver, kom han 1877 til sit nuværende Embede i Jeksen.

Nielsen-Jeksen har altid næret stor Interesse for sociale Anliggender, navnlig Arbejderspørgsmaalet og Andelstanken. Hvad det første angaar, har han dog ingenlunde kunnet slutte sig til Socialdemokratiet, men hans sociale Interesser har givet sig et praktisk Udslag deri, at han for omtrent tyve Aar siden var med til at oprette og i nogen Tid var Formand for en frivillig Understøttelsesforening for samtlige trængende i Adslev-Mjesing Kommune. Foreningen har virket saa heldigt, at i de forløbne tyve Aar er ingen Person eller Familie med fast Ophold i Kommunen kommen ind under det offentlige Fattigvæsen.

J. Nielsen (Jeksen)

Ved Oprettelsen af Andelsslagteriet i Skanderborg var Nielsen-Jeksen meget virksom og navnlig ved Omordningen i 1893. Han har bestandig været Revisor i Slagteriet, og det kan her tilføjes, at han i mange Aar har været og stedse er Medlem af Bankraadet for Banken i Skanderborg.

Politik derimod afvandt ikke Nielsen-Jeksen synderlig Opmærksomhed; han følte sig i Firserne hverken hjemme hos Højre eller hos Venstre. Først da Bojsen i 1890 indledte sin Forhandlingspolitik og flere socialpolitiske Reformer kom paa Dagsordenen, begyndte Nielsen-Jeksen at følge ivrigt med, og

han sluttede sig ubetinget til Bojsen. Forliget af 1894 vakte først hans Mishag, men ved nøjere Eftertænken kom han til den Opfattelse, at det næppe havde været muligt at faa det bedre, og han forblev derfor den moderate Politik tro.

I 1895 fik han saa en Opfordring til at stille sig i Skjoldelevkredsen mod den radikale Venstremand Jensen-Lyngaa og Socialdemokraten Sundbo, og han blev valgt med ca. 200 Stemmers Majoritet. Ved næste Valg sejrede han over Socialdemokraten Journalist Simonsen af Aarhus med 1093 mod 953 St.

Nielsen-Jeksen har siden sit Valg tilhørt Folketingets moderate Gruppe. Han har af den Grund ikke faaet videre Lejlighed til at gøre sig bemærket i Rigsdagsarbejdet. Kun sjælden tager han Ordet i Salen, men han vinder da som Regel god Ørenlyd og er ofte Mand for en god Bemærkning.

Ogsaa som politisk Skribent har Nielsen-Jeksen haft sit Navn i forskellige Blade, og da *Agrardagbladets* Redaktør, Oluf Jørgensen, for nogle Aar siden forlod *Skanderborg Amts Avis*, blev Nielsen-Jeksen dette Blads politiske Leder.

H. J. A. NØHR

Født den 24. Septbr. 1838. Gaardejer i Kjeldby pr. Stege. Folketingsmand for Præstø Amts 5. Valgkreds.

Ved det Møde i Julen 1878, hvor Nøhr første Gang præsenteredes for Vordingborgkredsens Vælgere, var Hørup tilstede og indførte paa en Maade den ny Mand i det politiske Liv. Dette blev forsaavidt symbolsk, som Nøhr altid senere fulgte Hørups Politik. Han hørte altid hjemme i det radikale Demokrati, og denne faste Holdning er det utvivlsomt, som har bidraget til at føre Nøhr frelst gennem mange haarde Valgkampe. Han er ikke nogen fremragende Agitator og slagfærdig Debattør, men hans bestemte politiske Holdning har aftvunget Vælgerne Tillid til hans Karakter.

HANS JØRGEN ANDERSEN NØHR er født den 24. Septbr. 1838 i Kjeldby paa Møen. Saavel paa fædrene som paa mødrene Side

nedstammer han fra gamle møenske Slægter. Oldefaderen, Rasmus Hansen Nøhr, fra hvem Slægtnavnet stammer, købte tilligemed elleve andre Bønder Kjeldby By paa Auktion i September 1769. Udskiftningen foregik samtidig saaledes, at hver Bonde fik sin Lod paa ét Sted. De var derefter Selvejerbønder. Skøderne er daterede den 19. Februar 1772 og underskrevne af Christian d. 7. Folketingsmandens Bedstefader og Fader var begge Gaardejere i Kjeldby.

H. J. A. Nøhr

1854 døde Faderen, og Sønnen var da kun 16 Aar gammel. Men han var den ældste af seks Søskende og maatte derfor hjælpe Moderen med at styre Gaarden. Dette var ikke uden Vanskelighed, navnlig da Præstelodden paa 90 Tdr. Land var forpagtet og skulde drives sammen med Gaarden. Nøhr var imidlertid velvoksen og kraftig. Under de ansvarsfulde Forhold, han saa ung kom ind i, modnedes han hurtigt.

Paa den anden Side havde disse Forhold til Følge, at han blev afskaaren fra at søge videre Uddannelse, f. Eks. ved Ophold paa en Højskole; han maatte af Undervisning hjælpe sig med, hvad en almindelig Almueskole havde givet ham. Saa tog han da selv fat paa at afhjælpe Savnet. Han læste meget, fik efterhaanden anskaffet sig en Bogsamling og stiftede i 1862 Kjeldby Sogns Læseforening, det nuværende Sognebibliotek.

I 1864 deltog han i Krigen som Infanterist. Han gjorde Tilbagetoget fra Dannevirke med og stod i Dybbøl Skanser. Ved sin Hjemkomst ofrede han Tid og Interesse paa forskellige Samfunds-Anliggender. Allerede i 1864 er han med at stifte Møens Vaabenbroder-Selskab, og han har uafbrudt siden været

dettes Næstformand. Fremdeles har han i en Række Aar været Revisor i Landbosparekassen paa Møen og i Brandassuranceforeningen for Møen, Bogø og Nyord. Siden 1875 har han været Formand for Møens Arbejderforening. Da han traadte til, havde den et Par Hundrede Medlemmer; nu har den over to Tusinde og er Landets største Sygekasse udenfor Kjøbenhavn. Da Loven om Husmandskreditforeningen var vedtagen, blev Nøhr Medlem af den Komité, der startede Foreningen i Østifterne, og efter dens Stiftelse blev han valgt til Repræsentant for Præstø Amt, hvilken Stilling han endnu beklæder.

Nøhr var opdraget og opvokset blandt Højremænd. Han viste sin Selvstændighed ved at vælge et afgjort Venstre-Standpunkt. Han blev i 1877 valgt til Næstformand for Møens Grundlovværneforening, og ved Grundlovværneforeningens Delegeretmøder i Middelfart og Aarhus 1877 og 78 var han valgt som Delegeret fra Møen. Fremdeles repræsenterede han sin Kommune som Valgmand ved Landstingsvalget i Næstved 1878. Ved disse Møder stiftede han Bekendtskab med Venstres ledende Mænd, og i Næstved lærte han en Del af de sydsjællandske Vælgere at kende, med hvilke han senere skulde komme i nær Forbindelse.

Vordingborgkredsen havde lige siden den grundlovgivende Rigsdag været repræsenteret af Gaardejer Schroll. Før Valget i 1879 trak denne sig, mæt af Dage, tilbage, og Kredsen var altsaa ledig. Situationen var ikke saa helt behagelig for Venstre. Rundt i Vordingborgkredsen ligger en Mængde Herregaarde som faste Borge for Konservatismen, og til det forestaaende Valg havde Baron Reedtz-Thott anmeldt sin Kandidatur. Venstre søgte en første Rangs Kraft til det ledige Mandat, men alt var optaget.

Saa kom man i Tanker om Nøhr. Han fik Opfordring til at stille sig og gav Løfte derom paa Betingelse af, at Kredsens indflydelsesrige Venstremænd lovede ham virksom Bistand. Et saadant Tilsagn fik han, og Juleaften 1878 slog han til.

Tredje Juledag holdtes da i Vordingborg et Møde, hvor Nøhr blev præsenteret for Vælgerne og Modkandidaten, og hvor

han anbefaledes bl. a. af nuværende Landstingsmand Jens Rasmussen og af Folketingsmand Hørup. Valgkampen var kort, men meget heftig og meget anstrengende, den gav til Resultat, at Nøhr den 3. Januar valgtes til Vordingborgkredsens Folketingsmand med 886 Stemmer mod de 740, der faldt paa Reedtz-Thott.

Baronen har senere været Nøhrs Modkandidat, og Kredsen har overhovedet hørt til dem, hvor der hver Gang kæmpedes om Mandatet. Men Nøhr har bestandig bragt Sejren hjem. Ved sidste Valg saa det ret truende ud. Der dukkede en hel Del Modkandidater frem af forskellige Afskygninger, men paa Valgdagen stod Nøhr dog alene som Venstres Kandidat og samlede 1272 Stemmer, medens Højremanden Kaptejn Rasmussen kun fik 748.

Paa Rigsdagen har Nøhr altid været at finde i det radikale Venstre. Han taler ikke ofte og beskæftiger sig med Forkærlighed med saadanne Spørgsmaal, der har Betydning for den jævne Befolkning. Saaledes har han været Medlem af Udvalgene ang. Sygekasseloven og ang. Jord til Landarbejdere. Medforslagsstiller har han været til Forslaget ang. Fæste- og Lejehuse og til Forslaget om hemmelig Afstemning. Endelig har han i en Aarrække været Medlem af Hærudvalget.

Den statelige Bonde med det store Skæg er med sin Frimodighed og Redelighed en sympatetisk Skikkelse i vort politiske Liv.

J. P. NØRHAVE

Født d. 22. Aug. 1854. Gaardejer i Vust pr. Fjerritslev. Folketingsmand for Thisted Amts 1. Valgkreds.

Nørhave hører ikke til de Folketingsmænd, der fanger nogen stærk Opmærksomhed i Salen. Han taler ikke tiere, end han er nødt dertil, og han raader ikke over nogen personlig Form for Veltalenhed. Men det plejer altid at anses som en Tillidsattest til en Mands politiske Duelighed, at han faar Sæde

i Finansudvalget. At Nørhave blev valgt derind, efter at Systemskiftet havde gjort flere Pladser ledige, beviser da, at han nyder Anseelse blandt sine Partifæller.

Jens Peter Christensen Nørhave er født den 22. Aug. 1854 i Vust, Thisted Amt, hvor hans Fader var Gaardejer. Denne døde dog, da Sønnen var kun fire Uger gammel. I tyve Aars Alderen kom Nørhave paa Galtrup Højskole paa Mors. Sommeren derpaa blev han Soldat og tilbragte Vinteren paa Korporalskolen. Og næste Vinter igen tog han ned til Askov Højskole.

J. P. Nørhave

Kort derefter giftede han sig og overtog sin Hustrus Fødegaard *Nørhave* i Vust Sogn. Dens Areal har han senere forøget, og i 1892 købte han desuden *Mosegaarden*, der ogsaa ligger i Vust Sogn.

Kun 25 Aar gammel blev Nørhave valgt ind i Sogneraadet og overtog med det samme Formandspladsen. Han sad i Raadet til 1892, indvalgtes paany 1900 og er nu igen Formand.

Ved sin offentlige Virksomhed og hele Færd vandt Nørhave saa stor medborgerlig Tillid, at han i 1895 kom paa Tale som Folketingsmand for Bjerget Kredsen. Gamle J. A. Bach, der havde repræsenteret Kredsen siden 1866, ønskede ikke mere at stille sig; han var en Mand paa 72 Aar. Man besluttede sig da til at vælge mellem Nørhave og den nuværende Landstingsmand J. S. Vestergaard fra Klim. Og da den sidste ikke vilde, blev Nørhave Venstres Kandidat.

Den første Valgkamp blev ganske kraftig. Højre og de Moderate samlede sig om Agraren Poulsen-Nørbjerg, der har stillet sig meget hyppigt omkring i hele Landet. Vælger-

møderne var talrige, men Valgdagen gav det Resultat, at Nørhave valgtes med 708 St. mod Poulsen-Nørbjergs 562. Siden har Nørhave ingen Modkandidat haft, og han sidder sikkert meget fast i Kredsen.

Oprindelig Venstremand af den Bergske Retning sluttede Nørhave sig straks til Venstre-Reformpartiet. Han har været meget virksom for at gavne sin Valgkreds, har haft Sæde i adskillige betydningsfulde Udvalg, og er altsaa nu havnet i Finansudvalget. Personlig er han en elskværdig og munter Mand.

MARTIN OLSEN

Født den 5. Februar 1853. Snedker i Kjøbenhavn. Folketingsmand for Kjøbenhavns 8. Valgkreds.

Martin Olsen indgyder ved sin Personlighed Tillid og Sympati. Hans faste og rolige Karakter synes lige fjærn fra Kulde og Følelse. Han er nøgtern, men ingenlunde uden Gemyt. Som en Mand, der har set mere af Verden end de fleste, og levet under vekslende Forhold, har han hyppigt haft Brug for at handle hurtigt og opfindsomt. Hans Rejseliv har givet ham grundigt Indblik i forskelligartede sociale Tilstande og har ført ham sammen med mange Slags Mennesker. Hans Væsen har derved faaet Sikkerhed og naturlig Værdighed, og han har tilegnet sig en virkelig Dannelse, Klarhed i Tankegang og Selvbeherskelse. Ved sin solide Arbejdskraft er denne Slider en af de Støtter, der bærer mest indenfor Socialdemokraternes Organisationer. Der staar ikke meget Bulder af Martin Olsen, men han er skarp og frimodig.

Christian Martin Olsen er født i Vejle den 5. Februar 1853, hvor hans Fader var Skræddersvend og senere Skriver paa Herredskontoret. Som Dreng gik han i Borgerskolen, var flittig og læselysten, men ikke noget Hængehovede. Den Martsdag i 1864, da Tyskerne tog Vejle, fik Skolen Fridag. Martin Olsen løb saa hjem og hentede en Pigkæp, for med den at

stikke en Tysker ihjel. Da der om Formiddagen førtes Forpostfægtninger ved Blaakjær Skov, løb han sammen med en Del andre Drenge ud ad Kolding Landevej for at klø Tyskerne. Han var fuldt overbevist om, at en dansk Skoledreng kunde tage mindst to-tre Tyskere paa sin Samvittighed.

Efter sin Konfirmation kom Martin Olsen i Snedkerlære i sin Fødeby og blev Svend 1872. I Oktober 1873 snørede han sin Randsel og drog til Tyskland, hvor han saa arbejdede i halvfjerde Aar. Han vandrede tilfods gennem Westfalen, Rhinprovinserne, Baden, Elsass, Würtemberg og Bajern. Kom derefter til Svejts, hvor han arbejdede i Zürich et halvt Aars Tid. Drog derefter sammen med en anden dansk Snedkersvend til Genf, arbejdede der en kort Tid og satte saa Kursen over St. Bernhard ned i Italien.

Martin Olsen

Han vandrede videre over Turin, Florens og Rom ned til Neapel, satte over Strædet til Messina og drog over Catania, Terranuova ad Siciliens Sydkyst til Palermo. Paa denne Tur var der Smalhans men et bestandigt Humør. I Palermo fik han endelig Arbejde under elendige Forhold. Arbejdstiden var fjorten Timer daglig, uden anden Pavse end et Frokosthvil paa tyve Minutter.

I Juli 1878 sejlede Martin Olsen fra Palermo til Mentone, spadserede langs Rivieraen over Nizza og Monaco til Marseille. Her blev han syg og rejste saa hjem til Danmark for at dø. Det blev der dog ikke noget af den Gang.

Naturligvis førte denne fleraarige Tilværelse som vandrende Haandværkssvend Martin Olsen ind i mange Eventyr. Han op-

søgte dem ikke, men tog dem med Sindsro, naar de faldt for. Hvor han kunde, søgte han altid ordentlig Husly for Natten, men ofte maatte han tage tiltakke med Stalde og Hølader hos Bønder i Tyskland, Svejts og Italien.

Paa St. Bernhard modtoges han og hans Kammerat godt af Paterne, kom i en fin Seng og spiste et godt Bord med Vin. I Begyndelsen antoges de for godt betalende Turister, og Martin Olsen simulerede en pludselig Benskade for at holde Stillingen; men han blev opdaget, og han og hans Følgesvend nedstyrtedes brat i det Helvede af Sovesteder, som anvises italienske Jordarbejdere, der gaar til Svejts og Tyskland. Saa sagde de Farvel og Tak.

I Turin var Olsen nær bleven arresteret, da han opgav sin Alder quatrevingt (80 Aar) i Stedet for vingt quatre (24). Og han undgik med Nød og Næppe det samme, da han anmodede om noget at spise med den Bemærkning, at han vilde prendere (tage) Maden. Han havde forvekslet prendere med pagare (betale). Italiensk hjalp ham ikke bedre end Fransk.

Fra Florens til Rom nød han kun tørt Brød og vakte derfor i den sidste By almindelig Forbløffelse ved sin fænomenale Appetit. Paa Vejen dertil havde han iøvrigt nær faaet en Kugle gennem Hovedet, da han vilde søge Ly i en Kostald.

Mellem Capua og Neapel blev han og en Kammerat en Midnatstime antastet af fem-seks Banditter med nogle uhyggelige Trompetbøsser. De to Svende forklarede imidlertid, at de var fattige Djævle, der rejste for at søge Arbejde. Saa fik de Farvel og Lykke paa Rejsen!

Paa Vejen fra Catania til Terranuova var de komne bort fra Vejen og for vild i Sumpene. Det var en livsfarlig Vandring i Mulm og Mørke. Undertiden gik de i Vand til Halsen, og først sent naaede de Terranuova, dyngvaade og fulde af Ler og Mudder.

Paa Sydkysten af Sicilien var der mange Steder ingen Landeveje. Olsen og hans Kammerat vandrede derfor langs Havet, maatte ofte kaste alt Tøjet og vade over viltre Bjergstrømme. De var bevæbnede henholdsvis med en lang Brød-

kniv og en Revolver, men fik dog aldrig alvorlig Brug for nogen af Delene.

I Vinteren 1879—80 gik Martin Olsen ledig fire Maaneder i Danmark, blev saa Soldat ved Laboratorieafdelingen og har siden opholdt sig i Kjøbenhavn. 1885 oprettede han sammen med en Kollega et lille Værksted, men maatte lukke det, da de ingen Penge havde. 1888 var Olsen Formand hos en Snedkermester paa St. Annaplads og ledede der Udførelsen af et stort Antal Montrer og Opstillinger til Udstillingen samme Aar.

I den faglige Bevægelse deltog han bestandig siden Hjemkomsten fra Udlandet. Som Læredreng i Vejle opførte Martin Olsen sig som fanatisk Modstander af Socialismen. Da Geleff i Efteraaret 1871 holdt et Møde i Vejle, var Olsen sammen med megen anden Højre Ungdom med til at tiljuble Geleffs Angribere voldsomt Bifald. Efter at være kommen til Tyskland og have faaet, gennem Læsning og Deltagelse i Møder, et nøjere Kendskab til Socialismen, blev han imidlertid selv Socialdemokrat. Det blev hans Overbevisning, at kun gennem en Socialisering af Jord, Bygninger og Produktionsmidler kan der tilvejeskaffes mere ligelige Livsforhold for Menneskene.

I 1888 blev Martin Olsen valgt til Formand for Bygningssnedkernes Fagforening i Kjøbenhavn og beklædte denne Stilling til 1896. Fra 1892—98 var han Formand for Snedkerforbundet i Danmark. I disse Hverv nød han megen Anseelse, baade hos Arbejdere og Arbejdsgivere, og til Bilæggelse af Stridigheder havde han en heldig Haand.

I 1898 centraliseredes alle Landets Fagforeninger i *De samvirkende Fagforbund.* I denne Sammenslutning blev Olsen valgt til Sekretær og er det fremdeles. Han staar her i et meget nøje Samarbejde med J. Jensen, og dette har bl. a. ogsaa sat Frugt i et fortjenstfuldt Værk om den danske Fagforeningsbevægelse, som de to Arbejderførere i Forening har udarbejdet.

Martin Olsen er Medlem af Kjøbenhavns Borgerrepræsentation. Han opstilledes første Gang i 1896, men valgtes først Aaret efter. Han har været Medlem af mange Udvalg angaaende kommunale Nybygninger, som Sanatoriet, Hospitalsbygninger

etc., og 1900 blev han valgt ind i Budgetudvalget. Han taler ikke tidt i Borgernes Raad, men stiller altid sin Arbejdskraft til Raadighed, ligesom han i det hele er en overordentlig flittig Mand.

Som Folketingskandidat i Kjøbenhavns 8. Kreds opstilledes Martin Olsen første Gang i 1895 mod daværende Marineminister Ravn, men fik kun 792 St. mod Ravns 1479. 1898 naaede han 871 mod Ravns 1168. Før Valget i 1901 førte Olsen en meget livlig Valgkampagne paa et Par Maaneder. Ravn havde trukket sig tilbage, og den hemmelige Afstemning var indført. Særlig den sidste Omstændighed bidrog til, at Olsen kunde slaa Overskibsminør Jakobsen, som var opstillet af Højre. Stemmetallene var 1354 og 1284, og Nyboder havde valgt en Socialdemokrat.

I den Samling, Martin Olsen har siddet paa Rigsdagen, har han fornemlig taget sig af Marinens Arbejdere, og han var virksomt Medlem af Udvalget ang. Underofficerernes Lønninger. Fremdeles anbefalede Olsen meget varmt Forslaget om en Nedrivning af Nyboder og Opførelse af nye Boliger paa Arsenaløen. Han skildrede, hvor elendige Beboelsesforholdene nu er i de tilsyneladende saa idylliske Nyboderhuse.

Martin Olsen taler godt. Han ved, hvad det vel afstemte Ord betyder. Derfor undgaar han Frasen, finder altid let og naturligt et Udtryk for sin Opfattelse.

OLE OLSEN (Tjæreby)

Født den 8. Novbr. 1849. Gaardejer i Tjæreby ved Haslev. Folketingsmand for Maribo Amts 2. Valgkreds.

Ole Olsen er forholdsvis ny i Folketinget, men har dog allerede erhvervet sig megen Tillid blandt sine Meningsfæller. Han er en solid Karakter, fyndig og djærv af Væsen. Det erfares hurtigt, at der staar en selvstændig og viljefast Mand bag hans Ord. Han er handlekraftig af Naturel, en dygtig og klartseende Praktiker. Dette har han kundgjort i sin private Bedrift, og disse Egenskaber lægger han ogsaa for Dagen, naar Talen er om politisk Arbejde.

Ole Olsen er født den 8. November 1849 i Skrodsbjærg i Præstø Amt, hvor hans Fader var Gaardfæster. Allerede nitten Aar gammel kom Ole Olsen dog fra sit Hjem til Terslev Kommune, hvor han endnu bor.

Vintrene 1869—70 og 70—71 tilbragte Olsen paa Karise Højskole, der da ledede af Forstander Budde. Og siden besøgte han et Aarstid Landbohøjskolen ved Kjøbenhavn.

I 1876 købte Ole Olsen en Gaard i Tjæreby og i 1882 købte han desuden Nabogaarden; de to Gaarde har tilsammen 13—14 Tdr. Hartkorn, og deres Ejer hører til de faa Gaardejere, der er selvskrevne Vælgere til Landstinget.

Ole Olsen (Tjæreby)

Ole Olsen lod sig ikke forlede til Proprietær-Nykker. Hans Driftighed søgte bestandig ny Virkefelter, og han føjede snart til sit Jordbrug et stort Mejeri og en Dampmølle. Han ledede sin omfattende Bedrift med stor Energi og praktisk Sans for Rentabilitet, og i de senere Aar har han desuden været Medindehaver af den store Købmandsforretning i Haslev, Aktieselskabet Carl Ulrich og Søn.

Den Dygtighed, Olsen saaledes lagde for Dagen, skaffede ham stor Respekt paa hans Egn. Han blev dens naturlige Fører i mange Anliggender. 1887 blev han Medlem af Bestyrelsen for Haslev og Omegns Landboforening, Aaret derefter Næstformand, og siden 1891 er han Foreningens Formand.

I denne Egenskab har han i en lang Aarrække været Repræsentant paa de sjællandske Landmænds Delegeretmøde i Kjøbenhavn, og her ikke mindre end i hans Hjemegn hævdede hans Dygtighed ham en anset Stilling. Dette gav sig fornemlig

til Kende derved, at han i Efteraaret 1901 enstemmig valgtes til Næstformand for de samvirkende sjællandske Landboforeninger. Han er den første Gaardmand, der har indtaget denne repræsentative Stilling. Den medførte, at Olsen i Sommeren 1902 blev Formand for det store sjællandske Fællesdyrskue i Slagelse, og det viste sig da, hvor fortrinligt han magtede baade Repræsentations-Pligterne og det betydelige Arbejde.

Da Haslev Andelsslagteri oprettedes i 1896 blev Olsen valgt til Formand, og han er det stadig. Desuden bør det nævnes, at han siden 1890 er Distriktsformand i Østifternes Brandforsikring for mindre Landbygninger, og at han fra 1882—85 var Formand for Sogneraadet.

Ole Olsen tog Del i Agrarbevægelsen og var en Tid Formand for Agrarforeningens sjællandske Afdeling, men han forlod derfor ingenlunde sit radikale Venstrestade. I denne Henseende var han i god Overensstemmelse med Befolkningen i Terslev Sogn. Den har bestandig været kendt for sine udpræget demokratiske og frisindede Sympatier. Sognet er stort, og det har i mange Aar været Hjemsted for et kraftigt folkeligt Røre, i hvilket Ole Olsen har en væsentlig Andel.

Hans radikale Standpunkt lagde sig for Dagen derved, at han, da Forligspolitiken indlededes, i 1891 var med til at grundlægge *Venstres Folkeblad* i Ringsted. Fremdeles stillede han sig i Køge i 1895 som det Hørupske Venstres Kandidat imod nuværende Justitsminister Alberti. Ole Olsen samlede et anseligt Stemmetal, men ikke nok til at opnaa Valg.

Saa i 1898 indvilgede han i at stille sig som Venstres Kandidat i Maribokredsen. Han førte Valgkampagnen med stor Energi, og paa Valgdagen lykkedes det ham at slaa Kredsens hidtilværende Repræsentant, Højremanden, Lærer Johansen. Ogsaa i 1901 havde han en haard Valgkamp, men slog Højremanden Kammerjunker Bech, Stensø, med en Majoritet paa godt 200 Stemmer.

Folketinget valgte 1900 Ole Olsen til Medlem af den parlamentariske Skattekommission, og han har været Medlem af Tingets Skattelovs-Udvalg. I Samlingen 1901—02 stod han for

Tur til at indtage en af Venstres Pladser i Finansudvalget. Og da flere af Højremændene nægtede Lars Dinesen deres Stemme, blev Olsen valgt til Medlem af Fællesudvalgene ang. Finansloven og de vestindiske Øer.

SIGVALD OLSEN

Født den 27. August 1854. Cigarmager i Kjøbenhavn. Folketingsmand for Kjøbenhavns 11. Valgkreds.

Sigvald Olsen har ganske vist en Gang, i 1892, været opstillet som Socialdemokratiets Kandidat i Odense, men iøvrigt hører han til dem af Partiets Mænd, hvis Virksomhed har været stærkt begrænset til Hovedkvarteret i Kjøbenhavn, og hvis Navne derfor ikke er synderlig kendte udenfor Hovedstaden. Sigvald Olsen har saa at sige bestandig gjort Tjenste i Staden.

Som saa mange af de Haandværkere, der blev det danske Socialdemokratis Førere, har han i sin Ungdom foretaget en Udtur til det Fremmede. Som Svend rejste han til Tyskland, og vendte tilbage derfra som Tilhænger af Socialismens Idé. Det var flittig Læsning i Lassalles Skrifter og ivrig Deltagelse i den tyske Arbejderbevægelse, der bestemte hans Opfattelse.

SIGVALD OLSEN er født den 27. August 1854, Søn af Skomager Vilh. Olsen, der senere blev knyttet til *Socialdemokraten* som Funktionær. I 1861 kom Sigvald Olsen til en Slægtning i Sønderborg paa Als, og da han blev der til 1868, oplevede han altsaa Krigen 1864 paa nærmeste Hold og modtog stærke Indtryk af den Ulykke, der da gik over det Land, hvori han boede.

Efter Konfirmationen drog han tilbage til Kjøbenhavn og blev sat i Smedelære. Efter halvfjerde Aars Forløb tvang et Ulykkestilfælde ham imidlertid til at lade denne Profession fare, og han begyndte saa at rulle Cigarer. Først arbejdede han paa forskellige kjøbenhavnske Fabriker, og i 1875 drog han til Tyskland, hvor han foruden større Rutine i Haandværket som angivet erhværvede sig sin socialdemokratiske Overbevisning.

Med den satte han atter Kursen mod Danmark, tog Arbejde i nogle af vore Provinsbyer og endte i Begyndelsen af Firserne i sin Fødeby, hvor den faglige Bevægelse straks tog ham i Tjeneste. I 1883 valgtes han til Formand for Cigarmagernes Fagforening, en Stilling han beklædte, til han var bleven Folketingsmand. Selv var han dog ikke Lønarbejder nær saa længe, idet han allerede siden 1886 har drevet en mindre Cigarfabrik.

Sigvald Olsen

I 1886 startede Sigvald Olsen Tobaksarbejderforbundet i Danmark, var dets Forretningsfører til Aar 1900 og er stadig Medlem af dets Hovedbestyrelse. Fremdeles er han Medstifter af de samvirkende Fagforeninger og Medlem af Forretningsudvalget for de samvirkende Fagforbund i Danmark. Længe har han desuden været Medlem af Kontrolkomitéen for Bladet *Socialdemokraten*, og han er Næstformand for Socialdemokratisk Forbund.

Som Delegeret dels for Socialdemokratiet her i Landet dels som Repræsentant for de samvirkende Fagforeninger har han deltaget i de fleste internationale og skandinaviske Arbejderkongresser.

Endelig har Sigvald Olsen spillet en væsentlig Rolle i den kooporative Bevægelse, som har givet sig Udtryk indenfor Socialdemokratiet. Siden Oprettelsen af Arbejdernes Fællesbageri har han været Medlem af dettes Repræsentantskab, og nu er han Leder af det store Bajerskøl-Bryggeri, som Arbejderne har rejst. Især denne sidste Stilling er Vidnesbyrd om den Tillid, Sigvald Olsen nyder blandt sine Partifæller.

Det er nævnt, at han i 1892 var opstillet som Folketings-

kandidat i Odense, og i 1895 fik han overdraget en af de Nørrebro'ske Valgkredse, blandt hvis Vælgere Arbejderne udgør et saa overvejende Flertal, at den nødvendigvis maa tilhøre Socialdemokratiet. Derude vælges Sigvald Olsen stadig uden Modkandidat.

I Folketinget staar han ikke i første Række blandt Mændene af hans Parti, men det har dog overdraget ham saa betydningsfuldt et Hverv, som at være deres Ordfører i Toldspørgsmaal, og under Forhandlingerne herom har han afsløret en vis Tilbøjelighed for protektionistiske Synspunkter, i hvert Fald overfor Tobaksindustrien. Han mente ikke, det lod sig gøre at fratage dette Fag den Beskyttelse, det nu nyder. Hvor det gælder almindelige Livsfornødenheder, er han selvfølgelig ikke Beskyttelsesmand.

Han udarter sjeldent til voldsomme Udtalelser, men det hændte netop under Forhandlingen om Skibstolden i Samlingen 1901—02, at han overfor det forenede Dampskibsselskab anvendte saa stærke Udtryk, at Formanden skred ind. Det var Havnestrejken, der laa bagved. Iøvrigt er Sigvald Olsen sit Partis Ordfører i de fleste af Lønningslovene.

Hans djærve Skikkelse, der beherskes af det svære, mørke Skæg, hører til de anseligste i Folketingssalen.

JOHAN OTTOSEN

Født den 31. Januar 1859. Inspektør for Det nordiske Forlags pædagogiske Afdeling. Forfatter, Kjøbenhavn. Folketingsmand for Kjøbenhavns Amts 1. Valgkreds.

En Mand af stor aandelig Spænstighed og megen praktisk Sans; en Hjærne, der altid arbejder. Johan Ottosens Interesser rækker over vide Felter, og paa flere af dem har han ofret et betydeligt Arbejde og naaet anselige Resultater. Det bevægede Gemyt hos ham forenes med megen Selvbeherskelse. Han vil aldrig i den politiske Forhandling savne det nødvendige Maal af sund Opportunisme. Det vil snarere være hans Svaghed, at

han ikke er resolut nok til i det afgørende Øjeblik at kaste Broen af bag sig. Hans Karakter synes undertiden at vige tilbage for det Enten-Eller, der i betydningsfulde Øjeblikke møder Politikeren.

JOHAN OTTOSEN er født den 31. Januar 1859 i Hylke ved Skanderborg, hvor hans Fader var Skolelærer. Paa fædrene Side tilhører Ottosen en jydsk Gaardmandsslægt; paa mødrene Side en Slægt af Husmænd og Landsbyhaandværkere. Gennem den sidste er han i Familie med Jens Busk, og Medlemmerne af denne Slægt har hyppigt aabenbaret et livligt Gemyt i Tale og Færd. Ottosens Fader derimod var mere alvorlig og sindig. Sønnen er aabenbart paavirket fra begge Sider i Slægten.

Johan Ottosen

Sin første Undervisning fik han i og udenfor Skoletiden af Faderen, der var en udmærket Lærer. Desuden lærte han fremmede Sprog hos en Lærerinde i Nabobyen, og ved Siden heraf slugte han alle de Bøger, han kunde overkomme — Sognebibliotekets Bøger, undtagen de gudelige, gamle Aviser paa Loftet o. s. v. — og lod sine Interesser bestemme, af hvad han tilfældig fik at læse. Og endelig spillede han ivrigt paa Faderens Stueorgel.

Tretten Aar gammel kom han i Horsens Latinskole. Skønt egentlig mest passende for 2. kom han kun i 1. Klasse og havde derefter altid saa megen Magt over Skoletidens Læsestof, at han kunde iværksætte en udstrakt Læsning ved Siden af. Dels var han ivrig Avislæser; han blev det allerede i 1870 ved den fransk-tyske Krig, dels slugte han en stor Mængde dansk Literatur, dog kun den ældre og Guldalderens; af Forfatterne efter

1870 fik til den Tid kun ganske faa Indpas i Horsens lærde Skole, Georg Brandes slet ikke. Af Lærerne fik kun Rektor *Iversen* varig Betydning for Ottosen; Iversen indpodede ham en aldrig kølnet Begejstring for sammenlignende Sprogvidenskab.

I 1878 blev Ottosen Student og tog straks fat paa Teologien. Det gik dog ikke længe. Ved hver Diskussion om teologiske Emner greb han sig i at helde til Kætteriet. Det kneb maaske med at gribe Rasmus Nielsens Filosofi, men den gjorde det i hvert Fald ganske af med Teologien, og i 1870 besluttede Ottosen sig for Sprogvidenskaben.

Samtidig havde han følt sig skuffet i sine Forventninger til Studenterforeningen. Han haabede der at møde Hostrups, Plougs og Richardts Aand; han mødte slet ingen Aand. Egentlig var han Højremand, da han kom til Kjøbenhavn. Nogle af hans første Minder knytter sig til Valget i Brædstrup i 1866, da Grundlovsændringen stod paa Dagsordenen. Senere husker han Striden mellem Lars Bjørnbak og Grundtvigianerne, men i Latinskolen formedes han til en god Nationalliberal. Han var i Horsens interesseret Tilhører ved alle Folketingsvalg og politiske Møder, læste Orla Lehmanns Skrifter og Billes: Tyve Aars Journalistik. For de Horsens Højremænd, han havde nær paa Livet, var han ganske vist ikke overmaade begejstret, men han klarede sig ved at gøre dem til en lavere Art Højremænd, der ikke forstod deres ædle og frisindede Førere.

Netop Halvfjerserne var vistnok Studenterforeninges elendigste Aar. En Samling af Frondører, der hyppigt benævntes *Jødeoppositionen*, havde af og til drillet de Styrende, men fik aldrig organiseret nogen væsentlig Modstand mod deres ubetingede Herredømme. Saa hændte det, at Fr. Grundtvig ved en Generalforsamling angreb Senioratet, fordi det stængede Døren for enhver aandelig Bevægelse, hvad enten den kom fra Grundtvig eller fra Georg Brandes. Dette gav Stødet til, at en Del af de Yngre slog sig sammen og stiftede Klubben *Akademicum*. Blandt Stifterne var Mænd som nuværende Rektor *Brunn* i Kolding, Direktør *Einar Christiansen*, Forfatteren, Dr. med.

C. Normann-Hansen, Docent *Verner Dahlerup*, Professor *Knud Faber*, *Johan Ottosen* m. fl. *Akademicums* Formaal var at fremme Aandslivet i Studenterforeningen. Dens første Formand var Fr. Grundtvig; derefter blev Ottosen det og senere andre.

Nu indtraadte der imidlertid en Afbrydelse i Ottosens Ophold i Kjøbenhavn. Økonomiske Grunde drev ham til at tage ud i Landet som Huslærer. Han kom til Ærøskjøbing og blev der halvandet Aar. I den Tid drev han nogle Studier, men da han samtidig dyrkede L'hombren og forlovede sig med sin Husbonds Datter, Frøken *Carstens*, er det forstaaeligt, at hans Iver for Studierne ikke fik tilstrækkelig Næring og derfor slappedes en Del.

Dog, i August 1881 vendte han tilbage til Kjøbenhavn, fik Bopæl paa Regensen og kastede sig atter med stor Interesse ud i Studenterlivet. Den tilstundende Vinter blev for ham og andre et afgjort Gennembrud; han var Højremand om Efteraaret, næste Foraar var han udpræget og helt bevidst Venstremand. Han var virksomt Medlem af *Akademicum*, som nu var bleven en stor Forening, og var med til at skabe stærkt Røre paa Regensen. En Tid var han valgt til Klokker i den røde Gaard.

Paa Regensen boede den Gang, foruden Ottosen, Georg Bruun, J. K. Lauridsen og E. Staal og paa Ehlers Kollegium Vilh. Lassen. De afsvor Æstetiken og proklamerede, at nu gjaldt det Politik. De læste Lasalle og *Verdens Gang*, de studerede dette Blads Redaktør Thommesens Form, tilegnede sig den delvis og sværmede i det hele for det norske Venstre.

Disse unge Mænd i Forbindelse med V. M. Amdrup og Schovelin tog Initiativet til en særlig Studenterforening. Georg Bruun døbte den paa Forhaand *Studentersamfundet* og tænkte dels paa det kortvarige Studentersamfund i 1840, dels paa det norske. Det var deres Hensigt at omdanne Akademicum til dette ny Samfund, og Ottosen var valgt til deres Ordfører. Men allerede før den 2. Maj, da Generalforsamlingen skulde holdes vidste de, at de nyindmeldte Medlemmer tildels var

imod denne Tanke. De Sammensvorne sikrede sig derfor til samme Aften et Lokale paa Højbroplads, Hjørnet ud mod Gammel Strand. Og da den første Paragraf af deres Forslag faldt, tog de det hele tilbage og udvandrede til det andet Lokale, hvor saa Studentersamfundet stiftedes endnu den Aften.

Forslagsstillerne havde i Grunden aftalt alt i Forvejen: Ottosen skulde være Formand, Lassen Næstformand; de vilde selv ordne hele Grejen. Men saa mærkede de, at Førerne for Halvfjersernes Opposition, Folk, som nuværende Prof. Salomonsen og Dr. med. Levison, stolede for lidt paa dem. Disse Mænd meldte sig da med Krav paa at komme med.

Ottosen og Lassen kom da hver for sig paa den Tanke, at det var bedst at faa Dr. Pingel til Formand. Han havde hjulpet dem med et Par Generalforsamlinger og vundet deres Hjærter. Straks vandrede de ud og fik Doktoren fat, og som bekendt overtog han Formandspladsen. Ottosen var Medlem af den første Bestyrelse.

Imidlertid meldte Eksamenslæsningen sig med ny Krav. Nordisk Filologi var Ottosens Yndlingsfag, men da den ny Skoleembedseksamen indførtes, valgte han at tage Historie til Hovedfag og Latin og Græsk som Bifag. Han fik i 1885 Karakteren $7^{85}/_{432}$ Points — saa omhyggeligt maales der ud til den Eksamen.

Ottosen havde undervist fra Barnsben af. Først hjalp han sin Fader i Hylke Skole, saa underviste han adskillige Kammerater i Horsens. I Studenteraarene gav han Timer i Kjøbenhavn og var som ovenfor nævnt halvandet Aar Huslærer paa Ærø. Nu kom han umiddelbart efter sin Eksamen til Efterslægtsselskabets Skole paa Østergade og dér blev han i 14 Aar. De sidste 6 Aar var han ansvarlig Leder for den sproglig-historiske Afdeling med Titel af Inspektør.

I disse Aar vandt Ottosen Navn og Anseelse i Skoleverdenen. Paa en Mængde Punkter gjorde han sig til Talsmand for nye Idéer. Han var og er en ivrig Tilhænger af en Reform af den lærde Skole, saaledes at de døde Sprog faar deres Bekomst, og Latinskolen bringes i organisk Samvækst med Folke-

skolen. 1901 holdt han paany Foredrag derom ved et Møde i de lærde Skolers Lærerforening, af hvis Bestyrelse han er Medlem. Og han har ved talrige Møder omkring i Landet strøet moderne Skoletanker ud i Befolkningen.

Dernæst er Ottosen Forfatter til en Række ypperlige og nu stærkt benyttede Lærebøger i Historie. Han ærgrede sig som Lærer over de daarlige Bøger, og ikke mindst over, at man forsømte den nyere Tids Historie. Hans eget første Forsøg er en lille nordisk Historie fra 1814, og da den slog an, traf han Aftale med Gustav Philipsen om en fuldstændig Lærebog i Nordens Historie, der fremkom i 1893 og straks vandt enstemmig Anerkendelse.

Som Inspektør i Efterslægten tog han selv Børneklasserne i Historie, forfærdedes over de Lærebøger, de maatte bruge, og forsøgte saa selv at skrive nogle Bøger for Børn, hvis Fremstillinger var bygget paa Iagttagelser af Børnenes Forraad af Ord og Forestillinger. Ogsaa disse Bøger sikrede sig snart Førstepladsen i Skolerne, og senere skrev Ottosen sammen med Adjunkt Schmidt i Horsens en Bog for Mellemklasserne.

Fremdeles maa omtales Ottosens Arbejde paa at faa indført Undervisning i Svensk i vore Skoler; i Bestræbelserne herfor har han haft meget Held. Og han har fortsat dem ved sin Virksomhed i Nordisk Forening, idet denne har oprettet stærkt besøgte Kursus i Svensk for Lærere og Lærerinder i Kjøbenhavns og Frederiksbergs Kommuneskoler. Iøvrigt er det ikke lykke- Ottosen og hans Kolleger i Bestyrelsen for Nordisk Forening at bibringe denne synderlig Livskraft. Den blev stiftet paa højtsvungne Taler om Skandinaviens Enhed. Ottosen og de andre, der senere overtog Styret, har søgt at løse mere praktiske Opgaver som den ovenfornævnte Undervisning i Svensk, Uddeling af svenske Bøger o. s. v., men har ikke kunnet skabe større Opmærksomhed om Foreningen.

Dog — det var Ottosen som Skolemand. Han længtes efter større Opgaver end dem, Stillingen i Efterslægten bød ham. I 1896 søgte han Embedet som Skoledirektør i Kjøbenhavn, men fik det ikke. Samtidig føte han Lyst til at deltage i det politiske

Liv, og hans Tid var ydermere stærkt beslaglagt af anden litterær Virksomhed. Dette førte til, at han i 1899 tog sin Afsked fra Efterslægten og indtraadte fra Nytaar 1900 som Inspektør for Det nordiske Forlags pædagogiske Afdeling.

De litterære Arbejder, der siden Slutningen af Halvfemserne har optaget Ottosen, er dels Redaktionen af den store Verdenshistorie, *Folkenes Historie*, i hvilken han selv skal skrive om det 19de Aarhundrede, dels et folkeligt-videnskabeligt Værk med Titel *Vor Historie*, af hvilket to Bind nu er offentliggjorte i Ugebladet *Frem*.

Ottosens ovenfor omtalte Arbejde for en Samvirken mellem Nordens Folk er et Udslag af den stærke nationale Interesse, der har givet sig endnu stærkere Udtryk i hans Virksomhed for den sønderjyske Sag. Der har bestandig været den nøjeste Sammenhæng mellem Ottosens nationale og demokratiske Sympatier. Han har altid ført en national Begrundelse for sin demokratiske Politik og har derved til Tider været i ret afgjort Modsætning til nogle af sine nærmeste Meningsfæller. Hans politiske Grundtanke er følgende: Vort ufravigelige Formaal er vor *Nations* Opretholdelse og Trivsel. Det vigtigste Middel dertil er at give Nationen Selvstyre i alle Forhold paa den politiske Ligheds Grund. Hos os maa det nationale være demokratisk; vil man være „dansk“, maa man være folkelig.

Denne Opfattelse har han hævdet med Mund og Pen fra sin Ungdom. Hans første Tale i Studentersamfundet i Septbr. 1882 drejede sig derom, men med størst Klarhed har han hævdet dette Syn i Artikler i *Politiken*, f. Eks. i Sommeren 1896.

1881 var Ottosen første Gang i Sønderjylland; han gjorde da en Rejse derned som almindelig Turist. I Sommeren 1887 var han igen dernede efter at have lært H. P. Hansen-Nørremølle og Jessen at kende. Hans Opgave var at finde en Vej, ad hvilken det frisindede Danmark og Nordslesvig kunde mødes i Forstaaelse. Paa denne Rejse lærte han Gustav Johansen at kende; da han kom hjem, opsøgte han A. D. Jørgensen, hvem han senere omgikkes meget. Og siden da tog Ottosen ivrig Del, især indenfor Studenterverdenen, i Bestræbelserne for

at vække Sympati om Nordslesvigernes Kamp for Bevarelsen af dansk Sprog og dansk Kultur. Paa en senere Rejse i Sønderjylland i 1889 traf Ottosen en ung Dame, der viste sig at være en Datter af Gustav Johansen, og som senere blev hans Hustru; hans første Hustru var død i 1886. Mange er tilbøjelige til at tro, at Ottosens Interesse for sønderjyske Forhold stammer fra dette Giftermaal med Gustav Johansens Datter. I Virkeligheden er Aarsagsforholdet omvendt.

Ottosens Virksomhed for Sønderjylland affødte iøvrigt ogsaa en Del litterære Arbelder. Han har skrevet mange Artikler og Afhandlinger og et Par Bøger, af hvilke der fornemlig er Anledning til at fremhæve den om Hjort-Lorenzen, udkommen i 1896. I nogle Aar har han desuden med Understøttelse fra Carlsbergfonden arbejdet paa den slesvig-holstenske Bevægelses Historie, men har endnu ikke vundet saa meget Herredømme over Stoffet, at han har kunnet bekvemme sig til at offentliggøre noget Resultat af sit Arbejde. Og nu har han tilmed faaet et Mandat i Folketinget at varetage.

Sine første offentlige politiske Taler holdt han i Hylke og i Ringsted 1885. Og mens han i den første Del af Aaret 1886 opholdt sig i Italien med sin første Hustru, der led af Tuberkulose, længtes han stærkt efter at komme hjem og med i Kampen. Han drog ud til mangfoldige Møder, og da hans Hustru døde i Decbr. 1886, kastede han sig med saa meget større Iver ind i Valgkampagnen forud for Januarvalget i 1887 og tabte ikke Modet, skønt Venstre da led et betydeligt Nederlag i Kjøbenhavn.

I Vinteren 1887—88 stod Kampagnen om Kunstsmørret og i Tilslutning til Hørup kæmpede Ottosen ivrigt for det rene Land. Han talte ved en Del Møder, men befandt sig ofte ilde derved, fordi han paa Talerstolen kom til at staa sammen med en Del af sine allerværste politiske Modstandere. Hans Deltagelse i Smørkrigen bevirkede da ogsaa, at han ikke kom frem som Folketingskandidat i Frederiksbergkredsen. Han havde akcepteret en Opfordring derfra om at staa til Raadighed som Oppositionens Kandidat til næste Valg og havde holdt nogle

Møder derude. De forskellige Meninger om Smørret bevirkede imidlertid, at begge Parter foretrak at hæve det indledende Samarbejde.

I en Række Aar derefter stod Ottosen nærmest som Tilskuer til det politiske Liv. I Valgkampen 1890 tog han kun ringe Del; dog var han ordførende Stiller for Trier. I 1891—93 hældede han nærmest til den Bojsenske Politik. Men en lille Sammenkomst mellem Agrarerne og de Moderates Førere, som han overværede i Efteraaret 1893, gjorde ham færdig med Tilbøjeligheden for Forligspolitiken. Han fik nemlig det Indtryk, at Forliget ikke saa meget vilde blive en klar Opgørelse af Stridspunkterne, som en Overenskomst om, at der ikke mere skulde tales om dem.

Da Forliget saa kom i 1894, var Ottosen nærmest mismodig. Han turde næppe tro paa Venstres Genrejsning, men tog dog Del i Valgkampen i Kjøbenhavns 6. Kreds før Valget 1895 og blev overrasket over den Sejr, den bragte Venstre.

Efterhaanden blev Ottosen igen draget ind i Begivenhederne. Efter Anmodning holdt han Foredrag over Tscherning paa 100-Aarsdagen for dennes Fødsel, og i 1896 blev han Formand i Studentersamfundet. Men ogsaa i 1898 vægrede han sig ved at modtage en Folketings-Kandidatur.

Før Valget 1901 modtog han saa paany en Opfordring til at stille sig i Frederiksbergkredsen imod Professor Ellinger, der havde erobret Kredsen for Højre i 1898 ved at slaa Kommandør Bøjesen. Ottosen tog imod Tilbudet og begyndte sin Valgkampagne.

Den kostede ham et stort Arbejde og blev især bevæget derved, at Trafikminister Juul-Rysensten forvíste Jernbaneassistent Ohlsen til Sparkær, fordi han havde tegnet sig som Stiller for Ottosen. Dette Skridt vakte stor Harme blandt Statsfunktionærerne i Kredsen og forøgede Udsigterne for Ottosens Valg, medens det bragte hans Modkandidat i en ubehagelig Stilling. Paa Valgdagen fik Ottosen 2448 St., Ellinger 2390, og Valgets Resultat forelaa først ved Midnatstid.

I den Samling, hvori Ottosen har siddet i Folketinget, har

han væsentlig beskæftiget sig med saadanne Sager, der kommer Skolevæsenet ved, og han var blandt de Mænd, som Kultusministeren i Sommeren 1902 anmodede om at overveje et Forslag til en Reform af den lærde Skole, hvorved netop skulde tilvejebringes en saadan Forbindelse mellem denne og Folkeskolen, som har været Ottosens Tanke i mange Aar. Desuden blev Ottosen valgt ind i Folketingets Lønningsudvalg og fik derved Lejlighed til at beskæftige sig med nogle af de nye Forslag ang. Statsfunktionærernes Lønninger. Endelig indvalgtes han i Tingets Sprogudvalg og hævdede særlig under Husdyrlovens Behandling i en fortræffelig Tale det betydningsfulde i at faa Lovene affattede i en forstandig Form og i et jævnt dansk Maal. Træffende paaviste han, hvor bagvendt Lovbestemmelserne ofte stilles op.

Ottosen høres i Tinget med stor Opmærksomhed, naar han en enkelt Gang tager Ordet. Han former sine Meninger i et klart fuldtonende Dansk, og hans Fremstilling bæres af en Kraft og et Liv, der fanger Opmærksomheden. Som Folketaler virker han mandigt og djærvt, ogsaa ved sin ranke, lyse Skikkelse. Der er i hans Tale noget af Bøgeskoven og Muldet og dansk Sommersol, noget, der skaber Tillid og Modtagelighed hos Tilhørerne.

Ottosen møder da med betydelige Forudsætninger til sin politiske Virksomhed. Og han savner blandt disse sikkert ikke den forstandige Ærgærrighed efter at se sin Indflydelse vokse igennem Resultaterne af sit Arbejde.

JENS OUSEN

Født den 29. November 1844. Gaardejer i Egum pr. Fredericia. Folketingsmand for Vejle Amts 1. Valgkreds.

Jens Ousen har nu siddet i Folketinget i over tyve Aar. Ved det første Opløsningsvalg i 1881 tilbageerobrede han Fredericiakredsen fra Højre og har siden bevaret den. Ved det første Valg havde Højre opstillet Redaktør H. Wulff, og denne,

der just ved denne Tid skrev sine Rigsdagsbiografier lægger i disse Jens Ousen den Selvbekendelse i Munden, at han ikke er anlagt for politisk Virksomhed. Har Ousen den Gang udtalt disse Ord, har han dog sikkert forandret Mening, siden han stadig har bevaret sin Plads i Folketinget. Og hans Vælgere har utvivlsomt ogsaa næret en anden Opfattelse, siden de bestandig har genvalgt ham.

Ousen har været moderat Venstremand alle Dage; Bojsen var hans naturlige Fører. Nogen fremtrædende Stilling har Folketingsmanden fra Fredericia aldrig erhvervet sig i sin lange Rigsdagstid, og det har formodentlig ogsaa ligget udenfor hans Hensigt. Han er en alvorlig, noget tilbageholden Mand; men det ligger til ham at være en trofast Partifælle, og han skyer ikke et tilforladeligt Arbejde paa at sætte sig ind i de foreliggende Sager.

Jens Ousen

Hans Deltagelse i Lovgivningsarbejdet har væsentligt samlet sig om saadanne Sager, der vedrører Landbruget og Fiskeriet. Han var i sin Tid Medlem af Kommissionen ang. Udvidelsen af Landbohøjskolen, og han var en af sit Partis Repræsentanter i den parlamentariske Skattelovskommission af 1900.

Ogsaa i andre Spørgsmaal har han dog faaet Brug for sin paalidelige Arbejdskraft. Saaledes har han bestandig været sit Partis Ordfører i Ulykkesforsikrings-Lovgivningen, og sin Valgkreds' lokale Interesser har han taget sig af til Kredsens fulde Tilfredshed.

Nu er det yderst sjældent, han tager Ordet i Folketinget, og

han taler der, som ude paa sine Vælgermøder, sagligt og jævnt om de Anliggender, der ligger for. I de første Aar af sin Rigsdagsvirksomhed havde han meget vanskeligt ved at klare sig i Debatten. Hans Vælgere foretrak ham ikke for hans Slagfærdigheds Skyld, men for den Tillid og Anseelse, han i det hele nød paa sin Egn. Senere har han erhvervet sig en sikker Form for sine Anskuelser, og han er ingenlunde uden Behændighed i Diskussionen.

JENS OUSEN er født d. 29. Novbr. 1844 i Egum, hvor hans Familie har boet i mange Slægtled. Saavel Faderen som Farfaderen var ansete Bønder, og begge Sognefogder. I sin Ungdom var J. Ousen Elev paa Vinding Højskole, og 1875 overtog han sit Fædrehjem, en anselig Bondegaard paa 11 Tdr. Hartkorn; ved sin Drift af denne har han vundet Anseelse som en meget dygtig Landmand.

1880 valgtes J. Ousen til Medlem af Sogneraadet, og fra 1881—85 var han dets Formand. Siden 1886 har han uafbrudt været Formand for Børkop og Fredericia og Omegns Landboforening og i 1898 blev han Medlem af Amtsraadet.

Der taltes i Sommer om, at J. Ousen skulde indvælges i Landstinget Efteraaret 1902. Det blev dog ikke til noget, men det er ikke usandsynlgt, at han nok kunde foretrække en rolig Lænestol i Landstinget ligesom hans Partifælle Hr. Dalsgaard. I Fredericiakredsen opviste Socialdemokraterne ganske vist sidste Gang 901 St. mod Ousens 1388 — Højre talte 729 —, men han er utvivlsomt sikker paa Kredsen, saa længe han ønsker at vælges.

L. P. OVESEN

Født den 25. Decbr. 1847. Husmand S. Virum pr. Tarm. Folketingsmand for Ringkjøbing Amts 6. Valgkreds.

Ovesen har kun sine egne Hænder og sit eget Hoved at takke for den ansete og solide Stilling, han efterhaanden har vundet. Lige fra Dreng er han vænnet til at taale Anstrængelser

og ikke altfor blide Kaar med et sejgt og uforknyt Sind, og han har alle sine Dage været en nøjsom Mand og en Slider. Ufortrødent har han kæmpet sig frem Skridt for Skridt uden nogensinde at slaa større Brød op, end han kunde bage. En karrig Jord har han tvunget til at give stedse rigere Grøde, samtidig med at han ved flittig Læsning og ved aarvaagen Opmærksomhed overfor de aandelige og samfundsmæssige Bevægelser, der ytrede sig indenfor hans Rækkevidde, kultiverede sin egen Hjærne. Den ihærdige Trofasthed overfor hans Meninger og overfor de Opgaver, det tilkommer ham at løse, er et afgørende Træk i hans Karakter.

L. P. Ovesen

LUCAS PEDER OVESEN er født den 25. Decbr. 1847 i Marup, Skjern Sogn, Søn af Husmand og Smed Ove Corneliussen. Indtil sit tolvte Aar tjente Ovesen som Hyrdedreng, men fik saa overdraget det Hverv at vandre med Posten i et stort Distrikt. Det var en besværlig Tur, især om Vinteren, naar Skolen skulde passes ved Siden af. Da hændte det ofte, at Ovesen maatte tage baade Aftenen og Natten til Hjælp. Naturligvis blev det under disse Forhold saa som saa med Skolegangen. Ovesen gik tilmed aldrig andre Steder end i Biskoler med ueksaminerede Lærere, hvis Lærdom ikke var overvældende. Men han var en lærenem og lærelysten Dreng, og ved sin Konfirmation var han saa flink i boglig Syssel, at mange gav Forældrene det Raad at lade ham uddanne til Lærer. De var dog af gode Grunde fritagne derfor; en saadan Bekostning kunde de ikke paatage sig.

Seksten Aar gammel kom Ovesen da i Møllerlære, og ved den Profession blev han i nogle Aar. Han benyttede denne Tid

til et saa omfattende Oplysningsarbejde paa sig selv, som Omstændighederne tillod det. Mens Kværnen gik sin ensformige Gang, vaagede han over den med en Bog i Haanden. Og det var altid saadanne Bøger, der øgede hans Viden. Ogsaa fulgte han ivrigt alle de folkelige Bevægelser, som naaede Møllerens Hus. En flittig Avislæser var Ovesen bestandig. Allerede som Dreng holdt han en Avis for egen Regning.

I 1870—71 aftjente Ovesen sin Værnepligt og hjemsendtes som Korporal. Omtrent samtidig giftede han sig med en Gaardmandsdatter, og i 1874 købte han et lille Husmandsbrug til 1 à 2 Køer med udpinte og forsømte Jorder og faldefærdige Bygninger. Paa dette Sted bor Ovesen stadig, men nu har det i høj Grad skiftet Udseende. De gamle Bygninger er forlængst borte, og paa Lodden, for hvis ypperlige Dyrkning Ejeren gentagne Gange har modtaget Præmie, holdes der nu 8—10 Kreaturer og 2 Heste. Dette Fremskridt er naaet med en ganske jævn Hastighed, men er saa til Gengæld Udtryk for en virkelig forøget Velstand. Thi det har altid været Ovesens Natur imod at stifte Gæld.

Skønt han var en mindre Husmand, og Hjemmet derfor lagde stærkt Beslag paa hans Arbejdskraft, kom han dog tidlig med i det offentlige Liv. Han kom ind i Sogneraadet og var i fem Aar dets Formand. Han var Medstifter og Leder af en Mængde Foreninger og Andelsforetagender. Fornemlig var han dog en ivrig Afholdsmand, Formand for Egnens Kredsbestyrelse og saare virksom som Foredragsholder, indtil det politiske Liv tog ham stærkere i Tjeneste.

Ovesen var politisk interesseret fra sin tidligste Ungdom, og Firsernes Forfatningskamp bragte ham som saa mange andre op i en blussende Iver. Han blev Medlem af Skernkredsens Venstreforening og snart dens Formand.

I denne Kreds havde Familien Clausager i mange Aar øvet en overmægtig Indflydelse. En Clausager var dens Repræsentant i den grundlovgivende Rigsdag, og senere havde hans to Sønner taget den i Arv efter hinanden. I 1890 voksede Misfornøjelsen med den Clausagerske moderate Politik imidlertid

til en saadan Højde, at man besluttede at opstille en Modkandidat mod Branddirektør Clausager, som da repræsenterede Kredsen. Da Kandidaten skulde udpeges, faldt Valget straks paa Ovesen.

Denne troede ikke synderligt paa sin Udsigt til at blive valgt. Men saa skete der det, at Clausager forlod sin egen Kreds, som han og hans Meningsfæller ansaa for fuldstændig sikker, og gik til Ringkjøbing for at erobre denne Kreds, hvor den nuværende Kultusminister første Gang var paa Valg.

Hvad Uheld Clausager fik her, er bekendt nok. Og samtidig gik det galt hjemme i Skernkredsen. Her slog Ovesen den moderate Skolelærer, der blev opstillet som Clausagers Arvtager. Ganske vist mistede han i 1892 Kredsen til Clausagers Broder, men 1895 tog han den paany, og siden har han hævdet sin Stilling. Ikke uden haarde Kampe. Ovesen har maattet tilkæmpe sig Sejren Tomme for Tomme, sidste Gang mod en Mand, der virkede for sin Kandidatur med Løftet om, at ogsaa han vilde indmelde sig i Venstre-Reformpartiet. Nu har Ovesen vistnok sikkert Tag i Kredsen.

I Følge sin Fødsel og sociale Stilling er Ovesen Demokrat af Instinkt. Han er det desuden af idealistiske Grunde. Dette forklarer f. Eks. hans oprigtige Interesse for at give de unge Mænd Valgret i en tidligere Alder end de nu gældende tredive Aar.

Ovesens Organ er ikke det bedste; det klinger sprødt og svagt. Men ellers taler han med megen Lethed, uden at han derfor fristes til at tale hyppigt i Tinget. Et Udtryk for den Agtelse og Tillid, han hurtig vandt hos sine Meningsfæller, var det, at disse paa et Tidspunkt, da han var ude af Rigsdagen, valgte ham til Medlem af Landbokommissionen af 1885, ang. Tilvejebringelse af Jord til Landarbejdere. Paa denne Plads var Ovesen, med sin egen rige Erfaring om Sagen, den rette Mand.

Den 31. Oktbr. 1896 holdt Ovesen Sølvbryllup, og han fik tydelige Beviser paa, hvor højt Venner og Meningsfæller i Skernkredsen paaskønnede hans Arbejde i Kredsen. De hæftige Valg-

kampe har skaffet ham lige saa hengivne Venner som ivrige Modstandere.

Udenfor de politiske har Ovesen haft mange Tillidshverv. Siden 1893 er han saaledes Amtssuppleant og Herredsvurderingsmand i den jyske Husmandskreditforening. Men trods den fremskudte Stilling, han nu har vundet, er han bestandig den jævne og nøjsomme Slider.

JOANES PATURSSON

Født den 6. Maj 1866. Kongsbonde i Kirkjubó paa Færøerne. Folketingsmand for Færøerne.

Nede i Kjøbenhavn hedder Folketingsmanden for Færøerne Patursson, og Døbeattesten vil lyde paa det samme. Men hjemme paa Færøerne hedder han Kirkjubóbonden eller Joanes fra Kirkjubó, efter Navnet paa sin Gaard. Kirkjubó var det gamle færøiske Bispesæde, og paa Kirkjubógaarden sidder Joanes Patursson som den femtende Mand af sin Slægt. Han hører altsaa til en Familie af de gamle færøiske Bønder, der altid har følt sig som en udpræget Adelsstand.

En færøisk Bonde ved god Besked paa sine Forfædre, og i sin Slægt kan Kirkjubóbonden tælle bekendte Mænd som Magnus Heinesøn og Pall Nolsoy (Poul Nolsø), der i Aarhundredets Begyndelse vandt sig Navn bl. a. ved de Sejlture til Danmark, paa hvilke han hentede Brødkorn til sine Landsmænd, der var i Nød. Han omkom paa Havet.

JOANES PATURSSON er født i Kirkjuby paa Strømø d. 6. Maj 1866. I 1882 rejste han til Norge for at lære moderne Landvæsen. Han tilbragte et Par Aars Tid paa Stend Landbrugsskole ved Bergen, hvor han tog den saakaldte *agronomiske Eksamen*, og rejste saa 1884 atter hjem til Fædregaarden. Senere har han nogle Gange — tildels med Stipendium — været ved Norges Landbrugshøjskole i Aas ved Kristiania. Ogsaa var han et Par Gange her i Danmark og en Gang i Skotland for at sætte sig ind i skotsk Landbrug.

I 1893 døde hans Fader, og saa overtog han Fædregaarden. Han begyndte straks sine Bestræbelser for at faa indført et mere rationelt Jordbrug paa Færøerne. Det befandt sig da paa et meget forældet Standpunkt, og Paturssons Reformlyster mødte stærk Modstand hos de gammeldags og konservative blandt hans Standsfæller. Den lille Begyndelse til en færøisk Landbrugsskole, han fik gjort, maatte han opgive igen; men alligevel har hans Virksomhed ikke været uden Følger.

Joanes Patursson

Langt mere indgribende Betydning har han dog haft for Færøerne ved sin Kamp for Øernes Sprog og Nationalitet. Færøisk har til Dato været udelukket fra alle Øernes Skoler. Vel har enkelte Mænd i det 19. Aarhundrede gennem boglig Syssel dyrket Sproget op til større Fuldkommenhed end tidligere, og Tanken om at faa det indført i Kirke og Skole har ogsaa været fremme hos En og Anden. Men først for 14—15 Aar siden kom der dog rigtig Gang i Tingene, da Joanes Patursson optog Agitationen for Sprogets Ret.

Overalt paa Færøerne opstod der et voldsomt Røre. Alle tog Parti for eller imod, og en hidsig Diskussion rejste sig om de nye Tanker, dels i Bladene, men særlig Mand og Mand imellem. Aller stærkest blussede Striden op i 1894, da Patursson fremsatte Kravet om færøisk som Kirkesprog. Han vandt dog stadig større og større Tilslutning til sine Anskuelser, og den Kamp, hvori han førte an, medførte en Udvikling af det færøiske Sprog, som den bekendte færøiske Sprogkender Hammershaimb har kaldt vidunderlig. Det underkastedes en boglig Røgt, hvortil man ikke før havde kendt Magen,

og heri havde Patursson direkte Part dels ved sin Virksomhed som Redaktør af et færøisk Blad „Føringatiðindi", dels ved sin Virksomhed som Digter. Han har nemlig aabenbaret et betydeligt lyrisk Talent i mange af de Sange, som nu hører til Færingernes kæreste. Som ganske ung Mand var Patursson fyrig og ilter og virkede derfor opildnende og samlende paa Ungdommen. Han var dens stadige Fører til Frisind og Fremskridt og er netop derfor bleven kaldt: Den unge Fader til det unge Færø.

Hans nationale Virksomhed bevirkede imidlertid, at der nu til de konservative Bønders Modstand mod hans nye Agerbrug sluttede sig en langt skarpere Modstand fra de Danskes Side paa Færøerne. Naar han hævdede det færøiske Sprogs Ret, fik han Skyld for Danskæderi og Separatisme. Men medens Bøndernes Modstand tildels har holdt sig, er de andre Røster længst forstummede. Patursson har nemlig flere Gange paa det kraftigste hævdet, at der paa Færøerne burde være Plads for baade Dansk og Færøisk. Og overfor opdukkende engelske Tendenser har han netop paa den sidste Tid faaet Lejlighed til at fremhæve Forbindelserne med Danmark som gode og heldbringende.

I Sommeren 1901 valgtes Patursson da til Færøernes Folketingsmand, og dette maa først og fremmest betragtes som en Sejr for det nationale Parti og dernæst for Kravene om sociale Fremskridt. For Danmarks Vedkommende betød hans Valg en Sejr for Venstre, thi Patursson har altid været en solid Venstremand, og han søgte da ogsaa straks Optagelse i Venstre-Reformpartiet.

I Folketingssalen optræder Patursson i ulastelig Diplomatfrakke, men han har dog ogsaa sin Nationaldragt med hernede og viser sig undertiden i den ved festlige Lejligheder. Ved sit mørke Udseende minder han om en Sydlænding mere end om en færøisk Bonde. I sin Optræden er han taktfuld dæmpet og meget vindende.

Da Færingerne valgte Patursson til deres Folketingsmand, fik de en Repræsentant, der har mere Udsigt til at vinde Ørenlyd for Færøernes Krav end nogen af de tidligere Repræsentanter. Dels fordi han utvivlsomt er disse overlegen i Dygtig-

hed og i indgaaende Kendskab til Øernes Forhold, dels fordi hans Anskuelser her anviste ham Plads i Folketingets Venstre, og endelig fordi Patursson ved sin personlige Adfærd har vundet udelt Sympati blandt sine Kolleger i Tinget.

Saa forstaar han desuden Begrænsningens Kunst. Han lægger ikke mere end nødvendigt Beslag paa Folketingets Opmærksomhed for de særligt færøiske Interesser og opnaar derved at faa sine Kolleger til at have Øre for, hvad han taler om. Intet Lovforslag gik saa glat gennem Samlingen 1901—02 som de, der angik Færøerne.

Patursson har store Fortrin som Folketaler, naar han udtrykker sig paa sine Hjemøers Sprog. Dansk udtaler han i Tinget korrekt, men forsigtigt og med udpræget færøisk Tonefald. Naar et Medlem taler sit Højdansk, midt imellem Færingen og en ravjysk Vendelbo, gribes man af den Forestilling, at Danmark er et udstrakt Rige, i hvilket Yderkanternes Sprog ligger hinanden saare fjærnt.

H. P. PEDERSEN

Født den 22. Maj 1850. Gaardfæster, Viby Vestergaard pr. Nr. Aaby. Folketingsmand for Svendborg Amts 4. Valgkreds.

Til almindelig Overraskelse blev Faaborgkredsen ved Valget 1901 vundet af Venstre. Den moderate Kr. Jensen, Højby, havde i mange Aar siddet inde med Kredsen. Højre havde kunnet samle en anselig Minoritet imod ham, men ved Valget i 1898 mønstrede Venstre kun et ringe Antal Stemmer.

Saa i 1901 valgte Kredsen imidlertid Venstremanden H. P. Pedersen. Hans Valg er aabenbart et Udtryk for den Strømning til Venstre, der i de senere Aar har berøvet de Moderate flere fynske Valgkredse til Fordel for Venstre-Reformpartiets Kandidater.

Hans Poul Pedersen er født den 22. Maj 1850 i Fjelleruplund, Fjeldsted Sogn, hvor hans Fader ejede en mindre Gaard. Efter sin Konfirmation og til sit 21. Aar havde H. P.

Pedersen Plads som almindelig Tjenestekarl med Undtagelse af Vinteren 1868—69, da han besøgte Kauslunde Højskole ved Middelfart.

Fra 1871—72 laa han inde som Soldat, de 9 Maaneder som Underkorporal, var dernæst Gaardbestyrer et Par Aars Tid og fæstede saa i 1874 Viby Vestergaard under Grevskabet Wedellsborg. Her bor han endnu.

H. P. Pedersen

Fra 1886—92 var H. P. Pedersen Sogneraadsformand og fra 1887—93 Medlem af Skolekommissionen. Siden 1893 er han Vurderingsmand i Wedellsborg Birks Jurisdiktion for Udlaan af Umyndiges Midler, og fremdeles har han i flere Aar været Formand for Sognets Skytteforening.

Altid har H. P. Pedersen været Demokrat, stærkt paavirket af Berg, og i Middelfartkredsen hørte han til de mest indflydelsesrige Mænd i sit Parti. I en Aarrække var han Formand for Kredsens Venstrevælgerforening, og hans ivrige Interesse for Venstres Fremgang tilskyndede ham til at være Medstifter af baade *Fyens Venstreblad* i Odense og *Middelfart Venstreblad* i Middelfart. Han har Sæde i begge Blades Bestyrelser.

Medens H. P. Pedersen var virksom for at faa opstillet i Middelfart en Venstremand, der kunde slaa den moderate Lohmann, fulgte han selv Opfordringen fra Meningsfæller om at stille sig mod Harald Holm i Verningekredsen. Han bekæmpede denne moderate Fører baade i 1895 og i 1898, men uden Resultat.

Det var derefter hans Hensigt ikke oftere at lade sig op-

stille som Folketingskandidat. Da indløb der imidlertid før sidste Valg gentagne Opfordringer fra Faaborgkredsen, og skønt han ikke havde stort Haab om at opnaa Valg, lod han sig dog bevæge til at overtage Kandidaturen. Han sejrede med 979 St. mod 651 Højre og 622 Moderate. Men trods den overraskende store Overvægt i Stemmetallet, kommer H. P. Pedersen sikkert nok til foreløbig at kæmpe for Bevarelsen af sin Kreds.

I Samlingen 1901—1902 holdt han sig meget tilbage i Tinget, tog kun yderst sjældent Ordet, men var ved sine Afstemninger altid at finde paa venstre Side. Han ønsker overhovedet næppe at gøre sig stærkt bemærket, men vil ligesaa sikkert være en paalidelig Mand i sit Parti. Hans mørke, kraftige Skikkelse med det store, sorte Skæg, giver Indtrykket af en tilforladelig Karakter.

KR. PEDERSEN (Sandby)

Født den 13. Oktbr. 1857. Gaardejer i Sandby pr. Svinninge. Folketingsmand for Holbæk Amts 2. Valgkreds.

Bag Kr. Pedersens beskedne Tilbageholdenhed og stilfærdige Elskværdighed skjuler sig en betydelig Karakterstyrke. Denne Mand ejer desuden efter alles Vidnesbyrd et saa fint og redeligt Sind, saa lys og uhildet en Forstand, at det bliver en virkelig Værdi at opnaa Venskab og Medarbejderskab med ham. Han bedrager ingen Tillid; han er ligesaa retsindig og trofast i Forholdet til sine Venner og Meningsfæller, som i Forholdet til de Anskuelser, han vedkender sig.

Af Hjærte og Forstand er han Demokrat, men hans Interesser spænder forresten langt videre end over de snævre politiske Forhold. Alle aandelige Spørgsmaal har i ham en forstaaende og opmærksom Iagttager, og det ubestikkelige Frisind, hvormed han betragter Mennesker og aandelige og sociale Bevægelser, bunder ikke mindre i en solid Almendannelse end i hans medfødte sunde Sans.

KRISTIAN PEDERSEN er født den 13. Oktbr. 1857 i Sandby,

hvor hans Fader var Gaardejer. Kun 16 Aar gammel kom han paa Hindholm Højskole, men modtagelig og aandslivlig, som han var, høstede han trods sin Ungdom stort Udbytte af dette Højskolebesøg. I Sommeren 1878 aftjente han sin Værnepligt som Fæstningsartillerist, og Kompagnichefen saa' i ham Kompagniets dygtigste Soldat.

1880—81 tog Kr. Pedersen et Kursus paa Tune Landboskole. Aaret efter giftede han sig med en Datter af den fremragende Bonde N. F. P. Sandby og overtog samtidig sine Forældres Gaard, som han i nogle Aar drev med megen Dygtighed.

Kr. Pedersen (Sandby)

I 1886 overdrog han imidlertid Gaarden til sin Broder og overtog en Gaard med 9 Tdr. Hartkorn, der i lange Tider havde været i Familien Sandbys Eje. Dette er en sjælden god Ejendom. Gaarden er hyggelig og solid i gammel sjællandsk Bondestil, og i dens Stuer aabenbarer sig en saa smagfuld og statelig Jævnhed, at det er en Glæde at gæste den Bonde, der bor her.

Paa denne Gaard, der forøvrigt i Sandby er den eneste urørte efter Udskiftningen, driver Kr. Pedersen et Landbrug, der lønner sig vel og bærer Vidne om Ejerens Dygtighed og Karakter. Der lægges med sikker Sans for det enkle og rigtige Vægt paa netop det centrale i Landbruget: Rene, veldyrkede Marker, rettidigt Arbejde og god Besætning. Kr. Pedersen fortaber sig ikke i Smaating og undgaar i sin Drift saadanne Eksperimenter, der tager megen Tid uden at give tilsvarende Udbytte. Lige saa modtagelig Kr. Pedersen er for det ny, der duer, ligesaa skeptisk er han overfor alt, der ser ud af noget, men i

Virkeligheden intet er værdt. Intet i hans Karakter tilskynder ham til at jage efter det, der er paa Moden.

Naturligvis maatte en Mand med Kr. Pedersens Interesser og Betingelser tidligt komme til Deltagelse i offentligt Liv. Kun syv og tyve Aar gammel indvalgtes han i Sogneraadet og var i og for sig selvskreven til Formand. Han blev det imidlertid kun fra 1895—98, hans udpræget frisindede Anskuelser i sociale Spørgsmaal bragte ham vistnok i Modsætning til en Del af hans nærmeste Standsfæller, og i 1898 maatte han vige Formandspladsen. Fra 1885—94 var han Medlem af Skolekommissionen, og han har dels herved, og dels som Formand for Foredragsforeningen arbejdet ihærdigt til Fremme af god folkelig Oplysning. Iøvrigt har han beklædt en Mængde kommunale Tillidshverv; saaledes har han været Forligsmægler i Tyendesager.

Saa har Kr. Petersen forøvrigt ydet en væsentlig Indsats i alle økonomiske Bevægelser paa Holbækegnen. Han har været Medstifter af og Bestyrelsesmedlem i en Række Andelsforetagender. F. Eks. er han Bestyrelsesmedlem i Holbæk Slagteri fra dets Oprettelse i 1888 til 1897. Og endelig kan det her nævnes, at Kr. Pedersen som Statens Repræsentant er Medlem af Repræsentantskaberne for Høng-Tølløsebanen og Odsherredbanen; i det sidste er han valgt til Formand.

I 1889 valgtes Kr. Pedersen til Formand for Svinningekredsens Venstreforening, og allerede Aaret efter opfordredes han til at modtage Kandidaturen som Kredsens Folketingsmand. Denne Opfordring kom ham meget overraskende. Hans store Beskedenhed tillod ham ikke at tænke sig selv som Situationens Mand, og var det ham end en politisk Sorg, saa var det ham lige saa sikkert en personlig Tilfredsstillelse, at Sogneafstemningen mellem ham og den moderate Chr. Larsen, Hagendrup, gav den sidste et lille Overtal i Stemmer og saaledes friede Kr. Petersen for Ansvaret som Folketingsmand.

I 1892, da Larsen trak sig tilbage, var der paany Tale om at opstille Kr. Pedersen, men fra Bergianernes Side foresloges Forstander Knudsen, Karise. Man nærede i Bergske Kredse vistnok Frygt for, at den altid elskværdige, tilbageholdne og

tilsyneladende saa medgørlige Kr. Pedersen ikke stod fast nok. Tiden har klaret denne Misforstaaelse, men i 1895 opstilledes altsaa Knudsen, Karise, uden at det dog lykkedes Venstre at gennemføre hans Valg.

I 1895 kom Turen igen til Kr. Pedersen, og nu valgtes han med et overvældende Flertal mod den moderate J. Cl. Nielsen. Tre Aar efter opstillede Højre Proprietær *Madsen*, Arnakke, som hans Modkandidat, men uden Resultat, og i 1901 Kaaredes Kr. Pedersen uden Modkandidat. I hans Valgkreds lever Mindet om den Tid, da den satte Tscherning ind i Folketinget. For Kr. Pedersen selv er Tscherning mere end et tomt Navn. Hans demokratiske Opfattelse stammer i lige Linje ned fra denne højtbegavede Politiker, og af Eftertidens Førere sluttede han sig ganske naturligt til Hørup.

Kr. Pedersen er i usædvanlig ringe Grad paavirket af Standsfordomme. Til Kravene fra hans egen Stand indtog han altid en fuldkommen korrekt Holdning. Han krævede for Landbruget, hvad dette med Rimelighed kunde forlange. Men hans strænge Retfærdighedssans, hans udpræget demokratiske Sindelag og hans uegennyttige Tankegang dikterede ham altid et frisindet og virkelig overlegent Standpunkt til de sociale Krav i Almindelighed. Han forstod, at det var Demokratiets Opgave først og fremmest at hjælpe nedefter, og i de daarligst stillede Befolkningslag nød Kr. Pedersen derfor bestandig stor Tillid. Det er betegnende, at han siden 1893 har været Formand for Kundby Sogns Arbejderforening.

Ogsaa Bydemokratiet havde altid i Kr. Pedersen en forstaaende Meningsfælle. Han fulgte med Sympati Arbejdernes Kamp for social Frigørelse gennem deres Organisationer, og overfor en ensidig Agrarpolitik var han vagtsom paa Post.

Som Folketingsmand meldte Kr. Pedersen sig straks ind i det nystiftede Venstre-Reformparti, og han hører, som det vil forstaas, altid til dem, der trækker til Venstre. Nu og da markerer han ogsaa ved sin Afstemning en Stilling tilvenstre for Partiet i dets Helhed, men iøvrigt forstaar han fuldt Betydningen af Troskab mod det Parti, man tilhører. Efter sin Natur holder han sig noget tilbage i Rigsdagsarbejdet: egentlig Taler

er han heller ikke. Men hans Partifæller vurderer ham højt baade for hans Karakters Oprigtighed og for Dybden og Klarheden i hans Omdømme.

Ikke mindre Anseelse nyder han i sin Kreds. Hans Vælgere er paa det rene med, at de i ham har en Repræsentant, for hvem Politik ikke er Tant eller Sport, men selve Livets Alvor. Der er da ogsaa faa Folketingsmænd, der staar i et saa nært Forhold til sine Vælgere, som Kr. Pedersen. Der er en god Fortrolighed imellem dem; han vil, at de skal vide indgaaende Besked med alle Spørgsmaal, der er til Behandling, og paa hyppige Møder samler han dem om sig, redegør Sagernes Forløb, fremstiller sit eget Standpunkt dertil og udveksler Anskuelser med Vælgerne derom.

Ved sin uegennyttige Tjenstvillighed bringer han dem desuden ofte i et langt nærmere Forhold til sig end det, den politiske Interesse afføder mellem en Rigsdagsmand og dem, der har valgt ham. I Kr. Pedersens gæstfri Hjem samles hyppigt Mænd fra Egnen for at drøfte ogsaa Anliggender udenfor det politiske Liv, eller for at søge Raad og Bistand. Og det skal være forbavsende at se, i hvor høj Grad Kr. Pedersen er i Stand til at yde den Hjælp, der søges hos ham.

Kr. Pedersen hører til de Mænd, hvis Væsen og Færd tillader En at tro paa, at der ogsaa i Politik er Plads for Oprigtighed og Trofasthed.

N. PEDERSEN (Nyskov)

Født d. 8. April 1850. Gaardejer i Nyskov pr. Thorsager. Folketingsmand for Randers Amts 5. Valgkreds.

Den, der iagttager N. Pedersen-Nyskov, modtager et Indtryk af, at han ikke er af ganske samme Beskaffenhed som Jyderne ellers paa Djursland. Man faar Forklaringen, naar man hører, at hans Forældre stammer fra Fyn. Det milde og smidige hos Fynboen er hos N. Pedersen forenet med den Alvor og Fasthed i Karakteren, for hvilken der er frodigere Jordbund ude paa det mindre yppige Djursland.

I N. Pedersens Væsen er der da paa en Gang noget bøjeligt og noget bestemt, som i Forbindelse med en stor Intelligens gør ham til en klog og handledygtig Mand. Ydermere er disse Evner udviklede gennem en særdeles omfattende Deltagelse i politisk og socialt Arbejde af forskellig Natur.

NIELS PEDERSEN, Nyskov, er født d. 8. April 1850 i Homaa Hede ved Grenaa. Hans Forældre udvandrede 1840 fra Kjertemindeegnen og købte en Gaard paa ca. 70 Tdr. Land i Homaa Hede ved Grenaa. Arealet var forsaavidt stort nok, men kun en ringe Del deraf var opdyrket; Resten var overgroet med Lyng.

N. Pedersen (Nyskov)

Den udvandrede Fynbo var født paa en lille Fæstegaard og raadede kun over 200 Rigsdaler, hans Hustru var ganske uformuende. Men gode Kræfter og Arbejdslyst havde de begge, og altsaa tog de fat paa at rydde Lyngen tilside og rense Jorden for den Mængde af smaa og store Sten, der opfyldte den. Det lykkedes saare godt, og som et Udtryk for den stigende Velstand, der kom til Huse, kan det anføres, at Kvægbesætningen efterhaanden voksede fra to til tyve Køer.

N. Pedersens Forældre, der igennem mange Aars haarde Arbejde havde slidt sig frem til forholdsvis gode Kaar, vidste derfor, hvad Penge var værd. Dette medførte dog ingen Karrighed, hvor det gjaldt at afhjælpe Nød, og langt fra udviste de Smaalighed, naar det gjaldt at ofre for at skaffe deres Børn den bedst mulige Oplysning. N. Pedersen var i sin Ungdom paa Kolds Højskole i Ryslinge, senere paa Askov og Skovgaard.

I 1870 blev han Ejer af Gaarden *Nyskov* i Thorsager Sogn, men hans Forældre førte dog Styret dér, til han i 1875 blev gift. Saa overtog han selv Bedriften, og denne Gaard, der har $6^{1}/_{4}$ Td. Hartkorn, har været hans Bopæl siden.

N. Pedersen er et slaaende Eksempel paa, gennem hvor betydeligt et Arbejde i kommunale Anliggender og Foreningsliv mange af vore Bønder skoler sig til en senere Rigsdagsvirksomhed. Kun 27 Aar gammel blev N. Pedersen udnævnt til Sognefoged — han varetog denne Stilling i tre Aar — samtidig blev han valgt til Medlem af Amtsraadet, hvor han havde Sæde til 1901, altsaa i samfulde 24 Aar.

Medlem af Sogneraadet har han været i 12 Aar, deraf de fire Aar som Formand. Kommunal Revisor var han fra 1890—97 og Forligsmægler i Tyendesager fra 1889—66. Fra 1899—1901 var han Medlem af Skolekommissionen.

Fra 1892—97 sad han i Bestyrelsen for Thorsager Pastorats Sparekasse, og siden da er han Revisor. Han var Formand for Thorsagers Skyttekreds fra dennes Oprettelse i 1879 til 1889, og fra 1892—95 var han Formand i Randers Amts Skytteforening, fra 1881—1892 Formand for Thorsager Forsamlingshus og Foredragsforening og siden 1897 i Bestyrelsen for Randers Amts Plejehjemsforening.

I 1888 oprettedes Thorsagers Kvægavlsforening, og N. Pedersen var dens Formand til 1897. Fra 1887 til 1895 var han Kasserer og Regnskabsfører for Sognets Andelsmejeri, fra 1887—90 Formand for Landboforeningen *Kalø Vig* og siden 1898 Landvæsenskommissær.

Dette er jo næsten ved at tage Vejret fra et skikkeligt Menneske, og saa er der endda langt tilbage endnu. N. Pedersen tog nemlig samtidig livlig Part i det politiske Røre. Allerede i 1878 valgtes han til Næstformand i Grenaakredsens Grundlovværneforening, og 1885 blev han valgt til Formand i Kredsens ny demokratiske Forening. I Bestyrelsen for *Aarhus Folkeblad* sad han, indtil dette i 1899 blev moderat. Saa var N. Pedersen med til at oprette *Randers Venstreblad.* Han har bestandig siddet i dettes Bestyrelse, og har været Bladet en virksom Støtte. Og en-

delig staar han i Spidsen for en Kreds af Mænd, som har søgt at skaffe Grenaakredsens Venstre Indflydelse over *GrenaaFolketidende*.

I 1895 valgtes N. Pedersen, som afdøde Kaptejn Dinesens Afløser, til Folketingsmand for Grenaakredsen, og han har nu saa sikkert Hold i Kredsen, at der ved Valget 1901 ingen Modkandidat opstilledes.

Kredsen har da ogsaa Grund til at være tilfreds med den Position, deres Repræsentant saa hurtigt har opnaaet i Folketinget. Han sluttede sig straks til Venstre-Reformpartiet og blev snart en anvendt Mand.

Hans første større Opgave var Ordførerskabet for Forslaget ang. Jord til Landarbejdere, og han lagde sig stærkt i Selen for denne Sags Løsning. Et ikke mindre Arbejde har han udfoldet for at bringe Loven til størst mulig Anvendelse. Han blev nemlig udnævnt til Formand for den Kommission, som skal ordne Spørgsmaalet for Randers Amts Vedkommende, og han har udført dette Hværv med saa megen Energi, at hans Amt har langt flere Statshusmænd at opvise end noget andet Amt i det ganske Land. Endelig kan det her tilføjes, at N. Pedersen var Medlem af Taksations-Kommissionen for Ebeltoft-Trustrupbanen.

Senere har N. Petersens Meningsfæller i Folketinget betroet ham en Række ansvarsfulde Poster. I Foraaret 1900 valgtes han til Medlem af den parlamentariske Skattekommission og har derfor været Medlem af Skattelovs-Udvalget. I Efteraaret 1901 valgtes han til Medlem af Finansudvalget.

Efter det Arbejde, han allerede havde udrettet i Husmandssagen, var det kun rimeligt, at han udnævntes til Medlem af den Kommission, som Landbrugsministeren nedsatte i Septbr. 1901 ang. Oprettelsen af Husmandsskoler. Og da der allerede i Samlingen 1901—02 blev forelagt et Forslag paa Grundlag af Kommissionens Betænkning, valgtes N. Pedersen til Ordfører i det Udvalg, der behandlede dette Forslag, og samtidig Forslaget om en Forandring af Højskoleloven.

N. Pedersen hører til de unge Mænd, der er bleven aller-

stærkest anvendt i Lovgivnings-Arbejdet. Denne Kendsgærning forklares ved hans praktiske Dygtighed, trænet gennem mange Aars Erfaring. Som Taler er han uden særligt Talent, men med sin spinkle Stemme klarlægger han en Sag meget distinkt og samler sine Argumenter klogt og velovervejet netop om det centrale i Spørgsmaalet. Hans smalle Ansigt med det tilspidsede Skæg beherskes af et Par rolige og kloge Øjne.

GUSTAV PHILIPSEN

Født den 23. Oktober 1853. Cand. juris. Kjøbenhavn. Folketingsmand for Kjøbenhavns 4. Kreds.

I Gustav Philipsens Væsen er der adskilligt, som bringer En til at undres over, at han i saa høj Grad er optaget af offentlig Virksomhed. Oprindelig er han sikkert et Bogmenneske, der føler det højeste Velbefindende, naar han sidder i sin egen Stue omgiven af alenhøje Reoler, som bugner af Lærdom og Kunst. Til denne Forestilling om hans Personlighed svarer godt hans Samlermani for gamle Mønter. Ganske sandt — han blev allerede som ung Mand ledende Kraft i en stor Forretning. Men for det første blev han nærmest tvungen dertil af Forholdene, og for det andet var just Bøger den Vare, denne Forretning omsatte.

Alligevel, — ogsaa da han delte sin Tid mellem Bogladens Affærer og sine litterære og kunstneriske Sysler, nærede han en levende Almensans, og denne i Forbindelse med de ydre Omstændigheder drev ham efterhaanden ud fra Kontoret og Studerekamret til de Forsamlingssale, hvor Folket modnes og afhandler sine Anliggender. Hans medfødte undseelige Tilbageholdenhed forsvandt under den offentlige Debat mere og mere. Han vandt Herredømme over sine omfattende Kundskaber og sit frie borgerlige Syn, ogsaa naar han skulde udtrykke sig i Offentlighedens Paahør. Han evnede efterhaanden at fremsætte sine Anskuelser baade med Myndighed og Vid.

Men selvfølgelig — Naturen den Heks, hun kommer jo igen

hvor kraftigt hun end sættes paa Døren. Gustav Philipsen kan da heller ikke fornægte sine oprindelige Anlæg. Han har Bogmenneskets hurtige Opfattelse af det læste og en udmærket Hukommelse. Men han er ikke altid lige saa sikker, hvor det gælder den praktiske Handling; han savner her det ufejlbarlige Instinkt, der ligger de udpræget praktiske Talenter i Blodet. Just derfor har han vel i Tidens Løb søgt at træne sig selv op til Færdighed i at tumle med Livets prosaiske Realiteter. Han har i sin kommunale Virksomhed med Iver kastet sig over Kloakanlæg og Gadeprojekter og arbejdet med Foretagender til Løsning af sociale Spørgsmaal. Han har i mangfoldige Forhold haft Held dertil. Som uafhængig Privatmand har han desuden uhindret kunnet lade sine ideale Bevæggrunde og sine fordomsfrie Meninger virke i vort offentlige Liv — til dets Højnelse og Fremdrift.

Gustav Philipsen

Gustav Philipsen er født d. 27. Oktober 1853 i Kjøbenhavn, Søn af den bekendte Forlagsboghandler P. G. Philipsen. Fra 1859—63 gik han i Frk. Jessens Forberedelsesskole, fra 1863—71 i Metropolitanskolen, hvorfra han dimmiteredes som Student med Udmærkelse. Juridisk Kandidat med fin Eksamen blev han i 1875 og var derefter dels Fuldmægtig hos Højesteretsadvokat C. S. Henriksen, dels Volontær i Justitsministeriet. 1877 blev han Prokurist i Faderens Firma og i 1880 Medindehaver af Firmaet; saa døde hans Fader pludseligt i Foraaret 1894, hvorefter Philipsen sammen med sin Broder ledede det gamle Forlag paa en Maade, der befæstede den Anseelse, det allerede nød. I Sommeren 1895 døde Broderen, og fra Nytaar 1896 overdrog Philipsen da Forret-

ningen til Aktieselskabet *Det nordiske Forlag*, for hvis Bestyrelse han hele Tiden har været Formand.

I sin Studentertid blev Philipsen tvunget ind i Kampene i Studenterforeningen. Han gik ikke dertil med videre Lyst og affandt sig altid med blot at afgive sin Stemme. Iøvrigt paavirkedes han stærkt i sit første Studenteraar af Filosofen H. Brøchner. Derimod tilskriver han ikke Georg Brandes nogen egentlig Indflydelse paa sin Udvikling. Han har altid staaet som en uafhængig Beundrer af denne.

Af politisk Anskuelse var han naturligvis født nationalliberal Højremand. Først hans juridiske Skole gjorde ham tvivlende overfor Højres Ret. Men Hovedsagen var dog følgende Tankegang: Hvis Højre har Ret i alle vægtige Spørgsmaal, hvorledes gaar det da til, at Landet mere og mere bliver Venstre? Dette Spørgsmaal fyldte ham med virkelig Bekymring. Han søgte, læste og prøvede for at finde Svaret. Som Dreng havde han set Oberst Tscherning, der var Kunde i hans Faders Forretning. Nu fik Boghandelen Tschernings efterladte Papirer paa Forlag, og denne Bog blev Philipsens politiske Bibel. Dergennem naaede han en Opfattelse af, hvad det danske Venstre var, forskellig fra de Anskuelser, han havde modtaget i sin Opvækst. Senere læste han alt, hvad Tsherning havde skrevet og talt, saavidt han kunde faa fat derpaa i Nørrejysk Tidende, Rigsdags- og Rigsraadsreferater o. s. v. — altsammen for selv at vinde en klar Anskuelse, uden Tanke paa offentlig Gærning.

Efterhaanden var Philipsen bleven Ven og Bekendt med flere Politikere, men var dog ikke aktiv i de første Venstrebevægelser i Hovedstaden. Han var saaledes ikke Medindbyder til Stiftelsen af Københavns liberale Vælgerforening; endnu bekom det ham bedst at holde sig udenfor. Bruddet mellem Berg og Hørup i 1883 tvang imidlertid ham, som mange andre halve Fribyttere, ind paa Skuepladsen. De følte sig bundne dertil af en Slags Æresforpligtelse. Philipsen deltog da i Overvejelserne om et nyt Blad og var fra første Færd Parthaver i *Politiken*.

Ved Valget i 1884 var han Stiller for Oktavius Hansen; det kneb stærkt med at faa Folk dertil. Og da den liberale

Vælgerforening i 1886 organiseredes kredsvis, blev Philipsen Formand for Afdelingen i 6. Kreds. Næste Aar gik han selv ind paa at lade sig opstille i 6. Kreds. Han vidste, at han dermed paatog sig en Dumpekandidats Skikkelse, men han følte det som sin Pligt at devovere sig, og han vilde forresten have taget det modsatte Udfald af Sagen med blandede Følelser, eftersom hans Forretning ikke tillod ham at være Rigsdagsmand. Ud fra samme Forudsætninger stillede han sig paany i 1890 og 1892 i den gamle 4. Kreds, stadig med et for ham og hans Meningsfæller gunstigere Forhold mellem Højre og Venstre. I Mellemtiden var han indvalgt i den liberale Vælgerforenings Bestyrelse og Forretningsudvalg, deltog noget i dansk, særlig sjællandsk, Politik udenfor Hovedstaden og var i 1890 Medlem af den Overbestyrelse, der da stod i Spidsen for Venstres Landorganisation.

Saa i 1893 blev Philipsen valgt til Borgerrepræsentant i Kjøbenhavn og genvalgtes paany i 1899. Han og hans fem Kolleger valgtes som en politisk Demonstration, men dette Valg blev i Virkeligheden det første Skridt til en socialpolitisk Konstellation, der senere har tjent som Forbillede i andre danske Kommuner, og som efter Philipsens Opfattelse har virket til Gavn baade sagligt og politisk. Han har utvivlsomt Ret i, at det i Kommunen langt lettere end i Rigsdagen naas at holde Socialdemokraterne herhjemme som et radikalt Venstreparti, der tiltræder en organisk Udvikling paa det bestaaende Samfunds Grund. I Kjøbenhavns Kommune har Socialdemokraterne hurtigt naaet et Tal, der gav dem baade betydelig Indflydelse og Medansvar; i Rigsdagen derimod vil de endnu i mange Aar være i afgjort Mindretal.

De 9 Aar, der er forløbne siden Philipsen og de, der valgtes sammen med ham, traadte ind i Borgerrepræsentationen, har været betydningsfulde i Kjøbenhavns Udvikling, og de har ikke været ligegyldige Tilskuere derved. Philipsen selv har taget sin store Part af Arbejdet. Mens Venstre og Socialdemokraterne var i Mindretal, var han vel den af Oppositionens Ordførere, der trak det største Læs, og nu, siden de blev Flertal, markeres hans fremragende Stilling derved, at han er Ordfører ved

Behandlingen af Byens Finanslov. Finansvæsenet har overhovedet været hans særlige Omraade, og han er mere fortrolig med Kommunens Budget end nogen anden i Borgernes Raad. Der har da ogsaa hyppigt været talt om ham som naturligt Emne til Finansborgmesterens Plads, naar denne en Gang skal skifte Indehaver.

Gustav Philipsen har aabent vedkendt sig, at man maatte gærne kalde ham Kommune-Socialist, hvis man vilde det. Han skulde forsaavidt ikke protestere. Hans Forestilling om et frit og stolt Borgerdømme er vokset ud af hans fortrolige Kendskab til og Beundring for den højt udviklede Kultur i t. Eks. Renæssancens store Stæder. Det er betegnende for hans Syn paa den borgerlige Udvikling, at ingen ivrigere end han fremhævede, at Kjøbenhavns nye Raadhus burde løfte sig højt og skønt i Staden. Og som det nu hæver sig, monumentalt ved sin Størrelse og ved sin kunstneriske Fylde, er det just et Udtryk for Philipsens Tanke om Borgernes eget Hus.

Imidlertid — i 1896, efter Valgkredsomlægningen, opstilledes Philipsen atter som Folketingskandidat i 4. Kreds, der nu var en anden end før. Han var paa Nippet til at blive valgt, men naaede dog ikke Sejren før 1898. I 1901 genvalgtes han med forøget Flertal.

Han meldte sig straks ind i Venstre-Reformpartiet og har altid befundet sig vel ved at være der. Det har tilfredsstillet hans Krav til Rummelighed og Bevægelighed, og skønt byfødt og Byrepræsentant savner han saa langt fra Forstaaelse af Landbodemokratiet. Dertil er han for overlegen i sit sociale Syn og for smidig af Naturel. Og endelig har det utvivlsomt just i denne Henseende været ham af Betydning, at netop Tscherning var hans politiske Læremester. Philipsen er fuldt fortrolig med de gamle Bondevenner og det Landbovenstre, der staar paa deres Skuldre. Han har ofte med stor Virkning talt ved Landboernes Møder baade i Jylland og paa Øerne. Vistnok er det i hans Rigsdagstid hændt ham, at han har maattet vise Resignation, men han forstaar Partidisciplinens Betydning og har altid søgt at modvirke Tilbøjeligheder til Klike- og Gruppedannelse indenfor Partiet.

I Rigsdagsarbejdet har der paa mange Punkter været Behov for hans alsidige Dygtighed og omfattende Kundskaber. Han valgtes 1901 til Medlem af Finansudvalget og er Ordfører for Tillægsbevillingsloven. Han var Medlem af Jernbanekommissionen af 1898 og har i Folketinget været Ordfører for Kommissionens Forslag. Fremdeles var han Ordfører for det i Samlingen 1901—02 gennemførte Forslag om en Forbedring af Alderdomsloven og havde en saare væsentlig Fortjeneste af, at Forslaget overhovedet blev til Lov. Overhovedet nærer han en særlig Interesse for social-humane Reformer. Han var Ordfører for det af ham selv med flere indbragte Forslag om en Ændring i Straffelovens Bestemmelser vedrørende Børn. Og sidst men ikke mindst bør det nævnes, at han var Ordfører for Fabriksloven. Det var kun et naturligt Udtryk for hans Fortjenester af dette Spørgsmaal, at han fra 1. Oktbr. 1901 udnævntes til Formand for det ved Fabriksloven oprettede Arbejderraad.

Gustav Philipsens Viden, Skarpsindighed og Lune giver hans Indlæg i Rigsdagsdebatten Værdi. Han mangler undertiden den Knaphed i Fremstillingen, den Kraft og Resoluthed i Udtrykket, der altid behager Tilhørerne, hans Trang til Redelighed i en Sags Klarlæggelse, til at belyse alle Nuancer i Spørgsmaalet, forleder ham nu og da til for lange Taler, som svækker Virkningen af selv de bedste Ord. Men naturligvis, det er lettere for den uvidende og tanketomme at faa lettet sit Hjerte end for den, der har baade Forstand og Viden i sin Tjeneste, — hvis den første da ikke tilfældigvis er en af de tomme Tønder, der buldrer mest.

Udenfor Rigsdag og Kommune har Philipsen røgtet en Mængde Tillidshverv. Han har været Medlem af Bestyrelsen for Studentersamfundets Retshjælp. Han er Medlem af Bestyrelserne for Foreningen og Fagskolen for Boghaandværk. Arbejderne har valgt ham som en af deres Repræsentanter i den permanente Voldgiftsdomstol. Han har Sæde i de forskjellige Udvalg for Folkebibliothekerne, Raadhusbibliotheket og det kunstneriske Fond samt er Medlem af Raadhusudvalget.

Saa er Philipsen endelig en ivrig Kunstelsker og en lige

saa ivrig Samler af skønne gammel-græske Mønter. Og forresten befinder han sig efter eget Udsagn aldrig bedre, end naar han er ude paa Rejser og klatrer om i Bjærglandskaber. Han er ugift og økonomisk saa velstillet, at han uden synderlig Tanke paa Kampen for Tilværelsen kan ofre sig helt for sine Interesser som Politiker og for sin Trang til at berige sin Aand ved Indtryk fra mange Kulturfelter.

CHR. RASMUSSEN

Født den 13. Juni 1858. Forretningsfører i Helsingør. Folketingsmand for Frederiksborg Amts 1. Valgkreds.

En rund og godmodig Jovialitet er et fremherskende Træk hos Chr. Rasmussen og har gjort ham afholdt blandt Kolleger af alle Partier og naturligvis ikke mindst blandt hans egne Meningsfæller. Tidligt i Besiddelse af en ivrig Samfundsinteresse har han iøvrigt gennem Aarene med Flid og Lyst udviklet sine Forudsætninger for Deltagelse i det offentlige Liv. Og alt hans Arbejde hænger nøje sammen med den Kreds, han repræsenterer i Folketinget. Her er han født og vokset op, og denne Kreds har set ham — Arbejdsmandens Søn — vokse op til en anset Arbejderfører, en af Byens vise Fædre og tilsidst dennes Talsmand i det folkevalgte Ting. Chr. Rasmussen har gennemløbet denne Udvikling uden at tabe sin sunde Ligevægt.

Christian Rasmussen er født i Helsingør d. 13. Juni 1858. Søn af Arbejdsmand Jørgen Rasmussen. Som Barn gik han i Byens Friskole og modtog en mere end tarvelig Undervisning. Da han var konfirmeret, var det hans Lyst at komme paa et Seminarium, men han havde syv Søskende, og hans Fader saa ingen Udvej til at afholde Bekostningen ved Sønnens Uddannelse til Lærer. I Stedet kom han da i Maskinsmedelære.

I Læretiden søgte Chr. Rasmussen at udvide sine tarvelige Kundskaber fra Skolen. Han besøgte i fem Aar de Masmannske Søndagsskoler samt Industriforeningens tekniske Skole og modtog fra begge Steder adskillige Præmier for Flid og Dygtighed.

Desuden blev han ved Velvilje fra Læremesteren, Maskinfabrikant *Tvede,* undervist i Maskintegning.

Efter at have udlært aftjente Chr. Rasmussen sin Værnepligt 1879 og gennemgik senere Korporalskolen. Fra Juli 1880 arbejdede han derpaa i et Aarstid som Maskinarbejder i Kjøbenhavn hos det forenede Dampskibsselskab, vendte saa i 1881 tilbage til Helsingør og arbejdede paany hos Fabrikant Tvede, til han i 1894 overtog *Socialdemokratens* Ekspedition i Helsingør.

Chr. Rasmussen

Kun fjorten Aar gammel hørte Chr. Rasmussen for første Gang Socialismen forkynde. Han var den Gang tilstede ved det første socialdemokratiske Møde, der overhovedet holdtes i Helsingør, ved hvilket *Poul Geleff* talte. Det var just paa det Tidspunkt, da det var blevet Chr. Rasmussen klart, at han paa Grund af bristende økonomisk Evne ikke kunde faa opfyldt sit Ønske om at blive Skolelærer. Den fjorten Aars Dreng tænkte da for første Gang paa, hvor uretfærdigt Samfundet var indrettet, siden Penge saa ubetinget skulde afgøre, hvorvidt det blev muligt for et Menneske at faa sine Evner udviklede eller ikke. Og denne Tankegang meldte sig saa meget stærkere som den var skabt af en Selvoplevelse.

De Udtalelser, der faldt paa Mødet, stod bestandig den unge Mand i Hovedet, men i de følgende 6—7 Aar beskæftigede han sig iøvrigt slet ikke med Politik. Tiden gik med til at lære Haandværket og at søge Kundskaber. Først da Chr. Rasmussen efter sin Soldatertid var vendt tilbage til Helsingør, gav han sig til at studere al den socialistiske Litteratur, han

kunde faa Fingre i, og samtidig begyndte han at tænke paa Oprettelse af faglige Organisationer. De syntes ham meget nødvendige paa Grund af den ringe Arbejdsløn og daarlige Arbejdsforhold i det hele.

Der maatte imidlertid handles med stor Forsigtighed. Byen var fuldstændig behersket af Højre, og Arbejderne selv stod tildels uforstaaende overfor den Bevægelse, der kaldte paa dem. Vel lykkedes det Chr. Rasmussen med flere i 1884 at faa dannet en Fagforening for Smede og Maskinarbejdere, men den gik snart i Stykker paa Grund af manglende Interesse og Fællesfølelse og blev først genoprettet i 1887. Chr. Rasmussen var Medlem af dens Bestyrelse fra første Færd og dens Formand fra 1891—97.

I 1885 var han fremdeles Medstifter af Helsingørs socialdemokratiske Forening og har været dens Formand siden 1886. I 1892 blev han Medlem af Hovedbestyrelsen for socialdemokratisk Forbund og er det endnu, og siden 1898 er han Formand for Socialdemokratiets Agitationsudvalg i 1ste Distrikt, der omfatter Sjælland med Kjøbenhavn, Lolland-Falster og Bornholm.

Paa Forslag af Chr. Rasmussen dannedes i Efteraaret 1887 *De samvirkende Fagforeninger* i Helsingør, og han var deres Formand fra 1888—98, da hans Tid ikke længere tillod ham at røgte dette Hverv. Forresten tæller denne Organisation nu 2000 Medlemmer.

Naturligvis forløb Socialdemokratiets kraftige Fremgang i den gamle By ved Sundet ikke uden stærke Brydninger med det Højre, der hidtil regerede Staden. Sidst i Firserne begyndte Arbejdsgiverne og Avtoriteterne at blive betænkelige ved de voksende Arbejder-Organisationer og grundede over Midler til at stække dem i Væksten. Saaledes forbød Politiet pludselig Indehavere af Forsamlingslokaler at udleje disse til Arbejderne. Overtraadte de dette Forbud, vilde de ikke faa Tilladelse til at afholde offentlige Forlystelser i Lokalerne, og Indtægten herved kunde de vanskeligt undvære.

Dette havde ganske rigtigt til Følge, at Arbejderne ikke

kunde faa Husly til deres Møder, og som et Modtræk besluttede Rasmussen og et Par andre Mænd da at søge stiftet et Aktieselskab til Køb af en Forsamlingsbygning. Ved en ihærdig Agitation og trods en ligesaa ihærdig Modstand fra flere Sider, lykkedes det virkelig disse Mænd i Løbet af 6 Uger at skrabe 6000 Kr. sammen, og de købte da for 40,000 Kr. den nuværende *Arbejdernes Forsamlingsbygning.*

I 1894 markerede Arbejderne deres betydelige Magt i Helsingør ved at indvælge bl. a. Chr. Rasmussen i Byraadet, og 1900 genvalgtes han med det højeste Stemmetal, der faldt paa nogen Kandidat. Han har været Medlem af mange betydningsfulde Udvalg og er nu valgt til Medlem af Skolekommissionen. Nu erkendes det vistnok almindeligt, at Chr. Rasmussen er et dygtigt Byraadsmedlem, at han tager sig af sin Fødebys Anliggender med stor Omhu, og at han i Forhandlingen med sine Modstandere baade udviser Klogskab og tager rimelige Hensyn.

Ved Valget i 1895 opstilledes han første Gang som Folketingskandidat i Helsingør. Han naaede dog kun 786 St. mod daværende Krigsminister Thomsens 1103. Saa afgik imidlertid denne ved Døden, og ved Suppleringsvalget d. 25. Septbr. 1896 valgtes Chr. Rasmussen mod Højremanden Godsejer Grüner, Hegnsholt. I 1898 valgtes han paany med 1267 St. mod 1195, der faldt paa Oberst N. P. Jensen. Og endelig besejrede han 1901 Løjtnant Tværmoes, der stillede sig nærmest som Agrar, med 1407 St. mod 1338. Til sit Valg har Chr. Rasmussen bestandig haft Støtte af Venstre i Kredsen, fornemlig i Helsingør By.

I Folketinget har Chr. Rasmussen ivrig røgtet sin Valgkreds's specielle Interesser og forøvrigt særlig taget sig af Fiskeri-Anliggender, der utvivlsomt ogsaa fortjener Lovgivningsmagtens Opmærksomhed i en højere Grad end hidtil.

Den Modstand, Arbejder-Organisationerne har mødt, der fra første Færd udvistes overfor dem, har mere end noget andet bidraget til at styrke Chr. Rasmussens socialistiske Overbevisning. Men iøvrigt er han efter sin Natur ingenlunde doktrinær

eller fanatisk. Han er netop saa opportunistisk, som den Mand bliver, der faar sine Anskuelser bestemt væsentlig af egne praktiske Erfaringer, og som den Mand maa være, der vil opnaa Arbejdsresultater i Livets Praksis.

L. RASMUSSEN

Født den 21. November 1850. Husmand i Grindsted. Folketingsmand for Ribe Amts 4. Valgkreds.

Man vil lægge Mærke til, at en Del af de mest fremskredne Husmænd omkring i Landet — ogsaa blandt dem, der vil vinde sig Navn og Indflydelse i den opdukkende Husmandsbevægelse — er Haandværkere foruden at være Jordbrugere. Dette er selvfølgelig ingen ren og bar Tilfældighed. Dels er det i Reglen de lyseste Hoveder, der faar Lyst til at lære en Profession. Dels medfører Haandværket, at de kommer i livligere Berøring med deres Medborgere; de er ikke saa bundne til én og samme Plet som de, der fra deres Barndom udelukkende bliver ved Jorden; de kommer videre omkring; ofte tager de en Tid Ophold i Byerne. Og ved alt dette vinder de mere Bevægelighed og større Horizont.

Blandt de Husmænd, der sidder i Folketinget, gør lignende Forhold sig gældende. Poul Christensen var oprindelig Træskomager; Jensen-Bælum er Snedker, og det samme er Tilfældet med Laurids Rasmussen. Han hævder sig som saa mange andre Mænd af Bondestanden, der har vundet fremskudte Stillinger i Offentligheden, ved sin medfødte sunde Forstand og sin Aandslivlighed. Man mærker hurtig hos ham det gode Hoved og dettes Evne til selvstændig Opfattelse. Han lader sig ikke paaklistre en Anskuelse uden først at have prøvet den. Han forholder sig kritisk, til han har dannet sin Mening om Tingene og han er ikke mindst kritisk overfor sig selv. Han er ydermere i Besiddelse af et stille, velgørende Lune, der dog ikke ytrer sig deri, at han gaar rundt og siger Vittigheder, men som gennemsyrer hans Opfattelse af Livets Fænomener.

LAURIDS RASMUSSEN er født d. 21. Novbr. 1850 i Landsbyen Nollund i Grindsted Sogn, hvor hans Fader var Gaardejer. Sin første Indvielse til Kundskabens Træ fik han han hos en Farbroder, der var en meget belæst Almuesmand med stærk Interesse for religiøse, politiske og nationale Spørgsmaal. Først da han, L. Rasmussen, var elleve Aar gammel, kom han i Sognets Skole. Læreren var ret flink og dygtig, men med Skolen stod det jo alligevel den Gang sløjt til. Vidt kunde Børnene ikke drive det i den korte Tid og med den ringe Skolegang, de havde. L. Rasmussen var ingen Mester i den ædle Skrivekunst, men iøvrigt hørte han til Skolens dygtigste Elever. Foreløbig maatte han nøjes med den Lærdom, Skolen gav ham, og han fik aldrig senere Lejlighed til at modtage anden Undervisning. Paa Højskole kom han ikke.

L. Rasmussen

Oprindelig var L. Rasmussen svag og skrantende af Helbred, men da dette hurtigt bedrede sig, blev han sendt ud i Heden for at vogte Faarene, og ved Siden af sin Skolegang maatte han tidligt tage Part i Arbejdet paa Faderens Gaard. Hermed vedblev han indtil Faderen i 1869 solgte Gaarden, og først 1870 kom han da i Snedkerlære. Sin Soldatertjeneste overstod han i 1876, giftede sig Aaret efter og satte Bo paa sin nuværende Ejendom.

Den var just ikke af den bedste Beskaffenhed. Til at begynde med maatte L. Rasmussen indskrænke sin Kreaturbesætning til en eneste Ko og flittigt drive Haandværket ved Siden for at opholde Livet. Efterhaanden opdyrkede han dog stedse mere og mere af Lodden og købte 1886 især en Del Eng

til. Saa lagde han Høvlen paa Hylden, lever nu udelukkende som Jordbruger, holder 6—7 Køer og et Par Heste.

Samtidig med at L. Rasmussen saaledes forøgede sin Velstand paa Ager og i Stald, stræbte han at forøge sin Viden. Han læste Bøger og Blade, og hvor der indenfor hans Rækkevidde faldt et forstandigt og belærende Ord af, søgte han at drage sig det til Nytte. Ogsaa derved blev han efterhaanden i Stand til at udfylde en Del Tillidshverv, som Medborgerne betroede ham. Fra 1886—92 var han Medlem af Sogneraadet; 1883—88 Formand for Grindsted Afholdsforening; 1883—1901 Medlem af Bestyrelsen for Grinsted-Gren Sparekasse; 1885—87 Formand for Grindsted Skyttekreds; 1888—92 Bestyrelsesmedlem i Aktieselskabet Grindsted Mølle; 1889—90 Formand for Grinsted Andels-Farveri- og Spinderi. Fremdeles er han Revisor i Grinsted Forskudsforening, siden 1894 Medlem af Repræsentantskabet for Wistofts Brandforsikring og fra 1899 Bestyrelsesmedlem i Slange Herreds og Omegns Landboforening.

Et Stykke af en Politiker har L. Rasmussen været fra sine Drengeaar. Det kneb dog at følge med, al den Stund næsten ingen paa hans Hjemegn holdt Aviser paa dette Tidspunkt. Hans Fremtræden senere i det politiske Liv vanskeliggjordes iøvrigt ved hans Utilbøjelighed til offentligt at stille sig til Skue, Han besad ikke den Selvtillid, som hviler paa Selvtilfredshed. Den stærke Løftelse i 1885 drev dog ogsaa L. Rasmussen op paa Talerstolen. Først ved et Møde i hans egen By og senere ved Møder omkring i Valgkredsen. Og ved disse Lejligheder vandt han saa megen Tillid hos Vælgerne, at de begyndte at tale om ham som Rigsdagskandidat.

Saa skete det, at der sidst i Firserne opvoksede en stor og almindelig Misfornøjelse med Kredsens Folketingsmand, Schelde; L. Rasmussen opstilledes og valgtes d. 21. Januar 1890 med betydeligt Flertal, og siden er han i uantastet Besiddelse af Bækkekredsen. Vinteren 1901—02 vedtoges forøvrigt en Lov, der flyttede Valgstedet fra Bække til Grindsted.

L. Rasmussen er ikke kommen stærkt frem paa Rigsdagen

i de forløbne Aar. Han taler ikke meget, men han overrasker ved at holde en virkelig god Tale, naar det gælder et Emne, der ligger ham paa Hjærte. Blandt sine Meningsfæller kan han glæde sig baade ved Tillid og Respekt. Udtryk herfor er hans Valg til Jernbanekommissionen af 1898 og Militærkommissionen.

L. Rasmussen er en trofast Partimand. Kun gik han til adskillig Forundring sidste Vinter imod sit Parti paa det vestindiske Spørgsmaal. Han er en afgjort Modstander af Øernes Salg og han fastholder sit Standpunkt.

POUL RASMUSEN

Født d. 16. Marts 1869. Overretssagfører i Kjøbenhavn. Folketingsmand for Randers Amts 2. Valgkreds.

Vi befinder os her ved det yngste af alle Folketingets Medlemmer, Tingets David, om man vil. Og Rasmusen selv har formodentlig ikke noget imod, at man fortsætter Billedet saaledes, at P. Knudsen bliver den Filister-Kæmpe Goliath, der faldt for Slyngekastet d. 3. April 1901.

Dette er foreløbig Poul Rasmusens største Navnkundighed, at han slog den nævnte socialdemokratiske Fører, der repræsenterede Randerskredsen i Folketinget i tre Aar efter i Forvejen at have haft Sæde i Landstinget siden 1890. Akkurat en Maanedstid før Valget 1901 proklamerede Højreforeningen i Randers, at den havde besluttet at opstille Poul Rasmusen som Kandidat. Hans Navn var da ikke synderlig kendt udover en snævrere Kreds i Hovedstaden, og næppe troede nogen for Alvor paa, at han vilde være i Stand til at berøve P. Knudsen Mandatet. Socialdemokratiske Blade erklærede rent ud, at han ikke havde det, der lignede Betingelser for at udrette dette Stykke Arbejde, og fremhævede, at det Randers-Højre aabenbart ansaa Slaget paa Forhaand tabt. Denne Gang maatte Partiet lade sig nøje med en ganske ung og ubekendt Mand, medens i 1898 Byens Borgmester, Hr. Stemann stillede sig til Raadighed.

Men for det første anstrengte Højre sig af al Evne for at skaffe deres Kandidat valgt. For det andet viste det sig, at Kandidaten selv ingenlunde var ueffen i Valgkampagnen. Han forstod særdeles vel at balancere imellem Dinesenianerne og de øvrige Tilhængere af det Sehestedske Ministerium. Han gav snildeligt hver Part passende Indrømmelser, tilfredsstillede dem alle ved Udtalelser til Gunst for Byerhvervenes Beskyttelse og udviklede under Kampagnen en letløbende Mutterwitz og frisk Jovialitet, der gjorde sig helt godt overfor den altid sværtbevæbnede P. Knudsen.

Poul Rasmusen

Saa ukendt Poul Rasmusen end syntes, var han langtfra uden Forfarenhed i Agitationens Kunst. Som yngre Student blev han allerede i Halvfemsernes Begyndelse valgt ind i Bestyrelsen for den konservative Klub i Kjøbenhavn, tog her Lære efter Højres rappeste Agitator, Professor Matzen, der da var spillevende, og lod sig flittigt anvende i Agitationen baade i Hovedstaden og paa konservative Klub-Tournéer omkring i Landet. Han udviste under dette en ganske adræt Slagfærdighed, som da han en Gang paa et Møde gav en Socialdemokrat, der havde udtalt, at Socialismen fo'r som et Iltog igennem Landet, følgende Svar: Nej deri tager De meget fejl. Socialismen ligner ikke vore Iltog, thi disse holder meget mere, end de lover, medens Socialismen lover meget mere, end den holder.

I sine ganske unge Dage var Poul Rasmusen ogsaa Medarbejder ved *Avisen*. Han skal da en Gang, om *Socialdemokraten* har Ret, som *Avisens* Reporter have overværet et socialdemokratisk Partimøde i Rømersgade, skjult i en tom Flagkasse oppe

paa Loftet. Journalistisk slog han imidlertid aldrig igennem, og efter nogle Aars Forløb opgav han fuldstændig den Profession. Ungdommelig Iver for politiske Sysler havde drevet ham ind i den.

Poul Gundersen Rasmusen er født den 16de Marts 1869 i Korsør, hvor hans Fader Konsul R. drev en stor Forretning, der tilligemed Konsulatet er gaaet over til en anden Søn. Denne Afstamning fra et velhavende og anset Borgerhjem i Provinsen tilligemed Drengeaarenes Opvækst i den lille Søkøbstad spores mærkbart i Poul Rasmusens Karaktér og Væsen.

1888 blev han Student fra Sorø Akademi, juridisk Kandidat i 1895; fra 1896—99 Assistent i Finansministeriet og siden 1898 Overretssagfører i Kjøbenhavn. I de senere Aar var der jo ikke noget synderligt opløftende ved at deltage i Højres Arbejde i Hovedstaden, og Poul Rasmusen havde da ogsaa næsten helt trukket sig ud derfra, deraf den Sky af Ubekendthed, af hvilken han pludselig dukkede op som Kandidat i Randers.

Til almindelig Overraskelse blev han valgt. Som Udtryk for den Forbavselse, dette Resultat vakte, anføres det vistnok paalidelige Forlydende, at Rasmusen kort efter Valget blev tilsagt til Audiens hos Kronprinsen, som ønskede at hilse paa P. Knudsens Banemand. Hvor lang Rigsdagstid, der er ham beskaaren, henstaar i det uvisse. Antagelig bliver den ikke lang, hvis han fremtidig skal forlade sig paa Randers.

I Folketinget har Rasmusen forstaaelig nok ikke endnu faaet Lejlighed til at gøre sig synderlig bemærket. Med den Styrke, hans Parti raader over, kan det ikke byde sine Folk noget overvældende Arbejdsstof. Faatalligheden bevirker, at Højre ikke har Repræsentanter i nær alle Udvalg, og de Ældre i Partiet tager selvfølgelig Broderparten. Skønt Rasmusen ingenlunde er nogen uforsonlig Højremand, har han forresten sluttet sig til Gruppen, der staar sammen med N. Andersen imod Dinesen.

Poul Rasmusens elskværdige Væsen har gjort ham afholdt blandt Tingmændene. Udenfor Salen er han vistnok lige saa ukendt, som han var det, da han kom derind. Man kunde have

tænkt sig, at han vilde have ladet sin Ungdom og sine friske Kræfter mærke i en ivrig og frygtløs Kritik over Regeringen, at han vilde have slaaet løs som en Fribytter. Dertil har han dog ikke givet Tegn, dels vel af Mangel paa Lyst, dels formodentlig fordi han ikke føler sig sikker paa, at han i denne Stilling vilde opnaa den tilsigtede Virkning.

En Gang i Samlingen 1901—02 viste han dog en Snarraadighed i Debatten, som kunde tyde paa, at han udviklede sig til en slagfærdig Modstander. Nogle af Socialdemokraterne hilste med Latter en Udtalelse af ham. Han vendte sig imod dem og sagde: Ja, d'Hrr. lo ogsaa ad mig, da jeg rejste til Randers, men de lo ikke, da jeg rejste derfra. — Tilfældet er ikke i sig selv meget bemærkelsesværdigt, men det aabenbarer i et Glimt en Evne, der ikke for Øjeblikket er stærkt repræsenteret i den danske Rigsdag.

CHR. RAVN

Født den 6. September 1844. Gaardejer i Løgstrup. Folketingsmand for Viborg Amts 2. Valgkreds.

Ravn er et kraftigt iltert Gemyt, en Natur, for hvilken det ligger at sætte haardt mod haardt. En Modstand eller en Krænkelse afsætter et dybt Indtryk i hans bevægelige Sind og bringer ham i Fyr og Flamme. Og netop dette varme Blod er hans egentlige Begavelse. Det giver hans Personlighed Liv og Styrke og føder nu og da gode, omend noget springende Indfald, desuden en Selvtillid, der baade er et Fortrin og en Svaghed. Denne iltre Selvtillid forklarer Ravns bekendte Ytring om det Berg-Hørupske Forslag til et Alderdomsforslag, at det kunde han have udarbejdet paa ti Minuter. Ravn ønsker naturligvis ikke denne Udtalelse opfattet bogstaveligt, men netop saa pludseligt udtrykker han sig undertiden. Og denne friske Djærvhed virker ofte tiltalende.

CHRISTIAN HENRIK RAVN er født den 6. September 1844 paa Christianshavn. Hans Forældre, begge Jyder fra Koldingegnen,

havde derude en Forretning, og det saa altsaa ud til, at Ravn skulde blive Kjøbenhavner med C. Forinden det kom saa vidt, flyttede Forældrene imidlertid til Jellinge Kro og bosatte sig der 1845, saa Sønnen maa tages for en ægte Jyde.

Jellinge er Byen med Seminariet og Gorms og Thyras Gravhøje. Omkring disse Høje var Børnenes bedste Legeplads, og herfra havde de Udsigt over et flere Kvadratmil stort Landskab — et prægtigt Udsnit af det sydøstlige Jylland. Et af de Minder fra de unge Aar, der staar klarest i Ravns Erindring, var Frederik d. 7's Besøg i Jellinge, da Gravhøjene aabnedes. Denne Begivenhed og Kongens tillidsfulde Færd i Folket gjorde et mægtigt Indtryk paa den 15—16aarige Dreng.

Chr. Ravn

Naturligvis søgte han til Konfirmationen Jellinge Børneskole og blev her undervist af mange Seminarister; de øvede sig jo her i den pædagogiske Kunst. Chr. Ravn var et livfuldt Gemyt og vel begavet. Han var som oftest den, til hvem Seminaristerne fortrøstede sig, naar de skulde vise Resultaterne af den Skriftklogskab, de havde bibragt de smaa Jyder. Og samtidig var han en løssluppen Spilopmager. Han selv og andre mindes endnu tydeligt, at han en Gang bandt Degnens Køers Tøjr til Kirkeklokkerebet, saa det klemtede af alle Kræfter. Skjult i en Busk ved Foden af Thyras Høj iagttog han spændt, hvorledes Byens Folk stormede hæsblæsende op paa Højen for at se, hvor Ilden brændte

Sytten Aar gammel blev han selv Elev paa Seminariet. Under Ledelse af den bekendte Pastor Svendsen var dette et Brændpunkt for aandeligt Liv i den Del af Jylland, og Ravn

følte sig saaledes greben af denne Mands bevægede Grundtvigianisme, at han aldrig levede sig fra disse Dages Paavirkning, selv om hans nøgterne Jydskhed senere gjorde sin Ret gældende og ændrede hans Syn i visse Maader.

I den tre Aars Seminarietid var Ravn alt andet end flittig; dertil var han altfor meget optaget af andre Ting end det lovbefalede Eksamenspensum. Ja, i 1863—64 tog Krigs-Begivenhederne helt hans Opmærksomhed. Jellinge fik disse stærkt at føle. Ravn blev tilmed ansat ved sin Faders Ægtkørsel, der fra Begyndelsen af Februar til Midten af November stadig var paa Farten imellem Sallingsund og Flensborg. Under alt dette fik Læsningen en god Dag lige til en Maaned før Eksamen, men saa indhentedes det forsømte i stor Hast, og Resultatet blev helt tilfredsstillende.

I Tiden efter Krigen blev der knap Tid paa Lærerembeder, De fordrevne sønderjyske Lærere lagde Beslag paa en Mængde af de ledige Embeder, og Følgen var, at Ravn først fik Ansættelse i Sommeren 1865 og det endda i Forvisningsstedet Sparkær, som da lige havde faaet sin Jærnbane, men endnu ikke havde sin store Tørveindustri.

Det laa til Ravn at tage fat paa sin Skolegerning med fuld Kraft, og Arbejdsmarken var stor nok. Han skulde undervise i to Skoler, der laa en halv Mil fra hinanden, og Kirken laa en Fjerdingvej fra hans Bopæl. Tredive Børn indmeldtes i Skolen om Efteraaret, og af dem kunde kun meget faa Bogstaverne, saa det var at begynde paa bar Bund.

I sin Undervisning praktiserede Ravn straks den Methode, der var ham anvist paa det frisindede Seminarium, og hermed gjorde han i Begyndelsen ingen tilpas — undtagen maaske Børnene; det er troligt nok, at Systemet er faldet i deres Smag. Avtoriteterne knurrede imidlertid. Lærerne i Omegnen, der var stive udi Remsen og Lærebogs-Dressuren skumlede over de nymodens Paahit. Og Beboerne rokkedes i deres Tillid til den ungdommelige Skolemester og surmulede. Det var for Ravn ubehageligt nok en Overgang. Men en frisindet Præst og Breve fra Forstander Svendsen trøstede ham i Modgangen. Og et

Aar efter sin Ankomst saa' han lutter Smil hos Beboerne, fordi Børnene gik frem i Viden og viste Iver og Lyst efter Skolegangen hos den ny Degn.

Under sit Ophold i Sparkær blev Ravn en virksom Tilhænger af Skyttesagen. I 1867 ved et Folkemøde i Kommunen holdt Kaptejn Edvard Nielsen en Tale om dette Emne. Resultatet blev Oprettelse af en Skyttekreds, den første i Viborg Amts Landdistrikter, og for denne Sag har Ravn siden arbejdet ihærdigt, særligt i den første Tid, da den mødte Modstand fra mange Sider.

I 1870 forflyttedes han til Kommuneskolens Hovedskole som Lærer i Borup og Kirkesanger ved Thaarup Kirke, og snart begyndte hans Deltagelse i det politiske Liv. Sin politiske Indsigt fik han ved flittigt at studere Høgsbros *Dansk Folketidende* og Lars Bjørnbaks *Aarhus Amtstidende*. Han var en forbitret Modstander af Grundlovsforandringen i 1866 og glemte aldrig helt den Antipathi, der opstod hos ham imod Berg og J. A. Hansen.

Viborgkredsens Repræsentant fra 1849—71 var Assessor Bregndahl, en Tid Folketingets Formand. Men da han døde sidstnævnte Aar, indforskrev Kredsens Højre, hvis ledende Mænd havde udpræget nationalliberale Sympathier, daværende Oberstløjtnant Aakjær som Kandidat. Saa længe Bregndahl var Repræsentant, var Landkommunerne i Kredsen ikke just forvænte med Vælgermøder. Den ny Mand derimod maatte jo omkring til Vælgerne, og paa et Møde gav han da en udførlig Omtale af den reviderede Grundlov, til hvis Gennemførelse han som Medlem af Rigsraadet havde været medvirkende. Ravn fandt, at Aakjær roste denne Grundlov paa en utilbørlig Maade og delvis ud fra en urigtig Fremstilling af dens Indhold. Han tog da til Orde, for første Gang i en offentlig Forsamling, og gav sin Opfattelse af den gennemsete Grundlov meget kraftige Udtryk. Den øjeblikkelige Virkning af denne Tale sporedes deri, at Oberstløjtnanten og hans Anbefaler paa Mødet, Herredsfoged Goos, en Broder til Professoren, kun fik Held til at erhverve en eneste Stiller den Dag. Denne Mand var Proprie-

tær Bahnson, Fader til den senere bekendte General. Og fra dette Tidspunkt har Egnen omkring Borup og Thaarup saa godt somenstemmig sluttet sig til Venstre.

For Ravn selv havde hans Optræden ved denne Lejlighed til Følge, at Venstre i Viborgkredsen i 1873 og 76 paanødte ham Kandidaturen ved Folketingsvalgene, ikke i Haab om Sejr, men for at vække Bevægelse i Kredsen. Ydermere deltog Ravn nu i politiske Møder udenfor Viborgkredsen, i Grundlovværneforeningens Stiftelse i Middelfart 1877 og ved et Landstingsvalg i Skive, og denne Deltagelse i det politiske Liv medførte i 1879 Opfordring fra tre Valgkredse til at modtage en Kandidatur. Ravn foretrak Mors, og her valgtes han da den 3. Jan. 1879, første Gang med et knebent Flertal.

Paa Rigsdagen var Venstre siden Forliget af 1877 delt i den moderate Fløj under Bojsen og den radikale under Berg og Hørup, og Ravn sluttede sig straks til den sidste. Dels havde han imidlertid aldrig siden 1866 genvundet sin Sympati for Berg, dels var han yderst misfornøjet med, at de radikale vilde gaa med til at bevilge de seks bekendte Kanoner — af Alberti kaldt de seks Dromedarer — som det oprindelig af hele Venstre var foreslaaet at nægte. Altsaa meldte Ravn sig ud fra de radikale og sluttede sig til de Medlemmer, der under Albertis Førerskab dannede Gruppen *De udtraadte.*

Ravn havde da Ord for at være en særdeles radikal Politiker, og da Konflikten i 1885 slog ud i lys Lue, var han tilbøjelig til de yderste Skridt som Svar paa Provisoriet. Hans skarpe Optræden bevirkede, at han den 13. Maj nævnte Aar blev afskediget fra sit Lærerembede og senere paa Sommeren blev dømt for Majestætsforbrydelse. Højesteret stadfæstede denne Dom kort før Juleferien, og Ravn blev, trods sin Paaberaabelse af Grundlovens Paragraf 57, arresteret og sat i Fængsel. Venstre lod hans Protest prøve ved Højesteret, men Retten dømte, at den ikke kunde tages til Følge.

Da Venstre i 1886 besluttede at forlade Protestpolitiken og gaa over til en Forhandlingstaktik, var det Ravn meget imod. Men da han blev i høj Gad overstemt, erklærede han at ville

bøje sig. Dermed sagde han Radikalismen Farvel, siger han, og kommer, som han udtrykker sig, aldrig mere paa den Galej. Han sluttede sig nu helt ud til Bojsen og dennes Forligspolitik. 1890 valgtes han ind i Finansudvalget — han var der til 1895 — og arbejdede i og udenfor Folketingssalen af fuld Kraft paa det Forlig, der naaedes i 1894. At han var med hertil, fylder ham endnu med virkelig Glæde, selvom det medførte, at han i 1895 tabte Morsøkredsen.

I Mellemtiden mellem 1895 og 98, da Ravn altsaa var ude af Rigsdagen, var han et lille Svip oppe i Nørresundbykredsen, men trak hurtigt sin Kandidatur tilbage. Saa i 1898 kom han atter ind i Folketinget som Repræsentant for Viborgkredsen, og han genvalgtes 1901. Begge Gange havde han Modkandidater baade til Højre og Venstre. Der mønstres et anseligt Stemmetal imod ham, og til næste Valg faar han sikkert en haardere Kamp at bestaa end nogensinde tidligere.

Saa indlevet er Ravn imidlertid i politisk Virksomhed, at det vistnok vil være ham et anseligt Savn ikke mere at have Sæde i Rigsdagen. Han hører til dem af sine Meningsfæller, der mest afgjort fastholder det særlige moderate Standpunkt, og befinder sig sikkert paa ingen Maade ilde ved en Art Fribytter-Stilling. I Samlingen 1901—02 deltog han ivrigt i en munter Debat angaaende et Apotek, som han ønskede oprettet i Byen Sjørup, der ligger i hans Valgkreds. Spørgsmaalet vil igen stikke sit ikke-kedelige Hoved op af Finansloven, indtil det faar sin Afgørelse. Og vel underrettede Folk vil vide, at det spiller en ikke ringe Rolle for Ravns Fremtid som Viborgkredsens Folketingsmand. Lokalpatriotiske Stemninger har jo før dannet skæbnesvangre Tuer paa en Rigsdagsmands Vej, og faar Ravn ikke Held til at trække de helbredende Urter til Sjørup, mener man, at en stedlig Misfornøjelse vilde bringe Venstres principielle Modstand mod Folketingsmanden det Tilskud i Vægt, som er fornøden for at faa hans Skaal til at gaa tilvejrs. Verden er jo lunefuld.

Endnu er der at tilføje, at siden Ravn fik sin Afsked som Skolelærer, har han været Gaardejer i Knudby; hans Gaard har

$2^1/_4$ Td. Hartkorn. Fra 1874—82 var han Sogneraadsformand; fra 1883—1901 Amtsraadsmedlem, og siden 1892 Medlem af Skoledirektionen. Fra 1891 er han Revisor i den nørrejydske Kreditforening. Endelig var han af sit Parti indvalgt i Kommissionen af 1898 ang. de kjøbenhavnske Banegaardsforhold.

L. REVENTLOW

Født den 5. November 1848. Hoffjægermester. Rudbjerggaard pr. Nakskov. Folketingsmand for Maribo Amts 1. Valgkreds.

Grev Reventlow har i Folketinget sin Plads tæt ved Lars Dinesen, og ham har han da ogsaa fulgt under de senere Aars Splidagtighed indenfor Folketingets Højre. I det hele har Greven aldrig i sin Rigsdagstid hørt til den uforsonlige Højrefraktion. Han er af en rund og glat Elskværdighed, som udtrykker sig i selve hans Skikkelse. Smilende og forekommende vil han gerne tale sig tilrette om Tingene. Kamp og haarde Ord ligger ikke for ham, paavirker ham ubehageligt. Og det forekommer ham ikke, at Venstres Regering er radikalere, end at han særdeles vel kan forsone sig med den. Ved Finanslovenes 1. Behandling Efteraaret 1902 udtalte han sig endogsaa med stærkt Eftertryk ubetinget regeringsvenlig. Men paa den anden Side finder han sikkert, at Venstre rummer Elementer, som ikke er af den rette Tone.

Grev Reventlow befinder sig aabenbart fortrinligt i offentlig Virksomhed. Han har Tid efter anden dynget mange Hværv op omkring sig og passet dem med megen Flid og Omhu. Men han gør ikke noget betydeligt Indtryk som Politiker. Hans Tankegang bevæger sig altid ad jævne Veje, og han har endnu ikke naaet at sætte noget dybere Spor, selv om han hist og her har vist baade en heldig Haand og en god Vilje. Han er ved sin omfattende offentlige Virksomhed et Bevis paa, at de større Jordbrugere, der har den fornødne Lyst og Ærgærrighed, uden Vanskelighed kan vinde Tillid og Indflydelse.

LUDVIG ALEXANDER EDUARD REVENTLOW er født den 5.

November 1848 paa Gaarden Pederstrup pr. Horslunde, Søn af Grev Eduard Reventlow og Sønnesøn af Statsminister Chr. Ditlev Fr. Reventlow. Fra 1858—61 gik han i Nykøbing Latinskole og fik derefter privat Undervisning. Han lærte Landvæsen paa Lolland og i Sønderjylland og forpagtede saa i 1872 Skjelstofte Herregaard under Grevskabet Christianssæde og drev den, til han i 1891 købte Rudbjerggaard ved Nakskov, 122 Tdr. Hartkorn.

L. Reventlow

Fra 1876—84 var Grev Reventlow Medlem af Vesterborg Sogneraad, deraf de sidste fire Aar som Formand. Fra 1888—94 Formand for Foreningen af Sukkeroedyrkere paa Vestlolland. 1889 udnævntes han til Medlem af Administrationskommissionen for Grevskabet Knuthenborg. 1890 blev han Formand for Vestlollands Landmandsforening, der nærmest er af selskabelig Karakter. 1892 Formand for det store Maribo Amts økonomiske Selskab og Medlem af den lollandske Digebestyrelse. 1893 Medlem af det kgl. Landhusholdningsselskabs Bestyrelsesraad og 1898 Formand for Afløsningen af Husmænds Pligtarbejde. Siden 1899 Formand for Kommissionen ang. Husmandslodder i Maribo Amt og 1900 Medlem af Amtsraadet. Endelig Formand for den lolland-falsterske Afdeling af Østifternes Forening til Frugtavlens Fremme.

I 1895 forlod nuværende Etatsraad Hammerich Nakskovkredsen og Højre opstillede da Grev Reventlow som hans Efterfølger. Han var allerede den Gang saa moderat Højremand, at de mest udprægede af hans Parti nærede Betænkelighed ved at stemme paa ham. Resultatet blev, at han besejrede Venstres

Kandidat Nielsen-Grøn. Ved de to senere Valg har han ikke haft nogen Modkandidat af Venstre; mange af Nakovkredsens moderate Verstremænd har givet Greven deres Stemmer. Til Gengæld har Socialdemokratiet opstillet Kandidater og opbød ved Valget 1901 et meget anseligt Antal Stemmer. Efter Folketingsmandens nuværende Stilling er det muligt, at han til næste Valg faar ogsaa en yderliggaaende Højremand til Modkandidat. Ved Landstingsvalget i September 1902 stemte Reventlow ikke paa nogen af de fra Højre opstillede Kandidater.

I Folketinget har han overvejende viet sin Interesse til saadanne Spørgsmaal der vedrører Landbruget. Han har ved mange Lejligheder vist sig tolerant, ogsaa naar det gjaldt Reformer til Fordel for det lille Landbrug. For det i Samlingen 1901—02 gennemførte Forslag ang. Fæste- og Lejehuse virkede han baade i Folketinget og blandt sine nærmeste Meningsfæller i Landstinget. Og som Medlem af Kommissionen ang. Husmandsskoler bifaldt han uden Indvending sine Kollegers Indstilling om Oprettelsen af to Skoler af den omtalte Art.

I Folketinget, som blandt sine Vælgere i Nakskovkredsen, er Reventlow afholdt for sin store personlige Elskværdighed.

A. ROSAGER

Født den 15. Oktober 1850. Gaardejer i Vejstrup. Folketingsmand for Svendborg Amts 2. Valgkreds.

Rosager er Venstremand allerede af Tradition, og det har en lignende Sammenhæng med hans Rigsdagsvirksomhed. Hans Fader, Christen Hansen Rosager, var Landstingsmand i en Del Aar og var bl. a. med til at stemme Nej til den reviderede Grundlov af 1866. Hans Farfader var i sin Tid Stænderdeputeret og senere Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling — bestandig var hans Stilling paa yderste Venstrefløj.

Rosager besidder altsaa en medfødt politisk Kultur. Fra Barn af fik han gennem Faderen de politiske Begivenheder nær ind paa Livet, og modtog tydelige og levende Billeder af

de politiske Begivenheder. Saaledes følte han sig tidligt som Parthaver i den offentlige Udvikling og blev stærkt personligt engageret i alt, hvad der skete. At han selv skulde blive aktiv Politiker, stod ham derimod ikke ganske klart. I Stilhed levede han med i alle politiske Hændelser, men paanødte sig ikke Offentligheden, før det en Dag forekom ham en Pligt at tage imod et Folketingsmandat.

A. Rosager

Rosagers Fader var virksom Deltager i den grundtvigske Bevægelse paa sin Egn og desuden kendt i mange grundtvigske Kredse Landet over. Ogsaa dette var bestemmende for Sønnens Udvikling. Men trods den nære Forbindelse, hvori han har staaet til mange af de grundtvigianske Højskolemænd, der siden hen — og netop især paa Trods — sluttede sig til den moderate Politik, har Rosager bestandig tilhørt det udprægede Venstre. Saaledes har han ment bedst at røgte den politiske Arv, han modtog fra sin Fader, og saaledes har han handlet for stadig at være i Overensstemmelse med sine egne demokratiske Følelser.

ANDREAS CHRISTENSEN ROSAGER er født d. 15. Oktbr. 1850 i Vejstrup i den Gaard, han nu selv ejer. Han vænnedes tidligt til Arbejde og til at udføre Ærinder for Faderen, der havde mange offentlige Hværv. Seks Aar gammel kom han i en Friskole, som blev holdt i hans eget Hjem, hvor Læreren havde sin Bopæl. Til de mange Samtaler mellem denne og Faderen om politiske og aandelige Spørgsmaal var Rosager en vagtsom Tilhører. Faderen var altid optaget af at faa klaret og fremmet Venstres Politik i Befolkningen, og Rosager husker især hans

stærke Misstemning efter 1866 og hans Uvilje mod den indskrænkede Kommunevalgret.

Sytten Aar gammel kom han første Gang paa Vejstrup Højskole under Forstander Kragballe, der var en alvorlig og dygtig Mand, hvis Foredrag bragte Rosager som de øvrige Elever under stærk Paavirkning. Tre Aar senere besøgte han paany Højskolen. Nu var Jens Lund bleven Forstander. Han var ung og virkelysten og af et stort Humør, og i ham blev Rosager stærkt indtagen. Forholdet mellem dem blev et fortrinligt Venskab, og Jens Lund søgte altid at drage den mere tilbageholdne Rosager frem i Forhandlingerne mellem Lærere og Elever. Den Gang stod Jens Lund som en af det sydfynske Venstres ivrigste og bedste Ordførere, og saaledes fik han ogsaa i politiske Spørgsmaal stærk Indflydelse paa Rosager.

Fem og tyve Aar gammel kom Rosager tredje Gang paa Højskole, denne Gang paa Rødkilde paa Møen. Det var fornemlig gamle Pastor Bojsen — Budstikke-Bojsen — der drog ham derover. Den gamle Præst holdt regelmæssig et Foredrag paa Skolen hver Uge, og hyppigt indbød han da Rosager til at besøge sig. Denne var ikke sen til at følge Indbydelserne, og aldrig havde han kendt en saa aandslivlig gammel Præstemand.

I 1879 giftede Rosager sig og overtog samtidig sin Fødegaard i Forpagtning; senere fik han den til Eje. Og i en Aarrække virkede han nu udelukkende i sin Bedrift og sit Hjem, fulgte opmærksomt med, men indskrænkede sin Deltagelse i det offentlige Liv til enkelte Bladartikler i *Svendborg Avis*.

Først i 1887 begyndte han at træde frem ved offentlige Møder med Kværndrupkredsens Rigsdagsmand Hansen-Ølstykke. Rosager var imod den indledte Forhandlingspolitik, og ved Bruddet mellem det øvrige Venstre og Berg stillede han sig afgjort paa dennes Side og blev en ivrig Forsvarer af hans Politik.

I Efteraaret 1892 modtog han Opfordring til at stille sig mod Henning Jensen i Middelfartkredsen, men gav Afslag. Det samme Svar gav han paa mange Opfordringer til at stille sig i sin egen Kreds imod Hansen-Ølstykke. Efterhaanden blev dog disse Henvendelser saa indtrængende, at Rosager gav efter.

Han kastede sig hermed ind i en Valgkamp, i hvilken han mødte sande Modstandere i Flertallet af sin talrige Slægt og mange af sine bedste personlige Venner, og naturligvis blev Kampen da ikke uden Bitterhed. Udsigterne var ikke gode. Hansen-Ølstykke nød stor Anseelse i Kredsen og støttedes af en væsentlig Del af de mest indflydelsesrige Vælgere, deriblandt Højskoleforstander Jens Lund. Men efter en hidsig Kampagne sejrede Rosager d. 21. Januar 1890 med et Flertal paa 97. Det var jo ikke nogen imponerende Overvægt, og da Højre altid ved senere Valg har støttet den moderate Kandidat, har Resultatet bestandig været noget omtvistet. 1901 var Rosagers Flertal dog op mod 350 Stemmer, og hans Stilling i Kredsen er nu helt sikker. Forøvrigt er Valgstedet flyttet fra Kværndrup til Gudme, der ligger mere centralt.

Rosager hørte altsaa til de nyvalgte Folketingsmænd, der i 1890 bragte den Bergske Gruppe betydelig Forstærkning, og han fik hurtig Navn som en af denne Gruppes betroede Mænd. Dette gav sig Udtryk i, at han hurtig indvalgtes i Finansudvalget, og i Efteraaret 1901 valgtes han til dettes Sekretær. Ogsaa i andre Udvalg har han virket støt og dygtigt, men i Salen gør han sig ikke synderlig bemærket. Det hører til Sjældenhederne, at han taler. I sit Parti nyder han megen Anseelse for sin faste og retsindige Karakter.

H. ROSLEFF

Født den 15. Juli 1847. Mejeriejer i Lille Karleby pr. Roskilde. Folketingsmand for Kjøbenhavns Amts 5. Valgkreds.

Rosleffs jyske Afstamning mærkes endnu svagt i hans Tonefald, men langt stærkere i hans Driftighed og Energi. Han er en kraftfuld Natur, af udpræget praktiske Anlæg. Disse Egenskaber har først og fremmest udfoldet sig i hans private Bedrift, der efterhaanden er bleven omfattende og har gjort ham til en velstaaende Mand. De har ydermere lagt sig for Dagen i hans politiske Arbejde og hans Deltagelse i Landbostandens

sociale Arbejde. Ikke blot ved sin anselige Skikkelse fylder han repræsentativt de Stillinger, han beklæder, men desuden ved en stærk og haandfast Klogskab. Og i hans Øjenkroge glimter Jydens lune Smil.

HANS JENSEN ROSLEFF er født den 15. Juli 1847 i Møgelthorum i Salling, tre Mil nord for Skive, hvor hans Fader ejede en større Bondegaard og desuden drev en betydelig Hestehandel. Faderen døde, da Rosleff som den yngste af otte Søskende kun var 5 Aar gammel. Han gik i Sognets Almueskole, og opholdt sig derefter i Hjemmet, til han var 18 Aar gammel. De følgende to Aar bestyrede han Thorumgaard for en Søster, der var bleven Enke, og aftjente saa sin Værnepligt.

H. Rosleff

Fem og tyve Aar gammel besøgte Rosleff Hindholm Højskole og rejste derefter til Frisenfeldt paa Falster med Formaal at blive yderligere uddannet til Avlsforvalter. Denne Gaard ejedes den Gang af den bekendte Landmand Etatsraad Tesdorph, og Rosleffs Ophold der varede et Aar.

I 1873 tog han derpaa Plads som Underforvalter hos Grev *Moltke*, Lystrup ved Rønnede, men allerede næste Sommer forlod han denne Plads for sammen med Gaardens Mejeribestyrer at oprette et Fællesmejeri i Assingløse ved Viby Station.

Denne Stilling behagede dog ikke Rosleff i Længden. Han ønskede mere Selvstændighed til paa egen Haand at frugtbargøre sin Foretagsomhed, og allerede 1876 traadte han ud af Kompagniskabet, opholdt sig om Sommeren dette Aar paa Ourupgaard og Gedsergaard for at fuldkommengøre sin Indsigt

i Mejerivæsenet og oprettede dernæst i Efteraaret sit nuværende Mejeri i Landsbyen Lille Karleby, to Mil Nord for Roskilde. Til Mejeriet hørte oprindelig kun et Hus med 2 Skpr. Hartkorn, men i 1890 købte Rosleff en Bondegaard ved Siden paa 8 Tdr. Hartkorn, og dertil føjede han i 1893 endnu en Bondegaard paa 5 Tdr. Hartkorn. De to Gaarde er sammenlagte og drives nu under et.

Men længe før den Tid var Rosleff bleven en kendt Mand i det offentlige Liv. Før 1875 havde han næppe ofret Politik en Tanke. Han holdt da et Højreblad fra Roskilde, vel nærmest fordi hans Tænkemaade ved Opholdet paa større Gaarde var bragt i en konservativ Gænge. Men Bladet tilfredsstillede ham ikke længe. Han byttede det med et Venstreblad og opdagede snart, at den Politik, dette forfægtede, stemmede med hans oprindelige Tilbøjeligheder. I 1876 overværede han første Gang et Rigsdagsvalg. Det var i Køge, da Hørup valgtes ind i Folketinget, og Rosleff bevarer endnu det stærke Indtryk, som Hørup gjorde paa ham. Det virkede til en ny og kraftig Bestyrkelse af hans Venstre-Anskuelser.

Rosleffs første offentlige politiske Optræden falder i 1881, da han var Stiller for Grev Holstein-Ledreborg i Lejrekredsen. Og i de bevægede Aar i Firserne vandt han Navn som en af det radikale sjællandske Bondedemokratis mest fremtrædende Mænd.

Saaledes fuldbyrdedes Dagen, da han selv stod som Folketingskandidat i Roskildekredsen. I denne Kreds havde Venstre i 1887 opstillet Admiral Schønheyder uden Held til at faa ham valgt; Kredsen repræsenteredes af Højremanden Grev Scheel til Rygaard. Samme Aar modtog Rosleff Opfordring til at stille sig til Raadighed for Venstre ved det følgende Valg. Han gik ind derpaa, og i mange Aar derefter var han Samlingsmærket for Roskildekredsens Demokrati og opdyrkede Kredsen ved en ivrig Agitation. I 1890 naaede han 1347 St. mod 1424. I 1892 fik han 1351 mod det sejrende Partis 1353 St., og naar han ikke blev valgt skyldtes det en Del af de Moderates Utilbøjelighed til at stemme paa ham; vi befandt os jo midt i Forligs-

politiken. Endelig i 1895 lykkedes det Rosleff at slaa Grev Scheel med 1552 mod 1323 St., og siden er hans Flertal vokset saa betydeligt, at han i 1901 valgtes med 1590 St. mod Højremandens 872.

Ved sit Valg til Rigsdagsmand maatte Rosleff i Overensstemmelse med Agrarforeningens Love nedlægge sit Mandat som Medlem af denne Forenings Overbestyrelse; han havde haft denne Plads siden Foreningens Stiftelse og omkring i Landet holdt en Del Foredrag om de økonomiske Fordringer, der stilledes til Lovgivningsmagten. Men forresten er han allerede inden sin Tilbagetræden fra Bestyrelseshværvet kommen i Konflikt med en Del af Foreningens ledende Mænd. Som bekendt var Agrarforeningen nemlig virksom ved Forligets Afslutning. Dette var Rosleff meget imod, og han var Ordfører for de fire Overbestyrelses-Medlemmer, der protesterede mod denne Meddelagtighed i Forliget.

Da Rosleff kom ind i Folketinget, stod Venstre delt i forskellige Partier og Grupper, og han var ikke tilbøjelig til at melde sig ind i nogen af dem. Derimod talte han til *Trier*, der da var Løsgænger, om Muligheden af en Sammenslutning mellem de adsplittede Dele, og denne opmuntrede ham til fortsat Virken for denne Tanke. Rosleff var da en af de egentlige Ophavsmænd til Venstre-Reformpartiet. Det blev Peschcke-Køedt, der gav det Navn, men som et Udtryk for den Indflydelse, Rosleff havde haft ved dets Stiftelse, indvalgtes han i dets første Bestyrelse og er siden genvalgt til denne Tillidspost.

Hans Virksomhed i Rigsdagen har iøvrigt nærmest drejet sig om saadanne Spørgsmaal, der vedkommer Landbruget, og i Efteraaret 1901 valgtes han ind i Finansudvalget.

Ogsaa udenfor Rigsdagen søgte Rosleff en Del medborgerlige Hværv. Kort efter Provisoriet i 1885 valgtes han til Medlem af Bestyrelsen for gl. Roskilde Amts Landboforening og havde Sæde dér i elleve Aar. Første Gang var det et rent politisk Valg. Det hændte i disse bevægede Dage flere Steder i Landet, at Samarbejdet i Landboforeningerne sprængtes af den Kile, som den politiske Meningsforskel drev ind deri. Saaledes ogsaa

her. Højremændene i Bestyrelsen nedlagde deres Mandater, og Bestyrelsen suppleredes da med lutter Venstremænd.

I 1886 blev Rosleff Medlem af Sogneraadet og var dets Formand indtil 1891. I 1890 valgtes han ved et Suppleringsvalg ind i Roskilde Amtsraad og er bestandig Medlem af dette. Og endelig valgtes han til Formand for Roskilde Andelsvineslagteri ved dets Oprettelse i 1894. Til denne Stilling, som han har udfyldt med sikker og tilforladelig Dygtighed, er han stadig genvalgt.

HOLGER RØRDAM

Født den 23. December 1863. Skibslæge i Kjøbenhavn. Folketingsmand i Maribo Amts 3. Valgkreds.

Rørdam dukkede helt pludselig frem som Politiker, saa pludseligt, at det maaske er forekommet endog ham selv overraskende. Men eet er aabenbart, at han befinder sig vel i de politiske Strømninger. Det er ham øjensynlig en ren Lyst at befatte sig med Rigsdagspolitiken, og han har tilstrækkelig Ærgærrighed til at ville saa langt frem, som det er ham muligt at naa. Den moderate Politik, hvortil han først sluttede sig, syntes ham under de gældende Omstændigheder negativ og magtesløs. Saa brød han resolut af, søgte og fandt Optagelse i Venstre-Reformpartiet og bragte ved ihærdig og behændig Agitation i sin Valgkreds denne til at se paa Tingene med samme Øjne som Folketingsmanden selv.

Skøndt Ætling af en gammel Præsteslægt har Rørdam ingenlunde været fremmed for Landets folkelige Rørelser. Den Rørdamske Familie kan i Løbet af de sidste tre Aarhundreder opvise en Række af fremragende Præster og Videnskabsmænd. Folketingsmandens Fader er den lærde Præst i Lyngby, Dr. phil. N. F. Rørdam; hans Farfader er Sjællands Biskop, og det kan her tilføjes, at hans Morfader er den bekendte Bibel-Oversætter Dr. phil. og theol. H. Chr. Kalckar. Den Rørdamske Familie har for de sidste Generationers Vedkommende staaet

i et mere eller mindre nært Forhold til den grundtvigske Retning og en Sans for folkelige Bevægelser, er da saa at sige Folketingsmanden medfødt.

Om nogen egentlig Følelse af Sammenhæng med Landets Venstre er der dog næppe Tale, og Fremtiden faar altsaa vise, hvor befæstet i sine demokratiske Anskuelser Rørdam er. Han er imidlertid en foretagsom Mand, optaget af sin Virksomhed og fuld af Planer til dennes videre Fremme. Hvorvidt hans politiske Anlæg staar i et ligevægtigt Forhold til den Iver, hvormed han varetager sine politiske Sysler, vil den kommende Tid afgøre.

Holger Rørdam

HOLGER RØRDAM er født d. 23. Decbr. 1863 i Gattrup i Angel, hvor Faderen da var Præst, indtil han blev fordrevet af Prøjserne. Rørdam voksede op paa Landet og modtog stærke Paavirkninger baade gennem sine egne Oplevelser og de Ytringer af folkelige Bevægelser, der kundgjorde sig i hans Hjem. 1881 blev han Student, meldte sig ind i Studenterforeningen og havde liberale Sympatier, men hørte dog ikke til dem, der drog ud og dannede Studentersamfundet. Han slog sig tiltaals med en blidere Form for sine Meninger og blev i den gamle Forening. I Vinteren 1883 besøgte han Thestrup Folkehøjskole, vendte saa tilbage til Kjøbenhavn og tog sin Embedseksamen i 1887.

I et Par Aarstid derefter gjorde han Kandidattjeneste ved forskellige Hospitaler, var samtidig Reservelæge i Marinen og deltog i den Egenskab i flere Togter, bl. a. med Fylla-Ekspeditionen til Grønland, hvorpaa han i 1889 nedsatte sig som Læge i Sakskjøbing. Her erhværvede han sig en meget stor Praksis

og fulgte samtidig sin Lyst til offentlig Virksomhed. Han optraadte ofte som Taler ved Folkemøder, valgtes af Sakskjøbings Arbejdere til Bestyrelsesmedlem i deres Forening og opstilledes til Byraadet som Oppositionens Kandidat, men faldt igennem.

Efterhaanden var alle de lollandske Folketingskredse faldne i Højres Hænder; i 1892 faldt Sakskjøbingkredsens mangeaarige Rigsdagsmand, Nielsen-Grøn, for Kaptejn Martin Madsen. Fra en meget stor Del af Kredsens Venstrevælgere modtog Læge Rørdam da en Opfordring til at stille sig ved næste Valg. Rørdam krævede den Betingelse opfyldt, at baade Radikale og Moderate skulde samles om hans Kandidatur, og herpaa gik man ind.

Før Valget i 1895 førtes da en saare kraftig Valgkampagne. Sakskjøbing-Kredsen rummer flere Herregaarde og store Godser end nogen anden Kreds i Landet, og Højre benyttede sig af hele Partiets sociale Overvægt. Rørdam hævder, at der blev anvendt megen Pression og økonomisk Krig. I Løbet af faa Maaneder mistede han over Halvdelen af sin Praksis; hans Venner og Tilhængere blev økonomisk forfulgte, og satte ud af deres Stillinger. Kampen førtes altsaa skaanselsløst, men Rørdam sejrede dog med 2 Stemmers Majoritet og fik sit Valg godkendt. De indgivne Valgklager befandtes at hvile paa et løst Grundlag.

Imidlertid forekom Stillingen i Sakskjøbing Rørdam uholdbar efter denne Omgang. Han afhændede sin Praksis, fik i 1896 Ansættelse i Marinen som Skibslæge og har paany deltaget i en Del Togter med Flaadens Skibe. Paa denne Vis har han set sig om i et stort Stykke af Verden, og ydermere har han i Aarenes Løb foretaget mange Rejser for egen Regning.

I 1898 vandt han en temmelig let Sejr over en Højreagrar fra Kredsen, og i 1901 sejrede han med hele 600 Stemmers Majoritet over Højreagraren Proprietær la Cour fra Holmegaard ved Nakskov. Før Valget saa det endda broget nok ud. Rørdam havde jo nemlig i 1899 meldt sig ud af det moderate Parti og var bleven optagen i Venstre-Reformpartiet. Ogsaa

Rasmus Clausen havde udmeldt sig — tilligemed Landstingsmand Hansen-Kartofte — men det var ikke lykkedes Clausen at blive optaget i Venstre; han havde faaet Vished for, at det ikke lod sig gøre. Følgen var, at han og de ham nærstaaende Blade, Lolland-Falsters Folketidende og Nakskov Tidende, traf en Aftale med Højre ang. Sakskjøbing og Maribokredsene. Det første Sted opstilledes en Moderat. Da denne Kandidat imidlertid ingen Tilslutning fik fra Rørdams Stillere — der foretrak at følge Folketingsmanden, trak han sig ud af Historien. Rørdam beholdt Valpladsen, men Sagen havde nær voldt R. Clausen Ubehageligheder i hans egen Valgkreds.

Rørdam er Folketingets eneste Læge og har følgelig haft et Omraade i Fred for sig selv. Han har været virksom for Medicinalreformerne og har forresten skrevet Bøger om Apotekervæsenets Ordning i andre Lande og om dets Oprindelse og Udvikling. Desuden har han sammen med Dr. med. C. Lorentzen startet Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse, der har indsamlet anselige Bidrag, og i Sommeren 1902 har paabegyndt Opførelsen af Sanatorier. Efter at Grundstenen til det første var nedlagt ovre ved Silkeborg, blev Rørdam Ridder af Dannebrog. Han er Medlem af den af Justitsministeren nedsatte Tuberkulose-Kommission, der skal overveje især Statens Stilling til Sagen, han har haft Stipendium til en Rejse i Udlandet for at studere Forholdsreglerne mod Tuberkulosen, og han er udnævnt til korresponderende Medlem af et internationalt Selskab, der beskæftiger sig med denne Sag, og vistnok har Sæde i Berlin. Endelig er Rørdam udnævnt til lægekyndigt Medlem i det i Anledning af Fabrikloven oprettede Arbejdsraad.

I Folketinget har Rørdam enkelte Gange haft Lejlighed til at samle Opmærksomheden om sig. En Gang da han fremdrog Mislighederne i Thaarupgaard-Affæren. Det er denne Gaard, der ejedes af General Bahnson, og i hvilken Invalidefondens Penge var anbragte under saa usikre Forhold, at de gik tabt. Efter at Rørdam havde rejst Sagen i Folketinget, blev den Genstand for en vidtløftig Drøftelse i Pressen. Fra en anden Lejlighed kan nævnes et skarpt Sammenstød mellem Rørdam og

K. M. Klausen, der antog en bitter og hidsig Form og bevirkede, at Rørdam hører til de Venstremænd, der er ilde anskrevne hos Socialdemokraterne. Den Kilde, hvorfra Rørdam hentede Stof til en Del af sine Angreb, var vistnok ikke videre ren. Men begge Talere henfaldt iøvrigt i Debattens Hede til Udtryk, der uden Skade kunde være undgaaede. Nogen god Taler er Rørdam ikke. Hans Stemme lider af Utydelighed og Ensformighed.

P. SABROE

Født den 23. Januar 1867. Redaktør i Aarhus. Folketingsmand for Aarhus Amts 2. Valgkreds.

Peter Sabroes Navn var kendt Landet over, fornemlig i det hele Jylland, før han blev Folketingsmand. Ved sine stærkt personlige og frimodige Indlæg i den socialdemokratiske Agitation havde han mangfoldige Gange skabt Bevægelse og Larm omkring sig. Paa Frastand tog han sig for sagtmodige og konservative Naturer ud som en fremfusende Vildmand, som en af de Folk, hvis blotte Eksistens er en Skandale, som ikke bør taales. Hans Navn spigredes op som et Skræmmebillede til Advarsel mod Socialisternes Forfærdeligheder. Han var rent ud sagt en uforskammet Skraalhals.

De, der levede ham paa nærmere Hold, vidste andet at sige om ham, selv om de ingenlunde var hans Meningsfæller. De troede paa det oprigtige i hans Indignation over Samfundets lyslevende Uretfærdigheder. De ansaa ham nærmest for en Fantast, der letsindig fòr ud paa gyngende Grund og derfor ofte overilede sig. De mente, at han maaske undertiden fremkaldte Effekter blot for deres egen Skyld. Men de frakendte ham hverken Talent eller Hjærte.

Utvivlsomt rummer den sidste Betragtning langt mere end den første Sandheden om Sabroes Karakter og ejendommelige Begavelse. Der er i hans Sind et Stænk af den gode Naivitet, der vel behager sig i at se sin Mand i fremtrædende Aktion,

men som paa den anden Side giver Karakteren en Oprindelighed og en Ægthed af megen Værdi.

Denne Sum af god Naivitet i et følsomt og hurtig bevæget Gemyt har gjort Sabroe til en fortrinlig Agitator. Den Virkning han udøver over Masserne opnaar Ingen, hvis Ord blot flyder som en Flom fra Læben, men ikke bevæger sig som Ild over Tungen. Peter Sabroe har i en sjælden Grad faaet, hvad de gamle kalder Ordets Gave. Den er kommen til Udfoldelse i samme Øjeblik, som den Idé, for hvilken han virker, tændte hans Sind i Brand. Hans Veltalenhed overfor en Folkeforsamling er just som en Ild, der bringer det til at blusse her og der omkring ham.

P. Sabroe

Derimod vogter han ikke altid med lige Omhu denne Ordets Gave. Han har brugt den saa rundhaandet, at den netop undertiden har syntes for meget *brugt*. Det er, som om hans Veltalenhed tager Magten fra ham, og han springer i en rivende Ordstrøm som en Laks i Elven. Men det maa indrømmes, at han bestandig bedrer sit Talent. Da han skulde holde sin første Tale i Folketinget, ventede saaledes mange af Tingmændene at høre et Ord-Bombardement, der bar fjærnt fra den nøgterne parlamentariske Tone med dens traditionelle Vendinger. Det gik helt anderledes. Sabroe ligesom prøvede sig en Smule ængsteligt frem for at finde Klangbunden i det Instrument, han her stod overfor, og om hvilket han kunde vide, at det var noget forskelligt fra et besøgt Folkemøde. Naar han nu taler, har han frigjort sig for sin Usikkerhed, men har ikke opgivet at tøjle sine Ord, saa de lydigt føje sig for hans Alvor og hans Lune.

RASMUS PETER SABROE er født i Aarhus d. 23. Jan. 1867, hvor hans Fader forhen havde været Købmand, og hvor hans Slægt i lange Tider med Mellemrum har spillet en vis Rolle i Byens kommunale Liv. Det var gaaet tilbage for Faderen, og Sabroe maatte derfor fra 9-Aars Alderen være med til at tjene Føden. I Skolen gik han almindeligt under Navnet *Professoren*, fordi han holdt Taler til Kammeraterne og dannede en Forening, der havde til Formaal at forstyrre Lars Bjørnbaks og andre Venstremænds Møder. Siden har Sabroe faaet en noget anden Opfattelse af Bjørnbaks demokratiske Kamp.

Efter sin Konfirmation kom han i Huset hos nogle indremissionske Slægtninge i Kjøbenhavn, men den pietetiske Luftning i disse Omgivelser var ikke Sabroes friske Naturel tilpas. De gjorde ham snart Opholdet saa hedt, at han 16 Aar gammel søgte i Skomagerlære med den Udsigt fra da af at skulle staa paa egne Ben. Han fik kun fire Kroner om Ugen i Løn, men alligevel fik han ikke blot Raad til Føde og Klæder, men ogsaa til et Abonnement paa *Socialdemokraten*. Da han havde staaet i Lære i to Aar, blev der imidlertid Strejke hos Mesteren, og Sabroe gjorde fælles Sag med Svendene. Herefter var det umuligt for ham at blive antaget hos nogen anden Skomagermester, og han meldte sig som Straahattemager hos en kjøbenhavnsk Fabrikant. Som Dreng havde han været beskæftiget ved en Staahattefabrik, og han blev antaget.

Sabroe var i denne Tid Politiker om en Hals. Han deltog i alle offentlige Møder og tog næsten altid Ordet. Den praktiske Skole, han herved gennemgik kom ham senere tilgode, men det fornøjede ikke altid Mødernes Ledere, at Sabroes veltalende Ungdom viste sig paa Tribunen. Jævnsides med denne tidlige Deltagelse i Folkeforsamlingerne læste Sabroe flittigt og lagde nye Kundskaber under sig. Tyve Aar gammel havde han ikke sat sin Fod paa et Dansegulv, og han fulgte ikke Kammeraterne i deres sædvanlige Fornøjelser.

I 1887 vendte Sabroe tilbage til Aarhus. I Kjøbenhavn havde han dannet en Forening, der hed *De Unges Forbund*, og som havde til Formaal at rejse den politiske Interesse hos Ung-

dommen, og dette Arbejde fortsatte han i Aarhus. Det medførte, at de socialdemokratiske Ledere efterhaanden lærte at vurdere den Bistand, han ydede ved Arbejdet, og fra 1888 blev han knyttet til *Demokraten* i Aarhus; senere blev han Medredaktør. Under hans og Harald Jensens Ledelse voksede dette Blad i Omfang og Udbredelse, og ikke mindst har Sabroes Pen været at mærke i dets Spalter. Man kan ikke værge sig mod den Forestilling, at han ikke altid har brugt selve den spidse Staalpen, men at han til Tider har dyppet den anden Ende af Penneskaftet i Blækhuset og har smurt løs i store, brede Strøg med rundhaandet Anvendelse af Sving og Kruseduller. Der har været Udskejelser i denne Journalistik, Billeder i Tjære i Stedet for Pennetegninger; men der har ogsaa banket et varmt og kraftigt Hjærte i den. Forbitrelse eller Begejstring har givet Sabroes Journalistik en muskuløs Styrke, der bevægede Læserne.

Men Sabroe har ikke holdt sig indenfor Bymuren i Aarhus. Han har gjort mange Strejftog ud i det aabne Land for at forkynde sine Anskuelser for Arbejderne, eller for at rejse en Demonstration mod Ting, han fandt var Misbrug og Uret. Mange Herregaarde har haft Æren af hans Besøg. Han er sjælden kommen for at sige Godsejeren Komplimenter, og han er da ogsaa sjælden bleven vel modtaget i Hovedbygningen. Hans Ærinde har været at tale Tyendets Sag, som arbejdede paa Gaarden og boede i Lejehusene der omkring. I sin Skildring af de Forhold, hvorunder disse Mennesker fører deres Liv, har Sabroe ikke sparet paa stærke Farver. Han har ogsaa undertiden malet Fanden paa Væggen. Men det bør huskes, at naar der nu kommer et litterært Værk som Skjoldborgs *Gyldholm*, saa synes alle, selv den mest konservative Presse, enige om, at denne Bogs Billeder fra Herregaardsarbejdernes Liv virker sanddru og overbevisende ægte. Og dog har Sabroe næppe nogensinde malet i mørkere Farver. Han har forøvrigt talt om samme Emne under Finanslovens første Behandling i Samlingen 1902—03.

Saa var det altid Sabroes Lyst at udfordre Modstandere til

Turneringer. Der fornemmes imidlertid bag disse Udfordringer en Svaghed for at stille sig i Positur — en Tilbøjelighed af samme Art som den, der bevæger Folk til taabelige Dueller. Udbyttet af disse Fægtninger svarer ikke til Apparatet, der sættes i Scene. Dog ogsaa ved saadanne Tvekampe er det undertiden lykkedes Sabroe at fange den offentlige Opmærksomhed, saaledes ved den østjyske Turné, hvor han ved Møde efter Møde skiftede Ord med Egnens Præster om Kristendommen og Arbejderbevægelsen.

Under denne Agitation har Sabroe ladet det fyge med saa voldsomme Ord, at han ofte er kommen i Konflikt med Injurielovgivningen og har maattet betale mægtige Bøder.

Sabroes gode Hjærte har gjort ham til en af de ivrigste Arbejdere indenfor den aarhusianske Velgørenhed. Dette var medvirkende til, at han allerede i 1897 valgtes ind i Bestyrelsen for den frie Fattigkasse i Aarhus Frue Sogn. Det er ellers ikke her, Socialdemokraterne har deres Tilhold, thi dette Sogn regnes for Byens fineste. Og siden — i 1900 — indvalgtes Sabroe i Aarhus Byraad, hvor han bl. a. er Formand i Alderdomsudvalget samt Medlem af Sundheds- og Skolekommissionen. I Egenskab af Byraadsmedlem aabenbarer Sabroe en Aarhus-Patriotisme, der næppe er større hos nogen anden, endda det er en højt udviklet Følelse i Jyllands Hovedstad.

Og i Egenskab af Byraadsmedlem var det iøvrigt, at Sabroe og andre af hans Partifæller nær havde gjort sig misliebige hos deres egne Folk ved at deltage i en Middag for Prins Christian. Der stod stor Larm om denne Episode, som endog blev Genstand for en Udtalelse fra Socialdemokratiets Hovedkontor i Kjøbenhavn. Sabroe tog efter sin Natur Tyren ved Hornene og vilde lige saa lidt som Harald Jensen tage mod nogen Reprimande i denne Sag. Det er iøvrigt ikke første Gang, at Sabroe har vist Mod til at tale sine egne til ud af karsken Bælg, selv om det, han sagde, var ilde hørt. Et saadant Mod taler til Fordel for hans Karakter.

Fem og tyve Aar gammel stillede Sabroe sig første Gang til Folketinget. Det var i Ebeltoftkredsen, og han naaede et Stem-

metal — 476 — som ikke siden er naaet af andre socialdemokratiske Kandidater i denne Kreds. 1895 stillede han sig i Aarhus nordre Kreds og naaede 867 mod 1476. I 1898 fik han 1426 mod 1625 St. og endelig 1901 sejrede han over Højremanden, Overretssagfører Høegh-Guldberg med 2031 mod 1826 Stemmer. I Fremtiden vil Kredsen formodentlig være ham sikker.

Hvor langt denne Fremtid vil bringe Sabroe i politisk Indflydelse paa Rigsdagen, skal her ikke varsles om. Hans Begavelse er utvivlsom — omend den vel nærmest ligger i det agitatoriske — og hans Ærgærrighed er næppe mindre. Desuden er han ikke nogen uforsonlig, doktrinær Socialdemokrat. Theorierne bekymrer ham næppe stort; det er for ham først af alt Underklassens Rejsning og Løftelse, det kommer an paa. I sin Bedømmelse af Venstres og dets Regerings Stilling for Øjeblikket hører han vistnok til de mest forstaaende blandt hans Partifæller.

E. SANDBÆK

Født den 13. Juli 1852. Gaardejer i Nees pr. Bækmarksbro. Folketingsmand for Ringkjøbing Amts 2. Valgkreds.

Lemvigkredsen repræsenteredes fra 1861 til 1897 i Folketinget af Gaardejer Aaberg, der som en af de syv vise Bønder under Grundlovskampen 1866 allerede tidligt aabenbarede et stærkt konservativt Sindelag og siden gjorde hele Højres Politik med. Han var en støt Vestjyde, selv et Barn af det Stykke Land, han repræsenterede paa Rigsdagen, og med en ivrig Interesse for alt, hvad der kunde tjene dets Tarv. Trods mange Forsøg havde Venstre derfor aldrig Held til at fratage ham Kredsen, og da han døde i 1897, sejrede Højre paany ved en Mand af Slægten Breinholt, der ogsaa har Rod og Navn i disse Egne.

Denne Mand vilde imidlertid ikke lade sig genopstille ved Valget i 1898, og Højre fortrøstede sig da til Kammerherre

Barner, der paa Grund af sine indremissionske Sympathier ansaas for egnet til at samle Stemmerne i Lemvigkredsen. Herunder hører jo nemlig det berømte Harboøre. Imod ham opstilledes Gaardejer *Elias Sandbæk*, ligesom Aaberg en af Landets egne Børn og en Mand af stor hjemlig Anseelse. Overfor ham bukkede Kammerherren under, og ved sidste Valg opnaaede Sandbæk en rent overvældende Majoritet: 1471 St. mod Højremandens 478.

E. Sandbæk

ELIAS PETERSEN SANDBÆK er født den 13. Juli 1952 i Nees Sogn, Søn af Gaardejer Peter Fjordside. Han besøgte som ung Mand Askov Højskole og overtog 1877 en Gaard paa 4 Tdr. Hartkorn i Nees Sogn. Denne Gaard har han ejet indtil fornylig. Det forekom ham imidlertid, at hans Bedrift led under hans Fraværelse. Saa solgte han sin Gaard og tog Ophold i Kjøbenhavn. Det er dog hans Mening at ville købe sig et mindre Sted i Hjemegnen og have Bolig der om Sommeren.

Sandbæk havde i sin Kommune modtaget flere Tillidshverv. Han var saaledes Sogneraadsmedlem i 12 Aar, deraf Formand i 4; Medlem af Skolekommissionen i 18 Aar og Medlem af den fri Fattigkasses Bestyrelse i 21 Aar. Men kendt i videre Kredse blev hans Navn først, da han opstilledes som Folketingskandidat.

I hans Hænder er Kredsen vistnok ganske sikker. Der gives næppe for Øjeblikket nogen Mand, som bedre er i Stand til at samle Lemvigkredsens Vælgere. Ved sin sikre og tilforladelige Personlighed langt mere end ved sin Agitation har han vundet denne faste Stilling. Agitationen huer ham nemlig ikke. Hans

Meningsfæller i Lemvigkredsen beklager sig endog over, at de næsten ikke kan faa ham omkring til Møder.

Ogsaa i Folketinget holder Sandbæk sig foreløbig tilbage. Det er meget sjældent, man hører ham tale, skønt han har en klar Form for sine Meninger. I Aaret 1900 valgtes han til Medlem af den parlamentariske Skattekommission, var derefter Medlem af Skattelovudvalget og fremsatte i den Egenskab et Forslag ang. Fordelingen af Statstilskuddet til Kommunerne. Dette Forslag vakte en vis Opsigt og blev akcepteret.

Iøvrigt er Sandbæks væsentligste Bedrift bestandig hans Erobring af Lemvigkredsen. I Rigsdagsarbejdet har han endnu ikke tjent sine Sporer.

SLENGERIK

Født den 18. Februar 1852. Redaktør i Odense. Folketingsmand for Odense Amts 5. Valgkreds.

Slengerik er en ukuelig Sangviniker. Han mener bestandig, at ovenover Skyerne er Himlen altid blaa. Dette har været hans Styrke i de senere Aar, da han har arbejdet paa, ofte under ublide Forhold, at oparbejde det radikale Venstre paa Fyn. Men fra det sangvinske i hans Natur stammer paa den anden Side en Tilbøjelighed til at lade lang Tid hengaa, fra Beslutningen fattes, til den udføres. Denne Disposition er aabenbart udviklet under hans Ophold som Redaktør i Stubbekjøbing. Forholdene her var smaa og indbød til at indrette sig det mageligt. Avisen kunde saa at sige passe sig selv. Der blev rigelig Tid for Slengerik til at pleje sine Frilufts-Interesser. Han kendte ingen kærere Tidsfordriv end at sætte sig i sin Baad og lade den friske Brise over Smaalandshavet fylde Sejlene. Hans kraftige Natur havde for lidt at røre sig til, da han sad i Stubbekjøbing. Alt det, han paa Fyn har haft at kæmpe imod, har i ganske anderledes Grad taget hans Evner i Brug og tilført ham stor personlig Udvikling.

Af Karakter er Slengerik aaben, frimodig og kulant. For-

dækthed og Smaalighed opvækker den yderste Modvilje hos ham. Som han frit og heltud ønsker at tage Konsekvenserne af sit eget Standpunkt, stiller han den samme Fordring til andre. Med al sin Skarphed overfor Modstanderne er han dog i Bunden godlidende. Radikal af Temperament er han taktfuld og loyal overfor sine Modstandere. Hans Uafhængighedsfølelse kunde lade formode, at han daarligt egnede sig for Partidisciplin. I Virkeligheden vurderer han Partitroskab meget højt, men kræver Rummelighed og Bevægelighed indenfor Partirammen. Han ønsker Plads og Frihed for sine egne Meninger, men kan udmærket unde andre det samme. Hans nærmeste Medarbejdere priser hans Trofasthed og hans Uselviskhed.

Slengerik

Carl August Slengerik er født den 18. Februar 1859 i Lund, Tamdrup Sogn ved Horsens. Hans Fader, der 1867 købte *Stubbekjøbing Avis*, var en overmaade aandslivlig og mangesidig optaget Mand, iøvrigt politisk interesseret og afgjort radikal, stærk af Legeme og et kraftigt Gemyt. Han døde først 1901 som en meget gammel Mand og var til det sidste legemlig og aandelig frisk.

Den unge Slengerik havde altid frit Valg, hvor det drejede sig om, hvad han skulde mene, og hvad han skulde være. Saa begyndte han da som 13 Aars Dreng i Faderens Bogtrykkeri. Foreløbig stod han kun et Aar i Lære, men han tilegnede sig senere en saa betydelig Færdighed i det typografiske Fag, at han endnu sætter som den bedste Typograf. 1873—74 var han paa Gedved Højskole som Elev af Peter Bojsen og Niels Lindberg. 1875 lærte han Bogbinderi paa Samsø, begyndte derefter

at læse og tog 1878 første Del af Studentereksamen. Den Eksamen, han fik, var fin nok, men alligevel foretrak han at gaa i praktisk Virksomhed og opholdt sig saa et Aarstid ved Roskilde Dagblad, som den Gang blev udgivet af C. Berg.

Fra 1880—82 var Slengerik Soldat i Nyborg, sidste Aar som Sekondløjtnant; og Vinteren 1882—83 tilbragte han som Lærer paa Voldby Højskolen ved Grenaa. Hvorpaa han i 1883 overtog Redaktionen af Stubbekøbing Avis. Den 1. Januar 1887 købte han Bladet og ejede det, til han fra Oktober 1897 forpagtede *Fyns Venstreblad*. De tre sidste Aar, han opholdt sig i Stubbekjøbing, var han Medlem af Byraadet.

Naturligvis var Slengerik meget virksom i Firsernes politiske Bevægelser, og det er ikke til at undre sig over, at Højesteret fik Lejlighed til at vurdere Udtalelser af ham. Han sad i Cellen i fire Maaneder, men nød forresten en skikkelig Behandling.

Ved Venstres Delegeretmøder i Firsernes Slutning var Slengerik Delegeret fra Stubbekjøbingkredsen, og Med-Ordfører for Bergianernes Resolution ved det sidste Delegeretmøde. I Halvfemserne førte han en ivrig Kampagne mod N. I. Larsen og var 1890 opstillet imod ham.

I 1897 fratraadte Folketingsmand Guldbrandsen Redaktionen af *Fyns Venstreblad* i Odense, og Slengerik forpagtede da Bladet. Han kom hermed ind i langt større Forhold end de hidtidige. Kampen med de Moderate kendte han vel fra Stubbekjøbing, men paa Fyn stod den over det meste af en hel Landsdel, og bladligt mødte han i *Fyns Tidende* en Konkurrence af den største Overvægt.

Slengerik har da heller ingenlunde nøjedes med at tage Slaget alene i og med sit Blad. Han er forsaavidt en mærkelig Avismand, som han aabent erkender, at det ikke just er hans Lyst at skrive. Han kan meget vel føre en Pen og gør det da med fyndig Ligefremhed; men de ivrige og flinke Penne, der har skrevet Fyens Venstreblad, har kun i mindre Grad været haandterede af Slengerik selv. Han udleverer nødig en god Tanke til Papiret, naar han kan finde Anvendelse for den i en

Tale. Det kan meget vel hænde, man træffer Redaktøren ved Sætterkassen.

Hvad han har udrettet paa Fyn, har han langt mere naaet ved sin mundtlige Agitation paa talrige Smaamøder omkring i alle Kroge. Hans Kræfter som Agitator kender næsten ingen Grænser. Han er yderst fordringsløs. At gaa en Mil eller to til et Møde, hvor der ingen er til at høre, regner han for intet nævneværdigt Besvær. Og i den mundtlige Debat befinder han sig i sit egentlige Element. Hans Organ er af en egen jævn og sund Mandighed; det lyder saa aabent og oprigtigt, at det vækker Tillid hos Tilhørerne. Han magter en dyb og indtrængende Alvor uden et Øjeblik at forfalde til Svulstighed. Han er slagfærdig og opfindsom, vittig og djærv. Ved selve sin Tilsynekomst og sit Anslag fanger han Tilhørernes Opmærksomhed og Sympati; hans stærke livfulde Blik behersker Forsamlingen. Der er altid frisk Luft omkring ham, og dette virker æggende ud over dem, til hvem han henvender sig.

Det kan ikke bestrides, at Slengerik har vundet betydeligt Terræn paa Fyn i de fem Aar, han har været der. Han selv og to af hans nærmeste Meningsfæller, H. P. Pedersen og M. Larsen, Skeby, har nu Sæde i Folketinget som Repræsentanter for fynske Kredse, der tidligere tilhørte det moderate Parti, og ved Landstingsvalget 1902 mærkedes en overordentlig Fremgang for Venstre paa Fyn. Dette fik sit haandgribelige Udtryk deri, at der blev valgt en ny Venstre Landstingsmand, og det er ikke tilfældigt, at denne Mand var *Husmanden* H. J. Nielsen. Den fynske Moderation har just sit væsentlige Tilhold i en Del af Gaardmandsstanden, der desuden nærer agrariske Sympatier. Men til Støtte for sin Politik har Slengerik netop kaldt paa Husmænd og Landarbejdere. Han slog før Valgmandsvalgene fast, at det fynske Venstre gik til Valg paa den almindelige kommunale Valgret, og han har i Aarenes Løb ført stærke Angreb mod Agrarerne. Han anser Agrarbevægelsen for en Strømning, der er Demokratiet fjendtlig, og som med Tilsidesættelse af idelle Bevæggrunde tenderer med en udpræget Standsegoisme. Til Gengæld skaaner Agrarerne heller ikke

ham; det spændte Forhold mellem de to Parter staar ofte i lys Lue.

Slengeriks Forhold overfor Socialdemokratiet i Odense har bestandig, ogsaa ved Landstingsvalget 1902, haft Karakteren af en Samvirken. *Fyns Venstreblad* fremhævede efter Valget som de to Parters Fortjeneste ikke saa meget selve Samarbejdet som den Kendsgerning, at de i Forvejen havde vidst at indrette sig saaledes overfor hinanden, at det ikke voldte nogen Vanskelighed at sætte denne Fælles-Optræden i Værk.

Før Valget 1901 modtog Slengerik mange Opfordringer fra Middelfartkredsen om at stille sig dér som Venstres Kandidat. Man fremhævede overfor ham — og vistnok med Rette —, at han var den eneste, der kunde tage den fra de Moderate. Saa sagde han Ja og gentog det Forsøg, som uden Held var anstillet ved forskellige Valg forud. Resultatet blev, at han slog Lohmann med 1209 St. mod 1094, altsaa et passabelt Flertal. Hans agitatoriske Talent vil sikkert tillade ham at beholde Kredsen ogsaa i Fremtiden.

Slengerik meldte sig straks ind i Venstre-Reformpartiet. Ved flere Lejligheder i Samlingen 1901—02 stemte han med Socialdemokraterne, og han hører kendeligt til Venstres mest radikale Fløj. Han stod i sin Tid Berg nær — og var vist til Gengæld meget yndet af denne Fører — men ogsaa Hørup satte ham højt. Nu vilde man næppe træffe det virkelige Forhold hverken ved at kalde ham Bergianer eller Hørupper.

Øjensynlig har Slengerik baade Lyst til Rigsdagsarbejdet og et passende Maal af Ærgærrighed. Landstingsmand Jørgen Pedersen skrev i Fyens Tidende efter Valget 1901, at man næppe kunde tænke sig nogen mere uskikket end Slengerik til jævnt og sagligt Arbejde. Dette er skrevet udfra den Forestilling, at en saa udpræget agitorisk Begavelse som Slengerik vanskeligt vil kunne gøre sig gældende i Forhold, der kræver helt andre Forudsætninger. Jørgen Pedersen faar vistnok ikke Ret i denne Karakteristik. Slengerik arbejder nemlig let og hurtigt, skaffer sig inden længe Klarhed over en Sag og har et skarpt politisk Instinkt. Selv om han ikke just bliver Manden

for et trælsomt Slid med minutiøse Enkeltheder, vil han altsaa meget vel kunne give værdifulde Impulser under Arbejdet med en Sag. Det siges ogsaa, at han som Medlem af Folketingets Udvalg angaaende Retsreformen i Samlingen 1901—02 har lagt megen Arbejdsevne for Dagen. Han er nu valgt til Medlem af Militærkommissionen og vil antagelig i dette Spørgsmaal hævde en kraftig Antimilitarisme.

SØREN SVENDSEN

Født den 15. Novbr. 1859. Gaardejer, Nøddelund pr. Bjerringbro. Folketingsmand for Ringkjøbing Amts 4. Valgkreds.

Indremissionen har ikke videre Tilhold i Rigsdagen. I Folketinget er Søren Svendsen vistnok den eneste, der staar denne religiøse Retning nær. Det mærkedes paa hans Stilling under Forhandlingen om Kirkelovene i Samlingen 1901—02, da han udtrykte sin Ængstelse for, at de ikke-troende Medlemmer af Folkekirken skulde faa for stor Indflydelse paa dens Ledelse. Og Svendsens religiøse Livssyn synes desuden at afpræges i hans Ydre. Thi dette beherskes af en stræng og tilknappet Alvor. Han minder om en Puritaner, og besidder iøvrigt ved Siden af sin religiøse Følelse en ikke ringe Intelligens.

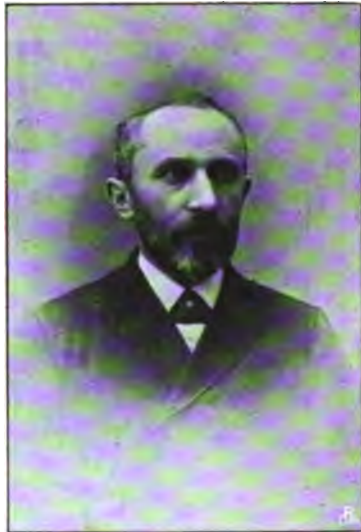
I Tinget er han meget tilbageholden, ogsaa i Forholdet overfor sine Kolleger. Han gaar sin egen alvorlige Gang imellem dem. Han er en Hører mere end en Taler.

SØREN CHRISTENSEN SVENDSEN er født d. 15. Novbr. 1859 i Nøddelund. Hans Fader, der var Gaardejer, døde allerede, da Sønnen kun var 12 Aar gammel, og denne maatte faa Aar efter, i en meget ung Alder, overtage Driften af Gaarden. Dette bibragte ham tidligt Følelsen af Livets Alvor og Ansvar og gjorde ham hurtig moden i Tankegang og Væsen.

Nitten Aar gammel besøgte Svendsen Bjørnbaks Højskole i Viby og vendte hjem derfra med stærk politisk Interesse. I Firserne blev han Formand for sin Kommunes demokratiske Forening og i 1885 for Riffelforeningen i Houlbjærg Herred.

Han var saaledes til en Begyndelse radikal nok og henledte inden længe Interessen paa sig ved sin politiske Optræden.

I 1887 ønskede Lemvigkredsen at slippe af med gamle Albertsen, der havde siddet fast i Kredsen siden 1887. Han var ikke oplagt til at gaa godvillig, og der blev da indbudt til et offentligt Møde i Kjellerup for at faa opstillet en anden Kandidat. Her fik den 28aarige Søren Svendsen de fleste Stemmer, men da han den Gang regnedes for Bjørnbakker, vilde Grundtvigianerne ikks stemme paa ham og opstillede for egen Regning Jakob Christensen, Kragelund, senere af Revl og 1901 N. J. Larsens Modkandidat i Stubbekjøbing. Som Følge af denne Splittelse genvalgtes H. Albertsen med stor Majoritet.

Søren Svendsen

Før Valget i 1890 modtog Svendsen fra nogle Vælgere, der ønskede at blive Søren Kjær kvit, en Opfordring til at stille sig i Søndervingekredsen. Han gik ind derpaa og opnaaede Valg. Hans Tilslutning til den moderate Politik bevirkede imidlertid hans Fald i 1895. Han blev slaaet af nuværende Folketingsmand R. Hansen.

Ved Valget i 1898 blev han imidlertid paany valgt ind i Tinget, denne Gang i Vinderupkredsen som Afløser for hans Meningsfælle Gaardejer Skov, der var bleven udnævnt til Branddirektør og i den Anledning trak sig tilbage. I 1901 genvalgtes Søren Svendsen imod Redaktør Krarup af Struer, der var opstillet af Venstre-Reformpartiet, og forresten naaede en anselig Minoritet.

Søren Svendsen har kun røgtet faa offentlige Hværv foruden sin Rigsdagsvirksomhed, væsentligt vel fordi han saa tidligt

kom ind i denne. I 1900 udnævntes han til Formand for Kommissionen ang. Husmandslodder i Viborg Amt.

Han hører til de mest afgjort moderate i Folketinget.

CARL SØRENSEN

Født den 23. November 1857. Gaardejer i Øland pr. Halvrimmen. Folketingsmand for Hjørring Amts 5. Valgkreds.

Carl Sørensen

Ingen Rigsdagsmand er i saa høj Grad som Carl Sørensen en ubeskreven Tavle. Ikke en Gang i sin egen Valgkreds, der i 1901 satte ham ind i Folketinget, var han synderlig kendt før Valget.

Kredsens Folketingsmand siden 1876 var Berthelsen-Skalborg. Han hørte til de moderate, der brød med Bojsen 1894, da Forliget skulde sluttes, meldte sig derefter i 1895 ind i Venstre-Reformpartiet, men var blandt de fire Folketingsmænd, der i Anledning af Dagsordenen om Brændevinsskatten i Foraaret 1900 brød ud fra Venstre, hvad der bragte Misfornøjelsen blandt en Del af hans Vælgere til at tage fast Form. Det besluttedes til Valget 1901 at opstille en Modkandidat af mere radikal Venstrefarve og hertil udpegedes en i Kredsen vel kendt og anset Mand.

Saa hændte der imidlertid det, at denne Mand blev syg lige før Valget, og Berthelsens Modstandere stod uden Samlingsmærke. I denne Situation blev *Carl Sørensens* Navn bragt frem. Det var kendt af kun yderst faa udenfor hans nærmeste Hjemstavn. Disse garanterede imidlertid for hans paalidelige Ven-

stresind, og saa akcepterede man ham som Kandidat. Naturligvis savnede han ganske Berthelsens Detailkendskab til de foreliggende Spørgsmaal, og han var ingenlunde nogen øvet Debattør. Men hans oprigtige Ligefremhed virkede sympatetisk, og Flertallet af Vælgerne vilde nu af med Berthelsen. Altsaa blev Carl Sørensen valgt.

CARL SØRENSEN er født den 23. November 1857 i Broust Sogn, hvor hans Fader var Gaardejer. 1867 købte Faderen en Gaard paa Øland i Limfjorden, og her er Carl Sørensen da vokset op og har boet siden. Nu ejer han selv Gaarden, der er ansat til $2^{3}/_{4}$ Td. Hartkorn. Fra 1893—98 var han Formand, Kasserer og Regnskabsfører for Andelsmejeriet i Broust Sogn, og fra 1900—01 var han Formand og Bogholder for Ølands Spare- og Laanekasse.

Hvilke Betingelser Sørensen har for Rigsdags-Arbejdet, faar Fremtiden afgøre. Han har foreløbig klogelig holdt sig helt i Baggrunden, men hans politiske Interesse er solid, og da han har den Lyst, der driver Værket, vil han antagelig arbejde flittigt paa at erhverve sig Kundskab om Sagerne.

JENS SØRENSEN

Født den 23. Februar 1840. Gaardejer, Vitved Overgaard pr. Skanderborg. Folketingsmand for Skanderborg Amts 2. Valgkreds.

Der hviler over Jens Sørensen et Præg af fast og mild Besindighed, og det lyser af stilfærdigt Humør i de godmodige, klare Øjne. Den Mand indgyder uvilkaarlig Tryghed. Man tænker sig, at det er en Mand af Ligevægt og Viljestyrke, af et sundt og ukunstlet Naturel. Og just dette er Tilfældet. Netop disse Egenskaber lægger han for Dagen baade som Menneske og Politiker. Skanderborgkredsen kan opvise haarde Valgkampe, men det er aldrig sket, at Jens Sørensen er bleven nervøs eller har mistet sit gode Humør. Og i den ubetingede Agtelse for hans Person har han haft et værdifuldt Værn for sin politiske Stilling i Kredsen.

JENS SØRENSEN er født den 24. Februar 1840 paa den Gaard i Vitved, nær Skanderborg, han nu ejer. Naturligvis gik han som Dreng i Almueskolen, og han har ikke senere nydt anden Undervisning end den, Livet selv har givet ham. Netop derfor er han saa udpræget praktisk i sin Tankegang og i sin Færd. Han var hjemme, til han deltog i Krigen 1864, og mens han var borte, døde Faderen, hvorefter Jens Sørensen overtog Gaarden, der har 4 Tdr. Hartkorn. Han gjorde et stort Arbejde paa at forbedre Bedriften i alle Henseender, og som et Udtryk for den Agtelse, han nød som Landmand, kan anføres, at han valgtes til Sekretær og senere til Formand for en Landboforening, der blev oprettet paa et Møde ved Ny Solbjærg Kro.

Jens Sørensen

Første Gang, Jens Sørensen deltog som Vælger i en politisk Afgørelse, var ved Folketingsvalget i Skanderborg 1872. Han og de andre Vælgere havde da tre Kandidater at vælge imellem. Den ene var nuværende Folketingsmand *N. Jensen-Toustrup*, der her som 26aarig ung Mand stillede sig for første Gang. Den anden var Cand. theol. *v. Haven*, Redaktionssekretær ved Aarhus Amtstidende, den tredie Kredsens Folketingsmand, Baron Ivar Holger Rosenkrantz, kaldet „den røde Baron", der skønt Venstremand var bleven uens med Dr. Winther. Jens Sørensen stemte da paa N. Jensen, fordi denne stod som erklæret Tilhænger af det forenede Venstre, medens v. Haven var *Jysk Folkeforenings* særlige Kandidat, eller rettere Kandidat for Dr. Winthers Gruppe, der støttedes af Lars Bjørnkak og hans Blad.*)

*) Rosenkrantz havde samme Opfattelse, han udtalte sig meget aaben: I vil altsaa ikke stemme paa mig, saa stem paa N. Jensen, en Mand med det Ansigt, der sidder paa v. Haven, kan I ikke være bekendt at stemme paa.

Jens Sørensen fulgte med ivrig Opmærksomhed Halvfjerdsernes politiske Udvikling. Da Grundlovværneforeningerne dannedes efter Provisoriet i 1877, blev han Formand for Pastoratskredsen, var virksom for at styrke Modstanden mod Provisoriet og følte dyb Harme over, at N. Jensen-Toustrup sluttede sig til de Moderate og gik med til November-Forliget.

Ved Landstingsvalget i Horsens 1878 kom bl. a. Skanderborgkredsen paa Tale mellem en større Kreds af Venstremænd, som var enige om det ønskelige i at faa N. Jensen erstattet med en radikal Repræsentant. Jens Busk og andre skyndede til og sagde: Nævn os en Mand i Kredsen, vi kan sætte os i Forbindelse med. Prokurator Weng fra Skanderborg nævnte da Jens Sørensen, og da der kort Tid efter kom Opløsning af Folketinget, var Valgkampen snart i fuld Gang. Prokurator Weng, der var Grundlovværneforeningens Næstformand og Formand for Valgkredsen, ledede Slagets Gang, og Redaktør Oluf Jørgensen, der et Par Aar i Forvejen havde oprettet *Skanderborg Amts Avis*, støttede af al Magt Jens Sørensens Valg. Resultatet d. 3. Januar 1879 blev da ogsaa et stort Nederlag for de Moderate og en stor Sejr for Jens Sørensen og Venstre. Ved Opløsningsvalget i Maj 1881 forsøgte de Moderate at genvinde Kredsen med Redaktør Sørensen, Silkeborg, som Kandidat, men det mislykkedes, og i en Aarrække var Skanderborgkredsen i Jens Sørensens uantastede Besiddelse.

Paa Rigsdagen sluttede han sig bestandig til det radikale Venstre. Det forekom ham at være Maalet at skaffe den almindelige Valgrets Princip gennemført saavel i Staten som i Kommunen, og derfor har ogsaa Arbejderne i stort Tal samlet sig om Jens Sørensens Kandidatur. Under de forskellige Grupperinger indenfor Venstre sluttede han sig altid nærmest til Hørup. Forholdet mellem de to var ikke blot et Forhold mellem Føreren og den Menige; det udviklede sig til et virkelig personligt Venskab. Hørup følte sig stærkt tiltalt af den jyske Bondes Naturel og Væsen, og Jens Sørensen paa sin Side fatfattede efterhaanden saa megen Hengivenhed for Hørup, at han for saa vidt kunde vedkende sig Ordene, at han hellere vilde

falde med Hørup end sejre uden ham. Han faldt da forresten ogsaa i Skanderborg den Valgdag i 1892, da Hørup faldt i Køge.

I 1895 stillede Jens Sørensen sig paany i sin gamle Kreds, men besejredes af Redaktør Oluf Jørgensen, der imidlertid var bleven agrarisk og moderat. Jørgensens Valg blev dog kasseret, nyt Valg udskrevet til d. 22. April 1896, og efter en voldsom Valgkamp sejrede Jens Sørensen igen og har siden holdt Kredsen, sidste Gang mod en Kandidat, der ogsaa erklærede sig for en Tilhænger af Venstre-Reformpartiet.

Til dette Parti sluttede Jens Sørensen sig, da han atter fik Sæde i Folketinget. Han var selvfølgelig en Modstander af Forliget af 1894. Efter hans Mening bød det ingen Garanti for Fremtiden, og han ansaa den moderate Polik for demoraliserende, idet den gik ud paa at drive en Del af Venstre sammen med Højre for i Fællesskab at slaa gamle Meningsfæller ned. Jens Sørensen har altid hævdet, at Venstre burde søge sin Styrke ved at vinde Tilslutning nedefra, hos det jævne Folk, ikke ved Alliancen opad.

Han hører nu som altid til Venstres paalideligste Mænd, og han nyder blandt sine Partifæller stor Anseelse for sin praktiske Dygtighed og sin aabne og retlinede Karakter.

S. SØRENSEN

Født den 10. September 1848. Gaardejer og Lærer i Nørre Nebel. Folketingsmand for Ribe Amts 1. Valgkreds.

Lige bred og jovial af Skikkelse og Gemyt. Af Anskuelse oprigtig Demokrat. Paa Rigsdagen har han aldrig gjort noget Forsøg paa at vinde større Plads for sin Person, end han behøvede for at færdes frit efter sin Overbevisning. En hyggelig og elskværdig Mand med en godmodig Skælm i Øjet og altid en lun Bemærkning paa rede Haand.

SØREN SØRENSEN er født den 10. Septbr. 1848 i Aadum, Ringkjøbing Amt. Hans Fader var i mange Aar Lærer ved Nørre Nebel Skole, og Sønnen slog sig ligeledes paa Pædagogiken. Fra 1867—68 var han Elev paa Jelling Seminarium,

gav sig dog ikke Tid til at tage nogen Eksamen, men virkede som Vinterlærer fra 1870 til 1886 i forskellige Sogne i Vardeegnen. Samtidig var han fra 1880 Landmand, idet han det Aar købte en Gaard i Nørre Nebel paa 2 Tdr. Hartkorn. Han ejede ingen Ting den Gang, men har lagt et godt Greb paa Landvæsenet for Dagen; thi han har nu omtrent ombygget Gaarden og fordoblet Besætningen.

S. Sørensen

1887 kaldedes Sønnen til Andenlærer ved Nr. Nebel Skole, der er stor, smuk og tidssvarende indrettet, med to faste Lærere og to faste Lærerinder. Ganske vist havde Sønnen ingen Eksamen, men han havde i sin tidligere Skolegærning vist sig som en saa dygtig Praktiker, at rette Vedkommende ikke tog i Betænkning at give ham Ansættelse.

Sørensens Fader var afgjort Venstremand og nød stor Anseelse blandt sine Meningsfæller i Vardekredsen. Han var en af dem, der havde Æren for, at Kredsen saa tidligt valgte Venstre. Sønnen fik da lige fra sine Drengeaar indpodet politiske Interesser, og før Valget 1890 var han selv Formand for Vardekredsens Venstreforening. Da Kredsen netop til dette Valg havde Behov for en Venstrekandidat, var det ikke unaturligt, at denne blev S. Sørensen. Han besejrede med stort Flertal baade den moderate og Højres Kandidat. Ogsaa i 1892 havde han en moderat Modkandidat og ved de to følgende Valg en agrarisk Medbejler. Sørensen beholdt dog stedse Overtaget, og sidste Gang stemtes der blot Ja og Nej om hans Kandidatur.

I 1890 havde Sørensen egentlig ikke stor Lyst til at komme ind i Rigsdagen, men siden han blev valgt, har han befundet sig vel derinde. Han var fra gammel Tid udpræget Bergianer

og var egentlig imod Reformpartiets Dannelse i 1895, men bøjede sig for sine Meningsfæller og har næppe fortrudt det. Hans Valgkreds har for sine særlige Anliggender haft en omsigtsfuld Talsmand i S. Sørensen. Paa Grund af Esbjærgs stærke Fremvækst blev en Forandring af Jurisdiktionerne nødvendig. Her varetog Folketingsmanden med saa stor Iver og saa meget Held Vardes Interesser, at Byen fejrede ham med et Festmaaltid. Saa har han desuden faaet gennemført en Bane igennem Valgkredsen, og af andre Sager, i hvilke han har virket, kan nævnes Nymindegabs-Affæren, Opførelse af fire Kirker i Kredsen, Klitplantning, Redningsvæsen og Strandvæsen. I alle disse Spørgsmaal er der ved Sørensens Bistand foretaget Reformer.

Ogsaa i sin Hjemstavn har Sørensen deltaget i offentlig Virksomhed. Han var blandt dem, der tog Initiativet til Oprettelse af Forsamlingsbygning og Andelsmejeri i Sognet og var gennem en lang Aarrække Formand for Foredragsforeningen. I Slutningen af Firserne fik han stiftet en Hesteforsikrings-Forening i Egnen og var dens Formand til 1898. Saa er Sørensen siden 1894 Formand for en stor Løsørebrandforsikring for Nr. Nebel med omliggende Sogne, og endelig kan det nævnes, at han som Kirkeværge i omtrent 20 Aar har indlagt sig Fortjeneste af de store Forandringer, Nr. Nebel Kirke i den Tid er undergaaet.

A. THOMSEN

Født den 31. Maj 1842. Lærer i Havbro pr. Aars. Folketingsmand for Aalborg Amts 4. Valgkreds.

Atter en af de Mænd, hvis Virksomhed er et Bevis paa den Rolle, Folkeskolens Lærere har spillet indenfor Venstre. Selv rundne af Bønderne har disse Mænd naturligt kæmpet Bondestandens Kamp med, og det Maal af Kundskaber, deres Læreruddannelse har tildelt dem, har givet dem Forudsætninger for at blive Kampens Foregangsmænd.

A. Thomsen, der er tiaarig Folketingsmand, virker dog i de første 9 Aar af sin Rigsdags-Tilværelse helt i det stille. Han

førte kun sjældent Ordet og skabte ingen Bevægelse om sit Navn. Men i den Tid lærte hans Meningsfæller at paaskønne hans ædruelige Forstand og hans politiske Takt. Særlig blandt sine jydske Kolleger fremskaffede han sig en Tillid, der var rede til at give sig Udtryk, naar Lejligheden kom.

Den meldte sig efter Systemskiftet i 1901. Da rykkede Thomsen pludselig frem af sin Ubemærkethed. Trier flyttede op paa Formandspladsen, og J. C. Christensen ned i den røde Bygning. Saa satte Venstre Thomsen paa 2. Viceformands Plads.

A. Thomsen

Dernæst valgtes han til Ordfører for Kirkelovene. Han motiverede Venstres Tilslutning til Kultusministerens Forslag og sekunderede denne i Foraaret overfor de angribende Parter. Nu havde Folk omkring i Landet faaet Øje paa Thomsen. Kirkelovene vakte en kraftig Interesse over hele Landet. Befolkningen samlede sig til Møder, og paa disse var Thomsen ofte tilstede og hævdede Venstres og Ministerens Opfattelse. Thomsen satte med megen Virkning sin solide Jyskhed op mod Præsternes hidsige Angreb paa de kirkelige Reformer.

Fremdeles valgtes A. Thomsen ind i Militærkommissionen, og endelig valgtes han i Efteraaret 1902 til Medlem af Venstres Bestyrelse. Saaledes staar han pludselig, med et Aars Varsel, i en særdeles fremskudt Stilling.

ANDERS THOMSEN er født den 14. Septbr. 1842 i Nørby i Velling Sogn ved Ringkjøbing. Hans Fader var Gaardejer, og han tilhører en gammel vestjysk Bondeslægt, der i flere Slægtled ikke havde kendt til Hoveriarbejde, men hvis Sønner havde

levet som fri Mænd paa deres Gaarde. Fra sit 15. til sit 19. Aar underviste Thomsen som Vinterlærer i Vestjylland, kom saa paa Ranum Seminarium og tog Eksamen i 1864. Fra dette Aar til 1867 var han Hjælpelærer i Kjeldstrup-Brund Skole pr. Thisted og forflyttedes derpaa til sit nuværende Kald i Havbro. Foruden sit Skolekald driver han en Gaard paa $4^1/_2$ Td. Hartkorn i Holme By, Farsø Sogn.

I 35 Aar har Thomsen været Formand for den fri Fattigkasse i Havbro, 1871 var han med til at oprette Sparekassen for Aars og Havbro, og senere var han virksom for Oprettelsen af et Andelsmejeri. I mange Aar har han været Kredsforstander i den Wistoftske Brandforsikring for Landbygninger og Distriktskommissær i samme Forenings Løsøreforsikring.

Endelig valgtes han ved Valget i 1892 til Folketingsmand for Aalborg Amts 4. Valgkreds, der da havde Valgsted i Brorstrup, men siden har faaet det i Aars. Han sidder urokkelig fast i denne Kreds.

HERMAN TRIER

Født den 10. Maj 1845. Cand. phil. Kjøbenhavn. Folketingsmand for Kjøbenhavns 1. Valgkreds.

For Øjeblikket er Trier Formand baade i Folketinget og i Kjøbenhavns Borgerrepræsentation. Med det samme er det givet, at denne Mand maa besidde afgjorte Fortrin i Retning af det repræsentative, at han ved sin Personlighed maa have noget af en Generalnævners Karakter, og at hans hele Færd maa have indbragt ham en stor Sum af medborgerlig Agtelse.

At Trier tælles blandt vort Lands betydelige Mænd, beror just paa hans Karakters retsindige Styrke, paa det retlinede, tilforladelige og myndige i Fremtræden og Tale. Han har i al sin Virken været den kloge og hjærtelige Opdrager, en Vejleder og en Opmuntrer for Ungdommen og Folket. Netop Billedet af en saadan Personlighed møder man ogsaa, naar man gennemlæser hans Skrifter. I disse spredte Smaa-Afhandlinger

om pædagogisk Theori og Praksis, om politiske og sociale Emner aabenbarer sig ikke nogen dyb og original Aand, men megen oprigtig Menneskelighed, en jævn og sund Styrke i Tankegangen, et kultiveret Frisind.

Triers repræsentative Evne beror paa en fordringsløs Mandighed i Udseende som i Væsen. I sin prunkløse, men værdige Optræden er han et Mønster paa en folkelig Tillidsmand. Og naar hans magtfulde Organ lyder til en Forsamling af Borgere, virker han som en ædel og varmhjærtet Folketribun. Fra sin første offentlige Fremtræden var Trier en af vore populæreste Talere. Denne smukke Røst, af en vældig, fuldttonende Kraft, virkede paa Folket med et rent æstetisk Velbehag, og af hans klare, brede Fremstilling opfattede selv de mindst udviklede Tilhørere, hvad han havde at sige dem. I sin Agitation stimulerede han ikke sine Tilhørere ved æggende Slagord. Han talte mere til dem som en Lærer, der appellerer til Forstaaelse og den maadeholdne Retsindighed hos Eleverne.

Herman Trier

Mens den almindelige Tillid saaledes har bragt Trier fremragende Hædersposter, har han ikke glemt de mange Spørgsmaal udenfor Rigsdag og Kommune, i hvis Tjeneste han har stillet sig med sin Arbejdskraft. Han virker der med den samme ligefremme og uselviske Iver som altid. Der er næppe Tal paa dem, som i Aarenes Løb henter Raad og Bistand hos Trier. Hans Hjælpsomhed er overordentlig.

HERMAN TRIER er født den 10. Maj 1846 i Kjøbenhavn, Søn af Grosserer Adolph Trier, hvis Hus (Trier & Goldschmidt)

fra en ringe Begyndelse arbejdede sig op til det største Kolonialfirma i Landet. Triers Moder var født *Bing*, en Datter af den bekendte I. M. Bing, der kom til Landet som en fattig Mand, oprettede den første jødiske Skole og senere grundlagde den bekendte Kunst-, Bog- og Galanterihandel i Kronprinsensgade. Herman Trier er saaledes Fætter til Harald Bing (Bing & Grøndahl) samt Folketingsmand Anton Bing og forresten ogsaa til afdøde Herman Bing. Han har for et Par Aar siden i en Bog skildret Gaarden paa Amagertorv Nr. 8, hvor han blev født, og det Familieliv, der levedes i det Trierske Hus.

Fra 5 til 8 Aars Alderen besøgte Trier en Pogeskole i Vimmelskaftet, nuv. Nr. 38, og derpaa blev han sat i Skole i det v. Westenske Institut paa Nørregade. Først gennemgik han Realklasserne og kom dernæst over i den studerende Afdeling. Hos den bekendte Ludvig Trier lærte han sin første Latin, og blandt sine Lærere mindes han iøvrigt Latinlæreren Dr. O. Siesbye og Græsklæreren Dr. V. Pingel. Mærkværdig nok læste han græsk Prosa med den poetisk anlagte Pingel, men græsk Poesi med den stokprosaiske C. Berg, senere Rektor i Frederiksborg. Blandt hans Klassekammerater fandtes *Johan Deuntzer*, den nuværende Konsejlspræsident. De to var Klassens yngste Elever, men er formodentlig dem, der har drevet det videst. 1862 blev de Studenter.

Trier tog fat paa Juraen, dog med Bevidsthed om, at det ikke vilde blive hans endelige Studium. Til Manuduktør havde han Kongens nuværende Kabinetssekretær Rosenstand. Men i 1864 sagde han pludselig Jurisprudensen Farvel og gav sig i Lag med Pædagogiken. Et væsentligt Motiv hertil var en Vision, han en Dag havde, og som var foraarsaget ved Brydninger, der da foregik i hans Sind. Pludselig, som han en Dag stod paa sit Værelse, saa han for sig et solbelyst lille Tagkammer. Solstraalerne faldt gennem det aabne Vindu skraat ind og spillede paa det lyse Haar af en Flok Smaadrenge og Smaapiger, som var samlet til Skole, og han saa sig selv gaa omkring i denne lille Forsamling i Færd med at undervise Børnene.

Trier gik til gamle Sibbern og spurgte ham til Raads om, hvad han skulde lære. Den gamle Filosof tog sig af Spørgsmaalet med samme interesserede Iver, hvormed han paa sine Rusforelæsninger lagde de unge Studenter paa Sinde, at man „for Himlens Skyld ikke maatte lægge Barnet til Ammens Bryst, naar hun var i Alteration“. Men han vidste ikke andet end at henvise den unge Trier til Gert Winthers latinske Magisterafhandling og Lampes Recensionsværk.

Trier begyndte da paa egen Haand. Han indledede sine Studier med en Maaneds Tid daglig at besøge Kommunehospitalet for at se Lægerne behandle deres Patienter, og han gjorde her gavnlige psykologiske Iagttagelser. For at faa et praktisk Grundlag for sine Studier, paatog han sig derefter Undervisningstimer i forskellige Drenge- og Pigeskoler — han drev det senere til 50—60 Timer ugentlig — var et Slags Huslærer eller Fosterfader for Sønnerne i D. B. Adlers Hus, opdrog hjemme en forældreløs Dreng, læste paa et Artiumskursus for unge Mennesker, underviste fra 1870 i 30 Aar vordende Almueskole-Lærerinder og fra 1874 til 1885 Præliminarister og „Søbisser“. Fra sidstnævnte Virksomhed blev han fjærnet af politiske Aarsager.

Samtidig med at drive al denne Praksis studerede Trier de pædagogiske Klassikere og vilde i 1869 tage en Magisterkonference i Pædagogik. Efter at det filosofiske Fakultet havde betænkt sig en Maanedstid, fik Trier det Svar, at Pædagogiken ikke har et saadant Indhold og en saadan Form, at en Magisterkonference kan bygges derpaa. Dette Afslag fremdrog og kritiserede han i Dagbladet og fortsatte derpaa sine fri Studier.

I Halvfjerserne skrev Trier i Brødrene Brandes' Tidsskrift *Det nittende Aarhundrede* forskellige Afhandlinger om Religion og Barnealderen, forfattede en Pjece om Religionsundervisningen i de lærde Skolers øverste Klasser og udgav Oversættelser af flere Smaaskrifter: H. Späth: Jesu Udvikling; V. Rydberg: Middelalderens Magi; F. Buisson: Den bibelske Historie i Folkeskolen og A. Diesterweg: Min Religionsundervisning.

Fremdeles udgav Trier fra 1876 som Bidrag til en dybere-

gaaende Behandling af Undervisningen en Række Biografier og Karakteristiker under Fællestitlen: *Kulturhistoriske Personligheder:* Beethoven, Pestalozzi, Lionardo da Vinci, Lessing og Zwingli; Snorre Sturlason af Boesen; Albrecht Dürer af Otto Müller; Spinoza af H. Høffding; George Stephenson af Albert Andresen; Camillo Cavour af Marie Pingel.

I 1876 holdtes et Filologmøde i Kjøbenhavn, hvor der førtes en mislykket Forhandling om Pædagogiken. Som et Slags Protestskrift udsendte Trier *Pædagogiken som Videnskab*, der i 1878 udkom som et Numer af Høst Universalbibliotek. Og endelig begyndte Trier i 1879 sammen med Skolebestyrer *Voss*, Kristiania — de første fire Aar desuden sammen med Professor Pio, Bestyrer af Borgerdydsskolen — Udgivelsen af det højtansete pædagogise Tidsskrift *Vor Ungdom*, der bestaar den Dag i Dag, og gennem Aarene har været Samlingsplads for Pædagoger for hele Norden.

I Begyndelsen af Halvfemserne samlede Trier sine pædagogiske Afhandliger, dels af historiske dels af ræsonnerende Art, i det tre Binds Værk *Pædagogiske Tids- og Stridsspørgsmaal.* Foruden egentlige pædagogiske Arbejder indeholder de tre Bind ogsaa Artikler og Taler over Emner af forskellig Art. Og i Efteraaret 1902 har Trier desuden udgivet to Bind under Fællestitlen *Af Dagen og Vejen* af et lignende broget Indhold. Han kalder det selv i et Forord: det spredte Tankestof, hvormed Livets Gang sætter Ens Hjærne i Virksomhed, Studieaarenes Brudstykker og Arbejdsaarenes tilfældige ikke altid frit valgte Opgaver.

I 1881 deltog Trier under Filologmødet i Kristiania i den tre Dages Forhandling om Pædagogiken, bekæmpede særlig Madvigs Indlæg, idet han karakteriserede Modsætningen som en Kamp mellem to Slægtled. Som Følge heraf fik han Aaret efter Indbydelse til at holde pædagogiske Foredrag i Kristiania og udviklede saa paa det derværende Universitet i fire Foredrag sine frisindede moderne Synsmaader. Fremdeles har han fra Midten af Firserne holdt Foredrag for Lærere, der paa Feriekursus uddannes i Sløjd, og da Dansk Sløjdforening stiftedes

ved dette Tidspunkt, fik Trier straks Del i Ledelsen og har haft det siden. Saa langt han har grebet ind paa andre Omraader, har de pædagogiske Interesser dog stadig været de centrale hos ham. Hans Virksomhed f. Eks. i Afholdssagen har jo i Virkeligheden sit Udspring fra samme Midtpunkt. Ogsaa i dette Spørgsmaal har han ofret paa forskellig Vis. Han har hyppig talt derom baade i og udenfor Kjøbenhavn. Da Afholdssamfundet stiftedes i 1889, blev han dets Formand og sammen med Kommunelæge Mich. Larsen har han udarbejdet et Skrift „Om Alkoholen og dens Virkninger", der er oversat paa flere Sprog og bl. a. indført i de østrigske Statsskoler.

Først i Firserne begyndte Trier det anseelige Arbejde, der knytter hans Navn til Studentersamfundets. Ved Oprettelsen af Samfundets Aftenundervisning i Slutningen af 1882 valgtes han til dens Formand og er det bestandig. Vil man forstaa den store Kærlighed, hvormed Trier har opfattet dette Arbejde, og den Taknemlighed, som kjøbenhavnske Arbejdere derfor føler overfor ham, skal man en Gang have overværet det aarlige Møde hvert Efteraar, hvor Trier lægger næste Vinters Arbejdsplan frem fra Talerstolen i Rømersgade. Han gør det nu med samme Friskhed og Kraft som den allerførste Gang. Da var han kun cand. phil. H. Trier; nu er han Folketingets og Borgerrepræsentationens Formand, men han har paa Vejen til disse Poster intet tilsat af sin oprindelige Iver for den gode Sag.

I 1884 valgtes Trier til Studentersamfundets Formand efter Dr. Pingel og beklædte denne Stilling til 1889. Under hans Formandsskab startedes Studentersamfundets Smaaskrifter, og Trier selv skrev flere af dem, bl. a. et om Grundtvig, af hvis Personlighed og Arbejde han trods mange Forskelligheder har følt sig tiltalt. Fremdeles oprettedes Studentersamfundets Retshjælp for Ubemidlede, og endelig bragtes Venstrebønderne og Studenterne i Forbindelse med hinanden, bl. a. ved de to Ture til Horsens og Houlbjærg. Trier er hyppig Gæst i Studentersamfundet endnu, baade til Hverdag, og naar Samfundet holder sine Møder. Han fører ofte Ordet i Samtaler og Diskussioner med de Unge.

Sammen med Trier valgtes i 1884 *Socialdemokratens* Medarbejder J. J. Ipsen ind i Studentersamfundets Bestyrelse. Dette gav Arbejderne Tillid til Samfundet og blev en medvirkende Aarsag til Valgalliancen samme Aar mellem de Liberale og Socialdemokraterne. Disses Kandidat i første Kreds var Pianofortearbejder V. T. Holst, og de erklærede, at Trier var den eneste, for hvis Skyld de vilde trække deres egen Mand tilbage. Pingel, der var meget virksom ved denne Lejlighed kom saa en Dag til Trier og sagde: „Jeg har set Danmarks Fremtid gry i et lille mørkt Værksted i Gotersgade.“ Han havde der forhandlet med Holst, denne trak sig tilbage, og ved Ordningen i første Kreds var Valgalliancen i Virkeligheden gennemført for hele Landet.

Trier havde til dette Øjeblik aldrig deltaget i Politik, ikke en Gang afgivet sin Stemme ved noget Valg. Hans politiske Tilværelse begyndte med hans første Vælgermøde ude i Figaro paa Vesterbro fjorten Dage før Valget. Salen var stuvende fuld og Stemningen saadan, at Hørup, som var tilstede, efter Mødet sagde: „Ja, skulde man dømme herefter, saa har Oppositionen det halve Kjøbenhavn“. Det viste sig paa Valgdagen at være rigtigt. Trier slog for sit Vedkommende Rimestad.

I 1887 faldt han for Florian Larsen, men valgtes paany i 1890 i sin gamle Kreds og er siden genvalgt. I 1895 frygtedes der stærkt for hans Valg, thi Valgkredsloven af 1894 havde berøvet ham en stor Del af hans paalideligste Vælgere i Vesterbros Arbejderkvarter. Saa meget større var Jublen, da han alligevel sejrede, og 1901 valgtes han med 1772 Stemmer mod 1091.

I Triers første Rigsdagstid var Venstre delt i forskellige Grupper, og han selv er kun lidet anlagt til Partimand. Dette i Forbindelse med Maaden, paa hvilken han var valgt, bevirkede at han holdt sig som Løsgænger udenfor alle Partier indtil efter Valget 1895. Da var det ogsaa ham klart, at nu burde alle Afskygninger af Venstre gaa sammen, og han sluttede sig saa til Venstre-Reformpartiet. Han blev med det samme valgt til Folketingets 2. Viceformand og efter gamle Høgsbros Fratræ-

den mod Slutningen af Samlingen 1900—01 valgt til Formand. Hans Skikkelse fylder fortræffeligt paa Formandsstolen, og lige saa fortræffeligt røgter han efter den almindelige Mening sit Hværv. Der er en myndig Klarhed i alle hans Afgørelser. Han har indført den priselige Skik, at Møderne slutter senest præcis Klokken fire, og under ham er Initiativet taget til den ny Tilbygning til Rigsdagen. Overfor den Stab af Personale, der staar i Folketingets eller hele Rigsdagens Tjeneste, optræder han kulant og elskværdigt.

Den samme faste Værdighed udviser han i sin Egenskab af Borgerrepræsentationens Formand. Han valgtes dertil i 1898, efter i 1893 at være valgt ind i Borgernes Raad som en af de første Kandidater, hvis Valg det lykkedes Oppositionen at gennemføre. Han har iøvrigt her særligt taget sig af Skolesager, som iøvrigt ogsaa i sin Virksomhed i Folketinget. Her løftede han tidligere saare sjældent sin stærke Stemme og befinder sig utvivlsomt bedst nu, da hans tiltalende Skikkelse med det stærkt graanede Hovede hæver sig bag Formandspulten.

Endnu kan det nævnes, at Trier var en af de Mænd, der brugte deres borgerlige Indflydelse til Fordel for en Afslutning af den store Lock-out i Sommeren 1899. Han modtog da Fortjenstmedaljen i Guld.

Fra nu af er saa at sige al Meningsforskel om Triers Personlighed forstummet.

J. WILMANN

Født den 7. Juni 1866. Forretningsfører i Nærum. Folketingsmand for Kjøbenhavns Amts 4. Valgkreds.

I Lyngbykredsen var i mange Aar enhver politisk Bevægelse banlyst. Gamle Kammerherre Rosen sad derude, mens Aarene gik, i Ro og Fred. Da var Lyngby Idyllen. Men hen i Firserne begyndte Oppositionen at røre sig i Kredsen, og efter at Fæstnings-Anlægene var begyndt, henvendtes hele Landets Opmærksomhed paa Lyngby. Naar Valgdagene nærmede sig,

trak det op til et helt Uvejr, og der forefaldt baade voldsomme og komiske Scener.

I Halvfemserne opstillede Socialdemokraterne hver Gang Kandidater, først J. Jensen, senere Borgbjærg. Højres Tal formindskedes efterhaanden, men Partiet holdt dog Stillingen lige til 1901. Efter Rosen kom Oberst Colding og efter ham Proprietær Piper. Denne sidste faldt den 3. April for Socialdemokraten ForretningsførerWilmann, idet han kun opnaaede 1463 mod dennes 1485 St.

J. Wilmann

JOHAN CARL THEODOR WILMANN er født den 7. Juni 1866 i Søllerød Sogn, Søn af Formand paa Ørholm Papirfabrik Th. Wilmann. Indtil sin Konfirmation besøgte han en privat Borger- og Realskole i Lyngby, og derefter kom han i Smedelære og senere i Maskinlære paa en større Fabrik i Kjøbenhavn. Svend blev han i Foraaret 1887 og tog samme Aar Maskinisteksamen.

Da Wilmann kom i Maskinlære i Kjøbenhavn, blev han slaaet af Forskellen mellem den store Fabrik, i hvilken han befandt sig, og det lille Værksted, hvor han tilbragte sine første Læreaar. Han fandt tillige, at der var et urimeligt Misforhold mellem Fabrikantens og Arbejdernes hele Stilling. Denne Opfattelse af den sociale Kløft satte hans Hjærne i Svingning og fostrede hos ham den Tanke, at Drengene paa Fabriken skulde spare sammen til at anlægge en Maskinfabrik og saa arbejde i Fællesskab. Paa den Vis mente han, de maatte faa det bedst i alle Retninger.

Under disse Spekulationer kom han i den første Berøring med Socialismens Idéer, tilegnede sig dem med hurtig Begej-

string og gjorde sig i de følgende Aar mere fortrolig med Socialdemokatiets Politik. Indtil 1890 arbejdede han paa forskellige Maskinfabriker, men overtog saa Stillingen som Forretningsfører for *Socialdemokraten* i Lyngby og Omegn. Samtidig agiterede han udholdende omkring i den store Kommune, og hans Navn blev hurtig draget ind i Kamp i denne konservative Egn. Sin første Sejer vandt han, da han i 1894 valgtes i Bestyrelsen for de Fattiges Kasse i Søllerød. Til dette Hværv er han to Gange genvalgt, og han er nu Formand for Kassen. I 1897 valgtes han derpaa til Medlem af Søllerød Sogneraad, og Aaret efter satte Sogneraadet ham ind i Skolekommissionen. Den Uvilje, hvormed man i Begyndelsen betragtede Wilmann og hans Virksomhed, har nu stærkt fortaget sig under Indtrykket af hans elskværdige Karakter.

Imidlertid var Borgbjærg, som i 1898 var bleven opstillet som Folketingskandidat i Lyngby, bleven valgt ind i Folketinget for Kjøbenhavns 5. Kreds, og ved Valget 1901 opstilledes da Wilmann og blev valgt.

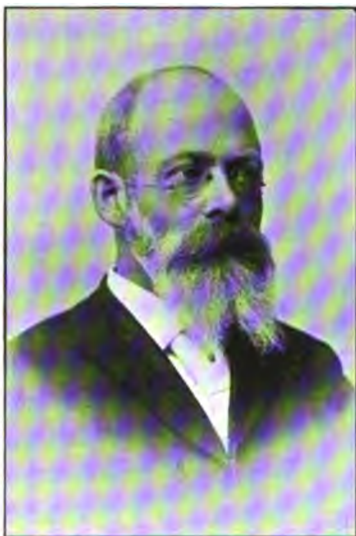
Ogsaa i Folketinget er han afholdt af sine Kolleger. Han er en flittig Tilhører ved Forhandlingerne i Tinget, men har naturligvis ikke haft synderligt at gøre derinde endnu. Han taler med behagelig Ro, klart og uden Svulst. Hans Fremtræden er taktfuld som hos den Mand, der kender sin Stillings Karakter og handler derefter.

E. WIINBLAD

Født den 15. Maj 1854. Redaktør af Socialdemokraten, Kjøbenhavn. Folketingsmand for Kjøbenhavns 12. Kreds.

Wiinblad er i overordentlig Grad Bladmanden og det alene. Redaktionskontoret er hans Værksted, og næppe noget andet Sted befinder han sig saa godt som dér. Personlig er han ikke meget kendt i den store Befolkning, til hvilken han gennem sit Blad henvender sig. Hans Udseende kender vel de Fleste, thi han er en af de Mænd, der hyppigst behandles i Karikatur-

pressen. Men han er ikke kendt, som den bliver det, der ofte bestiger Talerstolene og viser sig i Forsamlingerne. Hans Blad er hans Talerstol, og han, der i en lille Kreds kan tale fortræffeligt, egner sig ikke for de store Møder. Hans Organ er ikke stærkt, hans Veltalenhed ikke bred og flydende. Han er i det hele ikke tilbøjelig til at *tale* om Tingene, debattere frem og tilbage og formulere Kompromis'et i en Resolution. Han foretrækker at være Journalisten, der selv fatter sin Beslutning og sætter den frem i sit Blad just i den Form, der forekommer netop ham heldigst — naturligvis dog under nøje Hensyntagen til Stemninger og Forhold i det Parti, han tilhører.

E. Wiinblad

Ydermere har Wiinblad Ulyst til at blande sig mellem mange Mennesker. Der er i hans Væsen et Drag af kølig Tilbageholdenhed. Han besidder ikke den brede Barm, hvis Tilbøjelighed det er at aabne sig mod tusinde Mennesker paa én Gang. Til dette lidt reserverte Væsen svarer en Omhu for hans Ydre, der har bevirket, at Karikaturtegneren ynder at fremstille Wiinblad som en Mand af overdreven Elegance. Hvad han i Virkeligheden slet ikke er.

EMIL AUGUST WIINBLAD er født den 15. Maj 1854 i Kjøbenhavn som Søn af en fattig Skræderfamilie. Faderen kom som ungt Menneske til Kjøbenhavn fra Landskrona og giftede sig med en Sypige fra Nyboder. Wiinblad maatte meget tidligt yde sin Skærv til Familiens Underhold, fra sit tiende Aar arbejdede han udenfor Skoletiden som Materialist, Kunstdrejer, Blikkenslager, Opvarter og Stentrykker. Efter sin Konfirmation

kom han i Lære i Bianco Lunos Bogtrykkeri og fik udlært i 1873.

Som Svend boede han hjemme, købte Møbler, betalte Husleje og gav forresten sin Løn til Familiens Underhold, da Forældrene var yderst fattige og hans yngre Søskende meget talrige. Fra denne Forsørgerstilling gik Wiinblad 1880 over i en anden, idet han giftede sig. Og i Stedet for at bidrage til 5 Brødre og Søstre fik han nu selv 5 Børn at underholde. Wiinblad selv har altid i sit stille Sind set tilbage paa disse Forhold, naar hans Modstandere angreb Socialdemokraterne for Mangel paa Familiefølelse.

Straks ved Socialdemokratiets Fremkomst her i Landet sluttede den unge Wiinblad sig dertil og blev Medlem af *Internationale*. Endnu havde Partiet ikke faaet sin Slagsang, men den 17aarige Wiinblad brændte af Trang til at give sine revolutionære Proletarfølelser Udtryk, og han skrev da i 1871 *Arbejder-Marseillaisen*. Da han med sine Vers kom op i *Internationales* Lokale, gik der imidlertid en lille Flok Mennesker og sang efter haandskreven Tekst for første Gang *Socialisternes Marsch:* Nu dages det, Brødre. Saaledes kom Wiinblad da bagefter, og han selv mener iøvrigt, at hans Sang alligevel var for ubetydelig til, at den nogensinde vilde være slaaet igennem. Aaret efter blev han Sektionsformand i *Internationale* og beklædte denne Stilling, indtil Foreningen blev forbudt.

Under et Ophold i Svendborg i 1875 blev Wiinblad Formand for den derværende typografiske Forening, og da han saa vendte tilbage til Kjøbenhavn, søgte han at drage Typograferne over til Socialdemokratiet. Han var Medlem af den i 1876 indenfor den typografiske Forening dannede politiske Organisation. Formaalet naaedes senere, uden Wiinblads direkte Medvirkning, og Forholdene føjede sig saaledes, at hans Virksomhed i Fagforenings-Bevægelsen aldrig blev betydelig.

I 1877 kom han nemlig til Socialdemokraten som Typograf. Trods sit stilfærdige Væsen havde han allerede vakt Ledernes Opmærksomhed, og nu vakte han en vis Opsigt ved at sætte Artikler op af Kassen. Under Mærket *En Arbejder* skrev han

en Artikelrække under Titlen *Den omvendte Verden*, og hermed skabte han yderligere Interesse om sit Navn.

Under Wiegels, Bjørnstrups og Mundbergs Redaktioner blev Wiinblad taget stedse stærkere i Brug for journalistisk Arbejde. Fra 1879 fik han en fast ugentlig Løn af 10 Kr. for dette Arbejde, men samtidig hermed var han stadig Typograf.

Efter Pios Flugt sank *Socialdemokraten* imidlertid betydeligt i Anseelse og Udbredelse. De andre kjøbenhavnske Aviser afsagde f. Eks. Bladet, da det efter deres Mening aldeles intet betød mere. Dets Format var ganske lille, Indholdet daarligt og Annoncerne yderst sparsomme. Hertil kom, at Brix efter sin Løsladelse fra Fængslet i 1880 stiftede Bladet *Herolden* som Konkurrent til *Socialdemokraten*. Dette var næsten Dødsstødet. Og under disse Forhold sagde *Hørdum*, som den Gang udtrykte sig kraftigere end nu: „Nu maa vi forsøge med Typografen; det gaar jo ad Helvede til alligevel!"

I 1881 valgtes Winblad da til Redaktør og Følgen var, at Mundberg og Bjørnstrup gik deres Vej fra Bladet og fra Partiet. Den første udstedte i *Morgenbladet* en Erklæring, i hvilken det hed, at han brændte sine Skibe. Bjørnstrup blev Medarbejder ved *Jyllandsposten*, og alle ventede, at Socialdemokraten vilde gaa ind, da der ingen var til at dække Underskudet.

Saa hvilede da det hele paa Wiinblad. Han var alene i Redaktionskontoret i Farvergade. Hans første Medarbejder var en 16-Aars Dreng, der var forvist fra Borgerdydsskolen, fordi han var Socialist. Det var den senere bekendte Kritiker *C. E. Jensen*, fremdeles Medarbejder ved *Socialdemokraten*.

Alle uheldige Varsler og Udsigter til Trods gik Bladet imidlertid fremad, først langsomt, senere med rivende Hast. Fra 1881 til Foraaret 1884 voksede Oplaget fra 2600 til 13,000. Alle Konkurrence-Foretagender som *Herolden*, *Den ny Socialist* og *Arbejderen* — Organ for de saakaldte Revolutionære — blev knuste. Valgene i 1884 bragte Socialdemokraterne de første Sejre i Kjøbenhavn, idet Holm valgtes i 5te, Hørdum i 9de Kreds, og 1885 udsendtes et Jubilæumsnummer af *Socialdemo-*

kraten i Anledning af, at den havde naaet et Oplag paa 20,000. I 1896 udsendtes et nyt Festnummer, thi da naaede Oplaget de 30,000 Eksemplarer, og nu svinger det omkring 42,000 — endskønt Hovedbladet har afgivet mange Abonnenter til den socialdemokratiske Provinspresse, der efterhaanden er grundlagt omkring i Landet.

I mange Aar havde *Socialdemokraten* sine Kontorer i Brolæggerstræde, men for et Par Aar siden købte Bladet en stor Bygning i Nørre Farimagsgade, og her bor nu Redaktion, Ekspedition og Trykkeri Side om Side.

Ikke blot har *Socialdemokraten* afgivet *Abonnenter* til Partiets Provinspresse, men af sit store Overskud har det desuden afholdt Omkostningerne ved denne Presses Grundlæggelse og ved dens Drift, indtil den kunde klare sig paa egen Haand. Fremdeles har Overskuddet for en væsentlig Del baaret Udgifterne ved den mundtlige Agitation, især saadanne Udgifter, som Valgene medførte.

Dette Resultat er ikke naaet uden stort Arbejde, og i dette har Wiinblad altid været den drivende Kraft. Han har set Medarbejdere komme og gaa. De dygtigste af dem er blevne Rigsdagsmænd, Raadmænd, Borgerrepræsentanter, faglige og politiske Ledere, og har faaet fuldt op at gøre i andre Hværv. Wiinblad er alene bleven tilbage paa sit Redaktionskontor. Fra Morgen til Aften, fra Aar til Aar har han vaaget over Dagens Stof i Politik og i alt andet, som foregaar i Byen, i Landet, i den vide Verden. Han har redigeret og skrevet. Han har Journalistens Blik for Aktualiteten og en udviklet Stilsans. Han forstaar at skære et Blad til.

Det har ikke altid været nogen let Sag at lede *Socialdemokraten*. Bladets radikale Standpunkt har nødvendigvis maattet bringe det i Konflikt med Loven og Avtoriteterne. Dets Aarbøger kan opvise talrige Bødestraffe, og to Gange har Redaktøren maattet vandre i Fængsel, endskønt han efterhaanden fik en udviklet Fornemmelse af, hvad der lod sig sige.

Til den anden Side har der været at tage Hensyn til Partiet. Denne Opgave vil altid være langt vanskeligere for *Socialdemo-*

kraten end for noget andet Blad, fordi det har Tusinder af politisk interesserede og villende Ejere, og udgives af politiske og faglige Foreninger, der er meget ømtaalelige for alt, hvad der vedrører dem. Udgiverne er repræsenterede ved den saakaldte Kontrahent-Forsamling, der vælger Redaktøren for kun et halvt Aar ad Gangen. Wiinblad er altid bleven genvalgt — derved er sagt tilstrækkeligt om den Tillid, han nyder, og den Indflydelse, han øver indadtil i sit Parti. Naturligvis er det ikke altid gaaet lige glat, men til syvende og sidst har man ikke dristet sig til at sætte nogen anden paa Redaktørstolen.

Allerede i 1878 vagtes Wiinblad til Medlem af Socialdemokratisk Forbund, og i 1895 valgtes han til Folketingsmand for Kjøbenhavns 12. Valgkreds, der omfatter det yderste af Nørrebro. I dette Arbejderkvarter er Wiinblad bestandig valgt ved Kaaring, det vilde da ogsaa være ganske haabløst for nogen Modkandidat af andre Partier at prøve sin Lykke. Wiinblad besidder sine Vælgeres Tilslutning, ikke fordi han begejstrer dem ved sin Tale eller forekommer dem en Agitationens Helt, men fordi han er den højt betroede Redaktør af deres Blad. Hans Folketingsmandat er et Tillidsvotum til Bladlederen.

Hans journalistiske Arbejde levner ham da heller ikke megen Tid til Rigsdags-Virksomhed. Vel ses han jævnlig i Tinget, og naturligvis er han fuldt fortrolig ogsaa med Rigsdagspolitikens Gang, men han mærkes dog langt stærkere hjemme i Nørre-Farimagsgade end ude i Fredericiagade.

C. TH. ZAHLE

Født den 10. Januar 1866. Overretssagfører i Kjøbenhavn. Folketingsmand for Sorø Amts 1. Valgkreds.

Zahle har aldrig haft nogen stærkere Interesse end Politik. Det saa ud som en Tilfældighed, at han i en ganske ung Alder og med ganske kort Varsel kom ind i Folketinget, men det er i alt Fald ikke tilfældigt, at han er bleven Politiker. Det har utvivlsomt tidligt staaet ham klart, at det var den Vej, han vilde.

Og hans Evner har ikke mindre end hans Tilbøjelighed anvist ham Vejen. Han besidder en skarp logisk Sans, udviklet ved hans juridiske Studier, og en Forkærlighed for Livets nøgterne Realiteter. Al Lyrik ligger ham fjærnt. Den Styrke, hans Temperament ejer, har efterhaanden samlet sig til en bestemt *Vilje* med politiske Formaal. Han har i fremtrædende Grad den taktiske Evne at begrænse sig, til ikke i det enkelte Øjeblik at give sig videre ud, end heldigt er for det bestemte Formaal, han forfølger.

C. Th. Zahle

Men hans Nøgternhed er fjærn fra Spidsborgerlighed, og hans taktiske Evne gør ham ingenlunde til en principløs Opportunist. Han er frisk og uhøjtidelig af Gemyt, kulant, fordomsfri. Surt Pedanteri og Karrighed er ham ikke mindre imod end opskruet Ødselhed og Følsomhed. Han holder mest af dem, der har Benene paa Jorden og Hovedet klart. Og hans demokratiske Anskuelser hviler paa en instinktmæssig Sympati med det jævne Folk, dets sunde Forstandighed, dets tørre Lune, dets vederhæftige, jordbundne Færd. Han oprøres, naar han møder Overklassens Mangel paa Medfølelse. Han finder, at Underklassen altid paa Forhaand har et stort Stykke af Retten, just fordi den er Underklasse.

Carl Theodor Zahle er født den 19. Januar 1866 i Roskilde, Søn af Skomagermester Chr. Zahle, der er Fætter til den afdøde Politiker og Præst P. Chr. Zahle. Zahle voksede op i et velstillet Haandværkerhjem, hvor Punktlighed og Arbejdsomhed hørte til den gode Orden, og som 12 Aars Dreng blev han sat i Roskilde Latinskole. Det kneb ham at holde sig ad-

stadig under Skolens stramme Disciplin. Naar Tugtens Ris faldt over ham og andre Peblinge, der ikke var tilstrækkelig artige, følte han Trang til at gøre Oprør. Og hertil kom, at han allerede da var Venstrepolitiker. Han saa', hvorledes det var nødvendigt for Faderen som Haandværker at holde sin Mening tilbage, og han havde tidligt Øje for de sociale Forskelligheder indenfor hans Erfaringskreds. Disse Fornemmelser gav han Luft især i sine danske Stile, til Dansklærerens Forargelse. De Bemærkninger i Karakterbogen, hvortil disse Stile gav Anledning, er ganske betegnende baade for Skolen og for Zahle.

Dansklæreren udtrykker bestandig sin Betænkelighed ved Zahles „stærkt revolutionære Ejendommelighed“ og „uværdige Lidenskabelighed“ og i det sidste Vidnesbyrd, han gav ham før Studentereksamen, hedder det: „Det er med stor Betænkelighed, jeg ser Zahle forlade Skolen. Han har i sine danske Stile nærmest vist sig som stadig udpræget revolutionær (!) overfor alt overleveret i Meninger og Forhold, en Oppositionsaand, hvis Udspring unddrager sig min Erfaring (!) Han ledes vistnok nærmest af en levende Retfærdighedssans, men da han dermed tillige forekommer mig at forbinde et overordentlig blødt og let vakt Sind og en stor Mangel paa Modenhed, bliver hans stadige tagen Parti let ligesaa lidenskabelig som overfladisk begrundet. Det vilde derfor have været i høj Grad ønskeligt, om han kunde være bleven noget ældre og modnere, før han med sit Naturel blev kastet ud i en saa gærende og stridende Tid som den nuværende“. Bemærkningerne sluttede med den bestemteste Opfordring til den revolutionære Gymnasiast om til Eksamen at levere rent objektive Arbejder, hvis han da ønskede et nogenlunde heldigt Resultat. Om Zahle har fundet det praktisk at tage sig Advarslen ad notam, vides ikke. Iøvrigt er det givet, at denne pedantiske Højtidelighed ikke gjorde noget overvældende Indtryk paa ham. De seks Aar i Roskilde Kathedralskole indgav ham mod Latinen og dens Skole en overordentlig kraftig Uvilje, der for faa Aar siden i nogle Artikler i *Politiken* gav sig Udslag i stærke Angreb paa den lærde Skole. Zahles

gamle Dansklærer vilde vistnok have bemærket noget lignende om disse Artikler som i sin Tid om de danske Stile.

I 1884 blev Zahle Student, tog straks fat paa Juraen og meldte sig samtidig ind i Studentersamfundet, i hvis politiske Liv han hørte til de ivrigste Deltagere. Han leverede ofte ungdommeligt-hidsige Indlæg i Debatten og gav sin unge Trods Luft i kaade Drillerier mod alskens Autoriteter. Samtidig passede han sin Jura og tog sin Eksamen i Januar 1890 med første Karakter.

Faa Timer efter drog han ud til praktisk Virksomhed. I Septbr. 1889 havde Vilh. Lassen forladt Aarhus Amtstidende for at begynde paa Aalborg Amtstidende, og Zahle var udset til at være hans Afløser. Man havde bemærket hans ivrige politiske Interesser, havde for at prøve hans Duelighed ladet ham skrive et Par Artikler i *Politiken*, og med Hørups Anbefaling drog han da til det Bjørnbakske Blad i Aarhus.

Han rejste fra Kjøbenhavn samme Eftermiddag, han havde taget sin juriske Eksamen, kom til Aarhus næste Morgen, tog om Aftenen til Møde med Dr. Pingel i Tingslev Kro, var saaledes paa Hovedet inde i Valgkampagnen og sled i de otte Dage før Valget baade Nat og Dag.

Zahles Ophold i Aarhus varede godt et Aar. Han kom her i et nøje Forhold til de jyske Bønder, der stod samlede om Aarhus Amtstidende og blev især personlig Ven med Viggo Bjørnbak. Det politiske Forhold mellem dem blev imidlertid ikke bedre ved, at Bjørnbak sluttede sig til den Bojsenske Politik, mens Redaktøren stadig holdt fast ved Hørup. I Marts 1891 rejste Zahle til Kjøbenhavn for at aftjene sin Værnepligt. Der var ingen fast Aftale om, hvorvidt han skulde vende tilbage til Bladet eller ikke. Men da han var færdig med Soldatertiden, var Forskellen i hans og Bjørnbaks Opfattelse endnu mere uddybet, og Resultat blev da, at Zahle forblev i Kjøbenhavn. Han tog Fuldmagt hos en Sagfører, blev samtidig Medarbejder ved *Politiken* og nedsatte sig i 1894 som Overretssagfører i Hovedstaden.

Kort Tid før Valget i 1895 fik han saa Opfordring til at

stille sig som Venstres og Socialdemokraternes Kandidat i Ringstedkredsen. Tilbudet kom noget bag paa ham, men han tog imod det og begyndte sine Vælgermøder. Kredsen var fra gammel Tid sikker Venstre. Nu forsøgte de moderate at hindre Zahles Valg ved at opstille en Gaardmand fra Kredsen, men Forsøget mislykkedes. Zahle valgtes med 1313 Stemmer eller langt flere end Højremanden og den moderate Kandidat tilsammen. Siden har Zahle aldrig været alvorlig truet af nogen Modkandidat — denne har bestandig været Højremanden, Hofjægermester Neergaard til Skjoldnæsholm — og endda er hans Stemmetal bestandig vokset, indtil det ved Valget 1901 naaede 1601 mod 716.

I den lille Foraars-Samling efter Valget 1895 stiftedes Venstre-Reformpartiet. Zahle var virksom for dets Tilblivelse, meldte sig straks ind deri og har siden holdt sig i Partiets Centrum med nær Tilslutning til J. C. Christensen. Har hans personlige Sympatier undertiden været radikalere end Partiets som Helhed, har han dog anset det for mere betydningsfuldt, loyalt og heltud at følge dets Taktik. Han har saa at sige aldrig ved en eneste Afstemning fjærnet sig fra Partiets Flertal. Det er hans Opfattelse, at et stærkt Parti-Sammenhold er nødvendigt og sundt. Saa længe man staar i et Parti, følger man det i ondt og godt. Den Dag, man føler sig i for stærk Modsætning til sit Parti, bryder man af. Enten-eller.

Zahle var kun 29 Aar gammel, da han kom ind i Folketinget og derfor langt det yngste Medlem. I de første Aar holdt han sig meget tilbage. Kun lejlighedsvis tog han Ordet, men des flittigere arbejdede han paa at skaffe sig solid Indsigt. Det politiske Arbejde lagde saa stærk Beslag paa hans Interesse, at det saa at sige blev ham ét og alt udenfor Forretningen. Og naar han efterhaanden fik saa en saa en anden Opgave i Rigsdags-Arbejdet, løste han den med stor Omhu og Grundighed. Et af hans første Resultater var at forpurre en Beværterlov, hvorved der vilde paalægges Beværternæringen Tvang og Indskrænkninger, som efter hans Opfattelse kun kunde faa uheldige Følger i Form af Smugkroer og anden Omgaaelse af Lo-

venes Bestemmelser. Saa fremdrog han forskellige Spørgsmaal f. Eks. Behandlingen af Søkadetterne, de vestindiske Soldater og Sylows Forhold overfor en Varetægts-Arrestant. Hans Omtale af de vestindiske Soldater medførte Rottingens Afskaffelse derovre.

Fremdeles havde Zahle som Ordfører væsentlig Fortjeneste af et lille, men heldigt, Lovforslag ang. Landhaandværkeres Fritagelse for Bygningsafgift og af Forslaget ang. Fæste- og Lejehuse, der gennemførtes i Samlingen 1901—02. Som et Udtryk for den Tillid, Zahle havde vundet blandt sine Partifæller, indvalgtes han da i 1901 i Finanslovsudvalget, og dette valgte ham senere til Ordfører for en Del af Finansloven. For dette Ordførerskab har han vundet megen Anerkendelse. Han raader over et klart og stærkt Organ, hans Fremstilling af en Sag er smidig og koncis, hans hurtige Omdømme gør ham til en behændig Debattør. Ogsaa som Taler ved politiske Møder er han derfor en søgt Mand. I Sommeren og Efteraaret 1901 talte han ved en Række politiske Møder Landet over. Hans Ord kan da lyde æggende som Piskesmæld, og i hans bedste Taler mærkes en Art respektløst Humør.

Med særlig Iver omfatter Zahle saadanne Forhold, der vedrører Husmænd og Landarbejdere. Hans Arbejde for Loven om Fæste- og Lejehuse er et Udslag deraf, og om hans Bog *Den danske Husmand*, der i Sommeren 1901 udkom hos Gyldendal, gælder det samme. Zahle giver heri en djærv og medfølende Skildring af Husmandsklassens Forhold gennem Tiderne og dvæler fornemlig ved den bekendte Husmandsagitator P. Hansen Lundbyes Bestræbelser for sine Standsfællers sociale og politiske Frigørelse. Den lille Bog var et betimeligt og veltalende Indlæg i et Spørgsmaal, som just nu staar længere fremme paa Dagsordenen end nogensinde tidligere. Den har medvirket til, at Zahle er kommen ind paa overhovedet at studere danske landboretlige Forhold, og den var vel ogsaa en af Aarsagerne til, at han udnævntes til Medlem af den af Landbrugsministeren i Septbr. 1901 nedsatte Kommission ang. Oprettelsen af Husmandsskoler. Zahle var blandt de ivrigste for, at Kommis-

sionen skulde komme til det positive Resultat, der blev naaet i Løbet af usædvanlig kort Tid.

Zahle er fremdeles Medarbejder ved *Politiken*. Han har i de senere Vintre daglig skrevet orienterende Artikler om Rigsdagens Arbejde. Der er over disse Artikler en frisk og pludselig Ligefremhed; Zahle gaar til Sagen uden Omsvøb. Han savner til Gengæld den Stilsans og Fantasi, som skulde meddele hans Journalistik egentlig Originalitet.

Videre kan det bemærkes, at Zahles stærke Interesse for moderne sociale Forhold foranledigede ham til et længere Englands-Ophold i Sommeren 1902, hvorunder han bl. a. studerede engelsk Retspleje i Praksis.

Saa er Zahle siden 1896 Medlem af Hovedbestyrelsen for *Dansk Fredsforening*. Han er en ubetinget Forsvarer af den Tanke, at Danmark bør bringe sine Militærudgifter ned. Under Hensyn til de stigende Krav til Statskassen forekommer det ham, at disse Udgifter nødvendigvis maa reduceres. Man kommer ikke udenom denne Post, hvis man vil tænke sig en virkelig Besparelse paa vort Finanslovsbudget. Men som Ordfører for Finanslovens militære Budgetter hævder han paa den anden Side, at indtil vi gennem Militærkommissionen faar tilvejebragt et nyt Grundlag for vort Hærvæsen, er det naturligt og formaalstjenligt at opretholde Militærudgifternes status quo.

Endelig kan det anføres, at Zahle har udtalt sig mod dem i Venstre, der ønskede et afgørende og gennemført Brud med Socialdemokraterne. Han frygtede vistnok for, at et Venstre, der erklærer ubetinget Krig med Socialdemokratiet — hvilket vil sige den store Underklasse i Byerne —, ikke skal kunne bevare sig som et virkelig demokratisk Parti.

AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER TIL FØRSTE DEL

VED

PALLE ROSENKRANTZ*)

MEDENS Udarbejdelsen af foranstaaende Biografi har staaet paa, har Døden gæstet den Forsamling af Mænd, hvis Træk de foranstaaende Linier har søgt at fæstne paa Papiret. Blandt de bedste af dem har den gjort sin Høst, og nu, medens disse Linier skrives, meldes om et Dødsfald at føje til foregaaende. De to første Dødsfald var sikkert de, der virkede dybest. Den 15. Februar 1902 døde Trafikminister VIGGO BENTHEIM HØRUP efter et langt, svært Sygeleje, der begyndte kort efter, at han havde indtaget den Plads i Regeringen, hvortil hans politiske Færd havde gjort ham værdig fremfor alle. At Hørup blev Medlem af det nye Systems Ministerium, vakte hos alle, hvem Frihedens Sag var kjær, en tryg, rolig Følelse af, at deres Sag var velbevaret. Da det saa viste sig, at han var syg og mærket til Død, føltes det som en tung Anelse, og med Vemod modtog alle hans Venner Budskabet om hans Død. Hans Ligfærd formede sig til en smuk og ædel Sørgefest, hvortil faa Sidestykker findes i vor politiske Historie. Der er kun faa Ord at føje til det, der foran er anført om denne i vor Politik saa mærkelige Mand. Man kunde fristes til at anføre hans Modstanderes Ord om ham, hvori de troede ret at have anført det slemmeste, der kunde siges om ham: „Den Sag, Hørup gjorde til sin, hæmmede han, ved at støtte den, og det, han stillede sig imod, fik ret Fremvækst ved hans Modstand.“

Der er noget sandt deri, blot forveksler de Godtfolk Aarsag og Virkning. Hørup var af dem, hvem „den megen Skydning gjorde mistænksom“, som Advokaten siger i „En Fallit“. Mod det, der bruste frem i Svaneham, hyldet af alt Folket, var han paa sin Post, og han stillede sig ofte mod det, fordi han følte, at Larmen dækkede over noget. der skulde dækkes. Paa den anden Side stillede han sig aabent og ær-

*) Udgiverne har ønsket at slutte denne Del af Værket med nogle Bemærkninger, og da Omstændighederne har medført, at Redaktør *Bransager* ikke har haft Lejlighed til at udarbejde disse, har man henvendt sig til mig, hvem Værkets 2. Del var overdraget til Udarbejdelse. Jeg skal fatte mig i al Korthed. *P. Rtz.*

ligt for det, der var ilde hørt, der skulde holdes nede og borte, fordi det ikke passede dem, der slog Takten. Og i mange, lange Aar var *de* udadtil stærkere end han. Derfor sagde de dette om ham, og derfor kan hans Modstanderes Ord gerne staa, som de blev sagt, forstaaede, som de skal forstaaes. Det bedste Ønske, hans Minde kan kalde frem, er dette — Gid vi ikke for tidt maa faa Lejlighed til at sige: „blot Hørup havde levet endnu" — for det sker stundom.

Den 15. Januar 1902 døde SOFUS MAGDALUS HØGSBRO. I de foranstaaende Biografier er hans ikke optagen, men Udgiverne har ment, at ingen Bog med denne Titel burde savne nogle Linier om denne Mand. Man har derfor bedt Rigsdagens Bibliothekar *Emil Elberling*, der stod den afdøde Høgsbro nær, om at skrive en Biografi, der her følger, præget af Forfatterens personlige Opfattelse, meget forskellig fra den Grundtanke, der har været Bransagers, men lige saa ærlig som den. Hermed hædres et Minde, der tælles blandt den parlamentariske Histories bedste, og som Udgiverne med Forsæt har betroet i de kyndigste Hænder.

SOFUS HØGSBRO

Født 18. Juli 1822, død 15. Januar 1902. Cand. theol., Frederiksberg. Folketingsmand for Svendborg Amts 5 Valgkreds.

Sofus Høgsbro har utvivlsomt været den af vore fremragende Politikere, hvis Værd og Indflydelse saavel hans Modstandere som den store Almenhed har haft mest Vanskelighed og brugt mest Tid til ret at forstaa. Ja selv blandt sine politiske Meningsfæller og Tilhængere stod han altfor længe i anden Række paa Grund af sin naturlige Tilbageholdenhed og sin ringe Lyst til at gjøre sig gjældende. Først lidt efter lidt gik det op for Folk i Almindelighed, hvad der allerede længe havde været erkjendt af dem, der kunde se Tingene paa nært Hold, at gamle Høgsbro i mange Aar, omend i det skjulte, havde øvet en overordentlig Indflydelse baade paa Rigsdagen som sit Partis kloge og erfarne Raadgiver, og rundt om i Landet ved sin dygtige og flittige Virksomhed som „Dansk Folketidende"s Redaktør. Først da han i næsten 30 Aar havde siddet i Folkethinget, traadte det klart for Dagen, hvor stor Anseelse han nød, og hvor stor Indsigt han besad, da han — som aldrig havde søgt at trænge sig frem — halvt modstræbende blev sat paa en saa fremskudt

Plads som Folkethingets Formandsstol, og da han med sjælden Dygtighed og Værdighed røgtede dette Hverv, ikke som han selv havde tænkt sig for en kort Stund, men tværtimod i længere Tid, end det blev nogen tidligere Folkethings-Formand forundt. Og medens han som Formand i Henseende til Embedstid rigtignok kom til at staa langt tilbage for sin første Kollega i Landsthinget, Liebe, der styrede dette i 25 Aar, opnaaede han derimod at blive den Rigsdagsmand, som i hele vort politiske Liv har siddet længst paa Thinge, nemlig i henved 44 Aar, lidt længer end Forholdet var med hans første Forgænger paa Formandsstolen, Andræ, der med korte Afbrydelser deltog i Rigsdagslivet fra Oktober 1848 indtil sin Død i Februar 1893. De overgik begge en tredje af vore mest bekjendte politiske Veteraner, nemlig Balthazar Christensen, der lige siden 1842, da han indtraadte i Stænderforsamlingen i Roskilde, indtil sin Død 1882 tog ivrig Del i det offentlige Liv, rigtignok et Par Aar uden at have Sæde paa Rigsdagen.

Sofus Høgsbro

Høgsbro var født i Rødding, altsaa sønden for Landets nuværende Grænse; hans Fødested laa dengang i det saakaldte blandede — d. v. s. halvt kongerigske, halvt slesvigske — Distrikt, men hørte under Ribe Stift. Hans Fader var Amtsprovst Hans Høxbro, der hørte til en gammel Kjøbmandsslægt i det sydlige Jylland, men egenlig var af Bondeæt fra Landsbyen Høgsbro i Hviding Sogn, der nu ligesom Rødding hører til Preussen. Hans Moder var af norsk Byrd. Hans inderlige Kjærlighed til Nordslesvig og dets nationale Sag, saavelsom til den nordiske Enhedstanke, har maaske sin første Oprindelse fra

hans egen og Slægtens Hjemsted samt fra hans Moders Fædreland. Som Barn var han naturlig henvist til at leve med de danske Bønderbørn fremfor med den tysksindede Herredfogeds Børn; dette har vel ogsaa haft sin Del i hans trofaste Vedhængen ved Menigmand og hans faste Tro paa Bondestanden som Folkets bærende Kraft. 1831 kom han i Ribe lærde Skole, viste tidlig Flid og søgte at skaffe sig en større og mere alsidig Uddannelse, end Skolen tilbød; han fik ogsaa her den første Paavirkning i grundtvigsk Retning af den bekjendte Præst L. Chr. Müller (Historiker og senere Seminarieforstander). Da han 1839 som Student kom til Kjøbenhavn, blev Paavirkningen større, især efter at han — omtr. 1845 — blev en jævnlig Gjæst i Grundtvigs Hus. Det var dog ikke særlig som Prædikant, Grundtvig øvede sin Tiltrækning paa Høgsbro, omend denne senere under sin Hustrus Indflydelse lod Børnene knyttes til den grundtvigske Menighed; men det var hans folkelige Syn og hans Opfattelse af Kirke- og Skoleforhold, som Høgsbro fuldt ud delte og i sin senere Rigsdagsgjerning søgte saa vidt muligt at føre ud i Livet. Han havde da ogsaa den Tilfredsstillelse, at Grundtvig selv — i Modsætning til mange Grundtvigianere — afgjort billigede hans Optræden i saa Henseende. Men medens Grundtvig og hans nærmeste Tilhængere paa dette Tidspunkt — d. v. s. i 40'erne — endnu hyldede Enevælden (den stærke „Kongehaand“ overfor den frie „Folkestemme“), blev Høgsbro tidlig greben af det frisindede Røre i Studenterkredsene; han tog Del i det saakaldte „Academicum“ under Plougs Ledelse, samtidig med at han besøgte Grundtvigianernes „Danske Samfund“, og han var med baade ved Mødet med Studenterne i Lund 1842 og i det fælles Studentertog til Upsala 1843. Ved Siden af Teologi studerede han Filosofi og Historie, og han fik nærmest sit Underhold som Lærer for unge Mennesker i det sidstnævnte Fag, saaledes Svend Grundtvig og de senere Præster Peder Algreen og Niels Lindberg.

I Maj 1848 blev han Kandidat med bedste Karakter og fik snart efter Opfordring til at søge et Præstekald i Nordslesvig, men svarede ligesom to Aar senere paa et lignende Tilbud, at

han vilde foretrække Højskolegjerningen. Dette Ønske fik han opfyldt, da Etatsraad Flor i Oktbr. 1850 gjorde ham til Forstander for Rødding Højskole, den eneste, som dengang fandtes, og som var bleven standset ved Oprøret. Da Skolen aabnedes igjen, havde den kun faa Elever, men han arbejdede den op, og flere af de Mænd, der senere have hørt til Danskhedens bedste Forsvarere i Nordslesvig, udgik fra Rødding i den Tid; ligeledes bragte han Orden i Skolens Pengeforhold, udvidede dens Landbrug og forøgede dens Samlinger. Han læste selv Historie, men i Modsætning til, hvad flere senere Højskolelærere have gjort, lagde han største Vægt paa den nyeste Tids Historie, Tiden efter 1789, fordi han fandt, at de unge Mænd derved bedst bleve fortrolige med Nutidens Rørelser. Skjønt Skolen trivedes vel under hans Styrelse, følte han sig dog nødt til at opgive Stillingen 1862, fordi hans politiske Optræden kom Skolen til Skade, idet Regeringen nedsatte Statstilskuddet, og andre af Skolens Velyndere trak sig tilbage under Paavirkning særlig af „Dannevirkes“ og „Dagbladets“ voldsomme Angreb paa Skolen og paa Høgsbro selv. For Resten ønskede han personlig at forlægge Skolen fra Rødding til Graasten i Sundeved, for at den kunde være i Nærheden af den sproglige Sydgrænse, der efter hans Mening ogsaa helst burde være den politiske; han hyldede nemlig siden 1848 Tanken om Slesvigs Deling, som baade Grundtvig og alle hans Tilhængere dengang afgjort forkastede.

Fire Aar før Høgsbro forlod Højskolen, var han kommen ind i det politiske Liv, som han skulde tilhøre indtil sin Dødsdag. 1858 valgtes han til Folkethinget i den sydligste kongerigske Kreds, Ribe Amts 5te, hvor hans Hjemsted laa; han havde faaet Tilbud fra to andre foruden, og foreslog da sin Ven Termansen til den ene. Han sad for den nævnte Kreds indtil 1866, uagtet den 1864 afstodes til Tyskerne. Ligeledes valgtes han her til Rigsraadets Folkething 1864, efter at han paa Valgdagen aabent havde udtalt sig for Slesvigs Deling, men maatte ved de nye Valg i Maj 1865 søge sig en ny Plads, nemlig for Svendborg-Kredsen, hvor han slog Borgmester Jessen, som

1859—60 havde været Indenrigsminister i Rotwitts Ministerium, og som 1866—84 var Landtshingmand for det sydøstlige Jylland. Siden 1866 sad Høgsbro i Folkethinget for Odense Amts 5te Kreds. (Sønder-Broby), valgt uafbrudt, skjønt under mange Kampe, bl. a. 3 Gange imod V. Birkedal, der havde været hans Forgænger og oprindelig selv hans Stiller. Han sluttede sig strax til Bondevennerne og blev tidlig Medlem af Partiets Bestyrelse, samt gjorde sig Umage for at holde Førerne for dets tvende Fløje, J. A. Hansen og Tscherning, sammen. I Aarene 1859—64 var han flere Gange Medlem af Finansudvalget og var 1861 Partiets Kandidat ved et Udfyldningsvalg til Rigsraadet; ogsaa var han siden 1861 Medlem af Udvalget for Valgbrevenes Prøvelse og forblev dette lige indtil 1886, ivrig stræbende for at udvikle en fast Praxis med Hensyn til Valgenes Afgjørelse.

I Rigsraadets Folkething stemte han 1864 imod Freden, fordi den afstod Slesvigerne som en umælende Besætning sammen med Jorden, og var Medlem saavel af det store politiske Udvalg (om Underhandlingerne før Krigen) som af det finansielle (om Krigrustningerne og Krigsførelsen). Ligeledes valgtes han til dets Statsrevisor for Regnskaberne 1860—66. Under Grundlovsforhandlingerne var han en afgjort Modstander af enhver væsenlig Ændring i Juni-Grundloven; dog var han villig til at gøre nogen Indrømmelse med Hensyn til Landsthingets Dannelse, nemlig ved Fordobling af den dagjældende Valgbarheds-Census, saafremt der til Gjengjæld tilstodes Folkethinget Eneraadighed over Finansbevillinger, ligesom Tilfældet er i England og flere andre Lande. En Løsning i denne Retning kunde vistnok være opnaaet, hvis Venstre havde gjort Tilbudet i Tide og vilde finde sig i en væsenlig Omordning af Landsthinget, og Høgsbro viste i al Fald mere Fremsyn end alle hans Partifæller. Ved den endelige Kamp om Grundloven var han ivrig for at faa Grundtvig valgt til Landsthinget, ligesom han 1848 havde søgt at faa ham valgt til den grundlovgivende Rigsforsamling, endog som Kongevalgt.

Da den gjennemsete Grundlov var bleven vedtaget, nærede

Høgsbro Planer om at samle alle dem, der havde stemt Nej, til et stort Parti; men hverken J. A. Hansen (med Alberti) eller G. Winther vilde gaa med hertil, da de foretrak hver at samle deres egne Tilhængere til en særlig Gruppe. Høgsbro fik derimod knyttet Grundtvigianerne sammen til „det nationale Venstre“, hvor Berg og Krabbe mødtes med Lars Dinesen, og hvor Carlsen og B. Christensen af Navn vare Ledere, medens Høgsbro og Termansen vare det i Virkeligheden. Hvad der ikke havde lykkedes for ham 1866, lykkedes fire Aar senere, da der havde fundet en Tilnærmelse Sted mellem Godejerne, de Nationalliberale og Mellempartiet, og da der som Modvægt dannedes „det forenede Venstre“. Ogsaa i dette øvede Høgsbro vigtig Indflydelse, om han end i de første to Aar ifølge en Strid med J. A. Hansen holdt sig udenfor Bestyrelsen. I Modsætning til Berg og J. A. Hansen, der begge trængte paa, den første af Ærgjerrighed, den anden af Nag, ønskede han, at man skulde gaa sindig og varsom til Værks; gik kun modstræbende med til Finanslovs-Negtelsen 1873 og søgte baade 1875 og 1877 som Medlem af Fællesudvalget at komme til mindelig Forstaaelse med Landsthinget om Finansloven. Ligeledes ønskede han at hindre Rigsrets-Anklagen imod Krieger, — hvad netop Hørup holdt stærkt paa — fordi han forudsaae, at dette vilde gjøre Bruddet med de Nationalliberale ulægeligt og knytte dem fastere sammen med Godsejerne.

Da Spaltningen indtraadte i Venstre efter November-Forliget 1877, gik Høgsbro selvfølgelig med den moderate Gruppe, der jo ogsaa var Partiets Flertal, og han var i de følgende Aar en af dens Ledere sammen med Fr. Bojsen og Holstein Ledreborg. Dog var han straks rede til Samarbejde med den radikale Gruppe i Vinteren 1881—1882, og han sluttede sig ligeledes med Glæde til Dannelsen af „det danske Venstre“, da Berg og hans nærmeste Venner 1884 brød med Hørup, for at gaa sammen med de moderate Venstremænd. Et Par Aar senere fremtvang Provisorierne en Gjenforening af det samlede Venstre, og Høgsbro blev nu Medlem af dettes Bestyrelse, ligesom han i over 25 Aar havde deltaget i Ledelsen af

de tidligere Partier. Da Flertallet i Marts 1887 bestemte sig for at føre Forhandlingspolitik i Modsætning til den tidligere golde Visne- og Protestpolitik, der aldrig havde vundet Høgsbros fulde Samstemming, skjønt han gik med dertil for at holde Partiet samlet, blev han som den nye Politiks Repræsentant sat paa Formandsstolen, som Berg i Vrede over Flertallets forandrede Holdning forlod. Forinden havde Høgsbro lige siden 1873 med et enkelt Aars Afbrydelse været den ene af Thingets Viceformænd og desuden Statsrevisor; den sidste Stilling beholdt han indtil 1893, da hans svækkede Syn tvang ham til at trække sig tilbage med den lovbestemte og velfortjente Efterløn.

Hvor gjerne han nu ligesom i 70'erne vilde gaa med til en Overenskomst med Modpartiet, billigede han dog ingenlunde det Førsøg, som Holstein og Hørup 1878 gjorde paa at komme til Forstaaelse med Godsejerne, og skønt han fuldt ud havde støttet den Reformpolitik, som Bojsen ledede i Aarene 1890—94, brød han dog med denne, der 25 Aar havde staaet ham meget nær, og med største Delen af sine gamle Meningfæller, da de i April 1894 sluttede det nye politiske Forlig. Naar han gjorde dette, var det vistnok nærmest, fordi Forliget ikke bragte nogen virkelig Afgjørelse af Striden, endsige gav nogen Sikkerhed for Fremtiden. Kløften mellem ham og hans tidligere Venner uddybedes, da de i den følgende Samling i Forbund med Højre vragede det Forslag, han med stor Flid og Omhu havde udarbejdet til en fuldstændig Valgkredsomlægning med nøje Hensyn til Indbyggertallet og til en god Afrunding. Allerede 1887 og paany 1892 havde han som Udvalgets Ordfører ført et saadant Udkast igennem Thinget, og lige siden 1873 havde han — omend alene — været Talsmand for denne Løsning. At Flertallet nu skød hans Udkast til Side, var ikke alene en personlig Krænkelse; men det Forslag, der vedtoges i Stedet, med en Forøgelse af Kredsenes Tal fra 102 til 114, var baade i sin Helhed saa ufyldestgjørende overfor Grundlovens Bud og i sine Enkeltheder saa vilkaarligt og uretfærdigt, at det vakte hans dybeste Harme. Han nedlagde derfor straks Formandshvervet i Decbr. 1894 og overtog det først igjen, da de snart efter fore-

tagne Valg havde tilføjet Ophavsmændene til den nye Valgkredslov et fortjent Nederlag, og skabt et nyt Flertal, der snart blev et nyt Parti, Venstre-Reform-Partiet.

Høgsbro var nu Thingets Formand fra April 1895 indtil Oktober 1901 og saaledes ialt i 14 Aar og 2 Maaneder, medens Bregendahl kun havde været det i 12 Aar og 10 Maaneder (fra Decbr. 1859 indtil Oktbr. 1872) og Krabbe i 11 Aar (1872—83). Som Formand havde han allerede 1888 fremkaldt et nøje Gjennemsyn af Thingets Forretningsorden, og hans gamle Samlerlyst havde givet sig nyt Udslag i Tilvejebringelsen af en omfattende Samling af Portræter af før- og nuværende Rigsdagsmænd, som han vedblivende arbejdede for at fuldstændiggjøre. En særegen Side af hans Virksomhed bør ogsaa fremdrages, nemlig Affattelsen af de Taler, han paa hele Thingets Vegne holdt ved højtidelige Lejligheder, dels gjentagne Gange i Provisorietiden som Indsigelser imod Regeringens utilbørlige Færd, dels som Mindetaler ved vigtige Dødsfald, saaledes den tyske Kejser Vilhelm, Dronning Louise og C. Berg. De udmærkede sig ikke alene ved Alvor og Værdighed, men ogsaa ved Tankefylde og Skarpsind, og de overgik langt, hvad man til samme Tid hørte fra en saa formfuldendt og beregnende Taler som Landsthingets Formand Liebe.

Vi have hidtil kun dvælet ved Høgsbros almindelige politiske Optræden i Aarenes Løb og vist, hvor sammenvævet den er med vort offentlige Livs Udvikling i dette lange Tidsrum. Men vi bør dog ikke forbigaa, hvad han samtidig har udrettet til Fremme for den Sag, han særlig viede sine Kræfter, nemlig til Udvikling af kirkelig Frihed her i Landet. Allerede fra første Færd optraadte han som Talsmand herfor, og efter mange Aars ihærdig Kamp lykkedes det ham 1872 at skaffe dem, der havde løst Sognebaand, en vis Ret til at bruge deres Sognekirker. Mest Betydning fik han dog som Forslagsstiller og senere Ordfører for Valgmenighedslovene, baade den første, særlig Birkedalske (1868) og den anden, almindelige (1873). Derimod stræbte han forgjæves at sikre Menighederne Indflydelse paa Præstevalget og at omordne Præsternes Lønningsforhold, to Spørgs-

maal, som den Dag i Dag ikke ere komne videre hen imod en Løsning, end de vare for 40 Aar siden. Som Medlem af Kirkekommissionen 1868—70 arbejdede han ivrig for sin store Opgave, bl. a. ogsaa for Indførelse af borgerligt Ægteskab, hvad jo heller ikke endnu har naaet til endelig Afgjørelse. Skolesagerne optoge ligesaa vel hans Interesse som Kirkesagerne, men Heldet fulgte ham ikke. Ved Drøftelsen af Loven om de lærde Skolers Undervisning 1871 tog han Ordet for at sætte en tredje Retning ved Siden af den klassisk-sproglige og den naturvidenskabelige, nemlig en nordisk-historisk, en Tanke, som nu omend i noget anden Form synes at skulle vinde Indgang.

Ogsaa materielle Opgavers Fremme viede han sit Arbejde, og han var bl. a. Medlem af flere Jernbaneudvalg; men naar hans Gjerning ikke fik sat sig talrigere Spor, skyldtes det dels Tidernes Ugunst, d. v. s. den lange politiske Strid, der optog Sindene og Kræfterne, dels det særlige Arbejde, han havde paataget sig ved Udgivelsen af „Dansk Folketidende", som i en lang Aarrække (1865—83) ikke levnede ham synderlig Tid til anden Virksomhed. Til Gjengjæld bliver det nu ogsaa almindelig erkjendt og paaskjønnet, hvad han ved dette Blad har udrettet til at sprede frisindet politisk Oplysning ud iblandt Folket. „Dansk Folketidende" begyndte at udkomme paa en Tid, da Venstre kun var saare slet repræsenteret i Pressen, og maatte derfor i adskillige Aar — skjønt kun Ugeblad — for en væsentlig Del udføre den Gjerning, som nu røgtes af den store Flok Provinsblade. Og ligesom han i Rødding uddannede Mænd for den senere nationale Kamp i Nordslesvig, uddannede „Dansk Folketidende" Mænd til senere Rigsdagsgjerning. I begge Retninger gjorde han saaledes Tjeneste som Vaabensmed.

Høgsbro var ikke alene en dygtig og flittig Mand, men ogsaa saare uegennyttig, og ingen Beskyldning kunde være mindre fortjent og mere uretfærdig end Plougs voldsomme Skjældsord imod ham som „Egoismens lavstammede Trænkusk". Det viste kun, hvor slet Ploug forstod at bedømme sine Modstandere. Høgsbro var afgjort Realpolitiker, han lagde altid Vægt paa at opnaa et virkeligt Udbytte af Rigsdagsarbejdet og vilde ikke

nøjes med den Frugt, der vandtes for den politiske Agitation. Et Fremskridt, selv om det var mindre, end hvad han egentlig ønskede, var dog i hans Øjne et Skridt fremad i den rigtige Retning og langt at foretrække for den golde Negation, der fik sit ypperste Udtryk i Hørups Øgenavn „Reformidioter". Høgsbro var visselig en ivrig Partimand, fordi Partiet stod for ham som et uundværligt Middel til at fremme den politiske Udvikling, og han har utvivlsomt i sit lange Rigsdagsliv gjort mange Skridt, han ikke personlig bifaldt, for ikke at svigte, end sige splitte sit Parti. Men han var ingenlunde til Sinds at opgive sin selvstændige Overbevisning af Hensyn til Partiets Flertal, og han tog saaledes ikke i Betænkning 1897 at opgive sin Stilling som Formand i Venstre-Reform-Partiet, da det vragede hans Forslag om at søge en Overenskomst om Finansloven for derved at redde Ministeriet Reedtz-Thott. Ligesom han lige siden 1858 — og især i Firserne — virkede for Fordragelighed og Samarbejde mellem Venstres enkelte Grupper, saaledes var han i de sidste Aar afgjort imod den Forkjætring af de moderate Venstremænd, som især den Hørupske Gruppes Talere og Blade fandt en Glæde i. Han følte sig ogsaa i Virkeligheden i inderligere Samstemning med disse Mænd, hvor stærkt han end dadlede deres Optræden 1894. Ogsaa jeg, der som gammel nationalliberal stod endnu en Streg længer til Højre, kunde glæde mig ved hans Velvilje og Fortrolighed, og jeg fik rig Lejlighed til at iagttage, hvor maadeholden hans Opfattelse af de politiske Forhold kunde være. Kun altfor tidt viste det sig, at hans Dom om en Beslutning fra den ene eller anden Side eller om en nylig stedfunden Tildragelse nøje faldt sammen med min egen. Derimod udtalte han jævnlig, naar vi drøftede almindelige politiske Spørgsmaal eller kom ind paa Tildragelserne herhjemme i Tidsrummet 1865—77, sin Forundring og Forargelse over, at jeg endnu kunde hylde de Højremeninger, som kom til Orde i „Fædrelandet"s Dage. *Emil Elberling*

Den 10. December 1902 døde J. P. Andersen, Jydstrup, Folketingsmand for Skelskør-Kredsen efter et kort Sygeleje. Ovenfor, Side 116—

119, er givet et Billede af ham, og meget er der ikke dertil at føje. Hans Arbejde i Tinget var det jævne, rolige, der i en Tid som denne ikke frembyder noget særligt. Efter hans Død valgtes en anden Mand fra samme Kreds, Rs. ANDERSEN, Tranderup, der som afdøde hører til Venstrereformpartiet. Han opnaaede et Stemmeantal af 1277 mod Kammerherre Knud Sehesteds 1008 Stemmer. Rs. Andersen er født i Tranderup den 16. April 1854. I 1882 blev han Medlem af Sogneraadet, og har været dette til Dato med en kortere Afbrydelse paa Grund af Bortrejse. I henved 20 Aar har han været Medlem af Forligskommissionen i Skelskør og er for Tiden Formand i Skelskør Landboforening. Han regnes for Venstres Leder paa Egnen og vel hjemme i Politik. Det blev efter hans Valg sagt, at her var et mærkeligt Tidens Tegn at se. Peder Andersen var død, Rasmus Andersen tog hans Sæde. Det, der var Skelnemærket mellem disse to Mænd, var dette, at den ene hed Peder, den anden Rasmus. I gamle Dage vilde dette have været regnet for en ganske god Vittighed i afdøde „Punch“, nu blev disse Ord sagt af en Mand, der mente dem alvorligt, og som dermed vilde sige, at nu var den Tid inde, da Folket havde naaet en saadan Udvikling, at Kredsens egne Mænd støt og stille kan tage Sæde i Folketinget rede til Arbejdet, og i Stand til at føre det ud, fordi de særlige Evner, dette Hverv kræver, ikke er andre end saadanne, der nu findes hos enhver af Kredsens ledende Mænd. Saadan er det, og da dette er i fuld Sammenhæng med Folkets Udvikling til og i Selvstyre, er det godt det samme.

Den 30. Januar d. A. døde Mejeribestyrer J. CHRISTENSEN, Folketingsmand for Frederiksborg Amts 2. Kreds; der er her ej heller stort at tilføje til den Biografi, der findes ovenfor Side 155—57. Det skulde da være en Beklagelse af, at et Medlem af Tinget, hvis Arbejdstid kun havde været saa kort, skulde kaldes bort, saa hans gode Evner og Betingelse for at udrette nyttigt Arbejde ikke fik Tid til at gøre sig gældende. Hans Plads i Tinget er endnu ubesat.

Endelig bortkaldtes den 8. Februar et fjerde Medlem af Folketinget, HARALD EMIL LARSENIUS HOLM, Verninge-Kredsens Repræsentant. Hans Biografi vil findes ovenfor Side 201—204. Forfatteren af disse Linier vilde troligt nok have tegnet et noget afvigende Billede af Harald Holms Person, men, den personlige Opfattelse i Ære, skal der her kun tilføjes ganske faa Ord. Der var hos Harald Holm noget, som danske Rigsdagsmænd burde mærke sig, og som de alle sikkert vil anerkende. Han vidste Besked om sin Gerning, han havde fulgt alt, hvad der var sket, og mærket sig Historiens Gang, mens den gled forbi ham. Hans smaa Arbejder, hvori han førte Forsvaret for sit Partis Politik, vil have en Værdi i Fremtiden, de er blandt vor Tids politiske Flyveskrifter ubetinget de mest indholdsrige, hvad det positive Stof

angaar. De danner ret fyldige Skildringer af deres Tid, og Faktum er ikke sat i Skygge af Grundsyn og øjeblikkelige Opfattelser; der ligger for den objectivt dømmende Læser meget sandt og sundt i dem, og vi bør være Harald Holm taknemmelige for dem. Dernæst, var Holm en Mand, der blev sin Opfattelse tro, en Personlighed, der kunde tillade sig at sætte sin Opfattelse op mod de manges og dog hævde sin Stilling, selv om Vinden bar til en anden Kant. Det Arbejde, Bojsen tog op i 1890, troede Holm paa, og denne Tro bevarede han til det sidste. Han smilede, naar Talen faldt paa Hadet til de moderate, han hævdede, at det, han og hans Folk vilde, i det store og væsentlige var det samme som de andre, og at disse andre læmpelig og langsomt havde taget Bojsen's og hans Idéer op et halvt Aar efter, at de var kommet frem, gentaget dette ideligt, indtil Situationen forelaa, som den *nu* foreligger. Saa blev Smilet lidt bittert ved Ordet *nu*. Disse Ord faar staa hen efter hans Død. Tiden er endnu ikke kommen til at afgøre, hvorvidt han havde Ret, men ét bør siges, at med Harald Holm mister Folketinget en Mand, der betød noget, ved sin Viden, sin Erfaring og sin Personlighed, han var mere end „den trippende, smilende Skikkelse, der gærne talte“, han hørte med til de Folk, der gav Venstre-Partiet det Præg, som det har haft i de mere end 25 Aar, han har haft Sæde i Tinget. I den første Tid var det ganske vist mere fremragende Mænd, der tog haarde indbyrdes Tag: I. A. Hansen, Berg, Alberti, Hørup, Holstein, Høgsbro og Bojesen og netop de Tag, disse Mænd tog i Kraft af egen personlig Overbevisning, gav Partiet Præget af en kæmpende Hær, der aldrig hvilede. Nu, da Tiden mere er Partimødeaftalernes, var der noget friskt, ja, til Tider befriende, ved en Mand, der kendte Traditionen fra de gode gamle Dage og tog sine Strejftog paa Tinge paa Trods af en kompakt Majoritet.

Harald Holm var en af de sidste, og selv hans Modstandere vil sikkert erkende, at hans Bortgang betyder et Savn. Der er ikke saa helt mange, der nu siger: „*jeg* eller ‚*a*‘ mener,“ selv om det nok for en Del skyldes, at meget nu afgøres i Partimøder.

Efter disse korte Bemærkninger i den alvorsfulde Anledning, er der en anden Pligt at opfylde, den, at raade Bod paa den menneskelige Skrøbelighed, som os alle iboer. Det har ikke været til at undgaa, at der i det foranstaaende har indsneget sig Fejl og Unøjagtigheder, dog, — og det skyldes Forfatterens heldige Haand og Fortrolighed med sit Emne — kun i mindre betydeligt Omfang. En Del er Trykfejl, en Del er foranlediget ved mindre Misforstaaelser, der aldrig vil kunne undgaaes i et Værk som dette, hvor Stoffet møjsommelig skal samles fra mange Steder, og hvor det i alt væsentligt er noget helt *nyt* Stof, der skal bearbejdes.

Af Rettelser og Tilføjelser vil her følge saadanne, som det efter Udarbejdelsen har været muligt at samle. Det være hermed ikke sagt, at de her anførte Fejl ere de eneste, men der har været givet de biograferede Lejlighed til at fremkomme med Berigtigelser, og alle saadanne ere tagne med. Hvis Læseren nu vilde indvende, at dette kunde have været gjort før Udgivelsen, saa er dertil at bemærke, at det ikke har været muligt at forelægge de biograferede Værket i Korrektur uden at æske en Godkendelse, som Udgiveren meget kunde ønske, men som de biograferende i de allerfleste Tilfælde ikke vilde kunne have givet, uden at svække Indtrykket af Forfatterens friske personlige Opfattelse — som ugerne maatte svækkes. Men her er altsaa de *Rettelser og Tilføjelser,* hvortil Anledning har været:

Til Biografien af Krigsminister *Madsen* Side 76 bemærkes: Krigsministeren blev, samme Aar, han som Elev havde forladt Højskolen, Lærer ved denne, han blev Kaptajn i 1879 og virkede som saadan ved Artillerietaten og Officersskolen. Han fratraadte i 1898 sin Stilling som Direktør for Artilleriets tekniske Tjeneste og var fra 1898 —1900 Chef for Fæstningsartilleriregimentet, hvorefter han traadte uden for Nummer i 1900. Den 7. Januar 1901 udnævntes han til K. af Dbg.

I Biografierne af Folketingets Medlemmer er indløbet enkelte Trykfejl og Unøjagtigheder, der bedes undskyldt og herved berigtiges:

Side 111, Linie 5 f. o. i Artiklen om *N. Andersen* — Udby læs *Ydby.*

— 113, — 12—13 — siges om Helsingborg-Hesleholmbanen, at den fuldendtes i Løbet af fire Maaneder, dette er urigtigt. Arbejdet strakte sig over Aarene 1873 og 74. I denne Sammenhæng bemærkes, at N. Andersen fuldendte Aarhus-Ryomgaardbanen og omtrent samtidig et nyt Havneanlæg ved Helsingør i en Tid, der var omtrent 1 Aar kortere end omkontraheret.

Side 113, 10 Linie f. n. — H. C. Monberg læs *N.* C. Monberg.

— 113, 8 — - - — Søgaard læs *Søholm.*

— 114, 12 — - - — Forsikringsselskabet Dan læs *Fiskeri*selskabet Dan.

Side 140 — 12 Linie f. n. i Artiklen om *Bluhme* — Fregatten Bellani læs *Bellona.*

Side 141 — 10 Linie f. n. — læs: det stolteste Krigsskib var Linieskibet l'Algesiras.

Side 142 øverst — meddeles, at Falbe kommanderede „Tjalfe“, det rigtige er, at dette Skib tilhørte den grønlandske Handel, medens Falbe var Chef for selve Expeditionen, der som Passagerer fulgte med Skibet.

Endelig bemærkes, at ved Korrekturen er udgaaet en Bemærkning om, at Bluhme i 1866 fik Ridderkorset for sit Forhold ved

Redningsarbejdet ved en Brand i Bredgade, og Sølvkorset i 1885 i Anledning af Landmandsmødet i Aalborg.

Side 209, 3. Stk. meddeles det om *Hørdum*, at han allerede i Halvfjerserne stillede sig som Folketingskandidat, dette er ikke rigtigt. Han stillede sig først 1884 og blev da valgt.

Side 317, Linie 15 f. n. i Artiklen om *Nancke* staar Magistratsdom læs *Højesterets*dom.

Side 317, Linie 5 f. n. — næste Valg læs *sidste* Valg.

Det bemærkes yderligere, at Hensigten med at rekvirere Politi til Jyderup fra Kjøbenhavn (det omtales Side 317, Linie 10 f. o.) efter en af H. Nancke fremsat Udtalelse udelukkende har været „at værne om den ogsaa Højrepartiet tilkommende, i Grundlovens § 88 hjemlede Forsamlingsfrihed.“ Vi undlader ikke at citere denne Udtalelse, idet det selvfølgelig ikke har været Hensigten med den spøgefulde Vending, „at bruge Stavene mod Venstremændene“, at ville sige Borgmester Nancke en Ubehagelighed i Anledning af denne iøvrigt forlængst glemte Sag.

Side 319, Linie 14 f. n. — mortificeret læs *modificeret*.

Side 330 flg. *P. Th. Nielsen* er, efter at Dover-Verge Kommune blev delt i 1899, valgt til Medlem af Verge Sogneraad og til dettes Formand, i hvilken Stilling han har arbejdet paa Afviklingen af det kommunale Fællesskab. Han er yderligere Medlem af Bestyrelsen for Skanderborg Amts Sogneraadsforening.

Side 333 flg. *Rasmus Nielsen* har til de givne Oplysninger personlig føjet følgende:

I 1872 og 73 deltog han hver Sommer i et 2 Maaneders Kursus paa Landbohøjskolen og 1874—75 hvert Aar i et Maaneds Kursus paa Polyteknisk Læreanstalt.

Ved sit Valg i 1879 stod han ikke paa et afgjort radikalt Standpunkt, men frit, dog var han bestemt Modstander af Afgørelsen d. 7.—8. November 1877, hvor Kleins Mæglingsforslag vedtoges. Optagelse i den Berg-Hørupske Gruppe søgte han først i 1880.

Side 341 flg. Til Afhandlingen om *J. Nielsen*, Aarhus Amts 4. Valgkreds, kan føjes, at Nielsen har udmeldt sig af det moderate Parti og indmeldt sig i Venstrereformpartiet.

Side 386, Linie 4 f. n. Boghandler Philipsen, *G. Philipsens* Fader, døde i Aaret 1877, ikke som angivet Aar 1894.

Side 391 flg. Med Hensyn til *Chr. Rasmussen* (Helsingør) kan det tilføjes, at han i Aaret 1902 af Helsingør Byraad er valgt til Medlem af Frederiksborg Amts Skoleraad.

Side 411, Linie 5 f. n. Artiklen om *Rosager* — 1892 læs *1890*.

Det bemærkes, at Grev *L. Reventlow* ikke er en Sønnesøn af Statsminister Chr. Ditlev Reventlow, men en *Sønnesøns Søn*.

Side 416, Linie 4 f. n. Artiklen om *Rørdam*, Farfader læs Far*broder*.

LANDSTINGET 1866–1903

I PORTRÆTTER OG BIOGRAFIER AF DETS NUVÆ-
RENDE MEDLEMMER MED INDLEDENDE OVERSIGTER

VED

PALLE ROSENKRANTZ

Landstingssalen

INDLEDENDE BEMÆRKNINGER

Medens Rigsdagens Folketing gennem Tiderne frembyder et ret bølgende Billede, præget af de politiske Partiers vekslende Stilling i Befolkningen, medens dets Medlemmer hyppig skifter, dels ved de korte Valgperioder, dels ved de under en hidsig Forfatningskamp ofte foretagne Opløsninger, er der over Landstinget et roligere, mere stabilt Præg.

Det Tokammersystem, som vor Forfatning gav vort Fædreland, er ikke et saadant, at der skabes et Overhus; Tingene er formelt ligeberettigede, og har Landstinget end Retten til at sidde til Doms i Rigsretten, har Folketinget paa den anden Side en Anklagemyndighed for denne Ret, som Landstinget savner, hvorhos Retten til først at behandle Finansloven er et Prærogativ for Folketinget. Sit Særpræg faar Landstinget gennem Valgreglerne, idet Forskellen mellem de to Ting væsentlig træder frem i Maaden, hvorpaa der vælges.

Af Landstingets 66 Medlemmer er 12 udnævnte af Kongen paa Livstid, Resten vælges i 12 større Kredse for 8 Aar ad

Gangen, saaledes at Halvdelen afgaar hvert 4. Aar. Valgbar er enhver 25aarig, uberygtet, boraadende Mand med dansk Indfødsret, der ikke staar i privat Tjenesteforhold eller har nydt urefunderet Fattigunderstøttelse; desuden kræves det for de folkevalgte Medlemmer, at de skal have haft Bopæl i Kredsen det sidste Aar før Valget, for de kongevalgte, at de er, eller tidligere har været, valgte Medlemmer af Kongerigets nuværende eller tidligere lovgivende Forsamlinger.

Valget til Landstinget foretages af Folketingsvælgerne efter Regler, der meget væsentlig afviger fra de for Folketingsvalgene gældende. *I Kjøbenhavn* udøves Valgretten af Valgmænd, valgte af Folketingsvælgerne for hver 120 Vælgere, i Forbindelse med et lige saa stort Antal Valgmænd, valgt af de Vælgere, som i det sidste Aar har skattet af mindst 4000 Kr. De samlede Valgmænd vælger derpaa efter Forholdstalsvalgmaaden i alt 7 Landstingsmænd.

Udenfor Kjøbenhavn vælges ligeledes Valgmænd. Paa Landet 1 for hver Sognekreds, i Kjøbstæderne det halve Antal af Landets Valgmænd, hvoraf atter den ene Halvdel vælges af Folketingsvælgerne, den anden af Vælgere, der have haft en Indtægt af mindst 2000 Kr. i det sidste Aar før Valget eller i direkte Skat til Stat og Kommune svaret mindst 150 Kr.; disse Valgmænd træder sammen med saadanne umiddelbare Vælgere paa Landet, der i det sidste Aar har udredet højst Bidrag til Stat og Kommune i et ligesaa stort Antal, som der i det hele er Sogneraadskredse, og indenfor de bestemte Kredse foregaar da Valget efter Forholdstalsvalgmaaden af ialt 46 Landstingsmænd. *Paa Færøerne* kræves til Valg over Halvdelen af de efter Folketingsvalgenes Regler afgivne Stemmer; der vælges her 1 Landstingsmand.

Det er en Selvfølge, at denne Valgordning, som skyldes Grundlovsændringen af 1866, giver Landstinget et stærkt konservativt Præg, og at de store Hartkornsejere i dette Ting er særdeles fyldigt repræsenterede.

Hertil kommer, at Landstinget ikke siden 1866 har været opløst, og det usikre Spørgsmaal med Hensyn til de kongevalgtes

Stilling under en eventuel Opløsning vil vel gøre det til en særdeles betænkelig Sag at skride til Opløsning. Tingets Medlemmer har derfor saa godt som alle haft Sæde i mange Aar, og Valgene har indtil de allerseneste Dage foregaaet saare fredeligt og med næsten forud givne Resultater.

Efter Erhverv fordeler Tingets Medlemmer sig ganske naturligt med stor Overvægt for „Overklasserne“, om man saa tør sige.

9 er Lehns- eller Stamhusbesiddere, 6 Godsejere, 11 Embedsmænd, 3 Sagførere, 4 Proprietærer, 1 Forpagter, 17 Gaardejere, hvoraf en tillige Lærer og en Møller, 1 Husmand, 3 Grosserere, 1 Fabrikant, 1 Landinspektør, 4 Haandværkere, 2 Redaktører, 1 Lærer og 1 Ingeniør. En Plads er for Tiden vakant.

Arbejderpartiet har kun en Repræsentant i Tinget.

Det er en Selvfølge, at Landstingets Mænd, i langt højere Grad end Folketingets Medlemmer, er kendt af Landets Befolkning. Den største Del af dem har ogsaa udenfor Politiken haft Lejlighed til at gøre sig bemærkede, og i Politiken træffer vi næsten alle de Mænd, der har været ledende i Forfatningskampen paa Højres Side, haft Sæde i Regeringen til Systemskiftet 1901 og deltaget i det politiske Liv udenfor Rigsdagssalene som Førere.

Den, der udtømmende skulde biografere Landstingets Medlemmer, maatte skrive vort Lands politiske Historie siden 1866, ja vel længere tilbage, og det er desværre ikke dette Værk beskaaret; men hvad værre er, det vil kun blive lidet nyt, der kan fremdrages i korte Biografier af Mænd, hvis offentlige og private Færd har været Genstand for Meddelelse ikke alene i Dagspressen og i periodiske Skrifter, men ogsaa, og det meget udførligt i biografiske Haandbøger og Leksika for ikke at tale om Redaktør Wulffs „Den danske Rigsdag 1882“.

Byder saaledes Stoffet ikke den Fordel, som ligger deri, at Udgiveren kan tegne nye friske Billeder af Mænd, hvis Navne vel er kendte, men hvis Forhold dog ret ukendte, som Tilfældet er med Billederne af Folketingets Mænd, og derved skabe Kilder af Værdi, saa er der paa den anden Side en Stofmængde

at kæmpe med, der byder en vid Mark for den, der søger at give Billeder i Værket Plan.

Det vil da blive forsøgt at løse Opgaven saaledes, at Tingets Medlemmer henføres til de Partier, hvoraf Tinget nu bestaar, og der for hvert Parti gives en samlet Oversigt over de politiske Forhold, under hvilke Medlemmerne har arbejdet. Efter denne Oversigt vil for hver Gruppe blive anført de dertil hørende Medlemmer med saadanne biografiske Data, der er af Betydning for Billedet af de paagældende, og fyldige Oplysninger om de borgerlige Tillidshverv, Embedsstillinger m. v., som de har beklædt.

Selv om denne Ordning af Stoffet maaske kan siges at bryde det enkelte Helhedsbillede, rummer den dog den store Fordel, at der gives et mere samlet og fyldigere Billede af Tinget som Helhed, et Billede, der vel stemmer med dets forberørte almindelige Karakter og ikke mindst letter Arbejdet for den, der, skønt fremmed i de politiske Enkeltheder, kunde ønske at vide lidt om Politikens Mænd.

De Grupper, der saaledes vil danne Grundlaget for Stoffets Ordning, er følgende:

1. Det frikonservative Parti, der tæller 10
2. Højres Valggruppe, der tæller Højre 28 samt O. Sonne, ialt 29
3. Venstres Valggruppe, der tæller Venstre-Reformpartiet 21 samt 3 tidligere moderate og Jørgensen, Ganløse, ialt 25
4. Socialdemokratiet 1

Ordenen er vilkaarlig valgt, men dog saaledes, at Oversigten, der angaar Højrepartiet, natuligt vil blive den mest omfattende og føres længst tilbage i Tiden.

Oversigterne med de dertil hørende Biografier, der indenfor hver Gruppe følger i Bogstavorden, vil tilsammen indeholde en kort Fremstilling af Landstingets Historie siden 1866, dets Sammensætning og dets afdøde og afgaaede Medlemmer m. v.

Det benyttede Kildestof er i første Række Medlemmernes velvillige personlige Meddelelser, Rigsdagstidende og Thriges Danmarks Historie samt et stort Antal politiske Flyveskrifter

og Dagbladsartikler, men det er desværre kun i ringe Grad muligt at medtage det rige Stof, der endnu venter paa en Behandling af en langt anderledes indgaaende og videnskabelig Art, end her kan gives. Den Bemærkning maa udtrykkelig forudskikkes, at Pladsen kun tillader en meget knap Form for de indledende Oversigter. Stoffet maa her saa at sige komprimeres paa Maskine, og kun i de enkelte Biografier er det muligt at give Fremstillingen blot nogen Bredde og Farve.

---

1. DET FRIKONSERVATIVE PARTI

Det frikonservative Parti blev dannet paa et Møde i Hotel Fønix d. 4. Decbr. 1902, af Medlemmer af Landstinget, der tidligere havde indtaget Særstilling, først indenfor Højre, senere udenfor dette Parti uden dog at repræsentere andet end en særlig Gruppe paa Tinge, der ikke kunde siges at have noget politisk Parti i Vælgerfolket.

Partiets Medlemmer er følgende:

Kongevalgte):*

Generalauditør H. C. STEFFENSEN, udnævnt 4. Januar 1888 efter W. Ussings Død. Folketingsmand for Aalborg $^{8}/_{1}$79—$^{24}/_{5}$81.

Konferentsraad H. N. HANSEN, udnævnt 26. Septbr. 1895 ved Liebes Udtr. Folketingsmand for Kbhvns. 6. $^{25}/_{4}$76—$^{8}/_{1}$79.

Valgte i Kredsene:

Lehnsbaron REEDTZ-THOTT til Gaunø, 2. Landstingsmand for 3. Kreds, valgt 1. Oktbr. 1886 i Stedet for Grev C. Moltke, Lystrup.

Hofjægermester F. TESDORPH til Ourupgaard, 2. Landstingsmand for 5. Kreds, valgt 19. Septbr. 1902 i Stedet for Hofjægermester O. Brun.

*) Jfr. Fortegnelsen under Højre.

Lehnsgreve CHR. AHLEFELDT-LAURVIGEN, 1. Landstingsmand for 6. Kreds, valgt 14. Febr. 1883. Suppleringsvalg ved Propr. Andersens Død.

Konsul F. HEY, Odense, 7. Landstingsmand for 6. Kreds, valgt 19. Septbr. 1902 i Stedet for Borgmester Koch.

Godsejer CHR. ROTTBØLL til Christiandal, 4. Landstingsmand for 7. Kreds, valgt 1. Septbr. 1894 i Stedet for afd. Dresing.

Etatsraad BREINHOLT, Vandborg-Vestergaard, 3. Landstingsmand for 8. Kreds, valgt 1. Oktbr. 1870 i Stedet for Kammerraad Bonne.

Lehnsgreve M. KRAGH-JUEL-VIND-FRIJS til Frijsenborg, 1. Landstingsmand for 10. Kreds, valgt 13. Oktbr. 1880. Suppleringsvalg ved Grev C. E. Frijs Udtræden.

Prop. L. RASMUSSEN-VANDDAMGAARD, 3. Landstingsmand for 11. Kreds, valgt 19. Septbr. 1902 i Stedet for Brødsgaard.

Sammen med disse stod af tidligere Medlemmer:

Kammerjunker C. A. NEERGAARD, Løvenholm, 9. Kreds, valgt 21. Septbr. 1898 i Stedet for Estrup, død 21. Jan. 1900.

Godsejer STEENSEN-LETH, Hvolgaard, 9. Kreds, valgt 21. Septbr. 1900 ved Jensen Lysholdts Død; ikke valgt 19. September 1902.

Partiet er udgaaet af Landstingets Højre, og de Medlemmer, der ved sidste Valg har faaet Sæde i Tinget, har alle tilhørt Højre. Det er en Selvfølge, at et Parti ikke pludselig dannes og med et Slag fremtræder som saadant, men det er bemærkelsesværdt, at Højrepartiet i den lange Forfatningskamp har staaet mærkelig enigt, og særlig at Landstingets Højre, uanset Splittelse i Partiet udenfor Rigsdagen og Partiforskydninger blandt dets Medlemmer i Folketinget, har staaet samlet og i ydre Udslag enigt under hele Forfatningskampen og selv efter Forliget, saaledes at det nok kan siges, at Konferentsraad Hansens Udtrædelse af Partiet i Sommeren 1900 var det før-

ste synlige Tegn paa ny Partidannelse. Den Særstilling, Jørgensen, Gandløse, har indtaget vil senere blive gjort til Genstand for Omtale. Hertil kom saa Dannelsen af Gruppen „de otte“ den 22. Novbr. samme Aar, og siden da bestod denne Gruppe, indtil Partiets Dannelse i Decbr. 1902.

Det vil dog ved at betragte de fornævnte Landstingsmænds Deltagelse i det politiste Liv lettelig ses, at de endog ret langt tilbage i Tiden har haft deres egen Opfattelse af de politiske Forhold. Dette gælder i første Række Lehnsbaron Reedtz-Thott, hvis Navn har været knyttet til et tidligere Systemskifte i vor Regering; men det gælder ogsaa alle de andre, forsaavidt de har haft Sæde i Tinget i en Aarrække. Det fælles Kendemærke har dog i Reglen været af mere negativ Karakter end egentlig givet sig Udslag i bestemte positive Standpunkter til de foreliggende Sager; men det er stadig de samme Navne, der vender tilbage i denne Forbindelse. Kun da Smørkrigen i 1888 delte Folket efter Devisen det rene Land, saa det ud, som om Frijs og Ahlefeldt vilde vende Højre Ryggen; Holstein byggede endog for en Del sin Forhandlingspolitik herpaa, men Landstingsbeslutningen af 1. April 1890 afsluttede denne.

Det er imidlertid nødvendigt at begrænse Oversigten tilbage i Tid, og det vil vel være rimeligt at datere de særlige Rørelser indenfor Højre fra det Tidspunkt, da den store Forfatningskamp bragtes til en, ganske vist kun foreløbig, Afslutning ved Forliget 1894.

De Mænd, der nu hører til det frikonservative Parti, var alle stemte for Forliget og har deres store Del i, at det kom i Stand; det er ikke her Stedet at skildre de enkeltes Arbejde paa denne Sag, og vi vil desuden senere komme tilbage til denne bevægede Periode, særlig i Skildringen af det moderate Parti og Højrepartiet.

Men det vil være rigtigt at tage Udgangspunktet fra Rigsdagsbeslutningen af 1. April 1894 — Forliget.

Allerede her kan det bemærkes, at de Højremænd af Landstinget, der indbragte Forslaget til denne Beslutning, var Bjerre, Breinholt, Frijs, Moltke og Steffensen. Af disse er Bjerre se-

nere død, Moltke, efter en Tid at have staaet meget nær Centrum i alle Bevægelser paa Landstinget, efterhaanden gledet over til det „gamle“ Højre, medens de tre andre Medlemmer af Højres Bestyrelse, Frijs, Breinholt og Steffensen, nu tilhører det frikonservative Parti.

Selve Rigsdagsbeslutningen, for hvilken iøvrigt hele Højre stemte, vil være almindelig bekendt. Den angik 1) en Ordning, hvorved en midlertidig Finanslov gøres obligatorisk, naar den ordinære ikke rettidig kan vedtages, 2) Bestemmelsen om Forelæggelse i begge Ting af foreløbige Love, 3) en Forbeholden af hvert af Tingenes Ret overfor Spørgsmaalet om Kjøbenhavns Befæstning og de øvrige provisoriske Foranstaltninger, dog en Anerkendelse af status qvo, 4) Nevtralitetsbeslutningen. 25 Medlemmer af det forhandlende Venstre, med Bojsen som Talsmand, førte i Forening med Højre Beslutningen igennem; mod den stemte Bergs, Hørups og Socialdemokraternes Grupper samt 14 Medlemmer af det forhandlende Venstre, deriblandt Alberti og Ole Hansen, og 6 af de saakaldte Løsgængere. I Landstinget stemte 8 Mænd af Venstre derimod.

Herefter vedtoges den første ordinære Finanslov siden 1885, og da Samlingen sluttedes udtalte Estrup sin „Forventning om, at en Samvirken mellem Rigsdagens Afdelinger, der sikrede en rolig Samfundsudvikling, vilde bringe ham Udsigt til at befries fra hans Stillings Besvær.“

Den 7. August traadte Ministeriet Estrup tilbage, og Ministeriet Reedtz-Thott blev dannet. Mellem de Moderate og Reformpartiet har der været ført hidsige Kampe og været udgydt meget Blæk om Spørgsmaalet, hvorvidt dette Ministerium repræsenterede et Systemskifte eller ej.

Dette Spørgsmaal faar staa hen. Paa første Haand var det i hvert Fald ikke et Personskifte i Ordets videste Forstand. Reedtz-Thott, Hørring, Ingerslev, Ravn og Nellemann havde alt Sæde i det sidste Estrupske Ministerium, nye Mænd var Lüttichau og Thomsen, begge velkendte Højrefolketingsmænd, og Bardenfleth Embedsmand under det afgaaede Ministerium og renlivet Højremand. Trøstede de moderate sig end med, at Estrup og

Bahnson var ude af Ministeriet, saa maatte det paa den anden Side bedrøve dem, at ikke en af deres Folk var admitterede.

Dog ogsaa herfor fandt Bojsen Trøst i den Betragtning, at da det forhandlende Venstre nu var sprængt og kun bestod af 25 Medlemmer, var Højres 31 Mand den største Gruppe i Tinget.

Men selv om det saaledes kunde se ud, som om Ministeriet var et rent Højreministerium, ovenikøbet tællende Højres veltjente juridiske Raadgiver Nellemann blandt sine Medlemmer, saa skulde dog Tiden vise, at den Aand, der ved Forliget kaldtes til Live maatte bære en Splittelse af det gamle fastsluttede Højreparti i sit Skød.

En væsentlig Aarsag var den, at selve Ministeriets Chef, Reedtz-Thott, opfattede sin Opgave som en langt videre, end de gamle Højremænd havde tænkt sig, og den personlige Udvikling, han i denne sin Førerstilling gennemgik, førte ham for stedse bort fra det Parti, han hidtil havde tilhørt. Siden 1886 havde han haft Sæde i Landstinget. Allerede hans Indtrædelse bragte ham i et lidt køligt Forhold til hans Forgænger Grev Moltke, Lystrup, der senere blev Kongevalgt, men han indtog hurtigt en fremskudt Plads blandt Tingets Medlemmer. I 1887 var han Ordfører for Loven om Brandpoliti paa Landet, ved Rosenørn Lehns Død blev han Udenrigsminister i det Estrupske Ministerium.

Han følte straks sin Stilling som Chef for det Ministerium, hvis Dannelse skyldtes Forliget, som en Opfordring til først og fremmest at udnytte den Situation, der muliggjorde Samarbejdet mellem Rigsdagens to Ting.

Han var ikke helt Landstingets Minister og blev det aldrig. I den første Periode, der strakte sig til Valgene i 1895 og bar et stærkt Præg af de tilstundende Valg, indskrænkede han sig til at præcisere sin Stilling som Mægler, og som saadan modtoges han med velvillig Varme af de moderate og med Anerkendelse af flere Medlemmer af andre Grupper, selv Socialdemokraten Hørdum. Samlingen forløb væsentlig med gensidige Ubehageligheder, der veksledes mellem Forligets Venner og

Modstandere i Venstre; der opnaaedes Enighed om en Finanslov, ganske vist først efter et Fællesudvalg, men det var vel nærmest Venstre, der gav efter i dette. Af vigtige Love gennemførtes Valgkredsloven, der senere skulde bringe det radikale Parti en uventet Forstærkning, Konverteringsloven, Lov om Statslaan, Strandingsloven, Lov om ekstraordinære Bidrag til Kommuner, Sporvejsloven, Lov om Ølskat, Lov om Tilsyn med Plejebørn o. fl. a.

Arbejdet gik ret roligt, og Ministeriet var i alt væsentlig i fuld Overensstemmelse med Landstingets Flertal. Valgkredsloven medførte i Folketinget den lille Episode, at Høgsbro nedlagte sit Embede som Formand, og Højre og de moderate valgte Embedsmænd i Fællig.

Enkelte Forbud om Splittelse i Højre viste sig dog.

Agrarforeningen havde rettet Krav om en Kreditforening for Landbruget, og under det hertil sigtende Forslags Behandling rejstes der fra Højre i Landstinget en stærk Modstand mod den Bestemmelse om Statsgaranti, der indeholdtes i Forslaget.

I Udvalget om denne Lov stemte Breinholt, Brødsgaard og Rottbøll med Venstre, uagtet Estrup stærkt havde paapeget den socialistiske Fare, der laa i Forslaget, men disse Landstingsmænd fandt ikke Tilslutning hos deres Fæller i Tinget, og Sagen gik i Staa.

Alt i alt tør det dog vel siges, at egentlige Tegn paa en yderligere Udformning af Partigrupperne indenfor Højre var ikke synlig i dette Aar.

9. April 1895 kom Folketings-Valgene. De gik Forliget skarpt imod. Ganske vist virkede Valgloven, hvorved Kredsenes Antal var udvidet til 114 fra oprindelig 102, anderledes end ventet, og de Moderate trøstede sig atter denne Gang med, at de kom ind med 27 Medlemmer mod 26 før Valget; men Faktum var, at der nu i Folketinget var 60 Forligsmodstandere mod 52 Venner af Forliget.

Saa dannedes det stærke Venstre-Reformparti, hvis Udvikling siden da stedse har betydet en Fremgang af dette fødte

Flertalsparti, der i sin Alliance med Socialdemokratiet, der nu talte 8 Mand, fik fuld Overvægt i Folketinget.

Ministeriets Chef fastholdt sin Mæglerstilling, men det var aabenbart, at ikke alle hans Kolleger fuldt ud delte hans Opfattelse, idet Kultusminister Bardenfleth i en Tale, holdt i Odense i Efteraaret 1895, fremhævede, at Ministeriet efter Valget stod frit. Højrepartiet rustede sig stærkt, og det unge Højre skabtes med Kammerherre J. Scavenius som Mærkesmand.

Paa Højres Delegeretmøde i 1895 kom det til et skarpt Sammenstød mellem Steffensen og Scavenius, hvorunder Steffensen hævdede, at det var det afgaaede Ministerium, der havde villet og skaffet Forliget, ikke enkelte Medlemmer af Partiet. Steffensen meldte sig ud af Højres Repræsentantskab, (hvad Grev Ahlefeldt allerede i Aaret 1891 havde gjort), og det syntes virkelig, som om Steffensen, en af Højres mest konservative Mænd, stod fjernere fra sit Partis Kærne end nogen anden af dets Medlemmer. Iøvrigt syntes Partiet samlet, det valgte Estrup til sin Fører, og Reedtz-Thott hyldede ham i en Skaaltale som Partiets Enhedsmærke.

Nogen Kamp med Reformpartiet kom dog ikke i denne Samling, det stærke Parti var meget imødekommende mod Regeringen. Ja man saa endog det Særsyn, at Reformpartiet anerkendte Fæstningen som et Faktum ved den bekendte Bevilling af de 40,000 Kr. paa Finansloven. Fællesudvalget enedes om Finansloven efter gensidig Resignation fra alle Parter.

Af vigtige Love gennemførtes Skibsregistreringsloven, Konsulatsloven, Ændringer i Værnepligsloven, og Lov om Jernbanetakster m. fl.

Under alt dette arbejdede de nedsatte Kommissioner, der skulde behandle de store Reformer, og det blev først den følgende Rigsdagssamling, der gav det rette Udtryk for den ved Forliget skabte Situation.

I Ministeriets indre Sammensætning skete betydningsfulde Ændringer, idet Ingerslev afgik ved Døden, Krigsminister Thomsen traadte fra og erstattedes af Oberst J. G. F. Schnack,

og den 22. Maj 1896 oprettedes Landbrugsministeriet, der overtoges af K. Sehested, en Mand, der vedkendte sig Anskuelser, der hurtig skulde fjerne ham fra det gamle Højres Politik, ja, endog bringe ham i skarp Modsætning til denne.

Den 3. Juni 1896 holdt Landbrugsministeren sin bekendte Tale ved Fællesspisningen efter Agrarforeningens Generalforsamling, Talen for „*Landbrugspolitiken*". „Hvorfor", spurgte han, „forbliver Landbrugets Arbejde spredt og ufrugtbart? — fordi Agrarforeningen paa sin Fane har skrevet et fagligt, ikke et politisk Program".

Han krævede Samarbejde mellem Landhusholdningsselskabet, Fællesforeningerne og Agrarforeningen til at skabe en politisk Jordbund, „ud af hvilken alt kan gro og bære Frugt".

Denne Tale vakte en Storm i Højre, Kammerherre Scavenius samlede det unge Højre om sig, og der rettedes skarpe Spørgsmaal til Ministeriet.

Reedtz-Thott bøjede af, han udtalte en let Misbilligelse af, hvad Sehested havde sagt og hævdede det naturlige i: „at de forskellige Samfundsklasser ved Valg til Rigsdag og paa andre Maader søge at varetage deres Interesser, men udover dette at vække Mistanke og Uenighed imellem Højre fra Land og By vil føre til Højres Splittelse, selv om dette ikke maatte være det bevidste Øjemed med en saadan Optræden."

Ministeriets Chef gjorde saaledes langtfra Landbrugsministerens Ord til sine, men Højre lod sig ikke nøje dermed, saameget mindre som Faren for Spittelse i Partiet blev akut. Allerede før Konseilspræsidenten havde taget Ordet i Sagen, var der fra 7 Folketingsmedlemmer af Højre, deriblandt L. Dinesen og L. Reventlow, fremkommet Udtalelser, hvori de tog Afstand fra Partiet og dets ekstraordinære Delegeretmøde den 27. Juni.

Delegeretmødet bragte en Spittelse indenfor Højre, der senere paa det ordinære Delegeretmøde i December s. A. medførte en hel anden Sammensætning af Partiets Repræsentantskab og nye Navne i Partiets første Rækker. Det mærkedes i Højre, at Ministeriets Chef i sit Hjerte holdt med Landbrugs-

ministeren, og det bebrejdedes i lige Grad begge, at intet partielt Ministerskifte fandt Sted.

Udadtil skete vel ingen Ændring i Partiets Stilling paa Landstinget, men efterhaanden som Arbejdet skred fremad sporedes en synlig Sympati hos enkelte Medlemmer for en Ændring af Signalerne.

Generalauditør Steffensen hørte til dem, der efter Forliget af Hjertet ønskede, at der blev slaaet en Streg over Fortiden, og han var meget villig til Forhandling. Konferentsraad Hansen var i endnu højere Grad stemt for at arbejde paa et nyt Grundlag; han var udnævnt den 26. Septbr. 1894 under Ministeriet Reedtz-Thott; i sin kommunale Virksomhed havde han haft rig Lejlighed til sagligt Arbejde og længtes efter, at Arbejdet med de store betydningsfulde Reformer kunde komme i Gang. I Forfatningskampen havde han ikke deltaget; fra Ungdommen fortrolig med liberale Anskuelser, laa det ham nærmest at træde bort fra det gamle Højreparti og sætte en ny Kurs efter rent saglige Maal med Udeladelse af alle gamle Slagord og Kampmaader.

Af Tingets Landmænd stod Rottbøll, der var valgt i 1894, Ministeriet nær, han var allerede da, som altid senere, Reedtz-Thotts tro Mand. Grev Frijs og Breinholt sympatiserede med Grundlaget for Ministeriets Politik, og den stærkt konservative Grev Ahlefeldt saa, om end ikke i Realiteten saa dog i Arbejdets Formalitet, noget af det krasse Landbostandpunkt realiseret, der var hans.

Højre udenfor Rigsdagen optraadte meget udæskende, og det unge Højre under Kammerherre Scavenius samlede sig paa Fønix til en særlig Gruppe, medens paa den anden Side de syv i Folketinget fjernede sig fra Højre.

Den 13. Juni 1896 udtraadte den gamle Provisorieminister Nellemann af Ministeriet og erstattedes af Amtmand Rump.

Under Rigsdagssamlingen 1896, Efteraar, voksede Divergensen mellem Højre og Ministeriet.

Det blev særlig Reedtz-Thott, der i sin fremskudte Stilling som Ministeriets Chef tog Afstand fra gamle Højresætnin-

ger, og efterhaanden som hans Optræden bragte ham i venligere Forhold til Folketingets Flertal, steg Misfornøjelsen med ham i Landstinget. I den paafølgende Rigsdagssamling afgav han sin utvetydige Erklæring, paa Foranledning af C. Hage, om, at Ministeriets Mission vilde være endt ved en uløselig Finanslovskonflikt, hvad der foranledigede Estrup til at sige, at Reedtz-Thott herved havde lagt Strikken om sin egen Hals.

Vel stillede han sig skarpt mod Krabbes Grundlovsændring, der særlig tog Sigte paa de provisoriske Finanslove, og denne Sag endte i et Udvalg, men han anbefalede Nevtralitetsbeslutningen, og under Behandlingen af de Love, der var optagne paa Regeringens Reformprogram, blev hans Stilling til Folketingets Reformparti helt god. Det var hans Erklæring om Provisoriet, der senere benyttedes mod ham af hans Uvenner i Højre.

I denne Samling behandledes, som det vil erindres, en Række betydningsfulde Lovforslag, hvoraf det af storpolitiske Grunde kun lykkedes at gennemføre ganske enkelte.

Landarbejderloven, der strandede i Landstinget, vedtoges i Folketinget efter opnaaet Enighed mellem Reformpartiet og Ministeriet. I den Kommission, der var nedsat 13. April 1894, havde Ahlefeldt indtaget et Mindretals Standpunkt mod Ministeriet m. H. t. Spørgsmaalet om, hvormeget Landarbejderne selv skulde raade over; ja, Breinholt havde endog stillet sig endnu skarpere i sine Krav end Ahlefeldt, og under Landstingsforhandlingerne fremkom der fra A. Hages Side en skarp Dadel over Landbrugsministerens Holdning i denne Sag, og det var her, det Ord blev udtalt, at den „Omstændighed, at Ministerens Enighed med Folketinget var væsentlig større, ikke betegnede, at Udsigten blev lysere for Sagens Gennemførelse i Landstinget“. Mellem K. Sehested og Ahlefeldt faldt meget skarpe Ord, da Ahlefeldt kritiserede Forslaget. Ogsaa Breinholt vendte Brod mod Landbrugsministeren, særlig fordi denne ganske undlod at berøre Breinholts Særstandpunkt. Men Breinholt udtalte iøvrigt sin Sympati med hele denne Tanke, og Ahlefeldts Holdning var mere betinget af hans ultra konservative

Sindelag end af egentlig Uvilje mod Ministeriets Politik i det hele.

Loven om Udstykning gennemførtes, ligeledes Loven om landøkonomiske Forskudsforeninger, og man gik nu over til Behandling af Skattelovene, som endnu den Dag i Dag er svævende i Rigsdagen.

Folketinget modtog Reedtz-Thotts Skattelove med fuld Honnør. Reformpartiets Ordfører, J. C. Christensen, kaldte dem ganske overordentlig heldigt valgte og udtalte, at det vilde være en Ære for Tinget at gennemføre dem og en Ære for Ministeriet at have forelagt dem. „Det er ikke faldet i min Lod før at modtage et Lovforslag med saa megen Ros, som den, hvormed jeg har modtaget disse. Det er nyt at faa saadanne Lovforslag fra Regeringens Side" — saaledes lød hans Ord. Alt i alt en varm Anerkendelse.

Saavel Toldloven som de to egentlige Skattelove vedtoges af Folketinget.

Brændevinsskatten forblev i Folketingets Toldlovsudvalg. Skattelovene naaede ikke frem til Behandling i Landstinget, en pludselig og uventet Ministerkrise standsede dem. En ringe Divergens ved Behandlingen af en lille Lov om Handel med visse Landbrugsprodukter, der sondrede Landstingets Landbomedlemmer ud fra Købstadsrepræsentanterne, saa Sagen for at redde Partiets Sammenhold maatte udgaa af Dagsordenen, kunde ikke kaldes en Bebudelse af Krisen. Og dog skulde Misteriet Reedtz-Thott falde paa Finansloven.

Grunden var sikkert ikke af faglig eller faktisk Natur, snarere rent formel politisk. De moderate, der i høj Grad glædede sig ved Samarbejdet med Reedtz-Thotts Ministerium, har paastaaet, at det var Reformpartiet, der af storpolitiske Grunde drev Ministeriet hen i en saadan Stilling, at Landstinget fældede det.

Det er vel næppe ganske saa.

Snarere er det troligt, at Højre, hvis Misfornøjelse med Ministeriets gode Forhold til Folketingets Flertal havde været jævnt voksende, havde besluttet dets Fald.

Dette foregik under ret besynberlige Omstændigheder. Stor er Uoverensstemmelsen egentlig ikke, egentlig kun 2 Punkter, der var af Betydning, Militærbevillingerne og Spørgsmaalet om Overførelse af Land- og Ligningsskatterne til Kommunerne.

Krigsminister Schnak holdt bestemt paa, at de 200,000 Kr., der var ham og Folketinget imellem, maatte han have, og Finansminist Lüttichau modsatte sig, at Spørgsmaalet om en Bestanddel af en særlig Lov, der var Led af den samlede Skattereform, afgjordes paa Finansloven.

Uoverensstemmelsen hidførte Ministerkrisen og en midlertidig Finanslov i Overensstemmelse med Forligets „Beslutning".

Forhandlingen trak ud i Fællesudvalg fra 25. Marts til 7. Maj 1897. Landstinget tog den Stilllig at gøre sin Optræden afhængig af, at Ministeren opnaade Enighed med Folketinget.

Landstinget støttede ikke Reedtz-Thott — tværtimod.

Steffensen stillede sig under de kommende Forhandlinger Side om Side med selve Estrup og P. G. C. Jensen i det Underudvalg, der førte Forhandlingerne.

De politiske Stridigheder bilagdes ikke, man forsøgte vel at „handle" om Sagerne ved gensidig at resignere, men Resultatet blev, at de militære Budgetter stadig stod Parterne imellem.

Reedtz Thott gik meget ned, helt ned til 78,000 Kr. — ja, Reformpartiet bød 38,000 Kr., men videre vilde det ikke gaa, og selve Tingets Formand nedlagde af den Grund sin Stilling som Reformpartiets Formand og traadte ud af dets Bestyrelse, men Enighed blev ikke naaet.

Paasken kom og med den mere Velvillie paa begge Sider. Der blev truffet Aftaler mellem Reedtz-Thott, Sehested og Lüttichau paa den ene Side og Alberti paa den anden, paa et helt nyt Grundlag. Ministeriet skulde have sin Villie paa det militære Budget og Spørgsmaalet om Land- og Ligningsskatten skulde stryges, til Gengæld skulde Reformpartiet have 300,000 Kr. til Landbrugsøjemed og en Bevilling til Fredsbureauet i Bern.

Saa meldte Landstinget sig fra. Ordføreren, Steffensen, rejste paany Striden om Rentenedsættelsen af Domænegodserne, der havde været fremme ved 2. Behandling, og nægtede Bevil-

lingen til Fredsbureauet i Bern, om hvilken man dog enedes, da Ministeren erklærede at være udtrykkelig bunden til den.

Fællesudvalgets Afstemning medførte, at Overenskomsten glippede, og Reedtz-Thott bad Tingene afgøre Sagen uden Hensyn til ham.

Under Indstillingernes Forhandling i Folketinget sluttede Reedtz-Thott sig til Folketingets Indstilling og hilstes her med stærke „Hør", — men hans Tro til, at Landstinget vilde følge ham, gjorde dette til Skamme.

Det havde været under alvorlig Overvejelse af enkelte Medlemmer af Tingets Højre at træde resolut op for at støtte Reedtz-Thott. H. N. Hansen var stærkt stemt herfor; men de, der iøvrigt kunde være Tale om, efter hele deres Stilling, Ahlefeldt og navnlig Breinholt og Frijs nærede Betænkelighed ved at sige Højre Farvel. Den eneste, der undlod at følge Højreflertallet, var Rottbøll, der udeblev, af hvilken Grund det vakte megen Jubel, da Tingets Formand betegnede ham som *frafalden* i Stedet for *fraværende.* Rump, der havde Sæde i Ministeriet, stemte med Reedtz-Thott.

Efter denne Afstemning indgav Ministeriet sin Afskedsbegæring.

Hermed endtes Sagen ikke. Forhandlingerne fortsattes mellem Reedtz-Thott og Alberti, men denne sidste kunde ikke faa Reformpartiet med.

Saa gik Ministeriet.

Underligt nok var Reformpartiets Velvillie for Reedtz-Thott pludselig kølnet, kun det moderate Parti gennem Bojsen udtalte sin varmeste Anerkendelse af Ministeriets Arbejde og sin Beklagelse af det skete.

Ministeriet Hørring indledede saa den sidste Æra af Højres Regering, der varede i 4 Aar, i hvilken Partiet tabte sin Stilling i Folketinget fuldstændig og i Landstinget sank til et meget betinget Flertal.

Hvad der voldte dette, er det her ikke Stedet at undersøge; der skal senere blive talt et Par Ord derom; det er her nok at paapege, at Breschen var skudt i den faste Mur, der sluttede

Partiet sammen paa Landstinget. I Folketinget var dette allerede, som omtalt, sket i 1895. Reedtz-Thott blev aldrig mere ret Højremand; det maatte snarere vække Undren, at han efter den ublide Medfart, Partiet havde givet ham, formelt vedblev at tilhøre Højres Gruppe, men Grunden hertil er at søge i hans udpræget konservative Natur og hans bestemte Villie til at udrette Arbejde for Sagerne. Muligheden for dette var kun til Stede, naar han blev i Partiet.

For den her foreliggende Fremstilling er denne Ministerkrise og Ministeriet Reedtz-Thotts Fald af største Betydning.

Reedtz-Thott havde været Mægleren mellem Tingene. Forliget havde til Hensigt at sætte Lovgivningsmaskineriet i Bevægelse igen. Reformpartiet var stærkt og krævede Hensyntagen, om noget skulde sættes igennem, og ingen kan bebrejde Ministeriet, at det stræbte at træde den stærke Modstander imøde.

Det var formelt Landstingets Højre, der styrtede Ministeriet — det havde selv støttet det, og Ministeriet fremtraadte fra først af som Højreministerium.

Men det maa bemærkes for det første, at helt godvillig gik Estrup ikke i 1894. Under Forligsforhandlingerne havde Steffensen stærkt hævdet, at det yderste Hensyn maatte vises den gamle Chef. Grev Moltke Lystrup var mere stemt for Hensynet til Sagen end for Hensynet til Personer.

Da Estrup var gaaet, og Reedtz-Thott stod paa hans Plads, er det troligt, at Greven tog mere Hensyn til Personer. Bjerre blev ogsaa en skarp Modstander af Reedtz-Thott, og det lykkedes virkelig Estrup at gøre et Kup — fra Højres Side set i Øjeblikket et fortræffeligt Kup — ved at dreje Spørgsmaalet om Ministerkrisen hen til Spørgsmaalet om Afstemning paa Finansloven, hvor principielle Hensyn maatte holde Højrepartiet samlet uden Hensyn til Ministeriets Personer.

Dette blev afgørende for Steffensens Stilling, konservativ Jurist, som han var, stærkt tilbøjelig til at tage principielle Hensyn. Men hertil kom, at Forliget jo slet ikke var anerkendt, i hvert Fald ikke godkendt af Venstrereformpartiet. Estrup kunde med god Virkning til de svage i Troen have sagt: Hvilken Garanti

har vi for, at Venstre virkelig vil udrette noget, saalænge Partiet ikke erkender, at Forfatningskampen er endt? Tror I virkelig, Alberti er Reedtz-Thotts Ven? — Jeg tror det ikke. Valget efter Forliget har svækket Højre, Ministeriets Politik svækker det yderligere. Vi maa staa fast og enigt paa vore principielle Standpunkter, og Reedtz-Thott har selv fraskrevet sig Provisorie-Retten, som vi holder paa. Reformpartiet er ikke bunden ved Forliget, vi andre tør ikke opgive vor Frihed helt.

Overfor disse Betragtninger mente Ministeriets Venner ikke, at det var betimeligt at udtræde af Højre, men da Kongen imidlertid kaldte Frijs hjem og opfordrede ham til at danne et Ministerium, svarede han omtrent: Jeg har ikke villet Reedtz-Thotts Fald, jeg kan ikke overtage den Politik, der voldte det, de faar tage fat, der fik deres Villie.

Det tør vel nok siges, at det, der i største Omfang bidrog til at standse det paabegyndte Arbejde og voldte Ministeriets Afgang, var den gensidige Mistillid, der raadede mellem de to Flertal, hver i sit Ting, dette, at hver af dem straks fortrød hver lille Indrømmelse og med Begærlighed greb hver Lejlighed til at træde tilbage uden at lade en Chance dukke op mere end en Gang. Rent Partipolitisk set bragte denne Taktik Sejren hjem for Reformpartiet; om Højre vandt eller tabte derved belærer de 4 følgende Aars Historie ret tydelig om; den Gang følte Partiet sig nok vel meget som Sejrherre i Forfatningskampen.

Og det tør nok siges, at det gamle Ord om „det rene Standpunkt“ stod sin Prøve, hvor meget end Talen gik om at mødes paa Halvvejen, hvad man kan, naar man er to og enige, men vist næppe under andre Forhold.

Forliget brast. Mon ikke det var tørre Taarer, Flertallet af danske Vælgere og valgte Tingmænd græd ved dets Baare.

Den følgende Tid var i politisk Henseende saare tung og træg. De gamle storpolitiske Kampord var ikke glemte, og det tør vel nok siges, at naar Lovgivningsarbejdet ikke helt gik i Staa, saa skyldtes det i høj Grad den nye Taktik, der inaugureredes af Reformpartiet og bestod deri at bringe Ministeriet i den fatale Situation at staa med en tømt Pengekasse.

Valgene i 1898 blev et virkeligt Nederlag for Højre, der ganske udviskedes som Parti i Folketinget, og denne Gang lykkedes det ikke de Moderate at finde nogensomhelst Trøstegrund i den sørgelige Situation.

Men i Landstinget udviklede Spaltningen i Højre sig ganske langsomt. Det var Erkendelsen hos enkelte af Medlemmerne om det virkelig sunde og gode, der laa i de Reedtz-Thottske Reformbestræbelser, der trængte frem.

Situationen var nu en anden, det kunde se ud til, at Forfatningskampen kunde blive akut, og Ministeriets Stilling vilde da, uden nævneværdig Støtte i Folketinget og med et saare knebent Flertal i Landstinget, blive meget vanskelig.

Saa hændte det den 11. Januar 1899 under Debatten om Husmandsloven, at Ahlefeldt tog Ordet for en ny konservativ Politik særlig rettet mod den stærke Radikalisme og Alliancen med Socialdemokratiet. Han sagde, at de politiske Rammer i Virkeligheden var sprængte, en kraftig Haand var nødvendig i denne Forvirring, der mere og mere førte til Opgivelsen af alle klare Standpunkter og fremhævede et Centrumsparti som et Værn mod yderliggaaende Stræben i den politiske Udvikling. Han savnede en skarp konservativ Retning, der har sit Sæde i Parlamenternes Overhuse, og saa deri Grunden til, at vort offentlige Liv fik sit udflydende, taagede og udviskede Præg.

Til denne Udtalelse sluttede Frijs og Danneskjold sig, samt Godsejer Neergaard, Løvenholm, der den 21. Sept. 1898 havde faaet Sæde i Landstinget paa Estrups gamle Plads som Repræsentant for 9. Valgkreds. Neergaard havde alt under Ministeriet Reedtz-Thott brudt en Lanse med det gamle Højre som Repræsentant paa Delegeretmødet i 1896. Hvor konservativ Ahlefeldts Tale havde været, og hvor langt han end stod til Højre for Husmandsloven i Folketingets Affattelse, blev dette i og for sig ligegyldigt, da enhver vidste, at det fuldt saa meget var mod Højre, Brodden var rettet, idet Lehnsgreven ikke saa det betimelige i at opretholde den gamle Partideling mere og skarpt angreb det unge Højre som et ikke konservativt Parti.

I December 1899 kom Toldloven til Behandling i Lands-

tinget. Ahlefeldt og Breinholt forhandlede med Hørring om Muligheden for at føre denne Lov igennem og derved lette Vejen for Skattelovene og Skattereformen i det hele. Ministeren ønskede stærkt en saadan Assistance, ja han udtalte endogsaa, at det mere kom an paa Assistancens og de assisterendes Kvalitet end deres Kvantitet, men ikke desto mindre gjorde Ministeren fælles Sag med Højres Flertal. Det var under disse Forhandlinger, at Ahlefeldt udtalte, at Forliget havde givet Stødet til Højres Opløsning; og ved Afstemningen den 19. December undlod Mindretallet, paa hvis Vegne Reedtz-Thott havde talt, at stemme, idet de dog ikke vilde stemme mod Partiet. Dette Mindretal var Breinholt, Neergaard, H. N. Hansen, Reedtz-Thott og Rottbøll. Frijs og Ahlefeldt var fraværende med Forfald. Steffensen, hvis Tilnærmelse til det Estrupske Parti under den Reedtz-Thottske Ministerkrise vel kun havde bragt ham Skuffelse, sluttede sig til de syv.

Hermed var Partiet de otte dannet; det forblev dog endnu i Højregruppen under Grev Moltkes Førerskab, indvalgtes i dens Udvalg og blev i det hele behandlet med meget Hensyn af Flertallet.

Det bar mod Enden for Ministeriet Hørring, under Skattelovenes Behandling den 26. Marts 1900 udtalte Ahlefeldt: „der kan ikke dannes et Ministerium efter den nuværende Partideling, parlamentarisk talt er intet Flertal muligt, ikke en Gang i et enkelt Ting“.

Hannibal Sehested besluttede sig dog til at vove Forsøget. Undvære Støtte fra de otte mente han ikke at kunne, og han lod derfor gennem Grev Moltke forespørge hos Grev Frijs, om hvilken Stilling de otte vilde indtage, specielt, om de vilde gøre systematisk Opposition. Frijs skulde rejse bort, men forelagde straks sine Meningsfæller Spørgsmaalet, og man bestemte sig til at give Grev Moltke et skriftligt Svar. Om Affattelsen herskede ikke Enighed. Breinholt og H. N. Hansen ønskede, at man rent ud skulde udtale, at Ministeriet ingen Støtte kunde vente hos de otte. Steffensen ønskede Svaret mere diplomatisk affattet; om Realiteten herskede ikke Uenighed. Da Tiden var

knap, Frijs skulde rejse, og Rottbøll blev bortkaldt, vedtog man at afsende Svaret i Steffensens Affattelse, der lød saaledes, stilet til Grev Moltke:

„Majoriteten indenfor de otte agter lige saa lidt overfor denne Regering, som overfor nogen anden Regering, som det maatte behage Hans Majestæt Kongen at udnævne, at gøre systematisk Opposition."

Herefter blev Ministeriet Sehested dannet, og i Højres Aviser læste man om det enige Højre i Landstinget, der stod sluttede og tæt om det nye Ministerium.

Enkelte af Mindretallets Medlemmer blev i høj Grad forbitrede over dette, og Neergaard tilstillede Konsejlspræsidenten en Afskrift af de ottes Skrivelse til Grev Moltke, for at der ikke skulde herske nogen Misforstaaelse om de ottes Stilling til Ministeriet.

Ministeren slog dette hen, han vilde ikke erkende, at nogen virkelig Uoverensstemmelse var til Stede, og trøstede sig til, hvad Rigsdagssamlingen maatte bringe.

Avisudtalelserne bestemte imidlertid Konferentsraad Hansen til at træde ud af Højre, ikke mindst for at præcisere hans Stilling til Ministeriet.

De andre Medlemmer af Gruppen de otte var imod dette Skridt, navnlig fordi de ønskede H. N. Hansen valgt ind i Udvalget om Skattelovene, men selv vilde han det bestemt og offentliggjorde i Berl. Tidende for d. 15. Juni 1900 sin Erklæring om Udtrædelsen.

I Højre skabte dette Skridt den største Misstemning, det vakte stor Opsigt, noteredes endog i Berliner Tageblatt Dagen efter, men Forholdet til de øvrige Medlemmer af Gruppen, der nu var suplerede med Steensen-Leth, blev uforandret.

I Udvalgene om Skattelovene fik saavel Frijs som Breinholt Sæde, og det uagtet Frijs meget loyalt erklærede, at det var meget muligt, at Kløften mellem de otte og Højre vilde blive uoverstigelig.

Den blev det, man opfordrede da de paagældende Gruppemedlemmer til at udtræde af Partiet, men hertil fandt de in-

gen Anledning, og Enden blev da, at de ikke indkaldtes til Gruppemøde og saaledes maatte betragtes som stillede udenfor Partiet.

Men samtidig hermed kom det til et Optrin i selve Landstingssalen, der i dramatisk Effekt savner Sidestykke i vor politiske Historie i de senere Aar. Episoden knyttede sig til den foranberørte Henvendelse før Ministeriet Sehesteds Dannelse og er særdeles karakteristisk.

Skattelovene, der under tre forskellige Skikkelser havde vandret deres sørgelige Vandring gennem Rigsdagens Udvalgsværelser, var til Behandling i Landstinget den 22. Novbr. Det var Ministeriet Sehesteds Skattelove, der stod paa Dagsordenen. Konsejlspræsidenten bebrejdede Rottbøll, at han Dagen forud havde anbefalet Tinget at stemme paa Folketingets Affattelse af Skattelovene, som den forelaa i Tingets enstemmige Kommissionsforslag. Han hævdede, at Rottbøll ikke refererede en Samtale rigtig, som var ført mellem ham og Konsejlpræsidenten i Foraaret om Skattereformens Gennemførlighed.

Da begærede Frijs Frijsenborg Ordet og gjorde opmærksom paa, at det maatte være en Samtale med ham ikke med Rottbøll, hvortil der sigtedes; han udbad sig Tilladelse til at referere denne og gengav dens Ordlyd efter Rigsdagstidendes Referat med følgende Ord:

Under Samtalen: „ytrede den nuværende Konsejlspræsident, at han havde hørt, at en af de Grunde, som de otte kunde have til at gøre Opposition med Regeringen, vilde være den, at Regeringen lod Skattelovene falde, at den ikke fremkom med dem. Dertil svarede jeg, at det vilde være en af Grundene, men selv om der fra Regeringens Side fremkom Forslag til Skattelove, som vi maatte have anset for gode, hvis de havde dannet Basis for en Skattereform fra Begyndelsen af, selv om vi altsaa i saglig Henseende kunde tiltræde dem, saa vilde dette ikke være det afgørende for os nu, men den Udsigt, som vi fandt, der vilde være for disse Loves Gennemførlighed, det vilde være det afgørende, da vi mente, at denne Sag ikke længer kunde forsumpes, men maatte søges ført igennem.

Konsejlspræsidenten svarede: at han beklagede ikke at kunne erkende Rigtigheden af dette Referat. Spørgsmaalet om disse Loves Gennemførlighed havde ikke da været for, Frijs havde erklæret: „at hvis den Regering, som var under Dannelse ikke vilde lade Skatteloven falde, men vilde fremkomme med Forslag, som var fornuftige og forstandige, vilde han og hans Meningsfæller ikke modsætte sig dem, *og det fastholder jeg*“.

Grev Frijs rejste sig og svarede skarpt: dette er et Dementi til, hvad jeg har sagt — et Dementi som jeg paa dette Sted ikke vil svare paa.

Korte og skarpe var disse Ord, et Slag paa Sværdet, der i gode gamle Dage var spændt ved hver gæv dansk Mands Lænd.

Og saaledes blev de opfattede af alle. Reedtz Thott og J. F. Scavenius henvendte sig nu udenfor Salen paa Frijs' Vegne til Konsejlspræsidenten, og Forhandlingerne førte til, at det berørte Optrin rekapituleredes.

Det fremgik af Forhandlingerne, at Konsejlspræsidenten maatte have taget fejl, og den følgende Dag beklagede han, at hans Ord af Grev Frijs var bleven opfattede som en Sigtelse for at have talt Usandhed, hvad der laa udenfor hans Hensigt. Han erkendet, at Spørgsmaalet om Gennemførligheden som væsentlig Moment *maatte* have været fremme, selv om dette *maatte* have undgaaet hans Opmærksomhed — *hans* Opfattelse havde været den af *ham* refererede.

Denne Erklæring var mindre skarp og tydelig end det foregaaende Ordskifte; det lille *maa*, mente mange, burde helst have været udeladt.

Det synes hævet over al Tvivl, at Grev Frijs havde Ret, saameget mere, som Spørgsmaalet ikke var slet saa gammelt, som det for Almenheden kom til at synes, men ikke desto mindre hævdedes det Mand og Mand imellem — særlig af det gamle Højre, at Muligheden for, at det var Grev Frijs, der huskede fejl, var lige saa stor som den Mulighed, at Konsejlspræsidenten, til hvem iøvrigt Ytringerne om „*systematisk Opposition*“ ikke var fremsat første Gang paa første Haand, tog fejl af deres Ordlyd. Dette Optrin gjorde Kløften mellem de

otte og Højre endnu større, og samme Dag afgav de en offentlig Erklæring om deres Standpunkt.

De vilde søge Enighed med Folketinget om Skattereformen. — Gruppen de otte var dannet, og H. N. Hansen sluttede sig til den, saa den talte ni Medlemmer.

Ensartet var denne Gruppe ingenlunde. Dels stod Jyder ved Øboer, Frihandelsmænd mod Beskyttelsesmænd, Bymænd mod Landboer, udprægede konservative Mænd som Steffensen og Ahlefeldt mod mere frisindede, men fælles for dem alle ni var Ønsket om at fremme Arbejdet under Hensyn til Folketingets Flertal.

Højre og dets Blade var meget ophidsede mod de udtraadte, hvis Leder naturligt blev Frijs, der her for første Gang traadte ud af sin tilbageholdne om end meget indflydelsesrige Stilling i Tinget.

Det vil endnu være i frisk Minde, hvorledes Højrepolitikeren Schovelin i December samme Aar mindede Frijs om, at Grevens Fader paa Fønixmødet i 1865, da de store og smaa Bønder traadte sammen, havde erklæret, at han og hans Hus vilde tjene Kongen — og Frijs af Pietetshensyn rettede det gale Citat til det rigtige, saa Fædrelandet sattes i Stedet for Kongen, hvorefter Berl. Tidende for den 18. December 1900 fortolkede Ordet *Fædreland* og kommenteredes stærkt, da visse ivrige Højreblade vilde give Artiklen en højtstaaende Oprindelse, som den utvivlsomt næppe har haft. Højres Presse skummede over af Had mod de ni.

Imidlertid døde Neergaard i Løbet af Vinteren, og de ni blev saaledes atter otte.

Ministeriet Sehested fik ikke Held til at føre sin Politik videre, og i Juli 1901 udnævnte Kongen det første Venstreministerium af Reformpartiets Midte.

Onde Tunger paastod, at en Ting var sikker ved Ministeriets Tiltræden: De otte maatte ikke være med.

Under Diskussionen den 22. November 1900 var det allerede kommet frem, at de otte havde udtalt, at de ikke vilde øve systematisk Opposition mod noget Ministerium, som det

maatte behage hans Majestæt Kongen at udnævne, og de Udtalelser, der faldt fra Partiets ledende Mænd i Anledning af Regeringsskiftet, fraveg i ingen Henseende dette Standpunkt.

I Spørgsmaalet om Salget af de vestindiske Øer stod endog Partiet paa én Undtagelse nær — H. N. Hansen — med Ministeriet for Salget, og da Højre under Estrups Førerskab rejste Modstanden mod Salget, kom det til stærke Ordvekslinger mellem Højre og de otte.

Dog maa det bemærkes, at flere af Partiets Medlemmer altid har stillet sig paa et krast konservativt Standpunkt, og da Partiet ikke bindes af noget Program, kan der af selve dets Sammensætning ikke udledes noget bestemt om dets Stilling til de enkelte Lovgivningsopgaver og en frisindet Regerings Politik.

Under Ministeriet Deuntzers første Rigsdagskampagne var Forholdet imellem de otte og Regeringen dog særdeles velvilligt fra begge Sider.

Det var for Partiet ganske heldigt, at det kun bestod som en Rigsdagsgruppe og ikke fremtraadte som et politisk Parti, idet Landstingsvalget i Efteraaret 1902, som rimeligt var, i høj Grad maatte finde Sted under de vestindiske Øers Tegn.

Da Rigsdagen efter Valget traadte sammen, blev H. N. Hansen valgt til Landstingets Formand; pudsigt nok fortrængte han her for anden Gang i sit Liv Matzen, der, da H. N. Hansen i 1876 valgtes i Københavns 3. Folketingskreds, havde maattet trække sin Kandidatur tilbage. Efter at Øsalg-Spørgsmaalet var løst ved Højres Sejr, idet Stemmetallet stod lige om Salget, sluttede de nyvalgte Medlemmer Tesdorph, Hey, der begge havde stemt *mod* Salget, og Rasmussen-Vanddamgaard, der havde undladt at stemme, sig til de otte — Steensen-Leth var imidlertid udgaaet af Tinget, og den 4. Dcbr. 1902 paa et Fønixmøde dannedes Partiet under Navnet „det frikonservative“.

Partiet har intet almindelig fyldigt Program, men Principet er Samarbejde mellem Tingene, hvor dette maa kræves.

Naar Partiet yderligere konstitueres ude i Vælgerfolket, vil et nærmere bestemt Program vel nok blive udarbejdet, før eller senere. Vælgerne forlanger jo nu en Gang Program.

Værd er det at lægge Mærke til, at Navnet frikonservativ har været brugt i Prøjsen om et Parti, der dannedes i 1866 og omfattede Medlemmer af de største Jordbesidderes Tal — det senere Rigsparti, der ganske vist nu er uden større Betydning, men særlig under Kulturkampen spillede en stor Rolle og bidrog til Bismarcks Nederlag under denne. Herhjemme er Navnet nyt, dog betegner S. B. Thrige i sin „Danmarks Historie i vort Aarhundrede" det den 11. Juni 1875 udnævnte Ministerium som frikonservativt.

Efter Opførelsen af Tilbygningen til Rigsdagskassernen er det Værelse, der tidligere benyttedes af Rigsdagens Bureauchef stillet til Partiets Disposition som Forsamlingsværelse.

I faa Ord at give det nye danske frikonservative Partis Karakteristik lader sig ikke gøre, det har ogsaa for faa beskrevne Blade at pege paa.

Siges kan det kun, at dets Medlemmer har en Styrke deri, at de har vidst at sætte sig ud over det absolute Hensyn til rent historiske Fakta og den fastslaaede Partigruppering, vist Villie til at søge Enighed med det stærke Flertal i Folketinget og dettes Regering og Evne til at faa noget til Gengæld. Om det vil lykkes dem at samle et Interessefællesskab, der kan føre til Arbejdsresultater, vil Tiden vise.

Den rene Forhandlingsvenlighed, der viser sig i at mødes paa Midten og redder halv Tilfredshed og halv Misnøje til begge Parter, har jo som angivet forlængst lidt Skibbrud; det, hvorom det gælder, og som af vore hjemlige Partier vel næppe endnu andre end Reformpartiet har forstaaet, er at kalde Mænd med fælles reelt Formaal frem til fælles Arbejde og benytte alle Chancer, Kampens og Alliancens, til at naa dette Formaal, som i og for sig saare vel kan medføre, at Allierede ved Maalet kommer til at staa som Fjender, og som aldrig bringer til Vejs Ende; thi saadan kender Politiken ikke.

Det er ikke Magten i Staten, men det, man virkelig bringer hjem til sine egne, om vundet ved Magt eller Læmpe, der betinger den sejrrige Politik.

Vi kan ikke alle være enige, og vi skal være her allesam-

men; den stærkeste tager sit, den klogeste sit, og Byttet smager lige godt, hvordan det end er vundet, kun den, der er svag og dum, faar slet intet.

I det følgende vil det blive forsøgt at give Billedet af de Mænd, hvis fælles politiske Optræden og Sammenknytning i det foregaaende er forsøgt skildret.

AHLEFELDT-LAURVIGEN

Født den 31. Juli 1844. Lehnsgreve, Kammerherre, Hofjægermester, R. af Dbg., Dbmd., Tranekjær, Langeland. Landstingsmand for 6. Kreds siden 14. Februar 1883.

Christian Johan Frederik Ahlefeldt-Laurvigen er født den 31. Juli 1844 paa Mørkegaard paa Sjælland, hvor han tilbragte sin Barndom indtil sit 12. Aar, da hans Fader, Lehnsgreve L. F. V. Ahlefeldt-Laurvigen, tiltraadte Grevskabet Langeland og tog Bolig paa Tranekær Slot.

Greven paa Tranekær er Herre over den største Del af Øen; det frugtbare skovklædte Land ligger som et bølgende Tæppe om Slottet, der knejser med Taarne og Tinder paa sin Bakke og ser vidt ud over det blaanende Bælt. I over to hundrede Aar var dette Herresæde i den Ahlefeldtske Slægts Besiddelse. Oprindelig holstensk indvandrede den under de første Konger af det oldenborgske Hus til Danmark og tæller mange bekendte Mænd, væsentligt Krigere og store Jorddrotter, den hørte til de faa nulevende Slægter, der optoges i Grevestanden samtidig med Privilegiernes Institution.

Det var naturligt, at den, der som ældste Søn opdroges til at tiltræde Arven, knyttede sin Interesse til den Jord, der laa under Fædregodset, og Ahlefeldt har ofte nok selv udtalt, at Landbruget fra hans tidligste Barndom tog hans Interesser fangne.

Hans Opdragelse foregik i Hjemmet sammen med 4 Brødre, af hvilke 3 er kendte og dygtige Godsejere, der spiller en stor Rolle i deres Kreds, den fjerde og yngste Danmarks Gesandt i Wien.

Knap to og tyve Aar gammel, efter en Rejse i Schweiz, hvorhen

Faderen havde sendt ham for at studere Sprog og Historie, overtog han Driften af Brolykke Gaard under Stamhuset Ahlefeldt.

Landvæsnet blev hans Hovedinteresse og har været det siden. Han siger det selv, og naar han tager Ordet paa Tinge, har det hyppigst været i Spørgsmaal vedrørende Landbruget. Han har da altid talt som Storbesidderen, om end som den praktiske Storbesidder. For Tiden driver han 3 større og 2 mindre Gaarde med et samlet Areal af 1350 Tdr. frugtbart Land og anser sig med Rette for en af Landets største Jordbrugere.

Ahlefeldt-Laurvigen

Grevskabet tiltraadte han ved Faderens Død i Aaret 1889, desuden overtog han Stamhuset Ahlefeldt og Gaarden Lundsgaard samt købte senere Hjortholm paa Langeland, der i en Aarrække har været i den Hastrupske Slægt.

Allerede 1869 var han valgt ind i Magleby Sogneraad og var dettes Formand i 12 Aar. I Aaret 1877 fik han Sæde i Svendborg Amtsraad og beklædte dette i 18 Aar. 1883 valgtes han ved et Supleringsvalg efter Proprietær A. C. Andersens Død ind i Landstinget og er ved alle senere Valg genvalgt til dette Ting.

I over 30 Aar har han været Formand for den langelandske Landøkonomiske Forening, i en længere Aarrække Medlem af Landhusholdningsselskabets Bestyrelse og Delegeret i Fyens patriotiske Selskab, samt Formand i Langelandsbankens Bank-Raad. I en Aarrække var han Formand for kgl. dansk Yachtklub; han var altid en varm Ven af Lystsejladsen og i mange Aar Ejer af Danmarks største Lystfartøj.

Som Godsejer er han den rolige, myndige Herre, der først

og fremmest sørger for Jordens gode, forsvarlige Behandling, og for gode hensigtssvarende Bygninger.

De usædvanlig rige Midler, der har staaet til hans Raadighed, har gjort ham det muligt at drive Landvæsnet, som han ønskede det; men da han er en saare god Husholder, har han altid haft Blikket aabent for de Farer, der truede den Bedrift, der ikke var saa vel ballastet som hans. Under Forhandlingen om Jernbanevæsnet i Samlingen 1898—99 lod han falde en ret karakteristisk Ytring. Talen var om kunstnerisk udførte Banegaarde, og hertil bemærkede han, at han ikke saa det rigtige i at bygge Svinestalde arkitektonisk skønne og smykke dem med Forsiringer. En Svinestald var et Rum, hvor der var ilde Lugt, og den formaaede ikke den skønneste Bygningskunst at fordrive. Banegaarde maatte ogsaa blive grimme, støvede Steder, hvor kønne man end byggede dem.

Disse Ytringer er betegnende for hans Ulyst til at fravige det, han anser for praktisk rigtigt. Thi Sands for Skønhed og Kunst mangler han ikke, det vil ingen nægte, der har haft Lejlighed til at kaste et Blik fra Tranekær Slotsgaard over de herlige Parkanlæg der smykker dette Slot.

Men hver Ting paa sit Sted. Han er en myndig Godsherre, der forlanger meget af sine Undergivne, men en human og godgørende Arbejdsgiver. Naar det gælder Herlighedsretten, hvad enten denne er Ret til Jagten i Grevskabets udstrakte Skove eller Retten til at tage Sten i Strandkanten, værger han den med Strænghed. Det vil være i Minde, hvor stærkt han tog til Orde mod Stenrøveriet i Bæltet under Forhandlingerne i Tinget i en af 90ernes sidste Samlinger. De lollandske Stenfiskere ved ikke lidt at berette om Fejder med Langelandsgreven og hans Folk, Fejder, hvori der er Momenter af Fortidens Sørøver- og Smuglerhistorier.

Hvad Ahlefeldt har ydet som Godsherre og Landmand, er det ikke her Stedet at drøfte. Hans Betydning ligger allerede i de fornævnte Hverv.

Men som Politiker betyder han herhjemme mere end de fleste. Mest fordi hans Personlighed er saa udpræget. Det er

ikke svært at tegne Billedet af Ahlefeldt som Politiker; han taler hyppigt, og naar han taler, ynder han bredt og aabent at fremsætte sit personlige Syn paa den Sag, der ligger for, og den Situation, der har skabt den. Det klareste Billede af sin Politik gav han under Forhandlingerne i Tinget i Perioden fra Ministeriet Reedtz-Thotts Fald og til Systemskiftet.

I det foregaaende er hans politiske Virksomhed ved disse Begivenheder ofte berørt, her staar kun tilbage at faa Helhedsbilledet frem af disse spredte Træk.

Først og fremmest er Ahlefeldt konservativ og kongetro. Det er ham, der har udtalt, at han ingensinde kunde tænke sig at staa i Opposition til Kongens Villie, at selv om vor Forfatning var dannet i engelsk og belgisk Mønster, var vor Konge dansk, vor Kongemagt af dansk Oprindelse.

Der er blandt vore Adelsslægter flere, der staar Oligarkiet — de faas Regimente — nærmere end Kongedømmet, konservative Mænd, der regner deres Slægter fuldgode med Kongeslægten, som de gamle Odelsbønder gør det endnu.

Til dem hører Ahlefeldt ikke; for ham staar Kongen som Landsherren, hvis Lensmand han selv er.

Netop fordi han ynder at udtale sin Mening, har han aldrig søgt at vinde Skær af frisindede eller demokratiske Anskuelser. Han ser den ulige Fordeling som et Middel for de lykkelig stillede til at virke godt mod dem, der har lidet. Han ser i Opretholdelsen af Jordens samlede Besiddelse et Værn mod onde Tider og ønsker en samlet enig Kreds af Jordbesiddere, med hans Ord: Gaardmænd, der, uden Forklejnelse for Gaardmændene, har lært af Proprietærerne, Husmænd, der, uden Forklejnelse for Husmændene, har lært af Gaardmændene. Han ser endelig Godsejeren som Patriarken, der med faderlig Klogskab deler Goderne ud til dem, der ved Forholdene er knyttede til ham; og hans konservative Idé er den, at de, der har, skal give, ikke at de, der intet har, skal tage.

Selv kan han personlig føre sine Theorier igennem i egne Forhold, det turde vel være ret vanskeligt at vinde Tilhængere for dem i deres skarpeste Konsekvens, saavel i Folkets bredere

Lag, som i den Kreds af højt kultiverede Mænd, der danner Kærnen af vort offentlige Liv.

Men der er noget i, at Ahlefeldt er i stærkt Slægtskab med Bonden, der knyttes saa fast til sin Gaard, og det er ikke usandsynligt, at Tankerne fra Fønixmødet 1865 kunde have bragt et Samarbejde, hvor nogle af disse Idéer kunde have sat Frugt, om ikke 30 Aars haard Kamp var kommen de store og smaa Bønder imellem. Nu er det mere Ahlefeldts Villie til at arbejde og hans sunde praktiske Sands, der vil kunne tages i Statsarbejdets Tjeneste.

Han minder i meget om de store engelske Jorddrotter, der altid fandt Tid til ved politisk Arbejde at betale med deres Person for de Goder, de indehavde.

I sit Parti er han fremfor alt Repræsentanten for den konservative Idé og en ivrig Talsmand for Landbrugets Krav og den besiddende Landbostands Interesser; helt god Partimand bliver han aldrig, dertil øver han for lidt den Kunst at bøje sin personlige Mening under Partiets Krav, hvad der atter gør det svært for Fællerne at regne sikkert med ham, ikke fordi man ikke ved, hvor man har ham, mere fordi man aldrig kan være helt sikker paa at faa ham med.

N. BREINHOLT

Født den 18. Maj 1832. Etatsraad, R. af Dbg., Dbmd., Vandborg Vestergaard pr. Lemvig. 3. Landstingsmand for 8. Kreds, valgt 1. Oktober 1870.

NIELS BUCH BREINHOLT er født den 18. Maj 1832 paa Sønder Vinkel ved Lemvig. Hans Fader var Niels Munk Breinholt, en velkendt Mand paa den Egn, en Mand, der med stor Erfaring drev en stor Bedrift.

Som ganske ung sendtes Breinholt af Faderen til Hamborg, hvor han modtog en Uddannelse, der senere skulde blive ham til stor Gavn. Den frie Hansestad laa den Gang lige for det danske Riges Dør. Breinholt besøgte Realgymnasiet dèr i

Aarene 1847—48. Det slesvig-holstenske Oprør gjorde en brat Ende paa hans Studier, og den 16-aarige Ynglings Rejse til Hjemmet, medens Krigsluen tændtes over det søndre Jylland, var rig paa allehaande Farer og Eventyr. I Tiden fra 1850—51 fortsattes hans Uddannelse i England. Kun to og tyve Aar gammel blev han Ejer af Vandborg Vestergaard og ejer nu foruden denne Ejendom Møllegaard ved Lemvig, Mellem Mølle i Ramme Sogn, og en Ejendom i Forballum i Sønderjylland, hvorhos han er Medejer af Hovedgaarden Rysensteen.

N. Breinholt

Landmand er Breinholt altsaa i første Række, men som enhver ved, betyder vestjysk Landvæsen fuldt saa meget Handelsvæsen, og faa danske Landmænd har vist større Interesse for Handel med dansk Kvæg end Breinholt, der kraftig bistod afd. Geheimeraad Tesdorpf i hans sejrrige Kamp for Udførsel af dansk Kvæg.

Det vil erindres, at Breinholt under det Reedtz-Thottske Ministeriums anden Rigsdagsperiode fremsatte et Forslag om en Bevilling af 700,000 Kr. til Oprettelsen af en Dampskibsforbindelse mellem Esbjærg og Newcastle, et Forslag, der førte til den hidsige Kamp, hvorunder Venstrereformpartiet sigtede de moderate for Planer om et Valgkartel med Højre efter Opløsning af Folketinget. Sit Sæde i Landstinget opnaaede han ved Valget 1. Oktbr. 1870.

Breinholdt var aldrig bange for at tage sig et Tillidshverv paa og at føre det ud. I Sogneraadet havde han Sæde fra 1859—64, i Amtsraadet fra 1858—64. Fra 1855—70 var han

Sekretær og Næstformand i Skodborg-Vandfuld Herreders og Lemvig Købstads Landboforening.

Men ikke alene det frugtbare, frodige Arbejde tog hans Kræfter i Tjeneste, i en lang Aarrække har han staaet paa den Post, hvor der kæmpes seigt og udholdende mod den goldeste Ufrugtbarhed og mod Havets og Sandets Ødelæggelsesværk. Fra 1874—84 var han Medlem af Kystsikringskommissionen, i 1861 konstitueret Sandflugtskommissær og fra 1868—77 Overklitfoged.

Den, der en Gang har set det Arbejde, der er nedlagt i Kystsikringsværket saavel mod Sand som Vand, vil kunne forstaa, at der her kræves en ufortrøden Villie og seig Energi i et Værk, der altid staar truet og i uoverskuelige Aar ikke vil kunne lade sine Mænd trygge.

Ogsaa den vestjyske Havnesag har i ham en varm Talsmand, og han hører ikke til dem, hvis Kærlighed til en Sag giver sig Udslag i Ord alene.

Siden 1870 har han altsaa haft Sæde i Landstinget og hørt til dets bedste Arbejdskræfter, i Udvalgene har han med Varme kastet sig over Sagerne, og i Salen har han talt dygtigt og klogt, naar de Sager har været fremme, som han har viet sin Virksomhed. I første Række selvfølgelig Landbruget; her har han særlig arbejdet i Landbokommissionen af 1894 og været et af dens virksomste Medlemmer.

Ved sit Valg var han Højremand, af disse mange jyske Højremænd, der i Estrup ærede den dygtige Fører, hvis Gerning de kendte saa vel fra Jylland, hvor Herren til Skaffogaard stod fremmest i deres Flok, dog stemte han imod Estrup i Fæstegaardssagen i 1872. Da Forfatningskampen kaldte Forsvarssagen frem i det uforsonlige Kampskær, der delte Landet i fjendtlige Lejre og bragte Forvirring i Begrebet Kærlighed til Fædrelandet, rystede de besindige jyske Landmænd af Højre deres Hoveder, men de holdt Partidisciplinen.

For Breinholt var det slet ingen let Sag; frisindet har han alle Dage været, hans Opdragelse gav ham et videre Syn end det, der bliver Hjemmefødingen til Del, og vel har Tiden og

den jyske Sindighed dæmpet Ungdommens Ild, ved Husmandslovens Behandling sagde Breinholt „Chi va piano, va sano" — den, der gaar sindigt frem, gaar sundt frem, men fremad vil han gaa.

Det er i det foregaaende skildret, hvilken Andel han har haft i de Begivenheder, der efterfulgte Forliget, det vil lejlighedsvis senere blive omtalt, hvorledes han var med til at inaugurere Forhandlingspolitiken i 1891, og det vil heraf ses, at han altid har været af dem, der ønskede Arbejdet — det saglige Arbejde — fremmet. Staar Ahlefeldt som den stærkt konservative Mand, der gærne vil følge sit eget Hoved og nødig viger fra sit en Gang indtagne Standpunkt, saa staar Breinholt som den mere frisindede, der ogsaa gærne gaar sine egne Veje, der oftest fører ham nogle Længder frem for de andre — oftest, thi det hænder ogsaa, at han holder igen af praktiske Grunde, men saa er han paa den anden Side ikke bange for en Indrømmelse, naar det hele og store derved kan gavnes.

I personlig Elskværdighed overgaas han af faa af vore Politikere, han har et frejdigt lyst Blik paa alt, en udpræget Retsindighed og en sjælden Evne til at vinde Mennesker og gøre Ret og Skel i sin Bedømmelse af Personer og Begivenheder.

For Højre var det et stort Savn, da han forlod Partiet, nøje knyttet, som han var, til alle Landmændene i Partiet, god Ven af alle Lederne, Manden med en Menneskealders politiske Erfaring. Han er Medlem af Landbokommissionen, Bane- og Tuberkulosekommissionen og en god Taler, hans Taler læses med samme Fornøjelse, hvormed de høres.

FRIJS-FRIJSENBORG

Født den 4. Maj 1849. Lehnsgreve, Kammerherre, Hofjægermester, R. af Dbg., Dbmd. Frijsenborg pr. Hammel. Landstingsmand for 10. Kreds, valgt 13. Oktober 1880. Medlem af Rigsretten.

MOGENS CHRISTIAN KRAG-JUEL-VIND-FRIJS er født den 4. Maj 1849 som eneste Søn af den berømte Politiker, afd. Lehnsgreve Christian Emil Frijs-Frijsenborg.

Det tør vel nok siges, at dette har været bestemmende for hans Stilling i dansk Politik. Da hans Fader i Aaret 1865 udtalte, at han og hans Hus vilde tjene Fædrelandet, indviede han Sønnen til den Gerning, han selv havde taget op; saaledes forstod ogsaa Mogens Frijs ham.

Det har sikkert ikke altid faldet ham let at indordne sig under de Pligter, politisk Arbejde har lagt paa ham. Hans Natur var ikke egnet til Tugt og Lydighed; fra hans Skoletid paa Herlufsholm lyder mellem Drengene endnu den Dag i Dag Sagn om hans Færd.

Frijs-Frijsenborg

Det var ikke let for Skolens Disciplin at bøje den forvænte Søn af Danmarks første Mand i hine Tider, og Mogens Frijs hørte ikke til Hængehovederne. Blandt Fortællingerne om hans Bedrifter lever endnu Beretningen om, hvorledes han udfordrede en af sine Standsfæller, en Søn af Kammerherre Sehested paa Broholm, og udkæmpede en blodig Duel paa Stødvaaben i den store Granplantage, hvor Sehested saaredes. Om Sandheden spørger Herlovianernes mundtlige Overlevering aldrig — vi andre ikke heller.

Student blev Frijs ikke fra Herlufsholm, for den, der som han elskede Friluftslivet, blev Herluf Trolles Klosterskole altid et Jomsborg mere end en Læreanstalt; det er gaaet mange andre af Herlufs gæveste Sønner som ham.

Han dimitteredes 1868 fra Horsens, tog anden Eksamen 1869, men opgav derefter Studeringerne. At Frijs ikke gik videre ad Kundskabens Vej skyldtes ikke manglende Evne, hans Forstand var god og frisk nok, mere vel manglende Lyst, og dette kan

ikke forundre nogen, for Livet bød paa adskilligt, der er meget sødere end Lærdommen ved Alma Maters Bryst, der ikke flyder med Honning.

Forresten har Livet givet Frijs den Lærdom, han i sin Ungdom skød fra sig. Han har en sjælden Evne til at tilegne sig, hvad han vil vide, hans Øje er aabent for Kunst, og han lærer lettere end de fleste at sætte sig ind i Sager, der synes at kræve positiv Viden, som kan naas ved et skarpt Blik og en sund Forstand, nok saa godt som ved trælsomt Slid.

For de unge i de følgende Generationer stod der er et Skær af Djærvhed og Raskhed over alt, hvad der meldtes om ham; han var i alt, hvad han foretog sig, anset for det, Latinerne kaldte „den første blandt sine lige."

At der var Stof i ham til en alvorlig Arbejder kom dog frem, saasnart han fik en Gerning at varetage. Som Legationssekretær i London var han upaaklagelig i Udførelsen af sine Forretninger, som han passede, alt imedens han var de engelske Aristokraters Jævning, ja undertiden endogsaa forbløffede dem ved at være deres Overmand i de Bedrifter, som nu en Gang øves af Landets „første unge Mænd". I Diplomatien var han 1876—80.

Som Jæger og Rytter var han en af de fornemste, sikker paa Haanden som faa, Sejrvinder ved Dueskydningerne paa Europas første Sportssteder, men samtidig med Idræt interesserede han sig for Studiet af Historie.

Meget ung traadte han ind i Politiken; da hans Fader i 1880 pludselig nedlagde sit Mandat, blev han opstillet som hans Efterfølger i 10. Landstingskreds. Kampen blev haard, det var en Art Broderkrig, hans Modstander var Højremanden Etatsraad Eckardt til Ørumgaard, Stifteren af Fællesforeningen af jyske Landboforeninger.

Frijs sejrede, man kunde fristes til at sige dèr som altid; thi sjældent har nogen som han haft Sejrsgudinden i sit Følge.

Den samtidige politiske Forfatter Wulff siger om ham „at hans Fremtræden var beskeden og yderst stilfærdig, at han fulgte Forhandlingerne med Opmærksomhed og Interesse, at han blev meget brugt i Udvalgsarbejdet, tog af og til Ordet,

valgtes til Sekretær og der syntes i det hele i Tinget at være vaagnet en Erkendelse af, at denne Mand baade kunde og burde bruges."

Selvfølgelig var han konservativ. I Juli 1882 overtog han den nordre og største Del af Grevskabet Frijsenborg, hvor Faderen i Aarene 1860—67 havde opført et pragtfuldt Slot i Stedet for det gamle Frijsenborg, der ved Overgangen til det 17de Aarhundrede var opført paa Landsbyen Jernits Grund. Ved Faderens Død i 1896 samledes Besiddelsen atter og udgør nu, med Stamhuset Stensballegaard, omtrent 2600 Tdr. Hartkorn og $7^1/_2$ Million Fideikomiskapital. Alene 24 Kirker ligger under Frijsenborg Gods og 12 Hovedgaarde samt et Skovareal af 13,000 Tdr. Land, og Ager ca. 6700 Tdr. Land.

Frijs tager sig selv med stor Iver af sine Ejendommes Administration, og han har oprettet Fabriksvirksomheder til Udnyttelsen af sine Skove.

I Skanderborg Amtsraad er han siden 1886 et virksomt Medlem, og mangen Dyst har han her taget med Jens Busk om Amtets Sager.

Man har ofte beskyldt ham for en vis Tilbageholdenhed, en Ulyst til at tage fat med al den Energi, han virkelig besidder, stundom med Urette, thi som det fremgaar af det foregaaende, var han, lige siden Forhandlingspolitiken begyndte, blandt dem, der ivrigt støttede den og kraftigt arbejdede for Forliget; naar han ikke senere indtraadte i Regeringen, er det paapeget, hvorpaa han støttede sin Vægring. Det vil mindes, at han i Kamptiden i Firserne søgte Holstein til Underhandlinger, og Jens Busk har maattet høre haarde Ord om Grevens Lænestol.

Noget andet er det, at Frijs har yndet at holde sig i Baggrunden og ugærne har villet opgive sine Rejser i Europas Lande, sine Jagter i Albanien og Østrig Ungarn for at slaa sig ned herhjemme og altid være til at træffe. Da han nu i den aller seneste Tid traadte frem i første Række og blev sit Partis Fører, udtalte han selv til sine Venner, at nu kunde de da se, at det var med Urette, man kaldte ham lad. Selv har han maaske ment, han ikke udrettede nok, men det skyldtes i hvert

Fald ikke Mangel paa Virkelyst og endnu mindre paa Evne. I det foregaaende, særlig Pag. 503—509, er dvælet udførligere ved hans politiske Gerning.

Han har i denne Gerning staaet Ahlefeldt nær, men den Politiker, der har haft størst Indflydelse paa ham, er vel nok Breinholt, en varm Beundrer af hans Fader og Jyde som han selv. Frijs har altid haft en stor Indflydelse paa sine Standsfæller, han taler kort, ret koncist, dog mere betydeligt i Indhold end Form, mest fordi han sjælden taler uden at have noget paa Sinde. Af yngre Politikere, ja, af de alleryngste, er Tesdorpf vel den, der staar ham nærmest.

Frijs er som angivet konservativ, født Modstander af de nationalliberale, men dog i visse Maader liberal, fordi han har en lykkelig Evne til at se stort paa Tingene. Der er dog noget personligt over hans Politik, som gør det tvivlsomt, om den ret vil egne sig til at samle et større Parti, en Fare, der altid truer Politikere, hvis personlige Forhold stiller dem noget fjærnt fra „de andre". Men maaske netop derfor finder han sin Plads i et Landstingsparti. Hvorom alting er: Frijs har før vist, at han ikke er bange for at søge andre. Selv var han altid den Mand, Modstanderne søgte, naar det gjaldt Appel til ridderlig „Ære".

H. N. HANSEN

Født den 12. Marts 1835. Konferentsraad. K. af Dbg., Dbmd. Kjøbenhavn. Kongevalgt Landstingsmand siden 26. Septbr. 1895. (Folketingsmand for Kbhs. 6. Kreds fra 25. April 1876—3. Januar 1879).

HANS NICOLAJ HANSEN er født i Kjøbenhavn den 12. Marts 1835, Søn af Bankdirektør Hans Peter Hansen, Brodersøn af Andreas Nicolaj Hansen, ja, man kunde fortsætte: Fætter til Harald Andreas Hansen, Octavius Thomas Hansen og Edmund Hansen Grut, og derved er meddelt, hvor betydelig en Slægt, Konferentsraad Hansen tilhører, og i hvor stor en Gæld vor Hovedstad og vort Land i hundrede Aar har staaet til denne Slægt.

Konferentsraad Hansen gik i Borgerdydsskolen paa Christi-

anshavn; han hører til de Drenge, som Bergsøe i sin Bog om denne sin Skoletid nævner blandt de raske Drenge; nu bor de tvende fordums Skolekammerater i det samme Hus ved Stadens Brandstation med Udsigt over Kalvebodstrand og den nye By, der vokser op derude.

1851 blev han Student. Da H. N. Hansen traadte ud i Studenterlivet, traf han den Flok af „Herrer i Aandernes Rige", som vogtede det, hvortil Landet satte sin Lid. Søn af en af Stadens Store, af Borgerrepræsentantskabets Formand og Nationalbankens almægtige Direktør var H. N. Hansen en af de Unge, der talte med. Nationalliberal var Bankdirektør H. P. Hansen vel egentlig ogsaa — i hvert Fald national, Medstifter af det skandinaviske Selskab, og den slesvigske Hjælpeforening, omend ikke altid fuldt enig med Nationalliberalismens Mænd i de politiske Spørgsmaal, saaledes navnlig i Grundlovsspørgsmaalet, men dog altid en personlig Ven af dette Partis Førere. Det var derfor ikke underligt, at Sønnen H. N. Hansen kom til at spille en betydelig Rolle i Studenterforeningen, som den Gang stod i sit fulde Flor.

H. N. Hansen

1857 blev han juridisk Kandidat, udmærkede sig som ledende Senior i Foreningen, som slagfærdig Taler og Medlem af Komiteen for Opførelsen af Foreningens Bygning ved Holmens Kanal, der rejste sig paa den gamle Slavekirkes Grund, da Hallerne i Boldhusgade blev de unge for lave og Røgen dem for tæt.

H. N. Hansen blev Fuldmægtig hos Landets fineste Advokat, Liebe, og allerede i 1863 selv Højesteretsadvokat.

Hans Slægtskab med Børsens ledende Mænd bragte ham Stillingen som Sekretær hos Grosserer-Societetets Komité, og hans Forbindelser skaffede ham et meget stort Klientel i den københavnske Handelsstand.

Men Faderens Virksomhed i Stadens Tjeneste havde vakt hans Lyst til at følge dette Spor, og i 1873 valgtes han som Borgmester for Magistratens 1. Afdeling.

Han blev da den ledende for Næringsvæsenet, Øvrigheds-anliggenderne og kirkelige Anliggender, Skolevæsenet, Legat- og Begravelsesvæsenet.

Borgmestrene i Kjøbenhavn stod den Gang langt mere frie og eneraadende til Stadens Sager end nu; det blev i højere Grad Borgmesterens Personlighed, der prægede den daglige Gerning, Repræsentationen greb ikke saaledes som nu ind i Arbejdets Detailler, særlig da ikke i første Borgmesterens Arbejde, der i alt væsenlig var af ren faglig administrativ Karakter.

Det blev H. N. Hansens Lod at reformere Stadens Skolevæsen og bygge et stort Antal nye Skoler, at opføre 3 nye Kirker, St. Jacob, St. Matthæus og Helligkorskirken samt restaurere Helligaandskirken og Vor Frelsers Kirke. Hertil hører ligeledes de store Reformer i Begravelsesvæsenet og Anlæget af Vestre Kirkegaard.

Det vil endnu være i Minde, hvorledes H. N. Hansen mandelig værgede Vestre Kirkegaard mod Statsbanevæsenets Angreb, og hvorledes det nær var kommet til det mærkelige Tilfælde, at Kongens Foged vilde have haft at dømme Staden Kjøbenhavn og Kongens Regering imellem.

I Legatvæsenet har han været en human og dygtig Administrator. Opførelsen af Opfostringshuset og Abel Cathrines Stiftelse skyldes ligeledes ham. Han har hyppigt fungeret som Overpræsident i denne Embedsmands Forfald.

Den 31. Decbr. 1897 traadte han tilbage fra sin Stillig som Borgmester og udnævntes til Formand i Arbejderforsikringsraadet, der skabtes ved Lov af 7. Jan. 1898; selv havde han været ivrig Deltager i Forarbejderne til denne Lov som Formand for Arbejderkommisionen af 1885.

Siden 1890 er han Næstformand i Næringslovkommissionen og den kjøbenhavnske Kirkekommission; siden 1898 Medlem af Direktionen for Københavns Sparekasse.

Som Slægtens andre betydelige Mænd havde han tidlig levende Interesse for Politik, Allerede i 1876 valgtes han som Folketingsmand i 6. Kreds; han kom som en kærkommen Anledning for Højre til at undlade at indvælge Professor Matzen, hvis skarpe Optræden i politiske Brochurer syntes Partiet at rumme for stor Fare for Arbejdet paa Tinge. Senere skulde Partiet faa stærkere Brug for denne Agitator og vurdere hans fremragende Evner i den praktiske Politiks Tjeneste adskilligt højere.

Den praktiske Politik skuffede H. N. Hansen; i Studenterforeningslivet havde han faaet nok af livlige Debatter og subtile Manøvrer, det han vilde, var at arbejde, føre Sager igennem, der kunde føre Samfundets Liv fremad, følge med Tidens Krav og bøje det gamle efter disse nye Krav.

Men i Tinget beskæftigede man sig i de Aar nærmest med at slaas med det forenede Venstre om Folketingsparlamentarismen. J. A. Hansen havde i Juli 1876 paa Mødet i Haslev erklæret, at Estrup skulde jages væk ligesom Holstein-Holsteinborg. Finanslovskampen begyndte paa de 5 konstitutionelle Punkter. Den 31. Marts 1877 var det, Krabbe brugte sin Klokke saa vel og nægtede Konsejlspræsidenten Ordet, og den 12. April kom den provisoriske Finanslov.

Saa splittedes det forenede Venstre; det var Berg, der slog det i Stykker, og til en Afveksling kæmpede nu Berg—Hørup mod Bojsen—Holstein—Høgsbro, til Tinget opløstes den 10. Dcbr. 1878. Ved Valget 3. Jan. 1879 stillede H. N. Hansen sig ikke igen, han kastede sig med Iver over sit Arbejde i Stadens Tjeneste og stod som Tilskuer til Forfatningkampen, idet han ganske vist vedblev at høre til Højrepartiet og stemme paa dets Mænd.

Medens Kampen førtes imellem Regering og Landsting paa den ene Side og Folketingets vekslende Flertal paa den anden, tog Arbejderbevægelsen Fart, og lidt efter lidt vandt Socialdemokratiet frem fra sin truede Stilling med Politi, Husarer og Brandslanger for sin Front til Sæde i Byens Rigsdag.

Det kan om H. N. Hansen siges, at han forstod, bedre end nogen af sine Kolleger i Magistraten, at tage mod den nye Hær, som meldte sig med stærke Krav, der hvilede paa bred og solid Bund.

Resolut kastede han sig over Arbejderspørgsmaalene, nøjedes ikke som Højres ledende Mænd udenfor Rigsdagen med at vedtage Resolutioner mod Blusemændene og bedyre, at Fædrelandet, Tronen, Alteret og Ægteskabet stod i Fare, men søgte at lære denne nye Bevægelse at kende, at forstaa den og berede Vejen for en Overgang, som ikke kunde hindres.

Han var allerede Medlem af Arbejderkommissionen af 1875, blev Formand for Kommissionen af 1885 og senere Formand for Voldgiftsdomstolen efter den store Lock-out.

Hans Synspunkter har fra hans tidligste Aar været helt andre end de, der leder Arbejdernes Førere og den Hær, der staar bag dem; men hans sunde, forstandige Blik, hans store juridiske Skarpsyn og hans sjældne Evne til i Tvivlsspørgsmaal at hævde Retsstandpunktet saaledes, at det bliver ikke alene Ret, men ogsaa Billighed og Hensigtsmæssighed, har været ham uvurderlige Støtter i dette hans vanskelige Hverv.

Det tør vel nok siges, at blandt de Mænd, der stod hos, da Vægtskaalen sank fra Overklassens Herredømme til det brede Selvstyre i Stadens Sagers Førelse, var ingen klogere, mere hensynstagende Mand ved Vægtskaalen end H. N. Hansen. Og da han den 31. Dcbr. 1897 trak sig tilbage, lød kun smukke Ord efter ham, selv i de videstgaaende Arbejderes Kreds.

I det foregaaende er den Periode, der begynder med H. N. Hansens Udnævnelse til kongevalgt Landstingsmand, udførlig omtalt, og der vil her kun være faa Ord at føje til det alt udtalte. Ved Rigsdagens Aabning 1902 valgtes han til Landstingets Formand, en Stilling, hvortil han er ypperlig egnet efter hele sin Uddannelse som Embedsmand.

Han er ubetinget sit Partis mest frisindede Mand; og har end hans lange Embedsvirksomhed givet ham noget af Bureaukratens Præg, saa vil de samme Egenskaber, der i Arbejderspørgsmaalene kom ham tilgode, her, hvor det netop er Modsæt-

ningerne, han har at gøre med, bidrage til, at han paa Retsstandpunktet vil kunne aabne sine Partifællers Blik for meget, som deres udprægede Landbokonservatisme næppe helt forstaar.

F. HEY

Født d. 21. Febr. 1857. Konsul, Vinhandler, R. af Dbg. Odense. Landstingsmand for 6. Kreds, valgt den 19. September 1902.

Forholdstalsvalgmaaden medfører stundom, at Mænd vælges ved Stemmer, der ved almindeligt Valg næppe vilde blive deres. Hyppigst hænder dette Mænd, hvis Standpunkt ikke er et rent Partistandpunkt, men præges af mere personlig Overbevisning, der ikke er skolet i den praktiske Politik.

En saadan Mand er Vinhandler Hey.

Socialisterne, hvis skarpe Modstander, han paa mangfoldige Spørgsmaal — specielt i sit Forhold til Aktieselskabet de forenede Glasværker — havde været, kastede efter udtrykkelig Ordre fra Hovedkvarteret deres Stemmer paa ham — for at undgaa Agrarformanden Andersen Rosendal.

Hey blev valgt. I de første betydningsfulde Møder om Øsalget stemte han med det gamle Højre, men umiddelbart efter meldte han sig ind i det frikonservative Parti.

Partiet tog med Glæde mod ham, der er dets Repræsentant for Købstæderne, foreløbig den eneste. Men maaske oprinder nu en Æra, hvor det gode Forhold mellem Land og By bliver mere end en Talefigur i de lokale Haandværkerforeninger.

FREDERIK HEY er født den 21. Februar 1857, Søn af Vinhandler Frederik Vilhelm Hey og Arvtager af Faderens store, kendte Vinforretning i Odense. Som Dreng besøgte han Odense Kathedralskole i Aarene 1866—72, lærte derefter Handelsvidenskab paa Grüners Handelsakademi og besøgte Vinlandene — ikke Grønland, men det yppige, frodige søndre Frankrig.

Siden har han altid følt sig knyttet til dette Land og fra 1885 været dets Konsularagent i Odense.

Ogsaa Spanien besøgte han, og da den spanske Flaade paa Togtet til Kieler-Kanalens Aabning ankrede op for Nyborg,

fornyede Hey Bekendtskabet med sine gamle Venner og udnævntes til spansk Vicekonsul.

Fra 1885 er han Indehaver af det gamle Firma og siden 1889 Medejer af Fyens Glasværk. I Smaaland ejer han i Forening med nogle andre Godset Mästreda.

Odense er vel nok Danmarks mest levende Provinsby; den er rig, beliggende midt i et frodigt Opland, dens Handelsstand og delvis dens Embedsstand har altid forstaaet at holde et elskværdigt Samliv oppe, der ellers sjældent trives i Provinsbyer. Det er i Odense, at Konferensraad Koch præsiderede i en Aarrække som Danmarks mest afholdte og mest repræsentative Borgmester; i Odense levede Mænd som Esmann, Dreyer, Lotze, Amtsforvalter Münter o. fl.

F. Hey

Blandt disse Folk stod Hey som den uafhængige Købmand. Han beklædte et Utal af offentlige Hverv, og for hvert Aar, der gik, kom nye til.

Det er ikke Sinecurebestillinger, — de nævnes her for at vise, i hvor høj Grad Odense Borgere forstod at tage Heys Arbejdskraft i Brug.

Vinhandler Hey er Værge for St. Knuds Kirke, Medlem af Odense Byraad siden 1897 og af dettes Kasse- og Regnskabsudvalg, Formand for Direktionen for Fyns kommunale Telefonselskab, Medlem af Repræsentantskabet for Fyns Discontokasse og Næstformand i dennes Kontrolkomité, Formand for Kontrolkomitéen for Østifternes Hypothekforening, Formand for Understøttelsesforeningen for Kjøbmænd i de danske Købstæder, Medlem af Repræsentantskabet for Dansk Folkeforsikring og af Bestyrelsen for Eksportforeningen samt Formand for Aktieselskabet „de forenede Glasværker“.

Med lige Iver røgter han alle disse Hverv, han taler fortræffeligt og høres gerne, og det kan forudsiges, at Hey bliver en af de Landstingsmænd, hvis Ord vil blive hørt paa Tinge, og som efterhaanden som den gamle Garde døer ud, vil blive Arvtager til de Poster, der kræver Arbejde.

Om da ellers det lykkes de frikonservative at holde Vælgerne fast. Men det vil Tiden vise.

I Partiet vil Hey vel nærmest staa Side om Side med Konferentsraad Hansen, af hvem han vil kunne lære meget, som i Tiden kan komme hans Fødeby til gode.

L. RASMUSSEN-VANDDAMGAARD

Født den 21. Juni 1854. Proprietær. Vanddamgaard pr. Vejen. Landstingsmand for 11. Kreds, valgt 19. September 1902.

LARS RASMUSSEN-VANDDAMGAARD er født i Odense den 21. Juni 1854, Søn af Pakhusforvalter R. Larsen. Han besøgte Odense Borgerskole og fik efter Konfirmationen Plads som Dreng paa en Gaard ved Odense. Da han foruden stor Lyst til Landvæsenet viste gode Evner, blev han optaget paa Fyens Stifts patriotiske Selskabs Landvæsenskursus i Odense og bestod Afgangseksamen herfra med god Karakter.

Herefter tog han Tjeneste som Avlsforvalter og kom som saadan til Bygholm ved Horsens, der var i den bekendte Kammerherre Schyttes Besiddelse. Gaarden var forpagtet ud, og Rasmussen gjorde Tjeneste under tre forskellige Forpagtere.

Her stiftede han Bekendtskab med praktisk Politik, ret naturligt blev han Højremand, og da Matzen paa sine Agitationsrejser besøgte hans Egn, følte han sig stærkt tiltalt af den slagfærdige Professor, hvis Meninger han tilegnede sig. Han var i en Aarrække en varm Beundrer af Estrup og hans Politik og hævdede sine Anskuelser, ogsaa hvor de var ilde hørte. Dette havde til Følge, at han i en Valgkampagne udpegedes som en blandt de Højrefunktionærer, der lagde afhængige Vælgere Hindringer i Vejen, en Beskyldning, der var ganske grundløs, og som han bestemt tilbageviste.

I Aaret 1887 købte han Lindal ved Bræstrup og blev saaledes sin egen Mand. Det var en særdeles god Forretning, han havde gjort, 3 Maaneder efter kunde han sælge denne Skovejendom med meget betydelig Avance, og erhvervede saa den Gaard, han nu har, Vanddamgaarden ved Vejen, $10^1/_2$ Tdr. Hartkorn, ca. 225 Tdr. Land.

Rasmussen er en dygtig og energisk Landmand, der ikke fortaber sig i Betragtninger over ugunstige Tider, men tager fat med begge Hænder og udretter, hvad der skal til. Han vandt derfor ogsaa hurtig Anseelse paa sin Egn, og blev samtidig et Stridens Tegn, fordi man meget ønskede at anvende hans Evner i Egnens Tjeneste, men ikke kunde sætte hans Valg igennem, hverken til Sogneraad eller Landboforening, fordi han var saa omtrent den eneste Højremand i Miles Omkreds.

L. Rasmussen-Vanddamgaard

Hvor man kunde, brugte man ham dog, og han undslog sig aldrig.

Fra 1892—1900 var han Formand for Vejen Kirkes Bestyrelse, fra 1888 Tilsynsmand med Maskiner, Næstformand for Vejen Andelsmejeri fra dettes Oprettelse 1891; desuden har han været Medlem af Forligskommissionen, af Vejen Realskoles Bestyrelse og af Vejen og Omegns landøkonomiske Forskudsforening.

Ved sin politiske Overbevisning holdt han fast, men efter Forliget og de Begivenheder, der i det foregaaende er skildret, ændrede han forsaavidt sine Synspunkter, som han sluttede sig til det ikke ringe Antal jyske Landmænd af Højre, der følger Frijs' og Breinholts Politik mod den Estrupske.

Ved Landstingsvalget i Efteraaret 1902 kunde Brødsgaard,

der vel nærmest kunde karakteriseres som liberal Højremand, ikke genvælges, da han havde forladt Kredsen, Højre mistvivlede om at kunne sætte en Gammel-Højremand igennem, og Opmærksomheden henvendtes paa Rasmussen, der var en kendt Mand i Kredsen.

Venstrebladet, Landbodagbladet i Bramminge, nævnte ham som Kandidat, og der skete en Henvendelse til ham fra de ledende i Højre. Han erklærede sig villig til at lade sig opstille, saafremt hele Højre vilde stemme paa ham. Man valgte ganske at bortse fra Splittelsen, og det kom slet ikke til nogen Styrkeprøve mellem de to konservative Fraktioner. Interpelleret om sit Standpunkt svarede Rasmussen, at han forbeholdt sig sin Frihed m. H. t. Øsalget, der stod for, at han ønskede Kirkelovene henvist til en Kommission, og at han m. H. t. de kongevalgte Landstingsmænds Stilling hørte til dem, der ansaa deres Udnævnelse for uafhængig af Tingets Opløsning. Herpaa blev han valgt med 51 Valgmandsstemmer. De to andre Pladser i Kredsen besatte Venstrereformpartiet.

Da det frikonservative Parti dannedes, meldte han sig ind i dette, der i det hele passede hans Anskuelser saare vel. Han er her Repræsentanten for den konservative jyske Proprietærstand, hvis Kaar er alt andet end blide, og hvis Krav paa Samfundet ikke har de bedste Udsigter til at blive hørt. Valget kom ham noget overraskende, selv havde han ikke ventet at blive valgt, han syntes ikke ret godt, han kunde forsvare at splitte sit Arbejde, men nu, da han er der, tager han fat med støt Stadighed og sætter sig ind i Sagerne med særlig Interesse for det, han hele sit Liv har beskæftiget sig med, Landbruget.

REEDTZ-THOTT

Født den 13. Marts 1839. Lehnsbaron, Gehejmekonferentsraad, Kammerherre, Hofjægermester, Stk. af Dbg., Dbmd. Gaunø pr. Næstved. Landstingsmand for 3. Kreds, valgt den 1. Okt. 1886.

KJELD THOR TAGE OTTO REEDTZ-THOTT er født paa Gaunø den 13. Marts 1839, Søn af Lehnsbaron Otto Reedtz-Thott, hvis

Fader havde arvtaget de store Thottske Besiddelser, Baroniet Gaunø og Palæet paa Kongens Nytorv.

Intet dansk Herresæde ligger skønnere end Gaunø; det pragtfulde, store, hvide Slot med 3 Fløje, bygget i det 18. Aarhundredes Palæstil, ligger omgivet af en stor Park paa en Ø, hvor Susaaen munder ud i Smaalands Vandene. Øen er ca. 1000 Tdr. Land stor, deraf en Del Skov; Egnen bugter sig, som det hedder i Sangen, i Bakkedal; mellem Skov og frugtbare Marker ligger Bøndergaardene og Godsets Kirker, og Baroniet, der er 1249 Tdr. Hartkorn stort, strækker sig som et Bælte tværsover Sydsjælland fra Smaalands Vandene til Præstø Bugt.

Reedtz-Thott

Denne herlige Besiddelse tiltraadte Reedtz-Thott ved Faderens Død i 1862, kun 23 Aar gammel.

I 1858 var han privat dimitteret, blev Cand. phil. og studerede derefter et Par Aar i Genf og Paris. Faderens Død afbrød hans Studier. Fra Barndommen af havde han altid gerne syslet med Bøgerne, og det store Gaunø Bibliothek havde i rigt Maal budt ham Adgang til saadanne Studier. Han har al sin Tid ofret dette stor Opmærksomhed og forøget det gennem Aarene, dels med dansk og dels med udenlandsk, væsentlig fransk, historisk Literatur.

Reedtz-Thott drev selv Gaunø Herregaard med en Forvalter, og tidlig traadte han i Samarbejde med Landmændene i hans Kreds. Han blev Sogneraadsformand i Vejlø Sogn, Amtsraadsmedlem og Formand i Præstø Landboforening samt indtraadte (1886—91) i Repræsentationen for den alm. Brandforsikring for Landbygninger.

Faa danske Godsejere har som han forstaaet at stille sig i et saa personligt Forhold til alle, der var afhængige af dem, og faar han end dele Æren for dette med sin Hustru, kan det siges, at end ikke i de Dage, da Spændingen mellem Bønder og Godsejere stod paa sit højeste, formaaede dette at bryde de Baand, der paa Baroniet Gaunø var knyttet mellem Herskabet og Godsets Folk.

Der var et virkeligt personligt Forhold mellem dem; Sygepleje, Hjælp i onde Tider, Husflids og Oplysningsarbejdet var saaledes taget op fra Gaunø, at dette Gods i en Aarrække stod som et Mønster for alle andre, der ønskede at følge ad de Veje, Gaunø viste.

Hertil bidrog det vel meget, at Reedtz-Thott gennem sit Venskab med den Grundtvigske Kreds kom i nøje Berøring med de Mænd, der fortsatte hans Præstegerning, afdøde Pastor Brandt ved Vartov og Sjællands nuværende Bisp, Dr. Skat Rørdam, der begge har været Sognepræster i Rønnebæk, hvis Kirke hører under Gaunø. I Vejlø, Gaunø Sognekirke, var i en Aarrække Th. Rørdam Præst.

Gennem den Grundtvigske Kreds førtes Reedtz-Thott i Berøring med Tietgen, og heraf fulgte atter, at han knyttedes til en Del af de store Tietgenske Foretagender; saaledes var han fra 1872 i Bestyrelsen for de danske Sukkerfabriker, fra 1883 Medlem af Bestyrelsen for Fakse Kalkbrud og fra Gedser Jernbaneselskabets Stiftelse Medlem af dets Bestyrelse, ligesom af Bestyrelsen for Kjøbenhavns Byggeselskab og „Store nordiske“.

I Godsejerforeningen var han en lang Aarrække Formand, ligesom han en Tid lang var Medlem af „Dansk Folkemuseum“s Bestyrelse. Alle de her nævnte Hverv frasagde han sig, da han i Aaret 1894 udnævntes til Konsejlspræsident. Dog indtraadte han i 1902 atter i Sukkerfabrikernes Bestyrelse.

Da Schroll — den tavse Folketingsmand for Vordingborg — traadte tilbage i 1879, lod Reedtz Thott sig opstille som Højres Kandidat i denne Kreds mod Nøhr. Der vil i Afsnittet om Folketinget (Side 345) findes en Fremstilling af de Valgkampe, der her førtes.

Reedtz-Thott faldt, og samme Skæbne havde han senere; men hans Mindretal gik stadig fremad, og der har fra Højrevælgerne i Kredsen været rettet Bebrejdelser mod ham, fordi han ikke, som de sagde, holdt ud, men valgte den sikrere Vej til Lovgivningsarbejdet og den 1ste Oktober 1886 lod sig vælge ind i Landstinget.

At han ved dette Valg kolliderede med en Del af sine Fæller, der havde andre Planer med denne Kreds, er forhen fortalt. Det tør vel siges, at Reedtz-Thott egnede sig bedre til Arbejdet i Landstinget end til Folketingets Virksomhed, hvor afholdt og skattet han end er i den Kreds, der staar hans Virksomhed nær.

Den, der har set Gaunø med dets rige Skatte af Kunst, dets ypperlig drevne Gaarde og fortrinlig røgtede Skove, vil kunne forstaa, at den Mand, paa hvem Ansvaret for alt dette hviler, og som i Arbejdet med dette har fundet saa rig Tilfredsstillelse, maa tillægge saadanne Goders Bevarelse en stor Betydning for Samfundet, fordi han selv altid har forstaaet at lade disse Goder komme andre til Del.

Den 3. Juni 1892 kaldtes Reedtz-Thott til Sæde i Ministeriet som Udenrigsminister af Estrup, der havde hans Stamfader den ældre Peder Reedtz Arveforlening Tygestrup, nu Kongsdal, i Eje. Hans Virksomhed her var særlig repræsentativ, og det blev først, da han den 7. Aug. 1894 udnævntes til Konsejlspræsident, at han ret traadte frem i det politiske Arbejde, herom er imidlertid i det foregaaende (Side 490 flg.) talt saa udførligt, at der her kun vil være at tilføje, at han i 1902 valgtes til Medlem af Forsvarskommissionen.

En stor og væsentlig Side af Reedtz-Thotts Virksomhed er hans Forhold til Herlufsholms lærde Skole og Opdragelsesanstalt.

Herlufholm, det gamle Skovkloster ved Susaaen umiddelbart udenfor Næstved, der efter Reformationen laa under Kronen, erhvervedes 1560 af Rigsadmiralen Herluf Trolle ved Mageskifte med Hillerødsholm. Herluf Trolle og Hustru Birgitte Gøje skænkede i 1565 Kloster og Gods til en Opdragelsesanstalt for unge Adelsmænd, og i Aarene blev den lærd Skole,

hvortil alle havde Adgang. Den styres af en Skoleherre, nu kaldet Forstander, der udnævnes af Kongen, men den er iøvrigt selvejende. Stillingen som Skoleherre, der oprindelig indehavdes af Troller og Gjøer, beklædtes efter, at disse Slægter var uddøde, af Medlemmer af de med dem beslægtede Adelsslægter. I første Halvdel af Aarhundredet var den bekendte Minister Stemann en Tid lang Skoleherre, efter ham Grev Knuth. Ved dennes Død formente Amtmand Gottlob Emil Rosenkrantz sig berettiget til at indtage Stillingen, men Kongen, Frederik d. 7., tog intet Hensyn hertil, og den bekendte nationalliberale Fører Hall blev Skolens Forstander.

Det tør vel uden Forklejnelse for Hall siges, at uanset hans tidligere Fortjenester af Herlufsholm havde Skolen under den sidste Periode af hans Leveaar ikke sin lykkeligste Tid, Styrelsen af Godset, hvortil kræves megen Indsigt i Landvæsen, kunde Hall ikke personlig give sig af med, og det gik tilbage for Godset, der ved Salg blev stærkt beskaaret. Den økonomiske Ledelse fik gaa saa som saa, og var vel Skolen som Læreanstalt forsynet med enkelte gode Kræfter, saa er det vel ej heller ubilligt at sige, at den langt fra kunde holde Trit med den Udvikling, vore lærde Skoler gennemgik.

Lærerne paa Herlufsholm fandt sig vel tilrette i den lune hyggelige Rede, men Tiden gik fra dem, Arbejdets Plan vedblev at være den gamle, og da Halvfjersernes Røre gennem unge Videnskabsmænd fandt Vej til Skolerne, sad endnu til langt op i Firserne paa Herlufsholm Oldinge og lærte Drengene efter Skoleprinciper, der laa langt forud for Junigrundloven.

I 1888 døde Hall, og Reedtz-Thott, der var Skolens umiddelbare Nabo, desuden i Slægt med de gamle Familier, saavel Trollerne som Rosenkrantzerne, hvoraf flere Skoleherrer er rundne, blev ret naturligt, allerede Aaret i Forvejen udnævnt til Skoleforstander for den Skole, der havde huset hans Stamfrænde, Kansleren Peder Reedtz, og hvor denne senere havde været Skoleherre.

I en Aarrække havde han, der i ingen Henseende var en Beundrer af de Nationalliberale, med en vis Ærgrelse set paa

Godsets Drift, og han greb ind med fast Haand og rig Erfaring fra egen Virksomhed. Det er naturligt, at han derved skabte sig Uvenner, men alle maa indrømme, at der blev gjort noget, og at det, der blev gjort, var til det gode.

Ogsaa hvad selve Skolen angik, tog han fat med Iver og Interesse, lidt efter lidt traadte de gamle Lærere tilbage, og yngre Kræfter kom til. Paavirket, som Reedtz-Thott var, af sunde engelske Ideér, søgte han at fremme disse paa Herlufsholm, der blev lagt meget stor Vægt paa de fortræffelige Betingelser, den gamle Skoles prægtige Omgivelser byder, Friluftslivet toges saa at sige med i Opdragelsen, ikke som tidligere efter Disciplenes frie Valg, men som en Del af Skolens Plan.

Det kan nok hænde, at en og anden af de gamle Madvigske Filologer brummer derved, men gamle Herlovianere, der nu gæster Herlufsholm, maa indrømme, at Reedtz-Thott har gjort et stort og dygtigt Arbejde for den gamle Klosterskole, og at den nu i højere Grad end før er et Sted, „hvor en Fader trygt kan sætte sin Søn i Skole“.

Paa Gaunø har mange af Skolens Disciple fundet et herligt Tilholdssted og ikke faa af dem virkelig Støtte.

Alt i alt vil det ses, at der over Reedtz-Thotts Virksomhed, saavel som Godsejer og Skoleforstander, som i Politik har været en udpræget Stræben efter at skabe Resultater gennem et fredeligt Arbejde, der mere bygger paa gensidig god Villie end paa Magt til at sætte egen Villie igennem. Det er muligt at Fremtidens Politik er tilbøjelig til at springe dette Mellemled i Udviklingen over, men den upartiske Tilskuer kan ikke derfor undlade at paaskønne en offentlig Virksomhed, hvori varmhjertet Hensyntagen har været det mest fremragende Træk.

CHR. ROTTBØLL

Født den 7. Juli 1854. Godsejer. Christiansdal pr. Hjørring. Landstingsmand for 7. Kreds, valgt den 19. Septbr. 1894.

CHRISTIAN MICHAEL ROTTBØLL er født paa Børglum Kloster, den 7. Juli 1854, Søn af Godsejer, cand. jur. C. M. Rottbøll.

Børglum Kloster var i Middelalderen og indtil Reformationen Sædet for Bispen i Vendsyssel. Som en fast uindtagelig Borg knejser den paa sin Bakke med den herlige gamle Domkirke og tætte Linde i den snævre Klostergaard. Mod Vest stirrer den over Jammerbugten, hvor Havet fraader over Revlerne, og hvor mod Nordvest Raabjergknude hæver sin stejle Nakke af Vandet mod Sydvest udover flade Enge og Moser, der taber sig i den store Vildmose, og mod Nordøst over frugtbare Marker og teglhængte Gaarde og Huse ved Vejen, der bugter sig mod Hjørring By.

Chr. Rottbøll

Christian Rottbøll var fra Barndommen bestemt til Landvæsenet, men blev først i 1872 Student fra Haderslev Læreres Skole og tog anden Eksamen. Derefter studerede han Landvæsen i Skotland og forpagtede 1877 Klostrets Afbyggergaard Christiansdal, som han nu ejer. Børglum Kloster tilfaldt ved Faderens Død hans ældre Broder Jens Rottbøll.

Som Landmand tog han livlig Del i Egnens Begivenheder og var i 8 Aar Formand i Børglum-Furreby Sogn, hvor Flækken Løkken ligger.

Christiansdal med Gaarden Nielsminde og en Del Fæstegods udgør i alt 25 Tdr. Hartkorn. I Vendsyssel mod Vest ligger faa større Gaarde, og det var derfor naturligt, at Rottbøll kom til at spille en Rolle i Landmændenes Foreninger. Han forsøgte, dog uden Held, at sammensmelte Hjørring Amts og Vendsyssels Landboforeninger, hvor politiske Hensyn skilte Landmændene ad, og trak sig herefter tilbage fra Amts-Foreningen. Nu er han i Bestyrelsen for Fællesforeningen af jydske Landboforeninger og for Exportforeningen.

Ved Dresings Død valgtes han til Medlem af Landstinget. Det var umiddelbart efter Forliget (d. 19. September 1894), og han sluttede sig med Varme til den begyndte Forhandlingspolitik; hans Virksomhed er lejlighedsvis skildret i det foregaaende, og som det vil ses, er han den eneste af Landstingets Højre, der ikke svigtede Ministeriet Reedtz-Thott under Ministerkrisen. Grunden hertil er vel den, at han hørte til de unge af Folket, der ikke kendte Moses. Estrup stod for ham mere som Fortidens gæve Kæmper end som en Mand, Øjeblikket havde Brug for; det faldt ham som jydsk Godsejer vanskeligt at forstaa, at det, der en Gang var afgjort, atter skulde tages op.

Helst havde han vist gaaet den Vej at tage de forligsvenlige af Venstre op i Ministeriet og arbejde med dem, og selv Forhandlingen med den Del af Venstre, der blev staaende støt, da Bojsen og hans Mænd rutchede ud over det farlige Punkt og intet fik, var ham en naturlig Ting.

Efter det Reedtz-Thottske Ministeriums Fald stod han som den mest forhandlingsvenlige Mand af Højres Godsejere, han hævdede i Efteraaret 1897 det urigtige i at betragte Loven om Jord til Landarbejdere som en Vej, ad hvilken der kunde skaffes Arbejdskraft til Landbruget, og betonede stærkt, at det allerbedste vilde være, om disse smaa Jordbrugere selv kunde drive deres Jord og leve af den. Under Toldlovens Behandling i 1897 udtalte han sig bestemt mod Landbrugstolden, erklærede sig for Frihandelsmand, men krævede Luksustolden opretholdt. I 1898, Foraaret, anbefalede han Forskudsforeningerne, ligesom han ogsaa i Spørgsmaalet om Cycleloven stillede sig paa et meget liberalt Standpunkt. Landbointeresserne var altid det, der kaldte ham frem, og det vil erindres, hvor skarpt han over for la Cour hævdede, at Landbrugets Delegeretmøde var et virkeligt Udtryk for Landbrugernes Mening.

Til Tider kunde vel ogsaa mindre frisindede Synspunkter komme frem hos ham, saaledes i Spørgsmaalet om Skolebørns Bespisning, som han afgjort var imod, men for Fiskernes Ulykkesforsikring arbejdede han ivrigt, kendt som han var med Fiskeriforholdene fra Landets største Fiskerleje, Løkken.

Sin mest bekendte Tale holdt han i Tinget d. 21. November 1900, da han under Discussionen om Ophævelse af Land- og Ligningsskatten, raadede til Enighed og til at lægge Kommissionens Forslag, hvorom i Folketinget var opnaaet Enighed, til Grund for Behandlingen af Skattespørgsmaalene. Det var denne Tale, der gav Anledning til Sammenstødet mellem Grev Frijs og Hannibal Sehested, hvorom foran udførlig er talt.

Rottbøll er en sund, stærk Landmand, med et smittende Humør og en stor Arbejdsevne, han er utvivlsomt en fortræffelig Mand i sit Parti, det kommer ham i første Række an paa, at der udrettes noget, og selv om han maaske mangler den Taalmodighed, som en Politiker maa have som Led i sin Udrustning, har han paa den anden Side et rigt Fond af Initiativ, en klar Forstand og meget Gemyt.

STEFFENSEN

Født d. 22. Decbr. 1837, Generalauditør, Kjøbenhavn, kongevalgt Landstingsmand, udnævnt 4. Januar 1888. [Folketingsmand for Aalborg fra 3. Januar 1879 til 24. Maj 1881 samt for Frederiksberg fra 29. Maj 1883 til 25. Juni 1884 (dette Valgs Gyldighed blev ikke afgjort)]. Medlem af Rigsretten. K. af Dbg., Dbmd.

HANS CHRISTIAN STEFFENSEN er født den 22. December 1837 i Hammelev, Haderslev Amt, hans Fader var den bekendte Gaardejer Nis Steffensen, der fødtes 14. Oktober 1784 og i 1826 overtog sin Faders Gaard i Hammelev. Nis Steffensen var en dygtig Landmand og en brav Forkæmper for den danske Sag i Slesvig. Han stod i Forretningsforbindelse med den ligeledes bekendte Hans Nissen, deltog med ham i Stiftelsen af den slesvigske Forening i 1843, og var dens første Kasserer. Sammen med Nissen og Laurids Skau virkede han for Oprettelse af en Bondehøjskole i Nordslesvig, men døde allerede 1845.

Sønnen Hans Christian opdroges i Haderslev lærde Skole og blev herfra Student 1859. 1864 blev han juridisk Kandidat. Efter nogen Uddannelse paa Retsbetjentkontorer i Sorø og Fuglebjerg fik han Ansættelse i Kultusministeriet og blev i 1872 Au-

ditør i Hæren. 1873 kom han til Aalborg som Auditør og forblev der i 7 Aar.

I sin Ungdom havde han været Referent i Folketinget ved et Hovedstadsblad og var stærkt politisk interesseret, men holdt sig i sin første Embedstid fjernt fra aktiv Deltagelse i Politik. Et pudsigt Tilfælde bragte ham ud af denne Passivitet. Aalborgkredsen var i en lang Tid successivt repræsenteret af Højres Stormænd, Geheimeraad Tillisch, Konferentsraad P. Hansen, Grev Sponneck og Justitsministrene Nutzhorn og Klein. I April 1876 slog Grev Tramp Klein, og der blev sat en Del ind paa at oprette dette Nederlag.

Steffensen

Kaptajn Jagd stod Højre bi, og der indvarsledes til et Møde, hvor en af Egnens bekendte Mænd skulde forestilles som Folketingskandidat for Vælgerne. Nu vilde Skæbnen imidlertid, at denne Mand, der trængte til et Kursus i politisk Katekismus, var geraadet i Hænderne paa en spøgefuld Mand, en liberal sindet Kollega og Kompagnon af den Kateket, til hvem Kandidaten var henvist. Resultatet af Instruktionen og Kandidatens politiske Trosbekendelse forfærdede Jagd, Manden troede paa alt det, der for en renlivet Højremand var af det onde og forsagede alt det, der var den rene Lære. Det kunde umuligt gaa, der manglede faa Minuter i Mødets Aabning, og der var ingen Kandidat. Saa devoverede Steffensen sig i det Haab ikke at blive valgt.

Derfor blev han netop valgt og var nu Politiker, det vil sige, det havde han egentlig altid været. Hurtig blev han en søgt Mand paa Tinge, og hans Arbejdsevne blev taget i Brug

i en Sag, der netop maatte ligge fortræffelig for ham, Straffeloven for Krigsmagten, der blev til Lov 7. Maj 1881. Højre havde vundet en Jurist, og Tiden skulde vise, at der var Brug for ham. Det er netop som Jurist, Steffensen i sin Politik har haft sin Styrke, — men vel ogsaa sin Svaghed. Han havde Juristens Evne til at sætte sig ind i hver Sag, se den fra Grunden af og bygge sit Arbejde logisk og paa Retsstandpunktets Grund.

I en Politik som Firsernes herhjemme, hvor Slaget stod om Loves Fortolkning, hvor det gjaldt om at kunne paaberaabe sig Loven til Støtte for det, der synes Partiet formaalstjenligt, befandt Steffensen sig vel. Stokkonservativ var han, og det lykkedes ham Punkt for Punkt at belægge sit Standpunkt med Lovens „klare" Ord. Derfor blev han sit Parti til uvurderlig Nytte, ganske vist faldt han i Maj 1881, men opstilledes i 1883 paa Frederiksberg, hvor han maatte opleve den Tort, at der rejstes Indvendinger mod hans Valg af rent formelle Grunde. — Afgørelsen trak ud, og da Samlingen sluttede, var man naaet til en lang trykt Betænkning, der kunde byde en Jurist interessant Læsning. Ved Valget 1884 faldt han for Nyholm, men allerede i 1888 udnævntes han til kongevalgt Landstingsmand.

Her ligger hans egentlige Arbejde. I Aarene 1890—99 var han Ordfører for Finansloven, i Samlingen 1890—91 valgtes han til Viceformand i Tinget, og samme Aar fik han Sæde i Rigsretten. I en hel Række Udvalg har han været Ordfører: Konsulatafgifter, Korntiendens Forandring, Margarinen, Fæste- og Lejehusmænds Kaar, Snekastning, Højtidsoffers Afløsning, Optagning af Vrag, Fiskeri i ferske Vande og Kystfredning.

Det var ligeledes ham, der var virksom ved Udarbejdelse af Landstingets nye Forretningsorden af 1. April 1895, og ved Valgbrevenes Prøvelse har han i en Aarrække været Ordfører.

Højre forstod at bruge ham, og han var en utrættelig og ihærdig Arbejder. Det er i det foregaaende vist, hvorledes han var blandt dem, der banede Vejen for Forliget i 1894, men det kan vel her tilføjes, at en af de Grundskader, dette led under, i høj Grad skyldtes ham.

Medens Mænd som Nellemann og Moltke ikke tog i Be-

tænkning at sætte Hensynet til den ny Politik over Hensynet til den gamle Høvding Estrup, følte Steffensen sig stærkt generet af paa noget Punkt at skulle faa Udseende af at skyde denne til Side. Formelt hævdede han selv under Angreb fra Estrups Fætter, J. Scavenius, at det var Estrup selv, der havde besluttet Forliget og ført det igennem, og da Højres Repræsentantskab ikke vilde modtage denne Erklæring, men syntes at sympatisere med Scavenius, meldte han sig ud af Repræsentantskabet, hvori han indtog en Førers Plads. At Forliget i sig selv var en Selvmodsigelse, der ikke kunde hævdes, idet man i Virkeligheden var bleven enige om ikke at enes, vilde han ikke erkende.

Hans Hævdelse af Kontinuiteten i Højres Politik, der passede hans juridiske Sands saa vel, forhindrede ham ikke i at være en meget forhandlingsvenlig Arbejder, da den Reedtz-Thottske Reformpolitik traadte ud i Livet, men som Ordfører for Finansloven blev det alligevel ham, der lagde Øksen ved Træets Fod.

Hans Virksomhed under den følgende Periode er omtalt ovenfor. Det skal tilføjes, at han med stor Dygtighed har ledet Hærens Auditørkorps siden 1883. I sit Parti er han den raadgivende Jurist — noget Bureaukrat — meget konservativ.

TESDORPF

Født den 3. December 1854. Godsejer, Hofjægermester, Ourupgaard pr. Nykøbing F. R. af Dbg. Landstingsmand for 5. Kreds, valgt 19. September 1902.

EDVARD FREDERIK JAKOB TESDORPF er født den 3. December 1854 paa Ourupgaard, Søn af Gehejmeraad Tesdorpf, en af Danmarks største og mest fortjente Landmænd, hvis Statue med Hæder er rejst i Landbohøjskolens Have, som den Mand, der i Slutningen af forrige Aarhundrede har udrettet det største og mest frugtbare Arbejde for Avlen af dansk Kvæg, og for at aabne Veje for Afsættelsen af danske Landbrugsprodukter.

Oprindelig indvandret fra Hamborg, hvor Slægten er en an-

set og rig Patricierslægt, erhvervede Gehejmeraad Tesdorpf ved Køb snart sagt det halve Falster og Sæddinggaard paa Lolland. Hans Gaarde, en halv Snes i Tallet, blev drevne under hans personlige Ledelse, og mange er de, der har nydt hans Vejledning, blandt dem Sønnerne Frederik og Adolf.

Frederik, der en Tid besøgte Schneeckloths Skole i København, blev tidlig bestemt til Landvæsnet, og studerede dette i et Par Aar i Tyskland og England. Som ung Mand overtog han Sæddinggaard ved Rødby, og drev den med Iver. Han var en Tid lang Formand i Sæddinge-Nebbelunde Sogneraad. Samtidig vedligeholdt han en i Udlandet erhvervet Interesse for „den ædle Hesteavl“ og var en Aarrække Landets anerkendt første Væddeløbsrytter.

Tesdorpf

Men hans store Bedrift tog mere og mere hans Tid fangen, og ved Faderens Død i 1890 arvede han Ourupgaard, hvor han tog Ophold. Foruden et stort Tilliggende af Ager hører til denne Ejendom et stort Areal af det inddæmmede Bøtø Nor og flere store Avlsgaarde. Han er Formand for Idestrups Andelsbageri og Mølle samt for Interessentskabet Bøtø Nors Udtørring.

Den Tesdorpfske Sukkerfabrik i Nykjøbing, nu den eneste udenfor Aktieselskabet de danske Sukkerfabriker, kom ved Faderens Død paa hans Hænder i Fællig med en Broder og to Svogre. Som dens Bestyrelses Formand, den fremtræder som en Andelsfabrik, er han et virksomt Medlem og har udrettet meget for Avlen af Sukkerroer paa sine Ejendomme og paa Falster i det hele. Broderen ejer Pandebjerggaard.

Sin Interesse for Hesteavlen har Tesdorpf givet et nyttigt

Udslag i sin Virksomhed for Tillæg af gode Heste til Landbrug, og det er hans Stothed at kunne pege paa de Resultater, han har naaet paa en Egn, hvor Hesteavlen altid stod langt tilbage. Selv er han Medlem af Statshingsteskuekommissionens Bestyrelse.

I Maribo Amts økonomiske Selskab er han i en Aarrække Bestyrelsesmedlem.

Medens Tesdorpf i Kraft af sin Stilling længe har hørt til de toneangivende Landmænd i Stiftet, holdt han sig længe fjernt fra aktiv Deltagelse i Politik. Først da Toldbevægelsen tog Fart, besluttede han sig til at gøre Brug af sine Evner som Taler og Agitator, og forbavsede alle ved den store Iver og Dygtighed, hvormed han greb ind i Debatten.

Ret naturligt blev det som Toldbeskyttelsesmand; han saa med Flertallet af Øboerne en Hjælp for Landvæsnet igennem Beskyttelsen af dets Produkter, og sammen med Forpagter Sonne paa Knuthenborg, deltog han i en regulær Kampagne, hvori han ikke indskrænkede sig til at tale for sine Meningsfæller, Øboerne, men ogsaa vovede sig i Slag med de frihandelsvenlige Jyder. Der faldt mangen haard Tørn af, og Tesdorpf gav her for Offentligheden Prøve paa Prøve paa den naturlige Raphed i Repliken og det medfødte Mutterwitz, som hans Naboer og Fæller i Stiftet kendte saa vel. Han blev Formand for Landbrugets Toldbeskyttelsesforening, og hans Færd blev stærkt diskuteret.

Men samtidig viste han sig som en Mand, der kunde sine Sager, og havde ofret et betydeligt Arbejde paa at sætte sig ind i det, han talte om.

Denne Periode, der faldt i Aarene 1897—98 gav ham Smag for den Art Virksomhed. I politisk Henseende var han Højremand, ved Rosenørn-Lehns Død havde hans Svoger, Hofjægermester Brun til Sæddinggaard søgt Valg til Landstinget, og ret naturlig støttede Tesdorpf ham. Da Frejr-Sagen rejste en stor Uvilje mod Brun i Købstadkredse, og Højre derfor frygtede for, at hans Valg skulde skade Partiet, tog Tesdorpf, der resolut havde stillet sig ved Svogrens Side i Frejr-Kampen, ved Val-

gene i 1894 hans Parti mod den Del af de umiddelbare Vælgere, der ønskede at vælge nuværende Folketingsmand Grev Reventlow, og efter en hidsig Valgkamp, hvor Parolen lød: Vestlolland for Grev Reventlow, Østlolland og Falster for Tesdorpferne, blev Brun valgt med 2 Stemmers Majoritet.

Herefter kølnedes det politiske Forhold mellem Svogrene. Tesdorpf havde sluttet et Venskab med Grev Mogens Frijs, der førte ham over i en Politik, som han forøvrigt allerede før 1894 havde følt sig tiltrukken af, og da Bruns Valgperiode udløb, var det en afgjort Sag, at han ikke hos Brødrene Tesdorpf vilde finde Støtte for sin Kandidatur.

At Tesdorpf selv skulde vælges var næppe oprindelig bestemt, men til Overraskelse for alle uindviede, væsentlig vel paa Foranledning af Redaktør Neergaard i Nykjøbing, enedes man om at vælge ham og Sonne. Afgørelsen skete i den elvte Time før Valget paa et Møde, hvor Stiftets Godsejere først ankom sent paa Natten efter en Fest for Ejerinden af Grevskabet Hardenberg.

Han har alt Sæde i Toldkommissionen og er Formand for det Falsterske Digelag samt Medlem af det Lolland-Falsterske Jernbaneselskabs Bestyrelse. Det skal desuden tilføjes, at han har udrettet meget for Jagten paa sine Godser, særlig Vildtplejen har haft hans store Interesse, og for en rigelig Bestand af stort og smaat Vildt har han gjort overordentlig meget. Desuden har han smykket sin Ejendom ved et smukt Parkanlæg og sørget for gode tidssvarende Bygninger paa sine Gaarde.

Alt i alt en virksom Mand, til hvem saavel hans Parti som en stor Del af de større Landbrugere med Rette knytter en Del Forventninger, en Mand, der ikke er bange for at lade sine Følelser tale med, men som tillige formaar at opnaa en uimodstaaelig Virkning ved en næsten barok Pudsighed i Udtrykket, der sætter Liv i selv den trægeste Diskussion.

HØJRES VALGGRUPPE

Højre-Partiet tæller i Landstinget efter Borgmester Borups Død 28 Medlemmer, af disse er 10 Kongevalgte, 18 valgte ved almindelige Landstingsvalg og Suppleringsvalgene.

Af Partiets Medlemmer har 3 haft Sæde i Tinget fra Perioden 1866—74, inden det egentlige Højreparti dannedes, 23 er indvalgte i Perioden 1874—1901, og 2 har faaet Sæde efter Systemskiftet.

Der vil nedenfor blive givet en Fortegnelse over disse Medlemmer, først de kongevalgte og derefter de folkevalgte i Rækkefølge, efter de respektive Kredse, med en vedføjet Angivelse af Valgdato, og hvem de paagældende Medlemmer afløste. De enkelte Biografier vil findes nedenfor, ordnede efter Bogstavorden.*)

Derefter vil findes optaget udenfor Partiet, men i Valggruppen, Forpagter Sonne af Knuthenborg.

Partiets Medlemmer er følgende:

Kongevalgte:

Kammerherre T. DE THYGESON, DAMGAARD, udnævnt 26. September 1868 efter Hofjægermester J. Friis's Udtrædelse. I Rigsraadets Landsting 3. Juni 1864—66.

Geheimeetatsraad C. GOOS, udnævnt 16. December 1885 efter Statsrevisor Fischers Død. Folketingsmand for Kbhvns. 5. $^{29}/_{9}$ 80—$^{25}/_{6}$ 84.

*) En Fortegnelse over samtlige Medlemmer fra 1866—1903 i skematisk Form vil findes i Værkets sidste Hæfte.

Grev C. MOLTKE, LYSTRUP, udnævnt 28. Juli 1887 efter Kammerherre Carlsens Død, Landstingsmand for 3. Kreds, $^{19}/_{11}$ 75—$^{1}/_{10}$ 86 efter F. Moltke Bregentved.

Kontreadmiral W. CARSTENSEN, København, udnævnt 15. Januar 1892 efter Direktør Tuxens Død. Landstingsmand for 1. Kreds $^{1}/_{10}$ 74—$^{30}/_{9}$ 90 efter Madvig.

Lehnsbaron C. JUUL-RYSENSTEEN til Lundbek, udnævnt 10. Februar 1893 efter Andræs Død. Landstingsmand for 9. Kreds $^{1}/_{10}$ 74—$^{30}/_{9}$ 90 efter Fabrikejer Bruun.

Generalløjtnant M. HEDEMANN, København, udnævnt 11. Februar 1893 efter Neergaard-Svenstrups Død. Folketingsmand for Odense $^{28}/_{1}$ 87—$^{20}/_{4}$ 92.

Particulier S. RABEN af Vonsild, udnævnt 24. Juli 1895. Landstingsmand for 10. Kreds $^{15}/_{12}$ 75—$^{19}/_{9}$ 94 efter L. Schøler.

Kammerherre Grev F. SCHEEL til Ryegaard, udnævnt 24. Juli 1895. Folketingsmand for Roskilde $^{8}/_{1}$ 79—$^{9}/_{4}$ 95.

Kammerherre A. HAGE til Oremandsgaard, udnævnt 23. December 1895 efter Grev F. Danneskjolds Død. Folketingsmand for Præstø $^{20}/_{4}$ 92—$^{9}/_{4}$ 95.

Excellence J. B. ESTRUP til Skafføgaard, udnævnt 8. September 1900 efter Amtmand Rumps Død. Landstingsmand for 9. Kreds $^{18}/_{10}$ 66—$^{30}/_{9}$ 98.

Valgte i Kredsene:

Nationalbankdirektør J. NELLEMANN, København, 1. Landstingsmand for 1. Kreds, valgt 26. September 1870. Suppleringsvalg ved Orla Lehmanns Død og Davids Udtræden.

Professor H. MATZEN, København, 2. Landstingsmand for 1. Kreds, valgt 12. November 1879. Suppleringsvalg ved Prof. Aagesens og Joncquières Død.

Etatsraad J. G. HANSEN, København, 3. Landstingsmand for 1. Kreds, valgt 29. September 1896. Suppleringsvalg ved Knudtzons Udtræden.

Fabrikant HOLGER PETERSEN, København, 4. Landstingsmand for 1. Kreds, valgt 21. September 1898 i Stedet for N. Fussing.

Højesteretssagfører P. G. C. JENSEN, Frederiksberg, 4. Landstingsmand for 2. Kreds, valgt 7. April 1891. Suppleringsvalg ved Kaptajn Tvedes og Schlegels Død.

Landvæsenskommissær J. SØRENSEN til Kirkebjerggaard, 5. Landstingsmand for 2. Kreds, valgt 14. Oktober 1891. Suppleringsvalg ved Etatsraad Larsens Død.

Lehnsgreve CHR. DANNESKJOLD-SAMSØE, 6. Landstingsmand for 2. Kreds, valgt 29. Juni 1887. Suppleringsvalg ved General W. Haffners Død.

Birkedommer H. E. HØST, Frederiksberg, 7. Landstingsmand for 2. Kreds, valgt 7. April 1891. Suppleringsvalg ved Kaptajn Tvedes og Schlegels Død.

Ingeniør VILLARS LUNN til Aggersvold, 8. Landstingsmand for 2. Kreds, valgt 30. September 1890 i Stedet for Oberst Koefoed.

Lehnsgreve F. MOLTKE BREGENTVED, 1. Landstingsmand for 3. Kreds, valgt 19. September 1894 i Stedet for afdøde Etatsraad Jacobsen.

Etatsraad H. TOLDERLUND, Næstved, 3. Landstingsmand for 3. Kreds, valgt 19. September 1894 i Stedet for Amtmand Rump.

Kammerherre H. SEHESTED til Broholm, 4. Landstingsmand for 6. Kreds, valgt 1. Oktober 1886 i Stedet for Kammerherre Cederfeld de Simonsen.

Kancelliraad C. L. PAGH, Bogense, 6. Landstingsmand for 6. Kreds, valgt 19. September 1902 i Stedet for M. Sørensen, Nyborg.

Konsul I. JOHNSEN, Thisted, 2. Landstingsmand for 8. Kreds, valgt 19. September 1894 i Stedet for afdøde Justitsraad C. A. H. Hansen.

Bagermester J. STILLING, Randers, 1. Landstingsmand for 9. Kreds, valgt 30. September 1890 efter Baron Juul Rysensteens Udnævnelse til Kongevalgt.

Proprietær H. C. D. LA COUR til Trinderup, 2. Landstingsmand for 9. Kreds, valgt 21. September 1898 i Stedet for Ingerslev, Marselisborg, der var afgaaet ved Døden.

Gaardejer J. P. NORDBY af Helgenæs, 6. Landstingsmand for 9. Kreds, valgt 25. September 1901. Suppleringsvalg ved Kammerjunker Neergaards Død.

Smedemester A. SCHULTZ, Fredericia, 1. Landstingsmand for 10. Kreds, valgt 19. September 1894 i Stedet for Kæmner Boesen, Vejle.

Udenfor Partierne i Højres Valggruppe:

Forpagter O. SONNE, Knuthenborg, 1. Landstingsmand for 5. Kreds, valgt 19. September 1902 i Stedet for Borgmester Holck, Nykøbing F.

Partibetegnelsen har for vor hjemlige konservative Politik saalænge været „Højre“, at man næsten har glemt, at denne Betegnelse før 1874 i Virkeligheden repræsenterer en Sum af fire forskellige Partier: Det konservative Embedsparti, Godsejerpartiet, de nationalliberale Embedsmænd og det nationalliberale Folkeparti; naar hertil kommer, at en stor Del af det Grundtvigianske folkelige Parti er gaaet over til Højre, vil det let ses, at Navnet dækker over store oprindelige Modsætninger.

Under Forfatningsstriden 1864—66 bekæmpede de fire førstnævnte Fraktioner hverandre med stor Iver, i Perioden 1866—74 var Godsejerpartiet og det nationalliberale Partis folkelige Mænd hyppig uenige, og det var først det Estrupske Ministerium, der samlede et egentlig Højre om sig, et Parti, der ganske vist indtil 1894 fulgte dette Ministerium i alt væsentligt.

En Fremstilling af Højrepartiets Historie i Landstinget kan imid-

lertid ikke undvære som kort Indledning et Par Ord om de Partier, hvis Sammenslutning skabte Højre. Selve Forfatningsstriden kan ikke medtages, en ganske kortfattet Fremstilling findes i Thriges „Danmarks Historie i vort Aarhundrede“ II, Pag. 369 flg., desuden har nuværende Kultusminister J. C. Christensen-Stadil i 1891 udgivet en lille Oversigt over Spørgsmaalet, der, skønt af udpræget Partifarve, afgiver et godt Grundlag til nøjere Studium, navnlig ved Kildehenvisninger. Her maa det være nok at erindre om, at Stridens Udfald blev vort nuværende Landsting.

Dengang vakte Afgørelsen stor Sorg i demokratiske Kredse, ligesaa stor Sorg hos de konservative Embedsmænd. Godsejerne, der sammen med en Del Bondevenner, disse dog kun som yderste Udvej, havde gennemført Grundloven, var bedst tilfredse med den.

Nu ser meget anderledes ud. For den rene demokratiske Tanke er selvfølgeligt et Tokammersystem altid af det onde, og det Tokammersystem, der nu er vort, byder, saaledes som Forholdene har udviklet sig, Momenter til dybe Uoverensstemmelser.

Efter den reviderede Grundlov er Forholdet det, at *Folketinget*, jfr. § 48, har Ret til at behandle Finansloven først, samt at alle Statsindtægter eller Udgifter, jfr. § 49, er afhængige af Finanslovens Vedtagelse. Finansloven bliver saaledes Statslivets bærende Faktor, der maa fornyes fra Aar til Aar, jfr. § 48; uden den er Statens økonomiske Liv hvilende.

Af denne Folketingets Stilling til Finansloven har man udledet Tingets overvejende Indflydelse paa Statens økonomiske Liv, — det er paa Statens Liv overhovedet.

Landstinget paa den anden Side er med Hensyn til den Lovgivervillie, der giver Forslagene virkende Kraft, fuldstændig ligestillet med Folketinget. Uenighed kan, jfr. § 53 drøftes i Fællesudvalg, men Afstemningen maa ske i hvert Ting for sig.

Efter Ordene er Skatterne ikke staaende, Lovenes Virkning, forsaavidt de kræver Udgifter, betinges af den aarlige Finanslov.

Uenighed maatte altsaa medføre, at Lovforslagene ikke kom til Existens, Uenighed om Finansloven maatte medføre, at Statens Liv hvilede.

Som tredie Faktor staar Regeringen, valgt af Kongen, med Ansvar overfor Folketinget som Anklager og Rigsretten som Dommer. Halvdelen af Rigsrettens Dommere vælges af Landstinget.

Disse i og for sig velkendte Omstændigheder bærer i sig Aarsagerne til, Maalene og Midlerne i den Kamp, det følgende ganske objektivt skal skildre.

Den ydre *Aarsag* var: en let forstaaelig Differens i Opfattelsen af Lovenes Indhold mellem de forskellige Klasser i Folket og de for-

skellige Partier. *Maalet:* at skaffe en større Fraktion indenfor Lovgivningsfaktorerne, — Flertallet i Landsting eller i Folketing, — Magten i Hænde til at sætte sin reelle Opfattelse igennem — fra Folketingets Side ved Folketingsparlamentarismen, fra Landstingets Side ved Kongens Ret til *frit* at vælge sine Ministre. *Midlerne* til at naa denne Magt: *fra Folketingets Side* først Finanslovnægtelse, dernæst Visnepolitik og endelig atter Finanslovnægtelse, *fra Landstingets Side* provisoriske Finanslove først som Nødhjælp til i Øjeblikket at slippe ud over Dødpunktet (1877), dernæst samme Middel for at føre Regeringen videre (1885), med kgl. Resolution som Middel til at naa over Dødpunktet, og endelig provisorisk Lovgivning paa flere vigtige Lovgivningsomraader (1890). Alt dette saaledes at forstaa, at Landstinget gjorde fælles Sag med Ministeriet.

Disse Kampe varede i omtrent 20 Aar, og i denne Periode gik Vælgerne ikke alene paa Spørgsmaalet om reelt Indhold af Lovene, men ogsaa i alle formelle Spørgsmaal i stedse stigende Antal med Folketingets Flertal. Landstingets Kamp er det, som i det følgende ganske kort skal blive skildret. De skiftende Venstregrupperinger vil senere blive berørte.

1. Afsnit. Perioden 1866—75.

Den første Periodes Landsting bestod af fem forskellige Grupper: 1) de stærkt konservative Embedsmænd som Andræ og David o. fl., 2) Godsejerne Frijs-Frijsenborg, Estrup, Rosenørn Theilmann, Moltke Huitfeldt o. fl., 3) de nationalliberale af højre Fløj: Krieger, Ussing, Madvig, Brock, Liebe, Orla Lehmann o. fl., 4) de nationalliberale af venstre Fløj: Ploug, Thalbitzer, Chr. Rasmussen, Philipsen o. fl., der næsten umærkeligt fortonede sig over i de moderate Bondevenner. Mænd som Frandsen, Schøler o. fl., 5) Venstre, Mænd som Hasle, N. Pedersen, Niels Rasmussen, J. Andersen o. fl.

Andræ nægtede trods indtrængende Opfordring at modtage Valg som Formand, og Hvervet overtoges da af Liebe, der røgtede det til Aaret 1894.

Den Alliance, der havde, om ikke skabt, saa dog muliggjort den reviderede Grundlov, holdt ikke længe. Oktoberforeningen opløstes allerede i Aaret 1870. I Landstinget havde Venstre dog i den første Periode kun 8 á 9 Mand, og det var Niels Rasmussen, Lisbjerg Terp, der var deres Fører; deres Indflydelse var meget ringe. Kampen stod i Folketinget.

Efterhaanden voksede et Samarbejde frem mellem de konservative og de nationalliberales højre Fløj.

Stor Betydning fik den Omstændighed, at man, da der under det rolige Frijs Frijsenborgske Ministerium kom stærk Vækst i det saglige Arbejde, tog stærk Brug af det nationalliberale Partis formelt

fortræffelige Parlamentarikere. Disse Mænd, der besad en Menneskealders Uddannelse i dette Arbejde, maatte nødvendigvis blive Læremestre for de andre, deres Idéer, der, forsaavidt det nationale angik, havde baaret de sørgeligste Frugter, og som nu var alt andet end liberale, kom til at præge alle de betydelige Love, som gennemførtes i Perioden til 1874. Godsejerpartiet med Estrup som virksomste Mand, tog sig af Jernbanevæsnet, og i denne Periode skabtes Landets Samfærdselsnet. I 1866—69 kom Straffeloven, Loven om Landkommuner, Lov om Søværnets Ordning, Postkonventionen, Lov om Umyndiges Midler og Esbjerg Havn, Værnepligtsloven, der blev af gennemgribende Betydning for vort Landbrug o. fl. a. Love.

Birkedals Nazaret-Kirke i Ryslinge voldte Valgmenighedsloven, der fremsattes af P. Kierkegaard, som i 1867 var bleven Kultusminister; under denne deltes Landstinget i to Lejre, den ene omfattede de Konservative, den anden ledede af Ploug; de første sejrede, og Kierkegaard nedlagde sin Portefølje. Herefter lykkedes det at gennemføre en meget ændret Lov, men Afgørelsen hæmmede for et Tidsrum af over 30 Aar Kirkeforfatningssagen, som endnu er uafgjort; Kirkekommissionen i 1868 bragte ikke Sagen videre.

I 1869 traadte Estrup tilbage, fordi han følte sig svag, ingen anede den Gang, at han skulde blive Manden for 20 Aars stejl Modstand og Højres enevældige Fører. I 1870 den 28. Maj gik Ministeriet Frijs af, det var en Konflikt paa Finansloven, der voldte det, — formelt — for reelt var der næppe blevet Konflikt, hvis ikke enhver havde vidst, at Frijs i hvert Fald ikke tænkte paa at blive længe; men det var den første Stormsvale, der bebudede Folketingsflertallets Ønsker.

Saa dannedes Ministeriet Holstein — en Alliance af Godsejerne og de nationalliberales højre Fløj. Der henvises til den Pag. 86 anførte Ministerfortegnelse, der indeholder Oplysninger om de skiftende Ministre, saaledes at Oplysninger herom ikke medtages her.

I 1869—70 afholdtes Lodtrækning om, hvilken af de to Grupper, hvori Landstinget efter Valglovens § 50 var delt, i Henhold til Grundlovens § 39 skulde træde af, det blev Gruppen, der omfattede 3, 5, 6, 8, 10, 11 og 12 Kreds. Ved Suppleringsvalg valgtes Nellemann 25. Septb.

Landstingsvalgene den 1. Oktbr. 1870 ændrede kun Tingets Fysiognomi meget lidt. Af nye Kongevalgte kom Grundtvigianeren Carlsen, Gammel Kjøgegaard, til, af folkevalgte Oxenbøll og Lars Eriksen. Breinholt valgtes ogsaa dette Aar.

Samtidig tog „det forenede Venstre" fat i Folketinget. Tscherning forlod efter Forfatningskampen Politiken, men I. A. Hansen og G. Winther fortsatte hans Førergerning. Ved Formandsvalget i Folketinget i Efteraaret 1870 blev Krabbe Formand, idet Bregendahl af

Mellempartiet styrtedes. — Der gennemførtes flere Love, deraf Lov om de lærde Skolers Ordning og Jagtloven, men de nationalliberale Førere i Ministeriet var Venstre en Torn i Øjet. Den jyske Folkeforening stiftedes af Tschernings Arvtager Gert Winther, og Femte Juniforeningen saa Lyset under I. A. Hansens og Albertis Ledelse. Det var paa dette Tidspunkt, at C. Berg ret fremtraadte, og Kampen begyndte om den kommunale Valgret, hvor Landstinget stod stejlt mod Folketinget, der hævnede sig ved at nægte en Indkomstskats Bevilling. Dette medførte Fengers Afgang. Krieger blev Finansminister, og den ligeledes Nationalliberale Klein Justitsminister. I Aaret 1872 vedtoges Konkursloven og Lov om Mark- og Vejfred.

Samlingen 1871—72 er mærkelig derved, at Estrup i Landstinget under Behandlingen af Loven om Fæstevæsenet stillede sig paa et krast Godsejerstandpunkt og blev skarpt imødegaaet af Brock, medens Formanden idelig greb ind i Forhandlingerne, hvorunder Estrup erklærede, at i de Herrers Øjne var en Godsejer en mistænkelig Person. Estrups Ændringsforslag forkastedes; det er karakteristisk at se Stemmegivningen: *med* ham stemte Jacobsen Falkensteen, Jessen, Magius F. Moltke, Mourier Petersen, Olrik, Oxenbøll, W. Petersen, Rosenørn, Theilmann, Sehested Juel, Skeel, Thygeson, Wichfeldt, C. Andersen, Andræ, Bonne, Brinck Sejdelin, Carlsen, Fischer, Castenschiold; *mod* ham Venstre samt Dresing, Eriksen, Kjær, H. Pedersen, C. A. Hansen, Jonquières, Kayser, Madvig, Melchior, Nellemann, Ploug, Kvistgaard, Chr. Rasmussen, Tobiesen, Ussing, Berg,' Bjerring, Breinholt og Brun. Fraværende var af Højre Brasch, Frijs, Krieger, Rosenørn Lehn, Sonne og Haffner.

Den 20. Septbr. 1872 fik Venstre ved Valget Flertal i Folketinget, og i 1873 kom Kampen med Venstres Flertal i Folketinget. Det forenede Venstre rejste Kravet om, „at Regeringen var i Overensstemmelse med det af den almindelige Valgret udgaaede Ting“, og fremsendte til Kongen sin Adresse om dette Krav, vedtaget med 55 Stemmer. En Del af dem, der havde stemt mod den reviderede Grundlov, var dog Modstandere af Kravet og stemte mod Adressen. I Landstinget vedtog man en Mod-Adresse med 44 Stemmer mod 8.

Kongen svarede afslaaende paa Folketingets Adresse, og Striden slog ud i lyse Luer. Nu var Landstinget naaet derhen, at det var sig bevidst at raade over Magten til at stemme op imod Folketingets Ønsker, og Folketinget paa sin Side var beredt til at føre Kampen paa Finansloven. Det var de gl. nationalliberale, der traadte i Breschen for Ministeriet; Bille mod Berg og I. A. Hansen. Finanslovnægtelsen foresloges den 2. Maj 1873. Den senere Landstingsmand N. I. Termansen raadede fra den, og Faren drev over. En Del Love var vedtagne i denne Samling, saaledes Møntloven, Udpantningsloven og flere Jern-

baner. Paa Forsvarsvæsenet var Udvidelse af Søværnet nægtet af Folketinget.

Samlingen 1873—74 indlededes med et nyt Adresseforslag, hvorunder Konsejlpræsidenten forlod Salen. Forslaget vedtoges. Ministeriet indgav sin Dimissionsbegæring, men Kongen bød det blive, og dette meddeltes Folketinget.

Det forende Venstre ønskede selv en Opløsning, og Krieger holdt sin store Tale om Parlamentarismen, der er vel værd at gøre sig bekendt med, og i omfangsrige Brudstykker meddeles i Thriges citerede Værk Pg. 443. Finansloven nægtedes, og Folketinget opløstes. Det var ved denne Lejlighed, at Holstein Ledreborg og Octavius Hansen underskrev den bekendte Erklæring til Vælgerne, hvori de fordømmer Finanslovsnægtelsen, og I. A. Hansen paa et Vælgermøde i Svendborg erklærede, at man ikke vilde gentage Eksperimentet.

Valgene kostede det forenede Venstre nogle Pladser, og da Rigsdagen atter traadte sammen, skete en fornyet Henvendelse til Kongemagten, denne Gang fra Finanslovnægtelsens Modstandere, deriblandt Holstein-Ledreborg. Denne Henvendelse affødte en kgl. Haandskrivelse, der udtalte, at Kongen ansaa et Ministerskifte for skadeligt. Dette ikke paraferede Regeringsaktstykke, der offentliggjordes som en almindelig Kundgørelse, nedkaldte en sand Storm over Ministeriet, selv fra den Side i Folketinget, der var mod Parlamentarismen. Grundtvigianeren Schiørring, Termansen og Holstein-Ledreborg foreslog en Dagsorden, der udtalte Tingets Misbilligelse af, at Kongen blev draget ind i Partistriden. Bojsen sluttede sig til den, og den vedtoges.

Her er atter et afgørende Punkt i Striden. Nu er man vel nærmest tilbøjelig til om dette Punkt at være enig med Venstre. Dets Virkninger var omfattende; ikke alene erhvervede Venstre i Holstein-Ledreborg en betydelig Kraft, men Venstre fik første Gang Anledning til at udslynge den Beskyldning mod Højre, at man søgte at rokke ved Monarkens Uafhængighed af Partierne, og selve Forholdet til Kongemagten blev draget ind som et skæbnesvangert Led i Forfatningskampen, en Sætning, der endnu lever i de ottes Manifest af 1900. Reelt blev det skete uden Følger; thi den 31. Marts vedtoges Finansloven, og den 12. Juni gik Ministeriet Holstein af. Hverken Frijs eller Estrup vilde danne et Ministerium, og det blev Fonnesbech, der vovede Forsøget.

Ved Landstingsvalgene i 1874 den 1. Okt. skete ikke betydelige Ændringer. I København valgtes D. B. Adler og *Carstensen* for første Gang, udenfor København Schlegel og *Baron Juul.*

Ministerskiftet havde ikke hjulpet, Folketinget nægtede Præstelønningslovens Vedtagelse og rejste skarp Modstand mod Forsvarssagen, der viste sig første Gang; dog lykkedes det Krigsministeren at faa

vedtaget 30 Millioner til Sagen, idet Københavns Befæstning udskødes, men den naaede kun lige ind i Landstinget. Da Finansloven ikke blev behandlet færdig, blev den første midlertidige Finanslov efter 1866 givet den 24. Marts 1875, og Landstinget optog atter en fraveget Praxis at nedsætte et Finanslovsudvalg. Den midlertidige Finanslov udløb den 14. Maj, og netop den Dag lykkedes det at faa den ordinære vedtaget i Fællesudvalg, men samtidig „handlede" man Ministeriet Fonnesbech bort. — I Samlingen var Skifteloven og flere Jernbanelove vedtaget.

Den 19. Maj 1875 indgav Ministeriet Fonnesbech Afskedsbegæring, og den 11. Juni udnævntes Ministeriet *Estrup*.

2. Afsnit. Perioden 1875—1885.

Landstinget var nu næppe væsentlig fornyet, hvad Personer angik, men Tonen var bleven en hel anden. Det forenede Venstres Krav om Folketingsparlamentarismen havde formaaet, hvad ikke selve Forfatningssagen i 1864 havde kunnet: at samle Overklasserne til en kompakt Majoritet i Landstinget. Nu og i Aarene til 1885 hed det for eller imod det forenede Venstre og dets saakaldte Magtstræv. Og i hele denne Periode tabte Højre ikke i Landstinget et Mandat, men vandt lejlighedsvis enkelte. Stillingen var 15 Medlemmer af Venstre mod 51 Medlemmer af Højre, og af Venstres Medlemmer stod endda flere Højre betænkelig nær.

Af de nationalliberale var J. Nellemann indtraadt i Ministeriet, de andre sluttede sig fuldt ud til Estrups Politik. Venstre spaltedes i to Grupper, den første af de talrige Spaltninger, Partiet skulde undergaa, denne Gang efter Stillingen til den „Fonnesbechske Handel", men denne Spaltning blev kun af kort Varighed. Og Venstre i Landstinget stod fuldstændig udenfor Folketingets Partidannelser.

I Samlingen 1875—76 blev Forsvarssagen atter taget op. En Del af Venstre viste en vis Imødekommenhed og tilbød 30 Millioner til „de flydende Forter", men forlangte tillige en Indkomstskat. Folketinget opløstes, og nye Valg fandt Sted 25. April 1876. Højre led et stort Nederlag, og Resultatet blev, at Forsvarssagen henlagdes.' Kampen blev staaende i 1876-77, man ønskede Ministeriet fjernet, og Valpladsen blev Finansloven med Striden om de fem konstitutionelle Punkter. Nu vilde Venstre ikke en Gang „handle" Estrup bort. I Landstinget under Fællesudvalgets Indstilling stod nu Ploug som Ordfører paa Ministeriets Side. — Kampen havde ført til de mest yderliggaaende Nationalliberales fuldstændige Tilslutning til Estrup. — Han udtalte: at Ministeriets Fordrivelse nu vilde være at betragte som en større Ulykke end Ikkeopnaaelsen af Enighed mellem de to Ting.

Det kunde ikke undgaas, at Farerne ved Forfatningen nu stod tydeligt for alle. Venstres Hovedkrav var dette: Ministeriet skal være i

Overensstemmelse med Folketinget, og til at tvinge det igennem benyttedes Finansloven som Middel, idet man gjorde Overenskomst med Landstinget om dens Affattelse afhængig af, at Ministeriet traadte tilbage. Da Fællesudvalgets Indstillinger kom til Forhandling i Folketinget, nægtede Formanden Estrup Ordet, og Mindretalsindstillingen (Venstres) vedtoges med stor Majoritet.

Den første provisoriske Finanslov efter 1866 udstedtes saa 12. April 1877; den støttedes paa § 25 og hjemlede Bemyndigelse til at afholde *nødvendige løbende* Udgifter indenfor Forslaget til ord. Finanslov, Udgifter, der var vedtagne af begge Ting paa Finansloven 1877—78, og opkræve *bestaaende* Skatter og Afgifter.

Den provisoriske Finanslov modtoges af Højre med stor Jubel, de nationalliberale sluttede sig alle som en til den, Venstre stemplede vel Loven som „et Udslag af en grundlovsstridig Magt gennem Krænkelse af Folkets Ret", Grundlovsværneforeningen dannedes, men selv om Forbitrelsen var ret betydelig i Øjeblikket, var dens Aarsag vel egentlig mere den, at Ministeriet havde fundet et, ganske vist angribeligt Middel, til at slippe ud over Dødpunktet, og faktisk betød det første Provisorium, der havde Landstingsflertallets udelte Bifald, en Sejr for Regeringen og en Standsning i Venstres Fremgang i Folket for en kort Tid. Samtidig hermed var Rigsretsanklagen mod Krieger, der frikendtes.

Efter Grundlovens Bydende forelagdes Provisoriet den 5. Okt. 1877 for Folketinget som Anmærkning til Finansloven 1877—78, henvistes til et Udvalg og erstattedes efter en bevæget Forhandling, der tilendebragtes i den 11. Time Natten mellem den 7. og 8. November, af en midlertidig Finanslov, hvorefter den blidelig hensov i det nedsatte Udvalg. Samtidig var Venstres Spaltning indtraadt, og det moderate Venstre traadte ud i Livet. Spaltningen i Venstre bød Højre en ny Chance.

Som alt tidligere bemærket var der sket en Sammensmeltning mellem de nationalliberale Partier og de Konservative. Af Tingets fremragende Medlemmer ved Tiden 1866 afgik ved Døden Rosenørn Theilmann $^{10}/_{1}$ 79, Orla Lehmann $^{18}/_{9}$ 1870, G. Brock $^{29}/_{12}$ 1878, Jonquières $^{21}/_{9}$ 1879, Adler $^{4}/_{12}$ 1878, Grev F. Moltke $^{1}/_{12}$ 1875. Udtraadte var foruden en Del kongevalgte Godsejere, hvis Mandater udløb, Sehestedt-Juel og David allerede i 1870. Det kan i denne Sammenhæng bemærkes, at i 1880 udtraadte Grev Frijs, og samme Aar døde Fonnesbech den 17de Maj. Grev Frijs erstattedes af sin Søn, Fonnesbech af Grev Lerche.

Landstinget var efterhaanden blevet Regeringens Hird, det var fra dette Ting, den var udgaaet, Størstedelen af dens Medlemmer havde Sæde i Tinget. Kampen med Ministeriet opfattedes som en Holmgang mellem de to Ting om en Art Supremati, Folketingets Adresse be-

svaredes med modstaaende Adresse fra Landstinget, og Forsvaret for Regeringens Politik førtes af Landstingets fremragende Mænd. Det var navnlig Krieger, der som den ansete Jurist førte Ordet i Forfatningsfortolkningsspørgsmaalene, det var atter og atter hans Udtalelser, der citeredes Landet rundt *for* Ministeriets Politik.

Nu skete en Ændring i dette Forhold. Ved Valget 1878 genvalgtes Grev Moltke Lystrup, der havde faaet Sæde i Tinget ved Lehnsgreve F. Moltkes Død, Borgmester Rump valgtes samme Aar, og den 12. November 1879 valgtes Professor Henning Matzen i København ved Prof. Aagesens Død. Matzen havde i Aaret 1873 udgivet sin bekendte Brochure „Grundloven og Folkets Selvstyre" og i 1874 „til Gensvar". Heri paaviser han Betydningen af Grl. § 25 som „Ventil" i Finanslovskampe. Hans Theorier virkede stærkt, man tøvede fra Højres Side med at tage mod ham som Partimand, ved Folketingsvalget i 1876 i København foretrak man den mere liberale Borgmester Hansen for ham, men i 1879 var hans Tid inde. I Regeringen sad hans Kollega, den juridiske Professor Nellemann, og mellem disse to aabnedes der nu et Samarbejde, der i høj Grad skulde præge Landets politiske Historie.

Der fulgte heraf som Nødvendighed, at Krieger traadte i Baggrunden, og selv om der hengik endnu nogle Aar, i hvilke det syntes, som om han var fuldt enig med den nye Retning, skulde det senere vise sig, at han ikke kunde følge den i dens yderliggaaende Tendenser.

Aarene 1875—81 rummer lidet mærkeligt i den politiske Historie. Man arbejdede saa godt man kunde med de forskellige Venstregrupper. Estrups Biograf M. P. Friis udtaler, at denne Periode betegner et svagt Afsnit af Estrups Politik. Der var vel i Perioden 1879—80 gennemført en Del vigtige Love, saasom Lov om Vexelsager, om gift Kvindes Raadighed over Selverhverv, Kreditforeninger, Statsbanevæsnet og Varemærkeloven m. v., men Retsreformen henlagdes, Forsvarssagen hvilede stadig, og i Perioden 1880—81 gennemførtes kun Straffelov for Krigsmagten og nogle Jernbanelove. Den 24. Aug. 1880 fjernedes Fischer af Ministeriet, han havde nærmet sig de radikale, Scavenius erstattede ham, men mange mente, at det var uklogt at fjerne Fischer, der ansaas for en Mand med usædvanlig stor politisk Indsigt og Dømmekraft. Det var i Samlingen 1880—81, at Dyrtidstillæget var til Forhandling, og Folketinget opløstes paa Grund af *manglende Evne eller Vilje,* som det lød i Estrups Indstilling. Herefter begyndte Visnepolitiken. Nu blev der fra Højre offentlig udtalt, at Kampen ikke stod mellem Folketing og Regering som hidtil siden 1873, men imellem Landstinget og Folketinget, idet dette vilde diktere Landstinget Finansloven. Valget gik Højre imod, Samlingen bragte en Finanslovskonflikt,

der medførte en midlertidig Finanslov, som fornyedes to Gange, hvorefter Folketinget opløstes igen med det Resultat, at Højre atter tabte 6 Kredse. Man fik stadig ingen Finanslov. Først efter en hel Samlings hede Kampe og et Fællesudvalg i Maj 1882 lykkedes det at opnaa Enighed, det saakaldte Majforlig. Den 10. Maj 1882 vedtoges Finansloven i Landstinget.

I 1882 holdtes Landstingsvalg den 30. September. Af nye Medlemmer, der endnu har Sæde i Tinget, valgtes ingen. Stillingen blev i det hele uforandret. Under Visnepolitiken indskrænkedes Tingets Arbejde til et rent Minimum, Landstinget standsede Monrads Forslag om personlig Kommuneskat paa Formue og Indtægt med en Dagsorden, hvori Visnepolitiken fordømtes, om Finansloven førtes mægtige Kampe, og i 1883 standsede Landstinget Toldloven, men vedtog en Lov om Forsvarsvæsenet, som Folketinget saa til Gengæld standsede med en Dagsorden mod Regeringen. Den 10. Februar 1883 valgtes Medlemmer til Rigsretten, og et Forslag fra Venstre om at benytte Forholdstalsvalgmaaden, som tidligere havde været Skik, mødtes af Liebe som Formand med en kort Erklæring om, at denne Valgmaade kun er hjemlet ved Valg af Udvalg, ikke ved Valg til Rigsretten, og *at denne Sag ikke kunde gøres til Genstand for Forhandling.*

Saa blev Rigsretten besat med lutter Højremænd, og det er først den 6. Februar 1903, at den frikonservative Formand H. N. Hansen genoptager den gamle Praksis, hvorved Rigsretten atter fik Medlemmer af alle Partier.

Forsvarssagen traadte nu i Forgrunden i Forfatningskampen, Forsvarsadresserne kom frem og fik 106,000 Underskrifter. Man levede nu paa midlertidige Finanslove.

1883 var Adressernes Aar, og de store Folkemøder, Mødet i Herthadalen, i Hillerød, Ballerup og Skanderborg, vil endnu mindes. I dette Aar dannedes den samlede Opposition mod Estrup, der ved Valgene i 1884 erobrede København. Aaret 1883 gik tilende, og 1884 kom med Bebudelsen af en ny Æra i Politiken ved Landstingets Nægtelse af den midlertidige Finanslov den 29. Marts 1884. En 35aarig Praksis havde suppleret Grundlovens Regler med Reglen om en midlertidig Finanslov for det Tilfælde, at den nye ordinære ikke ved Udløbet af en Periode skulde være vedtagen. Den angik „løbende Udgifter“, der kunde afholdes, men mellem Landstingets og Folketingets Statsrevisorer var der opstaaet Uenighed om Forstaaelsen af Ordet „løbende“, saavel som om Forholdet til den ældre Finanslov.

Da Forslaget om en midlertidig Finanslov kom til Behandling i Landstinget, udtalte Flertallet i Finansudvalget, der bestod af Breinholt, Danneskjold, Kayser, Matzen, Mourier Petersen, Raben og Schlegel, at den midlertidige Finanslov ikke kunde tilraades, det var en

udenfor Grundloven liggende Nødhjælp af tvivlsom Værdi, der kunde bruges i Nødstilfælde, men ikke, naar Folketinget havde 6 Maaneder til Finanslovens Behandling. Man vilde de lange Rigsdagssamlinger til Livs. Udvalget foreslog Loven forkastet, og det blev den.

Praktisk Betydning fik dette ikke straks; thi Landstinget vedtog den 31. Marts Folketingets Finanslov, medens det den 30. Maj forkastede Folketingets Lovforslag om en Sammenknytning af Spørgsmaal om Toldreformen med den spanske Handelstraktat, der var til Forhandling paa Rigsdagen.

Den 4. Okt. 1884 brændte Christiansborg Slot, og Rigsdagen rykkede ind i Kasernen i Fredericiagade, hvor Estrup ikke tog Ordet efter Holsteins Tale i Finanslovsdebatten, og Folketinget vedtog en Dagsorden, hvori Forhandling med Ministeriet erklæredes for *ørkesløs*.

I Aarene fra 1881—1884 havde Striden mellem Landstingets Flertal og Regeringen paa den ene Side og Folketingets Flertal paa den anden Side taget en Form, der var væsentlig forskellig fra Halvfjersernes. Reelt var der Uenighed om Forsvarssagen, hvor Højre holdt paa Københavns Befæstning, som Venstre var imod. I Landstingets Udvalgsbetænkning af 1882 havde dog Berg, Bonne, Eriksen og Ploug udtalt en Frygt for at give denne en fremtrædende Plads, Carstensen havde foreløbig modsat sig den, og Andræ og Ussing modsatte sig den ubetinget. I Toldsagen var der ligeledes reel Uenighed, idet Landstinget modsatte sig Nedsættelsen, og Enighed opnaaedes ikke, uagtet Broberg foreslog Fællesudvalg prøvet, hvad Flertallet modsatte sig. Lovforslag vedrørende Gejstligheden og kommunal Valgret strandede paa Landstingets Modstand, men iøvrigt var det, som omtalt i det foregaaende, ved Venstres Taktik, Visnepolitiken, udelukket, at egentlig Lovgivningsarbejde kunde finde Sted.

Det kan altsaa siges, at der paa næsten alle reelle Spørgsmaal var Uenighed. De store Reformer, der stod for, og som man erkendte burde søges gennemførte, var paa dette Tidspunkt: Reformer af Retsvæsnet, Forsvarsvæsnet, Kirkevæsnet, Toldvæsnet og Fattigvæsnet. Venstre hævdede, at Ministeriet Estrup ikke kunde gennemføre nogen af disse Reformer paa Grund af den Uenighed om Lovenes Indhold, der maatte være mellem dette Ministerium og Folketingets Flertal. Højre svarede hertil, at det laa udenfor Forfatningen ved fortsat Nej at tvinge Kongen til at foretage en Forandring i Ministeriet.

Det vil heraf ses, at medens Venstres Indvending var *reel*, var Højres *formel*. Der stod imidlertid en meget stærk Opinion bag Højre; paa Delegeretmødet i Decbr. 1884 angreb en Proprietær Matzen, Slumstrup, Landstinget i saa haarde Udtryk for dets Eftergivenhed, at Haffner maatte protestere mod, at Tinget omtaltes i saadanne Udtryk, en Protest hvortil Ingerslev og Ploug, den sidste forsonende, sluttede

sig. For Landets konservative Befolkning stod Venstres Færd som rettet mod Kongen personlig, Venstres Manifest af 7. April 1885 udtaler sig om „skamløse Forsøg, der fra flere Sider er gjorte paa at stille det danske Folks store Flertal frem som Fjender af Kongemagten“. Og endelig sluttede Landstingets Flertal sig fast om Ministeriet. I Perioden mellem det første og andet Provisorium havde Estrup en Tid lang ladet Landstinget føre Forhandlingerne med Folketinget uden at gribe ind. I 1884 dannede den foranførte Nægtelse af den midlertidige Finanslov Overgangen til en ny Kurs — Regeringens Kurs.

Lovgive uden Folketinget kunde Estrup ikke, han kunde ikke heller tvinge Flertallet i dette Ting til at forhandle med ham. Der er endnu den Dag i Dag ikke fuld Klarhed over den offentlig fremdragne Episode, at man efter Valgene 25. Juni 1884 kunde have faaet et Ministerium Berg, om ikke Scavenius, hvad der var naturligt, og enkelte Venstreførere, hvad der kunde synes mindre naturligt, havde arbejdet derimod.

Paa det almindelige Lovgivningsomraade var Samarbejdet standset, paa Finansloven forhandlede Venstre stadig, men bortskar i 1884 ca. 8 Milioner af det, Regeringen havde forlangt. Loven kom i Fællesudvalg.

Af dettes 15 Medlemmer fra hvert Ting var følgende af Landstingets Højre: Blom, Carstensen, F. Danneskjold, Fischer, Haffner, Ingerslev, Juul, Larsen, Matzen, Moltke Lystrup og Schlegel, et Medlem, Broberg, stod Ministeriet fjernere; af Venstre sad Hansen Kartofte, Hasle og Hauerslev i Udvalget. Oppositionen havde Flertal. Bojsen af Folketinget var Formand.

Dette Fællesudvalg var saa meget mere betydningsfuldt, som Følgen af ikke opnaaet Enighed *maatte* blive en provisorisk Finanslov. Aaret forud havde som meddelt Landstinget brudt med den 35-aarige Praksis at vedtage en midlertidig Finanslov. Den 20. Febr. 1885 havde Regeringen i Folketinget fremsat et Forslag til en midlertidig Finanslov, der bemyndigede til at opkræve Skatter og Afgifter, afholde løbende Udgifter og *nødvendige* Udgifter efter det fremlagte Forslag til Finanslov for Aaret med de Ændringer, der er vedtagne i *begge* Ting. Dette Forslag, der gik langt videre end Provisoriet af 1877, vakte en Storm i Folketinget, Monrad udtalte, at Estrup ligesaa godt kunde foreslaa Folketinget afskaffet, naar alle Udgifter kunde afholdes, som Ministeriet ansaa for nødvendige, og Landstinget ikke havde været enig med Folketinget i at nægte; selv Skældsord som „Kæltring“ lød i Salen. Folketinget bragte Forslaget tilbage til den før 1883 brugte Form, med udtrykkelig Begrænsning til 30. April 1885.

Landstinget fik saa Forslaget til Behandling. Ussing talte mod det, Krieger betonede, at det var en konstitutionel Umulighed at drage

Grænsen for de nødvendiggjorte Udgifter der, hvor *begge* Ting var enige om at nedsætte, han paaviste, hvad forresten Holstein havde gjort i Folketinget, at Konsekvenserne heraf vilde ramme Landstinget føleligt i Fremtiden, betegnede det som en Abdikation fra Landstingets Side.

Men Højreflertallet ønskede Forslaget fremmet paa Forslag af Haffner, Larsen, Matzen, Neergaard og Ploug, og det vedtoges med en redaktionel Ændring, som i Folketinget var fremsat af L. Dinesen og Scharling, hvorved Ordene „Hovedsummer og enkelte Poster" indførtes. Ved „eneste" Behandling i Folketinget sloges det fast, at Estrup vilde modsætte sig et Ændringsforslag, der gik ud paa at foreslaa, at Regeringen ikke skulde kunne afholde Udgifter, som var nægtede af et af Tingene. Ved eneste Behandling forkastede Landstinget den midlertidige Finanslov med 41 Stemmer mod Venstre, Broberg, Krieger og Ussing. Oxenbøll stemte ikke, Eriksen, S. Pedersen og Zahn var fraværende.

Herpaa fulgte Folketingets Adresse til Kongen, hvor det udtales, at der intet Haab er om, at Forholdet mellem Ministeriet og Folketinget kan forandres, og at enhver Sag bliver et Tvistens Emne, Villighed til Forhandling med en anden Regering er til Stede, det udtales ikke bestemt, at Ministeriet ønskes fjernet, men det stilles til Kongens Afgørelse, om Kampen skal fortsættes *eller* „Historien fra dette Øjeblik, da Faren er størst, skal regne en Periode af nyttigt og enigt Arbejde til Folkets og Fædrelandets Vel". Stemmeantallet var 76 mod 16.

Landstingets Adresse paa Forslag af Haffner, H. P. Larsen, H. Matzen, Nergaard og Ploug, fik 44 Stemmer mod 12, den beklagede, at Finansbehandlingen trækkes i Langdrag i Folketinget, at de midlertige Finanslove ikke forstaas ens af Tingene, Stridens Aarsag er Folketingets Krav om, at Regeringen skal sammensættes efter Folketingets Flertals Ønske, Visnepolitiken dadles, Adressen slutter med ret højtidelige Ord, hvori det udtales, at Samfundets Bestaaen trues, men at Regeringen vil vide at opretholde Ordenen, hvortil alle loyale og trofaste Borgere vil yde Kongen Bistand, Landstinget vil stedse forblive sin Pligt tro og være rede til Imødekommenhed. Den vedtoges d. 19. Marts. Krieger, Nellemann, Søren Pedersen og Broberg stemte ikke. Ussing, Estrup og Rosenørn Lehn var fraværende. Kongen svarede med at betegne Finanslovens Ikkevedtagelse som en Ulykke, men Ministeriet var ingen Hindring for Finanslovens Vedtagelse i Rigsdagen, dets Afgang kunde ikke sættes som Betingelse. Folketinget forsikredes om, at Kongens Kærlighed og Troskab til Grundloven ikke var mindre end Folketingets, Landstinget takkedes for den Beredvillighed, det allerede i Gerning havde vist ved Finanslovbehand-

lingen og Tilsagnet om at tilstræbe Bevarelsen af Kongens Ret og Folkets Frihed indenfor Grundlovens Grænser.

Disse Adresser og Kongens Svar frembyder saa meget af Interesse, at de frister til en udførlig Dvælen; desværre er dette ikke Stedet dertil, men, det burde dog nu efter tyve Aars Forløb for enhver uhildet og upartisk Betragtning ligge klart, at Venstre her intet mere har udtalt, end at *dette* Ministerium var en Hindring for *reelt* Arbejde, hertil har Højre indvendt, at den rent *formelle* Omstændighed, at *dette* Ministeriums Bortgang kunde skabe et Præcedens for andre Ministerier, gjorde det umuligt at tage det *reelle* Hensyn. Og samtidig indeholder Landstingets Adresse en mærkelig Ytring om, hvad *Regeringen* kan og vil gøre, der kun kan opfattes som: der er ingen Grund til at være bange for at gaa til det yderste.

Kongens Svar, der denne Gang var paraferet af Estrup, imødegaar en af Folketinget *ikke* fremsat Udtalelse om manglende Kærlighed til og Troskab mod Grundloven og bortser ganske fra Tingets Ønske om og Villighed til at forhandle med en *anden* end Estrup. Svaret blev ikke diskuteret.

Estrup vilde altsaa ikke trække sig tilbage, endnu forelaa kun de formelle Grunde, Frygten for, at Folketingets Flertal ved Regeringens Tilbagetræden skulde flytte Overvægten i Statsstyrelsen over til Folketingets Flertal. Realiteter anførtes ikke, saa langt var man inde i den formelle Kamp, og en rimelig Grund, der kunde være, manglende Tilid til, at Venstre kunde optræde enigt, kom slet ikke frem hverken i Adressedebatten eller i Agitationen.

Saa kom Fællesudvalget og endnu et Forsøg paa at skaffe en midlertidig Finanslov, det Juelske Forslag, i Folketinget; det strandede i Landstinget, uagtet Krieger lagde sin Autoritet i Vægtskaalen for at naa en Udvej.

Den 1. April 1885 afgav Landstingets Medlemmer i Fællesudvalget, Blom, Carstensen, Danneskjold, Fischer, Haffner, Ingerslev, Juul, H. P. Larsen, Matzen, Moltke-Lystrup og Schlegel en Erklæring om, at de var villige til at forhandle med Flertallet, men mente dog at maatte fastholde 4 Millioner, hvorom der ikke var Enighed, Broberg indtog et Særstandpunkt, men tiltraadte Fremstillingen og beklagede, at der ikke blev Lejlighed til at stille et Mæglingsforslag, Venstre erklærede sig ude af Stand til Forhandling.

Troligt er det, at man ikke ønskede at købe Forlig ved Indrømmelser; for det reelle Lovgivningsarbejde var der intet at naa, man havde Gang paa Gang udtalt, at naar Estrup vilde gaa, kunde man enes om Resten.

Det tør vel ogsaa antages, at Venstre imødesaa en provisorisk Finanslov med Ro, den vilde kunne være undgaaet, om man havde

strakt sig videre overfor Landstinget, men Situationen vilde atter og atter vende tilbage, og Betingelsen for Enighed, den, at begge Ting skulde enes om at gøre Finansloven til et neutralt Territorium, en Vej, J. N. Madvig i en Piece i 1882 havde paapeget, kunde ikke benyttes, da Finanslovskampen i Virkeligheden var Venstres eneste effektive Vaaben, og Stemningen i Befolkningen æggede til Kampens Fortsættelse.

Saa sluttede Samlingen, Højre kunde sige, at Venstre havde nægtet Forhandling i Fællesudvalget, men Venstre kunde hævde, at Regeringen havde afbrudt Fællesudvalgets Arbejde; det vakte megen Uvillie, at det aabne Brev, hvormed Rigsdagen sluttede, var dateret 30. Marts, medens Forligsunderhandlingerne endnu stod paa i Fællesudvalget. Venstre forlod Folketingssalen, da Estrup oplæste det aabne Brev.

Saa kom det andet Provisorium af 1. April 1885.

Dets Ordlyd er noget nær Landstingets Vedtagelse af Estrups Forslag til midlertig Finanslov, dog med den væsentlige Afvigelse, at *løbende* Udgifter er erstattede med „de til Statsstyrelsens Førelse *nødvendige* Udgifter, deriblandt de Udgifter, der er vedtagne af begge Rigsdagens Afdelinger ved Finanslovforslagets sidste Behandling, dog saaledes, at de paa Forslaget for 1885—86 opførte Summer og Poster ikke overskrides.“

I den allerunderdanigste Forestilling, der ledsagede Loven, indeholdes Regeringens *nye* Politik, at søge Midler til Statsstyrelsens foreløbige Førelse efter eget Skøn, under Ansvar for Rigsretten uden at være bunden ved andet end det en Gang fremsatte Forslag, idet den enkelte Vedtagelse i Tingene ikke kunde tillægges Betydning, naar ikke Finansloven forelaa som et Hele.

Regeringen stod ikke *alene* her. Rigsdagens Højre sluttede sig til dens Politik og betonede i et Manifest, at Venstre ved at foretrække Finanslovens Sprængning frem for at tage fornødent Hensyn til Landstingets berettigede Ønsker havde nødvendiggjort en provisorisk Bevillingslov.

Dette Manifest fik forøget Betydning derved, at 7 Medlemmer af Rigsretten havde underskrevet det, nemlig: Cederfeld de Simonsen, Lars Eriksen, Haffner, Etatsraad Jacobsen, Kayser, Mourier-Petersen og Chr. Rasmussen, Ryslinge. Blandt Underskriverne savnedes fire Landstingsmænd, der tidligere havde stemt med Højre: Broberg, Krieger, Søren Pedersen og Ussing.

Ganske vist oversaa man i Stridens Hede, at Rigsretsmedlemmerne ikke havde bundet sig med Hensyn til Regeringens reelle Skøn om, hvorvidt Udgifter var nødvendiggjorte, men det stod fast, at med Hensyn til det formelle Spørgsmaal om Lovens Grundlovsmedholdighed garderede disse Dommere sig ikke, som Klein hyppig havde gjort det

i Folketinget ved at nægte at udtale sig. Den provisoriske Finanslov fik den provisoriske Riffellov i Følge.

3. Afsnit. Perioden 1885—90.

Forinden Fremstillingen af de politiske Begivenheder paa Landstinget fortsættes, skal der gøres et Par Bemærkninger om Tingets Sammensætning og samtidig om Valgene 1886. I Perioden 1875—96 var afgaaet ved Døden Fischer den 16. Aug. 1885, Rosenørn Theilmann den 10. Jan. 1879, Stiftamtmand Nielsen, der udtraadte 13. Marts 1882, Etatsraad Broberg, død 30. April 1886, Moltke Bregentved, død 1. Oktober 1875, Magius, død 11. Juni 1884, Andersen Søvertorp, død 22. December 1882, Brasch, død 29. Januar 1884, Jessen, død 6. Februar 1884.

Søren Pedersen udtraadte i Juni 1885 efter Provisoriet, som han ikke kunde slutte sig til. Brinck-Seidelin var udtraadt 1. Febr. 1875.

Af nye Medlemmer var i de afdødes Sted traadt Professor Goos, Grev E. Danneskjold (tidligere valgt for 6. Kreds) som kongevalgte, ved Suppleringsvalg Grosserer Har. Hansen, Grd. P. Pedersen, Grev Lerche, Kaptajn Tvede, Grev C. Ahlefeldt Laurvigen, Borgmester Høst, Kammerherre S. Skeel og Godsejer Ingerslev. Paa Grev Lerche nær genvalgtes disse ved det ordinære Valg 1. Oktober 1886. Af nye valgtes Baron Reedtz-Thott, Hofjægermester Hannibal Sehested, Professor, nuv. Biskop Styhr og paa Færøerne Sysselmand Olsen. Partistillingen blev uforandret, idet dog Højre mistede et Medlem for 8. Kreds, Prokurator Zahn, der var valgt ved Suppleringsvalg.

Da Rigsdagssamlingen begyndte den 5. Oktbr 1885, ventede man, at den provisoriske Finanslov vilde blive forelagt i Folketinget; Estrup forelagde imidlertid først Finansforslaget for Aaret 1886—87. Venstre forelagde derfor den 8. Oktbr. ved Alberti Provisoriet, men Regeringen nægtede at tage Hensyn hertil. Den 21. Oktober havde Estrup bebudet Provisoriets Forelæggelse, men den Dag skete Typograf Julius Rasmussens Attentat paa ham, Rigsdagens Møder udsattes til den 8. December og en Række provisoriske Love til „Ordenens Opretholdelse" blev givne: Gendarmeriloven, Presseprovisoriet m. fl.

Finansprovisoriet fremlagdes først i Folketinget den 21. Januar 1886 og nægtedes Overgang til anden Behandling den 25. Man stod nu uden sædvanlig lovlig Hjemmel til Afholdelse af Udgifter og Opkrævning af Indtægter, medens Rigsdagen var samlet, og den 26. Januar udstedtes saa *en kgl. Resolution, der i denne Henseende skulde gælde som Finanslov*, den mødtes af Folketingets Protest med 72 Stemmer mod 14, og betegner vel nok Yderpunktet i hele Forfatningskampen, Hævdelsen af Sætningen om de gældende Loves Uafhængighed af Finansloven mod Venstres skarpe Protest. De tre Provisorier var forelagte i Landstinget, der henviste dem til Udvalg. Først ved Forliget

i 1894 ophævedes de. De var „forelagte“ den paafølgende Rigsdag og Bestemmelsen i Grl. § 25 saaledes sket „Fyldest“.

I denne Rigsdagssamling behandledes en Lejlighedslov om Arbejdsløshed, hvor Regering og Landsting ønskede Bevillinger til Arbejder, Folketinget en Statsgave. Loven strandede. Folketinget nægtede Toldloven Overgang til 2. Behandling og forkastede et af Regeringen fremsat Grundlovsforslag, hvori Uenighed mellem Tingene tænktes afgjort ved Lodtrækning. Samtidig fremsatte Juel i Folketinget og Klein sammesteds Grundlovsforslag det første nægtedes Overgang til 2. Behandling. Finansloven nægtedes ligeledes Overgang.

Den 23. Januar forelagde Estrup det samme Finanslovsforslag i Landstinget; han ønskede ikke at Landstinget skulde betages „dets forfatningsmæssige Adgang til at øve Indflydelse paa Finansforvaltningen i det nævnte Finansaar.“

Folketinget protesterede, og 14 Medlemmer af Venstre i Landstinget nedlagde Indsigelse, Krieger talte mod Forelæggelsen og hævdede, at en Finanslov ad Ruten Landsting, Folketing, Regering var en forfatningsmæssig Umulighed, Diskussionen en privat Samtale uden statsretlig Betydning. Ussing delte væsentlig Kriegers Opfattelse, men Forslaget henvistes til et Udvalg bestaaende af Ahlefeldt, Blom, Bonne, Breinholt, Carstensen, F. Danneskjold, Haffner, Juel, Larsen, Matzen, Moltke Lystrup, W. Petersen, Raben, Schlegel og Tuxen.

Ved 2. Behandling udeblev Venstre og Krieger, men saa sluttedes Samlingen, inden Behandlingen var til Ende.

Under Samlingen 1886—87 faldt to Domme, der fik politisk Betydning; den første var Højesteretsdommen af 15. Oktober 1886, hvori det statueredes, at de provisoriske Love ikke berørtes af den ved privat Initiativ fremkaldte Forkastelse, og saaledes kunde overleve en Rigsdagssamling. Det siger sig selv, at denne Dom toges til Indtægt for Højres Agitation; men den kaldte i Højre Stemmer frem til Modsigelser fra Mænd, der tidligere havde støttet den konservative Sag. Saaledes udtalte Geheimekonferentsraad J. N. Madvig i en Piéce, der trykt som Manuskript, tilstilledes de fremragende Agerende i Kampen, sin Anskuelse om, at Højesteretsdommen var urigtig, støttet paa vægtige Citater fra Grundlovsforhandlingerne og fremsat med stor Sindighed og Kløgt. Til disse Betragtninger, som han altsaa ikke udgav offentlig, men som alle interesserede kendte, føjede han en Opfordring til at søge at komme ud af Konflikten, baaren af hans medfødte Frisind og varme Kærlighed til Fædrelandet, der ved sin smukke og hensynsfulde Form vil leve som et Minde om en af Aarhundredets største Mænd, der højt op i Oldingeaarene bevarede Sindet mærkelig friskt og paavirkeligt. Den anden Dom var Dommen over Berg i Holstebroaffæren, der vil være almindelig bekendt, efterfulgt af Bergs Fængsling

under Rigsdagsforhandlingerne, en, som det nu synes, ikke retfærdiggjort Foranstaltning, der vakte dyb Mislyd og sent vil blive glemt.

Medens Berg sad fængslet, førtes under dybeste Hemmeligheds Slør paa et privat fredhelligt Sted Forhandlinger imellem Mænd af begge Ting, hvoraf den mest fremragende er død, den ene faa Aar efter trak sig tilbage fra politisk Virksomhed, medens de fire andre endnu, og det endda i meget fremskudte Stillinger, deltage i Rigsdagsarbejdet. Man var saa vidt, at en Finanslov kunde vedtages, ja den var endogsaa antaget af Ministeriets Chef, saa rejstes Modstand mod Kompromiset af Medlemmer af Regeringen, der senere skulde vise sig mere medgørlige, og Forhandlingerne sank tilbage i det Mørke, hvoraf de først vil stige frem, naar de politiske Aftaler i hine mærkelige Aar blive Historiens Eje, hvad der desværre vel først sker, naar de er døde, hvem det virkelig interesserer, hvad „*Grevens Lænestol*“ betød.

I Efteraaret 1886 samledes Rigsdagen den 3. Okt.; Venstre ændrede nu Taktik og vedtog Finanslovens Behandling; man begyndte at forhandle, og 2. Novbr. 1886 stadfæstedes Lov om Konvertering af Statsgælden; Finans-Provisoriet henvistes til et Udvalg, men allerede 8. Januar 1887 opløstes Folketinget, da Regeringen mente, at Finanslovbetænkningen vidnede om, at intet Resultat kunde naas.

I 1886 var Befæstningen af København begyndt ad provisorisk Vej ved Bevillingen paa Finanslovene. Valget 1887 bragte Højre nogen Fremgang, Partiet talte nu 27 Medlemmer i Folketinget. Den 1. Febr. 1887 samledes Rigsdagen igen, Samlingen bragte lidet, men det var nu bleven Praksis, at Regeringen gennem Landstingets Finanslovsbehandling erfarede, hvad dette Ting vilde gaa med til, og derefter rettede sine Bevillinger paa de provisoriske Finanslove.

Landstinget var saaledes en Art raadgivende Forsamling, der i Forening med Regeringen udøvede det finansielle Lovgivningsarbejde og befæstede Kjøbenhavn.

I 1887 begyndte man at gøre enkelte Love færdige fra Rigsdagen, en Lov om Selvejere paa Bornholm, om Byggeforhold i Kjøbenhavn, om Beskatning af Brændevin, om Roesukker, Husdyravl m. fl.

Riffelprovisoriet hævedes provisorisk den 15. April 1887, det syntes, som om der var Stemning oppe for Tilnærmelse mellem Folketing og Regering, Holstein forhandlede med Tvermoes, og der bragtes gennem dem en Forhandling i Stand mellem Hørup-Bojsen og Nellemann-Estrup. Den førte dog ikke til andet, end at Berg nedlagde sit Hverv som Folketingets Formand.

Denne Forligsforhandling, der førtes mellem Regering og Folketing, ikke som den forberørte imellem Landstings og Folketings Medlemmer, var mere officiel end den forrige; den foregik i Ministervæ-

relserne og faldt, fordi menige Medlemmer af Venstre — V. Pinge sammenlignede dem med capitolinske Gæs — „raabte Gevalt og fil Berg til at demonstrere".

I Samlingen 1887 til 1888 forelagdes straks 4 Provisorier i Landstinget, derefter den 7. Okt. Gendarmeriloven og den 17. Riffelloven og Loven om dens Ophævelse; Finansloven behandledes i Folketinget, og her fulgte Berg sin Udtalelse fra Ellingemødet den 10. Juli 1887 at stemme imod Finansloven ved 3. Behandling, hvad han gjorde til sin Død. Den provisoriske Finanslov nægtedes Overgang til 2. Behandling paa Holsteins Forslag den 17. Okt., og Rigsdagens Møder udsattes til 5. December, hvorefter et nyt Provisorium udstedtes.

Landstinget beholdt endnu de provisoriske Love og tog meget ublidt mod de af Folketingets Medlemmer indbragte vedtagne Lovforslag, saasom Lov om Kvinders Valgret i kommunale Sager, men pludselig forandredes Slagmarken ganske ved Margarineloven, der kom til at indtage en højst mærkelig Plads i vor politiske Historie.

Landmændene i Landstinget samledes ved den Fare, de saa i Margarine Fabrikationens Konkurrence med Smørret, og enedes med Folketingets Landmænd om at møde Fabrikationen med Forholdsregler. Dette ønskede Hørup at benytte til paa den økonomiske Fællesinteresses Grundlag at danne et agrarisk Mellemparti. Regeringens Flertal, Byernes Højre, Arbejderpartiet og Bojsens Gruppe stillede sig mod Hørups Politik, hvortil Holstein havde sluttet sig.

Følgerne af denne Konstellation blev Paaskeforhandlingerne, hvor 8 jyske Bønder med Villars Holm i Spidsen førte direkte Forhandlinger med Estrup om at bevilge 8 Millioner til Københavns Befæstning og Afvikling af Provisorierne, Forhandlinger, der strandede, hvorefter Folketinget vedtog en Dagsorden mod „*Befæstningen*", og der den 20. April udkom en kgl. Resolution, i Kraft af hvilken de 8 Millioner anvendtes.

I Samlingen 1888—89 kom i Landstinget den 1. April 1889 Tillægsbevillingsloven til Forhandling, hvor Krigsministeren stillede Forslag om at genindsætte de 8 Millioner til Fæstningen, der var udstemt af Folketinget. Andræ forlangte, at der skulde stemmes om Sagens Foretagelse, der ikke kunde ske, da $^3/_4$ af Stemmerne ikke kunde samles derfor. Paa et nyt Møde gentog Andræ sin Fordring, og Afstemningen om denne Sag hindredes, Højre maatte nøjes med, at Grev Moltke Lystrup paa Partiets Vegne udtalte sig for Bevillingen. Det Mindretal, der forhindrede Forslaget, var: Venstre, Krieger og Andræ.

Samlingens Resultater var en Del Love, deraf flere Jernbanelove, Lærlingeloven, Brandforsikringsloven for Landbygninger, Teaterloven, Bygningsloven for Kjøbenhavn, Bonusloven, Lov om Rigsarkivet,

Hundeloven o. fl. a. ialt 40 Love. Finansloven vedtoges ikke, den naaede i Landstinget kun anden Behandling.

I denne Periode var Venstres Organisation udenfor Rigsdagen bleven dannet; paa Rigsdagen stod Bojsens Flertalsgruppe og Hørup-Holsteins Gruppe som forhandlende mod Bergs Gruppe, der ikke forhandlede.

Samlingen 1889—90 gav kun ringe Resultat. Hørup og Bojsen geraadede i stærk Modstrid, den 3. Januar opløstes Folketinget, Holstein og Hørup fremsatte et Forslag til en midlertidig Finanslov for 1889—90 den 21. Marts 1890, men Forslaget blev ikke fremmet; for 1890—91 vilde man ikke fremsætte det.

Den 1. April 1890 forelaa for Landstinget *„Forslag til Beslutning af Landstinget i Anledning af Finanslovforslaget"*. Under dette Forslags eneste Behandling udtalte Ordføreren, Schlegel, at da Finansloven for Aaret 1890—91 først den 28. Marts var tilstillet Landstinget, havde man ikke Tid til inden Finansaarets Udløb at sætte Forslaget under Behandling i Tinget. Da Tinget allerede i 1885 havde fraveget den Praksis at vedtage foreløbige Finanslove, foreslog han det omdelte Forslag vedtaget. Dets Ordlyd er følgende:

„Da Folketinget har tilbageholdt Forslaget til Finanslov for 1890—91 saa længe, at det er umuliggjort Landstinget at underkaste dets Enkeltheder en Drøftelse, *beslutter Landstinget* i Tillid til, at Regeringen ligesom i tidligere Aar ikke stiller større Krav, end hvad der anses for nødvendigt til Statsstyrelsens forsvarlige Ledelse, og idet Landstinget fralægger sig ethvert Ansvar for, at der ikke tilvejebringes nogen regelmæssig Finanslov for næste Finansaar, eftersom den hertil fornødne Forhandling mellem Tingene uden dets Skyld er afskaaren, *at tiltræde Regeringens Forslag til Finanslov for 1890—91 i dets Helhed med de til samme i Folketinget af Regeringen stillede Ændringsforslag.*"

Af Venstre talte Th. Nielsen og J. Pedersen mod Forslaget. Hovedindvendingen var denne, at Præmisserne var ukorrekte. Naar Finanslovforslaget først saa sent kom Landstinget i Hænde, skyldtes dette i første Række Opløsningen i Decbr. 1889, hvorefter Valget i Jan. 1890 bragte 26 nye Medlemmer og 3 nye Mænd i Finansudvalget, der var ikke ringeste Aarsag til at gaa af Vejen for en midlertidig Finanslov, og Rigsdagen kunde saare vel forblive samlet noget længere endnu, hvorhos de af Regeringen paa Forslaget optagne 3 Millioner til Befæstningsanlæg gjorde Sagen endnu værre. Th. Nielsen betonede skarpt, at den Omstændighed, at Flertallets Ordfører fralagde sig Ansvar, ikke kunde hæve Ansvaret. Matzen replicerede; som Th. Nielsen sagde, var han højt oppe, han udtalte Historiens Dom om Folketingsflertallets Fremgangsmaade, og til ham sluttede sig Frede-

rik Danneskjold til Ulriksholm, af Landstingets moderate Højremænd, der udtalte, at vel gav man herved Ministeriet et Tillidsvotum, der næsten satte Tinget ud af Spillet, men anden Vej var ikke mulig.

Beslutningen blev vedtagen med 40 Stemmer mod 14. Nellemann stemte ikke, Estrup var fraværende. Folketinget protesterede paa Forslag af Venstres Bestyrelse mod Landstingsbeslutningen, og samme Dag sluttedes Samlingen.

Efter Samlingen begyndte Opførelsen af Middelgrundsfortet og Frilageret i Kjøbenhavn. Medens Uoverensstemmelserne tidligere havde været væsentlig indskrænket til Finansloven, aabnedes nu en vid Mark for Strid, og Venstre opfattede det skete som „en Afbrydelse af enhver Forhandling om Udjævning af gamle Stridspunkter, idet Landstinget havde knæsat den Sætning: naar Tingene er uenige, regerer Regeringen alene paa alle Omraader".

Den 12. Juni 1890 nedlagde Holstein Ledreborg sit Mandat som Folketingsmand med disse Ord: „En Tilbagevenden til den Grundlov, vi har haft, er umuliggjort; thi den kan kun naas ad én Vej: Forstaaelse i Kraft af fri Forhandling paa Grundlag af Agtelse for hinandens Ret, og samtidig er Forudsætningen for min Politik bristet baade nu og i Fremtiden".

Holstein havde været Sjælen i den Forhandlingspolitik, der fra Venstres Side havde været drevet i Slutningen af Firserne, og hvis Formaal havde været enhver Forhandling, kun ikke Provisoriernes Godkendelse. Bojsen blev hans Arvtager. Han og hans Parti fattede den Beslutning at fortsætte Forhandlingspolitiken uanset det skete, og herved inaugureredes det moderate Partis Politik, der under hans Førerskab ledede til Systemskiftet 1901, holdt sig et Aars Tid efter men efter en haard Kamp i Vælgerfolket, fortsat i en Aarrække, førte til det moderate Partis Opløsning.

De andre Grupper af Venstre, der siden da end ikke indrømmede de moderate Venstrenavnet, stod vel ikke straks klart paa et bestemt Standpunkt, men efterhaanden klaredes dette og kom til at hvile paa Holsteins Ord, „at enhver Fred, der erhverves paa Grundlag af Anerkendelse af Provisoriet, var en *„raadden Fred"*. Højre og dets Regering maatte vige. Forlig var en Umulighed".

4. Afsnit. Perioden fra 1890—94.

Forinden Fremstillingen af den nye Periode i Tingets Historie maa Valgene den 30. Septbr. 1890 omtales, idet her for første Gang siden 1866 sker en nævneværdig Ændring i Partistillingen.

I Kjøbenhavn faldt Blom og Professor Hansen, der var opstillet i Stedet for Krieger, og i deres Sted valgtes Oct. Hansen, samt 2 Socialdemokrater, P. Knudsen og C. C. Andersen. Saaledes holdt Socialdemokraterne deres Indtog i Landstinget. I 2. Kreds faldt Kofoed for

P. Jensen, Stengaarden. Grev C. Danneskjold genvalgtes, og da H. P. Larsen, Tvede og Schlegel i Løbet af 1891 døde, valgtes Høst, der havde repræsenteret Hjørring, Højesteretssagfører P. G. C. Jensen og Landvæsenskommissær Sørensen, Kirkebjerggaard. I 4. Kreds valgtes Kapt. Jensen af Højre, i 7. Kreds skete ingen Ændring, i 9. Kreds valgtes Bager Stilling, Ingerslev genvalgtes, og Partistillingen forrykkedes ikke. I de Kredse, hvori ordinært Valg ikke havde fundet Sted, var sket Ændringer i 11. Kreds, der dog ikke berørte Højrepartiet; af de kongevalgte afgik Tuxen d. 10. Decbr. 1891 ved Døden og erstattedes af Kommandør Carstensen, i hvis Sted Kapt. Knudtzon valgtes i 1. Kreds, Ussing var død d. 2. Decbr. 1887 og erstattet af Steffensen, Carlsen den 2. Juli 1887 og erstattet af Moltke Lystrup. Ploug trak sig tilbage fra sin Virksomhed i Tinget.

Det vil heraf ses, at Tinget nu var undergaaet store Forandringer, men Partiet stod endnu samlet under Grev Moltke Lystrups Førerskab; han havde overtaget dette ved Haffners Død i 1887. Som omtalt havde „Smørkrigen“ splittet Partiet for en Stund, men da Forliget strandede, sluttede Gruppen sig atter fast sammen. Forhandlingsvenligheden var imidlertid stor, og hyppig gjordes Tilløb til Forligsforhandlinger paa de storpolitiske Stridsspørgsmaal. Krieger var ved Valget traadt tilbage, Ussing død og Andræ, der havde indtaget en Særstilling, døde i Løbet af Perioden til 1894.

Samlingen 1890—91 byggede som sagt paa Bojsens Arbejdsplan, der forelagdes i Folketinget; den accepteredes af det forhandlende Venstre, saavel som af Højres Ordfører, Scharling, men Hørup og Berg stillede sig imod den; den omfattede navnlig følgende Lovforslag: Sukkerloven i Forbindelse med Ølskatten, Fattigloven, Alderdomsforsørgelsesloven, Frihavnsloven og en Række mindre Lovforslag, Helligdagsloven, Fæstemandsloven, Tilsyn med Levnedsmidler, Margarinelovens Forlængelse, Snekastningsloven og Vivisektionsloven. I Folketinget var Bojsens 37 Mand for den, mod den Hørup med 14—16, Berg med 17 og Socialdemokraterne.

Der førtes en Række Forhandlinger udenfor Tinget; Toldloven var forelagt i Landstinget, men man enedes om at stille Sagen i Bero; derimod blev det paa et Møde den 7. Marts 1891, hvor af Landstingets Højre Frijs, Moltke og Steffensen deltog, af Venstre Th. Nielsen og Jørgen Pedersen, vedtaget at gennemføre de forannævnte Hovedlovforslag. Lovene gennemførtes saaledes, ganske vist under stærk Kamp imellem Venstre Grupperne. Frihavnsloven støttedes dog af de radikale; dens Gennemførelse foranledigede Har. Hansen til at nedlægge sit Mandat som Landstingsmand for 1. Kreds.

Finansloven strandede atter paa Provisoriet.

I Samlingen 1891—92 fortsattes Arbejdet paa Forslag til Love om

anerkendte Sygekasser, Folkehøjskoler og Landbrugsskoler, Landbohøjskolen, Lønninger ved Universitetet og lærde Skoler og Oprettelse af et kultusministerielt Departement. Landstingets Højre, der enedes med det forhandlende Venstre, repræsenteredes af Matzen, Moltke, Reedtz-Thott og Breinholt, Venstre af Th. Nielsen og J. Pedersen.

Ved N. J. Larsen fremsattes i Folketinget Ønsket om Retsreformens Gennemførelse, der mødtes med Hørups Protest, men vedtoges ved den endelige Afstemning og foranledigede den ny Proceskommission. Sygekasseloven vedtoges, desuden Lov om Landbohøjskolen, Lønningslov for Universitetet og lærde Skoler, og en Række andre Love om Statsbanernes Ordning, Søloven, Skibsregistreringsloven og Lov om Søretter udenfor Kjøbenhavn m. fl. mindre betydelige Love, ialt 42 gennemførte Love.

20. April 1892 var der Valg til Folketinget — de gik med det moderate Parti, der ialt fik 40 Pladser i Tinget. Det Aar faldt Hørup i Køge mod A. Alberti, der sluttede sig til de moderate.

Storpolitiken rejste atter Hovedet, Bojsen vilde føre Finanslovkonflikten til Afslutning, thi om dette Spørgsmaal havde man siden 1885 ikke kunnet enes. Han forudsaa, at et mislykket Forsøg vilde være værre end intet, og tog saare forsigtig paa det. I Samlingen 1892—93 vedtoges 36 Love, derunder 3 Love om Husdyravlen, og nogle færøiske Love.

Om Jernbanelovene naaedes ikke Enighed mellem Tingene, om Finansloven ikke heller, skønt der var stærk Stemning oppe for Forhandling, og paa Vælgermøderne i Sommeren 1893 dukkede Spørgsmaalet om et politisk Forlig atter stærkt frem.

Den 27. Maj begyndte Agrarbevægelsen, hvis politiske Betydning vel næppe blev nogen anden end at tjene som Løftestang for Forliget, for derefter at knække sammen under dets Vægt, da det var bleven til.

Der fremsattes i Folketinget en Række Agrarlove, der naaede frem til Landstinget, af disse nægtedes Forslag til Lov om at frafalde forskellige Skatter Overgang til anden Behandling paa Forslag af Steffensen.

Venstres Forslag om Hypothekbanken, Kreditforeningen, Amtsskatterne, Tilskud til Alderdomsunderstøttelsen, Tiendeloven og Landbokommissionen behandledes delvis til Ende i begge Ting. Landbokommissionen vedtoges, og af Landstingets Medlemmer fik Breinholt, Sehested og Chr. Nielsen Sæde deri. Tiendeloven vedtoges med ringe Ændring, medens Amtsskatteloven vakte ikke ringe Betænkelighed i Landstinget. Estrup fraraadede den, men den vedtoges efter store Ændringer. Høst var Ordfører for Udvalget. Loven om Landvæsensdepartementet vedtoges.

De øvrige Forslag naaede ikke endelig Behandling.

Ministeriet paa sin Side fremsatte ogsaa en Række Lovforslag: Brændevinsskattens Forhøjelse, Meltold, Bygningsskyld, Driftslaan til Landmænd, der ikke blev vedtagne.

Dog blev det, der i denne Samling tog den væsentligste Interesse, det provisoriske Systems Ophør gennem Forliget af 1. April 1894. Der var arbejdet paa dette Forlig fra alle Sider, og i det foregaaende er antydet adskillige af disse Forhandlinger. Det var givet, at det maatte komme — men hvorledes. Som det kom, blev det magrere, end nogen havde ventet. De store Spørgsmaal, som Scavenius i sin Piéce af 1893 om Forliget og dets Betingelser havde berørt, særlig Spørgsmaalet om § 25, om Rigsretten, om Fællesudvalgets og Forsvarssagens Ordning, blev slet ikke afgjorte, ligesaa lidt som det vigtige Spørgsmaal om de bestaaende Loves finansielle Virkninger i deres Forhold til Finansloven, der er berørt i det foregaaende, fandt sin Løsning.

Bojsen var Sjælen i Forhandlingerne. Af Landstingets Højre deltog Bjerre, Moltke, Frijs, Breinholt og Steffensen, af Venstre deltog Chr. Nielsen og Th. Nielsen. Beslutningen er omtalt foran Pag. 490, de Forhandlinger, der ledsagede dem, kræver deres særlige Historie, men de Mænd, der medvirkede, ønsker endnu ikke at udlevere Aftalen og Forhandlingerne til Offentligheden. Derfor kan kun en kort Skizzering gives.

Formaalet var at skaffe Stridens Genstand af Vejen. De provisoriske Finanslove skulde bort og med dem den provisoriske Lovgivning overhovedet. Da Kampen om Folketingsparlamentarismen var ophørt, havde Højre Forsvarssagen at stille op mod Venstre. Regeringens Taktik vandt i Styrke, man saa, hvorledes en Opinion med stærk Magt kunde skabes for at regere uden Tingene, og man regerede uden dem. Kjøbenhavn blev befæstet, dertil indskrænkede man sig, selv om der var ikke saa lidt mere, man kunde ønske udrettet, vel mest fordi Pengene ikke tilstrake til mere. Nu var dog en Del fra Haanden, og man længtes efter Fred. Gaa vilde Estrup imidlertid ikke, Forhandlingerne herom strandede altid, og det lykkedes kun Bojsen at erhverve et Løfte om, at han, naar Enighed var naaet, *maaske* vilde gaa. Koalitionsministerium vilde Højre ikke heller, man henviste til, at de moderate ikke havde Flertal i Folketinget. Udover at tilvejebringe Muligheder for en Finanslov vilde man ikke strække sig. Var det saaledes ikke stort, der kunde opnaas, mente Bojsen dog paa dette Grundlag at turde skride til Forlig. Af hans Fæller i Folketinget svigtede de mest betydelige ham: Bajer, Clausager, O. Hansen, Sofus Høgsbro og last not least Alberti.

Alberti, der ikke den Gang betød stort og som Hørups Banemand stod skarpt mod det radikale Venstre, fulgte Bojsen saa at sige til Rubikon. Her vendte han brat og aabnede sig derved Adgang til Ven-

strepartiet for der at komme til at spille en ledende Rolle, blive den Mand, der førte Partiet til Sejr.

Det, Højre gav, var lidet, det viste sig endogsaa senere, at kun en stærk Stemning i Landstinget, væsentlig repræsenteret af Frijs, støttet af Moltke, fik sat igennem, at Estrup virkelig gik. Rigsdagsbeslutningen bandt ingen. Neutralitetsbeslutningen blev af Steffensen frit fortolket, og Bestemmelsen om midlertidige Finanslove betød intet, naar Spørgsmaalet om de foreløbige ikke var løst. Det var det ikke.

Landstingets moderate Parti gik enstemmigt med Bojsen; ved Beslutningens Foretagelse talte Th. Nielsen og Jørgen Pedersen.

5. Afsnit. Perioden indtil Systemskiftet.

Med Hensyn til den Periode, der omfatter Ministeriet Reedtz-Thott, henvises til den før Biografierne af det frikonservative Parti givne Oversigt. Her skal blot tilføjes en Oversigt over Højres Stilling i Tinget efter Valgene 1894. Af de kongevalgte døde Andræ den 2. Febr. 1893; i hans Sted udnævntes Baron Juul, der ikke var genvalgt i 1890. Rosenørn døde den 8. Aug. 1894, og i hans Sted udnævntes Amtmand Rump; i 3. Kreds valgtes Tolderlund i Stedet for Rump og Grev F. Moltke Bregentved i Stedet for Jacobsen Falkensteen, der var død den 2. Decbr. 1893, i 5. Kreds valgtes Hofjægermester O. Bruun i Stedet for Rosenørn-Lehn, der var død 29. Maj 1892, og Byfoged Holch i Stedet for Oxenbøll, der paa Grund af Sygdom ikke kunde genvælges, i 6. Kreds valgtes Kancelliraad Sørensen i Nyborg og Borgmester Koch i Stedet for Etatsraad W. Petersen og Martensen, i 8. Kreds valgtes Konsul Johnsen i Stedet for Kammerraad Hansen af Thisted, der var død den 29. Marts 1894, i 10. Kreds Smedemester Schultz af Fredericia i Stedet for Kæmner Boesen, der ikke ønskede Genvalg, i 11. Kreds Landvæsenskommissær Brødsgaard i Stedet for Professor, nu Biskop, Styhr, der var fraflyttet Kredsen og endelig paa Færøerne Pastor Petersen i Stedet for Sysselmand Olsen. Partistillingen var ikke forandret for Højres Vedkommende.

I Perioden 1894—98 skete ikke heller Ændringer af nogen Betydning, og i det hele er Oversigten jo nu naaet tæt op til Begivenheder, der vil staa ganske friske for dette Værks Læsere, hvorfor der ej heller vil være stort andet at give end en ganske kort Oversigt over den Hørringske og den Sehestedske Ministerperiode samt en kort Redegørelse for de Lovgivningsarbejder, der nu er Genstand for Landstingets Virksomhed, forsaavidt de ikke tidligere er omtalte.

Den 1. Oktober 1894 frabad Liebe sig Valg som Tingets Formand, og Professor Matzen afløste ham for at fungere, til han ved Rigsdagens Sammentræden 1902 maatte vige Pladsen for den frikonservative H. N. Hansen.

Som det vil erindres, var af de store Reformarbejder, der i Halv-

femsernes Begyndelse var lagt til Rette for Lovgivningsarbejdet, ved Ministeriet Reedtz Thotts Fald følgende endnu uafgjorte: Forsikringsloven, Skoleloven, Landarbejderloven og Skattereformerne.

Af disse gennemførtes i Samlingen 1897—98 Ulykkesforsikringsloven; samme Aar bragtes Loven om Forskudsforeninger til Landmænd og Jubilæumsgaven til Veteranerne i Stand.

Samlingen 1898—99 bragte Skoleloven og Loven om Jord til Landarbejderne, samme Aar eneste Behandling af Loven om Formuesfællesskab mellem Ægtefæller og et Tillæg til Jubilæumsgaven.

En Del Jærnbanelove vedtoges i Samlingen 1899—1900, desuden en Lov om Fritagelse for Bygningsafgift og om Underholdningsbidrag til uægte Børn. I Samlingen 1900—1901 vedtoges Lov om hemmelig Afstemning. Dog den væsentlige Interesse knytter sig til Skatteformen. Dens Behandling har i det hele præget Rigsdagsarbejdet i dette Tidsrum; og Fremstillingen af disse Aars Begivenheder kan rettelig knyttes til den.

Som det vil erindres, fremsatte Reedtz Thott et Skattereformforslag, der tilsyneladende modtoges med stor Velvilje af Folketingets Flertal i Samlingen 1896—97. Nu hedder det sig, at der laa skumle Planer bag Velvillien. Det gik ud paa at beholde de gamle Statsskatter og indføre en Indkomstskat til Staten af $1^1/_4$ % og en Formueskat af $^8/_{10}$ ‰, idet man samtidig overførte $^1/_8$ af Gammelskatten og $^3/_4$ af Land- og Ligningsskatten til Kommunerne. Denne Reform var knyttet til en Toldlov og en Lov om Brændevinsskat. Folketinget vedtog de to første, men beholdt Brændevinsskatten til Toldlovforslagets endelige Afgørelse. Inden Landstinget blev færdig med disse Loves Behandling, maatte Ministeriet Reedtz Thott vige og erstattedes af Ministeriet Hørring.

Ministeriet Hørring var et Forretningsministerium, dets Chef var ikke i egentlig Forstand aktiv Politiker, han havde overtaget den Reedtz-Thottske Skattereform, men tiltraadte ikke Reedtz-Thotts Udtalelse om sit Forhold til Provisoriet. I Sommeren 1898 anvendte Ministeriet en ubevilget $^1/_2$ Million til Københavns Søbefæstning; dette truede med at give Anledning til en Konflikt, den blev imidlertid undgaaet, idet Folketingets Flertal bevilgede Beløbet paa Finansloven.

Skattelovene var forelagte i Landstinget i Samlingen 1897—98, men de vakte Modstand og naaede ikke anden Behandling. Hørring forelagde dem atter i 1898—99, idet han anbefalede Tinget at nærme sig Folketingets Affattelse. Nogen Imødekommen udviste Landstinget, der frafaldt en Del Beskyttelsesforslag. I Folketinget førtes Loven tilbage til den tidligere Skikkelse, dog med nogen Imødekommen af Landstingets Krav, men Enighed lod sig ikke opnaa, og Samlingen sluttede uden Resultat.

I Samlingen 1899—1900 ændredes Situationen. Lovene forelagdes i Landstinget, de direkte Skattelove i Folketingets Affattelse, Toldloven og Brændevinsloven noget ændret, og nu kom det til Kamp i Landstinget, som foran berørt. Efter denne Kontrovers beholdt Folketinget de indirekte Skattelove og sendte kun de direkte Love til Landstinget i den Skikkelse, hvori Folketinget tidligere havde vedtaget dem. Landstinget stansede saa foreløbig disse Loves Behandling, hvorefter Folketinget forkastede Brændevinsloven og ændrede Toldloven.

Herpaa strandede det hele Skattereform-Forslag, idet Landstinget henlagde samtlige Love, og Ministeriet Hørring traadte tilbage.

Landstingets Højre havde under Behandlingen faaet Ministeriet delvis med, og Hørring udtalte ved sin Afgang, at *Folketinget* havde svigtet ham. Om de ni Medlemmers Optræden er talt foran, og om Hørrings Opfattelse er der vel næppe Enighed i de forskellige Partier.

Den 21. September 1898 var afholdt almindelige Valg til Landstinget. Paa Bornholm blev valgt en Mand af Venstrereformpartiet, Landinspektør Kofoed, i 7. Kreds valgtes to Mænd af samme Parti, i 2. Kreds valgtes Jørgensen Gandløse i Stedet for P. Pedersen, og i 9. Kreds Neergaard i Stedet for Estrup. Mourier-Petersen var afgaaet ved Døden den 7. August 1898, iøvrigt vil Tingets Sammensætning fremgaa af foranstaaende Fortegnelse og efterfølgende Biografier.

Ministeriet Sehesteds Tiltræden den 1. April 1900 er foran omtalt. Det fremtraadte som et rent Højreministerium udgaaet af Landstingets Flertal og repræsenterede dettes Politik, en af dets første Handlinger var Udnævnelsen af Estrup som kongevalgt Landstingsmand efter Rumps Død. Højrepartiet var nu svækket ved de ni's Udtræden.

Folketinget nedsatte straks en parlamentarisk Skattekommission, der udarbejdede et Forslag, som 17. September 1901 fremlagdes i Folketinget. Skattekommissionens Forslag var dette: Man beholdt de Reedtz-Thottske Loves Overførelse af Statsskatter til Kommuner og en Indkomstskat til Staten. Dog forhøjedes Beløbet fra $^1/_3$ til $^2/_3$ af Gammelskatten og fra $^3/_4$ til $^7/_8$ af Land- og Ligningsskatter, hvorhos Indkomstskatten forhøjedes til at give ialt ca. 8,250,000 Kr. Man foreslog tillige en Tiendelov og Ændringer i den kommunale Beskatning, men man vedtog, at denne Skattereform skulde hvile i sig selv, og Toldloven lodes ude af Betragtning.

Nu fremtraadte imidlertid Ministeriet Sehested, i hvilket Professor Scharling var Finansminister, med et Skattelovsforslag, der saa ganske anderledes ud; det accepteredes af Landstingsudvalgets Flertal om end i ændret Skikkelse, men i nærværende Oversigt vil det være tilstrækkeligt at angive Landstingets Affattelse.

Land- og Ligningsskatten skulde ophæves, Gammelskatten ligeledes

og erstattes af en Ejendomsskyld (1 Kr. 20 Øre for hver 1000 Kr.s Værdi af Ejendommen), Bygningsafgifter til Staten skulde erstattes af en mindre Ejendomsskyld, Kommune-Hartkornsskatter skulde erstattes med en Ejendomsskyld til Sogn og Amt og en Indkomstskat efter et saakaldet Kildesystem (henimod 5 Mill. Kr.) indføres; desuden skulde der ydes Kommunen Statstilskud af $1^1/_2 + ^1/_4$ Mill. Kr. til Fattig- Syge- og Skolevæsen og i Byerne skulde indføres en Ejendomsskyld til Kommunen af $^3/_4$ pro mille.

Endelig foreslog Ministeriet en forhøjet Brændevinsskat.

Ministeriets Holdning foranledigede de ottes Udtræden, se foran. Om de ganske modstaaende Forslag opnaaedes ikke Enighed, ej heller i Fællesudvalget, der nedsattes den 15. Marts 1901, og Resultatet af den opstaaede Konflikt blev Ministeriet Sehesteds Afgang og Venstreministeriets Udnævnelse den 23. Juli 1901.

Hermed bør denne Oversigt afsluttes, der vil i de enkelte Biografier lejlighedsvis blive berørt de enkelte Medlemmers Stilling til de Spørgsmaal, der nu staar paa Dagsordenen. Ved Valget den 19. Sept. 1902 ophørte Højre at være Flertal i Landstinget.

Det vil af det foregaaende ses, hvorledes Landstinget efter Forfatningsrevisionen frembød en Femdeling: Embedsmændene, Godsejerpartiet, det konservative og det liberale Mellemparti samt Venstre, hvorledes Venstres Krav om Folketingsparlamentarismen førte de førstnævnte Partier sammen til et Højre-Parti, der atter under den skarpe Forfatningskamp udskilte enkelte af det konservative Partis Medlemmer, hvorledes Forhandlingspolitiken af Højre udskilte et væsentlig landbovenligt frikonservativt Parti, samtidig med at Venstre deltes i et moderat Forhandlingsparti og Venstrereformpartiet, der var radikalt, og Socialdemokratiet fik Repræsentanter i Tinget.

I sit Forhold til Regeringen var Landstingets konservative Parti i de første Perioder delt, i 1873 sluttede de sig nøje til den for i Firserne sammen med den at styre Landet uafhængigt af Folketingets Flertal. Efter Forliget stillede det samlede Parti sig efterhaanden mod Regeringen for atter efter den Hørringske Periode at slutte sig nøje til den. Nu er Højre selvfølgelig i Opposition til Regeringen, i Øsalg Spørgsmaalet førte Partiet sin Krig igennem. De staaende Forhandlinger om Ægteskabsloven, Skoleloven og Skattelovene i deres endelige Affattelse vil senere blive berørte.

Den reviderede Grundlov skabte et stærkt Værn for de konservative Interesser i Landstinget. Det store Hartkorn var fyldigt repræsenteret, Embedsstanden og Intelligensen havde sine bedste Mænd i Tinget, og af Bondestandens Mænd talte Tinget flere af de ævnerigeste og mest ansete. Da Kampen saa kom, den, der maatte komme, fæstede det nye Parti *Højre* sin Opmærksomhed i første Række paa det *for-*

melle. I Formaliteten sejrede Højre forsaavidt, som dets Teorier ikke led Nederlag, men da man forlod det *formelle*, stod det ilde til med den konservative Sag i Folket. Folketinget var nu udelukkende i et radikalt Flertals Haand, og da Realpolitiken skulde føres ud i Livet, indsaa en Del af Partiets mest konservative Mænd i Landstinget, at nu var det nødvendigt at arbejde Haand i Haand med dette radikale Flertal.

Hermed vender vi Fortiden Ryggen og gaar over til de enkelte Billeder, for hvilke det med denne Oversigt er forsøgt at skabe en Baggrund.

CARSTENSEN

Født den 2. December 1828. Kontreadmiral, Statsrevisor C. af Dbg., Dbmd., F. M. Kjøbenhavn, kongevalgt Landstingsmand, udnævnt 15. Jan. 1892. (Landstingsmand for 1. Kreds fra 1. Oktbr. 1874 til 30. Septbr. 1890.)

WILLIAM AUGUST CARSTENSEN er født den 2. Decbr. 1828 i Algier. Hans Fader var Generalkonsul J. A. H. Carstensen, Søn af Skolelærer B. H. Carstensen paa Als. J. A. H. Carstensen studerede Theologi, men som Lærer ved Søkadetakademiet kom han i Forbindelse med Grev E. H. Schimmelmann, der skaffede ham Ansættelse i Konsulatsvæsnet. I dette udmærkede J. A. H. Carstensen sig i en længere Aarrække, fra 1810—1849, som Konsul i Tripolis, Generalkonsul i Algier, i Tanger og Christiania; han døde i Kjøbenhavn 1853 som Konferentsraad og Kommandør af Dannebrog. Af hans 12 Børn gjorde, foruden Landstingsmand Carstensen, særlig Georg Carstensen sig bekendt som Tivolis Stifter.

William Carstensen opvoksede i Algier, hvor Faderen den Gang var Generalkonsul, flyttede med ham til Tanger, men sendtes i 1839 til Danmark for 1841 at indtræde som Elev paa Søofficerskolen. I 1847 udnævntes han til Løjtnant og deltog ombord paa Korvetten Flora under v. Dockum og ombord paa Geyser i 3 Aars Krigen. Efter Fredsslutningen traadte han i fransk Tjeneste indtil 1855 og deltog i Krimkrigen, men efter

dennes Afslutning gik han i russisk Tjeneste og forblev der i $3^1/_2$ Aar. Han udmærkede sig som en dygtig Sømand under vanskelige Forhold i Krig og Fred, og da Faren syntes at true Danmark i 1860, vendte han atter tilbage til den danske Marine og deltog med Hæder i Affæren ved Helgoland i 1864. I 1870 blev han Chef for Søofficerskolen, i hvilken Stilling han forblev til 1892. I 1868 var han udnævt til Kaptajn, Kommandør blev han i 1879, i 1893 faldt han for Aldersgrænsen med Kontreadmirals Karakter.

Carstensen

Disse faa Linier betegner et ualmindelig bevæget og rigt Sømandsliv; selv har Carstensen i sine Skrifter: „*Japan*" af 1863, „*Om Bord og i Land*" af 1878, „*Den gamle Skole*" af 1882, „*Paa Togt med Russerne*" af 1884, givet livfulde Skildringer af, hvad han har oplevet. Han hører til de Sømænd, der har staaet Ansigt til Ansigt med Faren utalte Gange, og overalt, hvor han har tjent, har han modtaget Vidnesbyrd om den Paaskønnelse, man ydede hans Tjeneste. De talrige udenlandske Ordenstegn, han bærer, er ikke Taffelordner efter en bedre Middag i en Havn, men Hæderstegn for fortræffelig Tjeneste, da Kartoverne lød eller Stormen piskede forrevne Sejl.

Ved Siden af sin Krigstjeneste har Carstensen haft Tid til at dyrke sin medfødte Sands for Sprog og Literatur. Han besidder store Kundskaber, taler og skriver et fortræffelig Fransk og er vel hjemme i det russiske Sprog. Fra 1869—87 har han været Udgiver af Tidsskrift for Søvæsen, fra 1885—97 Formand i Alliance française, fra 1895—97 Korrespondent for

Revue politique et parlementaire; han har været Generalsekretær for den arkæologiske internationale Amerikanist Kongres og udarbejdet Beretningen for dens femte Session i 1883, og var Næstformand for det internationale Sømandsmødes Kjøbenhavnske Bestyrelse i 1902. Sammen med Kaptajn O. Lütken udgav han i 1887 *„Tordenskjold“*, senere *„Mellem franske Kammerater“* og en Mængde Artikler i Tidsskrifter og Blade samt Oversættelser fra Russisk. I nært Slægtskab med Carstensens literære Sands staar hans sjældne Begavelse som Taler. Enhver, der har hørt ham, vil mindes den dybe, stærke Klang i Stemmen, de virkningsfulde Billeder og den sjældne Rigdom paa malende Skildringer. I et Foredrag midt i Firserne i Studenterforeningen indledede han med Skildringen af en gammel Arabisk Scheik, der sad under et Palmetræ ved det blaa Hav og skabte i denne sin Indledning Billedet paa *sin Fødestavns* Strande saa levende, at Studenternes Bifald bragede om ham, da han tav.

I denne hans sjældne Evne til at tale rummedes en Fare; han kendte sin Magt over Sproget, og ved den Sikkerhed, hvormed han talte, fremkaldte han hos sine Modstandere en Art misundelig Kritik af selve Formen. Medens det, at „tale vel“, i Frankrig og Italien, ja selv i England er Nøglen til alle det offentlige Livs Goder, er det her i Danmark, hvor ikke én af hundrede af Offentlighedens Mænd kan sige ti Ord i *velformet* logisk Sammenhæng, en farlig Gave. Ordet alene river ikke danske Mænd med, Pathos og Klang ægger den danske Skepsis, og Carstensens Modstandere fandt i hans Fortrin et Angrebspunkt imod ham. Dette forhindrede ikke, at han i sine Meningsfællers Kreds blev hørt med stor Glæde, og at han i Debatten altid i det formelle klarede sig fortræffeligt mod sine Modstandere.

Den 1. Oktober 1874 valgtes han til Landstinget i Kjøbenhavn, væsentligst for at støtte Forsvarssagen, der i de Tider var til Forhandling paa Rigsdagen. Han følte sig som Søofficer, og hans Optræden vakte til Dels hans Meningsfællers Mishag, fordi han saa stærkt paapegede sit Vaabens Betydning. Af

begge Forsvarskommissioner i 1872 og 1879 har han været Medlem. Var der end til en Begyndelse af og til en Kurre paa Traaden mellem ham og Højre i Landstinget, saa skulde dette ændres, da Forfatningskampen ret tog Fart.

Som det af det foregaaende vil ses, var Carstensen stedse Medlem af Finansudvalgene; han sluttede sig nøje til Estrups Politik og blev en af de første Førere i den kjøbenhavnske Højreagitation. Hertil var han som Taler selvskreven, og han tog ikke i Betænkning at stille sig Side om Side med Matzen under Provisoriekampen, hvor han var at finde, naar det gik varmest til.

Efter hele hans Udvikling var dette maaske ikke underligt, hans Liv var henrunden under Flaget, de gamle klingende Ord var gaaet ham i Blodet, han følte ikke med den demokratiske Bevægelse, selv hans prægtige Humør svigtede ham, naar han stod overfor „den Fare, der truede det fra Fædrene nedarvede". Den sunde Kritik af det for vidt drevne Fædrelanderi, den moderne lettere Opfattelse af mangt og meget, som tidligere Generationer tog saa vidunderlig tungt paa, blev for ham Frivolitet og Formastelighed, blev det i endnu højere Grad, fordi han følte sig kaldet til at værne.

Saaledes gik det til, at han, den vidtberejste, kundskabsrige og jævne Sømand stillede sig paa Højres yderste Fløj og staar der endnu. Politiske Aarsager gjorde, at hans Ledelse af Søofficerskolen blev kritiseret af Venstre, dog er det utvivlsomt, at han i rigt Maal har besiddet Evner til at komme de unge i Møde og være en Opdrager, for hvem det gjaldt at uddanne de unge til raske Sømænd, med Hjærtet paa rette Sted. Han har i sine Værker givet mange Beviser paa en betydelig Friskhed i Aand og Opfattelse, og det maa ikke forglemmes, at Modsætningerne i Halvfjerserne var betydelig skarpere end nu, og at det for de styrende syntes den eneste Udvej til Bevarelsen af det, der var deres Idealer, at dæmme op mod det nye, ret respektløse.

En Mands Overbevisning er hans Eje, og naar en Mand har naaet de Syv Gange Ti paa en bestemt Overbevisning, er der

ikke andet for os andre at gøre end at bøje os for den og respektere den.

Det skal tilføjes, at Carstensen siden 1891 har været Medlem af Havneraadet, valgt af Landstinget, siden 1895 Statsrevisor, og fra 1895—97 Næstformand i Dannebrogsmændenes Forening.

LA COUR

Født den 6. Maj 1842. Proprietær, Trinderup pr. Sønder Onsild. Landstingsmand for 9. Kreds siden 21. Septbr. 1898.

HANS CHRISTIAN DITLEV LA COUR er født den 6. Maj 1842 paa Hovedgaarden Skjærsø i Randers Amt. Hans Fader var den ansete Landmand Lauritz Ulrik la Cour, født i Odder 6. April 1802. Bedstefaderen var Degn i Odder. L. U. la Cour ejede Skjærsø ved Æbeltoft, han var Banebryderen for de fleste af sin Tids Forbedringer i Landbruget; hans Samtidige kaldte ham „en saa helstøbt Landmand, som vi kun have set faa“. Tillige var han Medlem af Viborg Stænder og valgt til Folketinget for Randers Amts første Kreds i 1858. Han døde 1875. Blandt hans Sønner er den bekendte Fysiker Poul la Cour paa Askov Højskole og Landøkonomen Jørgen Carl la Cour paa Lyngby Landbrugsskole.

Hans Christian Ditlev la Cour opvoksede paa Skærsø, besøgte Aarhus videnskabelige Realskole, til den optoges i Latinskolen, gik saa i nogle Aar i denne og fuldendte derefter sine Studier paa Landbohøjskolen. I 1862 blev han Landbrugskandidat og gik saa over til det praktiske Landvæsen. Sin første Ejendom, Havmøllen i Draaby Sogn, erhvervede han i 1868 og beholdt den til 1874, da han overtog Forpagtningen af Trinderup i Hornum Sogn, Randers Amt, som han nu ejer. Dens Hartkorn er 18 Tdr. I 1873 var han Formand i Draaby Sogneraad og i Tidsrummet 1875—90 Formand for Hobro og Omegns Landboforening. Han har været Medlem af flere Komitéer, saaledes i 1894 af Komitéen for Landmandsforsamlingen i Ran-

ders og Formand i Landbrugssektionen sammesteds, i 1888—98 Medlem af Krigsministeriets Komitéer til Overenskomst om lidt Skade ved Kantonnementsøvelser og af Expropriationskommissioner ved flere Jernbaneanlæg. Endelig er han Medlem af Forsvarskommissionen af 1902.

Til Landstinget valgtes han ved Valget den 21. Septbr. 1898, da Hofjægermester Mourier Petersen til Rugaard, der siden 1866 havde repræsenteret Kredsen, var afgaaet ved Døden. La Cour taler gerne, formelt godt og med megen Sands for det, der er væsentligt, men med en decideret Farvetone, der passende kan betegnes som „det betrængte Landbrugs". Her hvor det kun drejer sig om en kortere Virksomhed, lader dette sig nøje eftervise.

la Cour

Sin første Tale holdt la Cour den 21. Oktbr. 1898 ved Behandlingen af Loven om Saltvandsfiskeriet; han paapegede, hvorledes denne fredelige Lov paa flere Punkter „berørte Landbrugets Interesser uheldigt" og det endda baade tillands og tilvands. Ved Skolelovens Behandling den 25. Januar 1899 protesterede han kraftigt mod, at det betrængte Landbrug skulde bære Byrder, „for at tilfredsstille de større Krav, Skolelærerne har", den 23. Marts stemte han mod Loven i Fællesudvalgets Indstilling af disse Grunde. Den 19. December 1899 paapegede han, hvorledes Landbruget vilde have Fordel af smaa Brænderier, der laa spredte om i Landet, saa Landmanden kunde hente Bærme, og stillede i Udsigt en livlig Brænden Brændevin af Kartofler til Benefice for Agerdyrkerne. I Toldlovforhandlingen indtog han den 10. November 1899 et krast Beskyttelsesstand-

punkt og udtalte den 27. Marts 1899 sin store Glæde over at Toldloven strandede. I Skattesagen stillede han sig samtidig mod Folketinget, men for de Sehestedske Skattelove, idet han dog stærkt hævdede, at Regeringen ved Bestemmelserne om Ejendomsskylden gik Landmændene for nær. I Aaret 1901 indtog han overfor Loven om Fæstehusmænd et Standpunkt, der kun kunde forsvares ud fra et ensidigt Proprietærsynspunkt, han stemte den 29. Novbr. mod Loven efter skarpe Angreb paa Venstres Landbrugsministers Standpunkt, men tydeligere end nogensinde kom hans Grundopfattelse frem i Forhandlingerne om Lønningstillægene, hvor han i Foraaret 1901 anbefalede Dyrtidstillæg og resignerede paa Landbrugets Vegne, men den 25. Marts 1902 aabent udtalte, at det betrængte Landbrug ikke kunde tage „en Konkurrence med Staten om Løn, da Staten giver mere, end Landbruget kan give“, det er dog vist næppe formeget at sige, at ikke en Gang en Skattelov af velvilligste Art kan omforme Forholdene til Tilfredshed for en Opfattelse, der hviler paa dette Grundsyn.

For de menige Soldaters Lønnings Forhøjelse udtalte han sig — vistnok et enestaaende Tilfælde i hans hyppige Taler — med Velvillie ved Finanslovbehandlingen i 1899.

Der er til denne refererende Fremstilling kun at føje, at det selvfølgelig er en Rigsdagsmands Pligt at hævde de Interesser, hvis Repræsentant han er, og som maa antages at have været hans Anledning til at modtage Valg, men det turde være farligt at stille disse Interesser i skarp Modsætning til andre ligesaa berettigede Interesser og derved bevirke, at Lovgivningsarbejdet fremtræder som en Kamp for Tilværelsen mellem Individer og Klasser med forskellige Interesser, ikke som et Samarbejde med det Maal at træffe et Valg, der efter Samfundets Natur som Sum af Enere med betydelige Fællesmaal maa kunne træffes.

Saa kan man iøvrigt tage sin Hat af for la Cours Konsekvens og det vel aflagrede i hans Anskuelser.

DANNESKJOLD-SAMSØE

Født den 29. April 1838, Lehnsgreve, Hoffægermester, Overdirektør for Gisselfeld Kloster, Brattingsborg, Samsø. Stk. af Dbg., Dbmd., Landstingsmand for 2. Kreds siden 29. Juni 1887, Medlem af Rigsretten.

CHRISTIAN FREDERIK DANNESKJOLD-SAMSØE er født den 29. April 1838, Søn af Grev Christian Conrad Sophus D.-S., en i vid Kreds kendt og højt agtet Mand, der under 4 Konger beklædte Landets højeste Værdigheder.

Som Ætling af den Danneskjoldske Slægt og som dennes Hoved har Christian Danneskjold bestandig staaet Tronen nær og været blandt Landets første. Han valgte fra sine tidligste Aar Landbruget om sin Sysssel og henlevede en Række Aar paa Slægtens Ejendom Stensgaard i Jylland. Først i Aaret 1877 deltog han i det offentlige Liv, og det var som Landmand, idet han overfor den engelske Regering og Parlamentskommissionen talte den danske Kvægeksports Sag, og gjorde det med stor Dygtighed.

Herefter valgtes han i 1881 til Medlem af Landhusholdningsselskabets Præsidium og overtog som Følge heraf Vicepræsidentposten for Landbrugsafdelingen ved Udstillingen i Kjøbenhavn i 1888. I 1886 er han valgt ind i Jernbaneraadet, var desuden Formand for Statsdyrskuekommissionen 1890—93 og for Dansk Skovforening 1888—1902.

Han var ingen ung Mand, da han tiltraadte Besiddelsen af de store Godser, der knytter sig til Stillingen som Familien Danneskjolds Chef. Først i 1886 døde hans Fader, og Chr. Danneskjold blev Herre til Brattingsborg paa Samsø (864 Tdr. Hartkorn) og Overdirektør for Gisselfeld Kloster, en Stilling, der i lidet adskiller sig fra den personlige Besiddelse af det store rige Klostergods, idet den er arvelig indenfor Familien som Successionen i Lehnet og kun paalægger Direktøren en Regskabspligt overfor Staten, men ingen Indskrænkning i Godsets Brug.

Danneskjold er gift med en Datter af Grev C. E. Frijs-Frij-

senborg og saaledes Svoger til Grev Mogens Frijs, men politisk staar han blandt de Lehnsbesiddere, der forblev tro mod den gamle Høvding Estrup. Det ligger vel nærmest i en vis afvejet Konservatisme, der er det fremherskende Træk hos Danneskjold. Han kan ikke godt tænke sig at bryde med noget hævdvunden gammelt. Han har, naar Forhandlingerne har været ført om Husmænd og Landarbejderes Kaar, vist sig mere konservativ end nogen anden Taler, brugt Ord og Betegnelser, som i vore Dage næppe kan fremsættes uden megen skarp og højrøstet Dadel fra den anden Side.

Danneskjold-Samsøe

Men det er hans Natur — han ejer intet af det flagrende Letsind, der har knyttet Danneskjoldernes Navn til mange bevægede Optrin baade i den officielle og mere intime Historie.

Han er sindig, rolig og noget tung, han gaar den en Gang valgte Vej uden Ærinder til Siden, han holder af selv at besørge sine Sager og gaar i Detailler i sin store vidtløftige Godsadministration. Han vil kende alt og vide Besked med alting. Popularitet søger han ikke, han forstaar ikke i fremragende Grad at vinde Folk, men han anses af alle for en dygtig og retsindig Godsherre.

I Landstinget har han haft Sæde siden 29. Juni 1887, da han indvalgtes ved et Suppleringsvalg, der fandt Sted ved General Haffners Død. Haffner var hans Hustrus Morbroder, og det var ikke underligt, at Danneskjold ganske fulgte hans Politik og sluttede sig til Højres Godsejerparti i Kampen for Provisoriet. Han har haft Sæde i talrige Udvalg, navnlig om Land-

brugssager, er Medlem af Kommissionen ang. de kjøbenhavnske Banegaardsforhold og af Rigsretten.

I 1899 saa det en Tid lang ud, som om han skulde slutte sig til de Mænd, der dannede det frikonservative Parti, og hans politiske Standpunkt er i mangt og meget det samme som Ahlefeldts, men Naboskabet til Lystrup og Bregentved øver vel nok nogen Indflydelse paa ham og holder ham tilbage i det gamle Parti — skønt man kan aldrig vide, hvad Tiden vil bringe.

Hvorom alting er, Danneskjold-Samsøe vil altid høre til den yderste konservative Fløj, selv om Partidelinger maaske atter kunde føre ham sammen med enkelte af de Standsfæller, der i 1900 traadte ud af det gamle Højre.

ESTRUP

Født den 16. April 1825. Ekscellence, Godsejer, R. af E., Stk. af D., Dbm., Skafføgaard. Kongevalgt Landstingsmand, udnævnt 8. Septbr. 1900. (Folketingsmand for Randers 2. fra 1. Decbr. 1854 til 14. Juni 1855, Medlem af Rigsraadets Landsting fra 14. April 1864—1866 af Landstinget for 9. Kreds til 30. Septbr. 1898.)

JACOB BRØNNUM SCAVENIUS ESTRUP er født i Sorø den 16. April 1825. Hans Fader var Historikeren Etatsraad Hektor Estrup, Direktør for Sorø Akademi en Mand, hvis Navn er kendt af de fleste, om end hans historiske Værker nu kun søges af faa, der forstaar at skatte hans store Viden. Etatsraad Estrup ejede Gaarden Kongsdal ($162^1/_2$ Td. Hartkorn), det gamle Tygestrup ved Sorø, som Slægten Reedtz i det 16. Aarhundrede overlod til Kronen ved Mageskifte med Børglum Kloster; han døde i 1846. Sønnen fattede som ung Interesse for Landvæsnet og alt, hvad dertil hørte. I 1844 tog han Forsteksamen og uddannede sig derefter som Landmaaler. I 1852 købte han Skafføgaard i Randers Amt (57 Tdr. Hartkorn), hvor han den Dag i Dag har Bolig; betegnende for hans Karakter er det, at han valgte Kampen med den magre jyske Jord for det mageligere Liv paa Sjælland.

Landmanden er saaledes det første Billede, der møder den, der skriver om Estrup, og den bedste Baggrund for dette Billede er Skafføgaard. Naar man staar paa Bakken ved Mørke og kaster Blikket ind over Landet, ligger det som en Dal krandset af Skove. Det er ufrugtbart Land, Øjet glider hen over, lette Jorder, store Strækninger er Mose med Tørveskær, til det fanges af gl. Estrup, Skeelernes stolte Herresæde med slanke Taarne og Spir; saa glider Blikket langs Skove mod Vest, hvor Eldrup og Ryomgaard ligger, henover en stor gammel Skov, for at standse ved en rød Renæssance Gaard med lysende Tegl, der ligger i en Lund af Graner ved en smilende Sø. Det er Skafføgaard, en Gaard med stolte Minder. I 1551 dannedes den af Jørgen Rosenkrantz, der sammenlagde 2 Gaarde i Skaby, Hvilsager Sogn til Skabygaard. I 1563 blev han Rigens Raad og Lensmand paa Kalø, var faktisk, om end ikke af Navn, Statholder i Nørrejylland, efter Frederik den 2. DødMedlem af Rigsraadet i Christian den 4.s Mindreaarighed og efter Niels Kaas' Død dets Leder, en stræng Cato, men en Ven af Videnskaberne, af Tygo Brahe og Anders Vedel. I Aarene 1580—82 fuldførte han Skafføgaard, han døde 1596 og hans Enke, Dorthea Lange, levede efter hans Død i 17 Aar paa Skafføgaard. I 1647 kom den ud af Rosenkrantzernes Eje og har siden hyppig skiftet Ejere. Den staar som et ypperligt Minde om dansk Bygningskunst i det 16. Aarhundrede og væsentlig uforandret siden da.

Estrup

Da Estrup købte den, stod den i Fald, rundt om den var Sand og Lyng, og Søen var en sur Mose med Elletrunter. Der

ligger en Mands Livsarbejde i den Gaard, som den nu staar. Og saa personlig har denne Gerning været, at Estrup selv ved at berette om hvert Stykke Jord, han vandt ind, om hvert Stykke Skov, han fredede, og om Ager og Enge, han indtog ti Dyrkning. I de Tider, da hans Arbejde i Regeringen var brydsomt og krævede al hans Energi, var det, som om han blev et andet Menneske, naar han kom hjem til Skafføgaard og gik fredelig og stilfærdig mellem alt det, han havde skabt. Historikerens Søn, som han var, glædede det ham i sit Arbejdsværelse at sidde overfor Jørgen Rosenkrantz navnkundige Skab, et Mesterværk i sin Tid, skaaret af gammel Eg og delt i kunstfærdige Felter, der talte Mindernes tavse Sprog.

Han var her Centrum i en Kreds af Naboer og Venner, der alle satte ham højt, og som han gerne saa hos sig; han morede sig over de lune jyske Fortællinger, den stundom lidt drøje Spas, naar efter Jagterne Vinen skummede i Kanderne, og den, der saa ham der, vilde have svoret, han var en Ætling af de Mænd, der havde bygget Gaardene omkring ham i de røde Sten med Taarne og Grave. Denne historiske Baggrund bør holdes fast ved Bedømmelsen af hans offentlige Arbejde, det er ikke underligt, at Godsejerne flokkedes om ham, og han fuldt ud besad deres Tillid.

Han kom aldrig til at deltage stort i det offentlige Liv paa sin Egn, da hans Helbred var svageligt og han nødtes til talrige Rejser til Syden, dog var han i 1856 Amtsraadmedlem. En kort Tid, fra 1854—55, sad han i Rigsdagens Folketing, og var mellem dem, der traf Beslutning om Anklagen imod Ministeriet Ørsted, i Anledning af de ekstraordinære Rustninger i 1853—54. Han sluttede sig til det Mindretal, der vilde frafalde Erstatnings Ansvar, men opretholde det konstitutionelle Ansvar.

I 1864 valgtes han ind i Rigsraadets Landsting, — der i de Dage arbejdede med Forfatningssagen. Han gjorde sig til Talsmand for Godsejerne, som naturligt var, og stillede til Regeringens Forslag til en revideret Grundlov af 5. Juni 1849 i Samlingen 1864—65 et Ændringsforslag, der skulde sikre Hart-

kornet en overvejende Indflydelse paa Lovgivningsarbejdet. Forslaget vedtoges dog ikke. I Fællesudvalgene arbejdede han ihærdigt og stod her sammen med Godsejerne, der fulgte Grev Frijs. Han forhandlede sammen med Fonnesbech og Frijs, med I. A. Hansen, Gert Winther og J. Jørgensen, Bjergegaard, efter Fællesudvalgsmødet, hvor Folketingets og Regeringens Udkast til Grundloven stod skarpt overfor hinanden, uden Udsigt til Sejr for noget af dem. Der havde været Underhandlinger i Gang mellem Frijs og I. A. Hansen før; de var strandede, og det syntes ikke at skulle gaa de nye Underhandlinger bedre. En Aftale blev truffen, men ikke fastere, end at Winther udtrykkelig sagde, han ikke kunde stemme for den. Aftalen faldt saa, efter et Privatmøde af 19 Udvalgsmedlemmer, men bragtes senere af Holstein-Holsteinborg og K. Petersen frem i Fællesudvalget den 3. November 1865 og den 6. udnævntes Ministeriet Frijs-Estrup, hvem det lykkedes at føre Sagen igennem.

I Landstinget mødte det Modstand hos Andræ, Broberg, Moltke Huitfeld, Sehested, Mourier, Dahlstrøm, Hagen, C. Jakobsen, Listov og Algreen Ussing, men sejrede dog.

Estrup blev saa Indenrigsminister i Frijs Ministerium. Skønt de Nationalliberale ikke var særlig velstemte med Godsejerne, som de havde gjort til Skive for deres Vid ved adskillige Lejligheder, gjorde de dog en Undtagelse for Estrups Vedkommende. Dagbladet hilste ham med Glæde, et Forbud om en Alliance, hvis Resultater Nationalliberalismen i 1848 næppe havde kunnet drømme om. Faderen, Etatsraad Estrup, havde tidlig lagt stærke nationale Følelser for Dagen, særlig i den Slesvig-Holstenske Sag, havde ivret stærkt mod Len og Fideikommis'er, og var paa de fleste Punkter en meget liberal Mand. Selv var Estrup ikke nationalliberal, men han arbejdede som Regel godt sammen med de nationalliberale, saaledes navnlig senere med Nellemann, der var udgaaet fra dette Parti. Dog har han paa den anden Side, som foran omtalt, taget en Tørn med dem i 1872 i Spørgsmaalet om Raadighed over Fæstegods, hvor han, sin Faders Doktriner paa dette Punkt tro, stod mod Indgreb i Godsejerens Ret, og i Kampen mellem ham og Advokat

Brock faldt mange haarde Ord; troligt nok har Estrup aldrig senere, selv da han blev anderledes skarpt angrebet, udtalt sig hidsigere og mere veltalende end i denne Kontrovers, hvor Formanden Gang paa Gang maatte skride ind. Det var her, han udtalte, „at en Godsejer i de Herrers Øjne var en mistænkelig Person.“

Under Frijs Ministerium var han den virksomme Jernbaneminister, der byggede de jyske Baner og var særdeles populær, han traadte som foran angivet ud d. 22. Septbr. 1869 af Sundheds Hensyn, og vægrede sig i 1874 ved at danne Ministerium efter Holsteins Afgang. I Kampen om Folketingsparlamentarismen stod han paa Regeringens Side.

Den 11. Juni 1875, efter Ministeriet Fonnesbechs Fald, dannede han selv det Ministerium, der skulde regere Danmark til 7. August 1894. Han overtog Finansministerens Portefølje. Nellemann indtraadte i Ministeriet som Justitsminister, hans Indtræden var en Forudsætning, paa hvilken Estrup lagde Vægt — Estrup har betegnet ham som „Ministeriets juridiske Samvittighed“, og det maa enhver indrømme, faa Ministerier har som Estrups trængt til en juridisk Samvittighed af Staal.

Der er en Egenskab, der mer end nogen anden karakteriserer Estrup, og det er hans Honnetitet, og det har ofte været fremhævet, at det har været faa Statsmænd givet at være i Besiddelse af en saa udpræget Finsands for Hæderlighed som Estrup.

Han har haft let ved at være en hæderlig Privatmand, rig og uafhængig som han var fra Fødslen af, han har aldrig som Politiker — endda som Finansminister — staaet overfor de Fristelser, som en Crispi bukkede under for, han har altid haft, hvad *han* trængte til i det store, som i det smaa. Heller ikke har hans Ærgærrighed kunnet føre ham til Handlinger, der kunde dugge hans Skjold. Naar han har brugt Udtrykket „juridisk Samvittighed“ om sin Justitsminister, saa ligger deri ikke saa helt lidt. Han har haft fuld Tillid til denne Mand, og han har med god Samvittighed brugt de Midler, han af ham fik anvist til at naa det Maal, der i Kampen blev hans, at *staa*

paa Trods af de stærke Angreb, han var Genstand for, og førte Regeringen med alle de Midler, „*Loven*“ syntes ham at byde.

I det foregaaende er saa udførligt, det har ladet sig gøre, Ministeriet Estrups Historie optrukken, der er her ikke stort at tilføje. Administrativt — indadtil var Estrup Idealet af en Embedsmand, pligtopfyldende, human, tjenstvillig og retsindig, og hans Navn har en Klang i den røde Bygning som ingen andens. Han var en dygtig Finansmand, der ikke skyede kyndig Assistance, og Gennemførelse af Statsgældens Konvertering geraader ham til Ære.

I Politik — var han stædig i en Grad som ingen Anden. Han vilde ikke gaa. Selv da det maatte staa enhver klart, at han ikke kunde gennemføre noget politisk Arbejde, fordi de Folk, han *maatte* arbejde med, ikke vilde arbejde med ham.

I 1894 sagdes det lydeligt, at han kun saare modstræbende gik.

Han naaede ikke at rejse sig et politisk Minde i Realiteter. Forsvarssagen, som han sikkert har omfattet med al den Varme, hvormed han omfattede alt sit Arbejde, var en Sag, der var kommet til ham udefra, ikke en Sag, han havde følt vokse hos sig selv. Den gennemførtes hverken helt eller halvt; og Kongens Ret til at vælge sine Ministre hviler dog, naar alt kommer til alt, paa en Individualitet hos Monarken.

Det maa for ham, med al hans stærke skabende Evne, have været en haard Skæbne at føle sin Virketrang lammet af en Modstand, han ikke kunde bryde. Han var sikkert bitter mod dem, der bød ham Spidsen, hvor han vilde frem, og han har sikkert i den haardeste Kamp følt sig dreven frem af dette, *at ville skabe, at ville bygge op,* fordi han følte, at han havde Evnen og den lykkelige Haand til at skabe.

Den tungeste Lod blev det vel nok for ham, efter at Tiderne var blevne bedre, og der kom Vækst i Arbejdet, at maatte overlade Skattereformerne og Landbolovene til Eftermænd, der ganske manglede hans stive Villie, og det har sikkert været med ærlig Lyst, han vendte tilbage, da Partiet kaldte paa ham, for at han kunde føre et Stød.

Men da var Hæren splittet, Stødet ramte, men gavnede ingen, og han maatte se det Arbejde, han ønskede gjort, blive hugget til Pindebrænde af smaa velvillige, geskæftige, forhandlende Hænder for at fyres op under Fordragelighedens boblende Grødgryde, til Grøden blev sveden og kogte over i 1901.

Saa stillede han sig mod det nye Ministerium, og det lykkedes ham at vinde en Sejr i det vestindiske Spørgsmaal. — Ganske vist en Sejr i det smaa.

Men Estrups Viljekraft er endnu ubøjet; smilende, rank og let gaar han til Tingets Møder.

Og endnu som altid, naar man krydser hans Vej, drages man ind under den dybe personlige Beundring, der samlede en Lejr om ham i de Aar, hvor han stod fremmest.

Denne Beundring er knyttet til hans Person, mere end til hans politiske Gerning, og den lever med hans Person, særlig paa Baggrund af det gamle Herresæde ved Søen og de mørke Granskove, hvor hans Livs største og rigeste Arbejde øvedes. Denne Baggrund faar et Skær af Vemod ved Tanken om, hvad han kunde have øvet for Storværk for Landet, om det havde føjet sig saaledes, at han havde staaet som Fører for et Parti, der havde Evne til at føre Statsarbejdet fremad.

For han besidder, som faa, Arbejdsevne, Arbejdsvillie og Personlighed i Arbejdet, forbliver altid en af det svundne Aarhundredes mærkeligste politiske Fremtoninger.

GOOS

Født den 3. Januar 1835. Geheimeetatsraad, ekstraordinær Assessor i Højesteret, C. af Dbg., Dbmd. Kongevalgt Landstingsmand, udnævnt 16. Decbr. 1885. (Folketingsmand for Kbhvns. 5. Kreds fra 29. Septbr. 1880 til 25. Juni 1884).

August Herman Ferdinand Carl Goos er født i Rønne den 3. Januar 1835. Faderen var Regimentschirurg ved Born-

holms Milits, senere Overlæge, Dr. med. Adolf Goos. I Aaret 1851 dimiteredes han fra Borgerdydsskolen paa Christianshavn med Karakteren Udmærkelse, samme Karakter fik han til anden Eksamen og blev i Jan. 1857 juridisk Kandidat med 135 Points, af den Tids Kandidater har kun Nellemann og Matzen finere Eksamen, nemlig 136 Points. Aaret efter blev han Kandidat i slesvigsk Ret, og skrev herefter en Afhandling om Formuefællesskabet mellem Ægtefæller efter vore ældre Love, der skaffede ham stor Anseelse og Universitetets Guldmedaille.

Goos

Han traadte ind i Administrationen 1857 som Assistent i slesvigske Ministerium, men rejste allerede 1860 paa det Hurtigkarlske Stipendium til München, Rom, Paris og London. 6. Oktober 1861 døde den ansete Retslærde Professor Bornemann, og Goos indtog hans Lærerplads ved Universitetet, først som Lektor, siden, fra 27. Decbr. 1862, som Professor.

Hans Løbebane ved Universitetet betegnes ved følgende Stadier paa hans Livs Vej. Ekstraordinær Assessor i Højesteret 1875, Medlem af Videnskabernes Selskab, Medlem af Konsistorium 1871, Referendarius consistorii fra 1871—79, Rector magnificus 1879—80, Medlem af Stipendiebestyrelsen og Inspector quæsturæ 1879 samt i 1878 akademisk Værge for vor Frue Kirke. I 1888 var han Universitets Delegerede ved Bologna Universitetets Jubelfest og i 1877 blev han creeret til Æresdoktor i Upsala; han er Efor ved Borchs Kollegium og blev, efter at have nedlagt sit Professorat i 1891, i Aarene 1898—1900 Censor ved de juridiske Eksaminer.

Disse Hverv og Hæderstitler falder ret naturligt i en juridisk Professors Lod —Juraen er jo nu Danskens Vej til Magt og Ros, men særlig for Goos er den literære Virksomhed, der sluttede sig til denne hans Lærerstiling ved Universitetet. Det bliver de fleste Professorers Værk at skrive Lærebøger til Gavn og Glæde for de studerende, de læses, Indholdet afleveres og glemmes, Forfatteren glemmes, og nye Lærere skriver nye Bøger. Det faldt i Nellemanns Lod at skrive Lærebøger, som Juristerne tog med sig ud i Livet, men det faldt i Goos Lod at skrive videnskabelige Værker, der betyder et Led i Videnskabens Udvikling og som vil staa i Tiderne.

Bornemann docerede almindelig Retslære, kaldet Retsfilosofi, Strafferet og Folkeret. Disse Fag arvede Goos. Bornemann havde paany rekonstrueret Filosofien i Retsvidenskaben paa Universitetet, Goos var vel ikke oprindelig Filosof, hans Arbejde laa mere i den praktisk positive Ret, men han tog Bornemanns filosofiske Arbejde op og førte det videre.

I Retsfilosofien naar han ikke videst, han løser ikke det store Spørgsmaal om Rettens Væsen, som han efter Bornemann opstiller. Han naar ikke videre end til at fastslaa Retten som Magtens Udslag, staaende i den sædelige Idés Tjeneste paa dens Grundlag, men Forklaringen af Magtens Berettigelse i en Idé, hvis første Betingelse er Frihed, bliver Goos os skyldig og selve Udgangspunktet for hans Retsfilosofi blev hvilende i den let paaviselige logiske Tilsnigelse: Magtens selvfølgelige moralske Berettigelse, som han end ikke forsøger at begrunde.

Naar han derfor fører sine Theorier ud i de praktiske Forhold, væsentlig efter tyske Mønstre, savner hans Resultater Fasthed, og han ender med, som en anset Jurist i Kampens Dage sagde: „at finde den sædelige Idés Krav legemliggjort i Danmark under Ministeriet Estrup“.

Men fængslende og rig paa interessante Enkeltheder er hans Skrifter om Rettens Filosofi.

Langt højere naar han dog i Strafferetten. Han virker ikke stærkest i selve Udgangspunktet — Straffetheorierne, hvor han bestemmer Straffens Formaal, som dette at bøje Forbryderens

Villie til Lydighed under Loven, en Art Forbedringstheori, der dog af praktiske Grunde maa taale en Del Indskrænkninger, som selv Goos har maattet akceptere fra de Theorier, der hævder Afskrækkelsen og Gengældelsen som Straffens Maal, og staar fjernere fra de modernere Theorier, der taler om Soning i Forbindelse med Genvindelse af Forbryderen for Samfundet; — men Hovedfortjenesten i hans Arbejder om Straffe-retten ligger i den mesterlige Konsekvens, hvormed han fører Theorierne ud i Praksis og skaber et helstøbt systematisk Værk bygget paa vor nugældende Straffelov.

Med dette har Goos sat sig et Minde i vor Retsvidenskab; en saadan Rigdom af Stof bearbejdet med saadan Kløgt, samlet til et saa fast, klart og anskueligt Billede finder vistnok faa Sidestykker i Verdens retsvidenskabelige Literatur.

De juridisk studerende fængsles af Goos' Bøger, læser dem med Nydelse, betragter dem som en Hvile i Studiets trælsomme Slid, og vender tilbage til dem atter og atter i Livet, tiltrækkende, som de er, ved den smukke aandfulde Form og deres Indholds Rigdom.

For mange af Goos' varme Tilhængere og Beundrere var hans politiske Virksomhed en Skuffelse, man ventede at se ham gribe ind med sin Aands Overlegenhed og sætte sit Genis Stempel paa Døgnets kævlende Politik. Og sé — han blev Udgiver af Dagbladet fra 1881—89, Dagbladet, der husede Nationalliberalismens sørgelige Alderdom, Idealismens Gang paa Krykker. Han valgtes i 1880 til Folketinget i Kbhvns. 5. Kreds, og da denne Kreds blev en socialistisk Kampkreds, førtes han ind i Valgkampe, der stod hans fine, aandsaristokratiske Fremtræden ganske fjernt. Kampen førtes med stor Bitterhed fra begge Sider, men hans Navn er for stort til for Eftertiden at knyttes til en mislykket Valgkamp med alle dens Midler, der ligger under hans Niveau. I 1885 udnævntes han til kongevalgt Landstingsmand, og i denne sin Virksomhed har han altid arbejdet med Sagerne, som den aandsoverlegne Mand, han er.

I Ministeriet Estrup blev han fra 10. Juli 1891—7. August 1894 Kultusminister. Hans Navn er her knyttet til følgende

Love: 1891—92 Lov vedr. Landbohøjskolerne, Universitetets og de lærde Skolers Lønningsforhold, Opr. af et nyt Departement i Kultusministeriet og om Ligbrænding, 1892—93 om Bidrag til Kirker i Kbhvn. og flere Lønningslove.

Han fremtraadte ikke skarpt personlig i denne sin Virksomhed, men støttede sig i høj Grad til sin Administrations Embedsmænd. I Ministeriet Sehested blev han udnævnt til Justitsminister 20. April 1900, fordi man mente, at han maatte være Manden for at gennemføre Retsreformen. Ministeriet Sehested skulde ikke leve saa længe, nu knyttes Interessen for Goos' Vedkommende til hans Stilling til denne Reform i Landstingets Udvalg, hvoraf han er et virksomt Medlem.

For Retsreformen er han ingen fremmed Mand. I 1870 blev han Medlem af Proceskommisionen af 1868, den opløstes 1877, og i den nye Kommission af 1890 fik Goos ligeledes Sæde. I Ugeskrift for Retsvæsen, 1876, har han ført et Forsvar for Nævningeinstitutionen, og Straffeprocesloven i Forslaget skyldes for en stor Del ham.

Tilbage staar kun at omtale hans Forhold til Fængselsvæsnet. Han førtes til denne Virksomhed gennem sit Studium af Straffefuldbyrdelsen, han har været Medlem af den internationale penitentiære Kommission med dens Kongresser i Udlandets Hovedstæder, og valgtes i Petersborg 1890 til Vicepræsident i Kommissionen.

I 1884 blev han Overinspektør for Landets Fængselsvæsen og har vist dette en stor Interesse. I Marts 1900 traadte han definitivt fra denne Stilling. Som Fængselsmand har Goos altid været human og varmhjertet, han har deltaget med Iver i Fængselsvæsnets filantropiske Virksomhed som Formand i Fængselsselskabets Bestyrelse, dog har hans udpræget konservative Holdning hæmmet Resultaterne og unddraget vort Fængselsvæsen en Reformator, hvis store aandelige Egenskaber kunde have anvist det en lysende Plads blandt alle.

Goos er her ikke naaet fremad. Han, der ikke ret kunde forklare os Rettens moralske Begrundelse, dens Indgreb i Individets Frihed, og ikke angive os Straffens inderste Væsen, har

stillet sig fjendtlig mod de Theorier, der netop bygger paa Individets Ret overfor Samfundet, paa Kravet til at tage den enkelte Forbryder op som noget særligt i Modsætningsforhold til Staten og dens Magtmidler. Denne hans Stilling har medført, at han ikke har kunnet tage Forbrydelsens store sociale Aarsagsforhold ind i sine Fængselstheorier, og det vil medføre, at Spørgsmaalet om Straffefuldbyrdelsen maa søge forbi ham, uden om ham til Lærere, hvis Frisind overgaar hans.

Men desuagtet er hans Betydning for vort Fængselsvæsen betydelig; sin Løsning finder Spørgsmaalet vel nok paa friere Grundlag og i nøje Forbindelse med de store sociale Spørgsmaal.

Goos har „været" saare meget, det maa endnu anføres, at han til Aaret 1900 var Formand for juridisk Forening, Medlem af Folkemusæets Bestyrelse, Formand for Theaterkommissionen, Direktør for Blindeinstitutet og Døvstummeinstitutet fra 1894 foruden adskillige andre Hverv.

Billedet af hans Personlighed kan samles i disse Ord, han ejer en rig skabende Evne som Videnskabsmand, en usædvanlig Lethed i at forme sine Tanker, vanskeligere falder det ham at føre sine Idéer over i det politiske Liv, og hans sjældne Evner har ikke kunnet hæve ham over Døgnets Smaakævl, han har udmøntet sit Guld i Smaapenge, har ikke ydet sin Samtid, hvad den *behøvede*, men hvad den *forlangte*, og derved skuffet dem, der knyttede deres Haab til hans Ideers Rigdom og hans Ungdoms Frisind. Men hans Person er altid hævdet ud af Dagens Kampe med et Skær af aandelig Fornemhed og høj Intelligens.

HAGE

Født den 30. Maj 1843. Kammerherre, Hofjægermester, Godsejer, C. af Dbg., Dbmd. Oremandsgaard pr. Præstø. Kongevalgt Landstingsmand, udnævnt den 23. December 1895 (Folketingsmand for Præstø Amts 4. Kreds fra 20. April 1892—9. April 1895.)

ALFRED HAGE er født den 30. Maj 1843 i Kjøbenhavn. Hans Fader var den berømte Handelsmand Alfred Anton Hage, der

fødtes i Stege den 31. December 1803, først Købmand i Nakskov, senere i København, Konsul og Chef for det Hageske Hus, nationalliberal Politiker, „Fædrelandets“ Medarbejder og Plougs Ven, Folketingsmand og Toldpolitiker, Værten for talrige udsøgte Selskaber i Huset paa Kongens Nytorv og Landstedet Hækkerup ved Sundet, Kunsten og Videnskabens Hjemsted.

Hermed er meget sagt om den yngre Alfred Hages Opdragelse. Hans Slægt, oprindelig indvandret fra Holland, stod i forrige Aarhundrede fremmest i Kredsen af vore Patricierslægter, foruden Navnet Alfred har Navnene Christopher Friedenreich Hage, baaret af to Medlemmer af Slægten og Navnet Johannes Hage, ligeledes baaret af to Medlemmer af Slægten, en god og kendt Klang, ligesom Navnet Edvard Hage er knyttet til vor Friheds første Historie.

Hage

Alfred Hage blev Student 1861 fra Borgerdydsskolen paa Christianshavn, 1866 Cand. polit. I 1871 overtog han Oremandsgaard ved Præstø (177 Tdr. Hartkorn) og Kallehave Færgegaard, som Faderen havde erhvervet.

Han fik Sæde i Sogneraadet, var Formand fra 1874—1886, og indvalgtes den 20. April 1892 i Folketinget.

Han er den i Landvæsnet omplantede Grosserersøn, hans Opdragelse har givet ham megen Sands for de skønne Kunster, særlig for Musik, han deler sig ligelig mellem Livet i Hovedstaden og Landvæsnet, som ham omfatter med stor Interesse, men han føler sig dog knyttet ved alle Mindernes Baand til den gamle Gaard paa Hj. af Tordenskjoldsgade, hvor nu Udenrigsministeriet residerer, og det er ham sikkert en Glæde at se den i Statens Eje.

I sin politiske Virksomhed er han ligesom Broderen, Johannes Hage, Højremand, han sluttede sig, da han indtraadte i Landstinget, til den Fraktion, der under Moltkes og Estrups Førerskab modarbejdede Reedtz-Thott's Samarbejde med Folketingets Flertal, og stod i alle Forhandlinger om Landbolovene paa det yderste konservative Standpunkt.

Ved det Hørringske Ministeriums Dannelse d. 23. Maj 1897 blev han Landbrugsminister, egentlig passede han som udpræget Højrepolitiker lidet ind i dette Forretningsministerium, men hans Navn havde ikke nogen særlig kendt Klang, og det var ikke let at konstruere et Ministerium i de Dage. Han hørte dog til dem, der viste en Del Forhandlingsvenlighed under Reformlovenes Behandling, og han har Æren for Landarbejderlovens Gennemførelse i Samlingen 1898, hvor han ved sin resolute Optræden reddede denne Lov fra at lide et Skibbrud, der truede den. Af Love, der er knyttede til hans Ministervirksomhed kan nævnes: Lov om Jord til Landarbejderne, om Salg af Havebrugsprodukter og Fiskeriloven.

Hans Virksomhed i det politiske Liv paa Tinge er lejlighedsvis omtalt i det foregaaende, det synes som om han, der i sin Ministertid som anført ikke var uvillig til Forhandling, glider mere og mere tilbage i den udprægede Modstand med de nye Tiders Reformer, der endnu holder Højrepartiet i Landstinget sammen under den gamle Fører. Dette ligger vel nærmest deri, at han som Godsejer ser Arbejdet i Landbruget truet af den sociale Bevægelse og tror at finde et Værn mod denne Fare i Opretholdelsen af de mere patriarkalske Tilstande i Landbrugets Arbejderforhold.

Som Godsejer er han bekendt for sin store Velgørenhed og Humanitet, i mange Henseender er der udrettet et stort Arbejde for Godsets Beboere af Hage og hans Slægt, for Husflidssagen har han interesseret sig stærkt, og som flere af Sydsjællands store Godsejere og Lehnsbesiddere, anvendt megen Flid paa at træde i personligt Forhold til alle, der er afhængige af ham.

Han er Medlem af Nationalbankens Repræsentantskab og

af Landbokommissionen af 1894 samt Forsvarskommissionen af 1902.

Naar den Tid kommer, da det store politiske Slag skal slaaes paa Grundlaget: Ordningen af vort Forsvarsvæsen vil Hage sikkert staa paa højre Fløj og kæmpe tappert for Forsvarets Sag, — med hvilket Held vil Tiden vise.

GUSTAV HANSEN

Født den 29. August 1843. Etatsraad, Grosserer, R. af Dbg. Kjøbenhavn. Landstingsmand for 1. Kreds siden 29. September 1896. Medlem af Rigsretten.

James Gustav Hansen er født den 29. August 1843 paa Øregaard. Han er Søn af Etatsraad, Grosserer, Formand for Grosserersocietetes Komité Andreas Nicolaj Hansen, født 14. Septbr. 1798, død 1873. A. N. Hansen var Broder til Bankdirektør Hans Peter Hansen, Faderen til den ovenfor Side 521 omtalte Konferensraad Hansen, selv en af sin Tids mest fremragende Handelsmænd, der ofrede al sin Tid og hele sit Arbejde for denne sin Livsgerning. Kun i Aarene 1842—44 var han Stænderdeputeret, men afslog saavel Valg til den Grundlovgivende Forsamling ved Kongevalg som senere Valg til Landstinget. Af Anskuelse var han de Nationalliberales udtalte Modstander og en meget konservativ Mand, Modstander af den almindelige Valgret.

Tre af hans Sønner skulde tage den politiske Gerning op, som han lod ligge. Octavius Hansen vil senere udførlig blive omtalt, den ældste, Harald Andreas Hansen, Firmaets Chef, havde fra 1886—91 Sæde i Landstinget og hørte til dets yderste højre Fløj, indtil han i Spørgsmaalet om Kjøbenhavns Frihavns Anlæg kom til at staa i skarp Modstrid til sit Parti og trak sig tilbage fra politisk Virksomhed.

Det havde ofte vakt Opmærksomhed, naar disse to Brødre Hansen under Debatten stod skarpt mod hinanden og dette skulde gentages, da Gustav Hansen efter Grosserer Knudtzons

Udnævnelse til Direktør i Nationalbanken valgtes ind i Landstinget i hans Sted den 29. Septbr. 1896. Vel er Gustav Hansen en Mand med færre Kanter end hans ældre Broder, desuden i Forhold til Octavius Hansen 5 Aar yngre, men dog lød det besynderligt, naar han, som f. Eks. den 7. Marts 1901 under Debatten om Sparekasserne eller den 18. Novbr. 1898 i Debatten om Næringsdrift, udtalte sit: Jeg er her ganske uenig med det ærede 6. Medlem for 1. Kreds (Oct. Hansen). I Firserne, da Bølgerne gik højt, fremstilledes Brødrene H. A. og J. G. Hansen som lysende Modsætninger til den afskrækkende „Radikaler“ Oct. Hansen, hvis Optræden mod alt det hævdvundne, hele den Hansenske Slægts Tradition, var uforstaaelig og formastelig.

Gustav Hansen

Nu gaar det ikke mere saa slemt til, og Tiden viser i meget, at Tømret, hvoraf denne Slægts Mænd er bygget, i saare meget er det samme.

James Gustav Hansen blev Student 1862 fra Metropolitanskolen og studerede Jura. 1869 blev han Kandidat med laud, i 1870 Medejer af Godset Gamalstorp i Vestergøtland og i 1871 Grosserer i Kjøbenhavn, Medindehaver af det gamle Firma A. N. Hansen og Sønner. I 1882 blev han Direktør i det kgl. oktrojerede Sø-Assurance Kompagni og har som saadan og som Parthaver i de private Assurandører siden 1874 saavel som i sin Egenskab af Rheder stor Interesse for Søfarten. Under Skattelovenes Behandling den 28. November 1900 protesterede han mod Beskatningen af Søfartsaktieselskaber, og viste hvorledes en saadan Beskatning — uretfærdig som han fandt

Aktieselskabsbeskatningen overhovedet, fordi Skatten tages 2 Gange efter hans Mening — er dobbelt uretfærdig i Betragtning af de mange Afgifter, der hvilede paa Skibsfarten, som dog hverken brugte Veje eller Gader.

Fra 1878—1891 var han Medlem af Sø- og Handelsretten, siden 1897 Medlem af Landmandsbankens Bankraad. I denne sidste Egenskab deltog han livligt i Debatten om Sparekasserne i Marts 1901 og hævdede, at disse Institutioner skulde vokse og virke i absolut Ro, under faste og stadige Vilkaar.

Gustav Hansen er som angivet en meget konservativ Mand, en Repræsentant for det „højere Bourgeoisi" med aarelange Traditioner, ikke uden et vist Frisind, han udtalte sig saaledes i 1899 for Enkers og selvstændige Kvinders kommunale Valgret, og — skønt i Modsætning til Konferensraad Hansen, ikke med udelt Glæde — for at gaa ned fra 1000 Kr. til 800 Kr.s Grænsen i Valgretten. Han er i Modsætning til Oct. Hansen ingen Ven af tvungne Prøver som Betingelse for Næringsadkomst, i Afstemningen om Skattelovene i dette Foraar stod begge Brødrene paa samme Standpunkt — mod Lovene.

I det store og hele er han af dem, der holder igen. Han hævdede saaledes under Jernbanetaksternes Behandling den 6. Februar 1901, at Taksterne var for lave, det var en Illusion, at det var rart at have lave Jernbanetakster; og paa alle væsentlige Spørgsmaal stemmer han med Højre.

Broderen Harald Hansens Fjendskab til Frihavnen deler han slet ikke, tværtimod, baade i Samlingen 1898 og 1900 anbefalede han dens Interesser varmt. Iøvrigt taler han meget sjældent, og hans Taler er som Regel ganske korte og saglige, han ynder ikke at fremsætte almindelige Synspunkter og har, sin Stilling som Handelsmand uagtet, aldrig taget Ordet i de store Debatter om Toldloven eller Skatteloven samt indskrænket sig til ganske faa Ord under Finanslovsdebatterne, hvor han baade i 1898 og i 1900 lyste vemodig efter det lovede Handelsdepartement.

Gustav Hansen fremtræder saaledes som Repræsentant for den gamle københavnske Handelsstand, den fine, kultiverede

Mand, der i mangt og meget har taget den engelske Handelstype til Forbillede, og for hvem Debatten kun ret har Interesse, naar den tangerer hans specielle Omraade. Til de storpolitiske Kampspørgsmaal har han i sin korte parlamentariske Virketid ikke haft Lejlighed til at tage Standpunkt.

HEDEMANN

Født den 21. Januar 1836. Generalløjtnant, Kammerherre, Stk. af Dbg., Dbmd. Kjøbenhavn. Kongevalgt Landstingsmand, udnævnt 11. Februar 1893. (Folketingsmand for Odense fra 28. Januar 1887—20. April 1892).

Marius Sophus Frederik Hedemann er født i Kjøbenhavn den 21. Januar 1836. Hans Fader var den bekendte Generalløjtnant H. C. G. F. Hedemann, født 1792, død 1859, kommanderende General i Nørrejylland i 1848, Sejerherren ved Bov, Slesvig, Nybøl og Dybbøl, der efter en kort fuldt tilfredsstillende Overkomando maatte fratræde denne, uden nogen anden Aarsag end Krigsbestyrelsens aldrig rettelig begrundede Forgodtbefindende. Bedstefaderen var General Joh. Hedemann; en Broder til Landstingsmanden var Oberst Johan Hedemann, bekendt fra Statsbanedriften, og Navnet Hedemann er iøvrigt i forrige Aarhundrede ved talrige Medlemmer knyttet til den danske Hær og Flaade.

General M. S. F. Hedemann fik sin Opdragelse paa Landkadetakademiet fra 1849—53, han udnævntes til Sekondløjtnant 1853 og besøgte derefter Højskolen fra 1855—59. I 1864 blev han Premierløjtnant og ansattes under Krigen som Adjudant ved 2. Divisions Stab, hvor hans Tjeneste nævnes med Hæder, særlig ved Forsvaret af Dybbøl og Kampen den 18. April. Under Krigen avancerede han til Kaptajn og gjorde efter Fredsslutningen Tjeneste i Generalstabens topografiske Afdeling, indtil han i 1868 ansattes i Krigministeriet og 1870 blev Adjudant hos Krigsministeren. Allerede i 1871 blev han Adjudant hos Kongen, en Stilling, hvortil hans Navn og den For-

trolighed, Kongehuset altid havde vist Slægten Hedemann, gjorde ham særlig foretrukken, og i denne Stilling forblev han, til han i 1876 fik Kompagni i Livgarden.

Da den russisk-tyrkiske Krig udbrød i 1877, attacheredes han den russiske Hærs Hovedkvarter og blev saaledes kendt med russiske Militærforhold, hvad der senere i 1887 foranledigede, at han attacherede Czaren af Rusland under dennes Ophold her i Landet.

I 1880 fik han 23. Bataillon, hvis Chef han var i 5 Aar, indtil han som Oberst i Generalstaben fik Kommandoen over den taktiske Afdeling.

Hedemann

1889 blev han Chef for 6. Regiment i Odense og i 1893 Chef for den fynske Brigade.

Hans Ophold paa Fyn varede til 1896, da han udnævntes til Chef for Generalstaben for 1901 at naa Hærens højeste Post som kommanderende General i Kjøbenhavn.

Det er i et Værk som dette ikke muligt at skildre en militær Karriere som Hedemanns med andet end disse Avancementsangivelser; der ligger et stort Arbejde bag disse Grader, der ligger selvfølgelig ogsaa en Del Familietradition og personlige Egenskaber, men det kan siges, at den halvtredsindtyveaarige Tjeneste, som Hedemann med 5 andre Kammerater fejrede i Jan. d. A., sikkert kendetegner sin Mand som en ærlig og dygtig Embedsmand, hvis personlige Egenskaber kun har skaffet ham Venner, og hvis Evne til at omgaas undergivne og foresatte har været i særlig Grad fremtrædende.

Det tør vel derfor siges, at Hedemann har været en i sjæl-

den Grad afholdt Officer, der med Lethed har klaret alle de Undervandsskær, der truer den, der følger den militære Bane. Samtidig har han deltaget i det politiske Liv, idet han allerede i 1881 stillede sig i Odense mod den liberale Højremand V. Falbe Hansen, han opnaaede kun 884 Stemmer mod 977.

Den 28. Jan. 1887 efter Opløsningen paa Finanslovsbetænkningen i den mest bevægede Periode af Firsernes Kampe stillede han sig igen og fik 2649 Stemmer, medens hans to Modstandere tilsammen kun opnaaede 1096, Socialdemokratiet opstillede der for første Gang nuværende Finansborgmester J. Jensen, der kun opnaaede 136 Stemmer. Ved Valget i 1901 fik Nancke 1387 Stemmer mod Marrots 1280, og ved næste Valg —?

Saaledes skifter Tiderne.

I Folketinget havde Hedemann Sæde til Valget 1892, han stillede sig ikke igen, troligt nok forekom Partiets Stilling i Folketinget ham ikke særlig tilfredsstillende, han havde staaet paa en ret udsat Post, som Militær og Forsvarssagens Mand, og nu, da man begyndte at trække i Land paa disse Omraader, og Luften var svanger med Forlig, medens Landets Militær følte sig utilfreds med det, der var naaet i Forsvaret, er det ikke underligt, at Hedemann foretrak Sædet i Landstinget som Kongevalgt, naar Lejlighed dertil maatte gives.

Den 28. Jan. 1893 døde Kammerherre Neergaard til Svenstrup, og den 2. Febr. s. A. Gehejmeraad Andræ. Det er naturligt at antage, at Hedemann udnævntes til at indtage Pladsen efter sin højtfortjente Lærer i den militære Videnskab, den tidligere Ingeniørofficer Andræ, hvis politiske Storværker i den almindelige Bevidsthed har udslettet Erindringen om det Faktum, at han oprindelig var Militær og ansat ved Vejkorpset.

I Landstinget sluttede Hedemann sig naturligt til sit gamle Parti, han har aldrig spillet nogen fremragende Rolle i Tinget, men hans Betydning indenfor Gruppen er ikke ringe.

I 1898 udnævntes han til Medlem af Kommissionen angaaende de kjøbenhavnske Banegaarde, og da Spørgsmaalet om Salget af de vestindiske Øer rejstes i 1902, var han en af Sal-

gets skarpeste Modstandere. Hans Ord faldt her noget skarpere, end man var vant til at høre dem, thi det maa siges om ham, at han i høj Grad har forstaaet at holde Tonen overfor Modstanderne, og altid været en Mand med meget Gemyt, selv i de Tider, hvor Hærens Officerer i Politiken skød alvorligt med skarpt.

Ved Kejser Vilhelms Besøg i Kjøbenhavn i Aar i Anledning af Kongens Fødselsdag var Hedemann attacheret den fornemme Gæst.

HØST

Født den 28. Novbr. 1835. Birkedommer i Søndre Birk, Frederiksberg, R. af Dbg., Dbmd. Landstingsmand for 2. Kreds siden 7. April 1891. Valgt i 7. Kreds 17 Decbr. 1884 til 30 Sept. 1890. Medlem af Rigsretten.

Reaktionen efter den reviderede Grundlov af 1866 bragte ret naturligt en Del Embedsmænd ind i Rigsdagen. Efterhaanden, som Striden blev haardere, blev Trangen til skarpe Klinger større, og naar Forfatningskampens Gny er paa sit højeste, er Juristen en Fægter, som intet Parti foragter.

Det er derfor intet Tilfælde, at Firsernes store Bevægelse bragte ikke faa Jurister frem i første Række. Ministeriet Estrup, der støttede sig til Landets mest berømte Jurister, fik i anden Række en Støtte i ikke faa Retsbetjente. Blandt dem var Høst. Som Jurist overordentlig alsidig oplært, parlamentarisk uddannet saavel som journalistisk øvet.

Harald Emil Høst er født den 28. Novenber 1835 i Nyborg, hvor hans Fader var Amtsforvalterfuldmægtig. Han tilhørte en gammel Embedsmandsslægt, der i det 17. og 18. Aarhundrede gennem flere Slægtled var Præster, den bekendte Sekretær i det udenlandske Departement Jørgen Hjersing Høst, der levede i Slutningen af det 18. Aarhundrede var hans Oldefader, og Historikeren Jens Kragh Høst, Dr. juris, hans Farfader.

1855 dimitteredes han fra Odense Latinskole og blev 1861 juridisk Kandidat med første Karakter. 1865 blev han Underretsprokurator i Fuglebjerg, først efter Tidens Skik paa Prøve og dernæst 1867 fast. I denne Periode var han Formand for Krummerup-Fuglebjerg Sogneraad og havde en betydelig Sagførerpraksis i denne rige og velbefolkede Egn, han var tilligt Formand for en efter Lov f 1870 anordnet Skattekommission. I Juli 1871 udnævntes han til Sorenskriver for Færøerne, og her faldt, efter hans egne Udtalelser, den lykkeligste Tid af hans Liv. Stærkt interesseret for alle sociale og politiske Rørelser blev han hurtigt Centrum for det offentlige Liv i det lille Samfund deroppe. Han skrev, efter at have ordnet et stort Materiale, to Afhandlinger „Fiskeriet paa Færøerne“ og „Hvalfangsten paa Færøerne“ og stiftede Bladet „Dimmalætting“, der har haft stor Betydning for Oplysningen paa Øerne. Han var Medlem af Færøernes Lagting.

Høst

1878 udnævntes han til Herredsfoged i Vennebjerg Herred og Borgmester og Byfoged i Hjørring. I denne Periode valgtes han ind i Rigsdagen efter Indenrigsminister Skeels Død og indtog straks en Plads blandt Højres ledende Mænd. I 1886 forflyttedes han til Helsingør som Byfoged og Politimester. Saavel i Hjørring som i Helsingør var han Medlem af de respektive Sparekassers Bestyrelse, hvorhos han valgtes til Medlem af Helsingør Jernskibsværfts Bestyrelse, en Stilling, han endnu beklæder.

I en Aarrække har Høst været Næstformand i Dansk Jagtforening. For Jagten har han altid næret den varmeste Inter-

esse, og anser sig med Rette for at være en brav gammel Jæger.

Den 22. Oktbr. 1897 udnævntes han til Birkedommer i Kjøbenhavns Amts søndre Birk, for alle veltjente Retsbetjente det mest eftertragtede Embede i Landet. Da Valgperioden for Valget i Hjørring udløb, valgtes Høst som Landstingsmand i 2. Kreds ved et Suppleringsvalg i Roskilde og genvalgtes ved de almindelige Valg i 1898.

Han har ofte været Ordfører i Landstinget i flere af de vigste Lovgivningsarbejder, saasom Forslaget om Forandring i Sagførerloven, Lov om Oprettelsen af Søretter udenfor Kjøbenhavn, Jagtloven, Lov om Statstilskud til Kommunerne, Lov om Underholdningsbidrag til uægte Børn og Auktionsloven.

Højremand var Høst altid, men han tilstaar ærligt, at hans Interesse for den egentlige Kamppolitik aldrig har været stor. Han vil hellere se at komme ud af det med Modstanderne og faa gjort noget ved Sagerne. Det er derfor naturligt, at hans Virksomhed i Tinget væsentligst har været knyttet til Forhandlinger om reelle Spørgsmaal.

Men paa den anden Side nærer han Ulyst mod at ændre Signaler og træde ud af et Parti, han har tilhørt al sin Tid, mest vel egentlig, fordi der ikke rigtig findes Rum for ham i noget andet Parti. Det er en mærkelig Kendsgerning, at de juridiske Embedsmænd finder sig saa vel til rette under de ændrede Vilkaar, den administrative Stab som den nye Regering overtog, og hvortil den støtter sig, indeholder flere af det gamle Højres varmeste Talsmænd og danner et behageligt Mellemled mellem den nye Tids Regering og de gamle Embedsmænd.

Birkedommer Høst befinder sig vel ved denne Tingenes Tilstand, realiter kan han ikke skønne, at noget væsentligt er ændret, han udfører sit Kancellis Ordrer med det nye Navn som med det gamle, og i sin Jurisdiktion, der hører til Landets behageligste, dømmer han Godtfolk imellem sindigt og støt, som han har gjort al sin Tid.

Men han stemmer som sagt med Højre, og det vil han blive ved med, i hvert Fald en god Stund endnu.

P. G. C. JENSEN

Født den 25. April 1840. Højesteretssagfører, C. af Dbg., Dbmd. Frederiksberg. Landstingsmand for 2. Kreds, valgt 7. April 1891. Medlem af Rigsretten.

PETER GREGERS CHRISTIAN JENSEN er født i Nysted den 25. April 1840. Hans Fader var Købmand Edinger Balle Jensen. Hans Slægt er udbredt i Lolland Falsters Stift og tæller ansete Købmænd i Stiftets Smaabyer. I 1858 blev han Student fra Nykjøbing Latinskole, rejste i Udlandet fra 1861—63, kastede sig ved sin Hjemkomst med Iver over det juridiske Studium og blev Kandidat i Januar 1866 med en meget fin Eksamen. Han søgte dog hjem til sit Stift og nedsatte sig i 1869 som Underretsprokurator i Nykjøbing paa Falster, 1872 blev han Overretssagfører. Hans Familieforbindelser skaffede ham en meget udstrakt Forretning, ubetinget den største i Stiftet, og hans store Energi gjorde ham selvskreven til en Række kommunale og andre Tillidshverv.

Fra 1876—84 var han Byraadsmedlem og Medlem af Maribo Amts Skoleraad, i 1879 Medlem af Købstadsforeningens Bestyrelse og blev som saadan Medlem af Næringslovkommissionen 1890—93. Fra 1880—84 Medlem af Repræsentantskabet for Købstædernes alm. Brandforsikring.

Men i endnu højere Grad har han deltaget i den Art officiel Virksomhed, der giver sin Mand stor Indflydelse og et fortræffeligt Udkomme.

Først og fremmest har han været Sagfører og som saadan en af Standens første, men forinden han naaede denne Førstestilling, kastede han sig over Bankvæsnet. I 1872 blev han Medlem af Bestyrelsen for Landmandsbankens Filial i Nykjøbing og blev i 1884 Direktør i Østifternes Kreditforening.

Han solgte da sin Forretning i Nykjøbing og flyttede til Hovedstaden, i Foraaret 1887 blev han valgt til Formand for Direktionen, men samme Efteraar kom han i skarp Modsætning til Repræsentantskabet og særlig dets Formand og tog sin Afsked med det samme.

Han optog nu atter sin Sagførervirksomhed, og skønt han i mange Henseender maatte begynde forfra, lykkedes det ham ved sine sjældne Evner at skabe en fortræffelig Forretning; en medvirkende Aarsag var vel ogsaa den, at han allerede i 1888 naaede Højesteretssagførerstillingen, der kræver store Forudsætninger og ikke lidt Held. I 1889 blev han Formand for Bikubens Repræsentantskab, allerede fra 1885 havde han haft Sæde i dette.

Fra 1886 var han Medlem af Sagførerforeningens Hovedbestyrelse, og i 1890 blev han dens Næstformand.

P. G. C. Jensen

Som Sagfører har P. G. C. Jensen sin Styrke i sin næsten geniale Evne til at finde Kærnepunktet i Sagen, finde det lille Punkt, hvor han kan staa for at bevæge sin Verden, derfor har han i Justitssager som Defensor Gang paa Gang forbavset den juridiske Verden med sine Sejre, og i civile Sager i en Aarrække, særlig efter Advokat Klubiens Død, haft Lykken saaledes paa sin Side, at det næsten syntes en Betingelse for at vinde Sagen ved Højesteret, at „*P. G. C.*“, som han i Sagførerverdenen kaldtes, havde den i sin Haand.

I 1893 bev han beskikket til Udførelsen af offentlige Sager, men selvfølgelig ligger Hovedvægten i en saa stor Forretning paa den civile Raadgivervirksomhed, som det Englænderne kalder „sollicitor“.

P. G. C. Jensen er Formand for Aktieselskabet Magasin du Nord, i hvis Bygning han har sit Kontor, han blev Formand for Bestyrelsen af det lolland-falsterske Kornfirma Aktieselskabet Qvaade, Rasmussen & Faber og hans Navn nævnes

ofte ved Afslutningen af de virkelig store og gode Forretninger, hvorom enhver ung Sagfører drømmer, som Kadetten om sin Sejr tilvands, Købmanden om det store gyldne Kup.

P. G. C. Jensen gaar aldrig afvejen for en Forretning, han lader intet ligge upaaagtet, tager stort og smaat og fører det ud med samme beundringsværdige Snarraadighed, idet han klarer alle Skær og bevarer Skjoldet blankt, som det er Livsbetingelsen for en Sagfører, der vil have Navnet og Søgningen.

Som Politiker er P. G. C. Jensen Epigon, han kom først til den rigtige aktive Politik i 1891 ved et Suppleringsvalg efter Justitiarius Schlegels Død. Det ebbede for Højre allerede den Gang, og P. G. C. Jensen vejrede for godt til at slutte sig til Forliget, som han ikke troede paa. Han blev staaende i det gamle Højre og fik meget hurtig en stor Del af Læsset at trække, særlig ved kommunale Sagers Behandling. Da Ministeriet Reedtz-Thott gik af, traadte han frem i første Række, og da Steffensen gled ud af Partiet, arvede P. G. C. Jensen Ordførerskabet for Finansloven og Stillingen som Partiets raadgivende Jurist i Tinget.

Han førte sin Sag med Dygtighed, som han vildeført hver Sag, der blev ham betroet, men Kraften var gaaet af Højrepartiets Jura, Modstanderne sagde, den var overanstrængt, og hvis P. G. C. Jensen har næret nogen Ærgærrighed i Retning af Taburetterne, saa maatte han beklage, at han var kommen for sent til det. Han blev Formand for Højres Repræsentantskab i 1900, men allerede i 1902 trak han sig tilbage, den Styrke, der mønstredes ved Terminsmøderne, har næppe fristet hans Ærgærrighed til Førerpost. Efter Systemskiftet hører man ikke meget til ham, han er jo nu ikke heller nogen ung Mand, men trods dette er han dog en af dem, der saafremt Højrepartiet, eller rettere den konservative Sag, skulde kunne rejse sig paa et nyt kraftigere Grundlag, vilde have alle Betingelserne for at overtage en ledende Stilling. Han er for klog til at ofre sine Evner paa en svindende Sag, men vel ogsaa for gammel i sine politiske Anskuelser til at se Sagen fra et Defensor Standpunkt som den sejrende Politiks Advokat.

Desuden har han fuldt op at gøre i anden borgerlig Virksomhed. Siden 1902 er han Formand for Kreditforeningen af Kommuner i Danmark, der er sikkert mangt og meget, han *bliver* inden Aaret rinder ud, gnistrende som hans Energi er.

I Skattesagen staar han som den ivrigste Modstander mod Ministeriets Skattelovsforslag, dog skyldes Ophævelsen af de gamle Hartkornsskatter ham, og dette hans „Overbud“ blev optaget i den stærkt debatterede Sags endelige Afslutning. Det hedder sig nu, at Afstemningen i denne Sag bragte ham i Konflikt med Partiet.

JOHNSEN

Født den 7. December 1843. Sagfører, Konsul. Thisted. Landstingsmand for 8. Kreds siden 19. September 1894.

INGVALD MARIUS NICOLAI JOHNSEN er født 7. December 1843 paa Visby Vestergaard i Thisted Amt, hans Fader var Ejeren af fornævnte Gaard, Poul Johnsen, oprindelig af norsk Æt, der endnu blomstrer i Norge, og hvoraf to Mænd, Fættere til Konsul Johnsen, er Medlemmer af det norske Storting. Sin Opdragelse fik Konsul Johnsen i Thisted og i Aaret 1864 blev han eksaminatus juris og samme Aar Fuldmægtig hos den daværende Amtmand i Thisted, Gottlob Emil Rosenkrantz.

Som Amtsfuldmægtig blev han tillige Sekretær i Amtsraadet og erhvervede herved et grundigt Kendskab til kommunale Sager, der tillige bidrog til at vække hans Interesse for Statsforvaltning og Politik. I 1876 nedsatte han sig som Sagfører, og kort forinden var han bleven Formand i Thisted Landsogn.

Da han fraflyttede Landsognet og tog Bolig i Thisted By, udnævntes han i 1880 til Formand i Ligningskommissionen og blev i 1888 Medlem af Byraadet, hvori han endnu har Sæde. I Begyndelsen af Halvfemserne blev han Overligningskommissær for Thisted By.

Det følger af sig selv, at denne betydelige offentlige Virksomhed førte en Del andre Hverv med sig, der i en lille By

samles paa de Hænder, der evner at udføre dem, ligesom det faldt i Johnsens Lod at modtage en Del Æreshverv og Tillidsposter. I 1879 blev han svensk-norsk Vicekonsul, i 1871 allerede var han udnævnt til russisk Vicekonsul; fra 1880—90 var han Repræsentant i den jyske Husmandskreditforening, siden 1894 Medlem af Repræsentantskabet for den danske Købstadsforening og 1896 Formand i Bestyrelsen for Tyende Spareforeningen for Thy.

Johnsen

Konsul Johnsen har særlig været knyttet til en Sag, der ligger alle Vestjyder varmt paa Sinde, og som han har viet et stort og dygtigt Arbejde, nemlig Plantningssagen. Fra 1888 har han været Medlem af Bestyrelsen for Thy Have- og Plantningsforening og arbejdet for en rationel Beplantning af Landstrækningerne med det Maal for Øje at danne et Skovbælte fra Blaavandshuk til Skagen. Meget Arbejde er her gjort, og støt og stadigt skrider Arbejdet fremad, det er blandt dem, der i det stille bidrager mægtigt til at føre Landet fremad, og som Landet bør være dets Mænd taknemmeligt for.

Som Formand i Komiteen for Thisted-Fjerritslevbanen og Medlem af Banens Udvalg i 1900 lykkedes det Johnsen at skaffe denne Bane $^{3}/_{4}$ Statstilskud, et Tilskud, som endnu ingen privat Bane herhjemme har naaet. Desuden har han arbejdet for Limfjordens Uddybning og nyder for dette sit lokale Arbejde stor Anseelse i sin Kreds.

Det kan tilføjes, at han er Medlem af Sagførerraadet for 5. Kreds og siden 1902 Medlem af Fiskerikommissionen.

Thisted har alle Dage været en konservativ Kreds, fra 1859

var Kredsen i Folketinget repræsenteret af Kaptajn Jagd, kun afbrudt af Perioderne 1861—69 og 1872—73, og efter Jagds Død har Kredsen stedse været Højres. I Landstinget var Thisted siden 1870 repræsenteret af Kammerraad C. A. H. Hansen, og efter hans Død i 1894 modtog Johnsen Opfordring til at lade sig vælge, i 1902 genvalgtes han.

Han sluttede sig naturligt til Højrepartiet i Tinget og blev i Forhandlingsaarene efter Forliget en virksom Arbejder. Han var saaledes Ordfører for Esbjergs Indlemmelse, for Handelspladsernes kommunale Styrelse og for Fiskeriloven, ligesom han i alle kommunale Sager var et dygtigt Medlem af Udvalgene og hyppig tog Ordet i Tinget.

Han er en konservativ Mand, der ser meget jævnt og sundt paa Tingene, mere fra et sagligt end et storpolitisk Synspunkt, uagtet han i høj Grad føler sig knyttet til sit Parti og respekterer dets Disciplin.

Efter Systemskiftet hører han til de Højremænd, der anser det for deres Opgave at holde igen, og han har hyppigt taget Ordet mod de af Regeringen hævdede Standpunkter. Hans væsentligste Arbejde ligger nu i Retsreformen, han er Medlem af Udvalget og slutter sig her nøje til dets fremragende Jurister Goos og Nellemann. Det særlige Spørgsmaal om Sagførernes Stilling efter Forslaget, der drøftes af et Underudvalg foruden ham bestaaende af Nellemann og Oct. Hansen, omfatter han med megen Interesse, ihvorvel han opfatter sin Stilling mere som det almenes end egentlig som Standens Repræsentant, hvad der falder godt i Traad med hans øvrige Virksomhed, der aldrig i første Række har været Sagførerens.

I det store og hele opfatter han sin Opgave som den, at værne om den konservative Middelstands Interesser, men at han ingenlunde er blottet for Interesse for Smaafolks Tarv, har han vist i sin Stilling til Vestkysthavnspørgsmaalet og Fiskerisagen, hvor han har været en ivrig Talsmand for Fiskernes Sag.

JUUL-RYSENSTEEN

Født den 15. Oktober 1838. Lehnsbaron, Kammerherre, Besidder af Lundbæk, C. af Dbg., Dbmd. Mundelstrup. Kongevalgt Landstingsmand, udnævnt den 10. Februar 1893. (Landstingsmand for 9. Kreds fra 1. Oktober 1874 til 30. September 1890).

CHRISTIAN FREDERIK ADRIAN JUUL-RYSENSTEEN er født 15. Oktober 1838 paa Lundbæk i Aalborg Amt. Hans Fader var Lehnsbaron Niels Juul-Rysensteen, der døde 15. Maj 1889. Som Dreng gik Baron Juul i Aalborg Latinskole og blev Student 1859. Han studerede Statsvidenskab og tog Eksamen i 1866. I 1867 erhvervede han den lille Ejendom Mundelstrup (ca. 20 Tdr. Hartkorn) ved Aarhus, den drev han siden da og driver den endnu. I 1889 arvede han Lundbæk (ca. 30 Tdr. Hartkorn) med Veggerby Kirke ved Nibe, 36 Tdr. Hartkorn og ret betydelige Fideikommiskapitaler samt Titlen Lehnsbaron.

I en Aarrække sad Juul paa Mundelstrupgaard som Proprietær og røgtede med Flid sit lille Landbrug. Fra 1874—80 var han Formand i Sogneraadet, og Amtsraadsmedlem fra midt i Firserne til 1892. Siden 1888 var han Landvæsenskommissær. Desuden har han været Formand i Aarhus Amts Laanekreds og for Foreningen til Træplantning i Aarhus Omegn samt Kommitteret ved Hads Herred Banens Ekspropriationskommission.

Allerede i 1874 valgtes han til Landstinget og indtog Fabrikejer M. P. Bruns Plads. Brun var Højremand, Broder til den bekendte P. D. Brun, der fra 1849—62 var Landstingets Formand. M. P. Brun var selv en kort Tid Formand i Landstinget, han døde i 1884 som Direktør for den jyske Kreditforening.

Baron Juul sluttede sig naturligt til Godsejerpartiet, og da det Estrupske Ministerium udnævntes, var han blandt dets bedste Støtter. Han havde Sæde i Finansudvalget i en Aarrække, og selv om han ikke ofte tog Ordet, arbejdede han dog støt og stadigt i det daglige, særligt i Landbrugets Interesse. Hans Kreds var repræsenteret af Estrup og senere tillige af In-

gerslev, og det laa Juuls tilbageholdne Karakter fjernt at træde i første Række.

Han er en udpræget konservativ Mand, ikke saaledes at forstaa, at han er Aristokraten, der holder stærkt ved det nedarvede, men han er mest af alt Land-Junkeren, den svundne Tids menige Adelsmand, der bøjer sig for Kongen og gør sin Rostjeneste. Det er saa naturligt, at en Mand som han stiller sig paa et udpræget konservativt Standpunkt, lige saa naturligt, som at en Arbejdsmand i Kjøbenhavn er Socialdemokrat. Desuden er det givet, at den Konservatisme, der saaledes holdes knyttet til den lille personlige Besiddelse, er et Element, der vanskeligt kan undværes i et efter invidualistiske Principper indrettet Samfund. Det er den samme, der gør Husmanden til støt, stadig Arbejder for sig selv, der bidrager saa mægtigt til at skabe gode lykkelige Kaar i de smaa Hjem paa indtil 8 Tdr. Land, den kræver ikke udstrakt Indflydelse paa det store og heles afgørende Skridt, kun en vis Frihed for sig selv, har den denne Frihed, er den tilfreds.

Juul-Rysensteen

At Juul i 1885 stod fast paa Estrups Side er naturligt, for ham var Estrup jo Kongens Minister, og „hvad han gjorde, lod sig ved hans ypperlige Jurister dokumentere og forsvare. Det, der skulde gøres, blev gjort, hvis Folket vilde have mere, kunde de bare makke ret, saa skulde de nok faa det altsammen til en vis Grad“.

Der vil som sagt i ethvert Samfund være Mænd, der nærer denne Anskuelse, og det er i Reglen Mænd, hvis Villie er gan-

ske stærk, hvis Pligtfølelse er stor, hvis Vandel altid har været uangribelig og hvis Forstand og Dømmekraft i praktiske Spørgsmaal er ganske sund. Var det ikke for Provisoriet, vilde der ganske sikkert have været mange af den Art Mænd, særlig i vor Landbostand, men Højre tog ikke i Tide de Hensyn, som de fleste af disse Mænd kræver, man vandt dem ikke, og nu er de blevet mere vagtsomme.

Baron Juul stod støt og rolig i dette sit Standpunkt, han havde sin Frihed for sig — han saa tvivlende paa Forliget, rystede paa Hovedet af Reedtz-Thott, og da han saa den 20. April 1900*) blev kaldet til at overtage Ministerporteføljen i det Sehestedske Ministerium, sagde han loyalt ja og tog sin Gerning op med samme Alvor og Pligtfølelse som altid.

Det var vel nok noget uvant Arbejde, Forholdene i vore Statsbaners Ledelse, hvormed han som Trafikminister fik at gøre, har sikkert ikke været ideelle. Ingen Gren af en Administration har Mand og Mand imellem været dadlet som denne, der er vist langt igen til Vejs Ende, og sikkert er det, at Juul tog fat med ærlig Villie, selv om det var umuligt at se igennem det store uhændelige Maskineri. Han virkede som Minister i et Aar, og Pressen var ham ikke velvillig stemt. Mon man egentlig var ganske retfærdig i Dommen over ham? At han „forviste" en Assistent, der behandlede ham overlegent, turde vel egentlig fortjene Ros — Embedsmænd i Funktion bør ikke være overlegne; at han i Valgkampagnen 1901 traadte op mod en Jærnbanefunktionær paa Grundlag af hans politiske Overbevisning, var forstaaeligt, Skylden for det, der skete, kunde i hvert Fald næppe med Rette lægges paa ham. Der ligger til Grund for denne Handling samme Syn, der nu foranlediger adskillige af vor Embedsstands forhen yderlig konservative Elementer til en dyb og ærbødig Underkastelse for de nye Tiders Mænd, blot at dette sidste kaldes Klogskab, det andet betegnes med et andet Navn.

Enhver Handling, der kan forklares ud fra en ærlig personlig Overbevisning, har Krav paa at nyde godt af den Forstaa-

*) Ved en Trykfejl er Datoen ovenfor Pag. 574 angiven som den 1. April 1900.

else, den maa møde. Desuden hævder Tiden sig selv, som den hævdede sig i Sommeren 1901.

Enhver offentlig Mand har Krav paa at bedømmes ud fra sin Personlighed, og derfor er det ingenlunde udelukket, at det, som byder et Angreb paa den ene, tjener den anden til Hæder. Hvor stærkt end Modstanderne har dadlet Baron Juul, har der dog altid overfor hans Personlighed som saadan hersket en stærk objektiv Sympati.

I Baron Juul tæller Landstinget et af de Medlemmer, hvis konservative Standpunkt ikke paa noget Punkt unddrager sig Forstaaelsen[1], en Mand, som man sikkert kan regne med, og som hører til dem, der ikke vil være mere, naar Tiden ikke paa et eller andet Punkt har Brug for dem. Personlig er han en jævn, beskeden og fordringsløs Mand, agtet og afholdt af alle, der træder i Berøring med ham.

I Aaret 1896 udnævntes han til Medlem af Handelsbankens Repræsentantskab.

VILLARS LUNN

Født 11. Oktober 1845. Ingeniør. Aggersvold pr. Jyderup. Landstingsmand for 2. Kreds siden 30. September 1890.

VILLARS KNUDSEN LUNN er født den 11. Oktober 1845 paa Dorothealyst i Holbæk Amt. Af Afstamning er han „Knabstrupper“, hans Fader var Etatsraad F. C. A. Lunn til Knabstrup, hans Bedstefader Major Villars Knudsen Lunn af Knabstrup, selv har han fra 1874—97 været Forpagter af Knabstrup Teglværk. Hans Slægt har været vel kendt i Landet, og hans Farbroder, Overformynder Chr. Ditlev Lunn, var en af sin Tids mest fortjente Embedsmænd, han døde i 1890, 86 Aar gammel.

Villars Lunn gik i Skole i Roskilde Kathedralskole, 1864 blev han Student, besøgte Polyteknisk Læreanstalt og rejste derefter til Udlandet, hvor han var Tegner hos Armstrong og senere studerede Jernbaneteknik ved Selskabet North Eastern i

Newcastle. Derefter bestyrede han et Stenhuggeri paa Malmøen i Baahus Lens Skærgaard og vendte tilbage til Danmark i 1872.

I 3 Aar gjorde han Tjeneste ved Baneanlægene i Nordvestsjælland og anlagde i 1876 en Privatbane fra Knabstrup Station til Teglværket.

Samtidig forpagtede han Teglværket og drev fra 1888 en lille Gaard, Tornvedgaard ved Jyderup Station, 9½ Td. Hartkorn. I 1898 erhvervede han Aggersvold Hovedgaard i Hjembæk Sogn, Holbæk Amt (91 Tdr. Hartkorn 4½ Skovskyld) og opgav herefter Teglværksvirksomheden.

Villars Lunn

Villars Lunn havde altid næret levende politisk Interesse, altid været udpræget konservativ. Hans Giftermaal i 1881 med Datteren af den slesvigske Patriot I. P. Junggreen har vel ogsaa bidraget en Del til den Retning, hans politiske Overbevisning tog.

Junggreen, født 1827, var en af Danskhedens varmeste Forkæmpere i Aabenraa, Medarbejder af „Freja“ og senere fra 1868 af „Dannevirke“, en fremragende Skribent, der har maattet sone sine frejdige Angreb med Fæstningsstraf, Formand for Foreningen til Bevarelsen af dansk Sprog i Slesvig, og fra 1884—86 „dansk“ Rigsdagsmand i Berlin.

Villars Lunn var ret naturligt paavirket af sin Forbindelse med denne fremragende Mand, selv skrev han flydende, og der foreligger fra hans Haand flere politiske Piecer, af hvilke kan nævnes: Indenrigsminister Hørrings Arv efter den afdøde Trafikminister (Kbhvn. 1896) og Kjøbenhavns Banegaardsforhold, en Henvendelse til Regering og Rigsdag (Kbhvn. 1894).

Han stillede sig her paa et afgjort konservativt Standpunkt og har i en Aarrække deltaget i Højres Delegeretmøder, hvor han ofte har taget Ordet.

Den 30. Septbr. 1890 valgtes han ind i Landstinget, og blev naturlig en ivrig Arbejder, hvor det gjaldt Jernbanesager og tekniske Spørgsmaal.

Under Jernbanelovenes Behandling i Samlingen 1892—93 fremsatte han en Plan for Ordningen af de kjøbenhavnske Banegaardsforhold, der ganske vist frembød den Fordel at være meget billig, men som dog ikke kunde trænge igennem.

Særlig bekendt blev han ved det voldsomme Angreb, han rettede mod Statsbanernes Overledelse i dens Forhold til Kontrollen af private Baneanlæg. Her stødte han mod Ingerslev, der som Minister værnede Statsbaneledelsen, og disse Sammenstød var saa voldsomme, at de har faa Sidestykker i vort parlamentariske Liv.

Det taler for Styrken af Villars Lunns konservative Opfattelse, at han blev staaende støt i Højre efter og under denne Kamp, og det skyldes vel ogsaa hans politiske Sindelag, at de Hug, der faldt, ikke ramte dybere.

Vore Statsbaners Ledelse har tidligere som foran antydet Mand og Mand imellem været betegnede med Udtryk, der hentes fra det moskovitiske Rige, og der har været megen ærlig Villie til at lange ud efter dette Væsen. Gnyet af Villars Lunns Felttog mod Statsbanerne med deres kommiterede, kontrollerede og kontrollerende lever endnu.

Selvfølgelig er Villars Lunn Medlem af Banekommissionen og siden 1902 af Forsvarskommissionen. Fra 1895 har han repræsenteret Landstinget i Københavns Havneraad.

Han taler hyppigt, er en god, om end hidsig Debattør, en dygtig og energisk Mand, fast i sine konservative Idéer og næppe nogensinde villig til at opgive dem, hvorledes end Udviklingen maatte blive i Fremtiden.

MATZEN

Født den 28. December 1840. Professor ved Københavns Universitet. Stk. af Dbg., Dbmd. Landstingsmand for 1. Kreds siden 12. November 1879. Medlem af Rigsretten.

En af Danmarks betydeligste politiske Brochureforfattere F. v. Oldenburg skriver i et af sine Værker: „*Vor Opløsning fortsat*" 1888 pag. 219 flg. „Altsaa frem med Matzen. Denne navnkundige Statsretslærers Fortolkningsprincip kan formuleres i 4 Ord: *Hvor staar det skrevet?*", og han slutter saaledes: „Og naar Karon engang skal færge ham over Styx, vil han ikke faa den reglementerede Obol for sin Ulejlighed, men kun Fortolkningen: »Hvor staar det skrevet?«".

Saa rammende en Karakteristik af Matzens politiske Personlighed bør blive staaende, knyttet til hans Navn, kort, firskaaren, paagaaende, som den er, evig uadskillelig fra Personen. Som det blev Nellemanns Opgave at søge, hvad der stod skrevet, og hvad der lod sig gøre paa Grundlag af det skrevne, blev det Matzens at spørge, saa det lød ud over det ganske Land, gentaget af et tusindstemmigt Ynglingekor fra de af ham skabte konservative Klubber: „Hvor staar det skrevet?" Fra 1894—1902 sad Matzen stille og fagforstandig i Landstingets Formandssæde, Storkorsets brede Baand lagdes om hans Skulder, det blev ham overdraget at spille Danmarks Stemme i det europæiske Orkester i Haag, alt i alt at glide ind i stille anerkendt Autoritet, forlenet med det meste af den Anseelse, der kan blive en af Danmarks ypperste til Del.

Hvor stod det skrevet?

I Stjernerne maaske, i Sandhed ikke i Professor Matzens jordiske Horoskop, hverken da hans Vugge stod i Væverens Hus i Rebbjærgskov, eller da hans Tale lød fra hver en Fjællebod i Dannevang, medens Kampens Luer slog højt.

Det er et Vidnesbyrd om den angelske Races Sejghed, at Matzen gennem Kampen, baaren frem af sin store Begavelse, har kunnet tvinge sin Vej til en Alderdom, der i hvert Fald kan skaffe ham en Del af Adam Homos Gravskrift: den store

Aand — maaske Gehejmeraad — i hvert Fald Ridder af det hvide Baand.

HENNING MATZEN er født i Rebbjærgskov i Satrup Sogn den 28. December 1840, Søn af Væver M. N. Matzen. Hans Broder Skoleinspektør Matz Matzen holdt ham til Studeringerne, i 1859 dimiteredes han fra Flensborg Latinskole, 1864 blev han juridisk Kandidat med 136 Points, en vældig Eksamen; 1867 fik han Universitetets Guldmedalje for Fremstillingen af et saa subtilt Emne som Læren om Pant, en Besvarelse, der langt oversteg Fordringerne til et akademisk Prisskrift. 1870 blev han, hjemkommen fra en Studierejse, Professor ved Universitetet, uden Konkurrence ved Holcks Død, og dette Embede har han trods sin politiske Virksomhed røgtet indtil Dato.

Matzen

Mangfoldige har de Hverv været, som han ved Universitetet har beklædt, Rektor 1892—93, Referendarius consitorii, Formand for Stipendiebestyrelsen, Udgiver af Aarbogen, Udgiver af Universitetets Retshistorie i Aaret 1879, han blev dette Aar udnævnt til Dr. juris honoris causæ og 1880 ekstraordinær Assessor i Højesteret.

Hans Fag var Statsret (Holcks Fag før ham), hans Værk er den danske Statsforfatningsret. Han begyndte som Fortolker for den studerende Ungdom af Statsrettens vanskelige Indhold, han traadte med sine Værker „*Grundloven og Folkets Selvstyre*“ i 1873 og „*Til Gensvar*“ i 1874 frem for Folket som Statsretslærer, og to Aar efter det første Provisorium blev han i 1879 Statsretsfortolker i 15 svære Kampens Aar. Dog herom senere, som

Universitetslærer docerede han foruden Statsretten, Tingsretten eller Læren om Ejendomsretten til Tingen, og har her skrevet en af vor Retsvidenskabs ejendommeligste Lærebøger, der vidner om en ualmindelig rig Begavelse; endvidere Retshistorie, som han overtog efter Nellemann og som han først i Slutningen af Halvfemserne naaede at fremstille i et samlet Værk. Desuden docerede han Kirkeret paa Pastoralseminariet og har i Forening med Overretsassessor Timm udgivet Haandbog i den danske Kirkeret; fra 1883—96 var han Medlem af det kirkelige Raad. Endelig har han siden 1891 doceret Folkeret, som han overtog efter Goos.

Matzen var, som hans juridiske Karrière angiver, en sjælden juridisk Begavelse, hans Hukommelse skal være fænomenal, hans Evne til at overse Stoffet og finde en praktisk Inddeling, meget stor, men det følger af sig selv, at hans store politiske Virksomhed ikke har levnet ham Tid til det granskende Liv som Stuelærd, der er Betingelsen for at skabe noget i videnskabelig Betydning grundigt og varigt. Momentvis vil sikkert meget af det, han har skrevet — alt i alt ikke saa forskrækkeligt meget — blive staaende, men det var ikke at vente, at han under de Forhold, der blev hans, skulde kunne tilføre Retsvidenskaben Arbejder af stor og indgribende Betydning. Dertil er han for meget Politiker. Som Lærer er han det diamentralt modsatte af det, Tiden nu kræver, hans berømte — for at bruge dette Udtryk — maaske sørgelig berømte Ord: „den studerende skal være udelukkende refererende" er betegnende for en Undervisningsmethode, der gav sig Udslag i Dommen „dette er aldeles galt", naar et Ord eller et Komma udelodes i en nervøs Gengivelse af en Lovparagraf under Eksamens Højtryk. Det Kuld af Jurister, der — nu tør man vel nok sige — flaskedes op i Halvfjerserne og Firserne efter den refererende Methode, vil sikkert kunne give deres Børnebørn adskillige pudsige Anekdoter tilbedste om de Dages Jus ved Alma Maters Bord.

Til mangfoldige af de unge Studenter er Matzen sikkert traadt i et meget personligt Forhold, det ligger i hans Væsen

at kunne øve stor Tiltrækning paa de Unge, men han, der selv i sin Ungdom var saa langt forud for sine Jævninge, har sikkert ikke taalt nogen Art af Selvstændighed hos Studenterne, hævdet den rene Professor-Lære mod enhver Art af Kætteri.

Ved Aagesens Død i 1879 valgtes Matzen ind i Landstinget. Han var jo allerede den Gang den moderne praktiske Statsrets Evangelist, og da Landstinget under Forfatningskampen stillede sig paa Ministeriets Side, kom han til at staa i første Række. I den foregaaende Skildring er hans politiske Virksomhed i disse Aar gengivet, han var Højres Fører, han stampede dets Legioner op af Jorden, da det store Vælgerfolk samledes i Flok mod Ministeriet, han skabte en Hær af Unge, de konservative Klubber, der udmærket forstod at skabe Gny. Omsværmet og fulgt af sine Adjudanter, pr. Ekstratog over Land fra By til By — aldrig hvilende, altid parat til at tage et Tag, dog hyppigt paa lukkede Højremøder, der i Aarene 1886—88 kom i Mode. Hans store Veltalenhed vandt ham mange Sejre. Hans „Hvor staar det skrevet“ modtoges med larmende Klapsalver, altid fandt han en Udvej, selv om alle Sunde syntes lukkede, de ekstraordinæreste Udveje stod til hans Disposition, figurligt som legemligt, han kørte saaledes i en Snevinter paa et Lokomotiv fra Fredericia over Fyn, for at være tilstede i Kjøbenhavn næste Dag.

Og den konservative Ungdom hyldede ham overalt, medens Kvinderne samledes om Ploug, og Dinesen tog sig af de modne Mænd — for atter at citere Oldenburg.

I hele den Sky af Agitation og hvileløs Kamp bevarede Matzen dog sit Livsmaal for Øje, ikke et Sekund lod han sig trænge ud af sin Bane, og da Kampen blev haabløs, da den maatte høre op, trak han sig langsomt men sikkert hen mod Landstingets Formandsplads og fratraadte sin Stilling som Formand for det organiserede Højres Bestyrelse for at falde til Ro i Gehejmeraad Liebes Sæde, hvor han forblev, til Højre mistede Flertallet i Landstinget, som en ulastelig korrekt Formand med stor formel Viden.

Underligt nok har han saaledes altid været Ungdommens

Mand, han, der altid politisk set, har staaet Demokratiet imod, men Aarsagen maa vistnok søges i hans ualmindelig agitatoriske Evne, hans Evne til at slynge Ordene ud, understrege og forbløffe og saa det enestaaende Humør, hvormed han efter den alvorlige Del af Festen gik løs paa den daarlige Punch og hørte paa Bavlet og salig Henrik Smiths forfærdelige Versifikationer.

For den politiske Historieskrivning vil Matzen sikkert betyde adskilligt mindre, end nogen drømte om, da hans Navn var paa alles Læber, sine Ungdoms store Løfter som juridisk Videnskabsmand fik han ikke Stunder til at indfri, sin sjældne politiske Agitationsbegavelse fik han kun Anvendelse for i en Sag, der ikke førte til Liv, men det maa i hvert Fald være at haabe, at hans store Virksomhed har bragt ham personlig Tilfredsstillelse, der faar opveje de mindre udtalte Resultater af af hans Samfundsgerning. Saa faar han nok en Obol til Karon alligevel, det vilde vel selv Oldenburg erkende, om han saa Matzen nu, en ganske anden Matzen end de konservative Klubbers „Fader", men en Mand, overfor hvem den ærligste Bestræbelse for Objektivitet lægger ned sin Pen — som her sket er — og skriver lige fra Leveren, som Matzen selv yndede det i de svundne Dage.

MOLTKE-LYSTRUP

Født den 13. Maj 1833. Greve, Kammerherre. C. af Dbg., Dbmd. Lystrup. Kongevalgt Landstingsmand, udnævnt 28. Juli 1887. Landstingsmand for 3. Kreds fra 19. November 1875 til 1. Oktober 1886.

CHRISTIAN CARL HENRIK MOLTKE er født i Kjøbenhavn den 13. Maj 1833, Søn af Lehnsgreve, Premierminister Adam Vilhelm Moltke til Bregentved. Han besøgte Borgerdydsskolen paa Christianshavn og blev Student 1851. Han studerede Statsvidenskab og tog Eksamen 1856. Faderen stod da som en af Danmarks første Mænd. I Modsætning til de fleste af sine Standsfæller i de Dage var Adam Vilhelm Moltke en viden-

skabelig uddannet, højt begavet Mand, født 1785 var han allerede 1805 juridisk Kandidat, blev 1809, endnu ikke fuldmyndig, Assessor i Højesteret, 1831 Statsminister, senere Chef for Martsministeriet 1848 og Novemberministeriet samme Aar, og forblev i Statens Tjeneste som kongevalgt Medlem af Rigsraadets Landsting til Aaret før sin Død.

Han døde 1864, og Chr. Moltkes Broder F. Moltke overtog Grevskabet, Chr. Moltke havde selv i 1862 erhvervet Lystrup i Kongsted Sogn (131 Tdr. Hartkorn) og arvede Jomfruegede i Østeregede Sogn (192 Tdr. Hartkorn).

Molkte-Lystrup

Chr. Moltke havde arvet Faderens Anlæg for Studeringer, han fik en smuk Eksamen og betraadte Embedsvejen, der ganske vist ikke tillod saa hurtigt Avancement som i Faderens Ungdom. Han traadte ind i Udenrigsministeriet, var Attaché i London fra 1856—59 og Legationssekretær i Wien fra 1859—62, men saa opgav han Embedsvejen og kastede sig over Landvæsnet, for hvilket han altid havde haft Interesse. 1871—95 har han været Amtsraadsmedlem, siden 1893 Kurator for Vallø Stift, ligesom han i en Aarrække har været Formand for Bestyrelsen af Fakse Sparekasse.

Den 19. November 1875, ved Suppleringsvalget efter Broderen, Lehnsgreve F. Moltkes Død, valgtes han ind i Landstinget. Som en Mand med akademisk Opdragelse og et udvidet Livssyn, der var erhvervet i diplomatisk Tjeneste, beslægtet og besvogret med Sjællands rigeste Lehnsfamilier, vandt han i høj Grad sine Standsfællers Tillid. Faamælende, men sikker i sin Optræden, forstod han at gøre sig gældende, blev hurtig nævnt

blandt dem, der vidste noget og vilde noget. Svært var det at finde noget saarbart paa hans harmoniske Skikkelse, svært var det at finde nogen Blottelse i hans knappe Tale.

Selv stod han aldrig i forreste Række, han var den kloge Mand, der i et intimt Møde efter en Jagtmiddag eller ved en Whist lod et enkelt Ord falde, der anviste en Retning og gav et Udgangspunkt. Han sluttede sig til de nationalliberale Førere som Ploug og Krieger, Liebe kendte han gennem mange Aar, som Slægtens juridiske Konsulent og Slægtsgodsets Administrator. Men han var ikke i sin første politiske Tid den ultra konservative Mand, han nu synes at være. At han sluttede sig til det første Provisorium er naturligt nok, det gjorde jo alle Godsejernes Mænd i de Dage, men senere hen kom han til at høre til dem, hvem Modstanderne i Folketinget ventede sig noget af — man ymtede om, at han ikke bifaldt det stærkt personlige Moment, der i 1885 kom frem i vor Politik, at han af og til syntes stemt for at se at komme ud over dette. Hans Navn nævnes i alle Forligsforhandlingerne, særlig i 1886 og 1887, og da Forliget kom i 1894, var det Moltke, der ikke holdt saa stærkt paa Hensynet til Estrup. Men egentlig er alle friere Rørelser i hans Politik tilsyneladende altid paa et bestemt Punkt stoppet op uden at have ført til Handling.

Chr. Moltke hører til de faa Godsejere i Tinget, hvis Virksomhed helt er knyttet til Politik, han har ganske vist taget Del i Administrationen af sine Godser, og han har anvendt en Del Arbejde i de senere Aar paa at bringe det sørgelig forsømte Vallø paa Fode, men Politiken har været hans Hovedvirksomhed, og dog synes det, som om han er gaaet saa mærkelig kold til denne sin Gerning. Dette er forunderligt, fordi han heri afviger saa stærkt fra Faderen, der netop i hele sin politiske Færd lagde den største Varme for Dagen. Adam Vilhelm Moltke begyndte som kras Konservativ, i Martsministeriet sad han saa Side om Side med Monrad, Tscherning og Lehmann, i Novemberministeriet arbejdede han sammen med mere konservative Elementer, og det er hævet over enhver Tvivl, at han hele sit Liv forblev en konservativ Mand. Men den store Forskel

har der været i ydre Optræden mellem Fader og Søn, at Chr. Moltke altid har holdt sig tilbage, medens Faderen paa det mest bevægede Tidspunkt af forrige Aarhundredes danske Politik uden Tøven stillede sig frem, parat til at hjælpe ud over Vanskelighederne, til at arbejde sammen med Folk, der havde mere end en Grund til at nære Mistillid til ham, og hvis Syn paa Landets Krav og Tarv var et helt andet end hans.

Det turde derfor, selv om en Skildring som denne, under ethvert Hensyn til den Politiker, der endnu virker iblandt os, selvfølgelig ikke kan fremtræde med Historiens fulde aabne Oprigtighed, dog maaske være indenfor Grænsen af det rette, at spørge, hvorfor ikke en Mand, der stod med de Traditioner at hævde, som Chr. Moltke arvede fra Faderen, i de Aar, da Danmark for at fortsætte sit Statsliv maatte tage sin Tilflugt til de futileste Juristerier, traadte frem og sagde: „her er jeg — beredt til at bygge Broen, ad hvilken Samarbejdet kan føres“. Det kunde Chr. Moltke have gjort — men han gjorde det ikke.

Saa nytter det ikke at pege paa, at han var stemt for en Ordning i Aarene efter 1886, at han støttede Forliget, o. s. frdls. — det var i 1885, Arbejdet skulde være gjort, saa havde meget set anderledes ud i Danmark den Dag i Dag.

Man kommer uvilkaarlig til at mindes Historiens Beretning om den gamle danske Adel i Forhold til Rigets Skæbne, mindes disse Mænd, der kaldtes Landets bedste Sønner, og som, paa ganske faa Undtagelser nær, ikke var rede, naar der bankedes paa Borgens udskaarne Port, og Riget kaldte.

De senere Aar har ført Chr. Moltke bort fra friere Rørelser, det synes næsten, som om han mere og mere mister den politiske Interesse, han saa ubestridelig har haft, det lader sig antage, at han selv har set, hvorledes det rette Øjeblik var gledet ham forbi, og det staar da kun til at haabe, at han ikke vil drive sin Bitterhed saa vidt, at han vil være med til at dæmme op mod *det* nye, der virkelig er godt.

MOLTKE-BREGENTVED

Født den 20. August 1854. Lehnsgreve, Kammerherre, Hofjægermester, R. af Dbg., Dbmd. Bregentved. Landstingsmand for 3. Kreds siden 19. September 1894.

Der var en Gang en Mand, der kom fra den store By og kørte ud paa Landet et Steds, hvor der laa mange prægtige Herresæder. Som man nu en Gang gør, naar man kører langvejs, gav Manden sig i Snak med Kusken og spurgte ham, hvis de dejlige Godser var. Kusken pegede med Pisken over Ørene paa sit Øg og sagde: „Der i det Punkt histude løber tre Godser sammen, al den Jord, De ser, hører under hver sin af tre Herrer. Han dér ved ikke alt det gode, han vil gøre, han derude ved ikke alt det onde, han vil gøre, og han der i Midten gør hverken ondt eller godt.“

Det første, den Kusk sagde, kunde han saare vel have sagt, medens han pegede paa Bregentved, for de Ord dækker fuldt ud Grev Frederik Moltkes Personlighed, han ved ikke alt det gode, han vil gøre de Folk paa hans Egn, og ingen Godsejer i Danmark er afholdt som han.

FREDERIK CHRISTIAN MOLTKE er født den 20. August 1854 paa Thurebyholm, hans Fader var Lehnsgreve, Udenrigsminister i Estrups Ministerium fra 11. Juni 1875—1. Oktober 1875 og Medlem af Landstinget, Frederik Georg Julius Moltke til Bregentved.

Frederik Moltke kom ret naturligt i Skole paa Herlufsholm, hans ualmindelig vindende Karakter skabte ham her mange Venner, der endnu den Dag i Dag samles om ham, og alle som en roser de den Trofasthed, hvormed han har bevaret Kammeratskabet, selv om Livet har ført Skoledrengene vidt fra hverandre. I Aaret 1873 blev han Student og tog anden Eksamen, derefter besøgte han Landbohøjskolen og rejste saa i Udlandet med nuværende Amtmand Jonquières.

Den 1. Oktober 1875 døde hans Fader, og Grevskabet administreredes en Tid af Etatsraad Kock paa Vemmetofte og Højesteretsadvokat Liebe.

I Femogtyveaarsalderen overtog Moltke selv Grevskabet, der hører til Landets største, dets Hartkorn er ca. 1550 Tdr., Ager-Arealet 5500 Tdr. Land med 5000 Tdr. Land Skov. 6 Hovedgaarde og 8 Kirker. Fideikommiskapitaler 4,360,000 Kr.

Som Godsbesidder indtager Moltke en fremragende Plads, han har forstaaet at omgive sig med Mænd, der hører til de ypperste blandt vore praktiske Landmænd, Mænd som afdøde Ulrik, Sofiendal, der hørte til Moltkes fortroligste Venner, Thalbitzer, Thurebyholm og Schumacher, Thurebylille. Moltke overlod Thurebylille Gaard til Forsøgsgaard for Landboforeningerne, og Landbohøjskolen i Kjøbenhavn har haft rig Lejlighed til at benytte hans store Interesse for videnskabeligt Landbrug.

Moltke-Bregentved

Selv var Moltke fra 1880 Sogneraadsformand, siden 1886 Formand for Præstø Amts Landboforening.

Bregentved Slot byggede han i Firserne om, saa det kom til at staa som et pragtfuldt Centrum i en gammel Rokokopark, hvis Mage ikke findes i Danmark. Moltkes Palæ i Kjøbenhavn paa Hj. af Dronningens Tværgade og Bredgade ombyggede han og opførte en Tilbygning til Brug for den Moltkeske Malerisamling, som han indlemmede i Grevskabet; tidligere havde den været i Familiens private Eje. I 1894 blev han Kurator for Vemmetofte Kloster.

Som Administrator tog han sig af Godset med stor Iver, og bag hans tilbageholdne beskedne Væsen ligger der, foruden et varmt Hjerte, tillige en ikke ringe Evne og en sjælden Gave til at vælge de rigtige Folk og knytte dem til sig ved virkelige Venskabs Baand.

Bregentved Gods giver den, der gæster det, Billedet af velordnet dygtigt Arbejde, hvor hver gør sit, og alle samles i fælles Interesse for Gerningen og fælles Venskab for den, der forestaar Godset. Selv gør Moltke nemlig langt mere Indtrykket af en Mand, der forestaar sit Grevskab, end af en i dette Forhold, souveræn Ejer, og er der en Virksomhed, der kan forsone selv skarpe Modstandere med de store samlede Jordbesiddelser, saa maa det være Bregentved under Grev Frederik Moltke.

Der er kun et Punkt, hvor det kniber af og til, det er Spørgsmaalet om Jagten. Selv er Moltke ikke Jæger, men for Vildtplejen nærer han den varmeste Interesse, og det hænder stundom, at Egnens Folk tørner sammenmed hans dygtige Overjæger Sauerbrey, om hvem forresten enhver Jagtven vil udtale sig med største Anerkendelse af hans dygtige og rationelle Vildtpleje.

Betyder Moltke saaledes meget for Bregentved og Egnen om Bregentved, er det ikke underligt, at han ikke har haft Lejlighed til at give sig af med meget udenfor sit Hjem, det ligger desuden hans Væsen fjærnt. Dog har han som Præsident i dansk Fiskeriforening fra 1887—1902 viet denne stor Interesse, og det gik ham nær til Hjerte, at den voksende demokratiske Aand fjærnede ham fra denne hans Stilling.

Den 19. September 1894 valgtes han ved de ordinære Valg til Landstinget i afdøde Etatsraad Jacobsens Sted. Paa Tinge har han været en stille Mand, der altid stemte med Højre. I en ung Alder ægtede han Estrups ældste Datter, men nogen egentlig Indflydelse paa hans politiske Overbevisning har Estrup vistnok aldrig haft. Mest lod han sig paavirke af sine Medarbejdere i sin hjemlige Virksomhed og af sin Onkel, Grev Moltke-Lystrup, der jo til Tider og netop paa det Tidspunkt, da Moltke-Bregentved valgtes til Landstinget, stod ret fjærnt fra Estrup. Det er en udbredt Mening, at Moltke en Tid havde en Del Sympathi for den Retning, der nu repræsenteres af det frikonservative Parti, men dette samles jo ikke om noget bestemt Program, og det er ikke heller alle dets Repræsentanter

af Godsejerstanden, Moltke personlig sympatiserer med. Nu staar han ret udpræget mod dette Parti.

I Politiken vil han næppe nogensinde komme til at spille nogen betydelig Rolle, hans Navn vil i Fremtiden, som i Nutiden, være knyttet til den Kreds og de Foretagender, der samler sig om Bregentved, men det bør vides ogsaa af dem, der ser mindre venligt til saadan Storbesiddelse, at her er en Mand, der har forstaaet at øve denne Besiddelse, som den skal øves, for at blive til virkelig Gavn for en udstrakt Kreds.

NELLEMANN

Født den 1. November 1931. Nationalbankdirektør, Medlem af Direktionen for det Classenske Fideicommis, R. af E., Stk. af Dbg., Dbmd. Kjøbenhavn. Landstingsmand for 1. Kreds siden 26. September 1870.

Saa underligt gaar det til i Verden, at Ministeriet Estrups Justitsminister, den Mand, der koncip̣erede de Aktstykker, der skabte den statsretslige Situation, mod hvilken Folkets store Flertal samledes i den haardeste Fordømmelse, nu, efter at Kampen er endt, staar i et ansvarsfuldt Embede som en af Landets fornemste Mænd med Elefantordenens gyldne Kæde om sin Hals, æret, agtet og anerkendt af alle, der villigt indrømmer hans store Egenskaber og bøjer sig for hans Personligheds stille Magt. Saa ringe en Vægt ligger der altsaa for den historiske Dom, ja selv for Samtidens Dom paa Politikens Midler, naar disse, som i Nellemans Haand, bestandig anvendes med en stille Magt, baaret af en helstøbt Personlighed.

Enhver ved, at Nellemann var Sjælen i det Estrupske Ministerium, at han var den, der førte an, omend tilsyneladende i Baggrunden, at han var den, der holdt Magtmidlerne i sin Haand.

Alt hvad der kan siges om „Estrupiatets“ Politik, kan overføres paa ham, og dog nu, om det i en Monografi skulde anvendes mod ham, glider det saa underligt af paa hans virke-

lig karakteristiske fine Personlighed, at hans store positive Arbejde bliver det, Skildringen fæster sig ved.

Hans politiske Modstandere vil saa hævde, at hans offentlige Virksomhed bærer Præget af, at han ikke har ejet noget af det Frisind, der sprænger Baand, knap nok af det, der med et Smil ser Rørelser, hvorved saadanne Baand sprænges, at hans offentlige Liv bærer Præget af en Del Stivhed, Uvillie mod stærke Følelsesudbrud og frodig Frihedstrang, blandet med ikke lidt formel Liberalisme, der iøvrigt er uadskillelig fra en saa udpræget Retsaand som hans.

Nellemann

JOHANNES MAGNUS VALDEMAR NELLEMANN er født i Kjøbenhavn den 1. November 1831. Søn af Kancelliraad, Hospitalsforstander C. M. Nellemann. Han blev Student fra Slagelse Skole 1849 og juridisk Kandidat med 136 Point, et meget fint Laud, i 1855. Han helligede sig straks det videnskabelige Studium og besøgte München, Paris og London paa det Stampeske Rejsestipendium, idet han afslog en ham af Krieger tilbudt Plads i det slesvigske Ministerium. 1858 blev han Lektor, Aaret efter Professor og overtog Processen efter Vedel og Retshistorien efter J. E. Larsen. Disse Fag docerede han, til han i 1875 indtraadte i det Estrupske Ministerium. I 1865 blev han Medlem af Consistoriet og Referendarius consistorii, Rektor 1874—75. Fra 1871 var han Regensprovst, det vil sige Regensens Forstander, en Post han ugerne fratraadte i 1875, da han indtraadte i Ministeriet. 1870 blev han ekstraordinær Assessor i Højesteret, 1873—96 Formand for Handelsbankens Bankraad.

At fremstille Nellemann som Retslærer vilde paa dette Sted af mange Hensyn, væsentlig Pladshensyn, ikke lade sig gøre, og dog vilde heri være at søge en væsentlig Side af hans Personlighed, thi det skal betones, at alle de Mænd, der, hvad enten det har været som Kandidater eller som examinati juris, er gaaet ud i Livet, af alt, hvad de i Studietiden har lært, klarest og tydeligst har bevaret Mindet om Nellemanns Lærebøger i dansk Proces, til dem har de idelig tyet tilbage og saaledes levet sig ind i deres Indhold, at Nellemann altid har staaet for dem som den Personlighed, de skyldte det meste af, hvad de bevarede i Livet af det lærte. Det blev alt i alt ikke saa faa Folk — ikke saa faa Venner — Nellemann derigennem fik, og det betød ikke saalidt i de Dage, da Justitsministeren stod som den, der bar Ansvaret for Provisoriet. Nellemann byggede sin Videnskab paa praktiske Grundlag, fulgte Livet saa nøje og fandt dog Lejlighed til lidt efter lidt at liste Videnskabens Grundsætninger ind i Læserens Bevidsthed, underbygge hans Viden med alle de Forudsætninger, Videnskaben krævede, saa jævnt umærkeligt, at de voksede sig fast i Bevidstheden.

Hans Lærebøger i Proces — Civilrettens almindelige Del, den ordinære civile Procesmaade og Læren om Eksekution og Auktion er endnu den Dag i Dag Grundlaget for Universitetets Undervisning i disse Fag, som de var det i 40 Aar, bestandig udvidede og delvis fornyede.

Men i Sammenhæng med dette staar Nellemanns Indflydelse paa vor Lovgivning. Først og fremmest hans Arbejde i Proceskommissionen. Allerede den 28. Februar 1868 udnævntes han til Medlem af Kommissionen angaaende Retsplejens Ordning og i Proceskommissionen af 1880 og 1892 har han haft Sæde, det vil i alt væsentlig være hans Aand, der vil leve i den Reform af den civile Retspleje, som det bliver den kommende Tids Opgave endelig, og efter saa mange Aars ublide Kaar, at føre ud i Livet. Men stort er ogsaa Antallet paa de Love, han har ført frem i sin lange Virksomhed. Retfærdigheden byder, at de nævnes her, fordi de, selv om Vilkaarene for Lovgivningsarbejdet paa Grund af Forfatningsstriden var ugunstige, be-

tegner en Evne hos denne Mand til stille og jævnt at føre sit Initiativ igennem. Først og fremmest *Retsplejen:* Lovene om processuelle Frister 1890, Tvangsauktioner 1891, Konsulers Domsmyndighed 1895, Erstatning for uforskyldt Varetægtsfængsel 1888, Godtgørelser til Vidner 1888. *Politivæsnet:* Helligdagsloven 1876 og 1891, Hundeloven 1889, Maskiner 1889, Fæstemandsvæsnet 1891, Sprængstoffer 1894, Dampkjedler 1896. *Sundhedsvæsnet:* Karantænelove 1880, 1885 og 1893, Udgifter ved Sindssygevæsnet 1884, Levnedsmidler 1891 og 1894, Ligbrænding 1892, smitsomme Sygdomme 1888 og 1892, Jordemødre 1893, Apothekervæsen 1894 og 1895. *Familieret:* Gifte Kvinders Raadighed 1880, uægte Børn 1888 og 1892, Plejebørn 1878 og 1895. *Handel og Søfart:* Vekselloven 1880, Firmalove 1889, Søloven m. v. 1892, Oplagsbeviser 1894, Strandingsloven 1895. *Bygnings- og Brandvæsen:* Bygningslove for Landet 1876 og 1894, for Kjøbenhavn 1889, for Købstæder 1894, Brandvæsnet for Landet 1889.

Alt i alt et ret betydeligt Antal Love, og karakteristisk for Nellemann er det, at han *vilde* gennemføre sit Lovgivningsarbejde og fik sat igennem, at han ikke traadte tilbage, før han havde udrettet det, en stor Del af de forannævnte Lovgivningsarbejder førtes ud i Livet efter Forfatningskampens første Afslutning ved Forliget og umiddelbart før dette.

Naar Hensyn tages hertil og til Nellemanns overvejende Indflydelse paa Proceskommissionens Arbejde, maa det betones, at han efterlader sig et meget betydeligt Spor i vort Lands Lovgivning, og føjes hertil, at de af ham hævdede Synspunkter i hans juridiske Værker har været i overvejende Grad bestemmende for de enkelte Dommeres og Domstoles Afgørelser, saavel som Ledetraaden for Sagførernes Virksomhed, vil det ses, at hans Indflydelse paa dansk Retsliv i et halvt Aarhundrede, saavel som paa dansk Lovgivning i henimod 30 Aar, har været dyb og indgribende.

Det er den Slags Ting, der overlever sin Mand, og det er den Slags Ting, der sletter ud, hvad der kan være af Bitterhed efter en haard og uforsonlig Forfatningskamp, hvor det højlydt

og fra mange Sider bebrejdedes Nellemann, at han skyggede over Domsmagten og den eksekutive Politimyndighed med sin Personlighed til Værn for sin Politik, til Vaaben mod Demokratiets.

Nu glider Tiden frem, det gamle glemmes af den kommende Slægt, den Slægt, der led under det, mindes det vel endnu, men kun som en Kamp, hvor det erkendes, at det var vaabenføre Magter, der stod mod hinanden, det koger op af og til — og glider tilbage, naar alt kommer til alt, i Anerkendelsen af et mægtigt Livsarbejde, der for mange Aar vil præge Samfundets Liv og kun gradvis i lange Tiders Løb fornyes.

Kun i sit Forhold som Minister for Island har han ikke naaet at føre stort igennem. I Landstinget har han haft Sæde, siden han valgtes den 26. September 1870 ved et Suppleringsvalg efter Orla Lehmanns Død d. 13. September og Konferentsraad Davids Udtræden 19. August samme Aar. Hans Virksomhed her er berørt i det foregaaende.

Personlig er Nellemann en meget tilbageholden Mand, det vides, at han har en sjælden Evne til at forstaa, at hans kloge, sindige Naturel, hans Skarphed i Tanke og Veltalenhed vinder de fleste for ham. Man ved, at han er en trofast Ven og en hjælpsom Mand, der aldrig selv har samlet noget Had og altid været rede til at tale med Fjende som med Ven. Oprindelig udgaaet fra de nationalliberales Kreds blev han den, der forenede dette Parti med Godsejerne, hvem han særlig vandt ved sin Betænkning over Vallø Stifts og Vemmetofte Klosters Forhold til Staten af 1872, der vistnok for stedse afgjorde dette Spørgsmaal. I 1894 blev han den, der dannede Overgangen til det Forhandlingens Ministerium, der skulde afløse Kampministeriet, indtil han i 1896 udnævntes til Nationalbankdirektør. Efter Ministeriet Reedtz-Thotts Fald troede han ikke paa et Højreministeriums Chancer og holdt sig tilbage. Der vil endnu en Gang byde sig en Lejlighed frem for Nellemann til at sætte Slutstenen paa sin lange politiske Virksomhed, ved Retsreformens Behandling i Landstinget; vil og kan han her imødekomme de Ønsker, den overvejende Del af Be-

folkningen nærer, hvilke Indvendinger end Juristernes snævre Kreds, tildels med Rette, maatte have mod Forslaget i den Skikkelse, hvori det nu foreligger, saa vil han hermed for Historiens Dom, som den utvivlsomt vil forme sig, naar Begivenhederne yderligere afklares, trods alt, staa som en af sit Aarhundredes mest fremragende Personligheder, som den kloge, fine og skarpe Jurist, der trods Kampen satte sig et varigt Minde i Landets Historie ved sin af en stille Magt baarne Indflydelse paa dets Retsliv.

NORDBY

Født 25. September 1850. Gaardejer. Fejrupgaard, Helgenæs. Landstingsmand for 9. Kreds, valgt den 25. September 1901.

JEPPE POULSEN NORDBY er født i Stødov, Helgenæs Sogn i Randers Amt den 25. September 1850; hans Fader var Møller Poul Jeppesen. Sin første Undervisning modtog han i Almueskolen, men allerede 15 Aar gammel var han i Aaret 1865—66 Elev paa Gjedved Højskole og senere i 1870—71 paa Landboskolen i Lyngby, hvor la Cour var Forstander. 1885 overtog han sin nuværende Ejendom, Fejrupgaard (7 Tdr. Hartkorn) i Helgenæs Sogn, hvor han altid havde haft Ophold. Fra 1877—1883 var han Formand i Sogneraadet og blev det atter i 1895. Denne Stilling beklæder han endnu.

Nordby er i mange Henseender en mærkelig Mand. Ved første Indtryk synes han underlig indesluttet, alvorlig og tavs, men taler man med ham, aabner han sig lidt efter lidt og viser en fast og stærk Personlighed, præget af Alvor, men med betydelig Evne til at iagttage.

Han er en beskeden Mand, der finder det „usmageligt" at tale om sig selv, men sine Meninger dølger han ikke, og han er beredt til at sætte alt ind paa sin personlige Overbevisning. Han er en ensom Mand, den eneste Gaardmand i Tinget af Højre. Han sluttede sig til Partiet, fordi han syntes, at de Krav, Venstre opstillede i 1872, var uberettigede. Han modnedes i

denne Overbevisning, og den Modstand, han mødte i sin Kreds, underbyggede hans Anskuelse med den bestemte Følelse af at lide for sin Sag, der øger en udpræget Personligheds Fastholdelse ved en Overbevisning. Hans alvorlige Karakter gjorde ham følsom overfor Spot og onde Ord, han kunde ikke se, at meget af Ordenes Ondskab var Kampmidler; de vrede Molboer saarede ham, og han blev Eneboeren paa sin Egn, for hvem Sympathierne med dem, der havde Styrelsen, ikke betød Vejen til Magt og Ros.

Nordby

Desuden var han en alvorlig Kristen; en indremissionistisk Præst kaldte ham højkirkelig med Sympathi for Missionen, selv anser han det personlige i Trossager for det ene afgørende, og ihvorvel han i meget paaskønner indre Missions Arbejde, er det ham „usmageligt“ at fæste Navnets Etikette paa sin religiøse Opfattelse.

Ret naturligt blev Pligten hans Grundsynspunkt, og for den traadte Retten mere i Baggrunden, et Fænomen, der ideligt gentager sig i de alvorligt troendes Politik.

Han stillede sig i 1890 i Æbeltoft mod L. C. Larsen, Haldum, der opnaaede Valg. I 1892 stillede han sig for anden Gang. Det Aar valgtes Wistoft, efter at Riegels havde trukket sig tilbage, Socialdemokraten P. Sabro, der debuterede, opnaaede omtrent samme Stemmetal som Nordby. Endelig stillede han sig i 1898 mod Neergaard, der efter at have repræsenteret Hørningkredsen siden 1892, stillede sig i denne Kreds.

I Januar 1901 døde Kammerjunker Carl Neergaard, der ved Estrups Udtræden havde faaet Sæde i Landstinget, og ved

Suppleringsvalget den 25. September lod Nordby sig opstille og valgtes.

Han maatte naturligvis føle sig fremmed for meget i Tinget, den eneste Gaardmand i Partiet og tilmed nu Medlem af et svagt Parti med en kneben Majoritet i Opposition mod Venstres stærke Regering. Allerede den første Sag, hvortil han skulde tage Standpunkt, bragte ham i Modsætning til Partiet. Han hørte til dem, der erkendte, at Højre havde en vis Forpligtelse til at gennemføre Salget af de vestindiske Øer, dog syntes han, den sønderjyske Tradition krævede forudgaaende almindelig Afstemning. Dette blev hans Standpunkt, han var beredt til at falde paa det, men syntes ikke, hans beskedne Stilling paalagde ham at være Mægler mellem de divergerende Opfattelser, saameget mere, som den truende Landstingsopløsning virkede pirrende paa ham. Han undlod derfor at stemme, men da Sagen i Efteraaret 1902 kom frem under en anden Form, ansaa han det for i god Overensstemmelse med sit tidligere Standpunkt, at stemme *mod* Salget, hvis Betingelser han var imod.

Hans kirkelige Opfattelse prægede hans Optræden under Kirkelovene, saavel som hans Ordførerskab ved Ægteskabslovens Behandling, ligesom han var den eneste, der stemte mod Lotteriloven, som han ikke billigede. I 1901 blev han Medlem af Tuberkulosekommissionen.

Nogen egentlig Partimænd vil han aldrig blive, dertil er hans Livsopfattelse for præget af hans personlige Opfattelse, han staar sikkert i mangt og meget fjernt fra sine Partifæller, og det er næppe troligt, at Rigsdagsarbejdet i Længden vil holde ham fast, men hans alvorlige Stræben efter at komme til Bunds i Sagerne, hans store Bestemthed og Ærlighed er Egenskaber, der i Tider, hvor Partiet kæmper, kan have stor Betydning indenfor dets Rammer, selv om hans mørke Syn paa Samfundslivet fra Pligtens Standpunkt næppe nogensinde vil kunne træde i Forbindelse med det klare Syn, der lægger Hovedvægten der, hvor den hører hjemme, paa det frie Valg, ikke paa Underkastelse under højere Love.

PAGH

Født den 17. Januar 1841. Bladejer, Kancelliraad, R. af Dbg. Bogense. Landstingsmand for 6. Kreds siden 19. September 1902.

CHRISTIAN LEHMANN PAGH er født den 17. Januar 1841 i Fredericia, hvor Faderen Niels Pagh var Snedkermester. Han besøgte Trinitatis Borgerskole der i Staden og kom efter Konfirmationen i Bogtrykkerlære. Da han ikke følte sig tilfredsstillet med den Lærdom, Skolen havde bibragt ham, søgte han yderligere Belæring i Efterskoler og Privatundervisning, ligesom han selv læste en Del.

Han naaede snart at blive Medarbejder ved Fredericia Avis, og under Krigen 1864 var han en Tid ansvarshavende Redaktør.

Kort efter Krigen begyndte han i Bogense som sin egen Mand, idet han som Bogtrykker udgav Bogense Avis, hvis Redaktør han var. Avisen, der har en til den mindre Kreds svarende Størrelse og Udbredelse, ledede han i den lange Aarrække i samme Højreretning. Pagh blev hurtig en anvendt Mand i Bogense, allerede 1869 valgtes han til Byraadet og blev senere Formand for dets Fattigudvalg og Skoleudvalg samt Medlem af Skolekommissionen og Overligningskommissionen og af Odense Amts Skoleraad.

Men Paghs Ry for Anvendelighed naaede ud over Sletten, der skiller Bogense fra den øvrige Verden, og han blev en søgt og anvendt Mand i de danske Købstæders Institutioner og Foreninger. Mest skyldes det vist den velafvejede Sindighed, der er hans Karakters Hovedejendommelighed, og den Grundighed, hvormed han sætter sig ind i det, han giver sig af med.

Han blev da Medlem af Næringslovskommissionen af 1890, Næstformand i Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk, Medlem af Varelotteriets Bestyrelse, Medlem af den nordfynske Landboforenings Bestyrelse og Formand for Bogense Bank, samt Revisor i Nordfynsk Jernbaneselskab. Tillige er han Formand i Dansk Provinsbogtrykkerforening.

Han er ved denne sin Virksomhed bleven knyttet til de større Bevægelser Landet over, og han har anvendt betydeligt Arbejde paa disse Sager, der nu efter hans Valg til Landstinget vil være ham til god Nytte i det stille daglige Arbejde.

For Politiken nærer han en for en Redaktør og Bladudgiver ret naturlig Interesse. Ved et Suppleringsvalg til Landstinget den 30. Juli 1884 afgaves *en* Stemme paa ham. Som Højremand deltog han i en Aarrække i den lokale politiske Bevægelse, og sidstafvigte Efteraar, da det gjaldt om at finde nogle rigtig trofaste gamle Højremænd frem for at danne en Modvægt til de nyere Bevægelser indenfor Partiet, valgtes han ind i Landstinget for 6. Kreds.

Pagh

Det er givet, at han som en øvet og grundig Arbejder vil kunne finde Anvendelse i Udvalgene, ligesaa givet, at han næppe vil drage den almindelige Opmærksomhed paa sig ved sin Fremtræden i Salen. Han er en af de tre By-Haandværker Repræsentanter, Tinget ejer, om hvis almindelige Holdning der senere vil blive sagt et Par Ord i Biografien af Bagermester Stilling.

Særlig Interesse nærer Pagh for Retsreformen, og da navnlig for Spørgsmaalet om Adgang til Erstatning for uforskyldt Varetægtsarrest. Her ønsker han en betydelig Udvidelse af Adgangen til denne Erstatning, ikke alene for Arresterede, men ogsaa for Anholdte. Spørgsmaalet finder vel nok lettest sin Afgørelse ved en Ændring af Loven af 5. April 1888, men allerede det, at der fra den Side røres ved denne Sag, tjener Pagh til Ære. Selv siger han, at han vilde sætte meget ind paa dette Spørgsmaal.

HOLGER PETERSEN

Født den 9. Juni 1843. Fabrikejer, Grosserer. Kjøbenhavn. Landstingsmand for 1. Kreds siden 21. September 1898.

HOLGER PETERSEN er født den 9. Juni 1843 paa Laagegaard ved Vejle, Søn af Proprietær H. V. Petersen. Han kom allerede som Barn til Kjøbenhavn i Huset hos en Morbroder, der var Manufakturhandler, og besøgte Maribo's Realskole. Han deltog som frivillig i Krigen 1864, rejste derpaa nogle Aar som Handelsrejsende og etablerede sig i 1868 som Manufakturhandler i Kjøbenhavn. Hans Forretning tog Vækst, trivedes vel, og i 1878 anlagde han en Baandfabrik.

Under Toldlovsforhandlingerne i Landstinget den 11. November 1898 udtalte han sig selv om sine Bevæggrunde til denne Udvidelse af Forretningen. Han sagde: „Naar jeg blev industridrivende, er det netop, fordi jeg som Købmand følte mig ubehagelig berørt ved, at jeg skulde forskrive mine Varer fra Udlandet, skønt det var Varer, som dog muligvis kunde produceres herhjemme."

Hans Antagelse slog til, Fabriken trivedes overmaade vel og udvidedes til ogsaa at omfatte Farveri og Knapfabrik, der nu har Filialer i Malmø og Stockholm.

Firmaet Holger Petersen hører til de mest bekendte i Landet i sin Branche, og dets Rejsende berejser hele Landet og Sverrig og Norge. Holger Petersen interesserer sig varmt for sin Stand, han er Formand for Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse og af Industriforeningens Industri-Udvalg. Hans Arbejdskraft er ogsaa taget i praktisk Tjeneste, idet han er Formand for Foreningen af kjøbenhavnske Manufaktur-Grossisters Akkord- og Konkursafdeling — Akkordforeningen kaldet, — og som saadan udtalte han sig under Behandlingen af Tillæg til Konkursloven den 14. Novbr. 1900 med megen Sagkundskab, omend med stærk Rigorisme, idet han ønskede indført i Loven en Bestemmelse om, at den, der var insolvent, skulde ifalde Straf, naar han ikke erklærede sig fallit, ligesom han ønskede, at saadan Adgang skulde aabnes under Udlægsforretninger.

Den 21. September 1898 indvalgtes han i Landstinget som udtalt Højremand. Han hører ikke til dem, der hyppig tager Ordet, men netop i hans allerførste Periode var der rig Anledning for ham til at tale. Toldloven var til Forhandling, og han udtalte sig med megen Kraft som Toldbeskyttelsesmand. Han hævdede de reelle Hensyn mod Theorierne, anførte talrige Eksempler fra Ind- og Udland, citerede med stor Snarraadighed sine Modstandere og indlod sig i en meget skarp, men formelt fortræffelig Polemik med Madsen Mygdal, hvori begge Parter førte den djærveste Klinge. Han fik her Lejlighed til at berøre en Sag, hvoraf han har den største Fortjeneste.

Holger Petersen

Holger Petersen er, foruden at være Handelsmand og Fabrikant, en virkelig varmhjertet Patriot, han har sat meget ind paa et saa nationalt Arbejde som Opdyrkningen af den jyske Hede, han er Formand for Plantageselskabet Steen Blicher og Formand for Myremalms Plantagen, og stor har den Virksomhed været, som han har udfoldet til Indkøb og Opdyrkning af Hedearealer. I Toldlovsdebatten tog han derfor ogsaa med Vægt Eksempler fra denne Virksomhed. Han kaldte Heden vort Smertensbarn, der kun kostede; men viste, hvorledes Industrier som Trækulsindustrien og Tjæreindustrien under Beskyttelsen kunde vokse. Han omtalte Fiskerierhvervet og den Beskyttelse, dette kunde tiltrænge, betegnede Tale om Ringe og Karteller som Spøgelsefrygt og fremdrog Gang paa Gang det Synspunkt: „de mange smaa Industrier under Beskyttelsens Velsignelse i de mange smaa tilfredse Hjem.“

Gud fri nogen for i en Fart, uden bydende Tvang, at tage Standpunkt til Spørgsmaalet Beskyttelse eller Frihandel.

Holger Petersen udtalte med stor Overbevisnings Fasthed, at han havde en socialistisk Autoritet Schippel for, at Frihanhandel var Reaktion — samtidig udtalte han sig som decideret Praktiker, og dette sit Standpunkt vendte han tilbage til under Behandlingen den 19. December 1899.

Disse hans „store" Taler læses, selv om man er uenig med ham, med stor Fornøjelse, de giver Billedet af en stor, støt og stout Mand, der mener, hvad han siger og vil noget bestemt, en Mand, der kan tale og — tie ogsaa.

Holger Petersen er Repræsentant for, hvad man kunde kalde Ny-Højre, Bymændene, hvem Landets store Indflydelse paa Lovgivningsmagten har kaldt frem til Modstand, lun som den Jyde, han er, sagde han under Forhandlingen om Fabriksloven den 22. Marts 1901 — „A hover et it" — at Mejerierne skulde undtages fra Lovene, men under samme Lovs Behandling stillede han sig paa et meget konservativt Standpunkt med Hensyn til Børns Arbejde i Fabriker, der kaldte Tingets eneste Socialdemokrat, C. Andersen, frem til Ripost. At Holger Petersen i meget havde Ret, naar han fremhævede Faren ved Børns Anvendelse som Mælkedrenge og Bydrenge, vil ingen nægte, fremragende Kriminalister har paapeget de store Farer og netop i Modsætning hertil nævnt Fabrikernes Tugt og Orden, men paa den anden Side er Børns Anvendelse i Fabriker knyttet til saadanne Farer, kalder saadanne historiske Rædselsbilleder frem, at ingen tør føre den Tanke ud for Alvor.

Da Forhandlingerne om de vestindiske Øer begyndte, den 28. April 1902, viste Holger Petersen ret, hvor tavs en Mand han kunde være. Alt, hvad han sagde, var dette — jeg tier, thi her tales Politik, og min Sag i dette Spørgsmaal er Realiteterne. Da Salget, som han stemte og virkede imod, faldt ved Afstemningen, tog han praktisk fat, han var bleven Formand for Plantageselskabet Dansk Vestindien og drog langvejs med Orlov, da Kommissionen snørede sin Randsel for at gæste de vestindiske Øer.

Han er tillige Medlem af Forsvarskommissionen og af Kommissionen ang. de kjøbenhavnske Banegaardsforhold.

Alt i alt en „egen Kraft“ Mand med ringe Snak, megen Energi og Fasthed, en Brugbarhed til politisk Arbejde og en virkelig Støtte for de „bestaaende“ Interesser, han anser sig for kaldet til at forsvare, som sagt en „Ny-Højremand“ af dem, vi for Ballancens Skyld vel nok skal have, en haardhændet Realpolitiker, der byder Bringe mod de fremstormende Krav, vant som han er til at kæmpe for sin Bedrift; men ogsaa, det maa erkendes, nu da der findes saa mange Bedrifts Lilleputter, baade af „det betrængte Landbrug“ og for „det borgerlige Erhvervs retfærdige Krav“, en Mand, der i sin Realpolitik har noget vist storladent, der forsoner med Maalet, fordi Midlerne er ret storslaaede.

Det var slet ikke tosset at faa et nyt Parti af den Slags Folk, med dem er det værd at krydse en Klinge.

RABEN

Født den 2. Oktober 1819. Partikulier, Vonsild pr. Kolding. R. af Dbg. Kongevalgt Landstingsmand, udnævnt den 24. Juli 1895. (Landstingsmand for 10. Kreds fra 15. December 1875—19. September 1894. Folketingsmand for Vejle Amts 6. fra 4. Juni 1866 til 20. September 1872. Medlem af den slesvigske Stænderforsamling Januar 1853—1864.)

Simon Peter Raben er født den 2. Oktober 1819 i Odense, hvor hans Fader, Niels Christian Raben, var Lærer ved Borgerskolen. Han valgte Landvæsnet, og ejede fra 1845—1880 en Gaard i Vonsild ved Kolding, hans Hjemsogn hørte før 1864 til de slesvigske Distrikter, men indlemmedes ved Freden i Kongeriget.

Raben er blandt de ældste af Rigsdagens Parlamentarikere, kun Estrup og Thygeson kan se tilbage paa en længere Rigsdagsvirksomhed end han. Allerede i Januar valgtes han af de mindre Landejendomsbesiddere til Medlem af den slesvigske

Stænderforsamling, genvalgtes i Juni 1854 og i December 1860. Ved Freden indlemmedes som anført Vonsild i Kongeriget og gjordes til Valgstedet for en ny Kreds, der traadte i Stedet for Bredebrokredsen. Raben blev ikke Kredsens første Repræsentant, idet Kancelliraad Kjær repræsenterede den fra Valget den 11. April 1866, men allerede den 4. Juni samme Aar valgtes Raben, og ved Omvalget den 12. Oktober samme Aar, i Anledning af Grundlovsforandringen, opnaaede han atter Valg ved Kaaring. Kredsen holdt han dog ikke længere end til Valget den 20. Septbr. 1872 og var saa i tre Aar udenfor Rigsdagen, til han den 15. December 1875 ved et Suppleringsvalg efter Gaardejer Schølers Død valgtes til Landstinget, hvor han i henved 20 Aar havde Sæde som en af 10. Kreds Repræsentanter. Til Valget 1894 stillede han sig ikke, men allerede 15. Decbr. 1895 udnævntes han som kongevalgt i Stedet for den afdøde Chr. Rasmussen af Ryslinge.

Raben

Oprindelig tilhørte han det saakaldte Mellemparti, han hørte til dem, der stemte for den reviderede Grundlov, og efter dens Vedtagelse traadte han, der altid var en meget konservativ Mand, mere og mere mod højre Fløj for at slutte sig til det Parti, der en Tid lang betegnedes som „det forenede Højre" for derefter kort og godt at kaldes Højrepartiet. Han deltog i de første Aar efter 1866 med stor Iver i den lokale politiske Kamp, og Wulff siger i sin „Danske Rigsdag" om ham, at han „ved sine sunde og forstandige Højrebetragtninger er bleven Venstre en sand Torn i Øjet, og hans livlige og energiske Deltagelse i Egnens politiske Agitaton, hans uforfærdede Optræ-

den paa Valgmøderne imod Venstreførerne, og hans skarpe Logik gjorde ham endnu mere frygtet".

I den foregaaende Oversigt vil det ses, at hans Navn hyppigt vender tilbage blandt de Mænd, der deltog i Udvalgsarbejderne som Højres faste Stab, fortrolig, som han var, med slesvigske Forhold blev han ret naturlig Bærer af Loven af 29. Marts 1867 om Skyldsætning af de forhenværende slesvigske Distrikter og Loven af 24. Juli 1880 om ekstraordinære Hjemstedsbeviser for Personer fra Hertugdømmerne. Fra 1887—1902 har han, med 5 Aars Afbrydelse, været Medlem af Rigsretten, han var en Aarrække en af Landstingets Sekretærer.

Tidligere talte han hyppigt og var en klog og forstandig Taler, hvis Ord havde Vægt; at han i Firsernes Begyndelse nød stor Anseelse i sit Parti, fremgaar af Wulffs Omtale af ham, der her gengives. „Raben," hedder det „er et godt klart Hoved og har meget stærkt fæstede Anskuelser. Der er over hans Person det mærkelige Præg, som er saa almindeligt for den slesvigske Bonde, en fremtrædende Energi og Viljestyrke, parret med Alvor og Sejghed og Besindighed. Han indgyder Tillid og er i det hele en mandig Skikkelse med baade Aandens og Legemets Kræfter. Han er en brav Mand, der er al Agtelse værd."

Det følger af sig selv, at Raben, der nu er fyldt de 84, er traadt stærkt tilbage i politisk Virksomhed, og dog fik han i afvigte Efteraar Lejlighed til at lægge sin Energi for Dagen i det vestindiske Spørgsmaal, hvor han ligesom den 13 Aar ældre Thygeson, trods legemlig Svaghed, mødte og stemte mod Salget, naturligt fordi enhver, hvem det sønderjyske Spørgsmaal laa nær paa Sinde, uvilkaarligt ved en Idéforbindelse, der i hvert Fald er fuldt ud forstaaelig, følte sig stærkt frastødt af Tanken om „at formindske Riget". Der er noget ganske nordisk vikingedjærvt i en saadan Oldings Færd, og selv om det forsøgtes at smile derad, vakte det sikkert i den store Almindelighed en vis Beundring at se den Energi, hvormed de to gamle Mænd gjorde det, de ansaa for deres Pligt.

Udenfor den parlamentariske Virksomhed har Raben i Aarene 1845—67 flere Gange haft Sæde i Sognerepræsentationen og i Aarene 1856—67 været Sandemand ɔ: Sognefoged. Siden 1852 var han Sekretær og Forretningsfører i det kgl. autoriserede Skamlingsbankselskab, ligesom han ogsaa udenfor Rigsdagen har virket ivrigt for Forsvarssagen, der syntes ham Danmarks Livsag. Alt i alt er Raben den veltjente Landets Borger, for hvis tro Tjeneste enhver maa bøje sig med den Ærefrygt, der tilkommer de hvide Haar, som han bærer med Hæder.

SCHEEL-RYEGAARD

Født den 17. Novbr. 1833. Greve. Besidder af Samhuset Rosenkrantz, Kammerherre, Hofjægermester, C. af Dbg., Dbmd. Ryegaard pr. Roskilde. Kongevalgt Landstingsmand, udnævnt 24. Juli 1895. (Folketingsmand for Kbhvns. Amts 3. Kr. fra 3. Jan. 1879—9. April 1895.)

FREDERIK CHRISTIAN ROSENKRANTZ SCHEEL er født den 17. November 1833. Søn af Kaptajnleutenant i Søetaten Grev Jørgen Scheel, og en Ætling af den gamle berømte Skeelske Slægt, der i Rigdom Magt og Indflydelse stod fremmest blandt de danske Adelsslægter under de oldenborgske Konger.

Sine Fornavne arvede han efter den Mand, der oprettede Stamhuset Rosenkrantz, Gehejmeraad Frederik Christian Rosenkrantz, født 1724 død 1802, som ved sin Død overdrog Stamhuset til sin mødrene Slægt Skeelerne, til stor Ærgrelse for Slægten Rosenkrantz. Arvede Scheel saaledes i Tiden Navn og Stamhus, slap han for at arve Frederik Christians Sindelag, der var ilde. Det var ham, der forfulgte Landboreformatoren Henrik Gerner, søgte at styrte Bernstorff paa dennes Landbrugspolitik, og forfattede den berygtede Memorial mod Landboreformerne, der dog til alt Held kostede sin Ophavsmand hans Stilling som Statsminister.

Scheel modtog sin Opdragelse delvis paa Sorø Akademi fra 1849—51, i Aaret 1862 overtog han Stamhuset (754 Tdr. Hart-

korn), kom samme Aar ind i Sogneraadet og 1865 i Amtsraadet, hvor han havde Sæde til 1901.

Hans Stilling bragte ham ind i en Mængde forskellige Tillidshverv, som Medlem af Landmandsbankens Bankraad, Bestyrelsen af Brandforsikringsselskabet „Danmark", Bestyrelsen af Folkemusæet og Roskilde Amts og Københavns Amts Skytteforening som Formand. Desuden har han beklædt Stillinger som Repræsentant i Nationalbanken og Næstformand for Selskabet „røde Kors".

Scheel-Ryegaard

Den 3. Januar 1879, i det bevægede Aar efter Opløsningen paa Spørgsmaalet: „Hjælp til de vestindiske Øer efter Opstanden", stillede Scheel sig i Kjøbenhavns Amts 3. Kr., hvor Gaardejer Ole Larsen den 20. September. 1872 havde slaaet Monrad. Hans Modkandidat var Gdr. H. Sørensen af Klovtofte, Kredsens Folketingsmand; den senere Landstingsmand N. Hansen, Gundsølille, trak sig tilbage, Scheel valgtes med 790 Stemmer og holdt ved 7 paa hinanden følgende Valg denne Kampkreds for sit Parti, til han efter Forliget ved Valget 1895 fældedes af Mejerist Rosleff, der ved Valget i 1892 kun havde to Stemmer mindre end han.

Hans Valg i 1879 blev, som Wulff beretter, hilst med stor Jubel i Hovedstadens Højrekredse, hans Fald i 1895 hilstes med ikke mindre Jubel af Venstre. Han er en tavs Mand, der sjælden taler, men følger sit Parti med megen Troskab. I Udvalgene gør han en Del Arbejde og har i Kamptider talt med megen Vægt under Vælgermøderne, hans Væsen har skaffet ham alles Sympathi paa Tinge, ligesom han i sin Virksom-

hed som Godsejer har vundet stor Tillid hos Egnens Befolkning.

I 1895 udnævntes han til kongevalgt Landstingsmand og havde en Tid lang Sæde i Rigsretten. Han hørte til de Medlemmer, der ved Valget efter Forholdstalsvalgmaaden maatte vige sit Sæde.

I Landstinget indtager han samme Stilling som tidligere i Folketinget, han taler sjældent, hans Navn er ikke knyttet til bestemte betydelige Sager, men hans Indflydelse i Partiet er stor. Han har væsentlig knyttet sig til Grev Moltke-Lystrup og ser meget skeptisk paa en Fornyelse af Bevægelsen „de store og smaa Bønder". En meget betegnende Ytring, der tillægges ham, er denne: „Det er en Fejl at tro, at den danske Bonde er konservativ, som det saa ofte siges. Halvtredsindstyve Aars politisk Kamp under Venstres Førerskab har for stedse faaet Bugt med den danske Bondes Konservatisme, om den nogensinde har eksisteret ude i det praktiske Liv."

Gud ved, om ikke Scheel har Ret i dette, det er vist gode demokratiske Grundsætninger og ikke konservative Idéer, der holder den danske Bonde tilbage fra at slutte sig til Arbejdernes Politik, saalidt som konservative Idéer nogensinde vil føre Godsejerne og Bønderne til et Mellemparti, skal dette skabes, maa vist Godsejerne slaa af paa deres Idéer.

Det gør Scheel aldrig.

SCHULTZ

Født den 23. Febr. 1838. Smedemester og Maskinfabrikant, Fredericia. R. af Dbg. Landstingsmand for 10. Kreds siden 19. Septbr. 1894.

ANDREAS SCHULTZ er født i Fredericia den 23. Febr. 1838, hans Fader indehavde før ham den Forretning, han nu driver, og som han har udvidet betydeligt. Han har al sin Tid virket i sin Fødeby og har derfor snart sagt haft Haanden paa alt, hvad der voxede frem og trivedes i denne.

Han hører med til Byen, og Tredive Aar af dens indre Historie vil vel nok altid nævne hans Navn i de fleste af dens Forhold.

Til Medlem af Byraadet valgtes han først i Aaret 1885, men før den Tid havde han varetaget adskillige Hverv, saasom Tilsynet med Dampkjedler, Bestyrelsesmandat i Fredericia Haandværkerforening, og Grundejerforening, hvis Formand han har været siden 1876.

Schultz

Som Byraadsmedlem har han været Formand for Sygehuset, Medlem af Skoleudvalget, Skolekommissionen og ret naturligt Svendeprøvekommissionen.

Men som det vanligvis gaar, er der til disse offentlige Hverv knyttet en Del af mere privat Natur, som den Mand ikke undgaar, hvis Lod fører ham ind i Købstadens offentlige Liv.

Det er naturligt, at der vindes Venner, at Opmærksomheden henledes paa den Mand, der daglig kommer i Berøring med Byens Borgere, det ene fører det andet med sig, og snart er Manden i Bestyrelsen af alt, hvad der i Miles Omkreds kræver Bestyrelse.

Smedemester Schultz har aldrig nægtet sig hjemme, og hans Medborgere har gjort Brug af hans Beredvillighed. Han er Formand for Centralforeningen af Smedemestre i Jylland, Medlem af Arbejdsgiverforeningens Hovedbestyrelse siden dens Stiftelse, Formand for Repræsentantskabet for Banken for Fredericia og Omegn, Formand for Taksationen for Kreditforeninger i det østlige Jylland og Kreditforeningen for industrielle Ejendomme samt endelig Medlem af Bestyrelsen for Sønderjysk Forening og Kasserer for Menighedsplejen i Fredericia.

Sig mig hvad du er, og jeg skal sige dig hvorledes du er, kunde man sige, og med Hensyn til adskillige Betragtninger i denne Anledning henvises til den umiddelbart efterfølgende Skildring af Bagermester Stilling, hvori nogle mere almindelige Bemærkninger er fremsat, som i og for sig godt kunde være fremsat her.

Siden 19. Septbr. 1894 har Schultz været Landstingsmand, og han er vel den mindst kendte Højremand paa den hele Rigsdag, men enhver, der erfarer, hvor stor og mangeartet hans Virksomhed i Hjemmet er og har været, vil vel indrømme, at naar han i sin politiske Virksomhed har holdt sig tilbage, er det ikke fordi han er uvant med, det vi her i Landet kalder for „Sager".

Snarere ligger det deri, at hans politiske Overbevisning, der knytter ham til den estrupske Gruppe, har Talsmænd nok ham foruden, og desværre er det jo sjældent, at Lovgivningsmagtens Vej gaar tæt forbi Smaakøbstadens Dør.

Men skulde der blive Brug for ham til særlige Arbejder, er der næppe Tvivl om, at han vil være bedre rustet end de fleste af Tingets Medlemmer til at give sit Besyv med i Sager, der vedrører Provinsbyernes Interesser, med et vel ikke stort, men dog ganske praktisk Syn.

HANNIBAL SEHESTED

Født 16. Novbr. 1842. Hofjægermester, Kammerherre, Stk. af Dbg., Dbmd. Stamhusbesidder til Broholm pr. Nyborg. Landstingsmand for 6. Kreds siden 1. Oktbr. 1886.

HANNIBAL SEHESTED er et af Danmarkshistoriens mærkeligste Navne, det tilhørte Slægtens første berømte danske Mand, født 1609 paa Øsel, Christian den 4des Svigersøn ved Trolovelse med Kirsten Munks Datter Christiane, Lehnsmand paa Tranekær og Rigsraad, 30 Aar gl. Ambassadør i Spanien og senere fra 1642—1648 Statholder i Norge, styrtet ved Frederik den 3. Tronbestigelse, beskyldt for Underslæb og landflygtig, knyttet til Karl Gustav under Krigen, men stadig sit Fædreland

tro, den Mand, der afsluttede Freden i 1660 og den Mand, der med Kongen knækkede Adelens Vælde samme Aar, Rigsskatmester og atter Rigsraad, død 1666 som Danmarks særlige Ambassadør i Paris, efterladende *Hannibal Sehesteds Testamente*, hvori han aabenbarer Tanker, som først Aarhundreder senere skulde føres ud i Livet: Vornedsskabets Ophævelse, Dannelse af et Ministerium og Udstedelse af en Grundlov efter Oplysninger fra de bedste evropæiske Forfatninger.

Hannibal Sehested

Saadan en Mand var gamle Hannibal Sehested, og intet Under, at Navnet trods det Had, der fra mange Sider har været vendt mod det, har en god Klang i danske Øren.

Saare vidt forskellig fra denne Hannibal Sehested er den Mand, der bærer det samme Navn og fødtes paa Broholm den 16. November 1842. Faderen Niels Fred. Bernhard Sehested var Godsejer og Arkæolog, en dygtig Landmand og en myndig Familiefader, der holdt sine 14 Børn under stræng Hustugt. Sønnen Hannibal kom i Skole paa Herlufsholm og gennemgik Skolen, til han 1860 blev Student. I 1868—69 blev han juridisk Kandidat og overtog strax efter Tangegaard under Stamhuset i Fæste.

Medens Blodet stundom rullede lidt hurtigt i Sehestedernes Aarer, og det faldt mange af dem svært at bøje sig under Pligtens Krav, var Hannibal Sehested altid den alvorlige, stræbsomme Arbejder, der passede sin Gaard, efter Faderens Død 1882 bestyrede Godset for sin Moder og ved hendes Død 1894 overtog det selv til kyndig og forsvarlig Drift. Det omfatter 274 Tdr. Hartkorn, desuden ejer han Holt og Skorpholt Plantage i Jylland.

Hans Arbejde laa i det jævne, han var Medlem af Landhusholdningsselskabets Bestyrelse, af Privatbankens Bankraad, Tilsynsmand ved Landbohøjskolen, Medlem af Repræsentantskabet af Svendborg Bank og Skolekommission. Siden 1902 er han Formand i dansk Skovforening, siden 1886 Formand i Fyens Haglskadeforening og fra 1874—1900 Formand for Jagtaflysningen i Svendborg Amt.

Alle disse Hverv har han røgtet med stor Pligtopfyldelse og Alvor, sindig og grundig, som han er.

I 1886 valgtes han ind i Landstinget, deltog med Iver i Udvalgsarbejdet, var Ordfører for Ølskatloven og Udstykningsloven 1897, men talte sjældent i Salen. Fra 1892—1900 og 1901—02 var han Tingets Viceformand og fik Sæde i Rigsretten.

Endnu har hans Livsbane lidet tilfælles med hans berømte Navnes. Den norske Statholders storladne Reformiver, hans vidtsvævende Planer, hans store Luksus og hans vidtforgrenede Rænker, alt dette maatte ligge Hannibal Sehested fjernt, og dog møder vi i hans Liv et Træk, der genkalder hans Navne i Erindringen og berettiger den Sidestilling, som her er sket.

Historien beretter om gamle Hannibal Sehested, at han til Christian den 4. udtalte, at „alt hans udvortes Væsen beroede paa den Kredit og Autoritet, Herren meddelte sine Tjenere.“ Han var en særdeles kongetro Mand, og da hans Misundere i Adelen havde styrtet ham, blev det denne hans Egenskab, der gjorde, at Frederik den 3. havde Bud efter ham og Brug for ham, da han vilde knække Adelens Vælde. Kan end Forholdene i 1660 og i April 1900 ikke sidestilles, saalidt som de otte, skønt de talte Rigets første Lehnsmænd, kan sammenlignes med Rigsraaderne i 1660, saa var der dog den Lighed, at Kongen kaldte en Regering, der kunde bryde Modstanden indenfor Godsejerne og samle Lovgivningsfaktorerne om bestemte Reformer af indgribende Betydning for Landet. Det skulde den kongetro Mand Hannibal Sehested gøre.

At han ikke ævnede det, er vist i det foregaaende, Rigsraaderne var ham for stærke, og han forstod ikke sin Navnes Rænker. Denne skrev ikke i „Berl. Tidende“, at Otto Kragh

var enig med ham, han kuede ham ved Hjælp af Borgmester Nansen; i 1900 hed Borgmesteren Hansen, og han gik sin Vej fra Hannibal Sehested. Til Bønderne, der gennem Folketingets Finansudvalg i de Dage faktisk regerede Landet, fandt han ikke Vejen.

Medens han kæmpede sin Kamp mod Ahlefeldt, Frijs, Reedtz Thott, Navne, der klinger af 1660, stod i Baggrunden Folketingets store Flertal, beredt til at træde til, hvornæst Sehested maatte lægge ned sit Sværd, og gaa for at gøre Plads for det første Ministerium af Folket. Da var hans Syn mindre stort, mindre forstaaende og vidt end det, der levede i *Hannibal Sehesteds Testamente.*

Han staar nærmest Baron Juul, det samme redelige, nøgterne Blik, den samme gode Villie, men ogsaa det samme snævre Syn. I Landbokommissionen har han ydet et stort Arbejde, men Arbejdet er præget af hans Person og peger ikke fremad, det er som den Sehestedske Fribytternatur for ham har staaet som noget afskrækkende, ja selv Faderens friere Syn paa Landbolovgivning, der viser sig i hans Skrifter om Fæstevæsenet, er ham fjærnt, han sluttede sig til dem, der bittert og haardnakket rettede Bebrejdelser mod den Retning indenfor det konservative Parti, der vovede at nærme sig Demokratiet og Fremskridtet, var det end nok saa lidt.

Statholderen i Norge havde været Fører indenfor Reformpartiet eller i hvert Fald da frikonservativ.

STILLING

Født den 9. Juni 1843. Bagermester, R. af Dbg. Randers. Landstingsmand for 9. Kreds siden 30. September 1890.

JACOB FRANTZ HERMANN STILLING er født i Randers den 9. Juni 1843, Søn af Bagermester C. V. Stilling, altsaa en Arvtager af fædrene Virksomhed. Han fik en god Opdragelse i den Bay-Kirketerpske Borger- og Realskole i Randers, lærte Handelen og var fra 1857—64 ansat paa et Handelskontor. Siden 1870 er han Bager i Randers.

Han siger selv, at han i sin Ungdom var en glad Sanger, der med Liv og Lyst deltog i Sangerfester rundtom i Landet og i en Aarrække havde Sæde i Bestyrelsen for Randers Sangforening og Skytteforeningerne — derunder ogsaa Fugleskydningsforeningen.

Dette er det første Indtryk, Sønnen af den Randers Bager, der synger af det fulde Bryst, smykket med den hvide Hue drager med Kammeraterne fra By til By, fra Fest til Fest. Synger og taler ved Festmaaltiderne i Lunden og Pavillonen, svinger de smaa Steders Ungmøer paa Dansesalenes gyngende Gulv, og hæver Glasset for Danmark, Fædrelandet, for den nordiske Kvinde, for vore ærede Værter og for den ærede Bestyrelse. Udenfor Festerne, naar Foreningerne holder alvorsfulde Generalforsamlinger, rejser den unge Skytte og Sanger sig med skarpe Forespørgsler til Bestyrelsen om dette eller hint, stiller krasse og vægtige Dagsordener og frygtes af Spidser, der søger at undgaa, hvad de kalder „Vrøvl", men tiljubles af den lille Klike fødte Opponenter, der elsker saadan „Fest". Tilslut bestemmer Bestyrelsen sig for at optage den veltalende unge Mand i sin Midte, og nu har den en kæk Vedet, der med Understrøm af Alvor forstaar at lære de genstridige Respekt for det, „Bestyrelsen har tænkt eller ment". Saaledes øves den unge til fremtidig kommunal og politisk Gerning.

Stilling

1872 blev Stilling Formand i Bagerforeningen, 1872—78 Medlem af Ligningskommissionen, 1875 Medlem af den Nørrejyske Bagerforening, 1875 Medlem af Haandværkerforeningens Bestyrelse.

Det er Livets Alvor, der nu melder sig. I den glade Kreds og paa Generalforsamlingerne har Byens Borgere faaet Øjet op for den unge Mands Brugbarhed, han taler godt, han vinder ved det djærve i sit Væsen, han er en frygtet, men ikke hadet Modstander, og hans ubestridelige Dygtighed er parret med en vis Godmodighed, han er ikke alene Taler, han er en fortræffelig „Selskabsmand“, en Akvisition for en offentlig Forsamling. Han hilses velkommen i Lauget med disse Ord: „En ung Mand, vor By kan være glad ved, og til hvem den knytter sit Haab.“

Saa er han 33 Aar og indenfor alt, det staar til ham selv, om han vil glide videre ad den afstukne Bane til eget og Byens Held, passe sin Bedrift, vinde sig Venner og lægge Ryg til Byens Arbejde, Øre og Lunger til dens Tale, Mave til dens Festmaaltider og Saaler til dens Dans.

Imidlertid Byen er den lille Verden, udenfor ligger den store, Broen bygges først og fremmest af Pressen, og Stilling skrev en Del anonymt i Randers Blade, indtil han i 1878 vovede sig ud med en længere Artikel i Jyllandsposten om Haandværkerforhold. Da han syntes, han selv var for ung, fik han Formanden for Haandværkerforeningen, Bjørn, til at medunderskrive.

Manglede Stilling saaledes den bevidste frie Følelse af egen Styrke, der prægede den Ungdom, der skrev i Venstrebladene, saa maa det dog erkendes, at netop fordi han med Forsigtighed følte sig for, naaede han, da Artiklen iøvrigt var fortræffelig og indeholdt meget af Vigtighed for den Sag, den gjorde til sin, at den gav Stødet til det første almindelige Haandværkermøde i Horsens og Dannelsen af Fællesrepræsentationen for Haandværk og Industri, i hvis Hovedbestyrelse Stilling endnu har Sæde som det eneste Medlem, der har været med fra først af.

Nu var Situationen i mange Punkter forandret. Tidligere var det Randers By, der hædrede Stilling, den unge fremadstræbende Søn af Byen. Nu var han en af Randers By bekendte Mænd, en af dem, hvis Navn nævnedes udenfor Byen med Ære. Det gav ham Vægt og Indflydelse. I 24 Aar virkede han nu i Byraadet, med stor Energi og efterhaanden med betydelig

Indsigt, blev af dem, hvis Ord hørtes og som havde Ret og Adgang til at tale med om Byens Sager, ja, om alt, hvad der skete, var sket og skulde ske i Randers By, Medlem af Fattigudvalget, af Kasse- og Regnskabsudvalget, Brandkommissionen m. m., og røgtede sine Hverv til Byens Tilfredshed.

Tilfredshed var netop Maalet — Tilfredshed for alle. I det lille Samfund, en dansk Provinsby danner, maa dette kunne naaes. Paa Raadhuset sidder de bedste af Borgerne under Hs. Majestæts Borgmesters Forsæde, besjælede af redelig Villie til at gøre det saa godt som muligt for alle. Forfatningen af 1849, revideret 1866, er Værn for Friheden. Kredsen forsættes jævnt opad i de højere Embedslag gennem Borgmester til Amtmand, og der haves altid Føling med Statens ypperste. Af og til daler en lille Erkendtlighed i Form af et Ridderkors eller en Kancelliraadstitel ned til det styrende Borgerskab, og det daglige Liv glider saa lindt og let, man smaaskændes, chikanerer let sine Konkurrenter og kæmper om Omegnens Bønder. I Bladene tager man af og til en Tørn om Lygter og Plankeværker, men i det hele og smaa forliges man ret vel.

Folk kan sagtens være glade — og er det som Regel. Men saa begynder det, som det begyndte for de Randers Borgere, at murre i Geledderne nedefter. Der er Folk, der ikke finder sig tilfredse med deres Kaar, og da de ved deres Sammenslutning er Magt, maa man væbne sig mod dem.

Stilling havde stiftet nørrejysk Bagerforening, den første danske Mesterorganisation, der blev stiftet, og hvis Love Stilling selv med stor Dygtighed har udarbejdet, for at de siden kunde tjene til Mønster for alle senere dannede Organisationer herhjemme. Han nedlagde et stort Arbejde i at samle Landets Haandværkere og Industridrivende i Dansk Arbejdsgiver og Mesterforening, idet han i denne Forening saa en Garanti for en rolig Udvikling af vore Arbejderforhold og den nødvendige Regulator paa *Arbejdernes uberettigede Krav.*

Ganske vist ligger der i disse tre Ord et Spørgsmaal, der kunde give Anledning til mange og lange Digressioner. Skal det forstaas som de Krav, der opstilles af Arbejderne, for saa

vidt som disse er *uberettigede?* eller skal det forstaas, som om de Krav, Arbejderne opstiller, overhovedet er *uberettigede?* Desværre har den sidste Forstaaelse været den almindelige, og Kampen for Brødet, der Mester og Mester imellem har haft sit hyggelige, lidt komiske Skær af Smaatskaarenhed, er ved at forandres til Kamp mellem Mester og Svend bleven bitter og styg. Mestrene, der til en vis Grad kæmpede for Arnen, tog bravelig fat, og ligesom to Krigshære, naar de drog mod hinanden i gamle Dage, bad til den alretfærdige Gud hver for sig med samme fulde Alvor og Tro paa deres retfærdige Sags Sejr, for dernæst at masakrere hinanden til Guds Ære og takke ham for Sejr, om den gaves, saaledes kæmpede Arbejdsgivere og Arbejdere i mange Aar og kæmper endnu.

Af denne Kamp har Stilling paa Mestrenes Side Fortjeneste. Han siger selv, at han som Fællesrepræsentationens Repræsentant i Stockholm i 1900 holdt Foredrag om danske Arbejderforhold og gjorde Lykke, at han har deltaget i et Utal af politiske og Haandværkermøder Landet over, ligesom i kommunale Købstadsforeninger og Kampmøder med Socialisternes Koryfæer, Knudsen, Hørdum og Sabro. Han hævder, at han aldrig er stukken op for nogen af dem, han taler godt, har baade Rygrad og moralsk Mod, og det har nok været værd at krydse Klinge med ham.

Men mon nogen af Parterne er gaaet fra Mødet uden den Overbevisning, at de hver for sig havde staaet sig, at de hver for sig havde hele Retten, Modstanderen hele Uretten, og mon nogen af disse Kampe med Koryfæerne har ført Forstaaelsen et Hanefjed fremad. Det er det ulykkelige ved det, den lyse glade Ungdom, med dens Sang og Skyttefester, det ihærdige alvorlige Arbejde i Byen, det energiske Samarbejde med Standsfæller og Kolleger fra hele Landet og det støtte saglige Arbejde i Raadet, alt paa Baggrund af medfødt Aandslivlighed, Gemyt, Tillid, Agtelse og personlig Hjælpsomhed fører dog alligevel ud i en uforsonlig Klassekamp til Fordel for „de borgerlige Erhvervs retfærdige Krav“ — Krav, der, naar man gaar dybt og sundt til Bunds i dem, kun til Hælvten er virkelig Ret.

Den 30. September 1890, samme Dag som Socialdemokratiet naaede frem til Sæde i Landstinget, valgtes Stilling til dette Ting, og har her hævdet sin Plads med vanlig Autoritet og under særlig Syslen med de Sager, hans Person og Erfaring anviste ham.

Af faktiske Oplysninger noteres endnu, at Stilling siden 1896 har været Medlem af Randers Amts Skoleraad, 1897 Repræsentant for Købstædernes Brandforsikring, 1898 Direktør for Kreditforeningen af Grundejere i Nørrejylland og Formand for Varelotteriets Bestyrelse, Medlem af Næringslovskommissionen fra 1890, af Toldkommissonen fra 1895 og Forsvarskommissionen af 1902. Der er faa af Haandværkerstandens Mænd, om hvem saa meget godt kan siges som om ham, og naar her tilsyneladende ogsaa er sagt noget ondt, saa er det udelukkende fordi han, der staar saa langt fremme i Kredsen af danske Provinshaandværksmestre og Provinsens ledende Mænd, maa taale, at saare meget af det, der næppe er Ret, lægges paa hans Skuldre som en Byrde, han først kan lægge fra sig, naar han og hans kan hæve dens Tyngsel ud af deres lille Verden. Naar Byerhvervets Mænd ikke længere er „frygtede, om end ikke hadede Modstandere“ af Arbejdernes Talsmænd, men disses varmhjærtede Venner og Forbundsfæller paa et andet Grundlag end det, hvorpaa hver Part nu staar.

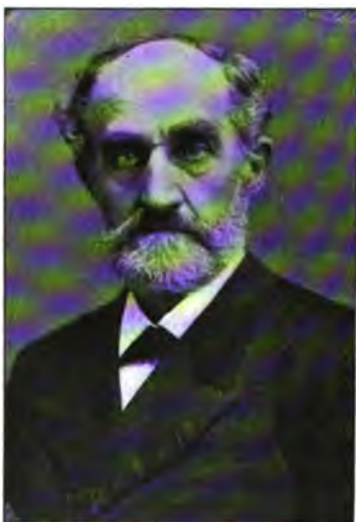
SØRENSEN (Kirkebjerggaard)

Født den 26. Marts 1836. Proprietær, Landvæsenskommissær, R. af Dbg., Kirkebjerggaard pr. Glostrup. Landstingsmand for 2. Kreds siden 14. Oktober 1891.

JØRGEN CHRISTIAN SØRENSEN er født den 26. Marts 1836 i Brøndbyvester, Søn af Gaardejer Søren Jørgensen. Efter sin Skolegang besøgte han Grundtvigs Højskole, uddannede sig til det praktiske Landbrug og erhvervede allerede i 1857 den Gaard, han nu ejer (10 Tdr. Hartkorn).

Meget tidlig tog han Del i de Bevægelser, der rørte sig paa

Egnen, og først og fremmest var det Skyttesagen, der tog hans Interesse fangen. Skytteforeningen for Roskilde Amt dannedes 1867, og Sørensen overtog Formandspladsen i Brøndbyvester Skyttekreds. Han ledede den i over 35 Aar, idet han først for nylig er fratraadt. Kredsen voksede sig stor og stærk, den talte, da Ejby udskiltes for kort Tid siden, 250 Medlemmer. Politik var aldrig naaet ind over dens Tærskel, selv i de mest bevægede Aar lykkedes det Sørensen at føre sin Kreds frelst gennem de Farer, der truede den og medførte en stor Spaltning i Skyttesagen Landet over.

Sørensen (Kirkebjerggaard)

I Aaret 1871 overtog Sørensen Formandskabet for Brøndbyvester Asyl, som Bispinde Monrad stiftede i 1870, medens Monrad, efter sin Hjemkomst en kort Tid var Præst i Brøndbyerne; og samme Aar valgtes Sørensen til Amtsraadet.

Her ligger hans egentlige offentlige Arbejde i 24 Aar, han var en Aarrække Formand for Amtets Økonomiudvalg og gav sig med stor Iver af med dets Sager. Herved vaktes den Interesse for Politik, der senere førte ham til Valg til Landstinget,

1874 blev han Landvæsenskommissær, 1884 Repræsentant for den almindelige Brandforsikring for Landbygninger og Medlem af Tilsynsraadet, og endelig kan det i denne Forbindelse nævnes, at han 1894 blev Formand for Repræsentantskabet for Frederiksberg og Omegns Sparekasse.

Med Bankvæsnet havde han alt Fortrolighed fra den Tid, da han som Repræsentant for Østifternes Kreditforening fra 1873 deltog med Iver i denne Forenings Anliggender. Under den bekendte Konverteringskamp i 1888 var han den eneste

af Repræsentantskabet, der holdt paa Konverteringen, som foresloges af Blem paa Bornholmernes Vegne.

Ved Supleringsvalget den 3. April 1889 efter Assurancebestyrer Hasles Død var Sørensen opfordret til at stille sig til Valg til Landstinget, men indflydelsesrige Højremænd ønskede Oberst Kofoed valgt, mest vel for derved at gøre ham skikket til det Kongevalg, som man havde tiltænkt den højtbegavede og fortjente Ingeniørofficer og Medlem af Jernbanekommissionen, Frilager- og Frihavnskommissionerne. Sørensen trak sig da tilbage.

Ved Suppleringsvalget 14. Oktbr. 1891 efter H. P. Larsens Død valgtes Sørensen ind i Tinget, hvor han siden da har haft Sæde.

Sørensen har væsentligt givet sig af med landkommunale Sager og med Jernbanelovene, han taler ikke hyppigt, men er en stadig og paalidelig Arbejder i de Udvalg, hvori han har Sæde. Som Arbejdet nu ligger for i Tinget, har det været hans Bekymring, at Vægten mere og mere skydes over paa Forhandlinger uden for Salen, Aftaler paa Partimøder og Forhandlinger mellem de forskellige Partiers Ledere.

Sørensen har heri vel nok Ret for en Del, og det er maaske ikke af Vejen i denne Forbindelse at citere Kriegers Ord fra den berømte Forhandling den 14.—18. Oktober 1873 om Finantslovsnægtelsen: „Der gives ikke noget mere undergravende, mine Herrer, for det hele Rigsdagsliv, end en saadan Foregriben af Tingets Beslutninger ved Udentingsforhandlinger, og en Regering, der ikke havde fremhævet dette Træk (her sigtes til Konsejlspræsidentens i Mødet d. 14. oplæste Erklæring) vilde i en væsentlig Henseende have svigtet sin Pligt, at betegne Situationen.“ Nu synes den herskende Opfattelse at være en anden, mon ikke J. C. Sørensen, hvis bestemte Udtalelser giver Anledning til denne Digression, ogsaa har Ret i, at den nye parlamentariske Skik vækker den dybeste Misfornøjelse i vide Kredse, navnlig fordi den svækker den enkelte Rigsdagsmands Ansvar.

DE THYGESON

Født 7. April 1806. Kammerherre, Hofjægermester, C. af Dbg. Dbm. Damgaard pr. Fredericia. Kongevalgt Landstingsmand, udnævnt 26. September 1868 (Medlem af Rigsraadets Landsting 3. Juni 1864 til 1866).

THYGE GEORG CARL DE THYGESON er født i Christianssand den 7. April 1806 og har den Dag, disse Linier skrives, fyldt sit 97. Aar. Den, der besøger det kgl. Theater, vil jævnlig i Mellemakten se Thygeson, lænet mod Balustraden, der skiller Orkestret fra 1. Parket, i livlig Samtale med en Nabo af et af Rigsdagens Ting, af og til betragtende Publikum gennem sin Kikkert, og naar Tæppet er oppe følgende Forestillingen, helst Operaforestilling, med Interesse fra først til sidst.

Tænker man saa over den Udvikling, Danmark har gennemgaaet i den Mands Levealder, saa undrer man sig — ganske uvilkaarligt, for underligt er det jo slet ikke. Og dog. Han fødtes i Christianssand, medens Norge var dansk Land, medens Kong Christian den 7de sad paa Danmarks Trone, to Aar efter, at Napoleon den store havde sat Kejserkronen paa sit Hoved, Aaret før Engelskmanden bombarderede Kjøbenhavn, man bliver ved at repetere Verdenshistorien og Danmarkshistorien med det Faktum som Grundlag, at Thygeson er født i 1806, og at han sidder veltilfreds i det kgl. Theater og nyder Forestillingen i sit 97. Aar.

Men besynderlig nok, faa tænker paa det Arbejde, han ubestrideligt har udført, et stort og smukt Livsværk, der for en Aarrække, flere Gange længere end hans eget Liv, vil bevare hans Navn i Danmarks Historie, jævnsides med et Navn som Dalgas, et Navn vundet som Klitinspektør i 36 Aar siden 1867.

Oprindelig bestemt til Studeringerne besøgte han Sorø Akademi og blev herfra Student i 1828. Faderen var Stiftamtmand N. E. de Thygeson i Christianssand, maaske Danmarks rigeste Mand i sin Tid, bekendt for sin Excentricitet og den overvættes Pomp, han udfoldede. Det fortælles om ham, at han vakte den store Napoleons Opmærksomhed ved at overbyde ham ved

Kjøbet af et berømt Maleri. Han ejede store Godser i Jylland og ved hans Død 1829 arvede Sønnen Mattrup og Vaabenholm i Skanderborg Amt. De store Thygesonske Rigdomme svandt paa Grund af de store Svingninger i Godsernes Værdi, og nu ejer Thygeson foruden en Fideicommiskapital af Jordegods kun Henneberg Ladegaard og Damgaard ved Fredericia (18 Tdr. Hartkorn) samt Skove i Skanderborg Amt. Tidlig tog Skovbruget hans Interesse fangen, og det er udtalt af kyndige og erfarne Skovmænd, at ingen i Landet ejer større Indsigt i Driften af Skov paa mager, trælsom Jord.

de Thygeson

Klitinspektørens Gerning er Overførsterens i et Distrikt, hvor intet vokser af sig selv, hvor den spæde Spire trues af Sandet, der lægger sig kvælende paa alt, der vil tage Vækst, og hvor Vedetkampen føres for Bevarelsen af Landet i Miles Dybde indefter. Og denne Vedetkamp ledede Thygeson personlig. Distriktet er fra Skagen til Blaavandshuk delt i Klitfogederier, der alle sorterer under Klitinspektøren, og det berettes af alle, der har staaet under Thygeson, at ingen som han havde Indseende med hver en ringe Ting, der vedkom hans Gerning. Overklitfogeden paa Færgegaard, Jørgen Rosenkrantz, der døde i 1895 højt op i Firserne, fortalte ofte med et lunt jysk Smil, hvorledes han, naar Klitinspektøren ogsaa i hans sidste Aar gæstede ham for at se, om han røgtede sit Hverv, gik Mile vidt med sin Foresatte, og naar han fremsatte en eller anden selvstændig Mening om Plantningerne, maatte lade sig sige, at han havde at vente, til han opnaaede en passende Alder og Erfaring, forinden han talte med om Sagerne. Men han erkendte

fuldt ud, at Thygesons Indsigt og Dygtighed var saa stor, at den tvang *ham* til Respekt, og det vil ikke sige lidt, for den nævnte gamle Klitfoged, hvis hele Liv var hengaaet med Røgt og Pleje af det skærmende Læbælte, var rentud en Professor i sin Virksomhed.

Den virksomme, utrættede Færden i fri Luft under Syslen med Plantning og Kystsikring har givet Thygeson noget vejrbidt, hærdet som en gammel Eg paa Klinten ved Stranden, noget eget stærkt, selvsikkert, der prægede hans Færd, om end han sjældent tog Ordet paa Tinge. Hans Tanker var kolde og klare, hans Dom velovervejet, stundom ganske lun paa Jydens Vis, og hans Handlinger fulgte hans Ord. Han havde fra 1864 Sæde i Rigsraadets Landsting og valgtes straks til det nye Landsting i 1866. Konservativ Mand har han altid været Repræsentanten for det gamle Godsejerparti, som han er det endnu. Han deltager endnu i Tingets Arbejde med Interesse, om end det er en Selvfølge, at hans usædvanlig høje Alder præger hans Færd.

Der er i det foregaaende talt om hans Optræden ved Forhandlingen om Salget af de vestindiske Øer, og det kan i denne Sammenhæng bemærkes, at Thygeson alle Dage har været det, man kalder en varm Patriot. Han deltog 43 Aar gammel som frivillig i 3 Aarskrigen som ansat i det jyske Arme-Korps. Blandt hans Vaabenfæller var den fornævnte gamle Klitfoged Jørgen Rosenkrantz, der endog drev sin Kampiver saa vidt, at han i 1864 erhvervede Tilladelse til, ledsaget af en ældre Tjener, at gjøre Tjeneste i Geleddet som en af Landets bedste Skytter.

Af det Tømmer var den Generation, der plantede det skærmende Bælte langs Jyllands Vestkyst, og det borger for, at Værnet, de plantede, staar en god Stund efter dem, saa det gamle islandske Ord om Mand, der dør, medens Eftermælet lever, skal sandes af de Slægter, der kommer.

Det er et Spørgsmaal, om ikke gamle Thygesons Navn bliver et af dem, disse Blade rummer, der lever længst og mindes med størst Taknemmelighed og Ærefrygt, ikke fordi han blev saa gammel en Mand, men fordi hans Livsværk var saa rigt og stort.

TOLDERLUND

Født den 10. Januar 1836. Etatsraad, Vicekonsul, R. af Dbg., Næstved. Landstingsmand for 3. Kreds siden 19. September 1894. Medlem af Rigsretten.

Det er vel ikke saa let for Købmænd at tage mod et Rigsdagsmandat. Der er altid meget at passe der hjemme, og dette meget er personligt Arbejde, alle de smaa Hjul skal gribe rigtigt ind i hverandre, om det ikke skal gaa galt. Desuden, den Købmand, der duer til noget, har hans egen By Bud efter til Byraadet og alle de smaa Hverv, Selvstyret i Kommunen nu en Gang medfører.

Det var ogsaa dette, der bevirkede, at Etatsraad Tolderlund først 58 Aar gl. traadte aktivt ind i Politiken.

Hans Vandel Tolderlund er født den 10. Januar 1836 i Vallensved i Sorø Amt, hans Fader var Lærer L. N. Tolderlund. I Hjemmet modtog han den første Undervisning og kom senere til Næstved i Realskolen. Efter Konfirmationen besøgte han Svend Langkjærs Handelsakademi, hvorfra han dimitteredes med Udmærkelse, samtidig tog han Vekselmæglereksamen. I Aaret 1862 etablerede han sig som Købmand i Næstved og overtog i Aaret 1871 en større Forretning i Præstø, som han drev i Forbindelse med forskellige industrielle Foretagender, Skibsrederi og Avlsbrug, indtil han i 1895 overdrog Forretningen til sin Søn og en anden ung Mand.

I denne Periode har han været forlenet med en Mængde Tillidshverv, og hvad der vel er ret enestaaende med Mandat i to Byraad, nemlig baade Næstved og Præstø, saaledes at han i Tidsrummet 1867—1897 har indehaft Byraadsmandat.

Fra 1884—1900 fungerede han som svensk-norsk Vicekonsul i Præstø, hvilken Post ved hans Fratrædelse blev inddraget.

Desuden var han Overligningskommsisær fra 1869—1900, Formand for Direktionen for Sydsjællands Laane- og Sparebank, Formand for Centralforeningen for Sjællands Stifts Handelsforeninger og Medlem af Bestyrelsen for de samvirkende Handelsforeninger i Danmark og Købstadsforeningen.

Som Formand for Repræsentantskabet for Brandassurance-foreningen for rørlig Ejendom i Sjælland Stifts Købstæder virkede han indtil 1900, i hvilket Aar han overtog Direktørstillingen ved dette Selskab og tog Bolig ved Foreningens Kontor i Næstved. I Aaret 1890 valgtes han ind i Næringslovkommissionen. Det kan herefter ikke forundre, at Tolderlund ikke har faaet Stunder til at give sig af med aktiv Politik, og det tjener ham i høj Grad til Ære, at han, der efter en stor og rig Virksomhed har tilkæmpet sig Ret til paa sine gamle Dage at unde sig Hvile, gav efter for sine Standsfællers indtrængende Anmodning om at træde ind i Landstinget. Han gjorde det, fordi han fandt Købmandsstandens Interesser svagt repræsenterede paa Tinge, og blev den 19. September 1894 valgt som 2. Landstingsmand for 3. Kreds. Han havde alle Dage været Højremand og sluttede sig straks til den konservative Fraktion, som han endnu tilhører og rimeligis vil vedblive at tilhøre. Da de „frikonservative“ mældte sig ud af Højre og det under Valgkampagnen i Efteraaret 1902 var stærkt under Overvejelse at berøve Reedtz-Thott Højres Stemmer, var Tolderlund og de Mænd, der stod ham nærmest, ret tilbøjelige til at opsige Baronen Huldskab og Troskab.

Tolderlund

Tolderlund staar Last og Brast med Estrup og hans trofaste, og det kan næppe forundre nogen, saa meget mere som Købstæderne jo vel ikke har lutter Medvind at vente fra de Partier, der repræsenterer „det rene Land“, og i Kampen mod Socialdemokraterne, som de store Købmænd i Købstæderne vel endnu desværre anser for Fjenden, næppe har andre end sig selv at stole paa, hvis de vil kæmpe.

Han er valgt til Medlem af Rigsretten og Toldkommissionen sam Kommissionen angaaende Statsbanedriftens Ordning. Under 16. Juli 1901 udnævntes han til Etatsraad.

Udenfor Højrepartiet, men indenfor Højres Valggruppe staar:

SONNE

Født den 21. April 1859. Forpagter paa Knuthenborg. R. af Dbg., F. M. Landstingsmand for 5. Kreds siden 19. Septbr. 1902.

OLE CHRISTIAN SAXTORPF SONNE er født den 21. April 1859 i Møgeltønder, hvor hans Fader var Præst. Pastor Hans Christian Sonne har i en Henseende et Navn, der, om det end ligger hans Præstegærning fjernt, sikrer ham mod Glemsel i en lang Række Aar. Født i Nexø, Søn af en Købmand blev han 1836 Student, 1842 Sognepræst i Møgeltønder, senere i Thisted, og endelig i Fuglede, hvor han døde som Provst for Arts Løve Herreders Provsti. Han var Skaberen af den første danske Husholdningsforening, som han dannede efter engelsk Mønster og i 1866 stiftede i Thisted; i dens Billede er den danske Forbrugsforeningsinstitution skabt.

Sønnen Ole Christian Sonne bestemte sig til Landvæsnet, 1880 blev han Landbrugskandidat efter ved 14 Aars Alderen at have gjort Bekendtskab med praktisk Landvæsen. Han fik til sin Eksamen Karakteren Udmærkelse, og allerede 1883 blev han Leder af Landhusholdningsselskabets Hvede- og Maltbygforsøg, som han først i Aar har afgivet til Statens Planteavlsudvalg.

Dette Arbejde har ført til en stor Fremgang for denne Korndyrkning i Landet, og Sonnes Fortjeneste af Landbruget er i denne Henseende meget stor.

Ved Landbrugsudstillingen i 1888 var Sonne Sekretær og fik for dette sit Arbejde Fortjenstmedaillen i Guld.

Umiddelbart efter Udstillingen blev han Forpagter paa Knuthenborg, hvilket Grevskab efter Besidderens Død under hans

Søns Umyndighed ledededes af Gehejmeraad Tesdorpf, der nærede varm Interesse for Sonne. Knuthenborg, der er god lollandsk Jord, driver Sonne mønsterværdigt, og det uagtet hans Tid er optaget af et Utal af Hverv i Landbrugets Tjeneste.

Han er Medlem af Landhusholdningsselskabet Bestyrelsesraad og en søgt Raadgiver paa alle landøkonomiske Spørgsmaal i og udenfor sit Stift, ligesom han i Landbrugets Foreningsliv er en af de aller ivrigste og mest søgte Kræfter. Siden 1898 er han Medlem af Hunseby Sogneraad, for Tiden dets Formand.

Sonne

Hans Deltagelse i Tolddebatten i 1897—99 er omtalt foran under Omtalen af Tesdorpf, og det skal tilføjes, at han i 1899 udnævntes til Medlem af Toldkommissionen.

Sidstafvigte Efteraar valgtes han til Landstinget, og man var ikke ganske paa det rene med hans politiske Stilling. Det vidstes, at han var en Modstander af Salget af de vestindiske Øer, men det formodedes, at han var en Tilhænger af den Ordning af Skattereformen, der blev den endelige Udformning af de Reedtz-Thottske Skattelove med Afskaffelse af Land- og Ligningsskatten samt Gammelskatten og Indførelsen af en beskeden Formueskat og en meget beskeden stigende Skala for Indkomstskat, forbunden med en Art Imødekommenheds Gave til det store Hartkorn i Form af en Tiendeafløsningslov, der lige siden 1866 har tonet frem i Horisonten, naar de store og de smaa Bønder skulde til at finde hverandre, og som i 1887—88 viste sig i et let smørfarvet Gevant, der dog ikke dækkede den.

Det viste sig at disse Formodninger slog til, Sonne meldte

sig ikke ind i det frikonservative Parti, væsentligst vel af Hensyn til sine Vælgere, der talte det gamle Højres Købstadsfolk, og vel ogsaa fordi han ikke havde opgivet Haabet om, at Højrepartiet under et nyt Banner kunde samles igen, men han forblev ogsaa udenfor Højre, vel nærmest for, som han ogsaa siden gjorde, at stemme for Regeringens Skattelove, som disse efter Forhandlingen med de Frikonservative forelaa.

For det parlamentariske Arbejde er Sonne ubetinget en Akvisition, klar, hurtig, vel instrueret, med et lyst og velafvejet Sind, med en sjælden Evne til at vinde Mennesker og en endnu sjældnere Evne til at træffe det rette i Tvivlstilfælde, samt endelig med den Gave, som kun erhverves af gode Magter ved Vuggen, et enestaaende Held i alt, hvad han tager sig til.

Mere kan en Vælger med Billighed ikke forlange af en Rigsdagsmand; det skulde da være èn bestemt Partiopfattelse, en saadan har Sonne vel ikke endnu, men det maa erindres, at det vel nok er de Tingmænd, der begyndte som Løsgængere, der har drevet det videst i Tidens Løb.

Forinden Omtalen af Højre afsluttes, staar det tilbage at nævne nogle Medlemmer, der i Aaret 1901 havde Sæde i Tinget, nemlig Borgmester Borup, Hofjægermester Brun, Landvæsenskommissær Brødsgaard, Byfoged Holch, Konferentsraad Koch, Pastor Petersen fra Færøerne og Kancelliraad Sørensen af Nyborg samt Steensen Leth til Hvolgaard.

LUDVIG CRISTEN BORUP, Konferentsraad, Borgmester for Kbhvns. Mag. 2. Afdeling, var født 6. Juli 1836 og døde 18. Januar 1903. Han var Søn af Købmand og Tobaksfabrikant i Randers J. C. Borup. Han blev Student 1854, juridisk Kandidat 1859, fik kort efter Ansættelse i Indenrigsministeriet og avancerede 1868 til Fuldmægtig, 1869 til Ekspeditionssekretær og 1875 til Kontorchef. Fra 1878—83 var han Assessor i Overretten og blev 1883 Borgmester i Kjøbenhavn. Fra 1869—83 var han Docent i Landboret ved Landbohøjskolen og har udgivet Værker om Landboretten. Han var Medlem af Havneraadet og Karantæne-Kommissionen samt af Direktionen for Thorvaldsens Musæum og Medlem af Tuberkulose-Kommissionen, C. af Dbg. og Dbmd.

En dygtig, indsigtsfuld Embedsmand, hvis Kamp som Finansborgmester med den nye Retning i Repræsentationen bragte hans Navn

stærkt i Forgrunden, men hvis store Evner selv hans Modstandere anerkendte. I Landstinget havde han Sæde fra 25. September 1901 til sin Død.

OSCAR BRUN, Hofjægermester, Ejer af Sæddingegaard paa Lolland, Boderup paa Falster og Krogerup paa Sjælland, er født den 6. Januar 1851, Søn af afd. Kammerherre, Amtmand og Folketingsmand P. F. C. Brun. Han gik i Skole i Borgerdydsskolen paa Christianshavn fra 1861—68, lærte Landvæsen hos Gehejmeraad Tesdorpf, hvis Datter han ægtede, og blev 1888 Medlem af Administrationen for Ringsted Klosters Fideikommis. Mest bekendt er han som Stifter i 1894, af Andelsselskabet „Frejr" en Efterligning af de engelske Stores, der fremkaldte en stærk Kamp mod ham fra Byernes Vælgere og vel nok kostede ham hans politiske Indflydelse, der ikke var ubetydelig, eftersom han forbinder megen parlamentarisk Evne med stor Veltalenhed og Evne til at vinde Tilhængere.

Ved Valget 19. Septbr. 1902 besluttede Kredsens Vælgere ikke at opstille ham, der ved Lehnsbaron Rosenørn Lehns Død i 1892 havde faaet Sæde i Tinget ved Suppleringsvalg den 29. Juni og den 19. September 1894 efter en stærk Valgkamp var genvalgt i 5. Kreds.

CLAUS MADSEN BRØDSGAARD, Justitsraad, tidligere Landvæsenskommissær, R. af Dbg., er født den 19. Decbr. 1834 paa Jorddrupgaard ved Kolding, som han ejede fra 1864 og i 1898 har bortforpagtet til sin Søn. Hans Fader var Kammerraad Brødsgaard, der døde 1864. C. M. Brødsgaard var fra 1871—97 Medlem af Amtsraadet, fra 1878—97 Landvæsenskommissionær og fra 1888—97 Medlem af Oversundhedskommisonen i Ribe Kredsen. Fra 1868—72 Formand i Kolding Omegns Landboforening, fra 1885—97 Medlem af Skoledirektionen, fra 1881—1897 Medlem af Bestyrelsen for Kolding Sygehus og Arresthus og fra 1898 Medlem af Landmandsbankens Bankraad.

19. Septbr. 1894 valgtes han til Landstinget i 11. Kreds, sluttede sig til Højre, omend han efter Forliget af og til viste stærk Forhandlingsvenlighed og nærmede sig den Gruppe, der senere blev det frikonservative Parti. Sidstafvigte Efteraar kunde han, der allerede i 1898 var fraflyttet Kredsen, ikke genvælges, og saaledes sluttede en parlamentarisk Løbebane, der kun havde varet i 8 Aar, og hvori Landvæsnets Lovgivning havde været hans største Interesse.

HANS CHRISTIAN HOLCH, Borgmester i Nykøbing paa Falster, R. af Dbg., er født den 12. August 1837 i Landersløv ved Hillerød, hvor Faderen, H. P. C. Holch, var Skolelærer. 1856 blev han Student fra Frederiksborg, cand. juris 1862, derefter Sagfører i Helsinge fra 1867—81, By- og Herredsskriver i Hillerød 1881—90 og 1890 Borgmester i Nykjøbing. I 1871 havde han været Sogneraadsformand, i 1874—82 Amtsraadsmedlem, fra 1888—90 Byraadsmedlem og Over-

ligningskommissær samt Formand i Gribskovbanens Bestyrelse og i en Aarrække tillige af Kjøbstadsforeningens Bestyrelse, siden 1894 af dens Repræsentantskab.

3. Januar 1879 valgtes han til Folketinget i Frederiksborg Amts 4. Valgkreds, men 20. April 1892 traadte han tilbage for Gaardejer H. Jensen af Hald og valgtes den 19. Septbr. 1894 til Landstinget for 5. Kreds. Han var i Højre en meget søgt Arbejder, en dygtig Parlamentariker, en alvorlig og kundskabsrig Politiker, og det betød et Savn for Partiet, da Stemningen i Lolland-Falsters Stift, der hos de umiddelbare Vælgere var stærkt mod det gamle Højre, nødte ham til at trække sig tilbage fra sin Stilling i sidst afvigte Efteraar og opgive Førerskabet af Partiet i Stiftet.

Siden 1895 er han Medlem af Toldkommissionen og desuden Direktør for Sparekassen i Nykjøbing.

Johan George Christoffer Frederik Koch, Konferentsraad, C. af Dbg., Dbmd., F. M., er Søn af Godsejer Fritz Ernst Koch, født den 11. Juni 1827 paa Østergaard og en af Danmarks mest fortjente juridiske Embedsmænd. Desværre tillader Pladshensyn ikke en Omtale, der ikke kunde indskrænkes til de faa Linier, Værkets Plan indrømmer, og ligesom de foregaaende maa denne Omtale indskrænkes til korte biografiske Data. Koch er Student 1845 fra Aarhus Kathedralskole, cand. jur. 1851, Slesvigsk Eksamen 1852, Fuldmægtig i slesvigsk Ministerium 1852. 1853—56 Politimester i Slesvig, fra 1856—59 Herredsfoged i Vis og Ugle Herreder og 1859—64 Appellationsretsraad i Hertugdømmet Slesvig, 1866 Byfoged og 1877 Borgmester i Odense, i hvilken Stilling han forblev til 1. Juli 1897. Af særlige Tillidshverv har han siden 1873 været Formand for Direktionen af sydfynske Jernbaneselskab, siden 1894 Formand for Fyens Sparekasses Direktion, fra 1883—97 Formand for Kjøbstadsforeningen, Formand fra 1890 for Næringslovskommissionen og fra 1898 Medlem af Banekommissionen.

Den 12. Septbr. 1879 valgtes han til Folketinget som Repræsentant for Odense, veg 20. Septbr. 1872 Pladsen for Octavius Hansen, der tilhørte de saakaldte „nationale“, men valgtes 25. April 1876 ved Kaaring og holdt Mandatet til 24. Maj 1881. 19. Septbr. 1894 valgtes han til Landstinget, men opstilledes ikke sidstafvigte Efteraar.

Som Borgmester har han vel nok været Landets populæreste og den, der har gjort mest for sin By, som Parlamentariker var han den fint dannede, aandfulde Taler og den dygtige Fagmand, alt i alt en af de „slesvigske Embedsmænd“, vi har haft Glæde af.

Frederik Petersen, Sognepræst paa Suderø, er født Færing, Søn af fhv. Folketingsmand, Skolelærer Johannes Petersen og født 22. April 1853, gik i Skole i Thorshavn 1865—69, i Reykjavik Latinskole paa Island 1869—75 og blev Cand. theol. 1880. Sognepræst blev han i Sandø

1880—85, paa Suderø 1885, var Formand for Kommunalforstanderskabet 1882—85 og fra 1887—93, Medlem af Lagtinget 1890 for Østerø Præstegæld og 1893—96 for Sandø Præstegæld, samt siden 1887 for Suderø Præstegæld. 20. August 1894 valgtes han til Landstinget for 12. Kreds, idet den tidligere Landstingsmand, Sysselmand Olsen, kun opnaaede 9 af de 20 afgivne Stemmer. Sidstafvigte Efteraar faldt han for Amtmand Bærentzen af Reformpartiet, hans Virksomhed paa Tinget har væsentlig indskrænket sig til Færøiske Sager.

MARTIN PETER SØRENSEN, Kancelliraad, Sparekassedirektør i Nyborg, R. af Dbg., er født den 12. Maj 1838 i Thisted, hvor Faderen, S. C. Sørensen, var Kæmner; han blev under Krigen 1864 Officer, gjorde som saadan i nogle Aar Tjeneste i Nyborg, indtil han i 1871 overtog C. H. Prams Jernstøberi. 1881 blev han Repræsentant, 1886 Direktør og 1888 Formand i Sparekassen for Nyborg og Omegn, 1889 solgte han Jernstøberiet. Allerede 1878 blev han Medlem af Byraadet, siden 1882 Formand for det tekniske Udvalg, 1895 Medkoncessionshaver ved Anlæget af Svendborg—Nyborg Banen. Den 19. Septbr. 1894 valgtes han til Landstinget for 6. Kreds, men opstilledes ikke sidstafvigte Efteraar. Han hørte til Højres tavseste Mænd, og indtog paa Tinge en meget tilbageholden Stilling.

Sluttelig bør her nævnes.

LUDVIG AUGUST STEENSEN-LETH til Hvolgaard, født den 16. Januar 1845 paa Steensgaard ved Lohals, Søn af Kammerherre, Hofjægermester Vincens Steensen-Leth. Han blev Student 1866 og cand. phil. 1867, studerede Landvæsen og erhvervede i 1870 den gamle Herregaard Hvolgaard i Langskov Uldum Sogn, Vejle Amt, $35^1/_2$ Td. Hartkorn. Han deltog i Agrarbevægelsen og valgtes efter Jensen Lysholts Død ved Suppleringsvalg den 21. September 1900 i 10. Kreds. Han sluttede sig til de otte, men stod ligesom de den Gang indenfor Højre. Ved Valget sidste Efteraar valgtes han ikke. Han tilhører nu det frikonservative Parti og er en ivrig Agitator for dette. I en Række af Aar har han været Formand for Hagelskadeforeningen i Nørrejylland og beklæder en Del lokale Tillidsposter.

VENSTRES VALGGRUPPE

Venstres Valggruppe tæller for Tiden: 1° Venstrereformpartiets 21 Medlemmer, 2° 3 af det tidligere moderate Parti og 3° Landstingsmand J. P. Jørgensen, Gandløse, der tidligere sammen med Hansen, Kartofte, udgjorde Agrarpartiets Repræsentation i Landstinget.

Af Gruppens Medlemmer har ingen haft Sæde i Tinget før Aaret 1882. 15 er valgt før, 10 efter Systemskiftet.

1° Højesteretssagfører OCT. HANSEN, Kjøbenhavn, 1. Kreds, valgt 30. September 1890.

Gaardejer NIELS HANSEN, Gundsølille, 2. Kreds, valgt 30. September 1882, tog C. Bergs Plads.

Gaardejer P. JENSEN-STENGAARDEN, 2. Kreds, valgt 30. September 1890, tog Provst Linnemanns Plads.

Gaardejer JENS RASMUSSEN, Snertinge, 3. Kreds, valgt 19. September 1894, tog M. Strandskovs Plads.

Gaardejer P. RASMUSSEN, Krøjerup, 3. Kreds, valgt 19. September 1902, tog Chr. Nielsen, Skuderløses Plads.

Landinspektør H. M. KOFOED, Rønne, 4. Kreds, valgt 21. September 1898, tog Jensens Plads.

Gaardejer H. P. PEDERSEN, Højreby, 5. Kreds, valgt 19. September 1902, tog H. C. Hansens Plads.

Gaardejer NIELS JOHANSEN, Ollerup, 6. Kreds, valgt 19. September 1894, tog Dyrlæge Caspersens Plads.

Husmand H. J. NIELSEN, Fjerritslev, 6. Kreds, valgt 19. September 1902, tog Hansen Solevads Plads.

Statsrevisor N. MADSEN MYGDAL, 7. Kreds, valgt 30. September 1882, tog Cl. Johannsens Plads.

Gaardejer J. P. K. VESTERGAARD, Gjøttrup, 7. Kreds, valgt 21. September 1898, tog A. G. Larsens Plads.

Entreprenør J. BERTHELSEN, Aalborg, 7. Kreds valgt 21. September 1898.

Gaardejer KR. JENSEN, Try Vestergaard, 7. Kreds, valgt 8. November 1901, Suppleringsvalg ved Provst Bjerres Død.

Gaardejer JENS SIMONSEN, VESTERGAARD, Klim, 8. Kreds, valgt 25. September 1901 ved C. Breinholts Død.

Lærer S. JENSEN, Aarslev, 8. Kreds, valgt 30. September 1890, tog Erikstrup eller Dams Plads.

Gaardejer NIELS SØRENSEN, Egaa, 9. Kreds, valgt 21. September 1898, tog Gaardejer J. Mortensens Plads.

Lærer TH. GUNDESEN, Uldbjærg, 9. Kreds, valgt 19. September 1900, Suppleringsvalg ved Hansen, Marsvinslunds Død.

Gaardejer OLE JENSEN, Nygaarde, 10. Kreds, valgt 19. September 1902, tog Steensen-Leths Plads.

Møller N. MØLLER, Letbæk, 11. Kreds, valgt 19. September 1894, tog P. K. Petersens Plads.

Gaardejer N. H. Buhl, Aadum, 11. Kreds, valgt 19. September 1902, tog C. H. Holms Plads.

Amtmand CHR. BÆRENTZEN, Færøerne, 12. Kreds, valgt 6. August 1902, tog Pastor Petersens Plads.

2° Redaktør J. PEDERSEN, Odense, 6. Kreds, valgt 1. Oktober 1886, tog Gaardejer Jensen, Trenderups, Plads.

Kreditforeningsdirektør J. P. DALSGAARD, Roslev, 8. Kreds, valgt 19. September 1902, tog Lærer Olesens Plads.

Gaardejer P. K. EJSING, Jelling, 10. Kreds, valgt 19. September 1902, tog P. Bojsens Plads.

3° Landvæsenskommissær J. P. JØRGENSEN, Gandløse, 2. Kreds, valgt 21. September 1898, tog Gaardejer P. Pedersens Plads.

Under den berømte Debat den 14.—18. Okt. 1873, hvor den første Finanslovsnægtelse vedtoges af Folketingets Flertal, udtalte Rimestad sig saaledes henvendt til Chr. Berg: „Har det ærede Medlem nogensinde været inde i Landstinget og kastet et Blik ned over Forsamlingen og set den Række Bønder, der sidder der? For en stor Del dygtige, brave og besindige Mænd, som vi med Glæde kunde se hen til. Men er det et Overhus?"

Nu kan det vist nok siges, at Rimestad noget overdrev Rækken af Bønder, vel væsentligst for at understrege sin Protest mod, at Landstinget under Debatten om Parlamentarismen sidestilledes et Overhus. Tscherning har i et Skrift af 1865, kaldet „Til Bedømmelse af Forfatningsstriden" opgjort det gamle (Juni-Grundlovens) Landsting til 14 Bønder mod 38 ikke Bønder. Juli-Grundlovens 1ste Landsting talte 15 Bønder mod 50 ikke Bønder. Af disse tilhørte 11 Venstre. Den fuldstændige Liste bag i Værket vil give Navnene paa de skiftende Medlemmer af Venstre. Alt i alt saaledes kun elleve Mænd, der ved Fødsel og Opdragelse var nøje knyttede til Bondevennernes Parti. Det ligger selvfølgelig udenfor dette Værks Plan at give Levnedsskildringer af samtlige tidligere Medlemmer af Venstre i Landstinget, men det falder dog ret naturligt under stadig Henvisning til den forangivne Oversigt under Højres Gruppe at omtale de vigtigste af disse Mænd med et Par Ord. Noget samlet Venstreparti existerede da ikke i Folket, saalidt som egentlig paa Rigsdagen. I Folketinget var Partibetegnelserne: det folkelige Venstre, der i Slutningen af Tredserne talte 30 Medlemmer, hvoriblandt Alberti, I. A. Hansen og Winther, det nationale Venstre, der talte 21 Medlemmer, deriblandt Berg, Høgsbro, Krabbe, Schørring og Termansen. Dog brugtes langt hyppigere Betegnelserne: Oktobristerne (Medlemmerne af Oktoberforeningen), Grundtvigianerne og Winthers Tilhængere, Jyder for Størstedelen, der vel hyppigst kaldtes Bjørnbakkere efter den bekendte Lars Bjørnbak og var den radikale yderste Fløj. Det forenede Venstre dannedes som bekendt i 1870.

I Landstinget fandtes ingen saadan Skellinie. Venstregruppens ubetinget mest betydende Medlemmer var Hasle og Niels Rasmussen.

Theodor Hasle var født 13. Juli 1816, Søn af Overretsprokurator Hasle, han var oprindelig Landmand og ejede først Hesselbjerggaard senere Løvegaard ved Slagelse. I Aarene 1854—58 repræsenterede han Slagelsekredsen, 1860—61 Frederikssundkredsen i Folketinget og valgtes 1863 til Landstinget for 3. Kreds. Han beholdt dette Sæde til sin Død. Fra 1866 var han Venstres Fører i Tinget, han talte ikke meget, men benyttedes overordentlig meget i Udvalg, han var 1864—75 Statsrevisor og fra 1866—83 Medlem af Rigsretten. Det var i den Tid, Højre og Venstre i Landstinget forligtes saare vel. En Aarrække var han Sekretær i Tinget. Han døde 11. Febr. 1889 og oplevede saaledes de

haarde Kampe, hvor han stod som Venstres sikre Mand og Partiets Leder, særlig ved Protesten mod Finanslovens Behandling i Landstinget 1884. Udenfor Rigsdagen er hans Navn knyttet til Hindholm Højskole og den sjællandske Landbostands Sparekasse, ligesom det var ham, der efter I. A. Hansens Død bragte Brandforsikringen i Holbæk Amt paa Fode. Hasle hørte til Venstrepartiets bedste Mænd i Landet og forstod med stor Sindighed at hævde sine Meningsfællers Indflydelse i Tinget i den Tid, hvor Partikampen endnu ikke havde gjort en saadan Hævdelse umulig.

Ligesaa fortjent om end i ganske anderledes Grad en Mand af Folket og Folkets Tillids Mand var Niels Rasmussen, der i Modsætning til Hasle hyppig talte og var den, der i Debatten i Salen førte Ordet for Venstre. Han fødtes 26. Juni 1820 i Lisbjerg ved Aarhus, hvor Faderen var Gaardejer, arbejdede sig frem med Dygtighed og ejede i 1845 9 Tdr. Hartkorn i Lisbjerg Terp. Han var Sognefoged 1845—49, sad 1851—67 i Amtsraadet og var siden 1866 Landvæsenskommissær. Talrige er de Arbejder, hvortil han i sin Hjemstavn har medvirket, og her skal særlig nævnes Viby Højskole, ved hvis Stiftelse han var Lars Bjørnbak en virksom Støtte, samt Aarhus Amtstidende, hvis Medstifter han var. Senere skulde han dog som Grundtvigianer ved Testrup Højskoles Dannelse komme til at staa meget skarpt mod Bjørnbak. 1863 valgtes han til Landstinget og hævdede her sit Sæde til 1882, han nød i høj Grad Tingets Tillid og Agtelse og havde Sæde i næsten alle vigtige Udvalg, var desuden Medlem af Rigsretten og Venstres Finansudvalgsordfører. For ham stod det saglige Arbejde som det, der kom i første Række, og uagtet han stillede sig paa alle Punkter sammen med det forenede Venstre i Folketinget, søgte han efter det første Provisorium at arbejde hen til en Forstaaelse, der glippede. Jyderne tilgav han ikke denne Forhandlingsvenlighed, og i 1882 faldt han ved Valget til Landstinget, Aaret efter til Amtsraadsudvalget, fældet af Bjørnbakkerne. Han døde 16. Januar 1885, men var til det sidste en udpræget Venstremand.

Partiet var saaledes trods sit ringe Antal fortræffelig repræsenteret, og dets Indflydelse paa Arbejdet i Perioden 1866—75 var ikke ringe, det maa i et og alt henvises til foranstaaende, dog maa det bemærkes, at ved Adressedebatten i 1873 stemte Venstre, paa Schøler og Frandsen nær mod Landstingsflertallets Adresse, og Ordføreren Niels Rasmussen sluttede sig til Folketingsflertallets Udtalelser.

Valgene 1870 og 1874 havde foruden de forannævnte Frandsen og Schøler bragt Venstre en Del nye Medlemmer saal. i 2. Kreds Baron Zytphen Adler, der nævnes, fordi han som Lehnsbaron i Venstres Række var et Særsyn for de Tider, han havde Sæde i Tinget til sin Død 1878. Partistyrken ændredes ikke, man forligtes ganske vel, og

først det første Provisorium 1877 satte Skellinien ret mellem Højre og Venstre i Landstinget, saa at Vælgerne, selv overfor en saa udpræget Venstremand som Niels Rasmussen, fra det Tidspunkt bestemt krævede, at de Mænd, der valgtes til Tinget med Venstres Stemmer, i alt væsentligt fulgte Trop med Partiet i Folketinget.

Ved Valget 1. Oktbr. 1878 valgtes 9 Kandidater af Venstre, af hvilke Lomborg døde allerede i 1880, hvorved Pladsen tilfaldt Højre; af de oprindelige Medlemmer af Venstre var kun Niels Rasmussen og Hasle tilbage, og nu talte Partiet 13 Medlemmer. Den overvejende Del af Landstingets Venstremænd stod nærmest i Anskuelse sammen med den Gruppe, der i Folketinget betegnedes som moderat; der var ingen direkte Forbindelse imellem Landstingets og Folketingets Venstremænd hverken i eller udenfor Rigsdagen; som foran angivet skabtes Rigsdagens Venstre først senere. Venstre som Parti uden for Rigsdagen er af langt senere Dato, nemlig af 1888.

En særlig fremragende Mand i Partiet var N. J. Termansen, der efter en lang ærefuld Virksomhed i Folketinget havde faaet Sæde i Landstinget. Termansen var født den 15. Marts 1824 i Gammelby og var Gaardejer der. Allerede i 1858 valgtes han til Folketinget for Ribe Amts 4. Valgkreds — Bække-Kredsen — og repræsenterede den i 20 Aar. Han stemte mod den reviderede Grundlov og sluttede sig til Venstre, hvor han var Sjælen i det grundtvigianske nationale Venstre. Han stemte mod Finanslovnægtelsen i 1873, uagtet han i 1870 havde sluttet sig til det forenede Venstre og nærmede sig i denne Periode sammen med Oct. Hansen, Schiørring og Holstein Ledreborg stærkt Mellempartiet, der allerede dengang hyppigt kaldtes Højre. Men Debatten, der rejste sig i Anledning af den ovenfor omtalte Kgl. Haandskrivelse og Schiørrings Adresseforslag førte ham atter tilbage til Venstre, omend han aldrig siden kom til at staa dette Partis Førere nær. I sin sidste Folketingsperiode sluttede han sig til Høgsbro og hørte selvfølgelig til Provisoriets Modstandere. Efter sit Valg til Landstinget blev det ham forbeholdt i flere vigtige Sager at være Partiets Talsmand og særlig, efter at Niels Rasmussen var falden, dets Ordfører i mange vigtige Sager.

Faa danske Politikere har som han været fulgt af alles Agtelse og Ærbødighed saavel i som udenfor Tinget, og netop fordi han i saa meget fulgte sin egen personlige Overbevisning uden stærkt Hensyn til Partidannelser, vil i Fremtiden vistnok alle politiske Partiers Historieskrivere søge at tage hans Person til Indtægt. I et Skrift af 1871, hvori U. Birkedal tager Afstand fra det forenede Venstre, omtaler han med Begejstring Termansen, og Wulff kalder ham en Pryd for den danske Bondestand. Han var og blev Bonde, varmhjertet og trofast mod sine Idealer, ihvorvel den skarpt tilspidsede politiske

Kamp medførte, at han ved Valget 1886 kun opnaaede 25 Stemmer og saaledes ikke blev valgt. Han døde 9. Maj 1892.

Den Periode, der ligger mellem det første og andet Provisorium rummer kun lidet af Interesse for denne Oversigt. Valgene i 1882 ændrede Partiets Sammensætning noget, af nuværende Medlemmer valgtes N. Hansen Gundsølille og Madsen Mygdal. Den vigtigste Episode i Perioden var Landstingets Rigsretsvalg i 1883, hvor Termansen og Hasle fremsatte Forslaget om Forholdstalsvalgmaaden, og Landstingets Nægtelse af den midlertidige Finanslov i 1884, hvor Termansen talte paa Venstres Vegne i Tilslutning til Krieger. Saavel under Adressedebatten i 1884 som i Fællesudvalgets samme Aar stod Venstre i Landstinget fuldt ud enigt med Folketingets Flertal. I dette Udvalg havde H. C. Hansen Kartofte, Hasle og Hauerslev Sæde. Fællesudvalgets Virksomhed er berørt i det foregaaende.

I Fællesudvalget om Arbejdsløshedsloven i Jan. 1886 havde af Landstingets Venstre Madsen Mygdal og Clausager Sæde, de sluttede sig til Folketingets Medlemmer, saaledes at Udvalget delte sig i to ligestore Halvdele. Den 23. Jan. 1886 forelagdes som anført i Landstinget det af Folketinget forkastede Finansforslag for 1886—87; det kom til 1. Behandling den 25. Januar.

Landstingets Venstre tilstillede da Formanden følgende Skrivelse: „Undertegnede Landstingsmænd nedlægge herved Indsigelse mod, at Landstinget tager under Forhandling et Finansforslag, der i Strid med Grundlovens § 48 jfr. 53 af Regeringen er forelagt i Landstinget og ikke behandlet først i Folketinget og af dette tilstillet Landstinget, hvorfor vi erklære, at vi ikke kunne deltage i denne Forhandling". Skrivelsen er dateret 25. Jan. 1886 og undertegnet A. Clausager, Dam, N. Erikstrup, H. C. Hansen, Th. Hasle, Hauerslev, J. Jensen, Peter Jørgensen, N. P. Madsen, Chr. Nielsen, A. Rammeskou, Strandskov, N. I. Termansen, N. Hansen.

Formanden Liebe forespurgte Hasle og Termansen, om de ønskede Sagen behandlet, hvortil de svarede, at det var dem nok, at denne Tilkendegivelse kom til Tingets Kundskab, og herefter forlod samtlige Venstremedlemmer Salen for ikke at deltage i Finanslovbehandlingen, der jo som foran anført ikke førtes til Ende.

Samlingen sluttedes den 8. Febr., og da Rigsdagen atter samledes den 7. Okt., vedtog man i Folketinget Forhandlingspolitiken, hvorefter man atter begyndte Behandling saavel af Finansloven som af Lovforslag i Almindelighed. For Finanslovens Vedkommende ændrede Berg og hans Gruppe Standpunkt som før omtalt, og Forhandlingspolitiken førte som angivet ikke til nogen Vedtagelse af Finanslov før Forliget i 1894.

For Lovgivningsværket overhovedet begyndte der imidlertid en ny

Æra, der forsaavidt har Interesse for denne Fremstilling, som den i Landstinget blev baaren op af Venstres Flertal, der sluttede sig til det saakaldte forhandlende Venstre.

Valget 1886 havde kun lidt ændret Partiets Sammensætning, dog var en Del nye Medlemmer tilkommen og af de ældre Termansen falden. I Perioden 1886—1890 var Partistillingen i Landstingets Venstre denne: Det forhandlende Venstre, hvis Medlemmer var. H. Chr. Hansen, Hauerslev, K. Jørgensen, P. Jørgensen, der døde 21. April 1885, Chr. Nielsen, Th. Nielsen, S. A. Ovesen, Jørgen Pedersen, P. K. Pedersen, og M. Strandskov. Ikke forhandlende eller radikale: Hasle, der døde 16. Febr. 1888, N. Hansen, Caspersen, Madsen Mygdal, Erikstrup og Dam.

Af disse er der særlig Grund til at omtale Th. Nielsen, som af Landstingets Venstremænd spillede den betydeligste Rolle efter N. Rasmussens og Termansens Udtræden og Hasles Død. Thomas Nielsens var født i Sønder Lem ved Ringkøbing d. 13. Novbr. 1838 af en gammel anset Bondeslægt. Hans Fader var Gdr. Niels Jørgensen, der døde, da han var Dreng. Moderen giftede sig igen, og Th. Nielsen fik en haard Opdragelse. Kirkelig vakt higede han mod Lærergerning, blev 1855 Omgangsskolelærer i Torsted, kom 1857 paa Jellinge Seminarium og fik Examen 1860. Han blev da national Venstremand, lærte som Lærer i Ø Bording Hostrup nøje at kende og blev 1862 Redaktør af Silkeborg Avis. Samme Aar forflyttedes han til Birk, hvor han var Lærer til 1881, rigtignok ophørte han at undervise 1877. I 1867 stiftede han Hammerum Folkehøjskole og 1877 Realskolen i Herning. Samtidig oparbejdede han sin Virksomhed som Bladudgiver til en betydelig Højde og blev en indflydelsesrig og velstaaende Mand. Hans Blade var: Vejle Amts Folkeblad, Herning Folkeblad, Frederits Folketidende, senere Fredericia Dagblad og Esbjerg Avis. Til Folketinget valgtes han i 1864, arbejdede mod den reviderede Grundlov og stillede sig i 1866 i Vejle mod Berg. Her faldt han, men valgtes sammesteds i 1869 og holdt Kredsen til 1887, da han som angivet efter Redaktør Bøllings Død gik ind i Landstinget.

Han hørte til det forenede Venstres sikre Mænd og blev en af dets ypperste paa Tinge. Særlig hadede han de Nationalliberale, og hvasse var hans Ordskifte, særlig med Bille, men ogsaa med Hall. Sit Had til de Nationalliberale overførte han paa Estrup, men ogsaa Rigsretsanklagen mod Krieger skyldtes for en Del ham.

Efter det første Provisorium sluttede han sig til det moderate Parti og holdt sig noget tilbage i Firsernes Kampe, kun en enkelt Gang i 1883 angreb han Ministeriet skarpt. Ret naturligt blev det ham, som Landstingets forhandlingsvenlige Godsejere søgte, da man træt af Kampen ønskede Forliget. Han var den, der bar det fremad, og i hele

Perioden fra 1887 øvede han som angivet den allerstørste Indflydelse paa dansk Politik. Det skal her bemærkes, at han døde 27. Marts 189[illegible] og hans Død betød meget for det moderate Parti, der i ham mistede en af de gamle, der havde kendt Moses, en Mand, ingen ret vovede at fratage Venstrenavnet.

Perioden fra 1886—1890 er forsaavidt interessant som den betegner Venstres vaagnende Indflydelse i Landstinget. Fra at være et Parti hvortil lidet Hensyn toges, voxede den moderate Venstreflok i disse Aar til at være en betydelig Faktor i Tinget. Man vil sikkert endnu mindes Navnet „Gammel Avlsgaard", der tillagdes det moderate Venstre efter Gæstgivergaarden i Suhmsgade, hvor en Del af dets Repræsentanter boede, og hvor de „danske" og „Evropæerne" sagde, at allehaande Rænker spandtes mod Demokratiet. Dog blev det først Aaret 1890, der ret skulde føre det moderate Parti frem i første Række. Ikke fordi det just havde Medbør ved Folketingsvalgene, tværtimod, Bergs Gruppe tog stærkt ind paa dem, men fordi Situationen blev saare gunstig for den moderate Politik.

Landstingsvalget den 30. Sept. 1890 blev navnlig af Betydning, fordi den første Venstremand, Octavius Hansen, valgtes i København, og i Perioden fra 1890—1894 var Partistillingen indenfor Venstre denne: 10 Moderate og 6 radikale.

Der er ovenfor Side 570 givet en kort Fremstilling af Periodernes Arbejdsresultater, og der er her ikke videre at tilføje. Folketingsvalget den 29. April 1892 med Hørups Fald i Køge styrkede yderligere det moderate Parti, men samtidig uddybedes Kløften mellem dets Mænd og de andre Venstregruppers saa betydeligt, at der aldrig senere skulde bygges Bro over den. Medens det forenede Venstre allerede fra 1874 havde vist Tegn til Splittelse, i 1878 var splittet for Alvor for i Aarene 1881—86 at arbejde nogenlunde samlet og efter 1886 at dele sig i de tre Grupper: Holstein—Bojsen, Hørup og Berg, idet Holstein lidt efter lidt nærmede sig Hørup, betegnede Bruddet i 1890 en virkelig varig Adsplittelse.

Det saa ud, som de moderate skulde faa Overtaget, og deres Samarbejde med Højre paa det almindelige Lovgivningsarbejde (paa Finansloven stod Konflikten endnu saavel som paa Spørgsmaalet om de provisoriske Love) bar i Henseende til Lov-Resultater store Frugter. Agrarbevægelsen syntes at skulle bære Partiet endnu stærkere frem, og Jordbunden syntes beredt til Forliget. Ovenfor pg. 571 er dette omtalt, og der skal her kun tilføjes, at i Fællesudvalget, der i 1894 førte til den ordinære Finanslov, stemte Caspersen og Oct. Hansen mod Finansloven; i Landstinget stemte foruden disse to og Socialdemokraterne tillige N. Hansen, Madsen Mygdal, S. Jensen og P. Jensen mod Loven.

Efter Forliget fandt Landstingsvalg Sted den 19. September 1894. Partistillingen var efter dette Valg 9 Moderate mod 9 radikale. Ved Supleringsvalg den 29. Septbr. 1896 valgtes i 9. Kred ved Mortensens Død den moderate Hansen, Marsvinslund, i 11. Kreds den 25. Aug. 1895 efter Th. Nielsens Død den moderate Christen Holm af Lem.

Til det foranførte er om denne Periode lidet at tilføje, den moderate Fraktion arbejdede særdeles godt med Forligets Ministerium og støttede det til det sidste. Venstres Organisation udenfor Rigsdagen var i 1892 sprængt ved en Afstemning, hvor Stemmerne stod lige, Valget til Folketinget den 9. April 1895 blev ikke nogen Tilslutning til Forliget, og nu dannedes den 20. April 1895 Folketingspartiet Venstre Reformpartiet ved en Sammenslutning af alle ikke moderate Venstremænd i Folketinget under Høgsbros Formandsskab. Af Landstingets Medlemmer sluttede de radikale sig til den Politik, der førtes af Venstrereformpartiet under Madsen Mygdal og O. Hansen som Ordførere, medens de moderate fulgte Bojsen og hans Parti i Folketinget. Først ved Valgene den 5. April 1898 opnaaede Venstrereformpartiet absolut Flertal i Folketinget, og ved Landstingsvalget den 21. September 1898 var Betegnelsen Venstrereformpartiet accepteret ogsaa af Partiet udenfor Rigsdagen og anvendtes paa Medlemmerne i Landstinget. Partiet vandt 3 Pladser fra Højre og 1 fra det forhandlende Venstre. Partistillingen var nu 13 Venstrereformmænd og 8 Moderate. Det er i det foregaaende skildret, hvorledes Skattereformen kostede Ministerierne Reedtz Thott, Hørring og Sehested Livet, og de foregaaende Oversigter er i alt væsentligt standset ved Systemskiftet den 23. Juli 1901.

Det er en Selvfølge, at Systemskiftet har ændret Landstingets Rolle betydeligt. Som udgaaet af Folketingets Flertalsparti er Ministeriet jo ret sikker paa Støtte fra dette Ting, og Vanskelighederne møder først dets Lovforslag, naar de forelægges i Landstinget. Her er Modstanden imidlertid ikke saa stor, som man fra Begyndelsen kunde vente. Medens Partistillingen efter Valget 1898 var 42 Højremænd, 13 Venstrereformmænd, 8 forhandlende, 2 Socialdemokrater og 1 Løsgænger, blev den ved Valgene i 1902 og enkelte Supleringsvalg betydelig ændret, idet Regeringens Tilhængere voxede til et Antal af 25.

Den 8. November 1902, 25 Aarsdagen efter Afstemningen om den første provisoriske Finanslovs Afløsning af en midlertidig Finanslov, den Dag, der regnes for det moderate Partis Stiftelsesdag, opløstes dette Parti, og dets Medlemmer i Landstinget tilhører Venstres Valggruppe.

Det frikonservative Parti havde allerede tidligt tilsagt Ministeriet sin Støtte paa ikke faa væsentlige Punkter, endnu har der ikke været nogen Uoverensstemmelse af Betydning mellem Venstrevalggruppens Fraktioner. Ministeriet Deuntzer har i den anden Samling efter System-

skiftet paa en enkelt Undtagelse nær kunnet samle Flertal i Landstinget for sine Lovforslag. Finansloven, der tidligere var Stridens Kampplads, er nu at ligne ved en fredelig Urtegaard, hvis eneste Mangel er den, at Jorden er lidt udpint, og Frugten derfor gror lidt sparsomt. Paa den øvrige Lovgivnings Mark har den sidstnævnte Samling givet 3 vigtige Lovarbejder. Skattereformen med Tiendeafløsningen, Almen Skoleloven, der ordner det højere Skolevæsen, og Kirkelovene, der synes at bane Vejen for en endelig Ordning af vor Kirkeforfatning, som har ladet vente paa sig i mindst 36 Aar.

Samtidig arbejder Forsvarskommissionen af 1902, og Landstinget har i Udvalg til Behandling de store Retsreformforslag, der ventelig vil kunne samle Flertal om Folketingets Affattelse i alt væsentligt.

Saa smukt og fredeligt et Lovgivningsarbejde har Danmark ikke kendt siden Ministeriet Frijs's første Aar, og det tør vel nok antages, at Spørgsmaalet om Toldloven, den udvidede kommunale Valgret og Forsvarets Ordning atter vil kalde Bølger frem paa de nu mildt krusede Vande, men den Udvikling, Venstrepartiet har gennemgaaet i de 39 Aar, i hvilke det har kæmpet sig frem fra Bondevennernes uklare og brogede Kreds gennem nationalt, grundtvigiansk, europæisk, dansk, forhandlende, ikke forhandlende, moderat og liberalt Parti — forenet, splittet og genforenet for atter at splittes og sluttelig reformere sig selv, har sikkert givet det en saadan Fasthed i indre Sammensætning, at det vil kunne taale adskillige Stød og føre sit Program igennem endda.

Vi gaar herefter over til Skildringen af Venstregruppens enkelte Medlemmer, der er udarbejdet i Samarbejde med Journalist *J. A. Jensen*, paa Biografierne af Bærentsen og Oct. Hansen nær.

JØRGEN BERTHELSEN

Født den 23. Januar 1851. Entreprenør, Aalborg. Landstingsmand for 7. Kreds siden 21. September 1898.

Jørgen Berthelsen er født i Landsbyen Lindholm ved Nørresundby og altsaa Vendelbo. Hans Fader var Husmand Berthel Nielsen, og selv levede han i sin Barndoms og Ungdoms første Tid Husmandssønnens slidfyldte Liv. Nu angives hans Udviklingshistorie i Rigsdagskalenderen saalunde: Født den 23. Januar 1851. 1872—80 Arbejdsmand, 1880—94 Vognmand og Entreprenør. Siden 1894 Entreprenør. Medlem af Aalborg Byraad siden 1894 . . .", Rammen til en Livshistorie,

der ikke er hverdags i vor Bondestand, om den vel ingenlunde er enestaaende.

Da Jørgen Berthelsen var 7 Aar gammel, var hans Moder død, og han kom som andre Husmandsbørn ud at tjene som Vogterdreng hos Egnens Bønder. Samtidig begyndte han at gaa i Skole — en Dag ugenlig om Sommeren og lidt hyppigere om Vinteren. En saadan Skolegang er ikke paa Forhaand skikket til at give Overflod af Kundskaber; men Flid og Opvakthed bødede paa den manglende Tid til Studierne, og da Jørgen Berthelsen stod ved Konfirmationsalderen, var han saa fremskreden i boglig Viden og andre Landsbyskolens Færdigheder, at han for Alvor kunde tænke paa at blive Skolelærer. Hertil skulde der imidlertid Penge, dem havde den unge Husmandssøn ikke, og Velgørere var der ikke ved Haanden, saa han til sin dybe Sorg maatte lade den Fugl flyve og tage Plads som Tjenestekarl paa Landet, indtil han i 1872 tog Ophold i Aalborg som Arbejdsmand.

Jørgen Berthelsen

Her begyndte, trods Arbejdsmandens tarvelige Kaar, ret hurtigt offentlige Anliggender at tage Berthelsens Interesser fangne. Han kom ind i „Arbejderforeningen af 1865“, der virkede som Syge- og Begravelseskasse, og tog ivrigt Del i Drøftelsen af dens Anliggender, han kom snart ind i Foreningens Bestyrelse og Repræsentantskab og blev 1881—89 dens Formand og dygtige og energiske Leder. Han udrettede her gennem Halvfjerserne og Firserne ikke lidt til Smaafolks Gavn, saa meget mere som Arbejderforeningen i en lang Række af Aar var det eneste Samlingspunkt for Arbejdere og Smaafolk

i Aalborg. Berthelsen administrerede Foreningen med Dygtighed og skaffede den baade Fremgang og Anseelse. Men det var ikke altid, han kunde faa fornøden Tilslutning til sine Ideer indenfor Foreningen; og saaledes gik det med et Forslag, han i Begyndelsen af Firserne stillede om at oprette Smaahaver for Arbejdere paa nogle Jorder udenfor Byen. Tanken herom var den Gang ny, og den blev gentagne Gange fremsat af Berthelsen, uden at det lykkedes ham at overvinde Foreningsmedlemmernes Betænkeligheder. Han besluttede da at lave Arbejderhaver for egen Regning og Risiko; og han gennemførte sin Plan ved af Kommunen at leje nogle Jorder, der laa temmelig unyttige hen syd for Byen. Ialt lejede han 14—15 Tdr. Land og stykkede dem ud i Parceller til Fremleje til Smaafolk. 1884 var de første Haver under Dyrkning, og snart taltes der 85 nydelige Lysthuse, hvor Flagene smeldede over veldyrkede, frodige Lodder; og 1886 maatte der lægges 93 Parceller til, hvilke ogsaa reves bort, saameget mere som de var billige og uden Profit for deres Grundlægger.

At det var en lys Idé, Berthelsen havde med disse Haver, finder ingen paa at bestride nu, da den har fundet Efterligninger overalt i Landet fra Hovedstaden til de mindste Købstæder. Men i Firsernes Begyndelse forstod man det ikke, før det var begyndt, og det fejler vel næppe, at da Berthelsen tog fat paa Opgaven for egen Regning, var der dem, der skumlede over, at han vel nu skulde til at tjene Penge paa denne for filantropisk udgivne Affære. Berthelsen var jo tilmed den Gang ingen Samfundsstøtte, men en jævn Vognmand, der nylig havde været slet og ret Arbejdsmand i Byen med de mange fine Matadorer.

Imidlertid gik det ogsaa godt fremad med Berthelsens egne Sager. 1880 havde han startet sin Vognmandsforretning, snart begyndte han at virke som Entreprenør bl. a. ved Brolægnings- og Vejforetagender for Kommunen, og efterhaanden steg hans Anseelse. Allerede i Firserne blev han opstillet til Byraadsvalg af den almindelige Vælgerklasse og siden ved et Suppleringsvalg 1892; men først i 1894 opnaaede han Valg sammen

med flere Oppositionsmænd; samtidig opgav han sin Vognmandsforretning, da hans Kaar nu var saadanne, at han næsten udelukkende kunde kaste sig over kommunal Virksomhed.

Det blev ikke noget ringe Arbejde, han straks udfoldede som Byraadsmedlem. Skønt tilhørende Mindretallet i Raadet vandt han hurtigt Indflydelse, og det lykkedes ham snart at gennemføre en af sine Ynglingsidéer: Afledning uden om Byen af de mange i flere Henseender uheldige Aaer og Bække, der gennemstrømmede den. Han havde længe, før han blev valgt til Byraadet, arbejdet derfor, men Opgaven var baade vanskelig og dyr. Da der i 1900 igen var Valg til Byraadet, forsøgte hans Modstandere paa lidet fin Maade at mistænkeliggøre Berthelsen i Vælgernes Øjne; Følgen var en Harme, der ganske fejede Højre væk paa Valgdagen til Fordel for den samlede Oppositionsliste; og Berthelsens Indflydelse i Byraadet er nu ubestridt, baaret af en levende Interesse for Byens Vel, stor Energi og kraftigt Initiativ i Forbindelse med grundig Sagkundskab og et klart Hoved. Han er nu Formand for Byraadets Udvalg for tekniske Anliggender, Formand for Pontonbro-Udvalget, Medlem af Havneudvalget, af Inspektionen for Budolphi Kirke o. m. m. Selvfølgelig har det ikke manglet paa Modstand mod ham; han hørte ikke til Selskabet, og han gjorde heller ikke Forsøg paa at høre dertil; indtil de seneste Aar var han i Maal og Fremtræden Bondens Søn; og saa var han ret stejl i Meninger og udtalte dem uforbeholdent uden Persons Anseelse. Men man regnede med ham, tillagde hans Mening Vægt og er endt med at anerkende ham helt.

For Venstre i Aalborg var Berthelsen altid en paalidelig Mand; men nogen stor Lyst til at overtage politiske Mandater havde han aldrig; og da han i 1898 blev valgt til Landstingsmand, var det nærmest nødtvungent. Imidlertid har han hurtigt fundet sig tilrette i Tinget og befinder sig nu, efter at Systemskiftet har aabnet bedre Udsigter for hans Virketrang, ret vel ved Lovgivningsvirksomheden. Han har ogsaa her bl. a. ved at fremsætte Lov om Betingelser for Opnaaelse af Ret til Installation af elektriske Anlæg vist sig som Initiativets Mand;

og naar han taler i Salen, jævnt, klart og tilforladeligt, hører man efter hans Ord. I Udvalgene er han en paalidelig og bliver efterhaanden en erfaren Arbejder. Det har heller ikke skortet ham paa Tillidshverv, siden han valgtes ind i Landstinget: I 1898 blev han Medlem af Kommissionen ang. de kjøbenhavnske Banegaardsforhold; i 1901 regeringsvalgt Medlem af Direktionen for Privatbanen Aalborg—Hadsund og Medlem af Tuberkulosekommissionen; i 1902 Formand for Centraldirektionen for „de forenede nordjyske Privatbaner“.

Alt i alt en Mand, der klæder en repræsentativ Forsamling i den almindelige Valgrets Tid; udgaaet af den almindelige Valgrets brede Lag; baaret frem af dette til Hædersposter, der kun burde beklædes af de bedste; udfyldende sine Poster til Ære for dem, der har valgt ham. *J. A. Jensen.*

BUHL

Født den 12. Februar 1840. Gaardejer, Lundsbygaard ved Tarm. Landstingsmand for 11. Kreds siden 19. September 1902.

NIELS HANSEN BUHL er født i Bramdrup ved Kolding, hvor hans Fader, Hans Buhl, i en Aarrække var Gaardejer og Sognefoged. Den unge Buhl arbejdede med i Faderens Landbrug, til han blev 18 Aar, kom derefter paa Uldum Højskole, hvor han tilbragte en Vinter, blev herfra antaget som Lærling under Landhusholdningsselskabet og havde som saadan Plads paa forskellige større Gaarde i tre Aars Tid, indtil han i 1863 blev Soldat. Han gjorde Felttoget med i 1864 og fik derefter i et Par Aar Plads som Gaardbestyrer og Forvalter; gennemgik 1867—68 et Kursus paa Landbohøjskolen og tog i Foraaret 1869 Eksamen som Landbrugskandidat. Herefter var han igen et Par Aar Forvalter paa nørrejyske Herregaarde, indtil han i 1872 overtog den Ejendom, Lundsbygaard i Aadum Sogn ved Tarm, som han endnu ejer (6 Tdr. Hartkorn).

Egnen er her meget demokratisk, og Buhl tog straks livlig Del i det politiske Liv, sluttede sig uforbeholdent til Venstre

og deltog i det Organisationsarbejde, der i Halvfjerserne og i Firsernes første Aar gjordes overalt i Landet; bl. a. blev han da ogsaa Formand for Skernkredsens Grundlovværneforening.

Selvfølgelig var Buhl med den Uddannelse, han havde faaet, en brugbar Mand blandt sine Standsfæller, og der blev ogsaa lagt Beslag paa hans Kræfter; han blev Taksationsmand i den nord- og sønderjyske Kreditforening, Medlem af Bestyrelsen for Bølling-Nørre Herreds Landboforening og af Esbjerg Andelsslagteri, og 1895—1901 var han Sogneraadsformand. Han syntes da ogsaa selvskreven som Venstres Kandidat til Landstinget i 1902, da det viste sig, at Reformpartiet kunde besætte to Pladser af de tre i 11. Kreds.

Buhl

I Landstinget skal Buhl selvfølgelig først nu til at tjene sine Sporer, efter at han har haft en Samling til at vinde Oversigt; at han vil bringe det til noget, er mere end sandsynligt; han er baade begavet og vel skolet til Landstingsvirksomheden gennem sine mange tidligere Tillidshverv, er vant til at omgaas netop Mænd som dem, der har Sæde i Landstinget, og vinde dem ved sin elskværdige Optræden og sin Personlighed, enten de hører til Godsejerne, Embedsmændene eller Bøndernes brede Lag. For en Mand med hans Fortid, Anskuelser og Forudsætninger maa der blive Brug under „Systemskiftet“. Hjemme paa sin Egn er Buhl anset som en særdeles dygtig Landmand, der har kunnet passe sin Bedrift ved Siden af sine mange offentlige Hverv, han er afholdt og har vundet sig Venner vidt om ved personlig Elskværdighed og redebon Hjælpsomhed.

BÆRENTSEN

Født 14. Maj 1862. Amtmand, Thorshavn. R. af Dbg. Landstingsmand for Færøerne siden 6. August 1902.

CHRISTIAN BÆRENTSEN er født i Thorshavn den 14. Maj 1862. Hans Fader, E. D. Bærentsen, var Købmand i Thorshavn; Søn af Kongsbonden paa Gaarden Sund (en Mils Vej fra Byen), der i mange Slægtled har været i Slægtens Besiddelse; Bærentzens Fader var et fremtrædende Medlem af Lagtinget og desuden en Tidlang Redaktør af „Dimmalætting" som han sammen med Landstingsmand Høst havde stiftet i 1877. Bærentsens Farbroder var Kaptajn i Fodfolket B. Bærentzen, i hvis Hus han efter at være kommen til „det egentlige Danmark", havde sit væsentlige Tilhold; han var Folketingsmand for Færøerne 1872—84.

Efter at have gaaet i Thorshavns Realskole kom Bærentsen i 1875 til Herlufsholm, hvorfra han i 1880 blev dimitteret (1. Kar. m. Udm.) 1881 tog han Filosofikum (Udm.), hans Interesse for Sprog, specielt de nordiske førte ham til at studere Filologi, hvilket han dog efter to Aars Forløb atter opgav, væsentlig fordi den daværende Ordning af Studiet forekom ham utilfredsstilende. Han gik da over til det juridiske Studium og afsluttede det paa $3^1/_4$ Aar med Eksamen i Januar 1886, i Studietiden var han som mange Færinger Regensianer uden dog at deltage stærkt i Studenterlivet.

I April 1889 blev Bærentsen ansat som Assistent i Justitsministeriet, hvor han i Juli 1896 avancerede til Fuldmægtig Ved Siden deraf var han fra Oktbr. 1891 til 1897 Udgiver af Lov- og Ministerialtidende og arbejdede i nogle Aar paa Højesteretssagfører Shaws Kontor. Medens han var Assistent i Justitsministeriet havde han fra Marts 1894 til Sommeren 1896 Konstitution (ialt i ca. $1^1/_4$ Aar) som Assessor i Landsover- samt Hof- og Stadsretten under forskellige Assessorers Forfald, hvorhos han i 11 Aar virkede som juridisk Manuduktør.

Ret naturligt følte Bærentsen, da Embedet som Amtmand paa Færøerne blev ledigt i Efteraaret 1896, sig opfordret til

at søge det for derved at komme ind i en Virksomhed, der bragte ham i nærmere personlig Berøring med selve Befolkningen, som han tillige gennem sin Fødsel og Slægtstraditioner stod i nær Rapport til. For sin Hjemstavns Sagn og Historie nærede han fra sin Barndom varm Interesse, beslægtet som han var med flere af Øernes berømteste Slægter og Mænd.

Dette Embede har, omend der ofte har været Kampe at bestaa, givet ham megen Tilfredsstillelse og Paaskønnelse; og den Erfaring, han selv tror at have faaet igennem sin Embedstid, er den, at det er let for en Embedsmand, der kommer Befolkningen imøde med Tillid, at vinde dens Tillid igen. Hvad et i den senere Tid med stærk Overdrivelse fremdraget Punkt angaar, nemlig Forholdet mellem Dansk og Færøsk, har det altid været Bærentsens ledende Tanke, at Færøernes Udvikling kun med Held kan fremmes i Henhold til Princippet: Dansk og Færøsk ɔ: med stærk og bestemt Fastholden af Øernes inderlige Tilslutning til Danmark i statsborgerlig, retlig og kulturel Henseende, men med lige saa stor Agtelse og Velvillie overfor Befolkningens Sprog og Traditioner.

Bærentsen

Af Momenter i hans Embedsvirksomhed, der have faaet en vis politisk Betydning, kan nævnes Arbejdet for at skaffe Byen Thorshavn en bedre Kommunalforfatning og Lagtinget en bedre Organisation; herom blev der som bekendt af Regeringen forelagt Landstinget i dets nu sluttede Samling Forslag, der dog ikke blev fremmede, fordi de af Landstingets Flertal mentes at præjudicere Spørgsmaalet om den kommunale Valgret i Al-

mindelighed. — Da de engelske Travlere, (der i Sommeren 1898 begyndte at arbejde ved Færøerne), i Løbet af Efteraaret 1898 optraadte paa en for de færøske Fiskere i høj Grad generende Maade, og da det syntes, at Afgørelsen af et af Lagtinget i August 1898 til Regeringen indsendt Andragende om at søge tilvejebragt et effektivt Tilsyn ved et Orlogsskib trak i Langdrag, indkaldte Bærentsen i Begyndelsen af December 1898 Lagtinget til en ekstraordinær Samling (hidtil den eneste i dets 50aarige Levetid), i hvilken Tinget vedtog at anmode ham om at rejse til Kjøbenhavn for at søge Sagen ordnet. Justitsminister Rump skaffede Amtmanden Lejlighed til at forebringe Færingernes Sag for Folketingets Finansudvalg, og ved dettes og Regeringens Imødekommenhed lykkedes hans Ærinde, saaledes at Lagtinget sparede bevilgede 12,000 Kr., idet Kanonbaaden „Guldborgsund" udrustedes og afsendtes til Færøerne i Januar 1899.

Ved Landstingsvalget paa Færøerne den 6. August 1902 valgtes Bærentsen til Landstingsmand med 18 Stemmer af 19 (i Stedet for den tidligere Landstingsmand, Provst Petersen, som paa Forhaand havde frabedt sig Genvalg). Han sluttede sig til Venstres Valggruppe og indtraadte i December i Tingets Venstrereformparti. Ang. hans Virksomhed i Samlingen kan nævnes — bortset fra de specielt færøske Sager, der med Undtagelse af et Par smaa Sammenstød med Flertalsordføreren, Høst, i Sagen om Thorshavns Kommunallov (ang. de saakaldte „separatistiske Tendenser") ikke have givet Anledning til videre Debat — at han har været Medlem af Retsreformudvalget og Kirkelovsudvalget og i dette sidste af Partifæller blev valgt ind i det Underudvalg (sammen med Goos og Reedtz-Thott), der forhandlede om og udarbejdede det Kompromis, som i denne Sag blev vedtaget af Rigsdagen.

For at give den færøske Befolkning Lejlighed til at gøre sig bekendt med den færøske Lovgivning, hvad der før var forbundet med stor Vanskelighed, foreslog Bærentsen Lagtinget at overtage Udgivelsen af en „Færøsk Lovsamling", hvilket Tinget beredvillig gik ind paa. Han har udarbejdet denne Samling af 1901 sammen med daværende Sorenskriver Berg.

Bærentsen er den unge praktiske Politiker, der for at fremme de Sager, der har vundet hans Interesse, uden egentlig at bryde med sin Ungdoms mere konservative Retning har gjort Skridtet fuldt ud og sluttet sig til Venstres Politik, der for ham stod som den livskraftige, som bar de rige Muligheder i sit Skød. Det er en Selvfølge, at Højre særlig i Begyndelsen lod ham høre ilde derfor, men Bærentsen, der gnistrer af Energi, skal vel vide at levere Beviset for, at han har set rigtig, og han bliver sikkert en Mand, hvis Navn vil blive nævnt i de Tider, der kommer.

GUNDESEN

Født den 4. Januar 1850. Lærer og Gaardejer i Uldbjerg ved Viborg. Landstingsmand for 9. Kreds siden 19. September 1900.

Gundesen

THUE GUNDESEN — Navnet er rigtig vestjysk; det træffes næppe andre Steder end derovre paa Heden og saa i Vordingborgegnen; det er gammeldansk. Gundesens Fader var Gaardejer og Døvstummelærer, og Thue er født i Billum ved Varde. 24 Aar gammel tog han Skolelærereksamen fra Jelling Seminarium, og i 1878 blev han Lærer og Kirkesanger i Uldbjerg efter at have været Hjælpelærer et Par Steder paa Mors. Da han samtidig erhvervede sig en lille Gaard paa $2^1/_2$ Td. Htk. i Uldbjerg, kom han snart ind i det kommunale Liv, blev Sekretær i Sogneraadet og har beholdt denne Post i omtrent en Snes Aar, ligesom han blev Formand for de Fattiges Kasse i Sognet. Han interesserer sig stærkt for Total-

afholdsbevægelsen, og, hvad der ikke sjældent gaar Haand i Haand i Jylland, for Skyttebevægelsen. Den sidste byder Ungdommen Erstatning for de Savn, den anden paalægger dem! Han er da Formand for saavel den lokale Afholdsforening som for Skytteforeningen i Sognet.

Iøvrigt har Gundesen deltaget i alt det Arbejde, der ude paa Landet i saa stort Omfang har frembudt sig for en virksom Mand i de sidste 20 Aars Oplysnings- og Organiseringsperiode. Forskudsforeningen paa Egnen, det lokale Andelsmejeri, Skals med Omegns Foredragsforening, Gedsted og Omegns Plantningsforening osv. — i disse Foreninger, der spænder over et ikke ringe Omraade ud over hans private Virkekreds, har han været virkende og ledende. Han er desuden Agrarrepræsentant i den nu hendøende Forening, der har oplevet Skattelovene.

Gundesen er et arbejdsomt Medlem af Landstinget, men har endnu ikke tjent Sølvsporerne. Han var i sin Tid Medlem af Udvalget angaaende Lov om Aandssvageanstalterne (1901—1902), men hører endnu til dem, der skylder Verden at gøre deres Historie som Politiker. *J. A. J.*

NIELS HANSEN (Gundsølille)

Født den 27. December 1843. Gaardejer. Justitsraad, Dbmd. Gundsølille pr. Roskilde. Landstingsmand for 2. Kreds siden 30. Septbr. 1882. Medlem af Rigsretten.

Niels Hansen, Gundsølille, er født den 27. Septbr. 1843 i Kirkeskjensved ved Roskilde, men kom allerede som Barn til Gundsølille, hvor hans Fader havde købt den Gaard paa 8 Tdr. Hartkorn, N. Hansen endnu ejer sammen med Andel i Kirkerup Kirke. Han gik som Barn i Taagenrup Skole, og al den Uddannelse og de Kundskaber, han er i Besiddelse af udover, hvad den Taagenrup Skole kunde bibringe ham, skylder han sine gode Evner og ihærdigt Selvstudium; han har end ikke besøgt nogen Højskole. Han har imidlertid med megen Energi og Dygtighed forstaaet at kæmpe sig frem i første Række blandt

Sjællands Bønder og har stadig været en i offentlige Hverv stærkt benyttet og betroet Mand. Hans politiske Anskuelser blev tidlig vakt, nemlig ved Grundlovskampen i 1865—66; han deltog da, ligesom senere i Halvfjerdsernes første Aar, i en Række Møder paa sin Egn. I 1876 blev han opfordret til at stille sig i Roskildekredsen, men sagde nej; dog Aaret efter, da Venstre delte sig ved Novemberforliget, forstod han, at der kunde være Brug for ham; han sluttede sig da til Bergs Politik, og den 3. Januar 1879 stillede han sig som radikal Venstremand mod den moderate Gaardejer Hans Simonsen; da denne imidlertid ved Kaaringen fik det største Stemmetal, trak Hansen sig tilbage; Højre tog Kredsen, Grev Scheel blev valgt.

Niels Hansen (Gundsølille)

Atter ved Valget den 24. Maj 1881 stod Niels Hansen paa Valgtribunen som det bergske Venstres Mand, denne Gang i Lejrekredsen imod Holstein-Ledreborg — et Indfald af Berg — han faldt, og dermed var hans Forsøg paa at naa ind i Folketinget forbi. Men han havde allerede da gentagne Gange staaet paa Valg til Landstinget, første Gang i 1874, da han trak sig tilbage til Fordel for Balthasar Christensen, og senere ved et Supleringsvalg, hvor han fik Venstres Stemmer uden at opnaa Valg. I 1882 blev han saa endelig valgt til Landstingsmand og har holdt Pladsen siden. Til hans politiske Arbejde, forinden han kom ind i Landstinget, hører et ihærdigt Organisations- og Agitationsarbejde i den vanskelige Roskildekreds, hvis Erobring for Venstre vel nok i første Række skyldes ham. Ved talrige politiske Møder manede han lige ivrigt Venstre til Udholdenhed og sindig Kraft i Kampen mod Modstanderne.

Jævnsides med N. Hansens politiske Virksomhed gik hans Arbejde i Kummunen. I 1871 blev han Sognefoged og Lægdsmand og hædredes i 1896 for sin Virksomhed i denne Stilling af Sognets Beboere ved en Fest; et Par Aar senere fik han Sølvkorset. I et Par Aar, 1874—76, var han Sogneraadsformand. Fra 1884—90 var han Medlem af Bestyrelsen for gl. Roskilde Amts Landboforening og Delegeret i de samvirkende Landboforeninger. I 1886 blev han Kontordagsbestyrer i Den sjællandske Bondestands Sparekasse med Kontorsted i det historiske Værebro, og samme Aar kom han ind i Amtsraadet. I 1892 blev han Landvæsenskommissær, i 1896 Distriktsvurderingsmand i Kreditkassen for Landejendomme i Østifterne, i 1899 Medlem af Kommissionen for Tilvejebringelse af Jordlodder for Landarbejdere i Roskilde Amtsraadskreds, i 1901 Medlem af Tuberkulosekommissionen og af Sømme og Voldborg Herreder. Venstreministeriet hædrede ham med Justitsraadtitlen, der er vel sjælden for Landmænd af Bondestanden; de maa ellers nøjes med at blive Kammerraader. I 1903 valgtes han til Medlem af Rigsretten, han er Medlem af Landstingets staaende Finansudvalg og er en af Partiets første Mænd i Tinget.

J. A. J.

OCTAVIUS HANSEN

Født den 5. Februar 1838, Højsteretssagfører, Kjøbenhavn, Landstingsmand for 1. Kreds fra 30. September 1890, Medlem af Rigsretten.

I sit Skrift om Forfatningssagen af 1865 siger Tscherning, at han sætter Bonden højt som Medlem af en parlamentarisk Forsamling, fordi han er lige fjærnt fra personlig Ærgærrighed og politiske Drømmerier. Vel vilde ingen falde paa at kalde Octavius Hansen Bonde, men da han nu under Skattelovenes Behandling i Landstinget i denne Samling selv har sagt, at han var saa god Bonde som nogen, saa faar vi tage hans Ord og tillige sande, at paa ham passer Tschernings Udtalelser helt ud.

Han har staaet flere af vore kendte politiske Navne nær: Berg, Hørup, Holstein, Bojsen, Høgsbro, Termansen, Schjørring, Lars Dinesen og Scavenius, og ser man tilbage paa den politiske Historie, var det altid paa de Tidspunkter, hvor disse Mænd hver for sig havde Ret. Han har tilhørt det nationale Venstre, staaet uden for det og nærmet sig Højre, har arbejdet sammen med det forhandlende Venstre, ledet det liberale Parti og sluttet sig til Venstrereformpartiet, men aldrig været delagtig i disses Partiers Fejl. Hans Politik har været den samme fra 1872 til 1903, baaren af Retsind, Frisind og dyb Kendskab til vort Lands Forhold som til Udlandets, stedse fremadskridende, altid et Hestehoved foran for Tiden. Kun et har hans Politik aldrig været, den, der havde Overtaget i Landet, og det er den heller ikke nu. Han var alle Dage det, de gamle Romere forstod ved en *Folketribun*, Konsul blev han aldrig og bliver det vel ikke heller.

Octavius Hansen

Octavius Thomas Hansen er født i Kjøbenhavn den 5. Februar 1838 og Søn af den tidligere omtalte Etatsraad A. N. Hansen. Han er Student fra Metropolitanskolen Aar 1855, juridisk Kandidat 1862 med 131 Points. Han fik hurtig Ansættelse i Justitsministeriet og var samtidig Fuldmægtig hos Advokat Brock. Begge Dele varede ikke længe, med de Nationalliberale har Oct. Hansen aldrig sympatiseret, og fra Justitsministeriet søgte han sin Afsked, fordi han følte sig krænket ved en Irettesættelse, man gav ham i Anledning af en Interpellation paa Valgdagen i 1865 om den Helzenske Sag.

Oct. Hansen blev saa 1869 Overretssagfører i Kjøbenhavn,

efter i Aaret 1868—69 at have rejst i England, Skotland og Tyskland, hvor han satte sig ind i disse Landes Retsvæsen. Han fik strax en betydelig Forretning i Hovedstaden navnlig ved sit sjældne Kendskab til fremmede Retsforhold. I 1868 udgav han et Skrift om Gældsfængslets Ophævelse i Frankrig, først i 1872 ophævedes denne middelalderlige Foranstaltning herhjemme ved Konkursloven. I 1870 indtraadte han i Bestyrelsen af Nordisk Samfund, hvoraf han i 1865 havde været Medstifter. Den 20. Sept. 1872 valgtes han ved Kaaring til Folketinget i Odense og sluttede sig paa Tinget til det saakaldte nationale Venstre, hvortil Høgsbro, Schjørring, Termansen, Lars Dinesen, Lars Larsen og fl. hørte dog uden at følge denne Gruppe i dens Tilslutning til „det forenede Venstre". Han betragtedes som „national Løsgænger".

I 1873 begyndte den ovenfor skildrede Kamp mellem det forenede Venstre og Ministeriet Holstejn, den 31. Marts kom Adressen om „Overeensstemmelse med det af den almindelige Valgret udgaaede Ting." Oct. Hansen stemte mod Adressen, det samme gjorde Lars Dinesen, der da traadte ud af det forenede Venstre, og Holstein Ledreborg. Det forenede Venstre kunde dog ikke holde Medlemmerne samlede om Modstanden med Finansloven, men Samlingen sluttedes med et Manifest fra 52 Folketingsmænd, hvori de truede Ministeriet med „de kraftigste Vaaben, Grundloven tillader." Den 6. Oktober samledes Rigsdagen atter, den 9. oplæste Folketingets Formand Forslag til Beslutning fra 53 Medlemmer, der krævede „Hindringerne for Samfundets lykkelige Udvikling fjærnede." Oct. Hansen stemte mod Forslaget, der vedtoges med 53 Stemmer d. 13. Oktober. Dagen efter begyndte den berømte Debat om Finansloven, der endte med, at de forenede Venstre med 53 Stemmer nægtede Loven Overgang til 2. Behandling.

Oct. Hansen talte den 17., og i hans Udtalelser om det forenede Venstres Politik findes saameget, der endnu den Dag i Dag — og maaske netop nu — læses med Udbytte. Han erkender, at det havde været heldigt, om Ministeriet var gaaet af, men han kan ikke være med til at opstille en statsretslig Dok-

trin som den opstillede. Endnu mindre kan han være med til Finanslovsnægtelsen, ikke fordi han finder den formelt uberettiget, men fordi Forudsætningerne mangler. Han henviser til, hvorledes Landstinget ved at nægte Finanslov efter det givne slette Exempel kunde tvinge et eventuelt Venstreministerium til at *gaa* eller udstede en provisorisk Finanslov. Han fremhæver, at Ministeriets Rolle er den at mægle mellem Tingene og forudsætter, at der altid, saalænge Forfatningen af 1866 bestaar, vil være Modsætning mellem Folketing og Landsting. Han anker derefter stærkt mod den i Adressen opstillede Fordring (Folketingsparlamentarismen) og slutter med at bebrejde Flertallet, at det, i Stedet for at arbejde paa at faa Reformer frem, har fremkaldt en Konflikt, som i lang Tid vil standse hele Lovarbejdet. Der er i denne Tale ikke et Ord, der med Føje kan vendes mod Oct. Hansens politiske Færd i de senere Aar, og i sin Spaadom fik han kun altfor megen Ret. Manifestet, som han og Meningsfæller udstedte, er omtalt ovenfor.

Saa opløstes Tinget, og ved Valget den 14. Nov. 1873 valgtes Oct. Hansen med 1074 Stemmer mod Vægtfabrikant Sørensen af det forenede Venstre, der opnaaede 314.

Da Rigsdagen atter traadte sammen, foreslog Schjørring d. 13 Dec. 1873 en Adresse til Kongen om Forandring i Ministeriets Sammensætning. Den 17. kom den til Forhandling, Holstein og Scavenius stemte for den, men Oct. Hansen erklærede, at han ikke vilde være med til at indblande et Væv af Usandhed i Situationen, ved at vedtage en Adresse, der ignorerede alt, hvad der var sket siden Adressen i Foraaret. Adressen vedtoges dog med 59 Stemmer.

Den 14. Juli 1874 traadte Ministeriet tilbage, og det Fonnesbechske Ministerium udnævntes. Det nye Ministerium havde Oct. Hansens Tilslutning, men det lykkedes ikke at faa Samarbejdet i Stand med det forenede Venstre. Det kom til Konflikt paa Finansloven, og i Fællesudvalget, hvor Haffner blev Formand og Dinesen Sekretær, blev Oct. Hansen Medlem. Man spillede nu, som Oct. Hansen selv kalder det, en Kabale mod Ministeriet og opnaaede dets Tilsagn om Tilbagetræden.

Den 15. Maj vedtoges Finansloven, den 19. indgav Ministeriet Fonnesbech sin Afskedsbegæring, men først den 11. Juni kunde den modtages, da Kjøbenhavn havde Besøg af Kongen af Sverrig-Norge. Rigsdagen var imidlertid hjemsendt, og i Carlsbad, hvorhen Oct. Hansen havde ledsaget en ældre Broder, modtog han Underretning om Ministeriet Estrups Udnævnelse. Han skrev strax til Dinesen og foreslog ham et Møde, for at man kunde slutte sig sammen til en Protest med et Ministerium, der snarere mindede om det Holsteinske end betød et Skridt henimod Mægling og Forsoning, men Dinesen havde allerede da sluttet sig til Ministeriet, Scavenius ret naturlig ligeledes, og med den Spaadom, at Forsoning nu kunde anses for udskudt i tyve Aar, besluttede Oct. Hansen sig til at trække sig tilbage fra Folketinget, hvor Arbejdet kun havde bragt ham Skuffelser. I 1876 stillede han sig ikke.

I 1874 var han bleven Højsteretssagfører og viede nu denne sin Virksomhed hele sit Arbejde. Han byggede i 1874 sin Villa i Taarbæk ud for Erimetagesletten og hans Hus blev Samlingsstedet for mange unge, der havde sluttet sig til den nye Retning indenfor Litteratur og Kunst, som bragtes her til Landet af Georg Brandes. Der var paa den Tid, hvor meget gammeldags Snerperi og Fordom satte Mur mellem ældre og unge, noget friskt og frit over det Hansenske Hus og over Oct. Hansen, der gerne gav sig af med de yngste, som den sent vil glemme, der da lærte det at kende. Som Sagfører vandt Oct. Hansen et stort Navn. Han var bekendt for sin store Redelighed, maaske var han lidt bred, men det hed sig, at ingen som han havde den Evne at redde sin Mand fra Galgen. I 1879 blev han beskikket til at føre offentlige Sager.

Nu kom imidlertid Visnepolitiken og Venstres Kamp med Ministeriet tog den Form, der i det foregaaende er skildret. I 1883 begyndte den liberale Bevægelse i Kjøbenhavn at tage Fart og sammen med den nuværende Finansminister Chr. Hage, stillede Oct. Hansen sig i Spidsen for den.

Allerede i 1880 havde han ført det forenede Venstres Bestyrelses Sag mod Ministeriets Injuriesøgsmaal, og da den libe-

rale Vælgerforening i November i 1883 dannedes paa et Møde i Casino, var Oct. Hansen en af Talerne. Foruden ham talte Hage, Bojsen, Berg, den sidste havde ønsket at tale, uagtet man oprindelig havde tildelt Hørup dette Hverv.

Saa kom Uenigheden mellem Hørup og Berg, der førte til, at Hørup og Edv. Brandes forlod Morgenbladet i December 1883 og Dagbladet „Politiken“ stiftedes. Oct. Hansen havde aldrig været nogen Beundrer af Berg, og da hans religiøse og litterære Sympatier var hos Brandes og Hørup, sluttede han sig ret naturlig til dem. Den liberale Vælgerforenings store Flertal fulgte ham, og i 1885 blev han denne Forenings Formand.

I 1877 havde han ført Sagen for V. Birkedal i Anledning af Ordinationen paa Askov Højskole af den slesvigske Frimenighedspræst Appel, og midt i Firserne fulgte nu Slag i Slag de store politiske Sager, særlig i 1886 Sagen mod Berg for Holstebroaffæren og mod Martin Olsen, hvormed det sloges fast, at det private Initiativ ikke kunde anvendes (se ovenfor). Disse Sager tabte Oct. Hansen, det var i de Aar svært at vinde Sager af politisk Natur anlagt mod Venstremænd. I 1888 blev han Medlem af Overbestyrelsen for Venstres Organisation og virkede som saadan til 1890.

Samtidig optraadte han i Skranken som Defensor for flere Tiltalte i de i den Tid berygtede Ildebrandskommisions Sager. Han førte her Angrebet mod den Retspleje, der bar disse Sager, med hensynsløs Voldsomhed, om end sjældent med Held, hvad der vel næppe kan lægges ham til Last. For den yngre Generation staar Højsterets Domme fra de Aar ikke med den højeste Retfærdigheds Glorie.

Den 30 Sept. 1890 valgtes Oct. Hansen til Landstinget i 1. Kreds. Han havde fulgt Hørups Forhandlingspolitik i Firsernes sidste Aar og havde i Principet intet mod Bojsens Forhandlingsvenlighed og Arbejdsplan, men den stærke Agrarske Bølge syntes ham at true de Hovedstadsintersser, han følte sig kaldet til at værne, og sammen med Madsen Mygdal tog han lidt efter lidt Afstand fra Bojsens Fæller i Landstinget: Th. Nielsen

og J. Pedersen. I 1892 fik han Sæde i Proceskommissionen, og her udførte han et stort og betydningsfuldt Arbejde. I Betænkningen møder man idelig hans Udtalelser, hvor det gælder at bryde med gammel, daarlig Skik, og samtidig føles den prøvede, erfarne Mands velovervejede praktiske Dom, og et frisindet Retsind, der træffes saa sjældent blandt vore Lovkyndige.

Til de talrige Forligsforsøg i Halvfemsernes første Aar var han en tvivlende Tilskuer. Forlig med det Ministerium, der efter hans Opfattelse havde krænket Landets Forfatning, vilde han ikke, og da Forliget kom, ansaa han det for et Nederlag for Venstre og stemte mod det.

Han havde billiget Partiets Samvirken med Socialdemokratiet og hører til dem, der gerne saa det opretholdt fremdeles. Mod den krasse Landbopolitik, hvad enten den fremtræder klædt i Vadmel eller kørende med fire, er han en Modstander, og paa dette Punkt skilles han fra en Del af de Mænd, der hidtil i de fleste Spørgsmaal har været hans Meningsfæller.

Det vilde sikkert være en stor Ting, om en Mand som Oct. Hansen havde kunnet træde til i sin fulde Manddomskraft, naar det demokratiske Partis Reformer skulde føres ud i Livet. Men det er nu ikke blevet hans Lod, og vi andre maa derfor nøjes med at paaskønne, hvad han har udført, erkende, at hans Politik har været baade smuk og klog, og beklage, at ikke andre, der stod Magten nærmere end han, har vist samme personlige Selvfornægtelse og samme frisindede Retsind, og saa forresten haabe paa den Inflydelse, han endnu besidder. Octavius Hansen har aldrig besiddet Førerens Egenskaber og Førerne aldrig rigtig hans. Han staar ikke alene, men Ulykken er, at hans Meningsfæller, ligesom han selv, aldrig er naaet frem til at nævnes som ledende politiske Navne — den eneste Undtagelse danner maaske Finansminister Hage, og heller ikke med ham er Oct. Hansen nu mere ganske enig.

Der bliver her kun at tilføje, at Oct. Hansen siden 1873 har været Formand for Dalum Papirfabriks Bestyrelse og siden 1889 Bestyrelsesmedlem af De forenede Papirfabriker, samt at han aldrig har modtaget noget Kors eller Hæderstegn eller

baaret nogen Titel eller Betegnelse, der ikke har været knyttet til et Arbejde (sidst den skandinaviske Obligationsrets Kommission). Siden 9. Febr. 1903 er han Medlem af Rigsretten, hvis Næstformand endnu er — Matzen. Han er ikke valgt ved Oct. Hansens Stemme.

CHR. JENSEN (Try)

Født den 5. August 1842. Gaardejer. Try Vestergaard pr. Øster Vraa. Landstingsmand for 7 Kreds siden 8. Novbr. 1901.

CHRISTEN JENSEN er født paa den Gaard, han nu ejer, og har faaet den almindelige Almueskoleundervisning efterfulgt af et Ophold paa Svendstrup Højskole. Iøvrigt uddannet gennem praktisk Virksomhed i Landbrug, Sogne og Amtsraad. 22 Aar gammel købte han en Gaard i Taars og i 1872 sin Fædrenegaard, der er paa $5^1/_2$ Tdr. Hartkorn. Han har stedse interesseret sig stærkt for Politik og følte dybt det Slag, der rettedes mod Folketinget og dermed den jævne Befolknings Indflydelse ved det første estrupske Provisorium. Da det store Venstredelegeretmøde, hvoraf Grundlovsværneforeningen udgik, afholdtes i Middelfart, mødte han som Delegeret for Hjørring Amts 4 Valgkreds og blev Formand for denne Kreds' Grundlovsværneforening. Siden, da Grundlovsværneforeningen døde hen og adskillige Steder blev afløst af demokratiske Foreninger, tog han ogsaa Del i disses Oprettelse og blev Formand for den demokratiske Forening i Torslev.

I 1880 blev Chr. Jensen Medlem af og Formand for Ugilt-Taars Sogneraad, i 1889 Medlem af Amtsraadet, 1889—94 var han Formand for Thorshøj Andelsmejeri, 1890 Formand for Torslev Sparekasse, 1892 Medlem af Bestyrelsen for Landbosparekassens Filial i Flauenskjold, 1899 Medlem af Repræsentantskabet for Fjerritslev-Nørresundby-Frederikshavn Jernbane, Medlem af Bankraadet for Sæby Bank, Formand for Torslev-Skærve landøkonomiske Husflidsforening og 1901 Formand for Brugsforeningen i Thorshøj.

Alle disse Bestillinger viser Chr. Jensen som en særdeles brugbar Mand, og han er netop en støt og solid Arbejdskraft, der uvilkaarligt indgyder Tillid. At han maatte egne sig for Rigsdagen, syntes allerede i Firserne en Selvfølge; og i 1890 blev han som bergiansk Venstremand opstillet i Frederikshavn, hvor han ikke ventede at blive valgt og heller ikke blev det, men hvor hans Arbejde ikke blev uden Spor, idet det forberedte det radikale Venstres senere Erobring af Kredsen. Ved Valget i 1892 blev Chr. Jensen udpeget af ledende Venstremænd til at tage Sæbykredsen, og det lykkedes. Han sad nu inde med denne Kreds i omtrent en halv Snes Aar og vandt sig en ikke ringe Anseelse i Folketinget som en af sit Partis solideste Mænd. Det syntes derfor en noget mærkelig Manøvre, da det blev besluttet i Partiet at overføre ham til Landstinget, hvor der var blevet en ledig Plads ved Provst Bjerres Død; det fik ikke saa lidt Udseende af, at Chr. Jensen maatte vige Folketingspladsen for at gøre Plads for Redaktør Vilh. Lassen, og det vakte ikke ringe Uvilje i Kredsen, hvor Lassen, skønt ganske vist Jensen overlegen i Evner, kun med Nød og næppe førte sit Valg igennem, og hvor Misfornøjelsen med at være berøvet den gamle, prøvede bergianske Repræsentant endnu er levende, og nok vil give sig Udslag ved de forestaaende Valg.

Chr. Jensen (Try)

Som Folketingsmand talte Chr. Jensen ikke hyppigt i Tinget og mest om lokale Emner; han er ikke synderlig veltalende, river ikke med, naar han taler i Salen, men hans Foredrag er velordnede. I Landstinget har han ikke endnu gjort sig bemær-

ket. Som hans Arbejde i hans Hjemegn har været et udstrakt og dygtigt Organisationsarbejde saavel politisk som med økonomiske Formaal for Øje, saaledes vil han i Rigsdagen virke bedst i Partimøder og Udvalg. Men endnu er han næppe helt hjemme i Landstinget.

J. A. J.

OLE JENSEN

Født 20. Februar 1837. Gaardejer. Nygaarde ved Silkeborg. Landstingsmand for 10. Kreds siden 19. September 1902.

OLE JENSEN er Gaardmandssøn fra Jaungyde ved Skanderborg og selv Gaardmand i Nygaarde i samme Egn; $4^1/_2$ Td. Hartkorn, velhavende. Han er en typisk Sogneraadsbonde af ægte jysk Blod, langsom i sine Bevægelser, men sejg i at forfølge et Maal og ikke uden Blik for Genveje og for at knibe ind ad en Sprække, mens andre slaas om hvem der skal ind ad Døren.

Som velbegavet Bonde, uden anden Uddannelse end Almueskolens, begyndte Ole Jensen sin offentlige Virksomhed som Sogneraadsmedlem for Dover-Vænge Kommune, avancerede efter 3 Aars Forløb til Formand og beklædte denne Post i 7 Aar. Rykkede saa fra Sogneraadet op i Amtsraadet for gl. Skanderborg Amt, hvor han har siddet siden 1888. Beklædte i Mellemtiden forskjellige andre Tillidshverv: I Landboforeningerne og i Sparekasser osv., deltog i Organisationen af de fleste betydende Foretagender paa hans Egn og blev altid sat paa Tillidsposter. Han var overhovedet af sine Standsfællers brugbare Mænd, forlængst kvalificeret til at tage Skridtet ind i den ene eller anden af de lovgivende Forsamlinger, til hvilke Sogne- og Amtsraad og Landboforeningerne mere og mere bliver Forskolen.

Den 21. Jan. 1890 opstilledes han i Skanderborg, men opnaade kun 236 Stemmer, først ved en særlig Lejlighed henledtes Opmærksomheden paa ham, nemlig da der sendtes Takkedeputation til Kongen i Anledning af Systemskiftet. Da var

Ole Jensen Delegeret for sin Egn, sit Sogn eller hvad det nu var; og da der skulde vælges Ordfører for Deputationen, vælges den Mand, der paa Folkets Vegne skulde frembære Folkets Tak for den med saa stor Glæde modtagne Udnævnelse af Ministeriet Deuntzer, blev det ham, der fik det Hverv. Der var vel flere, der gærne vilde, unge og emsige Folk, der stredes derom; men Valget faldt paa Ole Jensen, fordi han var Bonde, en ældre Mand, en støt, solid og værdig Mand, en fuldgyldig Repræsentant for Bondelandets brede Lag. Han blev valgt og fik Talen til Kongen med sig hjem at læse over paa om Natten, og Dagen efter, den højtidelige Dag, klarede han Situationen oppe paa Slottet til alles Tilfredshed. I de følgende Dage lød „den stoute Bondes" Navn over alt i Landet, og hans Billede prydede Avisernes Forsider. Ole Jensen var bekendt og havde været en Nations Repræsentant med det samme.

Ole Jensen

Ellers var han en stille beskeden Mand, der ikke holdt af megen Blæst og navnlig ikke af selv at blive draget for stærkt ud af sin Tilbagetrukkenhed. Hine Kongedage gav ham noget Blod paa Tanden; og da der et Aar efter valgtes Landstingsmænd, var det ikke mindst ved eget Arbejde, han gik igennem. Hvorvidt det vil være til Glæde og Gavn for Fædrelandet, er det endnu for tidligt at spaa om. Ole Jensen er endnu ikke i Landstinget rykket ud over det Plan, hvori den solide Partifælle, der stemmer rigtigt, staar. I den Samling, han har siddet i Landstinget, har hans Navn kun tiltrukket sig Opmærksomhed ved én Lejlighed: Han var den første, der indbragte en

Adresse fra sit Sogns Beboere imod det almindelige borgerlige Ægteskab. Hvorvidt denne Adresse var Udtryk for hans egen Hjertens Mening, skal ikke her undersøges, men den kan vel nok tages som et Fingerpeg.

Ole Jensen er baade praktisk og dygtig uden at være rig paa Kundskaber eller ledet af de ideelle Grundsyn, der berettiger til Navn af virkelig Politiker. *J. A. J.*

JENSEN-STENGAARDEN

Født 4. Januar 1837. Grosserer og Gaardejer, Stengaarden pr. Hellerup. Landstingsmand for 2. Kreds siden 30. Septbr. 1890. Medlem af Rigsretten.

RASMUS PETER JACOBSEN JENSEN er født i Riserup paa Falster, hvor hans Fader, J. Jensen, var Gaardejer og senere Gæstgiver. Den nuværende Landstingsmand blev som 16aarig ungt Menneske sat i Købmandslære i Roskilde, og efter 7 Aars Forløb fik han Ansættelse i en Agenturforretning i København. Der er næppe Tvivl om, at den unge Mand har haft Øjnene med sig og har set, hvorledes man med Omsigt og uden at være bange for selv at arbejde kunde arbejde sig op i København i de Dage; i hvert Fald var han ikke længe om at blive selvstændig Næringsdrivende, idet han 25 Aar gammel nedsatte sig som Høker og Detailhandler. 1877 købte han den Ejendom paa $8^1/_2$ Td. Hartkorn — Stengaarden ved Hellerup — som han endnu bebor, og efter hvilken han har taget Navn. Han var som Høker blevet mere end velstaaende; som Grosserer øgede han sin Rigdom og hørte derved fra det første Tidspunkt, da Venstremænd dukkede op i København, til Partiets Matadorer.

Jensen-Stengaarden er Bergianer og var det altid. Den store, stille, noget tunge og tilsyneladende indadvendte Mand var altid en radikal Venstremand, der ikke ved mange Ord, men ved des kraftigere Daad støttede det Parti, han hørte til. Hans Formuenhed tillod ham at være Partiet til Hjælp under mange af de Trængsler, det havde at gennemgaa, især i Valgagitations-

tider, hvor det kneb med at faa Kontingenterne i Foreningerne til at slaa til — og det kneb altid i de Aar — hans store, gæstfri Hjem blev gennem Kampaarene et Mødested for radikale Venstremænd og det Sted, hvor mange Planer lagdes, adskillige taktiske Bevægelser aftaltes. Værten selv var under disse Sammenkomster den stille Mand, der imidlertid, naar han gav et Ord og et Vink, var vis paa at blive hørt som den kloge Mand, han er. Han var efter sin Stilling selvskreven til politisk Mandat, naar han ønskede det; og i 1890 blev han altsaa valgt ind i Landstinget. Her passer han godt; han fylder, hvor han sidder, og hans ordknappe Soliditet og hans svære, alvorlige Skikkelse gør ham til en af de Landstingsmænd, man lægger Mærke til i Salen; han har ikke talt meget i Tinget, navnlig ikke om de storpolitiske Spørgsmaal, som dog altid laa ham paa Hjerte. I 1896—97, under Behandlingen af Lovforslaget om Undersøgelse af Levnedsmidler, gav han sit Besyv med, idet han navnlig med Sagkundskab og Myndighed tilbageviste de gamle Krøniker, der endnu i det Aar gik og af et Medlem fremførtes i Tinget i fuldt Alvor, om de københavnske Pølsefabriker, der tager alting med til Fremstillingen af deres delikate Varer. Endvidere talte han i Marts 1897 for de smaa Ølbryggerier, den Gang der forhandledes om en Forhøjelse af Ølskatten. Der er i disse Taler om et — tør man sige tørt — Emne baade en overvældende Sagkundskab og en virkelig Veltalenhed til at gøre Tal og Kendsgerninger levende.

Jensen-Stengaarden

J. A. J.

S. JENSEN

Født den 24. Sept. 1835. Lærer i Aarslev pr. Randers. Landstingsmand for 9. Kreds siden 30. Sept. 1890. Medlem af Rigsretten.

Søren Jensen, Aarslev hører til Venstres Veteraner, til de mest staalsatte, de mest kampberedte, aldrig trættede. Han er født i Balle i Viborg Amt; hans Fader var Gaardmand og velhavende, og da den unge Jensen var begavet og lærelysten, kom han paa Lyngby Seminarium og blev ved 20aars Alderen Lærer. Det er et halvt Hundrede Aar siden.

Balle, hvor Jensen fødtes, ligger i Jyllands Hedeegne mellem Viborg og Silkeborg, hvor Blicher hentede Stoffet til sine berømte Noveller. *Æ Bindstouw* er for Søren Jensen ikke ukendte Krøniker, men Barndomsminder, der har brændt sig ind i hans Erindring af personlige Oplevelser, præget hans Person og formet hans Livssyn; Bindstouwerne med al deres folkelige Poesi var en levende Virkelighed i hans Barndom, han blev saa at sige opammet ved deres Eventyr og Historier, deres Sagn og Viser, og han var modtagelig for deres kærnestærke og lunerige Lære; han har senere i sit Liv gjort sig til en elsket og dygtig Børnelærer paa den Skat, han samlede i Bindstouwerne, og det Tag, han i dem lærte paa den folkelige, almuebarnlige Fantasi. Og næppe var Barneaarene gaaede, før Treaarskrigens og det opblussende Frihedslivs Tid rev ham med sig — mest det nationale Spørgsmaal om Sønderjyllands Bevarelse for Fædrelandet. Egentlig politisk Interesse vandt han først, da Kampen 1864 havde skilt os af med Hertugdømmerne, og Kampen om Junigrundloven begyndte.

Jensen var da en moden Mand, og han tog med den modne Mands Alvor og med ikke ringe Lidenskab Del i Kampen for Junigrundlovens Bevarelse. Da den gik tabt, efterlod det en Braad i den lidenskabelige Mands Sind, der siden den Tid har holdt ham vaagen og virksom i Kampen for det Folkestyre, hvori han saa Landets Lykke. Menigmands Ret overfor Overklasserne — det er det, han har kæmpet for. Han deler ikke Menigmand af nedefter ved 1 Td. Hartkorn. Han kom under

dette tidligt frem paa Valgtribunen, stillede sig 1872 og senere, dels i Hjørring- dels i Randerskredsen, uden at opnaa Valg. Hans Lærergerning havde ført ham over paa denne østjydske Egn, hvor han i den lokale Politik gjorde et betydeligt Arbejde og bl. a. var med til at skaffe den højresindede Randers By sit første Venstreblad i 1874, „Randers Dagblad", og, da det blev moderat, dets andet Venstreblad, „Randers Venstreblad", for hvilket Statsrevisor Anders Nielsen er Redaktør, og for hvis Aktieselskab Søren Jensen er Formand. 15 Aar var han Sogneraadsformand, og da han i 1890 valgtes til Landstinget, var det ingen Tilfældighed. Han var da en kendt Mand og blev i Tinget en paaskønnet Arbejdskraft og et solidt Partimedlem. Han har siddet i Finansudvalget, haft ikke ringe Del i Skolelovens Gennemførelse og var nu sidst en ligesaa fordomsfri som dygtig Ordfører for det omstridte Forslag om almindeligt borgerligt Ægteskab. Han er en hyppig og med Interesse hørt Taler i Tinget; bag hans Ord gløder ofte en Ild, der svarer godt til det Indtryk, den endnu ungdommelige, snart 70aarige Mand gør, naar man har ham paa personligt Hold. Egenlig veltalende er han dog ikke, han fanger stærkere Interessen paa Tomandshaand, hvor man ser Ordene understøttede af det intelligente Blink i hans Øje. Han er en god og trofast Tingmand, ihærdig og uegennyttig.

S. Jensen

J. A. J.

N. K. JOHANSEN

Født den 12. April 1850. Gaardejer i Ollerup paa Fyen. Landstingsmand for 6. Kreds siden 19. Septbr. 1894.

NIELS KRISTIAN JOHANSEN er Husmandssøn, født i Vissenbjerg paa Fyen. Var som ung livlig og vel begavet, kom paa Vesterskerninge Højskole og siden paa Lyngby Landboskole og vendte 1875 tilbage til Vesterskerninge Højskole som Lærer, blev i denne Stilling i 7 Aar, købte senere Ollerup Højskole, som han ejede i 10 Aar, indtil han i 1894 solgte den for at blive Gaardmand, idet han beholdt den hidtil sammen med Højskolen drevne Bondegaard paa godt 4 Tdr. Hartkorn.

N. K. Johansen

Johansen hørte til dem, der vaktes politisk ved det første estrupske Provisorium i 1877. Det var Forfatteren Anton Nielsen, der fik aabnet hans Blik for de politiske Tings Betydning, og Provisoriet satte hans nyvakte Interesse i Sving. Fra 1877 fulgte han Begivenhederne, men foreløbig som Tilskuer. Først i 1885, da Provisorierne paany brød ind over Forfatningen, stod han frem i de kæmpendes Rækker som aktiv Deltager, og i Modsætning til de fleste Fynboer sluttede han sig straks til Bergs Politik. Han kom hurtigt med ind i en Række offentlige Foretagender, var nogle Aar Formand for det Aktieselskab, der drev den bergske „Svendborg Avis", stiftede en Tyendespareforening for Svendborg Amt, kom ind i Ollerup Sogneraad og var nogle Aar dets Formand og blev siden Formand for Sognets Sundhedkommission, var med til at oprette Øernes Andels-

selskab for Indkøb af Foderstoffer, hvis Næstformand han blev, og var ligeledes Medstifter og i flere Aar Næstformand for Faaborg Andelsslagteri. Overalt var Johansen en brugbar og dygtig Mand, paalidelig og støt; og det var saa godt som selvskrevet, han i 1894 blev opstillet til Valg til Landstinget og blev valgt. Johansen hører ikke til de mest benyttede Kræfter i Landstinget, men han bruges, hvor der skal anvendes Mænd, man kan stole paa, og han er derfor blevet Medlem af Forsvarskommissionen af 1902. Udenfor Rigsdagen er han betroet Hvervet som Tilsynshavende ved de statsunderstøttede Opdragelsesanstalter, hvortil hans Fortid som Skolemand gør ham skikket, endelig er han Formand for Sydfyens landøkonomiske Forskudsforening.

KOFOED

Født den 11. April 1844. Landinspektør i Rønne. Landstingsmand for Bornholm siden 21. Septbr. 1898.

HANS MADSEN KOFOED er født den 11. April 1844 paa Brandsgaard ved Nexø, Søn af Gaardejer Jens Peter Kofoed. Han har besøgt Rønne højere Realskole fra 1856—62, kom 1863 paa Næsgaard Landbrugsskole og derefter i 1866—70 paa Landbohøjskolen i Kjøbenhavn, hvor han uddannede sig til Landinspektør. Han drog saa med sin Bestalling tilbage til Bornholm og kom efter faa Aars Forløb ind i offentlig Virksomhed, blev Sogneraadsmedlem og fra 1874—77 Sogneraadsformand i Bodilsker Sogn, flyttede til Rønne og blev der Medlem af Byraadet, først fra 1882—88 og derefter fra 1894 til Dato. Siden 1894 er han Formand for Bornholms Brandforsikringsselskab for rørlig Ejendom, siden 1896 Repræsentant for Bornholm i Husmandskreditforeningen for Østifterne. Fra 1893—98 var han Revisor i Bornholms Andelssvineslagteri, og fra 1902 er han Medlem af Bestyrelsen for den bornholmske Jernbane. Endelig blev det ham, der blev udset til at erobre den bornholmske Landstingskreds fra Højre ved Valget i 1898, og det lykkedes glat.

Kofoed har i sin Rigsdagsvirksomhed haft den særlige Opgave at varetage sine Valgkredses Særinteresser, — og Særinteresser har jo Bornholm, og for disse har Kofoed jævnligt haft Lejlighed til at træde i Skranken paa den mest loyale Maade. Han har ikke forlangt, at de gamle Særrettigheder eller Forskellen fra det øvrige Danmark skulde opretholdes, han har tværtimod sluttet sig til Rimeligheden af deres Ophævelse; men det har været hans naturlige Opgave at skaffe Bornholmerne Vederlag for, hvad de de gav Afkald paa, og at sikre dem, at de ikke stilledes daarligere end de øvrige Danske. Her har navnlig været Tale om „Smørafgiften«. Kofoed har ret sejrrigt hævdet, at naar det øvrige Land faar omlagt sine Skatter og afløst sine Tiender, saa skal Bornholm ikke blive tilbage med nogle enkelte, ofte ret trykkende Skatter, som ingen ved hvorfra er, og som der intet Steds i Landet er noget tilsvarende til. Han har altid haft et stort Fond af Viden til sin Raadighed og en Mængde af Tal. Iøvrigt har han været en Ven af Skattereformerne.

Kofoed

Men hans mere almindelige Fysiognomi tegnes bedre efter hans Udtalelser om Emner, hvor Bornholm ikke har Særinteresser. Dette gælder halvvejs, hvor der var Tale om Fæste- og Lejhusmænds forbedrede Stilling i 1901, heltud, da han i 1898 under Skolelovens Behandling talte for Tilskud til Privat- og Friskoler og udtalte den prisværdige Sætning, at Lærernes Løn gærne for ham kunde forhøjes endnu mere. — Det skal kun noteres, at han under Forhandlingerne om Brøndshøj Sogns Indlemmelse i København slog et Slag for sine Standsfæller,

Landinspektørerne, idet han vilde forbeholde dem at virke i de indlemmede Distrikter som hidtil, uanset om de var virkende paa Lovens Udgivelsestid eller ej; han fandt ingen Grund til at monopolisere denne Næringsvej for nogle kommunale Embedsmænd i Kjøbenhavn og endelig deltog han med Iver i Debatten om Husmandskreditforeningen i 1902. Han er Venstres Lensmand paa Hammerhus og er det med Hæder. *J. A. J.*

MADSEN-MYGDAL

Født 12. Juli 1835. Statsrevisor. R. af Dbg. Landstingsmand for 7. Kreds siden 30. Septbr. 1882. Viceformand for Landstinget. Medlem af Rigsretten.

NIELS PETER MADSEN-MYGDAL er født paa Gjøl, den lille Limfjordsø, der hører til Hjørring Amt, hvorfor dens Beboere maa regnes for Vendelboere trods det, at den ligger midt i Limfjordspolitikens gyldne Omraade; og Madsen-Mygdal har ogsaa altid fuldtud været Vendelboen med den stejle Vilje og den urokkelige Retsbevidsthed, der fandt sit kærnefaste, for Vendelboer særligt mundrette Løsen i Bergs: *Gaa aldrig paa Akkord med Uretten.*

Madsen-Mygdals Fader var Gaardmand, Sognefoged paa Gjøl og velhavende; og da Sønnen var velbegavet og havde Lyst til Bogen, blev han, knapt 18 Aar gammel, sendt til Ranum Seminarium, hvorfra han dimitteredes i 1855. Snart efter blev han Hjælpelærer i Skallerup ved Hjørring, fik 1858 selvstændigt Lærerembede i Bagterp paa samme Egn og forflyttedes 1862 til Lærerembedet i Mygdal, ligeledes i Nærheden af Hjørring, hvilket Embede han beklædte i samfulde 40 Aar, og efter hvilket han for nogle Aar siden tog Navn ved at føje Mygdal til det fædrene Madsen. Al hans Virksomhed og Færden udenfor hans Rigsdagsliv og hans Agitationsrejser i politisk Øjemed falder saaledes indenfor en snæver Omkreds; og han blev heller aldrig nogen Evropæer, men saa meget mere den støtte Vendelbo.

Straks efter sin Ansættelse i Mygdal kom Madsen ind i kommunal Virksomhed, først som Formand for Bestyrelsen for De Fattiges Kasse, derpaa i 1865 som Formand for Sogneraadet. Sogneraadaformand var han til 1876, Formand for De Fattiges Kasse vedblev han at være, indtil han i 1902 tog sin Afsked som Lærer. Først i 1882 kom han ind i Landstinget, men det er en Selvfølge, at han alt i lang Tid havde taget Del i den stærke politiske Bevægelse, der navnlig gik over Vendsyssel i Tiden fra 1870 til hen i Firserne.

Madsen-Mygdal

Han passede forøvrigt godt til at repræsentere Venstre i Landstinget under den estrupske Kampperiode. Han troede sikkert paa Venstres Ret, han nærede og vedligeholdt en urokkelig Tillid til Rettens Sejr, og han tænkte aldrig paa at vige en Tomme. Han brugte ikke voldsomme Ord, hverken i Tinget eller paa Møderne, og han kunde med fuld Ret svare under Riffelprovisoriets Behandling i Landstinget i 1886, da Højres Ordfører bebrejdede Venstres Ledere, derunder Madsen-Mygdal, at de havde drevet en ophidsende Agitation omkring i Landet, at han ikke havde ophidset Befolkningen til at bruge Voldsomheder, men netop formanet den til at vise Maadehold, og at det, der havde hidset den op, var Højres Regeringshandlinger. Det var ikke voldsomme Ord, han brugte, ejheller tilslørede Opfordringer til at møde Magt med Magt. Og dog var hans Agitation vel skikket til at vække Harme i Befolkningen. Som man saa ham paa Talerstolen eller i Tinget, høj, sværlemmet, bred, med det skarpe, stærke Øje under det svære Bryn, og som han talte med sin skarpe, noget skærende Stemme

om Uretten, der blev begaaet, Retten, der sattes tilside, Grundlovens klare Ord, saa og hørte Folk ham som en urokkelig Overbevisningens Mand, om hvis Ord der ikke kunde tvivles; en Mand, der skabte Harme ved tunge Ord, ikke ved larmende Tale. Han modtog Provisoriet med baade Sorg og Harme, og den meddelte sig fra ham til Tilhørerne, saa Harmen tilsidst blev til Had hos dem.

Hans Stilling til Provisoriet var forøvrigt den uforsonligste; han var her som i andre Maader Bergs tro Mand og Meningsfælle. Provisoriet var Uretten, og med den ingen Akkord. Han saa derfor Forliget i 1894 med lige saa dyb eller dybere Sorg end Provisoriet af 1885. Han saa det som et Forræderi fra de moderate Rigsdagsmænds Side, og han vilde ikke indrømme, at der kunde komme noget Godt ud af det; han vilde have Rettens rene, ubetingede Sejr under Kamp, ikke ved Forlig. „Jeg ved," sagde han den 2. April 1894 i Landstinget, „ikke rettere, end at trofast Udholdenhed, udholdende Arbejde, Trofasthed paa Rettens Grund altid er den sikre Vej. Jeg ved ikke rettere, end at intet Folk nogensinde har lidt Nederlag paa den Vej . . . Vejen til at sikre os mod Provisorier i Fremtiden er den, at det skal være klart for Verden, at den Regering, der gaar udenfor Lov og Ret og sætter sig udenfor Loven, den maa falde paa sine Gerninger. Jeg kender ingen anden Vej." Det var hans Sorg ved Forliget, at det brød Folkets Retsfølelse, vildledte den ved at give Forladelse for Lovbrudet. Herom udtalte han ved Finanslovbehandlingen i 1895, at „Retsfølelsen er et Folks bedste Eje, den udgør et Folks Kraft, dets Sundhed og Styrke; der er derfor ikke noget, som det gælder mere om at pleje end den, og derfor siger jeg, at jeg ikke tror paa, at den saakaldte storpolitiske Kamp er opgivet. Jeg er vis paa, at den ikke er opgivet; den kan ikke, den maa ikke opgives, saa sandt som vort Fædreland skal kunne haabe paa en lykkelig Fremtid i den ene eller den anden Retning, saa sandt som vi skulle haabe paa, at vor Selvstændighed skal kunne bevares indad og udad til. Den gamle Ret maa komme i Højsædet paa ny, om vi skulle kunne vente at gaa en lys Fremtid i Møde."

Disse varme Ord er karakteristiske for Madsen-Mygdals politiske Grundsyn og for den Maade, han taler paa. For Meningsfæller blandt Tilhørerne bliver Rettens Sejr en Livssag, Forgribelse paa den en Forbrydelse, der nok kan berettige til skarpeste Nødværge. Men det er ikke Opvigleri, det er en varm Fædrelandsvens stilfærdige Manen til at staa fast om Folkets dyreste Eje. En Maanedstid efter den sidst citerede Tale fik Madsen-Mygdal at se, at Vælgerne fældede de Moderate og gav dem Medhold, der ikke vilde opgive Kampen; og endelig 1901 kunde han slaa fast, at Sejren var vunden, om den end kom under andre Former og mindre eftertrykkeligt, end om Kampen fra 1885 var blevet fortsat.

Det er ikke alene paa det storpolitiske Omraade, Madsen-Mygdal har været Venstres Ordfører i Landstinget. Han har tvertimod været endnu mere anerkendt paa saglige Omraader som Told- og Skattespørgsmaal, hvori han er særdeles vel bevandret, ligesom han ved sin robuste Arbejdskraft har været i Stand til at sætte sig grundigt ind i ethvert stort sagligt Spørgsmaal. Overalt kommer her hans demokratiske Grundsyn frem; han er altid for Frihed og for de Smaa. I sidste Henseende kan bemærkes, at da der under Estrup var Tale om at give Statstilskud til Arbejdsløse, talte han varmt herfor ud fra den Betragtning, at Statskassens Penge laa døde hen eller anvendtes til mindre heldige Formaal, og at de dog, naar det kom til Stykket, for en stor Del var Arbejdernes egne Penge.

Paa Skatteomraadet er det velbekendt, at han som Regeringspartiets Ordfører i Landstinget i sidste Rigsdagssamling var Hovedmanden for at tilvejebringe den Overenskomst mellem de Frikonservative og Regeringen og Venstre i Folketinget, der førte til den store Skattereform. Han kunde med god Grund udtale sin Glæde over, at Arbejdet nu var lykkedes, thi det var mange Aars strengt politisk Arbejde, der her lønnedes med et Resultat, som han sikkert anser for heldigt for Folk og Land.

Iøvrigt har Systemskiftet ogsaa i andre Maader bragt ham Anerkendelse for hans lange politiske Arbejde. At han blev

dekoreret med Ridderkorset, satte han vel nok under Venstreministeriet Pris paa; men større Hæder fandt han det sikkert at blive valgt til Viceformand i Landstinget, og paa Tingets sidste Mødedag i Samlingen beklæde Formandspladsen, paa hvilken ingen Venstremand tidligere havde siddet. Efter den Sammenslutning af Partigrupper, der valgte Tingets Embedsmænd, kunde han vel have gjort Krav paa at faa Formandspladsen; men han har naturligvis bøjet sig for Hensynet til, at naar man havde en Konferentsraad til at styre det højfornemme Ting, gik det ikke godt an at byde paa en pensioneret Skolelærer, selv om han var baade Statsrevisor og Ridder. Endnu en Hæderspost af dem, der tæller med, opnaaede han i 1903 ved at blive valgt ind i Rigsretten.

Madsen-Mygdal er i Kraft af sin Arbejdsdygtighed, sit indgaaende Kendskab til Sagerne, sin politiske Erfaring og Evne uimodsigeligt en af Venstres mest betydelige Mænd i Rigsdagen og ligeledes i den Gruppe, han nærmest tilhører, den bergske. At han imidlertid ikke ved Regeringsskiftet kom ind i Ministeriet, kan vel væsentligst tilskrives den Omstændighed, at han sidder i Landstinget og derfor ikke passede i et Folketingsministerium; noget kan det vel ogsaa tilskrives, at han i ydre Form ikke just lægger an paa at være Hofmand.

At Madsen-Mygdal har været Medlem af en hel Del Kommissioner, siger sig selv; vi nævner: Toldkommissionen af 1895, Kommissionen af 1898 angaaende Statsbanedriftens og angaaende de kjøbenhavnske Jernbaneforholds Ordning, og nu af Forsvarskommissionen af 1902. At hans Arbejde i den sidstnævnte Kommission vil gaa ud paa saa vidt muligt at naa til Nedgang i Militærudgifterne og til Nedlæggelsen af Københavns Landbefæstning, turde være givet af hans Fortid og af Fæstningens Oprindelse.

Foruden sin Rigsdagsvirksomhed har Madsen-Mygdal i mange Aar udfoldet en betydelig journalistisk Virksomhed og derigennem spredt megen politisk Viden omkring i Landet. Det er en lang Række politiske Korrespondancer, Venstrebladene, navnlig de bergske, har modtaget fra hans Haand; flest

naturligvis i Kampaarene, men ellers jævnligt, naar der har været store Sager paa Dagsordenen, der trængte til at belyses. Hans Avisartikler under det bekendte *M*, eller senere *M-M*, var altid grundige og saglige, undertiden noget tunge, men fulde af fortrinlige Oplysninger og gode Argumenter; der er mere end én Venstrepolitiker, der har tilegnet sig sin politiske Viden ved at læse disse Artikler. *J. A. J.*

N. MØLLER

Født den 10. April 1829. Hus- og Mølleejer. Dbmd. Letbæk Mølle, Tistrup Sogn. Landstingsmand for 11. Kreds siden 19. Sept. 1894.

NIELS MØLLER er født i Letbæk Mølle, hvor hans Fader var Sognefoged, Gaard- og Møllefæster Jens Nielsen, Dbmd. Niels Møller gik i Almueskolen fra sit 5. til 14. Aar; sin videre Uddannelse har han erhvervet sig i det praktiske Livs Skole. Af Ungdomsminder dvæler han gerne ved de halvtredie Aar, han tjente ved det berømte 1. Jægerkorps under Oberstløjtnant, senere General Wilster. Den Tid, han hørte til de grønne Kastelsjægere, er den eneste, han har tilbragt udenfor sit Barndomshjem, Rigsdagsopholdene i København fraregnet. I Ungdomsaarene syslede han særlig og med Forkærlighed med en af hans Fader anlagt og endnu under Drift værende Planteskole. 1857 blev han gift med en Søster til Landstingsmand Bollerup Andersen og overtog saa Fædreneejendommen i Fæste, men købte den i 1860 til Selveje.

Strax efter at være blevet Selvejer begyndte Niels Møller at deltage i det offentlige Liv, han hører nu til Veteranerne. Det er en ærefrygtindgydende Liste over Tillidserhverv, han kan opvise: 1860—64 Sognefoged i Tistrup Sogn, 1860—69 Sogneraadsmedlem og en Del af Tiden Formand for Hodde-Tistrup Kummune, siden 1860 Vurderingsmand for Landbygningernes almindelige Brandforsikring i Hodde og Tistrup Sogne, 1860—97 Jordboniteringsmand og Formand for Jordbo-

niteringsvæsenet i Øster Herred. 1862—98 Medlem af Ribe Amtsraad, i en Del af denne Periode Medlem af Landstingsvalgbestyrelsen for 11. Kreds og Medlem af Skoledirektionen for Øster og Vester Skads Herreders Provsti, siden 1868 Medlem af Sandflugtskommissionen for Ribe Amt, siden 1880 Landvæsenskommissær, siden 1882 Repræsentant for Ribe Amt i Landbygningernes almindelige Brandforsikring, fra 1888—90 Folketingsmand for Varde og siden 1894 Landstingsmand; desuden i en Snes Aar Medlem af Repræsentantskabet for det danske Hedeselskab, i Bestyrelsen for Paabøl Plantage, i Expropriationskommissionen for Ribe Amt ved Anlæget af Jernbanen fra Lunderskov til Esbjerg og Vestbanen m. m.

N. Møller

En Mand med saa mange Tillidshverv gennem saa mange Aar maa selvfølgelig være baade en anset og en dygtig Mand, og det tør maaske tages som et Tegn paa hans særlige Dygtighed eller Anseelse paa Egnen, at han allerede i 1875 dekoreredes med Sølvkorset. Det vil sees af Listen over de mange Hverv, at de for en stor Del er saadanne, der er knyttede til Hedens Opkomst dens Beplantning og Dyrkning; den Mand, som fra sine yngste Aar til højt op i Alderen med Forkærlighed syslede med sin Planteskole, maa ogsaa have været særlig skikket til allerede tidligt at tage Del i Arbejdet for Hedes og Klits Kultur.

En Løbebane som den, Niels Møller, Letbæk, har gennemløbet, er netop den sikreste Adkomst til et Rigsdagsmandat. En Mand som han vilde lægge en Orla Lehmann langt bag sig i en Valgkamp i 1903. Vi vælger ikke mere i Danmark efter samme Regler

som de store Lande, hvor den geniale Veltalenhed er det, der flammer Vælgerne op til i det hemmelige Rum at give sin Mand det attraaede Kryds. Vi vælger til det, Hørup en Gang sagde, den danske Rigsdag uden Storhedsnykker burde indrette sig paa at være: Et Sogneraad.

I Sogneraadene holdes der i Almindelighed ikke *Taler*, næppe nok i de fleste Købstadbyraad. Man *snakker om det*, uden Form og uden store Bevægelser. Den praktiske Mand, som i en saadan Passiar har den Idé, der er billigst, bliver den bedste Mand. Ud fra det Syn maa det ses, at en Mand med saa mange Tillidshverv som Niels Møller har kunnet kaares til Folketingsmand for et Par Aar og derefter at sættes ind i Landstinget og sidde der i næsten 10 Aar uden at have talt mere til Rigsdagstidende end en Snes Linier, som han talte i Folketinget til Fordel for en Kirke i hans Valgkreds. Ud fra den Præstation vil ingen kunne fælde nogen Dom om hans parlamentariske Virksomhed. Det er imidlertid sikkert nok, at Møller øver Indflydelse i sit Parti og paa Sager, han sidder i Udvalg om. Hans Tavshed i de mange Aar kan vel ogsaa noget forklares ud fra en Beskedenhed, der er begrundet i en kritisk Vurdering af andres mange golde Ord. *J. A. J.*

H. J. NIELSEN

Født den 20. Marts 1859. Husmand i Ferritslev pr. Ullerslev. Landstingsmand for 6. Kreds siden 19. Septbr. 1902.

HANS JØRGEN NIELSEN er født 20. Marts 1859 i Gæstelev Sogn paa Fyen, altsaa endnu en ung Mand. Hans Fader var Husmand, som Hans Jørgen Nielsen selv er det nu. Han fik den almindelige Opdragelse for Husmandssønner paa Landet, men han havde Nemme og Lærelyst og kom paa Askov Højskole, hvor han i 2 Aars Tid uddannede sig saavidt, at han en Tid kunde virke som Lærer paa Mellerup Højskole. Han tog tidligt Del i Politik, var navnlig stærkt bevæget af Firsernes Kampe, og stod som Venstres Kandidat i Kerteminde mod

Højremanden Niels Andersen, den af de faa Højrebønder, der i den estrupske Periode som en af de ivrigste Agitatorer var Venstre mest imod, senere stillede Nielsen sig i Bogense mod den moderate Jensen Aadal; men hverken her eller i Kjerteminde naaede han Valg; han kæmpede bravt og vandt sig Opmærksomhed, men faldt. Saa i September 1902 kom han ind i Landstinget i Stedet for Proprietær Jensen af Skrillingegaarden.

H. J. Nielsen

Det er en Selvfølge, at H. J. Nielsen ikke i den korte Tid, han har siddet i Tinget, har kunnet udrette synderligt eller gøre sig videre bemærket. Han er i den forløbne Rigsdagssamling blevet modtaget med al den Honnør, som en Fynbo-Reformpartimand paa Forhaand har Krav paa i Regeringspartiet, navnlig naar han samtidig er Landstingsmand og Husmand. Han gør Indtryk af at være en Mand, der har noget paa Sinde, og det var ham, der døbte den *Rachel*, Venstre havde arbejdet for i 7 lange Aar, og som der nu var endelig Udsigt til at faa. Skattereformen, som Borgbjerg kaldte Lea og Rachel.

At Hans Jørgen Nielsen er en Foregangsmand paa Husmandsbevægelsens Omraade, kunde man sige sig selv. Hans Stilling som Medlem af Reformpartiet fortæller endvidere, at han ikke betragter Husmandsspørgsmaalet som et fra Venstre forskelligt politisk Spørgsmaal; selv Husmandssøn og Husmand med en Uddannelse, der ikke sædvanligt kommer de Husmandsbørn til Del, der forblive Dyrkere af Jorden, mener han ikke, at Tiden eller Interesserne er til at dele Hus- og Gaardmænd i Klasser, der skal bekæmpe hinanden. Hans Deltagelse i Hus-

mandsbevægelsen er derfor anlagt paa det, Arbejderbevægelsens Mænd vilde kalde det rent faglige. Som Udtryk for hans Arbejde og Indflydelse paa dette Omraade staar han som Formand for de fynske Husmænds Landboforening, der i væsentlig Grad skylder ham sin Tilværelse og Vækst.

H. P. PEDERSEN

Født den 1. Juni 1861. Gaardejer i Højreby. Landstingsmand for 6. Kreds siden 19. Septbr. 1902.

Hans Peder Pedersen er født i Opager, Landet Sogn i Lollands Sønderherred, Søn af Sognefoged R. Pedersen. Han har faaet Gaardmandssønnens almindelige Opdragelse og Uddannelse som Landbruger. 28 Aar gammel overtog han en Gaard paa $6^1/_2$ Td. Hartkorn i Højreby paa Lolland og i 1902 endnu en Gaard i samme By og af samme Størrelse. 1890 blev han Medlem af og Formand for Søllested Sogneraad og var det i 3 Aar; 1894 valgtes han til Formand for Andelsmejeriet „Volshave" og i 1898 blev han Sognefoged. Naar dertil føjes,

H. P. Pedersen

at han nu er Formand for „De lollandske Mejeriers og Andelshaveres Fællesindkøb" faar man en Forestilling om, at han i det lokale Arbejde for Fremskridtet paa Kommunens og Landvæsnets Omraade er en Mand, hvis Arbejde vurderes. Som Politiker var han længe kendt for sit solide Venstresindelag, før han i 1902 opstilledes til Landstingsvalg.

Det blev H. P. Pedersens Opgave ved Landstingsvalget at

fortrænge den moderate Agrar H. C. Hansen, Kartofte. Han blev opstillet af Reformpartiet og sluttede sig uforbeholdent til dette Parti. Efter denne hans Stilling paa Prøvevalgmøderne var Stillingen for H. C. Hansens Tilhængere den, at enten skulde de stemme paa H. P. Petersen eller søge Højres Hjælp til at vælge H. C. Hansen. De fleste Moderate valgte da at gaa med Venstre og lade H. C. Hansen i Stikken, Pedersen blev valgt. Det var en almindelig Mening paa Lolland, at H. P. Petersen var en god Afløser for Danmarks anden Rigsdagsagrar; men endnu er det ikke muligt at fælde nogen Dom over hans parlamentariske Kvalifikationer ud over, at han paa Prøvevalgmøderne foran Landstingsvalget viste sig som en sikker Taler, ligesom han rent personligt gør et baade vindende og tilforladeligt Indtryk.

J. RASMUSSEN

Født 1. Oktober 1836, Gaardejer i Snertinge. Landstingsmand for 3. Kreds siden 19. Septbr. 1894.

JENS RASMUSSEN, Snertinge, hører til Sjællands mest indflydelsesrige Bønder; ved sin Virksomhed og Autoritet i Sogne- og Amtsraad, i Bondestandens Sparekasse og i talrige andre Organisationer har han alt i mange Aar indtaget en Høvdings Stilling paa Sydsjælland; om ham kunde man i anerkendende Betydning bruge den Betegnelse, Hørup opfandt: Kommunehertug. Han er født i Snertinge og Søn af Gaardejer og Amtsraadsmedlem Rasmus Christoffersen. Faderen øvede megen politisk Indflydelse paa Egnen, og Hjemmet var stærkt interesseret for offentlige Spørgsmaal; Jens Rasmussen blev saaledes saa at sige født til den Gerning, han siden har øvet. Hans Uddannelse til den blev mest praktisk; den hjemlige Almueskole lagde Grunden til hans boglige Viden og Færdigheden i at føre Pennen; han udviklede sine Kundskaber ved et Ophold paa Hindholm Højskole og blev her, som saa mange andre, stærkt paavirket af den senere Præst Jensen i Ebeltoft. Et

ihærdigt Selvstudium, navnlig af vor kommunale Lovgivning og den Mængde administrative Bestemmelser, der knytter sig hertil, gjorde ham skikket som faa til at blive sin Egns Fører i det kommunalpolitiske Liv i de vanskelige Aar fra Slutningen af Tredserne, da Bønderne i Amts- og Sogneraad skulde kæmpe sig frem til Indflydelse og Ligestilling med Godsejerne og delvis tage Magten fra dem.

J. Rasmussen

Jens Rasmussen blev Medlem af Sogneraadet allerede 1868 og straks dets Formand. 1871 kom han ind i Præstø Amtsraad og der gjorde han et lige saa betydningsfuldt som brydsomt Arbejde med at organisere sine Standsfæller i Raadet som Parti, vænne dem til at overveje Sagerne i Fællesskab, inden der forhandledes med Modstanderne i Raadet, lærte dem at holde sammen og stemme rigtigt, begrunde deres Meninger i Udvalgsbetænkninger og altid være paa Højde med Modstanderne i Kendskab til den enkelte Sag og forene deres demokratiske Afgørelse med den lovrette. Det var naturligvis Jens Rasmussen, der maatte gøre Arbejdet og angive Linierne, og de andre lærte snart at følge ham som den sikre Leder. Efter som Aarene gik, steg da ganske naturligt hans Indflydelse og hans Erfaring og Kundskab, og der er næppe mange danske Bønder, næppe heller andre, som har med kommunal Administration at gøre, der er saa sikkert hjemme i alle dens Enkeltheder, kender Maskineriet saa godt indtil de mindste Hjul og Skruer som han. Det er naturligt, at da han havde været Amtsraadsmedlem i 25 Aar, fejredes han af Stands- og Meningsfæller med Fest og Gaver og de noget ordrige Taler, som Syd-

sjællænderne er stærkere i end de fleste danske Bønder, og at han modtog denne Hyldest med den ægte sydsjællandske Beskedenhed, der saa ypperligt forstaar samtidig at paastaa, at Æren er ufortjent, og at fremhæve Værdien af og Vanskelighederne ved det gjorte Arbejde. Denne specifikt sydsjællandske Beskedenhed som Overtræk over en udviklet Selvfølelse smager af Diplomati; og Jens Rasmussen er ikke saalidt af en Diplomat; han forstaar den Kunst, som vel ingen danske Bønder har haft saa god Lejlighed til at opøve og optage i Blodet som de sydsjællandske under Herregaardsvældens Tryk, at være føjelig i Formen men i Realiteten at sørge for at tage Stikket hjem; de store Herrer i Amtsraadet har gennem Aarene faaet mange Prøver paa hans Færdighed i under de behageligste Former at dreje dem en Knap.

Af dette vilde det imidlertid være urigtigt at slutte, at Jens Rasmussen altid lister eller bukker sig frem. Han kan ganske godt være baade skarp og spydig, hvor det er paa sin Plads; men han er ingen Grobian, hverken i Sind eller Skind, og i ydre Fremtræden er han den „fine“ Mand mere end Bonden.

Naturligvis har han ogsaa udenfor det kommunale Liv taget Del i Politik. Vordingborgkredsen skylder ham mere end én Sejr for Venstres Kandidat til Folketinget. Selv har han ikke været at formaa til at stille sig til Folketingsvalg, men han har været den ivrigste til at organisere og agitere i sin Kreds og med Held. Først i 1894, da hans gamle Kampfælle Mads Strandskov gik ud af Landstinget, afløste Rasmussen ham, og inde i Landstinget passer han just; her har han de samme Grever og Embedsmænd til Modstandere som i Amtsraadet, den samme Tone i Forhandlingerne. Han er imidlertid ikke her kommet frem i første Række endnu, men han kommer det nok, saavist som han hører til de dygtigste.

Det er en Selvfølge, at Jens Rasmussen, som foran sagt, har deltaget i en Mængde andre offentlige Virksomheder. Siden 1876 har han siddet i Bestyrelsen for Den sjællandske Bondestands Sparekasse, og i de sidste 15 Aar har han været dens Næstformand, en Post, der giver baade Anseelse og Magt. Saa

har han i en Snes Aar været Medlem af Tilsynsraadet for den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, Medlem af Bestyrelsen for den store Præstø Amts Landboforening, af Bestyrelsen for Masnedsunds Andelsslagteri, af Repræsentantskabet for de samvirkende sjællandske Landboforeninger, af Bestyrelsen for Præstø Amts Sygehus og Tvangsarbejdsanstalt i Næstved osv. I mere end en Snes Aar var han Sognefoged og Lægdsmand. Alt dette har selvfølgelig krævet hans meste Tid og Arbejde, men han, der er Ejer af 2 Bøndergaarde paa tilsammen ca. 12 Tdr. Hartkorn, har været økonomisk selvstændig og sikret, og sin private Bedrift har han været saa heldig at kunne betro sin Hustru, der samtidig har faaet Tid til at opdrage deres 11 Børn.

Jens Rasmussen er en særdeles repræsentativ Bonde. Han taler godt, lidt vidtløftigt, ofte vittigt men aldrig med krasse Talemaader. For sin kommunale Virksomhed er han dekoreret med Dannebrogsmændenes Hæderstegn. *J. A. J.*

P. RASMUSSEN

Født 1. November 1845. Gaardejer i Krøjerup, Sjælland. Landstingsmand for 3. Kreds siden 19. Septbr. 1902.

PEDER RASMUSSEN KRØJERUP er født i Bakkebølle ved Vordingborg, af gammel og anset Bondeslægt; hans Fader, Bedstefader og Oldefader var alle Sognefogder i deres Sogn; selv er han en Type paa den sjællandske Bondestands Sparekassetillidsmænd. I sine unge Aar arbejdede han ved Landbruget som Gaardmandssønner sædvanligt. I 1862—63 og 1865—66 var han Elev paa Hindholm Højskole, hvor den opvakte unge Mand blev stærkt paavirket i frisindet Retning af daværende Lærer ved Højskolen, senere Præst i Ebeltoft, Jensen, der navnlig bibragte sin Elev en grundfæstet Tro paa Befolkningens brede Lag, som maaske med Tiden vil komme til at staa sin Prøve i hans politiske Virksomhed. Denne Tro og Tillid, siger han forresten selv, har han gennem sin lange kommunale Virksomhed faaet bestyrket saaledes, at det nu er hans

Overbevisning, at der ikke alene ikke er nogen Fare ved at give Husmændene paa Landet samme Indflydelse paa Kommunens Styrelse, som Gaardmændene har, men at dette, i Taknemlighed for deres trofaste Kampfællesskab, kun er en simpel Retfærdighedshandling fra Venstres Side, ligesom det er noget, de baade har Løfte om og menneskeligt Krav paa.

Efter sin Højskoletid aftjente P. Rasmussen sin Værnepligt i Artilleriet, og det kan noteres som et Kuriosum, at hans Premierløjtnant var den nuværende Krigsminister, Madsen, mens nuværende Finansminister Hage var hans Sidemand paa Korporalskolen.

P. Rasmussen

Sin praktiske Dygtighed som Landmand har P. Rasmussen bevist ved sin egen Bedrift. Han købte sin Gaard paa 48 Tdr. Land i 1871. Saavel Jord som Bygninger var i en elendig Forfatning, men den unge Mand, der ikke kom tomhændet til Ejendommen, forstod at sætte den i Skik. I Løbet af 7 Aars Tid merglede og drænede han, ombyggede Husene, fik Ejendommen i fortrinlig Kultur og udvidede den ved Tilkøb af 22 Tdr. Land, uden at han under dette ofte ret slidsomme Arbejde tabte sine Interesser for offentlige Forhold. Han fulgte de politiske Bevægelser, men begyndte som de fleste af vore dygtige Bondepolitikere sin offentlige Virksomhed i Sogneraadet.

Det var i Midten af Halvfjerdserne. I den Tid styrede Herremændene endnu de fleste af Sjællands Kommuner, naar ikke Præsten gjorde det. Men den kraftige Bevægelse efter „Det forenede Venstres“ Dannelse og Provisoriets Udstedelse 1877 dels vakte, dels voldsomt fremskyndede Bevægelsen hen

imod, at Bønderne vilde være deres egne Herrer i deres Kommune — her, hvor de kunde komme over de Herrer, der knægtede dem i Statsstyret. P. Rasmussen var en af dem, der reves med, og i hans Sogn var der en Kamp at bestaa: I 1879 lykkedes det at vælte Sogneraadsformanden for Krøjerup, Godsejer Petersen, Ødemarksgaard, og P. Rasmussen maatte overtage hans Plads. Dermed var den unge Gaardmand inde paa den Vej, der nu er den sikre til politiske Mandater ude i Landet. Vejen formede sig saaledes: Medlem af Sogneraadet fra 1879, Sogneraadsformand fra 1879—85, fra 1888—92 og fra 1895 til Dato; Amtsraadsmedlem fra 1892, Skoledirektionsmedlem fra 1897, Landvæsenskommissær fra 1899, Landstingsmand fra 1902.

P. Rasmussen havde først forsøgt sig som Folketingskandidat ved i 1892 at stille sig imod Poul Christensen i Sorø. Han var den Gang Moderat, men ikke mere, end at han, da der var Fare for, at Højre skulde tage Kredsen, trak sig tilbage inden den skriftlige Afstemning og var den første Mand, der lod sit Navn tilføre Valglisten til Fordel for Poul Christensen. Siden sluttede han sig til „de 14" og staar nu som Reformpartimand. Denne Løbebane er det, der karakteriserer mange af „Den sjællandske Bondestands" Sparekasses Tillidsmænd, og P. Rasmussen er netop Tillidsmand og har afløst gamle P. Jensen Estrup som Sparekassens Generalforsamlingsleder. Af Bemærkningerne om hans Syn paa Husmændenes Ret til Ligestilling med Gaardmændene i det kommunale Selvstyre tør det imidlertid sluttes, at hans Vækst i radikal-demokratisk Retning har en dybere Grund, end man tør tiltro adskillige af Sparekassetillids- og Fjortenmændene.

En vis forsigtig Konservatisme parret med fordomsfrit Udsyn og dette baaret af selvstændig praktisk Arbejdsdygtighed, det er vel egentlig det, der berettiger Mænd som P. Rasmussen Krøjerup og hans Lige til de Pladser, de har i Landets Styre i Smaat og Stort, og som de vil beholde med Ansvar for Fremtiden en lang Tørn endnu.

J. A. J.

N. R. SØRENSEN (Egaa)

Født 4. August 1847. Gaardejer i Egaa pr. Hjortshøj. Landstingsmand for 9. Kreds siden 21. Septbr. 1898.

NIELS RASMUSSEN SØRENSEN er Gaardmandssøn, født i Egaa, hvor han nu boer. Egnen hører til den Viby-Bjørnbakske, men er isprængt Grundtvigianisme. Niels Sørensen modtog sine Ungdomsindtryk fra begge disse paa den Egn saa modsatte Sider; han besøgte de to mest fjendtlige Højskoler i Danmark: Viby under *Lars Bjørnbak* og Testrup under *Nørregaard*. Hvorledes denne Paavirkning har formet hans Tankeliv, er det vanskeligt at bedømme for den, der ikke kender den indesluttede, tilsyneladende i Sind som i Skind noget mørke Mand; men den praktiske bjørnbakske Skole synes i hvert Fald at have præget hans private Foretagsomhed som Landmand; han driver sin Ejendom „Sølyst" i Egaa med Forstand.

Sørensen (Egaa)

N. Sørensen danner i vort parlamentariske Liv noget en Undtagelse, idet han ikke vides at have gennemgaaet nogensomhelst Forskole — i Sogneraad eller politiske eller andre Foreninger — til Landstingshvervet; imidlertid bliver han brugt en Del i ikke uvigtige Udvalg, og han skal være i Besiddelse af en helt praktisk Arbejdsevne. Hvad han vil drive det til som Lovgiver, er skjult under Fremtidens Slør, som han i Beskedenhed ikke gør noget for at lette.

J. P. K. VESTERGAARD

Født 11. December 1847. Gaardejer i Gjøttrup. Amtsraadsmedlem. Landstingsmand for 7. Kreds siden 21. Septb. 1898.

Jens Peter Kristensen Vestergaard er født i Gjøttrup, hvor han endnu bor. Hans Fader var Gaardejer C. P. G. Vestergaard. Han ejer en Gaard i Gjøttrup paa 6 Tdr. Hartkorn og har i en lang Aarrække været en anset Mand paa sin Egn. Allerede 1874 blev han Medlem af Sogneraadet og var det med en Afbrydelse indtil 1892. I 1880 blev han Amtsraadsmedlem for Aalborg Amt og har været det siden; og blandt andre Tillidshverv, han har beklædt, kan nævnes, at han siden 1895 er Formand for Landboforeningen for Nibe-Løgstør og Omegn og siden 1895 Medlem af Repræsentantskabet for Andelsslagteriet i Nørre Sundby.

J. P. K. Vestergaard

Da Vestergaard i 1898 blev valgt ind i Landstinget, var han ikke nogen ny Mand i Politik, thi han havde da fra 28. Jan. 1887 til 20. April 1892 repræsenteret Aalborg Amts 4. Valgkreds i Folketinget og i den Tid vundet sig et godt Navn som en paalidelig Venstremand af C. Bergs nærmeste Meningsfæller. Nogen større politisk Rolle spillede han ikke i Folketinget, og han talte sjældent, egenlig kun om nogle lokale Jernbaner og en enkelt Gang om Fiskeriloven. Men han var et solidt og forstaaende Partimedlem, der nød ualmindelig Tillid i sin Valgkreds, hvor han ved Valget i 1890 kaaredes uden Modkandidat, og som han vel kunde have vedblevet at repræsentere længe, om han havde villet. Da Berg imidlertid døde i 1891, trak Vestergaard sig

tilbage fra Folketingsvirksomheden og afløstes af Bergianeren Thomsen fra Havbro. Det var ogsaa først efter nogen Modstand, det lykkedes at bringe ham til at lade sig opstille til Landstinget i 1898. Som Landstingsmand har han ogsaa hørt til dem, der ikke taler ofte; men f. Eks. i Vinteren 1902, da Lovforslaget om Husdyravlens Fremme var til Behandling, gav han gode, saglige Bidrag til Diskussionen om dette Forslag, der naturligvis laa ham paa Sinde som Landmand. Han var ogsaa et virksomt Medlem af Udvalget om denne Lov.

J. P. K. Vestergaard er en stille, lidt indesluttet Jyde, der ikke trænger sig frem, men bæres frem af sit retskafne og trofaste Arbejde i de Sager, han paatager sig at virke for.

J. SIMONSEN VESTERGAARD

Født 21. Marts 1847. Gaardejer paa Vestergaard i Klim. Landstingsmand for 8. Kreds siden 25. Septbr. 1901.

JENS SIMONSEN VESTERGAARD er født paa den Gaard, han nu ejer, Vestergaard i Klim i Hanherrederne, Danmarks nu mest afsides Egn, hvor der endnu ingen Jernbane er i Miles Afstand, og hvor Landevejen snoer sig over en sid Egn med Limfjordens halvt udtørrede Vejler mod Sydvest og Vesterhavet, randet med høje Klitter mod Nord. Heroppe boer der en sejg og dygtig Befolkning, der ikke er af mange Ord, men følger med de Bevægelser, der rører det øvrige Land, og gør et energisk Arbejde for at afvinde deres umilde Jord saa megen Velstand som muligt. Jens Vestergaard er en god Repræsentant for Hanherreds Jyder. Han er opdraget som Gaardmandssøn til at passe sin Gaard og til at tage Del i det offentlige Liv, som det sømmer sig en god jysk Gaardmand. For at gøre sig dygtig hertil besøgte han som ung først Galtrup Højskole paa Mors og derefter Askov Højskole. I 1883 kom han saa ind i Sogneraadet og blev dets Formand, og han viste sig hurtigt brugbar, saaledes at der blev lagt Beslag paa hans Arbejde i andre Tillidshverv. 1888 blev han Medlem af Tilsyns-

raadet for Thisted Amts Brandforsikring; siden 1896 har han været Landvæsenskommissær, fra 1898—1901 var han Formand for Hanherredernes Landboforening, i 1898 Medlem af Regeringskommissionen angaaende Udtørringen af Bygholm og Vesløs Vejler, og siden 1901 har han været Medlem af Thisted Amtsraad.

Simonsen Vestergaard

Nogen særlig politisk Rolle har Vestergaard ikke spillet, inden han ved Supleringsvalget den 25. Septbr. 1901 valgtes ind i Landstinget for 8. Kreds. Men han var kendt som en god og paalidelig Venstremand; og da han opstilledes, lykkedes det at dele Højre og de Moderate saaledes, at af de sidstnævnte en Del stemte blank, nogle paa den opstillede Højremand, andre paa Vestergaard, hvorved denne i tredie Omgang kom ind med det relative Flertal og var valgt. Hvorledes han vil gøre sig paa Rigsdagen, og hvilken Fremtid han har som Politiker, er det endnu for tidligt at dømme om. Men det turde være sikkert nok, at Villie og Evner er gode. *J. A. J.*

Udenfor Partierne men indenfor Valggruppen staar foruden DALSGAARD (se foran Pag. 169):

EJSING

Født den 7. Sept. 1855. Gaardejer. Jelling. Landstingsmand for 10. Kreds siden 19. Sept. 1902.

PETER KRISTIAN EJSING er født i Jelling, hvor Faderen, C. S. Ejsing, var Lærer ved Seminariet, og senere Gaardejer. Det

var ret naturligt, at den gamle Seminarielærers Søn besøgte Skolen, der 1841 var oprettet ved Gorms og Thyras Runestene paa Heden, og P. K. Ejsing tog da ogsaa 1876 Skolelærerexamen fra Seminariet. Han virkede i Aarene fra 1876—87 som Lærer, men overtog derefter Faderens Gaard, som han nu ejer. Gaardens Hartkorn er 5 Tdr.

Jelling ligger i en moderat Egn, og det er derfor naturligt, at Ejsing sluttede sig til den moderate Politik. Han har forøvrigt aldrig været nogen særlig udpræget Politiker og heller ikke deltaget i det offentlige Liv i Kampens Aar.

Ejsing

I Sogneraadet blev han i 1892 Formand og virkede som saadan til 1897. Herefter valgtes han ind i flere af Egnens Tillidsposter og aabnede herigennem Vejen til det Landstingsmandat, Kredsen nu har betroet ham. 1897 blev han Amtraadsmedlem for Vejle Amt og er tillige Medlem af Tilsynsraadet for den almindelige Brandforsikring for Landbygninger samt Kasserer og Forretningsfører for Vejle Amts yngre Brandforsikring. Ved Valget i sidstafvigte Efteraar fik han Sæde i Landstinget som Medlem for 10. Kreds og hørte da til det saakaldte moderate Parti, der jo imidlertid opløstes i Nov. f. A. Om Ejsing vides det kun, at han, der vel ikke af sin politiske Fortid udestænges fra Partiet, og som er en ret indflydelsesrig Mand paa sin sindige Egn, vel næppe vilde møde nogen egentlig Modstand, om han søgte Optagelse i Reformpartiet. Han har stemt med Venstre i alle de Spørgsmaal, der har været oppe siden hans Valg. I Behandlingen af Skoleloven har han taget ivrig Del, og udtalt sig ganske i Overensstemmelse med Venstre.

Om Ejsing kan det siges, at han i alle Maader repræsenterer det 20 Aarhundredes oplyste Bonde, hans solide Viden er bygget paa en lang og grundig Undervisning, udviklet i offentlig Virksomhed og i stadig Forhandling med de Mænd, der danne Mellemled mellem Selvstyret og Statens Styre. Denne Type er i Skindet fjernt fra den gamle vadmelsklædte brede jydske Bondetype med A'et og de tunge sindige Ord, men i Sindet er det de samme oprigtige solide Jyder for Vorherre, Mænd, med hvem det er en Fornøjelse at tale, og Mænd, der som intet andet Lands Kærne er egnede til et bredt anlagt Selvstyre med det mindst mulige Kanceli og de færrest mulige forgyldte og og forsølvede Knapper.

JØRGEN PEDERSEN

Født 18. Januar 1841. Bladudgiver i Odense. Landstingsmand for 6. Kreds siden 1. Oktbr. 1886.

JØRGEN PEDERSEN er født i Nørre Lyndelse, Odense Amt, Søn af Fæstehusmand Peder Jørgensen. Begyndelsen paa hans Løbebane var Husmandsbarnets sædvanlige: Han tjente for Føden og nogle faa Daler m. m., til han blev 18 Aar. Han var imidlertid „et godt Hoved“, og han kom med i den Bevægelse, der navnlig ved Kolds Virksomhed særlig greb Fynboerne, og i 1859 besøgte han Kolds Højskole med det Formaal at uddanne sig til Lærer. Han opnaaede ikke Optagelse paa Jellinge Seminarium; men han tog i Vinteren 1866—71 Plads som Privatlærer i Sønderjylland og kom i Efteraaret 1861 paa Blaagaards Seminarium, hvorfra han i Foraaret 1863 blev dimitteret som Seminarist. Han vendte saa tilbage til Kolds Højskole som Lærer og afløste i denne Stilling den bekendte Povlsen-Dal, som efter en 12-aarig Virksomhed som Lærer hos Kold flyttede til Mors. Jørgen Pedersen vedblev med en kort Afbrydelse at være Lærer hos Kold til dennes Død i 1870. I to Aar, indtil 1882, bestyrede han derefter som Kolds Efterfølger Hjallelse Højskole.

Hidtil havde Jørgen Pedersen kun rent forbigaaende interesseret sig for Politik; det var da Kampen stod om Junigrundloven i 1865—66. I denne Periode tog han for saa vidt aktiv Del i Bevægelsen for Junigrundlovens Bevarelse, som han personlig kørende rundt i Kolds Enspændervogn, samlede Underskrifter paa en af Termansen forfattet Adresse til Regering og Rigsdag om ikke at berøve Folkets Kong Frederiks Frihedsgave.

Jørgen Pedersen

Men 1872, da den stærke Venstrebevægelse brød igennem ogsaa paa Fyn, var han helt med. Der blev holdt et stort Møde i Odense, og dette førte til Oprettelsen af „Fyns Tidende". Jørgen Pedersen tog Aktier for 15 Rdlr. i Bladet, og da den første Redaktør, C. A. Villemoes, efter 4 Maaneders Arbejde meldte sig fra, og det ikke lykkedes at knytte N. J. Larsen, der den Gang var Fælleskorrespondent fra Kjøbenhavn til flere Venstreblade, til det stærkt vaklende Foretagende, overtog han, som han selv mener med meget ringe Forudsætninger, Bladets Ledelse. Den første Virkning heraf var, at Halvdelen af de 5—600 Holdere meldte sig fra, og der saa at sige maatte begyndes paa bar Bund.

Først efter en 5—6 Aars Slid lykkedes det at skabe Balance. Jørgen Petersen holdt bl. a. sammen med ledende Venstremænd paa Egnen en Række Møder, især forud for Folketingsvalget i Efteraaret 1873. Han ankom om Formiddagen Dagen før Valget i Huj og Hast til Assens, fik fat i et Par Stillere og opnaaede paa Valgdagen en saa betydelig Minoritet, at han maatte love at komme igen. Det gjorde han den 25. August 1876, og ved dette mindeværdige Valg slog han med Glans Højrebonden Niels Andersen.

Han blev imidlertid ikke i ubestridt Besiddelse af den erobrede Kreds. Ved Opløsningsvalget 3. Januar 1879 stillede Højre Redaktør, nuv. Etatsraad Hjorth-Lorenzen op imod ham, og Jørgen Pedersen faldt med 12 Stemmers Undertal. Da Valgbestyrelsens Formand havde nægtet Jørgen Pedersen Ordet paa Valgtribunen for at besvare en Interpellation, fandt Folketinget heri nok til at begrunde Forkastelse af Valget, og ved Omvalget, der først fandt Sted den 18. August 1879, sejrede Jørgen Pedersen og var nu Kredsens Repræsentant, indtil han 1. Oktober 1886 gik over i Landstinget.

Under alt dette, i Løbet af 13 Aar, var det lykkedes Jørgen Pedersen at arbejde sit Blad op til en i Provinserne ret enestaaende Udbredelse og Indflydelse, at sikre dets og sin egen økonomiske Stilling og at skabe sig selv et Navn som en baade dygtig og indflydelsesrig Politiker.

Som Politiker var Jørgen Pedersen altid blandt de „besindige“, d. v. s. moderat. Hans Opdragelse og hans Livssyn henviste ham til Grundtvigianernes Række, hans Naturel til de forsigtigste. Dette gjorde, at han blev en Ven af Bojsen. Han var en ivrig Modstander af Visnepolitiken, da den proklameredes af Venstre, og i de store Kampe umiddelbart før Provisoriet af 1885 lod han sjælden sin Røst høre i Tinget; des kraftigere talte han, da Forligsbeslutningen af 2. April 1894 behandledes i Landstinget; han var da en af Hovedtalerne mod Madsen-Mygdal og aflagde som sidste Taler under Behandlingen af Beslutningen — efter med ligefrem Lidenskab at have angrebet Madsen-Mygdal og med ikke ringe Haan i Tonen talt om det Tidspunk, da denne kom i Flertal i Tinget — den Bekendelse, at rig Erfaring viste, at man ikke kan faa en Regering til at falde paa sine Gerninger, og at det at tage mod den Skylle af Provisorier og sidde i den Magtløshed, som fulgte heraf, indtil maaske nogle Ministre dør, ikke skaffer Folketinget Indflydelse eller sikrer mod provisoriske Tilstande.

Efter at Valgene til Folketinget i 1895 havde underkendt Forliget og skaffet Madsen-Mygdals Meningsfæller det Flertal, Hr. Jørgen Pedersen saa lidt som hans Venner ventede, var

det naturligt, at Jørgen Pedersens Indflydelse sank, dog arbejdede han ivrigt for sin Yndlingstanke Skattereformen i Forbindelse med en moderat Brændevinsskat og var til Tider sit Maal paa faa Streger nær, indtil det uafhjælpelig glippede.

I de saglige Spørgsmaal har Jørgen Pedersen jævnlig givet sit Bidrag til Diskussionen. Han taler sindigt, men ikke uden Vid, har Sans for at træffe baade Sagens Kærne og Modstandernes svage Sider. Han har ogsaa været meget brugt i de Arbejder, der har forberedt større Spørgsmaal, har saaledes været Medlem af Kommissionen af 1892 om ny offentlige Bygninger i København, af Landbokommissionen af 1894, af Toldkommissionen af 1895 og er nu Medlem af Forsvarskommissionen. For Forsvarsvæsenet synes han at have næret en Del Interesse, og sit Syn paa dets Maal fremsatte han ved Lejlighed under Forligsdebatten i 1894 i den Sætning: Vi vil forsvare os og vor Nevtralitet.

Udenfor Politik og Journalistik har Jørgen Pedersen stadig beskæftiget sig en Del med Skolevæsen; han nærer selvfølgelig efter sin Fortid Interesse for Forskolen og har som Formand for og Bestyrelsesmedlem af dansk Forskoleforening virket en Del i den Retning. Kommunale Tillidshverv har han ikke beklædt; i de første Aar af hans lange Virketid i Odense var der ikke Brug for Venstremænd i Odense Byraad eller de dertil knyttede Institutioner; siden var han saa stærkt optaget af andet Arbejde, at han ikke ønskede at være med i mere. Han er altsaa Journalist, Politiker, Skolemand, og iøvrigt, siger han selv, er han ikke noget. Men det kan ogsaa være en ret habil og alsidig udviklet, øvet og erfaren Mand nok.

JØRGENSEN (Gandløse)

Født 5. Januar 1848. Landvæsenskommissær i Gandløse pr. Maaløv, Lotterikollektør i Hillerød. Dbmd. Landstingsmand for 2. Kreds siden 21. Septbr. 1898.

Jens Peter Jørgensen er født i Nedre Værebro Mølle ved Roskilde, hvor Faderen, Jørgen Nielsen, besad en meget stor

Bedrift: Landejendom, Mølle, Bageri, Maltgøreri og Stampeværk. Indtil sit 12. Aar blev han undervist i Hjemmet, fra sit 12. til 14. Aar gik han i Jyllinge Almueskole. 16 Aar gammel kom han paa Grundtvigs Højskole og 2 Aar senere paa Arresødal Højskole. Derefter deltog han i Bestyrelsen af Faderens Bedrift, indtil han i 1870 overtog sin Hustrus Fødegaard, Toftegaard i Ølstykke, en Ejendom paa 16 Tdr. Hartkorn; denne Gaard solgte han i 1876 og købte en mindre Ejendom i Gandløse, hvilken han med Undtagelse af en Parcel, han nu selv beboer, i 1895 har overdraget til sin Søn.

Jørgensen (Gandløse)

Jørgensen-Gandløse var fra første Færd en livlig interesseret Mand og kom derfor let ind paa den Vej, der for vore Landboere fører fremad i det offentlige Liv. Han fik forskellige mindre kommunale Ombud, mens han endnu var i Tyverne, og 1880 blev han Sogneraadsformand, hvilket han var i 9 Aar; i 1886 valgtes han ind i Amtsraadet og sad her indtil 1898; i 1893 blev han Medlem af Skoledirektionen, 1896 blev han Landvæsenskommissær, og endelig i 1898 kom han ind i Landstinget. Særskilt tør det bemærkes, at Jørgensen-Gandløse blev den første Formand for Agrarforeningens sjællandske Afdeling, og at han har været Formand saavel for den lokale Skytteforening som for den for en Landkommune sjældne Sygeplejeforening for Gandløse-Slaglille Kommune. At han er kgl. Klasselotterikollektør, skyldes nærmest hans Fortjenester af Højres Sag, som han nu har opgivet.

Jørgensen-Gandløse var altid en ivrig Politiker. Hans Interesse vaktes i Halvfjerdserne for den da begyndende Kamp om

Parlamentarismen. Han sluttede sig som Storbonde til Højre, og han var gennem mange Aar en ivrig Agitator, hvis Navn fløj over Landet, dels gennem Aviserne, dels ved de ikke faa Pjecer, han med en for en Bondemand sjælden Skrivefærdighed udsendte om de Spørgsmaal, der laa Partierne imellem. Gandløseklubben, hvori han var Sjælen, var en Tid berømt i Landet, og i *Frederiksborg Amtstidende* skrev Jørgensen et Utal af politiske Artikler om den grundlovsmæssige Magtfordeling, som den var efter hans og Højres Opfattelse. Han har tillige udgivet en Skildring af Landsbyernes Forvaltning fra 1660 til vore Dage.

I 1885 kølnedes Jørgensens Kærlighed til Estrup; han følte, at dette var over Stregen, og han billigede ikke Kampen udenfor Forfatningen, navnlig ikke Fæstningsbyggeriet. Han var Forsvarsven, men han misbilligede i høj Grad, at Forsvarssagen kastedes ind i den politiske Strid og blev en Spillebold mellem Partierne og Genstand for Befolkningens store Flertals Mishag og Had. Han stod derfor naturligt paa den Side, der i 1894 vilde Forliget, og han gik ud fra, at det straks burde følges af Ministeriet Estrups Afgang til Fordel for et blandet Ministerium af begge Forligets Parter. Da Estrup i Stedet derfor blev siddende i Maaneder, og hans mest udprægede Medhjælper fra Provisorietiden gik over i Efterfølgerens Ministerium, følte Jørgensen det som et Brud paa Løfter og følte yderligere Ubehag ved sit gamle Parti. Den politiske Situation forstod han dog næppe helt.

Imidlertid var Agrarbevægelsen dukket op. Den „agrariske Bølge“ strømmede over Landet, og „det betrængte Landbrug“ blev prædiket med fast evangelisk Ild. Jørgensen-Gandløse brændte for Agrarerne som en af de varmeste, og dette blev atter en Aarsag til at fjerne ham yderligere fra Højre, idet han ikke følte sig tilfreds med den Maade, hvorpaa Ministerierne Reedtz-Thott og Hørring stillede sig til de store Skattereformer. Da han derfor i 1898 som særlig Agrarrepræsentant blev valgt ind i Landstinget ved Stemmer fra baade Højre og moderate Venstreagrarer, dannede han sammen med H. C. Hansen fra

Kartofte det eneste agrariske Rigsdagsparti, vi har kendt her i Landet; det fik Navn efter ham, og han var dets veltalende og ihærdige Ordfører i Tinget som i Pressen, navnlig i „Agrardagbladet"; da H. C. Hansen blev lukket ude ved Valget i 1902, stod Jørgensen alene i Partiet, men han fører dets Sag med usvækket Kraft, skønt baade „det betrængte Landbrug" og Agrarforeningen er ved at være en Saga. Han har ofte talt i Landstinget ud fra sit agrariske Synspunkt, navnlig under de mange Skattedebatter, og han hører sikkert til dem, der regner sig et Maal naaet ved at se Skattereformen og Tiendeloven gennemført. De Bidrag, han har ydet til Belysning af saa godt som alle betydelige Sager, der kommer til Tingets Behandling, er altid prægede af Viden; der findes Taler af ham i Rigsdagstidende, som det er en virkelig Fornøjelse at læse, og som aabenbarer et sjældent Herredømme over saavel Stil som Stof. De er derhos ret frisindede, altid selvstændige. Jørgensen Gandløse er Agrar og Modstander af Socialismen, og ud fra dette Syn bygger han sine Betragtninger over de forskellige Sager. Han saa i Modsætning til Ahlefeldt i de smaa Jordbrug en Modvægt mod Socialismen. Stordrift og Socialisme hører sammen, sagde han, mens disse smaa Brug vil bidrage til at knytte Arbejderen, Husmanden, til Jorden, lade ham føle sig som Besiddende og delende Interesser med de Besiddende. De uretfærdige Hartkornsskatter var, indtil de nu endelig faldt, det samme for ham som Carthago for Cato, Teksten for alle hans Taler.

Men i sin Særstilling afgør han næppe noget Spørgsmaal, han anser sig for stærk nok til at staa alene, men er ikke stærk nok til at bringe andre til Følge, og en vis Uklarhed skæmmer hans politiske Syn paa Personer, Midler og Maal.

Forinden Afsnittet om Venstres Valggruppe slutter, bør der i Lighed med, hvad der er gjort for Højres Vedkommende, med et Par Ord omtales de Landstingsmænd, der havde Sæde i Tinget i 1901, men ikke genvalgtes i 1902, nemlig følgende:

LARS PETER BOJSEN er født i Skørpinge ved Slagelse den 15. April 1838 og Søn af den bekendte Pastor F. J. Bojsen, der som Medlem af

den grundlovgivende Forsamling og af Rigsdagen i Midten af forrige Aarhundrede spillede en betydelig og hæderfuld Rolle i dansk Politik. Af hans Sønner har foruden den her nævnte L. P. Bojsen den i det foregaaende ofte omtalte Frede Bojsen gjort sig bekendt og fortjent som en af vore mest sympatetiske, fineste og mest rettænkende Politikere, og det er for dette Værk et Savn, at Rammerne ikke har tilladt en udførligere Omtale af denne Mand, hvis Navn er nævnt utallige Gange paa de foregaaende Blade.

Lars Peter Bojsen naar ikke Broderen paa noget Punkt og er ogsaa vidt forskellig fra ham af Karakter og Udvikling, men ligesom han et ypperligt Hoved, en fortræffelig Agitator og en uhyre flittig Mand. Han blev Student 1854 fra Haderslev lærde Skole og gik den polytekniske Vej. 1850 forlod han Læreanstalten og tog 1859 Landinspektør Eksamen. Grundtvigianer, som han var, valgte han Højskolegerningen, var en kort Tid Lærer ved Rødding og Uldum og købte saa i 1859 Gedved private Højskole ved Horsens. I 1862 oprettede han et Seminarium, der bestod sammen med Højskolen, til denne nedlagdes i 1881. Fra 1866—70 udgav han Dansk Skoletidende, de 4 sidste Aar sammen med Broderen Frede, og spillede i det hele en stor Rolle paa Horsensegnen, hvor han erhvervede Ejendommen Lethenborg i Hvilsted og Hylke Sogn, med Seminariet ialt 36 Tdr. Hartkorn. Fra 1882—94 var han Sogneraadsformand, fra 1888—94 Amtsraadsmedlem, desuden Formand i Horsens Landboforening og Andels Svineslagteri og fra 1890 Næstformand i de jydske Landboforeningers Fællesforening og Fællesrepræsentationen for danske Andels Slagterier, af den sidste udtraadte han i 1897. Han er R. af Dbg. L. P. Bojsen, der 1880—82 deltog i Udgivelsen af „den nye Budstikke", var al sin Tid Venstremand og valgtes i 1866 i Vejle som Modstander af den reviderede Grundlov, men trak sig efter Lovens Vedtagelse tilbage for Grundtvigianeren, Hofjægermester Carlsen. I 1887 stillede han sig i Slagelse mod Redaktør Dahl, men faldt. Da Agrarbevægelsen rejstes i 1895, var Bojsen en af deres ivrigste Agitatorer og rejste Landet rundt paa talrige Møder. Den 19. Septbr. 1894 var han valgt ind i Landstinget som Forligets fuldtro Støtte, og som en af det moderate Partis ledende Mænd faldt han i Septbr. 1902.

CHRISTEN BREINHOLT er født 6. April 1842 paa Vestervig Nedergaard, Søn af Jens Breinholt og Medlem af den paa Vestkysten velkendte Breinholtske Slægt. Til 1896 ejede han Vestervig Nedergaard og beklædte et stort Antal offentlige Hverv. Fra 1871—73 var han Sogneraadsformand, fra 1871—73 Direktør for Hassing Refs Herredes Sparekasse og Landvæsenskommissær fra 1874. Desuden har han været Formand i Thylands Hesteforsikring og landøkonomiske Selskab, for Hassings Refs Herreders Hesteavlsforsikring og Bestyrelsesmedlem

for Thisted Amts Brandforsikring samt en Mængde Dommerhverv ved Statens Dyrskuer.

Som Venstremand opstilledes han i Vestervig den 28. Sept. 1886 mod N. Andersen og fik 538 Stemmer, i 1887 opstilledes han atter, men Stemmeantallet var da kun 476. Saa valgtes han den 19. Septbr. 1894 til Landstinget og sluttede sig til den Bojsenske Politik, som han fulgte til sin Død 1901. Han var R. af Dbg., en flittig, jævn og meget anset Mand med stor Indflydelse i sin Kreds.

Hans Chr. Hansen, Kartofte er født den 17. Maj 1843 i Egense paa Falster, Søn af Gaardejer H. Hansen. Han hører til Venstres Veteraner i Landstinget, hvem Tilslutningen til det moderate Parti og Agrarbevægelsen har kostet et Mandat, han siden 1878 har hævdet med Hæder. Siden 1868 har han ejet sin Gaard i Kartofte ved Sakskjøbing, umiddelbart op ad Slottet Hardenbergs Park. Fra 1872—82 var han Sogneraadsformand, fra 1880—92 Repræsentant i Husmandskreditforeningen og siden 1886 Kasserer i Lollands Brandassuranceselskab.

H. C. Hansen blev tidlig Politiker og efter Skyttes Død valgt til Landstinget den 1. Okt. 1878. Hans naturlige Veltalenhed og Bestræbelse for retfærdig Bedømmelse af Modstandere i Forbindelse med et hurtigt Blik gjorde ham til en velanskreven Mand i Tinget, der som trofast Venstremand har haft Sæde i alle de betydeligste Udvalg og en Tid lang været Partiets Veteran i Tinget. Som flere af Partiets uafhængige og ret selvsikre Mænd gik han sine egne Veje, og efter i en Aarrække at have tilhørt det moderate Parti traadte han sammen med J. Jørgensen i Partiet Gandløse. Han var ret forberedt paa, at det vilde gælde hans Valg, men Lollikerne, der aldrig har været meget radikale, betænkte sig svært derpaa, fordi de gennem Aarene havde været vant til at vise Hansen Kartofte en Tillid, som han iøvrigt aldrig har svigtet i Realiteten.

Christen Hansen Holm er født den 14. Juli 1837 i Ulfborg Sogn, Søn af Gdr. H. P. Simonsen. Han blev efter at have besøgt Staby Højskole Ejer af Vennergaard pr. Lem ved Ringkøbing, blev 1865—70 Medlem af Sogneraadet, ligeledes fra 1877—82, og var i alt i 6 Aar Formand.

Den 20. Septbr. 1872 valgtes han til Folketinget for Ringkøbing Kredsen, han var da Gaardejer i Velling og havde Sæde til Opløsningen efter Finanslovnægtelsen. Han stemte *mod* det forenede Venstre, og dette kostede ham hans Mandat; han faldt for Gdr. M. P. Christiansen med 381 Stemmer mod 655. Provisorismen og de senere politiske Begivenheder ændrede hans Syn, han sluttede sig til det Bojsenske Venstre og fik ved Th. Nielsens Død Sæde i Landstinget for 11. Kreds ved Supleringsvalg den 25. August 1895 for at følge For-

ligets Politik og faldt med dets Venner i 1902, idet han trak sig tilbage før Valget, da Venstrereformpartiet viste sig at have Magt til at besætte de to Pladser, og Højre tog den tredje, der rigtignok blev besat med den frikonservative Rasmussen Vanddamgaard.

CHRISTIAN NIELSEN er født i Skudderløse pr. Haslev den 9. Maj 1837, Søn af Gaardejer Niels Hansen, var fra 1855—63 Bestyrer af sin Fædregaard, men blev herefter Ejer af Thuemosgaard. Han er paa sin Egn en særdeles agtet og indflydelsesrig Mand, der allerede 1867 var Medlem af Skolekommissionen og 1871 blev Sogneraadsformand, hvilken Stilling han beklædte til 1889. I 1874 kom han i Amtsraadet og var der til 1880. Han var 1880—90 Medlem af Bestyrelsen for de sjællandske Landboforeninger, fra 1888—91 Formand for Haslev og Omegns Landboforening, var i 30 Aar Tillidsmand i den sjællandske Landbostands Sparekasse. Den 1. Oktbr. 1878 valgtes han som Landstingsmand i 1. Kreds i Stedet for Jens Andersen Skelby og fulgte Venstres Politik i Kampaarene for efter 1890 at slutte sig til Bojsens Arbejdsplan. I 1894 blev han Medlem af Landbokommissionen, og i 1902 maatte han vige for Rasmussen, Snertinge. Chr. Nielsen kan se tilbage paa en smuk parlamentarisk Virksomhed, der stedse har været præget af stor Sindighed og megen Evne til at omgaas alle; det blev hans Skæbne at falde med det moderate Parti, en Skæbne, han delte med saare mange af Venstres fremragende Landstingsmænd.

SØREN OLESEN er født den 18. Juli 1842 paa Molgaard Mark i Ugilt Sogn, Søn af Husmand og Skomager Ole Sørensen. Han var fra 1850—66 Skomager, deltog i flere Sommerkursus og blev fra 1867—75 Friskolelærer, fra 1874—82 tillige Højskolelærer i Galtrup. Fra 1882—90 var han Lærer ved Salling Højskole og virkede i denne Periode som Grundtvigsk Indre Missionær. Fra 1890 var han Husmand og Missionær, idet han lidt efter lidt forlod Grundtvigianerne og sluttede sig til indre Mission.

Den 19. Septbr. 1894 valgtes han til Landstinget for 8. Kreds og sluttede sig til Venstrereformpartiet. Olesen, der skulde være opstillet til Valget i 1902, døde den 26. Juli samme Aar, og det lykkedes kun Partiet at beholde en Plads, Gaardejer Simonsen Vestergaard, medens den moderate Dalsgaard indtog Olesens Plads.

SOCIALDEMOKRATIET

Før den 30. September 1890 var Ordet Socialdemokrat i Landstinget et Ord, som det høje Tings Medlemmer kun tog i deres Mund, naar de vilde udmale de Rædsler, der ventede Fædrelandet som Følge af Venstres formastelige Politik. I 1870 førtes de første Strømninger fra de store Arbejderbevægelser i Udlandet til Danmark og mødtes med den brutaleste Magtanvendelse, de første sværmeriske og uklare Forkæmpere maatte bøde haardt, og Magthaverne troede Bevægelsen kvalt ved den anvendte Vold. Dog var det kun Socialdemokratiets første dæmrende Skær; efter den første Rejsning i Halvfjerdserne voksede stille, men vældigt, det danske Socialdemokrati frem, ikke som en Horde af Blusemænd, men som en fast sluttet og vel ordnet Hær, der under kyndige Føreres Ledelse gik ustandselig frem for at tage det Sæde, der tilkom den, og bane Sædet for de utallige Skarer, der endnu skal frem til det Sæde i Landets Styrelse, ingen Magt kan hindre dem fra at indtage, og til den fulde Nydelse af Menneskers sociale Ret. Blandt de første af denne vældige Hærs Førere er Socialdemokraternes tre Landstingsmænd siden 1890, C. C. Andersen, P. Knudsen og Mundberg.

PETER CHRISTIAN KNUDSEN er født den 23. Novbr. 1848 i Randers, Søn af Skomagermester Chr. K., og blev 1867 Hanskemagersvend. 1876 blev han Formand for Hanskemagernes Fagforening og Medlem af Fællesbestyrelsen og 1878 af Socialdemokratisk Forbunds Bestyrelse, 1882 knyttedes han til Socialdemokraten og valgtes 30. Septbr. 1890 til Landstinget. Hans Fortjenester af Partiet er de aller største, og i sin store Virksomhed for Sygeforsikring og Alderdomsforsørgelse (jfr. hans Skrift af 1888), samt ved sin store statistiske Virksomhed til Belysning af Arbejderstandens Livsvilkaar har han indlagt sig uvisnelig Hæder. I 1898 gik han ud af Tinget for at faa Sæde i Folketinget; han repræsenterede dog kun Randerskredsen en Valgperiode til 1901; men han vil sikkert igen opnaa Sæde i Folketinget ved de nu forestaaende Valg, og dette Værks Læsere vil da kunne faa en mere fyldig Skildring af det danske Socialdemokratis første og mest agtede Mand.

ANTON NIELSEN MUNDBERG, der den 21. Septbr. 1898 indtog P. Knudsens Sæde i Landstinget, var født i Struer, hvor hans Fader var Sognefoged, den 15. Juni 1837. Han uddannedes til Handelen og besøgte Grüners Handelsakademi for siden at drive Handelsvirksomhed. Han sluttede sig nøje til Socialdemokratiet og blev „Socialdemokraten"s flittige Medarbejder. I Landstinget fulgte han med Iver og Interesse Arbejdet, optraadte hyppig som Taler, jævnt og med stor Sagkundskab, og hans Død i 1901 betød et Savn for hans Partifæller.

C. C. ANDERSEN vil nærmere blive omtalt nedenfor. Spørger man nu, hvilken Rolle der blev de tre Socialdemokrater forbeholdt i Landstinget, vil Svaret lyde; den, der svarer til den store stærke Vælgerflok, der staar bag dem, og paa samme Tid den, der svarer til deres ringe numeriske Styrke i Tinget, før to og nu kun en Mand. Det er ingen Selvmodsigelse. I 1890 begyndte Arbejdet paa de store sociale Reformer, og naar Arbejdernes Repræsentanter i Tinget tog Ordet, lyttede Medlemmerne til dem for at høste af deres rige Erfaringer. De Folk vidste, hvad Arbejderne var, og hvilke deres Kaar var, de havde selv kæmpet sig frem af deres Rækker, og deres Erfaring betød mere end en Professors rigeste Viden. C. C. Andersen gjorde sig saaledes til Talsmand for Kommunens Overtagelse af Fæstevæsnet, hans Tanke mødte Modstand i Tinget, men blev senere taget op af Københavns Kommune og knæsattes her med Held. Han udarbejdede et Ændringsforslag angaaende stigende Skala ved kommunal Beskatning, der vakte Opsigt og stor Modstand, men senere er optaget af Borgerrepræsentationen. I Debatten om Næringsloven (1899—1900) kastede C. C. Andersen sig med Iver i Breschen for Kampen mod den laugsmæssige Indskrænkning af Næringen og vandt paa mange Punkter Øre. Under Fabrikslovens Behandling i 1901 talte han Arbejdernes Sag med stor Kraft, og hans og P. Knudsens Stemmer, der vel ikke talte stort ved Afstemningen, lød i Udvalgsmøderne og paa Tinge med stor Vægt. Det er ikke helt lidt, de to Mænd har naaet at *hindre* af Bestemmelser, der vilde have tynget Menigmand, og naaede de saaledes langt fra positivt at præge Halvfemsernes sociale Love — der sikkert, om dette havde været Tilfældet, vilde have været adskilligt mere levedygtige, end de nu er — saa naaede de indirekte ved det Faktum, at de betød den Sagkundskab, hvoraf Tingets Medlemmer paa første Haand kunde øse, at udføre et stort og betydningsfuldt Arbejde i Humanitetens Tjeneste og at vinde Tingets fulde udelte Agtelse.

Kun hvor det gjaldt Provisorierne (Gensdarmer, Fæstninger og sligt) faldt der fra Socialdemokraternes Side skarpe, fordømmende Ord, ellers virkede deres Tale mest ved indre saglig Vægt.

De sluttede sig til Venstres Valggruppe og forblev der ogsaa efter Systemskiftet. Nu er jo Partiernes Samvirken for Tiden afbrudt; men

ikke denne Episode overdrives en Del? Det lader sig ikke tænke at gaa Fremskridtets Vej uden i Følge med det Parti, hvem Fremtiden tilhører, og det vil være voveligt at bestride, at Fremtiden er Arbejdernes og Socialdemokratiets. Partiet er endnu saa ungt, har hidtil kun gaaet fremad uden Standsning, og dets Sammensætning er saa ensartet som tænkelig, dets Mænd alle rundne af den samme Arbejdets Hær. Den ønsker ikke Rekrutter fra Samfundslag, som den historiske Udvikling har skabt i Tider, da Arbejdernes politiske Bevidsthed ikke var vakt, men det bliver dog vist det rette for enhver Mand, der vil arbejde for Samfundets Frigørelse og for Fremskridt, selv om han staar i en anden Lejr, at arbejde *med*, ikke *mod* Socialdemokratiet paa de Felter, hvor virkeligt socialt Arbejde skal gøres og støtte sig til dets Erfaring.

I Landstinget har Socialdemokratiet virket støt og i det stille, men virket godt, og det er *én* Mand, der nu har Læsset at trække: C. C. Andersen.

C. C. ANDERSEN

Født den 20. Maj 1849. Bestyrer af Arbejdernes Fællesbageri, Kjøbenhavn. Landstingsmand for 1. Kreds siden 30. Sept. 1890.

Carl Christian Andersen er født den 20. Maj 1849 i Kjøbenhavn, hvor Faderen, S. Andersen, var Arbejder ved Helsingørsgadens Sukkerhus. S. Andersen var Gaardmandssøn og havde deltaget i Landhusholdningsselskabets Undervisning, han hørte til Bondevennernes Parti og var en ivrig politisk Frihedsven. Sønnen, C. C. Andersen, maatte bestille noget som Barn, han gik i Østre Betalingsskole, men var samtidig Bydreng og gjorde Tjeneste ved en Cigarfabrik. Han lærte at se sig om, bruge sine Øjne og sine Tanker, og efter Konfirmationen kom han i Snedkerlære fra 1863—68, besøgte det tekniske Institut fra 1866—68 og blev Svend 1868.

I 1871 lærte han Pio at kende og følte sig strax greben af det store i den Tanke, der ledede Arbejdernes første Bevægelse, han deltog i de bevægede Møder, og Uretten, der slet forklædt som Nødværge slog ned blandt de svage, gjorde hans Kærlighed til Sagen varmere. Han havde straks indmeldt sig i „Internationale"s Snedkersektion og blev, da Internationale op-

løstes, Medstifter af Snedkernes og Stolemagernes Fagforening og dens Formand fra 1873—84.

Hurtig traadte han frem i den socialdemokratiske Bevægelses første Række. 1876 blev han Formand for Lokalbestyrelsen i København, der kun bestod et Aar og afløstes af Socialdemokratisk Forbund, i hvis Bestyrelse han endnu har Sæde.

Den socialdemokratiske Bevægelse er en dobbelt, en politisk og en faglig Retning med hver sin Organisation. Forbundet betød Politiken, Fagene organiseredes en Aarrække særskilt uden Centralisation, og først 1898 samledes de ved nuværende Borgmester J. Jensens energiske Arbejde i de samvirkende Fagforbund.

C. C. Andersen

Men sideornet med disse Bevægelser gik Arbejdernes kooperative Virksomheder, og det blev C. C. Andersen, hvem denne vigtige Side af Partiets Virksomhed blev overdraget. Allerede i 1872 skabtes efter engelske Mønstre Skomagernes, Snedkernes og Skrædernes Produktionsforeninger, men disse Foreninger trængte aldrig ret igennem og bortfaldt midt i Halvfjerdserne. Paa Kongressen i 1886 skabtes imidlertid et nyt Værk, Arbejdernes Fællesbageri, der i Okt. 1886 traadte ud i Livet under C. C. Andersens Ledelse, først i et lejet Bageri paa Lyngbyvejen, Aaret efter i eget Hus i Raadmandsgade, forøget i 1893 med Mølleri og i 1902 betydelig udvidet. Det hvilede paa 10 Kr. Aktier og forrenter kun $4^0/_0$, Overskudet anvendes til Partiformaal, men henlægges foreløbig til Kapitalforøgelse. Man sælger nu til 500 Udsalgssteder i Byen. Denne store Virksomhed staar i Forbindelse med Kødforsyningen af 1899 og An-

delsbryggeriet, der dannedes ved Aktietegning af Partiets Foreninger og af Bageriet, hvis Tilskud dertil er 150,000 Kr.

C. C. Andersen gør Indtrykket af en indsigtsfuld varmhjertet og dygtig Leder af en smuk Virksomhed. Han er en forsigtig Politiker, der siden 1876 har været Dirigent ved alle Partiets Kongresser og dirigeret med Fasthed og Snille, han deltog i Grundlovværneforeningens Dannelse i 1876 og planerede Vejen for Samarbejdet, der førte til Valgsejren 1884 og de 19 Aars fortræffelige Samvirken ved Valgene. Siden sit Valg i 1890 til Landstinget har han været Medlem af mange Udvalg særlig i Fabriks- og Næringssager, og er af alle anset som en fortrinlig Tingmand. Hans Virksomhed er berørt foran, det kan her bemærkes, at Loven om Kedelpasserprøver udelukkende skyldes hans Initiativ.

Hans Tid er stærkt optagen af de kooperative Virksomheder, dog har han en rig Virksomhed som Taler at se tilbage paa, han har været opstillet til Borgerrepræsentantvalg i de Dage, da Partiets Mænd ikke valgtes, nu har han ikke Stunder til dette Arbejde. Endelig har han været Medlem af Fællesudvalget i 1898 til Afgørelse af Arbejdsstridigheder, der gik over til Enighedskamret og virkede under Lockouten som Domstol for senere at afløses af den permanente Voldgiftsret, hvoraf han er Medlem.

Siden 1877 har han været Medlem af Bladet „Socialdemokraten“s Kontrolkomité, der i 1888 udvidedes til at omfatte ogsaa Provinsblade.

C. C. Andersen er en Mand, Partiet kan være stolt af, men han er ogsaa en Mand, der ved sin smukke, forstandige Optræden vinder enhver, der kommer i Berøring med ham, og bidrager sit til at fæstne den Overbevisning, at danske Arbejdere saare vel er i Stand til at skøtte deres Sag og føre den frem til Sejr, og at de ikke behøve Arbejde fra os andre, men kun vor Forstaaelse og vor Agtelse, som de ubestridelig formaar at aftvinge os.

INDHOLD:

Surlesuptiate

FOLKETINGET EFTER VALGET

DEN 16. JUNI 1903

VED

PALLE ROSENKRANTZ

VED kgl. aabent Brev af 15. Maj 1903 blev nye Folketingsvalg udskrevne til Foretagelse den 16. Juni 1903, uanset at Valgperioden først udløb til April 1904. Denne Foranstaltning motiveredes i Regeringsaktstykket ved den Ulempe, som Valg umiddelbart efter den tilstundende Rigsdagssamling kunde medføre for Lovgivningsarbejdet, og den opfattedes af Vælgerne som et kraftigt Punktum efter de sidste otte Aars Skattepolitik og et solidt Anførselstegn foran Venstrereformpartiets og Regeringens tidligere nærmere udviklede Program.

Denne Opfattelse fik et stærkt Udslag i selve Valget; Vælgernes — særlig Landvælgernes — Tilslutning til Regeringens Politik viste sig ved et stærkt voksende Stemmeantal for Partiets Kandidater i Landkredsene; Byernes mindre Tilslutning viste sig ved nogen Tilbagegang for Partiet i disse Kredse og en stærk Demonstration fra Arbejderpartiet og Bourgeoisiet.

Folketingets Fysiognomi ændredes dog ikke betydeligt, og under Hensyn til, at Døden havde bortrevet 2 Folketingsmænd, og at 7 trak sig tilbage, mætte af politisk Gerning, saaledes at kun 12 af de 21 Nyvalg skyldtes Partiforskydninger, tør det vel siges, at Landets politiske Udvikling ikke ved dette Valg undergik større Forandringer, men fortsattes jævnt i det Spor, der var angivet ved de to nærmest foregaaende Valg i 1898 og 1901.

I dette Værks Afsnit om Folketinget er biograferet 109 Folketingsmænd og 5 Ministre, der tillige havde Sæde i Folketinget i 1901.

I Perioden 1901—1903 er 4 Folketingsmænd afgaaede ved Døden: SOFUS HØGSBRO, død $^{15}/_{1}$ 1902, valgt i Svendborg Amts 5te Kreds, erstattet $^{18}/_{2}$ 1902 af KONSEJLSPRÆSIDENT DEUNTZER, hvis Biografi er optaget i Afsnittet om Regeringen, P. ANDERSEN JYDSTRUP, død $^{10}/_{12}$ 1902,

valgt i Sorø Amts 4. Kreds, erstattet af Gdr. Rs. ANDERSEN, TRANDERUP, hvis Biografi følger nedenfor, JENS CHRISTENSEN, GRØNHOLT, død 30/1 1903, valgt i Frederiksborg Amts 2. Kreds, HARALD HOLM, død 8/8 1903, valgt i Odense Amts 8. Kreds, disse tvende Rigsdagsmænd er først erstattede ved nærværende Valg; i Perioden er DALSGAARD, valgt i Viborg Amts 1. Kreds, ved Landstingsvalget den 19. Septbr. 1902 indtraadt i Landstinget, han erstattedes ved Supleringsvalg af 24. Novbr. 1902 af Husmand CARL HANSEN, der genvalgtes ved sidste Valg, og hvis Biografi findes nedenfor.

Af de foran biograferede Folketingsmænd søgte følgende ikke Genvalg: Bønlykke, Rs. Clausen, Niels Lundager Christensen, Borgmester J. Jensen, N. J. Larsen, Nøhr og Chr. Ravn, i Stedet for disse valgtes 7 nye Mænd.

Følgende søgte, men opnaaede ikke, Genvalg: Jens Andersen Nygaard, Benzon, Bing, Lars Christiansen, Hage, Oscar Hansen, Mads Larsen (Skeby), Nanke, Johan Ottosen, Philipsen, Jens Sørensen Vitved og Wilmann, i Stedet for disse valgtes 12 nye Mænd.

De øvrige biograferede genvalgtes, og vi kan med Hensyn til disse henvise til de foranstaaende Biografier, der nedenfor i Bogstavorden vil blive suplerede med 23 nye.

Valget paa Færøerne er endnu uafgjort, men vil næppe bringe nogen Ændring.

Først dog et Par Ord om det nye Folketing. Partistillingen er denne (Færøerne ude af Betragtning):

Venstrereformpartiet	74	Medlemmer
Socialdemokratiet	16	—
Regeringens Tilhængere udenfor Reformpartiet	11	—
Konservative	12	—
heraf 3 frikonservative.		

Som det vil ses, har Reformpartiet mistet 9 Kredse, 7 i København og 2 Købstadskredse, og vundet 3 Kredse, Socialdemokratiet mistede 1 Kreds, men vandt 3 nye, de Konservative tabte 2 Kredse, men vandt 7 Kredse. De tidligere moderate tabte 2 Kredse og vandt 2 Kredse.

Partiforskydningen er vel ikke stor, dog maa det bemærkes, at Hovedstadens liberale og de Folketingsmænd, der i Købstads- og Landkredse har sluttet sig til dem, ved Valget led et betydeligt Tab, der ikke formindskedes derved, at Finansminister Hage, der stod denne særlige Fraktion indenfor Reformpartiet nær, var mellem de faldne, hvis Antal kan angives til 6 à 7, medens dens Styrke paa det sidste Folketing kunde regnes til 12.

Det kunde herefter maaske fastslaas som Valgets Resultat, at det har skabt et Folketing, der falder i to Hovedgrupper. Landet, der slutter sig fast om Regeringen, og Byerne, Købstæderne og Hovedstaden,

der gør Front mod Ministeriet, dels sluttende sig til Arbejderpartiet, Socialdemokratiet, dels til et væsentlig nyt konservativt Bourgeoisiparti, der har optaget det gamle Højre i sig.

De Spørgsmaal, der nu staar for, og hvorom Kampen i Fremtiden vil staa, er: Retsreformen, der vel er sikret væsentligst i Folketingets Affattelse, Reformer af Toldlovgivningen, Kirkelovgivningen, den kommunale Valgret, Forsvarsvæsenet og Næringslovgivningen — Stof til haarde Kampe, Udsigt til størst Tilfredshed for Landbrugets Middelstand ad den gyldne Middelvej, der i et lille frugtbart Land fører mellem fede Agre.

Tingets Medlemmer fordeler sig efter Erhverv væsentlig som før, dog at Forskydningerne har bragt nogle flere Erhverv til Repræsentation.

Af de nyvalgte 113 Medlemmer er: *5 Ministre, 5 Godsejere* eller større *Landbrugere, 47 Gaardejere* eller *Landbrugere af Gaardmandsstand, 6 Husmænd, 5 Lærere, 13 Redaktører og Journalister, 7 Industrivende* (2 paa Landet, 5 i Byen), *4 Haandværkere* (3 paa Landet, 1 i Byen), *4 Sagførere, 4 Embedsmænd* (2 civile, 1 gejstlig, 1 militær), *4 Forretningsførere, 3 Skolemænd, 2 Direktører for finansielle Institutioner, 1 Læge, 1 Sparekasse Revisor og en Ungkarl* — Lars Dinesen, ældst i Sæde i Tinget siden 1873.

De 23 ikke tidligere biograferede Folketingsmænd følger herefter i Bogstavorden; 8 signerede Biografier er udarbejdede af J. A. JENSEN: R. Andersen, C. Hansen (Holsteinsminde), Lohmann, L. Pedersen, Pindstrup, Piper, Randløv og Stub.

R. ANDERSEN

Født den 16. April 1854. Gaardejer, Tranderup ved Skjelskør. Folketingsmand for Sorø Amts 4. Valgkreds, Skjelskør, siden 14. Januar 1903. Venstreformpartiet.

RASMUS ANDERSEN er født i Tranderup ved Skjelskør. Gaardmandssøn. Efter at have gennemgaaet dels Friskole- og dels Almueskoleundervisning i sit Sogn, som Barn, besøgte han i 1874—75 Vallekilde Højskole. Da hans Værnepligtstid stundede til, tog han til Søes og sejlede paa Kiel for at blive Marinesoldat. Det blev han ogsaa og kom i denne Egenskab med paa Togt til Island og Færøerne. Imidlertid stod hans Hu mere til den hjemlige Landjord, og han overtog snart sin nuværende Ejendom i Tranderup paa ca. 30 Tdr. Land, $3^1/_2$ Td. Htk.

Som Gaardejer og mere fremragende end de fleste af sine Byesbørn kom han tidligt ind i Sogneraadet, blev Forligskommissær for Skjelskør Jurisdiktion, har i 15 Aar været Formand for „De mindre Landbrugeres landøkonomiske Selskab for Sorø og tilgrænsende Amter", i 2 Aar Formand for Boeslunde Sogns Forskudsforening; Formand for Grundlovsværneforeningen og Venstres Vælgerforening i sin Kreds i 13 Aar; Formand for Aktieselskabet, der oprettede Bladene „Syd"- og „Sydvestsjælland", i 5—6 Aar; Formand for Sydvestsjællands Foderstofforening i ca. 20 Aar; Formand for Boeslunde Sogns Syge- og Hjælpekasse i 3 Aar; og Skolekommissionsmedlem i ca. 15 Aar m. m.

R. Andersen

Denne betydelige Række af Tillidshverv tegner R. Andersen som typisk „god Venstregaardmand".

Han havde længe, før han ved Suppleringsvalget 14. Jan. 1903 blev valgt som *P. Andersen-Jydstrups* Efterfølger, været en af sin Stands Førstemænd. Da Andersen-Jydstrup begravedes hin Vinterdag paa Jydstrup Kirkegaard, var der ikke ret mange, der tvivlede om, at Rasmus Andersen burde være hans Eftermand. Beskedent undslog han sig den Dag, og det kneb med at faa ham frem. Men da han slog til, sejrede han med Glans, og han holdt Stillingen smukt ved det saa kort efter følgende Genvalg. Hans hele Udvikling turde love, at Venstrereformpartiet i ham har faaet et af de Medlemmer, hvis Arbejde i Udvalgene vil sætte Spor i vor Reformlovgivning.

I denne sidste Retning er det værd at lægge Mærke til, at han satte det som sin særlige Opgave at arbejde for alminde-

lig kommunal Valgret efter Forholdstal, Revision af Alderdomsforsørgelsesloven og Oprettelse af en Folke- og Invaliditetsforsikring samt en Forbedring af Lov om Jord til Landarbejdere.

R. Andersen var i 1898 opstillet til Valg i Middelfart mod Lohmann. Han hører nærmest til det bergske Venstre.

J. A. J.

BARNER

Født den 31. Januar 1839. Kammerherre, Godsejer. R. af Dbg. Eskildstrup. Folketingsmand for Thisted Amts 3. Valgkreds, siden 16. Juni 1903. Frikonservativ.

Hans Sophus Vilhelm Barner er født den 31. Jan. 1839 paa Eskildstrup, der ejedes af hans Fader, Hofjægermester L. T. Barner, han var fra Barndommen bestemt til Landvæsnet, begyndte som Elev, blev Underforvalter, Forvalter og senere Forpagter af Eskildstrup, som han drev til Faderens Død 1887. Han har nu bortforpagtet Gaarden og har i en Række Aar haft Bopæl i Kjøbenhavn.

Ikke fordi han ynder at sidde med Hænderne i Skødet, han har fra sin tidligste Tid taget Del i Landboforeningslivet, særlig virket for Forbedring af Landarbejdernes og Husmændenes Kaar, vel nærmest fra et filantropisk Standpunkt, mindre ledet af Synspunkter, der radikalt vil reformere nedenfra. Han har været Formand i Sorø Amts landøkonomiske Selskab, i Foreningen til Kulturplanternes Forbedring og i Forbundet af sjællandske Kvægavlsforeninger, desuden har han været Næstformand i Landhusholdningsselskabet og i en Aarrække haft Sæde i det lokale Sogneraard som dets Formand. Han var altid en alvorlig og omhyggelig Arbejder med et strængt Syn paa Pligt, der vel for en Del skyldtes en stærk religiøs Paavirkning gennem hans Stilling til indre Mission, for hvilken han i en Aarrække har virket med stor Iver.

Hans Venner i Landbruget betegnede ham som en *gentlemann-farmer* med udpræget Retssans, et ædrueligt og nobelt Livssyn og Ængstelse for at vove sig ud paa gyngende Grund,

og hævdede at netop den Omstændighed, at *han* varmt sluttede sig til Agrarbevægelsen aabnede den Vej til de store Godsejeres Kreds. Han var en fortræffelig Taler, der raadede over ikke ringe Pathos og bag hvis Ord der stod en stærk og fast Overbevisning; og med Trofasthed holdt han ved Agrarbevægelsen, selv efter at den med rivende Hast gik tilbage og næsten alle betydelige Mænd, der havde sluttet sig til den, forlod den.

Barner

Han er nu atter Foreningens Præsident, som han var det, da den stiftedes. Dens Medlemstal er nu mere beskedent, dens Betydning meget ringe, den er kvalt af Venstreformpartiets Politik, med en Snildhed i Manøvren, som maa respekteres. Det var i 1896, at Agraren Knud Sehested som Landbrugsminister tog Ordet for en Sammenslutning af Landhusholdningsselskabet, Fællesforeningerne og Agrarforeningen, Stormen, som rejste sig herimod, virkede til at fælde Ministeriet Reedtz-Thott, og Bønderne hentede lidt efter lidt deres Fæller ud af Foreningen. Det Samarbejde, Sehested den Gang prækede, og hvormed han vakte saa meget Gny, praktiseredes senere i al Stilhed af Frijs Frijsenborg og Alberti i en Række Aar, til det satte Frugt i Skattelovgivningen. Barner slutter sig politisk til Frijs, og der kommer vel nok den Dag, da Agrarforeningen viser sig at være netop det „Bund der Landwirthe“ der kan samle et Tal af store Hartkornsejere, der svarer til Forholdet i Tyskland: Halvandet Hundrede Tusind til 50 Millioner.

For Landstingets Stor-Agrarer vil det have Betydning gennem Barner at have Føling med Folketinget, og for saavidt be-

tyder hans Valg meget for Godsejerne, men af det gamle Højre er der vist ikke faa, der tager Etatsraad N. Andersen ilde op, at han overlod Agrarernes Præsident 1184 Stemmer, selv om Tallene viser, at der har været stærk Fart i Valgene i Thisted Amt og Andersens egne 1207 Stemmer i Thisted taler Forsonlighedens tydelige Sprog.

Hvorom alting er, turde det være muligt, at Barner som menigt Medlem i den betydningsfulde bevilligende Agrarforsamling vil kunne øve større Indflydelse end som Høvding for den mindre betydende ansøgende Agrarforening.

BIRCK

Født den 17. Februar 1871. Dr. polit., Privatdocent ved Universitetet, Journalist. Kjøbenhavn. Folketingsmand for Kjøbenhavns 4. Valgkreds, siden 16. Juni 1903. Højre.

LAURITZ VILHELM BIRCK er født i Kjøbenhavn, Søn af Grosserer L. N. Birck af Firmaet Louis Pflüger, dimiteret privat 1889 og Kand. polit. 1893. Som Student deltog han ivrig i Foreningslivet og erhvervede her en betydelig Øvelse som Taler, han tilhørte dengang en betydelig radikalere Retning end senere og skrev lejlighedsvis i Oppositionens Blade, saaledes navnlig om Æstetik i Social-Demokraten. Trods sin medfødte Begavelse fik han kun anden Karakter til sin Embedseksamen, og skuffet over dette Resultat forlod han Landet og rejste til de forenede Stater, hvor han var et Aar og arbejdede som Kontorist, medens han opholdt sig skiftevis i New-York, Chicago, Philadelfia og Washington.

I 1894 vendte han tilbage til Danmark og arbejdede 2 Aar i Toldvæsnet, idet han samtidig optog sine økonomiske Studier paany. Fra 1896—98 virkede han som ansvarhavende Redaktør ved Dagbladet „Vort Land“, uden dog at føle sig tilfreds, da han selv indsaa, at han var for ung til den vanskelige Stilling som ansvarhavende Redaktør ved et Hovedstadsblad, der oven i Købet savnede finansiel Grundvold og paa et Tidspunkt, hvor

Forligets Ministerium mødte stærk Modstand og fældedes af det gamle Højre, maatte komme i en udsat Stilling som Arvtager af en journalistisk Retning, der savnede virkeligt Tag i Befolkningen.

Bladet gennemgik en Krise, og Birck forlod det i 1898, da det kom paa nye Hænder.

Han rejste nu til England og Frankrig og hørte nationaløkonomiske Forelæsninger, og da han vendte tilbage i 1899 kastede han sig med Iver over videnskabelige Arbejder og opnaaede i Juni 1902 den nyindstiftede statsvidenskabelige Doktorgrad, med et fortjenstfuldt Arbejde, som han kaldte „en Værdilære".

Birck

Allerede det, at en Kandidat med haud opnaar Doktorgraden, er ved vort meget bureaukratiske Universitet en Sjældenhed, og den Tvivl, der kunde være om Bircks videnskabelige Evner, forstummede fra nu af. Han traadte nu aktivt ind i Politiken som Medarbejder ved de Ferslewske Blade, særlig „Nationaltidende", idet han samtidig udgav et Arbejde betitlet „Kreditøkonomiens Omsætningsmidler" og begyndte en Række Forelæsninger over Finansvidenskab ved Kjøbenhavns Universitet.

I Nationaltidende behandlede han særlig sociale og økonomiske Spørgsmaal og leverede i journalistisk Henseende fortræffelige Reportager fra Strejkerne i Holland og om irske Landbrugsspørgsmaal, men særlig hvæssede han sin Pen mod Regeringens Skattelove, mod hvilke han i Bladet aabnede en meget indgaaende Polemik.

Denne hans Virksomhed førte ham til Valgtribunen og Fol-

ketingsmandatet. Medens det tidligere var et ret hyppigt Fænomen, at unge velbegavede Akademikere, udgaaede fra konservative Hjem, førtes over i Oppositionens Rækker og brugte Klingen braveligt mod det fra Fædrene nedarvede, er det modsatte nu hyppig Tilfældet. Noget ligger det sikkert deri, at Venstrereformpartiet, der mere og mere udformes til et bredt Bondeparti med Foden under eget Bord, skyder Akademikerne fra sig, nu da Alliancen med den radikale Intelligens har udrettet sit Arbejde. Akademikerne vender sig saa til Arbejderne, men mødes der med samme Kulde, Socialdemokatiet er et fast organiseret Parti, der nok i sine Rækker optager en anerkendt videnskabelig Autoritet, hvis Navn og Viden kan kaste Glans over Partiet, men stiller sig køligt overfor den unge akademiske Radikalisme, der ønsker at føre, men ikke vil staa i Lære sin Tid ud.

Det radikale Intelligensparti eller Hovedstadens Liberale turde vel nok under den nuværende politiske Konstellation være Resignationens, Forsagelsens og Taalmodets Urtegaard, hvor Arbejdet bør være sin egen Løn, og Anerkendelsen næppe i de første Aar kan ventes i Form af noget politisk eller kommunalt Mandat.

Saa staar det konservative Parti aabent — og det søgte Birck. Hans politiske Katekismus kunde i og for sig særdeles vel føre ham ind i ethvert Parti — snarere i alle andre end i det konservative, thi er der noget, han ikke er, er det konservativ. Men hans unge Politik, der forøvrigt hverken savner Kraft eller god Underbygning af politisk Studium, søger sit Middel i den Opposition, som Højre nu rejser mod Regeringen. Han bekendte sin Tro i en Pjece før Valget med 17 Paragrafer. Kun en betyder noget, § 2, hvori han kalder sig Monarkist, i alle de andre 16 udtales kun det, som enhver rettænkende Borger føler, men siger paa *sin* Maade: Jeg vil være her, have noget at sige og have min Part af Lammestegen. — I et er han ung og stærk: i det ikke at ville, hvad Magthavernes stærke Vilje vil. Det er i Grunden ikke noget at dadle ham for.

Hovedet er godt, Villien sikkert god, som Evnerne, omend

Formen er usleben, alt synes at tyde paa, at Philipsens Arvtager i 4. Kreds har enkelte af de Egenskaber, der klædte Philipsen godt i 1884, derfor kunde mange vel nok have ønsket at beholde den prøvede Folketingsmand i 4. en god Stund endnu, allermest fordi Ungdommens Ild og Iver kølnes saa hastigt i konservative Former, og den Konservatisme, Tiden har Brug for, repræsenteres saa overvættes fortræffelig af Venstrereformpartiets højre Fløj og de store Agrarer.

PASTOR BJERRE

Født den 3. December 1859. Sognepræst til Pedersborg og Kindertofte. Folketingsmand for Maribo Amts 4. Valgkreds siden 16. Juni 1903. Venstrereformpartiet.

GRAVERS CHRISTIAN JAKOBSEN KOKHOLM BJERRE er født i Tørring ved Lemvig, hvor Faderen var Gaardmand. Han er en Broder til den afdøde Kultusminister Provst Bjerre og til Folketingsmanden for Randers Amts 3. Valgkreds, Proprietær Bjerre til Højstrup.

Sin Undervisning fik han paa Sorø Akademi, han blev Student og studerede Theologi, tog Embedseksamen, og i 1886—88 virkede han som Kapellan i Marvede ved Næstved.

I 1888 blev han valgt til Forstander for Sorø Højskole og forestod denne i 12, Aar indtil han i 1900 blev kaldet til Sognepræst til Pedersborg og Kindertofte. Om hans Virksomhed er kun godt at sige, han har foruden sin Livsgerning fundet Tid til at give sig af med saa betydelige Sager som Fredssagen og Afholdssagen samt udrettet ikke lidt for Skoleforeningerne her i Landet.

Ved Rejser i Udlandet særlig Belgien, Frankrig, Sverig og Norge har han udvidet sit Syn paa Forhold og Mennesker og det er hævet over al Tvivl, at han saare vel er i Stand til at udfylde Pladsen som Gejstlighedens eneste Repræsentant paa Tinget.

Noget andet er det, at hans Partifarves Renhed bestrides

af en Del af dem, til hvilke han i Forstaaelse af det nødvendige i Sammenslutning har henvendt sig. De fleste udprægede Venstrereformaviser bestrider Bjerres Adgang til Optagelse i Partiet. Man bebrejder ham, at han i sin Tid sluttede sig stærkt til Bojsens Forligspolitik og ved Valget 1895 i Sorø optraadte som Stiller for Poul Christensen Modkandidat, Lærer Kragerup, idet han bestemt udtalte sig mod det Valgmanifest, der dette Aar vedtoges mod Forliget og blev den Fane, der samlede Venstrereformpartiet. Men stærkere imod hans Optagelse i Partiet talte vel nok den Omstændighed, at han stillede sig i Nykjøbing til sidste Valg mod Petersen, Killerup, der af Venstrereformpartiet var udpeget som dette Partis Kandidat, ihvorvel der dog kunde være nogen Retfærdighed i den Betragtning, at de 1050 Vælgere, der stemte paa Bjerre, vel vidende, at han i sin Politik vilde slutte sig til Reformpartiet, uagtet de havde den smukkeste Anledning til at slutte sig til Petersen Killerups 318 Stemmer, i Kraft af de gældende Regler om Stemmeflerhed dog vel nok kunde synes at have haft Ret til i det rent personelle Spørgsmaal at træffe deres fri Valg, uden at straffes derved, at det stærke Parti refuserede deres Folketingsmand, hvem kun Fortiden og det personlige Spørgsmaal skiller fra Majoriteten.

Pastor Bjerre

Han optoges ogsaa i Venstrereformpartiet og det er vel overhovedet næppe sandsynligt, at den Sag i Fremtiden vil blive behandlet med samme Strænghed som før — det vil sikkert ikke vare længe, inden de dybe Modsætninger, Reformpartiet rummer, hver for sig vil føle sig stærkt opfordrede til at sikre

sig ved hver lille Stemme, der kan bringe Vægtskaalen til at synke, og man vil da næppe tage det saa nøje med Fortiden eller det personlige Kandidat-Spørgsmaal.

Saa vil en forsøgt og kundskabsrig Politiker som Pastor Bjerre sikkert blive paaskønnet og benyttet af de Meningsfæller, til hvis snævre Kreds hans Overbevisning vil føre ham — man skal ikke spaa i Politik — men det kunde hænde, det blev de fleste, uden at disse Linier derfor skal udtrykke hverken Sorg eller da særlig Glæde i Anledning af denne Udsigt.

N. C. CHRISTENSEN

Født 19. Marts 1869. Journalist. Aalborg. Folketingsmand for Aalborg Amts 2. Valgkreds siden 16. Juni 1903. Socialdemokrat.

N. C. Christensen

Niels Christian Christensen er født i Serridslev ved Hjørring, hvor Faderen var Arbejdsmand, han modtog sin Undervisning i Almueskolen, blev Fabriksdreng og derefter Skomagersvend. Livlig og opvakt sluttede han sig til den vaagnende Arbejderbevægelse i Aalborg, blev Kasserer i Arbejderforeningen af 1862, hvor Jørgen Berthelsen tjente sine Sporer, men sluttede sig til Socialdemokratiet og blev Forretningsfører for Forbrugs- og Spareforeningen af 1872 for senere at knyttes til Nordjyllands Arbejderblad som Forretningsfører.

Hans Tavle er i større Grad end nogen anden af de nyvalgte Folketingsmænds ubeskreven, men der staar Vælgere bag ham.

Han besejrede med 1750 Stemmer Højres gamle velkendte Kandidat Sekretær Wulff, der faldt som et Offer for den dødfødte Antisocialistiske Bevægelse, der ikke formaaede at skaffe Højre mere end 20 Stemmers Fremgang fra 1901.

N. C. Christensensen er ung, tror paa sin Sag og har Lyst til at lære — mere er der ikke at sige om ham endnu, om der vil blive mere, vil Tiden vise.

ELLINGER

Født 30. December 1857. Professor ved Landbohøjskolen. R. af Dbg. Folketingsmand for Frederiksberg 1. Valgkreds fra 5. April 1898 — 3. April 1901 atter valgt 16. Juni 1993. Højre.

HEINRICH OSCAR GÜNTHER ELLINGER er født i København, Søn af Krigsraad, Stabshornblæser H. A. J. Ellinger, han studerede først ved den polytekniske Læreanstalt efter at have taget Præliminæreksamen i Helsingør i 1874 og Artium ved Universitetet 1881. 1883 tog han Magisterkonferencen i Fysik og blev samme Aar Lærer ved Søofficerskolen og Metropolitanskolen. I 1886 ansattes han som Lektor ved Landbohøjskolen og tillagdes senere Titlen Professor, der indførtes for Skolens Lærere som for Universitetets.

Studenterforeningen var Ellingers første offentlige Tumleplads, hans store medfødte Elskværdighed og Evne til at vinde Kammerater aabnede ham tidlig Adgang til Senioratet, som han beklædte fra 1881—84. Han talte ret godt, deltog med gode Evner i Foreningens dramatiske Forlystelser og iscenesatte Salskomedier med megen Bravur. Der var ikke saa lidt af det efter Hostrupske og ny Plougske Lune over Ellinger som Student, og de Forsøg, der i Begyndelsen af Firserne gjordes paa at genskabe den syngende, livsglade danske Student, de ærede Kvinden og sang Fødelandssange, lyttede til Plougs Taler og hyldede Estrup som Landets Frelser fra Europæernes Uhyggelighed, fandt i Ellinger en af sine mest sympathetiske Støtter.

Det var øjensynligt, at Ellinger troede paa denne Studentens

Mission og paa de gæve Sønner af den røde Gaard, der i sluttet Falanks skulde feje det fæle bøgeskovsfjendske ud. Han var en varmhjertet og trofast Kammerat, en fornøjelig Leder af uskyldige Sold og stærk i sin Tro paa Idealet.

Saa kom de alvorsfulde Begivenheder i 1885. Attentatet paa Estrup og Provisorierne. Ellinger saa det som en Fare, der truede Landet, og sluttede sig stærkt til Estrupiatet, hans glade Studentertid var forbi, og nøje knyttet til sin Kollega i Metropolitanskolen, Henrik Smith, kastede han sig med Iver over Højres Organisation i den kjøbenhavnske Middelstand. Her har han sikkert udført et stort agitatorisk Arbejde, hans aabne Væsen skaffede ham mange Venner og megen Tillid, som han fuldt ud fortjente, og samtidig maa det erkendes, at han betød noget for Partiet som en af de, i de Tider faa, virkelig dygtige og intelligente Videnskabsmænd, der sluttede sig til det.

Ellinger

Som Fysiker er Ellinger en af vore allerførste, en fortræffelig Lærer og en samvittighedsfuld Videnskabsmand. Han har rejst en Del i de fleste europæiske Lande, udgivet fortrinlige Lærebøger i Fysik og holdt utallige Foredrag for Studerende og Lægfolk i Højres Foreninger over hele Landet. Han har været Formand i polyteknisk Forening, i Hjælpeforeningen for polytekniske Eksaminander og Formand for Arbejderforeningen af 1860 fra 1897.

I 1898 valgtes han til Folketinget for Frederiksberg 1. Kreds, hans Valg hilstes med Glæde af Højre som en Solstraale i Valgnederlagets graa, han udrettede et betydeligt Arbejde i Tinget, men hans store Grundighed skaffede ham ikke den Indflydelse,

gunstigere Partiforhold vilde have gjort den fortjent til. Han var uforsonlig reaktionær og stod Side om Side med Hammerich. I 1901 blev han Medlem af Højres Forretningsudvalg, men faldt samme Aar for Johan Ottosen med 40 Stemmers Minoritet. Det var vel nok Juul Rysensten, der fældede ham, det mente han da selv. Det var naturligt, at han atter opstilledes i Aar, og han vandt en glimrende Sejr med 2953 Stemmer mod Ottosens 2143, det største Stemmetal, der ved Valget afgaves for nogen Kandidat.

Nu er Chancerne bedre for Ellingers Arbejde paa Rigsdagen, skønt det vel nok tør siges, at hans Traditioner knytter ham vel stærkt til Firsernes Kampe, og han vel nok er en af de faa rigtige gamle Højremænd, Folketinget tæller. Men det maa atter erkendes, at hans personlige Egenskaber, nu som i hans unge Dage, er de samme vindende og tillidsvækkende, at han er en loyal og ærlig Modstander, og at han paa sit specielle Felt er en Mand, der betyder noget. Hvilket ikke vil sige saa lidt, aldenstund det er en Erfaringssætning, at den, der forstaar sit eget Kram, som Regel er en god Borger.

C. HANSEN (Holsteinsminde)

Født 1. Januar 1850. Assurancebestyrer. Holsteinsminde. Medlem af Præstø Amtsraad. Folketingsmand for Sorø Amts 5. Valgkreds siden 16. Juni 1903. Venstrereformpartiet.

Carl Lauritz Hansen er født paa Holsteinsminde, hvor hans Fader var Rebslager. Som Barn blev han undervist i Hjemmet af en ældre Broder indtil Konfirmationsalderen. Han deltog saa i Faderens Arbejde og uddannedes til Rebslager og virkede i dette Haandværk, indtil han i 1896 blev Formand — Assurancebestyrer — for Præstø m. fl. Amters Brandforsikringsforening, hvorefter han lagde Rebslageriet paa Hylden. Et Halvaars Ophold paa Højskole (1874—75) og et flittigt Selvstudium har gjort ham dygtig til de mange offentlige Tillidshverv, han i Aarenes Løb har røgtet. Han beboer et lille Fæstehus med 2 Skpr. Lands Tilligende. I 1896 blev han Sogneraadsfor-

mand og var det til 1901. Straks efter blev han valgt ind i Sorø Amtsraad, af hvilket han endnu er Medlem. 1894 blev han Formand for Sognets Sygekasse, 1895 Forligskomissær, har desuden beklædt en Del andre offentlige Hverv og er i det hele en meget brugbar Mand.

Som offentlig Personlighed er han noget af samme Type som Landstingsmand Jens Rasmussen Snertinge, noget af en Diplomat. Spørger man ham, om han har foretaget Rejser i Udlandet, svarer han: „Nej — ikke for Uddannelsens Skyld.“ Paa Spørgsmaalet om der er nogen enkelt Sag han ønsker at arbejde for paa Rigsdagen er Svaret lige saa forbeholdent med et fiffigt Blink: „Aa ja, men det ønsker jeg ikke at bekendtgøre.“ Som Politiker har han hørt til Venstre og „nærmest sympathiseret med det, man har kaldt den bergske Gruppe“; han vil nu slutte sig til Venstrereformpartiet. Som opstillet til Valg af Grundlovværneforeningen i Præstø Amts 5. Valgkreds fortrængte han Kredsens gamle Repræsentant, Gaardejer *Nøhr*, der i 1879 erobrede Kredsen fra Højre og holdt den i alle de mellemliggende Aar trods mange Stormløb, først fra Højres og siden fra Venstres Side.

C. Hansen (Holsteinsminde)

J. A. J.

CARL HANSEN (Skive)

Født 15. Maj 1870. Husmand. Løjtnant. Skive. Folketingsmand for Viborg Amts 1. Valgkreds siden 24. Novbr. 1902.

Carl Hansen er født paa Vinde Vestergaard $^1/_4$ Mil fra Skive, hans Fader var Gaardejer Christen Hansen. Han gik i

Almueskole og deltog i Landbrugsarbejdet hjemme. 18 Aar gl. kom han til København og modtog Undervisning af sin Broder Realskolebestyrer I. C. Hansen. Saa aftjente han sin Værnepligt i Viborg og besøgte i 1889 Sekondløjtnantskolen paa Kronborg. 1892 udnævntes han til Løjtnant ved en Indkaldelse. 1891 havde han overtaget sin Fødegaard, som han drev til 1899, idet han efterhaanden udparcellerede og solgte de spredt beliggende Lodder og kun beholdt 6 Tdr. Land tilbage.

Carl Hansen (Skive)

I denne Tid blev han Formand for Skive Landsogns Mejeri (1893—1903) og naaede hurtig en meget fremskudt Stilling i den jydske Mejeriverden. Han er nu Formand for Viborg Amts Mejeriforening fra dens Oprettelse i 1895—1903, Formand for de samvirkende jydske Mejeriforeninger i 1900 og i 1902 for de samvirkende danske Mejeriforeninger. I denne Egenskab har han haft Sæde i talrige staaende Udvalg, og det skyldes særlig ham, at Andelsudvalget har besluttet at oprette Brystsygesanatorier for Andelshavere i danske Andelsforeninger (Mejeri og Slagteri m. v.), ligesom han er Sjælen i den Bevægelse, der ledede til de Hegelundske Malkekursus paa Ladelund Landbrugsskole. Det er ikke her muligt at dvæle ved Carl Hansens omfattende Virksomhed i Landbrugets, særlig Mejeriets Foreninger, det skal kun tilføjes, at han er Formand for Skive Landsogns Sygekasse siden 1895, og at han har været Medlem af Sogneraadet fra Dagen efter sit fyldte 25de Aar, til han udtraadte i 1900, ligesom han er knyttet til Skive Andelsslagteri og har fungeret som Formand i Kontrolforeningen.

Han er endelig Formand for Husmandsforeningen „Fremad“ af 1900.

Som Dreng, siger Carl Hansen, beundrede han Hørup og Berg, men senere som voksen kom han ind under Dalsgaards stærke personlige Indflydelse og blev ivrig moderat. Han angreb stærkt i den lokale Presse Reformpartiet, saameget mere som Dalsgaard paa den Egn altid stod som den forfulgte Uskyldighed, og som Dalsgaards Meningsfælle sad han i Kredsens Vælgerforenings Bestyrelse. Lidt efter lidt, som han ved sin Foreningsvirksomhed kom ud og saa sig om, ændrede han sit Syn, det gik ham, som det gik den Kreds, der staar den sjællandske Landbostands Sparekasse nær. Da Dalsgaard valgtes ind i Landstinget, brød Carl Hansen ud og hævdede stærkt, at Kredsen maatte tage en Kandidat, der vilde samarbejde med Reformpartiet. Det vakte stor Forbitrelse i den moderate Kreds, men Carl Hansen opstilledes af den nye Retning og sejrede med 866 Stemmer mod Sloths 833. Saaledes kom han ind paa Rigsdagen og sluttede sig straks til Reformpartiet, det blev sagt, at Socialdemokratiets Stemmer faldt paa ham, og da han i sidste Rigsdagsamling var geraadet i stærkt Kamp med dette Parti om Tilskudene til Husmandsforeningerne, mentes det almindelig, at han ikke vilde blive genvalgt, efterat Klausen havde undsagt ham. Han valgtes alligevel med 1337 Stemmer mod 1067 Moderate, Socialdemokraten fik 98 Stemmer.

Carl Hansen er en ny Type af danske Politikere, forsaavidt som han er ung og uden Fortid, han tilhører Venstrereformpartiet, hans politiske Løsen er Kamp mod priviligeret Valgret ved Valg til Stat, Amt og Kommune. Det lyder friskt og radikalt. Han er Husmændenes Fører, der vil bryde nye Baner og sætte Skel andetsteds, end der, hvor de sattes før. *Men* — Husmand er han ikke, han er født Gaardmandssøn, og radikal er han ligesaalidt. Der er ikke ringe Oppositionslyst i ham, han er svært stærk i Angreb paa Autoriteter, men er selv ikke lidt autoritær. Han fortæller, at da han ønskede at uddannes til Sekondløjtnant, sagde hans Kaptajn: „Ja, jeg kan ikke forbyde det, men min Anbefaling faar De Søren hente mig ikke.“ Det samme

sagde hans Kaptajn Dalsgaard, da han stillede sig som Folketingsmand. Det er ganske kækt, ganske raskt dette, men det gaar Carl Hansen som Russeren, skraber man ham, kommer Tartaren frem. — Tartaren er her den moderate.

Han erkender, at Venstrereformpartiets Taktik er den rette, pudsig nok har han aldrig hørt en af Partiets Talere for sin egen Valgkamp, han beundrer Albertis Politik, og han staar politisk skarpt mod Dalsgaard og hans Fæller, han er venligsindet mod en Udvikling af Forsvarsvæsnet, hvorved Krigskolen tillige bliver en nyttig Skole for Ungdommen i Idræt, Husflid, Tugt og Lydighed, han hævder i Husmandssagen bestemt en ret jævn Udvikling, selv om han ønsker en Revision af Husmandsloven og Tyendeloven og han forstaar saare vel at passe de gamle Forhandlingsudtryk ind i den nye Reformtale. Mere end nogen anden Jyde minder han om de sjællandske 14 og Tillidsmænd, eller rettere deres Lærlinge, Venstres unge Kræfter, der skrider frem ad det maadeholdne Frisinds banede Vej, med Taktikens lille Ræv bag Øret, den, der stundom finder Ord og Vej til de fede Gæs.

Men Carl Hansen er vistnok en Rolle forbeholdt, han har Evner, Ærgerrighed og fortræffelige Talegaver, han hører til de „Husmænd“, Socialdemokraterne ikke faar Tag i, til dem, der afviste dette Partis Forlangende om 18,000 Kr. Tilskud istedetfor 3,000 og mente, at Husmændene endnu trængte til Landboforeningernes ordnende Rammer ved Tilskudenes Fordeling. Han er en Mand, der er Omtale værd og sikkert ogsaa vil blive stærkt omtalt, — om han kan vedblive at repræsentere „Husmændene“ — en Mand om, hvem Meningerne er saare delte, men som sagt en Type paa en delvis helt ny Politik, den, der skal indfri Reformpartiets Løfter.

HYLLER

Født den 7. April 1846. Cigarfabrikant. Kjøbenhavn. Folketingsmand for Kjøbenhavn Amts 3. Valgkreds siden 16. Juni 1903. Socialdemokrat.

NIELS EMIL HYLLER er født i Kamelgade i Nyboder, hvor Faderen H. E. Hyller stod i Søværnets Tjeneste, han blev

efter Skolens Afslutning Cigarmager og fandt let Vejen til Internationales Rækker, den, der kender hans hurtige Hoved og Evne til let at finde Udtryk i Forbindelse med et fortræffeligt Humør, vil forstaa, at han allerede 1878 blev Formand for Tobaksarbejderne, og at han i 1883 ledede deres Strejke med Held. 1884 traadte han tilbage fra Formandsstillingen og nedsatte sig som Mester, han siger selv, at der ikke gaves ham noget andet Valg, da ingen Mester vilde have ham i Arbejde, og samtidig gjorde han sig bemærket i 1. Kreds, hvor Trier dette Aar valgtes, og var saaledes blandt dem, der i det mærkelige Aar 1884 bar Alliancen frem, der kostede Højre Kjøbenhavn. Mærkelig nok skulde han blive en af dem, der satte Stregen under Socialdemokratiets Særkrav i 1903, der fra flere Sider betragtedes som Bruddet paa den Alliance, 1884 havde skabt. Han er nu Medlem af Partiets Hovedbestyrelse.

Hyller

Hyller har været Manden for den lyse og lette Side af Arbejdernes Organisations Virksomhed. Hans Humor og Initiativ gjorde ham selvskreven til at tage sig af de sunde Glæder, som Livet kræver, og som er Del af Menneskets Ret. Landets „Socialistædere“ har hyppigt nok henledt Opmærksomheden paa de socialdemokratiske Foreningers Maskerader og Fester og søgt at benytte disse som et Vaaben mod Arbejderne, hvis Ødselhed og Forlystelsessyge skulde være den sande Aarsag til deres slette Kaar. Det lader dog til, at Tiden skal faa Bugt med denne stærkt perfide Kampmaade. Enhver kan forstaa, at de mange unge og gamle, der stænges inde i smaa Rum med daarlig Luft uden Adgang til

Bourgeoisiets selskabelige Liv inden Døre, maa samles om de faa Glæder, et trælsomt Liv levner Stunder til. At de mange Tusinder, der hver for sig i fælles Kredse samles til aarlige Fester set under et løber op til en anselig Skare, er vel sandt, men de Fester, der falde paa hver enkelt, hvis Arbejde kræver Byens Liv, vilde det sikkert være Synd at misunde disse Mennesker.

Hyller fortjener derfor kun Ros for det Værk, han har udført ved at skabe „Folkets Hus"; den store Villa paa Enghavevej, og saavel ved Foredrag som ved det der stiftede Arbejdernes Theater har han gjort ikke lidt for at faa de Folk med, der takket være en god socialpolitisk Organisation snart vil være i Stand til at rykke frem i samme Række som det gamle Kjøbenhavns Middelstand, med samme Krav paa og samme Behov for aandelige Goder og sund Adspredelse. Det var intet Under, at Hyller blev opstillet som Partiets Kandidat i Valby, Vesterbros yderste Arbejderkvarter kender ham, og de 1718 Stemmer, han fik mod Venstres 692 og Højres 1026, er det bedste Svar paa enhver Bebrejdelse mod Partiet for at have opstillet en Kandidat i denne Kreds. Paa Tinget vil Hyller virke som god Partimand med Kendskab til Sagens Udvikling, men sikkert i anden Række, omend han nok af og til vil kunne gøre sig gældende ved sit gode kjøbenhavnske Humør.

P. KNUDSEN

Født den 23. November 1848. Raadmand og Forretningsfører i Kjøbenhavn. Landstingsmand for 1. Landstingkreds fra 19. Sept. 1890—2. April 1898, Folketingsmand for Randers Amts 2. Valgkreds fra 5. April 1898—3. April 1901 og for Kbhvns. 10. Valgkreds siden 16. Juni 1903. Socialdemokrat.

Naar det fortræffelige Værk, som C. E. Jensen og Borgbjerg har under Udgivelse, naar til Fremstillingen af Socialdemokratiets Historie i Danmark, vil P. Knudsens Historie som Fører indenfor Partiet blive skreven; hvor stor Fristelsen end kunde være til her at dvæle noget udførligere ved denne Mand, nøder

dog Pladshensyn til at indskrænke Omtalen, der om den skulde gøre Manden Ret og Skel, vilde tage ikke faa Sider og knyttes nøje til Partiets Historie.

Han er Bæreren af god og smuk Tradition i Partiet, dets første Mand for Tiden, selv om maaske en fremragende Dygtighed som Borgmester J. Jensen i den allersidste Tid er naaet op paa Siden af ham. Som sagt P. Knudsens Historie er et godt Stykke af Socialdemokratiets herhjemme og skal i korte Træk gentages, selv om der foran er meddelt enkelte faktiske Oplysninger om ham som tidligere Landstingsmand.

P. Knudsen

PETER CHRISTIAN KNUDSEN er født den 23. November 1848 i Randers, hvor Faderen Christian Knudsen var Skomagermester. Sin Undervisning fik han i den Brock-Budalske Friskole, og efter Konfirmationen kom han i Hanskemagerlære, lærte den Industri, der bærer hans Fødebys Navn vidt ud over Landets Grænser.

1867 blev han Svend og rejste 1870 til Gøteborg, hvor han forblev i to Aar, derfra satte han Kursen mod Kjøbenhavn, hvor Socialdemokratiet i de Aar kæmpede sin første Kamp, og drev der sin Profession i ti Aar til 1882, da han var naaet saa vidt i sit politiske Arbejde, at han ansattes som lønnet Forretningsfører i Partiet og Medarbejder ved Social Demokraten.

Det havde ikke været nogen let Tid; den socialistiske Bevægelse, der kom her til Landet efter Pariserkommunen og havde ført til Stiftelsen af „den internationale Arbejderforening" mødte den 9. April 1872 for første Gang frem i Kampen, idet Murersvendene i Kjøbenhavn nedlagde Arbejdet. Den 5. Maj

indvarslede Pio, Brix og Geleff Folkemødet paa Nørrefælled, og allerede den Gang havde de gode Borgere med Ploug og *Fædrelandet* i Spidsen Øjet aabent for de Ulykker, der truede Samfundet. De tre Hovedmænd arresteredes Aftenen før Mødet, og selve Mødet forhindredes af Politi og Husarer, hvorefter Internationale blev forbudt, og Murerne tabte Strejken.

Men den socialdemokratiske Bevægelse levede, og lidt efter lidt dannedes de faglige Sektioner, Hanskemagernes af 1875 og for denne blev P. Knudsen i 1877 Formand.

I 1872, den 20. Sept., havde Partiet opstillet sine første Kandidater Pio, Geleff, Pianofortearbejder Holst og Cigararbejder Johnsen, Pio fik 199 Stemmer, Geleff 26, Holst 11 og Cigararbejder Johnsen 37. Saa gik der nogle Aar i hvilke Partiet ikke opstillede Kandidater, indtil Pio i 1876 opnaaede 1013 Stemmer i 5. Kreds, hvor P. Holm og i 9. Hørdum, som de første Socialdemokrater fik Sæde i Tinget i Aaret 1884.

I 1876 blev P. Knudsen Medlem af Fagforeningernes Fællesbestyrelse, i 1878 af Forbundets Bestyrelse, og i alle disse Aar virkede han som er utrættet Agitator for Partiets Sag. Han ejede vel ikke P. Holms store Gaver som Taler, den sjældne Evne til at rive med og oprulle Billedet af den tunge Uret, Samfundet øver mod de svage, opildne Arbejdere til Sammenslutning og Kamp for at vinde Magt, ja, det kan vel endogsaa siges, at P. Knudsen ikke er nogen helt fremragende Taler, men han sørgede tidlig for at slibe sine Vaaben, og for at møde den Bebrejdelse, der rettedes mod Socialdemokratiets Agitatorer, at deres Ord var Fraser, kastede han sig med Iver over statistiske Undersøgelser for at have de klare Tal ved Haanden. Han ledede her til et omfattende Studium af Sygeforsikring og Alderdomsforsørgelse, hvorom han i 1881 udgav et stort Værk, der præges af det store alvorlige Arbejde og fremtraadte som Betænkning for det i 1883 af de kjøbenhavnsk og frederiksbergske Sygekasser nedsatte Udvalg.

Partiet opstillede ham i 1890 i Randerskredsen, hvor han som barnefødt kunde synes at have Chancer for Valg. Han opnaaede et anseligt Stemmetal, 1515 Stemmer mod 1830 der faldt

paa Kammerherre Lüttichau (den senere Finansminister i Reedtz Thotts Ministerium), der valgtes, og samme Efteraar valgtes Knudsen ind i Landstinget sammen med sin Kollega i Arbejdernes Fællesbageri C. C. Andersen for at holde Mandatet til 1898, da udtraadte for atter at søge Valg i Randers og opnaa det med en smuk Majoritet. Knudsens Virksomhed i Landstinget er berørt i Afsnittet om dette Ting, han hævdede sit Partis Stilling med Ære, og agtedes fra alle Sider som en kyndig og parlamentarisk vel skolet Tingmand, der forstod at gøre sig gældende. I 1897 valgtes han ind i Borgerrepræsentationen, hvor han havde Sæde, til han i 1902 udnævntes til Raadmand. Her virkede han sammen med P. Holm og J. Jensen for Arbejdernes Sag og blev blandt dem, der skaffede Partiet den store Indflydelse paa Byens Sager, der siden 1897 stedse har været i Vækst og næppe varigt vil blive standset af en Reaktion, der under „Antisocialismens" Fane gjorde sig gældende ved Valget i dette Aars Foraar.

I denne Knudsens Virksomhed i Borgerrepræsentationen ramtes han af en dyb og alvorlig Sorg, da hans mangeaarige Ven og Meningsfælle P. Holm bukkede under for en Fristelse, der kaldte Straffen ned over ham med en Haardhed, der synes uforstaaelig i et Samfund, der ellers saa fortræffeligt forstaar at værne om fremragende Mænds Fejltrin og afbøde deres Virkninger. Det skal siges til Knudsen og Socialdemokratiets Hæder, at Partiet ikke gjorde noget Forsøg paa at bøje Retten, der for os andre fremtraadte fjernt fra al Billighed, men da Ulykken og Døden, der fulgte tæt derpaa, havde bortrevet Holm, lød deres Mindeord saa smukt og værdigt om denne Mand, der trods alt var Partiet kær, at det aftvang alle Beundring.

Efter Holms Død stod Knudsen ubestridt som Partiets første Mand, han er i sit Privatliv en stille, yderst redelig og flittig Mand, hvis Fritid hengaar med Studier af det, der interesserer ham, og som ved Rejser i Udlandet, saaledes til Bryssel 1891 93, 99, London 1896 og Paris 1900 har repræsenteret sine Meningsfæller med Hæder. Stundom, særlig under Diskussionen, naar Larmen stiger om ham fra en bevæget Folkeforsamling,

fødes stærke Ord paa hans Læber, den flittige Arbejder og pligtopfyldende Tillidsmand rives med af Stemningen og bruger Ord mod det bestaaende Samfund, der kalder Mindet frem om de hidsigste Kampens Dage.

Naa — Et langt Livs Handlinger præger hans Færd mere end Ord, og derfor kan man med Glæde hilse Knudsen velkommen igen i den Folkerepræsentation, hvor han sidder valgt med 2494 Stemmer som en af de Mænd, der har størst Ære af den fremragende Stilling, det danske Arbejderparti indtager, velordnet og veloplyst paa Lovens Grund.

LANGE

Født den 22. Januar 1850. Tobaksfabrikant i Slagelse. Folketingsmand for Sorø Amts 3. Valgkreds siden 16. Juni 1903.

VILHELM LANGE er født i Svendborg, hvor hans Fader Marcellinus Lange var Murermester. Han fik en fortræffelig Opdragelse i Byens Realskole, og hans Forældre ønskede, at han skulde studere, eller i hvert Fald tage Uddannelse som Arkitekt. Faderen ansaa en god Opdragelse for den bedste Arvelod, og Sønnen indrømmede ham dette, men hans Lyst stod til Tobaksfabrikation, han siger dette ikke uden Lune, i det han tilføjer, at denne Lyst var saa meget besynderligere, som han aldrig i sit Liv har smagt nogen Art Tobak. Han fik imidlertid sin Villie, lærte i Svendborg og Kjøge, og efter at have aftjent sin Værnepligt søgte han Fuldmyndighedsbevilling og nedsatte sig i Slagelse i Novbr. 1873 med en Kapital af 8 Rdl. egne Midler og et mindre Laan fra Slægt og Venner, som han i Løbet af 8 Aar betalte tilbage. Forretningen gik godt, Lange passede den, og Heldet var med ham. I 1880 købte han Bojsens Tobaksfabrik og udvidede efterhaanden Forretningen, der nu omfatter en stor 3 Etages Bygning, 680 □ Alen med alle Nutidens bedste Maskiner, Elektricitet og Varmeanlæg og beskæftiger 110—120 Mennesker. Som Leder af denne Virksomhed staar Lange som en jævn beskeden Mand, villig til at give andre

Æren med sig og taknemmelig for Medgang og gode Kaar; en voksen Søn, cand. pharm. staar nu ved hans Side som Kompagnon.

Selvfølgelig har Slagelse By haft Brug for en Borger som Lange. I 1878 traadte han ind i Ligningskommissionen, hvis Formand han er paa femtende Aar, i Byraadet sidder han paa tolvte Aar valgt af den almindelige Valgklasse, desuden har han været Medstifter af Forskønnelsesudvalget, er Medlem af den tekniske Skoles Bestyrelse og Industriforeningens Bestyrelse, Formand for Musikforeningen, idet han fra sin Barndom har næret varm Interesse for Musik samt er betydende Medlem af en Række andre lokale Foreninger og af Tobaksfabrikanternes Forenings Bestyrelse.

Lange

Lange er Højremand — eller rettere konservativ, han har aldrig staaet fremme i de svundne Tiders Kampe, men efter Forliget stillede han sig i Næstved i 1895 mod J. Lund og fik 900 Stemmer, da Lund nedlagde sit Mandat. Aaret efter stillede Lange sig mod Julius Frandsen. Stemmeantallet var ringere, da Socialdemokratiet tog nogle Arbejderstemmer fra Lange, og i 1898 stillede han sidste Gang i Næstved, hvor han fik 800 Stemmer. Hans egen By Slagelse var i en Række af Aar en sikker Højrekreds, efterat Rektor Dahl i 1879 havde slaaet Tauber, der i 1872 havde vundet Kredsen fra Finansminister Fonnesbech, saa tog Peshke-Køedt Kredsen og holdt den i et Par Omgange, til han trak sig tilbage paa Grund af sin Toldpolitik, og 1901 opstilledes Lange mod Anton Bing der sejrede med 12 Stemmers Majoritet. Denne Gang vendte Lykken sig fra Bing, han faldt med 1422 Stemmer mod Langes 1428.

Lange er konservativ absolut ikke Ministerstormer, men besjæles af en varm Interesse for Købstædernes Tarv, han udtaler dette i en Form, der bærer Præg af hans Tankesæt saaledes: „Jeg finder, at Byerne savner Repræsentanter, og haaber, om Vorherre vil give mig Evne som Villie, at kunne tale deres Interesser uden at gaa andre Samfundsinteresser for nær.“ I sit kommunale Liv har han vist, at han forstaar at vinde det brede Lag, og han gaar til sin Gerning med Alvor og Grundighed.

N. P. LINDØ

Født den 5. Decbr. 1852. Gaardmand. Folketingsmand for Odense 8. Valgkr., Verninge, siden 16. Juni 1903; udenfor Partierne.

N. P. Lindø

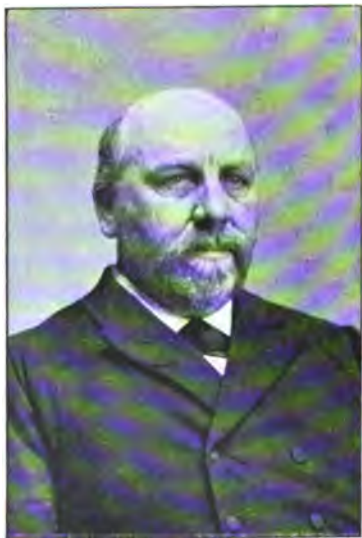
NIELS P. LINDØ er født i Lindø, Munkebo Sogn paa Fyen. Hans Fader var Gaardejer i Lindø. Som Barn gik han i Skole i Odense, og som ung Karl besøgte han i 2 Vintre Askov Højskole. Nu ejer han en Gaard paa 60 Tdr. Land og $8^1/_2$ Td. Htk. og hører saaledes til vor Bondestands øverste Titusind.

N. P. Lindø har en ikke ringe Skole bag sig i det lokale Organisationsværk: Han er Formand for den fynske Friskoleforening, for den fynske Agrarforening, for den fynske Forskudsforening, Kontrol- og Kvægavlsforening, Medlem af sit Sogneraad, af Bestyrelsen for den fynske Foderstofforening, af Bestyrelsen for det fynske Andelsbogtrykkeri, Næstformand for Odense Exportslagteri, tidligere Amtsraadsmedlem og Medlem af Forretningsudvalget for Venstres Organisation paa Fyen.

I Folketinget synes Hr. Lindø at ville komme til at indtage en lignende Stilling som P. Randløv, lige som de overhovedet ligner hinanden ikke saa lidt. Han var i 1892 og 1895 opstillet i Kjerteminde og siger, at han, om han den Gang var blevet valgt, vilde have sluttet sig til det kort efter dannede Reformparti. Han kan karaktiseres som en af Agrarbevægelsens faa tilbageværende trofaste, Andersen Rosendals Ven. Reformpartiet nægtede at optage ham.

K. R. LOHMANN

Født d. 22. April 1852. Gdr., „Hlidarende“ i Aasum ved Odense. Folketingsmd. for Odense Amts 7. Kr. siden 16. Juni, 1903 udenfor Partierne. Valget ikke godkendt ved Prøvelsen af Valgbreve.

K. R. Lohmann

KRISTIAN RASMUSSEN LOHMANN er født i Aasum og Gaardmandssøn. Som ung besøgte han Vesterskerninge og Skovgaard Højskoler og blev fra 1876—79 Lærer paa den sidstnævnte Skole. Hans Lærervirksomhed var imidlertid nærmest amatørmæssig. Siden 1880 har han været Gaardejer og boet paa sin smukke Ejendom „Hlidarende“ i Aasum Sogn.

I Lohmanns Livsløb i de nævnte Aar, i hans Ejendoms Navn og tildels ved hans eget fra Faderen Hansens forskellige Efternavn tegner sig allerede den fynske Grundtvigianer i store Træk. Lohmann er som fynsk Grundtvigianer typisk, og han hører til de kraftfuldeste af Slægten fra Halvfjerdsernes Slutning. I sin Lærergerning, hvor det levende Ord var det bærende i Undervisningen, har han uddannet sig en bred Veltalenhed,

der er baade flydende og billedfuld. Han er højnordisk i Sind og Skind, og Herren paa „Hlidarende" har lært sine Sagaer.

I 1890 kom Lohmann ind i den fynske Bondestands Brandforsikring som dens Næstformand, og i 1892 blev han Sogneraadsmedlem. I 1895 blev han Supleant i Repræsentantskabet for Den alm. Brandforsikring for Landbygninger og traadte 1892 ind som Repræsentant. I aktiv Politik debuterede han med i 1892 at slaa sin tidligere Meningsfælle, Grundtvigianeren Pastor *Henning Jensen*, ved Folketingsvalget i Middelfart den 20. April 1892, og han repræsenterede Middelfartkredsen, indtil Redaktør *Slengerik* slog ham i 1901.

Som Folketingsmand naaede Lohmann ikke at indlægge sig særlige Fortjenester. Han kom ind i et Øjeblik, hvor en moderat Bølge skyllede det nu herskende Regeringsparti overbord i stort Tal; han holdt sig en Valgperiode efter, at det igen havde vundet Flertallet, og faldt umiddelbart førend det endelig vandt Magten — faldt for en endnu mere udpræget Radikal end den, han slog i 1892.

Hans Valg er det eneste, der trues af en indgivet Valgklage og hvis endelige Stadfæstelse ikke sker før til Høst, — om den sker. *J. A. J.*

MAROTT

Født den 23. August 1856. Redaktør af Fyns Socialdemokrat, Odense. Folketingsmand for Odense Amts 1 Valgkreds siden 16. Juni 1903. Socialdemokrat.

CONRAD EMIL MAROTT er født i Storehedinge, hvor Faderen var Haandværksmester (Bogbinder) med 9 Børn i trange Kaar. Slægten er af fransk Herkomst. Marott gik i Borgerskolen, blev Typograf, arbejdede i København i Halvfjerdserne og gik til Pios og Geleffs Møder. Tidligt var han interesseret i Politiken og for offentlige Anliggender. Faderen, der var Højremand, stemte ved hvert Valg først paa gamle Scavenius, senere — første Gang under Grundlovskampen — paa Sønnen Jacob

Scavenius, der saa i en Aarrække repræsenterede Stevns Kredsen. Senere opstilledes Marott i Odense mod den samme Scavenius. Faderen søgte stadig ved lange Breve og mundtlig at føre Marott bort fra den socialistiske Vej, som efter hans Mening førte Folket og Landet lige ind i Fordærvelsen! — Men forgæves!

Marott var hyppig Gæst ved sjællandske Folkemøder, hvor Hørup og Berg talte. Efter at have aftjent sin Værnepligt og ligget 1 Aar som Underofficer ved Artilleriet i Aarhus stiftede han i 1883 den første socialdemokratiske Forening i Aarhus, efter at den gamle socialistiske Bevægelse fra „Internationale“s Tid forlængst var sygnet hen, oprettede 1885 sammen med Harald Jensen „Demokraten“ og arbejdede her de første Aar under meget smaa Vilkaar. Samtidig holdt han Hundreder af Møder Jylland rundt og deltog med Begejstring i Demokratiets Kamp mod Estrup. Han dømtes flere Gange til Fængsel for Overtrædelse af den provisoriske Presse- og Straffelov. Særlig fortjener Omtale hans Deltagelse som Socialdemokratiets Taler i det store Protestmøde i Riis Skov, hvor 20,000 Mennesker var mødte, og Marott sammen med Hørup og Jens Busk ikke lagde Fingrene imellem overfor Estrup. Det var Marott, der bragte Berg Socialdemokraternes Hilsen ved det store Møde i Kolding efter Bergs Løsladelse af Fængslet.

Marott

Da Socialdemokratiets Presse i 1888 udvidedes, tog Marott til Horsens som Redaktør og opstilledes 1890 første Gang som Folketingskandidat i Skanderborg, hvor han fik 616 Stemmer

mod Jens Sørensens 1515, nuværende Landstingsmand Ole Jensen, Nygaarde, fik 236 Stemmer. Senere i 1892 opstilledes han i Aarhus mod Reisz og 1895 i Horsens. I 1896 overtog Marott Redaktionen af „Fyns Socialdemokrat" i Odense. Ved dette ny Arbejderorgan for Fyn virker han nu paa 7de Aar og har forstaaet at gøre sig populær blandt Fynboerne. Han opstilledes 1898 mod Scavenius og 1901 mod Nanke i Odense 1ste, indtil han den 16. Juni 1903 slog Nanke. 6. Januar dette Aar valgtes han til Medlem af Odense Byraad med en Majoritet af 500 Stemmer.

Marott er Formand for mange lokale Foreninger og Partiforetagender. Medlem af Partiets Hovedbestyrelse, Dirigent siden 1885 ved dets Kongresser, Delegeret paa Pariserkongressen 1900 og Formand for „Foreningen af socialdemokratiske Journalister i Provinserne".

Endvidere er Marotts Navn knyttet til den bekendte „Næsbyhovedsag": Arbejderne i Odense købte i sin Tid Næsbyhoved Skov, konservative Førere, fornemme Borgere i Odense, søgte at hindre denne Handel, Ejeren nægtede at udlevere Skoven, som derpaa blev solgt igen til en Privatmand, mod at de garanterede Følgerne. Højesteret dømte Ejeren til en Erstatning paa 12,000 Kr. og Sagsomkostninger 500 Kr. Det erkendtes almindeligt, at det først og fremmest skyldtes Marotts kloge og energiske Virksomhed i denne Sag, at den vandtes, Svend Høgsbro førte den. Resultatet føltes som et betyeligt Nederlag for de Odense Spidser, der maatte betale Gildet.

Marott hører iøvrigt til Socialdemokratiets mest ansete Mænd, han har en sikker og vindende Fremtræden, passer fortræffeligt i en parlamentarisk Forsamling og har stor Indflydelse i sin Kreds, hvor hans Blad er det mest udbredte; samtidig har han forstaaet at arbejde godt Haand i Haand med Venstre paa Fyn under Kampen. Han hører maaske nok til de efterhaanden mere maadeholdne Socialdemokrater, der uden at tabe Maalet af Sigte vil arbejde sindigt og gaa frem ad Udviklingens banede Vej, men han er en fortræffelig Partimand, en ypperlig Taler og en Mand, der kender sit Partis Traditioner.

Tillige er han en omgængelig og behagelig Mand med megen Verden og gode Kundskaber; der stikker ikke saa lidt i ham af Franskmanden, hvorfra han stammer.

H. L. MØLLER

Født den 7. April 1861. Skoleforstander. Dr. phil., R. af Dbg. København. Folketingsmand for Københavns 2. Kreds siden 16. Juni 1903. Højre.

HANS LARSEN MØLLER er født i Gylling, Hads Herred, hvor Faderen Niels Th. Møller var Præstegaardsforpagter. Hans Farbroder var den bekendte Lars Otto Møller, Sognepræst i Gylling, der gennem en stor literær Virksomhed har sat sig et strærkt Spor og øvet ikke ringe Indflydelse paa forskellige Kredse i den danske Folkekirke, ligesom han som ivrig Grundtvigianer og Støtte af Testrup Højskole deltog i Grundvigianismens Politik særlig med Skriftet *Politik og Kristendom* af 1873. Hans Larsen Møller opvoksede i Gylling Præstegaard sikkert under stærk og direkte Paavirkning af Onkelen. Han modtog sin første Undervisning i en grundtvigiansk Friskole til 1872, da han sendtes til Odense Katedralskole, hvorfra han dimitteredes 1879. 1886 tog han Skolelærerembedseksamen og valgtes allerede i 1888 til Bestyrer af de Brockske Handelsskoler, som han har ledet med stor Dygtighed, og hvor han har vundet stor Anseelse. Skolen omfatter i den store Bygning paa Sct. Annæ Plads siden 1890 Realskole, Handelshøjskole og Forberedelsesskole til denne. Som Historiker har Møller vundet sig et Navn, idet han i 1889 erhvervede sig Doctorgraden for en Afhandling om Chr. den IV. og Grev Stollberg Werningerode, desuden har han udgivet *Danmarks Fremgang 1864—94* (1894) og *Ledetraad i Handelens Historie til Skolebrug* (1896). 1899 blev han Undervisningsinspektør for de statsunderstøttede Handelsskoler, har som Danmarks Repræsentant deltaget i Handelsundervisningskongressen i Venedig 1899 og Zürich 1901.

Som det vil ses, er Dr. Møller en særdeles fremragende

Mand, hvis store Alvor og Indsigt gør ham vel skikket til offentlige Hverv. Det var da ogsaa et meget heldigt Valg fra Højrepartiets Side, der bragte ham frem i Valgkampagnen i dette Foraar. En Mand som han maatte modtages med Respekt, og der var da heller ingen Modkandidat, som Venstrepartiet modtog med større Honnør. Skæbnen vilde, at han stillede sig mod Alfred Benzon, den rappe og vittige Kjøbenhavner, hvis Slagfærdighed og ægte kjøbenhavnske Humør var kendt af alle. Og Modsætningen virkede, Alvorsmanden Dr. Møller fik ikke faa Fordele i Kampen. Han valgtes med 1370 Stemmer mod 1253.

H. L. Møller

Fra Barndommen havde han været opdraget i folkeligt Frisind, men med dyb Respekt for de store aandelige Spørgsmaal. Lars Otto Møller indtog en Særstilling indenfor den grundtvigske Kreds, stræng og alvorlig i sit Krav til det, der skulde dæmme op mod Samfundets opløsende Kræfter. Ogsaa som varm Patriot, stærk Forkæmper for den sønderjydske Sag havde Pastor Møller taget Ordet, og ret naturligt var Brodersønnen tidligt paavirket i samme Retning.

At Forsvarssagen kom til at spille saa stor en Rolle i Dr. Møllers Valgkampagne, var vel nærmest en Tilfældighed. I mangt og meget kunde selv yderliggaaende Venstremænd give ham deres Stemme, og det er ikke faa af den grundtvigske Kreds, der har sluttet sig nøje til de frisindede Partier omend vel næppe just af den Fløj, Pastor Møller og hans repræsenterede. Men Valgkampen trænger til et skarpt Skel, og det satte man netop i Forsvarssagen.

For dem, der tror, at Danmarks Sag er bedst bevaret, naar Forsvarssagen ombyttes med Fredssagen, kan Dr. Møllers Valg vel nok give Anledning til Bekymring, men paa en Tid, hvor dette Spørgsmaal stunder mod sin Afgørelse, turde det maaske være slet ikke ilde at se en alvorlig, ærlig Forkæmper for bestemte Anskuelser paa dette Punkt i et Mindretalsparti, saa meget mindre, som Tinget netop ved dette Valg i Herredsfoged Svejstrup har faaet en ligesaa alvorlig og kyndig Forkæmper for modsatte Anskuelser.

R. NIELSEN (Brøderup)

Født den 24. Juni 1851. Gaardejer i Brøderup ved Præstø. Folketingsmand for Præstø Amts 4. Valgkreds siden 16. Juni 1903. Venstrereformpartiet.

R. Nielsen (Brøderup)

RASMUS NIELSEN hører til de ny Mænd, om hvem der ikke er meget at sige, forinden der har været levnet Tid til at iagttage dem i deres ny Virksomhed som Folketingsmænd. Han er født paa den Gaard, han nu ejer, og som har et Tilliggende af 50 Tdr. Land med 6 Tdr. 3 Skpr. Htk.; han har ikke modtaget anden Uddannelse end Almueskolens paa Landet og har ikke ved Rejser eller lignende søgt andre Impulser, end Livet paa Hjemegnen og Arbejdet i den daglige Bedrift og de Rørelser, der bevæger Standsfællerne, kan give.

Naar imidlertid Delegerede fra alle Kommuner i Valgkredsen har været enige om at opfordre ham til at stille sig som Afløser for en saa gammel og prøvet Venstreveteran som gamle

Bønløkke, maa det vel tages som et Bevis for, at han er i Besiddelse af saa anerkendt en Dygtighed, som der i vore Dage fordres af „en Mand fra Kredsen“. Og han har da ogsaa beklædt en Del Tillidshverv i Sogn og Amt: Sogneraadsmedlem, Formand for Vandsynsmændene, Medlem af Amtskredsbestyrelsen i Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse, Medlem af Fællesraadet for Amtsskytteforeningen o. fl.

Rasmus Nielsen har fra først til nu sluttet sig til det bergske Parti og i Folketinget indmeldt sig i Reformpartiet. Paa Rigsdagen vil han særlig interessere sig for Tuberkulosesagen.

L. PEDERSEN-ANNISSE

Født den 3. Februar 1846. Mølle- og Landbrugsforpagter. cand. phil. Annisse. Folketingsmand for Frederiksborg Amts 2. Valgkreds siden 16. Juni 1903. Venstrereformpartiet.

LARS PEDERSEN hører, skønt ny Folketingsmand, til Venstres Veteraner i Nordøstsjælland. Egnen har jo ikke hørt til dem, hvor Demokratiet er gaaet frem med Stormskridt; det er først de senere Aar, der har set denne Egns Folketingskredse falde fra Højres Fane, den ene efter den anden saaledes, at der nu kun er en enkelt tilbage. Men der har i en Menneskealder været kæmpet deroppe, og Pedersen-Annisse har været i første Række i de sidste 25 Aar.

Han er født i det samme Sogn, hvor han nu boer, Bondesøn. I sit 11. Aar blev han sat i Frederiksborg Latinskole og blev Student derfra i 1864. Aaret efter blev han cand. phil. ved Universitetet, men faa Aar efter finder vi ham ovre i Amerika, i de store Byer, paa Prærierne, i Skovene, hvor han, som han meddeler i de kortfattede Oplysninger, han har givet til dette Værk, „*arbejdede ved Jernbanevæsnet og forskellige Haandværk samt tildels ved Landbrug*“. 8 Aar tilbragte han i Amerika, i Fristaterne; og den citerede Linie af hans Selvbiografi giver, saa kort den er, Billedet af en Mand, der har oplevet Eventyr,

som kun faa danske Rigsdagsmænd kan se tilbage paa; navnlig bør det ikke overses, at denne Udlændighedsperiode faldt for mere end en Menneskealder siden.

Han vendte tilbage til sit Fødesogn og forpagtede Annisse Mølle med Tilliggende, 80 Tdr. Ld. med 7 Tdr. Htk. Her kom han snart som en af de første ind i det politiske Liv. I 1881 blev han opstillet som Venstres Kandidat i Frederiksværkkredsen, i hvilken han bor; opstilledes atter i 1884, men holdt sig siden tilbage. For 12 Aar siden blev han Formand for sit Sogns Sogneraad og i 1898 Amtsraadsmedlem. Han har desuden i de forløbne Aar beklædt en Række kommunale Tillidshverv som f. Eks. i Skolekommissionen og er endvidere Forligskommissær.

L. Pedersen-Annisse

Indlevet i de forenede Staters frie politiske Forhold har Lars Pedersen altid været Venstremand med et aabent Øje for og en sikker Tro paa Selvstyrets absolute Ret. Han er med sit cand. phil. og sine 8 Aars Amerikatilværelse en Afveksling i Venstrereformpartiets Landbrugeres noget ensformige Rækker. *J. A. J*

P. PINSTRUP

Født den 14. Decbr. 1861. Gaardejer af Godensgaard ved Nibe. Folketingsmand for Odense 3., Kjerteminde siden 16. Juni 1903. Venstrereformpartiet.

PEDER PEDERSEN PINSTRUP er født paa den Gaard, han nu ejer. Han var selvskrevet til 65 Tdr. Land med 5 Tdr. Htk.,

men derfor blev han ikke holdt til alene at køre Ploven. Den gamle Peder Pinstrup har vidst, at Oplysning ogsaa var Løftestang for Landmanden. Peder Pinstrup blev sat i Nibe Realskole indtil 1875, da han blev konfirmeret; saa var han nogle Aar ved sin Faders Landbrug, kom 1878—79 paa Sønderholm Højskole, 1883—84 paa Frederiksholms Landbrugsskole, 1886—87 paa Askov Højskole. Dette er for en Landmand en næsten ideal Uddannelse, hvor det praktiske og det teoretiske i en helt rationel Rækkefølge har afløst og suppleret hinanden. En Mand, der har gennemgaaet den Skole og saa har 15—20 Aars praktisk sognepolitisk Virksomhed bag sig, skal ikke ret mange højlærde sætte i Knæ i en lovgivende Forsamling.

P. Pinstrup

Efter at P. Pinstrup havde forladt Askov, købte han sig i 1888 en Gaard i Binderup, Vokslev Sogn, hvilken han ejede og beboede, indtil han 1896 overtog sin Fødegaard, Godensgaard ved Nibe. Han havde selvfølgelig ikke længe været bosiddende Gaardmand, før han blev inddraget i det politiske og kommunale Liv paa sin Egn. I 1890 blev han Formand for den bergske Organisation i Nibekredsen, der havde til Formaal at modarbejde Forligsbestræbelserne, bl. a. fra Limfjordspolitikernes Side. 1893 blev han Repræsentant for Agrarforeningen og var det til 1902, uden at han kan mistænkes for at have villet bruge Agrarforeningen til at modarbejde det udpræget politiske Venstres Fremtidsmaal.

I sin Hjemegn var han derhos i flere Aar og er endnu Formand for sit Sogns Foredragsforening, Forsamlingshus og Sogne-

bogsamling, Bestyrelsesmedlem i Sønderjysk Forening for Nibe og Omegn, i Hesteavlsforeningen med flere, Formand for den lokale Andelsfoderstofforening og Æggeeksportforeningen. Fra 1897 Medlem af Vokslev Sogneraad.

Men mere end dette betyder det, at han fra 1900 var Næstformand og fra 1902 efter stærke Kampe Formand for Aalborg Amts Landboforening, vistnok en af de mest indflydelsesrige og betydeligste af Landets Landboforeninger; en Forening, der karakteriseres bedst ved, at den havde Godsejer Ahlman til Langholt til Formand i selve de stærkeste Stridens Aar.

Spørger man nu, hvad P. Pinstrup vil i Rigsdagen, saa er Svaret det, at han for det første altid har hørt til det bergske Venstre, dernæst at han vil melde sig ind i Reformpartiet. Og det, han der vil gøre, skildrer han selv ved at sige, at han vil virke for: „Udryddelse af de jordløse Huse paa Landet. Hver Mand, der vil dyrke Danmarks Jord, skal hjælpes til et saa stort Areal, at han kan være *selvstændig* Jordbruger. Fast Sammenhold mellem Husmænd og Embedsmænd paa den lige og almindelige Valgrets Grund". — Dette Program er baade tydeligt og klart. Det er af alle de ny Mænds Programmer det klareste og mest personligt prægede. Med den Fortid, P. Pinstrup har, og med dette Program, er der utvivlsomt en Fremtid for ham, og hans Navn vil sikkert lyde hyppigt i de kommende Aars Politik.

J. A. J.

E. G. PIPER

Født den 13. Januar 1856. Gaardejer af Holmegaard og Hummeltofte i Virum. Folketingsmand for Københavns Amts 4. Valgkreds fra 3. April 1898—5. April 1901, atter valgt 16. Juni 1903. Højre.

EMIL GEORG PIPER er født i København, hvor hans Fader var Bagermester. Han gik i Haderslev Læreres Skole fra 1866—71 og besøgte siden Tune Landboskole. Skønt det at bage Brød ikke i de Aar var nogen daarlig Forretning, fulgte

den unge Piper ikke i Faderens Fodspor, men drog ud paa Landet for at dyrke Jorden og avle det Korn, Faderen bagte til Brød; 20 Aar gammel blev han Ejer af Holmegaarden i Virum, en Ejendom paa 6 Tdr. 5 Skp. Hartkorn og syv Aar senere, 1883, lagde han Gaarden Hummeltofte i Virum til sin tidligere Besiddelse og vejede nu til med 21 Td. 5 Skp. Hartkorn eller lige saa meget som mangen jysk „Godsejer". Det er derfor ikke underligt, naar Hr. Piper sædvanligvis kaldes Proprietær.

E. G. Piper

Med en saa god Ballast af Hartkorn og dertil ikke ringe Evner var det rimeligt, at Piper kom ind i offentlig Virksomhed. Det skete ved, at han i 1886 blev Medlem af Lyngby Sogneraad, for hvilket han blev Formand i 1892. I 1882 blev han Bestyrelsesmedlem i Lyngby Arbejderforening — en noget løjerlig Stilling for en Storproprietær, der mindst af alt er „Arbejder"; han blev denne Forenings Formand i 1890. 1892 kom han ind i Amtsraadet, og 1894 blev han Landvæsenskommissær. Siden er der betroet ham forskellige andre Tillidshverv, hvoraf blot kan nævnes, at han er Medlem af Udvalget for Udførsel af slagtede Kreaturer og Tiendeafløsningskommissær. Toppen af sin offentlige Løbebane naaede han, da han i 1898 afløste den gemytlige Oberst Colding som Lyngbykredsens Folketingsmand.

Det blev kun 3 Aar, Hr. Piper i første Omgang holdt Stillingen som Folketingsmand. I 1901 blev han slaaet af Socialisten Willmann, og det var ikke i den forløbne Rigsdagssamling lykkedes ham at vinde nogen fremtrædende Stilling i det po-

litiske Liv. Hans Eftermæle, da han faldt i 1901, var dette: En jævngod Arbejder, en behagelig Kollega i Tinget, én af 114. Naar han nu er valgt igen i Lyngbykredsen, er det trods et stort Stemmetal ingenlunde sikkert, at han vil faa Lov at sidde i Tinget mere end Valgperioden ud. Han er truet fra alle Sider og fra to Sider er Faren betydelig: Socialdemokraternes Tal naar nær op mod det, Piper blev valgt med, og Valgkredsens Udvikling i Byretning paakalder stedse stærkere en Repræsentant, der er mindre agrarisk end Hr. Piper. Ganske vist faldt Hr. Pipers Modstander paa højre Side, Byinteressernes Mand, med det lidt komiske Mindretal af kun 40 St., og Venstremanden naaede kun 400 St. mod Hr. Pipers 1700 og Hr. Willmanns 1500; men det er alligevel fra disse 440 St., Faren truer Hr. Piper; den Dag, de finder hianden, falder han paany.

Trods sine tre foregaaende Rigsdagsaar er Piper endnu en ny Mand i Politik. Skulde han faa Held til at holde sig længe i sin Kreds, er det ikke umuligt, at han kan faa nogen Indflydelse i et lille Højreoppositionsparti. I alle Tilfælde er den indfødte Kjøbenhavner, Proprietær Piper, en ganske stout Rigsdagsbonde, der ikke er lidet repræsentativ. *J. A. J*

P. RANDLØV

Født den 5. Marts 1859. Gaardejer i Taaning ved Skanderborg. Folketingsmand for Skanderborg Amts 2. Valgkreds siden 16. Juni 1903. Udenfor Partierne.

RASMUS PETER RANDLØV er Gaardmandssøn, født i Taaning. Foruden Almueskoleundervisningen i sit Fødesogn har han nydt Undervisning paa Gedved Højskole i et Vinterhalvaar. Han ejer nu en Gaard paa 44 Tdr. Land med $2^{8}/_{8}$ Td. Htk. og har stadig været Landmand.

P. Randløv var ikke nogen ukendt Mand, da han den 16. Juni stod paa Valgtribunen i Skanderborg imod Kredsens gamle Repræsentant, Jens Sørensen; han havde staaet paa det Sted før, nemlig i 1898; men medens han nu stod som nærmest Re-

formpartimand, altsaa som Meningsfælle af sin Modkandidat, stod han i 1898 som Moderat, og i samme Egenskab stod han 1901 paa Valgtribunen i Vejle Amts 5.

P. Randløv er iøvrigt en Mand, der har deltaget meget i den folkelige Bevægelse paa sin Egn. Han hører til de stedlige Gundtvigianere, der altid har ligget i Krig med den Retning, der havde sit Hovedkvarter i Lars Bjønbaks Viby Højskole, og denne Omstændighed forklarer noget, at han stillede sig som Reformmand mod en Reformmand, hvem der intet var at bebrejde. Han har været Formand i Sogneraadet og i den stedlige Skytteforening, og er Formand for den stedlige Afholdsforening; desuden er han Bestyrelsesmedlem i en hel Del andre Foreninger paa Egnen. Alt i alt en ret brugbar Mand med mange Interesser; han har til nærværende Biografi opgivet disse Par Linier: „I Øjeblikket har jeg mest Interesse for en frisindet Lovgivning paa det kirkelige Omraade.“ Han har ikke søgt Optagelse i Reformpartiet.

P. Randløv

J. A. J.

SCHMIDT

Født den 3. April 1848. Snedker. Kjøbenhavn. Folketingsmand for Kjøbenhavns 7. Valgkreds siden 16. Juni 1903. Socialdemokrat.

Christian Andersen Schmidt er født den 3. April 1848 i Egholt ved Kolding, hvor Faderen var Gaardmand og Grovsmed. Han lærte Snedker og Tømmerhaandværket paa Landet. I 1871

kom han her til Byen som værnepligtig Ingeniør, han tjente i 21 Maaneder, som en mønsterværdig Soldat, og blandt sine Partifæller er han kendt, som den sjældent pligttro og alvorlige Arbejder, der ikke glemmer Pligterne fordi han troligt arbejder for det, han anser for Ret for sig og sine Fæller. Han arbejdede et Aars Tid som Bygningssnedker, kom saa i 1873 til Savskæreriet i Bredgade og valgtes i 1887 som Formand for den nystiftede Savværks og Maskinsnedkernes Fagforening, en Stilling, han indehavde i 3 Aar, til han efter en Strejke i Faget atter blev Bygningssnedker. Efter faa Aars Arbejde her gik han over til Børstetræsfabrikationen, som han kort efter sin Soldatertid havde lært at kende, og arbejdede i 13 Aar for Firmaet Bosse og Brun for efter dette Firmas Fallit i 3 Aar at forestaa en Fortsættelse af Virksomheden, der dog ikke kunde føres igennem paa Grund af manglende Kapital.

Schmidt

I 1894 tog han Arbejde hos en Børstetræsfabrikant i Adelgade, hvor han arbejder paa 9de Aar, uden at det dog vil være ham muligt at forene dette med sin nye Virksomhed som Folketingsmand. Alt i alt har han i sin mere end 30aarige Virksomhed som Arbejder været knyttet i henholdsvis 17, 13 og 9 Aar til tre Forretninger et Vidnesbyrd om støt og stadig Flid, der ikke trænger til nogen Kommentar. En Datter af ham er Formandinde for de kvindelige Trykkeriarbejderes Forening. Han var altid Socialdemokrat, beklædte foruden den nævnte Formandsplads, som han igen beklæder for Tiden, tillige den ansvarsfulde Stilling som Formand i syvende Kreds Vælgerforening i syv Aar til

Nytaar 1903, og har som saadan arbejdet ihærdigt for Hages Valg i en Aarrække. Nu da Partiet besluttede sig til at opstille en Kandidat i Kredsen var Schmidt selvskreven, og det fejler næppe, at hans Personlighed for en Del bærer Aarsagen til Partiets Sejr. Han fik 772 Stemmer mod Ministerens 621 og 541, der faldt paa Højres Kandidat Dr. Østrup.

Der er al Grund til at tage vel mod den støtte og alvorlige Arbejderfolketingsmand, hvis Ord selv om de maaske vil falde sparsomt, altid vil have Vægt, saa meget mere som hans Modkandidat fra Ministerbordet vil have Adgang til at tale i Tinget og som Medlem af en stærk Regering længe bevares for dansk Politik. Selv udtalte Hage sin udelte Agtelse for Schmidt personlig, som Politiker betyder han, i hvert Fald foreløbig, ikke stort udover det faktiske, at han maaske nok er den første socialdemokratiske Kandidat, der kan sidestilles Venstres talrige Repræsentation af alvorlige Mænd af Folkets Midte, der sættes ind i Tinget kun baarne af den almidelige Valgret og uden Etiketten aktiv Politiker. Af dem vil Socialdemokratiet i Tiden sikkert mønstre flere, selv om det vel næppe lader sig forene med et Rigsdagsmandat at arbejde i en andens Brød, men derfor vil det dog være ubilligt at stryge Arbejdernavnet, der knyttet til saadanne Mænd er et Hædersnavn, der skarpt og klart betegner, hvad det er for en Mand, man har for sig.

JENS STUB

Født den 28. Marts 1859. Gaardejer i N. Alslev paa Falster. Folketingsmand for Maribo Amts 5. Valgkreds, Stubbekjøbing siden 16. Juni 1903. Venstrereformpartiet.

JENS CHRISTIAN JACOBSEN STUB hører til en gammel Gaardmandsslægt og er født i N. Alslev, hvor han nu boer, paa en Egn, hvis Traditioner hører til Landbodemokratiets bedste. Der er fra denne Egn udgaaet mange dygtige Mænd med en Begavelse og Personlighed, der berettiger til at sige, at der var Race i dem. De er af en noget anden Støbning paa den Egn

end man ellers træffer paa Øerne. De er stoutere, mere selvbevidste, rankere. Det kommer vel af, at i de Tider, hvor det værste Tryk hvilede over Øernes Bondestand, i Adelsvældens sidste og Enevældens første Tid, havde de bedre Herskab, end der fandtes andre Steder. Der var meget gammelt Sølv i Kisten og Strømpeskaftet dernede, og de kom ikke saa stærkt i den Nødvendighed at duve Nakken for Aaget. Jens Stub hører til Racen.

Jens Stub

Skøndt kun undervist i Sognets Almueskole og Aftenskole har han været i Stand til at tilegne sig en betydelig Viden og boglig Dannelse, og dette har igen baaret ham frem til mange Tillidshverv. I Politik har han altid taget livlig Del paa Venstres Side, og har stadig været Kredsformand for Venstres Organisationer paa Egnen, først for Grundlovsværneforeningen, siden for Demokratisk Forening. To Gange har han før været opstillet i Stubbekjøbing mod N. J. Larsen, nemlig i 1895 og 1898; og i 1901 opstilledes han i Middelfart mod Lohmann, men trak sig tilbage for Slengerik. Endelig var han 1902 opstillet som Venstrereformpartiets Kandidat ved Landstingsvalget, men trak sig her tilbage for H. P. Pedersen. Han har saaledes gjort sit rigelige Pligtarbejde i sit Partis Tjeneste, inden han lønnedes med Mandatet. Verninge- og Faaborgkredsen bejlede forresten til ham 1903.

Af Tillidshverv, Jens Stub har været tildelt eller endnu beklæder nævner vi, at han er Formand for Andelsmejeriet „Nordfalster“, Sogneraadsmedlem, Kredsformand og Revisor i Nordfalsters Landboforenings Tyendespareforening og Medlem

af Direktionen for Nordfalsters Landbobank fra dens Stiftelse i 1896 samt Formand for N. Alslev Foredragsforening.

Han hører til Regeringspartiets mest radikale Bønder, fordomsfri og virkelysten, støt og paalidelig. *J. A. J.*

SVEJSTRUP

Født den 2. Juni 1848. Herredsfoged i Fjends Nørlyng Herreder. Folketingsmand for Viborg Amts 2. Valgkreds siden 16. Juni 1903. Venstrereformpartiet.

POUL SVEJSTRUP er født den 2. Juni 1848 i Rind Præstegaard, hvor Faderen, Peter Svejstrup, var Præst, han gik i Horsens Skole og blev 1865 Student. Stærkt paavirket fra Hjemmet kastede han sig over det theologiske Studium, vandt i 1869 Universitetets Guldmedaille for en Afhandling om Pascal som Apologet og tog Examen 1871, men opgav saa fuldstændig Theologien og kastede sig over det juridiske Studium. 1875 blev han Kandidat med et stort laud og virkede en Tid som Sagførerfuldmægtig i Hovedstaden, til han i 1877 tillige blev ansat som Revisionsassistent (senere Protokolsekretær) i Rigsdagen Samtidig arbejdede han som en dygtig og søgt juridisk Manuduktør. Svejstrup var Venstremand og i Tidsrummet fra Midten af Halvfjerdserne til Midten af Halvfemserne betød det alt andet end Danskens Vej til Ros og Magt for en juridisk Kandidat, særlig naar han tog sin Sag med den Varme, Svejstrup altid lagde for Dagen. Tyve Aar skulde derfor ogsaa hengaa, inden Svejstrup fik Embede, og til at begynde med blev det et for en fin Laud-Kandidat næppe meget attraaværdigt Femteklasses Embede paa Samsø, der ganske vist ved særlige Emmolumenter drives op i en betydelig højere økonomisk Klasse end de stakkels 2800 Kr., der udgør Gagen, anviser det. I 1895 drog han altsaa baaren af den forsonligere Stemning over i Samsø Birkedommer Værdighed, og i 1902, da Venstres Ministerium stod som Uddeleren af Landets Embeder, udnævntes han til det betydelig større og i alle Henseender attraaværdige Embede

som Herredsfoged i Fjends-Nørlyng Herreder med Sæde i Viborg.

Sin Tid har han brugt bedre end de fleste, medens han var Revisionsassistent i Rigsdagen, redigerede han Værket *bestaaende Forfatningslove I—IV* (1880—86), der blev udgivet paa Foranledning af Krabbe som Folketingets Formand, og de væsentligste Partier skrev Svejstrup selv. I 1897 udgav han et Tillæg til dette Værk. Studiet af disse Forhold førte ham paa talrige Rejser til alle Evropas Lande, selv det fjerne Østen har han gæstet og foretaget en Tur til Ægypten, ligesom han næsten intet europæisk Land er gaaet forbi. Det kan nævnes, at han staar som Udgiver af Rigsdagskalenderen 1887 og 1890 med et Tillæg af 1892, og at han som faa er nøje inde i alle parlamentariske Spørgsmaal, der har beskæftiget de skiftende Tider.

Svejstrup

Hans Livs største Sag har Fredssagen været, i mange Aar har har han med den Energi og Udholdenhed, der er ham egen og kendetegner hele hans Færd, arbejdet for denne Sag. I 1888 valgtes han til Medlem af dansk Fredsforenings Hoved-Bestyrelse og sad i denne til 1894, da han frabad sig Genvalg kort før sin Udnævnelse til Birkedommer paa Samsø. I et Aar — 1892 — indtog han Formandspladsen i Fredsforeningens Bestyrelse og virkede i denne Egenskab med Held for at skaffe Fredsbevægelsen stærkere Fart og tilvejebringe en nøjere Forbindelse og livligere Meningsudveksling mellem de organiserede Fredsvenner gennem Udgivelsen af et Medlemsblad. Ogsaa efter sin Udtrædelse af Bestyrelsen har han virket ivrigt for Sagen og holdt talrige Foredrag. Paa Aarsmødet i Fjor rejste han

Spørgsmaalet om at optage Spørgsmaalet om Arbejdskonflikters Løsning ved tvungen Voldgift paa Foreningens Program, og i 1900 repræsenterede han Danmark paa Fredskongressen i Paris. Han er Forfatter til Skriftet „Fredsvennernes Katekismus“, der kort og klart giver Rede for, hvad Fredsvennerne vil, og hvad det kan nytte at være Fredsven; dette Skrift har vundet stor og fortjent Udbredelse. Som Folketingsmand vil Svejstrup vide at bringe Fredssagen i Erindring, som han har bidraget sit til at gøre den radikal.

Ogsaa Kvindesagen har haft hans varmeste Interesse, han bearbejdede i en Række af Aar et stort Materiale vedrørende københavnske Syersker, indsamlet af dansk Kvindesamfund, i hvis Bestyrelse han en Række af Aar havde Sæde. I 1894 udgav han Resultaterne i Skriftet „Syersker“, der senere supleredes i 1899 og 1901 ved Artikler i national økonomisk Tidsskrift. Svejstrup gav her stærke Beviser paa sin Grundighed og den Varme, der besjæler ham overfor enhver Sag, han gør til sin. Som Birkedommer paa Samsø stiftede han en Tyendespareforening og en Folkebogsamling og virkede i det hele under de ret gunstige Forhold paa den lille Ø for filantropiske og andre Samfunds-Formaal. Hans sociale Virksomhed har bragt ham i et venligt Forhold til Socialdemokratiet.

Som Politiker kendetegnes hans Færd særlig af den idealistiske Varme, der har præget hans Arbejde; han gav ikke tabt men holdt ud, til Dagen kom, da han baaren af Vælgernes Flertal kunde sætte Foden i det Ting, hvor han til Gavn for Styret burde have været valgt for 10 Aar siden. 1890 opstilledes han første Gang i Odense mod Oberst Hedemann og opnaaede 1099 Stemmer mod Hedemanns 2353, i 1892 havde han i samme Kreds en Nedgang til 703 Stemmer, medens Højres Kandidat Guldsmed Christiansen opnaaede 2407 Stemmer. I 1898 opstilledes han i Viborg, men faldt, 1901 opstilledes han i Kerteminde, hvor L. Christiansen valgtes for sidste Gang med 825 Stemmer mod Svejstrups 744 Stemmer. Endelig den 16. Juni sidstleden satte han sit Valg igennem med 1125 Stemmer mod Højres 631 og Socialdemokratiets 350. Han er en meget radikal Mand, men præget af lang Embedsvirksomhed.

RETTELSER OG TILFØJELSER TIL ANDEN DEL

Side 502, Linie 12 f. n. er udfaldet en Bemærkning om, at [illegible] maatte træde tilbage i 9de Kreds; den tilføjes som betegnende [illegible] Tiden.

Side 508 Linie 13 f. n. *3die* læs *6te* Kreds.

— 525 — 12 f. o. H. N. Hansen var ikke Formand i [illegible]ten, det var hans Kollega Jacobi.

Side 524 Linie 1 f. o. *er* læs *var*, *siden* læs *I*.

— 533 — 2 f. n. *Gøje* læs *Gjøe*.

— 537 — 8 f. o. *Moses* læs *Josef*.

— 543 — 6 f. n. *hans* læs *Tesdorpfs*.

— 546 sidste Linie f. n. *Joncquières* læs *Jonquières*.

— 551 Linie 8 f. o. læs Esbjerg Havn, der blev af gennemg[illegible] Betydning for vort Landbrug, Hærloven o. fl. a. Love.

Side 555 Linie 24 f. n. *Krieger* læs *Krieger og Hall*.

— 555 — 9 f. n. *Schestedt Juul* udtraadte 1875.

— 557 — 17 f. o. læs: Det havde ikke været Skik at benytte For-holdstalsvalgmaaden ved Rigsretsvalg, derimod havde man valgt Venstremænd som f. Eks. Hasle, Zytphen-Adeler og N. Rasmussen.

Side 553 Linie 15 f. o. *E.* Danneskjold læs *F.* Danneskjold.

— 568 — 4 f. n. *Professor* Hansen, der anføres i H. C. D. [illegible]lers og Colds Statistik, er en Fejlskrift for *Postbud* Hansen.

Side 573 Linie 9 f. n. læs: det ommeldte Beløb bevilgedes paa [illegible] bevilling.

Side 586 Linie 9 f. n. *Tygo* læs *Tyge*.

— 588 — 19 f. n. *Huitfeld* læs *Huitfeldt*.

— 597 — 18 f. n. *Edvard* Hage læs *Hother* Hage.

— 599 — 8 f. n. læs: Alfred Hansen var den ældste af Brødrene og Firmaets Chef i Forening med Harald Hansen.

Side 604 Linie 13 f. o. *Nancke* og *Marrot* læs *Nanke* og *Marott*.

— 628 — 2 f. n. *Kock* læs *Koch*.

— 677 — 4 f. n. *U.* læs *Vilh.* Birkedal.

— 680 — 4 f. o. *Moses* læs *Josef*.

— 698 — 18 f. o. *Erimetage* læs *Eremitage*.

Enkelte Bogstavtrykfejl er ikke optegne i Rettelseslisten som [illegible] ikke vildledende. Det bemærkes, at Generalløjtnant Hedemann [illegible] Pag. 602) den *24. Juni 1903* er afgaaet ved Døden, og at Greve Ahlefeldt-Laurvigen umiddelbart efter Samlingens Slutning [illegible] udmeldte sig af det frikonservative Parti.

